DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE CORAM R. P. D. CAROLO CERRO OLIM...

D
4-1

DECISIONES
SACRAE ROTAE ROMANAE
CORAM
R. P. D. CAROLO CERRO
OLIM DIGNISSIMO DECANO
NVNC
S.R.E. PRAESBYTERO CARDINALI
TIT. S. ADRIANI.
EPISCOPO FERRARIENSI
IN TRES PARTES DISTINCTAE

Cum suis Argumentis, Summariis, ac Indice locupletissimo materiarum, quae in dictis tribus partibus continentur.

TOMVS SECVNDVS.

ROMAE, Superiorum permissu M.DC.XXXII.

Suntibus Iosephi Corui Bibliopola.

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

CORAM REVERENDISSIMO P. D.

CAROLO CERRO DECANO

NVNC

S.R.E. PRESBYTERO CARDINALI

TIT. S. ADRIANI,

EPISCOPO FERRARIENSI.

INTERAMNEN. VSVFRVCTVS.

Lunæ 6. Februarij 1651.

ARGVMENTVM.

Statutum licet ab hæreditate Patris excludat, filiam dotatam propter fratrem, hoc tamen intelligitur si frater velit vti huiusmodi beneficio cui potest renunciare adeundo hæreditatem paternam, vna cum Sorore, & an requiratur in Fratre specifica scientia statuti, ad hoc vt renunciatio operetur, & quæ sint verba renunciationem importantia?

SVMMARIVM.

1 *Filij in bonis, & hæreditate Patris sublata differentia sexus æqualiter succedunt ab intestato.*

2 *Hæreditas Patris per aditionem filiorum mutuo consensu factam in Patrimoniũ vniuscuiusque prò rata sua transiuit.*

3 *Testari nemo præsumitur de bonis alienis.*

4 *Statuta omnia fœminarum exclusiua locum habent masculis illas excludere volentibus, secus si eas in simul ad parentum successiones velint admittere.*

5 *Statuto fœminarum exclusiuo, ad eorum fauorem, & commodum introducto masculi validè renunciare possunt.*

6 *Frater adeundo hæreditatem Patris, & admittendo Sorores ad successionem paternam pro sua portione, cum declaratione, quod intendebat omnes esse hæredes signum est, quod noluit vti beneficio statuti fœminarum exclusiuo, sed ei penitus renunciare.*

7 *Amplia etiam si non haberet specificam scientiã statuti.*

8 *Ius suum nemo præsumitur ignorare.*

9 *Ignorantia statuti propriæ Patriæ tamquàm crassa, & supina neminem excusat.*

10 *Verba indefinitè concipiendo hæreditatem vniuersa bona defuncti vbicumque existentia comprehendunt.*

11 *Verbum (Hæreditas) est adeò patens, vt non solum comprehendat bona sita intra, sed etiam extra Territorium.*

12 *Statutum non porrigit vires suas in bonis sitis extrà Territorium ob defectum potestatis statuentium.*

13 *Verba, quæ ex stylo Notariorum solent apponi, non immutant substantiam actus, sed censentur apposita ad maiorem illius validitatem, & prò maiori cauthela.*

14 *Interpretatio incongrua omninò venit reijcienda.*

15 *Interpretatio qualibet, per quam res ad iuris Communis dispositionem reducitur est amplectenda.*

DECISIO CCCL.

COram Reuerendissimo Terracinen. 27. Ian. 1648. Resolutum fuerat dandam esse manutentionem Doralici, & Lucię de Pacionibus in duabus, ex tribus partibus bonorum hæreditariorum Fuluij Pacioni earum Patris, Catharinæ verò Campiæ in remanenti tertia parte quoad vsumfructum tantum, ac deducto ære alieno Io: Alexandri eius Virij, & cum onere illud communicandi cum ijsdem de Pacionibus ex fundamentis latè comprobatis in decisione desuper emanata. Hodiè autem suscepta coram me disputatione super petitorio dubitaui an, & in quibus bonis dicti Fuluij constet de bono Iure eiusdem Catharinæ, & pariter pro tertia parte tantùm quoad vsumfructum, & cum oneribus expressis in Testamento, & firmatis, tàm in dicta decisione, quàm in alijs coram me emanatis super hæreditate Alcidæ Matris 18. Iunij 1649. & 14. Martij 1650. Domini resoluerunt. Cum enim ille decesserit Intestatus superstitibus tribus filijs, nempè præfatis Doralice, Lucia, & Io: Alexandro, singuli sublata differentia sexus in eius bonis, & hæreditate æqualiter successerunt *l. maximum vitium C. de*
1 *liber. præter. l. si matre, & Auth. in successione C. de suis, & legit. l. penult. ac l. fin. C. de legit. hæred. Rota dec. 177. num. 1. par. 5. recent. coram bo: me: Buratto dec. 796. num. 4. & in Asculana Hæreditatis 19. Iunij 1648. 31. Maij 1649. & 4. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Celso.* Quæ
2 proptereà mediante aditione ab ipsis mutuo consensu solemnitèr facta 24. Decembris 1626. in proprium Patrimonium vniuscuiusque pro rata sua transiuit *l. si plures §. filio ff. de vulg. l. cum hæredes in princ. ff de acquir. poss. glos. in l. 1. §. Veteris verb. per vnum vers. at post aditam ff. eod. Dec. cons. 69. num. 3. circa med. vers. & pro fundamento Rol. à Valle cons. 43. nu. 40. lib. 4. Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 190. Rot. dec. 259. num. 9. part. 5. rec.* Atque ideò cum dictus Io: Alexander reliquerit præfatam Catharinam eius Vxorem hæredem Vsufructuariam omnium ipsius bonorum vtique respectu præfatæ hæreditatis Paternæ tertia tantummodò pars quæ ad illum spectabat, non autem aliæ duæ portiones dd. Sororum illius cohæredum sub huiusmodi relicto compræhensa censetur,
3 cum de alienis nemo testari præsumatur, *vt post glos. in l. conficiuntur §. si post factum verb. testatur in fin. ff. de Iur. Codicill. probant in terminis Cesal. cons. 516. n. 11. cum seqq. Peregr. cons. 37. nu. 12. lib. 1. & de fideic. art. 6. num. 11. cum seqq.* & signantèr *num. 13. Fusar. cons. 147. num. 3. 4. & per tot. aliique allegati per Cyriac. contr. 283. num. 24. & 35. & contr. 284.*

Idque etiàm si ex statuto Ciuitatis Interamnæ *lib. 1. fol. 40. sub rubr. quod Mulier dotat. non succed.* comprobat in dictis Decisionibus factis coram me, filiæque fœminæ ob super existentiam fratris masculi à Pa-

à Parentum successione excludantur. Quoniam tàm
4 præfatum, quàm omnia alia statuta fœminarum exclusiua locum habent masculis eas excludere volentibus, non autèm quando ipsi (prout hic) illas nolunt excludere, sed simul admitti ad Parentum suc-
5 cessiones ea ratione, quia illorum fauori ad ipsorum commodum introducto, validè renunciare possunt ex *Theoric. Bald. in d. l. Maximum vitium num. 21. C. de liber. præter.* quam sequitur *Castr. in l. Titio Centum §. Titio genere sub num. 10. vers. item quid si masculus ff. de condit. & demonstr. Alex. in l. In substitutione num. 10. ff. de vulg. & pupill. & cons. 20. num. 2. lib. 1. Hond. cons. 1. num. 85. lib. 2. Affl. in Const. Regn. lib. 3. rubr. 23. de succes. fil. Corn. & Baron. num. 8. & 9. Mart. de success. leg. part. 1. quæst. 5 art. 4 num. 7. Brun in tract. quod stantib. mascul. fœm. non succed. art. 10. num 14. & seq. & art. 12. num. 10. & seq.* & in hac eadem causa benè respondit *Rota coram Reuerendissimo Terracinen. in supradicta decisione sub §. Non obstat alterum statutum.* Vndè cum in proposito, sequuto obitu Patris Io: Alexander in ætate perfecta constitutus dictas Sorores ad illius hæreditatem, & successionem secum admiserit, illam actualitèr adeundo vnà simul cum ipsis coniunctim, diuisim, & insolidum, omnique meliori modo præuio decreto, & Interuentu Iudicis, seruatisque solemnitatibus requisitis, & cum expressa declaratione, quod Intendebat omnes esse hæredes dicti eorum communis Patris, & vti tales continuare in possessione eius bonorum hæreditariorum vigore statuti illius Ciuitatis de continuanda possessione defuncti in hæredem, vt ex Instrumento aditionis celebrato dicta die 24. Decembris 1626. Vtique satis
6 clarè dignoscitur, quod ipse noluit vti beneficio dicti statuti, nec illas iuxta eius formam excludere, sed ei penitus renunciare, & secundum Iuris dispositionem ipsas æqualitèr, & pro virili ad succedendum admittere, vt egregiè fuit consideratum *in dicta decisione sub eodem §. Non obstat alterum statutum.*

Non obstat, quod non probata in ipso explicita
7 scientia dicti statuti eius renunciatio nihil penitus operetur.

Quia præter quod nemo præsumitur ignorare Ius suum *Bart. in l. sed & si lege § scire num 3. ff de petit.*
8 *hæred. Rot. decis. 152. num. 16. part. 4. tom. 2. rec.* Cum præfatum statutum solemnitèr publicatum in propria eius Patria Ius municipale Constituat, eius
9 ignorantia tanquàm crassa, & supina suffragari non potest *l. 2. & l. regula in princ. & §. sed & Imperatores ff. de Iur. & fact. ignor. l. si non transactionis, & l. cum quis C. eod. Marc. Ant. de Amat. decis. March. 21. n. 45. & 46. cum cæteris adductis in d. decis. §. minus facit in fine.*

Minusnè subsistit, quod præfata aditio intelligi debeat pro Io: Alexandro in bonis sitis in Territorio Interamnæ, & pro sororibus in bonis extra illud existentibus videlicet in locis montium Vrbis.

Quandoquidem huiusmodi Interpretatio repugnat penitus tàm propriæ verborum significationi,
10 quæ indiffinitè concipiendo fuluij hæreditatem vniuersa eius bona vbicumque existentia comprehendunt *l. hæreditas ff. de regul. Iur. l. nihil est aliud ff. de verb.*
11 *signif. Surd. cons. 535. num. 19.* subdens verbum hæreditas esse adeò patens, vt sub eo non solùm veniant sita intra, sed etiam posita extra Territorium, *& cons. 553. num. 11. Rota decis. 182. sub num. 2. part. 2. rec. & coram bo: me: Pan. decis. 355. num. 13. & 14.* Quàm etiam supradictæ expressę declarationi ab ipsis partibus coniunctim factæ, quod Intendebant vti beneficio dicti statuti de continuando possessionem bo-
12 norum defuncti in hęredem, quod cum ex defectu potestatis statuentium non porrigat vires suas in bonis sitis extra Territorium, vt præter adductos in dicta decisione copiosè firmauit *Rota in Narnien. successionis 22. Maij 1628. 7. Febr. & 26. Nouembris 1629. coram bo: me: Merlino in rec. decis. 177. dec. 247. & decis. 321. per tot. part. 5. & in Romana supplementi legitimæ 18. Maij 1640. coram me §. sed etiam quatenus cum seqq.* Vtique præfata declaratio verificari non potest in alijs quam in existentibus intra d. Territorium, & consequenter exindè manifestè detegitur Partes non intellexisse differentiam constituere inter bona Vrbis, & Interamnæ, sed omnia pariformiter ad vniuscuiusque fauorē sub dicta aditione comprehendere, vt optimè cōprobatur *in eadē decis. dicto §. minus facit.*

Idque etiam si additum fuerit ipsos adire coniunctim, diuisim, & insolidum, quia huiusmodi verba non alterant substantiam ipsius aditionis vniuersam
13 hæreditatem complectentis, sed appositę, & à notario Inculcatę censentur pro abbundantiori cautela ad maiorem illius actus corroborationem, & validiorem efficaciam ex not. *in clem. 1. vbi glos. & DD. de Præbend. Decian. cons. 52. sub num. 27. lib. 1. Surd. cons. 521. sub num. 31. Card. Mant. de tacit. lib. 2. tit. 9. num. 3. & 4. cum seqq.*

Præterea non turbat, quod verba Instrumenti prętatę aditionis sint ambigua, aliasque recipere possint Interpretationes, & ideò referri non deberent ad repudiationem, & remissionem Iuris vigore dicti statuti eidem Io: Alexandro delati.

Quoniam illorum propria, & germana significatio clara penitus & perspicua Dominis visa fuit, nec in alio sensu efficaciter detorqueri ex adductis Inter-
14 pretationibus pro Catharina, quas tanquam incongruas omninò reijciendas esse dixerunt *ad text. in l. item veniunt §. Præter hæc in fine vers. aptanda igitur ff. de petit. hæred* quem alijs plenè adductis exornat *Card. Mantic. vbi supra lib. 1. tit. 17. num. 1. cum seqq. & dixit Rota coram Penia decis. 499. n. 2 3. & 4.* Ponderando præsertim quod prædicta verba propriè non præseferunt repudiationem, & remissionem alicuius Iuris, simpliciter, & absolutè ex dicto statuto acquisiti, sed potiùs quamdam declarationem eius animi intendentis sorores ad Paternam hæredi-
15 tatem admittere, & sic rem ad Iuris communis dispositionem reducere, pro cuius firmitate omnis prorsus fauorabilis, & benigna Interpretatio fieri debet, & pulchrè respondit *I. C. in l. si vnus §. Pactus ne peteret in fine vers. quoties enim ff. de pact. & optimè ad propositum notat Bald. in dicta l. maximum vitium dicto n. 21. vers. In contrarium videtur C. de liber. præter.* Et ità vtraque &c.

TREVEREN. SEV COLONIEN.

Nullitatis Professionis.

Luna 13. Februarij 1651.

ARGVMENTVM.

Remissoria data probabili releuantia articulorum, etiam super ijsdem articulis post didicitas, & publicatas Testium depositiones conceditur, & quando Metus ad inualidandam professionem quomodo, & qualiter sufficienter probetur?

SVMMARIVM.

1 *Remissoria vt concedatur sufficit releuantia probabilis, melius discutienda in definitione causæ.*

2 *Metus illatus excludit liberum consensum, qui omninò requiritur ad validitatem professionis.*

3 *Metus illatus à personis nobilibus, minasque exequi solitis sufficit ad inualidandam Professionem.*

4 *Metus incussio resultat ex querelis, & declarationibus per monialem factis tàm tempore ingressus, quàm Professionis, & ante, & postea repetitis, & continuatis.*

5 *Remissoria concedi non debet super ijsdem articulis, su-*

DECL.

per quibus fuerunt Testes examinati, & eorum depositiones iam publicatæ, & discussæ.

6 *Limita hoc non procedere, quando secundi cōtinent materias magis distinctas, & specificatas, & qui non consistunt in solo cortice verborū, sed etiam in substantia.*

DECISIO CCCLI.

PRætendente Anna Ioanna Lenten vi, & metu à Parentibus sibi illatis professionem emisisse ad eius Instantiam sub die 14. Decembris 1648. Dubitaui an constaret de valida professione, & contra eam fuit affirmatiuè resolutum, quia ex depositionibus Testium pro eius parte examinatorum, non videbatur desumi posse plena, & concludens probatio talis metus, qualis necessario requiritur ad Inualidandam professionem; Vndè ad coadiuuandam probationem factam in partibus exhibitis in actis articulis petijt Remissoriam, quam hodie Domini concedendā esse Censuerunt, quia materia in illis deducta releuans visa fuit pro admittendis probationibus cū ad istum
1 effectum sufficiat releuantia probabilis melius deindè discutien. indiffinitione causæ, *vt in Hispalen. Decimarū 26. Iunij 1647. coram R.P.D. meo Corrado §. finali.*

Deducitur enim metus mortis ipsi à Parentibus illatus, vt eam inducerent ad ingrediendum Mona-
2 sterium, ibique profitendum, qui proindè excludit liberum eius consensum, qualis omninò requiritur ad validitatem professionis, vt notant communiter *DD. in cap. 1. de his, quæ vi metusue causa fiunt, & in cap. cum locum de Sponsal. & matrim. Butr. in cap. cum locum de sponsal. Vtrum num. 6. ibique Io: de Anan. n. 5. de Regular. Paris. cons. 65. num. 13. vol. 4. Butr. dec. 205. num. 22. cum seqq. alijsque allegatis in Vlixbonen. nullitatis professionis 17. Maij 1641. & 16. Iunij 1642. coram Reuerendissimo D. Salamantino, ac 29. Ianuarij 1646. coram bo: me: Arguelles.*

Additur insuper causa præcedens, ob quam illatus fuit, quæ apud personas nobiles, & potentes valdè vrgens existimatur, ac probabilem & verisimilem inducere potuit credulitatem executionis minarum,
3 nisi ipsa iussibus obtemperasset; Vndè attenta præsertim qualitate personæ mulieris, articulatus metus ad hunc effectum dicitur iustificatus, vt probat *Hond. cons. 29. num. 28. cum seqq. lib. 1. S. me. Greg. decis. 326. num. 10. 11. & 12. Buratt. d. decis. 205. num. 12. & 19. Rota in rec. decis. 315. num. 7. & 8. part. 5. in d. Vlixbonen. nullitatis Professionis 17. Maij 1641. coram Reuerendissimo D. Salamantino §. Pro cuius affirmatiua.*

Postremò deducuntur querelæ, declarationes, &
4 protestationes per ipsā factę tàm tempore ingressus, quàm professionis antea, & postea repetitæ, & continuatæ, ex quibus propterea illius dissensus, & contradictio resultat, vt notat *Innoc. in dicto cap. 1. sub num. 1. in fin. de his, quæ vi metusuè caus. fiunt Nauar. tit. de regular. lib. 3. cons. 34. num. 3. Decian. respons. 18. sub num. 5. & 6. lib. 3. Card. Seraphin. decis. 859. n. 4. Greg. dicta decis. 326. num. 30. & 43. Buratt. d. decis. 205. n. 15. Rota in rec. decis. 179. n. 4. part. 1. decis. 179. sub n. 2. & 3. dec. 397. pariter sub n. 2. & 3. & decis. 733. n. 5. par. 4. cum alijs in dicta Vlixbonen. nullitatis Professionis plenè relatis.*

Non obstat quod super hac eadem materia plures
5 Testes in partibus examinati fuerint, quorum depositiones iam publicatæ, & discussę fuerunt, & præsertim coram me *in decisione edita dicta die 14. Decembris 1648.* atque ideò noua remissoria concedi non debeat, vt in his terminis responsum fuit *in dicta Vlixbonen. nullitatis professionis 27. Iunij 1646. coram bo: me: Arguelles §. 1. quia cum seq.* Quia cum præsentes arti-
6 culi contineant materias magis distinctas, & specificatas, quod non consistit in solo cortice verborum, sed etiam in substantia, hoc solum sufficit, vt non attentis prædictis Depositionibus, illarumque publicatione, & discussione petita remissoria veniat concedenda, vt post *Abbatem ità distinguentem in cap. fraternitatis num. 8. de testib. dixit Rota coram bo: me: Cocc. decis. 23. num. 2. & in rec. decis. 266. num. 13. part. 6. in Camerinen. pensionis 4. Maij 1640. coram R.P.D. meo Bichio, & in Fauentina Beneficij 27. Iunij 1644. coram me §. Præterea vers. imò cum negari.* DD. existimarunt ex tunc deductis hodie præberi saltèm fumus veritatis materiæ articulatę ad tollendam omnem sinistram suspicionem, & calumniam.

Et ita &c.

BONONIEN. SVCCESSIONIS.

Veneris 3. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Nepotibus ex Filia præmortua in Testamento Aui præteritis debetur legitima in bonis ipsius Aui, vna cum filijs diuidenda tam respectu Nepotum in stirpes, respectu filiorum in capita, & an Nepotes teneantur dotem eorum matri traditam imputare in legitimam? Legatum factum ab Auo Nouercæ, æqualiter inter filios primi Matrimonij, & ipsam Nouercam diuiditur ex disp. l. Hac Aedictali, quod procedit etiam fauore Nepotum vtriusque sexus ex filio primi matrimonij, inter quos æqualiter; & in capita diuiditur, & hoc habet locum tam in legato proprietatis, quàm vsus fructus, & quando procedat etiam in legato alimentorum, & quando legatum Vsusfructus Vxori factum extantibus filijs communis matrimonij restringatur ad alimenta secundum Bulgari consuetudinem?

SVMMARIVM.

1 *Legitima debetur Nepotibus ex filia præmortua ex omnibus bonis Aui vna cū filijs, tam in proprietate, quam in vsufructu liberè, & reiecto quouis onere, & dilatione.*

2 *Legitima est tertia pars totius assis hæreditarij detracto ære alieno extantibus tribus filijs, & alijs Nepotibus in stirpes succedentibus.*

3 *Filij ad legitimam in bonis Patris succedunt in capita, Nepotes autem in stirpes.*

4 *Actus sub conditione factus, deficiente conditione nullum operatur effectum, & prò non facto habetur.*

5 *Nepotes non tenentur dotem eorum matri ab Auo traditam, imputare in eius legitimam.*

6 *Filia, Nepotis, vel aliquis alter descendens, qui dotem immediatè habuit à Patre, Auo, vel alio ascendente, tenetur illam imputare in eius legitimam.*

7 *Secus autem in Nepote, vel alio descendente, qui dotem immediatè ab Auo non habuit, sed mediante persona matris ex eius hæreditate, hic enim imputare non tenetur.*

8 *Nepotes si cum materteris concurrant in bonis Aui, dotē earū matri solutam tenentur imputare in legitimam.*

9 *Limita hoc non procedere stante dispositione statuti, quod dos cedat lucro, & liberæ dispositioni eiusdemmet mulieris dotatæ.*

10 *Nepotes petentes legitimam ex bonis Aui extantibus etiam materteris non tenentur in illam imputare id, quod aduentitio Iure, & aliundè, quam ex bonis ipsius Aui habuerunt.*

11 *Legatum factum ab Auo Secundæ Vxori æqualiter inter eam diuiditur, & Nepotes ex primo matrimonio iuxtà disp. l. Hac Aedictali C. de Secund. Nupt.*

12 *Dispositio l. Hac ædictali, capit. non solum relicta proprietatum, sed etiam relicta vsus fructus, facta illius æstimatione.*

13 *Et procedit non solum fauore filiorum primi matrimonij, sed etiam genitoribus prædefunctis ad fauorem Nepotum, & pronepotum vtriusque sexus.*

14 *Nepotes, & pronepotes ex filijs præmortuis l. Hac ædictali veniunt*

ueniunt ex proprijs personis, & singuli in capita considerantur.

15 *Diuisio fienda inter Vitricum, seù Nouercam, & Priuignos vigore l. Hac edictali est, quod prius detrahatur legitima pro filijs primi matrimonij, residuum verò inter singulos eorum, & Vitricum, seu Nouercam æqualiter in capita diuidatur.*

16 *Onus legitimæ adiectum tamquam expresiè repugnans legis dispositioni perindè reijcitur, ac si neque scriptum, neque appositum fuisset.*

17 *Filij secundi matrimonij non participant de eo, quod ex dispositione l. Hac edictali, aufertur Vitrico, seu Nouercæ, sed totum defertur Filijs, seu Nepotibus ex præcedenti coniugio susceptis.*

18 *Legatum Vsusfructus Vxori relictum extantibus filijs communis matrimonij restringitur ad alimenta ex sententia Bulgari consuetudine vniuersali recepta.*

19 *Limita hoc non procedere, quando ex amplis verbis Testamenti colligitur plenum, & liberum vsufructum omnium bonorum fuisse relictum.*

20 *Dispositio l. Hac edictali locum habet etiam in legatis titulo alimentorum Nouercæ relictis.*

21 *Limita dummodò superstes coniux, cui alimenta legata fuerunt, non sit adeò pauper, vt aliundè sustentari non valeant.*

22 *Statutum extendi non debet, sed in casu ommisso, seruanda est Iuris communis dispositio.*

DECISIO CCCLII.

IOseph de Sauijs in Testamento sub quo decessit Catharinam, Barbaram, & Annam Mariam de Lucatellis neptes ex Siluia præmortua præterijt relictis solùm Cęsari eiusdem Siluię Viro, ac Procuratori dd. Sororum libris mille infra triennium soluendis pro omni, & toto eo quod ipse etiam vti Procurator, & legitimus administrator eius filiarum prætendere, vel consequi posset vllo vnquàm tempore in bonis, & hæreditate ipsius Testatoris quauis ratione, vel causa, etiam occasione prætensæ legitimæ, vti Maritus dictæ Siluiæ, & nisi huic legato acquiesceret illud reuocauit, libras 14. mil. Elenę secundæ Vxori Iure legati reliquit vna cum vsufructu totius hæreditatis diuiden. cum tribus alijs tribus filiabus ex eodem secundo matrimonio susceptis, ac hæredibus in reliquo asse institutis, vt legitur in Testamento relato *in Summario dd. Sororum de Lucatellis num. 1.* Vndè huiusmodi inæqualis dispositio causam præbuit, vt introducta lite priùs coram Auditore generali Bononię, & deindè coram me disceptandum proponerem an, & quæ portiones debeantur Sororibus de Lucatellis in bonis dicti Iosephi, & Domini censuerunt.

Primò ipsis deberi legitimam ex omnibus bonis
1 eiusdem Testatoris, tam in proprietate, quam in vsufructu liberè eis assignandam reiecto quouis onere, ac dilatione *l. Papinianus §. quoniam in fine ff. de inoffic. Testam. l. quoniam in prioribus l. scimus in principio §. cum autem l. omnimodo ibique glos. verb. alys personis, & auth. nouissima C. eod. cum cæteris allegatis in Romana successionis 18. Maij 1646. §. 1. deberi coram R.P.D. meo Corrado in Bonon. successionis 15. Martij 1647. coram R.P.D. meo Bichio, §. & antequam, & in Romana dotis 18. Iunij 1649. coram me §. sed re bene perpensa*: quæ habita
2 ratione dd. trium aliarum filiarum super extantium ex secundis nuptijs susceptarum, est tertia pars totius assis hæreditarij detracto ære alieno *d. auth. nouissima C. de inoff. Testam. §. 1. auth. de trient. & semiss.* æqualiter
3 diuidenda intèr dd. filias in capita, & præfatas Sorores vnicum stipitem constituentes, ità quod vnica dumtaxat vncia ipsius assis illis quoad eam in stirpes succedentibus debeatur *§. 1. Instit. de hæred. ab intest. venien. Salic. in d. auth. nouissima num. 5. vers. secus si venirent ibique Ias. num. 51. vers. si autem isti C. de inoffic. Testam. Alex. cons. 63. sub n. 1. lib. 2. cons. 201. sub num. 2. lib. 6. cons. 36. n. 3. lib. 7. Corn. cons. 48. n. 27. lib. 2. Cost. de port. rat. quæst. 181. num. 5. cum alijs relatis per Merlin. de legitim. lib. 1. tit. 2. quæst. 10. num. 8. & 9.*

Non obstat illius renunciatio facta per dictam Siluiam in executionem pacti conuenti in eius Instrumento dotali.

Quia non fuit simplex, & absoluta, sed qualificata, & conditionalis quatenus scilicet prædictus Ioseph eius Pater decederet superstitibus filijs masculis ibi, *che mancando detto Signor Gioseppe senza figliuoli mascbi, come sopra legitimi, e naturali la presente renuntia, quanto è rispetto alla legitima, e supplemento di essa, esse parti dichiarorno, & espressamente protestano non hauer luogo, e sij, e s'habbi per non fatta, rimanendo in tal caso à detta Signora Siluia, e suoi figliuoli le loro ragioni tali, quali erano auanti la presente rinuncia, si come essa*
4 *non fosse fatta &c.* Vndè cum ille decesserit nullis relictis masculis, sed solùm filiabus fœminis renunciatio euanuit, & consequenter, nec renuncianti, nec eius hæredibus obesse potest *vulg. Iur.*

Neque in præfatam legitimam dotem maternam imputare tenentur, quia cum ex speciali dispositione statutorum Bononię *lib. 4. sub rubr. de dot. restit. §. Item dicimus, quod mulier fol. 245. & seq.* præfata dos statim exierit de patrimonio dotantis, ac liberè acquisita fuerit cesserit eidem Siluię, quæ de illa pro libito suæ voluntatis disponere poterat etiam ad fauorem cuiuscumque extranei, vt ibi cauetur, eius filiæ non tanquam ab Auo profectam, sed vti illius proprium patrimonium eam consequntæ fuerunt, tanquam eius hæredes, & consequenter cessat imputandi necessitas tàm ex speciali declaratione eorumdem statutorum facta paulò infra *in §. insuper etiam statuimus*
5 *fol. 272.* quam ex Iuris communis dispositione *in l. quoniam nouella, ibi si ex substantia eius profecta sit de cuius hæreditate agitur C. de inoffic. Testam. & in terminis declarant Rip. in l. in quartam num. 194. vers. & idem ff. ad l. Falcid. Castr. cons. 145. num. 1. lib. 1. & cons. 108. sub num. 2. lib. 2. Alex. cons. 117. num. 9. & 10. lib. 6. Ancar. cons. 50. num. 2. vsque in fin. & cons. 313. in fin.* vbi ità tenet pro veritate, & in puncto huius statuti *Ruin. cons. 148. num. 7. & 8. cum seqq. lib. 5. Giouagn. cons. 92. num. 14. & per tot. lib. 1. Rot. Bonon. penes eumdem ibidem num. 22. repetit. inter diuers. decis. 1. sub num. 1. cum seqq.* idemque notauit *Monterent. in annotat. ad ead. statut. dicto §. insuper etiam statuimus litt. B. verb. dubium.*

Nec aduersatur dispositio eorumdem statutorum *lib. 4. sub rubr. de success. lib. ascend. de fic. cond. Testam. §. in qua legitima.*

Procedit enim, & determinat casum, in quo legitima petitur ab eamdemmet filia nepte, vel alijs descendentibus, quæ ab earum Patre, Auo, vel alio
6 ascendente dotem immediatè habuerunt, tunc enim voluerunt statuentes, quod dotem ab ipsis habitam in illam imputare teneantur, prout iustitiæ, & æquitatis postulat ratio iuxta *d. l. quoniam nouella C. de inoffic. Testam.* In altero autem prædicto subsequenti *§. insuper etiam statuimus*, determinatur casus, in quo prout hic, legitimam petentes, nihil penitus immediatè habuerunt ab eo ex cuius bonis illam detrahere prætendunt, ideòque in hoc casu, quia tractatur de imputando dotem non per ipsas, sed habitam ab earum matre statuentes noluerunt huiusmodi imputationem fieri, quia cum paulò supra decreuerint huiusmodi dotem ipsius mulieris dotatæ lucro cedere, ac liberæ eius dispositioni subiacere, incongruum penitus existimarũt eorumdem dotem in legitimam

alteri

alteri de Iure debitam imputari, vt clarè prorsus apparet ex verbis vtriusque statuti diligenter consideratis, & benè declarant *Alex. dicto; consil. 117. sub num. 4. & 8. lib. 6. Giouagnon. dicto consil. 92. num. 20. Rota Bononien. ibid. num. 28. & decis. 1. num. 14. Monterent. in dicto §. in qua legitima litt. F. verb. Testatore, & dicto §. insuper etiam statuimus litt. D. verb. filiabus.*

Et hinc nihil refert, quod dd. neptes concurrant cum
8 materteris, quo casu, vt seruetur æqualitas dotem eorum matri solutam imputandam esse decidit *text. in l. illam C. de collation.*

Quoniam dispositio *d. Text.* non procedit stante gene-
9 rali censura supradictorum statutorum in dicto §. Itē dicimus, quod mulier cum enim dicta dos cesserit lucro, & liberæ dispositioni eiusdem mulieris dotatæ, neptes illam non consequuntur Iure sanguinis ex bonis, vel beneficio Aui, sed simpliciter, vt dictum est tanquam hæredes Matris, prout quilibet extraneus assequi potuisset, & ideò dùm pe-
10 tunt legitimam extantibus, etiam materteris frustra ipsis obijcitur exceptio imputationis illius, quod aduentitio iure aliundè habuerunt, vt optimè respondent *Alex. dicto consil. 117. sub num. 9. & seq. lib. 6. Anchar. dicto consil. 50. sub num. 2. vers. nam si filia vers. nullo ergo, Surd. dicto consil. 206. num. 37. Giouagn. dicto consil. 92. num. 15. & Rota Bonon. ibid. num. 32. cum seqq. & dicta dec. 1. num. 11. & 20.*

Secundo præmissa detractione prædicta dixerunt Domini residuum legatorum, quæ à præfato Ioseph Elenæ secundæ Vxori facta fuerunt comprehenso etiam vsufructu, æqualiter diuidendum esse inter
11 eam, & præfatas Sorores in capita, itavt vnicuique earum æqualis portio assignetur iuxta claram dispositionē *Text. in l. hac edictali C. de secund. nupt.* quæ
12 capit non solùm relicta proprietatum, sed etiam relicta vsus fructus facta illius æstimatione, vt post *Bald. in l. hæreditatum sub num. 19. ff. ad l. falcid. ibique Alberic. num. 2. aliosque innumeros alleg. firmatum fuit in dicta Romana Successionis coram R. P. D. meo Corrado*
13 *§. receptum est enim*, & procedit, tàm ad fauorem filiorum primi matrimonij, quàm etiam genitoribus, vt hic præ defunctis ad fauorem Nepotum, &
14 Pronepotum vtriusque sexus, qui vtpotè illius vigore agentes ex proprijs personis singuli in capita considerantur, vt ad litteram decidit *text. in d. l. hac edictali vers. quam obseruationem, & in auth. de nupt. §. optimè vers. hoc idem obseruando*, ac sequuntur *DD. congesti in dicta Bonon. Successionis Coram R. P. D. meo Bichio §. pro cuius dubij resolutione, & in dicta Romana dotis coram me §. & cessat difficultas*, & licet diuersæ
15 fuerint DD. sententiæ circa modum huiusmodi diuisionis inter vitricum, seu nouercam, & Priuignos fiendæ, illa tamen rationi legis magis consona, & æquior in hoc Sacro Tribunali frequentius recepta fuit quod detrahatur prius legitima pro filijs prioris matrimonij, residuum vero, vt dictum est inter singulos, eorum, ac Vitricum, seu nouercam in capita æqualiter diuidatur, vt plenè firmatum fuit *in dicta Romana Successionis coram R. P. D. meo Corrado dicto §. receptum est enim vers. & licet non conueniant, & §. hac tamen sententia.*

Neque huiusmodi diuisioni repugnat supradictum legatum librarum mille à dicto Testatore Cæsari earum genitori relictum.

Tùm quia non fuit factum ipsis Sororibus, quę omninò præteritæ fuerunt; Tùm quia ipsemet Testator in eo explicitè declarauit, quod nolente Cæsare illud acceptare prout euenit, nullius esset momenti, ac si
16 factum non fuisset: Tùm denique quia onus illi adiectum prorsus reijcitur tanquàm expresse repugnans legis dispositioni perindè, ac si neque scriptū neque appositum fuisset *d. l. quoniam in prioribus, & l. scimus in princ. §. cum autem C. de inoff. Testam. Gabr. cons. 13. num. 18. lib. 2. cum concordantibus plenè relatis in dicta Romana successionis d. §. 1.*

Minusuè repugnat super existentia filiarum ex secundo
17 matrimonio susceptarum, quoniam in eo, quod aufertur à Vitrico, seù Nouerca ex dispositione dictæ legis non participant filij secundi matrimonij, sed totum defertur filijs, seù nepotibus ex præcedenti coniugio susceptis, vt habetur in eadem *l. hac edictali §. sin verò plus ibique glos. verb. liberorum, & in auth. ad eos solos eod. tit. sumpta ex d. auth. de nupt dicto §. optimè, & benè explicant DD. relati per Hodiern in Coment. ad eamdem l. quæst. 39. num. 2. vsque ad fin.*

Et hinc non obstat quod legatum vsusfructus existen-
18 tibus filijs communis matrimonij restringatur ad alimenta ex sententia Bulgari, consuetudine vniuersali recepta, & proindè non comprehendatur sub dispositione *dictæ l. hac edictali*, quia præter quod ex
19 amplis verbis Testamenti deprehenditur plenum, & liberum vsumfructum omnium bonorum cum dd. filiabus diuiden. relictum fuisse, quod propterea non esse restringen. ad alimenta pluribus relatis auctoritatibus firmatum fuit in *Firmana Codicillorum 15. Nouembris 1649. coram me* verius est quod dispo-
20 sitio illius legis locum habeat etiam in legatis titu-
21 lo alimentorum relictis, dummodò superstes coniux cui facta fuerunt non sit adeò pauper, vt aliundè substentari non valeat, vt declarant *Aym. consil. 149. sub nu. 3. cum seq. Surd. de aliment. tit. 9. quæst. 9. num. 13. 16. & per tot. Hodiern. vbi supra quæst. 31. num. 17. & 18. cum seqq.*

Postremo non obstat, quod dispositio d. l. correcta videatur per alterum Statutum eiusdem Ciuitatis *d. lib. 4. sub dicta rubr. de dot. restit. §. si verò ex ea liberi, & §. si verò ex vltimo matrimonio*, quia præfatum statutum loquitur de successione mulieris constante matrimonio defunctæ superstitibus etiam filijs prioris matrimonij, & ibi præscribit modum diuidendi dotem inter dd. filios, & Vitricum ac filios posterioris matrimonij, non autem comprehendit casum, in quo agitur, prout hic, de successione, atque hæreditate Viri inter Nouercam, & filios prioris matrimonij, ac de legatis eidem Nouercæ factis contra expressam dispositionē dictæ le-
22 gis, ideòque extendi non debet, sed in casibus omissis seruanda est iuris communis dispositio ad *l. si verò ff. de sol. matrim.* & in fortioribus terminis dictum fuit *in dicta Bononien. Successionis 15. Martij 1647. coram R. P. D. meo Bichio §. an autem d. statutum:* Atque ità resolutum fuit vtraque &c.

CALAGVRITANA QVARTI BENEFICII S. IO. de Molinar.

Veneris 3. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Recurrens ad Iudices Laycos obtenta etiam absolutione ab incursu excommunicationis audiri non debet; nisi refectis parti colligitanti omnibus expensis tam iudicialibus, quam etiam extraiudicialibus, loco damnorum, & interesse, neque sufficit oblatio reficiendi cum deposito vnius Iulij, sed cum effectu sunt reficiendæ, etiam si in breue obtentæ absolutionis non adsit clausula, *refectis expensis*, & qualiter ad hunc effectum expensæ dicantur sufficienter iustificatæ vbi, quod sufficit eas esse verisimiles.

SVMMARIVM.

1 *Recurrens ad Iudices Laycos vltra incursum excommunicationis, tenetur reficere colligitanti omnes expensas*

pensas ea occasione factas.

2 *Amplia tam Iudiciales, quam extra iudiciales tamquam damna, & interesse, ob iniustum huiusmodi attentatum passa.*

3 *Recurrens ad Iudices Laycos non sufficit quod se offerat paratum ad reficiendas expensas parti collitiganti cum deposito vnius Iulij sed integra, & actualis refectio requiritur, ad compescendam eius audaciam, & temeritatem.*

4 *Expensæ, & damna passa per collitigantem si sint verisimilia, & non solum in genere, sed in specie iustificentur actualis, & integra refectio requiritur nec sufficit oblatio de illis reficiendis.*

5 *Expensarum actualis refectio parti collitiganti de Iure fieri debet per recurrentem ad Iudices Laycos, neque sufficit oblatio de illis reficiendis cum deposito vnius Iulij.*

6 *Clausula,* sine litis, & collitigantium præiudicio *in literis Apostolicis apposita indicat Summum Pontificem præseruare voluisse quodcumque interesse collitigantis licet modicum.*

7 *Agens ad expensarum, & damnorum restitutionem contra recurrentes ad Iudices Laycos non sufficit si de recursu opponat per modum exceptionis, & prouisionis.*

8 *Sed debet agere via extraordinaria, & priuilegiata, & super hoc principaliter officium Iudicis implorare.*

9 *Expensæ quæ probantur ex quietantijs in actis medio iuramento exhibitis, alia probatione non egent.*

10 *Expensarum in materia data verisimilitudine sufficiunt probationes quales haberi possunt.*

DECISIO CCCLIII.

Firmatum fuit coram me die 2. Maij anni præsentis obstare recursos habitos per Bartholomeum de Costanira ad Iudices Laycos, cui resolutioni cum ipse paruerit, & absolutionem obtinuerit, & deinde pluries institerit pro propositione causę super negocio principali.

Ioseph Vrtalasteain se opposuit allegando adhuc non esse perfectam purgationem dictorum recursuum per actualem refectionem expensarum, & damnorum, quæ passus fuit illorum occatione; Vndè proposito particulari dubio Domini responderunt expensas, & damna deberi pro summa inferius declaranda scut. 102. 52. ea ratione, quia recurrens ad Iudices Laicos, vltra incursum excommunica-
1 tionis tenetur reficere colligitanti omnes expensas ea occasione factas, siuè Iudiciales, siuè extraiudi-
2 ciales, tanquam damna, & interesse ob iniustum huiusmodi attentatum passa *cap. quoniam §. si quis vero ibique glos. verb. satisfactum de immun. Eccles. in 6. Archid. in cap. quamquam ad fin. verb. restituat de censur. in 6. cum alijs in puncto allegatis per Rotam in rec. decis. 704. num. 12. par. 8. Pampilonen. electionis Canonicorum 11. Maij 1643. coram Reuerendiss. D. meo Decano, & in Calaritana Damnorum, & interesse 25. Iunij 1649. coram R.p.d. meo Bichio.*

Nec admittenda visa fuit oblatio de illis reficiendis cum deposito vnius iulij, quia ad compescen-
3 dam audaciam, & temeritatem talium recurrentium, ac colligitantes iniustis medijs defatigantium actualis, & integra restitutio requiritur vt notat *glos. in d. cap. quoniam d. §. si quis verò d. verb. satisfactum*, quam sequuta fuit *Rota in d decis. 744. num. 13.*
4 Præsertim cum expensæ, & damna passa per Iosephum sint verisimilia, & non solùm in genere, sed in specie iustificentur ex deductis *per Add. ad Greg. decis. 503. sub num. 6. circa finem.*

Nec refert quod in breue per Bartholomæum pro absolutione obtentum à S. D. N. non legatur solita clausula refectis expensis, quia cum integralis illa-
5 rum restitutio debeatur de Iure, vt expresse statuit san. me. Bonifatius VIII. in d. cap. quoniam, & declarauit *glos. ibiq. d. verb. satisfactum*, satis sufficienter prouisum fuit huic interesse Iosephi ex clausula
6 *sine litis, & collitigantium præiudicio* in ijsdem literis apposita, cuius vigore censetur Summum Pontificem præseruare voluisse quodcumque interesse collitigantis, licet modicum, vt animaduertit *Rot. coram Buratt. dec. 442. num. 2.* & prius coram *Put. decis. 6. num. 2. lib. 3. in correct.*

Minusuè subsistit, quod ipse opposuit de dictis recursibus per modum prouisionis protestando Bartholomeum audiri non posse, & ideò neglecta
7 via extraordinaria petitam expensarum, & damnorum refectionem obtinere non valeat ex relatis. *In Verulana bonorum 5. Iulij 1649. coram Reuerendiss. D. meo Decano §. Non autem*, quia de illis non solum opposuit per modum exceptionis, sed super eis
8 semper, & acriter institit implorando officium Iudicis, & principaliter in vim commissionis mihi directæ, quæ propriè est via extraordinaria, & priuilegiata complectens integram expensarum, & damnorum restitutionem, & in simili *Lancell. de attent. tit. quib. & quot mod. attent. reuoc. par. 3. cap. 3. cap. 21. num. 11. in fine allegatus in eadem Verulana bonor. §. qui verò ad expensas.*

Quantitatem verò Domini confirmant in scutis 102. 52. ꝫ videlicet pro regestro confecto superdictis recursibus scuta 4. 95.

Pro examine quatuor Testium super recognitione Iurium scuta 2. 25.

Pro summario, & scriptura eiusdem examinis scut. 3.

Pro summario, & scriptura trium Testium pro parte Bartholomæi examinatorum super recognitione mandati procuræ ad renunciandum dictis recursibus scuta 2. 62. ꝫ

Pro interprete tam primi, quam secundi examinis scur. 11.

Pro interpretatione, & traditione scripturarum scut. 4.

Pro Procuratore, & Aduocato in informationibus in voce, & in scriptis tam sub die 2. Maij 1650. quam in hodierna positione scut. 12.

Pro originalibus informationum scuta duo.

Pro copijs copistæ earumdem positionum scuta 12. 50.

Pro Sollicitatore spatio decem, & octo mensium ad rationem vnius scuti pro quolibet mense scut. 18.

Pro expensis factis coram Iudicibus Laycis Vallisoletanis scut. 20.

Pro expensis factis Matriti occasione aliorum recursuum scut. decem.

Quæ insimul calculata dictam summam scutor. 102. 52. ꝫ & cum sint verisimiles, & passim proben-
9 tur ex quietantijs in actis medio Iuramento exhibitis, alia probatione non egent cum in hac materia
10 data verisimilitudine sufficiunt probationes quales haberi possunt, vt alijs relatis firmauit *Rota in d. decis. 744. num. 14. par. 8. rec.*

Et ita vtraque &c.

LEODIEN. PRÆPOSITVRÆ DE NANSINNES.
Luna 6. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Declaratoria relaxatur contra non docentem se paruisse mandato Rotali post seruatos terminos de stylo seruari solitos, etiam si mandatum Rotale ei perso-

personaliter intimatum non fuerit, sed tantummodò executa citatio domi dimissa copia, & ad valuas Ecclesiæ Cathedralis, quæ æquipollet personali citationi, quando non patet tutus accessus circa quem Notario creditur.

S V M M A R I V M.

1 *Declaratoria danda est contra non docentem se paruisse mandato Rotali.*

2 *Notarij fidibus creditur quod citatio personaliter exequi non potuit ob non tutum accessum.*

3 *Citatio executa domi dimissa copia, & ad valuas Cathedralis æquiualet personali citationi, quando non patet tutus accessus.*

4 *Declaratoria eo libentius contra inobedientem mandatis Rotalibus relaxatur si se tueatur in possessione armata militum manu, & Laycorum auxilio.*

DECISIO CCCLIV.

REproducto in actis Notarij causæ post illius publicationem, & intimationem mandato Rotali de manutenendo sub comminatione censurarum contra Matthiam relaxato seruatisque quatuor terminis iuxta stylum seruari solitis, cum ille non do-
1 cuerit de paritione, vt par esset responsum fuit contra eum dandam esse declaratoriam prout in his terminis alijs relatis respondit *Rota in Iuuenaten. seù Melfiten. bonorum 1. Iulij 1647. coram R. p. d. meo Corrado.*

Nec obstat quod dictum mandatum præfato Matthiæ principali intimatum non fuerit. Quia cum id fieri non potuerit ob non tutum accessum, vt te-
2 stantur duo Notarij in eorum separatis relationibus *Summ. num. 2. & 3.* quibus deferendum esse in proximis terminis dixit *Rota coram Buratto decis. 146. num. 4. & decis. 950. num. 2. coram bon. mem. Coccino decis. 404. num. 3.* sufficiens Dominis visa fuit dimissio copiæ in manibus matris, illiusque publicatio in Ecclesijs Chthedralis Leodien. Præpositturæ controuersæ, & Oppidi Gonenienfis positi ad confinia cum affixione aliarum copiarum ad valuas tam dd. Ecclesiarum, quam Domicilij Caroli de Brinas eius Procuratoris *d. Summ. num. 1. 2. & 3.* Quæ propte-
3 rea æquiualent personali intimationi *Clem. causam §. quod si forsan. de elect. Clem. prima de Iudic. Card. Seraph decis. 1296. num. 3. Rota decis. 48. numer. 21. par. 8. recent.*

Eoq; magis dùm ipse vna cum eius Patre armata
4 militum manu, & auxilio Laycorum Præposituram, de qua agitur eiusque bona violenter occupat *Sum. num. 4.* quod proinde euidenter ostendit illius inobedientiam, ita vt eo libentius petita declaratoria concedi debeat, vt responsum fuit in *Toletana Matrimonij 1. Iulij. 1637 coram R.p.d. meo Corrado §. finali, & in Romana, seu Albinganen. bonorum 1. Iulij 1648. coram me pariter § finali.*

Et ità &c. per contradictas &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MVTIS.

Veneris 10. Martij 1651.

A R G V M E N T V M.

Dotis creditum solutum dicitur mediante venditione facta pro iuribus hæreditarijs maternis, quorum in locum bona vendita succesliuè dicuntur quantumuis pretium fuerit in aliam causam erogatum.

S V M M A R I V M.

1 *Solutionem dupliciter consequi creditor minimè potest & num. 2. vbi amplia.*

3 *Cessionario plus iuris quam cedenti competere non potest.*

4 *Venditio facta pro iuribus hæreditarijs pro satisfactione crediti dotalis ipsum creditum extinguit quamuis pretium fuerit in aliam causam conuersum.*

5 *Assertioni grauatorum super expensis hæreditarijs non statur, sed illæ aliunde probari debent.*

6 *Retentio concedi non potest ex causa detractionum quæ mediantibus alienationibus redduntur illiquidæ.*

Fideicommissarijs non retardat immissionem retentio detractionum, quæ minus liquidæ iudicantur num. 6.

DECISIO CCCLV.

PRænijs quinq; decisionibus fuit lata sententia per R. p. d. meum Meltium, in qua pronunciatum fuit Octauium, & fratres de Mutis esse immittendos in possessionem medietatis sextæ partis Casalis Polidori, excepta quinta parte dictæ sextæ partis assignata in dotem Lucretiæ, & quarta parte residui eiusdem sextæ partis pro dote Liuiæ, solutisque nonnullis pecuniarum quantitatibus occasione certarum detractionum in eadem sententia sigillatim expressis: Verùm interposita hinc indè appellatione in parte, & partibus præiudicialibus, causaque mihi deuoluta vtraque pars respectu detractionum tantum eam reformandam esse contendebat, quia existentia, & purificatio fideicommissi, ac identitas Casalis controuersi amplius non impugnabantur.

Informantes enim pro fratribus de Mutis ad euitandum vlteriorem causæ progressum cæteris omnibus acquiescentes, solum allegabant residuum dotis Philippæ Caffarellç Vxoris Cæsaris Muti scut. 2207. non esse integrè detrahendum ex sola portione Casalis delata ad Alexandrum, & ad ipsos deuoluta propter extinctionem eius lineæ masculinæ, sed pro medietate detrahendum esse ex altera portione Laurentij eiusdem Alexandri fratris a Flamminia, & collitigantibus, siue ab alijs ab eis causam habentibus retenta, ac in præsenti Iudicio non compræhensa.

Cui quidem petitioni Domini annuerunt, quia, cum dicti Laurentius, & Alexander fratres creditores dictæ dotis pro virili, adepti fuerint possessionem dictæ sextæ partis dicti Casalis, illiusque medietatem quilibet expresse receperit pro satisfactione medietatis dotis sibi debitæ nulla æquitatis ratio patitur, quod præfatæ mulieres vti hæredes Alexandri possint hodie petere integram dotem super sola portione Casalis eidem Alexandro obuenta cum ex persona ipsis eis non competat actio nisi pro illius medietate ex quo altera medietas spectabat ad Laurentium qui de ea plenè satisfactus fuit ex altera portione eiusdem Casalis sibi obuenta, & ab ijsdem mulieribus, vt supra retenta, cuius propterea no-
1 uam solutionem prætendere nõ possunt, ne illam bis consequantur contra *text. in l. bona ff. de regul. Iur.*

Nec suffragatur responsio præcedentium decisionum quod scilicet altera medietas dictæ dotis spectaret ad Alexandrum iure proprio, altera verò iure ei concesso ab eodem Laurentio.

Quia subsisteret si dicti fratres de Mutis peterent immissionem super integra sexta parte dicti Casalis, & sic super vtraque portione ad Alexandrum, & Laurentium spectante. Verùm quia petunt tantummodo portionem Alexandri, altera verò Laurentij ab ipsis mulieribus, seu ab eis causam habentibus retinetur; vtique sicut ipse Laurentius si viueret retinendo suam partem Casalis, nil aliud occasione
2 d. dotis prætendere potuisset, ex quo de ea iam fuerat satisfactus per assecutionem dictæ suæ partis *glos. in l. 1. verb. competente vers. nam pro ea parte C. de hæred. action.* Ità etiam ex Iuribus ab eo cessis dictæ mulieres parimodo nihil ampliùs prætendere pos-
3 sunt, cum cessionario plus iuris non competat, quã cedenti competeret, *l. nemo plus ff. de reg iur. & l. emptor*

vbi

vbi Bald. C. de hared. action. Rota in recent. decis. 117. *num.* 12. *par.* 8. Tunc enim dicti fratres alteram medietatem ad Laurentium spectantem soluere tenerentur, quando immissionem peterent etiam super portione ad illum delata, & (vti dictum est) à præfatis mulieribus retenta

Informantes verò pro Flamminia, & collitigantibus vltra detractiones in dicta sententia expressas plura alia prætendebant, & Primo detrahendam esse summam scut. 250. ex pretio scut. 1100. Domus hæreditariæ fideicommittentis venditæ Fuluiæ Tuschæ, quod fuit illis imputatum in causam dictæ Dotis Philippæ ex quo præfata scuta 250. asseruntur erogata per d. Alexandrum, & Laurentium in extinctionem eiusdem Census paterni.

Secundo, scuta 175. quæ impendisse supponitur pro Monacandis Sororibus.

Tertio, Dotem Cherubinæ Vxoris Valeriani fideicommittentis Florenorum 200. vna cum alijs Florenis 1383. pro acconcio, & Lucro dotali.

Quarto, residuum dotis Remigiæ ducat. 500. ac residuum dotis, & acconcij Mutiæ illius filiarum aliorum ducat. 500.

Quinto, ducatos aureos 700. vna cum fructibus persolutos à Cæsare, & Britio de anno 1513. in extinctionem cuiusdam Societatis officij contractæ per eumdem Valerianum.

Sexto denique impensam funeris, & legatorum piorum ab ipso relictorum, quæ insimul ascendere possunt ad alia scuta Centum.

Verum omnibus perpensis Domini existimarunt nulla ex præfatis deberi. Prima si quidem prætensio detractionis dd. scutorum 250. sufficienter sublata visa fuit in vltima decisione R.P.D.mei Meltij §. in diminutionem tamen ea ratione quia cum supradicta Domus appræhensa, & vendita fuerit à dictis
4 Alexandro, & Laurentio pro iure, ac titulo hæreditatis maternæ eo ipso proportionabiliter cessit in extinctionem crediti dotalis eiusdem hæreditatis, licet ipsi totam. vel partem erogassent in causam æris alieni à patre contracti §. 1. *instit quib. mod. oblig. toll. l. soluendo ff. de negoc. gest. l. solutionem ff. de solution: l. tale pactum §. post diuisionem ibique, Castr ff. si cert. pet.* est quod pro summa sic erogata effecti fuissent creditores paternę hæreditatis Scuta 175. secundo loco prætensa nullo pacto impensa probantur pro collocandis dictis Sororibus in Monasterium, & ideò non veniunt detrahenda, cum ad istum effectum non stetur simplici assertioni grauatorum,
5 sed alijs iustificationibus, & quidem concludentibus verificari debeat pecunias prætensas in dictam causam versas fuisse, vt respondetur *in dicta decisione §: detractioni scut.* 303.

Cætera verò omnia præter quod nec minus concludenter iustificantur vnica responsione penitus eliduntur, vel saltem dubia, & illiquida omninò redduntur ex pluribus alienationibus, & detractionibus bonorum Valeriani per dd. Cæsarem, & Britium eius filios, ac præfatos Alexandrum, & Laurentium nepotes respectiuè factis tam de bonis stabilibus, & signanter de quadam Vinea vendita præcio sc. 1700. quam de mobilibus, & semouentibus ad eos delatis
6 de quibus nulla sufficiens ratio ex hactenus deductis reddita fuit, itavt proindè, nec pro illis dictis mulieribus concedi possit retentio, nec fideicommissarij actoribus impediri immissio, vt respondit *Rota decis. 77. num. 4. & per tot. par. 5. recent. & alys pluribus allegatis in Romana Fideicommissi de Capiteferreo 10. Martij 1643. coram R.P.D. meo Corrado §. final.*

Fuit itaque resolutum sententiam Rotalem esse confirmandam præterquam in detractione medietatis residui dotis Philippæ, cuius respectu reformandam esse Domini responderunt.

Vtraque &c.

INTERAMNEN. VSVSFRVCTVS.

Lunæ 20. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Legatum vsusfructus cum onere illud communicandi cũ hæredibus proprietarijs Vxoris factum distinctè, & separatim à proprietate, & cum verbis importantibus præheminentiam, & administrationem operatur vt Vxor licet legataria possit propria Auctoritate legatum vsusfructus capere, neque teneatur recipere de manu hæredum, & quod hæredes ab ipsa legataria, legati portionem consequantur, & quando legato viufructu Vxori, & Hæredibus nomine collectiuo vocatis censeatur factum legatum proportionabiliter Vxori, & cuilibet Hæredi in capita, & quando in stirpes?

SVMMARIVM.

1 *Vsusfructus legatus pro ea rata diminuitur, pro quo æs alienum Testatoris fuit solutum.*

2 *Hæres qui bona hæreditatis administrauit, & de illis ad libitum disposuit, nulla reddita ratione cohæredibus, præsumitur satisfactus integrè de credito, quod contra cohæredes habebat.*

3 *Compensatio non fit de liquido ad liquidum.*

4 *Legatarius tenetur recipere vsumfructum legatum de manu hæredis proprietarij.*

5 *Hæres proprietarius cui insimul cum alio fuit legatus vsusfructus, illum casualiter retinere potest pro rata sibi tangente tamquam Dominus proprietatis.*

6 *Legatarius possidens bona Testatoris Iure familiaritatis; potest continuando possessionem mutato titulo familiaritatis vsumfructum sibi legatum propria Auctoritate percipere.*

7 *Legatum factum cum onere illud comunicandi cum hæredibus Testatoris nominatim legatario iniuncto operatur, vt hæres à legatario suam portionem capere teneatur.*

8 *Legatum Vsusfructus Vxori, & hæredibus proprietarijs collectiuo nomine factum, ad eam pro dimidia, & ad hæredes pro altera dimidia spectare debet.*

9 *Vocati sub collectiua denominatione, licet sint plures, pro vno solo regulariter habentur.*

10 *Declara hoc non procedere, quando ex verbis adiunctis, & ex toto contextu dispositionis contraria dignoscitur Testatoris intentio.*

11 *Verbum* communicare, *totalem æqualitatem præsefert.*

12 *Legato vsusfructu Vxori, cum onere communicandi cum hæredibus proprietarijs, censetur Testatorē intellexisse, omnes æqualiter, & pro virili vsusfructus commodo frui.*

13 *Verba æqualitatem denotantia, quando sunt posita in separata oratione collectiue censeantur æqualiter, & pro virili vocati in concursu aliorum vocatorum.*

14 *Contrariam sententiam probant allegati ad num.* 14.

15 *Verba aliquid operari debent, nec esse superflua.*

16 *Dictio, seu copula,* Et *regulariter coniungit præcedentia subsequentibus non autem constituit orationem separatam.*

DECISIO CCCLVI.

CVM fuisset bis resolutum constare de bono Iure tam Doralicis, & Luciæ Sororum de Pacionibus, quàm Catharinæ Campiæ, prout ex duabus decisionibus 18. Iunij 1649. & 14. Martij 1650. coram me factis causa super ijsdem denuò proposita placuerunt Dominis illarum fundamenta.

Siquidem quoad dictas Sorores non potest in dubium

bium reuocari, quod ipsæ de proprio persoluerint Catharinæ scuta 850. pro restitutione suæ dotis, vt iustificatum fuit ex Instrumento quietantiæ, & Iurium cessionis; Atque ideò cùm huiusmodi debitum spectaret ad Io: Alexandrum eius Virum deducendum est ex substantia eius bonorum hæreditariorũ, ex quibus Catharina vsum fructum ab eo sibi relictum
1 consequi debet qui proindè pro ea rata remanet diminutus iuxta *text. in l. final: ff. de vsufr. legat. & in l. vsufructu bonorum ff. ad l. falcid. cum alijs in vtraque decis. allegatis*.

Nec præfatam deductionẽ impedire valet obiecta exceptio compensationis pro scutis 168. & baioc. 66. debitis per dictas Sorores eidem Io: Alexandro tanquam cohæredes Fuluij communis Patris, quia cum Io: Alexander donec vixit omnia bona paternæ
2 hæreditatis ad ministrauerit, & de illis ad eius libitum disposuerit nulla reddita ratione præfatis eius Sororibus cohæredibus, vel integrè de eis sibi satisfecisse præsumitur *l. peculium la 2. §. preterea vbi gloss. & DD. ff. de pecul. Angel. in l. sed si damnum § peculium numi 3. ff. eod. Afflict. decis. 13. sub num. 16. Rota in Romana hæreditatis de Beuilacqua 13. Maij 1591. coram bo: mem. Orano penes Pacif. de Saluian. decis. 87. nu. 2. & coram Buratto decis. 410. num. 2.* Vel saltem huius-
3 modi creditum redditur adeò turbidum incertum, & illiquidum, vt propterea allegata compensatio cum dicto credito Sororum totaliter liquido, & claro admitti non possit iuxta *text. in l. final. C. de compensat. Card. Mant. decis. 221. num. 8. Buratt. decis. 717. num. 2. & decis. 880. num. 4.*

Quo verò ad Catharinam inconcussum redditur ad ipsam spectare vsumfructum omnium bonorum hæreditariorum dictæ Alcidæ (cum oneribus prout in decisionibus) reiecta prætentione dictarum Sororum tam coæqualis successionis cum Io; Alexandro earum fratre, quã detractionis legitimæ ex auctoritatibus in vtraque decisione plenè congestis.

Non obstat quod ipsa reputetur simplex legata-
4 ria, & ideò tanquam talis teneatur recipere d. vsumfructum de manibus earundem Sororum hæredum proprietariarum iuxta *text. in l. non est dubium C. de*
5 *legat.* Vel saltem illæ pro rata eiusdem vsusfructus ad ipsas tangente illum causaliter retinere possint, tanquam Dominæ Proprietatis ex Theoric. *Bart. in l. huiusmodi §. si Titio sub num. 1. vers. ex hoc appellat intellectus ff. de legat. 1. Surd. de aliment. tit. 2. quæst. 15. sub num. 216. vers. sed incontrarium.*

Quia cum Catharina viuente eius Viro omnia ipsius bona possideret iure familiaritatis, & ipse illorum vsumfructum à proprietate separatum, & distinctum illi reliquerit cum verbis importantibus præheminentiam, & administrationem, ibi, *Item reliquit D. Catharinam Dominam, Patronam, & vsufructuariam omnium ipsius D. Testatoris bonorum &c.*
6 vtique Iure optimo continuando præfatam possessionem mutato in hanc causam dicto titulo familiaritatis eundem vsumfructum propria auctoritate percipere potest *Bart. in l. 1. §. si quis ex mortis; sub num. 1. ff. quor. legat. Alciat. cons. 27. num. 6. lib. 9. Socc. Sen. consil. 131. num. 4. lib. 1. Surd, consil. 253. num. 21. Menoch. de adipisc. remed. 2. num. 57. Rota*
7 *decis. 315. num. 6. par. 3. recent.* Et ab ea non autem à semet ipsis hæredes Proprietariæ illius communicationem recipere debent propter onus communicandi eidem Catharinæ à Testatore nominatim iniunctum, quod apertè ostendit ipsas Iure proprio illum consequi non posse, *vt firmatur in vtraque decisione circa finem.*

Huiusmodi vsusfructus communicationem æquis portionibus faciendã esse Domini censuerunt, quia
8 licet legatum vsus fructus Vxori. & hæredibus proprietarijs collectiuo nomine factum ad eam pro dimidia, & ad hæredes pro altera dimidia spectare
9 debeat, ex quo plures sub collectiua denominatione compræhensi pro vno solo regulariter habentur *l. si quis actio ff. de vsufr. accresc. l. liber homo §. si titius il 1. & l. Interdum ff. de hæred. Instit. & l. fin. C. de impuber. & alijs substitut. cum concordantibus allegatis per*
10 *Surd. cons. 178. sub num. 7.* Nihilominus hoc non procedit quando, provt hic, ex verbis adiunctis, & ex toto contextu dispositionis contraria dignoscitur Testatoris Intentio, qui voluit quidem Vxorem esse vsufructuariam, sed cum onere his verbis iniuncto, ibi, *& quod d. vsumfructum communicet cum Infrascri-*
11 *ptis Sororibus ipsius Testatoris &c.* Hoc enim casu quia d. verbum *communicet* totalem æqualitatem se
12 præfert intellexisse omnes æqualiter, & pro virili huiusmodi vsusfructus commodo frui, vt probat *text. in l. si mulieri ff. de vsufruct. accresc. in d. l. interdum ff. de hæred. Instit. in l. Lucius Titius 90. §. Lucius Titius testamento ibique glos in verb. ad viriles, & in l. final. §. Lucius Titius ff. de legat. 2. Bart. in l. Lucius Titius in princ. ff. ad S.C. Trebell. & conf. 168. sub num. 1. lib. 1. optimè Soccin. Sen. cons. 108. sub num. 1. cum seqq. lib. 3. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 18. sub num. 17. vers. & idem est.*

Etiamsi prędicta procedere non videantur quãdo
13 de verba æqualitatẽ denotantia apposita fuerunt in separata oratione ex traditis *per Castr. in d. l. Interdum sub nu. 3. vers. ex hoc sequitur ff. de hæred. Instit. Dec. cons. 597. sub num. 9. Surd. dicto consil. 179. num. 9. Menoch. dicta præsumpt. 18. sub num. 17.*

Quia præter quod contrariam sententiam pro-
14 bant *Imol. in eadem l. Interdum sub nu. 1. Alex. cons. 55 num. 3. lib. 4. Ruin. cons. 164. sub num. 3. lib. 2. Menoch*
15 *dicta præsumpt. 18. num. 18.* reddentes rationem, quia alias dicta verba nihil operarentur: Huiusmodi obiectio potest euitari in casu nostro, dùm in vnica tantum oratione versamur, Testator enim per dictionem, *Et*, præcedentem vocationem Catharinæ copulauit, eidemque dictam communicationem præcepit, ibi, *Item reliquit D. Catharinam &c. Vsufructuariam &c. donec vixerit &c. & quod d. vsumfructum communicet cum Infrascriptis Sororibus &c.* Vndè dici non potest in diuersa oratione dictam com-
16 municationem ordinasse, quia regulariter præfata copula, *Et*, coniungit præcedentia subsequentibus, non autèm constituit orationem separatam *Bald. in l. 1. in princ. ff. de Instit. & Iun. Paris. cons. 38. n. 26. lib. 2. Buratt. decis. 161. num. 11.*

Et ità DD. steterunt in decisis vtraque &c.

ROMANA VINEÆ

Veneris 24. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Inuestitura conditionaliter concessa cum pacto resolutionis, non verificata conditione, remanet ipso Iure, & absque alia declaratione resoluta; extinguitur verò, & terminatur ob Canones non solutos per integrum bieunium nedum ex pacto adiecto in Instrumento, verum etiam ex dispositione Iuris, & quando Emphyteutæ censeatur remissa Caducitas à Domino directo per receptionem Canonum, cum clausula sine præiudicio caducitatis iam incursæ?

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Inuestitura ob pactum resolutionis in ea appositum in casu non impletæ conditionis, remanet ipso Iure resoluta absque alia declaratione.*

3 *Census præsumitur de iure validè impositus.*

4 *Instrumentum Census præsumitur validum, dum pluries citatis eiusdem fuit in Iudicio productum; nec illis reclamantibus fuit executioni demandatum.*

5 *Dominus directus non potest vti pacto resolutiuo respiciente fauorem solius Emphyteutæ ipso Emphyteuta nolente.*

6 *Fallit si pactum respicit fauorem ipsius Domini.*

7 *Dominus directus, etiam post resolutam Inuestituram potest retinere pecuniam Emphyteutæ pro integra satisfactione Canonum decursorum.*

8 *Dominus directus dum ex quocumque capite sibi magis profuturo caducitatem bonorum acceptauit, non censetur illam acceptasse solummodò ob Canones non solutos.*

9 *Emphyteuta ob Canones non solutos Ecclesiæ Dominæ directæ per integrum biennium de iure incurrit pœnam caducitatis.*

10 *Pactum caducitatis ob non solutos Canones per biennium in Inuestitura appositum cum Obligatione Camerali, & Iuramento firmatum punctualiter seruari debet.*

11 *Caducitas non censetur remissa Emphyteutæ ex receptione Canonum pro antecedenti tempore decursorum.*

12 *Dominus directus, recipiens Canones temporis præteriti cum Clausula* sine præiudicio Iurium suorum, *tunc huiusmodi protestatio illi suffragatur, nec censetur remisisse Emphyteutæ incursam caducitatem.*

13 *Secus tamen si reciperet Canones etiam pro tempore futuro.*

14 *Dominus directus recipiens Canones ab Emphyteuta, non censetur ei remisisse incursam caducitatem, quando Emphiteuta adhuc remanet debitor Canonum decursorum pro integro biennio.*

15 *Emphyteuta soluens Canones ei qui non habebat facultatem exigendi non liberatur, nec excusatur à pœna caducitatis ob Canones non solutos.*

16 *Relatum vbi deficit, referens pariter euanescit.*

17 *Fructus regulariter non dicuntur nisi deductis expensis.*

18 *Decoctus, qui Creditoribus cessit omnia eius bona, Iura, & actiones non est amplius audiendus in Iudicio Ciuili, tamquam destitutus omni actione.*

DECISIO CCCLVII.

Capitulum, & Canonici S. Mariæ in Vialata proprietarij Vineæ controuersæ adepta illius possessione per associationem ser. ser. eis concessam ab A. C. aduersus Antonium Gianum *die 24. Septembris* 1619 illam concesserunt in emphyteusim perpetuam Vincentiæ, & alijs de Critijs, qui per plures annos in eius possessionem pacificè continuarunt, donec Gianus (reiectus tamen prius ab eodem A.C.) causam introduxit in Rota vbi *coram R. P. D. Royas*, & deindè *coram bon. me. Arguelles* obtinuit mandatum de manutenendo, sed causa mihi commissa cum facultate manutenendi, quem de Iure in propositione habita super manutentione 24. *Ianuarij preteriti* Domini ordinarunt, vt videretur de bono Iure super quo suscepta disputatione ad fauorem eorumdem de Critijs responderunt, quia bonum Ius ipsorum
1 *clarè detegitur* ex Instrumento præfatæ concessionis facientè probationem probatam iuxta *vulg. doctrin. Bald. in l. interest num. 2 C. de solution.*

Idq; etiamsi dictus Gianus precedentè habeat Inuestituram ab ijsdem Canonicis sibi factam 2. *Ianuarij* 1632. quià, vel fuit resoluta, vel extincta, & terminata remansit ob caducitatem ab ipso deindè incursam, & ab illis acceptatam.

Resoluta siquidem fuit ob pactum in ea stipulatū, quod quatenus vltra Censū in sorte principali scut. 182. impositum super dicta Vinea de anno 1611. ad fauorem Io: Baptistæ Giani, alius Census super ea pariter reperiretur impositus vigore facultatis concessæ ab ijsdem Proprietarijs 9. *Decembris* 1605. dicta Inuestitura haberetur pro resoluta, & facta.

Vndè cū ex Instrumento celebrato 18. *Septembris* 1607. doctum fuerit de impositione alterius Census sortis principalis scut. 200. facta super eadem Vinea vigore eiusdem facultatis ad fauorem Marcelli,
2 & Io: Baptistæ de Mutis euidentèr prefectò iustificatur illius resolutio, quæ ob dictum pactum ipso Iure absque alia declaratione inducta fuit *Castr. in l. qui absenti §. 1. ff. de acquir. poss. Ias. cons. 128. n. 16. lib. 4. Rota decis. 1. num. 5. par. 2. decis. 378. n. 3. par. 3. & decis. 199. num. 11. & 12. par. 6. recent.* cum alijs plenè allegatis in *Pampilonen. Iuris nominandi Vicarium 14. Decembris 1648. coram R. P. D. meo Ottobono §. penultimo.*

Non obstat, quod huiusmodi pactū conceptū fuerit in casu quo alius Census per Iudicem, vti legitimè impositus declaratus fuerit tenere, & valere, ideòque hac declaratione non secuta excludatur penitus in *secunda decisione R. P. D. mei Royas 24. Martij 1646. §. nec etiam obstat.*

Quia præter Iuris præsumptionē, quæ regulariter
3 viget pro illius validitate, *Bald. in l. rogasti §. si tibi num. 19. ff si cert. pet. Alex. cons. 202. num. 4. lib. 2. Soccin. Iun. consil. 83. num. 3. lib. 2. Rota decis. 117. num. 1. & 2. penes Cenc. de censib.* Cum dictum Instru-
4 mentū in Iudicio coram A. C. productum fuerit, & citato, ac non reclamante eodemmet Giano pluries ser. ser. executioni demandatum, vtique exindè resultat illius approbatio, ac implicita eius validitatis declaratio, nàm si nulliter impositus esset, ipse non tacuisset, nec concessa sed denegata fuisset illius executio per ea, quæ tradunt *Aym. consil. 79. num. 4. Gratian. discept. foren. cap. 40. num. 15.* Et hæc sanè prorsus sufficere videntur, dùm ex illius lectura ocularitèr pàtet impositum esse de consensu, & licentia proprietariorum, ac in eo seruata fuisse omnia requisita per *Constitutionem Sa. Mem. Pij V.* super forma creandi Census, nec contra ipsum aliquid vnquam oppositum fuit, quod illius validitatē infringeret.

Nec subsistit, quod d. pactū respiciat fauorē solius
5 Giani, & ideò Canonici ipso nolente eo vti non potuerint *Card. Caual. decis. 70. num. 4. Buratt. decis. 100. num. 13.*

Quia Capitulū ex eo cōuenire voluit, quod reperto alio Censu antecedenter imposito vigore dictæ facultatis concessio haberetur pro non facta, & Vinea ad ipsum reuerteretur, ex quo tali casu dictus Census Giani vtpotè impositus sine licentia reddebatur inualidus, & sic ex illius extinctione per eum oblata ipsum nullam vtilitatem consequebatur cum Vinea in eius præiudicium adhùc remaneret grauata, vndè exindè satis apertè dignoscitur dictum pactū
6 resolutiuum ad eius dumtaxat fauorem, non autem Giani emphyteutæ appositum fuisse, & consequenter Canonici validè prorsus eo vti potuerunt *ad text. in l. 2. C. de leg. commissor.*

Minusue obstat, quod in casu resolutionis ipsi tenerentur restituere eidem Giano sc. 146. ab eo tunc persoluta. Tùm quia non ideò impediebatur resolutio contractus, sed Gianus pro illorum consecu-
7 tione agere debebat. Tùm etiam quia legitimè illa retinere potuerunt pro integra satisfactione Canonum decursorum iuxta tradita *per Rotam decis. 111. num. 4. par. 1. diuers. coram Card. Seraphino decis. 922. num. 8. & in recent. decis. 539. sub num. 6. par. 1.*

Quod autē Capitulū acceptauerit caducitatē solummo-

tummodò ob Canones non solutos tollitur ex ipso
declarationis, & acceptationis Instrumenti, ibi,
*quam reuersionem, seù deuolutionem acceptarunt, & ac-
ceptant non solùm ex ipso capite, sed etiam ex alio quo-
cumque capite, & ratione dictæ Ecclesiæ magis profi-*
8 *cua &c.* ex quo propterea conuincitur acceptatio-
nem, non fuisse restrictam ad causam omissæ solu-
tionis Canonum in verbis expressam, sed omnem,
& quamcumque aliam Capitulo profuturam com-
plecti, vt firmauit *Rota decis. 107. num. 5. par. 1. di-
uers.* & pluribus auctoritatibus comprobatur in *Fe-
sulana Beneficij, seù Oratorij 14. Martij 1650. coram
R.P.D. meo Corrado sub §. nam præter quod.*

Extincta pariter, & terminata fuit ob canones nō
solutos per integrum biennium, ex calculis enim
vtriusque partis, & ex partitis librorum Capituli
constat, quod de tempore acceptatę caducitatis erat
Debitor scut. 129. bon. 68. & computata etiam ad
eius creditum vltima partita scut. 27. bon. 30. oc-
casione certæ quantitatis vini traditi anno 1639.
Sancti Battaglino Fabroliguario de mandato Cano-
nici Camerarij remanebat debitor in scutis 102.
bon. 38. quæ excedunt quantitatem Canonum debi-
tam per biennium iam elapsum, cum isti ad ratio-
nem scut. 50. bon. 50. pro quolibet anno non exce-
9 dant summam scut. 101. Atque ideò fuit factus lo-
cus caducitati non solùm attenta iuris dispositione
iuxta *text. in cap. potuit §. emphyteuta quodque de locat.
Auth. qui rem C. de Sacros. Eccles. Rota decis. 420. n. 11.*
10 *par. 1. recent.* sed etiam ex pacto expresso adiecto in
supradicto Instrumento concessionis, quod ipso de-
ficiente in duobus continuis terminis eadem Vi-
nea, vna cum omnibus melioramentis ad Capitu-
lum deuolueretur, quod tanquam obligatione Ca-
merali munitum, & iuramento firmatum punctua-
liter seruari debet *l. 2. C. de iur. emphyt. Card. Mant.
de tacit. lib. 22. tit. 26. sub num. 2. & per tot.* cum alijs
ad propositum congestis per *Surd. decis. 180. num. 1.*

Nec subsistit, quod præfata caducitas remissa fue-
rit ex dicta vltima receptione præfatorum scutorum
27. & bon. 30.

Quia non repugnat caducitati iā incursæ receptio
11 Canonum pro antecedenti tempore decursorum,
vt pluribus adductis probat *Surd. decis. 317. num. 28.
cum seqq.* & firmauit *Rota decis. 808. num. 2. par. 4.
diuers.* cum concordantibus allegatis in *Tiburtina
Affictus 19. Iunij 1618. coram R.P.D. meo Corrado §. ne-
que subsistit*; Idque certiùs in proposito stante ex-
pressa protestatione, ibi, *senza preiuditio dell'atti fat-*
12 *ti &c. e senza innouatione alcuna &c.* Vbicumque
enim (prout hic) Dominus directus recipit Cano-
nes temporis præteriti huiusmodi protestatio ipsi
omninò suffragatur, vt non censeatur remisisse in-
cursam caducitatem, licèt secus esset si reciperet
13 Canones etiam pro tempore futuro, vt distinguen-
do probant *Ias. in l. si post moram sub num. 4. ff. de eo,
quod cert. loc. Corbul. de caus. priuat. ob non solut. canon.
limit. 21. num. 2. & 3. Clar. in §. emphyteusis quæst. 10.
num. 1 Fulgin. de Iur. emphyt. de var. caducit. quæst. 4.
num. 9. Surd. dicta decis. 317. num. 25. alijque relati
per Add. ad Buratt. decis. 617. sub num. 8.* firmantes
14 hoc indubitanter procedere quando (prout hic)
adhuc emphyteuta remanet Debitor Canonum de-
cursorum pro integro biennio.

Neq; calculari debet ad creditū Giani ass. partita
cadorum 21. vini, vt prætenditur traditorum Reue-
rendissimo Episcopo Maceraten. tunc Canonico
eiusdem Ecclesiæ pro scutis 34. bon. 61. vt deduci-
tur in vltima *decis. R. P. D. mei Royas sub die 4. Iunij
1636. §. prædictis accedit.*

Quia præter quod enūciatus vsus soluendi singulis
Canonicis absque ordine Capituli, vel eius Came-
15 rarij nullibi videbatur iustificatus, & sic ille non
habebat facultatem exigendi Canones ad propriam
vtilitatem, & liberandi debitorem, vt in fortiori-
bus terminis probat *Corb. de limit. 21. nu. 5.* Cum
eius attestatio explicitam habeat relationem ad li-
bros Capituli, ibi, *come costa nella mia partita del da-
re, & hauere delli Signori Canonici &c.* quibus com-
pulsatis nihil penitus pro illius verificatione in eis
16 repertum fuit, vtique cessante relata iustificatione
allegatam traditionem non probat *Felin. in cap. quo-
niam Abb. num. 11. de offic. legat. Dec. in l. edita nu. 86.
C. de eden. & consil. 118. num. 5. Aym. cons. 120. n. 15.
Cephal. consil. 156. num. 42. lib. 2. Buratt. decis. 282. nu. 4.
Duran. decis. 285. num. 118.*

Denique non obstat quod Capitulum anno 1634.
vindemiari fecerit Vineam controuersam, & vinum
tunc recollectum perceperit, atque ideò integrum
pretium illius recipere teneretur in computum Ca-
nonum decursorum tanquam causam duriorem,
nec potuerit eius partem pro expensis deducere, vt
firmatur in omnibus præcedentibus decisionibus:
17 quia cum regulariter fructus non dicantur nisi de-
ductis expensis *l. fructus ff. solut. matrim. l. fundus in fine
C. de famil. ercifcun. Surd. decis. 282. num. 31. Rota post
2. vol. cons. Farin. decis. 227. nu. 4.* Vtique proprijs sum-
ptibus vindemiando dictam Vineam, vt sibi satis-
fieret de Canonibus decursis, & non solutis, licitè
potuit primo loco omnem impensam deducere, &
deindè apponere ad creditum Giani in computum
dd. Canonum (prout ingenuè fecit) illam quanti-
tatem, quæ ex recollecto vino superverat detractis
expensis.

Cæterum Domini pro faciliori resolutione pon-
18 derarunt, quod cum Gianus 7. *Augusti 1634.* om-
nia eius bona iura, & actiones, ac signanter Vineā
controuersam solemniter cesserit eius Creditoribus
non est amplius audiendus tanquam destitutus om-
ni actione *l. Item si vnius in princ. ff. de arbitr. Stracc.
in tract. de Decoctor. par. 3. num. 14.*

Et ità vtraque &c.

RAVENNATEN. BONORVM EMPHYTEOTI-corum.

Luna 27. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Ecclesia, quæ finita Inuestitura non declarauit velle
bona pro se retinere tenetur illam renouare ad fauo-
rem proximioris superstitis, tam masculo, quam
fæminæ, non solum ex æquitate legis verum etiam
ex concordia inita in Ciuitate Rauennæ ad quam
partes explicitam habuerunt relationem, & quænā
sit dispositio illius concordiæ? Fæminæ an compre-
hendantur in emphyteusi Ecclesiastica recepta pro
Filijs, & Nepotibus, & an deficientibus masculis,
renouatio Inuestituræ debeatur Fæminis proximio-
ribus licet in Inuestitura non comprehensis? & quā-
do Statutum Laycale disponens de bonis Emphy-
teoticis restringitur ad bona priuatorum, neque
comprehendit bona emphyteotica Ecclesiæ, siue
agatur cum ipsa Ecclesia de directo dominio, siuè
inter Laycos super solo dominio vtili, & quare?

In Emphyteusi Ecclesiastica successorum appellatione,
veniunt tantummodò successores sanguinis, descen-
dentes scilicet ab ipsis inuestitis, etiamsi non habeāt
qualitatem hæreditariam, quando fuit facta mentio
de successoribus non autem de hæredibus.

Renunciatio facta à filia fauore Patris, quænam Iura
comprehendat, & ad quænam bona extendatur?

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia proprietaria, quæ finita inuestitura non declarauit velle bona prò se retinere tenetur illam renouare ad fauorem proximioris superstitis.*

2 *Amplia vt hoc procedat non solum fauore proximioris masculi, sed etiam fœminæ.*

3 *Concordia inita inter Ecclesiam, & Ciuitatem, & ad quam contrahentes in Inuestitura, explicatam habuerunt relationem est ad vnguem seruanda.*

4 *Instantia per defunctum incepta transit, & continuatur in hæredem.*

5 *Fœminæ non comprehenduntur in emphyteusi Ecclesiastica recepta pro filijs, & Nepotibus.*

6 *Renouatio Inuestituræ deficientibus masculis descendentibus fieri debet ab Ecclesia fœminis proximioribus, licet non comprehensis in inuestitura, dummodo eius pacta non alterantur.*

7 *Concordia, quæ in renouatione inuestituræ masculis descendentibus prælationem concedit, fœminas omninò comprehendit, illasque habilitat ad petendam, & obtinendam huiusmodi renouationem.*

8 *Bona emphiteotica concessa in Ciuitate Rauennæ sunt redacta ad instar allodialium cum facultate de illis disponendi in extraneos.*

9 *Fœminæ de familia comprehenduntur sub concessionibus, & inuestituris etiam ad extraneos transitorijs, ne ipsæ sint peioris conditionis extraneorum.*

10 *Statutum Ciuitatis Rauennæ excludit Sorores ab hæreditate fratris ab intestato defuncti etiam quo ad bona emphiteotica, seu liuellaria superstitibus agnatis masculis vsque ad quartum gradum vsque ad Iuris Canonici dispositionem.*

11 *Statutum Laicale, disponens de bonis emphiteoticis restringitur ad bona priuatorum neque comprehendit bona emphiteotica Ecclesiæ.*

12 *Amplia, siue agatur cum ipsis Ecclesijs super dominio directo, siuè inter Laycos super solo dominio vtili.*

13 *Dictio*, salua, *de sui natura modificat, & restringit in statuto disposita.*

14 *Contrahentes in inuestitura verisimilius est quod se voluerint conformare cum concordia in statuto præseruata quam cum ipsius statuti dispositione.*

15 *Contrahentes qui habuerunt in inuestitura explicitam relationem ad concordiam exinde apparet eorum intentio regulandi se ab ipsa concordia non autem à statuto.*

16 *Renouatio inuestituræ, quæ debet fieri ab Ecclesia proximioribus procedit in casu, quo per mortem vltimi possessoris sit finita linea comprehensorum in inuestitura.*

17 *In emphiteusi Ecclesiastica successorum appellatione veniunt tantummodò successores sanguinis descendentes scilicet ab ipsis inuestitis.*

18 *Successoris appellatio intelligitur de illo successore, qui secundum subiectam materiam sit deliberis, & descendentibus.*

19 *Successor sanguinis descendens scilicet ab ipso inuestito in emphiteusi Ecclesiastica comprehenditur, licet non habeat qualitatem hæreditariam, quando in inuestitura de successoribus fuit facta mentio, & non de hæredibus.*

20 *Terminus ad renouandam inuestituram ad 29. Annos concessus intuitu personarum in inuestitura comprehensarum illis extinctis, & deficientibus, cum ipsis quoque finiunt, & terminantur.*

21 *Renunciatio non comprehendit Iura de quibus nulla mentio fuit facta in instrumento.*

22 *Renunciatio non trahitur ad exclusionem Iuris, quod oritur ex causa de futuro.*

DECISIO CCCLVIII.

FRanciscus Donatus, dum vixit, inter cœtera possedit tria corpora bonorum Emphiteoticorum, nempè domum sub directo dominio Mansionariorum Ecclesiæ Cathedralis Rauennæ sibi concessam 10. Iunij 1621. pro se suisque filijs Nepotibus, & vno Successore, nec non duo petia Terræ sub directo dominio, alterum Abbatis, & Monacorum Portuensium alterum Abbatis S. Petri in Vinculis per modum renouationis illi concessa sub die 4. eiusdem mensis Iunij 1621. & 10. Maij 1629. pariter pro suisque filijs nepotibus, & Successore, verum quia nuper ab intestato decessit nullis relictis filijs, vel Nepotibus, Lucia Donata eius soror super præfatis bonis particulare iudicium in partibus introduxit, & contra Antonium Donatum prætendentem integram hæreditatem illius, tanquam ipsi agnato conformiter pronunciatum fuit, ipsam de dictis bonis esse inuestiendum; vndè in tertia Instantia causa mihi deuoluta, & eadem Lucia medio tempore deducta, relicto hærede Io: Baptista Gordio eius filio, dubitaui, cui d. bona essent adiudicanda, & ad fauorem eiusdem Io: Baptistæ prodijt resolutio, quia cum Ecclesiæ proprietariæ,
1 defuncto d. Francisco acquirente sine filijs, & Nepotibus, non declarauerint (vt opus erat) prædicta bona velle pro se retinere tenebantur illorum concessiones, & inuestituras renouare ad fauorem d. Luciæ illius sororis, & proximioris superstitis, tam ex æquitate legis compobata per *Bart. in l. 1. §. permittitur sub num. 1. vers. & hoc nota pro Emphiteusi ff. de aqua quot & est in l. 1. num. 1. ff. de priuil. cred.*
2 quod procedit ad fauorem proximioris, non solum masculi, sed etiam fœminæ, vt respondit *Rota dec. 198. num. 2. part. 2. diuers. in Brixien. fœudi 16. Maij 1583. coram Bubalo penes Fenzon. ad stat Vrb. dec. 67. sub §. 1. coram Card Seraph. dec. 010. num. 1. & 6. in Rauennaten. Emphiteusis 22. Maij 1628. coram bon. me. Coccino in rec. dec. 176. num. 30. num. 30. part. 5. in Callien. bonorum 8. Aprilis 1647. & 24. Ianuarij 1648. coram R. p. d. meo Meltio, & in Ariminen. emphiteusis 10 Ianuarij 1650. coram in R. p. d. Verospio.* Quam ex tenore concordiæ nouæ, initæ anno 16 4. mandantis sub §. *item si quis decesserit intestatus* huiusmodi renouationem fieri etiam collateralibus alijsque propinquis vsque ad quintum gradum, quæ
3 ad vnguem seruari debet, cum contrahentes ad eam in prædictis concessione, & renouationibus explicitam relationem habuerint, vt in puncto probat *Paris. cons. 103. num 47. lib. 1.* idemque admittit *Rota in Rauennaten. Concursus 18. Nouembris 16 3. coram bo. me. Merlino penes Modern. Foroliuien. de legitima dec. 94. sub num 13. vers quibus non contradicere*, atque ideo cum ipsa lite pendente decesserit, præfatæ renouationes fieri debent d. Io: Baptistæ
4 eius filio, & hæredi, in quem eadem continuatur instantia, vt in terminis articulo plenè discusso, firmatum fuit in *Mutinen. Emphiteusis 7. Maij 1634. coram D. meo Decano.*

Ideoque non obstat, quod in emphiteusi Eccle-
5 siastica recepta pro filijs, & Nepotibus non comprehendantur fœminæ, vt fuit dictum in *Mantuana emphiteusis 7. Iunij 1678. coram eodem Reuerendissimo D. meo Decano.*

Quia præter quamquod deficientibus masculis
6 descendentibus huiusmodi renouationes debentur fœminis proximioribus etiam si comprehensæ non fuerint in inuestitura, dummodo eius pacta non alterantur, *Bero cons. 92. nu. 99. lib. 1.* quem sequuta fuit *Rota in d. Rauennaten. emphiteusis coram bo. me.*

Coccino

Coccino num. 30. in d. Callien. bonorum coram R. p. d. meo Meltio,& in d. Ariminen. emphiteusis coram R.p.d.
7 *meo Verospio*. Dum præfata concordia, ad quam partes expressè se retulerunt, masculis descendentibus prælationem concedit, fœminas omninò comprehendit, illasque habilitat ad petendum, & obtinendum huiusmodi renouationes per ea, quæ in puncto tradit *Menoch. cons. 738. sub num. 11. vers.*
8 *non obstat tertium vsque in fine*. Cumque huiusmodi bona emphiteotica redacta fuerint ad instar allodialium cum facultate de illis disponendi in extraneos, vt in terminis consuluerunt *Ancar. cons. 125. num. 4. Marcabr. cons. 26. nu. 258. vsque ad num. 264. & admittit Rota in d. Rauennaten. Concursus coram bo. me. Merlino num. 8.* vtique ne sequatur absurdum,
9 quod fœminæ de familia sint peioris conditionis extraneorum ipsæ etiam sub præfatis concessionibus indubitanter comprehenduntur, vt doctè respondit *Rota dec. 125. num. 45. vsque in fin. part. 2. diuers. & in Romana Domus 28. Maij 1608. coram Manzanedo penes Fenzon. vbi supra dec. 110. per tot.*
10 Nec obstat statutum Ciuitatis Rauennę *lib. 3. rub. 11. tit. quod possessiones &c.* excludens sorores ab hereditate fratris ab intestato defuncti, etiam quoad bona emphiteotica, seu liuellaria superstitibus agnatis masculis, vsque ad quartum gradum secundum Iuris Canonici dispositionem.

Quia, vt pote laicale non comprehendit bona
11 emphiteotica Ecclesiæ, siue agatur cum ipsis Ecclesijs super dominio directo, siue inter Laicos su-
12 per solo dominio vtili; sed restringitur ad bona emphiteotica priuatorum, non solum ex defectu potestatis &c. *c. Ecclesia S. Mariæ ibique Dec. num. 218. de constit. Imol. in c. quod Clericis num. 4. de foro competen. Guglielm. de Benedict. in cap. Raimutius verbo duas habens filias num. 145. de testam. Salicet. in auth. cassa num. 14. C. de Sacros. Eccles. cum cæteris allegatis per Rotam in Romana Domus de Scapuccijs 19. Ianuarij 1651. coram bon. me. Coccino penes Marches. de Commiss. par. 1. fol. mihi 1020. num. 6. cum seqq. & reprobatis Ancar. alijsque contrarium sentientibus in Rauennaten. emphiteusis 28. Martij 1631. coram bon. me. Merlino in recent. dec. 42. nu. 4. & 8. par. 6. in Rauennaten. hæreditatis 5. Iunij 1648. coram R.p.d. meo Ottobono §. tamen cum seqq. in Beneuentana manutentionis 9. Aprilis 1649. coram R.p.d. meo Peutingerio §. nullitas verò, & in Romana Domorum 25. Decembris eiusdem anni coram R.p.d. meo Bichio §. finali*; sed etiam ob defectum voluntatis, cum ipsimet statuentes explicitè ibidem præfatam concordiam præseruauerint ibi, *salua semper concordia noua infra posita* signum euidens quod metiendo voluntatem à potestate nullatenus intellexerunt super bonis emphiteoticis Ecclesiæ in d. statuto aliquid penitus disponere, di-
13 ctio enim illa *salua*, de sui natura modificat, & restrinxit in statuto disposita *per glos. in l. Item labeo verb. si pure ff. si famil. ercisc. Dec. cons. 655. num. 6. Paris. cons. 70 num 15. lib. 3. Aym cons. 33 sub nu. 17. & cons. 50. nu. 6. Ruin. cons. 33. num. 7. lib. 1. Surd. cons. 572. num. 20.*
14 Et hinc non subsistit, quod contrahentes voluerint se conformare cum dispositione d. statuti; quia verisimilius dicendum est eos se voluisse conformare cum præfata concordia per d. statutum explicitè præseruata, vt in puncto respondit *Soccin. Iun. cons. 71. sub num 42. vers. demum & tertio lib. 1.* & hoc satis expressè ipsi declarauerunt, dum in prædictis concessione, & renouationibus ad illam
15 vt dictum est, explicitam relationem habuerunt, exinde enim clara penitus, & aperta desumitur eorumdem contrahentium intentio regulandi ipsorum voluntatem ab ipsa concordia, non autem à statuto, vt in similibus terminis pluribus adductis auctoritatibus dixit *Rota in Firmana lucri dotalis 16. Decembris 1633. coram bo. me. Merlino in recent. dec. 250. num. 9. par. 6.*
16 Nec releuat, quod concordia procedat in casu, quo per mortem vltimi possessoris, sit finita linea comprehensorum in inuestitura, quod in proposito contigisse negatur ob superexistentiam d. Antonij Collateralis in tertio gradu Francisco coniuncti, & vigore d. statuti eius hæredis vniuersalis ab intestato declarati per *Rotam in Rauennaten. successionis 25. Iunij 1649. coram R. p. d. meo Peutingerio*, qui propterea in dictis vltimis concessionibus comprehendi prætenditur sub illis verbis, *& pro vno Successore*.
17 Quia cum in emphiteusi Ecclesiastica successorum appellatione veniant tantummodo successores sanguinis descendentes scilicet ab ipsis inuestitis *Imol. in l. quod dicitur ff. de verb. oblig. Castr. in l. etiam num. 4. ff. solut. matrim. Bero. cons. 107. num. 3. lib. 1. Card. Seraph. dec. 398. num. 1. & 2. & in recent. dec. 211. num. 3. & 4 cum seqq. par. 6. in Nouarien. bonorum 13. Ianuarij 1642. coram bo. me. Merlino & 1. Iulij coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Caietana bonorum 3. Decembris 1646. & 10. Iunij 1648. coram me.* Antonius qui à d. Francisco non descendit sub dictis verbis comprehendi non potest, cum ipsa
18 intelligatur de illo successore, qui secundum subiectam materiam sit de liberis, & descendentibus *ad text. in l. stipulatio ff. de vsur. Bart. in l. Iusiurandum §. si liberi ff. de oper. liber. Bero d. cons. 107. d. num. 7. lib. 1.* atque ideò cum d. Franciscus decesserit nullis superstitibus filijs Nepotibus, vel vlterioribus descendentibus eius linea penitus extincta fuit, nullusque extat successor, qui iuxta dispositionem Iuris validè succedere possit, & consequenter, viro optimo, Luciæ, eiusque hæredi supradictæ renouationes competere debent, vt probant omnes aucto-
19 ritates supra allegatæ, idque etiam si in ipsa non concurrat qualitas hæreditaria, quia cum in præfatis inuestituris non fuerit facta mentio hæredum, ius petendi huiusmodi renouationes, tàm ex æquitate legis, quam ex dicta concordia Iure sanguinis, non autem hæreditario ipsi competijsse censetur *Rip. in l. 1. num. 8. ff. de priuil. Cred. Bero. cons. 103. num. 1. & 2. cum seqq. eod. lib. 1. Valasc. consult. 157. num. 4. & 5. tom. 2. Rota in Forosempronien. Emphiteusis 5. Maij 1627. coram Vbaldo in recen. dec. 60. num. 7. par. 5.*

Nec refert quod tempore m[illegible] eiusdem Francisci adhuc penderet terminus in [illegible]s inuestituris concessus ad 29. annos, quia cum concessus fuerit
20 intuitu personarum ibidem compræhensarum illis extinctis, & deficientibus cum ipsis, quoque finiuit, & terminauit *Io: Andr. in [illegible] ad specul. lib. 4. tit. de emphit. §. nunc aliqua sub num. 171. littera D. Rimin. Sen. cons. 485. num. 2. Corbul. de iur. emphit. tit. de caus. priuat. ob temp. finit. num. 10.*

Postremò non obstat renunciatio per Luciam facta in Instrumento dotali ad fauorem Dionisij eius Patris illiusque hæredum, & successorum, tum
21 quia non comprehendit iura illi competentia super bonis Francisci fratris de quibus ibi nulla mentio facta fuit *Summ. num. 6. Greg. 15. dec. 15. num. 3.* Tum etiam quia non extenditur ad bona, quæ deinde
22 per obitum renunciatarij eiusque hæredis, sine filijs ad ipsam iure proprio ex dispositione legis, ac præfatarum inuestiturarum deuoluta fuerunt ad tradita

dita per *Bero cons. 104. num. 14. cum seqq. lib. 1. Rossental. de feud. cap. 7, conclus. 22. num. 11. Rota coram Buratt. dec. 281. num. 4. & in Romana Domus 30. Aprilis 1650. coram bo. me. Manzanedo.*

Et ita vtraque &c.

AVELLINA CANONICATVS.

Lunæ 27. Martij 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficij vacationem probat, qui eandem vacationis assertionem in proprijs litteris expressit, sicque dum litigatur inter parem titulum habentes non executiue, sed ordinariè proceditur, & quando?

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apostolicæ si sunt iustificatæ sunt exequendæ.*

2 *Vacatio beneficij per resignationem secuta probatur ex litteris Apostolicis illud resignatum fuisse asserentibus.*

3 *Clericatus, & habilitas probatur ex collatione ordinarij.*

4 *Probatio non excessus satis dicitur iustificata ex consimili partis narratione.*

5 *Prouisus apostolicus contra habentem parem titulum non executiuè, sed ordinariè procedere debet, lim vt num. seq.*

6 *Titulum habens æqualem, vt dicatur legitimus contradictor quid probare teneatur?*

7 *Beneficium primum vt vacet per incompetibilitatem secundi quid requiratur?*

8 *Incompatibilitas beneficij non obstat in assequendo aliud, sed in retinendo.*

9 *Via executiua non retardatur per consimilem prouisionem nullam, & inualidam.*

10 *Beneficium primum dimittere non tenetur, qui secundum litigiosum, & controuersum fuit assecutus.*

DECISIO CCCLIX.

Litteras Iosephi de Viuo, vt potè in omnibus iustificatas responderunt Domini esse exequendas iuxta dispositionem *cap. si capitulo ibique gloss. in*
1 *verb. exequatur de concess. preben. in 6.* quotidie in similibus approbatam, vt firmatur in *Bononien. Archipresbiteratus 28. Martij 1648. & 15. Ian. 1649. coram R. p. d. Corrado.*

Siquidem modus vocationis per dimissionem Canonicatus controuersi factam ab Horatio facilato in manibus Sanctissimi optimè iustificatur ex assertione eiusdem Pontificis in præfatis litteris emissa, ibi, *prædictus verò Horatius 2. dictos Canonicatum, & præbendam resignauerit in manibus nostris &c. Summ. Informationis numer.* 1. quæ plenè pro-
2 bat, nec vlteriorem desiderat iustificationem *Clem. litteris de pro[illegible] [illegible]ss. de resignat. lib. 8. quæst. 11. num. 2. cum se[illegible] [illegible]rescent decis. 3. de resignat. Buratt. decis. 496. num. 1.*

Clericatum verò Iosephi, eiusque habilitatem satis verificant præcedentes litteræ Ordinarij, in quibus illi facta [illegible]rat collatio alterius Canonicatus Ecclesiæ Cathedralis tanquã Præsbitero Auellino, Idoneo, & in omnibus approbato eodem
3 *Summ. num. 2.* Cum enim Ordinarius præsumatur optimè informatus de qualitatibus subditorum ex inde præfata satis iustificata probantur *Innocent. in cap. innotuit in principio de eo qui furt. ordin. suscep. Gabr. cons. 181. num. 55. lib. 2. Paris. vbi supra lib. 4. quæst. 2. sub num. 68. cum alijs in puncto allegatis in Perusina pensionum 20. Iunij 1636. coram bo. me. Buccabel. in recent. dec. 162. nu. 2. & 3. par. 7.*

Valor denique narratus per non excessum in summa ducatorum 24. auri de Camera vlteriori probatione non indiget, cum abunde verificetur ex consimili narratiua alterius partis emissa in lit-
4 teris suæ prouisionis postmodum obtentæ *d. Summ. num. 3. ad text. in l. cum præcum C. de liberal. caus.* quem millies ad hûc effectum secuta fuit Rota, & signanter *in recent. dec. 92. num. 10. part. 6. coram Buratt. dec. 431. num. 9. cum cæteris adductis in Bonen. Abbatiæ 3. Iulij 1645. coram bo. me. Arguelles §. valor expressus.*

Non obstat quod Franciscus Iannulus pariter ha-
5 bebat prouisionem Apostolicam, & ideò via ordinaria, non autem executiuè procedit debeat, vt probat *Zuccard. in l. fin. num. 1384. C. de edict. Diui Adrian. Tollen. Mobedan. dec. 1. num. 2. & dec. 13. vt lit. pend.*

Quia vt prædicta procedant, & ille dicatur legitimus contradictor ad impediendam paratam executionem dictarum litterarum duo copulatiuè requiruntur, videlicet quod possideat sine vitio, quodque habeat parem titulum consimilis prouisionis Apostolicæ omninò valide, alias autem uitiosè possideat, vel non habeat consimilem titulum, aut iste sit nullus, & inualidus nunquam dicitur legi-
6 timus contradictor ad impediendam viam executiuam dictis litteris competentem, vt in simili pluribus adductis responsum fuit *in Romana Vineæ 2. Iunij 1649. coram R. p. d. meo Ottobono §. neq. hanc immissionem vt in puncto copiosè firmatur in Compostellana Parocchialis 1. Iulij 1648. & 25. Iunij 1649. ac in Calaguritana Prastimonij 10. Maij eiusdem anni coram eodem.*

In proposito autem quicquid sit de consimilitudine titulorum, & de vitiosa possessione, prouisio Francisci, Dominis visa fuit laborare aperto vitio nullitatis, etenim impetrata fuit certo modo sub expressione quod primus Canonicatus vacauerit per assecutionem secundi obtenti per Horatium omninò incompatibilis *d. Summ. num. 3.* Et tamen, vt primus vacet propter incompatibilitatem secundi
7 non sufficit solum iustificare illius impetrationẽ, & assecutionem, sed vlterius concludenter probari debet, quod impetrans per duos menses pacificè non solum de facto, sed etiam de Iure secundum possederit cum retentione primi iuxta dispositionem *cap. de multa vbi glos. verb. post receptionem Anchar. num. 3. & Abb. num. 18. de præben. Garz. de benef. part. 11. cap. 5. num. 100. cum seqq.* Rota *in recent. dec. 101. num. 5. part. 4.* vbi reddit optimam
8 rationem, quia scilicet incompatibilitas non obest in assequendo, sed in retinendo, & *dec. 337. num. 10. par. 8. ac coram Buratt. decis. 102. num. 1. & 2. cum alijs allegatis per add. ad eundem dec. 19. num. 18.* Vndè cum Franciscus id non iustificauerit non intrat supposita vacatio, & consequenter eius prouisio redditur nulla, & inualida, quæ propterea non est apta retardare dictam viam executiuam, vt re-
9 spons[illegible] fuit in dicta *Bononien. Archipresbyteratus 22. Martij 1648. §. quia ex promissa, & 15. Ianuarij 1649. §. penultimo, & final. coram* R. p. d. *meo Corrado in d. Compostellana Parocchialis 1. Iulij 1648. §. verum eo magis, & in dicta Calaguritana Prastimonij §. neque ad immissionem coram* R. p. d. *meo Ottobono.* Quinimò tantum abest, quod dicta pacifica possessio iustificari possit, vt in continenti doceatur de contrario ex lite, & iudicialibus molestijs præcedenter illi illatis dicto *Summ. num. 5.* & *6.* Quæ ope-
10 ratur, vt etiam si secundum Canonicatum assecutus fuisset, primum tamen dimittere non teneretur, vt firmauit Rota *coram Card. Seraphino dec. 997. nu. 2. & dec. 1254. num. 1. & 2.* vbi quod ad hunc effectum sufficiunt molestiæ etiam extraindiciales, & de

de facto cum cæteris adductis *per Add. ad Buratt. dicta decis. 19. num. 19. & 20.*
Et ità altera tantum &c.

ROMANA FRVCTVVM DOTIS.

Veneris 21. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Fructus dotis, quæ in pecunia erat soluenda, licet fuerint in Instrumento promissi, non possunt tamen exigi à marito post mortem Vxoris absque labe Vsurarum extantibus etiam filijs communibus, & etiam si dos fuisset alias inuestienda, si onus Inuestiendi fuit iniunctum ipsimet Viro Creditori, non autem debitori, prout neque exigi possunt ratione, vel lucri cessantis, vel damni emergentis, nisi concurrentibus Requisitis Castr. & nisi maritus debitores interpellauerit, & an ad hunc effectum sufficiat interpellatio præsumpta resultans ex multiplicitatis solutionibus, & ad cuius fauorem admittatur, & an in materia interpellationis ad euitandam vsurariam prauitatem stetur partium assertioni?

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotales post mortem Vxoris non possunt à marito exigi absque labe vsurarum.*
2 *Fructus dotales debentur marito propter onera matrimonij.*
3 *Onera Matrimonij consistunt in alenda Vxore secundum dignitatem gradus, & quantitatem dotis.*
4 *Fructus dotales mortua Vxore cessare debent, sicuti cessant onera matrimonij.*
5 *Amplia, etiam si ex matrimonio supersint communes filij.*
6 *Filij ab eorum patre, non autem ab Auis maternis, illorumque patruo alimentari debent.*
7 *Pecunia ad inuestiendum destinata, perindè habetur, ac si realiter inuestita fuisset.*
8 *Fructus pecuniæ inuestiendæ, tamquam succedentes loco fructuũ ipsius inuestimenti licitè percipi possunt.*
9 *Fructus dotales etiam post mortem Vxoris licitè percipiuntur à marito, quando debitores non promiserunt soluere dotem in pecunia, sed in specie fructifera.*
10 *Fructus dotis in pecunia promissæ potest maritus etiam mortua Vxore licitè percipere, si onus illam inuestiendi fuerit iniunctum ipsismet debitoribus.*
11 *Secus autem in casu, quo debitores promiserunt tantummodò exbursare pecuniam, & onus illam inuestiendi fuit ipsimet Viro Creditori iniunctum.*
12 *Onus Inuestiendi dotem in pecunia consistentem, quando fuit iniunctum Viro Creditori, debitores ipsius non teneantur inuestire, nec esse soliciti de Inuestimento.*
13 *Maritus dissoluto matrimonio non potest fructus dotales licitè exigere antequam debitores ab ipso interpellati fuerunt pro promissæ quantitatis consignatione.*
14 *Obligatus quod quis sit simpliciter ad dandum sub onere inuestimenti per ipsum creditorem explendi aliud est, & aliud, quod sit obligatus ad faciendum, & suscipiat in se onus inuestiendi.*
15 *Conuentio, quæ in fauorem alicuius fuit stipulata, non debet in eius odium retorqueri.*
16 *Exactio dicitur facta ex causa in quietantijs expressa, neque ab ea est recedendum.*
17 *Interesse lucri cessantis, vel damni emergentis absque vitio vsurarum percipi non potest, nisi concurrentibus requisitis Castren.*
18 *Interpellatio præsumitur præcessisse ex multiplicatis solutionibus fructuum per debitorem factis, ad euitandas vsuras.*
19 *Declara hoc tantum procedere fauore mulieris Viduæ, quæ licitè fructus dotales exigere potest, ex eo solum quod debitor interpellatus fuerit, vel pro interpellato habuerit iuxta dispositionem* Statut. Vrb. lib. 1. cap. 137.
20 *Limita vt hæc præsumpta interpellatio sit restricta ad commodum solius mulieris, nec extendatur ad Virum.*
21 *Marito dissoluto matrimonio per mortem Vxoris, est penitus interdictum fructus dotales recipere, nisi concludenter ostendat debitorem interpellasse, & probet concursum aliorum requisitorum Castr.*
22 *Assertioni partium non statur in materia suspecta Vsurarum, ne alias aperiatur via vsurariæ prauitati.*
23 *Decis. 38. part. 5. rec. in quibus terminis loquatur?*
24 *Fructuum dotalium promissio non sustinetur, nisi constante matrimonio illo autem dissoluto, sicuti nulli amplius debentur fructus, ita etiam dicta promissio corruit.*
25 *Fructus dotales si fuerint promissi etiam dissoluto matrimonio huiusmodi promissio est nulla.*
26 *Vsuram alias illicitam, non pendet à potestate partium licitam reddere.*
27 *Vsura illicita repeti possunt quamuis scienter, & sponte soluta fuerint.*
28 *In iudicio repetitionis indebiti, tenentur actores concludenter indebitum probare.*
29 *Solutio indebiti dicitur probata ex solutionibus fructuum marito factis post solutum matrimonium per mortem Vxoris.*

DECISIO CCCLX.

NVpsit olim Hortensia de Maximis anno 1628. D. Marcello Crescentio cum dote scutor. 12000. quorum 10000. DD. Valerius, & Fuluia coniuges, & sponsæ genitores, & D. Marius eius frater eidem Marcello exbursare promiserunt post decem annos ab indè proximè venturos, addita obligatione interim soluendi fructus ad rationem scutorum quinque pro quolibet centenario, & anno. Verùm quia hac dilatione pendente matrimonium dissolutum fuit per obitum eiusdem Hortensiæ Vxoris, & nihilominus Marcellus pro prætensis fructibus dotalibus omnibus decursis exegit scuta 842. 50. Ideò introducta causa coram me. Discutiendum proposui, an illorum exactio sustineatur, vel potius sit locus repetitioni, quo dubio ter posito, tandem negatiuè quoad primam partem affirmatiuè verò
1 quoad secundam Domini responderunt, quia fructus dotales post mortem Vxoris exigi non possunt absque labe vsurarum, vt notant communiter *DD. in cap. salubriter de vsur. & signanter Innoc. n. 1. & 2. Hostien. num. 5. & 6. Io: Andr. & Abb. num. 4. coram Card. Caualer. decis. 292. num. 1. & decis. 337. n. 4. In Anconitana Interesse 28. Iunij 1600. coram bo: me: Coccino inter eius impress. decis. 6. num. 2. in Romana fructuum Dotis 12. Maij 1625. coram eodem penès Fenzon. ad Stat. Vrbis decis. 91. repetit. in recent. decis. 607. n. 13. cum seqq part. 8. in Romana Saluiani 4. Decembris 1643. & 20. Aprilis 1644 in Romana crediti dotalis 13. Maij 1645. & in Romana fructuum Census 16. Nouembris 1648. & 11. Febr. 1649. coram R. P. D. meo Verospio.*
2 Cum enim huiusmodi fructus debeantur marito propter onera matrimonij iuxta dispositionem *dicti cap. salubritèr vbi Abb. in primo notab. & l. si marito ff. fam. ercisc. sess. decis. Aragon. 68 num. 10. cum seqq. Greg.*
3 *decis. 80. num. 4.* quæ principaliter consistunt in Alenda Vxore secundum dignitatem gradus, & quantitatem dotis, vt aduertit *Lupus in cap. per vestras §. 8. incipien. octauo infertur num. 4. vers. cessat enim de do-*
4 *nat. inter Virum, & Vxorem*, vtique sicuti ipsa mortua

tua dicta onera cessarunt, ità etiam dictorum fructuum præstatio cessare debet, vt notat *Hostien. in d. cap. salubritèr num. 7. vers. supportanda ibique Anchar. num. 1. in 4. notab. & Innocent. in princ. sess. d. decis. 68. num. 22. cum alijs allegatis in dicta Romana fructuum dotis coram bo: me: Coccino num. 14. cum seqq.* Idque

5 etiam si ex dicto matrimonio supersint communes filij, quia prætextus alimentorum illis præstandorum non suffragatur pro substinenda illorum illici-

6 ta perceptione, cum ipsi ab eorum Patre, non autem ab Auis maternis, illorumque Patruo alimentari debeant *l. si quis à liberis ff. de liber. agnosc. l. qui liberos §. vlt. ff. de rit. nupt. Ioan. de Anan. in dicto cap. salubritèr Rota in Romana fructuum dotis num. 18. cum seqq. in dicta Romana Saluiani, & in dicta Romana crediti Dotalis coram R.P.D. meo Verospio*.

Non obstat quod exceptis scutis bis mille liberis soluendis, reliqua ex pacto in Instrumento dotali inter partes conuento inuestiri deberent in tot bonis stabilibus Censibus, vel locis montium non

7 vacabilium; ideoque vtpotè ad Inuestiendum destinata haberi debeant perindè, ac si realiter Inuestita fuissent *Alex. in l. 1. §. fuit quæsitum num. 5. ff. ad Tre-*

8 *bell.* & per consequens dicti fructus successerint loco fructuum ipsius Inuestimenti, & tanquàm tales percipi licitè potuerint ex allegatis *per Grattian. discept. for. cap. 920. num. 26. & 27.* quem approbauit *Rota in Bonon. fructuum dotis 23. Martij 1629. & 4. Martij 1630. coram Reuerendissimo D. Terracinen. in Romana dotis 14. May 1635. coram Reuerendissimo D. Cardinali Panzirolo, & in Viterbien. dotis 26. Iunij 1641. coram Reuerendissimo D. meo Decano*.

Quoniam prædicta procederent si Debitores non

9 promisissent soluere dotem in pecunia, sed in specie fructifera scilicet; in stabilibus, locis montium, vel Censibus, in quibus terminis loquuntur *dictæ Decisiones Bonon. fructuum dotis, & Romana dotis*. Vel si

10 onus inuestiendi ipsis iniunctum fuisset, prout loquitur *dicta decisio Viterbien. dotis*, & optimè declarauit *Rota in Romana Saluiani interdicti 10. Nouembris 1591. coram Ottobono penès Pacif. de Saluian. decis. 159. num. 1. cum seqq. & signanter num. 5. & 6. & in Romana multiplici 25. Febr. 1629. coram bo: me: Cardinali Vbaldo in rec. decis. 85. num. 13. 14. & 15. part. 8. in Bonon. pecuniaria de Lambertinis 3. Iuny 1647. coram R. P. D. meo Bichio penès Zacch. de oblig. Camer. decis. 275. num. 1. cum plur. seqq. secundum vltimam impress. & in Romana quatuor Domorum 21. Iuny 1649. coram R.P.D. meo Peutingerio §. non obstat; quod pecu-*

11 *nia*; secus autem in proposito, quod dicti Debitores promiserunt tantummodò enumerare pecuniã, & onus inuestiendi fuit iniunctum ipsimet Viro creditori, cuius arbitrio commissa fuerat electio inuestimenti reseruato tantum consensu eorumdem Debitorum ibi, *Remanentia verò scuta 8. mil. conuenerunt quod &c. inuestiri debeant &c. ad electionem D. Marcelli cum consensu tamen dd. D.D. Fuluiæ, & Marij*

12 *&c.* Hoc enim casu Debitores dotis non tenerentur inuestire, nec esse solliciti de Inuestimento *Surd. decis. 156. per tot. Greg. decis. 511. num. 9. Rota in Spoletana fideicommissi 4. Decembris 1634. coram bo: me:*

13 *Merlino in rec. decis. 312. num. 4. part. 6.* vtique dissoluto matrimonio Marcellus non potuit prædictos fructus exigere antequam Debitores ab ipso interpellati fuissent pro promissæ quantitatis consignatione, vt post *Mohed. decis. 3. num. 1. & 2. de vsur.* in puncto respondit *Rota in dicta Romana crediti dotalis 13. Martij 1645. coram R.P.D. meo Verospio sub §. hac quoque vers. enim in Instrumento*; Aliud enim est,

14 quod quis sit obligatus ad faciendum, & suscipiat in se onus Inuestiendi, in quibus terminis procedunt Iura in contrarium adducta, aliud verò quod simplicitèr sit obligatus ad dandum sub onere Inuestimenti per ipsum creditorem explendi, vt egregiè distinguendo firmatum fuit *in dicta Bononien. pecuniaria de Lambertinis coram R.P.D. meo Bichio nu. 4. 5. & 6.* alias autem conuentio illa inuestiendi, quæ

15 ad illorum fauorem apposita censetur, vt consulerent, tam Indemnitati filiæ, & sororis, quàm propriæ ad effectum, vt dos semel soluta conseruaretur, retorqueretur in eorum odium, quod non esse ferendum respondit *Rota in dicta Spoletana fideicommissi 30. Maij 1633. coram Reuerendissimo D. Ferracinen. & 4. Decembris 1634. coram bo: me: Merlino in rec. decis. 210. num. 15. & dicta decis. 312. num. 41. part. 6.*

Nec subsistit, quod dictos fructus percipe potuerit, vel ratione lucri cessantis ob non factum Inuestimentum, vel damni emergentis ob plures census, quibus Marcellus reperiebatur obnoxius.

Quia præter quod non fuit facta ex actio vti in-

16 teresse lucri cessantis, vel damni emergentis, sed tanquàm fructuum dotalium, & ideò ab hac causa inquietantijs expressa recedere non debemus *glos. & DD. in l. 1. ff. de solut. cum alijs ad propositum relatis in Bonon. dotis 19. Decembris 1644. coram R. P. D. meo Bichio §. supposita circa med.* Cessat obiectum, quia

17 non concurrunt requisita *Castr. in l. 3. §. fin. ff. de eo quod cert. loc.* quibus non concurrentibus huiusmodi interesse absque incursu vsurarum percipi non valet, vt probant *Rimin. Iun. cons. 218. num. 9. & seqq. lib. 2. Grattian. discept. for. cap. 240. nu. 5. Franc. Marc. decis. 167. num. 7. & 8. part. 2. Sperell. dicto for. Eccles. 40. num. 1. cum seqq. Put. decis. 231. per tot. lib. 1. in correct. Mohed. dicta decis. 3. per tot. de vsur. Card. Seraph. decis. 1242. num. 1. & decis. 1427. num. 5. Rota decis. 660. num. 3. vers. & tandem Domini part. 3. recent. in Auenionen. pecuniaria 10. Febr. 1640. coram R.P.D. meo Bichio, §. nam iustitiam cum seqq. & in Spoletana manutentionis 12. May 1641. coram eodem eod. §. penult. vers. quod propterea*.

Et hinc etiam non refert, quod ex multiplicatis

18 solutionibus dd. fructuum factis post dissolutum matrimonium interpellationem præcessisse præsumatur, vt respondit *Rota in Bonon. dotis 9. Decembris 1619. coram Remboldo in recent. decis. 153. nu. 28. par. 8.*

Quia hæc præsumptio solùm admittitur fauore

19 mulieris Viduæ, quæ licitè fructus dotales exigere potest ex eo solùm, quod Debitor interpellatus fuerit, vel pro interpellato se habuerit iuxta dispositionem *Statuti Vrbis lib. 1. cap. 137.* quam esse restri-

20 ctam ad commodum solius mulieris, nec extendi ad virum notat *Fenzon. ibidem num. 47.* & firmauit Rota *in dicta Romana fructuum dotis coram bo: me: Coccino penès eumdem decis. 91. & in rec. decis. 607. n. 24. cum seqq. part. 8.* ac in his terminis loquitur *dicta decis. Bonon. dotis coram Remboldo*. Non autem reci-

21 pitur ad fauorem mariti Vxore præmortua, cum illi sit pœnitus interdictum dictos fructus exigere, nisi concludentèr ostendat Debitorem actualitèr interpellasse, & probet concursum aliorum requisitorum, *Castr.* de quibus nedùm non creditur tacitæ confessioni resultanti ex solutione fructuum; sed

22 imò, nec statur expressæ, cum in hac materia non admittantur partium assertiones, ne aliàs aperiatur via vsurariæ prauitati *ex notat. per Bart. in l. si fortè num. 4. & 5. ff Castr. pecul.* quem probauit *Rota in Romana Cambij 17. Febr. 1642. sub §. quod admittebant, & in Licien. pecuniaria 29. Maij 1643. §.*

23 *quia solutio coram R.P.D. meo Bichio*. Nec applicantur deducta *in decis. 38. part. 5. rec.* Quia ibi iustitia solu-

solutionis fructuum non fundatur in assertione, seù facto partium, sed in sententia Arbitrorum, qui habebant facultatem se extraiudicialiter informandi, & ità se informasse præsumabatur.

Minusue dicta exactio substineri poterit ex promissione soluendi dd. fructus in præfato Instrumento expresse conuenta.

Quia huiusmodi promissio non sustinetur, nisi
24 constante matrimonio, illo autem dissoluto per mortem Vxoris, sicuti nulli ampliùs debentur fructus ex Iuribus in principio allegatis, ità etiam dicta promissio corruit *Anguisc. cons.16. num.2, & 5. lib.5, Molin. de rit. nupt. lib. 3. quæst. 39. num. 14. & seqq.* Imò si alitèr fuisset expresse conuentum, nul-
25 la fuisset conuentio *Anguisc. dicto cons. 16. per tot. Gabr. cons.152. à num. 3. vsque ad 6. lib.2. Surd. cons. 149. num. 14. Molin. dicta quæst.39. dicto num.14. allegati per* Rotam in Romana *fructuum dotis coram bo: me:*
26 *Coccino à num.55. vsque ad 63.* Cum non dependeat à potestate partium licitam reddere vsuram alias illicitam *Bald. in l. rogasti §. si tibi num.7. ff. de reb. credit. cum alijs in puncto congestis in dicta* Romana *crediti dotalis 13. Martij 1645. coram* R. P. D. *meo Verospio,*
27 *§. neque vrget replicatio*, vbi in fine firmatur, quod propterea vsuræ repeti possunt quàuis scientèr, & sponte solutæ fuerint.

Denique non obstat, quod in Iudicio repetitio-
28 nis indebiti actores præcisè, & concludenter indebitum probare teneantur *l. cum de indebito, ibique Bart. num.4. ff. de probat.* Quia hoc satis clarè pro-
29 batur ex solutionibus dictorum scutorum 842. 50. factis D. Marcello post solutum matrimonium per mortem Vxoris in expressam causam fructuum dotis per ea, quæ ad propositum dixit *Rota in dicta Licien. pecuniaria 29. Maij 1643. coram* R. P. D. *meo Bichio §. vel in omnem euentum.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE NICOLINIS.

Veneris 28. Aprilis 1651.

ARGVMENTVM.

Dos licet in subsidium constitui possit de bonis fideicommissarijs, tamen si fructus sufficerent ad bonorum alienationem deueniri non debet, quatenus verò non sufficerent, ea tantum bona sunt alienanda, quorum distractio sit minus nociua vocatis: quid autem dicendum sit, quando mulier, stante quod bona sui viri erant fideicommisso obnoxia, specialiter conuenit de inuestiendis pecunijs dotalibus pro eius cautione?

SVMMARIVM.

1 *Exceptio fideicommissi anterioris in continenti probata impedit immissionem ex posteriori fideicommisso.*

2 *Inuentarium habens solitam protestationem, quod si qua bona in eo describenda non erant, haberentur pro non descriptis, illorum descriptio tamquam erronea non potest præiudicare.*

3 *Fideicommissarius validè potest alienare commoditatem fructuum, ipsius vita durante percipiendorum.*

4 *Dos repeti non potest ex bonis fideicommissarijs, quando mulier, stante quod bona sui Viri erant fideicommisso obnoxia specialiter conuenit de inuestiendis pecunijs pro eius cautione.*

5 *Fideicommissarius, qui assignauit bona fideicommisso supposita pro restitutione dotis, quando censeatur assignasse solum commoditatem percipiendi fructus, & non proprietatem?*

6 *Voluntas contrahentium non potest diuersimodè interpretari quoad vnum, & alterum, sub eodem contractu, & dispositione contenta.*

7 *Testator quando validè possit prohibere, ne eius bona fideicommisso supposita pro restitutione dotis alienari possint?*

8 *De Bonis fideicommissarijs illa alienari debent pro constitutione dotis, quorum distractio sit minus nociua vocatis.*

9 *Hæres quando possit retractare, & impugnare factum defuncti?*

10 *Exceptio rei quando est clara, & replicatio Actoris requirit altiorem indaginem, sufficit ad repellendam illius intentionem.*

DECISIO CCCLXI.

Petebāt Domini Marchio Maximilianus, & Camillus fratres de Palumbaria immitti in possessionem Casalis vulgo Spezzamazza, census scutorum duorum millium cum Serenissimo Duce Parmæ, & locorum sex supra triginta montis fidei vigore fideicommissi q. Lucretiæ Nicolinæ eorum Auiæ Maternæ ad ipsorum fauorem purificari, quod non controuertitur, vt ex Testamento *in Summario eorumdem relato num. 1.* Verum quia D. Tiberius Ceulus illorum possessor opponebat de antiquo fideicommisso specialiter constituto superdictis bonis à q. Hieronymo Ceulo in eius Testamento ordinato sub die 27. Maij 1574. vt patet ex illo, & ex breui S. me: Pauli V. ac alijs iuribus relatis in eius *Summario num.4. & 13.* Ideò proposito particulari dubio super immissione censuerunt Domini illam esse denegandam, quia obstat Dominis fratribus de Palumbaria exceptio antiquioris fideicommissi constituti super dictis bonis hoc titulo possessis per Dominum Tiberium reum conuentum, quæ cum sint in-
1 continenti probata ipse dicitur legitimus contradictor ad impiendam immissionem ex posteriori fideicommisso petitam, vt respondit *Rota in Bonon. fideicommissi de Manzolis 15. Martij 1630. & 26. Ianuarij 1632. coram bo: me: Coccino in recent. decis. 360. num. 1. & 2. part.5. & decis.88. num. 3. part. 6. ac in* Romana *hæreditatis de Capizucchis 20. Aprilis 1635. coram bo: me: Motmanno paritèr in rec. decis.34. num.1. part.17. & prius admisit in* Romana *de Naris 4. Martij 1596. coram Penia inter eius impress. decis. 394. num.3. & 4.*

Non obstat quod dicta bona descripta fuerint in Inuentario hæreditatis Lucretiæ confecto nomine Fabij, & Angeli eius filiorum. Quia cum ibidem adiecta fuerit solita protestatio, quod si quæ bona in eo describenda non erant haberentur pro non
2 descriptis *dicto Summario num.9.* Dum constat, quod eadem verè spectant ad Hæreditatem Hieronymi, illorum descriptio tanquam erronea præiudicare non potest *Angel. in l.1. §. hac stipulatio num. 25. ff. si cui plusquam per l. Falcid. & in l. in fin. num.21. C. de de iur. deliber. Valasch. consult.52. num.16. & 17.* Rota *decis.287. num.9. part.3. rec. in* Romana *separationis Bonorum 20. Aprilis, & 25. Iunij 1646. coram* R. P. D. *meo Verospio, & in Perusina bonorum 14. Iunij 1647. coram me §. quoniam dum huiusmodi.*

Nec releuat, quod die 24. Augusti 1625. dicti Fa-
3 bius, & Angelus assignauerint eidem Lucretiæ omnia præfata bona pro asserta satisfactione dotis quarti dotalis, & sortis principalis, ac fructuum duorum Censuum capitalis scutorum mille ducentorum quinquaginta.

Quia huiusmodi assignatio intelligi debet pro eo tantùm Iure, quod ipsi Fabio, & Angelo in dictis bonis comprehensis, scilicet fructuum durante ipsorum vita ex eis præcipiendorum, quorum commoditatem validè poterant alienare *Ias. in l. filius famil. §. Diui num. 11. ff. de legat. 1, Molin. de primog. lib. 1.*

lib.1.cap.20.num.12.& cap.21. sub num.25.vers.in tertia, & vltima Peregr. de fideic. art.40. n.100. & 117. cum alijs allegatis in Perusina bonorum 18. Iuny 1649. coram R.P.D. meo Corrado sub §. postremum denique vers. & ratione. Quod sanè ex pluribus conijci videbatur, nempè ex quo ipsamet Lucretia in eius Instrumento dotali antecedenter confecto explicitè declarauerat, quod bona Adriani eius Mariti, ac filij dicti Hieronymi erant dicto fideicommisso obnoxia, nec alienari, seu hypothecari poterant pro restitutione suæ dotis, pro cuius cautione specialiter conuenit de Inuestiendis pecunijs dotalibus *dicto Summario Tiberij num.3.* Ex hoc enim manifestè eruitur eius voluntas, quod iuxta Testatoris prohi-
4 bitionem pro ea causa dicta bona non censerentur hipothecata per ea, quæ tradit *Petr. de fideic.quæst.8. num.369. vers.quo fit,quem refert, & sequitur Fusar.de substit. quæst.532. num. 37.* Et consequenter multò minus quoad proprietatem assignata Ex ingenti valore bonorum assignatorum; nam pro creditis in totum non ascendentibus ad scuta decem millia assignata fuerunt bona excedentia, vt asseritur scuta 19. mil. ex quo facilè dignoscitur quid fuerit in assignatione comprehensum, *ex Theoric. Bartol. in*
5 *l.1.num.45.ff.de superficiebus quam probauit Rota in recent.decis.229.num.22.part.7.*

Et denique tàm ex qualitate creditorum, pro quibus dicta assignatio facta fuerat, omissa enim dote, quæ licet à principio constituta in scutis 11. mil.reducitur tamen ad 4.mil. cum ad effectum, de quo agitur non sint calculanda scuta mille ex pacto in dicto Instrumento specialiter inito confessata non autem habita, minusuè scuta quinque millia, quæ non fuerunt Adriano Viro soluta, sed ab ipsa Lucretia post illius mortem pro parte exacta ab hæredibus patris, & pro parte remissa *dicto Summario num.7.& 8.* ac insuper detrahenda veniant alia scuta mille per eam percepta ex venditione lineę Margaritarum *eod. Summ.num.4.* Certum vtique est, quod siuè pro quarto dotali ex dispositione *Statuti Vrbis lib.1.cap.131.* ad illam spectante ratione solius vsusfructus ob existentiam filiorum communis matrimonij, siuè pro Censibus, ac eorum fructibus extra causam dotis nullitèr, & sine solemnitatibus ab ea impositis, ac sibimet acquisitis tempore, quo agebat filiorum tutelam dicta bonorum proprietas alienari non potuit, quam ex obseruantia subsequuta nam Lucretia dicta loca sex supra 30.montis fidei sibi in præfatam causam assignata, deindè vigore eiusdem assignationis in eius personam cum vinculo præfati fideicommissi transferri curauit *dicto Summario num. 13.* Vndè sicut pro dictis quarto dotali, & Censibus, assignatio intelligi non potest, nisi quoad vsumfructum tantùm, & Lucretia recipiendo dicta loca Montium explicitè fassa fuit illa recipere sub vinculo fideicommissi, ità etiam quoad reliqua eodem modo assignationem factam fuisse, illamque recepisse censetur ob indiuiduitatem vo-
6 luntatis Assignantium, & recipientis, quæ non potest diuersimodè interpretari quoad vnum, & alterum sub eodem contractu,& dispositione contraria *l.iam hoc Iure ff.de vulgar. Surd. cons.150.num.17. Rota in Romana Salarij 13. Febr. 1622. coram bo:me: Pirouano in recent.decis.348.num.2.& seqq. part.4.tom.2.* Quinimò vna pars declarat alteram,vt in similibus terminis dictum fuit *in Romana dotis 2. Decembris 1644. coram me §. final.*

Si autem dicta assignatio alitèr esset intelligenda non sustineretur tanquàm facta contra expressam voluntatem Testatoris, qui specialiter prohibuit quamcumque alienationem proprietatis eius bonorum etiam ex causa dotis, quàm ex fructibus constitui, vel restitui mandauit *dicto Summario nu.2.* quæ quidem prohibitio validè in hoc casu fieri potuit, ex quo dicti fructus congruè sufficiebant *Ias. in dicta l. filius famil. dicto §.Diui n.96. & in auth. res*
7 *quæ num.24. C. commun. de legat. Couarr. variar. resol. lib.3.cap.6. num.8. Molin. vbi supra lib.4. cap.6. n.11. Card.Seraphin. decis.447.nu.1. & decis.1483. sub n.5. Rota in rec. decis.47. num.10.part.5. Add. ad Greg. decis.543. num 4. cum cæteris allegatis in Bonon. fideicommissi de Rubeis 30. Maij 1646. coram R.P.D. meo Corrado §. Dotis verò.* Et quatenus non sufficerent aderant tunc temporis alij effectus hæreditarij, & signantèr Inuestimenta multiplici per eumdem Testatorem ordinati in dicto eius Testamento *num. 2.* quorum distractio, vtpotè minus nociua vocatis fieri debebat relicta proprietate dictorum bonorum fideicommissariorum, quæ sine pœna caducitatis alienari non poterat *ad Text. in l. qua Tutores C. de administr. Tutor. & in l. magis puto, §. ne tamen ff. de reb. eor. Gabr. cons.118. sub num. 6. vers. 3. quia lib.1. Gratian. discept. for. cap.570. num.12.* cum alijs in similibus terminis congestis *in Romana fideicommissi de Zuccaris 4.Febr.1650. coram Reuerendissimo D.meo Decano §. Altera verò circa finem.*

Parum obstante, quod Tiberius sit hæres dictorum Assignantium, quia præter quod Illorum hæreditatem adiuit cum beneficio legis, & Inuentarij, ac sine præiudicio fideicommissi dicti Hieronymi *eodem Summario actorum num.3.* Etiam circumscripto
9 beneficio Inuentarij ex propria persona illorum factum impugnare, & retractare poterit tanquàm nullum, & illicitum contra expressam Testatoris, ac legis prohibitionem, vt latè probauit *Rota decis. 100. per tot. part.2. diuers. Coram Card.Seraphin. decis. 477.num.1.in recent.decis.176.num.48.part.5. & in dicta Bonon. fideicommissi de Rubeis §.quia id non probatur vers. quod eo magis.*

Quare cum exceptio antiquioris fideicommissi per Reum conuentum deducta sit clara, & incontinenti iustificata turbiditas verò, & altior indago proueniat ex replicatione actorum prætendentium dicta bona soluta fuisse à vinculo fideicommissi per assignationem factam Lucretiæ, quod ex deductis, vel penitus eliditur, vel saltem redditur adeò turbi-
10 dum,vt hoc sufficiat ad impediendam petitam immissionem, & repellendos Actores, vt in similibus terminis ratiocinatur *Rota decis.57.nu.5.& 6.part.2. diuers. decis.526.num.12.part.1.& decis.597.num.3.& 4.part.2.rec.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA RENVNCIATIONIS.

Lunæ 22. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Renuncians licèt Renunciationem acriter impugnet, tamen pendente lite super eius inualiditate potest petere executionem promissorum in ea, & quare? Filius, quicquid sit, an censeatur in dubio præstitisse matri Alimenta Animo repetendi, vel potiùs donandi, certum est illa non donasse, quando præcedit causa obligatoria illam alendi, & quomodò alimenta taxari debeant?

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio quando sustinetur debent etiam sustineri omnia illius respectu promissa.*

2 *Legitima debetur parentibus in bonis filiorum prædefunctorum vna cum fructibus à die obitus.*

3 *Renuncians potest Renunciationem impugnare,& pendente*

dente lite super illius inualiditate petere executionem ibidem promissorum.

4 *Alimenta præstita à matre filiæ regulariter præsumuntur illi donata.*

5 *Secus autem si fuerint præstita Matri à Filio.*

6 *Animus, & votum liberorum erga parentes, ac Parentum erga liberos regulariter non est idem.*

7 *Alimenta præstita Filio à Matre regulariter præsumuntur donata, & è contra.*

8 *Alimenta præstita Matri à Filio quoties praecedit causa obligatoria alendi, censentur præstita ad implendam præcedentem obligationem, non autem animo donandi.*

9 *Alendi obligatio, quando præcedit cessant omnes coniectura pro donatione Alimentorum.*

10 *Alimenta præstita Matri à Filio, quando præcedit obligatio alendi non præsumuntur illi donata licet non fuerit filius protestatus se habere Animum illa repetendi.*

11 *Alimentorum taxatio relinquitur prudentis Iudicantis arbitrio.*

12 *Alimenta præstita Matri à Filio veniunt compensanda cum operibus maternis præstitis circa suppellectiles, aliaque muliebria donec in eius domo permansit.*

DECISIO CCCLXII.

INter alia ex quibus D. Valentia de Valentibus mota fuit ad renunciandum legitimæ sibi debitæ in bonis filij expressum fuit scire, quod Philippus renunciatarius volebat, vt Matri renuncianti persoluerentur scuta 25. monetæ quolibet mense anticipatè, donec ipsa vixerit modis, & formis eidem exponēti communicatis, & in Testamento ipsius exprimendis, prout actualiter in Testamento deindè condito relicta fuerunt. Vndè cum defuncto renunciatario de mense Iulij 1648. Valentia per manserit in illius Domo hæreditaria vsque ad diem 20. Ianuarij proximi præteriti, & poterit etiam per modum prouisionis menstrua ista scuta 25. medio tempore decursa ad Instantiam Andreę Angeli filij soluere recusantis, proposui dubium an præteritæ menstruæ præstationes pro nunc sint subministrandæ, & an intret compensatio cum alimentis sibi interim præstitis. Cui per DD. quoad primam partem fuit
1 affirmatiuè responsum. Siquidem si subsistit renunciatio præstationes debentur iure actionis, iuxta promissionē renunciationi correspectiuè factam si verò non subsisteret debentur ex obligatione le-
2 gali, & Iure naturæ pro fructibus legitimę parentibus debitæ in bonis filiorum prædefunctorum *l. nam, & si parentibus ff. de inoffic. Testam. l. scripto ff. vnd. liber. Crass. de success. §. legitima quæst. 5. per tot. Card. Seraphin. decis. 963 num. 5.* Et quidem vnà cum fructibus à die obitus *l. mulier §. hæres ff. ad Trebellian. Rip. in l. in fideicommissariam num. 24. ff. eod. Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 73. num. 1. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 1. quæst. 1. num. 3. Rota in Romana Vsufructus 14. Ianuarij 1035. coram Eminentissimo D. Cardinali Panzirolo.*

Non obstante, quod Valentia acriter renuncia-
3 tionem impugnauerit; quoniam pendente lite super illius inualiditate, non prohibetur petere executionem ibidem promissorum, ne interim careat bonis renunciatis, & præstationibus correspicuè promissis iuxta *doctr. Felin. in cap. capitulum num. 9. 13. & 14. de rescript. Franch. decis. 373. num. 1. & per tot. Cartar. decis. Ianuen. 2. nu. 8. Giurb. decis. 55. nu. 11. & dec. 100. num. 24. cum alijs in Romana Domus 25. Febr. 1649. coram me vers. nec refragatur.*

Maior tamen fuit difficultas circa compensationem, propter controuersiam Doctorum, quoad præstationem alimentorum à filio factam matri, an scilicet præsumatur donata, vel potius præstita animo repetendi, in qua pro repetitione consuluit *Corn. cons. 199. sub num. 4. vers. in dubio autem lib. 3.*
4 ponderans multum differre si alimenta à matre præstentur filio, vel è contra; in matre enim regulariter præsumitur donandi animus *per text. in leg. ex duobus §. Titium, & in l. Nesennius, vbi scribentes com-*
5 *muniter ff. de negoc. gest.* secus autem in filio cum naturaliter non sit idem animus, & votum libero-
6 rum erga parentes, ac parentum erga liberos, cuius dictum sequitur *Mascard. de probat. conclus. 75. num. 2. vers. è contra autem lib. 1.* Pro donatione autem contra *Corn. & Mascard.* tenet *Surd. de aliment. tit. 6. q. 9.*
7 *num. 6. cum seqq.* concludens eumdem præsumi animum matris erga filios, & è contra.

In proposito autem DD. censuerunt non esse locum huic quæstioni, quæ à DD. disputatur in casu dubio, & simplici, secus vbi, prout hic, præcedit
8 causa obligatoria ex conuentione, & legato, ac præcepto Philippi Testatoris, tunc enim alimenta censentur præstita ad adimplendam præcedentem obligationem, non autem animo donandi, vt declarat *Bald. in dicta l. Nesennius sub num. 4. ibique Bart. pariter num. 5. Dec. cons. 616. num. 4. vers. & ista conclusio Surd. cons. 119. num. 25. & 26. & cons. 534. num. 30. Menoch. cons. 321. num. 26. & 27. & cons. 771. num. 16. & de arbitr. cas. 83. num. 23. idem Surd. de alim. tit. 6. q. 8. num. 46. & 47.*

Indeque nihil releuat, quod agatur inter personas diuites de quantitate alimentorum admodum modica, quodque Andreas Angelus nunquàm fuerit protestatus, quod illa præstaret animo repetendi, nec ad sui libitum in Codice rationum retulerit, sed imò Philippus viuens eidem illa præstiterit abs-
9 que vlla repetitionis Instantia. Vrgerent enim istæ coniecturæ si nulla præcederet causa obligatoria, in quibus terminis illas expendunt DD. *in dicta l. Nesennius, Marchabrun. cons. 110. nu. 44. vsque ad 78. Cyriac. contr. for. cap. 489. num. 1. & seqq. cum alijs per Rotam coram Card. Caualer. decis. 636. num. 1. cum tribus seqq.* secus vbi præcedit obligatio, hæc enim
10 præsumptio tanquàm præpotens, & violenta vincit omnes alias, & tollit necessitatem protestandi, vt magistraliter admonet *Bartol. in dicta l. Nesennius §. & alijs comprobat Surd. vbi supra dicta quæst. 8. num. 7.*

Perpensis tamen facti circumstantijs alimenta Valentiæ præstita Domini taxarunt in scutis sex pro quolibet mense vltimo pro tempore, quo ipsa permansit in Domo Philippi, & pro hac rata dumtaxat minuendas esse menstruas præstationes scutorum 25. à Philippo relictas, cum in maiori quantitate non probentur præstita, & taxatio relinquatur
11 prudentis iudicantis arbitrio, vt dictum fuit *in Anconitana Alimentorum 14. Iunij 1649. coram R.P.D. meo*
12 *Celso*, imò si quid plus fuisset præstitum, compensandum foret cum operibus, & laboribus maternis ab eadem Valentia præstitis circa suppellectiles, aliaque muliebria quousque in dicta Domo permansit, vt monuit *Alex. in l. si paterno num. 2. C. de negoc. gest. Aret. cons. 48. num. 7. Cuman. cons. 87. sub n. 5. vers. ac etiam, quia ipsa Puella Marcabrun. d. cons. 110. n. 69. & 70. Cancer. var. resol. lib. 2. cap. 16. n. 35.*

Et ità vtraque &c.

ASCVLANA RENVNCIATIONIS.

Lunæ 22. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Maritus, qui acceptata, & consequuta dote promisit

dotanti renunciationem Vxoris cum Iuramento obligatione Camerali, alijsque Clausulis amplissimis, & præsertim cum clausula *alias de proprio*, tenetur eius promissionem cum effectu implere alias tenetur ad omnia damna, & interesse, neque excusatur faciendo possibilia, nisi tamen Vxor renunciando enormissimè læderetur, quæ læsio etiam marito suffragaretur, & quando in Renunciatione facta ab Vxore fauore dotantis possit læsio considerari. Promissio autem facti alieni quomodo exequatur vide in Summario?

SVMMARIVM.

1 *Mandatum pro damnis, & interesse relaxatum nulla præcedente liquidatione excusari non potest ab euidenti nullitate.*

2 *Clausula* si quid exequendum *constito de bono iure agentis præseruat viam executiuam pro noua mandati relaxatione, quatenus præcedens patiatur aliquas difficultates circa validitatem.*

3 *Promissio mariti de faciendo renunciare Vxorem, vbi est munita Iuramento, & obligatione Camerali habet paratam executionem.*

4 *Obligatus ad factum si illud non adimpleat, contra eum relaxatur mandatum ad factum, & præuia Carceratione, & pignorum captione promissum factum cogitur adimplere.*

5 *Maritus faciendo quicquid potest pro obtinenda renunciatione Vxoris pro qua se obligauit, si illam obtinere non valet, regulariter excusatur, nec tenetur ad aliquod Interesse.*

6 *Declara hoc tantum procedere dummodò maritus non fictè, nec simulatè, sed bona fide fecerit diligentias.*

7 *Amplia etiam si promissio esset amplissima, nempè quod cum effectu curaret promissam renunciationem, & cum Iuramento firmata.*

8 *Item amplia etiam si fuisset promissum, quod faciendo possibilia non excusaretur.*

9 *Item amplia hoc potissimum procedere, & seruari in Terris Ecclesiæ, vbi proceditur de æquitate.*

10 *Limita, quando ex mente Contrahentium constare potest, quod promittenti non sufficiat quantumuis maximam diligentiam adhibere, nisi sequatur effectus.*

11 *Promittens factum alienum eo non impleto, sine dubio ad interesse obligatur, quando ex mente contrahentium constare potest, quod promittenti non sufficiat quantumuis maximam diligentiam adhibere, nisi sequatur effectus.*

12 *Contrahentium voluntas in stipulationibus in primis seruari debet.*

13 *Promittens factum alienum, cum hoc quod possibilia, & impossibilia fecisse, factum alienum promisisse excusari non possit etiam factis maximis diligentijs non excusatur, sed tenetur ad interesse.*

14 *Promittens factum alienum cum Clausula* alias de proprio *censetur in omni casu non sequuti implementi de suo teneri voluisse.*

15 *Maritus, qui correspectiuè ad dotis Constitutionem promisit renunciationem Vxoris, postquam dotem fuit consequutus, tenetur ex parte sua adimplere propriam obligationem, aliàs conueniri potest ad interesse.*

16 *Maritus, qui promisit renunciationem Vxoris excusatur ab implemento, vbi Vxor renunciando enormissimè læderetur.*

17 *Læsio considerari non potest in renunciatione facta à filia de bonis maternis, nondum quæsitis, sed quærendis, ac de sola spe succedendi incerta, & euentuali.*

18 *Mulier congruè dotata non læditur renunciando etiam pingui hæreditati dotantis.*

19 *Bona, & Hæreditas confunduntur, & promiscuè accipiuntur.*

20 *Determinatio vnica inæqualiter determinare non debet.*

21 *Verborum dubietas tollitur etiam ex tacita declaratione contrahentium post contractum, & stipulationem sequutam.*

DECISIO CCCLXIII.

PRomiserat Laurentius Petruccius in Instrumento dotali sub Iuramento, & obligatione Camerali, quod Anna Maria eius Vxor solemnitèr renunciasset ad fauorem Phebi de nouis eius fratris omnibus bonis, paternis, maternis, Auitis, & fraternis additis his verbis ibi, *& denique &c. promisit ità, & talitèr agere, & curare, quod possibilia, & impossibilia fecisse, factumque alienum promisisse nullo modo excusari possit aliàs de proprio, & ad omnia damna &c.* Verùm quia huiusmodi renunciatio actualiter facta non fuit, ideò Phæbus iudicialiter illum conuenit coram A.C. qui 11. Maij 1649. contra ipsum relaxauit mandatum executiuum ad factum, & deindè 3. Augusti sequentis præuio decreto expeditionis dicti mandati aliud relaxauit pro summa florenorum 5000. loco damnorum, & interesse, sed interposita appellatione causa mihi commissa fuit cum clausula *si quid exequendum*, vndè proposito dubio ad formam commissionis informantes pro Laurentio
1 principaliter opposuerunt, mandatum ad interesse excusari non posse ab euidenti nullitate, vtpotè relaxatum nulla præcedente illius liquidatione, quo per DD. perpenso ad tollendum omnes ambages placuit ipsis respondere ex integro relaxandum esse
2 nouum mandatum ad factum, quia dicta clausula *si quid exequendum* constito de bono Iure agẽtis præseruat viam executiuam pro noua mandati relaxatione quatenus præcedens patiatur aliquas difficultates circa validitatem, vt respondit *Rota coram Card. Mellino decis. 362. num 3. & in Eugubina pensionis 25. Maij 1618. coram bo:me: Manzanedo, ac nuperrimè in Romana pecuniaria 27. Maij 1650. coram R.P.D. meo Celso §. verum DD. & §. finali.* Dum igitur
3 promissio Laurentij de faciendo renunciare Vxorem munita fuit Iuramento, & obligatione Camerali paratam habet exequutionem, vt probat *Zacch. ad Galles. de oblig. Camer. quæst. 2. num. 1. & 14. cum*
4 *seqq.* Atque ideò non docto de actuali renunciatione relaxari debet mandatum ad factum, vt obligatus præuia carceratione, & pignorum captione promissum factum adimpleat, vt responsum fuit *in Fulginaten. Liberationis à molestijs 27. Iunij 1646. coram R.P.D. meo Bichio penes eumdem Zacch. decis. 262. n. 9. cum alijs seqq.*

Non obstat, quod Laurentius omnes adhibuerit diligentias, vt eius Vxor renunciaret, ideòque excusari debeat.

Licèt enim maritus faciendo quidquid potest pro
5 habenda renunciatione; si illam obtinere non valet regulariter sit excusandus, nec proindè teneatur ad aliquid interesse, secundum communem sententiam de qua *per Ias. in l. stipulatio ista sub n. 10. ff. de verb. oblig. Crot. in l. 4. §. Cato in secunda lectura num. 30. ibique Galian. num. 52. & Alciat. nu. 130. ff. eod. Ludouic. Alfer. cons. 5. nu. 12. cum duobus seqq. Ruin. cons. 67. n. 1. & per tot. lib. 4. Paris. cons. 110. num. 7. lib. 1. Card. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 34. num. 11. & tit. 35. num. 1. cum seqq. Marant. in praxi part. 6. disput. 7. num. 20.* referens
6 in puncto hanc opinionem esse veram dummodò sine fraude fecerit totum conatum cum alijs *per Rotam coram bo:me: Buratto decis. 64. num. 1. cum seqq. ibique Add. num. 15.* qui hoc defendit, constito, quod

non

non fictè, nec simulatè, sed bona fide diligentias fe-
7 cerit; Idque etiam si promissio esset amplissima,
nempè quod cum effectu curaret promissam re-
nunciationem *Couar. in cap. quamuis part. 2. §. 4. n. 6.
ad fin. de pact. in 6. Ferret. cons. 128. num. 9. Paris.
cons. 110. num. 42. & sequentis, ac num. 52. & 84.* vbi
respondet omnibus obiectis, & Iuramento vallata
Surd. decis. 234. num. 12. cum seqq. vbi plures cumulat
8 auctoritates *Buratt. dicta decis. 64. num. 2.* Imò etiam
si fuisset promissum, prout in casu nostro, quod fa-
ciendo possibilia non excusaretur *Paris. dicto cons.
110. sub num. 58. Gabr. cons. 131. num. 5. 6. & 7. lib. 2.*
9 vbi quod hoc potissimè seruari debet in Terris Ec-
clesiæ, vbi proceditur de æquitate.

Nihilominus præfata non procedunt quando,
10 prout hic, ex mente contrahentium constare po-
test, quod promittenti non sufficeret quantumuis
maximam diligentiam adhibere, nisi effectus se-
11 queretur. Hoc enim casu promissor, sine dubio
ad interesse obligatur cum voluntas contrahentium
12 etiam in stipulationibus in primis seruari debeat,
vt limitando præfatam conclusionem probant *Dec.
cons. 324. num. 1. Pancirol. cons. 45. num. 33. Ferrett. di-
cto cons. 128. num. 10. Card. Mant. vbi supra dicto tit. 35.
num. 29.* vbi dicit hunc articulum esse valdè ambi-
guum, & controuersum *Gabr. de pact. conclus. 2. n. 9.
Seraph. de priuil. iuram. priuil. 74. num. 31. Ciriac.
contr. Forens. cap. 103. num. 13. & 69. Vincent. de
Franch. decis. 624. num. 12. Ioseph Ludouic. decis. Pe-
rus. 27. num. 8. Rota decis. 67. num. 3. part. 4. rec. cum
alijs adductis per Adden. ad Buratt. dicta decis. 64. n. 18.
& 19.* Præfata autem contrahentium voluntas in
proposito satis clara desumitur. Tum ex illis ver-
13 bis, quod possibilia, & impossibilia fecisse, factum
alienum promisisse nullo modo excusari possit &c.
vt in puncto per bellè firmat *Marant. dicta disput. 7.
num. 23.* vbi ponderat hæc præcisa verba; Tum
14 quia addita fuit clausula *alias de proprio*, per quam
datur intelligi promittentem in omni casu non se-
quutæ renunciationis de suo teneri voluisse, vt ad-
mittit *Paris. dicto cons. 110. num. 10.* & pluribus ad-
ductis probat *Mantic. vbi supra dicto tit. 35. num. 32.*
cum cæteris allegatis *per Adden. ad Buratt. dicta de-
cis. 64. num. 19.*

Præterea ponderatum fuit, quod prædicta pro-
15 missio emanauit correspectiuè ad constitutionem
dotis, vndè cum Laurentius præfatam dotis consti-
tutionem acceptauerit, & consequutus fuerit, te-
netur proindè ex parte sua adimplere propriam ob-
ligationem, alias Iure optimo conueniri potest ad
interesse, vt in puncto firmauit *Rota coram Card. Ca-
ualer. decis. 64. num. 1. & per tot.* quam refert, & se-
quitur *Add. ad S. me. Greg. decis. 241. sub littera B.
vers. hoc certum est.*

Nec refert, quod Vxor noluerit renunciare sub
16 prætextu, quod enormissimè læderetur, vt proin-
dè ob hanc causam ipse quoque Laurentius excu-
sari debeat, vt probat *Ioseph. Ludouic. dicta decis. 27.
num. 11. & dixit Rota coram Buratto dicta decis. 64.
num. 10.*

Quia cum de tempore promissæ renunciationis
17 illius mater viueret, & sic quoad ipsam non age-
retur de Iure iam quæsito, sed de iure quærendo, ac
de sola spe succedendi omninò incerta, & euentua-
li, vtpote pendente, tam à futura eius bonorum
acquisitione, & conseruatione, quàm ab illius di-
spositione, nulla penitus quoad eam probabilis læ-
sio considerari valet *l. 1. §. si impuberi ff. de collat. Bo-
nor. Aldobran. cons. 26. num. 119. lib. 1. Fontanell. de
pact. nupt. claus. 9. glos. vnic. part. 1. num. 22. & 23.*
*cum cæteris allegatis in Romana renunciationis 14. Iunij
1649. coram R.P.D. meo Ottobono, & 23. Martij 1650.
coram me vtrobique sub §. fin.* Eoque minus cum An-
na Maria congruè etiam dotata non solum de bo-
nis Paternis, sed etiam pro summa florenorum 500.
de maternis, vt est in confesso apud Partes, quo
proindè faciliùs excluditur allegatæ læsionis exce-
18 ptio, nam mulier dotata non læditur renunciando
etiam pingui hæreditati Dotantis *Carol. Ant. Put.
inter cons. Odd. cons. vnic. sub num. 27. vers. renuncia-
tio autem*, quem refert, & sequitur *Fontanell. vbi su-
pra dicta part. 1. num. 35. cum seqq.*

Minimè obstat, quod Laurentius promiserit
Vxorem renunciaturam bonis, non autem hære-
ditatibus.

Quia bona cum hæreditate confunduntur, ac
19 promiscuè accipiuntur *l. hæreditas 5. de pact. conuent.
Alciat. cons. 14. num. 8. & 12. lib. 5. Cyriac. contr. 88.
num. 9.* Præsertim in proposito. Tum quia sub vni-
co periodo, & structura verborum, etiam promissa
fuit renunciatio bonorum Paternorum, ideoque
sicut ista non possunt intelligi, nisi de hæreditate,
cum Pater iam esset mortuus, ità etiam idem di-
20 cendum est respectu Maternorum, ne vnica deter-
minatio inæqualiter determinet *contra text. in l. iam
21 hoc Iure ff. de vulg.* Tum etiam quia dum Lauren-
tius sequuto obitu Matris Vxorem requisiuit, vt
illius bonis renunciaret, non nisi de illius hæredi-
tate intellexisse censetur, quod proindè omnem
remouet verborum dubietatem aliàs fortasse con-
tingentem argumento *text. in l. ex facto de vulg. &
in cap. si Papa de priuil. in 6.*

Et ità vtraque parte Informante &c.

MELEVITANA PARROCHIALIS.

Veneris 26. Maij 1651.

ARGVMENTVM.

Beneficium super quo lis pendebat in Rota, si ab alio
ex collitigantibus per nouam gratiam fuit à Pon-
tifice impetratum facta tamen litis mentione, li-
cet impetratio attentata dici non debeat, illius
tamen verificatio coram executore facta à vitio at-
tentatorum saluari non potest.

SVMMARIVM.

1 *Prouisus ab Ordinario de Parochiali in mense reserua-
to vacata tenetur infra quatrimestre expedire à Se-
de Apostolica litteras suæ prouisionis.*

2 *Attentata dicuntur omnia gesta post inhibitionem Ro-
talem, & ideò reuocanda.*

3 *Verificatio nouæ gratiæ super eodem beneficio sub lite
in Rota pendente fieri debet in eadem Rota non au-
tem coram executore.*

*Executor nouæ gratiæ beneficij de quo pendet lis in
Rota ad illius executionem procedere non potest ci-
tra vitium attentatorum num. 3.*

4 *Litis mentio facta Pontifici in impetratione eiusdem
beneficii tollit obstaculum nè lite pendente liceat
principi supplicare.*

Lite pendente non licet supplicare Principi num. 4.

5 *Pontifex non censetur causæ cognitionem coram Rota
pendentis ab ea auocare voluisse, & quando pro-
cedat?*

6 *Prouisio Pontificis numquam dicitur attentata Execu-
tor Apostolicus procedens in spretum inhibitionis
rotalis attentare dicitur num. 6.*

7 *Mandatum speciale requiritur pro allegando suspectum
Iudicem.*

8 *A recusatione iudicis censetur recessum per compari-
tionem deindè coram eo simpliciter factam.*

9 *Exceptio non iuris in beneficio non admittitur nisi pro-
betur,*

betur, vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam.

10 *Attentatorum reuocatio ex officio iudicis cuius maiestas fuit contempta numquam, impeditur.*

DECISIO CCCLXIV.

Dominicus Magrus præuio concursu ab Ordinario prouisus fuit de Parochiali Ecclesia S. Laurentij Insulæ Melitæ. Verum quia vacatio dictæ Parochialis contingerat mense Februar. 1648. Sedi
1 Apostolicæ reseruato, & proindè teneretur infra quatrimestre à die vacationis adire Sedem Apostolicam pro expeditione litterarum suæ prouisionis *iuxta formam Constitutionis San. mem. Py. V. 33. in bullario sub §. 4. Ac illarum etiam tom. 2.* ideò ex quo illius formam non adimpleuit Ioannes Matthæus Habela 23. Iulij eiusdem anni à Sanctissimo D. N. de ea gratiosè prouisus fuit, & vigore huius prouisionis expedito breui de capiendo possessionem nomine Cameræ, illoque exhibito coram A.C. altero ex executoribus ibidem insolidum deputato ser. ser. ac citato dicto Dominico sententiam immissionis obtinuit à quo ipso appellante, Signatura pluries adita vltimo loco causam mihi commisit cum clausula Parito Breui, qua commissione preuia citatione ad dicen. contra in actis producta Ioannes Matthæus illius vigore expediuit solitam Inhibitionem, quam septima Ianuarij 1650. personaliter eidem Dominico præsentari curauit.

Post hæc ipse Dominicus Sanctissimum adiuit, & sub narratiua quod Ioannes Matthæus in concursu examinatus, & approbatus non fuerit de eadem Parochiali certo modo sibi prouideri impetrauit; Vndè Io: Matthæus ne ipse vigore huius nouæ prouisionis aliquid innouaret alteram Inhibitionem expediuit, quæ personaliter præsentata fuit, tam in hac Curia eidem Dominico principali 14. Februarij, quàm in partibus 4. Aprilis eiusdem anni 1650. eius Procuratori, notario, & executori in dicta noua prouisione deputato; Verum quia dictus executor inspretum præfatæ Inhibitionis, ac pendentiæ litis in Rota coram ipso specialiter allegatæ mandatū de immittendo relaxauit, illumq; actualiter in possessionem immisit, & ad alia præ-
2 iudicialia deuenit; Ideò proposito Dubio DD. Censuerunt omnia supradicta esse notoriè attentata, & sic omninò reuocanda *iuxta dispositionem cap. non solum de appell. in 6.* cum concordantibus, & fuit resolutum *in Ianuen. attentatorum 2. Decembris 1650. coram me.*

Non obstat quod lis introducta esset super executione dicti Breuis de capiendo possessionem nomine Cameræ, in partibus verò actum fuerit vigore alterius Prouisionis ab illo penitus distinctæ, & separatæ.

Quia huiusmodi prouisio exhibenda erat in hoc Sacro Tribunali, cum ad ipsum spectet verificatio nouæ gratiæ lite coram eo pendente super eodem
3 Beneficio ab altero ex Collitigantibus impetratæ, ac propterea dictus Executor ad illius executionem procedere non potuit absque incursu attentatorum, vt in puncto respondit *Rota coram bon. mem. Coccin. decis. 443. num. 2. & 3. in Terdonen. Iurispatronatus 13. May 1616. & 13. Iunij 1618. coram Sanctissimo D.N. in Asculana Iurispatronatus 1. Iulij 1620. coram bon. me. Cardinali Sacrato in rec. decis. 242. per totam par. 4. to. 2. in Lunen. Sarzanen. Iurispatronatus 4. Decembris eiusdem anni coram bon. mem. Remboldo, & in Aquilana Iurispatronatus 18. Iunij 1649. coram R.P.D. meo Melzio sub §. Pendentiam autem.*

Neç suffragatur mentio litis in ipsa per Dominicum facta; Quia præseruat quidem à vitio sub-
4 reptionis, & tollit obstaculum, nec lite pendente liceat Principi supplicare *iuxta decis. Cassad. 18. n. 6. de Preben. sed non efficit,* quod executio, coram alioquam coram Rota peti potuerit, vt responsum fuit *coram bon. mem. Coccino dicta decis. 443. num. 14. in dicta Asculana Iurispatronatus num. 4. & 5. & in dicta Aquilana Iurispatronatus dicto §. pendentiam autem vers. nam talis mentio:* Ea scilicet ratione, quia
5 Summus Pontifex ab ipsa huiusmodi cognitione auocare voluisse, non censetur nisi ex certa scientia idfecerit, & hoc sanè nunquam fecisse existimari potest nisi de Processu coram eo fabricato expressa mentio facta fuerit, *Egid. decis. 46. num. 1.*

Indeque non releuat, quo præfata prouisio non possit dici attentata licet enim verum sit, quod Pa-
6 pa non attentet prouidendo, Attentat tamèn Executor procedendo ad illius executionem in spretum litis pendentiæ, & præfatæ Inhibitionis, vt respondit *Rota coram San. mem. Gregor. decis. 10. circa med. cum alijs allegatis in Mediolanen. Beneficij 17. Iunij 1644. coram R.P.D. meo Bichio, & in Gerunden. Beneficij 1. Febr. 1645. coram me §. finali.*

Nec obstat allegata nullitas processus compulsorialis, ex quo Procurator Dominici Iudicem, & Notarium, vti suspectos recusauerit.

Quia præter quod non constat de illius speciali
7 mandato provt requiritur ad istum effectum *Alex. cons. 78. num. 14. lib. 5. Rolan. à Valle consil. 19. n. 2. vol. 3. Caputaq. in puncto decis. 168. n. 1. & 2. par. 1. san. me. Greg. decis. 368. num. 1.* Cùm deindè idem Procurator citatus coram eis comparuerit, ac præsens fuerit collationi eiusdem processus, & Iurium in eo contentorum, ac non contradixerit, nec reclamauerit, vt constat ex illius lectura fol. 33. à tergo in fine ibi, *Prædictoque R. D. Carolo Magro Procuratore R. D. Dominici Magri èxaduerso principalis, citato, comparente, præsente, audiente,*
8 *& intelligente &c.* à præcedenti recusatione recessisse præsumitur *Card. Seraphin. decis. 532. num. 2. decis 971. num. 2. & decis. 1057. num. 1. San. mem. Greg dicta decis. 368. num. 2. Card. Caual. decis. 348. num. 5.*

Postremò nec subsistit obiectio non Iuris Ioannis Matthei, ex eo deducta quod reprobatus fuerit ab Examinatoribus Sinodalibus.

Quia vltra quod non iustificatur, & exceptio non Iuris in hoc Iudicio non admittitur nisi probetur
9 per confessionem Patris, vel rem Iudicatam, *Greg. decis. 465. num. 9. Andr. decis. 37. num. 5. & dec. 82. num. 13.* Impediri saltem non potest attentatorum reuocatio ex officio Iudicis ob spretum Iurisdictio-
10 nis, & contemptam Rotæ Inhibitionem, cuius maiestas læsa fuit *Greg. d. decis. 465. num. 10. Rota in Messanen. Decanatus 13. Febr. 1645. & in Colonien. optionis 3. Iulij eiusdem anni coram Reuerendissimo D. Terracinen. & in Luceorien. Attentatorum 26. Iunij 1648. coram me.*

Et ità vtraque &c.

FARFEN. BONORVM.
2. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo conceditur finito vsufructu per mortem Hæredis vsufructuarij hæredi proprietario vniuersaliter in Testamento instituto cōtra hæredem ipsius vsufructuarij, maximè si constat de apprehensione possessionis, & quando ad hunc effectum sufficiat Instrumentalis possessio?

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Possessio Instrumentalis, alio tunc temporis non possidente est manutenibilis.*

2 *Testes deponentes concorditer de perceptione fructuũ efficacissimè, & concludentissimè probant possessionem.*

3 *Possessio probata eo magis est manutenibilis si appareat munita titulo legitimo.*

4 *Hæres proprietarius potest statim mortuo Vsufructuario possessionem bonorum apprehendere, dum ab alio actualiter occupata non fuerat.*

5 *Possessio Ciuilis quæ existit penès hæredem proprietarium, in instanti mortis vsufructuarij, trahit ad se ministerio legis possessionem naturalem.*

6 *Possessio hæredis proprietarij contra hæredem Vsufructuarij est omnino manutenibilis.*

DECISIO CCCLXV.

FRanciscæ Felici censuerunt Domini dandum esse mandatum de manutenendo, quia probat suam possessionem non solum ex publico Instrumento apprehensionis post obitum Clitiæ hæredis vsufructuariæ sub die 10. Maij 1647. eius Summ. num. 1.
1 quæ propterea alio tunc temporis non possidente est manutenibilis vulg. *l. Prædia vbi communiter DD. ff. de acquir. poss.* sed etiam ex depositionibus Testium
2 relatis in eodem *Summar. num.* 2. concorditer deponentium de actuali fructuum perceptione, quæ omnino efficacissima, & concludentissima est possessionis probatio *l. Titia de solut. Greg. decis.* 549. *num.* 3. *Duran. decis.* 34. *num.* 20. *decis.* 118. *num.* 4. *decis.* 139. *num.* 2. *& decis.* 159. *pariter num.* 2. *cum*
3 *alijs relatis per Giurb. decis.* 64. *num.* 29. Idque præsertim cum appareat munita titulo vniuersalis Institutionis, *dicto Summar. num.* 3. ex plenè congestis *in Bononien. manutentionis 19. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Bichio, in Regien. Parochialis 5. Martij 1649. coram R. P. D. meo Ottobono in Toletana Archidiaconatus de Talanera 4. Aprilis 1650. coram R. P. D. meo Albergato, & in Leodien. Personatus 16. Maij eiusdem anni coram me.*

Nec potest Antonius Pescitellus vti ass. hæres Clitiæ hanc manutentionem impedire, quia cum ipsa relicta fuerit tãtum hæres vsufructuaria bono-
4 rum de quibus agitur, Proprietaria verò Vniuersalis Francisca instituta legatur, vt in Testamento relatis sub *d. num.* 3. legitimè potuit statim, ac per obitum eiusdem Clitię dictus vsufructus finitus fuit possessionem eorumdem bonorum apprehendere, dum ab Antonio, vel alio adhuc actualiter occupata non fuerat, vt probat *Menocch. cons.* 139. *n.* 15. *Grat. discept. for. cap.* 779. *num.* 4. *&* 5. *& firmauit Rota in Romana Spolij 16. Ianuarij 1642. coram bo. me. Coccino post Posth. de manut. decis.* 538. *num.* 2. Ex In-
5 stanti enim mortis ipsius Vsufructuariæ possessio ciuilis, quæ existebat penès hæredem Proprietarium ministerio legis traxit ad se naturalem *§. fin. Instit. de vsufr. Natt. consil.* 419. *num.* 3. *vers. Quia finito vsufructu, Menocch. dicto consil.* 139. *num.* 16.
6 *Gratian. d. cap.* 779. *num.* 5. Quæ proindè contra hæredem eiusdem Vsufructuarię omninò est manutenibilis, vt probauit *Rota in Romana de Incoronatis 29. Aprilis 1616. coram bon. mem. Vbaldo, & in dicta Romana Spolij coram bon. mem. Coccino post Posth. vbi supra decis.* 299. *num.* 5. *& d. decis.* 538. *num.* 7.

Et ità per contradictas &c.

LEODIEN. PRÆPOSITVRÆ DE NANSINNES.

Lunæ 5. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Declaratoria contra eum relaxari debet qui mediante dolosa resignatione, lite pendente, & in præiudicium collitigantis ab antecessore facta in possessionem Beneficij se intrusit, donec pareat mandato contra eius Antecessorem relaxato, licet ipse in Sententia aut in mandato specialiter nominatus non fuerit.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria contra eum relaxatur qui continuat post exequutionem mandati Rotalis in eius intrusione, & pertinaci renitentia.*

2 *Resignatio lite pendente facta in præiudicium collitigantis, animo illum vexandi, & difficiliorem reddendi exeutionem, tamquam dolosè facta non sustinetur.*

3 *Executio potest fieri contra tertium in quem fuit facta alienatio rei litigiosæ.*

4 *Declaratoria relaxatur contra tertium in quem fuit facta alienatio rei litigiosæ donec pareat mandato contra eius antecessorem legitimè relaxato, recedendo ab intrusione.*

DECISIO CCCLXVI.

EGidius Viuarius prouisus Apostolicus ex causa resignationis per plures annos pacificè possedit Præposituram cõtrouersam donec Matthias Pinoy vigore ass. prouisionis habitæ ab Abbate, & Commendatario Sancti Marci propè muros Suessonenses illius possessionem de facto occupauit; Vndè introducta causa per contradictas in Rota post resolutionem coram me factam 4. Maij 1650. Egidio suffragari possessionem triennalem, & eum esser manutenendum, & post latam à me sententiam, relaxatumque, ac expeditum mandatum de manutenendo, vt tenebatur, reuerenter non paruit die 6. Martij proximipreteriti decisum fuit cõtra eumdem Matthiam dãdam esse declaratoriam; Verùm, vt hæc omnia eludere liberè dimisit in manibus eiusdem Abbatis dictam Præposituram, qui eam postea contulit Iacobo Theodoro cum subsequuta illius possessione ideò eodem mandato de manutenendo sub cõminatione Censurarum dicto Iacobo personaliter præsentato, & in actis reproducto, ac seruatis quatuor terminis, cum non solum non
1 probauerit se paruisse, sed in eius intrusione, ac pertinaci renitentia continuet, hodie conclusum fuit etiam contra eum ferendam esse declaratoriã, prout passim his peractis datur *Cassad. decis.* 6. *n.* 10. *de caus. poss. & propr. cum alijs allegatis in dicta decis. 6. Martij in princ.*

Idque etiamsi nec in sententia, nec in mandato Iacobus specialiter nominatus fuerit, quia cum se intruserit in possessione mediante dolosa resigna-
2 tione ab eodem Matthia facta lite pendente in præiudicium Egidij Collitigantis, prout constat ex litteris Inhibitorijs, per ipsũ ab alijs Iudicibus extortis, & in Summ. relatis num. 1. vt illum magis vexaret, & difficiliorem redderet executionem contra expressam dispositionem, *Text. in cap. 2. vbi glos. in verb. malitiosè, vt lit. pend. quam refert, & sequitur Paris. de resignat. lib. 2. quæst. 3. num. 2.*
3 Ideò sicuti contra eum validè potuit fieri exequutio, *iuxta Theorie. Bald. in l. Executorem n. 26. C. de execut. rei Iudic. Ruin. consil. 34. num. 12. lib. 5. Rot. decis. 14. circa med. vers. fallit secundum quosdem de probat. in nou. Mohed. decis. 1. num. 1. de sent. & re*
4 *iud. Crescent. decis. 16. per tot. eodem tit.* Ità etiam concedi debet Declaratoria donec eidem mandato contra eius Antecessorem legitimè relaxato pareat recedendo ab huiusmodi intrusione, vt in his terminis respondit *Rota decis. 441. num. 1. par. 3. diuers. coram Card. Mantic. decis. 310. num. 1. cum seqq. in*

Brasca-

Braccaren. Archidiaconatus 31. Martij 1628. coram bon. mem. Coccino apud Posth. de manut. decis. 234. num. 4. & 5. & decis. 664. per tot.

Et ità per contradictas &c.

AVXIMANA FIDEICOMMISSI DE TIBALDINIS
Lunæ 5. Iulij 1651.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum nomine collectiuo factum ad fauorem Stirpis, Agnationis, Familiæ &c. non concurrentibus verbis, vel alijs legitimis coniecturis tractum temporis, & perpetuitatem importantibus regulatur ad similitudinem successionis ab intestato, ideoque vltra decimum gradum regulariter non extenditur: vndè qui ad illud succedere prætendit, non simpliciter consanguinitatem, sed illius certum gradum iustificare tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicomissum relictum familiæ agnationi &c. quando non concurrunt verba perpetuitatem denotantia non protrahitur vltra decimum gradum.*

2 *Ad Fideicommissum relictum agnationi familiæ &c. succedere volens, non debet probare nullum alium proximiorem extare, qui ipsum præcedat.*

3 *Sed quid iustificare teneatur?*

4 *Fideicommissarius agens ad fideicommissum agnationi, vel familiæ relictum, simplex probatio consanguinitatis non sufficit, & quæ nam sit necessaria?*

5 *Consanguinitatis probatio intra decimum gradum nõ resultat ex eo quod quis auctoritatem tamquam cõsanguineum præstitit in contractu minoris, etiamsi eiusdem familiæ agnomine vtatur.*

6 *Consanguinitatis probatio intra decimum gradum excluditur ex eo, quod aliquis proximior perantea remanserit exclusus.*

7 *Fideicommissum an, & quandò dicatur perpetuum, & successiuum ex eo, quod fuerint substituti stirps, & proximiores de Domo, & familia?*

8 *Vocati nomine collectiuo, quando per vulgarem tantumodo substituti dicantur ita vt fideicommissum in primo adeunte expirasse censeatur?*

9 *Cessio, seù renunciatio hæreditatis importat illius aditionem.*

10 *Cessio hæreditatis incontinenti facta, non facit cedentem hæredem, vt ad onera hæreditaria teneatur.*

11 *Cessio hæreditatis constituit in cedente sufficientem agnitionem d. hæreditatis pro validitate cessionis.*

DECISIO CCCLXVII.

IOannes de Tibaldinis quatuor habens filios, duos scilicet masculos, Bartholomæum, & Cosinum, ac duas fœminas Catharinam, & Margheritam nuncupatas, condidit Testamentum, in quo relicta ejsdem certa pecuniarum quãtitate pro earum dotibus sub prohibitione nihil aliud petendi, masculos instituit hæredes Vniuersales sub fideicommisso per hæc verba litteraliter constituto ibi, *In omnibus autem alijs, & singulis suis bonis &c. suas hæredes generales, & vniuersales fecit, & nominauit Cosmum, & Bartolomeum eius filios &c. aquis portionibus &c.* cum hac tamen conditione, quod decedente aliquo ex dictis suis filijs, & hæredibus quomodocumque sine filijs, vel filiabus legitimis, & naturalibus in pupillari ætate, vel postea vnus succedat alteri, & decedentibus ambobus substituit stirpem, & Proximiores de Domo, & Familia de Tibaldinis vulgariter, & pupillariter, & per fideicommissum &c.

Defuncto Testatore vterque ex præfatis hæredibus sine filijs decessit superstitibus Catharina altera ex supradictis filiabus, & Io: Baptista filio Hippoliti de Tibaldinis germani fratris eiusdem Testatoris, qui sub die 4. Septembris 1625. solemniter renunciauit ad fauorem eiusdem Catharinæ omnibus occasione præfati Fideicommissi super bonis hæreditarijs sibi competentibus; Verum quia defuncta vltimo loco eadem Catharina Institutis hæredibus Dominis Iulio, & Octauio fratribus de Tinibaldis alter Io: Baptista de Tibaldinis filius q. Hortentij prætenderet se comprehensum sub dicta vocatione stirpis, & proximiorum Domus, & Familię de Tibaldinis; Ideò proposui dubium An cõstet de fideicommisso, & ad cuius fauorem, ac non constare de fideicommisso ad fauorem dicti D. Io: Baptistę q. Hortentij Domini responderunt.

Ratio resolutionis fuit, quia concludenter non iustificauit, vt tenebatur se infra decimum gradum Testatori esse coniunctum: Cum enim huiusmodi dispositiones ad fauorem Stirpis Agnationis Domus, & familię collectiuo nomine factę regulentur

1 ad similitudinem successionis ab Intestato, & sic non concurrentibus, prout hic, verbis perpetuitatem denotantibus vlterius regulariter non protrahantur, adnotata *in §. penultimo Instit. de success. cognat. glos. & DD. in l. fin. C. vnd legit. Paris. cons. 51. num. 8. lib. 2. Soccin. Iun. consil. 140. num. 14. lib. 3. Decian. cons. 1. num. 340. lib. 1. Peregr. cons. 44. n. 5. lib. 4. & cons. 42. num. 6. lib. 5. ac in tract. de fideic. art. 30. n. 3. Tiraquell. de retract. lignag. §. pro glos. 9. n. 23. & 24. Crass. de succes. §. fideicommissum qu. 19. n. 3. Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 35. Petr. de fideic. quæst. 8. num. 33. & 34. Fusar. consil. 107. num. 11. & de substit. quæst. 381. num. 5.*

2 licet ipse probare non debeat se esse proximiorem, ità quod nullus alius superfit, qui ipsum præcedat *Peregr. vt supradicto art. 43. sub num. 63. Card. Seraph. decis. 1219. num. 1.* Attamen non sufficit generalis

3 probatio Agnationis, & Consanguinitatis, sed certũ quoque gradum iustificare tenetur, vt in puncto alijs allegatis probant *Dec. consil. 320. num. 1. sub vers. sed his non obstan. & sub num. 9 versic. vlt. non obstat Peregrin. dicto articulo 43. dicto numer. 63. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 12. num. 27. & 28.* Cum enim includi, & non excludi possit intra prædictos

4 gradus simplex probatio Consanguinitatis remanet dubia, & incerta, ac propterea non excludit *Pacian. dicto cap. 12. num. 29.* & conferunt tradita per *Grat. cons. 68. num. 8. lib. 1. Natt. cons. 200. n. 8. lib. 1. Hond. consil. 78. num. 12. lib. 1. & consil. 51. num. 59. lib. 2. Menocch. consil. 522. num. 3. Cefal. consil. 430. num. 17. cum seqq. alijque congesti per Fusar vbi supra quæst. 615. num. 5.*

Ideòque irreleuantia ad huiusmodi effectum visa fuerunt duo Instrumenta relata in eius *Summ. nu. 3.* in quibus legitur Hortentium eius Patrem internenisse in contractibus celebratis inter prædictos

5 Cosmum, & Bartholomæum tunc minores ad præstan. illius auctoritatem tanquam ipsorum Consanguineum. Quia cum nec statutum *Auximanum lib. 3. rubr. 42.* relatum in *Summario illorum de Sinibaldis num. 7.* nec constitutio *Aegidiana lib. 5. cap. 25.* in huiusmodi contractibus certum requirant consanguinitatis gradum nulla ex eis deduci potest legitima gradus probatio, quæ intra decimum eum esse concludat, prout requiritur etiamsi eiusdem familiæ, ac stirpis agnomine vtatur, vt probat *Peregr. dicto art. 43. sub dicto num. 63.* cum cœteris supra adductis.

Præterea considerabant Domini, quod cum de tempore mortis Cosmi alterius ex Cohæredibus Institutis vltimo loco defuncti superesset dictus Io: Baptista

Baptista filius Hippoliti qui ex eodem Testatoris
6 Columnello, & illi, atque grauatò longè proximior erat, ipse remansit exclusus ex regula *l. cum Prætor ff. de Iudic.* quem procedere etiam in hac materia per *Text. in l. cum ità §. in fideicommisso ff. de legat. 2. tradit. Rip. in l. 1. sub num. 61. ff. de vulg. & pupill. Decian. consil. 10. num. 28. & 29. lib. 3.*

Nec obstat quod supradicta substitutio stirpis, & Proximiorum perpetuum fideicommissum præseferat successiuis temporibus duraturum inter omnes de Domo, & familia de Tibaldinis.

Quia contraria Sententia est verior, & receptior quam ex verbis vel alijs legitimis coniecturis, quæ in proposito desiderantur non apparet Testatorem voluisse successiuum inter eos ordinare fideicommissum, hoc enim casu extinguitur in per-
7 sona illius, qui successit tempore extantis condiditionis nisi specialiter defunctus extenderit ad vlteriores voluntatem suam, quia cessantibus verbis, vel coniecturis tractum futuri, & successiui temporis importantibus vocati nomine collectiuo per vulgarem tantummodò substituti dicuntur, quæ in primo adeunte expirat, & euanescit iuxta distin-
8 ctionem *Cuman. communiter receptam in dicta l. cum ità dicto §. in fideicommisso num. 4. ff. de legat. 2. & in l. gallus §. quidem ante num. 8. vers. Item cum Testator ff. de liber. & posth. Socc. Sen. in l. si cognatis sub num. 35. ff. de reb. dub. & consil. 104. num. 10. lib. 3. Castr. consil. 434. in fin. par. 2. Alex. consil. 24. num. 5. circa med. vers. & idem voluit lib. 3. Ruin. consil. 19. num. 10. lib. 3. Sim. de Pret. de Interpret. vltim. vol. lib. 3. solut. 9. num. 4. fol. mihi 280.* alijque pleno calamo adducti per *Fusar. vbi supra quæst. 382. num. 1. cum seqq. vbi num. 19.* firmat hanc esse veriorem, & sequendam, eamque probauit *Rota coram S. M. Gregor. decis. 207. num. 1. & 8. ibique Add. num. 9.* vbi testatur quod Rota passim sequitur dictam doctr. *Cumani, in rec. decis. 357. num. 2. & decis. 486. num. 5. par. 1. in Ferrarien. Fideicommissi 15. Decembris 1628. coram Card. Virili, & in Florentina de Guidaciis 5. Decembris 1629. coram Reuerendissimo D. meo Decano pariter in rec. decis. 221. num. 6. & decis. 326. num. 5. & 6. par. 5.*

Quod autem dictus Io: Baptista filius Hippoliti huiusmodi fideicommissum agnouerit in dubium reuocari non potest, dum actualiter illius iura ces-
9 sit, & renunciauit eidem Catharinæ iuxta dispositionem *Text. in Auia C. de iur. deliber. Bart in l. gerit num. 20. cum seqq. ff. de acquir. hered. Surd. consil. 244. num. 19. & consil. 523. num. 8. Put. decis. 437. per tot. lib. 1. incorrect.* licet enim actus præfatæ cessionis tanquam momentaneus non fecerit illum
10 hæredem quoad effectus hæreditarios passiuos, vt scilicet non teneretur ad onera hæreditaria, *Surd. dicto consil. 244. sub d. num. 19.* sufficientem tamen agnitionem constituit pro validitate præfatæ ces-
11 sionis, vt respondit *Rota decis. 649. num. 3. & 4. par. 3. rec. cum alijs allegatis in Romana Fideicommissi de Mutiis 2. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Meltio sub §. primo.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE CORONIS.

Lunæ 12. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Testator si instituerit hæredes suos Nepotes, ex fratre natos, & in casu deficientiæ lineæ masculinæ substituerit, filias institutorum, magis proximiores, dubitatur, an in casu deficientiæ dictæ lineæ masculinæ dicta substitutio compræhendat fœminas sorores germanas dictorum hæredum institutorum, & resolutio est negatiua, ex rationibus in decisione deductis.

SVMMARIVM.

1 *Sub descendentium appellatione non veniunt Sorores.*

2 *Descendentium appellatione non veniunt Sorores, etiam si omnes fœminæ proximiores de gradu in gradu fuerint vocatæ, & num. 3.*

4 *Verba continuata, referri debent ad ea, quæ superius dicta sunt, & non ad diuersa.*

6 *Agnationis conseruandæ ratio dicitur habita, ex prohibitione alienationis expressa, stante amplitudine verborum.*

7 *Quod tamen intellige, si præfata ratio ad certas personas non sit restricta.*

8 *Agnationis conseruandæ ratio, quando ad certas personas dicatur restricta? & num. 12.*

9 *Verba sæpius geminata, apposita in principio in medio, & in fine, qualificant totam dispositionem.*

10 *Verba geminata debent referri ad specialiter expressa, & impediunt extensionem ad non expressa.*

11 *Agnationis conseruandæ ratio, licet alias sit apta extendere fideicommissum, tamen cessat, quando certæ personæ sunt tantum expressæ, & tantum consideratæ.*

13 *Alienationis prohibitio, quando fuit restricta ad certas personas, & in casu alienationis ipsi soli priuantur, quid inde sequatur.*

14 *Priuatio supponit habitum.*

15 *Relaxatio supponit vinculum.*

16 *Testator eos tantum honorare præsumitur, quibus alienationem prohibuit.*

17 *Nepotum, & descendentium specificatio facta post generalem nominationem familiæ importat vocationem aliorum.*

18 *Quod tamen non procedit, quando familia in parte dispositiua vocata non fuit, sed ad certas solum personas, restricta fuit vocatio.*

19 *Restrictio facienda est ad personas specificatas.*

20 *Dictio, Et posita inter denominationem familiæ, & expressionem hæredum institutorum, illorumque descendentium, non valet importare ampliorem vocationem, & num. 21.*

22 *Dictio, Et, posita inter genus speciem stat expositiuè.*

23 *Familiæ generalis denominatio quando stet declaratiuè, & sic restringatur ad personas expressas?*

24 Bart. & glos. in leg. cum ita 33. §. in fideicommissis ff. de legat. 2. *quando eorum doctrina non intret?*

25 *Pater non potest transferre in filios Ius, quod non habet nec directè, nec indirectè.*

26 *Vocatus non potest dici ille, qui ex clara mente Testatoris est exclusus.*

27 *Fideicommissum, quando viuente fideicommissario non fuit purificatum, nec ab eo cognitum non potest transmitti ad hæredes.*

28 *Institutio facta filio, sub mentione quod descendat à patre illi censetur hæreditas relicta contemplatione patris.*

29 *Filio relictum, censetur proprio, non autem patris contemplatione relictum.*

Quod procedit, etiam si adiectum sit nomen Patris.

30 *Filius alicuius, quando denominatur sub mentione patris, demonstrationis, & identitatis ratione censetur facta talis mentio.*

31 *Idque sine dubio procedit si aliquid fuit relictum filio, quod et relinqui potuit amplia num. 32.*

33 *Legatum factum à consanguineo, filio sui consanguinei,*

nei, censetur factum contemplatione patris.

34 *Quod tamen intellige verum dum fuit relictum, id ad quod Pater tenebatur, vel in causam in quam ipse erat obligatus, secus e contra num. 35.*

35 *Filio relictum, censetur ipsius, & non patris contemplatione relictum si ad ipsius tantum filij commoditatem tendat.*

DECISIO CCCLXVIII.

FVit etiam resolutum prout aliàs decisum fuerat sub die 23. Ianuarij 1645. coram me, non constare de fideicommisso, ad quod Angelica sit vocata, quia cum Simon de Coronis Testator deficiente linea masculina Martini Melchioris, Pauli, & Francisci eius ex Anastasio fratre nepotum, & hæredum Institutorum substituerit filias fœminas magis proximiores, huiusmodi fœminarum substitutio non comprehendit Angelicam, quæ non est filia, sed germana Soror hæredum institutorum, vt
1 firmatum fuit in hac eadem causa 18. *Iunij* 1631. *coram bo. me. Merlino & in rec. dec.* 519. *num.* 7. 8. & 24. *par.* 5. & *in dec. edita coram me §. bis tamen non*
2 *obstantibus*. Idque etiam si omnes fœminas proximiores vocauerit de gradu in gradum, vsque in infinitum, quia huiusmodi vocatio est intelligen-
3 genda de omnibus fœminis, quæ à præfatis institutis descendant cum enim in præcedenti disposi-
4 tione nulla penitus mentio facta fuerit filiorum, uet descendentium lineæ masculinæ alterius, quam
5 dictorum quatuor Nepotum, vtique sequentia verba continuatiua fœminas comprehendentia ad eosdem pariter necessariò referri debent, vt probant *Soccin. Iun. cons.* 69. *num.* 30. *cum seqq. lib.* 3. *Rum. cons.* 102. *num.* 11. *lib.* 2. *Paris. cons.* 18. *num.* 21. *cum seqq. lib.* 2. & *cons.* 72. *sub numer.* 34. *lib.* 4. *Bursatt. cons.* 228. *sub num.* 59. *Decian. cons.* 7. *num.* 48. 49. & 74. *cum seqq. lib.* 1. *Gabr. cons.* 116. *sub num.* 6. *cum seqq. lib.* 2. *Surd. cons.* 21. *num.* 10. & *cons.* 564. *sub num.* 7. *Molin. de Primog. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 60. *Peregr. de fideicom. art.* 25. *sub n.* 3. *cum alijs alleg. in Bononien. fideicom. de Barberijs* 5. *Decembris proximè præteriti coram R. p. d. meo Corrado §. aduertendum est tamen.*

6 Nec repugnat ratio conseruandæ agnationis, quam licet in prohibitione alienationis expressa ex intentione Testatoris fideicommissum extendere ob amplitudinem verborum maximè contendebant scribentes pro Angelica.

Placuit enim responsio decisionis quod hoc pro-
7 cederet si præfata ratio ad certas personas restricta non fuisset *iuxta doctr. Bart. in l. Pater filium* 36 *§ fundū sub n.* 3. *ff. de legat* 3. *comprobatum in Bonon. fideicom. de Pancaldis* 18. *Febr.* 1640 *coram Card. Panz.* & 18. *Iunij* 1642. *cor. me.* Secus autem in proposito, quo ex toto contextu dispositionis attente cōsiderato, & signanter ex infrascriptis verbis clare dignoscitur ad illas
8 fuisse restrictam ibi,, & etiam quia mediantibus facultatibus conseruantur familiæ, & agnationes,
,, ac memoriæ defunctorum, propterea d. D. Testa-
,, tor pro ipsa familia, & agnatione conseruanda
,, &c. voluit, atque mandauit, vt bona præfata &c.
,, semper, & perpetuò in infinitum de gradu, in
,, gradum sint, permaneant, & conseruentur in ipsa
,, familia, & agnatione de Coronis, & penes supra-
,, dictos eius Nepotes hæredes institutos, vt supra,
,, & ipsorum Nepotum, & hæredum filios Nepotes,
,, & alios descendentes masculos per masculos &c.
,, ac ibi, & hoc pro honore, honestate, & dignitate
,, domus, & familiæ de Coronis, dictorumque eius
,, Nepotum, & descendentium, vt supra &c. Hoc enim casu, quia dicta verba, & penes supradictos eius Nepotes hæredes Institutos, vt supra dictorumque eius Nepotum, & descendentium, vt supra
9 sæpius geminata, & apposita in principio, medio, & fine totam dispositionem qualificant *l.* 3. *§. filius inter medias ff. de liber. & posth. Angel. cons.* 28. *num.* 2. *Ancar. cons.* 65. *num.* 2. *Decian. cons.* 70. *num.* 19. *lib.* 3. *Grat. decis. Marcb.* 135. *num.* 14. illamque
10 restringunt ad personas specialiter expressas, ac impediunt comprehensionem aliarum præter nominatas *ad text. in l. qui liberis §. hac verba ff. de vulg. & pupill. Aym. cons.* 93. *nu.* 8. *Menoch. cons.* 86. *nu.* 43. *cum seq. & cons.* 610. *num.* 2. & *seqq. Fusar. cons.* 89. *nu.* 4. *Surd. cons.* 123. *num.* 13. & *dec.* 85. *num.* 3. *Rota dec.* 272. *num.* 6. *ac dec.* 283. *num.* 9. *part.* 6. *rec.*
11 Præfata ratio alias apta fideicommissum extendere, & lineam, tam effectiuam, quam contentiuam comprehendere, illud non ampliat, vltra personas expressè consideratas, nec egreditur descendentes lineæ effectiuæ hæredum institutorum, ad quos propterea refertur iuxta celebre *cons. Dec.* 636. *num.* 7. & 12. *à DD. ità Rota comprobatum ex auctoritatibus plenè allegatis in d. dec. §. fuit enim responsum, & præter eas Rota in Vrbeuetana fideicommissi* 9. *Febr.* 1608. *coram Ottembergo §. in probemio autem, & nuperrimè in Bonon. fide com. de Rugerijs* 14. *Iunij* 1647. & 1. *Aprilis* 1650. *coram Reuerendiss. meo Decano.*

Quæ clariora redduntur ex sequentibus verbis alienationis prohibitionem, & pœnam alienantium
12 concernentibus ibi,, & prohibuit bona predicta
,, vendi, & alias transferri ad alias quasuis personas,
,, sed semper, & perpetuò, ac in infinitum vt supra
,, permaneant, & permanere debeant, ac sint penes
,, supradictos hæredes eius Nepotes, & alias ex ijs-
,, dem respectiuè vsq; in infinitum descendentes &c.
,, & si contigerit eosdem suos descendentes, & alios,
,, vt supra nominatos contrafacere &c. voluit contra-
,, facere volentem statim priuatum esse &c. & in tan-
,, tum bona ipsa ad omnes supradictos integraliter
,, deueniant &c. quod nec momento remaneant, &
,, sint penes alios &c. & taliter quod bona præfata
,, nunquam vendantur &c. ab aliquo suorum Nepo-
,, tum, & hæredum, ac descendentium masculorum &c. Hinc enim dum solis institutis eorumque descendentibus superius explicitè nominatis aliena-
13 tio prohibita fuit, & in casu contrauentionis ipsi solum priuantur perneceste infertur eodem tantummodo vocationis titulo honoratos ad *text. in l. ab eo C. de fideicom. quem communiter sequuntur DD. in l. Centurio ff. de vulg. & pupill ac comprobant Ias. cons.* 228. *num.* 10. *lib.* 2. & *Cefal. cons.* 17. *num.* 15.
14 Sicut enim regulariter priuatio supponit habitum *l. decem ff. de verb. oblig. DD. in l. non videtur rem amittere ff. de reg. Iur.* & relaxatio vinculum *cap. ad*
15 *dissoluendum de sponsal.* Ità etiam in casu nostro superius ponderata verba manifestè ostendunt Testatorem eos dumtaxat honorare voluisse quibus alie-
16 nationem prohibuit, & pœnam priuationis adscripsit.

Minusuè refragatur repetita responsio quod specificatio Nepotum, & descendentium post genera-
17 lem mentionem familiæ de Coronis importet solum illorum prælationem, non autem exclusionem aliarum personarum sub illius generica denominatione comprehensarum, *ex glos. & Bart. in l. cum ità* 33. *§. in fideicom ff. de legat.* 2. *cum alijs ab informantibus latè congestis.*

Quia præter quod non procedit in proposito quo
18 familia in parte dispositiua vocata non fuit, sed ad certas dumtaxat personas vocatio restricta legitur,
19 ad quas propterea easdem pariter specificatio restrictionem recipere debet, vt notant *Bart. Molin. & Fusar.*

& Fusar. alleg. in d. dec. 5. obiectum enim. Existimarunt hodiè Domini eam penitus cessare animaduertentes, quod attenta subiecta materia dictoque testamenti contextu dictio illa, Et posita inter de-
20 nominationem familiæ, & expressionem hæredum institutorum, illorumque descendentium, ibi *sint permaneant, & conseruentur in ipsa familia, & agnatione de Coronis, & penes supradictos eius Nepotes hæredes institutos, vt supra &c.* & ibi, *& hoc pro honore honestate, & dignitate domus, & familiæ de Coronis, dictorumque eius Nepotum, & descendentium vt supra &c.* importare non po-
21 test ampliorem vocationem, sed solum designat declarationem, & explicationem perinde, ac si Testator dixisset, permaneant, & conseruentur in ipsa familia, & agnatione de Coronis, idest penes supradictos eius Nepotes hæredes institutos, vt su-
22 pra &c. Cum præfata dictio posita prout hic, inter genus, & speciem stet expositiuè, ac declaratiuè, & exponatur pro idest, vt declarant *Odd. conf. 45. nu. 45. P. Cened singul. 50. sub num. 12. Gonzal. super reg. 8. Cancell. glos. 3. num. 9. & alijs relatis optimè respondit Rota in Regien. Pensionis 5. Maij 1631. coram Reuerendiss. D. meo Decano in rec. dec. 38. num. 12. par. 6. & decis. 173. num. 35. part 7.* Atque ideò exindè necessario sequitur quod cum generalis illa
23 denominatio familiæ declaratiuè restringatur ad personas expressas non sumus in terminis allegatæ
24 Prælationis, & consequenter non applicantur *glos. Bart. alijque DD. ab altera parte adducti*.

Exclusa igitur Angelica tam ex defectu propriæ vocationis quam ob restrictam rationem conseruandæ agnationis, multò minus admitti potest ex persona Anastasij Patris, quia nullum Ius succe-
25 dendi illi competebat, quod legitime potuerit ad eius hæredes transmittere; non enim directè, ex quo vocatus non fuit, quinimò ex clara Testato-
26 ris voluntate censetur exclusus, dum ipso adhuc viuente eius soli filij ab eo instituti fuerunt, vt præter adductos in d *dec. 5. quantum enim facit text. in l. cum. Prætor ff. de Iudic. & in l cum ità §. fideicom. ff. de legat. 2. Rip. in l. 1. sub num. 61. ff. de vulg. & pupill. Decian. conf. 10. num. 27. lib. 3. Card. Mantic. de coniect. lib. 6. tit. 11. num. 11. lib. 11. tit. 15. sub nu. 1.* Neque per fideicommissum, dùm est restrictum ad hæredes institutos, illorumque descendentes ex superius probatis; vltra quod cum præfatum fidei-
27 commissum ipso viuente purificatum non fuerit, nec ab eo agnitum, ad eius hæredes transmitti non potuit *Peregr. de fideicom. art. 43. sub num. 45. & seq. Fusar. de substit. qu. 490. num. 1. cum seqq. cum concordantibus congestis in* Romana de Mellinis 15. *Ianuarij 1643. coram me 5. & hinc est, & in Romana fideic. de Marianis 1. Martij 1649. coram* R. p. d. *meo Royas 5. nec dici potest*.

Nec subsistit quod institutio dictorum hæredum
28 facta sub expressione quod ab Anastasio descenderent eius contemplatione facta videatur, eique hæreditas vti profectitia acquisita dicatur.

Quoniam regula est pro filijs, quod eis relictum
29 propria, non autem Patris contemplatione relictum censeatur *l. final. in fine C. de vsufruct.* Idque etiam si vocati fuerint adiecto nomine Patris, quia
30 cum non fuerit facta mentio Patriæ potestatis, eius denominatio demonstrationis causa tantummodò facta videtur *Bart. in l. filio familias la 2. num. 1. ff. de donat. caus. mort.* firmans pro indubitato hoc proce-
31 dere si agatur de relicto, quod filio quæri possit *Imol. in l. filiosam. num. 2. ff. de condit. & demonstr. Bero conf. 155. num. 9. lib. 3. Ruin. conf. 194. num. 3. lib. 2. Card. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 16. num. 4. Simon de Pret. de Interpret. vlt. vol. lib. 1. solut. 6. num. 14. & 15. fol. mihi 66. Cæsar. de Craff. dec. 2.*
32 *num. 3. de Donat.* Præsertim quando, prout hic, filij iam nati erant, & proprio ipsorum nomine vocati leguntur, vt notat *Afflict. in cap. 1. num. 21. de alien. feud. Patern.* Et licet præfata limitentur in relicto facto per consanguineum, ex quo ratione con-
33 sanguinitatis Testator motus videatur ad relinquendum filio beneficio, & contemplatione Patris, & tradit alijs allegatis *Sim. de Pret. d. fol. 6. num. 17.* Huiusmodi tamen limitatio recipitur quia relinquitur id, ad quod Pater tenebatur, vel in
34 causam ad quam ipse erat obligatus, vt declarant *Surd. conf. 488. num. 20. & Card. Mant. d. tit. 16. nu. 8.* Secus autem vbi relictum fuit, prout hic, quod à Patre non erat delictum, hoc enim casu, quia ex ta-
35 li relicto ipse non subleuatur, nisi aliter constet de contraria voluntate, quę tamen in proposito potius est contra Patrem, dùm nullibi in Testamento fuit
36 vocatus, vt dictum est, relictum censetur contemplatione filij, in cuius solam vtilitatem, & commodum tendit ex adductis *per Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. quæst. 16. num. 16. Hodiern. in annot. ad Surd. decis. 322. num. 20. & 26.*

Et ità vtraque &c.

AVELLINA CANONICATVS.

Lunæ 12. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Impetratio Canonicatus non dicitur subreptitia, licet Canonicatus non fuerit impetratus vti vacans per incompatibilitatem, si lis adhuc cum antiquo possessore tunc temporis pendebat, & quid si lis iam erat extincta ob non interpositam appellationem intra legitima tempora, & quando verè lis extincta ex hoc capite dicatur, & quando prouisus de nouo Canonicatu, teneatur primum Canonicatum dimittere, & quandiu priorē possessionem possit continuare? prout neque subreptio inducitur non facta mentione de prouisione ab altero obtenta, & de subsequuta possessione, si prouisio erat nulla, & possessio vitiosa, licet in litteris impetrationis ad esset clausula, *dummodò Ius alteri &c.* quæ clausula, quæ nam Iura preseruet, & comprehendat?

SVMMARIVM.

1 *Vacatio ob incompatibilitatem prorsus excluditur pendente lite super vno ex duobus Canonicatibus.*

2 *Prouisus de duobus Canonicatibus non tenetur primum Canonicatum dimittere, antequam alterius possessionem de iure, & de facto pacificè assecutus fuerit, & per duos menses continuauerit, vel per ipsum steterit quo minus eam fuerit assecutus.*

3 *Lis licet regulariter extinguatur per rem Iudicatam, hoc tamen intelligitur secuta prius eiusdem rei indicatæ, seu desertionis declaratione per sententiam diffinitiuam.*

4 *Prouisio obtenta sub prætextu vacationis non veræ, neque existentis est nulla, & inualida.*

5 *Possessio capta non citato possessore protestante, ac se opponente, est mera intrusio.*

6 *Gratia non fit subreptitia ob taciturnitatem alterius gratiæ nullæ, & possessionis inualidæ.*

7 *Amplia, etiam si in gratia ad esset Clausula* dummodo Ius alteri &c.

8 *Clausula*, dummodò Ius alteri non sit quæsitum, *intelligitur de iure valido, & efficaci non autem de inualido, & inefficaci.*

9 *Narratiuam Santissimi in litteris emissam nefas est in dubium reuocare.*

DECISIO CCCLXIX.

Confirmarunt Domini resolutionem factam coram me 27. Martij proxime preteriti pro executione litterarum Apostolicarum Ioseph de viuo, quia ipsarum iustificatio satis comprobatur in decisione, & ab altera parte non controuertitur.

Nec subsistit obiecta subreptionis exceptio, ex quo Ioseph debuisset Canonicatum impetrare vti vacantem ob incompatibilitatem, quia huiusmodi
1 vacatio prorsus excluditur ex lite inter ipsum, Horatium facilatum antiquum possessorem tunc temporis vertente, quæ illam impediebat, cum non
2 teneretur Horatius primum Canonicatum dimittere antequam alterius possessionem de Iure, ac de facto pacificè assecutus esset, & per duos menses illam continuaret, vel per ipsum staret quominus eam assequeretur iuxta dispositionem *cap. de multa de præb. in decis. pluribus auctoritatibus comprobata §. in proposito autem* quod vero lis in dd. litteris narrata iam esset extincta ob non interpositam appellationem infra legitima tempora omninò corruit quia
3 præter quod licet regulariter lis extinguatur per rem iudicatam, hoc tamen intelligitur secuta prius eiusdem rei iudicatæ, seu desertionis declaratione per sententiam diffinitiuam ex *Theor. Bart. in l. eos n. 8. C. de appell. Mohed. dec. 7. num. 2. de caus. poss. & propriet. Card. Seraphin. dec. 565. num 9. Card. Caual. dec. 333. num. 6. repetita in rec. dec. 624. num. 4. & dec. 746. sub numer. 2. vers. Præterea addebat. part. 2. Rota in Placent. Parochialis de Malpartida 1. Iulij 1602. coram Litta penes Marches. de Commiss. part. 3. fol. mihi 24. num. 7. vers. & ad illud vbi attestatur de stilo Rotæ idemque firmatum fuit in Fanen. Cappellaniæ 22. Iunij 1646. coram R.p.d. meo Royas §. nec dicatur* contrarium in facto conuincitur ex commissione directa eidem R. p. d. meo Royas relata in antecedenti *Summ. Ioseph num. 6.*

Minusuè obstat quod in dictis litteris non fuerit facta mentio prouisionis per Franciscum Iannulum antea impetratæ, nec possessionis, illius vigore antecedenter appræhensæ, & ideò videantur subrepticiæ.

Quia cum huiusmodi prouisio esset nulla, & in-
4 ualida tanquàm obtenta sub prætextu vacationis, non veræ nec existentis, vt dictum fuit in dicta decisione; possessio vero vt potè capta non citato
5 dicto Horatio possessore in dicta prouisione explicitè nominato, ac protestante, & se opponente sit mera intrusio *Innoc. in cap. nihil est num. 4. de elect. Rota diu. dec. 21. num. 5. cum seqq. par. 2.* Non fuit opus de eis aliquam mentionem facere, & conse-
6 quenter illarum taciturnitas nullam causat subreptionem, vt de gratia, & litteris nullis optimè probat *glos. in cap. sugestum verb. quamuis posterius de Irrepati. & in cap ex tenore verb. negocio in fine vers. & generaliter ibiq; Felin. num. 2. & Dec. num. 15. & 19. de rascript. idem Dec. in cap. oblata num. 11. & seqq. de appell. Alex. cons. 42 num. 6. lib. 4. Rota dec. 105. num. 3. in fine vers. aut est inualida par. 2. rec.* ac de intrusione, & possessione nulla *Bald. cons. 375. num. 2. circa med. lib. 5. Card. Seraph. dec. 1160. num. 3. Buratt. dec. 209. num. 7.*

Non obstante clausula *Dummodo non sit alteri Ius*
7 *quæsitum* in ijsdem litteris apposita, quia intelligitur de iure valido, efficaci, non autem de Inualido,
8 & inefficaci *Garz. de benefic. part. 4. cap. 3. num. 64. in fine Rota dec. 572. num. 7. part. 1. dec. 504. num. 3. & d. dec. 634. sub num. 1. part. 2. rec. Card. Caual. dec. 280. num. 2. & d. dec. 333. pariter num. 2. cum alijs allegatis per add. ad Buratt. dec. 55. num. 8. & in Benementana Canonicatus 8. Febr. 1647. coram R. p. d. meo Bichio §. vltimo in fine.*

Cœterum suppositum quod Ioseph prouisus fuit de Canonicatu controuerso per resignationem ad eius fauorem factam ab Horatio, & sic teneatur iustificare Ius resignantis non subsistit in facto, quia Horatius statim terminata lite per concordiam illum libere dimisit in manibus Sanctissimi à quo Ioseph gratiosè prouisus fuit, vt clarè probatur ex
9 narratiua sanctitatis suæ in dictis litteris emissa dicto præcedenti *Sum. nu. 1.* quam nefas est in dubium reuocare *cap. litteris de renunciat. Cresc. decis. 3. eod. titul.*

Et ita vtraque &c.

LVCANA BENEFICII.

Veneris 16. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Arbitrium licet solum operetur suspensionem exequutionis faciendæ, non autem reuocationem iam factæ, hoc tamen non procedit, quando executio non est perfecta, & Iudex nulliter, & iniuste processit. Prouisus ab Ordinario tamquam possessor cum titulo, est legitimus contradictor ad impediendam executiuam immissionem prouisio Apostolico etiã si cum eo parem titulum non habeat, & quando ad hunc effectum requiratur paritas Tituli? Sententia, quæ respicit executionem litterarum Apostolicarum non est appellabilis ad effectum suspensiuum, sed deuolutiuum tantum, & quando etiam ab huiusmodi sententia detur appellatio ad vtrumque effectum? Ordinarius ex collationibus à se factis de Iure patronatus tamquam de libero, & effectum sortitis, quasi possessionem acquirit, & quando? & quid si collationes fuerint factæ ab Ordinario in mense reseruato?

SVMMARIVM.

1 *Clausula,* arbitrio *in commissione, operatur suspensionem executionis facienda, non autem reuocationem iam factæ.*

2 *Limita hoc non procedere, quando executio non est perfecta, & Iudex nulliter, vel iniuste processit, tunc enim est locus suspensioni, seù retardationi vlterioris illius consumationis.*

3 *Prouisus ab Ordinario, tamquam possessor cum titulo, est legitimus contradictor ad impediendam summariam, & executiuam immissionem posterioris prouisi Apostolici, donec cum ipso fuerit ordinariè actum.*

4 *Amplia etiam si non habeat parem titulum consimilis prouisionis Apostolicæ.*

5 *Limita hoc non procedere, vel quando prouisus ab Ordinario non est in possessione, vel quando Pontifex prouidit tamquam de reseruato, vel quando concedit gratiosam subrogationem.*

6 *Clausula,* verificato prius coram Ordinario Iurepatronatus &c. *reddit litteras conditionales.*

7 *Litteræ conditionales executioni demandari non possunt, antequam concludenter fuerint conditiones iustificatæ.*

8 *Appellatio commissa suspendit executionem sententiæ donec super eisdem iterum fuerit pronunciatum.*

9 *Appellatio operatur vt omnia remaneant in eo statu, quo erant tempore lata sententiæ.*

10 *Appellatio non datur à sententia, quæ respicit executionem litterarum Apostolicarum saltem ad effectum suspensiuum.*

11 *Declara hoc non procedere, quando contradictor habet Titulum, & possessionem, tunc enim quoad vtrumque effectum deuolutiuum scilicet, & suspensiuum*

siuum competit appellatio.

12 *Clausula amoto, & existentia legitimi contradictoris efficit exequutorem mixtum, qui tenetur iudicialiter procedere.*

13 *Appellatio suspensiua datur à sententia executoris mixti.*

14 *Ius Patronatus, opus est quod fuerit reseruatum auctoritate Episcopi.*

15 *Vicarius non habet Auctoritatem reseruandi Iuspatronatus.*

16 *Collatio facta ab Ordinario Iurispatronatus tamquam de libero sustineri debet per viam manutentionis si aliæ præcesserint huiusmodi collationes ab ipso Ordinario factæ, & suum effectum sortitæ licet in Iudicio ordinario succumberet.*

17 *Maximè si de iure patronatus non constat per confessionem partis, aut rem iudicatam, aut per publicum Instrumentum certum, & indubitatum, nullas requirens extrinsecas probationes.*

18 *Collatio Beneficij Iurispatronatus tamquam liberæ collationis facta per Ordinarium ex causa vacationis secuta per liberam resignationem in mense reseruato ei non tribuit aliquam possessionem taliter conferendi.*

19 *Beneficia de Iurepatronatus Laycorum, non comprahenduntur sub dispositione reg. 8. hodie nonæ, nec cadit sub illius, aliisque generalibus reseruationibus.*

20 *Mensis Augusti alias reseruatus, stante alternatiua per Episcopum acceptata efficitur ordinarius, saltem quo ad vsumfructum.*

21 *Episcopus dicitur in quasi possessione conferendi Beneficium stante collatione suum effectum sortita per actualem adeptionem possessionis prouisi.*

DECISIO CCCLXX.

INcrare arbitrium ad effectum retardandi vlteriorē executionem Litterarum Apostolicarum Prouisionis obtentæ à Francisco Sbarra fuit hodie resolutū, licet enim rescriptum in Commissione appositum

1 cum clausula Arbitrio operetur suspensionem executionis faciendæ, non autem reuocationem iam factæ, vt tenuit *Rota decis. 491. num. 3. par. 5. decis. 264. num. 1. cum seqq. & decis. 265. num. 1. par. 7. rec. coram Buratto decis. 138. num. 1. decis. 247. n. 1.*

2 *& decis. 769. eodem num. 1.* Attamen quando, prout hic, executio non est perfecta, & Iudex nulliter vel Iniustè processit, est locus suspensioni, seu retardationi vlterioris illius consumationis, vt responsum fuit *in rec. decis. 435. nu. 15. & 16. par. 8. coram bon. mem. Coccino decis. 177. num. 2. coram Buratto dicta decis. 247. num. 3. & dicta decis. 769. sub num. 1. cum aliis allegatis in Celsonen. Præceptoriæ 17. Ianuarii 1649. coram me in princ.*

Quod autem in casu nostro Iudex nempè executor dictarum Litterarum Apostolicarum nulliter processerit in dubium reuocari non potest, quia cum Stefanus Locatus vigore collationis habitæ ab Ordinario Lucensi reperiatur in possessione Beneficij controuersi tanquam possessor cum titulo erat

3 legitimus contradictor ad effectum impediendi Sūmariam, & executiuam Immissionem Posterioris Prouisi Apostolici, donec cum ipso fuerit ordinariè actum *Bart. in l. fin. num. 21. vers. Aut comparet aliquis, qui dicit possidere C. de edict. Diu. Adr. toll. quem sequuta fuit Rota coram Buratto decis. 171. sub num. 5. & decis. 242. num 5. & 6. coram bon. mem. Coccino decis. 431. num. 4. & in rec. dec. 585. num. 30.*

4 *cum duobus seqq. par. 5.* etiamsi non habeat parem

5 titulum consimilis prouisionis Apostolicæ, quia ista requiritur quando prouisus ab Ordinario non est in possessione, vel quando Pontifex prouidit tanquam de reseruato, aut concedit gratiosam subrogationem, quæ in casu nostro deficiunt, vt in his terminis procedunt *decisiones in Vintimilien. Cappellaniæ 30. Maii 1635. coram bon. mem. Motmanno*, aliæque ab informantibus allegatæ.

Concurrit etiam iniustitia, quia dictus executor processit ad executionem dd. litterarum adhuc legitimè non iustificata conditione sub qua concessæ leguntur nempè *Verificato prius coram Ordinario Vicintore dicto Iurepatronatus ex fundatione, vel Dotatio-*

6 *ne &c.* Cum enim per huiusmodi clausulam dictæ

7 litteræ reddantur conditionales executioni demandari non poterant antequam plenè, & concludenter fieret huiusmodi iustificatio, vt in puncto firmatum fuit in *Pistorien. seù nullius Beneficii 18. Decembris 1634. coram Reuerendissimo D. meo Decano apud Posth. de manut. dec. 634. num 28. cum seqq.*

Neque ad istum effectum suffragantur probationes factæ coram Ordinario Pisano, & sententia super huiusmodi verificatione ab eo prolata.

Quia cum ab illa pro parte Stephani Locati, & Mentæ Episcopalis appellatum fuisset, & causa dictę appellationis adhuc pendeat indecisa, vigor

8 ipsius sententiæ suspensus fuit, donec præuia cognitione super eis iterum fuerit pronunciatum *l. Appellatione C. de appell.* ac proindè interim dici non potest fuisse factam sufficientem præfatæ con-

9 ditionis Iustificationem, cum stante appellatione omnia remaneant in eodem statu, quo erant de tempore latæ sententiæ, vt in his terminis responsum fuit in dicta *Pistorien. seù nullius Beneficii, coram Reuerendissimo D. meo Decano num. 34. versic. Cum à dicta sententia.*

Nec obstat, quod dicta sententia respiciat exe-

10 cutionem Litterarum Apostolicarum nec fuerit appellabilis, saltem ad effectum suspensiuum, quia præter quod executio dd. litterarum non fuit demandata dicto Ordinario Pisano, sed alteri nempè

11 Archipræsbytero Lucano, quando, prout hic, contradictor habet titulum, & possessionem, quoad vtrumque effectum deuolutiuum scilicet, & suspen-

12 siuum competit appellatio, & per existentiam legitimi contradictoris, & clausulam *Amoto* in ijsdem litteris adiectam, executor efficitur mixtus, & sic tenetur Iudicialiter procedere, atque ideò ab eius

13 sententia datur appellatio suspensiua, *Abb. in cap. de cætero num. 8. ibique Felin. num. 9. de re Iud. Mohed. dec. 6. num. 5. super reg. de Trien. San. Me. Greg. dec. 413. sub num. 4. cum aliis allegatis in Beneuentana Canonicatus 29. Ianuarii 1646. coram R. P. D. meo Peutingerio, & in Alexandrina 9. Decembris 1648. coram me sub §. sed etiam quia;* idemque admisit *Rota coram R. P. D. meo Royas in Lucana Canonicatus 1. Iulii 1647.* ab altera parte alleg. & prius latissimè in *Leodien. Abbatiæ 14. Ianuarii 1622. coram bo. mem. Francisco Vbaldo in rec. dec. 333. nu. 1. 2. par. 8.*

Hæc etiam fortiùs procedere ponderabant DD. in proposito casu in quo Iuspatronatus ab Operarijs prętensum, non est adhuc certum, atque indu-

14 bitatum, sed reuocatur indubium; Tum quia non constat quod Episcopi auctoritate fuerit reseruatum, vt opus est, *cap. nemo de consecr. distinct. 1. cap. nobis de Iurepatr. Lambertin. hoc tract. lib. 1. par. 1. quæst. 2. art. 4. sub num. 16. versic. non obstat ista ponderatio, & art. 5. num. 2. fol. mihi 13.* tum quia In-

15 strumentum exhibitum in Summar. Francisci n. 6. factum, & celebratum fuit coram Vicario, qui huiusmodi facultatem non habet *Ferrett. cons. 327. num. 4. & 5. cum seqq. & consil. 343. num. 10. cum aliis*

aliis relatis in Pampilonen. Cappellaniæ 25. Maii 1646. coram R. P. D. meo Corrado §. Tum quia neque potuisset vers. eoque minus. Tum quia non satis constat, quod euenerit casus, quo fuit illis conditionaliter reseruatum nempè deficientiæ omnium Consortiū Patrimonij fundatoris, vt legitur in eius Testamento relato in dicto *Summ. num.* 5. ac denique quia tempore quo vltimo loco vacauit hoc beneficium, & facta fuit collatio ad fauorem Locati quinimò à pluribus annis antea, nempè ab anno 1577. citrà, vsque ad tempus dictæ collationis inclusiuè, nullus extabat Operarius, qui præsentare potuisset *Summ. Locati num.* 1. & in omnem casum cum ex alijs præcedentibus collationibus ab eodem Ordinario factis tanquam de libero nempè de anno 1580. in personam Alexandri Santuccij, & de anno 1602. in personam Antonij Fortini effectum sortitis *dicto*
16 *Summ num.6. & 7*. Appareat de quasi possessione ordinarij, ipsa sufficit, vt præsens quoque collatio suum effectum sortita sustineri debeat esto quod in Iudicio ordinario succumberet, iuxta tenorem *in cap. consultationibus de Iurepatr. Rota dec.* 154. *sub num.* 3. *circa fin. & num.* 4. *par.* 1. *& dec.* 435. *nu.*1.
17 *cum seqq. par.* 2. *rec.* Præsertim quando, provt hic, de Iure patronatus non constat per confessionem partis, aut rem Iudicatam, seù per Instrumentum publicū certū, & indubitatum nullas requirens extrinsecas probationes, in quibus terminis procedunt Iura in contrarium allegata.

Nec refert quod collatio facta per Ordinarium
18 de anno 1580. processerit ob causam vacationis sequutę per liberam resignationem factā de mense Augusti, qui est reseruatus atque ideò ex ea aliqua possessio educi non valeat ex congestis in *Lucana Cappellaniæ* 1. *Iulii* 1650. *coram R. P. D. meo Bichio sub §. Doctum verò vers. si quidem collationes*.

Quoniam non subsistit obiectio siuè hoc Beneficium sit, vt prætenditur, de Iure patronatus Laicorum, siuè liberæ collationis. Primo enim casu
19 non comprehenditur sub dispositione regulæ 8. hodie nouæ, nec cadit sub illius alijsque generalibus reseruationibus *glos. in cap.* 1. *verb. collatio de Præben. in* 6. *Gonzal. ad d. reg.* 8. *glos.* 18. *num.* 2. *Put. dec.* 311. *num.* 1. *lib.* 1. *& dec.* 307. *num.* 3. *lib.* 3. *in correct. Acchil. dec.* 3. *de Iurepatronatus*; secundo ve-
20 rò casu stante alternatiua per Episcopum acceptata dictus mensis Augusti non erat reseruatus, sed effectus fuerat ordinarius *Gonzal. vbi supra glos.*43. *num.*159. saltem quoad vsumfructum, vt respondit *Rota coram Andr. dec.* 110. *num.* 7. *&* 8. Ac per con-
21 sequens negari non potest quin ille per dictam collationem acquisiuerit quasi possessionem, dum suum effectum sortita fuit per actualem adeptionem possessionis prouisi.

Et ita vtraque &c.

ROMANA RENVNCIATIONIS.

Ven. 23. *Iunii* 1651.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta à matre filio simpliciter ad fauorem familiæ comprehendit omnes de familia, nec potest filius de bonis renunciatis disponere nisi ad fauorem omnium, secus autem si renunciatio sibi facta vt filius ad sui libitum hæredem sibi instituere pro conseruandis bonis in agnatione, & familia tunc enim potest filius vnum tantum de familia sibi benè visum instituere, in cuius tamen, eiusque descendentium personis conseruetur Agnatio, quæ optimè dicitur conseruata, si filius disponendo inter aliquos de familia Primogenituram instituerit.

SVMMARIVM.

1 *Primogenituræ introductæ, ac instituta dicuntur pro maiori conseruatione Agnationis.*
2 *Familiarum decor, & dignitas magis augetur ex vnita bonorum conseruatione in Primogenituis, quam per illorum distributionem inter plures.*
3 *Renunciatio facta ad fauorem familiæ omnes æqualiter comprahendit.*
4 *Renunciatio, dum fuit nominatim facta fauore certarum personarum non potest grauatus vnum tantum eligere in aliorum præiudictum.*
5 *Hæres grauatus hæredem sibi instituere ad eius libitum pro conseruandis bonis in agnatione, & familia, non adstringitur omnes de familia instituere, sed vnum tantum potest eligere in eius tamen, eiusque descendentium personis conseruetur Agnatio.*
6 *Renunciatio, dum fuit facta alicui ad fauorem familiæ, statim quæritur Ius omnibus de familia, nec potest renunciatarius disponere nisi ad fauorem omnium.*
7 *Secus dum fuit facta ad fauorem eius, qui postea ad eius libitum debet disponere pro conseruandis bonis in familia, tunc enim potest renunciatarius, quem malit de familia eligere.*
8 *Consanguineorum interesse sufficit non adesse de tempore celebrati Instrumenti, seù anctorizati contractus mulierum.*
9 *Filius potest disponere de tota, & integra hæreditate, post quam mater renunciauit legitimæ sibi debitæ.*
10 *Citatio ad sententiam facta ab ipsomet principali cum repetitione, & reiteratione omnium actorum tollit defectum legitimationis personæ Procuratoris, & sanat omnes illius comparitiones.*

DECISIO CCCLXXI.

INformantes pro D. Valentia de Valentibus renunciationem iterum impugnabant ex defectu implementi Causæ finalis, ex quo Philippus, non omnes eius fratres super extantes, & tanquam capita integram familiam constituentes, sed solum Descendentes duorum ex eis instituit, & pluribus legatis magnam pecuniarum Summam Constituentibus hæreditatem extenuauit, sed nihilominus placuerunt Dominis fundamenta Decisionis æditæ coram me 23. Martij 1650. & sic steterunt in Decisis.

Præfata si quidem Causa in eo constituta legitur, vt Philippus de tota, & integra hæreditate ad eius libitum disponere posset, instituendo hæredem pro conseruatione bonorum in augumentum decoris Familiæ, & Agnationis, ibi, *Ipsaque exponens certior facta de ipsius voluntate circa Institutionem hæredis, & de causa, ex quo mouetur pro bonorum conseruatione in augumentum Decoris Familiæ, & Agnationis &c. Huiusmodi voluntati adhærens &c. Hanc fecit &c. ad effectum, vt dictus Philippus de tota, & integra eius hæreditate ad eius libitum disponere valeat ad fauorem supradictarum personarum &c.* Vndè cum ille hæredem Vniuersalem Instituerit Primogenitum masculum legitimum, & naturalem q. Andrea Angelo eius fratre nasciturum cum perpetuo ordine Primogenituræ, eiusque linea deficiente Ioannem Baptistam, & successiuè Iacobum filios Quintiliani alterius fratris eorumque Descendentes masculos in infinitum eiusdem legibus substituerit, manifestè dignoscitur, pinguius adimpletam fuisse, non autem defecisse causam finalem præfatę renun-
1 ciationis, quià Primogenituræ introductæ, ac institutæ dicuntur pro maiori agnationis conserua-
2 tione, ex quo familiarum decor, & dignitas magis augetur ex vnita bonorum Conseruationem in perso-

personis Primogenitorum, quam per illorum distributionem inter plures, vt præter allegatos in *dicta decis. §. secundum penitus tollitur* respondit *Rota in Ariminen. Castrorum 19. Aprilis 1641. coram bo. me. Pirouano §. finali*.

Indèque non subsistit, quod ex Intentione Renunciantis Philippus teneretur omnes eius fratres æqualiter Instituere.

Obiectum enim procederet si renuncians simpli-
3 citer, & absolutè ad fauorem familiæ renunciasset, quo casu cum exindè omnibus de familia æqualiter fuisset Ius quæsitum, omnes paritèr in æquali gradu existentes, ac cœteri ab eis Descendentes censerentur vocati iuxta *Text. in l. cum ità §. in fideicommisso ff. de legat. 1. & in l. fin. C. de verb signif.* in quibus terminis loquitur *Surd.* ab altera parte allegatibus *cons. 247. per tot.* & signantèr *num. 12. & 15.*
4 Vel si nominatim Renunciatio facta fuisset ad fauorem certarum personarum, tunc enim non licuisset grauato vnum tantùm in aliorum præiudicium eligere cum illi dumtaxat relinquendo non esset satisfactum voluntati renunciantis iuxta *Theor. Bart. in l. 1. n. 1. ff. de opt. legat.* quam sequitur *Card. Seraph.* paritèr ab altera parte allegatus *decis. 874. sub nu. 2.*
5 *vers. aliud verò*. Secus autem in proposito, quo renunciatio facta fuit, vt filius renunciatarius ad sui libitum hæredem sibi institueret pro conseruandis bonis in familia, & agnatione, hoc enim casu non adstringitur omnes de familia instituere, sed vnum ex eis sibi magis benè visum eligere, & instituere potest, in cuius propterea, eiusque Descendentium personis optimè conseruatur agnatio ex clara dispositione *Textus in l. filius familias in §. Cum Prætor ff. de legat. 1. & in l. vnum ex familia §. si Falcidia ibique glos. verb. vni ff. de legat. 2.* quam sequuti fuerunt *Cast. Alciat. Crot. & Ruin. in dicta decis. allegati §. In Iure verò*, ac specificè admittunt *Surd dicto cons. 147. sub num. 14. vers. aliquando Testator, & Card. Seraph. dicta decis 784. num. 2. vers. vel grauatus relinquere;*
6 Aliud enim est, quod quis simpliciter renunciet ad fauorem familiæ aliud verò quod renunciet, prout hic, ad fauorem certæ personæ, quæ deindè ad eius libitum disponere debeat pro conseruandis bonis in familia; Primò enim casu statim quæritur Ius omnibus de familia; Secundò autem præter Re-
7 nunciatarium, in cuius fauorem similis renunciatio principaliter facta censetur nemini dicitur Ius quæsitum antequam ipse ad actualem dispositionem deueniat, atque ideò, quem malit de familia eligere potest, vt hac ratione concludit *Ruin. cons. 114. sub num. 10. & cons. 116. num. 12. vers. Ratio ergo lib. 2.*

Nec obstat, quod Andreas Angelus, & Quintilianus, qui iuxta dispositionem *Statuti Vrbis lib. 1. cap. 151.* interfuerunt celebrationi dictæ Renunciationis illi auctoritatem præstantes, cum Iuramento affirmauerint nullum in eo negozio habere proprium, vel particulare interesse, & ideò cum Philippus deindè instituerit illorum filios, & Descendentes, vel renunciatio sit nulla tanquàm authorizata ab habentibus interesse, vel saltem verisimilitèr argui possit Philippum ante renunciationem nullatenus Matri ex posuisse eius intentionem illos instituendi, & consequenter per subsequutam illorum Institutionem mutata fuerit eius voluntas, & sic defecerit eiusdem renunciationis causa.

Quoniam manifestauit quidè eius voluntatis esse Instituere hæredem, quo mediante bona, ac decus familiæ, & agnationis conseruaretur, (& hoc est, quod sibi à filio expositum fuisse in principio dicti Instrumenti Valentia declarauit), sed personam non nominauit, quia ipso viuente nulli cognitam esse voluit, vt clarè exposuit in principio eius Testamenti, decendio postea conditi; Vndè Andreas
8 Angelus, & Quintilianus verè affirmare potuerunt tunc temporis in eo negocio nullum habuisse interesse, atque ideò exindè deduci non potest asserta nullitas renunciationis, vt responsum fuit *in decisione R.P.D. mei Ottoboni 14. Iunij 1649. vers. quia licèt*, nec voluntatis mutatio, seu præfatæ causæ defectus, dum in personis institutis, & substitutis pleniùs conseruatur agnatio ex Iuribus supra allegatis.

Prout minus obstat, quod Philipppus pluribus legatis magnæ quantitatis hæreditatem extenuauerit.

Quia præter quod ipsa quoque legata tendunt in honorem, & conseruationem familiæ, vt benè considerabant Informantes pro Andrea Angelo; Verba illa in Instrumento dictæ renunciationis apposita ibi, *vt d. D. Philippus de tota, & integra hæreditate ad eius libitum disponere valeat ad fauorem supradictarum personarum &c.* non excludunt legata, quæ ipsis etiam personis de familia, & agnatione nempè proprijs fratribus, ac eorum filijs pro maiori parte facta fuerunt, sed respiciunt, ac referuntur ad detractionem legitimæ ipsi Valentiæ debitæ, de qua paulò supra fuerat facta mentio, cum enim hæc sola ipsum impediret à libera dispositione totius integræ hæreditatis, ideò intendens Valentia huius-
9 modi impedimentum tollere, illi renunciauit, vt filius de tota, & integra hæreditate, idest absque detractione legitimæ disponere posset *ad text. in l. decem vbi glos. verb. tota decem, & verb. præstarentur ff. de fideicommissar. libert.*

Nullitatem denique hodiè deductam contra sen-
10 tentiam Rotalem ex defectu legitimationis personæ Procuratoris DD. non habuerunt in consideratione, quia tollitur per comparitionem, & reproductionem citationis ad sententiam factam ab ipsomet Andrea Angelo, quæ cum contineat reiterationem omnium terminorum malè, nulliter, & inculcatè seruatorum omnem defectum antecedentium comparitionum sanauit, vt respondit *Rota coram Card. Seraph. decis. 858. num. 1.*

Et ità vtraque &c.

MELEVITANA TERRITORII.

Luna 26. Iunij 1651.

ARGVMENTVM.

Spoliator in sua petitione audiri non debet, nisi actualiter reintegrauerit spoliatum, nedum ad possessionem, sed etiam ad integros fructus, adeò quod vnus nummus non deficiat, etiam si spolium fuerit Iudiciale, quando Iudex nulliter processit, vbi quod si spoliator ad vlteriora intendit procedere ipse fructuum liquidationem curare tenetur, & impetrare commissionem in qua præfigatur terminus alteri parti ad liquidandum, & hoc de stylo Rotæ.

SVMMARIVM.

1 *Spoliator audiri non potest antequam actualiter spoliato restituat omnes fructus, quos percepit à die mota litis.*

2 *Spoliatus ante omnia est restituendus nedum ad possessionem, sed etiam ad integros fructus vsque ad vltimum quadrantem, adeò quod si vnus nummus deficiat, spoliatori respondere non cogitur.*

3 *Spolium non potest dici purgatum antequam restituantur fructus percepti.*

4 *Amplia etiam si agatur de spolio iudiciali, quod commissum*

missum fuerit ex quo Iudex nulliter processit, sine citatione partis.

5 *Spolium Iudiciale commissum à Iudice nulliter procedente, non differt à violento, vel attentato, & prius integraliter in omnibus est purgandum.*

6 *Spoliatio facta à Iudice nulliter, vel minus legitimè procedente, æquiparatur spoliationi factæ à priuato.*

7 *Spoliare dicitur pars ad cuius instantiam Iudex nulliter, & iniustè procedit.*

8 *Spoliator qui ad vlteriora procedere intendit, ipse liquidationem fructuum curare tenetur.*

9 *Spoliator petens ad vlteriora procedi ipse liquidare debet, vel impetrare commissionem, in qua præfigatur terminus alteri parti ad liquidandum.*

10 *Et hoc de plano proceditur de Stylo Rotæ respectu purgationis, & restitutionis fructuum.*

DECISIO CCCLXXII.

TErminato per rem Iudicatam ad fauorem Cumuli Charitatis Melitæ Iudicio reintegrationis ad possessionem medietatis Territorij Diarezzan, de qua agitur Fabritius Testaferrata vigore fideicommissi constituti per Franciscum Zerrum super ea immissionem in hac disputatione petebat, sed concedendam non esse DD. censuerunt cum ipsi obstet ex-
1 ceptio in præcedentibus decisionibus; ac sententijs canonizata, dum enim actualiter Cumulo non restituit omnes fructus, quos percepit à die motæ litis,
2 audiri non potest, quia spoliatus ante omnia est restituen. nedum ad possessionem, sed etiam ad integros fructus vsque ad vltimum quadrantem, adeò quod si vnus nummus deficiat, spoliatori respondere non cogitur *l. si quis ad se fundum C. ad l. Iul. de vi publ. Bald. in cap. conquerente num. 1. de rest. spol. Rip. in l. naturaliter §. nihil commune num. 50. ff. de acq. poss. Abb. in cap. accedens il 2. num. 5. vt lit. contest. Paris. cons. 162. num. 7. lib. 4. Aym. cons. 124. num. 4. & cons. 140. num. 3. Rota cons. 53. num. 25. lib. 1. & cons. 6. num. 42. & 49 Surd. cons. 28. num. 29. cum seqq. Gabr. de rest spol. concl. 1. num. 11. Rota decis. 15. in princ. eod. tit. in nou. decis. 473. num. 1. part. 3. & decis. 885. num. 1. part. 4.*
3 *diu.* vbi quod spolium non potest dici purgatum antequàm restituantur fructus percepti *coram S. me: Greg. decis. 545. num. 11. coram bo: me: Penia decis. 692. num. 5. & 6 & in rec. decis. 433. num. 1. part. 2. & decis. 117. nu. 1. part. 4. tom. 2. coram bo: me: Burat. decis. 449. num. 6. & 7. ibique Add. littera C. & in Meleuitana bonorum 1. Iulij 1622. coram bo: me: Nauarro confirmata 4. Aprilis 1650. coram R.P.D. meo Peutingerio.*

Idque etiam si agatur de spolio Iudiciali, quia
4 cum commissum fuerit ex quo Iudex nulliter processit sine citatione partis, vt firmatum fuit in dictis
5 Decisionibus factis super reintegratione, non differt à violento, vel attentato, & consequenter ipsum pariter prius integraliter in omnibus est purgandum, vt optimè distinguendo probat *Felin. in cap. dilectus il primo, sub n. 1. de rescript & in cap. cum causa num. 2 & 3. de offic. deleg. Rip. in d. l. naturaliter dicto §. nihil commune 59. ff. de acquir. poss. Afflict. in Const. Neapolit. tit. de violen. circa possess. num. 59 vers. ergo secus Aym. dicto cons. 124. sub num. 4. & dicto cons. 140. sub num. 2. vers. amplius istud Gabr. dicto conclus. 1. num. 109. Rota coram Card. Caualer. decis. 539. num. 1. & decis. 524. num. 5. vers. & ideò quantumuis part. 2. cum alijs allegatis in dicta decis. 117. num. 2. & 3. cum seqq. part. 4. tom. 2. rec.* Iudex enim nulliter, vel minus le-
6 gitimè procedens eius spoliatio æquiparatur spoliationi factæ à priuato *glos. in cap. in sum. 3. quæst. 1. quam refert, & sequitur Aym. cons. 18. num. 8. vers. nec*
7 *dicatur*, & stante instantia partis non ille, sed ipsa pars spoliasse dicitur *Benintend. decis. 93. num. 8. Rot. decis. 117. num. 4. Card. Caual. d. decis. 539. n. 9.*

Nec releuat, quod Agentes pro cumulo assumpserint in se onus liquidandi dd. fructus curando subdelegari Iudicem in partibus pro habenda illorum liquidatione, quam tamen perficere neglexerunt.

Quia dum Fabritius ad vlteriora procedere in-
8 tendit ipse d. liquidationem procurare tenetur, vt plenè firmatur *in dicta Meleuitana bonorum coram bo: me: Nauarro sub §. probatur enim, & coram R.P.D. meo Peut. §. neque Vniuersitas, ac probat Add. ad S. me: Greg.*
9 *decis. 503. sub num. 6.* vbi refert, quod de stylo Rotæ petens procedi ad vlteriora liquidare debet, vel impetrare Commissionem, in qua præfigatur terminus
10 alteri parti ad liquidan. subdens hoc de plano procedere respectu purgationis, & restitutionis fructuum.

Et ità vtraque &c.

MELEVITANA PAROCHIALIS.

Lunæ 3. Iuly 1651.

ARGVMENTVM.

Possessori pro reuocatione attentatorum conceditur manutentio, quando non habuit se pro spoliato, & qualiter anterior possessio dicatur iustificata?

SVMMARIVM.

1 *Manutentio competit probanti eius anteriorem possessionem, dummodo se nunquam habuerit pro spoliato.*

2 *Manutentio iuxta praxim in Rota receptam conceditur pro Attentatorum reuocatione possessori.*

3 *Reuocatio Attentatorum, tàm quad præterita, quàm quo ad futura habet vim retinendæ, si pars non habuit se pro spoliata.*

DECISIO CCCLXXIII.

FIrmato 26. Maij præteriti omnia gesta in partibus ad Instantiam Dominici Magri post inhibitionem Rotalem, & allegatam pendentiam litis in Rota esse notorie attentata, & sic omninò reuocanda, Decreuerunt Domini in relationibus Causarum mandatum de manutenendo ad fauorem Io: Matthæi Nabalæ in possessionem Parrochialis S. Laurentij, de qua agitur, quia ex publico Instrumento iustificat illius antecedentem apprehensionem vigore sententiæ A. C. fer. fer. prolatæ, & ex reiteratis protestationibus ostendit, nunquàm se habuisse pro spoliato eius *Summario præteritæ positionis nu. 8. & 17.*
1 Atque ideò ipsi competit manutentio *cap. licet Episcopus de Præben. in 6. cap. licet causam de probat. l. clam possidere §. qui ad nundinas ff. de acquir. poss.* quæ
2 iuxta praxim in Rota receptam pro attentatorum Reuocatione Possessori conceditur *Card. Seraph. decis. 1176. num. 6. bo: me: Coccino decis. 380. num. 3. & 4.*
3 firmans similem reuocationem tàm quoad præterita, quam quoad futura habere vim retinendæ, si pars, prout hic, non habuit se pro spoliata, *& decis. 4. 8. num. 4. cum alijs allegatis in Terracinen. Parochialis 20. Decembris 1647. & in Auenionen. attentatorum 10. Iunij 1648 coram R.P.D. Celso, & prius in Bacen. seu nullius pecuniaria 24. Ianuarij 1646. coram me §. quia dum A.C.*

Et ità &c.

ROMANA SOCIETATIS OFFICII.

Lunæ 17. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

Mandatum executiuum relaxari debet, quando agitur vigore publici Instrumenti Camerali obligatione valla-

vallati, neque obligatio Cameralis dicitur vulnerata ex sententia iniusta. Forma specialiter data in mandato Procuræ ad contrahendum, quando per æquipollens possit adimpleri? Mandatum factum ad contrahendum an ex longo temporis cursu censeatur reuocatum, & an ex constitutione noui Procuratoris generaliter ad lites, & causas, præsumatur ademptum mandatum anteriori procuratori specialiter ad aliquem actum deputato? Simulatio Contractus absque verisimili causa, etiam concurrentibus coniecturis numquam præsumitur, & ex quibus coniecturis tollatur omnis simulationis suspicio?

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum Camerali obligatione munitum, facit rem claram, & manifestam.*
2 *Obligatio Cameralis non fuit vulnerata ex sententia, quæ iniusta detegitur.*
3 *Forma, quæ propriè non respicit substantiam mandati ad contrahendum, neque restringit, seu qualificat facultatem Procuratori attributam, sed exequutionem, & probationem contractus celebrandi, potest per æquipollens impleri.*
4 *Mandatum Procuræ ad Contrahendum ex longo temporis cursu, potest censeri reuocatum.*
5 *Contraria opinio est verior, quod mandantis voluntas ex solo temporis cursu non immutetur.*
6 *Mandatum ad contrahendum durare præsumitur, quousque illius reuocatio clarè, & concludenter probetur.*
7 *Amplia etiam si mandatum longo post tempore deducatur ad actum, vel quia prius non coegit necessitas, vel quia congrua oblata non fuit occasio, vel ex alijs contingentibus causis.*
8 *Constitutio noui procuratoris generaliter ad lites, & causas, non facit cessare mandatum primi Procuratoris ad aliquem actum specialem deputati.*
9 *Generi per speciem non derogatur.*
10 *Simulatio, nisi adsit probabilis causa simulandi inanes sunt coniecturæ, & præsumptiones.*
11 *Fideiussoris præstatio, non est de substantia Contractus Societatis officij, sed tradens pecunias potest confidere de principali debitore, sciens Idoneas eius facultates.*
12 *Procurator, qui sufficiens habet mandatum ad obligandum suum principalem cum clausulis amplis, non tenetur, vtique de rato promittere.*
13 *Simulationis coniectura omnis, & præsumptio tollitur ex qualitate loci publici, in quo fuit celebratum Instrumentum.*
14 *Simulationis vitium excluditur ex verisimili.*

DECISIO CCCLXXIV.

Decisionem coram me emanatam 11. Iunij 1647. in qua resolutum fuerat relaxandum esse mandatum executiuum contra Marchionem Raynerių à monte principalem Debitorem in Societate officij, de qua agitur hodie DD. confirmarunt, quia
1 agitur de exequendo publico Instrumento Camerali obligatione munito, quod facit rem claram, & manifestam ex deductis *in Romana Cambij 23. Ianuarij 1651. coram R.P.D. meo Royas.*

Non obstat, quod per sententiam absolutoriam Marchionis vulnerata fuerit via executiua, ideòque procedi non possit relaxationi mandati, quia
2 cum ex infra dicendis euidentèr probetur illius Iniustitia non fuit vulnerata obligatio Cameralis *Rota coram bo: me: Buratto decis. 94. num. 6. cum alijs relatis per Zacch. ad Galles de obligat. Camerali quæst. 37. num. 35.*

Nec reuelat repetita exceptio nullitatis ob non seruatam formam mandati procuræ specialiter dati ad Contrahen. Societatem per acta Bonincon-
3 tri de eodem mandato rogati, ibi *per acta mei &c.* Quia verba illa propriè non respiciunt formam substantialem mandati, neque restringunt, seu qualificant facultatem Procuratori attributam, sed executionem, & probationem contractus celebrandi, quæ cum æquè resultet ex rogitu alterius Notarij insolidum cum successore Bonincontri; Ideò per æquipollens adimpleri potuit, vt habetur *in l. final. §. final. vbi glos. & DD. ff. mandat. cum alijs in decisione relatis in §. quia præfata verba*, vbi etiam subditur à notario potiùs sui lucri causa, quam de consensu, & determinata voluntate Constituentis fuisse apposita ponderando etiam quod indifferenter apud acta diuersorum Notariorum alia propria negocia peragebat.

Præterea nec obstat, quod mandatum factum fuerit in personam Mancini de anno 1631. 26. Febr.
4 Societas verò, de qua agitur inita post vndecim circiter annos scilicet 23. Aprilis 1643. quo tempore reuocatū censeri poterat iuxta tradita per *Castren. in*
5 *cons. 12. num. 4. lib. 1.* Quia verior est opinio, quod mandantis voluntas solo temporis cursu non immu-
6 tetur, sed quidem durare præsumitur quousque illius reuocatio clare, & concludenter probatur, etiam
7 si longo post tempore deducatur ad actum, vel quia priùs non coegit necessitas, vel quia congrua oblata non fuit occasio, siue ex alijs contingentibus causis, vt benè respondit *Alex. cons. 189 num. 19. lib. 7. & Rota coram Mobedan. decis. 31. per tot. de renunc. vbi in specie reprobatur dicto cons. Castren. & coram Orano in Anconitana fideicommissi de Rainaldinis 29. Ian. 1585.*

Nec vim facit constitutio alterius Procuratoris
8 facta de anno 1640. quia primus Procurator fuit specialiter, Constitutus ad suspicien. pecunias ad Societatem officij; Secundus verò generaliter Deputatus ad lites, & causas; Vndè ex posteriori deputatione non potest inferri reuocatio præcedentis
9 mandati ex regula generi per speciem *de reg. Iuris in 6. cap. 1. de rescript. Rot. decis. 22. per tot. de procurat. in nouis, vt decis. 167. per tot. lib. 3. Mantic. de tacit. lib. 7. tit. 22. num. 43. quos refert Add. ad Buratt. decis. 723. num. 10.*

Nec releuat ass. simulationis exceptio non so-
10 lùm quia nulla adducitur probabilis causa simulandi, sine qua inanes sunt coniecturæ, & præsumptiones iuxta *Theor. Bart. in l. post contractum num. 2. & 3. ff. de donat. & in cons. 65. num. 3. cum seq. lib. 1.* verum etiam quia nullius sunt releuantiæ.

Nam prima deducta ob prætermissam fideiusso-
11 ris præstationem, non est de substantia Contractus Societatis officij, sed tradens pecunias potest confidere de principali Debitore sciens cum eo contrahere, cuius habet cognitas Idoneas facultates *Rot. in Romana Societatis officij 2. Aprilis 1601. coram Iusto penès Zacch. de Societ. offic. decis. 1. num. 9.*

Secunda verò ex quo Procurator non promisit
12 Marchionem ratificaturum paritèr euanescit, quia cum ille sufficiens haberet mandatum ad obligan. ipsum principalē cū clausulis amplis non tenebatur vtique de rato promittere, nam fatuus fuisset, si propria bona, & se ipsum huiusmodi oneri subijcere voluisset.

Et tandem tertia ex quo Instrumentum fuit cele-
13 bratum in Banco S. Spiritus potiùs retorquetur ob qualitatem loci publici, quæ omnem remouet simulationis coniecturam, & præsumptionem *l. hac consultissima in fin. C. qui Testam. facere poss. cum alijs congestis per Farinac. de falsit. & simulat. quæst. 153. n. 220.*

cum seqq. Præcipuè quia de tempore celebrati contractus Marchio erat in Vrbe, & tamen si Procurator contractum fictum, vel simulatum celebrare voluisset verisimiliter non expectasset regressum principalis ad Vrbem, sed illum faciliùs, & commodiùs peragere potuisset tempore eius absentiæ. Ex veri-
14 simili enim excluditur vitium simulationis ex adductis *per Farinac. vbi supra quæst.* 162. *num.* 215. *& consl.*40.*num.*12.*lib.*1.

Ea vera, quæ deducebantur contra eumdem Procuratorem, qui pecunias ad Societatem nomine Marchionis suscepit non sunt discutienda in hoc Iudicio, nec cum creditore, sed in alio inter Marchionem, vel eius hæredes, & Procuratorem, qui vt decet eius probitati sufficientem degestis ab ipso redditurus erit rationem.

Et ità vtraque &c.

CALAGVRITANA BENEFICII S. IOANNIS de Molinar.

Veneris 17. *Nouembris* 1651.

A R G V M E N T V M.

Beneficia, quæ dignioribus sunt conferenda, si quis à Sede Apostolica obtinuit nulla facta mentione litis, & qualitatum collitigantis, talis prouisio ei suffragari non potest, cum numquam censeatur Pontificem tertio præiudicare voluisse.

S V M M A R I V M.

1 *Prelatio in beneficijs habenti maiores qualitates conceditur aduersus non habentem, & ab examinatoribus exclusum.*
2 *Digniores sunt præferendi.*
3 *Prouisio Apostolica non suffragatur vbi, & lites, & qualitates collitigantis non fuerunt narratæ.*
4 *Clausula litis statum præseruat gratiam à subreptione, & num seq. vbi vide.*
5 *Pontifex sub inuolucro verborum non censetur tertio præiudicare voluisse.*
Clausula dummodo tempore datæ præsertium nō fuerit alteris Ius quæsitum, *quid operetur, & nu. sequent.*
6 *Oppositio simplex nullum ius tribuit, neque in re, neque ad rem.*
9 *Ex oppositione etiam simplici, quando ius quæratur?*
10 *Ius antecedenter quæsitum non aufertur ex subsecutis attentatis.*
11 *Præsentatus à maiori parte patronorum institui debet.*
12 *Res iudicata in Rota non attenditur, vbi amplius fortius procedere si constat de bono iure succumbentis.*

D E C I S I O CCCLXXV.

Recol. mem: Ioannes Baptista Coccinus S. Rotæ Decanus per sententiam diffinitiuam pronunciauit quartam portionem beneficij S. Ioannis de Molinar controuersam ad iudicandam esse Iosepho Vrtusaustegui Prouiso Apostolico Bartholomeo verò de Castanizza nullum Ius competere, & ad illius fauorem mandatum de immittendo decreuit, & relaxauit subsequuta possessione; Verùm commissa mihi causa restitutionis in integrum prout de Iure, cum Bartholomæus prætendere posset nullitatem dictæ sententiæ ex defectu legitimæ citationis ad terminos substantiales, & ad sententiam, ideò cautè Ioseph præuidens forsan illius ineuitabilem defectum habuit recursum ad Signaturam Sanctissimi pro illius sanatione, qui mihi rescripsit, vt procederem in causa reiecta dicta nullitate arbitrio Rotæ, quare proposui dubium die 26. Iunij præteriti, an intraret arbitrium, sed quia non ex hoc tantùm concludebatur bonum Ius Iosephi; ideò Domini mandarunt, vt videretur de bono Iure, super quo causa hodiè discussa resolutum fuit constare de bono Iure Bartholomæi, quia non solum pluries approbatus fuit ad simplicia Beneficia, & à capitulo
1 præsentatus, ac ab Ordinario institutus ad formam breuis S. me: Clementis Octaui in Diæcesi Calaguritana vigentis, sed etiam pluribus, ac potioribus præpollet qualitatibus, nempè maioris ætatis Bacchalaureatus, & antiquioris Præsbyteratus eius *Summario num.*6. *&* 7. ex quibus propterea ipse venit præferendus Iosepho collitiganti, qui caret huiusmodi qualitatibus, & ab examinatoribus Synodalibus fuerat reprobatus, vt in huiusmodi causis Calaguritanis sæpissimè responsum fuit, & signanter *in Calaguritana beneficij* 27. *Nouembris* 1648 *coram R.P.D. meo Bichio*, vbi in specie firmatur, quod ex præcisa forma dicti breuis digniores semper sunt
2 præferendi, *& in Calaguritana beneficij de Logrono* 11. *Februarij* 1650. *coram R.P.D. meo Verospio*; Idque etiam si in gradu restitutionis in integrum, coram Archidiacono de Lata, dictus Ioseph nouo examini ex integro subiectus denunciatus fuerit idoneus ad simplicia, quia nihilominus Bartholomæus præferri debet, dum vltra parem approbationem iam antea bis reportatam potiores habet qualitates ex quibus redditur dignior, & sic præferendus, vt plenè firmatur in prædictis decisionibus.

Non obstat, quod idem Ioseph Apostolicam prouisionem obtinuerit. Quia cum in ea non solum non expresserit litem inter ipsos coram Rota tunc vertentem, sed etiam tacuerit omnes prædictas qualitates Bartholomei collitigantis dicta Aposto-
3 lica prouisio ipsi suffragari non potest, quia si præfata summo Pontifici exposita fuissent, certum vtique est, quod illam non concessisset, vel saltem difficilius *cap. super litteris de rescript. Egid. decis* 102. *num.*3. *Pen. decis.*163. *num.*3. *& seq. cum cæteris allegatis in Calaguritana Beneficij de Cornago* 27. *Maij* 1647. *coram R.P.D. meo Bichio sub* §. *neque obstat prouisio.*

Nec releuat generalis mentio cuiuscumque litis ibi facta cum clausula cuius litis statum &c.

Quoniam ista præseruat quidem gratia à vitio
4 subreptionis alias resultantis ex non facta litis mentione, vt deducitur *in decisione huius causæ coram eodem recol. mem. Coccino sub die* 22. *Maij* 1637. §. *penult.* non autem illam extendit in præiudicium tertij, & abrogationem Iuris collitiganti competentis, cui non censetur summus Pontifex explicitè non in-
5 formatus sub inuolucro verborum præiudicare voluisse, vt tradit *Bellam. consl.*34. *ante num.*22. *vers. secundo adhoc manet Sarnen. super reg. de non tollen. iur. quæsit. quæst.*1.*num.*9. *vers. quæ omnia*; *Rota coram Penia decis.*410.*num.*11. *in rec. decis.*97.*num.*4. *part.*3. *& in dicta Calaguritana beneficij de Logrono coram R.P.D. meo Verospio* §. *neque eidem*; stante præsertim clausula, *dummodo tempore data præsentium non fuerit alteri ius quæsitum* ibidem adiecta, quæ Pontificis intentionem magis declarat, & ostendit quod cuipiam præiudicium inferre non intellexit, vt ponderatum fuit *in eadem Calaguritana beneficij de Logrono, & prius in Clusina beneficij* 5. *Iulij* 1649. *coram R.P.D. Bichio* §.3. *quod in litteris.*

Minusuè subsistit, quod ex simplici Oppositione
6 nullum Ius Bartholomæo quæsitum fuerit, cum hæc nec ad rem, neque in re aliquod Ius tribuat *ex Cassad. decis.*18. *de præb. allegato in præcedenti decisione* §. *& quantum attinet*; Hoc enim non procedit duobus concurrentibus, vbi scilicet ex fundatione, consuetudine, vel constitutione cauetur beneficium deberi haben-

habenti certas qualitates, & vbi post rem iudicatam deductam iustificantur in oppositore qualitates necessariæ pro adiudicatione, his enim concurrenti-
9 bus Ius quæritur ex oppositione, quod ex prædicta clausula censetur præseruatum. *Put. decis. 252. sub num. 2. vers. sed fuit dictum lib. 3. in correct. Rot. dicta decis. 97. sub num. 2. & 4. ac melius distinguendo dec. 597. num. 2. part. 3. rec. cum cæteris allegatis in dicta Calaguritana beneficij de Logrono §. neque eidem in fine.*

Ex dicto autem breue S. me: Clementis VIII. cauetur huiusmodi beneficia conferri deberi habenti maiores qualitates, & Bartholomæus vltra oppositionem deduxit rem in iudicium, & iustificauit præponderantiam suarum qualitatum; Ideò ex oppositione acquisiuerat Ius considerabile ex supra deductis. Non obstante quod præsentatio, collatio, & possessio postmodum declaratæ fuerint attentatæ, quia Ius ex antecedenti oppositione, quæsitum
10 non potuit ex subsequutis attentatis auferri, vt respondit *Rota dicta decis. 579. num. 3. part. 3. rec. & in Calaguritana beneficij 5. Maij 1638. coram Reuerendissimo D. Salamantino §. vltimo prope fin.*

Et licet in præfata *decisione clar. me: Coccini §. nam fuit responsum*, dictum fuit hoc procedere, vbi vnicus est oppositor, & probauit qualitates necessarias, secus vbi plures se opposuerunt, quasi tunc in concursu nemini Ius acquiratur. Hæc enim responsio procedit in suis terminis, in quibus loquitur *decisio, & doctrina ibidem allegata*, vbi nempè plures essent præsentati in paritate vocum, vel vbi plures oppositores haberent æqualia merita, in pari enim casu nemo præualet, secus vbi licet sint plures oppositores vnus tantùm habet qualitates expetitas, nec in meritis sunt pares, sed vnus alium præcellit, vt hoc casu ex constitutione beneficium debetur habenti maiores qualitates, tunc enim pluralitas oppositorum non præiudicat, sed habetur perindè, ac si vnus tantùm se opposuisset cum paria sint non adesse competitorem, vel adesse inhabilem, vt non recedendo ab exemplo præsentatorum in dicta decisione relato, licèt plures sint præsentati si tamen vnus præsentatus sit à maiori parte ipse solus debet
11 institui reiectis alijs præsentatis à minori parte, quorum concursus sibi non præiudicat dixit *Rota decis. 379. num. 21. & 22. part. 8. recent.* Ideò in his terminis habetur pro vnico oppositore ad effectum, vt ex oppositione cum subsequutis probationibus Ius sibi quæratur ex deductis.

Cœterum allegata res Iudicata non releuat, quia de stilo huius Sacri Tribunalis non attenditur quando præsertim, prout hic, constat de bono Iure suc-
12 cumbentis, ex quo resultat probatio euidentis læsionis *Buratt. decis. 452. num. 7. Rot. decis. 542. num. 17. part. 8. rec.* regula verò de triennali non applicatur stante, vt supponitur litis, & molestiarum continuatione, sed quatenus opus erit particulariter discuti poterit.

Et ità vtraque &c.

HISPALEN. DECIMARVM.

Luna 20. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

Priuilegia exemptionis à solutione decimarum concessa à diuersis Summis Pontificibus Monasterijs S. Claræ, non est generalis, sed in quibusdam casibus, ideoque nisi illi verificentur cessare dicuntur talia priuilegia.

SVMMARIVM.

1 *In Decimarum quasi possessione, quando quis veniat manutenendus?*

2 *Moniales S. Claræ Ordinis Sancti Francisci sunt exemptæ à decimarum solutione.*

3 *Sed talis exemptio non est generaliter concessa, sed cum sua modificatione.*

4 *Priuilegium concessum sub conditione non intrat, nisi iustificata conditione, & num. 5.*

5 *Exemptio à solutione decimarum concessa alicui monasterio ob inopiam, ipsa est iustificanda.*

6 *Priuilegia quando sunt clara non est opus interpretatione.*

7 *Decretum irritans inficit titulum, & possessionem.*

8 *Decretum irritans non operatur suum effectum, donec principalem dispositionẽ declaratum fuerit intrare.*

9 *Decretum irritans, quando manutentionem impedire non valeat?*

10 *Testes non reddentes causam suæ scientiæ, prout requiritur non releuant.*

11 *Probatio vna non excludit aliam.*

12 *Exceptio incontinenti non probata, non impedit manutentionem.*

13 *Iudicium possessorium non impeditur, nisi per probationes incontrouertibiles veluti per confessionem partis, vel publicum instrumentum.*

14 *Recursus ad Iudices Laicos probatio vt iustificetur, quid requiratur?*

15 *Obiectio recursus ad Iudices Laicos, vt obstet debet probari mandatum partis.*

DECISIO CCCLXXVI.

Mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi Decimas ex bonis Monasterij, & Monialium S. Claræ Hispalen. censuerunt Domini concedendum esse DD. Decano, & capitulo Hispalen. cum pro ipsis vigeat non solùm assistentia Iuris communis ratione generalis, & perpetuæ administrationis redditunm, & Decimarum, quam exercent in ea Diocesi vice Archiepiscopi, sed etiam plena probatio quasi possessionis illas exigendi continuatæ vsque ad tempus motæ litis ex concordibus depositionibus plurium Testium relatis in ipsorum
1 *Summario num. 4.* in qua propterea manuteneri debet, vt in his terminis pluries respondit *Rota, & signanter in Hispalen. Decimarum 2. Martij 1615. coram Eminentissimo D. Cardinali Hieronymo Verospio in rec. decis. 22. sub num. cum seqq. part. 7. in Hispalen. Decimarum 27. Iunij 1644. coram R. P. D. meo Corrado in Hispalen. Decimarum 15. Febr. 1647. coram R. P. D. meo Meltio, & prius in alia Hispalen. Decimarum de Baraona 12. Ianuarij 1646. coram me.*

Non obstant priuilegia fel. rec. Pauli III. Grego-
2 rij XIII. Vrbani VIII. quorum vigore dictæ moniales prætendunt ab illarum solutione esse exemptas.

Quia cum non fuerint concessa simpliciter omni-
3 bus Monasterijs Ordinis Sanctæ Claræ, sed illis dumtaxat, quorum redditus non sufficerent pro congrua monialium substentatione ad rationem
4 ducatorum 25. auri de Camera pro singulis monialibus, illarum *Summ. num. 1.* vt eis suffragentur ante omnia ab ipsis iustificari debet huiusmodi earum Monasterij inopia, quæ illarum congruè substenta-
5 tioni prouidere non valeat iuxta formam, & quantitatem in illis præscriptam, vt seruatum fuit super hismet priuilegijs *in Conchen. exemptionis Decimarum coram Orano, quæ est decis. 240. part. 4. diuers. coram Card Seraph. decis. 951. & coram Buratt. decis. 704.* alias autem ipsi suffragari non possunt ad regulam *glos. l. mancipia C. de seru. fugit.* quam ad propositum expendit *Rota coram eodem Card Seraph. decis. 670. n. 1. & decis. 738. n. 8. & coram Buratt. decis. 417. num. 1.* Nec impedire manutentionem possidentibus *Buratt. dec. 659. sub num. 2. cum plurib. alleg. in dicta Hispalen. Decima-*

rum coram R. P. D. meo Corradò §. quia fuit responsum in dicta Hispalen. Decimarum coram R.P.D. Meltio sub §. quia cum non appareat, & in dicta Hispalen. Decimarum de Baraona coram me §. quia per mutationem circa fin. in quibus subditur contrarias auctoritates, & decisiones procedere quando priuilegia sunt clara,
6 nullaque indigent iustificatione, vel declaratione, vt etiam aduertit *Rota decis. 508. num. 13. part. 5. & decis. 44. num. 5. part. 7. rec.*

Idque etiam si munita fuerint decreto irritanti,
7 quod regulariter inficit titulum, & possessionem, nam quousque præfata qualitas illis adiecta concludenter iustificata fuerit huiusmodi decretum ir-
8 ritans nihil operatur, *Rot. decis. 341. nu. 5. & dec. 476. num. 4. part. 3. rec. coram bo: me: Coccino dec. 124. n. 4. & decis. 354. sub nu. 7. & in Calaguritana beneficij 17. Maij 1645. coram R.P.D. meo Bichio in Barchinonen. Canonicatus 11. Decembris eiusdem anni coram R. P. D. meo*
9 *Royas*, minusuè prædictā manutētionē retardat, *Gonzal. super reg. 8. Cancell. glos. 31. num. 14. & glos. 67. num. 39. Seraph. decis. 1471. num. 5. Rot. dec. 516. num. 4. part. 1. rec. coram Caualer. dec. 8. num. 3. & 4. & dec. 522. num. 4. coram Buratt. dec. 131. num. 6. & 7. ibi Add. littera D. & d. decis. 659. dicto num. 2. coram bo: me: Coccino dicta decis. 354. num. 8.*

Nec releuant calculus annuorum redditum, & expensarum, ac depositiones Testium *in d. ipsarum Summ. num. 4. & 5.*

Quia præter quod satis non coarctant, nec conuincunt negatiuam aliorum redditum, nullamque
10 reddunt sufficientem causam scientiæ prout requiritur ex traditis *per Rotam coram Greg. decis. 42. n. 3. cum seqq. & decis. 325 pariter num. 3. ac coram Buratt. decis. 41. num. 2.* Cum pro parte Decani, & capituli in hoc Iudicio contentioso inter ipsas partes vertente acritèr controuertantur, & impugnentur, non
11 excludunt probationes in contrarium, vt responsum fuit *in dicta Hispalen. Decimarum 26. Iunij 1643. coram R. P. D. meo Corrado §. nec refert*, quod capitulum, & consequenter interim super eis nullum fundamentum constitui potest pro impedienda præfata manutentionē, cum ad istum effectum similis ex-
12 ceptio incōtinenti iustificari debeat per probationes incontrouertibiles, nempè per confessionem partis, aut rem Iudicatam, aut pub. Instrumentum, alias non retardat Iudicium possessorium,
13 vt dixit *Rota decis. 3. sub nu. 1. de rest. spol. in nouis coram Card. Seraph. dec. 876. num. 2. coram Andr. decis. 81. num. 4. in Iuuenacen. & Melphiten. bonorum 8. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Corrado in Calaguritana Beneficij de Cornago 13. Maij 1647. & in Hispalen. Decimarum 25. Iunij 1649. coram R.P.D. meo Bichio §. cum itaque.*

Præterea nō obstant obiecti recursus ad Iudices
14 Laicos, quia non probantur habiti de mandato, vel scientia Capituli, nec ab alio approbati, seu ratificati, prout necessarium est ad effectum de quo
15 agitur, vt plenè dictum fuit in *Cæsaraugustana Beneficij de Linares 15. Nouembris 1644. coram R. P. D. meo Bichio sub §. sed hodie reproposita causa.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA VINEAE.

Lun. 27. Nouembris 1651.

ARGVMENTVM.

Pactum resolutiuum specialiter in aliquo casu appositum, eo eueniente operatur ipso iure resolutionem Inuestituræ absque alia declaratione, & proindè tenetur Emphyteuta omnes fructus ex Emphyteusi perceptos restituere cum quibus per viam retentionis veniunt compensandæ pecuniæ debitæ à Domino directo ipsi Emphyteutæ. Emphyteuta ob non solutos Canones per biennium, incurrit pœnam caducitatis à qua licet quælibet credulitas, & Causa etiam minus iusta, erronea, & irrationabilis soleat excusare, non excusat tamen causa nimis crassa, & Supina.

SVMMARIVM.

1 *Pactum resolutiuum specialiter in aliquo casu conuentum de sui natura reducit rem ad pristinum statum perindè ac si facta non esset.*
2 *Dominus directus licitè potest Inuestituram alijs concedere, postquam prior fuit resoluta vigore pacti resolutiui in ea appositi.*
3 *Emphyteuta, resoluta ipso Iure Inuestitura illi concessa, tenetur domino directo omnes fructus ex emphyteusi perceptos restituere.*
4 *Dominus directus, resoluta ipso Iure Inuestitura potest compensare pecuniam, quam ipse debet Emphyteuta cum fructibus Emphyteusis sibi debitis ab ipso Emphyteuta.*
5 *Compensatio aliquando admittitur indirectè per viam retentionis.*
6 *Emphyteuta incurrit pœnā Caducitatis de iure ob non solutos Canones per integrum biennium.*
7 *Emphyteuta ex qualibet Credulitate, & causa, etiam minus iusta, erronea, & irrationabili, excusatur à pœna caducitatis ob non solutos Canones.*
8 *Fallit si causa, seu credulitas solutionis esset nimis crassa, & Supina.*
9 *Decoctus qui omnia bona Creditoribus dimisit, cum sit omni prorsus actione destitutus, non est audiendus in Iudicio.*

DECISIO CCCLXXVII.

Iterum censuerunt Domini constare de bono Iure illorum de Critijs, & sic steterunt in resolutis coram me sub die 24. Martij proximipreteriti.

Certum si quidem, & indubitatum esse dixerunt, quod stante censu per Dominicum de Critijs imposito super Vinea controuersa, ac vendito Marcello, & Io: Baptistæ de Mutis 18. Septemb. 1607. vigore facultatis illi antea concessæ à Capitulo, & Canonicis Sanctæ Mariæ in Vialata Proprietarijs 9. Decembris 1605. resoluta penitus fuit ipso Iure absque alia vlteriori declaratione Inuestitura eiusdem Vineæ per eosdem Proprietarios concessa Gia-
1 no 2. Ianuarij 1633. vigore pacti resolutiui in hoc casu specialiter conuenti, quod de sui natura reducit rem ad pristinum statum perindè ac si facta non esset, vt præter relatos in *decis. §. resoluta siquidem tradunt in cap. ea lege num. 13. Cod. de condit. ob caus. Tiraquel. de retract. conuent. §. 1. glos. 7. num. 3. Corbul. de Iur. Emphyt. tit. de caus. priuat. ob non sol. Canon. ampliat. 8. num. 18. Rota coram Penia decis. 214.*
2 *num. 2.* atque ideò licitum omninò fuit, & Iure permissum subsequentem concedere Inuestituram Vincentiæ, & alijs de Critijs.

Neque illam impedire valuit obiecta promissio restituendi eidem Giano scuta 146. per ipsam dictis Capitulis, & Canonicis per soluta; quia vltra responsiones relatas in *decis. §. Minusuè obstat*. In
3 suo robore vigentes, obiectum prorsus corruit aduertendo, quod resoluta ipso Iure dicta Inuestitura illi concessa omnes fructus ex eadem Vinea perceptos ipse restituere tenebatur, *Imol. in cap. illo num. 14. de pignor. Pinell. in l. 2. par. 3. num. 63. C. rescind. vend. Bero. cons. 165. num. 22. lib. 1. Couar. var. resol. cap. 9. num. 1. Tiraquel. in l. si vnquam verb. reuertatur nu. 282. C. de reuocand. donat. Rota decis. 1.*
4 *num. 8. par. 2. rec.* cum quibus propterea compensanda

sanda erant dicta scuta 146. per ea quae dixit *Rota coram bon. mem. Buratt. decis. 277. num. 1. cum seqq.*
5 *sub num.* 4. firmat aliquando admitti compensationem indirectè per viam retentionis.

Firmum pariter, & irrefragabile existimarunt
6 fundamentum caducitatis ob non solutos Canones per integrum biennium, quae proindè irreuocabilis redditur tam attenta Iuris dispositione in *cap. potuit vers. emphyteuta quoque de locat. & in auth. qui rem C. de Sacros. Eccles.* quam ex speciali conuentione eidem Inuestiturae adiecta, quod ipso deficiente in duobus continuis terminis dicta Vinea vna cũ omnibus melioramentis ad Capitulum deuolueretur, vt comprobatur in *d. dec. §. extincta pariter.*

Nec refragatur, quod ob Vindemias factas anno 1634. de mandato eiusdem Capituli, Gianus credere potuerit ipsum non solum, remansisse integrè satisfactum de omnibus Canonibus decursis, sed etiam aliquam considerabilem quantitatem percepisse pro futuris, & proindè excusari debeat
7 à praefata caducitate, à qua quaelibet credulitas, & causa etiam minus iusta erronea, & irrationabilis excusare solet, vt responsum fuit in hac eadem causa 28. *Aprilis* 1645. *sub §. Nilobstat, &* 14 *Martij 1646. §. prout pariter circa fin. coram R. P. D. meo Royas, &* 21. *Febr.* 1650. *§. non obstat, quod Gianus coram bon. mem. Arguelles.*

Tum quia haec credulitas prorsus cessauit statim atque Capitulũ acceptata deuolutione signanter ob nõ solutos Canones medio iuramẽto in actis specificauit illos ascendere ad quantitatem per integrũ biennium, ac duos terminos excedentem *ext. fol.* 47. Hinc enim quia ob huiusmodi Iuridicam specificationem ipse certiorari potuit, ac debuit de summa per eum debita praetensam eius immaginatam satisfactionem sollicitè inquirere tenebatur, alias
8 autem allegata credulitas redditur nimis crassa, & supina, quae propterea eum excusare non valet, vt in terminis animaduertit *Corbul. vbi supra tit. de caus. priuat. ob mendac. sub num.* 12. *vers. & supradictam limitationem intellige veram*, ac admittit *Rota decis.* 896. *num.* 1. *par.* 4. *diuers. decis* 92. *sub num.* 5. *vers. defectus autem par.* 3. *rec. & coram bon. mem. Buratt. decis.* 624. *num.* 9. Tùm etiam (& melius) quia ex partitis librorum Capituli ab eodemmet Giano productis ostensum fuit ipsum anno 1635. manualiter persoluisse eidem Capitulo scuta 50. & obulos 50. exindè enim manifesta elicitur eiusdem Giani confessio, quod quantitas ex praecedentibus Vindemijs percepta non fuit sufficiens pro satisfactione Canonum antecedenter decursorum, & consequenter corruit penitus allegata credulitas, vlterioris satisfactionis cum non sit verisimile, quod ipse persoluere voluisset illam pecuniarum quantitatem si verè cognouisset Canones fuisse persolutos ex fructibus recollectis in praefatis anteceden. Vindemijs.

Cessionem denique omnium eius bonorum quã
9 ipse fecit 7. Augusti 1634. ad fauorem ipsius Creditorum Domini pariter existimarunt eum excludere à praesenti Iudicio, cum exindè prorsus actione remanserit destitutus, vt praeter adductos in *dicta dec. §. fin. Cappell. Tholos. dec.* 136. *num.* 1. *cum seqq. & dec.* 250. *pariter num.* 1.

Et ità &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MVTIS.

Ven. 1. *Decembris* 1651.

ARGVMENTVM.

Fideicommissarius quando agitur de fideicommisso pro conseruatione Agnationis constituto potest à quocumque tertio possessore bona alienata per grauatum recuperare, siuè grauatus, & emptor sciuerint, siuè ignorauerint fideicommissum; si autem agatur de simplici fideicommisso non potest fideicommissarius agere contra tertium possessorem, quando tam venditor, quam Emptor fideicommissum ignorabant, sed tenetur agere contra haeredes grauati alienantis pro restitutione praetij, quod tamen procedit si vterque fideicommissum ignorabat, secus si vterque, vel alter eorum de ipso notitiam habebat.

SVMMARIVM.

1 *Immissio ex remed. l. fin. C de Edict. Diu. Adr. toll. debetur fideicommissario probata existẽtia fideicommissi purificatione ad illius fauorem, ac identitate bonorum.*

2 *Fideicommissarius pro bonis alienatis potest agere non solum contra haredes grauati alienantis, sed etiam contra tertios possessores ab illo immediatè, seù mediatè causam habentes.*

3 *Titulus possessoris ab haerede grauato causam habentis, extinguitur per mortem ipsius grauati.*

4 *Fideicommissarius tenetur agere contra haredes Venditoris pro consecutione pratij, non autem contra tertium possessorem, qui fideicommissum ignorabat.*

5 *Declara hoc tantum procedere quando tam grauatus, qui primo alienat, quam tertius, qui ab eo emit sunt ignari de fideicommisso à pradefuncto Testatore super bonis alienatis constituto.*

6 *Secus autem, quando vterque, vel alter ipsorum habet scientiam de fideicommisso.*

7 *Fideicommissarius potest indistinctè agere ab bona alienata penes tertium existentia, quando vterque alienans scilicet, & emptor, vel alter ipsorum habuerunt scientiam de fideicommisso.*

8 *Emptor bonorum fideicommissi, eiusque successores excusari non possunt ab illorum restitutione probata scientia fideicommissi vtriusque primi contrahentis, vel saltem exclusa iusta illorum ignorantia.*

9 *Fideicommissarius potest directo agere contra Tertium possidentem pro recuperatione bonorum, quamuis cessaret scientia fideicommissi, & alienatio fuisset facta ab ignorante ignoranti, quando agitur de fideicommisso contemplatione Agnationis ordinato ad effectum vt bona remaneant in familia.*

10 *Immissio concessa pro aliqua portione bonorum pro indiuiso, non dicitur incerta licet quantitas expressa in sententia non fuerit designata in vna potiùs quã in altera parte bonorum.*

11 *Legitima tamquam debita ex singulis corporibus pro indiuiso est semper certa ratione loci.*

12 *Immissio non potest retardari fideicommissario per detractiones incertas, & illiquidas.*

13 *Solutio imaginaria, admittitur solum pro Creditis in quibus heres reperitur Creditor Testatoris ante aditionem non autem pro creditis acquisitis post aditam haereditatem.*

14 *Fideicommissarius potest adueniente casu fideicommissi debita fideicommittentis in pecunia ex soluere, & vindicare bona fideicommissi Creditoribus assignata ab haerede grauato absque auctoritate Iudicis.*

15 *Immissio licet petita pro modica quantitate est concedenda quando non agitur de pradijs Vrbanis, sed rusticis.*

16 *Pradia rustica regulariter commodam patiuntur diuisionem.*

DECISIO CCCLXXVIII.

Decisio edita coram me sub die 10. Maij proximi preteriti in qua dictum fuit Sententiam Rotalẽ esse

esse confirmandam præterquam in Detractione medietatis residui dotis Philippæ impugnabatur non solum à Violante, & Flaminia de Mutis, sed etiã à D. Horatio Falconierio possessore Casalis controuersi, & ab Eminentissimo D. Cardinali Montalto eius auctore; Verum causa bis proposita Do-
1 mini steterunt in Decisis, cum enim pro parte DD. Octauij, & fratrum de Mutis actorum probata fuerit existentia fideicommissi ex portione Casalis, de quo agitur à Valeriano Seniore Constituti, illiusque purificatio ad ipsorum fauorem, ac identitas eiusdem Casalis per exhibitionem Testamenti, aliorumque Instrumentorum, quæ modo non possunt ampliùs in dubium reuocari. Vtique petita immissio ex *remed. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.*
2 ipsis omninò concedenda videtur non solùm con-
3 tra hæredes grauati sed etiam contra tertios possessores ab illo immediatè, seù mediatè causam habentes, quorum titulus per mortem ipsius grauati alienantis extinctus fuit, *iux. text. in l. fin. §. fin autem in fin.* ibi, *nullo obstaculo ei à Detentoribus opponen. C. Comm. de legat. Rot. in rec. decis. 301. num. 5. & 6. par. 6. dec. 135. num. 22. par. 7. coram bo: mem: Coccino dec. 167 num. 2 3. & 4. ac in alijs in Bononien. fideicommissi de Rubeis 30. Maij 1646. coram R. P. D. meo Corrado sub §. 1.*

Non obstat quod D. Horatius tertius Possessor,
4 qui emit à D. Cardinali huiusmodi fideicommissi ignaro molestari non possit, sed per fideicommissarios agen. sit contra hæredes Alexandri pro consequutione prætij iam in Censibus Inuestiti.

Quia obiectum procedit quando tàm grauatus,
5 qui primo alienat, quam tertius, qui ab eo emit sunt ignari de fideicommisso à præ defuncto Testatore super bonis alienatis constituto vt litteraliter probat *Text. in l. fin. §. fin. circa fin.* ibi, *respondit propter iustam ignorantiam, tam Mulieris, quam emptoris hæredem mulieris, vt fundus apud emptorem remaneat fideicommissario pretium dare debere ff. de legat. 2.* quem sequuntur, *Alex consil. 3. sub num. 4. versic. & ità generaliter lib. 3. Curt. Iun. consil. 88. num. 5. lib. 1. Neutzan. consi. 32. sub num. 10. Ioseph Ludouic. decis. Perus. 29. num. 30. Osasch. dec. Pedem. 73. num. 1. 2.*
6 *& 7.* secus autem quando, prout hic, Vterque vel
7 alter ipsorum habet scientiam de fideicommisso, tunc enim indistinctè fideicommissario competere actionem ad bona penès tertium existentia ex prædictis verbis *d. §. finalis* probat *Socc. Iun. consil. 129. num. 19. lib. 1. Curt. Iun. dicto consil. 88. sub d. num. 5. vers. quia ad illud Neutzan. dicto consil. 32. dicto nu. 10. vers. nec obstat quod dicta Venditio* alijque adducti per *Mascard. de prob. conclus. 779. num. 4.* In proposito autem scientia supradicti fideicommissi, tàm in Alexandro grauato, qui primò loco alienauit, quã in Camilla Peretta bon: me: quæ ab eo d. Casale emit concludenter iustificari videtur Alexander enim eiusdem Casalis cęterorumque bonorum possessionem prius apprehenderat 9. Martij 1568. etiã tanquam fideicommissarius Valeriani, vt legitur in Instrumento relato in *Summ. D Card. sub num. 1. in fin.* Camilla verò insimul cum Venditoribus in Instrumento venditionis celebrati 19 Iulij 1588 explicitam mentionem facit (licet sub Inuolucro verborum) de fideicommissis quibus illud esset subiectum ad effectum obtinen. illorum derogationem, quæ postea non fuit obtenta, *Summ. actorum num. 0.*

Probata autem scientia vtriusque primi contra-
8 hentis, vel saltem exclusa iusta illorum ignorantia per supradictum; *Text.* requisita Emptor, eiusque successores excusari non possunt, qui ex fideicommisso tenentur restituere bona per illum empta, & eidem fideicommisso subiecta, vt in puncto resp ondit *Rota in Bonon. Fideicommissi de Formagliarijs 4. Nouembris 1569 coram Oradino apud Giouagnon. cons. 22. num. 18. lib. 2.*

Præterea ponderatum fuit, quod cum agatur de
9 fideicommisso contemplatione agnationis ordinato ad effectum, vt bona remaneant in familia, vt plenè firmatur in *Decisionibus editis coram R. P. D. meo Melzio 19. Febr. 1646. §. Coniectura vsque in fin. & 15. Ianuarij 1648. §. 1. enim cum seqq.* quamuis cessaret prædicta scientia, & sic alienatio facta esset ab ignorante ignoranti, nihilominus non prohiberentur fideicommissarij directo agere contra possidentem pro recuperatione bonorum, vt declarando supradictum Textum probant *Alciat. in eadem l. fin. num. 7. ff. de legat. 2. Bolognett. in l. fil. familias §. Diui 31. ff. eod. Raud. consil. 24. num. 137. lib. 2. relat. per Fusar. de substit. qu. 556. num. 25.*

Nec subsistit, quod Immissio dd. fratribus concessa, videtur incerta ratione loci, & quotæ; Quia
10 licèt expressa quantitas in sententia designata non fuerit in vna potiùs, quam in altera parte portionis Casalis, de quo agitur, tamen incertitudo cessat, dùm immissio concessa fuit pro indiuiso, atque ideò tàm in genere, quàm in specie singulorum ru-
11 brorum illa est certa ratione loci, & quotæ prout dicitur de legitima, quæ tamquam debita ex singulis corporibus pro indiuiso semper est certa, & ne non impedit Immissionem fideicommissario, *Rot. decis. 778. sub num. 7. versic. legitimè verò par. 2. rec. cum alijs plenè alleg. in Romana Fideicommissi de Zuccaris 4. Febr. 1650. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. final.*

Repetita demùm prætensio, quod dd. mulieribus siuè D. Horatio tertio possessori competant aliæ detractiones vltra expressas in sententia; Iterum visa fuit non releuare quia præter quod singulæ tolluntur ex rationibus adductis ab Informantibus plenè comprobatis in præcedentibus decisionibus vnica responsione omnes absolutè excluduntur
12 cum enim controuerti non possit, quod saltem incertæ, & illiquidæ reddantur ex alienationibus factis per successiuè grauatos tàm de stabilibus, quã de mobilibus, & se mouentibus, de quibus nulla sufficiens ratio ex hactenus deductis reddita fuit sunt prorsus inefficaces ad effectum impediendi præfatam immissionem, vt responsum fuit in alia *decis. edita coram R. P. D. meo Melzio 2. Iunij 1650. DD. alys auctoritate, & in decis. coram me §. Cætero verò.*

Nec subsistit quod dotes Philippæ Deliæ, & Sigismundæ Vxoris, & respectiuè filiarum Cæsaris primi hæredis grauati per immaginariam solutionem satisfactæ videantur in Corporibus Casalis aliorumque bonorum fideicommissariorum; Ideoque in sententia demandari non potuerit, quod restituerentur in pecunia.

Quia cum de tempore mortis Valeriani fideicõmittentis, & aditionis eius hæreditatis factæ per Cæsarem, & Critium eius filios, & Cæsar non esset Creditor ex præfatis causis in sententia expressis, sed longè postea eius filij effecti fuerint illorum Creditores non applicatur allegata immaginaria
13 solutio, quæ solum admittitur pro creditis in quibus hæres reperitur Creditor Testatoris ante aditionem, non autem pro creditis acquisitis post aditam hæreditatem, vt optimè respondit *Rot. coram Card. Caualer. decis. 367. num. 1: 2. & per tot.* comprobata in *Interamnen. Vsusfructus 19. Iunij 1649 coram me §. quia præter quod circa med.* sed necessa-

14 cessarium erat quod illi propria Iudicis auctoritate, & citatis alijs fideicommissarijs successiuè vocatis, bona fideicommissi, cæteris deficientibus sibi ipsis assignari peterent, & obtinerent, alias autem adueniente casu fideicommissi licitum est præfatis fideicommissarijs debitas quantitates in pecunia exsoluere, & bona vindicare, vt in terminis dixit *Rota in Bonon. Fideicommissi de Sancto Petro 29. Aprilis, & 27. Nouembris 1587. coram Card. Blanchetto* penes *Glouagn. consil. 73. num. 68. cum quatuor seqq. lib. 1.*

Cæterum partes acriter hinc indè altercarunt super quantitate totius Casalis Polidori, de quo agitur, & sic super quantitate intrante sub medietate sextæ partis, quæ est 12. pars totius Casalis (super qua DD. Octauio, & Fratribus dicta immissio concessa fuit. Informantes enim pro reis conuentis asserebant d. Casale non excedere quantitatem rubrorum 450. iuxta mensuram vltimo loco factam à Peperello Agrimensore, sed informantes pro Actoribus constanter affirmabant illud esse rubrorum 900. circiter, & hoc potissimè deducebant ex ipso met Instrumento venditionis factæ dicta die 19. Iulij 1588, prædictæ bon: mem: Camillæ Perettæ, quia licet ibi distincta non fuerint rubra, nec expressa quantitas valoris cuiuslibet rubri, sed vnico pretio integrum Casale venditum fuit pro scut. 80. mil. nihilominus quia inter venditores ad fuit etiam Faustina Muta Condomina pro indiuiso rubrorum 48. cui pro huiusmodi rubris 45. per soluta fuerunt scut.4201. 40. & exindè clarè conuincitur, quod venditio facta fuerit ad rationem scutorum 88. bai. 80. pro quolibet rubro, & sic calculando integrum pretium totius Casalis ad istam rationem scut. 88. 80. pro quolibet rubro oculariter patet d. Casale esse rubrorum 900. circiter, vt ex calculo ad partes dato.

Verùm hoc etiam admisso medietas sextæ partis seù 12. pars totius Casalis in prædicta immissione comprehensa non excedit rubra 75. nam 12. partes rubrorum 275. pro quolibet constituunt dictam quantitatem rubrorum 900. quod insuper iustificari videtur ex serie facti per eosdem de Mutis allegata, Cum enim antiqui possessores istius Casalis fuerint Carolus, & Io: Franciscus fratres, ad quos propterea spectabant rubra 450. pro quolibet; Io: Franciscus verò habuerit tres filios nempè Valerianum Sen. Iacobum, & Nicolaum, tertia pars vnius cuiusque istorum æqualiter illi succedentium erat rubrorum 150. & consequenter cum dictus Valerianus reliquerit duos filios nempè Cæsarem, & Britium, pars istorum non excedit rubra 75. pro quolibet. Ideòque dum hodie non petitur, nisi pars Cæsaris vtique Controuerti non potest eam tanquã duodecimam esse dictorum rubrorum 75. à quibus detractis rubris 30. assignatis pro dotibus duarum filiarum Cæsaris nempè Lucretiæ, & Liuiæ dicta 12. pars remanet in rubris 45. quorum dimidia spectans ad Alexandrum alterum ex filijs præfatis Cæsaris, & in sententia comprehensa non excedit rubra 22. cum dimidio, vel circiter. Super quibus
15 propterea licet sint modicæ quantitatis concedi
16 debet immissio, dum non agitur de Prædijs Vrbanis commodam diuisionem non patientibus, sed de prædijs rusticis, quæ commodè regulariter diuidi solent, vt admisit *Rota in Spoletana Fideicommissi 12. Iunij 1635. coram bon:mem: Merlino sub 5. non obstat quod potuerit*, & firmauit in *d. Romana de Zuccaris Coram Reuerendissimo D. meo Decano 5. vndè infertur.*

Et licet ex parte eorumdem Octauij, & fratrum subdatur, quod ad Valerianum non solum spectaret dicta integra sexta pars aliorum rubrorum 150. illi in Testamento relicta per d. Iacobum eius fratrem in totum constituentium rubra 300. circiter atque ideò ad d. Cæsarem illius filium, & hæredem pro medietate cum Britio altero filio absolutè spectarent rubra 150. nihilominus hæc prætensio non est præsentis inspectionis, dum sententia non concedit Immissionem nisi limitatè super 12. parte, quæ solum constituit dicta rubra 75. Erit enim discutienda ad partes in particulari Iudicio, vbi videri, erit an dicta sexta pars Iacobi relicta fuerit eidem Valeriano simpliciter, vel sub fideicommisso, & quatenus fideicommissum adsit an comprehendat dictos fratres Actores, vel potiùs expirauerit per additionem factam à Cæsare, & hoc posito an Detractiones ex persona eiusdem Cæsaris competentes fieri debeant super ista portione Iacobi, quam ipse liberè consequutus fuerit, vel potiùs super controuersa præfato fideicommisso Valeriani subiecta.

Et ità omnibus Informantibus &c.

LEODIEN. PERSOMATVS DE FLERON.

Luna 4. Decembris 1651.

ARGVMENTVM.

Declaratoria relaxatur contra non parentes executorialibus Rotæ, & contra impedientes exequutionẽ Litterarum Apostolicarum, & Mandatorum Rotalium, etiam si personaliter mandata contra inobedientes executa non fuerint, si exequi non potuerint ob non tutum accessum, quo casu sufficit affixio Copiæ ad Valuas Cathedralis viciniòris, & dimissa copia domi, quæ ad hunc effectum æquipollet personali Intimationi.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria danda est contra non parentes exequutorialibus Rotæ.*
2 *Et contra impedientes executionem litterarum Apostolicarum tamquam incursos in excommunicationem Bullæ in Cena Domini.*
3 *Amplia etiam si mandatum non fuerit personaliter executum, si non erat tutus accessus.*
4 *Affixio copia mandati Rotalis ad Valuas accessus viciniòris Cathedralis, & domi dimissa copia ex quo non erat tutus accessus æquipollet: personali Intimationi ad effectum dandi declaratoriam contra inobedientem huiusmodi mandato.*
5 *Indulta Leonis X. aliorumque Summorum Pontificum, tribuentium Ius Capitulo Leodien. super fructibus Beneficiorum in eius Iurisdictione existentium, fuerunt abrogata per subsequentem Constitutionem San. Me. Pij V. 57. Bullar. tom. 2.*

DECISIO CCCLXXIX.

Expedito ad fauorem Ioannis Stockhem iuxta decisionem æditam coram me 19. Maij 1650. mandato demanutenendo in quasi possessione Personatus controuersi, & sub cominatione Censurarum legitimè intimato Bartholomæo Rolantæ principali colliriganti, Ioanni Fassin Oliuerio, Ioanni dell' Abbye, & Nicolao q. Lamberti de Bolsee Decimatoribus bonorum, ac fructuum eiusdem Personatus, necnon Paulo Ioanni à Groes Beck Archidiacono Condrosij in Ecclesia Leodien. eoque in actis Notarij Causæ reproducto, & seruatis solitis quatuor terminis ad docendum se paruisse, cum Bartholomæus, & Decimatores de aliqua paritione non docuerint; Archidiaconus verò Impedire tentauerit effectum, & exequutionem dicti mandati DD.

1 ti DD. existimarunt contra eos dandam esse declaratoriam, vt contra non parentes testatur *Cassad. decis. 6. num. 10. de caus. poss. & propriet. alysque relatis in Burgen. Decimarum 11. Febr. 1650. & in Leodien. Præpositura de Hansinennes 5. Iunij proximipreteriti coram me*, & contra impedientes executionem
2 Litterarum Apostolicarum, & mandatorum Rotalium tanquam incursos in excommunicationem Bullæ Cœnæ Domini relatæ inter Constitutiones *San. Mem. Pauli V. Bull. nou. tom. 3. constit. 63. sub §. 14. dixit Rota coram Buratt. decis. 916. sub num. 1. vers. non obstat quod mandatum & in Marsicen. Iurisdictionis 10. Maij 1649. coram R.P.D. meo Bichio §. vtique tamen, & prius in Leodien. Decimarum 3. Iunij 1647. coram me*.

Idque etiam si respectu Bartholomæi non con-
3 stet de personali Intimatione, quia cum fieri non potuerit ob non tutum accessum, ex quo ipse commoratur in Oppido Traiecten. Hæreticorum suffi-
4 ciens Dominis visa fuit affixio Copiæ ad Valuas Ecclesiæ Parochialis dicti personatus, & Cathedralis Leodien. vicinioris præuia dimissione alterius Copiæ in manibus eius Sororis in ipsius Domo Commorantis, *Summar. Informationis num 2.* quæ ad hunc effectum æquipollet personali Intimationi *Clem. causam § quod si forsan de elect. Clem. 1. de Iudic. Card. Seraph. decis. 1296. num. 3. Rota decis. 48. num. 21 par. 8 rec. in puncto allegat. in dicta Leodien. Præpositura de Hansinnes 6. Martij proximi preteriti coramme*.

Neque Decimatores, & Archidiaconus excusari
5 possunt prætextu indultorum Leonis X. aliorumq; Summorum Pontificum, & consuetudinis illi (vt asseritur) Ius tribuentium super fructibus Beneficiorum in eius Iurisdictione; existentium. Quia præter quod non iustificantur comprehendere Personatum controuersum; fuerunt omninò abrogata per subsequentem constitutionem *S. M. Pij V. 57. d. Bullar. nou. tom. 2.* vt dictum fuit in *Leodien. Parocchialis 4. Martij 1613. coram Sanctissimo D. N. sub §. neque substineri potest*, & deindè relaxando Declaratoriam in eadem Causa *13. Ianuarij 1631. coram bon: mem: Coccino §. minus etiam*.

Et ità &c.

LEODIEN. CANONICATVS S. MARTINI.

Luna 15. Ianuarij 1652.

ARGVMENTVM.

Pensionem super Canonicatu impositam persoluendam esse à Capitulo, quando illius fructus propter absentiam, obitum, vel aliam causam percepit, in præsenti decisione constanter firmatur; pensio enim est onus fructuum, & ipsis fructibus inhæret, vnde ab eo persolui debet, qui fructus percepit, & quid si vigeret consuetudo in contrarium, an, & quando attendenda sit, clarè demonstratur.

SVMMARIVM.

1 *Clausula*, fine præiudicio *Litterarum* Apostolicarum, *apposita in prima commissione, censetur in alijs sequentibus repetita.*

2 *Clausula*, fine præiudicio litterarum Apostolicarum, *operatur, vt vlterior illarum executio retardari non possit.*

3 *Consuetudo non afficit, nisi iustificetur legitimè præscripta.*

4 *Consuetudo debet probari in specie casus, de quo agitur.*

5 *Pensionem illi tenentur persoluere, qui fructus percipiunt.*

6 *Pensionem super Canonicatu impositam, tenetur per soluere Capitulum, quando illius fructus propter absentiam, obitum &c. perceperit.*

7 *Pensio est onus fructuum, & ipsis fructibus inhæret.*

8 *Impedimentum excusat, quando prouenit ex facto Aduersarij.*

9 *Executio litterarum Apostolicarum per signaturam specialiter reseruata, non potest deindè retardari.*

DECISIO CCCLXXX.

Capitulum Collegiatæ Ecclesiæ S. Martini Leodien Diocesis ad impediendam vlteriorem executionem litterarum Apostolicarum, quas Lambertus Theodoricus obtinuerat de Canonicatu, & præbenda, de quibus agitur vti vacantibus per resignationem factam à Iacobo Dauuia in manibus Sanctissimi reseruata pensione scutorum sexaginta auri solis, tres exceptiones in præsenti disputatione præcipuè opponebat quod Lambertus recusauerit præstare Iuramentum de obseruandis statutis, & consuetudinibus huius Ecclesiæ, vt præstare tenebatur iuxta formam earumdem litterarum ad eius fauorem emanatarum, quod præstare cautionem de releuando indemnem fabricam dictæ Ecclesiæ, ipsumque Capitulum, & Canonicos à solutione dictę pensionis iuxta prætensam consuetudinem, vt asserebatur perpetuò obseruatam; & demum quod per annum continuum suam primam residentiam per agere neglexerit in domo Claustrali eiusdem Ecclesiæ, prout mandat statutum Capitulare. Quare proposito à me dubio an vlteriori executioni litterarum Apostolicarum obstent prædictæ exceptiones Domini negatiuè responderunt, quia cum executor in ijsdem litteris deputatus reiectis huiusmodi exceptionibus eas vti in omnibus iustificatas exequendas esse pronunciauerit, & signatura Iustitiæ causam appellationis alteri commiserit cum clausu-
1 la fine præiudicio executionis litterarum Apostolicarum, quæ in subsequenti commissione Rotali repetita censetur *Card. Caual. dec. 11. num. 4. & alijs relatis Rota in Pacen. Canonicatus 18. Martij 1611. coram Penia apud Marches. de comm. par. 2. fol. 427. nu. 2. & 3. & per Marescott. var. resol. cap. 137. num. 3. & 4. lib. 2.* Non potest vtique contra rescripti formam vlterior illarum executio impediri vsque ad
2 completam illius consumationem per ea, quæ dixit *Rota coram Card. Seraph. dec. 1484. num. 2. & 3. coram Penia dec. 80. num. 8. coram bo. me. Coccino dec. 144. num. 7. ac conferunt adducta In Romana Palatij 4. Maij 1648. coram me §. penultimo*.

Eoque magis cum huiusmodi exceptiones visæ fuerint irreleuantes: Prima siquidem de omisso iuramento obseruandi statuta, & consuetudines remouetur ex facto, quia iustificatum fuit ex propria Confessione ipsiusmet Capituli, & Canonicorum illud à Lamberto actualiter præstitum fuisse, vt in eius *Summario responsionis num. 3.* quod verò ipse omiserit iurare præbendam non esse grauatam aliqua pensione tollitur ob dispensationem Apostolicam desuper impetratam.

Secunda ob non præstitam cautionem releuandi indemnem exposcit altiorem indaginem, tùm quia allegata consuetudo non iustificatur legitimè præ-
3 scripta iuxtà dispositionem *cap. fin. vbi glos. verb. legitimè de consuetud.* neque probatur in specie casus
4 de quo agitur, scilicet contra prouisos, & Pensionarios Apostolica auctoritate suffultos, vt necessarium esset *per text. in cap. fin. eod. tit. in 6.* Tum etiam quia non satis liquet an probata releuaret, vel quia in præfatis litteris Apostolicis sobstantialiter abrogata fuerit, vel quia, vt prætenditur repugnat Iuris communis dispositioni, qua attenta illi tenentur

5 tur pensionem soluere, qui fructus percipiunt *Dec. cons. 155. num. 1. Gig. de pension. quaest. 39. num. 6. & 7. Inter tract. magn. tom. 15. par. 1. fol. mihi 344. optimè Gonzal. super reg. 8. glos. 5. §. 5. num. 44.* vbi
6 quod quando Capitulum propter absentiam, obitum, vel aliam causam recipit fructus, aut distributiones super quibus Apostolica auctoritate pensio imposita fuerat, illam soluere tenetur, idemque firmat *Garz. de benef. part. 1. cap. 5. num. 215. Lotter. de re benef. lib. 1. quaest. 39. num. 31. & seqq. Barbos. in praxi exigen. pension. lib. 1. vot. 5. num. 13.* reddens rationem quia scilicet pensio est onus fructuū,
7 & ipsis fructibus inhaeret, *Rota coram Crescent. dec. 3. num. 2. cum seqq. de solut. in Romana pensionis 4. Iunij 1593. coram Litta per Garz. vbi supradicto cap. 5. num. 214. coram Card. Mantic. dec. 339. num. 3. coram Card. Mellin. dec. 448. sub num. 2. cum seqq. repetit. in rec. dec. 133. par. 2. & dec. 407. num. 2. pariter cum seqq. par. 3.*

Tertio denique ob non electam residentiam in domo Canonicali elidit ur pariter ex actu electionis domus sitae intra Claustrum dictae Ecclesiae factę per Lambertum, & Capitulo notificatae *Summ. illius nu. 2.* Quae quidem electio eo magis illi suffragari debet, quia cum Capitulum recusauerit ipsum ad primam residentiam admittere, & sic domum Canonicalem assignare, in illa vtique eligi non poterat,
8 ideoque impedimentum à Capitulo praestitum ipsi nocere non debet *l. si cum ipse vbi Bart. ff. de excusat. Tutor. & Curat. Rota coram san. me. Greg. decis. 341. num. 2. coram Penia decis. 323. num. 4. coram Buratt. dec. 896. num. 3. & in Meleuitana Antianitatis 1. Iulij 1643. coram R. p. d. meo Verospio §. 1. cum seqq.*

Tandem sufficit quod his omnibus reiectis fuerit
9 decreta executio litterarum, ac per signaturam specialiter praeseruata, vt in hoc Iudicio retardari non possit, vt fuit dictum in *Eugubina pensionis, coram Patriarca Manzanedo post Modern. Perus. de manut. dec. 309. num. 3. cum seq. Maresc. var. resol. cap. 86. num. 3. & 4. lib. 1.*

Et ita vtraque &c.

ALBINGANEN. CANONICATVS.

Luna 15. Ianuarij 1652.

ARGVMENTVM.

Prouiso ab Ordinario in concursu prouisi Apostolici conceditur mandatum de manutenendo, quatenus eius anteriorem possessionem probauerit, & ex quibus ad hunc effectum satis probata dicatur?

SVMMARIVM.

1. *Manutentio probanti anteriorem possessionem conceditur.*
2. *Possessio licet Instrumentalis, alio tunc temporis non possidente est manutenibilis.*
3. *Maximè si sit suffulta aliquo titulo.*
4. *Ordinarius regulariter habet pro se praesumptionem in collatione Beneficij à se facta, tamquam benè informatus de qualitatibus Beneficiorum suae Diaecesis.*
5. *Exceptio respiciens petitorium in iudicio ordinario discuti debet, neque interim denegatur manutentio possessori prouiso ab Ordinario.*

DECISIO CCCLXXXI.

De Canonicatu, & praebenda Collegiatae Ecclesiae Beatae Mariae Virginis loci Triorae Albinganen. Diocesis vacantibus per obitum P. Pauli Faraldi prouisus fuit ab Ordinario Albinganen. 27. Iunij 1650. Lucas Castaldus subsequuta actuali possessione sub die 8. Iulij sequentis eius *Summ. num. 1. & 2.* verum quia Ioseph Maria Raibandus, a Sede Apostolica eumdem Canonicatum, & praebendam

certo modo impetrauit. Ideò introducta causa coram me per contradictas dubitaui cui esset danda mandatum de manutenendo, & Domini ad fauorem Castaldi informantis responderunt, quia pro-
1 bat suam anteriorem possessionem ex instrumento publico adeptionis relato in eius *Summ. d. num. 2.*
2 quae licet instrumentalis alio tunc temporis non possidente est manutenibilis vulgat *l. praedia ff. de ac-*
3 *quir. poss.* Eoque magis eum sit suffulta titulo dictae prouisionis habitae ab Ordinario ex additis *in Brundusina bonorum 23. Ianuarij 1649. coram R. p. d. meo Meltio in Regien. Parocchialis 5. Martij eiusdem anni coram R. p. d. meo Ottobono, & in Leodien. Personatus de Fleron. 16. Maij 1650. coram me.*

Non obstat quod Canonicatus, & praebenda, de quibus agitur Praesbiteratus, seu alium Sacrum ordinem habeant annexum, cuius Lucas redditur incapax ob defectum legitimae aetatis.

Quia huiusmodi exceptio hactenus legitime instificata non fuit, imò repugnat dictae prouisioni in eius personam factae ab Ordinario, pro quo regula-
4 riter viget praesumptio, tanquam benè informato de qualitatibus beneficiorum, suae Diocesis ex notatis in *cap. praesentia de renunciat. Felin. in cap. cum ad aures num. 14 de rescript. Card. Zabarell. cons. 132. num. 5. Card. Seraph. dec. 1026 num. 3. vers. & cessat difficultas san. me. Greg. dec. 11. num. 3. & dec. 482. num. 6.* Ideoque tanquam respiciens petitorium in
5 Iudicio ordinario discuti debet, & interim manutentionem prouisi ab Ordinario, ac possessoris impedire non potest, vt in specie respondendo huic obiecto dixit *Rota in Imolen. Praeceptoriae 30. Martij 1607. coram bo. me. Manzanedo apud Modern. Perus. de manutent. dec. 10. num. 5. & 6.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA CAMBII.

Veneris 10. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Obligans se ad soluendum alicui, quotiescumque per Iudicem fuerit aliquid declaratum postquam emanauit sententia, & transiuit in Iudicatum, conditio dicitur impleta, & ipse remanet statim, & purè obligatus, etiam si in dicta sententia citatus non fuerit, & quare? Acta Iudicij Criminalis non sunt transportanda in Ciuili, & vbi Iudex Ciuilis declarat instrumentum validum, & exequendum, sublata remanet omnis praetensio Criminalitatis, & vsurae, diciturque paritum rei Iudicatae in Iudicio Criminali per sententiam latam in Iudicio Ciuili.

SVMMARIVM.

1. *Verbum*, quotiescumque, *conditionem praesefert.*
2. *Sententia, quae transiuit in rem iudicatam pro ueritate habetur.*
3. *Sententia quae fuit approbata per transactionem inter partes initam habetur pro veritate.*
4. *Promissio facta sub conditione, si aliquid constiterit, si per Iudicem fuerit declaratum, conditio dicitur purificata, & stipulatio commissa.*
5. *Obligatio conditionalis purificata, seu impleta conditione habetur pro pura, atque illius vigore agi potest.*
6. *Obligatio Cameralis habet executionem paratam, & eius vigore potest exequutiuè procedi.*
7. *Conditionis implementum, non requirit praesentiam, & & scientiam contrahentium.*
8. *Citato eo in sententia de cuius interesse principaliter agitur, non est necesse alios citare, qui habent secundarium praeiudicium.*

9 *Sententia lata cum legitimo contradictore ad quem defensio causæ principaliter spectabat, nocet etiam non citatis, qui in consequentiam lædi possunt.*

10 *Idque sinè difficultate si sententia iustificetur ex actis, & ex qua realiter constet de veritate.*

11 *Acta Iudicij Criminalis non sunt transportanda in Iudicio Ciuili, cum sint facta in diuersa causa, & inter diuersas personas, & ad alium effectum.*

12 *Iudex cui fuit dumtaxat causa Ciuilis commissa, ad eum non pertinet reuocatio sententiæ latæ in Criminali.*

13 *Sententia, quæ transiuit in iudicatum, & præuia transactione fuit à partibus approbata, habetur pro veritate, donec per tres conformes fuerit reuocata.*

14 *Iudex Ciuilis, quando declarat instrumentum validum, & exequendum, sublata remanet omnis suspicio vsuræ, & Criminalitatis.*

15 *Sententia lata in Iudicio Ciuili, parit executionem rei iudicatæ in causa Criminali.*

16 *Clausula*, sine præiudicio rei iudicatæ *apposita in commissione præseruat viam exequutiuam, & rem iudicatam.*

17 *Commissio vltima, signata cum clausula* sine præiudicio rei iudicatæ, *præcedentem simplicem commissionem circumducit.*

18 *Rei iudicata redditur, si post commissionem, nihil amplius fuit gestum in causa, nec prorogata fatalia, & ideò suum operatur effectum.*

19 *Executio obligationis Cameralis, retardari non potest per exceptionem discussionis anterioritatis, & posterioritatis creditorum requirentem altiorem indaginem.*

20 *Cambiorum realitas probatur ex litteris itus, & reditus Nundinarum.*

DECISIO CCCLXXXII.

Decretum Rotale quo declaratur esse exequendum mandatum ab A. C. relaxatum contra Hippolitum Coccapanum Domini confirmarunt. Quamuis enim Coccapanus promisisset restituere scuta 2096. de quibus agitur quotiescumq; Ioannes Mancinus fuisset declaratus verus, & legitimus Creditor Cambij ab eo contracti cum Marchione Palla-
1 uicino, quæ verba conditionem præseferunt, iuxta theor. *Bart. in l. 1. num. 15. & 22. ff. de condit. & demonstr.* Attamen huiusmodi conditio purificata remansit ob sententiam rotalem latam à R.P.D. meo Peutingerio canonizantem d. creditum pro vero,
2 reali, & legitimo, quæ cum transierit in iudicatum pro veritate habetur *l. res iudicata ff. de reg. Iur. l. ingenuum ff. de stat. homin. Buratt. dec. 26. num. 8. præ-*
3 *sertim* cum fuerit approbata per transactionem initam intèr Mancinum, & Marchionem debitorem, qui recognoscens debitum soluit ad illius computum scut. 1900. vt in terminis *Rota in recent. dec. 425. num. 19. & 20. par. 5. & coram bo. me. Merlino dec. 2. nu. 10.* quod exuberat, vt dicta conditio dicatur
4 purificata, & stipulatio commissa iuxta originalem doctrinam *Iacob. de Aren. in l. qui Romæ §. Augerius ff. de verb. oblig. quem ibid. sequunt. Aretin. num. 16. Angel. num. 2. vers. in text. Imol. num. 15. ante fin. Alex. num. 3. Ias. num. 2. & communiter omnes Parisi. cons. 121. num. 10. lib. 4. Card. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 2. tit. 1. num. 45. Surd. dec. 218. num. 8. vers. quinimò voluerunt.*

Quare iure merito fuit decreta executio dicti
5 mandati quia obligatio conditionalis purificata, seu impleta conditione habetur pro pura *l. final. §. 1. & ibi scribentes ff. de vulgar. Parisi. cons. 48. num. 12. lib. 1 Surd. cons. 179. nu. 11.* Atque illius vigore agi potest *l. cedere diem 213. ff. de verb. signif. l. quoties la prima in ord. 59. ff. de verb. oblig. Caputaq. dec. 272. num. 1. & 2. par. 2. Rot. in rec. dec. 109. nu. 1. par. 7. & penes Mobedan. de oblig. Camer. dec. 160. nu. 2. &* quidem exequutiuè stante obligatione Camerali,
6 quæ habet exequutionem paratam idem *Modern. qu. 2. num. 5. vbi cumulat plures Rotæ dec.*

Nec resistunt replicata contra sententiam latam à R. P. D. meo Peutingerio, & signanter quod Coccapanus in ea non fuit citatus quia vltra quod hodie non agitur de exequutione dictæ sententiæ, sed illa solum deducitur ad ostendendum purifica-
7 tionem conditionis appositæ in obligatione Coccapani, cuius implementum non requirit præsentiam, nec scientiam contrahentium *Bart. in l. si quis 41. nu. 7. vers. præterea ff. de verb. oblig.* Placuit responsio alias data quod citatio Coccapani in illo Iudicio non erat necessaria, cum non ageretur principaliter de eius interesse, sed Marchionis, quem ideo satis est fuisse citatum quamuis sententia Coccapanio noceret in consequentiam, quia huiusmo-
8 di præiudicium secundarium ad istum effectum non attenditur iuxta *glos. ab omnibus receptam in l. de vnoquoque ver. quos causa ibiq; Marsil. in repetit nu. 116. ff. de re iudic Ias. in l. decem stipulatus num. 38. ff. de verb. oblig. Alex. cons. 86 nu. 3. lib. 2. Couar. pract. quæst. cap. 13. nu. 6. vers. hoc ipsum Caputaq. dec. 107. num. 6. cum seq. & signanter num. 8.* Et est regula ge-
9 neralis, quod sententia lata cum legitimo Contradictore, ad quem defensio causæ principaliter spectat, nocet etiam non citatis, qui in consequentiam lædi possunt, quam præter allegatos firmauit *Couar. d. cap. 13. num. 3. vers. nec oberunt & num. 6. vers. nam sententia lata Capic. latr. dec. 137. num. 46. lib. 2. Rota coram bo. me. Coccino dec. 210. num. 4. & in Romana Saluiani 15. Ianuarij 1644. coram R. p. d. meo Verospio 5. cum enim* Idque sine difficultate cum iustifi-
10 cetur ex actis, ex quibus constat de realitate Cambij, & veritate crediti; vt probatur in decisione edita super eodem credito in *Romana Cambij 23. Ianuarij 1645. coram R. p. d. meo Peutingerio Canonizata in subsequen. decisionibus huius causæ coram bo. me. Arguelles 9. Iunij 1649 & coram R p. d. meo Royas 9. decembris 1650.* & in hoc Iudicio, ac dubio diuerso iuxta stilum supponendum.

Quod verò non fuerint transportata acta Iudicij criminalis, nec reuocata sententia in eo iudicio lata, prout esse necessarium contendebant scribentes pro Coccapano, præsertim cum Iudex secundæ instantiæ Criminalis non reuocauerit sententiam primi Iudicis in ea parte, quæ Cambium declarat vsurarium, & applicat fisco; sed solum absoluerit Ioannem vti habentem dumtaxat nudum nomen,
11 nullius momenti visum fuit, quia acta Iudicij criminalis non sunt transportanda in Ciuili cum sint facta in diuersa causa, & inter diuersas personas nempè cum Procuratore fiscali *Card. Seraph. dec. 377. num. 6. Rota in rec. dec. 204. num. 16. & seqq. par. 7.*
12 Reuocatio autem sententiæ in eo iudicio latæ non pertinebat ad Rotam, cui cõmissa dumtaxat fuerit cognitio causæ Ciuilis, multoque minus erat necessaria ad effectum de quo agitur, quia Coccapanus non adiecit conditionem, quod deberet expectari exitus Iudicij criminalis, sed quod Mancinus esset declaratus verus, & legitimus creditor, quæ conditio remansit impleta post sententiam rotalem
13 transactam in rem iudicatam, & a partibus approbatam, præuia transactione, vt dictum est, quæ habetur pro veritate, nec ab ea recedi potest donec fuerit per tres conformes reuocata, vt firmat *decis. R. p. d. mei Royas in fin.* imò ex dicta sententia remansit

mansit penitus elisa vis, & sublatus effectus sententiæ & Iudicij criminalis, quia quando Iudex Ciui-
14 lis declarat Instrumentum validum, & exequendum sublata remanet omnis prætensio vsuræ, & criminalitatis, ac sententia lata in Iudicio Ciuili pa-
15 rit executionem rei iudicatæ in causa criminali, vt in his terminis firmat *Grat. discept. 394. num. 23. & 24. & dixit Rota coram Card. Mellin. dec. 444. num. 1. & per totam.*

Nec refert, quod a dicta sententia D. mei Peuting. fuit commissa causa appellationis, quia præ-
16 ter quod vltima commissio signata fuit cum clausula *sine praiudicio rei indicata*, quæ præseruauit viam executiuam, & rem iudicatam *Put. dec. 191. nu. 17. lib. 1. in corr. Card. Seraph. dec. 54. num. 6.* ac præce-
17 dentem commissionem circumduxit *Rota in nullius, seu Sublacen. Attentatorum 1. Iulij 1647. coram R.p.d. meo Bichio, & in Meleuitana Antianitatis 14. Decembris 1648. coram Reuerendissimo Decano sub §. neque*
18 *releuat*, dum nihil amplius in causa gestum fuit, nec prorogata fatalia clara redditur res iudicata *cap. cum sit Romana extr. de appell. clem. si appell. eod. tit. Auth. ei qui C. de temp. appell.* Rota in *Caietana bonorum 3. Decembris 1646. coram me §. appellarunt agentes*, quæ ob id suum effectum operatur.

Nec subsistit, quod veritas crediti declarari debuerit ab vtroque Iudice tam Ciuili quam criminali, quia, vt apparet ex lectura obligationis nulla requisita fuit declaratio Iudicis criminalis, nec illa verba tanto ciuile quanto criminale stante conditionaliter, sed solum demonstratiuè ad declarandum, de quo cambio partes intelligebant, cum latè probatum fuit in *decis. bo. me. Arguelles §. non obstat exceptio.*

Demum non obstat quod Coccapanus pulsari non possit pro restitutione, seu solutione dd. scut. 2069. nisi discussa anterioritate crediti inter ipsum, & Mancinum, quia cum dictas pecunias receperit inuestitas sub obligatione Camerali de illas restituendo in euentum dictæ conditionis, non potest retar-
19 dari eius executio per oppositam exceptionem discussionis anterioritatis, & potioritatis creditorum requirentem altiorem indaginem *Modern. vbi supra quæst. 18. num. 18. Pacif. de Saluian. inspect. 2. cap. 2. num. 313. Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 121. num. 54. Buratt. dec. 404. num. 11.*

Repetita denique circa inualiditatem Cambij, & defectus actionis Mancini vti habentis solum nudum nomen latè tolluntur in dd. præcedentibus decisionibus, & signanter coram *R. p. d. meo Peuting.*
20 in quibus comprobatur realitas Cambiorum ex litteris itus, & redditus nundinarum, & ius Mancini stante cessione reportata ab hæredibus Horatij originalis creditoris.

Et ita vtraque &c.

ROMANA CENSVS.

Luna 11. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Via executiua non dicitur vulnerata ex sententia, quæ non tangit substantiam obligationis Cameralis, sed dumtaxat illius executionem. Donatio facta à consanguineis quæ non emanauit contemplatione certi, & determinati matrimonij, sed in genere, remanet pura, & matrimonium dicitur causa impulsiua illius, & quando matrimonium dicatur finalis causa donationis, & quid in vtroque casu operetur? Filij in conditione positi non censentur in donatione vocati, si fauore donatarij fuerit apposita clausula *ad habendum*, in Instrumento, & quare? & ratio adiecta donationi, si fuit ad certum casum restricta non extenditur ad casum diuersum, & dumtaxat illas personas compræhendit de quibus in ea fuit facta aliqua mentio.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet paratam executionem.*
2 *Via executiua non dicitur vulnerata per sententiam, quæ respicit dumtaxat modum exequendi, non autem infringit substantiam obligationis Cameralis.*
3 *Cameralis obligatio non vulneratur per vulnerationem decreti, & mandati executiui, sed opus est, quod obligatio ipsa annulletur.*
4 *Index, qui dixit mandatum non esse exequendum super bonis fideicommisso suppositis non perimit substantiam obligationis Cameralis quo ad alia bona libera, nec aufert facultatem executiuè procedendi.*
5 *Clausula*, quam, & quas, *in commissione adiecta, operatur, vt procedi possit tamquam in prima.*
6 *Donatio facta à Consanguineis Patris, quæ non emanauit contemplatione certi, & determinati matrimonij, sed in genere, dicitur pura, & causa matrimonij dicitur tantum impulsiua.*
7 *Donatio facta à consanguineis Patris cuius causa tantum impulsiua fuit matrimonium operatur vt super bonis donatis nullum Ius quasitum dicatur filijs donatarij.*
8 *Amplia, vt donatarius possit de eis ad libitum disponere.*
9 *Filij in conditione positi non censentur in donatione vocati, quando fauore donatarij fuit apposita clausula ad habendum qua pugnat cum onere restituendi filijs.*
10 *Clausula* ad habendum *importat liberam alienandi facultatem.*
11 *Filij non censentur positi in conditione ad inducendam eorum vocationem, sed ad impediendam dumtaxat reuersionem, quam donator eo tantum casu voluit, quo donatarius sine filijs decederet.*
12 *Ratio adiecta donationi*, vt bona conseruentur in *linea masculina si esset restricta ad casum delicti, non valet extendere fideicommissum inter omnes descendentes masculos in casum mortis.*
13 *Prohibitio ad illas personas restringitur, de quibus in ea fuit facta mentio, neque extenditur ad non expressas.*

DECISIO CCCLXXXIII.

Mandatum rotale esse exequendum DD. responderunt cum relaxatum fuerit vigore obligatio-
1 nis Cameralis paratam executionem habentis cuius via executiua vulnerata non fuit à sententia A. C. declarante extare fideicommissum super tribus ex quinque partibus bonorum, de quibus agitur vigore donationis olim factæ Io: Baptistæ Crescentio ab alijs eius fratribus de Crescentijs sub die 11. Ianuarij 1601. illudque esse apertum ad fauorem D. Marcelli Crescentij vti filij masculi dicti Io: Baptistæ, nullumque Ius, nullamque actionem supereis D. Marcello Gherardo competere; & propterea præuia repositione à quocumque decreto eidem associationem deneganda; quoniam cum hæc om-
2 nia non infringant substantiam obligationis, sed respiciant dumtaxat modum exequendi, vt scilicet mandatum non exequatur super bonis fideicommisso suppositis firma in reliquis remanente eius validitate non fuit vulnerata via executiua cum ad hunc effectum opus sit quod tangatur substantia obligationis, vt distinxit *Rota in Romana Census coram Cantuccio, qua est decis. 132. num. 12. vers. si quidem si, reseruatio par. 2. diuers. & coram Penia dec. 877. num. 5.* vbi quod obligatio Cameralis non vulneratur

iatur per vulnerationem decreti, & mandati executiui, sed opus est quod obligatio ipsa annulletur, *& decis. 78. num. 11. apud bo. me. Coccino repetita penes Zacch. de oblig Camer. decis. 95. num. 7. & coram bo. me. Buratto dec. 329. num. 6. ibique Add. littera A.*

In proposito autem A. C. non declarauit obligationem nullam, nec tetigit illius substantiam, sed solum dixit mandatum non esse exequendum super bonis fideicommisso suppositis propter exceptionem fideicommissi quæ non perimit obligationis substantiam quoad alia bona libera, sed imò cum illa compatitur. Ideò per huiusmodi sententiam non fuit sublata facultas procedendi executiuè ex rationibus adductis in decisionibus supra relatis, & in *Esina pecuniaria 26. Iunij 1647. vers. final. coram R. p. d. meo Peutingerio & in Meleuitana Census 1. Iulij 1648. §. 1. vers. quæ non potest dici coram Reuerendiss.*
5 *D. Terracinen.* Indeque ex clausula *quam, & quas* in commissione adiecta procedi potuit, vt in prima *Rota apud Card. Seraphino dec. 1241. num. 2. & decis. 731. num. 5. par. 2. & decis. 305. num. 4. & 5. cum seqq. par. 5. rec.*

Minusue dixerunt obstare iniustitiam ex eo quod bona censita proueniant à dicta donatione per dd. fratres facta ad fauorem dicti Ioannis Baptistæ, vt commodius posset nuptias contrahere, & meliorem conditionem inuenire. Nam cum huiusmodi
6 donatio non emanauerit contemplatione certi, & determinati matrimonij, sed in genere, donatio remanet pura, & causa matrimonij dicitur tantum impulsiua iuxta distinctionem *Oldrad. cons. 5. num. 1. quam latè explicant Mouter. decis. Aragon. 10. num. 11. & seqq. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 4. glos. 1. nu. 16. & 17. Molin. de rit. nupt. lib. 3. cap. 12. num. 22. vers. an verò Grat. discept. for. cap. 984. num. 23. & 24. & tenuit Rota coram bo. me. Buratto dec. 851. num. 7. & 9. & dec. 20. num. 12. par. 5. rec.* Et proindè
7 nullum Ius super bonis donatis ex ea quæsitum fuit Marcello donatarij filio *Dec. cons. 215. sub num. 5. vers. & illa verba Alciat. cons. 7. sub num. 30. circa fin. lib. 8. Buratt. d. dec. 861. num. 8. & Pisauren. Donationis 8. Febr. 1647. coram Eminentissimo D. Card. Ot-*
8 *tobono vers. sed etiam,* quinimò potuit Donatarius de eis ad libitum disponere, vt sequendo *d. cons. 5. Oldrad. respondit Rota in Romana fideicom. de Incoronatis 5. Martij 1640. coram bo. me. Pirouano vers. Primus igitur casus & in decis. huius causæ sub die 12. Iunij 1651. coram eodem D. Ottobono vers. donatio enim.*

Ex eo vero quod in donatione additum fuerit pactum reuersiuum casu quo Ioannes Baptista sine fi-
9 lijs decederet, filij in conditione positi non censentur vocati, nam cum fauore Donatarij fuerit appo-
10 sita clausula ad habendum, importans liberam alienandi facultatem, pugnat cum onere restituendi filijs, qui propterea non censentur in conditione
11 positi ad inducendam eorum vocationem, sed ad impediendam dumtaxat reuersionem, quam Donatores eo tantum casu voluerunt quo Ioannes Baptista sine prole decederet, vt in terminis ad euitandam contradictionem respondit *Rota in Romana prætensi fideicom. 30. Aprilis & 8. Nouembris 1638. coram bo. me. Coccino.*

Nec ex eo quod donatio facta fuerit, vt bona
12 conseruarentur in linea masculina censetur inductum fideicommissum inter omnes descendentes masculos cum ratio hæc legatur restricta ad casum delicti, nec proindè valeat extendere fideicommissum in casum mortis, vt sæpius respondit *Rota, & signanter dec. 8. num. 2. par. 7. rec. in Tiburtina fideicom. 16. Martij & 27. Iunij 1640. coram bo. me. Panzirolo in Spoletana fideicom. 11. Aprilis 1641. coram R. p. d. meo Peutingerio vers. non obstat ratio, & in Romana fideicom. 19. Iunij 1651. coram Eminentiss. D. Card. Ottobono vers. primò cum seqq. & in decis. huius*
13 *causæ vers. final. coram eodem* quinimò cum præfata prohibitio delicti restricta fuerit ad personam dicti Io. Baptistæ absque vlla mentione eius filiorum exinde elicitur Donatores non intellexisse eos compræhendere in præfata donatione, sed illam restrinxisse ad eumdem Io: Baptistam ex ponderatis in similibus terminis in *Romana fideicom. de Coronis 12. Iunij 1651. coram me §. quæ clariora &c.*

Et ità vtraque &c.

ROSSANEN. IVRISPATRONATVS.

Lunæ 11. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Manutentio datur illi qui est in possessione vel quasi, & in eodem iudicio potest dari pluribus ad diuersos effectus, cum alijs de quibus in summario.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus etiam perpetuum conceditur si Ecclesia antiqua in ampliorem, decentioremque, formam readificetur, & dotetur pro celebratione missarum.*

2 *Episcopus habet Iuris assistentiam; respectu Ecclesiæ existentis intra limites suæ Diœcesis eligendi, & deputandi Quæstores, seu Ministros pro administrandis oblationibus, & elemosynis, eisque recipiendis.*

Manutentio eo facilius conceditur habenti pro se iuris assistentiam concurrentibus actibus possessorys.

3 *Attentata, ex quo sapiunt delictum, concludentissimè debent probari, non verò per fidem extraiudicialem.*

Actus factus per vim in spretum inhibitionis Rotalis dicitur attentatus.

4 *Vnica præsentatio sufficit pro acquirenda quasi possessione ad effectum obtinendi manutentionem.*

5 *Cappellanus habens quasi possessionem celebrandi sacrum in aliqua Ecclesia debet manuteneri etiam si possessio sit solum instrumentalis alio tunc non possidente.*

6 *Prætensiones quæ altiorem indaginem, & exactiorem discussionem requirunt reijcienda sunt ad iudicium petitorium.*

DECISIO CCCLXXXIV.

Ntiqua Ecclesia sub Inuocatione S. Leonardi posita prope mare in Territorio Coriolani Rossanen. Diœcesis annis proximè elapsis occasione immaginis Sanctissimæ Virginis nuncupatæ de Sclauonia ibi vt dicitur, diuino monitu repositæ diruta fuit, & ibidem, vt deponunt plures Testes relati in *Summ. responsionis D. Ducis num. 2.* in ampliori, & decentiori forma, noua Ecclesia reædificata, non amplius sub inuocatione, vt priùs Santi Leonardi, sed ratione dictæ Sac. Immaginis sub inuocatione Beatissimæ Virginis de Sclauonia, præuia reseruatione ad fauorem dicti D. Ducis Coriolani, eiusque hæredum, & Successorum Iurispatronatus eiusdem nouæ Ecclesiæ cum facultate præsentandi Cappellanum ad nutum amouibilem pro ibidem celebrando sacro singulis Dominicis, alijsque festiuis de præcepto sub onere tamen illam dotandi in annuis ducatis 30. pro celebratione dd. missarum, illamque construendi, perficiendi, conseruandi, ac prouidendi, & ornatam tenendi omnibus paramentis, & ornamentis necessarijs ad celebrãdum, prout actualiter dotata, & reædificata, non tamen adhuc perfecta) in perpetuum simplex beneficium erecta fuit, illiusque Iuspatronatus, ac præsentandi modo quo supra per hæc verba reseruatum ibi, Nos igitur &c.

Atten-

" Attendentes &c. Ecclesiam prædictam tanquam à
" te fundatam, & dotatam in perpetuum simplex beneficium Ecclesiasticum erigimus, & instituimus,
" ac declaramus esse in perpetuum de Iurepatronatus
" domus, & familiæ tuæ, Cappellanosque prædictos
" &c. ad nutum amouibiles, Ius præsentandi, & nominandi &c. ad te suosque hæredes, & Successores
" in perpetuum spectare, & pertinere, auctoritate nostra decernimus, & mandamus &c. *Summ. eiusdem D. Ducis num. 1. 2. 3. & 4.* Verum quia occasione oblationum, & eleemosinarum, quæ à Christifidelibus eidem Ecclesiæ plena manu elargiuntur diuersæ in diem ortæ fuerunt controuersię inter Reuerendissimum D. Archiepiscopum Rossanen. d. D. Ducem, & Ioannem Dominicum Capalbum Cappellanum ab eo præsentatum, ideò delata mihi causa dubitaui an, & cui esset dandum mandatum de manutenendo ac DD. omnibus concedendum esse responderunt, prout infra.

Domino scilicet Archiepiscopo in quasi possessione eligendi, ac deputandi Quæstores, aliosque ministros pro recipiendis, & administrandis dictis oblationibus, & elemosinis, quia non solum habet Iuris assistentiam sibi attribuentem omnimodam Iurisdictionem, tàm respectu Ecclesiæ intra limites suæ Diecesis existentis, *cap. omnes Basilicæ 26. quæst. 7. cap. conquerente de off. ord. cap. cum Venerabilis §. quia igitur de relig. dom. Caputaque decis. 306. num. 1. par. 1. & dec. 101. per tot. part. 2. Rota decis. 145. sub num. 6. part. 2. diuers. & in rec. dec. 171. num. 2. ac dec. 491. num. 1. part. 1.* Quam respectu eleæmosinarum, quæ eidem Ecclesiæ, eiusque imaginibus offeruntur, dum cum eo non concurrit Parochus, seu Rector, vt optimè distinguendo probat *Abb. in cap. dilectus sub num. 4. vers. quoad primum de off. iud. ord.* eademque distinctionem pluribus adductis auctoritatibus comprobauit *Rota in Lunen. Sarzanen. oblationum 8. Februarij 1627. coram bon. mem. Merlino in recen. dec. 37. num. 4. par. 5.* Sed etiam docet de eius quasi possessione ex testibus deponentibus semper d. D. Archiepiscopum, eiusque Antecessores elegisse Deputatos omnesque eleæmosinas eisdem Deputatis pro tempore fuisse consignatas eius *Summ. num. 6. circa fin.* concurrentibus enim actibus possessorijs eo facilius conceditur manutentio habenti pro se iuris assistentiam, vt dixit *Rota d. dec. 491. num. 2. & 3. part. 1. dec. 93. num. 2. part. 4. rec. in Elen. iurisdictionis 19. Iunij 1647. coram Reuerendiss. D. meo Decano cum cæteris adductis per postb. de manut. obseruat 45. num. 1. & 2.*

Non obstat quod Archiepiscopus accesserit ad Ecclesiam de qua agitur, & requisiuerit assertum Procuratorem dicti Cappellani, vt sibi traderet claues capsæ, vbi prætatæ eleæmosinæ asseruantur, eosque illas non tradente capsam per vim aperire fecerit in spretum inhibitionis Rotalis *d. Summ. D. Ducis num. 8.* & sic non solum attentauerit, verum etiam ex hac petitione Collitigantium possessio iustificata remaneat. Quia prætata non probantur nisi per attestationem extraiudicialem factam ab Eliseo Capalbo fratre eiusdem Cappellani, quæ propterea non meretur aliquam fidem, præsertim in hac materia, quæ cum sapiat delictum concludentissimas requirit probationes *Lancell. de attent. par. 3. cap. 26. num. 5. Card. Mant. dec. 62. num. 2. Rota dec. 411. num. 1. par. 2. rec. & coram bon. mem. Buratto dec. 644. num. 4.*

Domino autem Duci in quasi possessione præsentandi Cappellanum ad nutum amouibilem, quia eius possessio iustificata fuit in ipsamet præsentatione Capalbi, effectum sortita, præuia institutione habita ab ipsomet D. Archiepiscopo, & apprehensione possessionis *d. Summ. num. 5.* vnica enim præsentatio sufficit pro acquirenda quasi possessione manutenibili *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num 91. de caus. poss. & propriet. Rota coram Durano dec. 87. nu. 8. & penes postb. vbi supra dec. 117. num. 27. & 28. ac in Sulmonen. beneficij 10. Martij 1649. coram bo. me. Arguelles §. respectum verò circa fin.*

Cappellano deniq; in quasi possessione celebrandi Sacrum in d. Ecclesia, & percipiendi annuos ducatos 30. pro eius stipendio assignatos, nam de ea constat ex publico instrumento appræhensionis, *d. Summ. d. num. 5.* quæ licet instrumentalis alio tunc temporis non possidente est manutenibilis *vulgat. l. prædia ff de acquir. poss.*

Cæterum ea, quæ deducebantur tam pro parte D. Archiepiscopi super nullitate reseruationis dicti Iurispatronatus, & prę̀sertim, ex quo Ecclesia reedificata fuerit ex eleæmosinis, quam pro parte collitigantium super illius validitate, ac facultate percipiendi, & distribuendi dictas oblationes omniaque alia hinc inde præsentata, & longa serie deducta Dominis visa fuerunt non esse discutienda in hoc summarijssimo manutentionis, sed reijcienda ad iudicium petitorium vti altiorem indaginem, & exactiorem discussionem requirentia *Rota semper consueuit, & signanter in Cathacen. contractus 21. Maij 1651. coram R.p.d. meo Celso §. final.*

Et ità vtraque &c.

LEODIEN. PRÆPOSITVRÆ DE MANSINNES.

Veneris 15. Martij 1652.

A R G V M E N T V M.

Aggrauatoria conceditur contra non parentem executorialibus Rotæ si post seruatos terminos, & post relaxationem declaratoriæ continuat in eius pertinacia, & inobedientia.

S V M M A R I V M.

1 *Pœna crescere debet, crescente contumacia, & proteruia parere debentis, mandatis Rotalibus, seu verius Apostolicis.*

2 *Aggrauatoria conceditur contra eum qui debitam paritionem non ostendit post intimatas personaliter sibi litteras declaratoria Rotalis, & post seruatos quatuor terminos cum interuallo decem dierum inter vnum, & alterum.*

D E C I S I O CCCLXXXV.

QVia crescente contumacia, & proteruia parere debentis crescere debet, & pœna ad hoc, vt
1 tandem resipiscat, & pareat mandatis rotalibus, seù verius Apostolicis *cap. veritatis de dol. & contumac. & cap. quoniam frequenter §. fin. ibiq; glos. verb. ad alteram, vt lit. non contestatum*, ideo proposito dubio, an esset danda aggrauatoria contra Iacobum Theodorum Briens, Domini affirmatiuè resoluerunt quia post sibi personaliter intimatas litteras declaratoriæ rotalis, seruatisque solitis quatuor
2 terminis, cum interuallo decem dierum inter vnum & alterum, iuxta praxim relatam à *Vestr. lib. 8. cap. vlt. num. 19.* in antiqua, & indurata contumacia perseuerat, nec debitam paritionem ostendit, vt respondit *Rota in Ariminen. legatorum 17. Martij 1627. coram Manzanedo in recen. decis. 732. nu. 1. & per tot. part. 8. in Interamnen., & Melfiten. bonorum 1. Iulij 1648. coram Emin. D. Corrado in Colonien. Vicariæ 3. Decembr. 1649. coram Emin. Ottob. & prius in Cæsaraug. distributionum, seu attentat. 23. Nouembr. 1647. cor. me.*

Et ità per contradictas &c.

RO-

ROMANA, SEV NEPESINA RESTITVTIONIS in integrum.

Lunæ 18. Martij 1652.

ARGVMENTVM.

Restitutio in integrum aduersus confectionem inuentarij non factam in tempore, si adsit iusta, & legitima causa, excludatur dolus, & constet de læsione, etiam maiori conceditur, & qualiter de his omnibus ad hunc effectum sufficienter apparere dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum aduersus non confectionem inuentarij in tempore competit etiam maiori, si adsit causa legitima, excludatur dolus, & constet de læsione.*

2 *Restitutionis prebent causam legitimam aduersus non confectionem inuentarij qualitates sexus, senectutis, paupertatis, absentiæ, & probabilis credulitatis, quod illud fuisset factum in tempore.*

3 *Dolus in ommissione inuentarii excluditur, si agatur de hæreditate mulieris.*

4 *Mulier vltra dotem nihil aliud habere præsumitur donec contrarium probetur.*

5 *Hæreditas Mulieris, etiam sine inuentario, firmari & dignosci potest ex instrumento dotali.*

6 *Ex ommissione inuentarij non præsumitur occultatio, & subtractio bonorum hæreditariorum si hæres bona describenda non possidebat.*

7 *Inuentarij ommissio fraudolenter facta non præsumitur, quando aliundè apparet de bonis describendis, ità quod occultari non possint.*

8 *Restitutio in integrum aduersus non confectum inuentarium stante læsione numquam denegatur.*

9 *Et eo certiùs si petens restitutionem non agat de lucro captando, sed de damno euitando.*

DECISIO CCCLXXXVI.

FVit resolutum Claudiæ competere restitutionem in integrùm aduersus confectionem inuentarij bonorum hæreditariorumque Siluiæ Matris non fa-
1 ctam in tempore, quia non deficit iusta, & legitima causa, excluditur dolus, & constat de læsione, ex quibus propterea etiam maiori restitutio denegari non solet §. *extraneis autem instit. de hæred. qualit. & differen. Alex. in l. Iuris ignorantiam sub num. 6. C. qui admitt. ad bon. poss. Maurit. Bolan. de rest. in integr. cap. 130. sub num. 6. vers. sed qui inter tract. magn. to. 5. fol. mihi 147. Odd. de rest. in integr. par. 2. quæst. 89. art. 7. num. 53. cum seqq. Aufrer. in addit. ad Cappell. Tolos. dec. 55. num. 7. Franc. dec. 291. num. 3. par. 1. cum alijs plenè relat. per Grat. discept. for. cap. 656. nu. 7. & cap. 797. num. 19. ac in puncto respondit* Rota *in Anconitana restitutionis in integr. 5. Iulij 1638. §. nec obstat, quod maioribus coram bo. me. Buccabella confirmata coram me 24. Ianuarij 1642. & in Romana, seu Florentina restitutionis in integr. 10. Maij 1641. coram Card. Panzirolo §. licet enim regulariter relata per Add. ad dec. 460. nu. 225. par. 8. recent.*

Iusta siquidem, & legitima causa resultat non solum, ex quo Actrix est fœmina sexaginaria, & pauperrima vt firmatum fuit inter ipsam, ac Georgium, & alios de Roscis ad effectum illi subministrandi alimenta in *Interamnen. pratensi fideicommissi 2. Decembris 1643. coram R.p.d. meo Meltio*, sed etiam ex quo per plures annos fuit absens à Ciuitate Interamnæ, vbi extant prædicta bona hæreditaria, & probabiliter credere potuit inuentarium fuisse confectum à dicto Georgio eius Consanguineo, & Notario publico, qui rogatus fuerat de reiteratis declarationibus factis ab eadem Claudia, quod ipsa esset hæres eiusdem Siluiæ Matris cum beneficio *l. & Inuentarij* huiusmodi enim qualitates sexus senectutis paupertatis absentiæ, & probabilis credulita-
2 tis, quod illud in tempore fuisset confectum iustam, & legitimam præbent causam, vt illam in hoc iudicio restitui debeat ex probatis per *Franc. Marc. d. dec. 291. d. num. 3. & per Grat. d. discept. 656. num. 8.*

Dolus verò absolutè excluditur, quia præter
3 quod agitur de hæreditate mulieris, quæ vltra do-
4 tem, nihil aliud habere præsumitur donec contrarium probetur *l. 3. §. sed vtrum in fin. ff. de minor. Rota in Ianuen. separationis Thori 4. Iulij 1633. coram bo. me. Coccino in rec. dec. 231. num. 2. par. 6. cum alijs adductis in d. Interamnen. pratensi fideicom. §. de paupertate autem*, Ideoque etiam sine inuentario statum
5 hæreditatis ipsius firmari, & dignosci posse ex instrumento dotali dictum fuit in *Romana fideicom. de Marianis 1. Martij 1649. coram R.p.d. Royas §. fin.* Omnia bona si quæ aderant in dicta hæreditate occupata fuerunt à prædicto Georgio, & alijs de Roscijs ipsa Claudia ab ipsorum possessione penitus expulsa, vt firmatur in eadem *decis. Interamnen. pra-*
6 *tensi fideicom. §. fin.* Ex inde enim cessat suspicio subtractionis, & occultationis bonorum hæreditariorum quæ ex omissione Inuentarij alias resultare potest, & consequenter cessat, & excluditur quilibet dolus cum ex hoc nulla fraus in ipsa considerari valeat per ea, quæ tradunt *Aym. cons. 275. sub num. 11. vers. breuiter dico quod non cum seq. Surd. dec. 216. sub num. 3. vers. cum enim Cyriac. controu. for. cap. 326. num. 10. cum seqq. & cap. 411. num. 23.* firmant quod
6 vbi aliunde apparet de bonis describendis in inuentario, ita quod occultari non possint, non præsumitur dolosè, nec in fraudem omissa illorum descriptio *Rota coram Durano dec. 387. la 1. num. 17. & 18. Comprobata in dicta Anconitana restitutionis in integr. coram me §. & in hanc sententiam* vltra quod sufficienter excluditur ex prædicta absentia à Ciuitate Interamnæ, alijsque qualitatibus supra ponderatis, vt probat *Minard. cons. 4. sub num. 14. vers. quinimò à dolo*. Nullatenus subsistente quod Claudia alienauerit nonnulla bona ad Siluiam spectantia, vt probari prætenditur ex Testibus relatis in *Summario Dominici num. 4.* quia dicti Testes (vltra alias exceptiones adductas ab Informantibus) non deponunt de bonis Siluiæ, sed de bonis Honorij eiusdem Claudiæ Patris.

Constat denique de læsione saltem ad effectum, de quo agitur quia si Claudia priuaretur beneficio Inuentarij teneretur seruare ratificationem alienationis prædij controuersi factam ab eadem Siluia eius Matre, & ob modicam hæreditatem spoliaretur commodo ingentis donationis ab eius Auo cõstitutæ, ac fideicommissi in ea ordinati, quod non sine magna probabilitate ex verbis eiusdem donationis, alijsque ab eius Informantibus latissimè põderatis ad ipsius fauorem purificatum esse dedu-
8 cebatur hoc enim casu nunquam denegari restitutionem in integrum probant auctoritates in *princ. alleg. & signanter Rota in dicta Romana, seù Florentina restitutionis in integr. coram Card. Panzirolo*, Eoq;
9 certiùs cum Claudia non agat de lucro captando, sed huiusmodi restitutionem petat ad effectum euitandi damnum, quod alias sibi resultaret propter amissionem dictæ donationis, & obligatione seruandi præfatam ratificationem.

Et ità vtraque &c.

RO-

ROMANA FIDEICOMMISSI.
Luna 15. Aprilis 1652.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum ordinatum in casum delicti, non extenditur ad casum mortis, licet fuerit habita ratio conseruandæ Agnationis, dum illa stat dependenter, & consecutiuè ad casum delicti. Prohibitio autem alienationis in Fiscum ex delicto non comprehendit alienationem ex contractu, & quare? & an ad purificationem fideicommissi in casum delicti, requiratur tale delictum, per quod sequatur realis confiscatio, vel sufficiat tale per quod imponatur sola pœna pecuniaria?

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum semper à Testatore restrictum ad casum delicti, non extenditur ad casum mortis.*

2 *Amplia etiam si fuerit addita ratio conseruandæ Agnationis, dum non independenter, & de per se, sed consequutiuè ad prædictum casum delicti fuit apposita.*

3 *Ratio conseruandæ Agnationis, quando non stat independenter, & de per se, sed consecutiuè ad aliquem casum, extra eum non inducit aliquod fideicommissum, nec illud ampliat, nec extendit.*

4 *Fideicommissa tamquam odiosa non sunt multiplicanda nec extendenda de casu ad casum.*

5 *Fideicommissum cum sit odiosum, si sit restrictum ad casum delicti, non debet extendi ad casum obitus à Testatore neque expressum neque consideratum.*

6 *Fideicommissarius, vocatus in aliquo casu, qui non euenit, non potest impedire, quin creditor experiatur Iura sua super bonis fideicommissarijs, ab eius debitore possessis.*

7 *Testatoris voluntas, ubi est clara non est opus recurrere ad coniecturas.*

8 *Testator, si in priori Testamento fuit discretiuè locutus in casu delicti, & obitus, & in vtroque fideicommissum ordinauit, non censetur idem voluisse in secundo, si fideicommissum dumtaxat ad casum delicti restrinxit.*

9 *Prohibitio alienationis in Fiscum ex delicto, non comprehendit alienationem ex contractu.*

10 *Prohibitio alienationis, debet strictè interpretari, nec est extendenda de casu ad casum.*

11 *Fideicommissum in casum delicti, comprehendit dumtaxat casum illius delicti, per quod sequatur actualis confiscatio, non autem casum delicti pro quo sola pœna pecuniaria imponitur.*

12 *Declara hoc tantum procedere, quando pœna pecuniaria est modica, & quando ob eius modicitatem, integrè solui potest ex fructibus, salua rerum substantia.*

13 *Secus autem, quando pœna pecuniaria esset adeo magna, vt pro illius solutione alienanda esset proprietas in totum, vel pro parte, tunc enim iudicandum est idem de ipsa, ac de actuali confiscatione, cum idem sequatur effectus.*

14 *Pœna pecuniaria, quando est adeo magna vt pro illius solutione sit alienanda proprietas bonorum fideicommissi in totum, vel pro parte tunc æquiparatur actuali confiscationi, cum exinde idem sequatur effectus.*

15 *Testator, dum fideicommissum ordinauit in casum delicti, censetur principaliter respexisse ad exclusionem fisci, vt omnia bona integrè conseruentur in vocatis.*

16 *Alienatione prohibita non censetur prohibita hyppotheca.*

17 *Fallit, quando bona hyppothecantur pro tanta summa, vt verisimiliter non sit spes luitionis.*

18 *Hyppotheca habet vim alienationis quando bona hyppothecantur pro tanta summa, vt verisimiliter non sit spes luitionis.*

19 *Hyppotheca, quando habet vim alienationis censetur prohibita sicut ipsa alienatio.*

20 *Voluntas Testatoris semper est seruanda.*

21 *Fideicommissum non debet extingui contra voluntatem Testatoris.*

DECISIO CCCLXXXVII.

EMinentissimus D. Cardinalis Ottobonus tunc S. Rotæ Auditor præuia decisione edita 19. *Iunij* 1651. diffinitiuè pronunciauit fideicommissum ordinatum à q. Elia Toscano Sen. non fuisse, nec esse absolutum, neque comprehendere casum obitus Iosephi illius filij, & hæredis, sed fuisse, & esse restrictum ad casum delicti eiusdem Iosephi, & propterea super bonis hæreditarijs dicti q. Eliæ Senioris ab eodem Iosepho possessis nullum Ius, nullamque actionem extra casum delicti competijsse, neque competere Salomoni dicti Iosephi ex Elia Iuniore eius filio nepoti, quare cum in gradu appellationis dubitauerim an sententia totalis esset confirmanda, vel infirmanda DD. pro illius confirmatione responderunt, quia omnia eius validitate, quæ ex reuolutione processus comprobata non reuocatur indubium, iustitia clarè liquet ex Testa-
1 mento in quo legitur d. Eliam Seniorem in omnibus eiusdem Testamenti partibus semper fideicommissum restrinxisse ad casum delicti, atque ideò non extenditur ad alium mortis, vt præter adductos *in d. decis. sub* §. 1. in puncto respondit *Rota in Mediolanen. bonorum de Brunellis* 17. *Maij* 1606. *in recen. dec.* 115. *num.* 1. *par.* 3. Idque etiam si addita
2 fuerit ratio conseruandi bona in omnibus ibi prænominatis, quia cum apposita non fuerit indepen-
3 denter, & de per se, sed consequutiuè, & restrictiuè ad præfatum casum delicti extra eum nullum fideicommissum inducere valet, illudque non ampliat, neque extendit, vt dixit *Rota in Perusina fideicom. de Cinerijs* 19. *Ian.* 1635. *coram Reuerendiss. D. meo Decano in recent. dec.* 8. *num.* 2. *par.* 7. *in Tiburtina fideicom.* 16. *Martij* §. *præterquam*, & 27. *Iunij* 1640. §. *non obstat coram Card. Panzirolo in Spoletana fideicom.* 11. *Aprilis* 1641. *coram R.p.d. Peutingerio* §. *non obstat ratio in Romana Census* 12. *Iunij* 16 , 1. §. *fin.* & *in d. dec. huius causæ d.* §. 1. *cum seqq. coram D. Card. Ottobono, ac prius in Romana fideicom. de Coronis* 28. *Ian.* 1647. §. *fuit etiam responsum cum seqq.* confirmata *d. die* 12. *Iunij* 1651. *coram me*.

Non obstat quod pœna caducitatis in casum delicti non solùm imposita fuerit d. Iosepho hæredi instituto, sed etiam eius filijs Nepotibus, Pronepotibus, ac vlterioribus descendentibus, omnibusque alijs in Testamento vocatis, Ideoque in necessarium antecedens omnes substituti censeantur in casum obitus, vt effectus dictæ caducitatis in ipsis quoque verificari possit.

Quoniam animaduerterunt DD. quod tunc demum dicta pœna successiuè vocatis imposita fuit quatenus primo loco ex delicto purificaretur conditio in personam Iosephi, tunc enim dicta conditione in ipsa purificata eius filij essent vocati sub eadem pœna caducitatis, deinde purificandæ ad fauorem Nepotum quotiescumque ipsi filij pariter delictum à Testatore consideratum committerent, & sic de singulis. Vndè dum expressa Testatoris voluntate clarè detegitur tam dictæ pœnæ impositionem, quam substitutorum vocationem fuisse restrictas ad casum delicti, illasque secundum præfatum ordi-

ordinem in omnibus congruè verificari posse, vtiq;
4 ne fideicommissa regulariter odiosa multiplicentur, & de casu ad casum extendantur *ad l. si quis ita ff. de Testam. Tutel.* absolutè dicendum est extra illum
5 casum delicti nullum extare fideicommissum, neq; comprehendere casum obitus à Testatore non expressum, neque consideratum, vt plenè firmauit Rota *in decis. supra allegatis*. Ac proinde cum Ioseph
6 non commiserit delictum non potest Salomon impedire quo minus Angelus, & litis Consortes experiantur Iura sua super bonis dictæ Eliæ Senioris per eorum Debitorem possessis, & solum grauatis onere fideicommissi in casu prædicto per ea, quæ dixit *Rota in Terracinen. executionis 16. Aprilis* 1601. *coram clar. me Coccino post Zacch. de oblig. Cam. dec.98. sub num. 3. & 4.*

Et hinc cum habeamus claram Testatoris men-
7 tem non est inhærendum coniecturis in contrarium deductis in *l. ille, aut ille vers. cum in verbis ff. de legat. 3.* quæ tamen omnes singulariter ponderatę non vrgẽt.

Prima namque desumpta ex altero Testamento per eumdem Eliam antecedenti tempore confecto vbi instituitur Ioseph, & alij filij nasciturì cum substitutione descendentium masculorum, & deinde fœminarum, etiam in casum obitus, potius re-
8 torquetur, quia cum ibi Testator discretiue, & separatim expresserit casum obitus à casu delicti, & in vtroque fideicommissum ordinauerit vtique si in secundo Testamento voluisset persistere in eadem voluntate, vel primum non reuocasset, vel casum obitus in illo expressisset, sicut expresserat in primò nec fideicommissum, tàm enixè restrinxisset ad simplicem casum delicti, *Ruin. consf.93. num.17. & seqq. & cons. 144. num. 17. lib. 2. Natt. cons. 476. num. 17. Barbat. cons. 59. sub num. 1. & seq. lib. 1. Curt. Iun. cons. 163. n. 14. & 15. Gabr. cons.97. n.27. lib.1. Simon. Prat. de interpret. vlt. volunt. lib. 1. interpret. 1. dub.3. solut. 3. sub num. 54. Vers. alio autem casu, & vers. hanc posteriorem sententiam Rota dec. 581. num.9. par. 3. rec.*

Secunda, & tertia deductæ ex onere iniuncto per Testatorem inuestiendi quædam legata cum scientia, & consensu hæredis, aliorumque successiuè vocatorum minus obstant, quia cum huiusmodi onus regulari debeat iuxta modum in Testamento inferius exprimendum ibi *con la medema scienza, e consenso dell'Infrascritto herede, & altri chiamati dopò lui, come si dirà da basso &c.* vtique non nisi ad casum delicti post modum expressi referri potest, & ac ab eo regulari, & sic non est aptum inducere nouum fideicommissum.

Nec releuat quarta elicita ex reuersione aliorum legatorum ad suum hæredem, quia huiusmodi reuersio, vel est intelligenda ad fauorem Iosephi primi hæredis Instituti, cui fuerat iniunctum onus illa soluendi, vt clarè indicant illa verba ibi *da pagarsi dall'Infrascritto herede &c.* & inferius ibi. *tornino, e vadino al d. suo herede &c.* vel saltem intelligenda esset ad fauorem aliorum successiuè vocatorum quatenus purificaretur conditio, sub qua substituti leguntur, nempè per delictum à dicto primo hærede committendum.

Quinta ex vocatione fœminarum post masculos, non est alicuius ponderis, quia huiusmodi vocatio expresè restricta fuit ad casum caducitatis prouenientis ex dicto delicto ibi *quando si purificasse la presente caducità in lor fauore &c.*

Sesta deniq; ex quo Testator mandauit eius vxorem posse cohabitare *con Gioseppe suo figliuolo, & herede, e con li suoi figliuoli &c.* nihil penitus releuat, quia huiusmodi cohabitatio demandari potuit citra aliquod fideicommissum.

Cæterum non obstat quod fideicommissum in casum delicti videatur modo purificatum propter obligationem soluendi suta 12. mil. factam ab eodem Iosepho ad fauorem fisci.

Quia præter quod prohibitio alienationis ex de-
9 licto non comprehendit alienationem ex contractu cum in materijs, in quibus prout hic, fieri debet
10 stricta interpretatio non extendatur prohibitio de casu ad casum, vt præter allegatos *in d. decis. §. fin.* respondit *Rota dec. 294. sub num. 9. par. 1. rec.* Verius est in proposito casu quod Ioseph non se obligauit ad fauorem fisci, sed explicitè impugnando executionem factam ad illius Instantiam super eius bonis pro delicto prætenso contra Eliam Iuniorem eius filium, & citra illius acceptionem promisit releuare Indemnes fideiussores præstitos pro eodem Elia, ne bona à fisco distrahærentur *Summ. Salomonis num. 2.* Vnde tantum ab est quod ipse ceciderit a commodo d. fideicommissi prætextu, quod per d. obligationẽ bona fideicommissaria deuenirent ad fiscum contra intentionem, & voluntatem Testatoris, quod imò euidenter apparet ipsum potius expresè voluisse excludere fiscum à d. bonis tanquam proprijs propter nullitatem executionis exinde resultantem; Eatenus enim se obligauit quatenus impediret effectum irreparabilis executionis, & ne d. bona eo inaudito per fiscum distrahærentur, non autem vt eadem bona ad illum peruenire possent contra Testatoris voluntatem.

Conclusio autem in decisione firmata sub §. *ideò nullo modo*, quod scilicet fideicommissum in casum
11 delicti comprehendat dumtaxat casum illius delicti per quod sequatur actualis confiscatio, non autem casum delicti, pro quo sola pœna pecuniaria imponitur, impugnabatur acriter ab Informantibus pro Salomone asserentibus eam esse intelligen-
12 dam quando pæna pecuniaria est modica, vt dixit *Rota in Senogallien. fideicom. 9. Maij 1594. coram Card. Arigonio post 2. vol. cons. Farin. dec. 97. ante num. 1. alleg. in d. decis. sub §. penultimo*, & quando ob eius modicitatem integrè solui potest ex fructibus salua rerum substantia, secus autem quando esset adeò
13 magna, vt pro illius solutione alienanda esset proprietas in totum, vel prò parte, Tunc enim idem
14 Iudicandum esse asserebant de ipsa, ac de actuali confiscatione, cum exindè idem sequatur effectus contra expressam voluntatem Testantium, qui fa-
15 ciendo huiusmodi dispositiones principaliter respiciunt ad exclusionem fisci, vt omnia bona integrè conseruentur in vocatis, vt in similibus terminis probat *Cin. in l. vlt. nu. 4. C. de reb. alienand.* vbi quod
16 licet prohibita alienatione non censeatur prohibita hipotheca, & obligatio, hoc tamen fallit quando
17 bona hipothecantur pro tanta summa, vt verisimiliter non sit spes luitionis, tunc enim quia habet
18 vim alienationis, censetur etiam prohibita huius-
19 modi hipotheca, sicut alienatio, & sequuntur *Card. Mantic. de tacit. lib. 4. tit. 30. num. 51. & Merlin. de pignor. lib. 2. tit. 1. quæst. 42. num. 37.* Alias autem aperiretur via destruendi omnia fideicommissa, nam vbi fiscus sciret, vel timeret adesse fideicommissum ad exclusionem confiscationis illam omitteret, & imponeret pœnam pecuniariam absorbentem, seu æquantem valorem bonorum fideicom-
20 missi, & sic eluderetur Testatoris voluntas, quæ tamen semper seruanda est ne fideicommissum extin-
21 guatur contra ipsius intentionem *l. penult. ff. de legat. 1. & l. fideicom. §. Item si quis ff. de legat. 3.*

Verum cum Ioseph delictum non commiserit, & tota

tota dispositio Eliæ Senioris Testatoris restricta apparet ad casum delicti tantum ex supra deductis hoc sufficit pro exclusione Salomonis, & sic pro confirmatione sentententiæ rotalis prout fuit resolutum, vtraque parte Informante &c.

BONONIEN. BONORVM.

Luna 13. Maij 1652.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo conceditur probanti suam possessionem apprehensam auctoritate Iudicis, ritè, & rectè procedentis, & ex quibus possessio ad hunc effectum dicatur sufficienter probata? Excessus executionis venit ab allegante concludenter probandus, & quomodo probetur?

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur probanti suam possessionem apprehensam Authoritate Iudicis, ritè, & rectè procedentis.*

2 *Petens, vt collitigans possessionem restituat, vel dimittat, fatetur non se, sed collitigantem possidere.*

3 *Euictione secuta, statim oritur obligatio, & dicitur stipulatio commissa in eum casum concepta.*

4 *Cessionarius potest agere ex Iuribus cedenti competentibus.*

5 *Excessus in executione considerari non potest, si fuit facta in ea præcisa quantitate, quæ continetur in mandato, vigore iustæ sententiæ relaxato.*

6 *Aestimationi facta per Peritum Iudicialiter electum stari debet.*

7 *Maximè si æstimatio coadiuuetur ex instrumento venditionis bonorum æstimatorum.*

8 *Valor Bonorum regulariter argui solet ex Instrumentis Venditionum alio non probato.*

9 *Fides Vniuersitatis loci attestantis bona propter inundationem fluminis fuisse effecta vilis pretij licet, de per se non sufficiat ad probandum valorem bonorum, deseruit tamen pro adminiculo.*

10 *Excessus de iure non præsumitur, nisi concludentes ab allegante probetur.*

11 *Exceptio Iuris tertij allegari non potest à debitore.*

DECISIO CCCLXXXVIII.

Prætendentibus Iacobo Cataneo, necnon Hostesatio, & Monterentijs ex fideicommisso qq. Sixti, & Andreæ de Cataneis nonnulla bona possessoria à Leonardo Bacchiono, Laurentius vti Pater, & legitimus Administrator dicti Leonardi æxistimans Iacobum Cataneum meliora Iura cæteris concurrentibus fouere, præuio Instrumento transactionis ei relaxauit centum, & decem tornaturas de bonis controuersis pacto tamen adiecto, vt idem Iacobus experiretur Iura sua contra dictos Hostesanos, & Monterentios vsque ad plenam omnium bonorum liberationem à molestijs, & in euentum succumbentiæ teneretur eidem Pacchiono restituere Tornaturas, seù ratam euictam, vt latius constat *in Summario Informationis num.1.* Superueniente igitur euictione ex immissione à Rota decreta Monterentijs super tertia parte, & facta executione super sexta dictorum bonorum. Ideò facto loco dictæ promissioni D. Marchio Ioannes Maria Fontana vti cessionarius Pacchioni egit contra Cataneum, & duas sententias fauorabiles obtinuit, quæ ab A. C. fuerunt executioni de mandatæ, vt in eodem *Summario num.2. & 3.* Vndè deuoluta mihi causa appellationis cum facultate manutendi, quem de Iure ad fauorem Marchionis, fuit per DD. responsum, quia
1 ostendit suam possessionem appræhensam auctoritate Iudicis ritè, & rectè procedentis *l. iustè possidet ff. de acquir. poss.*

Quod autem adeptus fuerit possessionem vigore duarum sententiarum plenè iustificatum fuit ex propria confessione ipsius Catanei, qui coram eodem A.C. pluries citauit Marchionem ad sibi restituendam liberam, & vacuam prædictam possessionem, vti in ea indebitè intrusum *d. Summario num.5.*
2 Petens enim, vt collitigans possessionem restituat, vel dimittat expresse fatetur, non se, sed ipsum Collitigantem possidere, vt dicit *Rota coram Card. Caualer. decis. 106. num.1. in Brundusina bonorum 22. Ianuarij 1649. coram R.P.D. meo Meltio § idque faciliùs, & priùs in Alexandrina Canonicatus 9. Decembris 1648. coram me § etenim probat.*

Iudicem verò processisse ritè, & rectè probatur ex eodem Instrumento transactionis, in quo dictus Cataneus teneri voluit ad fauorem Pacchioni pro ratis
3 euictis; Vndè secuta euictione statim commissa fuit stipulatio in eum casum concepta *l. stipulationes non diuiduntur ff. de verb. oblig. l. faeneratur vers. si naues ff. de nautic. faener. l. seruum Communem §. Titius hares ff. de vulg. cum alijs per Rotam in Bonon. Tenuta 25. Iunij 1646. coram R.P.D. meo Celso, & in Bonon. Indemnitatis 30. Ian. 1651. coram R. P. D. meo Alberga-*
4 *to*. Expetienda non solum ab ipso Pacchiono principali, sed etiam à Marchione illius Cessionario agente ex Iuribus cedenti competentibus *Bart. in l. 1. num.5. ibique Aret. num.20. & Dec. in fin. ff. de reb. credit. cum concordantibus allegatis per Rotam decis. 456. num.2. part.2. recent.*

Nec subsistit prætensus excessus, quia in execu-
5 tione considerari non potest dum facta fuit in ea præcisa quantitate, quæ continetur in mandato vigore dd. sententiarum relaxato iuxta *glos. in cap. quoad consultationem verb. exheredatur ibique Abb. n.24. & Felin. num.25. de re iud. & in l. ab executione verb. excedat C. quor. appell. non recipian.* Sententiæ verò concedunt immissionem pro rata æquiualenti prætio bonorum euictorum ad formam Instrumenti transactionis. Rata autem euicta licèt minoris men-
6 suræ in valore tamen æquiualet pretio Tornaturarum iuxta æstimationem factam per Peritum iudicialiter electum, cui standum videtur ex adductis
7 *per Rotam coram S. me: Greg. decis. 161. num.71.* eoque magis ex quo coadiuuatur tàm ex Instrumentis venditionum, earumdem Tornaturarum, ex quibus
8 alio non probato verus valor regulariter argui solet *l. mortis causa, & l. fin. §. fin. ff. de donat. Cæsar de Graff. decis. 10. in fin. de Testam. Rot. dec. 248. num.3.*
9 *part.8. rec.* Quam etiam ex fide vniuersitatis loci, vbi dictæ Tornaturæ sitæ reperiuntur attestante, propter inundationè fluminis redditæ fuerunt vilis pretij, quæ quidem fides licèt de per se non sufficeret deseruit tamen pro adminiculo iuxta *glos. in l.2.*
10 *vers. legitimè ff. de excusat. Testat.* Præsertim cum de Iure excessus non præsumatur nisi ab allegante concludenter probetur *Cardinalis Seraph. dec. 1289. num.1. & 2. Rota in Romana Domorum 20. Iunij 1650. coram Eminentissimo D. Cardinalis Ottobono §. neque Iustitia.*

Neque subsistit, quod Marchio remanserit integrè satisfactus de rata euicta ob dationem insolutum sibi factam à Pacchiono cuiusdam Prędij nuncupati della Rauona, quia contrarium probatur ex Instrumento ipsius dationis in solutum, in quo Pacchionus non solum assignauit Marchioni d. Prædium, sed etiam illi cessit omnia Iura sibi competentia contra Cataneum ex causa dictæ euictionis, signum euidens quod partes illud non habuerunt pro sufficienti ad effectum, vt Marchio euictionem passus ex eo remaneret integrè satisfactus, & in om-

11 & in omnem casum huiusmodi exceptio allegari non potest ab ipso Cataneo Debitore ad *l. 1. ff. si ager. vectigal. vel emphyteuticar. petatur Surd. cons. 1. num. 84. Greg. decis. 473. num. 15. Rota decis. 153. num. 7. par. 3. recent.*

Et ità vnica tantum &c.

CALAGVRITANA BENEFICII S. IOANNIS de Molinar.

Mercurij 29. Maij 1652.

ARGVMENTVM.

Regula de triennali, non habet locum vbi deficit pacifica possessio, quæ per litis introductionem excluditur, quæ lis finita non dicitur per sententiam fauore possessoris emanatam, si ab ea fuerit per partem aduersam appellatum, & quando lis dicatur extincta per desertionem, & rem iudicatam.

SVMMARIVM.

1 *Regula de Triennali vt sit locus pacifica possessio requiritur.*

2 *Possessionis pacificæ turbatio, ex lite resultans, durat quousque ipsa finiatur.*

3 *Lis non potest dici finita per sententiam à qua fuit appellatio interposita.*

4 *Appellatio litem confouet.*

5 *Appellatio impedit, vt neque post sententiam fauorabilem possessor incipiat esse pacificus.*

6 *Appellatio lapsis fatalibus remanet deserta, & sententia transit in iudicatum.*

7 *Res indicata regulariter litem extinguit, ac facit præsumere, quod appellans illam habuerit pro derelicta.*

8 *Lis tunc demum extinguitur per desertionem, & rem iudicatam, quando super ea prius sequitur sententia declaratoria eiusdem desertionis, & rei iudicatæ.*

9 *Prosequutio Appellationis, si per aliquod temporis spatium ommissa fuerit, censetur appellans litem habuisse pro relicta.*

10 *Declara tamen hoc tantum procedere quando ex actis constat de malo iure appellantis, & ipse de eo notitiam habuit tunc enim dumtaxat animo deserendi litem tacuisse præsumitur.*

11 *Secus autem si ex actis non constat de ipsius malo Iure.*

12 *Instantia de Iure communi est perpetua.*

13 *Lis ex sola negligentia, & taciturnitate non censetur derelicta, si ex actis non constet de malo iure appellantis, & ipse de eo notitiam non habuit.*

DECISIO CCCLXXXIX.

Reseruatum fuit in decisione edita Coram me sub per bono Iure Bartholomæi de Castaniza 17. *Nouembris proximèpreteriti §. finali*, quod quatenus opus esset particulariter videretur, An obstaret regula de triennali per Iosephum de Vrtusaustegui collitigantem, allegata, ideoque proposito super hoc dubio, Domini responderunt illam non obsta-
1 re, quia Ioseph nunquam habuit pacificam possessionem, prout requiritur, vt sit locus dictæ regulæ de triennali *Sarnen. super hac regul. quæst. 53. n. 1. Lotther. de re benef. lib. 2. quæst. 53. num. 19. Mohedan. decis. 13. n. 1. de caus. poss. & propriet. clar. mem. Coccino decis. 372. num. 2. bon: mem: Buratt. dec. 699. num. 1. Rota in Salernitana Beneficij 15. Aprilis 1644. Coram R. P. D. meo Bichio §. non obstat, quod per monitorium, & in Fanen. Cappellaniæ 22. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Royas in principio*. Cum enim illam assecutus fuerit post motam litem (vt est in
2 confesso inter partes) effectus turbatiuus pacificæ possessionis ex dicta lite resultans durat quousque ipsa finiatur vt distinguendo inter molestias iudiciales, & extraiudiciales dixit *Rota coram Cassad. decis. 6. num. 8. super reg. Cancell. in dicta Salernitana Beneficij §. fin. & in Vercellen. Præpositurae 5. Iulij 1649. §. Talis autem coram eodem R.P.D. meo Bichio*.
3 Ipsa autem finita dici non potest per sententiam illius fauore prolatam, dum Bartholomæus ab ea
4 appellauit, Appellatio enim litem confouet *l. 1. §.*
5 *recepta ff. nihil. nouar. appell. interpos.* & consequenter impedit ne possessor incipiat esse pacificus, vt in puncto declarando contrarias decisiones responsum fuit in dicta *Fanen. Cappellania §. minus obstat coram. R.P. D. Royas*.

Non obstat quod per plures annos nihil factum
6 fuerit; Ideòque lapsis fatalibus appellatio reman-
7 serit deserta, & sententia transiuerit in rem iudicatam, quæ regulariter litem extinguit, ac facit præsumere quod appellans illam habuerit pro derelicta.

Quoniam lis tunc demum extinguitur per de-
8 sertionem, & rem iudicatam quando super ea prius sequitur sententia declaratoria eiusdem desertionis, & rei iudicatæ (quę in proposito deficit) *ex Theor. Bart. in l. eos nu. 8. C. de appell. Mohedan. decis. 7. num. 2. de caus. poss. & propr. Card. Seraph. decis. 565. num. 9. Card. Caualer. decis. 133. num. 6. repetita in recent. decis. 634. num. 4. & decis. 746. sub num. 2. vers. Præterea addebatur part. 2. Rota in Placentina Parochialis de Malpartida 1. Iulij 1602. coram Litta penes Marchesan. de commiss. par. 3. fol. mihi 24. num. 7. vers. & ad illud in dicta Fanen. Cappellania §. nec dicatur in Leodien. Beneficij 23. Martij 1648. coram R. P. D. meo Peutinger. o simili §. nec dicatur, & in Auellina Canonicatus 12. Iulij 1651. coram me §. nec*
9 *subsistit*: Præsumptio autem quod ob omissam per aliquod temporis spatium prosequutionem appellationis appellans censeatur litem habuisse pro de-
10 relicta recipitur solum quando ex actis constat de ipsius malo iure, hoc enim casu si litigator de eo notitiam habet animo deserendi litem tacuisse præsumitur, vt dixit *Rota in Toletana Iurispatronatus 29. Ianuarij 1635. coram clar. mem. Coccino in recent.*
11 *decis. 1. num. 8. par. 7.* Secus autem quando, prout hic, non constat ex actis de ipsius malo Iure (quinimò eius bonum Ius in casu nostro plenè compro-
12 batum fuit in supradicta decisione) tunc enim quia de Iure communi Instantia est perpetua *cap.*
13 *penult. de Iudic.* ex sola negligentia, & taciturnitate lis non censetur derelicta, nec inducitur desertio, vt distinguendo respondit *Rota in rec. dec. 342. num. 8. par. 1. in dicta Fanen. Cappellaniæ §. nec pariter cum seqq. in dicta Leodien. Beneficij § quia per sententiam vers. ex ea diuersitatis ratione, & in dicta Vercellen. Præpositurae § At finita cum seqq.* In quibus omnibus latissimè agitur materia præsentis controuersiæ.

Et ità vtraque &c.

CATHACEN. LEGATI.

Veneris 7. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Sub Legato mobilium quamuis veniant etiam pecuniæ, tamen id intelligitur, quando pecunia manet domi præsidij causa secus si causa fœnerandi domi retineatur, attamen secus dum tale legatum factum esset sub verbis amplissimis; & generalibus. Census, & fructus eiusdem an veniant appellatione mobilium?

SVMMARIVM.

1 *Sub Legato mobilium, venit pecunia, nisi constet de contra-*

contraria mente testantis.

2 *Sub legato mobilium, venit illa pecunia, quæ præsidij causa domi retinetur.*

3 *Mobilium appellatione non venit pecunia, quæ mutuo, vel fæneri est destinata.*

4 *Clericis interdicta est omnis negotiatio.*

5 *Clericus censetur retinere pecunias domi solum præsidij causa.*

6 *Sub legato generali mobilium, quando veniat omne genus pecuniarum, cuiuscumque generis sit? & num. 7.*

Voluntas testatoris desumitur ex amplissimis verbis.

7 *Pecuniæ appellatione, sanè veniunt pecuniæ destinata ad negotiandum, dum sub tali appellatione veniunt etiam nomina debitorum.*

9 *Census veniunt etiam appellatione bonorum.*

10 *Fructus census veniunt sub appellatione mobilium, quando sunt maturati ante mortem testatoris.*

11 *Fructus census non veniunt appellatione mobilium, si non sunt maturati de tempore obitus testantis.*

Census inter bona immobilia connumerantur num. 10.

12 *Census non veniunt sub nomine Iurium testatoris.*

DECISIO CCCXC.

Decius Scoglio Legatum controuersum in hæc verba cõcepit ibi „ lego ampliùs Petro Francisco de Pace, & Antonio Mainardo omnia alia mobilia &c. argentum, & aurum Domi, quæ conseruantur nomina Debitorum, & omnia alia existentia in mea Domo. Cumque non dubitaretur de compræhensione mobilium suppellectilium, auri, argenti, & nominum Debitorum, Difficultas restricta fuit ad pecunias in dicta Domo repertas in summa Ducatorum 1700. circiter, ac ad fructus Censuum dicti Decij Testatoris, sed proposito Dubio quæ comprehendantur in legato? resolutum fuit in ipso compræhendi etiam pecunias Domi existentes, & fructus Census iam maturatos.

Respectu enim pecuniarum Domini transierunt cum dispositione *Textus in l. prædia §. liberto in fine ff. de fund. Instrum.* ibi I. C. respondit pecuniam contineri sub legato mobilium, nisi contrariam
1 voluntatem Defuncti hæres probauerit, quem sequitur *glos. ibidem verb. vt supra Dec. in l. singularia num. 21. ff. si cert. pet. consil. 381. num. 4. vbi allegat. textum in §. quia parum auth. de nupt. & consil. 472. num. 6. Paris. consil. 67. num. 12. & cons. 79. num. 45. lib. 2. Rimin. Iun. consil. 216. num. 84. lib. 2. Curt. Iun. consil. 183. num. 1. Menocch. consil. 407. num. 8. & 9. Surd. consil. 26. num. 3. Peregr. decis. Patau. 32. num. 5. cum seqq. Rot. decis. 410. num. 3. vers. tamen non est dubium par. 2. rec.*

Et quamuis præfata conclusio videatur intelligenda supradictã distinctionem adductam in *l. filbony §. 1. ff. de legat. 3.* & scilicet ex solummodò pecuniæ sub legato mobilium continentur, quæ
2 præsidij causa in Domo retinentur, non autem illæ,
3 quæ mutuo, vel fœneri destinatæ conseruantur.

Nihilominus huiusmodi distinctio casui nostro non repugnat, siuè attenta qualitate Testatoris,
4 cui tanquam Clerico interdicta erat omnis negociatio *cap. Clerici de vit. & honest. Cleric. Ruin. consil. 127. num. 10. vers. non obstat lib 4. Genuen. pract. Eccles. quæst. 564. sub num. 3. vers. qua ratione in Firmana Pensionis 19. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Celso*, ac proindè existimari debet, quod solius
5 præsidij causa, non autem ad effectum fœnerandi, & lucrandi pecunias controuersas in Domo retineret, vt in terminis ponderat *Dec. dicto consil. 472 sub num. 24.* siuè etiam perpensa illius voluntate ex amplissimis verbis, quibus honorauit legatarios resultante, nam post mobilia argentum, aurum, & nomina Debitorum vlterius prosequendo addidit, & omnia alia existentia in mea Domo, ex quorum exuberantia patet, quod non sumus in simplici legato mobilium, sed in magis amplo,
6 ità vt propterea eo facilius sub ipso controuersæ pæcuniæ contineri videantur ex adductis per *Afflict. decis. 106. num. 7. & per Rotam coram Sa. Me. Greg. decis. 257. num. 3.* & in terminis *Curt. Iun. dicto cons. 183. num. 4. Ludouic. Bell. consil. 77. num. 31. per Doctrinam Bartol. in l. generali §. Vxori sub num. 4. in fin. vers. secus si haberet ff. de vsufruct. legat.* Imò sicut fuerunt explicitè comprehensa nomina Debi-
7 torum, ità censeri possunt comprahensæ pecuniæ quatenus fuissent negociationi destinatæ per *Text. in l. qui filium §. & magis puto ff. delegat. 3. quem refert Gabr. cons. 98. num. 33. lib. 1.*

Respectu verò fructuum Censuum placuit distin-
8 ctio, quod aut agitur de maturatis in vita Testatoris, & cum isti veniant appellatione nominum
9 Debitorum, & mobilium, *Alciat. in l. morentium 93. num. 6. vers. sed hanc ergo distinctionem ff. de verb. signif. Tiraquell. de retract. lignag. §. 1. glos. 6. nu. 10. de ann. reddit. lib. 1. quæst. 8. num. 11.* comprehenduntur in legato controuerso. Aut verò agitur de
10 maturatis post mortem dicti Testatoris, & in futurum maturandis, & sub eo non comprahenduntur,
11 cum Census inter immobilia cõnumerentur *Angel. consil. 328. num. 1. Fulgos. consil. 103. num. 2. Grat. decis. Marchiæ 13. num. 7. & 8. Cenc. de Cens. qu. 10. num. 6. cum seqq. & quæst 72. sub num. 12. circa med. Rota apud eumdem Decis. 432. num. 8. & decis. 311.*
12 *num. 16. par. 7. rec.* nec veniunt sub nomine Iurium Testatoris, *Card. Seraphin. decis. 224. num. 4. Rota decis. 235. num. 5. eadem par. 7.*

Et ità vtraque &c.

PERVSINA FIDEICOMMISSI DE RODVLPHIS.

Ven. 14. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Transactio vt rescindatur ex capite doli, vel læsionis, quæ repirantur? Detractiones an, & quando censeantur consumptæ ob alienationes factas? Compendiosa substitutio an & quando non contineat pupillarem cum alijs de quibus in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Transactio facta cum solemnitatibus necessarijs, habens causam ob quam fuit transactum concurrente illius obseruantia, pro valida debet interpretari.*

2 *Transactio non potest rescindi ex capite erroris nisi concurrant probationes plenæ, & concludentes.*

3 *Transactio non rescinditur ob modicam læsionem.*

Dos si sit constituenda ex fructibus bonorum fideicommissariorum, nisi constet quod tot extarent fructus ad id sufficientes, potest ea concedi ex proprietate bonorum.

Fructus quidebebant conuerti in dotem; nisi constet ab hærede fuisse malitiosè consumptos animo euertendi fideicommissum, facti sunt proprij hæredis.

4 *Exceptio satisfactionis desumpta ex administratione bonorum fideicommissariorum tertio non prodest.*

5 *Legitima debetur de iure absque vllo onere, aut grauamine.*

6 *Legitima debita sex filijs est semis.*

Limita quando adest specialis prohibitio, & indiuidua mentio legitimæ, eiusque expressa renunciatio.

7 *Retroenditiones censuum; tamquam actus necessarij, non computantur in detractionibus ad inducendam prohibitionem detractionis legitimæ; nec important consumptionem legitimæ num.*

8 *Alienationes facta per Tutorem, vel Curatorem, & omissio Inuentarij non praiudicant pupillo, vel minori.*

Alienationes facta ex necessitate non prasumunt subtractionem, & alienationem aliorum bonorum.

9 *Alienationes; quando sunt certa, & constat de statu hareditario, non admittitur prasumptio aliarum alienationum, nec probibetur suplementi detractio.*

10 *Alienationes, quod fuerint facta, & adaquent legitimas detractiones tenetur probare actor, quando reus possidet.*

11 *Pupillaris substitutio non est comprahensa sub compendiosa, quando Testator in verbis se restrinxit ad vulgarem, & fideicommissariam, adeòvt tunc mater potest legitimam detrahere.*

Compendiosa substitutio restringitur ad substitutiones in specie enumeratas à testatore.

12 *Detractio legitima non potest censeri facta ex bonis fideicommissarijs nisi constet, bona alienata esse eidem fideicommisso subiecta.*

13 *Transactio non potest rescindi ex capite doli nisi constet de vero, & certo dolo cum non sufficiat prasumptus.*

14 *Transactio ex capite lasionis, vt rescindatur oportet vt interueniat lasio enormissima continens magnum excessum vltra dimidiam, & qualiter?*

DECISIO CCCXCI.

IVlius Cæsar de Rodulphis anno 1582. institutis sibi hæredibus proæquali portione eius filijs iam natis, alijsque inposterum nascituris, & Europa Vxore si vitam vidualem seruauerit, omnibus decedentibus sine filijs legitimis, & naturalibus substituit Cippum suæ Domus; Vndè quia tractu temporis defecerunt omnes dicti eius filij sine descendentibus masculis ex legitimo matrimonio procreatis ideò occasione præfati fideicommissi orta fuit controuersia inter dictam Europam super extantem & Capitaneum Rodulphum, Vincentium, & Hieronymum fratres de Rodulphis prætendentes illud apertum esse ad ipsorum fauorem tanquam de Cippo dictæ Domus, sed huiusmodi controuersia per transactionem composita fuit die 16. Febr. 1624. in qua diuiso in 12. vncias toto asse dictæ hæreditatis quatuor assignatæ fuerunt dictis fratribus vti vocatis ad d. fideicommissum, reliquæ verò octò dimissæ eidem Europæ præuia declaratione, quod sex ipsi dimittebantur pro legitima quinque eius filiorum, alia pro rata ad eam spectan. ratione coæqualis institutionis, & alia ex causa huiusmodi transactionis *Summ.* illorum de Ferulis *num.* 1. Pro cuius vlteriori effectuatione die 19. Iulij eiusdem anni firmarunt statum hæreditatis, & valorem bonorum hæreditariorum distinctè descriptorum liquidarunt in scutis 22241. ex quibus detractis prius, & Europæ applicatis scutis 2335. & bai.80. pro quibusdam peculiaribus detractionibus assignata fuerunt dictis fratribus bona valoris scutorum 6499. 50. & Europæ alia bona valoris scutorum 15746. 50. *dicto Summar. num.* 2. Et quia in prima transactione inter Cœtera conuentum fuerat, quod casu quo Europa, seù eius filij exegissent aliquod creditum, aut retrouendidissent aliquem Censum hæreditarium dicti fideicommittentis de illis habenda esset ratio in assignatione portionis facta ad fauorem dictorum fratrum ideò Europa memor de duobus Censibus cum dimidio in sorte scutorum 900. ab ea retrouenditis anno 1586. huiusmodi retrouenditiones anno 1628. prout bonæ fidei par erat patefecit, eisque recompensam dedit ex alio Instrumento relato in *dicto Summ. n.* 3.

Post mortem dictæ Europæ sub orta fuit altera controuersia inter dd. fratres de Rodulphis, ac Iuliam illius dictique Testatoris filiam super dicta vncia eius matri assignata ratione coæqualis Institutionis, sed etiam ista per transactionem composita fuit anno 1632. in qua d. Iulia illis persoluit in tot Censibus, & bonis stabilibus scuta 1800. illisque cessit, & donauit omnia Iura, omnesque actiones contra eos sibi competentes, & vice versa ipsi illam quietarunt de omni, & toto eo quod ab ea petere, & prætendere possent occasione hæreditatis, & bonorum, tàm dicti Iulij Cæsaris fideicommittentis, quàm eius matris illiusque filiorum vigore dicti fideicommissi, ac alias quomodocumque qualitercumque, & quacumque de causa cogitata, & non cogitata, etiam in corpore Iuris clausulæ, ibique non expressa, vt per extensum legitur in eodem *Summ. num.* 4.

Rebus sic stantibus decessit dicta Iulia relictis post se Nicolao, & Vrbano de Fanelis eius filijs, & hæredibus contra quos, & Franciscum de Rodulphis filium legitimatum Io: Pauli vnius ex hæredibus grauatis præfati Capitaneus Rodulphus, & Vincentius in partibus instituerunt Iudicium immissionis ex remedio *legis finalis C. de edict. Diu. Adr. toll.* in possessionem bonorum fideicommissariorum dicti Iulij Cæsaris, & signanter illorum quæ in executionem primi Instrumenti transactionis Europæ fuerant assignata, sed emanauit sententia, in qua actoribus concessa fuit immissio in omnibus bonis fideicommissarijs non compræhensis in dicto Instrumento, quo verò ad bona, Census, & alia ibidem descripta rei conuenti ab obseruatione Iudicij, absoluti fuerunt *dicto Summar. num.* 5. Vndè introducta Causa appellationis in Rota, & mihi commissa Informantes pro dictis fratribus de Rodulphis contendebant dictas transactiones fore rescindendas; Tum quia verus valor bonorum fideicommissariorum dicti Iulij Cæsaris ascendit ad scuta 42100. non autem, vt suppositum fuit ad sola scuta 22241. vt ex calculo per eos dato in eorum *Summ. num.* 14. Tùm etiam quia Europa ex persona eius filiorum non poterat detrahere prædictam legitimam, siuè ex quo à dicto Iulio Cæsare Testatore illius detractio expresse in Testamento prohibita fuit, dictumque Testamentum ab eius filijs acceptatum anno 1610. in quodam Instrumento diuisionis omnium illius bonorum inter eos celebrato, siuè ex quo integrè præsumebatur consumpta, dùm dicti filij nullum confecerunt; Inuentarium, & plura bona fideicommissaria alienarunt *dicto Summ. num.* 6. & 7.

Verum proposito dubio an sit locus rescisioni transactionum DD. negatiuè responderunt, quia cum in eis adhibitæ fuerint omnes solemnitates necessariæ nec deficiat causa, ob quam transactum fuit, nempè timor futuræ litis, ac spatio 20. & vltra annorum obseruatæ probentur omnis possibilis

1 interprætatio sumi debet pro illarum subsistentia, & validitate, cum ex præfatis, & signanter ex tàm longa obseruantia tanto difficilior reddatur illarum prætensa rescisio *cap. contingit de transact. Decian. consil.* 28. *num.* 11. & 12. *lib.* 3. *Card. Caualer. decis.* 407. *num.* 9. *Rot. decis.* 86. *num.* 7. & 8. *par.* 6. *rec.* & *in Romana de Mongellinis* 30. *Ianuarij* 1645. *coram Eminentissimo D. Card. Ottobono* §. *fin.*

Non obstant adducta incontrarium, quoniam adhuc concludenter iustificatum non fuit valorem dd. bonorum fideicommissariorū ascendere ad prætensa scuta 42100. Partitæ enim adhunc effectum

polita

2 positæ in supradicto Calculo singulariter discussæ patiuntur non modicas difficultates, &. tamen ad effectum rescindendi transactionem probationes debent esse plenæ, & concludentes, vt post *Alex. Alciat. & Gabr. respondit Rota coram Card. Seraphino dec.1462. num.1.*

Omissa enim scutorum 375. quæ licet in facto
3 subsistens ob sui modicitatem non sufficit ad inducendam læsionem adhunc effectum requisitam cum dicti fratres tantummodò prætendere possint scuta 225. Quoad secundam scutorum 1500. pro rata
4 parte dotis dictæ Iuliæ iustificatum non fuit, quod de tempore illius dotationis extarent tot fructus, qui commodè pro dicta dote sufficerent; Ideòque nisi malitiosè consumpti probentur animo euertendi fideicommissum hæredes grauati illos fecerunt suos, & proindè non attento præcepto Testatoris de soluendo dotes ex fructibus, Europa legitime satisfieri potuit ex proprietate dd. bonorum fideicommissariorum de dictis scutis 1500. quæ de proprijs pecunijs eius filiorum persoluerat *Molin. de primog. Hispan. lib. 4. cap. 6. sub num. 15. versic. quod intelligendum Menocch. lib. 4. præsumpt. 189. numer. 161. vers. Cæterum hæc iuris, Peregr. de fideicomi art. 42. num. 71. vers. intelligè ex fructibus Fusar. de substit. quæst. 531. num. 120. quos sequuta fuit Rota in Romana Casalis Aguzzani 4. Februarij 1643. coram R.P.D. meo Royas §. vltra quod ad effectum.*

Ad tertiam scutorum 4000. pro integra dote eiusdem Iuliæ responsum fuit non subsistere, quod illa constituta fuerit ex pecunijs, aut bonis hæreditarijs, sed ex proprijs, vt dictum est prætatorum filiorum *d. Summ. n. 13.* neque Europa detraxit scuta 4000. sed tantum 1500. quæ Testator illi legauerat.

Quarta, scutorum 625. occasione dotis eiusdem Europæ corruit, quia adducta exceptio eius præ-
5 tensæ satisfactionis ex administratione bonorum fideicommissariorum non competit dd. fratribus fideicommissarijs, sed solùm competebat dictis illius filijs, pro quibus dicta bona administrabat nisi iustificetur tot bona retinuisse, vel alienasse, ex quibus potuerit satisfieri.

Quinta, scutorum 350. occasione sortis principalis duorum Censuum scutorum 600. qui Europæ assignati fuerunt pro scutis 250. tantum indiget
6 iustificatione, quia licet exhibeantur Instrumenta impositionum ad fauorem fideicommittentis de anno 1577. & sequenti, attamen ex his probatur quidem tempore impositionum dictos Census fuisse scutorum 600. non tamen infertur, quod essent eiusdem quantitatis tempore assignationis sequutæ & vltra annis postea.

Sexta, scutorum 500. pro tot Censibus antecedenter ab eadem Europa retrouenditis, & octaua scutorum 5554. pro alijs Censibus fideicommissarijs in dictis transactionibus non compræhensis tolluntur faciliori responsione, nàm in prima transactione adest expressa clausula salutaris habendi rationem ad commodum transigentium pro rata ad vnumquemque ipsorum respectiuè spectante de omnibus infuturum detegendis; Atque ideò dicti
7 fratres agere possunt pro illorum consecutione iuxta formam traditam in ipsa transactione, & consequenter ex hoc capite non possunt allegare læsionem ad effectum prætensæ illius rescissionis.

Septima, denique scutorum 8126. de quibus Europa quietantiam fecerat Tranquillo de Bartellis ex actori eorumdem eius filiorum, demenda est
8 à calculo, quia adhuc non constat, quod dictæ pecuniæ proueniant ex proprietate bonorum fideicommissariorum, & proindè præsumuntur potiùs prouenire, vel ex fructibus eorumdem bonorum ad illos spectantibus, & à præfato Tranquillo in maiori summa verisimiliter perceptis, cum ascenderent annuatim ad scuta 1500. vel ex capitalibus quorumdam Censuum retrouenditorum, quos Europa in secunda transactione receperat pro legitima dd. eius filiorum.

Legitima autem ex Iuris dispositione absque vl-
9 lo onere, aut grauamine debebatur *l. omnimodò 30. & l. quoniam in prioribus 32. C. de inoff. Test.* Cumque Testator reliquerit sex filios nempè quinque
10 masculos, & vnam fœminam ascendebat ad semissem *Auth. nouissima C. eod.* & consequenter dicta
11 Europa tanquam hæres eorumdem eius filiorum prædefunctorum iure optimo dictas sex vncias hac de causa detrahere potuit *l. quamquam ibique communiter scribentes C. ad l. falcid. Hond. consil. 63. num. 16. lib. 1.*

Non obstat quod Testator prohibuerit illius detractionem, & dicti eius filij illius Testamentum in supradicto Instrumento diuisionis acceptauerint.

Quia cum in casu nostro seruata non fuerit cau-
12 tela relata per *Socc. Iun. consil. 122. num. 9. lib. 1.* Non sufficit sola paterna prohibitio, & generalis acceptatio eius Testamenti, quæ in alijs ibidem dispositis congruè verificari potest, sed specialis,
13 & indiuidua mentio legitimæ illiusque expressa renunciatio ibidem fieri debebat, & censeretur quoad eam illis præiudicatum *l. si quando §. & generaliter C. de inoff. Testam. Ancar. consil. 152. nu. 8. vers. legitimam verò cum alijs allegatis per Rotam corã Greg. decis. 439. num. 21. ibique Add. num. 27. in rec. dec. 203. num. 5. dec. 206. num. 4. 5. & 6. dec. 449. num. 3. & 4. & decis. 653. num. 9. part. 1. Coram Card. Caual. decis. 326. num. 7. & in Romana Supplementi legitimæ 15. Martij 1640. coram me, §. nihilominus.*

Nec obstat quod omiserint confectionẽ Inuentarij, & non nulla bona alienauerint.

Quoniam alienationes adhùc effectum relatæ in *dicto Summario num. 7.* non sunt propriè alienatio-
14 nes, & quidem voluntariæ, prout requiritur ad effectum inducendi præsumptionem subtractionis, & alienationis aliorum bonorum, sed sunt retrouenditiones Censuum, quæ dicuntur actus merè
15 necessarij, vt tradit *Cenc. de Censib. quæst. 09. nu. 6. & quæst. 109. num. 10.* & tàm ipse, quàm omissio Inuentarij non fuerunt factæ ab ipsis hæredibus grauatis, contra quos prætenditur consumptio legitimæ, sed ab ipsorum Matre, Tutrice, & Curatrice; Hinc enim Domini multa considerabant, quæ dictam præsumptam comsumptionem exclu-
16 dunt; Et primò, quod ob alienationem factam ex necessitatem præsumi non potest grauatum alia bona subtraxisse, & alienasse cum exindè in ipso cõsiderari non valeat animus, seù voluntas alienandi, dissipandique bona hæreditaria, sicut consideratur stantibus alienationibus voluntarijs. Secun-
17 dò quod alienationes, ac omissio Inuentarij factæ per Tutorem, vel Curatorem non præiudicant pu-
18 pillo, vel minori *§. pupillis auth. de hæred. & Falcid. Rota decis. 67. num. 3. ad med. cum seqq. & decis. 163. num. 8. par. 5. rec.* Tertio, quod dictæ alienationes, seù veriùs Censuum retrouenditiones sunt certæ, & non excludunt summam scutorum 500. vndè dùm in casu nostro constat de statu hæreditatis ab ipsismet transigentibus in secunda transactione firmato non admittitur allegata præsumptio, neque prohibetur filijs saltem detractio supplementi, vt respondit *Rota*

dit *Rota in Perusina Fideicommissi 5. Martij 1646. coram R. P. D. meo Celso §. nam cum illa, & in Cesenaten. bonorum 10. Martij 1649. coram R.P.D. meo Pentingerio §. primo vers. cui neque dua*, ac distinguendo, & conciliando contrarias decisiones firmatum fuit *in Perusina bonorum 30. Maij 1650. coram me §.*
19 *quo verò ad modicitatem*. Quarto, quod Feruli habentes causam à dictis hæredibus grauatis, seù à dicta Europa eorum matre, & hærede sunt Rei, & possessores ex hac præcisa causa legitimæ, vndè Rodulphis fideicommissarijs agentibus, & dictas sex vncias præuia transactionum rescissione vindicare prætendentibus non suffragatur prædicta præsumptio, nec simplex probatio opulentiæ hæreditatis, sed tenentur iustificare, quod grauati actualiter tot bona alienauerint, quæ legitimæ detractionem adæquent, vt tradunt *Peregr. de fideicom. art. 39. num. 14. Mangil. de Imput. quæst. 136. n. 50. Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. quæst. 4. num. 2. Cyriac. contr. forens. cap. 5. num. 27. & 28. San. Mem. Greg dec 185. num. 1. ibique Add. num. 3. Rota coram Martin. Andr. decis. 80. num. 4. 5. & 6. in Narnien. Fideicommissi 3. Iulij 1622. coram bon. mem: Merlino in Verulana fideicommissi 31. Martij 1638. coram Card. Panzirolo §. nec releuat quod cum Prosper in Romana Fideicommissi de Candidis 10. Martij 1649. coram R. P.D. meo Verospio in Casanaten. bonorum 15. Martij 1651. corā R. P. D. meo Albergato §. quia alienationes*, & pariter distinguendo *in d. Perusina bonorum coram me §. Pro intelligentia enim*. Quinto denique quod tam de pretio Censuum retrouenditorum, quam de alijs, qui fortasse reperiri possent extincti, ac de cæteris bonis fortasse alienatis dicti de Rodulphis consequi debent eorum integram portionem iuxta formam supradictæ conuentionis in Instrumento primæ transactionis adiectæ, ideòque ad effectum de
20 quo agitur haberi debent perindè, ac si non fuissent retrouenditi, neque alienati, & consequenter multo minus legitimæ consumptionem important, per ea quæ in similibus terminis tradit *Merlin. vbi supra dicto lib. 2. tit. 2. quæst. 3. num. 23. cum seqq.*

Deducta verò circa portiones detractas ex persona Francisci, & Io; Pauli, nec minus Dominis visa fuerunt releuare; licet enim Franciscus deces-
21 serit in pupillari ætate; Europa tamen poterat illius legitimam consequi, quia cum Testator in verbis expressè se restrinxerit ad vulgarem, & fideicommissariam, ibi, *Et post eorum mortem in vnius cuiusque ipsorum portione, substituit vniuscuiusque filios liberos, & descendentes masculos legitimos, & naturales de vno in alium vsque in infinitum, & inuicem, ac respectiuè actiuè, ac passiuè ordine successiuo vulgariter, & per fideicommissum &c.* Non censetur sub compendiosa voluisse compræhendere pupillarem, vt reiectis coniecturis ab altera parte allegatis in his terminis consulendo firmat *Fusar. consil. 196. ante num. 35. vers. tertio, & vltimo principaliter*
22 *cum plur. seqq.* vbi quinque fundamenta adducit pro illius comprobatione, *& consil. 190. num. 14. Bellon. Iun. inter eadem consil. Fusar. consil. 185. nu. 56. & 57. Intrigliol. de subst. cent. 3. quæst. 11. num. 20.* ac optimè conferunt adducta per *Dec. consil. 371. sub num. 5. vers. & prædicta confirmantur Rol. à Vall. consil. 63. num. 63. vers. octauo accedit lib. 4. Menoch. consil. 303. num. 8. Odd. consil. 95. num. 28. cum duobus seqq.* firmantes, quod quotiescumque testator postquam compendiosè substituit enumerat species substitutionum, nempè vulgariter, & per fideicommissum, vel similes, ipsam compendiosam declarat, atque restringit ad species enumeratas, ità vt cæteras substitutiones nullatenus compræ-
23 hendat; Ideoque Europa à dicta legitima non erat exclusa, vt admittit *Gabr. cons. 120. num. 12. lib. 2.*

Facilior verò est responsio ad legitimam detractam, vt prætenditur à dicto Io: Paulo mediante legato per ipsum facto de duobus prædijs, Domo, & Censibus ad fauorem Francisci eius filij legitimati, quià iustificatum non fuit huiusmodi bona esse fideicommissaria dicti Iulij Cæsaris.

Expræmissis, itaque patet quod intentio Actorum adhuc concludenter, vt requiritur, comprobata non fuit, ideoque allegari non potest in dictis
24 transactionibus adfuisse dolum, vel læsionem, & tamen ad istum effectum dolus probari debet verus, & certus, nec sufficit præsumptus, vt pluribus adductis respondit *Rota in Bonon. de Berors 11. Martij 1643. coram R. P. D. meo Royas §. in omnem casum*
25 læsio autem debet esse enormissima, & talis, vt contineat magnum excessum vltra dimidiam habita etiam ratione omnium expensarum, ac dubij futuræ litis euentus, *Cagnol. in l. 2. num. 8. C. de rescind. vendit. Pinell. super eadem l. lib. 2. par. 1. cap. 4. num. 12. Corn. consil. 196. num. 5. lib. 2. Dec. cons. 16. num. 4. & consil. 474. num. 10. Put. decis. 223. per totam lib. 1. in correct. Rot. decis. 461. num. 7. par. 1. decis. 715. num. 1. par. 2. rec. coram Card. Caual. decis. 407. num. 1. 2. & 3. & in Bononien. Transactionis 27. Februarij 1640. coram bon. mem. Card. Hieronymo Verospio §. dicebatur secundo versic. Tamen non satis est.*

Atque ideò cum agatur de transactionibus factis bona fide à muliere, & tam longo temporis cursu obseruatis resolutum fuit, non esse locum illarum rescissioni vtraque &c.

LEODIEN. SVCCESSIONIS.

Ven. 14. Iunii 1652.

ARGVMENTVM.

Sub dispositione facta de bonis prouenientibus ex latere paterno veniunt nedum ea, quæ ab ipsomet patre, fuere aquisita, sed etiam illa, quæ mediante Successione maiorum ad eundem patrem spectabant. Cum talis expressio de bonis prouenientibus ex latere paterno ad contradistinctionem bonorum maternorum dicatur apposita.

SVMMARIVM.

1 *Successionis ad effectum attenditur solum causa immediata non autem vnde bona fuerint acquisita.*
2 *Bona paterna dicuntur tam acquisita à patre, quam prouenientia ab eius maioribus, & num. 3.*
3 *Bona, vt dicantur patrimonialia, vel de latere Patris sufficit, quod ab ipso, aut ab aliquo illius ascēdente prouenians, & vide num seqq.*
5 *Exceptio dicitur necessaria vbi ea non facta caderet comprehensio.*
6 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
7 *Testamentum voluntarie annullatum in substantialibus non præbet voluntatis interpretationem in alio posteacondito.*
8 *Legata strictam interpretationem recipiunt in dubio nō autem in claris.*

DECISIO CCCXCII.

IOannes Philippus de Matthijs in eius vltimo Testamento inter cætera disposuit, quod omnia sua bona, quæ reperientur ad ipsum spectare die sui obitus, & prouenientia ex latere sui Patris reuertantur ad Proximiores parentes de latere, & lineæ dicti sui Patris; Vndè inter Elisabettam Vxorem Laurentij Dormael, quam non controuertitur esse illius proximiorem Consanguineam ex dicto latere pa-

re pa-

re paterno, ac Mariam, & Catharinam de Oranis Collitigantes, dubitari contingit, quænam bona veniant sub dicta dispositione. Et proposita Causa DD. existimarunt sub ea venire omnia bona paterna, siuè aduentitia sint, siuè profectitia, ac nō solum prouenietia à maioribus dicti sui Patris, sed etiam ab ipso met Patre quandocumque acquisita.

1 Quia cum ad effectum successionis attendatur solum Causa immediata, vndè bona proueniunt non considerata amplius illorum acquisitionis origine ad *Text. in l. si Auia C. de donat. Castr. in l. qui scitis §. sin autem num. 3. in fin. versic. & inspicitur C. de bon. quæ liber. Barbos. in l. post datum 41. num. 77. ff. solut. matrim. Rouit. consil. 100. num. 7. Cancer var. resol. par. 1. cap. 1. de substit. numer. 44. vers. circa prædictam, Tiraquell. de retract. lignag. §. 14. glos. 2. num. 1. Peregr. decis. Patau. 77. num. 8. vsque in fin. Ioseph. de sess. decis. Aragon. 52. num. 18. vsque ad* 25. Nulla probabilis differentia constitui potest inter acquisita à Patre, & prouenientia ab eius ma-

2 ioribus, cum omnia indistinctè appellentur paterna, & promiscuè accipiantur, atque cuncta ex Pa-

3 tre, & latere Patris prouenire dicuntur *Bald. cons. 104. sub num. 1. lib. 2. benè Socc. Iun. cons. 1. nu. 25. cum pluribus seqq. lib. 2.* Verba enim ibi prouenientia ex latere Patris, censentur solum adiecta ad contradistinguenda patrimonialia à matrimonialibus, vt scilicet, illa paternis, ista verò maternis assignentur, non autem ad restringendam dispositionem ad sola bona maiorum quia satis est, vt di-

4 cantur patrimonialia, vel de latere Patris, quod ab ipso, aut ab aliquo illius Ascendente proueniāt *Socc. Iun. cons. 1. dicto num. 25. vers. hoc stante sequitur lib. 2. Barry. de success. rubr. de success. intest. lib. 12. tit. quomod. collateral. succed. Inuic. sub num. 11. vers. Nam hæc differuntur fol. mihi 339.*

Neque vrgent auctoritates ab altera parte allegatæ *Griuell. enim decis. Dolan. 109.* non negat bona à Patre quesita ex latere Patris dici non posse licet ex alijs verbis per ipsum relatis, ad effectum diuidendi bona inter proximiores teneat inspiciendam esse illorum originem vsque ad communem stipitem, quod tamen non percutit casum nostrum, cum maximè moueatur ex verbis generalibus specialis consuetudinis, & sic pariter *Cassan.* alijque in contrariarium adducti non excludunt quod bona si à Patre incæperint Paterna, & ex ipsius Patre, vel latere dici non valeant.

Non obstat quod dictus Testator in eodem Testamēto particulariter disposuerit de quadā Domo per eius Patrem acquisita, atque ideò exindè conuincantur, quod cœtera illius bona, sub dicto legato nullatenus comprehendere voluerit.

Quia præter quod adhuc concludenter non constat dictam Domum fuisse à Patre acquisitam; Animaduertebant Domini, quod huiusmodi argumentum probabiliter retorquetur; Cum enim acquisita à Patre comprœhendantur sub dicto legato necesse penitus fuit dictam Domum excipere ad excludendam illius virtualem comprœhensionem,

5 quod sanè non fuisset necessarium si illa ibidem non contineretur, vt litteraliter probat *Text. in l. quesitum §. Denique ibi*, Proponebatur enim qui leganerat Argentum, & rationes excepisse, nam
„ qui hæc inquit, excipit, non potest videri de cœ-
„ teris rebus, quæ in ea essent sensisse &c. *ff. de fund. Instruct.* Vigore enim huius exceptionis omnia alia

6 bona eiusdem generis inclusa censentur *Natt. cons. 159. num. 30. & 31. Rot. decis. 56. num. 2. & 3. & decis. 203. num. 1. par. 4. recent. & in Recanaten. bonorum 29. Aprilis 1641. coram me §. Ità pariter.*

Nec subsistit, quod voluntas dicti Testatoris relinquendi proximioribus solùm bona maiorum desumatur ex alio præcedenti illius Testamento in quo illis expressè reliquerat omnia bona sibi deuoluta per mortem Patris, & à Prædecessoribus suis prouenientia.

Quia quoties prout hic, Testator primum Testamentum in substantialibus reuocat nulla impel-

7 lente necessitate, verior, & communior est opinio, quod ex eo desumi non valeat ipsius voluntatis interpretatio, neque subsequentis Testamenti declaratio ex *theor. Bart. in l. statius florus num. 2. ff. de Iur. fisc. Dec. in cap. 1. in prima lectura num. 38. vers. sed adde, & in 2. lectura num. 14. de Const. Sim. de Pret. de interpret. vlt. vol. lib. 1. solut. 5. sub n. 54. circa med. vers. contrariū in eadē dispositione fol. mihi 20. Menocch. lib. 4. præsumpt. 176. num. 1. & 8. Cyriac. contr. 96. num. 54. Fusar. de substit. quæst. 345. nu. 22. Rot. decis. 257. num. 9. par. 5. rec.*

Quod denique in legatis stricta fieri debeat in-

8 terpretatio procedit indubio, non autem in claris ex congestis per *Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 7. cap. 1. num. 32.* Vltra quod in proposito non versamur propriè in legato, sed in particulari institutione de bonis paternis contradistincta ab alia de maternis facta ad fauorem illarum de Oranis Collitigantium.

An autem sub dicta dispositione veniant bona quæsita Patri Testatoris ex dote suæ Vxoris iuxta allegatam consuetudinem Leodien. Domini mandarunt, quod super ea particulariter videatur.

Et ità vtraque &c.

LVCANA BONORVM.

Lunæ 17. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Ecclesiæ ex speciali Priuilegio semper succurritur per restitutionem in integrum aduersus incursam præscriptionem, etiam si agatur contra aliam Ecclesiam remedio Canonis Reintegrandę, maximè si Ecclesia agens enormissimè læderetur, neque per lapsum quadrienij priuilegio præfatæ restitutionis expirat, si vtraque Ecclesia agat de damno vitando, semper videtur fauorabilior causa illius, cui aliter succurri non potest, quam reintegrando illam ad sua bona, quam illius, quæ sequuta euictione suos habet releuatores, & quænam in concursu de damno vitando dicatur agere?

SVMMARIVM.

1 *Petitorium Iudicium, si fuit primo intentatum, non potest ad remedium reintegrationis postea confugi.*

2 *Spolium intentare non potest Ecclesia quæ per alienationes à se factas mediante persona Rectoris, facto proprio cecidit à possessione.*

3 *Amplia etiam si alienationes prætenderentur nullæ ex defectu solemnitatum, vel euidentis vtilitatis.*

4 *Ex contractu nullo etiam possessio transfertur, quando nullitas non prouenit ex consensu.*

5 *Remedium Canon. Reintegranda spatio 30. vel 40. Annorum præscribitur.*

6 *Clausula* deducens &c. *& quam, & quas &c. apposita in libello, & respectiuè in commissione, operantur vt omne Ius competens agenti dicatur in Iudicio deductum ab initio.*

7 *Amplia, vt stantibus his Clausulis, non sit prohibitū suspenso petitorio conuolare ad possessorium.*

8 *Idque etiam procedit sine vlla refectione expensarum.*

9 *Ecclesiæ semper competit remedium Canon. reintegranda, non obstante quod Prælatus alienationi consen-*

consenserit, & habuerit se pro spoliato.

10 *Prælatus Ecclesiæ præiudicare non potest.*

11 *Ecclesia eo magis est reintegranda, quando ex actu nullo, & iniusto deiectionem passa fuit, & possessionem amisit.*

12 *Amplia, quamuis agatur contra aliam Ecclesiam.*

13 *Ecclesia non habet priuilegium spoliandi aliam Ecclesiam.*

14 *Præscriptio tota fundatur in bona fide possidentis, & negligentia recuperare debentis.*

15 *Præscriptio ad commodum malæ fidei possessoris, & ad præiudicium ignorantis currere non potest.*

16 *Ecclesiæ ex speciali Priuilegio semper succurritur aduersus præscriptionem per restitutionem in integrum.*

17 *Amplia, etiam si agatur contra aliam Ecclesiam.*

18 *Restitutio in integrum stante enormissima læsione nunquam denegatur Ecclesiæ aduersus quamcumque præscriptionem, etiam longissimam.*

19 *Restitutio in integrum aduersus præscriptionem ex antiquo stilo Curiæ non impeditur per lapsum quadrennij, attenta præsertim enormissima læsione.*

20 *Priuilegia conquassantur; quando vtraque Ecclesia agit de damno vitando.*

21 *Ecclesia non prohibetur bona sua auocare à quocunque possessore, etiam si iste propter huiusmodi euictionē remaneat in damno.*

22 *Ecclesia vtraque si agat de damno vitando, fauorabilior est causa illius, quæ aliter damnum euitare non potest, quam si restituta fuerit ad sua bona, quam alterius, quæ sequuta euictione suos habet releuatores.*

23 *Ecclesia illa agit de damno vitando, à qua sua bona auferuntur.*

DECISIO CCCXCIII.

CVm Ecclesia S. Petri maioris Lucan. inter cœtera bona antiquitus possideret Terras in Communi Tassignani aliasque in Communi Nauis, die 15. Iunij 1542. Nicolaus de Arnolfinis tunc Prior eiusdem Ecclesiæ concessit illas Tassignani Paulo eius germano fratri, qui promisit tradere dicto Nicolao, & eius in Ecclesia successoribus tot alias Terras; ex quibus perciperentur annua staria quindecim cum dimidio frumenti, & elapso tantum duorum dierum spatio idem Paulus nomine proprio concessit in emphyteusim perpetuam præfatas Terras Tassignani Bartholomæo, & Laurentio de Ghirlanduccijs. Illas verò sitas in Communi Nauis pro se, ac nomine Nicolai, & Ioannis eius fratrum eodem modo concessit Michaeli Lippi, *Summario impresso D. Prioris num. 1. 2. & 3.*

Die 11. Octobris eiusdē anni 1542. prædictus Nicolaus, non solum vti Prior dictæ Ecclesiæ, sed etiam proprio nomine constituit Procuratorem d. Paulum eius fratrem ad concedendum cuicumque personæ in emphyteusim bona quæcumque immobilia, & præsertim ad dictam Ecclesiam spectantia, eaque etiam alienandum titulo permutationis etiam si essent assignanda per d. Paulum fratrem, tam pro bonis habitis titulo permutationis, quam alias per ipsum habendis, *dicto Summario num. 4.* & successiuè dictus Paulus 23. Nouembris sequentis proprio, & Ioannis nomine, ac vti Procurator dicti Nicolai assignauit Abbati, & Monacis Sanctorum Bartholomæi, & Pontiani Capitulariter congregatis, eorumque Monasterio directum Dominium præfatarum Terrarum pro extinguendo eorum particulari debito contracto per Petrum de Arnolfinis Communem Patrem, nempè pro affrancandis alijs Terris, quæ d. Monasterium anno 1514. dicto Petro tradiderat *dicto Summario num. 5.*

Mota lite anno 1627. à tunc Priore dictæ Ecclesiæ S. Petri, & coram diuersis Iudicibus agitata, diuersisque latis hinc indè sententijs; Tandem causa appellationis mihi commissa, dubitaui; An Ecclesia S. Petri sit reintegranda, vel potius illa Sanctorum Bartholomæi. & Pontiani à petitis absoluenda?

Contra petitam reintegrationem plura deduce-
1 bantur, & primo quod, cum in partibus intentatum fuisset Iudicium petitorium non possit hodie Prior Sancti Petri eo derelicto ad remedium reintegrationis se conuertere, post *Salic. tradit Menoc. de recuperan. remed. 15. num. 381. cum seqq.*

Secundo, quod dicta Ecclesia Sancti Petri me-
2 diante persona eius antiqui Prioris facto proprio ceciderit à possessione signanter Terrarum Tassignani, quæ per d. Priorem actualiter distractæ, & alienatæ fuerunt; Ideòque multominus modernus Prior prætendere valeat petitam reintegrationem ex notatis per *DD. in cap. sæpè de restit. spoliat. Cassador. decis. 4. num. 6. vers. Proprio namque facto eod.*
3 *tit. Buratt. decis. 301. num. 2.* Idque etiam si huius-
4 modi alienatio prætendatur nulla ex defectu solemnitatum, vel euidentis vtilitatis, quia quando nullitas non prouenit ex defectu consensus etiam ex contractu nullo transfertur possessio *Card. Seraphin. decis. 671. num. 2. & 3. Add. ad Greg. dec. 194. num. 28. cum alijs adductis in Anagnina pratensi spolij 13. Iunij 1646. Coram R. P. D. meo Meltio.*

Tertio denique, quod obstet quadragenaria
5 præscriptio. Cum enim remedium Can. reintegrandæ 3. quæst. prima triginta, vel quadraginta annorum spatio præscribatur *Card. Seraphin. decis. 1360. per tot Rot. decis. 110. num. 1. par. 3. decis. 150. num. 4. par. 4. & decis. 275. num. 27. par. 6. recent.* In casu nostro non solum vnica, sed duplex concurrat quadragenaria præscriptio, dum à dicto anno 1542. vsque ad annum 1627. & sic per annos 85. Ecclesia, seù Monasterium Sanctorum Bartholomæi, & Pontiani præfatas Terras pacificè possedit.

E' contra verò pro reintegratione deducebatur
6 prædicta non obstare, nam primum videbatur posse tolli ex Clausulis *deducens &c. Et quam, & quas* appositis in primordiali libello, & respectiuè in Commissione Rotali, quæ videntur operari, vt ab initio in Iudicio deductum dicatur omne Ius com-
7 petens Ecclesiæ agenti, itaut non sit prohibitum suspenso petitorio conuolare ad possessorium *Card. Seraphin. decis. 630. num. 5. San. Mem. Gregor. decis.*
8 *270. num. 5. & 6.* vbi quod hoc procedit etiam sine vlla refectione expensarum.

Ad secundum respondebatur semper Ecclesiæ
9 competere d. remedium non obstante, quod Prælatus alienationi consenserit, & habuerit se pro
10 spoliato, cum ipse non possit Ecclesiæ præiudicare *Caputaq. decis. 170. num. 4. & decis. 182. n. 8. par. 3. San. Mem. Gregor. decis. 116. num. 1. Rota in Colimbrien. Præstimoniorum 10. Decembris 1631. & 18. Iunij 1632. coram Reuerendissimo D. meo Decano confirmata 27. Iunij 1633. coram clar. mem. Coccino, & prius in Theatina Iurisdictionis S. Ioannis 10. Maij 1621. coram eodem in Messanen. seù Nullius feudi 15. Februarij 1636. coram bon. mem. Merlino inter eius impressas dec. 702. per totam, & in Lucana Terrarum 16. Iunij eiusdem anni coràm bon. mem. Cardinali Hie-*
11 *ronymo Verospio*, eoque magis quando ex causa iniusta, & actu nullo (vt latè in proposito comprobant

probant Informantes) possessionem amittit; Hoc enim casu ob Iniustitiam deiectionis Ecclesiam esse reintegrandam optimè desumitur ex eodem *Textu in d. can. Reintegranda*, ibi, *per quascumque iniustas causas res Ecclesiæ, aut substantias suas perdidisse &c.* & relatis pluribus auctoritatibus plenè firmatur in *dicta decis. bon. mem. Merlin. 702. num. 3. cum seqq. iuncto num. 80. & in dicta Lucana Terrarum coram*
12 *bon. mem. Cardinali Hieronymo Verospio*, quamuis
13 agatur contra aliam Ecclesiam, quia vna Ecclesia non habet priuilegium spoliandi aliam, vt responsum fuit in *Neapolitana Spolij 3. Iunij 1601. coram Lancellotto penes Marches. de Commiss. par. 1. fol. 103. num. 5.*

Ad tertium denique, in quo consistebat maior difficultas dicebatur præscriptionem non intrare ob malam fidem respectu Monasterij, & ignoran-
14 tiam respectu Ecclesiæ S. Petri ex pluribus desumptis; Cum enim præscriptio tota fundetur in bona
15 fide possidentis, & in negligentia recuperare debentis, ad commodum malæ fidei possessoris, & ad præiudicium ignorantis currere non potest *cap. vltimo de prescript. l. 1. C. de annal. præscript. & l. contra maiores C. de transaction.*

Verùm causa proposita Dñi non fuerunt concordes præcipuè super obiecto præscriptionis negantes nonnulli, alijque affirmantes præscriptionem obstare; conuenere tamen aduersus eam Ecclesiæ S. Petri competere restitutionem in integrum, quia
16 ex speciali Priuilegio semper Ecclesię succurritur per huiusmodi restitutionem *cap. Auditis de in integr. restit. clem. 1. eod. tit. Alex. cons. 81. num. 9. lib. 5. Ruin. cons. 63. num. 24. lib. 1. & cons. 103. num. 18. lib. 5. Dec. cons. 36. num. 9. Odd. de restit. in integr. part. 2. quæst. 90. art. 3. sub num. 13. vers. sed breuiter Genuen. Practicab. quæst. 122. sub num. 3. vers. sed quod maximè Buratt. dec. 774. num. 6. Rota in Romana Census 25.*
17 *Iunij 1640. coram R. p. d. meo Bichio §. 3. in omnem euentum* etiam si agatur contra aliam Ecclesiam *Roman. cons. 166. num. 14. Marant. in prax. part. 6. §. & quandoque appellatur sub num. 88. vers. Item restituitur Odd. vbi supra par. 1. quæst. 18. art. 5. nu. 40.*

Eoque facilius ex quo aliàs d. Ecclesia enormissimè læderetur cum bona Tassignani alienata fuerint in Arnolfinos sine causa, & nulla recepta recompensatione de bonis verò in communi nauis spoliata fuerit absque vllo titulo saltem colorato,
18 stante enim enormissima læsione nunquam denegatur Ecclesiæ restitutio in integrum aduersus quamcumque præscriptionem etiam longissimam, vt clarè decidit *Text. in d. cap. Auditis in fin. de in integr. restit. Roman. cons. 123. num. 5. & cons. 407. in fin. Dec. d. cons. 36. sub dicto num. 9. vers. & propter maximam læsionem Ciarlin. contr. for. cap 105. nu. 51.*

Non obstat quod priuilegium præfatæ restitutio-
19 nis lapsu quadriennij fuerit expiratum, quia in curia ex antiquo stilo lapsus quadriennij non impedit huiusmodi restitutionem vt respondit *Rota coram Buratt. dec. 452. num. 7. ibique Add. littera B. & dec. 634. num. 17. in recent. dec. 284. num. 57. part. 6. & dec. 540. num. 17. par. 8.* Attenta præsertim enormissima læsione *Odd. vbi supra par. 1. quæst. 19. art. 7. num. 66. vers. incontrarium est communis, & num. 72. Gennen. par. vbi supra quæst. 124. per tot. Rot. d. decis. 284. num. 50. par. 6. rec. & coram Buratto d. dec. 452. num. 8. cum cæteris allegatis per Add. ad eumdem decis. 404. num. 10.*

Nec refert. quod vtraque Ecclesia agat de damno
20 euitando, & ideo priuilegia conquassentur, quia præter quod non prohibetur Ecclesia bona sua auo-
21 care à quocumque possessore, etiam si propter huiusmodi euictionem iste remaneat in damno ad *Text. in l. si mancipia 23. C. de reuidic. & l. in Ciuilem 2. C. de furt. & seru. corrupt. Farinace. de furt. quæst. 177. num. 29. & 30. Cyriac. contr. 299. num. 1. & 2.* Animaduertebant Domini quod Ecclesiæ S. Petri propriorum bonorum spoliatæ aliter succurri non potest quam per auocationem dictorum bonorum, Monasterium verò habet suos Releuatores, & sequuta euictione redire potest ex primeuis Iuribus ad bona per Arnolphinos affrancata; vndè in con-
22 cursu semper videtur fauorabilior causa illius Ecclesiæ, quæ aliter damnum euitare non potest, quam petendo se restitui ad bona, quibus fuit iniustè spoliata, quam alterius, quæ potest alio remedio quamquam difficillimo propriam præseruare indemnitatem; vltra quod illa dicitur agere de
23 damno vitando, à qua sua bona auferuntur *Rota dec. 518. num. 7. penes Posth. de manut.*

Et ità vtraque &c.

TVDERTINA DONATIONIS.

Lunæ 17. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Donatio anterior, quando præferenda sit posteriori, licet ista fuerit executioni demandata per actualem traditionem rei donatæ elegantissimè discutitur. Donatio omnium bonorum mobilium, & immobilium, quando compræhendat etiam iura, & actiones, & quando secus clarè demonstrantur.

SVMMARIVM.

1 *Donatio prima facta cum solemnitatibus necessarijs, non potest per secundam donationem alterari, aut immutari.*
2 *Donatio secunda effectuata per traditionem, praferri debet prima carenti traditione.*
3 *Clausula*, constituti, *quando non fuit expressè apposita, ex quibus verbis tacitè resultet?*
4 *Clausula*, constituti, *est translatiua dominij, & possessionis.*
5 *Donatarius per clausulam*, constituti, *praferendus est cuicumque alteri possessori, cui res donata actualiter tradita fuit.*
6 *Facultas capiendi possessionem propria auctoritate in quibus verbis contineatur?*
7 *Clausula*, obligarunt &c. *includit hypothecam, & obligationem omnium bonorum obligati.*
8 *Donatarius prior, quando praferendus sit posteriori, qui actualem possessionem rei donata accepit?*
9 *Creditor possidens bona debitoris ex causa onerosa, licet posterior, praferendus est priori ex causa lucratiua, intellige procedere vt num. 10.*
11 *Donatio redditur nulla, & inefficax, quando donator sibi reseruauit modicam quantitatem ad effectum testandi.*
12 *Intellige procedere in donatione vniuersali omnium bonorum secus in donatione restricta ad mobilia, & immobilia.*
13 *Iura, & actiones non comprahenduntur inter mobilia, & immobilia, sed constituunt quandam tertiam speciem.*
14 *Amplia, quando dd. mobilibus, seu immobilibus addita fuissent verba designantia locum, seu situm.*
15 *Et quid si fuerit dictum, vbicumque existentia, vel quocumque consistentia?*
16 *Iura, & actiones, quando comprahendantur sub expressione omnium mobilium, & immobilium, & quando secus num. 17.*
18 *Et quid si subsequenter apposita esset clausula, nulla alia reseruatione facta.*

19 *Iuramentum appositum in donatione omnium bonorum præsentium, & futurorum, quid operetur?*

20 *Diuisio bonorum facta inter donantem, & donatarium, quando non dicatur facta ad reuocandam præcedentem donationem?*

21 *Simulatio non infertur ex actu licito, & à iure permisso.*

22 *Simulatio cessat vbi actus potest fieri verè, & sine fraude.*

23 *Simulatio non probatur ex coniecturis; cessante, causa simulandi.*

DECISIO CCCXCIV.

PRimam donationem inter viuos factam à Ruggerio Accursio anno 1574. Paridi Accursio germano fratri esse validam, non autem secundam factam de anno 1592. Paulo Petro Accursio eius Nepoti ex
1 q. Portio alio fratre, fuit hodie resolutum. Quia est perfecta, & corroborata Iuramento, alijsque solemnitatibus de Iure necessarijs, ac proindè per secundam alterari, aut immutari non potuit *§. alia autem Instit. de donat. l. præfecta C. de donat. quæ sub mod. Ruin cons. 172. à num. 18. vsque ad fin. lib. 1. Rota coram Duran. decis. 84. num. 16. cum seqq. in Romana Donationis 15. Martij 1641. coram R. p. d. meo Royas §. & tandem quia in Baren donationis 15. Aprilis 1647. coram Reuerendiss. D. meo Decano §. 1. cum seq.*

Non obstat quod secunda tanquam effectuata
2 per traditionem præferri debeat primæ carenti traditione *l. quoties C. de rei vindic. & l. final. §. lacius ff. de donat.*

Quia præter quod ex verbis & *donec &c. Interim*
3 &c. in dicta prima donatione adiectis resultat clausula constituti, vt dixit *Rota in Romana de Incoronatis 29. Aprilis 1616. coram bo. me. Card. Vbaldo apud Posth. de manut. dec. 299. num. 10. & coram Duran.*
4 *dec. 401. num. 8.* quæ tanquam translatiua Dominij & possessionis operatur, vt primus Donatarius præferatur cuicumque alteri possessori, cui deinde tea-
5 lis, & actualis traditio rei donatæ facta fuerit, vt in puncto firmauit *Rota coram eodem Duran. d. decis. 84. num. 18. 19. & 20. in Romana Casalis Turris Vergatæ 22. Iunij 1629. coram bo. me. Pirouano in rec. dec. 303. num. 7. & 8. par. 5. in Taurinen. Donationis 28. Ianuarij 1633. coram bo. me. Merlino inter eius impressas dec. 568. num. 34. & 35. tom. 2. repetita in recen. dec. 178. par. 6. in d. Baran. Donationis coram Reuerendiss. D. meo Decano, §. atque ideò:* Cum in casu
6 nostro pro obseruantia donationis addita fuerit generelis hipotheca omnium bonorum donatoris, tum ex facultate capiendi possessionem propria auctoritate contenta in illis verbis cæteratis ibi *quam accipiendi &c.* iuxta magistralem Theoricam *Bald. in l. Creditores 3. num. 3. C. de pignor. & hipoth. per text. in l. creditor la prima §. post diuisionem ff. qui potior in pign. habeau. Neguf. de pignor. 1. membr. 3. part. nu. 3. vers. similiter dicit inter tract. magn. tom. 6. part. 1. fol. mihi 213. at. Card. Mant. de tacit. lib. 11. tit. 3. num. 16. Gait. de credit. cap. 4. quæst. 6. num. 284. fol. 272. Vrsill. ad afflict. dec. 201. num. 1. Duran. dec. 40.*
7 *num. 21. & 22.* Tum etiam ex clausula obligarunt &c. ibi &c. adiecta, quæ regulariter includit hipothecam, & obligationem omnium bonorum obligati *Bursatt. cons. 39. num. 39. & 40. lib. 1. Rimin.*
8 *cons. 299. num. 10. & 11.* Vtrique ratione huius hipothecæ antiori tempore constitutæ nullum præiudicium inferri potuit Paridi primò Donatario, qui propterea non obstante subsequuta actuali traditione, secundo præferri debet, vt in terminis tradunt *Ias. cons. 244. alias 5. num. 21. & 22. lib. 3. Socc. Iun. cons. 118. num. 19. lib. 2. Paris. cons. 69. num. 156. cum seqq. lib. 3. Menoch. cons. 1153. num. 65. & 66. Thesaur. Iun. quæst. for. lib. 4. quæst. 64. nu. 2. Gram. dec. Lusitan. 130. num. 2. cum alijs relatis, per Rotam dec. 539. sub num. 6. vers. præsertim ratione par. 4. rec. & in Romana Casalis 21. Ianuarij 1638. coram Reuerendiss. Terracinen. penes Zacch. de oblig. Cam. decis. 194. num. 16.*

Et hinc non applicatur, quod Creditor possidens
9 ex causa onerosa, licet posterior præferatur priori ex causa lucratiua, quia (præter quod vtraque donatio procedit ex causa lucratiua) hoc habet locum quando titulus lucratiuus anterior non est mu-
10 nitus hipotheca, sed sola actione personali, secus autem quando in ipso, prout hic, concurrit etiam hipotheca, tunc enim non admittitur distinctio causæ lucratiuæ, aut onerosæ, sed semper præfertur ille, qui prior est in tempore, vt articulo maturè discusso responsum fuit in *Romana fideicom. de Incoronatis 7. currentis coram R. p. d. meo Albergato §. verum hodie animaduersum fuit.*

Nec obstat quod Donator in prima donatione
11 sibi reseruauerit ad effectum testandi scuta quinque dumtaxat, ideoque tàm modica reseruatio vti non sufficiens ad inueniendum, & alliciendum hæredē, non habeatur in consideratione ad validandam, & substinendam donationem, quæ propterea reddatur nulla, & inefficax *Castr. in l stipulatio hoc modo concepta 61. num. 3. circa fin. vers. nisi fortè ff. de verb. oblig. Bertran. con. 260. num. 1. vers. quoniam respondeo lib. 8. Honded. cons. 39. num 16. cum seqq. lib. 1. Clar. in §. donatio quæst. 19. num. 8. & in fine vers. intellige tamen Cancer. var. resol. tom. 3. cap. 2. nu. 128. cum seqq. Fontanell. de pact. nupt. claus. 4. glos. 23. n. 2. Mastril. dec. 283. num. 18. & 19.*

12 Quia prædicta procedunt in donatione vniuersali omnium bonorum mobilium, & immobilium Iurium, & actionum præsentium, & futurorum, in quibus terminis loquuntur allegati DD. secus autem in donatione (prout hic) restricta ad mobilia, & immobilia nulla facta mentione Iurium, & actionum, ista enim non dicitur vniuersalis, & consequenter est valida, licet quantitas reseruata sit modica, quia donator liberè Testari potest etiam de omnibus Iuribus, & actionibus quomodolibet sibi competentibus, & in futurum competituris, quæ ad effectum testandi, & inueniendi hæredem pariter reseruatæ *Censentur Ias. in l. à Diuo Pio §. in vend. sub num. 7. vers. quidam donauit ff. de re iud. & dicto cons. 244. alias 5. num. 25. vers. 2. in tali donatione iniuncto num. seq. lib. 3. Cagnol. in l. fin num. 270. C. de pact. Surd. cons. 450. num. 4. vers. tertio respondeo Cephal. cons. 288. num. 40. & 41. Rolan. à Vall. cons. 65. num. 7. & 8. lib. 1. Guidop. dec. 291. num. 1. vers. hinc est quod dixi Cancer. vbi supra tom. 1. cap. 8. tit. de donat. num. 84. Fontanell. plures referens vbi supra d. claus. 4. glos. 21. par. 5. num. 43. Thesaur. Iun. pariter vbi supra lib. 1. quæst. 2. num. 10. Gail. pract. obser. lib. 1. obseru. 11. num. 10. Card. Mantic. de tacit. lib. 3. tit. 29. num. 3. Ludouic. à Peguer. dec. 141. nu. 2. & 3.* Iura enim, & actiones non compræhendun-
13 tur inter mobilia, vel immobilia, sed constituunt quamdam tertiam speciem, vt litteraliter probat *text. in d. l. à Diuo Pio dicto §. in vend. ff. de reiudic. Bald. cons. 232. sub num. 2. lib. 2. Bart. cons. 50. sub num. 1. lib. 1. Oldrad. cons. 219. num. 2. Dec. cons. 236. num. 1. & cons. 414 num. 11. Ruin. cons. 218. nu. 1. vers. secundo valuit lib. 1. Paris. cons. 50. num. 23. & cons. 96. num. 15. lib. 1. Natt. cons. 146. num. 15. Tiraquell. in l. si vnquam verb. bona num. 8. C. de renoc. donat. Guidop. d. dec. 291. dicto num. 1. Gabr. de verb. signif.*

signif. conclus. 7. num. 1. Gaill. obseru. 11. num. 9. Thesaur. dec. Pedem. 201. num. 6. Franc. Marc. decis. 128. num. 4. par. 2. cum alijs per Rotam penes Cenc. de cens. dec. 3. num. 14. Præsertim quando, prout hic,
14 adduntur verba designantia loci existentiam, seù situationem ibi, *vbique sita &c. & subquibusuis vocabulis, & confinibus &c.* tunc enim quia Iura, & actiones non circumscribuntur loco nunquam veniunt sub appellatione mobilium, & immobilium licet amplè, generaliter concepta iuxta veriorem, & communiorem opinionem, quam in puncto probant *Ias. in d. §. in vend. num. 8. Cagnol. in d. l. fin. sub d. num. 270. vers. & idem secundum Bald. cons. 232. in fin. vers. si aduertamus verba Cephal. d. cons. 288. num. 41. Rolan. d. cons. 65. num. 10. & 11. Gabr. d. concl. 7. num. 10. Card. Mant. d. tit. 29. num. 5. Ludouic. à Peguer. d. dec. 141. sub num. 3. vers. & fortius* ac distinguendo inter verba vbicumque existentia, & verba in qnocumque consistentia ad misit Rota *in Auenionen. hæreditatis* 5. *Martij 1646. coram* R. p. d. *meo* Royas §. *minus* aduersatur ea diuersitatis ratione,
15 quia verbum existere, & verbum vbicumque locum designant quod non congruit. Iuribus, & actionibus, verbum verò quocumque, & verbum consistere tanquam magis vniuersalia sunt apta denotare etiam materiam, ac rem loco non circumscriptam, & sic Iura, & actiones.

16 Nec aduersatur decisio *Albanen. hæreditatis 23. Iunij 1642. coram me §. final.* licet enim ibi dictum fuerit expressionem mobilium, & immobilium factam dictione vniuersali omnium comprænhendere etiam Iura, & actiones, hoc tamen cautè firmatum fuit, quia in casu dictæ decisionis subiecta materia aliter
17 non suadebat ex rationibus ibidem ponderatis; in proposito autem subiecta materia non patitur eamdem interpretationem, præsertim ex præfata designatione, & circumscriptione loci, quæ operatur, vt expressio illa vniuersalis, seu potius generalis restringatur ad eas dumtaxat bonorum species quibus congruit eadem loci circumscriptio neque extendatur ad alia, quæ ipsa non complectitur, vt concorditer probant omnes auctoritates supra allegatæ, & signanter *Ludouic. à Peguer. d. dec. 141. à num. 2. vsq; in fin.* vbi in specie donatio facta fuerat de omnibus bonis mobilibus, & immobilibus.

18 Nec refert clausula generalis subsequenter apposita ibi *nulla alia reseruatione facta* &c. quia cum ex prædictis appareat donationem non esse vniuersalem, sed restrictam ad mobilia, & immobilia ad ista etiam dicta clausula referri, & restringi debet quasi donator dixisset nulla alia reseruatione facta de dictis mobilibus, & immobilibus donatis per ea quæ tradit *Bald. in l. à procuratore num. 2. vers. nec obstant verba generalia C. mandat. Alex. in l. 3. num. 23. in fin. vers. confirmo ff. de acquir. poss.*

Præterea ponderabant DD. quod cum in prima
19 donatione adsit peculiare Iuramentum eius virtute sustineri debet saltem quoad præsentia licet explicitè donata fuerint etiam bona futura, huiusmodi enim Iuramentum appositum in donatione simul facta de bonis præsentibus, & futuris operatur, vt duplex censeatur facta donatio altera scilicet de præsentibus, & altera de futuris, itaut etiam vna corruente bene subsistat altera, & mentio bonorum futurorum habeatur pro non apposita *Surd. d. cons. 450. num. 60. Tob. Non. cons. 55. num. 6. Natt. cons. 453. num. 16. Seraph. de priuileg. iuram. priuil. 98. nu. 22. cum duobus seqq. Fontanell. vbi supra d. claus. 4. d. glos. 21. par. 1. num. 68. Buratt. dec. 7. num. 2. ibiq; Add. num. 14.* referens hanc esse magis receptam opinionem, eamque amplexa fuit Rota *in d. Romana donationis 17. Decembris 1640. coram* R. p. d. *meo* Royas *in §. in omnem casum*.

20 Nec subsistit, quod præfata donatio reuocata fuerit per subsequutam diuisionem concorditer factam inter Donantem, & donatarium, aliosque ipsorum fratres, quia cum huiusmodi diuisio fieri potuerit ad alium effectum nempe ad euitandam vlteriorem communionem cum dictis alijs fratribus ad istam causam, non autem ad reuocationem præfatæ donationis, & sic ad renunciationem proprij Iuris referri debet *Peregr. cons. 93. numer. 6. vers. in proposito autem lib. 1. Fusar. de substit. quæst. 593. sub num. 6. vers. probat. primo* Rota *dec. 436. numer. 11. par. 8. rec.* Et hoc sane conuincitur, dum ex testibus relatis in *Summ. Bonauentura num. 4.* iustificatum fuit, quod donans, & primus Donatarius etiam post dictam diuisionem, & vsque ad obitum communiter, & pro indiuiso ipsorum bona posséderunt, signum euidens, quod diuisio ad alium effectum facta non fuit, quam, vt dictum est, ad terminandam communionem cum alijs fratribus.

21 Nec denique obstant ea, quæ deducebantur circa simulationem, quia causa simulandi ad effectum excludendi Portium communem fratrem à Successione donantis nullius est efficaciæ, cum enim lex non prohibeat fratri excludere fratrem ab eius hæreditate actus huiusmodi exclusionis vti licitus, & à lege permissus suspicionem simulationis inferre non valet *Aym. cons. 319. ante numer. 10. vers. ideo in actu. Surd. dec. 30. num. 37. & 38. S. me. Greg. decis. 195. num. 10. & 11. ac dec. 459. num. 8. & 9.* vbi fir-
22 matur, quod si actus potest fieri verè, & sine fraude cessat suspicio simulationis, & fraudis, ac optimè in similibus terminis comprobauit *Rot. decis. 413. num. 2. par. 2. & dec. 435. par. 5. rec.* cessante
23 autem causa simulandi solæ coniecturæ non attenduntur ad probandam simulationem, vt post *Bart. in l. post contractum num. 3. ff. de donat.* firmauit *Rot. coram S. me. Gregor. dec. 157. sub num. 22. ibiq; Add. num. 27. coram bo. me. Buratto dec. 365. num. 3. in rec. dec. 307. num. 11. part. 1. & decis. 677. sub num. 5. vers. vnde applicat. par. 2. in Romana locorum montium 25. Febr. 1641. coram Reuerendiss. D. meo Decano in Feretrana prædij 1. Iulij eiusdem anni coram* R. p. d. *meo Bichio in Romana Vineæ de Granuela 26. Iunij 1648. coram Eminentiss. D. Card. Corrado, & in Meleuitana bonorum 1. Febr. 1651. coram Eminentiss. D. Card Ottobono §. sublata* verò in quibus vlterius remouentur omnes coniecturæ, quæ etiam in proposito ab informantibus adductæ fuerunt.

Et ità vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE DRVSOLINIS.

Veneris 21. Iunij 1652.

A R G V M E N T V M.

Sententia nulla, & iniusta non transit in iudicatum, nullitas autem redditur clara quotiescumque Iura, & Acta in primo Iudicio respectiuè facta, & producta non fuerunt coram secundo Iudice transportata, & quotiescumque coram eo non fuit præstitum Iuramentum Calumniæ ab altera parte petitum. Cessio facta per Monasterium absque iusta causa, & Beneplacito Apostolico tamquam nulliter facta non sustinetur, & an Ecclesia in repudiatione Iuris non dum quæsiti teneatur seruare solemnitates requisitas in Extrauagant. ambitiosæ de reb. Eccl. non non alienand. & quando Ecclesia dicatur renunciare Ius quæsitum? Et quid si Iura essent quæsita, sed Ecclesia non possideret?

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum non denegatur aduersus rem Iudicatam, stante nullitate, & iniustitia sententiæ, ex quibus resultat læsio?*

2 *Nullitas sententiæ resultat, ex quo fuit lata non transportatis actis, nec Iuribus in prioribus instantijs factis, & respectiuè productis.*

3 *Acta, quæ erant releuantia, & necessaria ad discussionem Iustitiæ præcedentium sententiarum si non fuerunt transportata, Iudex non habuit exercitium iurisdictionis, & nulliter processit.*

4 *Iuramentum Calumniæ, si ab altera parte petitum, præstitum non fuerit, eius omissio vitiat, atque annullat processum, & sententiam.*

5 *Beneplacitum Apostolicum, & iusta causa copulatiuè requiruntur in alienationibus bonorum Ecclesiæ.*

6 *Cessio facta per Monasterium contra formam* extrauagan. Ambitiosæ de reb. Eccl. non alien. *est ipso iure nulla.*

7 *Ecclesia in repudiatione iuris non dum quæsiti neque incorporati, sed quærendi non tenetur seruare sollemnitates.*

8 *Prælatus si ante acceptationem repudiat legatum, vel hæreditatem Ecclesiæ relictam huiusmodi repudiatio tenet quamuis deficiant sollemnitates.*

9 *Ecclesia non acquirendo non dicitur alienare, & quando non alienat, sollemnitates seruare non cogitur.*

10 *Opinio ista multos habet contradictores.*

11 *Cessio hæreditatis delatæ importat consequenter veram aditionem, & agnitionem illius.*

12 Renunciatio *ab Ecclesia facta post sequutam acquisitionem, continet veram, & propriam alienationem, & proindè indiget iusta causa & Beneplacito Apostolico.*

13 *Cessio hæreditatis ab Ecclesia in perpetuum facta, cum receptione pecuniæ, sapit emptionem, & venditionem.*

14 *Cessio quæ sapit emptionem, & venditionem ab Ecclesia facta, semper est nulla dum non seruantur requisita per extrauagan. Ambitiosæ.*

15 *Alienari dicitur, non solum, quando res possessa Cessionario, seu renunciatario traditur, sed etiam quando dimittitur penes possessorem à quo poterat auocari.*

16 *Cessio eo certius redditur nulla, & inualida si constet de enormissima læsione.*

17 *Læsio in renunciatione hæreditatis apparens, non euitatur per promissionem factam à Renunciatario de soluendis debitis hæreditarijs, si de istis, & de eorum actuali solutione non docetur pro quantitate læsionem excludente.*

18 *Acquirens bona Ecclesiæ nulliter, & absque sollemnitatibus ipse, vel eius hæredes illa restituere tenentur vna cum fructibus vsque ad obulum.*

DECISIO CCCXCV.

Purificato fideicommisso q. Andreæ Drusolini per obitum Laurentij sine filijs ad fauorem Aghatæ, & Magdalenæ sororum dicti Laurentij, & filiarum Testatoris respectiue, Abbatissa, & Moniales S. Siluestri de Capite ex persona Magdalenæ sororis Euphemiæ nuncupatæ renunciarunt, & cesserunt anno 1581. d. Aghatæ, siue Nicolao Bucciono eius marito pro solis scutis nonaginta possessionem bonorum hęreditariorum Andreæ Patris ad sororem Euphemiam spectan. vna cum toto eo quod illi prouenire posset, etiam ex bonis maternis, fraternis, & Auitis, prout latius in Instrumento relato *in Summ. Monasterij numer.* 3. sed prætendentes huiusmodi cessionem esse nullam, Iudicium introduxerunt anno 1597. super illius rescissione, & duas sententias fauorabiles reportarunt, quibus in tertia reuocatis causa ad Rotam deuoluta fuit; cumque allegaretur sententiam reuocatoriam transiuisse in Iudicatum, ex quo causa, diu siluit, proposito à me dubio DD. responderunt non constare de reiudicata, sed de causis restitutionis in integrum ob il- 1
illius nullitatem, & iniustitiam, ex quibus resultat læsio, *Felin. in cap. inter cæteras numer.* 10. *de reiud. Cæs. de Graff. dec.* 3. *num.* 3. *de reb. Eccles. non alien. Rota in Romana hæreditatis* 14. *Decembris* 1646. *coram bo. me. Arguelles, & in Anconitana Dotis* 5. *Iunij* 1648. *coram Reu. D. meo Decano.*

Nullitas enim resultat, ex quo lata fuit non
2 transportatis actis, nec Iuribus in prioribus Instantijs factis, & respectiuè productis, quibus propte-
3 rea deficientibus, cum essent releuantia, & necessaria ad discussionem Iustitiæ præcedentium sententiarum, Iudex non habuit exercitium Iurisdictionis, & sic nulliter processit *Greg. dec.* 320. *nu.* 1. *& dec.* 485. *num.* 11. *Rota in rec. dec.* 192. *num.* 3. *par.* 5. *in Leodien. Dominij de Stenordia* 3. *Iulij* 1623. *coram bo. me. Coccino apud Fenzon. ad stat. Vrb. dec.* 165. §. *est autem diuersus petit. in recen. dec.* 495. *num.* 25. *& 26. par.* 8. *& in Ariminen. fideicom.* 28. *Iunij* 1641. *coram me* §. *nullam autem*; *vers. Tum denique*; Acce-
4 dente vlterius, quod coram ipso præstitum non fuit Iuramentum Calumniæ ab altera parte petitum, cuius omissio vitiat, atque annullat processum, & sententiam *cap.* 1. *de iuram. Calum. in* 6. *Card. Put. dec.* 383. *num.* 2. *lib.* 2. *in corr. Card. Seraph. dec.* 1355. *num.* 1. *S. mem. Greg. dec.* 209. *num.* 3. *ibique Add. nu.* 6. *cum alijs adductis per Marescott. var. resol. lib.* 1. *cap.* 47. *num.* 1. *cum seqq.*

Euidentior est Iniustitia, quia cum d. cessio celebrata fuerit contra formam constitutionis *fel. rec. Pauli Secundi in extrauagan. Ambitiosæ de reb. Eccles. non*
5 *alien.* nempè sine iusta causa, & absque beneplacito Apostolico copulatiuè requisitis in alienationibus
6 bonorum Ecclesiæ, fuit ipso Iure nulla, & inualida, vt notat *Redoan. de reb. Eccles. non alien. quæ* 20. *num.* 116. *& quæst.* 22. *num.* 59. *cum seqq. Rota in Pampilonen. Alienationis* 15. *Ianuarij* 1649 §. 1. *& in Cracouien. Decimarum* 26. *Nouembris* 1650 §. *qua cum non fuerint coram* R. p. d. *meo Bichio*, & consequenter iure optimo in dictis prioribus sententijs pronunciatum fuerat pro illius rescissione, quæ propterea denegata in d. vltima sententia illam reddit iniustam.

Non obstat quod in repudiatione Iuris non dum
7 quæsiti; neque incorporati, sed quærendi Ecclesia non teneatur seruare dictas solemnitates *Abb. in cap. tua de his, quæ fiunt à prælat. Felin. in cap. in præsentia num.* 57. *de probat. Federic. de sen cons.* 9. *per tot. summ. Siluestr. par.* 1. *verb. alienatio num.* 18. *Card. Put. dec.* 507. *num.* 1. *& 2. lib.* 2. *in Corr.* firmantes quod si
8 Prælatus ante acceptationem repudiat legatum, vel hæreditatem Ecclesiæ relictam huiusmodi repudiatio tenet quamuis deficiant solemnitates, quia
9 non acquirendo non dicitur alienare, & quando non alienat solemnitates seruare non cogitur.

Quoniam quicquid sit de veritate huius opinio-
10 nis, quæ habet multos contradictores, vt aduertunt *Redoan. vbi supra quæst.* 12. *per tot. Genuen. practicab. Eccl. quæst.* 150. *sub num.* 1. *vers. contrariam opinionem tenent cum seqq.* In casu præsenti Monasterium non repudiauit hæreditates, non dum agnitas, neque acceptatas, sed illas agnouit, atque acceptauit, & supponendo, quod factis calculis portio, seu medietas sibi debita non excederet valorem scutorum nonaginta, ista recepit mediante cedula mercatoris, & subinde omnia Iura hæreditaria Pa-

tris,

tris, Matris, fratris, & Auiæ ex persona dictæ sororis Eufemiæ sibi delata cessit, & renunciauit ad fauorem Aghatæ cohæredis *Summ. Monasterij d. num. 3.* Hinc enim actus dictæ cessionis principaliter ordinatus fuit ad adeundum, & acquirendum, nam Monasterium non potuisset recipere d. scuta nonaginta, nisi ex persona d. monialis præfatas hæreditates adiuisset, vt notat *Berett. cons. 70. sub num. 4.*
11 *vers. dicendum est igitur*, & consequenter importat veram aditionem, & agnitionem *l. Si Auia C. de Iur. deliberan. Bart. in l. gerit. nu. 20. cum seqq. ff. de acquir. hæred. Surd. cons. 244. num. 19. & cons. 523. num. 8. Rota dec. 74. num. 8. & dec. 106. num. 6. part. 7. rec. in Romana fideicom. de Mutis 2. Iunij 1650. sub §. 1. coram R. p. d. meo Meltio, & in Auximana fideicom. de Tibaldinis 5. Iulij 1651. coram me §. fin.* atque ideò
12 dimissio tanquam facti post sequutam acquisitionem continet veram, & propriam alienationem, & proinde indigebat iusta causa, & solemnitate requisitis per dictam *extrauagan. vt in his terminis consulendo tradit Berrett. d. cons. 70. per tot. & signanter d. num. 4. & 5. Rota in Bonon. de Papazzonibus coram Fabio, quæ est decisio 30. per tot. & præcipuè nu. 3. lib. 2. par. 3. diuers. & latè comprobat Grat. discept. for. cap. 132. num. 26. & cap. 568. num. 66. cum seqq. & decis. 30. per tot. & præcipuè num. 3. lib. 2. part. 3. diuers. & decis. March. 17. num. 28. 29. & 30.*

Intentio enim Monasterij non fuit repudiare dictas hæreditates sed illas acquirere, & quidem non momento, sed in perpetuum prout in perpetuum
13 dicta scuta nonaginta recepit, & in perpetuum cessionem fecit, ac proinde huiusmodi cessio sapit
14 emptionem, & venditionem, quæ semper est nulla, dum non seruantur requisita per dictam *extrauagantem iuxt. optimam decis. Card. Put. 437. per tot. lib. 1. in correct.*

Nec refert quod Monasterium non existeret in possessione bonorum, quia alienari dicitur non so-
15 lum quando res possessa Cessionario, seu Renunciatario traditur, sed etiam quando dimittitur penes possessorem, à quo poterat auocari *Bart. in l. nulli n. 2. ibique Ias. pariter num. 2. in fin. ff. de transact.* quos in terminis renunciationis factæ per viam transactionis sequuta fuit *Rota coram bo: me: Coec. dec. 301. numer. 1. repetita apud Marches. de Comm. part. 1. fol. mihi 1129. Grat. discept. 476. num. 16. & 17. & discept. 846. num. 11. cum tribus seqq. Add. ad S. me: Greg. decis. 418. num. 17.*

Præterea concurrit etiam læsio, ne dum enormis, sed enormissima, nam Agata elapsis sex mensibus post dictam cessionem ex sola hæreditate paterna acquisiuit hospitium valoris tunc temporis scutor. 550. & quamuis replicetur quod illud esset ipsius proprium vti ab ea emptum post obitum Andreæ Patris, nihilominus omissa pro nunc quæstione an dicatur acquisitum paternæ hæreditati vti emptum ex effectibus hæreditarijs, saltem negari non potest quin ipsa ex dictis effectibus hæreditarijs consequuta fuerit censum, & domus valoris scutorum 455. circiter, quibus mediantibus emit d. Hospitium, quæ propterea cum pro mediatate ascendente ad scut. 227. spectarent ad Monasterium enormissimam
16 conuincunt læsionem vltra dimidiam, ex quo istud sola scuta 90. pro omnibus dictis hæreditatibus recepit, quæ propterea eo certius reddit nullam, & Inualidam dictam cessionem, vt firmat *Berett. dicto cons. 70. dicto num. 5.* Nec ipsa euitatur ob promis-
17 sionem factam nomine Aghatæ de soluendis debitis hæreditarijs, dum nec de istis, nec de actuali illorum solutione docetur pro quantitate dictam læsionem excludente.

Cœterum dicta sententia in aliam influit Iniustitiam cum absoluerit hæredes Aghatæ à restitutione fructuum perceptorum ex bonis in dicta cessione compræhensis, dum enim ex supra deductis præfata cessio ipso Iure fuit nulla, & inualida, Aghata,
18 eiusque hæredes nunquam fuerunt in bona fide, & consequenter omnia bona vna cum fructibus vsque ad obulum restituere tenentur *Abb. in cap. si diligenti num. 23. de præscript. Neuiz. cons. 85. nu. 15. Surd. dec. 45. num. 10. Redoan. vbi supra quæst. 77. cap. 5. nu. 2. & 3. Rota dec. 246. num. 3. & 4. par. 2. diu.*

Et ità vtraque &c.

VITERBIEN. CANONICATVS.

Mercurij 26. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Possessio capta pendente termino ad appellandum ab Institutione tamquam attentata venit reuocanda, etiam si in Iustitutione iudicialiter processum non fuerit, si contradictor, comparuerit seque opposuerit, & quare? Idque procedit etiam si alias appellatio non esset admittenda, quando per signaturam fuit commissa simpliciter causa appellationis, etiã si commissio subreptitiè reportata fuerit & quare? & quid operetur huiusmodi commissio ad effectum attentatorum, & per quasnam exceptiones illorum reuocatio possidit impediri?

SVMMARIVM.

1 *Pendente termino ad appellandum nihil est innouandum.*

2 *Appellatio non datur ab Institutione in qua processum fuit extraiudicialiter.*

3 *Attentata cessant, quando non competit appellatio.*

4 *In institutione aliter procedi non potest, nisi in forma Iudicij, & cum causæ cognitione, comparente contradictore eoque se opponente.*

5 *Commissio Appellationis signata simpliciter per signaturam retrotrahitur ad diem sententiæ, seù actus à quo appellatur, & efficit vt omnia interim gesta dicantur attentata.*

6 *Amplia, quamuis alias appellatio non esset recipienda.*

7 *Subreptio commissionis non attenditur in Curia, ob facilem recursum ad Principem pro illius moderatione.*

8 *Attentatorum reuocationi non est locus quando constat de bono Iure attentantis, & malo attentata passi.*

9 *Declara, hoc tantum procedere, quando de hoc adeo notoriè constat, vt nullo velamine offuscari possit.*

10 *Exceptio, quæ indiget discussione, non retardat reuocationem Attentatorum, sed reycitur ad petitorium.*

DECISIO CCCXCVI.

CVm Antonius Farinaccius eademmet die qua Institutionem obtinuit ad Canonicatum, de quo agitur illius actualem possessionem appræhenderit; Ideò ad Instantiam Fuluij Scrantonij, & litis Consortium dubitaui: An constet de attentatis, quę veniant reuocanda, & fuit per DD. affirmatiuè res-
1 ponsum, quia pendente tempore ad appellandum, nihil est innouandum *vulgat. cap. non solum de appell. in 6.*

Non obstat quod ad dictam Institutionem extra-
2 iudicialiter processum fuerit, & sic non esset locum
3 appellationi, ac per consequens cessant attentata.

Quia præter quod comparente contradictore, eo-
4 que se opponente aliter procedi non potest, nisi in forma Iudicij, & cum causæ cognitione *Felin. in cap. finali sub num. 27. vers. 5. fallit de præsumpt. Lambertin. de Iur. patr. part. 2. lib. 2. quæst. 11. art. 4. num. 4.*

Garz.

Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num. 214. Rota in Cremonen. Præpositura 27.*Iunij* 1644 *coram Eminentissimo D. Card. Corrado sub* §. 1. *in Calaguritana beneficij* 23. *Iunij* 1645. *coram bo: mem. Arguelles pariter* §. 1. *in Auersana Iurispatronatus* 26.*Iunii* 1651.*cor.* R.*p.d.meo Zarate*, *& prius in Toletana Canonicatus Pænitentiariæ* 19. *Iunii* 1643. *coram me* §.*nec quicquam releuat.* cessat
5 omnis hæsitatio ex subsequenti commissione appellationis per signaturam signata simpliciter, quæ retrotrahitur ad diem sententiæ,seu actus,à quo appellatur, & efficit, vt omnia interim gesta dicantur
6 attentata, quamuis alias appellatio non esset recipienda, vt firmatum fuit in dicta *Cremonen. Præpositura* §. *quod equidem in dicta Calaguritana beneficii sub* §. *idcircò in dicta Auersana Iurispatronatus* §.*quæ attentat* 1 *in Maceraten. Attentatorum* 26. *Iunij* 1648. *coram R.p.d. meo Verospio* §. *cum vera*, *ac prius in Verulana beneficij* 31. *Ianuarii* 1646. *coram me* §.*non obstat vers. eoque magis*, *& alibi passim*. Exceptio autem quod huiusmodi commissio subreptitiè reportata fuerit, nempè sub narratiua quod pronunciatum fuisset per
7 diffinitiuam, non admittitur in Curia ob facilem recursum ad Principem pro illius moderatione, vt dixit Rota *coram S. mem. Greg. dec.* 435. *num.*5. *coram bo: me. Coccino decis.* 74. *num.* 4. *in Perusina Attentatorum coram Manzanedo apud Zacch. de oblig. Camer. decis.* 37. *num.* 8. *& in Ianuen. separationis Thori* 24. *Ianuarii* 1646. *coram* R. *p. d. Meltio* §. *quia dato etiam*.

Nec obstat quod Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Collegiatæ S. Andreæ Terræ Vetrallæ, ad quorum præsentationem emanauit Institutio Farinaccij, prætendant constare de ipsorum bono Iure ex Codicillis postea conditis ab Antonio de Pacchis
8 fundatore Iurispatronatus controuersi; Ideoque non sit locus reuocationi attentatorum, vt responsum fuit in *Lucana Canonicatus* 1. *Iulii* 1647. *coram R. p. d. meo Royas* §. *vlterius quia*.

Quoniam conclusio procedit quando adeò notorie
9 constat de bono Iure attentantis, ac de malo attentata passi, vt nullo prorsus velamine offuscari possit, in quibus terminis loquitur Rota *in Allegata Lucana Canonicatus*;alias autem si huiusmodi excep-
10 tio indigeat discussione, non retardat reuocationem attentatorum, sed reijcitur ad Iudicium petitorium, vt optimè probat *Lancell. de attent. part.* 3. *cap.* 24. *quæst.* 1. *num.*62. *quem sequuta fuit* Rota *coram S. me: Greg. dec.* 465. *num.* 9. *coram bo: mem: Buratto dec.* 13. *num.* 9. *repetita in rec. decis.* 503. *num.*6. *par.* 1. *coram clar. me. Coccino dec.* 397. *sub num.* 2. *coram Martin. Andr. dec.* 37. *num.* 5. *& decis.* 82. *numer.* 13. *Idemque comprobatur in Meleuitana Parochialis* 26.*Maii* 1651. *coram me* §. *final.* In proposito autem prætensio Capituli redditur admodum dubia ex deductis ab Informantibus pro Fuluio, & præsertim ex eo An Institutio Federici Anselmi, qui præsentauit eumdem Fuluium per Codicillos reuocari potuerit, præsertim, dum iam ipse vigore Testamenti sententiam Immissionis ab A. C. reportauit, ac existit in quasi possessione præsentandi, & An Capitulum legitimè potuerit præsentare, dum ad sunt hæredes Hieronymę cohęredis Antonij qui pariter eumdem Fuluium præsentarunt, Ideoque ex actiorem discussionem exposcit, & consequenter interim impediri non valet commissorum attentatorum reuocatio.

Et ità vtraque &c.

ROMANA LEGATI.

Mercurij 26. *Iunij* 1652.

ARGVMENTVM.

Sub legato domus venit etiam pars Inferior ipsius quę est membrum partis superioris, ac sub iisdem finibus, & Muri lateribus continetur, & ex quibus dignoscatur, quid, & quantum in legato compræhendatur, & quando verba huic adiecta dicantur stare demonstratiuè, non autem taxatiuè? vbi quod fauore piæ Causæ, quando alias legatum in totum, vel pro parte adimeretur verba semper veniunt accipienda demonstratiuè. Testator potest legare rem propriam, etiam hæredis, siuè sciuerit, siuè ignorauerit eam esse hæredis, & quid in hærede Beneficiato, & vsquequo hæres Beneficiatus teneatur voluntati Testatoris parere?

SVMMARIVM.

1 *Legata domo, venit etiam illius pars Inferior, quæ est membrum superioris, ac sub iisdem finibus, ac lateribus continetur, habetque intrinsecum aditum intus eandem domum.*
2 *Legata domo, venit etiam ea pars domus quam Testator tempore Testamenti locauerat.*
3 *Legata domo, quam aliquis inhabitabat, tota comprahenditur sub legato, si tota habitabatur ab eo.*
4 *Legatum, quid, & quantum comprahendat dignoscitur ex onere, & qualitatibus eidem per Testatorem annexis.*
5 *Verba tunc demonstratiuè censentur apposita, non taxatiuè, quando ex contextu dispositionis, & verbis testamenti desumitur intentio Testatoris totum sub legato comprahendi.*
6 *Legatum pium, est pinguius interpratandum, vt quod maius est inclusum dicatur.*
7 *Verba fauore piæ causæ semper sunt accipienda demonstratiuè, non taxatiuè, quando alias legatum in totum, vel pro parte adimeretur.*
8 *Verba, quæ non fuerunt apposita in eadem, sed in separata oratione, & post perfectum legatum, demonstratiue tantum, non autem taxatiue dicuntur adiecta.*
9 *Testator rem hæredis sicut propriam legare potest.*
10 *Amplia siuè Testator sciuerit, siuè sit propria illius, siuè ipsi debita, aut eidem restitutioni subiecta.*
11 *Quod præsertim procedit fauore piæ causæ.*
12 *Testator legans rem fideicommisso subiectam, & quam ipse restituere debebat censetur dumtaxat legasse Ius, quod habebat in illa re, sua morte periturum.*
13 *Declara hoc non procedere, quando illud Ius, seu res legata, & fideicommisso subiecta deuoluitur ad hæredem ab eo institutum.*
14 *Testator, vt rem hæredis Beneficiati legare possit, illi tantundem relinquere tenetur.*
15 *Hæres etiam Beneficiatus tenetur parere voluntati Testatoris, quatenus vires hæreditariæ suppetunt.*
16 *Insufficientia bonorum hæreditariorum ab allegante venit concludenter probanda.*
17 *Hæreditas in dubio præsumitur opulenta, & soluendo.*

DECISIO CCCXCVII.

IVlius Cæsar Pandinus adhuc viuens locauerat tam superiorem, quam inferiorem partem domus de qua agitur D. Ducissæ de latera, in qua Moniales, seu Puellæ ad monasticam vitam destinatæ inhabitabant. Hanc verò Domum moriturus eidem D. Ducissæ in hæc verba legauit ibi: *la Casa noua, che habitano al presente le Monache, e zitelle di essa Signora Duchessa, e che da esso Signor Testatore à S. Eccellenza è stata appigionata, e che dette zitelle, e Monache godono ad effetto però, che si faccia il Monasterio per le dette*

dette zitelle, e Monache, e per seruitio di quelle, la qual casa esso Testatore disse esser stata da esso fabricata &c. Verùm quia hæredes scripti in Testamento prætendentes in huiusmodi legato non contineri dictam partem Inferiorem egerunt contra d.D.Legatariam pro illius Pensionibus, ideò post quam ab A.C.sententiam absolutoriam reportauit, commissa mihi causa appellationis, quæsitum fuit An sublegato domus veniat eius Pars inferior, & DD. Affirmatiuè responderunt, cum enim dicta pars inferior sit
1 membrum dictæ Domus superioris, ac subijsdem finibus, & muri lateribus contineatur, habeatque intrinsecum aditum intus eamdem Domum, venit omninò sub huiusmodi legato iuxta dispositionem *Text. in l. Prædiis 89.§. Balneus, & §. qui Domum §.ff. de leg.3. & in l.ade sacra ff. de contrahen. empt. Ias.in l. Beneficium num.12.cum seqq.ff.de constit.Princip.Petr.de Ancar.cons.291.sub num.1.Alex.cons.227. num.1. 2.& 3.lib.2.Rub.Alex cons.95.num.11.Natt.cons.117.nu.2. Veg. cons.54.à num.30. vsque ad fin.Gabr.cons.94. nu. 12.lib.2.Giouagn.cons.33.num.1.cum tribus seqq. iuncto num.13.lib.1.Cancer.var.resol. tom.3. cap.20. num.145. & seq.Card.Mant.de coniect.vltim.volunt.lib.9.tit.2.nu. 37.Buratt.decis.354. num.2.& admisit Rota in Romana executionis laudi 14. Iunii 1647.coram bon. mem: Arguelles.*

Eoque certius quia tempore Testamenti reperiebatur locata, vt dictum est ipsimet D. Legatariæ simul cum dicta parte superiori vnico constituto pre-
2 tio ex simultanea enim locatione, vsu & destinatione Patris familiæ educitur mens legantis illam comprehendi sublegato, sicut comprehendebatur sub eadem locatione, & vsu ex *Theor.Bart.In l.seia §. Tyranne num.1.ff.de fraud.instr.Alex.d.cons.223. nu. 4.lib.2. Surd.cons.195.num.15.& 16. Grat. discept. for. cap.126.num.7.& 8.cum seqq.Rot.dec.403.num.3.& 4. part.5. rec.*

Idque ab eius verbis ipse Testator in Testamento expressit ibi: *la Casa noua, che habitano al presente le Monache, e zitelle di essa Signora Duchessa, e che da esso Testatore à S. Eccellenza è stata appigionata, e che dette zitelle, e Monache godono &c.* Dum enim tunc temporis dictæ puellæ non solum partem superiorem, sed etiam inferiorem, de qua agitur retinebant in locatione, eaque fruebantur, vt probant Testes relati in *Summ.D. Ducissæ num.1.* vtique ipsa quoque
3 ex vi præfatorum verborum sub dicto Legato continetur *Alex.cons.204.sub nu.5. vers. accedit etiam lib. 6. Aym.cons.234.sub num.5. Giouagn.d.cons.33. pariter num.5. cum seqq. lib.1.*

Ponderando præsertim quod dicta Domus relicta fuit ad effectum conseruandi Monasterium pro seruitio earumdem puellarum, ibi: *ad effetto però, che si facci il Monasterio per le dette zitelle, e Monache, e per seruitio di quelle &c.* Vndè cum Monasterium ædificatum pro vsu, & necessario seruitio monialium indigeat hac parte inferiori, sub iisdem muri lateribus, & consignatione contenta, eò facilius comprehendi videtur sub dicta legantis dispositio-
4 ne, cum ex onere legati ex qualitatibus eidem Annexis congruè dignoscatur, quid, & quantum Testator voluerit sub eo contineri *Laderch.cons.78.num. 1. & 7. Corn.cons.203. per tot.lib.1.& cons.206.nu.11. lib.3.cum cæteris adductis in d.Romana executionis laudi §. Denique confirmatur.*

Non obstat quod Testator reliquerit *la Casa noua* & deinde subiunxerit, *la qual Casa esso Testatore disse esser stata da esso fabricata &c.* ideòque videatur noluisse comprehendere partem Inferiorem, de qua agitur, quæ non est noua, sed antiqua, & ab ipso non fuerat ædificata. Quia cum ex alijs verbis, &
5 Testamenti Partibus supra ponderatis, totoq; eiusdem dispositionis cōtextu optimè desumatur eius intentio illam comprehendendi sub dicto legato prædicta verba non censentur apposita taxatiuè ad illud restringendum ad solam portionem ab eo ædificatam, sed solum demonstratiuè ad declarandum, de qua domo ipse intellexerit, vt notat *Bart. in l. Centurio num.31.vers.sed quod dixi ff.de vulg.& pupill. Surd. de alim.tit.4.quæst.26. num.5. Card. Mant. de Coniect.vltim.volun.lib.9. tit.3. num.20. cum aliis allegatis per Grat.discept.657. num.31.& 32.* Eoq; magis cum
6 versamur in legato pio, quod cum piuguius sit interpretandum, vt quod maius est inclusum dicatur *Tiraquell. de priuil. pia caus. priuil. 25. post princ.vers. tamen ad pias Card. Mant. de coniect. vlt. vol.lib.6.tit. 3. num.35. Grat. discept.565. num.9. & discept. 611. num.15. & seqq.* Illius fauore verba semper sunt ac-
7 cipienda demonstratiuè quando alias in totum, vel in parte legatum adimeretur per ea, quæ tradunt *Rom. singul. 435. sub num. 1. vers. dic quod posito Genuen.practicab. Eccles.quæst.267.nu.3. Tiraq. vbi supra priuil.63. circa med. Grat. discept. 256. num.28.& 29.*
8 Attento præsertim quod supradicta verba non fuerunt apposita in eadem, sed in separata oratione, & post perfectum legatum, quo casu non dubitatur, quod demonstratiuè tantum, non autem taxatiuè dicantur adiecta *Surd.de alim.tit.4.quæst.26.numer.5. Grat.discept.256.num.24.Rota in Romana legati seu dotium 16.Martii 1643.coram Reuerendiss.D.Salamantino.*

Nec obstat quod ista pars Inferior sit supposita fideicommisso q. Cæsaris Pandini ad fauorem dd. hæredum purificato. Quia Testator rem hæredis si-
9 cut propriam legare potest *§.non solum instit.de fideic. l.hæredum C.eod.* siuè sciuerit, siuè ignorauit eam esse
10 hæredis *l.vnum ex familia §.si rem ff. de legat.3.* & siuè sit propria illius, siuè ipsi debita, aut eidem restitutioni subiecta *d.l.vnum ex familia §. sed si vno cum aliis quos discusso articulo sequuta fuit Rota in* Romana *de Naris 14. Nouembris 1594. coram Penia inter eius impress.dec.315.per tot.confirmata 17.Nouembris 1625. coram Duran.dec.10.pariter per tot. & in* Romana *fideicommissi 15.Iunii 1627. coram eodem dec.93.nu.1.& 2.*
11 præsertim fauore piæ causæ *Tiraq. vbi supra priuil. 66. per tot. Menoch. præsum.116.num.30.& 31. lib.4. Buratt.dec.395. num.3.& 4.* Non obstante quod cen-
12 seatur dumtaxat legatum Ius quod Testator habebat in illa re sua morte periturum, quia non procedit
13 dit quando, prout hic, illud Ius, seu res legata ad ipsum hæredem deuoluitur, vt optimè responsum fuit in d. *Romana de Naris coram Penia num. 7. & 8. & coram Duran.*

Nec refert, quod dicti hæredes adiuerint illius hæreditatem cum beneficio *l. & Inuentarii*, quodq; onera hæreditaria excedant valorem bonorum hæ-
14 reditariorum, cum tamen, vt Testator rem hæredis legare possit illi tantundem relinquere teneatur *l.imperat.§.cum quidam & l.cum Pater 79 §.Titio ff.de legat. 2.* quia iuxta magis receptam sententiam,
15 etiam hæredes Beneficiati tenentur parere voluntati Testatoris quatenus suppetunt Vires hæreditariæ, vt in puncto respondetur in eadem *Romana de Naris coram Penia num.6. & coram Duran.nu.8. & coram Buratt.d.dec.395. num. 4.* Insufficientia autem ad
16 huc ab allegantibus concludenter (vt opus est) iustificata non fuit, cum in dubio hæreditas semper
17 præsumitur opulenta, & soluendo *Rot.dec.696 n.2. vers.nam quousq;par.1.rec.cum cæteris allegatis per Add. ad Buratt. dec.589. num.23.*

Et ità &c.

EV-

EVGVBINA TESTAMENTI.

Veneris 28. Iunij 1652.

ARGVMENTVM.

Primum Testamentum, licèt habeat clausulam derogatoriam, attamen per secundum validè factum, reuocatur quoties, vel de clausula derogatoria fuit facta expressa mentio in secundo, vel quando inter primum, & vltimum Testamentum intercessit spacium decennij, quo casu primum per secundum reuocatur etiam absque speciali derogatione, & quare?

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum aduersus rem iudicatam in supremis Tribunalibus conceditur, licet iniustitia sententiarum non sit notoria.*

2 *Testamentum primum rumpitur, & reuocatur per secundum ritè, ac legitimè confectum.*

3 *Testatoris voluntas, non residet in primo actu, sed est ambulatoria vsque ad mortem.*

4 *Testamentum primò loco factum in quo est apposita clausula derogatoria rumpitur per secundum, quoties Testator in secundo ei expressè derogauit.*

5 *Amplia hoc procedere etiam si specialiter dictæ clausulæ non derogauerit, quoties inter primum, & vltimum Testamentum intercessit spacium decennij.*

6 *Promissio facta à patre de seruanda æqualitate inter eius filios circa suam facultatem, comprahendit totum patrimonium, ac vniuersam paciscentis hæreditatem.*

7 *Facultatum appellatione, veniunt etiam Iura, & Actiones.*

8 *Verba* Meorum, Tuorum, vel Suorum, *non solum comprahendunt omnia bona, verum etiam iura, & actiones.*

9 *Promissio facta à Patre de seruanda æqualitate inter liberos quando comprahendit vniuersam eius hæreditatem est inualida, tamquam auferens liberam testandi facultatem, & inducens votum captandæ mortis.*

10 *Pactum de seruanda æqualitate inter liberos, quando comprahendit vniuersam Patris hæreditatem intelligitur cum hac virtuali, & tacita conditione, si promittens in eadem voluntate vsque ad obitum perseuerauerit.*

11 *Amplia quamuis huiusmodi pactum, vel promissio facta fuerit in instrumento matrimoniali fauore liberorum, & sub iuramento.*

12 *Testatorem licitè potest aliquis allicere blanditijs ad se instituendum hæredem dummodo absit dolus, & fraus.*

13 *Dolus claris iustificationibus est probandus.*

DECISIO CCCXCVIII.

Dvo condidit Testamenta Valerius de Andreolis, alterum sub die 27. Iulij 1612. in quo in omnibus eius bonis æqualiter instituit hæredes Thimoteum, Hieronimum, & Guidobaldum eius filios, alterum verò sub die 14. Septembris 1623. in quo eosdem filios sibi scripsit hæredes, sed particulariter prælegauit Guidobaldo omnia bona existentia in Villa Montis Lugiani cum omnibus, & quibuscumque animalibus, massaritijs, ac mobilibus, & Iure legati reliquit Iustinæ eiusdem Guidobaldi vxori Domum inhabitatam ab ipso Testatore, hortum cum domuncula vna cum omnibus suppellectilibus, & mobilibus in dicta Domo existentibus.

Defuncto Testatore orta fuit controuersia inter cohæredes institutos super posterioris Testamenti validitate Thimoteo, & Hieronymo illud impugnantibus, & causa per plures instantias in partibus coram diuersis Iudicibus diutine ventilata duæ prodierunt sententiæ pro validitate secundi, tres verò pro validitate primi Testamenti, à quarum postrema commissa mihi causa nullitatis, & iniustitiæ, ac restitutionis in integrum, dubitaui an constet de causis restitutionis in integrum, & DD. affirmatiuè responderunt moti ob iniustitiam sententiarum in-
1 ualidantium secundum Testamentum, quæ qualiscumque sit etiam non notoria in supremis Tribunalibus regulariter sufficit ad effectum concedendi huiusmodi restitutionem *Cæsar. de Graff. dec. 11. num. 12. de sent. & re iudic. Card. Seraph. dec. 251. num. 2. Card. Caualer. dec. 164. num. 1. cum alijs relatis in dec. 452. num. 1. coram bo: me: Merlino.*

Cùm enim in vltimo elogio fuerint seruatæ omnes solemnitates ex dispositione Iuris requisitæ, vt patet ex eius Instrumento relato in *Summ. Iustinæ n. 1*
2 perperam fuit pronunciatum pro validitate primi, extantibus posterioribus Tabulis ritè, ac legitimè confectis, per quas anterior Testamentaria dispositio rumpitur, & reuocatur §. *Posteriore instit. quib. mod. Testam. infirm. l. Sancimus C. de Testam. l. 2. §. Testamento ff. de bon. poss. secundum tabul. vbi DD. communiter Bart. in l. si iure num. 3. ff. de legat. 3.* voluntas enim
3 Testatoris non residet in primo actu, sed est ambulatoria vsque ad mortem *vulg. l. 3. §. final. ff. de adim. legat. l. si quis in princ. ff. de legat. 3.*

Non obstat quod primum Testamentum habeat clausulam derogatoriam.

Quia cum in hoc secundo Valerius Testator spe-
4 cialem mentionem fecerit; non solum de primo Testamento inter filios confecto sub rogitu certi Notarij, verum etiam de dicta clausula derogatoria in eo adiecta illam cassando, irritando, & annullando sufficienter, & validè ruptum, & reuocatum remansit non obstante dicta clausula, vt originaliter voluit *Bart. in a. l. Sancimus nu. 8. & 9. C. de Testam. Castr. in auth. hoc in inter liberos num. 4. & 5. C. eo Bart. in d. l. si quis in princ. num. 10. ff. de legat. 3. idem Castren. cons. 284. num. 1. in fin. lib. 1. & cons. 408. sub num. 1. lib. 2. Angel. cons. 365. Alex. cons. 134. num. 2. & 3. lib. 1. & cons. 163. num. 5. lib. 7. Card. Mant. de Coniect. vltim. vol. lib. 12. tit. 8. num. 16. Sim. de Pret. de interpratat. vltim. vol. lib. 4. dubit. 2. num. 28. fol. mihi 462. Clar. in §. Testamentum quæst. 99. num. 4. & 5. cum seqq. Menocch. lib. 4. præsumpt. 166. num. 11. Cas. de Graff. dec. 1. num. 1. & 2. de Testam. Rot. dec. 721. num. 2. & 3. part. 2. recen. & coram Duran. dec. 178. num. 7. & 8. cum alijs per Add. ad Buratt. dec. 901. num. 33. & 34.*

Præsertim cum inter vnum, & alterum interces-
5 serit decennium, & vltra, tanto enim temporis cursu præsumitur obliuio clausulæ derogatoriæ primo adiectæ, & primum per secundum reuocatur etiam absque speciali derogatione, vt optimè subdit idem *Bald. in d. l. Sancimus num. 10. vers. idem fortè C. de Testam. cum alijs pleno calamo allegatis in Bononien. hæreditatis 24. Martij 1651. §. fin. coram R. p. d. meo Bichio.*

Nec obstat quod Valerius dum nuptui tradidit Thimoteum alterum filium in Instrumento dotali promiserit seruare æqualitatem in sua facultate inter eius filios, ex quo resultare videatur nullitas posterioris Testamenti, cum Guidobaldus plus consequatur, quam alij fratres.

Quia animaduertebant DD. dictam promissio-
6 nem seruandi æqualitatem circa suam facultatem posse compræhendere totum patrimonium, & vniuersam ipsius paciscentis hæreditatem, iuxta *text. in l. cogi 16. in princ. ff. ad S. C. Trebell. in l. quero 61. in l. siuè generalis 62. & in l. cum post 70. §. gener. ff. de iur. dot. ac in l. qui se patris 3. vbi glos. verb. facultates C. vnde liber. Bart. in l. si constante numer. 1. ff. solut. matrim.*

matrim. optimè Alex. in l. 11. §. non omnis num. 5. ff.
7 *ad S. C. Trebell.* vbi quod appellatione facultatum veniunt etiam Iura, & actiones *Natt. conf. 48. num.* 2. Præsertim ponderato adiectiuo *la sua* nam verba,
8 *meorum tuorum, vel suorum,* non solùm comprælhendunt omnia bona, verum etiam Iura, & actiones *l. meorum 91. ff. de verb. signif. l. si legatus §. 1. ad S. C. Trebell. & de verbo suorum d. l. cogi in princ. ff. eo. & gloss. d. l. meorum in princ.* & plenè tradit *Tiraquell. in l. si vnquam verb. bona num. 12. C. de reuoc. donat.*
9 ideoque vti auferens liberam facultatem testandi, & potest esse inualida, & inducens votum captandæ mortis, & in *Amerina Castri Cundeta 16. Iunij 1651. §. nam DD. coram R. p. d. meo Royas*, vel saltem facta
10 intelligitur sub hac virtuali, & tacita conditione, si promittens in eadem voluntate vsque ad obitum perseuerauerit *l. fin. C. de pact. alijsq; relatis DD.* & auctoritatibus latissimè firmatum fuit in *Auenionen. hæreditatis 5. Martij 1646. §. quibus stantibus, & 23. Ianuarij 1647. sub §. nec etiam releuat, vers. nam dicitur habere coram R. p. d. meo Roias in Camerinen. hæreditatis 24. Aprilis eiusdem anni coram R. p. d. meo Albergato §. finali*, & consequenter mutata voluntate, ac reuocato consensu a dicta promissione valdè recedi potuit, vt euenit, quamvis facta fuerit in Instru-
11 mento matrimoniali fauore liberorum, & sub Iuramento, vt optimè *Cancer. var. resol. par. 3. cap. 7. de pact. num. 162. & in d. Auenionen. hæreditatis*, vbi vlterius firmatur quod Coniuges, qui sub huiusmodi promissione contraxerunt vsque ab initio intellexisse censentur illam in tantum valere in quantum promissor in eadem voluntate permaneret, alias autem sibi ipsis imputare debent, si cautius res suas peragere neglexerunt.

Minusque obstat quod Guidobaldus blanditijs induxerit Valerium Patrem ad ità testandum, quia quatenus hoc iustificetur nullius esset momenti, cum
12 non sit prohibitum blanditijs aliquem allicere ad se, Instituendum hæredem dummodo non adsit dolus, & fraus *l. fin. ff. si quis aliq. Testator. prohib. Modern. Lucen. conf. 50. num. 196. & conf. 88. numer. 6.*
13 Dolus autem claris Iustificationibus esset probandus idem *Modern. d. conf. 50. num. 263. Cyriac. contr. 407. num. 88. cum seqq.* Quinimò in proposito excluditur tam attenta qualitate loci, & Testium vbi, & coram quibus secundum Testamentum factum fuit, quam inspecta voluntate Testatoris pluribus declarata alijsque ab Informantibus latè ponderatis.

Et ità vtraque &c.

ASCVLANA RENVNCIATIONIS.

Luna 1. Iulij 1652.

ARGVMENTVM.

Promittens factum alienum licet regulariter excusetur adhibitis diligentijs quas potest, hoc non procedit, si promittens voluit ad impossibilia teneri, addita clausula alias de proprio. Renunciatio promissa placitum alicuius de iure adhuc quærendo, & sub incerta spe consistente, non potest dici læsiua, quamuis postea de tempore quo renunciatio petitur Ius esset quæsitum, ad hunc enim effectum attenditur tempus promissionis, & non subsequutæ petitionis.

SVMMARIVM.

1 ***Promittens factum alienum, regulariter excusatur, si omnes quas potest adhibeat diligentias.***
2 ***Declara hoc non procedere, si promittens se obligauerit etiam ad impossibilia, & alias voluit teneri de proprio.***
3 ***Læsio considerari non potest in renunciatione facta tantummodo de iure quærendo, ac de sola spe succedendi incerta, & euentuali.***
4 ***Læsio consideratur de tempore promissionis, & contractus, non autem de tempore petitionis.***
5 ***Læsio stante incertitudine, & euentualitate non potest considerari.***
6 ***Læsio postea superueniens non attenditur, stante incertitudine, & euentualitate in principio contractus.***
7 ***Mulier condecenter dotata, etiam si renunciet opulentæ hæreditati dotantis non potest dare de læsione, sed renunciatio sustinetur tamquam actus prudenter, & laudabiliter gestus.***
8 ***Statutum Asculanum præscribit dotes ad solos Florenos 2500.***

DECISIO CCCXCIX.

Decisionem coram me emanatam 22. Maij 1651. pro relaxatione mandati executiui ad factum contra Laurentium Ferruccium, qui promiserat Annam Mariam eius Vxorem solemniter renunciaturam ad fauorem Phœbi de nouis ipsius fratris omnibus bonis Paternis, Maternis, Auitis, & fraternis, hodie causa reproposita DD. confirmarunt,
1 quia licet regulariter promittens factum alienum excusari soleat, si omnes quas potest diligentias adhibeat, hoc tamen non procedit, quando ex con-
2 trahentium voluntate constare potest, quod promittenti non sufficiat quantumuis maximas diligentias adhibere nisi sequatur effectus, prout in casu nostro concludenter desumitur ex replicata conuentione, quod possibilia, & impossibilia fecisse, factumque alienum promisisse, nullomodo excusari possit addita clausula alias de proprio, hoc enim casu diligentias ipsum non excusare, sed adhuc teneri ad implementum suæ obligationis probant auctoritates in eadem *decis. allegat. §. nihilominus* idque etiam si Vxor renunciare noluerit, prætextu enormissimæ læsionis, quia cum de tempore promissæ renunciationis eius Mater de cuius bonis agitur in humanis esset, & sic quoad ipsam ageretur tantummodo de
3 Iurequerendo, ac de sola spe succedendi incerta, & euentuali nulla penitus quoad eam probabilis læsio considerari valet, vt firmatum fuit in eadem *decis. §. quia cum de tempore.*

Non obstat quod dicta renũciatio promissa fuerit ad omnem Phœbi requisitionem, qui illam prius non requisiuit, quam post obitum Matris, & sic de tempore quo ius iam erat certum, & quæsitum, nec agebatur de sola spe succedendi, sed de hæreditate delata, & agnita. Quia ad effectum deducendi læ-
4 sionem non consideratur neque attenditur tempus petitionis, sed tempus contractus, & promissionis, vt ad lecturam probat *Text. in l. si voluntate circa fin.* ibi: *nisi minus dimidia iusti pretij, quod fuerat tempore Venditionis, datum esset &c. C. de rescind. vend.* Vnde dum in contractu, seu promissione de qua agitur inspecto tempore eius celebrationis nulla prorsus læ-
5 sio considerari poterat ob præfatam incertitudinem & euentualitatem ex Iuribus in *d. dec.* allegatis, læ-
6 sio quæ deinde superuenire potuit non habetur in aliqua consideratione, vt sequendo *Text. in d. l. si voluntate probant Ias. conf. 54. num. 20. lib. 1. Aym. conf. 11. num. 17. & conf. 151. num. 7. Menocch. conf. 843. num. 4. Odd. de restit. in integr. part. 2. quæst. 57. art. 3. num. 18. Castill. dec. 14. num. 51. par. 1. cum alijs allegatis per Giurb. dec. 105. num. 2.*

Præterea obiectum pariter remouetur ex quo mu-
7 lier condecenter dotata, etiam si renunciet opulentæ hæreditati dotantis, non potest dare de læsione, sed renunciatio substinetur tanquam actus prudenter, & laudabiliter gestus, vt præter adductos

in præcedenti *decis. sub d §. quia cum de tempore vers. eoque magis probat Bars. decis. Bonon. 25. sub num. 66. aliique relati per Add. ad Buratt. dec. 894. num. 6.* ponderando præsettim quod Phæbus sororem dotauit in florenis mille vltra taxam à statuto Asculano
8 præscriptam dotes constituentem in solis florenis 2500. hinc enim promissa renunciatio conuenta censetur ad illum subleuandum ab onere nimiæ dotis quam alias in tanta quantitate nullatenus constituisset, & consequenter multo minus de aliqua asserta læsione redargui posse videtur.

Et ità vnica tantum &c.

LEODIEN. ARCHIDIACONATVS.

Lunæ 1. Iulij 1652.

ARGVMENTVM.

Beneficio sub duplici modo vacationis obtento, vel ob factam collationem ab Ordinario ad fauorem Consanguinei Resignantis contra Constitutionem B.Pij. V. vel ob non factam publicationem resignationis in tempore, qualiter respectu primæ vacationis, Consanguinitas respectu verò secundæ negatiua non factę publicationis dicatur sufficienter iustificata pro exequendis litteris Apostolicæ Prouisionis?

SVMMARIVM.

1 *Litteræ Apostolicæ in omnibus iustificatæ sunt exequendæ.*

2 *Constitutio S. mem. B. Pij V. 58. §. 4. Bull. nou. tom. 2. decernit Beneficia non conferri Consanguineis Collatorum, vel resignantium.*

3 *Vacatio Beneficij inducitur ob non factam publicationem resignationis intra tempus præfixum à Constitutione S. mem. Greg. XIII. 85. §. 1. Bull. nou. tom. 2.*

4 *Consanguinitas probatur ex arbore extracto à publicis scripturis.*

5 *Consanguinitas probata respectu vnius fratris, remanet etiam probata respectu alterius, ratione indiuiduæ, & correlatiuæ fraternitatis.*

6 *Negatiua non factæ publicationis in tempore, ab allegante, & hoc modo Beneficium impetrante est concludenter iustificanda.*

7 *Negatiua non factæ publicationis in tempore probatur ex decreto Capitulari, & attestatione Canonicorum affirmantium, quod neque in dorso litterarum Collationis, neque in registris Capituli, vbi prouisiones Canonicatuum, & dignitatum earumque resignationes, & publicationes describuntur de nulla publicatione apparet.*

8 *Item probatur ex eo, quod nunquam resignatarius apprehendit possessionem Beneficij.*

9 *Et idem est, quando expeditio litterarum sequuta fuit tempore quo publicatio intra terminum fieri non potest,*

10 *Vacatio ipso iure inducitur non facta publicatione in tempore, & collatio deuoluitur ad Summum Pontificem.*

11 *Publicatio quæ fuit facta elapso termino suffragari non potest,*

12 *Qualitas Beneficij, & valor remanent concludenter iustificati ex confessione Collitigantis, qui eandem qualitatem, & valorem in sua prouisione exposuit.*

13 *Valor in Beneficijs Germaniæ de consuetudine, & iuxta concordata exprimi solet in quantitate ducatorum 24. quando fiunt prouisiones in Curia, ad effectum euitandi solutionem annatæ, quicquid sit ad alios effectus.*

DECISIO CCCC.

Litteras Apostolicas à Laurentio Mean Impetratas dixerunt Domini esse exequendas tanquam in
1 omnibus iustificatas iuxta claram dispositionem *text. in cap. si capitulo ibique gloss. verb. exequatur de Praben. in 6.*

Modus si quidem vacationis alternatiuè ex positus siuè ob factam collationem ab Ordinario ad
2 fauorem Arnoldi Noensbrouch consanguinei Ferdinandi Bochola contra formam Constitutionis San. Mem. Pij V. 58. §. 5. Bull. nou. tom. 2. siuè
3 ob omissam publicationem resignationis intra tempus à *Constitutione pia mem. Greg XIII. 85. § 1. eod. tom. 2.* præscriptam concludenter iustificatus fuit,
4 consanguinitas enim probatur nō solum ex arboribus extractis à libro Capitulari, & relatis in *Summario Informationis num. 5.* sed etiam ex propria confessione Francisci Vicilhelmi Boeholtz collitigantis, qui in litteris suæ assertæ Prouisionis exposuit se esse consanguineum dicti Arnoldi, & fratrem germanum dicti Ferdinandi, *dicto Summario num. 3.*
5 probata enim exindè consanguinitate respectu Francisci confitentis remanet etiam probata respectu ipsius Ferdinandi eius fratris ratione indiuiduæ, & correlatiuæ fraternitatis ad *trad. per Angel. in Auth. vt liceat Matri, & Auiæ §. 1. sub nu. 10. quem sequuta fuit Rota coram bo: mem. Buratt. decis. 755. num. 9 in rec. decis. 284. num. 3. par. 1. & in Biturnicen. Fideicommissi 13. Iunij 1644. §. exindè vers. Probato enim coram R. P. D. meo Bichio, & in puncto in Gerunden. Beneficij 11. Martij 1648. Coram R. P. D. meo Celso*
6 *§. similiter vers. nam probata,* negatiua verò non sequutæ publicationis in tempore, quæ ab allegante, & hoc modo beneficium impetrante Iustificari debet, vt dixit *Rota coram San. Mem. Greg. decis. 13. num. 9. decis. 210. num. 1. ibique add. num. 5. & decis. 288. pariter num. 1. vt in Colonien. Canonicatus, seù Ferculi 17. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Mel-*
7 *tio §. nihilque.* Tum ex decreto Capitulari, & attestatione Canonicorum probatur *dicto Summ. num. 7. & 8.* affirmantium quod neque in Dorso Litterarū Collationis, seù Prouisionis per Arnoldum obtentæ, neque in Regestris Capituli vbi prouisiones Canonicatuum, & dignitatum, earumque Resignatione apparet, quæ ex parte dicti Arnoldi facta videatur; Hoc enim modo probari dictam negatiuam ex *Bart. in l. non aliter C. de aduoc. diuers Iudic. & ex Abb. & alijs in cap. 3. loco de probat. firmat in puncto Paris. de resignat. lib. 11. quæst. 14. num. 60.*
8 Tum ex quo nunquam appræhendidit possessionē Archidiaconatus, de quo agitur multum confert ad proban. dictam negatiuam, vt notat *Garz. de benef. par. 11. cap. 3. num. 319.* Tum etiam quia non facta publicatione, nec adepta possessione eumdem Archidiaconatum resignauit in manibus Sanctissimi ad fauorem dicti Francisci, qui litteras suæ prouisionis expediuit in fine dicti termini ad publicandum assignati, adeò vt ad locum vbi fieri debebat publicatio intra d. terminum nullatenus deferri valuerint, vt patet ex relatis in eodem *Summar. num. 12. & 13.* sequuta enim litterarum
9 expeditione tempore quo publicatio intra terminū fieri non potest, eius negatiua remanet concludenter probata, vt notat *Garz. vbi supra cap. 3. n. 317. vbi ità refert decisum in vna Salamantina Pensionis 27. Iunij 1584. & in vna Oxomen. Scolastriæ 9. Februarij 1590. coram Bubalo Paris. dicta quæst. 14. num. 50. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 21. num. 15. & 16. ac admisit Rota d. decis. 210. sub num. 4. vers. vel si ex-*
10 *pediuit litteras coram Sa. Me. Greg.* Non facta igitur in

in tempore, vt dictum est prætata publicatione ipso Iure inducta fuit vacatio, & collatio deuoluta ad Summum Pontificem, vt disertis verbis disponitur in dicta *Gregoriana Constitutione*, *& comprobatur in Mediolanen. Beneficij 13. Ianuarij 1597. coram Corduba relata per Garz. loc. sæpius allegato num. 284.* etiam si Franciscus secundus resignatarius deindè
11 publicationem fieri curauerit, quia cum facta fuerit elapso termino suffragari non potest, vt tradunt *Paris. dicto lib. 11. quæst. 2. num. 22. & Garz. d. cap. 3. num. 304.*

Qualitas denique Archidiaconatus controuersi
4 nempè quod sit dignitas, non tamen maior post Pontificalem, & valor per non excessum in ducatis 24. vlteriori probatione non egent, cum verificen-
12 tur ex eademmet confessione Francisci Colliticantis, qui eamdem qualitatem, & valorem in eadem summa in dicta sua Prouisione exposuit, vt omissis alijs responsum fuit in dicta *Gerunden. Beneficij corā R. P. D. meo Celso §. Etenim vacatio cum seqq.* licet vlterius circa valorem non sit opus aliqua iustifica-
13 tione dum versamur in beneficijs Germaniæ, quorum fructus de consuetudine, & iuxta concordata in omnibus exprimi solet in dicta quantitate ducatorum 24. quando, prout hic. fiunt prouisiones in Curia, & hoc ad effectum euitandi solutionem annatæ quicquid sit ad alios effectus, vt dixit *Rota in Leodien. Canonicatus, & Scholastria 27. Febr. 1612. coram bo. me. Card. Sacrato in Cameracen. Canonicatus 20. Nouembris 1624. coram bo. me. Merlino in rec. decis. 570. num. 6. & 7. part. 8. in Leodien. Canonicatus 27. Iunij 1642. §. De Clericatu vers. valor non indiget & 23. Febr. 1643. sub §. 1. coram me.*

Et ità vnica tantum &c. altera vero parte pluries citata, & expectata &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI, SEV SALVIANI.

Lunæ 1. Iulij 1652.

ARGVMENTVM.

Desumitur ex Summarijs.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ dicuntur conformes, quotiescumque vltima præcedentem confirmat.*

2 *Sententiæ duæ, quotiescumque sunt conformes iustæ, & validæ ex dispositione Statut. Vrbis habent vim trium, & inducunt rem iudicatam inter Ciues, & Incolas.*

3 *Validitas Sententiæ probatur ex reuolutione Actorum.*

DECISIO CCCCI.

SEntentia Immissionis in possessionem Palatij controuersi lata ab A. C. ad fauorem Sororum de Amodeis pro satisfactione fructuum trium Censuum super dicto Palatio iam impositorum contra D. Marchionissam Liuiam Primam Santacruciam reuocata fuit per alteram sententiam in *dicta Instantia à Reuerendissimo D. meo Decano* præuijs duabus *decis. sub diebus 15. Iunij, & 26. Nouembris 1650.* quam deindè confirmauit *R. P. D. meus Celsus præuia alia decis. sub die 28. Aprilis 1651.* Causaque per signaturam mihi commissa cum clausula *Constito quod sit locus statuto de duabus conformibus*, hodie illi locum esse Domini responderunt.

Agitur enim inter Ciues, & Incolas, Sententiæ
1 sunt conformes, quia vltima rotalis simpliciter
2 confirmat præcedentem, ac sunt validæ, & iustæ; Ideoque ex dispositione dicti statuti habent vim trium, & constituunt rem Iudicatam ex deductis *coram Card. Caualerio decis. 618. nu. 1. coram Buratt. decis. 197. pariter n. 1. in Romana Saluiani 13. Aprilis 1646. coram Eminentissimo D. Cardinali Ottobono, & in Romana Supplementi legitimæ 20. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Verospio.*

Validitas namque ex actorum reuolutione com-
3 probata non potest in dubium reuocari; Iustitia verò conuincitur ex *dd. tribus decisionibus* in hac causa emanatis firmātibus dd. tres Census fuisse extinctos attenta tam potestate, quam voluntate extinguentis elicita ex rationibus, & fundamentis ibidem latissimè ponderatis, comprobatisque ex quampluribus vrgen. coniecturis, quas non est opus repetere pro præsentis dubij resolutione, dum altera pars non Informat.

Et ità vnica tantum &c.

PISAVREN. IOCALIVM.

M. 27. Nouembris 1652.

ARGVMENTVM.

Remissoria conceditur in prophanis ex sola releuantia articulorum, eamque non impedit antecedens examen, quoties prout hic articuli in substantia sunt magis distinctè concepti.

SVMMARIVM.

1 *Releuantia vnius articuli in prophanis operatur concessionem remissoriæ in omnibus.*

2 *Remissoria noua conceditur vbi articuli magis explicitè sunt in substantia concepti.*

3 *Probatio probationem non excludit amplia, vt n. seqq.*

5 *Articuli vbi sunt releuantes non denegatur remissoria ex sola præsumptione calumniæ, & num. seqq. vbi amplia.*

6 *Calumniæ præsumptio ad effectum denegandi remissoriam, vehemens, & probabilis esse debet.*

7 *Calumniæ præsumptio in examine testium cessat, vbi concurrit fumus materiæ articulatæ.*

DECISIO CCCCII.

CEnsuerunt Domini Mariæ, Lauræ, & Alexandro de Sanctinellis petentibus remissoriam contra D. Christophorum Pamphilium eam non esse conceden. *coram bon. mem. Arguelles sub die 11. Martij 1650. ex rationibus deductis in decis. postea extensa à R. P. D. meo Meltio* in eius locum subrogato, quæ hodie etiam in articulis additionalibus coram me in hac tertia Instantia productis ab ijsdem de Sanctinellis militare videbantur; Verum quia in quinto articulo additionali specifice narratur quod q. Camillus Pamphilius declarauit coram dicta Maria Laura eius Sponsa eidono dedisse Iocalia, de quibus agitur animo nunquam illa rehabendi quolibet tempore, vel qnauis occasione reddens rationem, quia ipse senexerat, & sic congruum videbatur, vt post eius mortem dicta Iocalia, & vestes ipsi sponsæ remanerent, quodque idem pluries replicauit sub diuersis diebus, & coram diuersis Testibus; Ideò Domini censuerunt petitam remissoriam esse concedendam, quia cum huiusmodi declaratio excludere posse videatur præsumptionem traditionis Iocalium pro simplici vsu, & ornatu, firmatam in præcedentibus decisionibus huius causæ *coram eodem bon. me. Arguelles 22. Iunij 1648. & 28. Iunij 1649.* præsefert materiam releuantem, quæ licèt concernat vnum dumtaxat articulum,
1 nihilominus sufficit, vt in profanis super omnibus Remissoria concedatur *Rot. decis. 667. num. 1. par. 1. & decis. 661. num. 4. par. 2. rec. coram San. Me. Greg. decis. 124. num. 3. & in Auenionen. pecuniaria 25. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Royas §. nec refert.*

Non obstat quod alias pro parte eorumdem de Sanctinellis exhibiti fuerint alij articuli, & desuper examinati Testes, quorum dicta publicata fuerunt, vt ponderatur in *dicta decis. R. P. D. mei Meltij §. finali.*

§ *finali*. Quia cum isti additionales modo producti, & signāter dictus quintus articulus cōtineant mate-
2 riā magis explicitè distinctā nō in solo cortice verborū, sed in ipsa substātia, noua remissoria denegari nō potest ob antecedētem exhibitionem aliorū articulorum, & præcedens examen *Abb. in cap. fraternitatis num.* 8. *Testib. Rot. coram bon. mem. Coccino decis.* 23. *num.* 2. *in recent. decis.* 266. *num.* 13. *par.* 6. *in Camerinen. Pensionis* 4. *Martij* 1640. & *in Monopolitana Pensionis* 7. *Februarij* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio, ac in Fauentina Beneficij* 27. *Iunij* 1644. *coram me* §. *Præterea articuli*.

Nec refert contraria probatio facta pro parte dicti D. Christophori Camilli hæredis, quia vul-
3 gare est Axioma, quod probatio probationem non excludit *Egid. decis.* 565. *num.* 1. *Rota decis.* 785. *num.* 5. *par.* 1. *diu.* & *decis.* 677. *num.* 5. *par.* 1. *rec.*
4 Idque procedit etiam ad effectum concedendi Remissoriam, vt dixit *Rota in Calaguritana Processionum* 30. *Aprilis* 1619. *coram bon. mem. Cardinali Virili*, & *in Romana Cambiorum* 4. *Iulij* 1611. *coram bon. mem. Motmanno in rec. dec.* 70. *num.* 8. & 9. *par.* 6

Neque obstat, quod oriri possit aliqua calumniæ præsumptio, ex quo causa diù cogitata in alijs instantijs id specificè articulatum non fuit, vt subditur in *eadem decis. R. P. D. mei Meltij* §. *suspicio autem*. Quia quoticscumque, prout hic, concur-
5 rit Releuantia materiæ articulatæ, vel non denegatur Remissoria ob solam præsumptionem calumniæ, vt respondit *Rota in Bononien. Cappellaniæ* 24. *Ianuarij* 1611. *coram bon. mem. Pirouano post* 2. *vol. consil. Farin. decis.* 306. *num.* 1. Vel saltem oportet
6 huiusmodi præsumptionem esse vehementem, & probabilem, *Rot. decis.* 348. *num.* 6. *par.* 1. & *decis.* 111. *num.* 3. *par.* 6. *recent.* Præsertim si concurreret aliqualis fumus, quod res ità se habeat, ex quo
7 iuncta releuantia, cessabit prorsus Calumniæ præsumptio *Caputaq. dec.* 56. *num.* 3. *par.* 3. *Rot dec.* 41. *num.* 4. *par.* 7. *rec. in Bonon. Fideicommissi de Nascentorijs* 15. *Ianuarij* 1649. *coram bon. mem. Arguelles* §. *de calumnia vers. Tum quia*, & *prius in Cæsaraugustana distributionum* 13. *Martij* 1643. *coram me* §. *Vltimo*. In præsenti tamen resolutione non adducitur aliquid pro fumo, quia Maria Laura, & alij de Sanctinellis Remissoriam petentes non informarunt.

Et ita vnica tantum &c.

LEODIEN. CANONICATVS S. MARTINI.

Veneris 13. *Ianuarij* 1653.

ARGVMENTVM.

Declaratoria conceditur contra non parentem executorialibus Rotæ, etiam si verbaliter se offerat paratum ad solutionem fructuum facta liquidatione, & ad refectionem expensarum, respectu enim fructuum fieri debet depositum in actis cum obligatione soluendi residuum sequuta liquidatione, circa verò expensas in mandato Rotali taxatas actualis illarum refectio requiritur.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria post intimationem executorialium seruatis solitis terminis ad docendum de paritione conceditur contra non parentem.*
2 *Oblationes verbales ad effectum euitandi declatoriam non attenduntur, vel vera paritio requiritur, vbi actus positiui, & reales requiruntur.*
3 *Oblatio fructuum ad effectum euitandi declaratoriam fieri debet in actis legitimè, facto deposito etiam in modica quantitate, cum obligatione soluendi residuum sequuta liquidatione, attento debito certo, licet in genere.*
4 *Expensæ in executorialibus Rota taxatæ, actualiter debent refici ad euitandam declaratoriam.*
5 *Animus non parendi dignoscitur, si Censura fuerunt à primo executore litterarum relaxatæ, & intimatæ contra eum, qui non paruit.*
6 *Censurarum contemptio eo magis detestabilis est in Ecclesiasticis.*

DECISIO CCCCIII.

PRemissa Decisione coram me emanata per sententiam Rotalem, pronunciatum fuit, procedendum esse ad vlteriorem executionem Litterarum Apostolicarum ad fauorem Lamberti Trioche, eiusque executorialibus Capitulo Ecclesiæ Sancti Martini Capitulariter intimatis, & reproductis, ac demum seruatis solitis quatuor terminis substan-
1 tialibus, quibus cum debitam paritionem non præstiterint, hodiè resolutum fuit, dandam esse Declaratoriam iuxtà stilum, de quo per *Felin. in cap. ad proban. num.* 10. *de re iudic. Cassad. dec.* 6. *num.* 10. *de Caus. possess.* & *propr. Mohed. dec.* 1. *de sent. excom.*

Neque Capitulo suffragatur verbalis paritionis oblatio facta ab eius Informantibus, nolle se opponere pacificæ possessioni Lamberti, eique satisfacere velle de fructibus, postquam fuerint liqui-
2 dati; Quia similes verbales exhibitiones vti inanes, & aereas Rota non admittit, sed veram paritionem desiderat, dum actus positiui, & reales requiruntur, vt in *decis.* 592. *num.* 3. *coram bon. me.*
3 *Merlino*. Cum saltem in actis, & quidem legitimè offerre debuisset solutionem fructuum, facto deposito, etiam in modica quantitate cum obligatione soluendi residuum, secuta liquidatione, attento eius debito certo, licèt ingenere, vt alijs relatis fuit resolutum in *Colonien. Vicariæ* 14. *May* 1649. §. *neque ob incertitudinem coram Eminentissimo D. Cardinali Ottbobono*, & *in Burgen. Decimarum* 11. *Februa-*
4 *rij* 1650. §. *Quia præter quod coram me*, Præsertim quoad expensas in ijsdem executorialibus taxatas, quas actualiter tradidisse docere tenebatur, vt in his terminis dixit *Rota coram bon. mem. Merlino decis.* 481. *num.* 1.

His accedunt Censuræ alias relaxatæ à primo Execu-
5 tore litterarum cum expeditione Executorialium eidem Capitulo intimatarum admissæ, etiam à signatura cum Clausula *sine praiudicio*, ex quibus facilius arguitur, & dignoscitur animus non parendi, & augetur Capituli contumacia contemnendi
6 Censuras, eo magis detestabilis in Ecclesiasticis, vt in *Decis. Burgen. Decimarum* §. *Et licet*.

Atque ità fuit resolutum, dandam esse Declaratoriam contra Canonicos, & Interdictum contra Capitulum, nisi infra mensem à die Intimationis paruerint.

Vtraque &c.

AVELLINA CANONICATVS.

Ven. 7. *Februarij* 1653.

ARGVMENTVM.

Declaratoria contra contumaces, & non parentes mandatis Rotalibus, relaxatur probata concludenter inobedientia, & ex quibus probetur?

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria relaxatur contra non parentem mandato Rotali post quam constat de eius personali Intimatione, & reproductione, & seruatis quatuor terminis non doceatur de paritione.*
2 *Præstatio patientiæ aliquando habetur loco paritionis ad effectum euitandi declaratoriam.*
3 *Fides simplices non sufficiunt, præsertim ad effectum declarationis Censurarum.*

4 Cen-

4 *Censura, vt incurrantur, requirunt certam, & plenam probationem.*

DECISIO CCCCIV.

CEnsuerunt DD. dandam esse Declaratoriam contra Franciscum Ianulum, nisi infra mensem paruerit mandato de immittendo in possessione Canonicatus, de quo agitur, per Rotam relaxato ad fauorem Iosephi de Viuo; Quoniam constito, vt in hoc casu, quod fuerit personaliter intimatum;
1 atque illo deinde reproducto, seruati fuerint quatuor termini seruari solitis, si non doceatur de paritione datur Declaratoria iuxtà stylum, & alijs omissis, postremò dictum fuit in *Leodien. Canonicatus S. Martini 31. Ianuarij proximipreteriti coram me.*

De paritione autem huiusmodi tantum abest doceri, vel saltem de præstatione patientiæ, quæ aliquando habetur loco ipsius paritionis, vt latè fuit dictum in *Leodicen. Canonicatus Sancti Pauli coram bon. mem. Merlino decis. 20. inter eius impress.* quod imò apparet de manifesta contumacia, & contemptu prædicti mandati ex parte Ianuli.

Et enim probatur post intimationem anteceden. die factam, sequen. die eumdem accedere ausum fuisse ad Chorum indutum habitu Canonicali, & ibi controuertisse Iosepho Stallum, vt constat ex duabus attestationibus quatuor Canonicorum, & sex Clericorum Ecclesiæ relatis in *Summar. num. 2.*
3 quæ licet vti simplices fides non sufficerent, præsertim ad effectum declarationis incursus Censura-
4 rum, requirentium certam, & plenam probationem, vt in his terminis respondit *Rota coram San. mem. Gregor. XV. decis. 96. num. 2. & in decis. 751. num. 3. part. 2. rec. & coram bon. mem. Merlino decis. 179. num. 5.* Tamen cum ex quietantijs, & exactionibus hodiè exhibitis in *secundo Summ. num. 1.* extractis vigore Compulsoriæ ex libris Capituli, clarè appareat, Ianulum recepisse fructus ad Canonicatum controuersum spectantes post intimationem mandati Rotalis factam 23. Martij 1652. exactio verò mense Octobris sequentis, Ex his actibus positiua certè insurgit contumacia, & inobedientia contemptus Ecclesiæ, & Iurisdictionis, meritò Censuris coërcēda, ideòque est danda declaratoria ex allegatis in principio.

Et ità &c. Causa bis proposita, Altera tantum.

ROSSANEN. IVRISPATRONATVS.

Lunæ 10. Februarij 1653.

ARGVMENTVM.

Episcopus cum habeat assistentiam Iuris pro administratione oblationum, & elemosinarum ad se spectante eo magis est manutenendus in quasi possessione deputandi Quæstores pro illis recipiendis, & administrandis, si probet suam quasi possessionem, non obstante quasi possessione alterius, quæ non potest esse manutenibilis, nisi probata scientia, & patientia ipsius anterioris possessionis, & quid si Parochus sub cuius Parochia est Ecclesia, cui fiunt oblationes prætenderet ad se spectare administrationē in concursu. Continuans possidere post inhibitionem, & litem quando attentata committat, & quando non?

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet assistentiam Iuris pro administratione oblationum, & elemosinarum in Ecclesijs sua Diœcesis oblatarum.*
2 *Possessio probata per Testes validè, & ser. ser. examinatos, eo magis est manutenibilis, quando fulcitur Iuris assistentia.*
3 *Consuetudo plurimum attendi solet in materia administrationis Eleamosinarum, & oblationum Ecclesijs factarum.*
4 *Quasi possessio manutenibilis in incorporalibus non acquiritur nisi probata scientia, & patientia anterioris possessoris contra quem acquiri prætenditur.*
5 *Actus post motam litem facti non constituunt in quasi possessione manutenibili.*
6 *Actus qui dederunt causam liti, non habentur in consideratione pro obtinenda manutentione.*
7 *Possessio non censetur ammissa per dimissionem alterius rei diuersa.*
8 *Continuans suam anteriorem possessionem, etiam post inhibitionem, & litem, non dicitur attentare.*
9 *Continuatio possessionis lite pendente, tunc est prohibita, quando ipsa specialiter fuit inhibita.*
10 *Vel quando lis pendet super ipsa possessione, eiusque continuatione.*
11 *Vel quando quis continuat mediante facto Iudicis, secus si per viam priuatæ facultatis.*
12 *Ad Parochum spectat administratio Elegmosinarum factarum in Ecclesia, quæ est intra fines eius Parochiæ.*

DECISIO CCCCV.

IN hodierna Propositione huius Causæ non fuit in dubium reuocata Manutentio concessa Domino Duci Coriolani in possessione, seù quasi præsentandi Cappellanum ad nutum amouibilem, & Io: Dominico Capalbo in Cappellanum ab eodem Duce præsentato in possessione, seù quasi Celebrandi Sacrū cum solito stipendio ducatorum triginta, sed difficultas restricta fuit ad manutentionem in quasi possessione eligendi, & deputandi Quæstores, aliosquè Ministros pro recipiendis, & administrādis oblationibus, & elegmosynis, quæ a Christi fidelibus elargiuntur Ecclesiæ, de qua agitur, occasione Imaginis Sanctissimæ Virginis nuncupatæ de Sclauonia; Verum Domini iterum existimarunt, illam concedendam esse D. Archiepiscopo,
1 & sic steterunt in decisis coram me sub die 11. Martij proximipreteriti; Quia ipse vltra assistentiam Iuris comprobatam in priori Decisione iustificat etiam eius actualem Possessionem, seù quasi ex pluribus Testibus relatis in eius nouo *Summ. num. 2.* concorditer affirmantibus, quod post cæptam Deuotionem ad dictam Imaginem elegmosynæ, & oblationes, tàm in pecunijs, quàm in rebus consistentes, consignatæ, & receptæ fuerunt à Procuratoribus, & Depositarijs per d. D. Archiepiscopum ad hunc effectum deputatis; Possessio enim
2 probata per Testes validè, & ser. ser. examinatos, eo magis est manutenibilis, quando fulcitur Iuris assistentia, vt præter relatos in altera Decisione respondit *Rota coram bon: mem. Merlino decis. 295.*
3 *num. 2.* concurrente insuper consuetudine Diœcesis, de qua agitur, administrandi per Archiepiscopum similes oblationes factas alijs Ecclesijs in ea existentibus, quæ in hac materia plurimum attendi solet, vt tradunt *Dec. consil. 148. sub num. 3. vers. sed tamen in casu proposito Marian. Socc. de oblat. libell. 18. num. 17. 18. & 26. inter tract. magn. tom. 14. fol. mihi 134. à tergo, Cost. de Portion. rat. quæst. 239. nu. 14. Gratian. discept. foren. cap. 395. num. 25. Merlin. decis. 257. num. 13.*

Non obstat asserta possessio Capalbi, de qua deponunt Testes vltimo loco examinati, & adducti in eius *Summar. sub num. 6* Quia vltra exceptiones personales, quas possunt pati in incorporali-
4 bus, non acquiritur quasi possessio manutenibilis, nisi probata scientia, & patientia anterioris Possessoris, contra quem acquiri prætenditur *DD. in*

cap.

cap. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propr. Card. Put. decis. 173. num. 2. lib. 2. in correct. Card. Mantic. decis. 207. num. 6. Rota decis. 608. num. 9. par. 2. & decis. 413. num. 14. par. 5. recent. & coram bon. mem. Coccino dec. 26. num. 4. Cœteri autem actus tendentes ad comprobationem eiusdem possessionis, nec
5 minus suffragari possunt, quia aut percutiunt tempus post motam litem, & non constituunt in quasi possessione manutenibili, *Card. Mantic. d. dec. 207. num. 10. Buratt. decis. 464. num. 4.* aut facti fuerunt medio tempore post captam possessionem ab eodē Capalbo, & introductam litem, & tanquam actus,
6 qui dederunt Causam eidem liti, non habentur in consideratione pro obtinenda manutentione, *Card. Caual. decis. 181. num. 5. Gregor. decis. 4 num 2. Rota in recent. decis. 409. num. 4. & in Ampurien. seù Ciuitaten. Deputationis Vicarij 19. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Meltio §. Non obstat quod Capitulum.*

Nec subsistit, quod D. Archiepiscopus ceciderit ab eius anteriori possessone propter reseruationem Iurispatronatus factam ad fauorem D. Ducis; Quia in ea non legitur facultas administrandi eleemosynas, nequè deputandi Ministros, & Quæstores pro illis recipiendis, & administrandis, sed potius apparet restricta ad Electionem Cappellani, & ad Celebrationem Missarum cum assignatione
7 dicti stipendij, atquè ideò in hoc iudicio possessorio importare non valet amissionem possessionis per D. Archiepiscopum antecedenter acquisitæ ad *text. in cap. super hoc de renunciat.*

Minusuè subsistit repetita, prætensio attentatorum, & quod Archiepiscopus in spretum litis pendentiæ, & Inhibitionis Rotalis semel, & iterum præsentatæ Capsam eleemosynarum aperire fecerit, & processerit contra Quæstores à Cappellano
8 deputatos, Quia cum præfata peregerit continuando suam anteriorem possessionem, non dicitur attentasse, *gloss. in cap. non solum de appell. in 6. & in Clem. 2. vt lit. pend. Caputaq. decis. 52. patr. 1. San.*
9 *mem. Gregor. decis. 557. num. 1.* Continuatio enim tunc est prohibita, quando ipsa specialiter fuit inhibita, & responsum fuit in *Messanen. Decanatus 13. Februarij 1645. coram Reuerendissimo D. Terracinen.*
10 *§. Pariter non suffragatur*; Vel quando lis pendet super ipsa possessione, eiusquè continuatione, vt dictum fuit in *Bonon. Bonorum 17. Martij 1649. coram R. P. D. meo Bichio §. fin. & prius in Cæsaraguſtana Distributionum, seu Attentatorum 17. Februarij 1645. §. hoc non procedit, & 26. Iunij eiusdem anni §. & hinc non applicantur coram me, & in Bonon. Attentatorum 18. Iunij 1646. §. final. pariter coram me.* Aut
11 demum quando quis continuat mediante facto Iudicis. *Rota decis. 342. sub num. 5. par. 4. recent. & in dicta Bonon. Bonorum coram R. P. D. meo Bichio dicto §. final. & in Cathacen. hæreditatis 1. Februarij 1651. coram me §. Vltimo,* secus autem si continuet per viam priuatæ, & propriæ facultatis, prout fecit D. Archiepiscopus ex adductis in *Lucana Cappellaniæ 4. Aprilis 1650. coram eodem R. P. D. meo Bichio §. sed ob esse in fin. & in d. Cathacen. Hæreditatis coram me d. §. vltimo.*

Verum quia prævia Commissione admissionis ad Causam in hac propositione Hieronymus Garopolus Archipræsbyter, & Parochus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ de Platea deduxit præfatam admini-
12 strationem dd. Eleæmosynarum ad se spectare, ex quo dicta Ecclesia sit intrà fines suæ Parochiæ, vt alijs relatis dixit *Rota in Luneñ. Sarsanen. Oblationum 8. Februarij 1627. coram bon. mem. Merlino inter eius impress. dicta decis. 257. num. 2. & per tot. repetita in recent. decis. 37. par. 5.* quod tamen cum concludenter non videretur iustificatum, Domini hūc articulum indecisum reliquerunt, respondentes, quod videatur de bono Iure.

Et ità omnibus informantibus &c.

ROMANA CENSVS.

Ven. 14. Februarij 1653.

ARGVMENTVM.

Sententia, quæ non tangit validitatem Instrumenti, & obligationis Cameralis, sed tantumodo modum exequendi, non vulnerat viam exequutiuam, & proindè licet Actor ab hac sententia appellauerit, causaque simpliciter commissa fuerit non potest etiam Reus à mandato contra se postea appellare saltem ad effectum suspensiuum. Donatio facta à fratribus alteri fratri pro contrahendo matrimonio in genere, nulla expressa persona cum qua illud contrahi debeat, dicitur pura, neque ex ea aliquod Ius acquiritur filijs ipsius donatarij, & ex quibus excludatur in huiusmodi donatione fideicommissum ad fauorem filiorum, licet in donatione sint positi in conditione, & ex Statuto Vrbis censeantur dispositiuè vocati, & licet donantes habuerint rationem ampliandi familiam, & conseruandi bona in linea masculina?

SVMMARIVM.

1 *Sententia, quæ non percutit substantiam obligationis Cameralis, non vulnerat viam exequutiuam.*
2 *Sententia, quæ reum absoluit de eo quod Instrumentū Actoris est nullum, & inualidum, tangit substantiam obligationis, & sic vulnerat viam exequutiuam.*
3 *Secus autem si reum absoluit ex eo quod Actor ob aliquam rationem ab Instrumento extrinsecam non habet actionem super bonis ab ipso petitis, tunc enim respicit modum exequendi, nec vulnerat viam exequutiuam.*
4 *Appellatio non datur ad effectum suspensiuum à mandato valide contra Reum relaxato vigore obligationis, quamuis Actor appellauerit, & causa fuerit simpliciter commissa à præcedenti sententia, quæ non tangebat validitatem obligationis, sed modum dumtaxat exequendi.*
5 *Donatio facta à fratribus ad fauorem alterius fratris pro matrimonio in genere nulla expressa persona cum qua illud esset contrahendum dicitur pura, & ex ea nullum Ius fuit quæsitum filijs donatarij, qui de bonis donatis, potest ad libitum disponere.*
6 *Scriptura priuata trino Teste non munita in præiudicium Agentis ex publico Instrumento non probat.*
7 *Donatio facta, vt donatarius in nubendo meliorem conditionem consequi valeat, non dicitur facta contemplatione certi matrimonij, sed pro matrimonio in genere.*
8 *Filij in conditione positi censentur dispositiuè vocati per Statum Vrbis lib. 1. cap. 142.*
9 *Fallit quando filij non sunt positi in conditione ad effectum vocationis, sed ad alium effectum.*
10 *Fideicommissum in donatione excluditur, si donatio totaliter est directa in personam Donatarij nulla facta mentione eius filiorum, addita insuper ob amorem, & beneuolentiam, qua illum prosequebantur.*
11 *Donantes verisimiliter filios donatarij expressissent in donatione si eorum causa, & ad ipsorum fauorem donare voluissent.*
12 *Donantes si restrinxerunt probibitionem delicti ad solum donatarium, nulla facta mentione de eius filijs euidens est quod non intellexerunt ipsos in donatione*

natione comprehendere, nam etiam eis delictum probibuissent.

13 *Donantes, qui promiserunt bona donata liberare ab antiquis Fideicommissis, non censentur voluisse constituere super iisdem nouum Fideicommissum, alias liberatio antiquorum fuisset prorsus inutilis.*

14 *Donatio facta à fratribus fauore alterius fratris, vt meliori conditione posset nubere, censetur purè, & liberè facta, non autem fideicommisso supposita quia alias ab Vxore recepta non posset super bonis donatis assecurari, cum ista tamquam supposita fideicommisso transuersalium pro restitutione dotis, neque in subsidium possunt hyppotecari.*

15 *Bona Fideicommisso Transuersalium supposita pro restitutione dotis, nec minus in subsidium hypothecari, aut alienari possunt.*

16 *Assertiones etiam Iuratæ, quod bona sint libera ab omni, & quocumque fideicommisso solent fieri, quandoque ad alliciendos Emptores, & Creditores.*

17 *Obseruantia pro libertate bonorum inducitur etiam ex assertionibus Iuratis factis per Dominum in alijs contractibus quod bona sua sunt libera ab omni, & quocumque fideicommisso, vbi tamen alia concurrunt eandem voluntatem, & intentionem prasseferentia.*

18 *Obseruantia plurimum operatur ad demonstrandam bonorum libertatem.*

19 *Familiæ ampliatio, & conseruatio congruè verificari potest in procreatione filiorum.*

20 *Donatio, quando non fuit contemplatum certum matrimonium atque aliæ additæ, & signanter amor, beneuolentia erga donatarium, semper æstimatur pura, & libera non obstante voto conseruandi familiam.*

21 *Ratio conseruandi bona in linea masculina, restricta ad casum delicti, non extendit fideicommissum ad casum mortis.*

22 *Tutor non potest voluntariè censum extinguere, & nouum imponere cum ammissione anteriorittatis, & melioris fundi in praiudicium Pupilli.*

23 *Pupillus agere potest ex primaua actione Census antiqui stante noua impositione eiusdem census mediante eadem pecunia cum iisdem personis per Tutorem nulliter, & in eius præiudicium facta.*

DECISIO CCCCVI.

NON obstantibus deductis ab informantibus pro D. Crescentio contra Decisionem coram me emissa n 11. Martij 1652. hodiè eius fundamenta subsistere fuit resolutum, tam respectu primæ partis concernentis modum procedendi, quam respe-
1 ctu Iustitiæ; Nam via executiua, quam D. Gherardo tribuit obligatio Cameralis ad sui fauorem adiecta in Instrumento Census controuersi, vulnerata non fuit sententia lata per A. C. quia licet ipsa absoluat Crescentium, & perpetuum silentium imponat Gherardo; Attamen non percutit substantiam dictæ obligationis; Aliud enim est Reum absoluere, ex quo Instrumentum Actoris sit nullum, aut inualidum; Aliud verò illum absoluere ex quo ob aliquam rationem ab Instrumento extrinsecam Actor non habet actionem super bonis ab ipso pe-
2 titis. Primo enim Casu Sententia tangit, & infringit substantiam obligationis, & sic vulnerat viam
3 executiuam. Tertio autem Casu Sententia respicit dumtaxat modum exequendi, vt scilicet Instrumentum non exequatur super certis bonis, tanquã prætenso fideicommisso subiectis, & consequenter ex tacita mente ipsiusmet Iudicis sententiam proferentis firma remanet virtus obligationis, quoad reliqua sub dicto fideicommisso non comprehensa, nec vulnerat propterea viam executiuam, vt præter allegatos in dicta *Decis. Gonzal. super regul. 8. gloss. 6. num. 235. & num. 238. cum seqq. Gratian. discept. forens. cap. 963. num. 2. Rota coram bon. mem. Merlino decis. 499. num. 4. & in Romana Pecuniaria 1. Iulij 1650. coram R. P. D. meo Meltio sub §. Demum non obstat*; Et ideò à mandato deindè validè relaxato non admittebatur appellatio ad effectum suspensi-
4 uum, quamuis Actor à præcedenti sententia simpliciter obtinuisset admissionem appellationis, *Scacc. de appell. quæst. 17. limit. 9. antè num. 59. vers. intellige eamdem Grat. d. cap. 936. sub num. 3. vers. & sic non attenditur.*

Nec subsistit repetitum iniustitiæ obiectum ob donationem factam à fratribus de Crescentijs ad fauorem Io: Baptistæ communis fratris; Quia
5 cum facta fuerit pro matrimonio in genere nulla expressa persona, cum qua illud esset contrahendũ, donatio dicitur pura, & nullum Ius super bonis donatis ex ea quæsitum fuit Marcello filio Io: Baptistæ Donatarij, qui proindè ad sui libitum de eis liberè disponere poterat, vt vltrà authoritates allegatas in Decisionibus huius Causæ plenissimè firmauit *Rota in Romana Donationis de Incasatis 26. Iunij 1626. & 12. Februarij 1628. coram bo. me. Merlino in ord. dec. 229. num. 12. cum seqq. & decis. 392. num. 3. pariter cum seqq.*

Non obstat, quod sub eadem die, qua celebratum fuit Instrumentum d. donationis confecta etiam reperiantur Capitula matrimonialia inter d. Io: Baptistam, & Annam de Maximis, Quia contemporanea ista confectio Capitulorum non pro-
6 batur ex scriptura priuata trino Teste non munita in præiudicium agentis ex publico Instrumento iuxtà dispositionem *textus in l. scripturas C. qui potior. in pign. habent*. Quinimò in dicta Donatione non solum non fuit facta mentio dd. Capitulorum, vel
7 matrimonij ex eis contracti, sed vlterius Donantes declararunt ad eam deuenire ad effectum, vt Io: Baptista meliorem conditionem consequi valeret ex quo maior arguitur incertitudo certarũ nuptiarum, vt ponderatum fuit in priori *Decis. huius Causæ coram D. Card. Otthobono 12. Iunij 1651. §. Donatio enim.*

Neque obstat, quod filij Io: Baptistæ in condi-
8 tione positi per *Statutum Vrbis lib. 1. cap. 142.* dicantur dispositiuè vocati, vt respondit *Rota in Romana Domorum de Sciandelerijs 4. Aprilis 1636. coram D. Cardinalis Panzirolo in recent. decis. 114. num. 3 & 4. part. 7.*

Quoniam vt dictum fuit in alijs Decisionibus
9 filij in proposito non sunt positi in conditione fideicommissi, vt requirit Statutum loco adducto, sed in pacto dumtaxat reuersiuo, non ad inducendam vocationem, sed ad impediendam reuersionem ad Donãtes ex punctualibus *Decisionibus emissis in Romana pratensi Fideicommissi 30. Aprilis, & 8. Nouembris 1638. coram bo. mem. Coccino*, ad cuius comprobationem hodie Domini plura in facto ponderabant, quæ excludunt voluntatem fidei-
10 committendi. Et primo quod Donatio totaliter est directa in personam Io: Baptistæ, nulla vnquam facta mentione eius filiorum addita insuper expressa declaratione, quod ad eam Donantes deueniebant, ob amorem, & beneuolentiam, qua illum prosequebantur; Vndè elicitur, quod contempla-
11 runt tantummodò Donatarij personam, non autem eius filios, quos verisimiliter expressissent, si eorum Causa, & ad ipsorum fauorem donare voluissent argum. *l. vnicæ C. de caduc. tollen.*

Secun-

Secundò; quod ibidem Donantes restrinxerunt
12 prohibitionem Delicti ad solum Io: Baptistam, nec in ea fecerunt aliquam mentionem de dd. eius filijs, signum euidens, quod non intellexerunt, ipsos in Donatione comprehendere, alias autem eis etiam delictum prohibuissent, vt in similibus terminis consideratum fuit in *Romana Fideicommissi de Coronis 12. Iunij 1651. coram me §. qua clariora comprobata in dicta decis. §. vltimo in fine.*

Tertio, quod Donantes in donatione liberarunt
13 bona donata ab antiquis fideicommissis, & in dictis Capitulis matrimonialibus Io: Baptista Donatarius promisit eadem bona liberare ab anteriori hypotheca dotali Constantiæ matris ad effectum assicurandi dotem, quam dicta Anna de Maximis eius Vxor sibi tradiderat, quæ propterea pugnant pœnitus cum nouo fideicommisso, nam liberatio Antiquorum fuisset prorsus inutilis, si donatio in
14 eis nouum vinculum iniecisset; Præfata verò dotis assicuratio nullatenus fieri potuisset, nisi dicta
15 bona eidem liberè donata essent, quia cum ageretur de fideicommisso constituto à Transuersalibus dicta bona pro restitutione dictæ Dotis, nec minus in subsidium hypothecari, aut alienari potuissent, vt dixit *Rota decis. 433. num. 3. par. 4. diuers. & in Romana hæreditatis 14. Decembris 1646. coram bo. me. Arguelles §. Iniustitia verò.*

Quartò demum ponderata fuit subsequuta obseruantia, nam tam in noua creatione Census controuersi facta paulò post d. donationem, quam in alijs debitis à Donatario, & Donantibus contractis, ipsi semper sub iuramento asseruerunt, dicta
16 bona esse libera ab omni, & quocunque fideicommisso, licet enim huiusmodi assertiones quandoque fieri soleant ad illiciendos emptores, & Creditores, vt animaduersum fuit in *Romana Fideicommissi de Maximis 11. Ianuarij 1649. coram me versic.*
17 *Indeque*, vbi tamen alia concurrunt præseferentia eamdem voluntatem, & intentionem, hæ quoque
18 deseruiunt pro obseruantia, quæ plurimum operatur ad demonstrandam bonorum libertatem, vt dixit *Rota in Romana Successionis de Comitibus 26. Iunij 1647. coram Reuerendissimo D. Terracinen. relata in dicta Decisione Eminentissimi D. Card. Ottboboni sub §. Accedit, & faciunt tradita in Romana fideicommissi de Incoronatis 7. Iunij 1652. coram R. P. D. Albergato §. Simulatio autem.*

Non obstat, quod in prohemio dictæ Donationis enunciata fuerit conseruatio, & ampliatio Familiæ de Crescentijs, ac in dispositiua habita fuerit ratio conseruandi bona donata in linea masculina;
19 Quia conseruatio, & ampliatio familiæ congruè verificari potest in procreatione filiorum, & dùm
20 non fuit contemplatum certum matrimonium, atquè aliæ Causæ additæ fuerunt, & signanter amor, & beneuolentia erga Donatarium, donatio semper existimatur pura, & libera, non obstante dicto voto contemplandi familiam, vt præter allegatos in d. *decis. D. Cardinalis Ottboboni §. non obstat donationis &c.* optimè respondit *Rota in dicta Romana Donationis de Incasatis 26. Iunij 1626. coram Merlino in ordine decis. 229. num. 13. & 14. comprobata in Romana Donationis 11. Aprilis 1633. coram bo. mem. Pirouano in recent. decis. 192. num. 10. par. 6.* Ratio
21 autem conseruandi dicta bona in linea masculina, tanquam restricta ad casum delicti non extendit fideicommissum ad casum mortis, vt respondetur in vtraque *decis. huius Causæ §. finali.*

Præterea fuit animaduersum, quod Census controuersus fuerat impositus antè dictam Donationem, & post eam Tutor Creditorum sub spe consequendi fundos meliores consensit illius extinctioni, & nouæ Impositioni super bonis compræhensis sub dicta Donatione, dictaque extinctio, & noua Impositio factæ fuerunt mediante eadem pecunia, & coram ijsdem Notario, & testibus; Vndè aut in dicta noua Impositione præstiti fuerunt fundi liberi, & super eis impediri non potest satisfactio fructuum dicti Census decursorum, & decurrendorum. Aut verò fundi non sunt liberi,
22 & non potuit Tutor voluntariè Censum extinguere, & nouum imponere cum ammissione anterioritatis, & melioris fundi in præiudicium Pupilli,
23 qui proindè ob nullitatem dictæ nouæ Impositionis agere potuit ex primæua actione Census antiqui, vt in similibus terminis *Gabr. cons. 36. nu. 66. lib. 1. Roder. de ann: reddit. lib. 2. quæst. 16. num. 59. in fin. Surd. decis. 51. num 20. Rota decis. 278. nu. 21. & 22. par. 5. recent.*

Atque ità fuit resolutum vtraque &c. & in hac propositione etiam Petro Alphonso informante.

MANTVANA BONORVM.

Luna 17. Februarij 1653.

ARGVMENTVM.

Remissoria in causa profana data releuantia articulorum etiam sine fumo in qualibet Instantia conceditur, & adhunc effectum satis est, quod materia articulata aliquo modo faciat ad causam, vel quod possit dubitari, an sit releuans, ad quam impediendam tollitur omnis suspicio calumniæ concurrente cum releuantia fumo veritatis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in causa profana data releuantia materiæ articulatæ etiam sine fumo in qualibet instantia conceditur.*

2 *Remissoria, vt concedatur satis est, quod materia articulata aliquomodo faciat ad causam.*

3 *Remissoria vt concedatur sufficit dubitare an materia articulata sit releuans, nam in dubio Rota solet illam concedere.*

4 *Releuantia concludens ad deffinitionem Causæ post factas probationes refertur, interimque Remissoria conceditur.*

5 *Probationes non sunt coangustandæ.*

6 *Remissoria videtur calumniosè petita, ex quo in partibus agitata Causa, pars non curauit examinari Testes.*

7 *Calumnia de facili non præsumitur.*

8 *Calumniæ suspicio ad obtinendam remissoriam excluditur si vltra releuantiam, concurrat etiam fumus veritatis.*

9 *Remissoria quando agitur super bono Iure simpliciter, & non ad effectum manutentionis, conceditur ad faciendas probationes super eo necessarias retardato etiam Iudicio possessorio.*

DECISIO CCCCVII.

AD formam Commissionis cum facultate manutenendi quem de Iure, Causam proposui super Manutentione 26. Aprilis 1652. & Domini respõderunt, quod videretur de bono Iure, pro quo melius iustificando D. Comitissa Laura Castrobarcha petit Remissoriam, quam ipsi concedendam esse hodiè dictum fuit, cum agatur de Causa pro-
1 fana, in qua data releuantia materiæ articulatæ, etiam sine fumo in qualibet instantia Remissoria conceditur, *Rota in recent. decis. 177. num. 1. & 2. decis. 212. num. 1. & decis. 266. pariter num. 1. par 6.* coram

& coram Andr. decis. 38. num. 1. & alibi passim.

Articulatur enim, petias Terræ in vocabulo *Bosco della Caccia*, & in vocabulo *Dosso dell' Inferno*, quæ insimul cum Terris, de quibus agitur, in loco *dell' Angelo* comprehenduntur in Sententia, & Instrumento liberationis bonorum factæ Hieronymo de Piperarijs anno 1555. fuisse, & esse in statu libertatis, & allodialitatis, non autem emphyteotica, & responsiua, siuè feudalia, & vti libera, & allodialia pacificè possessa fuisse ab annis 60. 80. & amplius, absque vlla contradictione Mensæ Episcopalis, vel eius Ministrorum, & sine alia recognitione, vel solutione; Atquè exindè prætenditur, iustificatam ostendere effectuationem d. liberationis, non solum quoad prędictas Terras in articulis expressas, sed etiam quoad omnia alia bona in d. sententia, & Instrumento contenta, ideòque materiam esse releuan-
2 tem ad obtinendam Remissoriam, ad quem effectum satis est, quod aliquomodo faciat ad Causam, *Merlin. decis. 706. num. 2.*

Non obstat, quod Piperarijs antè dictam liberationem diuersa Corpora fæudalia, seù emphyteutica immediatè recognoscerent ab Ecclesia, alia autem mediante persona Maximiliani Gonzaghez feudatarij eiusdem Ecclesiæ cum facultate subinfeudandi, ideòque dum non articulatur, Bona controuersa immediatè fuisse recognita ab Ecclesia articuli sint irreleuantes.

Quia generaliter, & indistinctè articulatum fuit a prædictis annis 80. & amplius bona, de quibus agitur, fuisse possessa tanquam libera, nullamque factam fuisse recognitionem Ecclesiæ, seù Mensę Episcopali, nec Dominij directi, nec Fæudi, nec alio quouis modo, ac proindè ob huiusmodi generalitatem quæcunque recognitio, siuè immediata, siuè mediata ex persona illorum de Gonzaghis comprąhensa videtur, vltrà quod d. Instrumentum recognitionis factæ anno 1646. ad hunc effectum relatum in *Summario Mensæ n. 2.* non est de actis, aliaque bona longè diuersa com-
3 plectitur; sufficitque dubitare, An materia articulata sit releuans, nam in dubio Rota semper solet concedere Remissoriam, *Coccin. decis. 20. n. 4.*
4 *Buratt. decis. 28. num. 3.* concludens enim Releuatia ad diffinitionem Causæ post factas probationes refertur, vt dictum fuit in *Maceraten. Pecuniaria 27. Ianuarij 1645. coram Eminentissimo D. Card.*
5 *Ottbobono*, cum ipsæ non sint coangustandæ, *Card. Mantic. decis. 312. num. 3. Rota in recent. dec. 240. num. 6. par. 8. & in Bonon. Fideicommissi de Nascentorijs 15. Ianuarij 1649. coram bo. me. Arguelles §. Et sic.*

Nec subsistit, quod videatur calumniosè peti-
6 ta, ex quo in partibus agitata Causa Comitissa
7 non curauit Testes examinari; Quia præter quod Calumnia de facili non præsumitur, *Rot. dec. 215. num. 8. par. 2. recent. in dicta Maceraten. Pecuniaria §. Tum de facili, & in dicta Bonon. Fideicommissi de Nascentorijs §. De Calumnia*; In proposito excluditur, dum vltra Releuantiam concurrit etiam fumus veritatis ex supplicationibus fratrum de Piperarijs filiorum Hieronymi emptoris Bonorũ; de quibus agitur, porrectis Episcopo tunc temporis, in quibus fassi fuerunt dictam priorem liberationem, *Summario Comitissæ præterita positionis*
8 *num. 11. & 12.* ex quo cessat vtriquè quæcunque Calumniæ suspicio ex adductis in dicta *Bonon. fideicommissi de Nascentorijs dicto §. De Calumnia vers. Tum quia ex prædictis.*

Minus subsistit, quod sit concedenda sine retardatione Iudicij possessorij; Quia cum agatur
9 super Bono Iure, de quo Rota voluit videre, & quidem non ad effectum manutentionis, sed simpliciter est concedenda facultas faciendi super illo opportunas probationes, quod agnoscens altera Pars post captam resolutionem, & antè extensam Decisionem consensit expeditioni Litterarum Remissorialium, quæ expeditæ fuerunt, & desuper examinati Testes in disputatione boni Iuris discutiendi.

Et ità vtraquè Parte Informãte resolutum fuit, dandam esse Remissoriam, non attenta repetita exceptione recursus ad Iudices Laycos, cum in facto non fuerit iustificatus &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 3. Martij 1653.

ARGVMENTVM.

Remissoria regulariter concedi non solet in remedijs possessorijs nisi cum Clausula *sine retardatione* quod cum limitetur, quando concurrit magnus, & vrgens fumus materiæ articulatæ, quando petitur ad fundandam replicationem rei conuenti, quando alias sequeretur damnum irreparabile, & quando demum materia articulata respicit ipsum Iudicium possessorium, hic stante releuantia materiæ articulatæ decisum fuit dandam esse remissoriam cum retardatione, vel sine, arbitrio Rotæ, vt nemini fiat præiudicium, & petens Remissoriam quantocitius suas probationes absoluat.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in remedijs possessorijs regulariter concedi non solet, nisi cum Clausula* sine redartione.
2 *Immissio impediri non debet per exceptionem requirentem altiorem indaginem, qualis existimatur futura probatio facienda per Testes.*
3 *Exceptio requirens altiorem indaginem, existimatur probatio futura per Testes facienda.*
4 *Remissoria quod non conceditur in remedijs possessorijs nisi cum Clausula* sine retardatione, *limitatur, quando concurrit magnus, & vrgens fumus materiæ articulatæ.*
5 *Item quando petitur Remissoria ad fundandum replicationem rei conuenti.*
6 *Et quando alias sequeretur damnum irreparabile.*
7 *Idem est quando materia articulata respicit ipsum Iudicium possessorium, non autem petitorium.*
8 *Remissoria etiam in remedio possessorio, quando constat de releuantia materiæ articulatæ, conceditur, cum retardatione vel sine, arbitrio Rotæ vt nemini fiat præiudicium, & petens Remissoriam, quantocitius suas probationes absoluat.*

DECISIO CCCCVIII.

Exhibitis articulis continen. valorem Bonorum liberorum, quæ in Instrumento transactionis initæ anno 1637. q. Comes Franciscus de Pepulis communicauerat Com. Io: valoremque bonorum Fideicommissariorum, quæ ipsi Com. Francisco obuenerant, & melioramenta, quæ vt asseritur fecerat in dd. bonis Fideicommissarijs Agentes pro illius hæredibus super eis petebant Remissoriam, quæ non controuertebatur ab altera Parte, dummodò concederetur, non retardato Iudicio
1 Immissionis, cum in remedijs possessorijs remissoria regulariter dari non soleat, nisi cum Clausula *sine retardatione, Card. Seraph n. decis. 294. & decis. 1364. num. 1. Gregor. decis. 367. num. 1. Card. Caual. decis. 208. num. 3. Buratt. decis. 211. num. 5.*

Secundò; quod ibidem Donantes restrinxerunt
12 prohibitionem Delicti ad solum Io: Baptistam, nec in ea fecerunt aliquam mentionem de dd. eius filijs, signum euidens, quod non intellexerunt, ipsos in Donatione comprehendere, alias autem eis etiam delictum prohibuissent, vt in similibus terminis consideratum fuit in *Romana Fideicommissi de Coronis 12. Iunij 1651. coram me §. qua clariora comprobata in dicta decis. §. vltimo in fine.*

Tertiò, quod Donantes in donatione liberarunt
13 bona donata ab antiquis fideicommissis, & in dictis Capitulis matrimonialibus Io: Baptista Donatarius promisit eadem bona liberare ab anteriori hypotheca dotali Constantiæ matris ad effectum assicurandi dotem, quam dicta Anna de Maximis eius Vxor sibi tradiderat, quæ propterea pugnant pœnitus cum nouo fideicommisso, nam liberatio Antiquorum fuisset prorsus inutilis, si donatio in
14 eis nouum vinculum iniecisset; Præfata verò dotis assicuratio nullatenus fieri potuisset, nisi dicta
15 bona eidem liberè donata essent, quia cum ageretur de fideicommisso constituto à Transuersalibus dicta bona pro restitutione dictæ Dotis, nec minus in subsidium hypothecari, aut alienari potuissent, vt dixit *Rota decis. 433. num. 3. par. 4. diuers. & in Romana hæreditatis 14. Decembris 1646. coram bo. me. Arguelles §. Iniustitia verò.*

Quartò demum ponderata fuit subsequuta obseruantia, nam tam in noua creatione Census controuersi facta paulò post d. donationem, quam in alijs debitis à Donatario, & Donantibus contractis, ipsi semper sub iuramento asseruerunt, dicta
16 bona esse libera ab omni, & quocunque fideicommisso, licet enim huiusmodi assertiones quandoque fieri soleant ad illiciendos emptores, & Creditores, vt animaduersum fuit in *Romana Fideicommissi de Maximis 11. Ianuarij 1649. coram me versic.*
17 *Indeque*, vbi tamen alia concurrunt præseferentia eamdem voluntatem, & intentionem, hæ quoque
18 deseruiunt pro obseruantia, quæ plurimum operatur ad demonstrandam bonorum libertatem, vt dixit *Rota in Romana Successionis de Comitibus 26. Iunij 1647. coram Reuerendissimo D. Terracinen. relata in dicta Decisione Eminentissimi D. Card. Ottboboni sub §. Accedit, & faciunt tradita in Romana fideicommissi de Incoronatis 7. Iunij 1652. coram R. P. D. Albergato §. Simulatio autem.*

Non obstat, quod in prohemio dictæ Donationis enunciata fuerit conseruatio, & ampliatio Familiæ de Crescentijs, ac in dispositiua habita fuerit ratio conseruandi bona donata in linea masculina;
19 Quia conseruatio, & ampliatio familiæ congruè verificari potest in procreatione filiorum, & dùm
20 non fuit contemplatum certum matrimonium, atquè aliæ Causæ additæ fuerunt, & signanter amor, & beneuolentia erga Donatarium, donatio semper existimatur pura, & libera, non obstante dicto voto contemplandi familiam, vt præter allegatos in d. *decis. D. Cardinalis Ottboboni §. non obstat donationis &c.* optimè respondit *Rota in dicta Romana Donationis de Infesatis 26. Iunij 1626. coram Merlino in ordine decis. 229. num. 13. & 14. comprobata in Romana Donationis 11. Aprilis 1633. coram bo. mem. Pirouano in recent. decis. 192. num. 10. par. 6.* Ratio
21 autem conseruandi dicta bona in linea masculina, tanquam restricta ad casum delicti non extendit fideicommissum ad casum mortis, vt respondetur in vtraque *decis. huius Causæ §. finali.*

Præterea fuit animaduersum, quod Census controuersus fuerat impositus antè dictam Donationem, & post eam Tutor Creditorum sub spe consequendi fundos meliores consensit illius extinctioni, & nouæ Impositioni super bonis comprehensis sub dicta Donatione, dictaque extinctio, & noua Impositio factæ fuerunt mediante eadem pecunia, & coram ijsdem Notario, & testibus; Vndè aut in dicta noua Impositione præstiti fuerunt fundi liberi, & super eis impediri non potest satisfactio fructuum dicti Census decursorum, & decurrendorum. Aut verò fundi non sunt liberi,
22 & non potuit Tutor voluntariè Censum extinguere, & nouum imponere cum ammissione anterioritatis, & melioris fundi in præiudicium Pupilli,
23 qui proindè ob nullitatem dictæ nouæ Impositionis agere potuit ex primæua actione Census antiqui, vt in similibus terminis *Gabr. cons. 36. nu. 66. lib. 1. Roder. de ann: reddit. lib. 2. quæst. 16. num. 59. in fin. Surd. decis. 51. num 20. Rota decis. 278. nu. 21. & 22. par. 5. recent.*

Atque ità fuit resolutum vtraque &c. & in hac propositione etiam Petro Alphonso informante.

MANTVANA BONORVM.

Luna 17. Februarij 1653.

ARGVMENTVM.

Remissoria in causa profana data releuantia articulorum etiam sine fumo in qualibet Instantia conceditur, & adhunc effectum satis est, quod materia articulata aliquo modo faciat ad causam, vel quod possit dubitari, an sit releuans, ad quam impediendam tollitur omnis suspicio calumniæ concurrente cum releuantia fumo veritatis.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in causa profana data releuantia materiæ articulatæ etiam sine fumo in qualibet instantia conceditur.*

2 *Remissoria, vt concedatur satis est, quod materia articulata aliquomodo faciat ad causam.*

3 *Remissoria vt concedatur sufficit dubitare an materia articulata sit releuans, nam in dubio Rota solet illam concedere.*

4 *Releuantia concludens ad deffinitionem Causæ post factas probationes refertur, interimque Remissoria conceditur.*

5 *Probationes non sunt coangustandæ.*

6 *Remissoria videtur calumniosè petita, ex quo in partibus agitata Causa, pars non curauit examinari Testes.*

7 *Calumnia de facili non præsumitur.*

8 *Calumniæ suspicio ad obtinendam remissoriam excluditur si vltra releuantiam, concurrat etiam fumus veritatis.*

9 *Remissoria quando agitur super bono Iure simpliciter, & non ad effectum manutentionis, conceditur ad faciendas probationes super eo necessarias retardato etiam Iudicio possessorio.*

DECISIO CCCCVII.

AD formam Commissionis cum facultate manutenendi quem de Iure, Causam proposui super Manutentione 26. Aprilis 1652. & Domini responderunt, quod videretur de bono Iure, pro quo melius iustificando D. Comitissa Laura Castrobarcha petit Remissoriam, quam ipsi concedendam esse hodiè dictum fuit, cum agatur de Causa pro-
1 fana, in qua data releuantia materiæ articulatæ, etiam sine fumo in qualibet instantia Remissoria conceditur, *Rota in recent. decisr 177. num. 1. & 2. decis. 212. num. 1. & decis. 266. pariter num. 1. par 6.*

coram

& coram Andr. decis. 38. num. 1. & alibi passim.

Articulatur enim, petias Terræ in vocabulo *Bosco della Caccia*, & in vocabulo *Dosso dell' Inferno*, quæ insimul cum Terris, de quibus agitur, in loco *dell' Angelo* comprehenduntur in Sententia, & Instrumento liberationis bonorum factæ Hieronymo de Piperarijs anno 1555. fuisse, & esse in statu libertatis, & allodialitatis, non autem emphyteotica, & responsiua, siuè feudalia, & vti libera, & allodialia pacificè possessa fuisse ab annis 60. 80. & amplius, absque vlla contradictione Mensæ Episcopalis, vel eius Ministrorum, & sine alia recognitione, vel solutione; Atquè exindè prætenditur, iustificatam ostendere effectuationem d. liberationis, non solum quoad prędictas Terras in articulis expressas, sed etiam quoad omnia alia bona in d. sententia, & Instrumento contenta, ideòque materiam esse releuan-
2 tem ad obtinendam Remissoriam, ad quem effectum satis est, quod aliquomodo faciat ad Causam, *Merlin. decis. 706. num. 2.*

Non obstat, quod Piperarijs autè dictam liberationem diuersa Corpora fæudalia, seù emphyteutica immediatè recognoscerent ab Ecclesia, alia autem mediante persona Maximiliani Gonzaghez feudatarij eiusdem Ecclesiæ cum facultate subinfeudandi, ideòque dum non articulatur, Bona controuersa immediatè fuisse recognita ab Ecclesia articuli sint irreleuantes.

Quia generaliter, & indistinctè articulatum fuit a prædictis annis 80. & amplius bona, de quibus agitur, fuisse possessa tanquam libera, nullamque factam fuisse recognitionem Ecclesiæ, seù Mensæ Episcopali, nec Dominij directi, nec Fæudi, nec alio quouis modo, ac proindè ob huiusmodi generalitatem quæcunque recognitio, siuè immediata, siuè mediata ex persona illorum de Gonzaghis comprehensa videtur, vltrà quod ass. Instrumentum recognitionis factæ anno 1646. ad hunc effectum relatum in *Summario Mensæ n. 2.* non est de actis, aliaque bona longè diuersa com-
3 plectitur; sufficitque dubitare, An materia articulata sit releuans, nam in dubio Rota semper solet concedere Remissoriam, *Coccin. decis. 20. n. 4.*
4 *Buratt. decis. 28. num. 3.* concludens enim Releuantia ad diffinitionem Causæ post factas probationes refertur, vt dictum fuit in *Maceraten. Pecuniaria 27. Ianuarij 1645. coram Eminentissimo D. Card.*
5 *Ottbobono*, cum ipsæ non sint coangustandæ, *Card. Mantic. decis. 312. num. 3. Rota in recent. dec. 240. num. 6. par. 8. & in Bonon. Fideicommissi de Nascentorijs 15. Ianuarij 1649. coram bo. me. Arguelles §. Et sic.*

Nec subsistit, quod videatur calumniosè peti-
6 ta, ex quo in partibus agitata Causa Comitissa
7 non curauit Testes examinari; Quia præter quod Calumnia de facili non præsumitur, *Rot. dec. 215. num. 8. par. 2. recent. in dicta Maceraten. Pecuniaria §. Tum de facili, & in dicta Bonon. Fideicommissi de Nascentorijs §. De Calumnia*: In proposito excluditur, dum vltra Releuantiam concurrit etiam fumus veritatis ex supplicationibus fratrum de Piperarjs filiorum Hieronymi emptoris Bonorū; de quibus agitur, porrectis Episcopo tunc temporis, in quibus fassi fuerunt dictam priorem liberationem, *Summario Comitissæ præterita positionis*
8 *num. 11. & 12.* ex quo cessat vtriquè quæcunque Calumniæ suspicio ex adductis in dicta *Bonon. fideicommissi de Nascentorijs dicto §. De Calumnia vers. Tum quia ex prædictis.*

Minus subsistit, quod sit concedenda nunc retardatione Iudicij possessorij; Quia cum agatur
9 super Bono Iure, de quo Rota voluit videre, & quidem non ad effectum manutentionis, sed simpliciter est concedenda facultas faciendi super illo opportunas probationes, quod agnoscens altera Pars post captam resolutionem, & antè extensam Decisionem consensit expeditioni Litterarum Remissorialium, quæ expeditæ fuerunt, & desuper examinati Testes in disputatione boni Iuris discutiendi.

Et ità vtraquè Parte Informāte resolutum fuit, dandam esse Remissoriam, non attenta repetita exceptione recursus ad Iudices Laycos, cum in facto non fuerit iustificatus &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI.

Lunæ 3. Martij 1653.

ARGVMENTVM.

Remissoria regulariter concedi non solet in remedijs possessorijs nisi cum Clausula *sine retardatione* quod cum limitetur, quando concurrit magnus, & vrgens fumus materiæ articulatæ, quando petitur ad fundandam replicationem rei conuenti, quando alias sequeretur damnum irreparabile, & quando demum materia articulata respicit ipsum Iudicium possessorium, hic stante releuantia materiæ articulatæ decisum fuit dandam esse remissoriam cum retardatione, vel sine, arbitrio Rotæ, vt nemini fiat præiudicium, & petens Remissoriam quantocitius suas probationes absoluat.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in remedijs possessorijs regulariter concedi non solet, nisi cum Clausula* sine redartione.
2 *Immissio impediri non debet per exceptionem requirentem altiorem indaginem, qualis existimatur futura probatio facienda per Testes.*
3 *Exceptio requirens altiorem indaginem, existimatur probatio futura per Testes facienda.*
4 *Remissoria quod non conceditur in remedijs possessorijs nisi cum Clausula* sine retardatione, *limitatur, quando concurrit magnus, & vrgens fumus materiæ articulatæ.*
5 *Item quando petitur Remissoria ad fundandam replicationem rei conuenti.*
6 *Et quando alias sequeretur damnum irreparabile.*
7 *Idem est quando materia articulata respicit ipsum Iudicium possessorium, non autem petitorium.*
8 *Remissoria etiam in remedio possessorio, quando constat de releuantia materiæ articulatæ, conceditur, cum retardatione vel sine, arbitrio Rotæ vt nemini fiat præiudicium, & petens Remissoriam, quantocitius suas probationes absoluat.*

DECISIO CCCCVIII.

Exhibitis articulis continen. valorem Bonorum liberorum, quæ in Instrumento transactionis initæ anno 1637. q. Comes Franciscus de Pepulis communicauerat Com. Io: valoremque bonorum Fideicommissariorum, quæ ipsi Com. Francisco obuenerant, & melioramenta, quæ vt asseritur fecerat in dd. bonis Fideicommissarijs Agentes pro illius hæredibus super eis petebant Remissoriam, quæ non controuertebatur ab altera Parte, dummodò concederetur, non retardato Iudicio
1 Immissionis, cum in remedijs possessorijs remissoria regulariter dari non soleat, nisi cum Clausula *sine retardatione*, *Card. Seraph n. decis. 294. & decis. 1364. num. 1. Gregor. decis. 367. num. 1. Card. Caual. decis. 208. num. 3. Buratt. decis. 211. num. 5.*

Ibique Adden. num. 37. bo. me. Merlin. decis. 653. num. 4. cum alijs alleg. in Bonon. Fideicommissi de Blanchis 28. Iunij 1647. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. final. & in Bonon. Fideicommissi de Amorinis 21. Iunij 1643. coram R. P. C. meo Meltio in
2 *princ.* ea ratione, quia Immissio impediri non debet per exceptionem requiren. altiorem indagi-
3 nem, qualis existimatur futura probatio facien. per Testes *Pacific. de Saln. Interd. inspect. 3. cap. 2. num. 95. cum seqq. Caeterique adducti in dicta Bonon. Fideicommissi de Amorinis §. 1. in fin.*

Sed huiusmodi Regula pluribus modis limita-
4 tur, & signanter quando concurrit magnus, & vrgens fumus veritatis materiae articulatae, *Card. Seraph. decis. 298. sub num. 3. versic. Et hanc distinctionem Rot. decis. 276. num. 12. part. 6 recent. in Fanen. Fideicommissi 28. Iunij 1645. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. Admissa namque vers. etiam in summarijssimo, & in Cremonen. Parochialis 15. Iunij*
5 *1646. coram me §. vltimo.* Quando petitur ad fundandam replicationem rei conuenti, *Rot. dec. 200. num. 6. ad med. par. 2. diuers. decis. 242. num. 8. par. 7. recent. in Bononien. Fideicommissi de Maluetijs 2. Iunij 1628. coram Cardinali Virili §. non obstat, quod Remissoria, & in Bonon. Fideicommissi de Bologninis 10. Aprilis 1646. coram Reuerendissimo Tarra-*
6 *conen. §. respectu Iudicis.* Quando alias sequeretur damnum irreparabile, vt dictum fuit in *Toletana Matrimonij 7. Iunij 1549. coram Fabio, & coram*
7 *bo. me. Coccino decis. 122. num. 3.* Et demum quando materia articulata respicit ipsum Iudicium possessorium, non autem petitorium, *Card. Seraph. d. decis. 294. num. 4. vers. tamen proc. dit.*

Verum proposito hodiè particulari dubio, omnibusque perpensis, cum Domini non dubitaue-
8 rint de releuantia materiae articulatae, responderunt remissoriam esse concedendam cum retardatione, vel sine arbitrio Rotae, vt exindè nemini fiat praeiudicium, & petentes remissoriam quantocitius suas probationes absoluant, vt seruatum fuit in *Theatina, seù Nullius Abbatiae 10. Maij 1641. coram R. P. D. meo Bichio §. vltimo in Bonon. Separationis Bonorum 2. Nouembris 1651. coram Reuerendissimo D. meo Decano, §. final. & in Ianuen. Separationis Thori 27. Nouembris 1652. coram R. P. D. meo Meltio §. vltimo.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MAXIMIS.

Veneris 14. Martij 1653.

ARGVMENTVM.

Testator, dum in defectum omnium filiorũ masculorum per lineam directam ex legitimo matrimonio descendentium Bastardos substituit per necesse sequitur quod absolutum perpetuum, & reciprocum fideicommissum inter omnes descendentes in infinitum ordinare voluerit, concurrentibus praecipuè requisitis pro tacita reciproca, nempè quod omnes sint honorati, quod substitutio sit facta vltimo morienti, & in tota haereditate, & ex quibus haec omnia requisita deducantur, & quaenam coniecturae pernecesse reciprocam inducant?

SVMMARIVM.

1 *Testator dum Bastardos substituit in defectum omnium filiorum masculorum per lineam directam ex legitimo matrimonio descendentium pernecesse sequitur, quod omnes descendentes legitimos in infinitum vocauerit, eosque ad inuicem substituerit.*

2 *Bastardi in defectum lineae omnium descendentium legitimorum vocati nunquam secundum mentem Testatoris admitterentur nisi omnes descendentes essent vocati, & inter ipsos reciprocè substituti.*

3 *Concurrentibus praecipuè requisitis pro tacita reciproca necessarijs.*

4 *Substitutio reciproca tacitè inducitur, quando omnes sunt honorati, quando est facta substitutio vltimo morienti, & in tota haereditate.*

5 *Fideicommissum reciprocum etiam de linea inducitur quando omnes sunt honorati, quando facta est substitutio vltimo morienti, & in tota haereditate.*

6 *Filij in conditione positi censentur dispositiuè vocati per Statutum Vrbis lib. 1. cap. 142.*

7 *Substitutio alicuius facta post quam omnes sine filijs decesserint aequiparatur substitutioni nominatim factae vltimo morienti.*

8 *Praesertim quando agitur ad fauorem descendentium Testatoris.*

9 *Substitutio vniformiter, & indefinitè Institutioni adiecta ad totam haereditatem refertur si Testator prius fecit Institutionem vniuersaliter omnium bonorum.*

10 *Fideicommissum reciprocum censetur inter omnes Testatoris descendentes inductum ex repetita saepius qualitate masculinitatis ex perpetua foeminarum exclusione digressa ad plures gradus substitutorum, & demum ex declaratione per Capitulum separatum à Testatore facta, quod bona semper remaneant in Cyppo domus suae.*

11 *Substitutio reciproca inter omnes descendentes Testatoris inducitur ex declaratione, quod eius bona numquam transeant in alienam familiam, sed perpetuo remaneant in Cyppo domus suae per ipsũ facta in Capitulo separato, & ad qualificandas antecedentes substitutiones.*

12 *Substitutio reciproca nisi censeretur inducta inter omnes descendentes bona Testatoris perpetuo permanere non possent in familia descendentium ab eo contemplata.*

13 *Substitutio, quae pendet à conditione obitus filiorum sine filijs post quam per mortem filiorum cum filijs expirauit, eodem modo expirasse dicitur subsequens substitutio ab eadem conditione pendente.*

14 *Substitutio subsequens dum est concepta sub contraria cõditione, si sine filijs decesserint nõ potest pẽdere ab antecedenti substitutione concepta in casu obitus filiorum sine filijs.*

15 *In contrarijs vnum ab alio pendet.*

16 *Substitutio concepta sub distincta periodo, recta ab vnico, & separato verbo dicitur stare de per se, & independenter ab antecedenti dispositione.*

17 *Dispositio subsequens, quando est magis ampla, & continet nouas personas in antecedenti substitutione non comprehensas demonstrat diuersitatem, & independentiam ab altera praecedenti.*

18 *Vocatio nouarum personarum in antecedenti dispositione non vocatarum impedit restrictionem ad personas supra expressas.*

19 *Vocatio, & comprehensio nouarum personarum indicat voluntatem Testatoris admittendi quoscumque descendentes in infinitum licet in praecedenti casu non fuerint comprehensi.*

20 *Consilium Oldrad. 21. recipitur dumtaxat, vbi substitutio est determinata, & restricta ad casum obitus primo Institutorum sine filijs, secus vbi est indeterminata, & concepta verbis indefinitis cõprehendentibus totam familiam.*

21 *Substitutio vbi non est restricta ad casum obitus primo Institutorũ sine filijs tũc quãdocũq; intrat, siue primi instituti, siue vlteriores sine filijs decesserint.*

22 Sub-

22 *Substitutio, stante disjunctiva vocatione Filiorum, & Nepotum videtur restricta ad obitum filiorum primi gradus.*

23 *Declara hoc tantum procedere si substitutio facta esset casu, quo filij masculi sine filijs decederent secus si fuerit concepta in casu obitus filiorum masculorum per lineam directam ex legitimo matrimonio descendentium.*

24 *Testator dum substituit in casu obitus filiorum masculorum per lineam directam ex legitimo matrimonio descendentium, non censetur utique se restrinxisse ad filios primi gradus, sed nepotes etiam voluisse comprehendere.*

25 *Linea directa dum fuit à Testatore vocata omnes descendentes admittuntur, ne alias verba lineam comprehendentia, otiosa penitus, & sine effectu remaneant.*

DECISIO CCCCIX.

DOminicum de Maximis institutis sibi hæredibus Petro, Luca, Angelo, & Iuliano eius filijs, suam fideicommissariam dispositionem subordinasse ad tres Casus, ac in secundo constituisse absolutum, perpetuum, & reciprocum fideicommissum inter omnes illorum Descendentes in infinitum, ac proinde illud apertum esse ad fauorem DD. Marchionis, & Fratrum de Maximis, aliorumque Descendentium à Luca altero ex filijs institutis, Resolutum fuerat *coram bo. me. Pirouano* 5. *Martij* 1638. & hanc resolutionem (ab eodem Causa sexies proposita, & post eius obitum, à me in eius locum subrogato, bis posita) tandem hodiè Domini confirmarunt ex ijsdem rationibus, & fundamentis, quæ adhuc remanent in suo robore.

Subsistit si quidem quod Testator tres casus cõsiderauit; Primum nempè, si hæredes instituti, eorumque filij, vel alter ipsorum decederet sine filiis, & tunc eos ad inuicem substituit; Secundum si filii masculi per lineam directam ex legitimo matrimonio Descendentes deficerent, & omnes sinè filijs masculis morerentur, & hoc casu succedere voluit Bastardos ex eadem linea directa nascituros; Tertium denique si vnus, vel plures ex dictis suis filijs masculis decederet superstitibus fæminis, & substituit filios masculos superuiuentes ipsius Testatoris, filiorumque filios, seu Descendentes masculos ex eis per lineam directam in stirpes, & non in Capita, fæminis semper exclusis.

Pariterque subsistit, quod in secundo Casu ab-
1 solutum, perpetuum, & reciprocum fideicommissum constituit, quia cum Bastardos substituerit in defectum omnium filiorum masculorum per lineam directam ex legitimo matrimonio Descendentium, pernecesse sequitur, quod omnes Descendentes legitimos in infinitum vocauerit, eosque ad inuicem substituerit; Non impleretur
2 enim Testatoris intentio admittendo illegitimos in defectum lineæ omnium Descendentium legitimorum; nisi omnes isti essent vocati, & inter ipsos reciprocè substituti, vt præter relatos in *Decisione bon. mem. Pirouani sub* §. *ex verbis autem* (*omissis Doctorum authoritatibus*) *respondit Rota in Romana Fideicommissi de Zeffiris 4. Iulij 1646.* §. *sed his non obstantibus, & 8. Februarij 1647.* §. *secundo nisi coram R. P. D. meo Bichio in Romana Fideicommissi de Mutis 15. Ianuarij 1648. coram R. P. D. meo Meltio* §. *Cessat pariter versic. In præsenti autem in Terracinen. Fideicommissi de Piloretis 15. Maij eiusdẽ anni coram Reuerendissimo D. Terracinen.* §. *vltimo, & hoc casu cessat, versic. nec dispositio Testatoris, & in Bononien. Fideicommissi de Guidottis 23. Ianuarij 1649. coram bon. mem. Arguelles* §. *vrgentissima visa fuit.*

Concurrentibus præcipuè requisitis pro tacita
3 reciproca necessarijs, nempè quod omnes sint
4 honorati, quod sit facta substitutio vltimo mo-
5 rienti, & in tota hæreditate, ex quibus nemo dubitat, quod inducatur reciprocum Fideicommissum etiam de linea ad lineam, vt communiter tradunt *DD. in l. hæredes mei 57.* §. *Cum ita ff. ad S. C. Trebell. & in l. Titia scio 89.* §. *seia libertis ff. de legat. 2. aliique in prædictis Decisionibus plenè allegati.*

Primum siquidem educitur ex conditione si si-
6 ne filijs per Testatorem adiecta omnibus Descendentibus, quæ iuxtà terminos *Statuti nostri l.b. 1. cap. 142.* pro expressa, & explicita illorum vocatione consideratur, *Gabr. cons. 115. num. 11. & 12. lib. 1. quem adductis concordantibus in puncto sequuta fuit Rota in Romana Fideicommissi de Incoronatis 12. Nouembris 1637. coram eodem bon. mem. Pirouano in recent. decis. 248. num. 1. par. 7. & in dicta Romana Fideicommissi de Zeffiris* §. *Quod omnes.*

Secundum ex substitutione illegitimorum facta
7 in defectum lineæ directæ legitimorum, & postquam omnes sine filijs decesserint, quæ æquiparatur substitutioni nominatim factæ vltimo morienti, cum exindè interpretatiuè colligatur Restitutionem esse faciendam ab vltimo, vt comprobatur in *dicta Terracinen. Fideicommissi de Piloretis* §. *De Tertio, & in dicta Bonon. Fideicommissi de Guidottis* §. 2. Præsertim quando agitur (prout hic) ad fauorem Descendentium Testatoris, *Rota in Romana fideicommissi de Zeffiris in prima* §. *substitutionem, & in secunda* §. *esse autem.*

Tertium Denique ex quo Testator retento Themate vniuersalis Institutionis dictos Illegitimos
9 in suis bonis substituit; Huiusmodi enim substitutio perindè habetur, ac si specificè facta esset de tota, & integra hæreditate, dum vniformiter, & indefinitè adiecta, & concepta fuit ex optimè ponderatis in eadem *Romana Fideicommissi de Zeffiris* §. *loquitur tandem, & in dicta Romana fideicommissi de Mutis* §. *vltimo vers. tertium concurrit.*

Eoque magis accedentibus coniecturis in dicta
10 Decisione allatis, nempè sæpius repetita qualitate masculinitatis; Perpetua exclusione fœminarum; Digressu ad plures gradus substitutorum, &
11 expressa Testatoris declaratione, quod eius bona nunquam transeant in alienam Familiam, sed perpetuò remaneant in Cyppo Domus suæ per Capitulum separatum in fine tertij Casus apposita ad qualificandas omnes antecedentes substitu-
12 tiones, quæ pernecesse reciprocam inducit; nam alias illius bona perpetuò permanere non possent in familia contemplata, vt per belle firmatum fuit in *Spoletana Fideicommissi 18. Februarii 1647. coram bo. mem. Arguelles* §. *His tamen responsionibus, & prius in Narnien. fideicommissi 1. Martii 1638. & 25. Februarii 1639. in principio coram bo. mem. Card. Hieronymo Verospio.*

Neque verum est, quod etiam secundus Casus
13 pendeat à conditione obitus filiorum, vel Nepotum sine filijs, quæ cum expirauerit ob mortem cum filijs, eodem modo expirasse dicatur subse-
14 quens substitutio apposita in dicto secundo casu, secundus enim à primo pendere non potest, dum conceptus est sub conditione cõtraria si sine filiis,
15 nempè decesserint cum filiis: In contrariis enim

vnum ab alio non pendet, vt in his terminis tradunt *Gabr. consil. 95. nu. 22. lib. 1. Parif. consil. 18. num. 44. lib. 2. Peregr. de fideicom art. 15. num 29.* Dependentiam tamen excludunt verba ipsa, & substantia dispositionis.

Si quidem secũdus Casus conceptus legitur sub
16 distincta Periodo habente perfectam Orationem rectam ab vnico, & separato verbo, *voluit*, ideoque dicitur stare de per se, & imdepenter ab antecedenti dispositione, *Rimin. Iun. cons. 482. n. 73. Peregr. consil. 30. num. 6. vers. Nequè obstat opposita ratio lib. 3. Altograd. consil. 92. num. 51. Card. Seraph. dec. 1173. num. 6. Rota in Bonon. Fideicommissi de Pancaldis 16. Februarij 1641. coram Cardinali Panzirolo §. Nec visum fuit versic. imò in Casu, & in Romana Fideicommissi de Spiritibus 22. Maij 1642. coram R. P. D. meo Bichio §. Quæ comprahensio versic. Indè sequitur*; Fortius verò attenta substantia dispositionis, cum Testator in secundo Casu non permanserit in terminis primæ substitutionis restrictæ ad obitum filiorum sine filijs, sed indeterminatè disposuerit fauore totius familiæ, omniumque Descendentium vocando Bastardos in defectum totius Lineæ directæ Descendentium
17 Legitimorum; Huiusmodi enim indeterminata dispositio, & comprahensio nouarum personarũ in antecedenti substitutione non vocatarum demonstrat diuersitatem, & independentiam istius dispositionis ab altera *Menoch. consil. 348. num. 43. Rota dec. 113. num. 5. & 6. par. 4. diuers. cum alijs allegatis in similibus terminis in d. Romana fideicommissi de Spiritibus d. §. Quæ comprahensio*; Et impedit
18 restrictionem ad personas supra expressas *Paseth. consil. 92. num. 10. vers. hoc tantum addem. Dec. consil. 56. n. 23. & seqq. lib. 3. Menoch. consil. 500. num. 18. vers. septimus est Casus Grat. discept. forens. cap. 828. num. 15. Fusar. de substit. qu. 683. num. 23. Rota in dicta Bonon. fideicommissi de Pancaldis 18. Iunij 1642. coram me §. Minus obstat vers.*
19 *Quia conclusio non procedit*; Comprahensio enim nouarum personarum indicat voluntatem admittendi quoscunque Descendentes in infinitum, licet in præcedenti casu non fuerint comprehensi, vt in similibus terminis optimè respondit *Rota in Bonon. Fideicommissi de Secadinarijs 11. Decembris 1611. coram bon. mem. Merlino inter eius impress. decis. 83. num 6.* Decisio autem *Romana fideicommissi de Coronis 28. Ianuarij 1647. coram me* non applicatur; quia ibidem aderant diuisiones relatiuæ, & restrictiuæ ad personas suprà expressas, in quibus etiam terminis procedunt deducta in *Romana fideicommissi de Fornicinis 7. Febr. 1635. coram eodem bon mem. Merlino dec. 15. num. 5. cum seqq.*

Indeque cessat *Cons. Oldrad. 21.* communiter
20 approbatum, cum recipiatur dumtaxat vbi substitutio est determinata, & restricta ad casum obitus primo institutorum, secus vbi est indeterminata, & concepta verbis indefinitis comprahentibus (prout hic) totam familiam, tunc enim
21 intrat substitutio quandocumque siuè primi Instituti, siuè vlteriores sine filijs decesserint iuxtà distinctionem *Socc. in l. si filemus num 6. ff. de condit. & demonstrat. Alex. consil. 101. num. 13. & seqq. lib 7. Dec. consil. 636. num. 6. Parif. cons. 13. n. 43. cum seqq. par 2. Peregr. de fideicomm. art. 15. nu. 29. Card. Mantic. de Coniect. vltim. volunt. lib. 1 tit. 6. num. 7. alijsque relatis respondit Rota coram bon. mem. Buratto dec. 089. num. 1. cum seqq. coram bon. mem. Merlin. dec. 360. num. 7. in Bonon. fideicommissi de Nascentorijs 23. Iunij 1642. coram Reuerendissimo D. Salamantino §. & primo ex illis, & §. secundo ex illis versic. & ideò sumus, ac in Rauennaten. Hæreditatis 7. Februarij 1638. coram Reuerendissimo D. Terraconen. §. Nam conditio.*

Et euertitur etiam responsio, quod dicta sub-
22 stitutio Illegitimorum videatur restricta ad obitum filiorum primi gradus propter discretiuam vocationem filiorum, & Nepotum ex *Surd. consil. 448. sub num. 15. vers. Prima namquè coniectura.*

Vrgeret enim si substitutio simpliciter facta
23 esset casu, quo filij masculi sine filijs decederent;
24 Verum quia in casu nostro Testator dictam substitutionem concepit si filij masculi per lineam directam ex legitimo matrimonio Descendentes deficerent, non censetur vtiquè se restrinxisse ad filios primi gradus, sed Nepotes etiam voluisse comprahendere, vt consuluerunt *Rimin. Iun. consil. 744. num. 23. & seqq. Hier. Pappon. consil. 2. num. 26. Cyriac. controuers. 281. num. 85. & seqq. Rot. dec. 6. num. 21. & seqq. & dec. 21. num. 19. &*
25 *seqq. par. 5. recent.* Alias enim dicta verba *per lineam directam Descendentes* otiosa penitus, & sine effectu remansissent; *Bero. consil. 151. num. 4. & seq. lib. 2. Fusar. consil. 2. num. 16. Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 54.*

Ad *Decisiones Robusterij 118. par. 1. & 230. par. 2. diuers.* in hac Causa factas pro exclusione Fideicommissi placuit Dominis responsio data in *Decisione bon. mem. Pironani §. Quia non duæ tantum ad finem.*

Atquè ità fuit resolutum vtraque &c.

RAVENNATEN. BONORVM.

Luna 24. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Res iudicata si per biennium, & vltra post interpositam appellationem à Sententia valida, & iusta nihil fuerit actum in Causa, nec prorogata fatalia perindè inducitur ac si numquam fuisset appellatum. Extrema in Iudicio spolij necessaria sunt, antiqua possessio spoliati, & recens spoliantis, quibus concurrentibus spoliato reintegratio conceditur, & ex quibus vtraque possessio adhuc effectum requisita sufficienter probetur?

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in rem iudicatam perinde, ac si ab ea numquam fuerit appellatum, si per biennium, & vltra post interpositam appellationem, nihil fuit actum in Causa, nec prorogata fatalia.*

2 *Validitas Sententiæ ex Actorum reuolutione comprobatur.*

3 *In Iudicio spolij extrema necessaria sunt, antiqua possessio spoliati, & eius Authorum, & recens spoliantis.*

4 *Spoliato conceditur reintegratio concurrentibus omnibus extremis in iudicio spolij necessarijs, nempe antiqua possessione spoliati, eiusque Authorum, & moderna spoliantis.*

5 *Instrumenta Inuestiturarum, & locationum illarum que renouationum plenè probant possessionem inter ipsos contrahentes, eorumque hæredes, & successores.*

6 *Amplia vt concurrentibus continuatis solutionibus Canonum concludenter probent possessionem Emphyteutæ etiam in præiudicium Tertij.*

7 *Emphyteuta, non est verisimile, quod Canones soluisset, nisi in possessione extitisset.*

8 *Probatio, quæ habetur ex confessione ipsius partis superat omne genus probationum.*

9 *Testes deponẽtes de facto proprio superlatiuè probãt.*

10 Posses-

10 *Possessio probatur ex sustentatione litis.*

11 *Possessio illius, qui mandatum de manutenendo obtinuit probatur ex ipsa manutentione ab eo impetrata, cum hæc non concedatur nisi possidenti.*

12 *Spoliatus non potest reintegrari ad possessionem illorum bonorum, quæ eius Author per renuntiationem relaxauit.*

13 *Bona fuisse ab aliquo possessa probatur ex Instrumentis ex quibus talia bona tamquã ab eo possessa vocentur pro confine, nam alias inepta fuisset huiusmodi confinis expressio.*

14 *Inspectio loci, dicitur probatio per euidentiam, & omnes superat probationes.*

15 *Testes non deponentes circa tempus, nec circa locum non attenduntur in Iudicio spolij, cum possint intelligi de tempore post commissum spolium, & de alijs bonis, quam de controuersis.*

16 *Exceptio requirens maiorem indaginem, & altiorem discussionem in Iudicio spolij admitti non debet.*

17 *Faminæ licet non comprehendantur in Inuestitura possunt tamen tamquam hæredes masculi inuestiti petere executionem sententiæ ad eius fauorem prolatæ, ac consequi fructus à die motæ litis viuente masculo decursos, & eiusdem litis expensas.*

18 *Fides Baptismatis, si adminiculetur ex Instrumento diuisionis Bonorum Patris plenè probat filiationem.*

DECISIO CCCCX.

PER Sententiam diffinitiuam pronunciauit anno 1636. Ordinarius Rauennaten., Ferdinandum Rasponum fore, & esse reintegrandum ad possessionem Tenimenti, cuiuscunque quantitatis existat, siti in Territorio Rauennæ in Villa S. Alberti, in loco nuncupato di S. Pietro in Armentario, iuxtà ab vno latere Canale nuncupatum Porculi, mediantibus DD. de Lupatellis, vltra, & citrà Aggeres circundantes vsquè ab Ecclesiam, seù Cementa D. Petri in Armentario, ab alio Latere Padum, siuè illius Alueum, & vestigia, ab alio latere Canale nuncupatum Nauigio vsque Aggeres circundantes inclusiuè, seù iuxtà DD. (dicto tamen Canali Nauigio mediante) de Brioschis, Gumanis, Saluiatis, Hæredes DD. Hieronymi Pellegrini, Alexandri Frutij, Iacobum Caldironum, D. Ruggerium Calbum, & Iura prædictorum Admodum RR. DD. Canonicorum Rauennæ, cum eorum tamen bonis sitis intrà dd. Aggeres circundantes, & Bonificationem Gregorianam versus ostrum *Summar. impresso Eleonoræ, & Liuiæ de Rasponis num. 7.*

Appellarunt Agentes pro Canonicis, & Capitulo Rauennæ, & Causam appellationis committi curarunt in Rota, sed vsquè adhuc illam non fuerunt prosequuti; Vndè obtenta pro parte dd. Eleonoræ, & Liuiæ filiarum, & hæredum dicti Ferdinandi interim defuncti solita Commissione executoriali, transportatisque actis quæsitum fuit: An constet de re iudicata, quæ veniat exequenda, vel potius de Causis restitutionis in integrum; & affirmatiuè quoad primam partem, negatiuè verò quoad secundam Domini responderunt.

Cum enim supradicta sententia lata fuerit de anno 1636 eodemque tempore interposita appel-
1 latio, & non solum toto sequen. biennio; sed nec etiam per 15. ferè annos subindè elapsos aliquid actum fuerit in causa, nec pro rogata fatalia, appellatio remansit deserta, & sententia transiuit in rem iudicatam, perindè ac si ab ea non fuisset appellatum *cap. cum sit Romana extra de appellat. Clem. si appellationem eod. tit. Auth. ei qui C. de temp. appell. vestr. in praxi lib. 3. cap. 5. num. 2. Scacc. de appell. quæst. 15. art. 8. num. 119. cum seqq. Rot. dec. 466. num. 2. & dec. 545. num. 2. part. 8. recent. & in Caietana Bonorum 3. Octobris 1646. coram me §. 2.*

Validitas d. sententiæ ex actorum reuolutione
2 comprobata in dubium reuocata non fuit: Iustitia vero conuincitur, cum iustificentur omnia
3 extrema in iudicio spolij necessaria, nempè antiqua possessio dicti Ferdinandi, eiusque Authorum & recens Capituli, & Canonicorum colliti gan-
4 tium, quibus concurrentibus spoliato concedi solet reintegratio *cap. ad sedem de restit. spol. Afflict. decis. 327. num. 2. Rota decis. 251. num. 4. part. 6. dec. 16. num. 1. dec. 186. & dec. 191. eodem num. 1. par. 7. recent.*

Probatur siquidem primum extremum, ex quo die 4. Maij 1542. Archiepiscopus Rauennaten. Iure Liuelli in emphyteusim concessit Ludouico Seniori de Rasponis vnum petium Terræ nuncupatum Valle Sancti Petri in Armentario quantecumquæ quantitatis existat iuxtà ab vno capite Canale, ab alio capite Canale nuncupatum Canali del Porcolo, ab vno latere Padum, altero latere Canale nuncupatum la mena di S. Pietro in Armentario *d. Summ. impresso num. 1.* Et die 28. Nouembris eiusdem anni 1542. Arcimiliarca Ecclesiæ Rauennaten. interueniente Capitulo eidem Ludouico concessit omnes Valles, & Iura Arcimiliarchiæ positas in eadem Valle Sancti Petri in Armentario iuxtà eundem Ludouicum à duobus, scilicet pro Iuribus acquisitis ab Andrea de Tizzonis, & pro Iuribus acquisitis ab Archiepiscopo eodem *Summ. num 2.* sed orta lite inter ipsum Ludouicum, Capitulum, & Canonicos super confinibus, ea sopita fuit per concordiam anno 1551. in qua conuentum fuit, quod ille pro Iuribus Cimiliarcatus deberet incipere à Pado, & prosequi, vt in ea dicitur *dietro al Canal del Nauigio per fino alla menadella di sopra alla Bastiola dicto Summ. nu. 3.* Anno autem 1570. Hieronymus filius dicti Ludouici Senioris obtinuit renouationem ab Archiepiscopo cum relatione ad antiquam Inuestituram *Summ. num. 4.* & anno 1611. Ferdinandus Ludouicus Iunior, & Paulus filij eiusdem Hieronymi consimilem renouationem reportarunt, exprimendo vnum petium Terræ in loco detto Valle di S. Pietro in Armentario, iuxtà ab vno capite Canale Nauigij, ab alio capite Canale Porculi, ab vno latere Menadellam S. Petri in Armentario, ab alio latere Iura Canonicorum nouorum Vallensium nunc Capituli, & Canonicorum Ecclesiæ Rauennaten. eodem *Summ. impresso num. 5.* Instrumenta enim Inuestiturarum, & Locatio-
5 num, illarumque renouationum plenè probant possessionem inter contrahentes, eorumque hæredes, successores. *Menoch. de retinen. remed 3. nu. 571. & cons. 701. num. 4. & 5. Boccacc. de Interd. vti possid. cap. 14. num. 7. & 16. Pract. Papien. inform. libell. pro turbat. possess. verb. hodie num. 6. fol. mihi 428. Mascard. de probat. conclus. 1181. num. 1. part. 1. diuers. coram Card. Caual. dec. 446. num. 1. & in Aquilana bonorum 17. Iunij 1629. coram Remboldo apud Posth. de manut. dec. 11. num. 1.*

Accedentibus præsertim tùm continuatis solutionibus Canonum relatis in eodem *Summ. corundem de Rasponis num. 4. & 5.* quibus concurrentibus
6 etiam in præiudicium tertij Instrumentum Inuestitu-

stituræ concludenter iustificat actualem possessionem emphyteutæ *Menoch. de retinen. d. remed. 3. num. 573. Mascard. de probat. d. conclus. 1181. num. 3. & seq. & num. 10.* esset enim penitus Inuerisi-
7 mile, quod Rasponi Canones soluissent, nisi in possessione extitissent *Aret. in l. qui vniuersas §. quod per Colonum sub num. 8. vers. vndè licet ff. de acquir. possess. Gabr. de locat. d. conclus. 4. numer. 7. Rota in Regien. bonorum 15. martij 1630. coram bo: me: Coccino apud Posth. vbi supra dec. 29. num. 38. & in Vladis'auien. Villæ de Ippembruc 13. Aprilis 1646. coram me §. 2. ex continuatis solutionibus Ca-*
8 *nonum* Tùm propria confessione ipsorummet Canonicorum emissa in dicto Instrumento d. Concordiæ, vbi nominarunt possessorem dictum Ludouicum Seniorem ibi: *di essi beni essistenti appresso d. Caualiere Ludouico*, quæ propterea superat omne genus probationum *Rota apud Cenc. de Censib. dec. 209. num. 3. & apud Posth. vbi suprà dec. 601. nu. 1.* Tum denique depositionibus Testium relatum in *d. Summ. impresso num. 6.* qui testificantur de affictibus dd. bonorum factis a Rasponis, eorumque effectuatione, ac depluribus alijs actibus posses-
9 sorijs, de quibus plenè erant informati, cum essent affictuarij, & sic tanquam deponentes de facto proprio superlatiuè probant *Rota decis. 445. n. 2. vers. nec non ex testibus par. 4. recent. & coram bo: me: Buratto dec. 765. num. 4. ibiq. Adden. litt. C.*

Secundum vero extremum, scilicet recens possessio Canonicorum, & Capituli controuerti non
10 potest, cum iustificetur non solum ex substentatione litis, vt dixit *Rota in Firmana Spolij 16. Decembris 1633. coram Panzirolo in recent. d. decis. 251. num. 3. par. 6.* sed etiam exmanutentione per ipsos impetrata anno 1616. eorum *Summ. num. 9.* ex
11 quo probari possessionem illius, qui mandatum de manutenendo obtinuit, cum istud non conceditur, nisi possidenti respondit *Rota coram Card. Mantic. decis. 252. num. 2. In Assisien. Successionis 14. 14. Maij 1630. coram Reuerendiss. Terracinen. §. quod autem ista bona & in Perusina Saluiani 3. Decembris 1646. coram R. p. d. Melzio §. Alterum verò vers. verum etiam.*

Nec subsistit, quod dicta sententia concedens reintegrationem ad possessionem totius tenimenti cuiuscumque quantitatis existat vltra, & citrà Aggeres circumdantes vsque ad Ecclesiam, seu Cementa Sancti Petri in Armentario sub confinibus ab vno latere Canalis Porculi, ac ab alio Padi, & Canalis Nauigij reddatur excessiua, & sic iniusta, cum dictus Ludouicus Senior in Instrumentis præfatæ concordiæ sibi solum reseruatis Terris habitis à Ciniliarchia, quæ ascendunt ad Tornaturas centum dumtaxat, vt conuincitur ex Instrumento assignationis factæ eidem Ciniliarchiæ anno 1522. *Summ. Canonicorum num. 1.* cætera bona dimiserit Archiepiscopo, & Canonicis, atque ideò Ferdinandus non potuerit plus obtinere, quam dd. Censum tornaturas, non autem
12 reintegrari ad possessionem aliorum bonorum, quæ eius Author per renunciationem relaxauit. *Abb. in cap. sollicitè num. 7. de restit. spol. Duran. decis. 158. num. 2. & 3.*

Quoniam quicquid sit de huiusmodi dimissione ex sequentibus comprobatur Iustitia dictæ sententiæ; Nam respectu vnius lateris, in quo descriptum fuit d. Canale Porculi mediantibus Lupatellis vltrà, & citrà Aggeres circumdantes vsque ad dictam Ecclesiam, seu Cementa Sancti Petri in Armentario existentia huius confinis verificatur non solum ex prædictis instrumẽtis concessionis, & renouationum, ac ex depositionibus Testium, alijsque cumulatis ab Informantibus pro Rasponis, sed etiam & clarius ex duobus instrumentis relatis in *d. Summ. num. 8. & 9.* in quorum altero Aldobrandini de anno 1545. vendiderunt suas Terras Lupatellis vna cum toto Canale Porculi incipiendo à Ripa Padi, & percurrendo vsque ad confinia Sancti Petri in Armentario, in altero autem ijdem de Aldobrandinis anno 1548. transigendo cum Rasponis pro confinibus inter eos statuerunt stadium Presbyterorum per longitudinem perticarum 650. quæ vt retulit Agrimensor, non solum capit, sed excedit spatium existens inter Padum, & dictam Ecclesiam Sancti Petri in Armentario, ex quibus propterea clarè conuincitur, quod Canale Porculi est contiguum stadio Præsbyterorum, percurritque à Pado vsque ad dictam Ecclesiam, quodq. Ludouicus Rasponus
13 ibi possedit, alias autem inepta fuisset huiusmodi confinis expressio. *Alexan. cons. 89. num. 6. tit. 5. Mandell. cons. 6. num 9. Menoch. cons. 1110. nu. 25. Peregr. de fideicom. art. 44. num. 19. Maresc. var. resol. lib. 1. cap. 41. & 42. Rota dec. 125. num. 7. & dec. 236. num. 9. par. 6. recent. cum alijs allegatis in Ariminen. fideicom. 14. Martij 1642. coram me §. 3. ex enunciatiuis.*

Respectu autem alterius lateris, dum in ipsamet concordia in obiecto allegata expressè conuentum fuit, quod dictus Ludouicus pro Iuribus Ciuiliarcatus incipere deberet à Pado, *& andar dietro al Canal Nauiglio per fino alla Menadella di sopra alla Bastiola d. Summ. impresso num. 3.* & sic designantur pro confinibus Padus, Canale Nauigium, & Menadella super Bastiola, omissis primis duobus confinibus, nempe Pado, & Canale Nauigio, quæ adhuc sunt certa, & ab Agentibus pro Canonicis non controuertuntur. Tertium scilicet *Menadella* super Bastiola probatur ad fuisse in eodem loco, quo hodiè adest fouea tendens versus Sanctum petrum in Armentario intra Arginem circumdantem è conspectu Canalis Nauigij, quæ fouea etiam de præsenti nuncupatur *Menadella*, vt probatur ex attestatione relata in *dicto Summ. impresso num. 16.* & comprobatur, Tum ex alijs attestationibus explicitè referentibus, dictam Menadellam existere intrà dictum Aggerem, & *l' Albarazzo eod. Summ. num. 13. 14. & 15.* Tum ex depositione Nicolai septemcastelli, qui fuit Affictuarius dd. de Rasponis ab anno 1607. vsque ad annum 1610. & attestatur possedisse omnes terras sitas intrà dd. fines, nempè à Pado vsque ad Aggerem circundantem *scorrendo dietro à certo confine che si dice esserui gia stato il Canal del Nauigio dicto Summ. num. 6.* cui est conformis depositio Ioannis Tosnoui, qui & ipse est Affictuarius eorumdem, & infra eadem Confinia possedit ab anno 1600. ad annum 1604. *eodem nu. 6.* atque conueniunt attestationes Andreæ Bizzarri, & aliorum relatæ sub *num. 20.* Tum denique ex ipsamet sententia reintegratoria ordinarij Rauennæ; nam ipse considerata Planta in actis exhibita, factoque accessu ad locum differentiæ iudicauit Ferdinandum esse reintegrandum, inspectio enim loci dicitur
14 probatio per euidentiam, & omnes superat probationes *l. pen. ibiq; DD. ff. fin. regund. Mandell. cons. 516. num. 1. ibique Add. littera A. cum alijs allegatis in Romana domus 16. Martij 1646. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. cum enim vers. sed tantum abest.*

Cum

Cum igitur intra dictos fines petita, & concessa legatur præfata reintegratio non potest proinde dicta sententia de excessu, aut Iniustitia redargui, cum exinde concludenter appareat, dictam reintegrationem non fuisse petitam, neque concessam super Terris dimissis, vel renuntiatis, sed tantummodo super reseruatis, & contentis intrà fines expressos, suppositum autem, quod Cimiliarchia possideret solummodò tornaturas centum, diluitur ex ipsomet Instrumento præfatæ assignationis, quæ facta fuit cum expressione, quod ipsa ibidem haberet alias Terras, quibus dd. centum tornaturæ additæ fuerunt ibi: *Centum tornaturarum additarum alijs terris, quas omnes deindè anno 1542. integraliter concessit supradicto Ludouico seniori d. Summ. Canonicorum num. 1. & 3.* Ipse autem ibi possidebat non solum dictas Terras habitas à Cimiliarchia, sed etiam alias sibi concessas ab Archiepiscopo, & vlterius diuersas alias acquisitas titulo emptionis, vt apparet in ipsiusmet Instrumentis concessionum, & emptionum relatum in *dicto Summ. impresso num. 1. & 2. cum seqq.* Testes vero pro altera parte adducti non fuerunt ha-
15 biti in aliqua consideratione, quia nil certi deponunt circa tempus, nec circa locum, ideoque intelligi possunt de tempore post commissum spolium, & de alijs bonis, quam de controuersis.

Nec obstat exceptio, quod fœminæ non com-
16 præhenduntur in Inuestituris controuersis, quia cum requirat altiorem indaginem, & exactiorem discussionem in huiusmodi Iudicio spolij admitti non debet *Bald. in l. si vxorem num. 17. C. de condit. insert. & in l. final. C. quorum bonorum Dec. cons. 424. num 19. Gratian. disceptat. 558. num. 40. cum alijs plenè relatis in Fanen. seu Senogallien. bonorum super Immissione 14. Maij 1646. coram R. p. d. meo Meltio sub §. exhibuit enim.* Cumque sententia in spolio lata fuerit ad fauorem Ferdinandi masculi tunc viuentis, qui decessit anno 1640. & agenti tam nomine proprio, quam nomine Ludouici, & Pauli eius fratrum, qui illius fauore renunciauerant, adhuc possunt fœminæ tanquã illius filiæ, &
17 hæredes petere executionem dictæ sententiæ, vt consequantur fructus à die motæ litis, viuentibus dictis masculis, decursos, & eiusdem litis expensas, vt in similibus terminis responsum fuit in *Barchinonen. fructuum Vicariæ 14. Februarij 1648. §. nam id verùm coram Eminentissimo Cardinale Corrado & in Conchen. Beneficij 26. Nouembris 1650. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono §. finali.*

Legitimatio autem personarum earumdem Eleonoræ, & Liuiæ Agentium iustificata apparet ex fide Baptismatis, quæ cum adminiculetur, siuè ex Instrumento diuisionis bonorum eiusdem Ferdinandi earum Patris, siuè ex Instrumento transactionis initæ cum Fisco, qui cum eis transe-
18 git vti illius filiabus eodem *Summ. num. 1.* plenè probat filiationem, vt dixit *Rota coram bo: mem: Buratto decis. 709. num. 5.*

Et ita vtraque &c.

LEODIEN. CANONICATVS.

Veneris 28. Martij 1653.

ARGVMENTVM.

Agenti vigore subrogationis gratiosè conceditur Immissio, absque eo, quod eius præcedentem gratiam iustificare debeat docto de ipsius Clericatu qui probatur ex litteris patentibus de obitu Collitigantis in possessione, qui probatur per Testes de publica voce, & fama iuncto Instrumento illius adeptionis, quæ non docto de alterius intermedia occupatione præsumitur continuata vsque ad mortem, & docto denique de lite inter ipsos vertente qui probatur ex sententia appellatione, & causæ commissione, de qua lite sufficit, quod constet eo modo, quo fuit Papæ narrata, etiam si non esset super Titulo, sed super solo possessorio.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato in Iuribus defuncti collitigantis debetur Immissio concurrentibus requisitis necessarijs, nempe eius Clericatu, obitu collitigantis in possessione, & lite inter ipsos vertente.*

2 *Clericatus iustificatur ex litteris patentibus.*

3 *Obitus collitigantis in possessione probatur ex Testibus deponentibus de publica voce, & fama.*

4 *Possessio probata ex Instrumento adeptionis non docto de alterius intermedia occupatione præsumitur continuata vsque ad mortem.*

5 *Subrogatus in Iuribus defuncti præsumptionem continuatæ possessionis vsque ad mortem allegare potest, sicut poterat ipse Defunctus.*

6 *Litis pendentia probatur tam ex sententia, quam ab appellatione ab ea interposita, & commissa cum clausula quam, & quas, & toto negotio principali.*

7 *Mandatum de prouidendo, tribuit tantum actionem personalem ad implorandum officium Iudicis, nec efficit, vt lis dicatur pendere super titulo, nec reddit Beneficium litigiosum.*

8 *Subrogato gratiosè, vt concedatur Immissio sufficit, quod lis sit iustificata eo modo quo fuit Papæ exposita, etiam si non esset super Titulo, sed super solo possessorio.*

9 *Conditio in litteris adiecta,* dumodo intrusus non sis *remanet iustificata, si constet impetrantem numquam habuisse possessionem, nec fructus aliquos ante Gratiam percepisse.*

10 *Subrogatus dum agit vigore gratiosæ subrogationis debet dumtaxat docere de eius Clericatu, de obitu collitigantis in possessione, & litis pendentia, saltem eo modo, quo fuit Papæ narrata, absque eo quod opus habeat gratiam præcedentem iustificare.*

11 *Per contradictas in Benefitialibus mortuo collitigante rectè proceditur, tam contra, sua interesse putantes, quam etiam contra intrusum.*

DECISIO CCCCXI.

Canonicatum, de quo est quæstio, Ecclesiæ Collegiatæ S. Odulphi Oppidi Lossensis Leodien. Diocesis à Sede Apostolica obtinuerat Guilielmus Vandemborg, quem ob non expressionem Beneficiorum alias obtẽtorum Ioannes Vvalsarz ab eadem sede impetrauit reportata etiam in partibus ad sui fauorem sententia. Quare causa ad Rotam deuoluta per appellationem à dicto Guilielmo interiectam, Ioannes per obitum collitigantis habita subrogatione in Iuribus defuncti petebat Immissionem in possessione dicti Canonicatus, quam ipsi concedendam esse Domini
1 censuerunt, quia iustificauit omnia requisita, nempè eius Clericatum, obitum Collitigantis in possessione, & litem inter eos vertentem. *Card. Seraph. decis. 990. num. 1. Gregor. dec. 32. per tot. & dec. 307. num. 1. Rota decis. 7. num. 8. par. 7. recent. cum alijs relatis in Gerunden. Prioratus 27. Iunij 1644. coram R. p. d. meo Bichio §. Cum autem.*

Clericatus siquidem iustificatur ex litteris pa-
2 tentibus relatis in processu de partibus fol. 31. vt dixit *Rota coram Gregor. decis. 78. num. 5. in Clusina Be-*

na Beneficij 26. Februarij 1649. coram R. p. d. meo Verospio §. Clericatus & prius in Valentina Parochialis de Monchada 28. Iunij 1647. coram me §. Thomam vero.

Obitus collitigantis in possessione probatur ex
3 Testibus de publica voce, & fama relatis in *Sum. informantis num.* 5. quos sufficere in terminis dixit
4 *Rota coram Gregor. dec.* 394. *num.* 5. Iuncto præsertim publico Instrumento illius adeptionis, dicto *Summ. num.* 7. quæ non docto de alterius intermedia occupatione præsumitur continuata vsque ad mortem *l. siue possidetis C. de probat. Rota decis.* 4. *eod. tit. in nou. coram Gregor. dicta decis.* 394. *num.* 4. *& in recent. decis.* 523. *num.* 1. *part.* 2. Et hanc
5 continuationis præsumptionem optimè allegare potest subrogatus, sicut poterat allegare ipse defunctus, vt dixit *Rota d. dec.* 523. *sub d. numer.* 1. *vers. Cum hoc allegetur & in alijs relatis per Adden. ad Gregor. d. decis.* 307. *sub numer.* 24. *vers. verum quicquid.*

Litis denique iustificatio oritur tàm ex dicta
6 sententia *Summ. num.* 1. quàm ex appellatione à Guilielmo interposita, & ad eius Instantiam Rotæ commissa cum clausula *quam, & quas, totoque negocio principali*, vt dictum fuit in recen. *decis.* 342. *num.* 2. *par.* 1. *in d. Gerunden. Prioratus §. lis probatur & in Bonen. Abbatiæ* 3. *Iulij* 1645. *coram bon. mem. Arguelles §. lis inter.*

Et licet in eadem sententia dicatur, Canonicatum esse Ioanni conferendum, & assignandum, & sic non in vim prouisionis, sed simplicis mandati
7 de prouidendo, quod cum tribuat tantum actionem personalem ad implorandum Iudicis officiũ non efficit, vt lis dicatur pendere super Titulo, nec reddit Beneficium litigiosum *gloss. in cap.* 2. *verb. finita vt lit. pend. in* 6. *Vitalin. in Clem.* 2. *nu.* 62. *& seqq. eod. tit. cum cæteris allegatis in d. Gerunden. Prioratus §. Quamuis introducta.*

Nihilominus quia in istis litteris relatis in dicto *Summ. num.* 6. Papæ narratum fuit, quod Ioannes obtinuerat mandatum de prouidendo, & in eius executionem Iudex pronunciauerat Canonicatum sibi conferri, & assignari intrat proinde conclusio in his terminis sæpiùs à Rota canonizata, quod sufficiat narrare litem eo mo-
8 do, quo Pontifici fuit exposita, etiamsi non esset super Titulo, sed super solo possessorio *Card. Seraphino dec.* 990. *num.* 7. *Rot. dec.* 71. *num.* 12. *part.* 6. *recent. in Lucana Parochialis de Ripafracta* 26. *Maij* 1634. *coram bo: mem. Coccino in Messanen. Archiepiscopatus* 5. *Maij* 1642. *ac* 19. *Ianuarij* 1643. *coram Reuerendiss. D. meo Decano in d. Gerunden. Prioratus §. verum quicquid sit & in d. Clusina Beneficij §. Altera demum vers. cum ad hunc subrogationis effectum.*

Cœterum conditio in eisdem litteris adiecta
9 ibi: *dummodo intrusus non sis*, satis iustificata remanet, dum Ioannes nullam habuit possessionem dicti Canonicatus, & eius fructus ante subrogationem nunquam percepit. *Rota decis.* 531. *sub num.* 2. *par.* 2. *recent. ac in Valentina Rectoriæ* 22. *Iunij* 1650. *coram R. p. d. meo Bichio §. penult. vers. & ad obiectum.*

Nec tenetur exhibere alias litteras Apostolicas
10 suæ præcedentis, & principalis prouisionis; quia cum hodie agatur vigore istius subrogationis, quę est noua, & separata gratia, satis est eam producere, & verificare, præuia iustificatione proprij Clericatus, obitus collitigantis in possessione, & litis pendentia, saltem eo modo, quo fuit narrata, vt optimè distinguendo firmauit *Rota coram Pan. decis.* 669. *num.* 8. *cum trib. seqq. & in eadem Valentina Rectoriæ* 31. *Iulij* 1651. *coram eod. R. p. d. meo Bichio §.* 2. *quia.*

Atque ità fuit resolutum per contradictas; nam
11 mortuo collitigante rectè ita proceditur, vt dixit *Rota dec.* 8. *vt lit. pend in nou. Cassad. eod. tit. decis.* 621. *&* 629. *num.* 3. *in fine par.* 1. *recent. & coram bo. mem. Merlino dec.* 73. *num.* 13. vbi subditur, id locum habere, tam contra omnes sua Interesse putantes, quam etiam contra intrusum.

ROMANA CENSVS.

Lunæ 28. Aprilis 1653.

ARGVMENTVM.

Creditor potest agere contra debitorem sui debitoris, & contra eum omnes actiones exercere, quæ eius debitori competunt, & qualiter de realitate crediti constare dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatam.*
2 *Instrumentum Camerali obligatione munitum, paratam habet executionem.*
3 *Amplia tam fauore creditoris, quam eius hæredum.*
4 *Creditor, contra debitorem sui debitoris, potest exercere omnes actiones eius debitori competentes.*
5 *Census absque pecunia, sed ex credito non sustinetur tamquam impositus contra expressam formam Pianæ Constitutionis.*
6 *Creditum satis dicitur iustificatum, & reale, ex Apoca manu debitoris scripta, & subscripta eiusque proprio sigillo munita.*
7 *Solutio regulariter cedit in dissolutionem propriæ non autem alienæ obligationis.*
8 *Solutio ab allegante plenè, & concludenter est iustificanda, & satis est, vt de ea possit dubitari, ne veniat attendenda.*
9 *Decisiones ex stilo Rotæ veniunt supponendæ, nec est incidenter ab eis recedendum, sed ipsis inherendum.*

DECISIO CCCCXII.

Comes Bernardinus à Porta vti hæres Comitis Hipoliti olim mariti, & hæredis Vincentiæ Thieniæ Creditricis Isabellæ Gonzaghæ ex causa dotis eiusdem Vincentiæ in certis bonis assignatæ, & posteà euictæ, egit contra Bona hæreditaria Io: Georgij Cæsarini debitoris eiusdem Isabellæ pro fructibus census scut. auri 2000. per illum impositi, & venditi dictæ Isabellæ 21. Ianuarij 1570. & ab A. C. impetrauit mandatum exequutiuum pro fructibus dicti census ad effectum, vt sibi satisfieret de medietate d. dotis, ac de fructibus, & damnis passis in totum ascendentium ad scuta 8950. sed deuoluta mihi causa appellationis dubitaui An, & pro qua summa sit relaxandum mandatum, & relaxandum esse pro summa inferius exprimenda Domini responderunt.

Creditum enim Bernardini aduersus Isabellam non controuertitur, illud verò ipsius Isabellæ contra Ducem reum conuentum iustificatur ex
1 publico Instrumento impositionis dicti census, quod facit probationem probatam *cap. cum dilecti vbi Abb. num.* 3. *de donat. Bart. in l.* 1. *num.* 8. *ff. de nou. oper. nunc Bald. in l. interest num.* 2. *C. de*
2 *solut.* & tanquam Camerali obligatione munitum paratam habet executionem *Castr. in l. post rem iudicatam in fin. ff. de re iudic. Gall. de oblig. Camer. par.* 1. *quæst.* 2. *num.* 12. *&* 18. *vbi Zacch. num.* 5. *cum seqq. Rota coram Card. Seraph. decis.* 736. *num.* 1. *&* 2. *& in Camerinen. donationis* 4. *Maij* 1640. *coram*

ram bo. me. Pirouano §. *Quia D. Victoria*, tàm fa-
3 uore ipsius Isabellæ, eiusque hæredum *Rota in Bonon. obligationis Cameralis de Campeggys* 12. *Maij* 1594. *coram Robusterio & in Romana Census* 10. *Februarij* 1645. *coram R.p.d. meo Meltio apud Zacch. de oblig. Camer. dec.* 93. *num.* 21. *& dec.* 253. *num.* 2.
4 quàm fauore Bernardini eius Creditoris, qui proptereà exercere potest omnes actiones eidem Isabellæ suæ debitrici competentes *l. nomen ibiq; communiter DD. C. quæ res pign. oblig. poss. Bart. in l. cum grege* §. *cum pignori num.* 3. *ibique Salyc. pariter num.* 3. *ff. de pignor. Surd. cons.* 4. *num.* 23. *Thomat. decis. Macerat.* 44. *num.* 11. *&* 12. *cum alijs allegatis in Romana Saluiani de Casalibus* 21. *Iunij* 1641. *coram me penes Zacch. vbi supra decis.* 189. *num.* 37. *&* 38.

Non obstat, quod dictus census impositus fue-
5 rit non præsente pecunia, sed ex credito contra expressam formam Piane Constitutionis. Quia S. D. N. in plena signatura huiusmodi nullitatem sanauit cum clausula: *constito de vero credito*, quæ
6 verificatur ex apoca promissionis scut. auri 4000. factæ ad fauorem dictæ Isabellæ pro supplemento suæ dotis per Iulianum Authorem dicti Io: Georgij illius propria manu subscripta, & proprio sigillo munita *Summ. Bernardini num.* 8. quæ proinde crediti veritatem, & realitatem ostendit, vt in puncto huiusmet census latè firmatum fuit in alia *Romana census* inter ipsum Ducem Cæsarinum, & Franciscam Isabellam Malatestam 24. *Ianuarij &* 13. *Iunij* 1646. *coram R.p.d. meo Pentingerio &* 14. *Iunij* 1652. *coram R p.d. meo Meltio*.

Nec refert, quod Maximilianus Gonzaga Pater dictæ Isabellæ persoluerit Theodoro Thieno illius viro ex causa dictæ dotis consimilem summam scut. auri 4000. in tot gemmis, & pecunia numerata; Quia; vt optimè respondetur in prædictis decisionibus, huiusmodi solutio non est referenda in causam promissionis factæ à Iuliano Cæsarino, sed in causam propriæ obligationis ipsius Maximiliani soluentis, dum ipsa solutio
7 de Iuliani promissione non loquitur; Regulariter enim solutio cadit in dissolutionem propriæ, non autem alienæ obligationis *l. & magis* 4. *& l. cum ex pluribus* 97. *ff. de solut. Bald. in l.* 1. *circa finem ff. eod. Menoch. lib.* 3. *præsumpt.* 136. *numer.* 8. *&* 9. *Gratian. discept.* 224. *numer.* 27. *& disceptat.* 962. *numer.* 40. *cum seqq.* Ideoque stant simul, quod Theodorus anno 1565. receperit à Maximiliano supradictam pecuniarum, & gemmarum quantitatem, illamque penes se retinuerit, ac de ea dissoluerit, & nihilominus in suo robore permanserit obligatio Iuliani, saltem pro dicta rata scut. auri bis mille, pro qua fuit Impositus census, dum concludenter non iustificatur, quod Maximilianus persoluerit, & Theodorus receperit ad effectum illum liberandi à propria ipsius obliga-
8 tione, satisque est, vt de hoc potuit dubitari, nè dicta solutio illi, eiusque hæredibus suffragari valeat, nam regulariter ab allegante plenè, & concludenter iustificari debet. *Salyc. in l.* 2. *num.* 15. *C. de Iur. emphyt natt. cons.* 216. *num.* 3. *Surd. decis.* 105. *num.* 9. *San. me. Gregor. decis.* 139. *num.* 1. *&* 2. *Rot. in Romana Census* 14. *Decembris* 1648. *coram R.p.d. meo Bichio* §. 3. *accedit*, Cumque habea-
9 mus punctuales decisiones super hoc ipso censu emanatas cum responsionibus ad allegatum solutionis obiectum, incidenter ab eis non est recedendum, sed ipsis inhærendum; quia Iuxtà laudabilem stylum huius Sac. Tribunalis veniunt supponendæ, vt responsum fuit *coram Buratto dec.* 596. *num.* 1. *& decis.* 857. *numer.* 4. *ac in Bituntina census* 5. *Iulij* 1649. *coram bo. mem. Arguelles* §. 1. *vers. Tum quia Rota*.

Fuit itaque resolutum relaxandum esse mandatum pro fructibus dicti Census ad effectum, vt Comes Bernardinus ex eis pro nunc sibi solum satisfiat de concurrenti quantitate scut. 8000. pro quibus Bona stabilia assignata fuerunt, & deinde euicta, non autem de prætensis fructibus, & damnis passis, occasione dictæ euictionis, cum ex hactenus deductis adhuc ipsa iustificata non fuerint.

Et ità vtraque &c.

CATHACEN. HÆREDITATIS.

Lunæ 28. *Aprilis* 1653.

ARGVMENTVM.

Res empta à grauato hærede eius nomine proprio, & pecunia retracta ex redemptione census fideicommissarij, licet regulariter acquiratur emptori, eiusque hæredibus, cum obligatione solum restituendi prætium fideicommissario, hoc tamen limitatur, quando adest præceptum Testatoris de reinuestienda pecunia, tunc enim res præsumitur empta in executionem dicti præcepti, & tāquam fideicōmissario subrogata, spectat ad fideicōmissarium, quamuis empta proprio nomine grauati fideicommisso inter diuidentes reciproco, & nondum purificato, ex quibus clausulis, & coniecturis præsumatur renunciatum?

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum purificatur per verificationem conditionis.*
2 *Res empta ab hærede grauato eius proprio nomine de pecunia retracta ex retrouenditione census fideicommissarij acquiritur emptori, sub obligatione solum restituendi prætium.*
3 *Declara hoc tantum procedere in simplici hærede grauato absque vllo præcepto Testatoris de reinuestiendo.*
4 *Hæres grauatus non cogitur esse Procurator, seù negotiorum gestor pro fideicommissario.*
5 *Hæres grauatus emens rem ex pecunia fideicommissi præsumitur in dubio voluisse acquirere ad sui, & hæredum commodum non autem pro fideicommissario.*
6 *Emptio facta ab hærede grauato cum pecunijs fideicommissi, quæ ex præcepto Testatoris erant inuestiendæ pro fideicommissario, etiam si sit facta proprio nomine pro se, & hæredibus censetur facta hæreditati, & ad commodum fideicommissariorum.*
7 *Hæres grauatus licet ex pecunijs fideicommissi rem proprio nomine emerit, quando adest præceptum Testatoris de inuestiendo præsumitur voluisse implere obligationem sibi iniunctam, & in eius exequutionem pecunias inuestire.*
8 *Res empta de pecunia retracta ex retrouenditione census fideicommissi, quam Testator reinuestiri mandauit, tamquam subrogata in locum rei fideicommissariæ cadit sub fideicommisso.*
9 *Hæres grauatus à Testatore reinuestire pecuniam ex retrouenditione census recuperandam, tunc fortius censetur reinuestimento fecisse ad fauorem fideicommissi, licet proprio nomine acquisiuerit si constat ipsum tunc tēporis nō habuisse alias pecunias, sed immo fuisse ære alieno grauatum.*

10 *Epistola formiter recognita contra scribentem, eiusque hæredes plenam facit probationem.*

11 *Fideicommisso inter diuidentes reciproco, & nondum purificato, non censetur per simplicem diuisionem renuntiatum, quamuis de illo diuidentes certam scientiam habuerint.*

12 *Amplia maxime quando diuidètes in prohœmio diuisionis non expresserunt, quod volebant vindicare libertatem bonorum, & facultatem de illis liberè disponendi, sed solum dixerunt velle dissoluere communionem.*

13 *Euictionis promissio facta à diuidentibus non inducit renuntiationem fideicommissi inter diuidentes reciproci, & nondum purificati.*

14 *Euictionis promissio non includit eam euictionem, quæ prouenit ex natura rei, & iuxta dispositionem authoris.*

15 *Fideicommisso inter diuidentes reciproco, & nondum purificato non censetur renuntiatum per simplicem diuisionem licet diuidentibus fuerit iniunctum onus soluendi ratam æris alieni.*

16 *Amplia etiam si fuerit facta promissio de habendo diuisionem ratam, gratam, & firmam, ac semper & perpetuo obseruandam, & contra non faciendum.*

17 *Item amplia licet in diuisione fuerit apposita clausula* ad habendum, *dum non est extensa cum licentia alienandi, sed legitur cæterata, & apposita in executiuis.*

18 *Fideicommisso inter diuidentes reciproco non censetur per simplicem diuisionem renuntiatum, licet in ea expresse fuerit præseruatum aliud fideicommissum.*

19 *Actus æquiuocus non est sufficiens ad inducendam remissionem fideicommissi inter diuidentes reciproci; & nondum purificati.*

20 *Fideicommissarius si nõ impugnat dispositionem hæredis grauati ad illius fauorem ordinatam, sed illam acceptat, ipsa repugnare non dicitur antiquiori fideicommisso.*

21 *Fructus census decursi, & non exacti in vita grauati spectant ad fideicommissum.*

22 *Fallit in legatario, & fiduciario particulari.*

DECISIO CCCCXIII.

POstquam Domini ordinarunt, quod videretur de bono Iure, datis hincindè cautionibus, suspensisque disputationibus super manutentione, ac respectiuè superattentatis, proposito hodiè dubio, resolutum fuit, constare de bono Iure Horatij quoad census, & eorum fructus, quo verò ad mobilia de bono Iure legatariorum.

Controuertebatur enim census sortis principalis ducatorum 880. debitus à Barone Clarauallis & pro medietate obuentus Vitalino, ac pro altera medietate obuentus Decio in Instrumento diuisionis inter ipsos, ac Horatium, & Ferdinandum fratres de scolio celebratę 13. Augusti 1622. *Summ. num.* 5. Et quidem bonum Ius Horatij redditur clarum, quia respectu portionis spectantis ad Vitalinum, iste in suo Testamento eum vniuersalem hæredem substituit Decio morienti sine filijs, prohibita omni detractione cuiuscunque quartæ *d. Summ. num.* 6. Portio autem obuenta Decio, seu potius integer census, cadit sub alio antiquiori fideicommisso q. Bartoli scogli communis Patrui, qui dictos fratres vniuersales hæredes sibi instituerat, eosque ad inuicem, reciprocè substituerat, si sine filijs decederent *eodem*
1 *Summ. num.* 1. Vndè verificata conditione vtriusque substitutionis per obitum Decij sine liberis, vtrumque fideicommissum ad fauorem Horatij fratris superstitis purificatum fuit, vt dixit *Rota coram bo. mem. Merlino decis.* 654. *num.* 10.

Non obstat, quod Decius dictum censum acquisiuerit nomine suo, & fratrum, non expresso nomine fideicommissi per Bartolum constituti.

Quia cum iste in suo Testamento expressè ordinauerit, quod pecuniæ ex retrouenditione eius censuum hereditariorum retrotrahendæ in alijs censibus, vel bonis stabilibus reinuestirentur. Princeps verò squillacis debitor eiusdem fideicommittentis ex causa census sortis principalis ducatorum 10300. illum redemerit anno 1610. persoluta in manibus Decij prętata pecuniarum quantitate *d. Summ. num.* 2. quæ iuxta dictum præceptum specialiter reinuestita pro fideicommisso nullatenus iustificatur, intrat vtique præsumptio, quod Decius voluerit dicto præcepto satisfacere per subsequutam emptionem census controuersi ducatorum 8000. sibi venditi anno 1612. à Barone Clarauallis, quamuis in Instrumento emptionis hoc specificè non expresserit, sed proprio, & fratrum nomine contraxerit, li-
2 cet enim communis sit opinio, quod res taliter empta acquiratur emptori sub obligatione solum restituendi pretium. *Bart. in l. Imperator* §. *cum autem num.* 1. *ff. de leg.* 2. *Menoch. cons.* 213. *num.* 23. *Peregr. cons.* 31. *num.* 11. *vers.* 2. *Casus lib.* 4. *& in tract. de fideicom. art.* 44. *num.* 28. *Rota decis.* 421. *num.* 4. *vers. quæ duo & num.* 14. *&* 15. *post Cenc. de Cens. coram Buratto dec.* 784. *num.* 1. 2. *& per tot. & coram Duran. dec.* 63. *num.* 2. Hoc
3 tamen procedit in simplici hærede absque vllo præcepto Testatoris de inuestiendo, cum enim
4 hæres non cogatur esse Procurator, seu negociorum gestor pro fideicommissario *l. Postulante* §. *sed & in huiusmodi ff. ad Trebell. Peregr. dicto cons.* 31. *dicto num.* 11. *vers.* 2. *quia hæres & de fideicom. art.* 44. *num.* 28. *vers. Nam non cogitur* in dubio
5 præsumitur voluisse acquirere ad sui, & hæredum commodum. In quibus terminis loquuntur omnes allegatæ auctoritates. Vbi autem (prout hic)
6 ex præcepto Testatoris pecunię sunt destinatæ ad emptionem, & inuestiendæ pro fideicommisso, non obstante stipulatione pro se, & hæredibus, acquisitio censetur facta hæreditati, & ad commodum fideicommissariorum *ad text. in l. qui negotiationem vbi Bart. ff. de admin. Tutor. Molin de primog. Hispan. lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 34. *vers. in casu autem, de quo agitur Peregr. decis. Patau.* 2. *sub nu* 9. *vers. sed tamen vt supra dicebam Surd. decis.* 15. *num.* 28. *&* 29. *Rota decis.* 653. *n.* 2. *par.* 2. *rec.* cum alijs in puncto allegatis in *Bonon. Bonorum* 17. *Iunii* 1641. §. *Ioannes enim vers. & in exequutionem præcepti &* 21. *Februarii* 1642. §. *minus referre cum*
7 *seq. coram me*; Præsumitur enim, quod Decius voluerit implere obligationem sibi iniunctam à Testatore, & in eius exequutionem pecunias inuestire. *Peregr. dicto art.* 44. *dicto numer.* 28. *vers. Quorum Surd. dicta decis.* 15. *num.* 12. *& seq.* Rota *in d. Bonon. Bonorum coram me* 21. Februarii 1642. §. *Pro responsione tamen vers. Præsumitur enim*, & conferunt adducta per *Mascambr. cons.* 29. *numer.* 214. *cum seqq. & num.* 239. *&* 240. *ac in Meleuitana Territorii* 3. *Iunii* 1650. §. *Contraria verò coram*
8 *me*: & consequenter dictus census tanquam subrogatus in locum fideicommissarij cadit sub dicto fideicommisso *d. l. Imperator* 72. *d.* §. *Cum autem ff. de leg.* 2. *Castr. cons.* 326. *numer.* 3. *part.* 2.

Gionagn.

Giouagn. cons. 23. num. 11. lib. 2. Surd. d. decis. 15. num. 18. Giurb. decis. 111. num. 21. Rota in Bonon. fideicom. de Formagliariis 17. Februarii 1592. coram Clar. me. Card. Hieronymo Pamphylio & 2. Aprilis 1593. coram Litta apud eundem Giouagn. d. cons. 23. num. 19. & numer. 24. cum cæteris adductis in dicta Bonon. Bonorum coram me 17. Iunii 1641. d. §. Ioannes enim vers. Ità per consequens.

Idquè eo certius in Casu nostro. Tum quia
9 non constat, dictos fratres tunc temporis alias pecunias habuisse, imò potiùs fuisse ære alieno grauatos *eodem Summar. num. 11.* quod benè ad propositum ponderauit *Rota in Auenionen. fideicommissi 14. Nouembris 1614. coram bon. mem. Remboldo apud Cenc. de Censib. dec. 469. num. 8. vers. & quod non constat;* Tùm etiam quia ipsemet Decius per Epistolam formiter recognitam Ferdinando fratri significauit destinasse reinuestire cum Barone Clarauallis dictas pecunias restitutas à Principe
10 Squillacis *eodem Summ. num. 3.* quæ contra Scribentem, eiusque hæredes plenam facit probationem *l. Publia §. fin. vbi Bart. ff. deposit. Ias. in repet. l. admonendi num. 139. & seqq. ibique Rip. num. 133. ff. de Iur. Iurand. Menoch. de arbitr. cas. 94. n. 9. Rota coram Cardinali Seraph. dec. 996. num. 1. in Romana Diuisionis 20. Iunij 1639. coram R. P. D. Dimeo Bichio §. Non obstat, quod Epistola, & in Romana Locorum Montium 11. Maij 1643. coram me §. Extrema enim vers. Sed clarius.*

Nec subsistit, quod per prædictam Decisionem renunciatum fuerit dicto fideicommisso.

Quia in contrarium stat conclusio communi
11 DD. calculo recepta, nempè, quod per simplicem diuisionem non censetur renunciatum fideicommisso inter diuidentes reciproco non dum purificato, sed futuro, & sub certa conditione purificando, quamuis de illo diuidentes certam scienciam habuerint *l. cum Pater §. Hæreditatem il 2. ff. delegat. 2. DD. in l. qui Romæ §. Duos fratres ff. de verb. oblig. cum alijs plenè congestis in Romana fideicommissi de Maximis 11. Ianuarij 1649. coram*
12 *me §. Diuisio verò.* Præsertim quia in prohemio ipsius diuisionis expressum non fuit, quod diuidentes volebant vindicare libertatem bonorum, & facultatem de illis liberè disponendi, sed solum pro Causa diuidendi adduxerunt, vt vnusquisquè suam portionem agnosceret, & regeret, Censusque exigeret, cum alias bona communiter pòssessa deteriorentur, & sic solum intellexerunt dissoluere communionem, vt in puncto ponderat *Peregr. consil. 93. num. 6. versic. In proposito autem cum duob. seqq. lib. 1. alijque adducti per Cancer. var. resol. tom. 3. cap. 15 num. 277. cum seqq.* & in similibus terminis comprobatum fuit in *Tudertina Donationis 17. Iunij 1652. coram me §. Nec subsistit.*

Nec vlla vis fieri potest super Clausulis in eadē
13 diuisione adiectis: Promissio enim euictionis
14 non includit eam, quæ prouenit ex natura rei, & iuxtà dispositionem communis Authoris, *Bart. in l. qui Romæ §. Duo fratres num. 10. ff. de verb. obligat. Peregr. de fideicomm. art. 52. num. 69. Rot. coram bon. mem. Buratto dec. 89. num. 8. & in dicta Romana fideicommissi de Maximis coram me §. Nec*
15 *contrarium*, vbi vlterius excluditur Coniectura deducta ex onere diuidentibus iniuncto soluendi
16 ratam æris alieni, & in *§. Idquè etiam* reijcitur Clausula promissionis habēdi diuisionem ratam, gratam, & firmam, ac semper, & perpetuò obseruan. & contra non facien. Nullumque pariter
17 effectum operatur Clausula *ad habendum*, dum non est extensa cum licentia alienandi, sed legitur cæterata, & apposita in exequùtiuis, *Buratt.*
18 *dicta decr 89. num. 5. & 6.* Reseruatio autem alterius fideicommissi antiquioris, relicti à Ferrante Auo non excludit pernecesse fideicommissum Bartoli, vt reiecta contraria opinione sequendo Sententiam *Becc. consil. 111. num. 36. cum seqq.* tradit *Fusar. de substit. quæst. 539. n. 180. in fin. vers.*
19 *sed melius;* Onus soluendi maiorem partem æris alieni impositum vni ex diuidentibus, cum imponi poterit, ex quo maior erat eius portio bonorum redditur actus saltem equiuocus, & sic insufficiens ad remissionem fideicommissi *Buratt. sæpius alleg. decis. 89. num 16. & in d. Romana fideicommissi de Maximis dicto §. Nec contrarium in fin.* obseruantia denique non adest, solum enim deducitur, quod Valentinus vnus ex diuidentibus suam portionem nouo fideicommisso supposuit, sed non constat, quod ille senserit de portione
20 huius Census subiecta fideicommisso Bartoli, & in omnem casum dum Horatius istius fideicommissarius non impugnat, sed acceptat illius dispositionem, ipsa repugnare non videtur dicto antiquiori fideicommisso ex adductis à *Peregr. dicto consil. 63. num. 6. & 7. lib. 4. & de fideicom. art. 44. num. 32. cum seqq.*

His dispositis clarum pariter resultat illius bonum ius respectu fructuum eiusdem Census, siuè agatur de iam exactis in summa scut. 1030. siuè de alijs decursis post purificationem dd. fideicōmissorum, & in futurum decurendis, nec intrat
21 quæstio, An fructus Censuum decursi in vita grauati, & non exacti spectent ad fideicommissarium, cuius affirmatiuam tenuit *Rota apud Cenc.*
22 *de Censib. dec. 458. per tot.* Negatiuam verò in Legatario, & Fideicommissario particulari, sequuta fuit *coram Card. Mantica dec. 14. pariter per tot.* quia hodiè non agitur, nisi de fructibus maturatis post mortem Vitalini pro portione spectante ad Horatium, ex quibus ipse exegit dictos Ducatos 1030. & de fructibus alterius portionis maturatis post mortem Decij.

Cęterum bonum Ius Legatariorum quoad mobilia hæreditaria Decij Indubium ab Informantibus reuocatum non fuit, cum deducatur ex testamento illius ad hunc effectum cōprobato in alia præcedenti resolutione capta *coram me die 7. Iunij præteriti.*

Et ità omnibus Informantibus &c.

CÆSENATEN. CENSVS.

Veneris 2. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Manutentioni, seù reintegrationi locus esse non potest si bona fuerunt iudicialiter subhastata, & deliberata, quatenus illorum suahastatio iustificetur, & Iudex ritè, & rectè processerit, Census quando est nulliter impositus ratione solius materiæ, non autem ratione formæ, debitor non liberatur à solutione fructuum, saltem loco damnorum, & Interesse, & an hoc procedat, si census fuerit impositus super bonis Emphyteuticis reseruato consensu Domini directi, cum Clausula *non alias, aliter, nec alio modo* consensu deficiente Iniustitia sentētiæ licet post executionem iustificari debeat ex ijsdem actis, & non admittantur nouæ probationes, quando tamen admittatur coadiuuatio antiquarum?

SVMMARIVM.

1 *Subhastatio, & Iudicialis deliberatio impedit manutentionem, seu reintegrationem ad bona subhastata, quatenus subhastatio iustificetur, & Iudex ritè, & rectè processerit.*

2 *Iudex procedendo executiuè ad subhastationem bonorum, nulliter agit si Instrumentum Crediti non fuit productum in forma probanti, neque extensa obligatio Cameralis, neque praecessit Decretum nisi infra tres.*

Declara vt num. 16.

3 *Processus dicitur nullus, si non fuit doctum de mandato procuræ iuxta repetitas protestationes partis.*

4 *Iudex nulliter procedit, si Acta non fuerunt integre trasportata.*

5 *Manutentio sine actuali possessione non datur.*

6 *Apoca priuata à Creditore confecta fauore debitoris cum promissione de illo non molestando excludit omnem; & quamcumque actionem.*

7 *Bona Emphyteutica sunt probibita alienari, vel hyppotecari sine consensu Domini directi.*

8 *Census impositio facta ab Emphyteuta super bonis Emphyteuticis non habito consensu Domini directi, immò eo dissentiente remanet nulla, & inualida.*

9 *Manutentio, seu reintegratio Actori conceditur stãte nullitate, & Iniustitia subhastationis.*

10 *Manutentionis, seù reintegrationis remedium exerceri potest pro recuperatione naturalis possessionis in qua quis turbatus extitit.*

11 *Hæres iuuari potest possessione Defuncti, pro obtinenda manutentione, seu reintegratione, attento statuto continuante possessionem defuncti in Hæredem.*

12 *Instantia cæpta per defunctum transit in Hæredem etiam ad effectum, vt illi competat manutentio ex persona Defuncti, qui illam petijt.*

13 *Hæres prosequi potest iudicium motum à Defuncto, & probata possessione sui Auctoris, ex persona illius obtinere manutentionem, eodem modo, quo ipse illam obtinuisset, si viueret.*

14 *Ciuilis possessio numquam ammittitur, non probata patientia, & acquiescentia spoliati, quæ præsumi non potest, si lis semper durauerit.*

15 *Præscriptio si lis semper durauerit incboari, nec perfici potest.*

17 *Protestatio de legitimatione Procuratoris ad effectum, vt acta sint nulla, debet esse in omnibus actibus repetita.*

18 *Procurator, licet collitigans de eius legitimatione protestatus non tenetur mandatum exbibere, si postea tamquam talis in toto processu citatus fuerit, cum exinde approbatus dicatur.*

19 *Protestationis effectus semper durat, donec sit factus aliquis actus contrarius.*

20 *Quasi possessio exigendi census ad effectum manutentionis, iustificatur etiam ex vnica solutione.*

21 *Manutentio Iure optimo illi competit, qui probat eius quasi possessionem.*

22 *Promissio de non molestando ex contraria inobseruantia præsumitur ineffectuata.*

23 *Manutentio conceditur probanti quasi possessionem rejecta ad petitorium exceptione, quæ aliquo modo sit dubia.*

24 *Census quando nulliter est impositus ratione solius materiæ, non autem ratione formæ, tunc debitor non liberatur ab onere soluendi fructus, saltem loco damnorum, & Interesse.*

25 *Iudex dum ex deductis coram eo non errauit in Iure, sed in facto, & ex culpa partis, quæ aliquid non iustificauit, neque allegauit, non dicitur vim intulisse, neque reum conuentum spoliasse.*

26 *Iniustitia sententiæ post exequutionem debet iustificari ex ijsdem actis non autem ex nouiter deductis.*

27 *Census impositio super re Emphyteutica deficiente consensu Domini directi habetur pro non facta stante illius reseruatione, cum Clausula non alias, aliter, nec alio modo.*

28 *Census impositio super re Emphyteutica reseruato Domini consensu, tamquam conditionalis resoluitur cessante consensu, perindè ac si nihil ab initio fuisset gestum.*

29 *Iniustitia, & iniquitas sententiæ, dum iustificari debet ex ÿsdem actis, licet non admittatur noua probatio admitti tamen, & attendi solet coadiunatio probationum factarum.*

30 *Declara hoc tantum procedere quando præcessit substantia probationum ad instruendum Animum Iudicis necessaria licet pro formalitate Iudicij, vel pro maiori illarum dilucidatione aliquid desideretur.*

DECISIO CCCCXIV.

SVper quadam Possessione tornaturarum 50. posita in agro Rauennæ in Villa Sapis, seù Regraginæ imposuerunt Ioseph, & Io: Baptista fratres de Cortellinis 27. Ianuarij 1574. annuum Censum scut. 56. auri, quem pretio scut. 700. similium vendiderunt Comiti Ioanni Tiberto; Cumque de anno 1596. cessauerint in solutione fructuum illius, egit Cinthia Tiberta Vxor relicta dicti Ioannis prędefuncti, obtinuitque ab A. C. mandatum de manutenendo vna cum executiuo pro fructibus vsquè tunc decursis, & illius vigore de anno 1597. subhastari, ac deliberari fecisse dicitur duo petia Terræ tornaturarum 16. circiter ad dictum Iosephum spectantia, sed Interposita appellatione, Causaque commissa bon: mem: Orsino cum Clausula *si quid exequen.* ipse dictum mandatum de manutenendo exequi mandauit, & dupplicatum concessit; Iterumque interiecta appellatione, Signatura Causam commisit in Rota cum Clausula *non retardata solutione*, vndè successiuis temporibus, maturatis alijs fructibus, relaxata asseruntur vigore eiusdem mandati de manutenendo diuersa alia mandata executiua, & in ipsorum executionem subhastata pariter, & deliberata supponuntur Conuentui, & Fratribus S. Rocchi Cæsenæ, ac Litis Consortibus quædam Possessio Tornaturarum 60. sita in Comitatu Ceruiæ in Villa *Castione*, quam spectasse prætenditur ad Iacobum Costellinum filium, & hæredẽ dicti Iosephi, qui de anno 1620. Causam reassumpsit, sed examinatis nonnullis Testibus ad effectum iustificandi, quod ipse de anno 1605. & 1606. possederit dictam Possessionem, quæ de præsenti possidetur à dictis Litis Consortibus, vsquè ad obitum acquieuit, quo sequuto Fabritius eius filius, & hæres prosequendo eamdem Causam petijt coram me mandatum de manutenendo, seù de reintegrando ad eamdem Pos-
1 sionem: Verùm quia petitæ siuè Manutentioni, siuè reintegrationi obstare videbatur prædicta Iudicialis subhastatio, & deliberatio, quatenus iustificetur, & Iudex ritè, & rectè processerit per *text. in l. Iustè possidet, & l. qui vniuersas, §. Cum Prætor, ff. de acquir. possess. Angel. in l. clam possidere, §. Qui ad nundinas num. 2. in fin. ff. eod.* Ideò super hoc sequentia à Partibus hinc indè deducta fuerunt.

Dice-

Dicebatur enim pro Fabritio, in actis non cōstare de Decreto de subhastando, & deliberando, & quatenus iustificetur, Iudicem nulliter, & in-
2 iustè ad illud processisse; Nulliter si quidem, ex quo Instrumentum dicti Census non fuit productum in forma probant, non fuit extensa obligatio Cameralis, non præcessit decretum, *nisi infrà tres*, non fuit doctum de mandato Procuræ Iuxtà
3 repetitas Protestationes, & demùm ex quo Acta non fuerunt integrè transportata; Iniustè autem;
4 Tum quia Cinthia obtinuit mandatum de manutenendo, non probata eius actuali quasi Possessione, sine qua manutentio non datur *l. 1. in princ.*
5 *ff. vti possid.* Tùm quia Ioseph (contra quem decretum fuit dictum mandatum de manutenendo) licet legatur obligatus in Instrumento dicti Census vna cum Io: Baptista fratre, habebat tamen à Tiberto Creditore promissionem de illo non molestando per Apocam priuatam ab ipso confe-
6 ctam anno 1586. & relatam in *Summar. Fabritij num. 2.* quæ excludit omnem, & quamcunque actionem, *Menoch. consil. 401. num. 188. Aldouin. consil. 70. num. 102. Rota panes Zacch. de oblig. Camer. dec. 25. num. 1.* Tùm etiam quia dictus Census erat nullus, tanquàm impositus super bonis emphyteuticis Ecclesiæ Ceruiensis reseruato illius consensu cum Clausula *non alias*, *aliter nec alio modo*, qui præstitus non apparet, imò ex hoc capite Cardinalis ViceComes tunc Episcopus eiusdem Ecclesiæ de anno 1601. acceptauit Bonorum deuolutionem, & nouam Inuestituram concessit prædicto Iacobo, subsequuta eius actuali possessione, quam probant testes adducti in *d. Summar.*
7 *num. 6.* Cum enim dicta bona essent prohibita alienari, & hypothecari sine consensu Domini
8 directi, impositio dicti Census facta per Emphyteutas, non habito dicto Censensu, quinimò Ecclesia explicitè dissentiente ob acceptationem deuolutionis, remanet nulla, & inualida, vt in ipsissimis terminis alterius Census impositi super eodem fundo per eosdem Iosephum, & Io: Baptistam de Costellinis 30. Augusti eiusdē anni 1574. ad fauorem hæredum quondam Benedicti Petrobelli respondit *Rota in Rauennaten. Census 7. Aprilis 1617. coram bon. mem. Vbaldo apud Cenc. de Censib. dec. 75. per tot.*

Ideoque stantibus nullitate, & iniustitia præ-
9 dictæ subhastationis Fabritio Actori concedenda subdebatur petita manutentio, seù Reintegratio Iuxtà stylum Rotæ, quæ solet cumulare huiusmo-
10 di remedia subordinatè exercenda pro recuperatione naturalis possessionis, in qua quis turbatus extitit, vt Respondit *Rota in recen. dec. 560. n. 3. & 4. par. 1. coram San. Mem. Gregor. dec. 555. n. 1. cum alijs allegatis per Modern. Peruſ. de manut. ob-*
11 *seru. 57. num. 81.* Quamuis ipse numquam possederit, cum Iuuari possit Possessione Iacobi Patris, siuè Attento Statuto Cæsenæ continuante Possessionem defuncti in hæredem *Rota dec. 150. num. 4. par. 4. diuerſ. & coram Andr. dec. 36. num. 1.*
12 siuè stante Iudicio moto ab eodem Iacobo, cuius Instantia transit in hæredem, qui illum prosequi
13 potest, & probata Possessione sui Authoris ex persona illius obtinere manutentionem eodem modo, quo ipse illam obtinuisset, si viueret, *l. hæres absens ff. de Iudic. DD. in cap. quia licet, eod. tit. Menoch. de retin. remed. 3. num. 62. Rota penes Pacific. de Saluian. dec. 141. num. 3. coram Buratto dec. 935. n. 2. in Senogallien. Prædij 27. Iunij 1644. & 28. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Meltio, & in Terracinen. Hæreditatis 12. Iunij 1649. coram me §. primo.*

Nec obstat allegata decennalis acquiescentia,
14 siuè præscriptio etiam longissimi temporis; Quia cum lis semper durauerit, non potest præsumi patientia, nequè acquiescentia, sine quibus possessio Ciuilis nunquam ammittitur, vt in terminis respondit *Rota in Romana Domus 1. Iunij 1639. &*
15 *13. Iunij 1640. coram Cardinali Panzirolo*, multoque minus præscriptio inchoari, & perfici valuit ex adductis in *Auenionen Saluiani 10. Martij 1649. §. 1. & 2. coram R.P.D. meo Bichio.*

Informantes verò pro Cenuentu, & Consortibus constare asserebant de subhastatione, ac deliberatione supradictæ Possessionis iudicialiter factis ex Iuribus relatis in eorum *Summar. sub nu. 1.* & tuentes validitatem, & Iustitiam eiusdem deliberationis, Respondebant adductis nullitatibus,
16 quod primæ tres non afficiunt Iudicium manutentionis, in cuius executionem relaxatis dictis mandatis executiuis deuentum fuit ad dictam deliberationem, sed percutiunt Iudicium executiuum prius intentatum, quod fuerat derelictum;
17 Exceptio autem mandati Procuræ non fuit in
18 omnibus actibus repetita; quinimò ille Procurator tanquam talis à Collitigante in toto processu citatus fuit, & sic vtpotè ab ipso approbatus non tenebatur mandatum exhibere, cum exindè diceretur à dictis Protestationibus recessum, *Surd. dec. 104. num. 12. Rot. decis. 688. num. 3. par. 1. diuerſ. & dec. 55. num. 5. par. 2. recent. coram Card.*
19 *Mellino dec. 22. num. 11. & 12.* vbi quod effectus protestationis semper durat, donec fit factus aliquis actus contrarius, & in *Ciuitaten. Archipræsbyteratus 24. Martij 1645. coram me, §. Quia præter quod verſ. sed in casu.* Actorum verò integra transportatio conuincitur ex Inspectione, & Reuolutione processuum, in quibus contineri affirmabāt omnia acta tunc temporis actitata.

Obiectam demum Iniustitiam Remoueri dicebant, ex quo quasi possessio Cinthiæ præ cæteris iustificata remanebat ex testibus relatis in eorum *Summar. num. 2.* concludentibus, Iosephum diuersas pecuniarum summas pro fructibus dicti Census diuersis vicibus per soluisse tam Iuliæ Tibertæ hæredi dicti Comitis Ioannis, quam ipsi Cinthiæ matri, & hæredi d. Iuliæ, ac respectiuè Vxori eiusdem Ioannis, ex quibus illi acquisita
20 fuit quasi possessio manutenibilis, cum ad istum effectum etiam vnica solutio sufficiat, *Abb. in cap. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 23. vbique Ripa num. 52. de Cauſ. posseſſ. & propr. Rota in Bergomen. Pensionis 23. Martij 1649. coram bon. mem. Coccino*
21 *§. 1. in fine*; Itaut propterea iure optimo ipsi competeret Manutentio vulg. *§. Retinendæ Inſt. de Interd.*

Nec obstat dictum pactum, seu Promissio de illo non molestando; quia cum ipsemet Ioseph post dictam promissionem per Decennium persoluerit dictos fructus, nedum primo emptori, sed etiam dictis Iuliæ, & Cinthiæ, quæ postmodum obtinuit (vt dictum est) mandatum de ma-
22 nutenendo, vel dicta promissio ex contraria obseruantia præsumitur ineffectuata ex adductis in similibus terminis in *Fulginaten. Saluiani 1. Iulij 1643. coram R.P.D. meo Bichio pænes Zacch. de oblig. Camer. dec. 213. num. 9.* Vel saltem de hoc poterat
23 dubitari, quod sufficit, vt illi concedeteretur manutentio ex postea acquisita quasi possessione exigendi, reiecto ad petitorium articulo allegatæ pro-

promissionis, *Rota dec. 270. num. 4. par. 1. recent. apud Posth. de manut. dec. 85. num. 8. & 9. & decis. 390. num. 7. & 8. ac in Bonon. Bonorum de Felicinis 10. Iunij 1650. coram R.P.D. meo Bichio.*

Minusuè releuat adducta nullitas Impositionis dicti Census; Quia quicquid sit, An Instrumentum Inuestituræ sit in forma probanti, quod expressè reseruatum fuit in *dicta Decis. Vbaldi antè num. 1.* & An constet quod bona Censuata sint eadem cum compræhensis in dicta Inuestitura; nam Census fuit impositus super bonis existentibus in Agro Rauennæ, in Villa Sapis, seù Rigaginæ, Inuestitura autem loquitur de bonis sitis in Villa Presabechi; Cum exinde ad omne peius
24 resultare posset nullitas ratione solius materiæ, nō releuabatur debitor ab onere soluendi fructus saltem loco damnorum, & Interesse, vt distinguendo inter nullitatē ratione formę, & nullitatē ratione materiæ *Cenc. de Cens. q. 88. sub n. 15. vers. ego verò pro dissolutione vbi refert, et sequitur Card. Seraph. dec. 787. sub n. 12. & optimè firmauit Rota in Romana Saluiani 20. Martij 1651. coram R. P. D. meo Verospio §. Si quidem constat vers. quinimò.*

Ponderantes vlterius, quod non fuerunt subhastata eadem met bona Censuata, super quibus (vt prætenditur) cadit prohibitio alienationis, & hypothecæ, sed alia bona ab illis pænitus diuersa, existentia in Comitatu Ceruiæ in Villa *Castione* ad Iosephum debitorem spectantia, & ad Iacobum eius filium peruenta, tanquam illius hęreditaria; Quodque coram Iudice dictæ deliberationis nunque allegata, nec iustificata fuit prædicta prohibitio, ex quo resultare deducitur nul-
25 litatem dicti Census, atquè ideo cum Iudex ex deductis coram ipso non errauerit in Iure, sed in facto culpa partis, quæ illud non iustificauit, nequè allegauit, non dicitur, vim intulisse, nequè reum Conuentum spoliasse Iuxtà *Doctr. Abb. in cap. ex insinuatione num. 4. de procurat. quam sequitur Dec. consil. 125. num. 8. & comprobauit Rota in Corneliana Reintegrationis 16. Decembris 1641. coram R. P. D. meo Bichio §. Tandem non obstat, & in Romana Saluiani 18. Ianuarij 1647. coram Reuerendissimo Tarraconen. sub §. In omnem Casum, vers. & si*
26 *Iudex*; Ad istum enim effectum Iustitia sententiæ metienda venit ex ijsdem actis, non autem ex nouiter deductis, vt probatur in eadem *Romana Saluiani dicto §. Et in omnem Casum*; Alias autem iustus Iudiciorum ordo peruerteretur, si prius exequerentur sententiæ, deindè verò probationes fierent, vt pluribus adductis Authoritatibus responsum fuit in *Romana Vinea 27. Aprilis 1646. §. Nam equidem, & 7. Iuny 1647. § Quia neque coram Eminentissimo D. Card. Corrado, ac prius coram Cardinali Caual. dec. 633. num. 6.*

Duo tamen replicabantur à scribentibus pro
27 Fabritio, Alterum quod Census non solum fuit nulliter impositus, sed impositio habetur pro non facta, stante expressa reseruatione consensus Ecclesiæ Dominæ directæ sub Clausula; *Non alias, aliter, nec alio modo*, quæ (vt dictum est) non solum non consensit, sed expresse dissensit acceptan-
28 do Deuolutionem; Huiusmodi enim reseruatio inducit conditionem, ac adimit consensum ab ipso actu, & operatur resolutionem contractus vsque ab initio perindè ac si nihil fuisset gestum, vt in puncto dixit *Rota coram Card. Caual. dec. 253. num. 3. repetita penes Cenc. de Cens. dec. 345. nu. 3. cum duob. seqq. quam refert, & sequitur idem Cenc. quest. 22. sub num. 8. versic. Verum in istis Casibus.*

Alterum verò, quod licet coram Iudice non fuerit allegata, nequè Iustificata supradicta prohibitio, nihilominus productum fuerat Instrumentum Impositionis dicti Census, in quo cum adsit prædicta reseruatio, consensus Ecclesiæ Dominæ directæ Iudex congruè cognoscere potuit fundum Censualem esse emphyteoticum Ecclesiasticum, & sic prohibitum alienari, & hypothecari; Vndè postrema, & recens Iustificatio prohibitionis po-
29 tius dicitur coadiuuatio probationum factarum, quam noua probatio, quæ admitti, & attendi solet etiam quando (prout hic) Iniustitia, & Iniquitas sententiæ iustificari debet ex ijsdem actis, *Cas. de Graff. dec. 20. num. 11. de probat. San. mem. Gregor. decis. 272. num. 6. ibique Adden. num. 9. Duran. decis. 172. num. 7. cum alijs allegatis in Ariminen. Molendini 1. Iunij 1640. coram R. P. D. meo Bichio §. vltimo, & in Romana Retentionis Domorum 23. Ianuarij 1649. coram R. P. D. meo Vero-*
30 *spio §. Non obstat, quod ad excludendam*. Huiusmodi tamen Conclusio intelligenda est sano modo, quando scilicet pręcessit substantia probationum ad instruendum Animum Iudicis necessaria, licet pro formalitate Iudicij, vel pro maiori illarum dilucidatione aliquid desideretur, vt declarauit *Rota in d. Romana Vineæ 7. Iunij 1647. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. Quia Conclusio hac.*

Asserta autem reseruatio Ecclesiæ non legitur in Instrumento Impositionis dicti Census, sed ibi solum dicitur: *Et saluo Iure Ecclesiæ tantum, & non aliter, alias, nec alio modo.*

Adductæ prætensiones, & obiectiones ob ipsarum difficultatem exactiorem exposcunt discussionem; ideò libenter super eis iterum DD. consulerem; Atquè ità &c.

ROMANA DOMORVM.

Lunæ 5. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Pactum de sublocando, finita Locatione, fauore Conductoris adiectum, donec ei reficiantur melioramenta, illis non refectis durat retentis terminis primæ locationis, quod si pactum fuerit in voluntatem Conductoris collatum per dictionem facultatiuam *Possa* durabit locatio vsque ad tempus motæ litis .... vel eius Hæredes quandocumque locatoribus disdictam indiceret, & quando pactum de sublocando tribuat dumtaxat Actionem personalem?

SVMMARIVM.

1 *Locatio ad certum tempus duratura, eo terminato ipsa pariter terminata videtur.*
2 *Pactum de sublocando, licet collatum in voluntatem Conductoris est validum.*
3 *Locatio duratura vigore pacti de sublocando, donec Conductori melioramenta reficiantur, censetur repetita, & continuata vsque ad effectiuam illorū refectionem.*
4 *Sublocatio, præsuponit præseruatiuam locationis.*
5 *Verba continuare ac sublocare demonstrant sublocationes esse faciendas ex eodem Iure primæ locationis, in qua facultas sublocandi erat concessa.*
6 *Continuatio nil aliud est, quam prioris actus diffusio, & prorogatio retentis ijsdem terminis.*
7 *Locationis contractus transit ad Hæredes.*
8 *Obligatio Cameralis de sui natura est transitoria ad hæredes contrahentium, tam actiuè, quam passiuè.*
9 *Obseruantia declarat intentionem contrahentium continuandi locationem.*

10 *Loca-*

10 *Locatio censetur continuata pro tempore, quo conductor institit in re locata eandem sublocando.*
11 *Sublocatio cum perceptione pensionum æquiparatur actuali insistentiæ, & inhabitationi.*
12 *Melioramenta debentur melioranti vna cum fructibus.*
13 *Retentio pro melioramentis non præstat Ius sublocandi.*
14 *Melioramenta non presumuntur dedisse causam sublocationibus factis, dum id Conductor, vel eius Hæredes explicite non declararunt.*
15 *Sublocatio dum non fuit facta de solis melioramentis, sed de integra re conducta, censetur facta ex pacto sublocandi inter contrahentes stipulato, & iuxta naturam præcedentis locationis.*
16 *Conductor, ex solo pretextu melioramentorum, lucrari non debet annuos redditus totius rei conductæ.*
17 *Pactum de sublocando, tunc solum præbet actionem personalem, quando Conductor, vel eius Hæredes aliquando possessionem rei amm sissent.*
18 *Verbum facultatiuum possa non importat necessitatem, sed libertatem.*
19 *Pactum de sublocando, donec reficiantur melioramenta in facultatem Conductoris collatum, potest, quandocumque ab ipso, vel eius successoribus disdici etiam non refectis melioramentis.*

DECISIO CCCCXV.

D. Tiberius de Amolaria, & Consortes locarunt 11. Aprilis 1611. & ad fabricandum concesserunt quondam Michaeli floretto nonnullas domus, & apothecas sitas ad Macella Corborum pro annua pensione scut. 230. istamque locationem duraturam conuenerunt per nouem annos tunc proximos, adiecto pacto, ibi: *Che finiti li noue anni Michele debba liberamente restituire quelle Botteghe, e membri, quali non si trouarono seruite per vso proprio suo, e de suoi heredi restituendoli però la rata del denaro in quelle speso, altrimente possa continuare in sullocarle tre anni per tre anni finche d. danaro gli sarà restituito summ. locatorum num. 1.*

Obijt Florettus 18. Augusti 1620. & sic finito Nouennario, facto prius testamento, in quo scriptis sibi hæredibus Societate B. Mariæ de Horto Vrbis ac Societatibus Santissimi Sacramenti Sancti Petri, Charitatis Sancti Iacobi Terræ Cathinariæ expresse mandauit per deputatos d. Societatis B. Mariæ de Horto locari prædictas domos, & apothecas, donec expensæ melioramentorum restituerentur, ac inter cætera reliquit Iacobæ Maonæ eius vxori pro suis alimentis, donec naturaliter vixerit annua scuta 150. percipienda ex pensionibus earumdem domorum *d. Summ. nu. 2.*

Continuarunt locatores per plures annos in perceptione dd. pensionum, sed orta controuersia inter ipsos, & Iacobam legatariam, introducta fuit causa coram Iudice R. Fabricæ S. Petri, qui die 1. Iulij 1639. per modum prouisionis, & sine præiudicio Iurium partium mandauit, vt ex pensionibus earumdem domorum primo loco soluerentur dicta annua scuta 230. locatoribus, & secundo verò loco annua scuta 150. legatariæ, & residuum deponeretur *Summ. Iacoba nu. 60.* Verum causa appellationis à Ven. Congregatione eiusdem Fabricæ mihi commissa cum voto Rotæ, quia principalis difficultas huius causæ pendebat a discussione, an locatio duraret, hodie proposito dubio Domini responderunt, locationem durasse vsque ad tempus motæ litis.

Quamuis enim à principio conuentum fuerit, quod locatio duraret pro nouennio, & propterea
1 eo terminato, ipsa pariter terminata videatur ad *text. in l. statum liberum §. Stichum ff. de leg. 2.* nihilominus stante prædicta subsequenti conuentione, quod si locatores post nouennium conductori non restituerent valorem melioramentorum, posset ipse continuare in sublocando corpora locata de triennio in triennium, donec ipsi fieret prædicta restitutio, quod pactum licet collatum
2 in voluntatem conductoris validum esse comprobat *Gabr. conf. 73. num. 6. & 7. lib. 1.* quem alijs adductis refert, & sequitur *Gratian. discept for. cap. 534. num. 9. & 10.* locatio censetur repetita, &
3 continuata vsque ad actualem, & effectiuam restitutionem, ac refectionem dd. melioramentorum, vt in puncto huius pacti respondit *Rota cor. Card. Caual. dec. 219. num. 7.* & ponderata clausula: *Donec. In Mediolanen. Bonorum 19. Ianuarij 1650 coram bo. mem. Arguelles §. non est vsque vbi cumulantur plures DD. authores & facit Bart. in l. fideicommissa 11. §. si quis alicui decem num. 1. vers. Imò intelligitur quoties ff. de leg. 3.* attentis præsertim verbis eiusdem pacti, ibi: *continuare à sullocar-*
4 *le*; sublocatio enim præsupponit præseruatiuam locationis, cumque etiam in primo nouennio
5 fuisset concessa facultas sublocandi, verbum illud *continuare*: demonstrat sublocationes esse faciendas ex eodem Iure locationis in futurum duratu-
6 ræ vsque ad dictam restitutionem; nam continuatio nil aliud est, quam prioris contractus diffusio, & prorogatio retentis ijsdem terminis. *Ripa in in rubr. extr. de Iudic. num. 6. Cagnol. in rubr. ff. de orig. Iur. num. 1. ad med. vers. & sic continuatio.*

Non obstat, quod conductor obierit statim
7 elapso nouennio; quia contractus locationis transit ad hæredes *l. sed addes 21. §. si quis mulierem in fin.* ibi: *ex conducto actionem etiam ad hæredem transire palam est ff. locat. & l. viam veritatis 10. C. eod. Cancer. var. resol. lib. 5. cap. 15. in princ. Card. Mantic. de tacit. lib. 5. tit. 4. num. 13. & decis. 209. num. 3. Rota in Maceraten. grani 9. Iunij 1593. coram Orano apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 139. nu. 12.* ponderatis præcipuè tum obligatione Camerali, qua munitum fuit Instrumentum dictæ locationis,
8 quæ pariter de sui natura est transitoria ad hæredes contrahentium, tàm actiuè, quàm passiuè, vt dixit *Rota in Bonon. obligationis de Campeggijs 12. Maij 1594. coram Robusterio & in Romana census 10. Februarij 1645. coram R. p. d. meo Meltio penes eumdem Zacch. decis. 93. num. 23. & decis. 253. num. 2.* Tum testamentaria, & codicillari dispositione ipsius Floretti conductoris, in quibus mandauit per supradictos deputatos domus locari, & relocari, donec expensæ melioramentorum restituerentur *d. Summ. locatorum num. 2.* Tùm demum continuatis sublocationibus per illos successiuè factis, ex quibus propterea non solum desumitur
9 obseruantia, ex qua declaratur contrahentium intentio continuandi locationem, donec fieret d. restitutio *l. si de interpretatione ff. de legib. Aym. conf. 101. num. 3. Honded. conf. 92. num. 27. lib. 1. Rot. decis. 256. num. 6. & 7. par. 2. diuers. & decis. 218. num. 10. par. 7. recen.* sed etiam resultat vera, &
10 actualis insistentia in re conducta, quæ primæ locationis continuationem importat pro tempore, quo insteterunt *l. item quæritur 14. §. qui impleto ff. locat. Gomes. var. resolut. tit. de locat. & conduct. to. 2. cap. 3. sub numer. 15. vers. sed in domo Bero conf. 153. num. 13. lib. 1. vers. & quid. Menoch. lib. 3. præsumpt. 85. num. 7. Cyriac. contr. 67. numer. 51.* sublo-

11 sublocatio enim cum perceptione pensionum æquiparatur actuali insistentiæ, & inhabitationi ex optimè deductis in *Romana Domorum in Burgo 12. Nouembris 1649. coram Eminentiss. D. Card. Ottbobono §. elicitur*.

Nec obstat, quod dictæ sublocationes fieri potuerint ad effectum retinendi, & recipiendi vtilitatem ex ipsis melioramentis, quæ vna cum fru-
12 ctibus debentur melioranti *l. aduersus C. locat. Gabr. cons. 80. nu. 8. lib. 2. Card. Mantic. d. lib. 5. tit. 7. num. 26. Rot. in Lauretana Domus 10. Iunij 1644. coram R. p. d. meo Bichio in fin.* quoniam retentio
13 pro melioramentis non præstabat Ius sublocandi, nec præsumitur dedisse causam sublocationi-
14 bus factis, dùm id conductor, eiusque hæredes explicitè non declararunt, vt respondendo ad *consil. Bero 140. num. 43. lib. 1. benè declarauit Rot. in Romana affictus Lacus 3. Iulij 1633. coram bo: mem.*
15 *Pirouano §. neque vrget* Cumque sublocationes non fuerint factæ de solis melioramentis, sed de Integris domibus, & apothecis, vtiq; factæ censentur ex supradicto pacto inter contrahentes stipularo, & sic iuxtà naturam ipsius locationis,
16 alias autem sine vlla causa locatores amisissent annuos redditus scut. 230. antiqui status dd. domorum, quos lucrati essent hæredes dicti conductoris ex solo prætextu melioramentorum contra omnem Iuris, & æquitatis rationem; Gratisque
17 dicitur pactum de sublocando præbere solam actionem personalem, quia obiectum procederet, si conductor, vel eius hæredes aliquando possessionem rei amisissent, in quibus terminis loquitur *Gabr. cons. 88. num. 1. lib. 1. cum alijs ab informantibus allegatis*.

Verùm DD. resoluerunt locationem durasse vsque ad tempus motæ litis, quia cum supradictum pactum collatum fuerit in liberam voluntatem conductoris, vt demonstrat verbum faculta-
18 tiuum, *possa*, quod non importat necessitatem, sed libertatem *l. sæpè ff. de offic. Præsid. l. 1. C. quo mod. & quand. Iud gloss. in cap. statutum verb. possit de rescript. S. me: Greg. XV. decis. 85. num. 7. Rot. decis. 329. num. 3. par. 2. & decis. 497. num. 128. par. 5. rec.* quandocunque & ex nunc ab ipso, vel
19 eius successoribus disdici potuit, etiam non refectis melioramentis; Ideoque contraria voluntate declarata, initio litis dicitur disdicta. Quod autem tempus sit attendendum, An scilicet primordialis Introductionis causæ de anno 1639. quo inter locatores, & legatariam actum fuit dumtaxat super consignatione pensionum, An verò quando pro parte eiusdem legatariæ explicitè oppositum fuit, locationem esse terminatam, ex quo argui posse videtur animus vlterius non continuandi, in alia disputatione particulariter discuti poterit, aduertendo vlterius, An sufficiat lis, & oppositio facta per legatariam, vel potius sit necessaria oppositio ipsorum hæredum.

Et ità vtraque &c.

ROMANA PRÆTENSI FIDEICOMMISSI DE Tronsarellis.

Lunæ 12. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum restrictum ad filios illorumque descendentes non egreditur familiam effectiuam Institutorū, neque debet extendi ad alios de familia in dispositione non comprætensa. Legatum si concurrat fauore piæ causæ non fit caducum, si legatarius prædecesserit Testatori, & quare?

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum expirat in personam vltimi vocati, quando nullus alius superest, cui ex Iudicio Testatoris sit facienda restitutio.*
2 *Prohibitio detractionum, dum est restricta ad vocationem filiorum illorumque descendentium, non egreditur descendentes lineæ effectiuæ personarum Institutarum, nec extendit fideicommissum vltra personas expressè consideratas.*
3 *Obseruantia subsequuta plurimum attendi solet pro inclusione, vel exclusione fideicommissi.*
4 *Fideicommissum, dum expirauit, vltimus vocatus potest ad libitum disponere de bonis fideicommissarijs.*
5 *Salutarium competit pro legato concurrentibus omnibus extremis ad id necessarijs.*
6 *Legatum, quando est pium, & concurrit fauor Ecclesiæ non efficitur caducum etiam si legatarius prædecesserit Testatori.*
7 *Legatum, quando concurrit fauor piæ causæ, vt sustineatur, nil interest quod onus illud adimplendi sit nominatim iniunctum certæ personæ, nec quod certus gradus non succedat.*
8 *Legatum fauore piæ causæ dicitur relictum in omnibus gradibus, qui tenentur illud adimplere, non secus, ac si eis in casu, qui euenit specialiter, & expressè fuisset adiectum onus illud adimplendi.*

DECISIO CCCCXVI.

Antonius Tronsarellus in vltimo Elogio instituit sibi hæredes vniuersales Petrum Franciscum, Horatium, & Octauium eius filios cum reciproca substitutione in casum obitus sine prole masculina, seù fœminina, & cum prohibitione detractionum adiecta ratione ibi: *Ex quo intendit ipse Testator, omnia bona præfata hæreditatis integrè, & absque aliqua detractione, & diminutione deuenire ad ipsos eius filios superuinentes, descendentes ex ipsis, vel eorum altero in legitimo matrimonio natos, & manuteneri, & conseruari in familia, & agnatione dd. de Tronsarellis, familiæ, & domus.*

In vim huius dispositionis postremus superstes, nempè Octauius omnia paterna bona possedit, & in Testamento Instituta hærede vniuersali Clara Radice eius matre legauit Io: Iacobo Tronsarello bona existentia in Ciuitate Gallesij, & Terra Suriani eorumque Territorijs, cum hoc, quod sequuta legatarij morte eius hæredes tenerentur omnia præfata bona vendere pro iusto pretio ad effectum illud erogandi in construenda Cappella in Ecclesia Sancti Famiani loci Gallesij sub Inuocatione B. Mariæ Virginis, ac Imaginibus SS. Octauij, & Philippi Nerij, eamque condecenter dorandi, & in euentum, in quem dicti hæredes in hoc deficerent per sex menses post obitum d. legatarij, tali casu substituit, & succedere voluit Præsbyteros, & officiales tunc temporis in dicta Ecclesia S. Famiani existentes.

Io: Iacobus legatarius prædecessit Octauio Testatori, quo etiam defuncto d. hæredes nunquam curarunt dictam Cappellam ædificari; vndè introducta causa in Rota, dubitatum fuit, An constet de fideicommisso, vel potius Ecclesiæ S. Famiani sit danda Immissio, & negatiuè quoad primam partem, affirmatiuè verò quoad secundam Domini responderunt,

Quandoquidem fideicommissum ab Antonio constitutum expirauit in personam Octauij vlti-
1 mo loco sine filijs defuncti, cum nullus superesset cui ex Iudicio Testatoris esset facienda restitutio *l. cum Pater §. libertis in fin. & l. qui solidum §. prædium*

dum vbi communiter DD. ff. de legat. 2. Rota decis. 203. num. 1. par. 2. recen. cum alijs plenè relatis à Fusar. de substit. quæst. 551. & quæst. 735. vtrobique num. 1.

Non obstat, quod prohibendo detractiones addiderit d. verba ibi: *manuteneri, & conseruari in familia, & Agnatione dd. de Tronsarellis familia, & domus.*

Quia cum restricta fuerit ad præcedentem vo-
2 cationem eius filiorum, illorumque descendentium, non ampliant, neque extendunt fideicommissum vltrà personas exprefsè consideratas, sed restringuntur, & declarantur secundum qualitates ipsius dispositionis, neq; egrediuntur descendentes lineæ effectiuæ personarum institutarum iuxta celebre *cons. Dec. 636. num. 7. & 12.* à Doctoribus communiter approbatum, & à Rota quotidiè comprobatum, & signanter in *Romana fideicommissi de Fonnirinis 7. Februarij 1635. coram bo. me. Merlino inter eius impress. decis. 669. num. 5. cum seqq. repetita in recen. decis. 15. par. 7. in Bonon. fideicommissi de Ruggerijs 14. Iunij 1647. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. 4. denique cum seqq. & in Romana fideicom. de Coronis 28. Ianuarij eiusdem anni & 12. Iunij 1651. coram me*, quæ sunt adeò punctuales, vt pro decisione huius casus satis sit, illas solum allegare.

Idque clarè agnouerunt ipsimet Petrus Franciscus, & alij de Tronsarellis collitigantes filij, & hæredes d. Ioannis Iacobi legatarij, quia per sententiam latam à Iudice de voto Congregationis montium declarari curarunt dictum fideicommissum Antonij expirasse per mortem dd. Petri Francisci Sen. Horatij, & Octauij sine filijs *Summ. informationis num. 4.* illiusque vigore obtinuerunt liberationem nonnullorum locorum montium à nexu d. fideicommissi in litteris Patentibus adiecto, illaque vti libera distraxerunt, & alienarunt *d. Summ. nu. 5.* Hinc enim elicitur tàm propria
3 ipsorum confessio, quam subsequuta obseruantia, quæ plurimum attendi solet pro inclusione, vel exclusione fideicommissi *ad text. in l. minimè ff. de leg. & in cap. cum dilectus de consuetud. Fusar. cons. 114. nu. 4. & de substit. quæst. 500. nu. 4. cum alijs* ad propositum allegatis *in Auenionen. fideicom. 30. Aprilis 1646. coram R. p d. meo Verospio §. Accedit his omnibus & in Romana fideicom. 14. Febr. præteriti coram me §. 4. demum.*

Expirato priori fideicommisso d. Octauius vl-
4 timus vocatus liberè disponere potuit de bonis fideicommissarijs, vt probant authoritates in principio allegatæ, atque ideò intrat resolutio secundæ partis dubij pro immissione ad fauorem Ecclesiæ legatariæ, quia legatum apparet ex dicto testamento eiusdem Octauij relato in *Summ. nu. 2.* aliaque extrema tanquam indubitata controuerti
5 non possunt, & pro legato competit Saluianum *l. 1. C. commun. de legat. vt latè pertractata materia respondit Rota in Viterbien. Castrorum 12. Iunij 1623. coram bo. me. Coccino & in Rauennaten. Saluiani 26. Maii 1634. coram Reuerendissimo D. Terracinen. in recen. decis. 438. & decis. 541. per tot. par. 5.*

Non obstat, quod dictus Io: Iacobus legatarius, cuius hæredes debebant adimplere dictum legatum, prædecesserit Testatori; quia cum lega-
6 tum sit Pium, & concurrat fauor Ecclesiæ non fuit effectum caducum, vt probat *Tiraq. de Priuil. pia caus. priuil. 62. per tot.* ea ratione, quia in hac materia fauorabili Ecclesiæ nil interest, quod onus sit impositum nominatim certę personę, nec
7 quod certus gradus non succedat, sed semper dicitur impositum omnibus gradibus, qui tenentur illud adimplere non secus, ac si eis, & in casu, qui euenit specialiter, & exprefsè fuisset adiectum *DD. l. Imperator ff. de leg. 1. Rom. in auth. similiter in 30. special. num. 88. C. ad leg. Falcid. Dec. cons. 181. sub num. 6. vers. Et hoc in tantum Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 2. nu. 16. & 17. Grat. discept. for. cap. 603. num. 2. cum seqq.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE NICOLINIS.

Ven. 23. Maii 1653.

ARGVMENTVM.

Datio in solutum bonorum fideicommissi facta mulieri pro satisfactione suæ dotis per hæredem grauatum post quam illam mediante assignatione bonorum liberorum eidem facta, & ab ea acceptata erat iam satisfacta non sustinetur in præiudicium fideicommissarij, etiam si fideicommissarius esset hæres grauati, sed cum beneficio legis, & Inuentarij, & quid si esset hæres simpliciter? quod tamen procedit nisi prior assignatio fuisset potius causa præambula ad dationem in solutum postea subsequutam, quia realis, & effectiua assignatio, & quando talis dicatur, & an datio in solutum bonorum fideicommissi excessiua in parte, corruat in totum? Mulier creditrix pro sua Dote, si vna cum filijs habitauerit, eorumque bona, & fructus omnes longe maioris quantitatis, quam esset eius creditum administrauerit sibi satisfecisse præsumitur.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissarius sicuti posset agere ad immissionem vigore antiquioris fideicommissi contra collitigantem, si possideret ita multo magis potest illum agentem ex posteriori fideicommisso repellere.*
2 *Alienatio facta contra expressam prohibitionem Testatoris non abdicat dominium bonorum à fideicommisso, neque illud transfert in acquirentem.*
3 *Datio in solutum facta ex falsa causa, est nulla, & inualida.*
4 *Hæres grauatus non potest alienare proprietatem bonorum fideicommissi pro debito iam extincto.*
5 *Hæres grauatus non potest debitum iam solutum diuersimodè soluere, & contra expressam Testatoris prohibitionem.*
6 *Mulier quæ pro satisfactione suæ dotis prius acceptauit assignationem bonorum liberorum, non potest ab ea recedere, & bona fideicommissi in solutum recipere in præiudicium fideicommissarij.*
7 *Præsertim si prima assignatio fuit effectum sortita.*
8 *Datio in solutum si probetur effectum sortita, præsumitur effectuata in totum si sit indiuidua.*
9 *Datio in solutum per verba præsentis temporis concepta, actus perfectionem demonstrat, non autem simplicem præparationem, & præambulum.*
10 *Datio in solutum, quæ fit in exequutionem Instrumenti præambuli, iuxta illud fieri, & regulari debet.*
11 *Mandatum factum Procuratori ad aliquem actum regulatur iuxta modum Instrumenti præambuli in cuius executionem emanauit, nec potest Procurator illius formam excedere.*
12 *Amplia hoc etiam procedere si in mandato adesset clausula, cum pactis Procuratori bene visis, quia semper restringitur ad formam dicti præambuli, & ad arbitrium boni viri.*
13 *Excessus in parte operatur, vt assignatio bonorum fidei-*

fideicommissi facta mulieri pro sua dote corruat in totum.

14 *Quartum dotale, debitum vigore statuti Vrbis defertur tantum mulieri, quo ad vsum fructum extantibus filiis communis matrimonii.*

15 *Quartum dotale dum debetur mulieri, dumtaxat quo ad vsumfructum pro illius satisfactione proprietas bonorum fideicommissi irreuocabiliter assignari non potest, neque dari in solutum.*

16 *Fructus dotales solui non possunt ex proprietate bonorum fideicommissi, sed dumtaxat ex illorum fructibus.*

17 *Mulier, si cum filiis habitauerit eorumque bona administrauerit, fructusque percepit longè maioris quantitatis, quam esset illius creditum pro fructibus dotalibus, præsumitur de illis sibi satisfecisse.*

18 *Mulier tenetur imputare alimenta, quæ percepit ab hæredibus grauatis in eius fructus dotales, cum æquum non sit, quod consequatur vtrumque.*

19 *Hæres etiam non beneficiatus potest impugnare, & retractare alienationem bonorum fideicommissi ad se spectantium à Defuncto nulliter, & inualidè factam.*

20 *Hæres benefitiatus à Creditore hæreditatis, cui per defunctum fuerunt data in solutum tantumdem ex bonis hæreditariis eidem refundere debet, quantum ei intersit ob ammissionem bonorum fideicommissariorum.*

21 *Declara hoc non procedere, si ante dationem in solutum bonorum fideicommissi creditor erat iam satisfactus.*

22 *Exceptio turbida, & requirens altiorem indaginem reiicitur ad petitorium nec potest impedire immissionem ex fideicommisso claro, & quod probatur incontinenti.*

DECISIO CCCCXVII.

AGnouerunt Informantes pro DD. Marchione, & fratribus de Palumbaria, primam assignationem locorum 30. non autem sex supra 30. montis fidei, census scut. bis mille, & Casalis Spezzamazzæ ad fauorem Lucretiæ communis matris, pro satisfactione suæ dotis, ac fructuum. & Quarti dotalis, fuisse factam cum onere fideicommissi, & pro eo tantum Iure, quod in ijsdem bonis competebat Angelo, & Fabio eorum vita durante, vt latè probatum fuit in *decis. huius causæ edita coram me 28. Aprilis 1651.* Vndè in hodierna disputatione totam vim constituerunt super altera assignatione eorumdem bonorum facta eidem Lucretiæ 16. Iunij 1627. ab Angelo Rodulpho tanquam Procuratore præfatorum Fabij, & Angeli illius filiorum ex mandatis procuræ rogatis 6. & 20. Maij 1626. in qua dictus Procurator pro solutione eorumdem creditorum illi dedit in solutum præfata bona etiam quoad proprietatem sub expressa assertione, quod non erant supposita alicui fideicommisso purificato, vel purificando *Summ. DD. de Palumbaria nu. 1. & 2.* Verum DD. adhuc censuerunt vrgere exceptionem antiquioris fideicommissi per Hieronymum Ceulum super dictis bonis constituti, & purificati ad fauorem D. Tiberij, quod cum contineat in ventre expres-
1 sam prohibitionem alienationis, suffragatur eidem ad repellendos DD. de Palumbaria agentes ex fideicommisso posteriori Lucretiæ, prout infortioribus terminis suffragaretur ad obtinendam contra ipsos Immissionem si possiderent, quia
2 propter expressam alienationis prohibitionem nunquam bonorum dominium exijsset de fideicommisso, nec per assignationem tanquàm de re libera factam ab Angelo, & Fabio hæredibus grauatis transire potuisset in Lucretiam *Ruin. cons. 23. num. 13. lib. 5. Thesaur. decis. 96. num. 2. Rot. decis. 72. num. 1. part. 1. recen. & decis. 108. num. 1. & 2. coram Card. Caual.*

Non obstat dicta secunda assignatio facta, vt in ea asseritur, pro solutione dictæ dotis, quarti, & fructuum dotalium.

Quia cum Lucretia de eis tunc temporis esset
3 satisfacta, mediante prima assignatione anni 1645. hæc secunda redditur nulla, & inualida, tam propter falsitatem causæ. *Bart. in l. domus 52. sub num. 4. vers. si ignorabat ff. de condit. indeb. Ruin. cons. 160. num. 26. lib. 2. Gabr. cons. 62. numer. 3. cum seqq. iuncto num. 21. lib. 2. cum aliis per Rotam coram bo. me. Merlino dec. 309. la 1. num. 5.* Quam
4 etiam ex eo, quod hæredes grauati non potuerunt alienare proprietatem bonorum fideicommissi
5 pro debito iam extincto, vel idem debitum postea diuersimodè soluere mediante secunda assignatione contra expressam Testatoris prohibitionem; minusque potuit Lucretia à prima assi-
6 gnatione, quam acceptauerat in præiudicium Tiberij, aliorumque fideicommissariorum recedere, vt in similibus terminis dixit *Rota dec. 192. num. 5. par. 1. recent.* Cum præsertim prima assi-
7 gnatio fuerit effectum sortita per illius productionem, & translationem litterarum patentium, ac fructuum perceptionem *Sum. D. Tiberii nu. 11. & 12. Bece. cons. 6. nu. 6.* Rota *dec. 36. nu. 6. part. 8.*
8 *recen.* Effectuatio enim quoad loca montium probat effectuationem in totum propter indiuiduitatem assignationis, vt præter allegatos in altera *decisione §- Et denique in fin. dixit Rota in Tiburtina assignationis dotis 9. Decembris 1626. coram bo. me. Pirouano & in Barchinonen. Iurisdictionis 8. Aprilis 1647. coram R.p.d. meo Bichio vers. Nec refert.*

Nec subsistit, quod dicta assignatio sit agnitio crediti, vel potius præambulum ad assignationem faciendam.

Quia obiectum tollitur ex verbis præsentis temporis in ea adiectis, ibi: *Assegnano à detta Signora*
9 *Lucretia per hauerne quietanza &c.* quæ actus perfectionem demonstrant, non autem simplicem præparationem, & præambulum. *Rota dec. 292. nu. 12. & 13. part. 5. recen.* Iuncta præsertim illius effectuatione ante mandata ad faciendam secun-
10 dam assignationem; vltra quod si fuisset præambulum iuxta illud, & sic quoad fructus tantum, & cum onere fideicommissi secunda assignatio fieri debuisset, nec potuisset Procurator illius formam excedere, quia mandatum ei datum intelli-
11 geretur iuxtà formam ipsius præambuli, in cuius executionem emanauit, & à quo propterea regulari debet *Alexan. cons. 156. sub nu. 8. vers. bis non attentis & dec. 288. sub nu. 14. Rot. dec. 114. nu. 4. par. 1. recen. & in Romana Vinea 26. Iunii 1645. coram R.p.d. meo Bichio in princ.* Non obstante clau-
12 sula *cum pactis Procuratori bene visis*, quia respicit restrictionem ad formam dicti præambuli, & ad arbitrium boni viri ex Iuribus allegatis in alia *Romana Vinea 23. Iunii 1642. coram eodem D. meo Bichio in fine.*

Præterea dicta secunda assignatio excedit creditum assignatariæ in maxima quantitate, cum valor bonorum assignatorum ascendat ad scuta 19. mil. circiter, creditum verò non excedat scuta sex mille, videlicet scuta 4000. quæ in contanti Adriano Viro soluta fuerunt, & alia scuta bis mille

mille in tot gemmis eis tradita ; excessus enim
13 operatur, vt assignatio bonorum fideicommissi corruat in totum *l. si non sortem §. Centum ibique Bart. num. 6. ff. de cond. indeb. Surd. cons. 39. num. 5. cum seqq. Rot. dec. 33. num. 6. par. 2. diuers. cum alijs in puncto allegatis coram bo. me. Merlin. d. dec. 309. num. 6. & in Romana Census 26. Iunij 1647. coram R. p. d. meo Bichio §. penultimo vers. vndè minus.*

Neque ad istum effectum pro augumento crediti est calculandum quartum dotale, & fructus pariter dotales decursi vsque ad diem assignationis.

Quia vt firmatur *in decisione §. Et denique*, quar-
14 tum dotale ex *dispositione statuti vrbis lib. 1. cap. 131.* ad Lucretiam spectabat ratione solius vsusfructus ob existentiam filiorum communis matrimonij, & dictum fuit in *Romana Reintegrationis 31. Maij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Ottbobono §.*
15 *neque obstat*, ideoque pro illius satisfactione proprietas bonorum fideicommissi irreuocabiliter assignari non potuit, neque dari in solutum; fru-
16 ctus verò non ex ipsa substantia, sed ex fructibus pariter, & redditibus eorumdem bonorum erant persoluendi secundum opinionem quamvti veriorem sequuta fuit *Rota coram Card. Seraph. decis. 481. num. 2. in Firmana, seu Maceraten. Dotis 9. Iunij 1645. coram eodem Card. Otthobono §. Qua quidem vers. Quo verò ad fructus in Auenionen. Pecuniaria 5. Aprilis 1647. coram R p. d. meo Verospio §. Hos tamen fructus & 4. Decembris eiusdem anni coram R. p. d. meo Meltio §. finali*; Cumque Lucretia cohabi-
17 tauerit cum filijs, eorumque bona, & fructus omnes longè maioris quantitatis administrauerit de illis sibi satisfecisse præsumitur *gloss. & DD. in l. peculium la 2. glos. præterea ff. de pecul. Angel. in l. sed si damnum §. pecul. num. 3. ff. eod. Neniz. cons. 57. num. 10. Rot. apud Pacific. de Saluian. decis. 87. num. 2. cum alijs allegatis in Recanaten. Manutentionis 27. Iunij 1642. coram me §. Cessatque difficultas*; vel
18 saltem in dictos fructus imputare tenetur alimenta, quæ ab hæredibus grauatis percepit, cum æquum non sit, quod consequatur vtrumque, vt probat *Peregrin. cons. 100. num. 5. 6. & 7. lib. 3.* Gratisque dicitur, ipsam non administrasse pro tempore, quo mansit in Monasterio, quod fuit ingressa anno 1616. quia contrarium apparet ex partitis relatis in *Sum. responsionis pro Ceulo nu. 1.* ex quibus patet, quod ferè per totum annum 1624. & sic de tempore, quo permanebat in Monasterio, præfatam administrationem continuauit percipiendo fructus bonorum ad eius filios spectantium, & de eis ad sui libitum disponendo.

Non obstat, quod D. Tiberius sit hæres dd. assignantium.

Quia, vt respondetur in dicta *decis. §. Parum obstante*, illorum hæreditatem adiuit cum beneficio legis, & Inuentarij, & sinè præiudicio dicti antiquioris fideicommissi, quinimò cum d. assignatio, ex iam dictis, sit nulla, & inualida etiam
19 circumscripto beneficio Inuentarij illam impugnare, & retractare potest retinendo, ac etiam assequendo ex propria persona omnia, & singula bona, quæ sub dicto antiquiori fideicommisso compræhenduntur, vt præter adductos in eadem *decisione plenissimè respondit Rota in Romana fideic. de Zuccaris 4. Februarij 1650. §. Præterea vers. Quod magis & 24. Aprilis 1651. §. Nec obstat quod fratres vers. Tum quia coram Reuerendiss. D. meo Decano.*
20 Et quamuis replicetur, quod saltem teneatur creditori, seu assignatariæ, eiusque hæredibus tantum refundere de bonis hæreditarijs assignantium quantum illorum interest ob amissionem rei assignatæ ex *Velasc. Consult. 69. num. 19. & 20. alijq; ab informantibus latè allegatis*; Obiectum non applicatur, cum ass. creditum Lucretiæ, quando in
21 eius satisfactionem emanauit secunda assignatio iam fuisset extinctum per primam assignationem morte assignantium nuper expiratam, ideoque nihil adest, quod assignatariæ, vel eius hæredibus iustè refici debeat, dum eius satisfactionem ex dicta prima assignatione consequuta fuerat.

Denique in omnem euentum ponderabant Do-
22 mini, quod exceptio antiquioris fideicommissi deducta per Reum conuentum est omninò clara, & in continenti iustificata, replicatio autem actorum, qui conantur substinere dictam secundam assignationem pro euersione d. fideicommissi, vel absolute tollitur, vel saltem redditur adeò turbida, ac altiorem requirens Indaginem; Itaut propterea non sit admittenda in hoc Iudicio possessorio ad effectum obtinendi immissionem, sed reijcienda ad petitorium firmo remanente in possessione Ceulo in dicto fideicommisso antiquiori compræhenso.

Et ità Domini steterunt in decisis vtraque parte informante &c.

CALAGVRITANA BENEFICII.

Ven. 23. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Beneficium illi venit ad iudicandum qui vltra concursum requisitorum à Clementina Constitutione maiores qualitates iustificauit, quam pars aduersa probauerit nempe grandiorem ætatem antiquius Sacerdotium, & approbationis ad audiendas confessiones, & exercendam curam Animarum; vbi quod qualitas oriunditatis dicitur iustificata ab eo, qui est oriundus in loco beneficij, cui est vnita Ecclesia controuersa, licet non sit oriundus eiusdem Ecclesiæ, & quando electo ad Benefitium nouum examen sit concedendum, si primum fuit nulliter factum?

SVMMARIVM.

1 *Beneficium est ei ad iudicandum in concursu, qui habet digniores qualitates.*

2 *Examen factum sine concursu, & contra formam Clementinæ Constitutionis est nullum.*

3 *Nouum examen regulariter solet denegari ei, qui in primo examine fuit nulliter examinatus, quando intercessit tempus considerabile.*

4 *Declara hoc tantum procedere si nouum examen petatur ab eo, qui fuit in primo reprobatus, secus si ab eo, qui ab examinatoribus fuit approbatus.*

5 *Benefitium est illi adiudicandum, qui vltra concursum requisitorum à Clementina Constitutione maioribus pollet qualitatibus, nempè grandioris ætatis, antiquioris Sacerdotij, & approbationis ad audiendas confessiones, & exercendi curam Animarum.*

6 *Testes nulliter examinati lite pendente sine litteris remissorialibus, & sine citatione partis, nullum gradum probationis faciunt.*

7 *Dignior ad effectum obtinendi prælationem ad Benefitium ille non dicitur, qui pendente lite super huiusmodi prælatione, fuit aliquas dignitates assecutus.*

8 *Oriundus loci, vbi vacat Benefitium, cui est vnita Ecclesia, perindè habetur, ac si esset oriundus eius-*

eiusdem Ecclesia vnita cum benefitio.

9 *Dignior, in adiudicatione Beneficii venit collitiganti praeferendus.*

DECISIO CCCCXVIII.

Impugnabatur solùm ab Emanuele Monte Iustitia sententiæ Rotalis adiudicātis Beneficiū controuersum Ioanni Guttierez, ex quo ipse maioribus prætendebat præcellere qualitatibus, & præsertim quia vsque & de anno 1640. assecuutus fuerat in Iure Canonico gradum Baccalaureatus, & exercuerat officium Inquisitoris, Visitatoris Tuden. & Vicarij Generalis in Diœcesi Carthaginen. ex quo est Oriundus ex Ciuitate Calaguritana, vbi est situm benefitium, de quo agitur, Ioannes verò ex oppido de Aldeanuena; & demùm quia alias fuit approbatus, imò in concursu prælectus ad Parocchialem in Diœcesi Tuden. Ioannes verò sæpius reprobatus, & signanter anno 1651. in vacatione alterius Beneficij in eadem Ciuitate Calaguritana, quas quidem quali-
1 tates plurimum attendendas esse ad obtinendam Prælationem respondit *Rota decis.61. num.1. part. 3. recen. In Calaguritana Benefitij de Lumbreras 4. Iulij 1646. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono & in Calaguritana Benefitij de Auseyo 1. Iulij 1652. coram R.p.d. meo Verospio §. Siquidem.*

Non obstante, quod examen Emanuelis fuisset
2 nullum tanquam habitum sine concursu aliorum Oppositorum; Imò per tres ferè menses autē contra formam Clementinæ Constitutionis.

Quia in omnē casum ipse offerebat subire no-
3 uum examen, licet enim regulariter istud denegari soleat, quando intercessit tempus considera-
4 bile, hoc tamen potest habere locum, quando petitur ab eo, qui fuerat in primo reprobatus; nam contra ipsum concurrit præsumptio, quod medio tempore potuit ediscere, & effici doctior; secus autem est in eo, qui in primo examine ab Examinatoribus approbatus fuit, in ipso enim ob antecedentem appellationem concurrit præsumptio eius habilitatis, etiamsi primum examen patiatur aliquam nullitatem approbatus admittitur ad nouum, quamuis interim non modicum tempus intercesserit, vt optimè distinguendo responsum fuit in *Calaguritana Beneficij Sancti Martini 15. Martij 1652. coram R. P. D. meo Albergato §. His tamen, & §. Eoquè magis.*

Quod demum dicebatur, Emanuelem possidere Beneficium Parochiale ingentis redditus, Ioannem verò esse pauperiorem, & Carere Beneficijs excluditur à Testibus relatis in eius *Summar. n.16. & 17.* ex quibus iustificatum apparet, Ioannem habere annuatim de redditibus Ecclesiasticis scuta 300. ipsum verò Emanuelem esse pauperiorem.

His tamen non obstantibus Domini existimarunt Sententiam Rotalem esse confirmandam;
5 quia Ioannes Guttierez vltra Concursum Requisitorum à Constitutione Clementina maioribus pollet qualitatibus, nempè grandioris ætatis, antiquioris Sacerdotij, & approbationis ad audiendas fidelium Confessiones, & exercendam Curam animarum, quæ vtpotè concludenter iustificatæ ipsi tribuunt prælationem, vt præter Authoritates allegatas in *decis. huius Causa sub die 10. Aprilis 1652. coram R.P. D. meo Meltio in puncto respondit Rota in Calaguritana Beneficij 27. Nouemb. 1648. coram R. P. D. meo Bichio §. Est vero Didacus cum seqq.*

Quia excepta qualitate Oriunditatis, & gradus Baccalaureatus, quæ ex sequentibus non suffragantur, cęteræ omnes probantur vel ex simpliciattestatione Episcopi Carthaginen. eius Pa-
6 trui, vel ex depositionibus Testium, qui vtpotè nulliter examinati hac lite pendente sine litteris Remissorialibus, & absque Citatione partis nullum gradum probationis faciunt, vt in terminis in hac eadem Rota resolutum fuit in *Calaguritana Beneficij de Murillo coram R. P. D. meo Albergato,*
7 quinimò Officium Inquisitoris, Visitatoris, & Vicarij assequutus fuit eadem lite pendente, vt patet in eius *Summar. num.6.* & animaduertit *Rota in alia Calaguritana de Bilbao 10. Februarij præteriti coram R. P. D. meo Peutingerio §. Et quod attinet;* Qualitas verò oriunditatis non est habenda in consideratione, quia concurrit etiam in Ioanne, dum Ecclesia Aldeanouæ est vnita Ecclesiæ SS. Iacobi, & Andreæ, vbi vacat Beneficium controuersum, vt deponunt Testes relati in *Summario*
8 *Ioannis num. 3.* quæ quidem vnio efficit, vt ipse habeatur perindè acsi esset oriundus eiusdem Ecclesiæ istius Beneficij, vt in similibus terminis dixit *Rota in alia Calaguritana Beneficij 13. Maij 1652. coram R.P.D. meo Bichio vers. Cumque ijdem Testes:* Gradus verò Baccalaureatus præter quod non iustificatur per exhibitionem Priuilegij, remanet solus, & sic insufficiens ad excludendam per locationem debitam Ioanni ob tot alias numero plures qualitates supra ponderatas; Concurrente insuper ipsius paupertate in dicta Decisione perpensa, quæ cum non excludatur à prædictis testibus nulliter examinatis, ipse remanet paupe-
9 rior, & vti præpollens maioribus qualitatibus collitiganti præferendus est, *vt in Calaguritana Beneficij 2. Decembris 1652. coram R. P. D. meo Bichio, in Calaguritana Beneficij de Occon 14. Maij præteriti coram Reuerendissimo D. Decano, & in Calaguritana Beneficij SS. Iacobi, & Andrea 9. huius coram R. P. D. meo Albergato.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA PECVNIARIA.

Luna 26. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Pecunia, quæ de ordine meo Titio nil postulanti fuit persoluta, an censeatur mutuata, an depositata, an potius donata relinquitur in dubio prudentis Iudicis arbitrio, qui talem initum fuisse contractum pronunciabit, qualis suadetur ex coniecturis, quæ vel personam dantis, vel recipientis merita, & qualitates, vel tempus, vel actus ipsos contemporaneos concernunt, quæ omnia hic examinantur.

SVMMARIVM.

1 *Pecunia, dum fuit alicui persoluta, nec ex verbis à tradente, vel recipiente prolatis in actu traditionis apparet ex quo contractu tunc relinquitur prudentis iudicantis arbitrio, qui talem contractum initum fuisse pronuntiabit, qualis probabiliter suadetur ex coniecturis.*

2 *Pecunia alicui persoluta absque expressione Causa, præsumitur donata attenta arctissima amicitia, & sanguinis coniunctione, qua inter dantem, & recipientem intercedebant.*

3 *Item inter nobiles, ac diuites; ac in aliqua insigni dignitate constitutos.*

4 *Pecunia eo animo alicui persoluta, vt recipienti acquiratur, & numquam amplius ad dantem reuertatur, dicitur donata.*

5 *Dictio taxatiua solo in fine posita, totam præcedentem,*

tem, qualificat dispositionem, & quamcumque aliam excludit Causam.

6 *Pecunia absque expressione Causa alicui persoluta, non animo repetendi, sed gratuito donandi censetur tradita dum prius fuit oblata ad mutuum, & deinde in posteriori oblatione mutuum fuit ommissum, & adiecta verba omnimodam largitatem praseferentia.*

7 *Verba non possunt dici curialia, quando fuerunt emissa cum tertio, cui Animus potuit apertè declarari.*

8 *Verba tunc solent considerari tamquam officiosa, & curialia, quando cum eis non concurrit aliquis actus positiuus.*

9 *Secus autem quando cum verbis coniungitur traditio rei, hoc enim casu non possunt dici officiosa, & Curialia cum executio ostendat oppositum.*

10 *Animus qualis fuerit in antecedentibus optimè dignoscitur.*

11 *Confessio filij magnum facit adminiculum contra Patrem cuius voluntas prasumitur ab ipso non ignorari.*

12 *Voluntas Agentis elicitur à Causa motiua dispositionis, à qua ipsa dispositio regulatur, extenditur, & ampliatur.*

13 *Pecunia absque expressione Causa alicui persoluta, prasumitur donata, si numquam vel iudicialiter, vel extraiudicialiter fuit repetita.*

14 *Amplia, vt etiam admittatur taciturnitas per duos tantum Annos.*

15 *Donandi Animus, & voluntas, vt arguatur multū inseruiunt nobilitas, & diuitia disponentis.*

16 *Pecunia alicui tradita absque expressione causa, prasumitur donata illi, quando recipiens in articulo mortis inter catera eius debita, qua commemorauit, de hac mentionem non fecit.*

17 *Donatio principaliter metienda venit ab animo dantis, & non recipientis.*

18 *Donationis coniectura potest etiam desumi ex animo recipientis si in ipso nobilitatis bona fama, ac morum, & integritatis certa qualitas concurrat.*

19 *Mutuum ex quo quis agit est plenè, & concludenter ab eo probandum.*

20 *Ordo posterior in confirmatione pracedentis emanatus, eamdem Causam censetur continere, licet in ipso maior quantitas pecuniarum exprimatur.*

21 *Relatum non debet attendi vbi referens specialem determinationem contineret.*

22 *Relatum non debet attendi, vbi apparet disponentem aliter voluisse disponere in referente, quam, disposuerat in relato.*

23 *Pecunia alicui tradita absque expressione causa non prasumitur data animo repetendi, ex quo recipiens quietantiam fecerit, & tradens illum descripserit debitorem in suis codicibus familiaribus, cum hac possint dici gesta in ordine ad Capsorem.*

24 *Maximè concurrentibus vrgentissimis coniecturis ex quibus donandi Animus elicitur.*

DECISIO CCCCXIX.

Nonnullas conscripserat Epistolas Nobilis Vir Lucas Iustinianus tunc Ianuensis Reipublicæ Dux Mauritio eius Correspondali, in quarum alia sub die 22. Octobris 1644. certioratus, quod bon: mem: Horatius Iustinianus promotus fuerat ad Episcopatum Nucerinum demandauit dicto Mauritio in hæc verba: *V. S. mi farà gratia dargli la qui inclusa, & accennarli, che se io vaglio in seruirlo me le offerro prontissimo, e se di presente bisognasse valersi per maggior sua commodità di scudi mille di giuli dieci, V. S. gle li dia con prenderne riceuuta, e obligo, come parrà à V. S. perche me li renderà quādo più commandarà, e gli sarà di gusto;* In alia autem sub die 10. Martij 1645. pro moto eodem Horatio ad Cardinalitatus Apicem declarans ingens ipsius Animi gaudium non sine magna spe sublimioris fortunæ iniunxit eidem Mauritio ibi: *Voglio credere che V. S. debba hauer fatta l'offerta al Signor Cardinal nostro secondo l'ordine, che gle ne diedi mesi sono, e che egli m' hauerà fatto l' honore, e gratia di valersene, quando nò, ne confermo à V. S. l'ordine, & è che le paghi scudi tre mila di cotesta moneta, dico tre mila, ad ogni suo cenno, parendomi, che di presente possa bisognarne, e lo seruirà di somma magiore, quando si compiacerà d' accennarmelo, douendo essere egli Padrone di me, e di quanto possiedo, senza però volere, nè pretendere da Sua Eminenza &c. solo la sua gratia, e seruirlo &c.*

Primus Ordo nullum habuit effectum, quia Horatius tunc Episcopus mutui oblationem accipere recusauit; Post aliquot tamen menses iuxtà præscriptum alterius Epistolæ transmissæ dicta die 10. Martij 1645. fuerunt persoluta eidem Horatio tunc Cardinali scuta tria millia, ipsoque in humanis agente Lucas nec vnquam Illorum restitutionem vllo modo requisiuit, nec de ea verbum saltem aliquando habuit; Postquam verò Cardinalis vita functus est tunc Iudicium coram A. C. introduxit pro illorum repetitione contra eius hæredem, fauorabilemque sententiam reportauit; Verum deuoluta ad me Causa appellataonis dubitaui An constaret de Credito scut. trium millium, & tematurè discusso negocio negatiuam Sententiam Domini fuerunt amplexi.

Licet enim ad quæstionem à Doctoribus agitatam in *l. cum quid ff. si cert. petat.* inter se discrepantes nonnulli putauerint similem oblationem esse contractum mutui, alij verò depositi, vel Innominatum, & demum gratuitam alij dona-
1 tionem; Omnes tamen conueniunt, quod si ex verbis à tradente, vel recipiente prolatis in quo actu traditionis qualitas Contractus congruè dignosci non valeat, huiusmodi Controuersia ex facti Circumstantijs, peculiaribusque Coniecturis veniat dirimenda, itavt prudens, & æquus Iudex talem initum fuisse contractum existimet, qualis probabiliter suadetur, perpensis omnibus, quæ vel personam Dantis, vel Recipientis merita, & qualitates, vel tempus, vel actus ipsos cōtemporaneos concernunt, ità magistraliter docet *Bart. in d. l. cum quid num. 11. vers. Sed si simpliciter, ibique Alciat. num. 58. cum duob. seqq. ff. si cert. petat. cum alijs Concordantibus relatis in Romana scut. 4000. 4. Iulij 1635. coram bon. mem. Merlino inter eius impress. decis. 692. sub num. 19. repetita in recen. decis. 69. eodem num. 19. par. 7. & in Romana Pecuniaria 17 Martij 1647. Coram Reuerendissimo Tarraconen. sub §. 1.*

In proposito autem Casu plures, atquè vrgentes facti Circumstantiæ, & Coniecturæ perpensæ fuerunt, quæ mutuum, vel depositum omnino excludentes liberam visæ sunt præseferre donatio-
2 nem: Præmissis enim arctissima Amicitia, & Sanguinis Coniunctione, quæ inter dantem, & recipientem intercedebant, vt conuincunt mutuæ vtriusque Epistolæ sub diuersis temporibus exara-
3 tæ, eorumdemque nobilitate, ac dignitate, cum Lucas tunc esset (vt dictum est) Dux Reipublicæ Ianuensis, & Ditissimus, Horatius verò S. R. E. Cardinalis, quas qualitates pro euincen-
de-

do donandi animo ponderarunt *Bart. in d. l. Cum quid sub d. num. 11. vers. Item si erat fortè, ibique Alciat. num. 59. Surd. consil. 534. num. 40. & 41. Card. Mantic. de tacit. lib. 12. tit. 19. n. 9. & tit. 22. num. 7. cum alijs adductis in dicta Romana scut.* 4000. *num. 20. cum 7. seqq.* Superius relata verba dictæ posterioris Epistolę post datum ordinem emissa, ibi: *Senza però volere, ne pretendere da Sua Eminen-*
4 *za &c. solo la sua gratia, e seruirlo*, præcisam aperiunt mandantis voluntatem, quod sicut ex sua mera liberalitate non requisitus, sed proprio motu præfatam trium millium scut. numerationem fieri iubebat, ità pariter numerandam quantitatem recipienti acquiri intendebat, vt nunquam amplius ad se ipsum foret reuersura; Hoc enim absolutè conuenit donationi, nam vt ait *Vulpianus in l. 1. in princ. ff. de donat. Dat aliquis ea mente, vt statim velit accipientis fieri, nec vllo Casu ad se reuerti, & propter nullam aliam Causam facit, quam vt liberalitatem, & munificientiam exerceat, hac propriè donatio appellatur*; idemque subdit in subsequenti §. *Igitur*, ibi: *& factum demonstramus, quod ab eo proficiscitur, qui liberalitatis gratia aliquid dat, vt confestim faciat accipientis, nec vnquam vllo facto ad se reuerti velit*, cum cæteris congestis *Modern. Neapolitan. in summ. decis. tom. 3. tit. de donat. int. viu. & donat. Caus. mort. 10. num. 1. vsque ad 9.*
5 Attenta percipuè illa dictione taxatiua *Solo*, quæ tanquam in fine posita totam præcedentem qualificat dispositionem, & quamcunque aliam excludit Causam, vel remunerationem *l. non solum §. tale ff. de liber. legat.* Perindè ac si Lucas dixisset, ex causa huius solutionis nolo, quod Cardinalis mihi ad aliud teneatur, quam ad suam præstandam gratiam.

Quod clarius comprobatur ex præcedenti oblatione, dùm recipiens erat tantùm Episcopus; Ista enim cum diuersis Cauthelis mutuum redolentibus facta fuit, ibi: *V. S. gle li dia comprenderne riceuuta, e obligo come parrà à V. S. perche me li renderà quando più commandarà, e gli sarà di gusto*;
6 Vndè dum in dicta posteriori Epistola non solum omnia præfata omisit, sed verba omnimodam largitatem præseferentia adiecit, & afflagitatam prius restitutionem in hac non requisiuit, sed dumtaxat recipientis beneuolentiam peroptauit; Vtiquè ex huiusmodi diuerso modo offerendi enumerata pecunia non animo repetendi, sed gratuito donandi verè tradita fuisse censetur, vt ponderat *Surd. d. consil. 534. sub num. 29. vers. postremò quod dotes Rota in d. Romana Scut.* 4000. *sub num. 41. vers. præsertim vero, & num. 42.* Prætensio autem, quod verba dictæ posterioris Epistolæ sint curialia, & officiosa in proposito non subsi-
7 stit; Tum quia non fuerunt emissa cum ipso Cardinali recipiente, sed cum tertio, nempè Mauritio, cui eius animum apertè declarasset, provt fecerat in antecedenti, si mutuare intendisset, ex
8 adductis per *Odd. consil. 64. num. 81. & 82.* Tum etiam quia verba tunc considerari solent vti officiosa quando cum eis non concurrit aliquis actus positiuus, in quibus terminis loquuntur *Corn. consil. 129. num. 7. lib. 3. Laderch. consil. 101. sub*
9 *num. 1. alijque ab altera parte allegati*; Secus autem quando cum eis coniungitur (provt hic) traditio rei; hoc enim casu non amplius possunt dici officiosa, & curialia, cum executio ostendat oppositum, vt optimè declarat *Modern. Mantuan. contr. for. cap. 120. num. 49.* Idquè certius conuincitur siuè ex subsequenti declaratione facta ab eodemmet Luca in alia Epistola sub die 6. Ianuarij 1646. ibi: *Il Signor Cardinale non hà altra, ne magiore obligatione meco, che di honorarmi di suoi commandi &c.* siue ex confessione Laurentij illius filij, nunc in Causa Actoris, qui viuente Cardinali explicitè fassus fuit, dictas pecunias illi fuisse donatas, *Summar. hæredis num. 4. & 7.* Ex subsequentibus enim optimè dignoscitur qualis fuerit Animus in antecedentibus *l. sed & Iulianus §. Proindè ff. ad macedon. l. si seruus plurium §. fin. ff.*
11 *de legat. 1.* Et confessio filij magnum facit adminiculum contra Patrem, cuius voluntatem præsumi debet ab ipso non ignorari, vt benè in similibus terminis notauit *Alexan. cōs. 69. n. 5 lib. 2. cum alijs relatis per Menoch. cons. 1153. n. 14. & 15.*

Valde etiam vrget occasio, quæ solutioni Causam dedit, nempè Promotio recipientis ad Cardinalatum, & maior indè spes à Luca concepta, ac in dicta Epistola cum maxima Animi alacritate significata; Solet enim huiusmodi Personarum gratia, & beneuolentia nedùm actuali, & continuo seruitio, sed etiam muneribus occupari, atque ideò exindè proportionata, & verisimilis ad fuisse videtur occasio, quæ Lucam ad donandum potius quam mutuandum impulisse censetur; Ad
12 eliciendam enim voluntatem agentis semper recurrendum est ad Causam motiuam dispositionis, à qua ipsa dispositio regulatur, extenditur, & ampliatur; vt optimè ponderatur in *dicta Romana Scut. 4000. coram bon. mem. Merlino sub n. 27. vers. Tertia Coniectura est cum trib. seqq.*

Accedunt pariter, tàm taciturnitas ipsius Lu-
13 cæ, qui donec vixit Cardinalis nunquam dd. pecuniarum restitutionem petijt, siuè iudicialiter, siue extraiudicialiter, vt animaduertitur in *eadem Romana Scutorum* 4000. *num.* 36. vbi admissa fuit
14 taciturnitas per duos tantum annos, & in *d. Romana Pecuniaria Coram Reuerendissimo Tarraconen. §. Secundam recensebant*; Quam etiam assertio dicti Mauritij, quod ipse Lucas, & Petrus Iustinianus alius Consanguineus concurrebant inuicem liberali emulatione erga Cardinalem *d. Summar. num. 5.* vt verificetur itaque terminus iste concursus, & emulationis pernecesse sequitur, quod sicut Petrus donauerat, ita pariter Lucas donare
15 voluerit, præsertim cum non solum pari nobilitate, & diuitijs, sed sublimioris gradus dignitate præfulgeret, quod pro iudicanda mente, & voluntate disponentis multum inseruit *Aldobr. consil. 99. num. 21. lib. 1.*

Prętereà plures concurrunt declarationes emissæ à Cardinali de donatione sibi facta à Luca, & honorifici tractatus hac expresse de causa ab eodem habiti erga Laurentium Lucæ filium, nec
16 non eiusdem Cardinalis commemoratio in articulo mortis totius æris, alieni, quod relinquebat, nulla facta mentione de huiusmodi pecuniarum summa; Integerrima enim, & semper perspecta innocens Religiosissimi Cardinalis Conscientia, tam notabilem pecuniarum quantitatē silentio nullatenus prætérijsset, si dono verè acceptam non habuisset, præsertim in extremo vitæ discrimine, in quo æternæ saluti sedulo inuigilans vir probitate, & scientia insignis se se quacunque etiam minima, leuique culpa exonerare voluisse censetur, adeòut sicut de alijs debitis quantumuis exiguæ, & paruæ quantitatis mentionem fecerit; Ita etiam de controuersa fecisset, si dubitare potuisset, eam sibi non fuisse donatā, sed mutuatam, vt in similibus terminis dixit *Rota in*

ta in Vrbeuetana Census 22. Iunij, & 17. Decembris 1635. ac 18. Aprilis 1636. coram bon. me. Motmanno in recent. dec. 72. num. 2. cum seqq. dec. 81. num. 7. & 8. & dec. 119. num. 2. par. 7. & in Romana Fructuum Census 11. Decembris 1645. coram me §. eoque
17 *magis*; Et licet donatio principaliter metienda
18 videatur ab Animo dátis, Attamen præter quod ex Animo etiam recipientis Rota deduxit Coniecturam Donationis si in ipso (prout hic) nobilitatis, bonæ famæ, ac morum, & integritatis certa qualitas concurrat, vt in *dicta Romana Scutorum 4000. num. 43.* In casu nostro Animus recipientis habet concomitantiam præsumptæ voluntatis ipsiusmet dantis, quæ ex supradictis saltem omnibus simul iunctis concludenter resultat, cum tamen satis sit reddere dubiam probationē
19 Actoris, vt obtinere non valeat, ex quo Agens ex mutuo plenè, & concludenter illud probare tenetur *l. Actor 23. vbi Bald. in princ. C. de probat. Pacian. hoc tract. lib. 1. cap. 68. num. 53. & in his terminis Rota in d. Romana Scut. 4000. num. 67. & in dicta Romana Pecuniaria §. 6. fuit in fine.*

Nec subsistit, quod Posterior ordo emanauerit in confirmationem præcedentis loquentis de mutuo, ob illa verba, ibi: *Voglio credere, che V. S. debba hauer fatto l'offerta al Signor Cardinal nostro secondo l'ordine che gle ne diedi mesi sono &c. quando nò*
20 *ne confermo à V. S. l'ordine, & è &c.* Ideoque in ipso eadem Causa repetita dicatur addita solum maiori quantitate ex *Castr. consil. 418. per tot. par. 2.*

Quia præter quod diuersitas notabilis summæ, & qualitatum in dicta Posteriori Epistola sub die 10. Martij 1645. expressarum nullo modo compatibilium cum prȩcedenti sub dicta die 28. Octobris 1644. præsumere facit, quod postremus ordo non referatur ad istam cum cauthelis, & reseruationibus mutuum redolentibus exaratam, sed ad aliam intermediam, quæ dd. vltimæ sub dicta die 10. Martij 1645. conueniat in summa, &
21 qualitatibus; Dum ordo posterior continet vèrba Donationem præseferentia, ipsi inhærendum est, non autem priori relato, *Card. Seraph. dec. 1083.*
22 *num. 4.* Cumque ex supra ponderatis clarè prorsus appareat, Disponentem aliter voluisse disponere in ordine referente, quam disposuerat in relato, ille non autem iste videtur attendendus, vt ex Decio firmat *Peregr. de fideicom. art. 16. n. 111. versic. limita nisi* quem refert, & sequitur *Add. ad bon. mem. Buratt. dec. 52. n. 13.* Præsumitur enim. quod scuta mille, quæ Lucas mandauerat solui Horatio tūc Episcopo ex Causa mutui post quinque menses ipsa cum alijs scutis bis mille intelligi voluerit donata eidem Horatio tūc inter Cardinales adscripto, dum ex prædictis tam apertè desumitur donandi animus.

Nec refert, quod Cardinalis quietantiam fe-
23 cerit Mauritio de pecunia recepta, quodque Lucas in suis Codicibus familiaribus post aliquot dies illum scripserit debitorem. Quia vtrumque reijcitur in *dicta Romana Scut. 4000. num. 42. vers. Nullius comprobata in dicta Romana Pecuniaria §. non obstat numeratio*, ex quo scilicet gesta præsumun-
24 tur in ordine ad capsorem: Et in omnem euentum illis perualere debent tot aliæ Coniecturæ supra ponderatæ, & desumptæ ex verbis ipsius ordinis, diuersitate disponendi, Causa dispositionis, & actibus ab vtraque gestis tam contemporaneè, quam post factam numerationem, ex quibus non mutuandi, sed donandi certus Animus, & voluntas elicitur.

Et ità vtraque &c.

ROMANA FRVCTVVM CENSVS.

Ven. 30. Maij 1653.

ARGVMENTVM.

Ecclesia, quæ cum beneplacito Apostolico super eius bonis Censum imposuit, cum pacto, quod in casum redemptionis fieri deberet depositum ad effectum reinuestiendi pro fideicommissarijs non liberatur si simpliciter soluat Creditori, licet pecuniæ fuissent postea per Creditorem reinuestitȩ, & inuestimentū euanuerit, & licet in Beneplacito, & licentia Apostolica, non fuerit expressum onus faciendi depositum, & ex quibus deducatur onus depositi fuisse magis iniunctum Ecclesiæ soluenti, quam Creditori recipienti?

SVMMARIVM.

1 *Beneplacitum Apostolicum nisi fuerit obtentum in Creatione Census ab Ecclesia impositi, Census non sustinetur.*

2 *Clausula* tenoris &c. *indicat actualem, & realem fuisse factam.*

3 *Obseruantia contractus facit præsumere illum fuisse ritè, & rectè gestum seruatis omnibus solemnitatibus requisitis.*

4 *Probatio non præsumptiua sed plena resultat ex pluribus simul iunctis.*

5 *Pactum in Instrumento Census appositum, quod debitor in casu redemptionis teneatur facere depositum ad effectum reinuestiendi pecuniam directè impedit facultatem redimendi, nec immutat naturam contractus Censualis.*

6 *Pactum, quod Ecclesia in casu redemptionis Census teneatur facere depositum ad effectum reinuestiendi pecuniam non est illi præiudiciale, cum eadem facilitate sit depositum, qua fit solutio, immò est ei fauorabile.*

7 *Pactum quod Ecclesiæ non erat præiudiciale, sed fauorabile, non erat Pontifici exprimendum, quia non retraxisset, sed incitasset ad concessionem Beneplaciti.*

8 *Beneplacitum Apostolicum obtentum pro venditione, non extenditur ad pactum retrouendendi, nisi exprimatur.*

9 *Pactum retrouendendi immutat naturam Venditionis, & potens fuisset Principem retrahere si ei fuisset expositum.*

10 *Procurator sibi imputare debet, si sciens legem contractus, quam ipse stipulatus fuerat, & ex qua cautius agendo poterat præiudicium euitare illam seruare neglexit.*

11 *Pactum faciendi depositum adiectum in Instrumento, dum non est adimplendum post factam solutionem, eius implementum spectat ad Creditorem recipientem, non autem ad debitorem soluentem.*

12 *In vno eodemq; Instrumento, non datur prius, ac posterius, sed omnia Iuris Censura, censetur simultaneè coniuncta.*

13 *Onus depositi censetur iniunctum debitori, dum ipse ex Verbis Instrumenti dumtaxat liberationem consequebatur facto deposito.*

14 *Dictio* ita tamen *totam præcedentem dispositionem modificat, & declarat.*

15 *Implementum per æquipollens allegari non potest, dum exinde non sequitur idem effectus.*

DECISIO CCCCXX.

Ex defectu non seruatæ formæ adiectæ in Testamento Io: Antonij Senioris, & in Instrumento Crea-

Creationis Census, de quo agitur in *decis. 22. Iunij 1646. coram me* dixerunt Domini Mandatum A. C. esse exequendum, idemque hodiè responderunt, Causa ter proposita.

Nec subsistit, quod super dicta Creatione non
1 interuenerit Beneplacitum Apostolicum, ideoque obstet Dispositio *Extrauag. ambitiosæ de reb. Eccles. non alienan.*

Quia plura concurrunt, quæ illius existentiam concludenter iustificare videntur, & signanter eius repetitio facta ab ipsomet Procuratore Generali Ordinis dd. Canonicorum in actu petendi licentiam pro Impositione dicti Census à Cardinale Protectore, cui directum fuerat, quæ in his verbis supponit eius dimissionem panes acta Notarij rogati, ibi: *Repetijt Breue S. D. N. sub Datum Romæ apud S. Petrum die 4. dicti mensis Martij 1586. dicto Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Cardinali præsentatum, & in actis mei dimissum &c. Summario Buscha num. 2.* Attestatio eiusdem Cardinalis Protectoris, qui concedendo dictam licentiam professus fuit vidisse, & considerasse omnia pro exequutione dicti Breuis necessaria, illisque visis, & consideratis iuxtà eius formam dictam licentiam concessit *eodem num. 2.* Reiteratæ confessiones, tam dicti Procuratoris Generalis, quam eorumdem Canonicorum emissæ in Instrumentis dictæ Impositionis, eiusque ratificationis capitulariter factæ, in quibus vlterius Notarius subdit, sibi originaliter exhibitum, & tra-
2 ditum cum Clausula *tenoris &c.* dicto *Summario num. 3.* quæ realem, & actualem indicat factam fuisse illius productionem, *Gratian. discept. 121. num. 33. Buratt. decis. 730. num. 3. Add. ad Gregor. decis. 59. nu. 13. Rota in Romana Locorum Montium 3. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Meltio §. Validitas vers. visum etiam*; & deniquè subsecuta obseruantia resultan. non solum ex solutionibus Fructuum, sed etiam ex restitutione sortis facta in actu supradictæ extinctionis, quæ facit præsu-
3 mere actum fuisse ritè, & rectè gestum, seruatis omnibus solemnitatibus, ex adductis *in Narnien. Bonorum 19. Iunij 1617. coram Sacrato in recent. dec.*
4 *694. num. 2. par. 8. recen.* Ex pluribus autem simul iunctis nõn præsumptiua, sed plena resultat probatio, *Bald. consil. 3. num. 4. lib. 3. Soccin. Iun. consil. 32. num. 24. & consil. 39. num. 14. lib. 2. Roman. consil. 7. num. 3. Cyriac. contr. 291. num. 21. bon. mem. Coccin. decis. 297. num. 2. cum alijs allegatis in Romana Diuisionis 20. Iunij 1640. corã R. P. D. meo Bichio §. Nec obstat, & in similibus terminis in Colonien. Vicariæ 24. Ianuarij proximipreteriti coram R. P. D. meo Meltio.*

Non obstat, quod in dicto Breue, neque in prædicta licentia insertum fuerit dictum pactum faciendi depositum ad effectum inuestiendi pro fideicommissarijs.

Quia, vt respondetur in dicta *Decisione §. Quod*
5 *autem cum seqq.* huiusmodi pactum nec directè, neque indirectè impediebat facultatem redimendi, nec mutabat, aut alterabat naturam Con-
6 tractus, minusque erat Canonicis præiudiciale, cum eadem facilitate fiat depositum, qua fit solutio, quinimò erat admodum fauorabile, cum plura pericula potuissent incurri in libera solutione, quam in Deposito, ex quo in hoc non erat indaganda persona cui fieri debuisset solutio, prout indaganda fuisset in libera solutione, quæ fieri debebat in manibus fideicommissarij, & propter hanc maiorem securitatem resultantem ex deposito passim Debitores malent deponere,
7 quam soluere; Dum autem pactum non erat præiudiciale, sed fauorabile, non erat Pontifici exponendum, quia non retraxisset, sed inuitasset ad concessionem Licentiæ, *cap. postulasti de Rescript. Felin. in cap. super litteris num. 2. eod. tit. Soccin. Sen. consil. 164. nu. 5. lib. 2. Cæsar. de Grass. dec. 119. alias 8. num. 1. & seq. de preben. Rot. decis. 73. de rescript. in antiqu. coram Pan. decis. 198. num. 9. & 10. & decis. 206. num. 23. & coram bon. mem. Merlino decis. 243. num. 5. & 6.* Vndè non
8 applicatur simile de pacto retrouendendi, ad quod non extenditur Assensus venditioni præstitus, nisi exprimatur ex *Surd. decis. 220. num. 5. &*
9 *Gizzarell. decis. 67. nu. 4.* Cum illud alteret substantiam Contractus, & potens sit retrahere Principem, quorum neutrum considerari potest in pacto de quo agitur; Preiudicium verò deducen. ex huiusmodi necessitate deponendi, vtpotè merè euentuale oriens potius ex incuria, & negligentia Procuratoris, quam ex natura pacti non est considerabile, & sibi imputet Procurator qui
10 probè sciens, leges Testamenti, & Impositionis, quam idemmet stipulatus fuerat, illas seruare neglexit, ex quibus cautius agendo potuisset præiudicium euitare, vt probat *text. in §. si verò non fecerit Auth. de hæred. & falcid.* ibi: *Sed dabit ei pænam exactio suæ malignitatis cum trascenderit leges, ex quibus cautè omnia agens nihil poterat damnificari, quem expendit Rota in Viterbien. Castrorum 11. Martij 1626. coram bon. mem. Coccino in recent. decis. 4. num. 16. par. 5.*

Nec refert, quod duo sint pacta apposita in Instrumento dictæ Impositionis inter se distincta, & separata, alterum respiciens formam redemptionis, pro cuius adimplemento contrahentes, nihil aliud voluerunt, quam, vt fieret Restitutio integræ sortis vna cum fructus vsquè tunc decursis, alterum verò respiciens Depositum pecuniarũ ad effectum illas inuestiendi cum ijsdem Vinculis, & Conditionibus, quod tanquam positum
11 independenter à primo, & adimplendum post factam solutionem, eius Implementum spectaret ad Creditorem recipientem, non autem ad Canonicos soluentes.

Quia præter quod in vno, eodemque Instru-
12 mento non datur prius, nec posterius, sed omnia Iuris Censura censentur simultaneè coniuncta *Bart. in l. Contractus n. 5. & 6. C. de fid. Instr. Cagnol. in l. secta num. 157. ff. si cert. pet. Surd. cons. 217. num. 9. Rota in Romana Saluiani de Casalibus 11. Martij 1643. coram R. P. D. meo Peutingerio §. Hinc non obstat*, Obiectum corruit ex clara, & oculari lectura ipsius Instrumenti, vbi post ad scriptam facultatem redimendi, & adiectum pactum deponendi sequuntur hæc verba ibi: *Ità tamen quod facto dicto Deposito ex parte dictæ Congregationis, & Canonicorum modo, & forma prædictis dicta Congregatio, & Canonici sint, & censeantur li-*
13 *beri, & ad aliquid aliud non teneantur &c.* Hinc enim satis aperta eruitur Contrahentium intentio iniungendi onus deponendi, ipsimet Congregationi, & Canonicis, dum ipsi tunc solum liberationem consequebantur quando depositum ex eorum parte, modo, & forma prædictis, nempè ad effectum Inuestiendi pro fideicommissarijs actualiter factum esset, prout in Testamento, & ibidem
14 cauebatur, Dictio enim illa, *Ita tamen*, totam præcedentem dispositionem modificat, & declarat, *Surd. consil. 315. num. 29. Capic. decis. 108. num. 6.*

numer. 6. cum seqq. Card. Seraphin. decis. 447. num. 3.

Cæterum nec refragatur repetitum Implementum per æquipollens, ex quo pecuniæ per Canonicos restitutæ ab Enea reinuestitæ fuerunt in alio Censu: Quia cum huiusmodi Inuestimentum euanuerit, ex quo fuit factum sine vllo onere fideicommissi propter liberam solutionem factã à Canonicis, quæ fuit origo totius mali, alle-
15 gari nequit adimplementum per æquipollens, dum exindè non sequitur Idem effectus ex authoritatibus allegatis in dicta *decis. §. demum nihil releuat.*

Et ità Domini steterunt in decisis vtraque parte Informante &c.

BONONIEN. PECVNIARIA.

Lunæ 16. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Maritus, dum habebat ab Vxore generale mandatum ad administrandum omnia illius bona extra dotalia probato quod aliqua bona particulariter administrauerit, exindè generalis administratio præsumitur, adeo vt ipse, vel eius Hæres de vniuersis bonis teneatur Vxori rationem reddere, quæ generalis administratio probata in præteritum, dicitur etiam probata, & continuata in futurum vsque ad mortem, vsquequo probetur mandatum fuisse reuocatum, & ex quibus illius reuocatio præsumatur?

SVMMARIVM.

1 *Administratio probatur ex Instrumentis locationum factarum ab Administratore, quæ fuerint effectuatæ mediante perceptione affictuum.*

2 *Maximè accedente mandato ipsiusmet Domini ad administrandum.*

3 *Mandatum ad administrandum bona præsumitur continuatum, donec reuocatum probetur.*

4 *Maritus ex bonorum locatione facta nomine Vxoris semper dicitur administrasse tanquam illius Procurator, licet in dicta locatione comprehenderentur etiam aliqua bona propria eiusdem mariti.*

5 *Administrator voluntarius, non autem necessarius regulariter rationem reddere non tenetur, nisi de administratis.*

6 *Maritus, dum constat de generali mandato ei per Vxorem dato ad administrandum omnia sua bona extradotalia probato aliquo actu particulari tantum censetur generaliter omnia bona administrasse.*

7 *Actus particularis non attenditur, sed causa vniuersalis.*

8 *Testes deponentes de certa scientia, & quorum dicta adminiculantur ex Instrumentis optimè probant.*

Item si roborentur Iuris præsumptione, & ex solito ibidem.

9 *Administratio facta in præteritum arguit administrationem in futurum.*

10 *Maritus bona extradotalia Vxoris solet administrare.*

11 *Testes examinati in Iudicio Criminali pro informatione Curiæ, & sine Citatione partis non probant in Ciuili.*

12 *Confessioni partis potius est deferendum, quam Testibus contrarium deponentibus.*

13 *Testibus potius creditur circa ea, quæ deponunt in interogatorijs, quam testificatis super Articulis.*

14 *Administrare dicitur etiam ille, qui per alium administrat.*

15 *Mandatum ab Vxore factum Viro ad administrandum sua bona extradotalia, non censetur reuocatum ex eo, quod Vxor administrationi simpliciter præfuerit, neque ipsa administrauerit.*

16 *Mulier, quæ administrationi omnium bonorum, tam propriorum Viri, quam suorum extradotalium præfuit, sicuti non censetur ex hoc bona Viri administrasse, ita nec sua extradotalia, sed simpliciter præfuisse illorum administrationi à viro dependente.*

17 *Testes deponentes inuerisimilia, & sibi metipsis contrarij omnem fidem amittunt.*

18 *Testes numero plures, & coniecturis adminiculati, sunt præferendi paucioribus non adminiculatis, & incongruam rationem adducentibus suarum depositionum.*

19 *Infirmitas, quæ in præteritum non fuit impedimento ad impediendam administrationem non censetur esse impedimenti ex post, nisi grauior probetur effecta.*

20 *Podagra non impedit administrationem, aliaque munia patrimonialia, sed solum corporalia.*

21 *Actus æquiuocus nullius est releuantiæ, ad effectum probandi administrationem bonorum.*

DECISIO CCCCXXI.

Sententia Rotalis condemnans Beccadellum hæredem Laurentij Bonsignorij ad solutionem libr. 30. mille ex Causa administrationis bonorum extradotalium Gesiæ Vxoris gestæ à dicto Laurentio illius Viro ab anno 1621. & continuatæ vsque ad annum 1637. quo ipse decessit, hodiè fuit confirmata.

Quoniam huiusmodi Continuatio satis super-
1 què probatur ex duobus Instrumentis, altero locationis dd. bonorum factæ ad Nouennium à dicto Bonsignorio de anno 1622. effectuatæ mediante perceptione affictuum, comprobatur ex verbis alterius sequentis Instrumenti, ibi, *Cum solutione tunc facta &c.* & altero distributionis eorumdem Affictuum in certas pagas do ann. 1626. *Summar. Gesiæ. num. 3.* quæ indubitatam præseferunt Viri administrationem *l. Codicillis 91. §. Instituto filio ff. de leg. 2. cum alijs latè congestis in decisione in hac Causa emanata coram Eminentissimo D.*
2 *Cardinali Ottbobono 10. Ianuarij 1650. §. 1.* Accedente præsertim eius præcedenti mandato iustificato ex confessione ipsiusmet Bonsignorij emissa in alio antecedenti Instrumento anni 1651.
3 quod hodiè non controuertitur, quod præsumitur continuatum, donec reuocatum probetur, *l. si quis alius 27. §. qui mandatum ff. mandat. Bald. in cap. ea parte num. 13. de rescript. Card. Mantic. de tacit. lib. 7. tit. 22. num. 1. Rota dec. 387 num. 24. par. 5. recent.*

Non obstat, quod in dicta Locatione comprehendentur etiam quædam bona propria Viri, eamque fecerit maritus nomine suo, & Vxoris; Quia quidquid sit, An hoc iustificetur, satis est,
4 quod ibidem comprætensa fuerint aliqua ad Gessiam spectantia ad effectum, vt ex ipsa Locatione facta etiam nomine Vxoris verificatum remaneat, ipsum ea bona administrasse tanquam illius Procuratorem, *Dec. cons. 510. num. 4. Bero. consil. 199. num. 3. & 7. lib. 1. cum alijs allegatis in Romana, seu Veliterna Affictus 13. Ianuarij proximè præteriti coram R. P. D. meo Bichio §. Tantum autem.*

Nõ obstat, quod nõ versemur in Administrato-
5 re necessario, sed voluntario, qui regulariter non tenetur reddere rationem, nisi de administratis ex de-

ex deductis in *Romana Domus 17. Martij 1649. coram eodem D. meo Bichio §. Non alterum*; Vrgeret enim nisi ex dicta Confessione Bonisignorij apertè constaret de generali mandato ei dato per Vxorem ad administrandum omnia sua bona,
6 hoc enim stante, sufficit docere de aliquo particulari actu ad effectum præsumendi, ac probandi vniuersalem administrationem cum attendatur
7 potius Causa vniuersalis, quam ipse actus particularis, vt responsum fuit in *Romana Locorum Montium 4. Iulij 1640. coram bon. mem. Coccino, & in Marsicen. Iurisdictionis 17. Iunij 1647. pariter coram R.P.D. meo Bichio §. & vltro.*

Et hanc generalem administrationem viri continuatam vsquè ad obitum probant Testes pro Gessia examinati, qui etiam coarctant negatiuam exclusiuam eius administrationis, excepto tantum quodam Horto nuncupato di Calamo-
8 sco; Quorum dicta sunt attendenda; Tum quia deponunt de certa scientia, *Rot. dec. 243. n. 12. par. 6 decis. 270. num. 1. & dec. 283. num. 2. par. 7. recent.* & adminiculantur à præfatis Instrumentis, *Rota decis. 147. num. 3. par. 1. recent. & coram San. mem. Gregor. decis. 340. num. 6.* Tum quia roborantur Iuris præsumptione, quæ ex administratione in
9 præteritum arguit administrationem in futurum, *Rota dec. 237. num. 2. & decis. 321. num. 4. par. 1.*
10 *recen.* Tum denique quia iuuantur à solito, quod Viri administrent bona extradotalia Vxorum, *Rota decis. 343. num. 3. par. 4. recen. cum alijs in d. dec. §. eadem verò administratio.*

Nec obstant Testes pro altera parte adducti;
11 examinati enim in Iudicio Criminali pro Informatione Curiæ sine Citatione partis non probant in Ciuili, vt comprobatum fuit in alijs *decisionibus huius Causæ coram R. P. D. meo Bichio 26. Maij 1645. §. Assertum verò infra vers. Testes tandem, & 19. Ianuarij 1646. sub §. minus vrgent, & coram*
12 *D. Card. Ottobono §. Neque obstant*; Illis verò cum Remissoria A. C. negantibus, administrationem gestam à Laurentio anno 1620. repugnat penitus propria confessio ipsius Laurentij emissa in dicto Instrumento anni 1621. cui potius, quam dictis testibus videtur deferendum, *vt respondetur in dicta Decisione D. Cardinalis Ottoboni dicto §. nequè obstant, versic. sed etiam quia*; Alij verò postremò examinati cum Litteris Remissorialibus Rotę potius retorquentur contra producentem, dum expressè fatentur, quòd Laurentius erat Dominus, & vniuersaliter administrabat omnia bona, quodque vt ipsi referunt: *Quello ordinaua il Signor Lo-*
13 *renzo si faceua, & esseguiua*; Cumquè præfata deponant in Interrogatorijs, ipsis standum est potius, quam testificatis super articulis, vt dixit *Rota decis. 774. num. 3. par. 3. recent. & in Eluen. Iurisdictionis 19. Iunij 1647. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. final. vers. Nequè Testes.*

Non obstante, quod Gessia, vt prætenditur, exegerit redditus bonorum, retinuerit Crumenam, & satisfecerit, ac soluerit Creditoribus, & domesticis: Quia cum dicti Testes vlterius deponant, ipsam non disposuisse de dictis bonis, vel pecunijs ad sui libitum, illas conuertendo in proprios vsus, sed eas expendisse semper de mandato Viri, signanter satisfaciendo eius Creditoribus, qui in faciem ipsius Laurentij receputas, & quietantias faciebant, inferri non potest, nisi quædam administratio subordinata, & dependens ab administratione Viri, seù potius simplex assistentia, quæ eo magis comprobat, ipsum
14 Virum administrasse, cum dicatur administrare etiam ille, qui per alium administrat, *l. Tres Tutores §. non solum, & l. Ità autem §. gessisse ff. de administr. Tut. l. verò Procuratori ff. de solut. gloss. in l. quicunque §. non tamen vers. dumtaxat ff. de Instit. act. Gratian. discept. 677. num. 23. cum alijs allegatis in dicta decis. R. P. D. mei Bichi sub dicta die 19. Ianuarij 1646. §. Cum preterea*; stant enim simul, quod Vxor administrationi præfuerit, quodquè
15 Vir administrationem continuauerit, neque exindè præcedens mandatum dicitur reuocatum, *cap. si quem de procur. in 6. Paris. cons. 88. num. 24. & seqq. lib. 4.*

Præcipuè ponderando, quod ijdem Testes sub-
16 dunt, mulierem præfuisse administrationi omnium bonorum, tam propriorum, quam Laurentij Viri; Vndè sicut absurdum esset intelligere eorum dicta de plena, & absoluta administratione in bonis Laurentij, ità etiam in proprijs restringi debent ad solam administrationem depen-
17 dentem à Viro, alias autem inuerisimilia deponerent, & essent sibimet ipsis contrarij, quod eis tolleret omnem fidem, *Bald. cons. 314. in fin. lib. 2. Alexand. consil. 2. num 11. lib. 7. Paris. consil. 58. num. 80. lib. 4. San. Mem. Gregor. decis. 471. n. 5.*

Et in omnem Casum Testes Gessiæ cum sint
18 numero plures, & adminiculentur tot Coniecturis supra ponderatis semper essent præferendi deponentibus pro Beccadello paucioribus, non adminiculatis, & incongruam prorsus adducentibus rationem suarum depositionum, dum aiunt, Laurentium non potuisse administrare, ex quo
19 laborat podagra, & tamen cum aliundè probetur huiusmodi morbo laborasse etiam anno 1620. sicut tunc temporis talis Infirmitas non erat impedimento, quia Laurentius bona extradotalia administrasset, ità etiam non verificatur, potuisse ab ea impediri post annum 1621. cum ab illis præcisè non deponatur de maiori impedimento, & grauiori infirmitate, *Gabr. consil. 51. num. 30. vers. Tamen id non obstat. lib. 1. Card. Mantic. de tacit. lib. 7. tit. 22. num. 46. Card. Put. decis. 287. num. 4. lib. 3. in corr. & decis. 100. num. 22. cum*
20 *seqq. par. 1. diuers.* Podagra enim non impedit administrationem, aliaque munia patrimonialia, sed solùm Corporalia *ad text. in l. podagra 3. C. qui morb. se excus. lib. 10. Paris. de resign. lib. 5. part. 3. num. 42. relati in dicta decisione sub §. æs alienum.*

Deniquè nil facit, quod anno 1629. Gessia dederit ad societatem animaliũ libras 400. Quia cum illas congerere potuerit ex fructibus prædicti Horti de *Calamosco* sibi reseruatis, vel exindè non
21 resultat, quod alia bona administrauerit, vel saltem tanquam actus æquiuocus nullius est releuantiæ *cap. Quoniam contra de probat. l. non fatetur C. eod. cum vulgar.* Et hinc non obstant *Surd. cons. 290. num. 25. Menoch. dec. Lucen. 69. num. 16. Fontanell. de pact. nupt. Claus. 6. gloss. 2. par. 7. nu. 42.* Quia procedunt (vt in eis legitur) quando concludenter iustificatur ex actibus positiuis, quod Vxor bona extradotalia administrauerit, vel quod fructus de ipsius consensu in communes, & promiscuos vsus conuersi fuerunt, contrarium in casu nostro apparet ex latè firmatis in omnibus prædictis decisionibus.

Ideoquè cum ex his appareat Iustitia Sententiæ Rotalis, eiusque validitas non reuocetur in dubium, pro eiusdem confirmatione resolutum fuit vtraque parte Informante, &c.

LVCA-

LVCANA BONORVM.

Veneris 20. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Ecclesia restituitur in integrum aduersus præscriptionem longissimi temporis etiam elapso quadriennio probata tamen enormissima læsione, quæ lesio non consideratur circa rem præscriptã, sed respectu totius Patrimonij, adeovt Ecclesiæ præscriptionem passæ vltra rem præscriptam, non remanet in bonis, vnde substentari possit; neque huiusmodi restitutio peti potest contra Tertium possessorem, nisi prius exclusis bonis alienantium pro releuatione, & eorum hæredum hocque procedit etiam si ageretur contra aliam Ecclesiam, & quænam Ecclesia inter possidentem, & vindicantem bona agat de damno vitando?

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ succurritur per restitutionem in integrum aduersus præscriptionem longissimi temporis, & elapso quadriennio.*

2 *Declara tamen hoc procedere, quando docetur de enormissima læsione.*

3 *Læsio enormissima, ad effectum obtinendi restitutionem in integrum aduersus præscriptionem longissimam elapso quadriennio, probanda est non respectu ad rem præscriptam, sed ad totum Patrimonium.*

4 *Amplia vt opus sit, quod præscriptionem passo vltra rem præscriptam non remaneat, vnde viuere possit.*

5 *Restitutio non datur sine læsione.*

6 *Petens restitui in integrum aduersus præscriptionem, prius debet excutere bona alienantium, & eorum Hæredum pro sua releuatione, antequam possit restitutionem obtinere aduersus tertium Possessorem.*

7 *Restitutio in integrum, quando agitur inter duas Ecclesias non datur contra illam Ecclesiam, quæ tractat de damno vitando.*

8 *Ecclesia illa dicitur tractare de damno vitando in concursu alterius Ecclesiæ, quæ rem suam ammittit, & agit reiuendicatione contra aliam Ecclesiam.*

9 *Declara hoc intelligi, quando alia Ecclesia, à qua res vendicatur eam habuit titulo lucratiuo, secus si illam habuit titulo oneroso.*

10 *Ecclesia illa præfertur, quæ est rea, & conuenitur ab alia Ecclesia, & potior est illius Causa, quamvis vtraque Ecclesia agat de damno vitando.*

DECISIO CCCCXXII.

FVerat coram Me decisum 17. Iunij 1652. Ecclesiæ Sancti Petri maiori Lucen. competere restitutionem in integrum aduersus Præscriptionem septuaginta quinquè annorum allegatam à Monasterio SS. Bartholomei, & Pontiani possessore bonorum, de quibus agitur, sed Causa hodiè denuo discussa Domini recesserunt à Decisis.

Quamuis enim Ecclesiæ succurri soleat per hu-
1 iusmodi Restitutionem aduersus præscriptionem etiam longissimam, cum de stylo Curiæ non attendatur lapsus quadriennij ex auctoritatibus in
2 decisione allegatis; Hoc tamen intelligitur procedere quando docetur de enormissima læsione, vt originaliter declarat *gloss. in cap. 1. in fin. de restit. in integr. in 6. Dec. consil. 36. circa finem, Ias. consil. 55. num. 5. lib. 1. Odd. de restit. in integr. par. 1. quæst. 19. art. 7. sub num. 86. vers. in contrarium est communis Gratian. discept. for. cap. 601. numer. 45. cum seqq. Rot. decis. 247. num. 8. part. 4. diuers. coram Pen. decis. 461. num. 5. & in recent.*
3 *decis. 484. num. 49. & 50. par. 6.* Quæ probanda est non respectu ad rem præscriptam, sed ad to-
4 tum Patrimonium, itaut opus sit, quod vltra rem præscriptam non remaneat præscriptionem passo, vndè viuere possit, *Socc. Sen. consil. 266. num. 24. & seqq. lib. 2. Natt. consil. 525. num. 50. lib. 3. Gonzal. super reg. 8. Cancell. gloss. 21. nu. 21. & seqq. vsque ad 28. Gratian. vbi supra cap. 148. num. 21. cum seqq. Rota decis. 428. num. 3. par. 1. diuers. & admisit in d. decis. 284. sub num. 50. par. 6. recent.*

Hoc autem Dominis hodiè visum non fuit iustificatum, imò contrarium apparere, ex quo Priores Ecclesię, cuius nomine restitutio prætenditur, continuo commodè vixerunt ex reddditi-
5 bus bonorum illius, & sic cum cesset requisita Læsio, non datur in integrum restitutio, vt in terminis latè probatur in *decis. 428. num. 1. & 2. par. 1. diuers.*

Præterea competit Priori actio pro sui releua-
6 tione contra hæredes alienantium, quorum bona excutere debet antequam restitutio petat aduersus Monasterium tertium possessorem, *Abb. in cap. Auditis 15. num. 15. sub num. 34. vers. tenetur tamen Prælatus de Præscript. Balb. eodem tract. part. 1. 5. par. princip. quæst. 2. num. 5. inter tract. magn. tom. 17. fol. 87. Thesaur. decis. Pedem. 103. sub num. 9. vers. & ad hoc facit* Roder. Suarez *alleg. 21. num. 7. Cost. remed. subsid. 48. num. 4.*

Et quatenus replicatur in *decisione sub §. final.* alienantium bona non superesse, corruit, quod Monasterio succurri non possit agendo contra Releuatores, cum sint ijdemmet Alienantes, eorumque hæredes, & hinc ex alio etiam excluditur dicta restitutio in integrum, nempè ex quo
7 agitur inter duas Ecclesias, quarum priuilegia conquassantur, vel præfertur ea, quæ agit de
8 damno euitando, qualis licet dicatur, quæ rem suam amittit, vt respondit *Rota in Feretrana Parocchialis 11. Februarij 1628. coram Cardinale Virili*
9 *apud Postb. de manut. decis. 518. num. 7.* Hoc tamen intelligendum est quando alia Ecclesia; à qua res præscripta vindicatur, eam habuit titulo lucratiuo, secus verò si illam habuerit, vt in casu nostro, titulo oneroso, tunc enim etiam in ea verificatur Amissio rei propriæ, *Peregrin. consil. 77. sub num. 39. lib. 1. Amat. decis. March. 77. num. 9. cum concordantibus allegatis in* Romana, *seù Perusina Census 23. Iunij 1645. coram R. P. D.*
11 *meo Bichio §. vltimo*; Cumque de cætero sit rea, & conueniatur, potior est Causa ipsius, quamuis vtraque agat de damno euitando. *Bald. in l. Iubemus num. 1. C. ad Trebell. Amat. d. decis. 77. dicto num. 9. San. mem. Gregor. decis. 473. num. 14. Rota in Anconitana Census 7. May 1646. sub §. 1. versic. Cui rationi accedit alia coram R. P. D. meo Peutingerio, & 1. Iunij 1649. coram me §. Quia præter quod in fine.*

Atque ità vtraque &c.

LEODIEN. DECIMARVM.

Lunæ 23. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi decimas debetur Capitulo pro quo non solum concurrit assistentia Iuris ratione vniuersalis curæ Animarum, quam exercet loco Parochi, sed etiam actualis possessio exigendi, quæ probatur ex continuatis locationibus omnium decimarum, & licet per longum tempus non exege-

exegerit sufficit tamen Capitulo ad effectum manutentionis Ciuilem possessionem semper animo retinuisse.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum exercens curam Animarum loco Parochi, habet assistentiam Iuris pro exigendis decimis.*

2 *Locationes decimarum si sint plures, & antiquissimæ præsumuntur effectuatæ, & probant quasi possessionem manutenibilem illas exigendi fauore locatoris.*

3 *Maximè iunctis depositionibus Testium affirmantium illarum effectuationem, & perceptionem Decimarum.*

4 *Laudum super compromisso emanatum non importat recessum ab assistentia Iuris, neque inducit nouationem extinctiuam, sed solum cumulatiuam.*

5 *Laudum non habuisse effectum, neque fuisse acceptatum apparet si à sententia Iudicis ad formam laudi emanata fuerit appellatum.*

6 *Laudum quod non fuit acceptatum, quamuis sit antiquissimum non est attendendum.*

7 *Obseruantia seu antiquitas laudi nihil operatur dum illud non fuit acceptatum, multoque magis si constet de contraria obseruantia.*

8 *Laudum licet fuerit in Iudicio productum, non censetur acceptatum, dum illius productio fuit facta cum protestatione illud non approbandi.*

9 *Maximè si illud producens iudicialiter petitionem fecerit, quæ dicto laudo repugnet, cum hic resultet intentio producentis illud impugnandi potius, quam acceptandi.*

10 *Scriptura in actis producta non censetur approbata, nisi constet de intentione producentis.*

11 *Laudum cuius efficacia, & subsistentia, est turbida, & altiorem requirit indaginem, in Iudicio petitorio discuti debet, non retardata manutentione à Possessore petita.*

12 *Confessio emanata in libello partis asserentis decimas sibi non fuisse solutas, dum apparet de contrario, scilicet de quasi possessione illas exigendi, vel præsumitur erronea. vel saltem non excludit, quin possessor semper animo retinuerit Ciuilem possessionem, quamuis decimæ sibi non fuissent solutæ.*

13 *Manutentio dum fuit petita conuincit possessorem se numquam habuisse pro spoliato.*

14 *Possessio Ciuilis Animo retenta sufficit ad effectum obtinendi manutentionem.*

15 *Locatio decimarum facta cum clausula tales, quales habet locator, non excludit comprehensionem omnium decimarum.*

DECISIO CCCCXXIII.

AD excludendam petitam manutentionem à Capitulo, & Canonicis Sancti Materni in quasi possessione percipiendi integram decimam tàm grossam, quam minutam scribentes pro Communitate, & hominibus Villarij duo obiecta amplius non tacta nouiter excitarunt. Alterum nempè quod assistentia Iuris per illos allegata sublata, & extincta fuerit per compromissum inter ipsos, & Villarios in communes arbitros factum de anno 1374. & laudum desuper emanatum. Alterum verò, quod nullam haberent possessionem de tempore motæ litis, dum in libello anni 1590. fassi fuerunt, quod Villarij per 30. annos non soluerunt decimas controuersas.

Verum his non obstantibus DD. inhærendo fundamentis decisionum editarum *coram R. p. d. meo Meltio* 16. *Iunij* 1651. super manutentione, & 27. *Ianuarij antecedentis, ac* 22. *Aprilis* 1652. super petitorio, iterum existimarunt Capitulo, & Canonicis dandum esse mandatum de manutenendo, quia non solum pro eis concurrit assistentia

1 Iuris ratione vniuersalis Curæ Animarum, quam exercent loco Parochi per Vicarios ab eis pro tempore deputatos, sed etiam actualis quasi possessio iustificata ex pluribus locationibus continuatis ab anno 1527. vsque ad annum 1613. quæ cum sint plures, & antiquissimæ præsumuntur ef-

2 fectuatæ, & probant quasi possessionem manutenibilem, iunctis potissimè depositionibus Testium

3 illarum effectuationem, & perceptionem dd. Decimarum affirmantium ex *Iuribus plenè allegatis in prædictis decisionibus.*

Nec obstat dictum primum obiectum; quia

4 compromissum, siuè etiam laudum desuper latum non importat recessum ab assistentia Iuris, nequè inducit nouationem extinctiuam, sed solum cumulatiuam *Ias. cons.* 16. *num.* 6. *&* 7. *lib.* 1. *& cons.* 168. *num.* 31. *cum duob: seqq. lib.* 4. *Gratian. discept.* 557. *num.* 32. *cum seqq.* ea ratione, quia compromissum non censetur factum ad alium effectum, nisi vt arbitri cognita Iuris assistentia pro Canonicis curam Animarum habentibus, Communitatem ad soluendas decimas condemnent. Animaduertendo insuper quod laudum non ha-

5 buit effectum, & non fuit acceptatum; Communitas enim, & homines dicti loci Villarij illud expresè impugnarunt, dum à sententia Iudicis de Partibus ad illius formam emanata appellationem interposuerunt, & in quarta Instantia obtinuerunt sententiam declarantem benè appellatum, & malè iudicatum. Quinimò vsque ab initio causæ semper sustinere voluerunt, quod decima minuta solum debeatur de certa specie, nempe lanarum ouium, & veruecum negatis omnibus alijs, ex quo vtiq; fassi fuerunt inobseruantiam, & impugnationem dicti laudi, quod plures alias decimas deberi statuit, & in aliquibus alijs iura partium reseruauit, ac propterea non vide-

6 tur attendendum, quamuis sit antiquissimum, quià antiquitas, siuè obseruantia, & multò ma-

7 gis cum obseruantia contraria nihil operatur, vt dixit *Rota coram Card. Mellino decis.* 48. *num.* 11. *&* 12. *& in Placentina Beneficij* 11. *Maij* 1646. *coram Reuerendissimo D. Terracinen. sub* §. *non obstat sententia.*

Non refragante, quod Capitulum, & Cano-

8 nici illud in Iudicio produxerint, quia productionem fecerunt cum protestatione illud non approbandi, quæ eius acceptationem excludit. *Rot. decis.* 3. *de fideic. Instrum. in nou. coram san. me. Gregor. decis.* 467. *num.* 9. *& coram bo. me. Buratt. dec.* 708. *num.* 6. Præsertim quia Iudicialiter petierunt

9 omnem speciem decimæ minutæ, quod repugnat pænitus dicto laudo, & sic demonstrat producentis intentionem illud potiùs impugnandi, quam acceptandi, cum præter intentionem producentis

10 nunquam inducatur acceptatio scripturæ productæ. *Rota d.* 304. *nu.* 21. *par.* 5. *recen.* Ac in omnem casum efficacia, & subsistentia dicti laudi vti tur-

11 bidissima, & ex iam dictis altiorem requirens indaginem in iudicio petitorio melius discuti poterit non retardata interim manutentione à possessore petita, vt probant *auctoritates allegatæ in dicta decis. R. p. d. mei Meltij super manutentione sub* §. *neque releuans vers. Tum quia hæc exceptio.*

Neque obstat secundum; Quia cum appareat ex dictis locationibus Capitulum, & Canonicos non solum vsque ad annum 1590. sed etiam, vltrà annum

annum 1613. extitisse in dicta quasi possessione percipiendi omnes decimas minutas, contraria
11 confessio si quæ resultat ex dicto libello, vel detegitur erronea, vel saltem non excludit, quia Canonici semper animo retinuerint eorum ciuilem possessionem, quamuis Villarij actualiter decimas non soluissent, quod clarius ostenditur ex
13 subsequuta petitione manutentionis, quæ conuincit, se nunquam habuisse pro spoliatis, sufficit
14 enim sola possessio ciuilis animo retenta ad effectum obtinendi manutentionem, vt dixit *Rot. coram san. me. Gregor. decis. 9. num. 6. & decis. 307. num. 6. & 7. ac penes Posthb. de manut. decis. 226. nu. 4. cum alijs per ipsum allegatis obseruat. 16. num. 25. & 34.*

Denique non releuat, quod in locationibus factis de annis 1529. 1532. & 1586. Canonici locauerint decimas tales, quales habent, quia exindè non sequitur, quod non locauerint omnes decimas in alijs locationibus de annis 1540. 1568. & 1613. explicitè compræhensas; nam dicta clau-
15 sula, *Tales quales habent*, non excludit omnium compræhensionem *ad not. in l. Emptori 14. C. de act. empt. & vend. cum alijs relatis in Romana depositi 24. Aprilis 1648. coram Eminentiss. D. Card. Otthobono sub 5. nam cum ex tenore.*

Quoad prętensam consuetudinem non soluendi dictas decimas integras minutas, de qua deponunt Testes Communitatis Domini transierunt cum responsionibus latissimè relatis in *dictis decisionibus R.p.d. mei Meltij.*

Et ità vtraque &c.

LICIEN. ADMINISTRATIONIS.

Lunæ 23. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Arbitrium intrat ad effectum supersedendi in executione concurrente rationabili causa. Tutor dum non recusat reddere rationem suæ administrationis, & eam reddat eo modo, quo potest non est cogendus ad factum melioris redditionis si ei sit impossibile, sed loco facti tenetur ad interesse arbitrio boni Viri taxandum, & contra eum iuratur in litem si Actor proprium interesse probare nequeat, quod Iuramentum Tutor euitare potest, si aliunde, quam ex libro tutelari paratus sit reddere rationem, & donec redditio rationis discutitur contra eum debet in executione supersederi.

SVMMARIVM.

1 *Commissio vltimo loco emanata venit attendenda.*

2 *Arbitrium licet reguletur à Iure multum tamen remittit de rigore Iuris ad effectum supersedendi in executione, attenta præsertim iusta, & rationabili causa.*

3 *Tutor si reddat administrationis suæ rationem eo modo quo potest non est cogendus ad factum melioris redditionis si sibi sit impossibile, sed loco huius facti tenetur ad interesse prudentis Iudicantis arbitrio taxandum.*

4 *Iuramentum in litem datur contra Tutorem, dum sufficientem rationem eius administrationis non reddit; si Actor proprium Interesse probare non possit.*

5 *Tutor etiam si non confecerit librum rationum nihilhominus euitare potest Iuramentum in litem, si aliunde, quam ex libro paratus sit reddere rationem.*

6 *Tutor si pro meliori redditione rationis nouas scripturas produxerit donec ista discutiuntur supersederi debet in executione mandati ad factum.*

7 *Tutor dum scripturæ per eum productæ non sufficiunt pro redditione rationis tenetur ad interesse à Iudice liquidandum præuio Iuramento Actoris in litem, si ille meliorem redditionem rationis facere non potest.*

DECISIO CCCCXXIV.

Præcedentibus duabus decisionibus æditis 25. Februarij 1647. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono & 18. Martij 1652. coram R.p.d. meo Celso pronunciatum fuit, Nicolaum non reddidisse sufficientem rationem hæreditatis, bonorum & fructuum spectañ ad Mattheum eius nepotem, sententiasque latas super non sufficienti redditione rationis esse confirmandas decernendo mandatum ad factum pro noua redditione rationis, & declarando eumdem Nicolaum teneri soluere ducatos 523. & tradere sextam partem certorum bonorum.

Appellauit Nicolaus, & Signatura primo loco rescripsit quoad dictas duas vltimas partitas simpliciter, quo vero ad nouam redditionem rationis sine præiudicio trium conformium, sed deindè idem Nicolaus aliam impetrauit Commissionem mihi directam cum facultate, & potestate etiam quoad dictum mandatum ad factum simpliciter, vel alias prout Iuris fuerit arbitrio Rotæ supersedendum; vnde ad formam huius postremæ
1 Commissionis, quæ venit attendenda *cap. cæterum vbi gloss. & DD. de rescript.* hodie dubitaui. An intret arbitrium, & Domini affirmatiuè responderunt ad effectum supersedendi in executione dicti mandati pro tempore Rotæ benè viso: arbitrium
2 enim licet reguletur à Iure, multum tamen remittit de Iuris rigore, vt in proximis terminis ad effectum supersedendi in executione respondit *Rota decis. 435. num. 2. & 15. par. 8. recen.* Attenta prçsertim iusta, & rationabili causa *Buratt. decis. 442. num. 1.* quæ in casu nostro concurrit, nam cum
4 Nicolaus non recuset reddere rationem suæ administrationis, & eam reddat eo modo, quo potest, quatenus non sit sufficiens, neque legitima, vt firmant decisiones, non est cogendus ad factum melioris redditionis, si sibi sit impossibile, sed loco facti succedit eius obligatio ad interesse prudentis iudicantis arbitrio taxandum, & contra
4 ipsum iurari potest in litem si actor proprium interesse probare nequiuerit *l. 3. §. præterea ff. ad exhib. gloss. in l. 1. §. Officio verb. tenebitur ibiq; Accurs. ff. de tutel. & ration. distrah. Rip. in l. admonendi nu. 115. ff. de Iur. Iuran. Plot. in tract. de in lit. iuran. seu in l. quando numer. 237. 243. & 246. C. vnde vi Soccin. sen. cons. 46. num. 4. vol. 1. Rolan. cons. 49. num. 24. vol. 1. Ruin. cons. 29. num. 11. in fin. & in vol. 5. Escobar. de ratiocin. c. 9. num. 17. & 68. Gutier. de tutel. & Cur. par. 2. cap. 1. sub num. 19. vers. idem probat, ac tenet & num. 27. Salust. in prax. lib. 2. cap. 18. num. 9. cum trib. seqq. Caputaq. decis. 157. num. 5. & 6. par. 2.*

Eò facilius quia de recenti d. Nicolaus pro pleniori redditione rationis diuersas alias scripturas
5 exibuit priùs non productas; cum enim Tutor etiamsi non confecerit librum rationum, nihilominus euitare possit Iuramentum in litem, si aliunde quam ex libro paratus est reddere rationem iuxtà *Cons. Calcan. 93. circa med. vers. ergò debebit, quod secuta fuit Rota in Romana Tutela de Astallis 16. Decembris 1585. coram Gyptio & in Romana Tutela de Masco 27. Ianuarij 1586. & 23. Ianuarij 1587. coram eodem apud Farinac. cons. 96. nu. 52. & 53.*

52. & 53. *lib.* 1. Vtique omnis æquitas exposcit,
6 vt donec dd. scripturæ discutiantur, supersedeatur in executione d. mandati ad factum; ex illarum enim discussione forsan haberi poterit effectus dictæ redditionis rationis, & sic cessaret remedium d. mandati, alias autem si ipsæ non sufficerent,
7 tunc saltem intraret obligatio Nicolai ad Interesse à Iudice liquidandum præuio Iuramento actoris, si ille meliorem redditionem rationis facere non poterit ex *Iuribus supra allegatis*.

Et ità &c.

ROMANA CENSVS.

Lunæ 23. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Tertius dum aliqualiter, & apparenter docet de eius interesse debet admitti ad causam, qui si veniat adhærendo Iuribus Collitigantis admittitur tantum in statu, & terminis, si autem ex Iure proprio, & independenter ab alijs habet electionem veniendi ad causam, vel in statu, & terminis, vel vt in prima quam electionem habet inuito etiam Collitigante, qui prius iudicium incohauit.

SVMMARIVM.

1 *Tertius debet ad causam admitti, qui docet de eius Interesse non solum respectu debitoris, sed etiam respectu Concreditoris, qui iudicium incohauit.*
2 *Tertius vt admittatur ad causam sufficit quod aliqualiter etiam summariè, & apparenter doceat de eius interesse.*
3 *Creditores quando sunt pares in tempore, tunc interest Creditoris non litigantis ad Causam admitti cum alio Concreditore, & cum eo concurrere contra communem debitorem, ne ille praeueniat capiendo possessionem, ex qua possit effici potior.*
4 *Tertius dum adhæret personis Collitigantium, & ijsdem Iuribus vtitur venit ad causam in statu, & terminis faciendo omnia Acta sua.*
5 *Tertius veniens ad deducendum principaliter ius suum independenter à Collitigantibus duplici via potest insistere, vel veniendo ad causam in statu, & terminis, vel principaliter committi faciendo nouam causam tamquam in prima pro suo Interesse.*
6 *Tertius qui venit ad causam principaliter pro Iure suo, ille solum habet electionem veniendi, vel vt in prima, vel in statu, & terminis.*
7 *Amplia, vt iste Tertius possit obtinere admissionem in statu, & terminis etiam inuito altero ex Collitigantibus, qui Iudicium inchoauit.*

DECISIO CCCCXXV.

VErtente lite inter DD. Marcellum Crescentium & Marcellum Gherardum super associatione ad possessionem Casalis nuncupati *Acquatrauersa*, certorumque aliorum bonorum pro satisfactione fructuum Census sortis principalis scut. bis mille impositi à fratribus de Crescentijs, & venditi Io: Baptistæ Gherardo 11. Martij 1602. Henricus Alphonsus hæres fideicommissarius Petri Alphonsi Senioris obtinuit Commissionem admissionis ad causam cum solita clausula, *Docto de Interesse*, & proposito dubio, Domini affirmatiuè responderunt, quia docet de ipsius interesse, non solum
1 respectu Crescentij debitoris, sed etiam respectu Gherardi Concreditoris, qui Iudicium inchoauit.

Respectu siquidem Crescentij, ex quo exhibet Instrumentum publicum alterius census similis summæ scut. bismilie impositi à dd. fratribus de Crescentijs super ijsdem bonis, & venditi d. Petro Alphonso Seniori eadem die, qua impositus, venditus fuit ille, pro quo agit Gherardus, legitimatque suam personam ex sententijs, & mandato de manutenendo in possessione d. census ab ipso impetratis eius *Sum, num.* 1. 2. & 3. quæ exuberare videntur, cum ad istum effectum sufficiat, quod
2 aliqualiter, etiam summariè, & apparenter doceatur de interesse. *Innoc. in cap. veniens il 2. verb. Incontinenti de testib. Felin. in cap. cum super num. 16. de sent. & re iudic. Bisignet. decis. 1. de rescript. cum alijs allegatis in Romana de Alexijs 29. Febr. 1644. coram me.*

Respectu vero Gherardi, quia cum sint Credi-
3 tores pares in tempore, ex quo vtrumque Instrumentum celebratum fuit sub eadem die, ipsius valdè interest inhærere Gherardo substinenti fundum censualem esse liberum à fideicommisso allegato per Crescentium communem debitorem, & cum eo concurrere, nè ille preueniat capiendo possessionem, ex qua posset effici potior Iuxtà *dispositionem text. in l. in pari ff. de reg. Iur. Card. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 22. num. 15. cum alijs relatis in Meleuitana Pecuniaria 31. Ianuarij 1651. coram me §. vltimo.*

Non obstat, quod Henricus veniens ex proprio Iure, & independenter à Collitigantibus, nouum Iudicium, & nouam causam inchoare teneatur.

Quia per quod, vt dictum est, adhæret Ghe-
4 rardo vtendo ijsdem Iuribus contra Crescentium allegantem ass. fideicommissum, & sic venit ad causam in statu, & terminis faciendo omnia acta sua. Veriùs est, quod tertius veniens ad dedu-
5 cendum principaliter Ius suum independenter à Collitigantibus, duplici via insistere potest, vel veniendo ad causam in statu, & terminis, vt facit Henricus, vel principaliter committi faciendo pro suo Interesse nouam causam tanquam in prima, vt optimè declarauit *Rota coram Card. Seraphino decis. 906. sub num. 1. vers. quod si quis coram Card. Mellino decis. 325. num. 3. cum quatuor seqq. & in alijs adductis per Adden. ad Gregor. decis. 259. num. 3. & 4.* vbi firmat, quod istam electionem
6 non habet nisi ille tertius, qui venit principaliter pro iure suo, ac faciunt adducta in *Senogallien. bonorum 30. Maij 1644. coram me §. licet enim*. Istam-
7 que admissionem in statu, & terminis obtinere potest etiam inuito altero ex Collitigantibus, qui iudicium inchoauit Iuxtà *cons. Federic. de Sen. 242. num. 1. & per tot.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI de Mutis.

Veneris 27. Iulij 1653.

ARGVMENTVM.

Non eget Argumento, nec Summario.

DECISIO CCCCXXVI.

CVm tota huius causæ disceptatio restricta fuerit ad quantitatem Casalis Polidori An esset scilicet rubr. 900. vt asserebant DD. Octauius, & fratres de Mutis, vel potius rubr. 450. dumtaxat iuxtà prætensionem Reorum conuentorum placuit Dominis, vt procederetur ad illius mensurationem; vndè de ordine Rotæ deputaui Agrimensorem, qui mensurato integro Casale vulgariter nuncupato *Torre in Pietra*, illoque diuiso in pluribus Tenutis, inter cætera retulit, Tenutam signatam A. A. A. rubr. 451. $\frac{1}{4}$ nuncupari *Castel Lombardo, S. Angelo, e Prataccio*, eamque sine vlla contro-

uersia

uersia spectasse ad DD. de Mutis, Tenutam signatam B. rubr. 147. ÷ à reis conuentis denominari *Torricella de Cenci*, ab Actoribus verò affirmari, eam contineri sub eodem corpore *di Castel Lombardo, e Sant Angelo*, cum reperiatur terminata, & circundata Columnellis signatis stemmatibus DD. de Mutis, Tenutam signatam C. rubr. 141 ÷ à dictis reis conuentis nuncupari *Quartaccio de Cenci*, ab Actoribus verò *Polidoro*, eamque identificari præuijs alijs duobus Columnellis signatis ijsdem stemmatibus, Tenutam denique signatam D. rubr. 145 ÷ ab ijsdem reis conuentis vocari *Leprignano*, cum alias spectauerit ad DD. de Celsis, & Mancinis, ab Actoribus pariter denominari *Polidoro*, & contineri sub ipsorum prętensione.

Exhibita in actis Notarij causæ huiusmodi relatione, cum Planta ab eodem Agrimensore desuper confecta, dubitaui An sit standum, vel recedendum à decisis, & resolutum fuit, standum esse in decisis sub die 1. Decembris 1651. pro Immissione fratrum de Mutis super sola quantitate rubr. 22. cum dimidio.

Omissa enim pro discussione d. relationis, quæ ex eius lectura negocij veritatem clarè non aperit, ratio resolutionis fuit, quia Partes hinc inde concorditer conueniebant, quod Valerianus Testator vnus ex filijs, & hæredibus Io: Francisci de Mutis pro sua tertia parte, vsque ad obitum possedit rubra 151. Casalis controuersi, vndè cum reliquerit duos filios, nempè Cæsarem, & Britium, pars vnius cuiusque istorum fuit rubr. 75. atque ideò detractis à portione Cæsaris, hodie solum petita rubr. 30. assignatur pro dotibus Lucretiæ, & Liuię eius filiarum remanet ipsa in solis rubris 45. quorum medietas spectans ad Alexandrum alterum ex filijs prædicti Cæsaris, quæ continetur in sententia Rotali, non excedit dicta rubr. 22. cum dimidio, & consequenter super ipsis tantummodo factis prius detractionibus iam firmatis concedi debet Immissio, vt probatur *in decis. adita dicta die 1. Decembris* 1651. *§. Verum hoc etiam admisso*.

Quatenus verò additur, quod portioni, seù dictæ tertiæ parti ad Valerianum proprio Iure spectanti accreuerit alia tertia pars coæqualis quantitatis rubr. 151. quæ spectasse dicitur ad Iacobum illius fratrem, respectiuè alium ex dictis filjs Io: Francisci, & ideò, aut ista tertia pars est subiecta fideicommisso per dictum Iacobbum constituto, & spectat ad ipsos de Mutis ad illud vocatos, aut verò remansit libera pęnes dictum Cæsarem, & ex ea sunt faciendæ detractiones, non autem ex portione Valeriani fideicommisso grauata DD. approbando responsionem eiusdem decisionis *sub §. vltimo* absolutè dixerunt hoc non esse præsentis indaginis, quia dilucidatio huius prætensionis pendet à discussione Testamenti eiusdem Iacobi, & iustificatione identitatis eius bonorum, quæ cum adhuc facta non fuerint ad particularem disputationem sunt reijcienda.

Et ita quia fundamenta dictæ decisionis etiam quoad alia firmiter subsistunt, responsum fuit standum esse in *decis. 1. Decembris 1651.*

Vtraque &c.

HIERACEN. BENEFICIORVM.

Ven. 27. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Manutentio in possessione Beneficij est concedenda probanti eius possessionem ex Instrumento illius actualis apprehensionis factæ à Procuratore ad id specialiter deputato, quę de Iure præsumitur continuata vsque ad diem motæ litis, non docto de alterius intermedia legitima apprehensione; hoc quę non obstante possessione posterius capta, & non citato anteriori possessore pro vt requirit illam apprehendens, siue sciuerit, siue ignorauerit illum possidere. Hæc enim dicitur turbatiua, & Clandestina, nec impedit manutentionem anteriori, qui non habuit se pro spoliato.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio in possessione Beneficij conceditur probanti eius possessionem ex Instrumento illius actualis apprahensionis facta à Procuratore ad id specialiter deputato.*

2 *Possessio Instrumentalis capta à Procuratore ad id specialiter deputato sufficit ad effectum manutentionis.*

3 *Iunctis præsertim successiuis locationibus, quæ inseruiunt pro adminiculando mandato Procuræ, & comprobant continuationem dictæ Instrumentalis possessionis.*

4 *Possessio Instrumentalis de Iure præsumitur continuata vsque ad diem motæ litis non docto de alterius intermedia legitima apprehensione.*

5 *Possessio posterior capta non citato anteriori possessore vt opus est siue apprehendens sciuerit, siue ignorauerit illum possidere, dicitur Clandestina, & turbatiua, neque impedit anteriori manutentionem, dum non habuit se pro spoliato.*

6 *Cedens manutentionis Iudicio excusatur quidem ab expensis mandati de manutenendo, quatenus alter non obstante cessione velit illud expedire, sed non ideo Cessionarius prohibetur illud obtinere.*

7 *Præsertim non facta restitutione, vel sufficienti oblatione eorum, quæ in huiusmodi cessione valide requiruntur.*

8 *Exceptio Iuris patronatus, tamquam respiciens Titulum non est discutienda in summarissimo Iudicio manutentionis, sed reijcitur ad petitorium.*

DECISIO CCCCXXVII.

Petebant mandatum de manutenendo in possessione, seu quasi quorumdem Beneficiorum existentium in Ciuitate Hieracen. Flaminius Marcellinus, Antonius Campius, Iacobus, & Paulus de Tramallis, cui petitioni hodie Domini annue-
1 runt, quia probatur ipsorum possessio ex Instrumentis actualis appræhensionis factæ à Procuratoribus ad id specialiter constitutis, vt latius pa-
2 tet in eorum *Summ. num. 1. 2. 3. & 5.* quæ Instrumenta sufficere ad istum effectum dixit *Rota in Tullen. Prioratus 6. Iunij 1642. coram R. p. d. meo Bichio*; Iunctis præsertim successiuis locationibus
3 signanter factis ab Antonio Campio, & Iacobo Tramallo, vt in nouo *Summ. num. 2. & 3.* quæ inseruiunt, quatenus opus sit, pro adminiculandis præcedentibus procuræ mandatis, vt subditur in eadem *Tullen. Prioratus*, & comprobat continuationem dictæ Instrumentalis possessionis, licet
4 etiam de Iure præsumatur continuata vsque ad diem motæ litis, non docto de alterius intermedia legitima appræhensione, vt dixit benè *Rota decis. 202. num. 3. part. 2. diuers. coram Card. Seraph. decis. 327. numer. 3. & decis. 1065. num. 2. & alibi passim*.

Non obstat possessio eorumdem Beneficiorum capta de recenti per Virgilium Galluccium. Quia
5 cum sit posterior, & apprahensa illis non citatis, vt opus est, siue sciuerit, siue ignorauerit illos possidere. *Rota decis. 284. num. 17 part. 5. recen. In Callien. Prioratus 5. Iulij 1649. in fin. & in Meleuitana*

uitana Commendæ 15. Iunij 1650. §. Postrema coram R.p.d. meo Bichio, dicitur clandestina,& turbatiua, neque ipsis impedit manutentionem, dùm non habuerunt se pro spoliatis *cap. licet causam de probat. l. Clam. possidere §. Qui ad nundinas ff. de acqu. possess. san. me. Gregor. decis. 171. num. 2. cum cæteri allegatis in Beneuentana Parocchialis 29. Nouembris 1649. coram me §. Nec visa fuit*.

Cessio autem, seu renunciatio facta per Virgilium dubio manutentionis ante propositionem in actis Notarij Causæ contra Marcellinum d. *Summ.*
6 *num.* 1. potest illum excusare ab expensis mandati, quatenus Marcellinus velit non obstante cessione illud expedire, sed non ideò iste prohibetur obtinere mandatum de manutenendo præsertim non
7 facta restitutione, vel sufficienti oblatione eorum, quę in huiusmodi cessionibus validè requiruntur; Et semper super sunt alij Instantes in cessione non compręhensi; Quibus propterea petita manutentio denegari non potest.

Cæterum exceptio Iurispatronatus vti respi-
7 ciens Titulum non est discutienda in hoc summarijssimo manutentionis; vt sæpius resoluit *Rot. & alijs omissis in Regien. Parochialis 5. Martij 1649. in fine coram Eminentiss. D. Card. Otthobono*.

Et ità vnica tantum &c. altera tamen Parte citata.

RAVENNATEN. BONORVM Emphyteuticorum.

Ven. 27. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Identitas probatur ex duobus solis demonstrationibus, seu confinibus maximè in antiquis, licet vnum confine sit particulare, alterum generale. Probata autem identitate in emphyteuticis, conceditur immissio ad instar *l. fin. C. de Adict. diu. Adr. toll.*

SVMMARIVM.

1 *Identitas Bonorum satis probata dicitur ex duabus solis demonstrationibus.*
2 *Identitas bonorum concludentius iustificari non potest, quam partis Confessione.*
3 *Identitas bonorum sufficienter iustificatur ex eadem quantitate tornaturarum; & conuenientia duorum confinium.*
4 *Amplia licet vnum confine sit particulare, alterum verò generale; maximè in antiquis.*
5 *Immissio probata identitate bonorum concedi solet in emphyteuticis vigore Inuestiturarum ad instar* l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.

DECISIO CCCCXXVIII.

PRo adiudicatione trium corporum bonorum emphyteuticorum, quæ olim possidebantur per Franciscum Donatum, ad fauorem Io: Baptistæ Gordij responsum fuit *sub die 27. Martij 1651. coram me*; Cui resolutioni acquiescebant informantes pro Antonio Donato, controuertebant tamen illorum identitatem vltro prætendentes ibidem compræhendi etiam acquisitiones bonorum; Ideò proposito à me dubio, super quibus bonis sit danda immissio concedendam esse super dd. tribus Corporibus emphyteuticis inferius exprimendis responsum fuit, quia ex sequentibus probatur illorum identitas.

Quo enim ad partem domus posteriorem in petitione contentam probatur esse eadem de qua d. Franciscus inuestitus fuerat, ex quo non solùm concordat locus, vbi est posita, nempè in *Guaita S. Petri Maioris*, sed etiam conueniunt tria confinia, seù demonstrationes, scilicet via publica à parte anteriori, & Iura Ecclesiæ de domo ferrata *Summ. Informationis num.* 2. Cum tamen duæ de-
1 monstrationes sufficiant ad probandum identitatem Iuxtà *theor. Bart. in l. demonstratio falsa 17. nu. 14. ff. de condit & demonstrat. cum alijs allegatis in Ariminen. fide com. 14. Martij. 1640. §. Quæ probationes & in Perusina Bonorum 14. Iunij 1647. §. Idq; efficacius coram me*. Quinimò apertissimè conuincitur ex propria confessione ipsiusmet Antonij Collitigantis, qui prætendens succedere vti proximior masculus d. Francisci, non solum in eius bonis liberis, sed etiam in emphyteuticis Ecclesiasticis adiuit Mansionarios Ecclesiæ Proprietariæ, & ab eis reportauit Inuestituram dictæ Partis domus sub expressione eorumdem confinium, & sub narratiua, quòd esset eadem, de qua alias inuestitus fuerat dictus Franciscus *eodem Summ. num. 3.*
2 Identitas concludentius iustificari non potest, quā partis confessione, vt in his terminis alijs relatis respondit *Rota in Bonon fideic. de Desiderijs 24. Martij 1626. coram bo. me. Merlino decis. 341. num. 3.*

Petium Terræ sub proprietate Abbatis S. Petri in Vinculis positum in Villa Hostiani tornaturarum 20. circiter contentum in Inuestitura facta Francisco 4. Iunij 1621. iustificatur pariter quoad ipsius identitatem, ex quo licet in dicta Inuestitura non exprimantur certa confinia, nisi relatiuè ad aliam renouationem anni 1592. & hæc pariter sit releuatiua ad diuisionem anni 1587. dicto *Sum. num. 4. 5. & 6.* Adsunt tamen in d. diuisione pro confinibus via publica, bona viandoli, & Villas S. Petri in Vinculis concordatq; numerus torna-
3 turarum, nempè 20. circiter, quæ adamussim sunt expressa in petitione relata in *d. Summ. num. 1.* quę
4 videntur sufficere quamuis vnum confine sit particulare; alterum verò generale, & alia non conueniant, maximè in antiquis, vt responsum fuit in *Ferrarien., seù Comaclen. bonorum de Nasellis 7. Iunij 1627. coram bo me. Coccino in recen. decis. 81. num. 17. par. 5.* Iuncta insuper possessione per eumdem Antonium adepta post obitum dicti Francisci de eodem petio Terræ, in cuius Instrumento eadem confinia leguntur descripta *d. Summ. nu. 7.*

Identitas denique vnius spatij Terreni olim hortiui hodiè verò casamentiui probatur ex conuenientia duorum confinium expressorum in eius Inuestitura, videlicet bona Nicolai Mercati, & à tribus lateribus bona d. Francisci Donati *Summ. num. 8.* quæ adunguem concordant cum confinibus expressis in d. petitione.

Probata itaque identitate competit Immissio,
5 quæ vigore Inuestiturarum concedi solet in emphyteuticis ad instar *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* Iuxtà tradit *in recen. decis. 585. num. 22. par. 5. decis. 204. num. 6. decis. 214. num. 14. & decis. 242. num. 3. part. 7.*

Et ità vtraque &c.

BONONIEN. BENEFICII.

Veneris 27. Iunij 1653.

ARGVMENTVM.

Manutentio in Beneficio est illi concedenda, qui probat eius Instrumentalem possessionem captam à Procuratore quæ est manutenibilis non docto de alterius tunc temporis legitima possessione, licet non constet de legitimo mandato procuræ in personam apprehendentis, & quare?

SVMMARIVM.

1 *Manutentio in possessione Beneficij conceditur probanti*

banti eius possessionem ex publico Instrumento illius adeptionis.

2 *Possessio licet Instrumentalis est manutenibilis non docto de antecedenti alterius apprehensione.*

3 *Amplia etiam si non doceatur de legitimo mandato procuræ in personam illius, qui illam capit nomine possidentis.*

4 *Ratificatio possessionis per Procuratorem adeptæ resultat ex petita manutentione per possidentem.*

5 *Ratificatio possessionis per alium apprehensa æquiparatur mandato etiam speciali, & retrotrahitur ad diem adeptionis.*

6 *Præsertim dum non agitur de præiudicio alterius intermedij legitimi Possessoris.*

DECISIO CCCCXXIX.

VAcante de mense Septembris proximipræteriti simplici Beneficio sub Inuocatione S. Nicolai in Ecclesia S.Georgij in Poggiali Ciuitatis Bononiæ, de illo ab Ordinario prouisus fuit D. Carolus Emanuel Vizzanus, qui 14. Decembris sequentis eius actualem possessionem fuit adeptus, cumque Carolus Podius super dicto Beneficio, eiusque possessione eum molestare velle iactauerit commissa mihi causa Iactationum, & molestationum huiusmodi proposui dubium super manutentione, & Domini responderunt pro D. Vizzano informante, quia ex publico Instrumento relato in eius
1 *Summ. num.* 2. concludenter iustificat adeptionem suæ possessionis sub dicta *die* 14. *Decembris proximipræteriti*, quæ licet instrumentalis, nihilominus
2 est manutenibilis, non docto de antecedenti alterius apprehensione *vulg. l. Prædia ff. de acqu. possess. Rota coram bo. me. Merlino decis.* 9. *num.* 1. *& alibi passim*.

Non obstat, quod non doceatur de mandato
3 Procuræ in personam illius, qui eius nomine dictam possessionem cæpit. Quia cum ipse vtatur
4 præfata possessione, petendo manutentionem exinde resultat eius ratificatio, quæ æquiparatur
5 mandato etiam speciali, & retrotrahitur ad diem adeptionis, partim dum non agitur de præiudi-
6 cio alterius Intermedij legitimi possessoris *l. quod si de speciali ff. de minor.* Rota *coram Card. Mantic. decis.* 227. *num.* 2. *&* 3. *& coram bon. me. Merlin. dec.* 878. *num.* 4.

Et ità &c.

LEODIEN. PERSONATVS DE FLERON.

Veneris 4. *Iulij* 1653.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus probatur ex enunciatiuis, quę tamen debēt esse supra centum Annos secus autem si recentes, & præsertim si emanauerint ab habentibus Interesse, & ab ijs ad quos de Iure patronatus cognoscere non spectabat, multoque magis dum principaliter dubitatur de existentia Iurispatronatus, tunc enim ex istis enuntiatiuis non probatur Iuspatronatus, & per consequens prouisus ab Ordinario tamquam de libero venit absoluendus ab impetitis.

SVMMARIVM.

1 *Enuntiatiua recentes non iustificant Iuspatronatus, sed debent esse supra centum annos.*

2 *Enuntiatiua emanata ab ijs de quorum proprio interesse agebatur tamquam à Personis suspectis, non probat Iuspatronatus, nec attendi debet.*

3 *Enuntiatiua licet emanata ab executore litterarum Apostolicarum, dum tamen ad eum non spectabat de Iurepatronatus cognoscere illud non probat, præsertim si emanauerit sine causæ cognitione.*

4 *Executoris assertio facta sine causæ cognitione libertati Ecclesiæ præiudicare non valet.*

5 *Enuntiatiua Iuspatronatus non probant quando principaliter dubitatur de illius existentia in concursu habentis prouisionem ab Ordinario, tamquam de libero.*

6 *Vltimus status plurimum attendi debet ad effectum iudicandi qualitatem Beneficij.*

7 *Reus etiam in Beneficialibus obtinere potest ex non Iure Actoris, quando non petit Ius suum canonicari, sed simpliciter ab impetitis absolui.*

8 *Reus conuentus, est absoluendus ex eo quod probatio Actoris redditur turbida.*

DECISIO CCCCXXX.

CVm prætenderent Thomas Bulienne, & Bartholomeus Rolantz Personatum, de quo agitur, non esse liberæ Collationis, sed de Iurepatronatus annexo Castro de Fleron discutiendum proposui an constet de Iurepatronatus, seu potius sit danda absolutoria Ioanni Stochem collitiganti prouiso ab Ordinario, tanquam de libero, & negatiuè quoad primam partem, affirmatiuè verò quoad secundam Domini responderunt; Quia iustificatio ass. Iurispatronatus deducitur solum ex duabus enunciatiuis, quarum prima emanauit anno 1620. in quodam Instrumento transactionis initæ inter Capitulum Aquisgranen. & Comitem de Bucquoi emptorem dicti Castri, vbi enunciatur, quod in principali venditione eiusdem Castri reseruatum fuerat eidem Capitulo dictum Iuspatronatus, secunda verò emissa fuit anno 1623. per executorem Apostolicum datum in litteris à Summo Pontifice concessis super confirmatione alienationis eiusdem Castri, qui approbando alienationem addidit hæc verba: *Vna cum Iurepatronatus Iuribus, censibus &c.* Vndè cum istæ enun-
1 ciatiuę sint recentes prętensum Iuspatronatus non iustificant, quia debent esse supra centum annos *Card. Mantic. decis.* 88. *num.* 4. *Buratt. decis.* 478. *numer.* 12. *Rota apud Viuian. de Iurepatr. deci,.* 25. *num.* 9. *cum alijs allegatis in Lucana Iurispatronatus* 10. *Ianuarij* 1645. §. *neque ad probandum &* 3. *Decembris* 1646. §. *Nec in hoc coram Reuerendissimo D. Terracinen.*

Præsertim ex quo prima emanauit ab ijs, de
2 quorum proprio interesse agebatur, & sic tanquam à personis suspectis multòminus attendi debet. *Aretin. in cap. cum causam il terzo num.* 21. *vers. sed tamen aduerte de probat. Rota decis.* 160. *num.* 9. *par.* 1. *& decis.* 405. *num.* 2. *par.* 2. *recen. apud Viuian. de Iurepatr. d. decis.* 25. *num.* 11. *& in dicta Lucana Iurispatronatus* 3. *Decembris* 1646. *dicto* §. *Nec in hoc vers. & cum ageretur*. Altera verò licet prodie-
3 rit ab executore, attamen quia ad ipsum non spectabat cognoscere de existentia dicti Iurispatronatus eius assertio præsertim facta sine causæ co-
4 gnitione libertati Ecclesiæ præiudicare non valet, vt dixit Rota *decis.* 53. *num.* 7. *par.* 1. *recent.*

Quæ tantòmagis procedunt cum principaliter
5 dubitetur de existentia dicti Iurispatronatus in concursu habentis prouisionem tanquam de libero, pro quo insuper concurrit vltimus status comprobatus ex collatione Ordinarij effectuata per subsequentem possessionem *Summar. informationis*
6 *nu.* 4. qui plurimum attendi solet ad effectum iudicandi qualitatem Beneficij, vt respondit. *Rot. coram Card. Seraphino decis.* 1103. *num* 5. *& decis.* 1120. *num.* 2. *coram Card. Caual. decis.* 350. *num.* 2. *& decis.* 389. *num.* 6 *in recent. decis.* 297. *numer.* 5. *par.* 5. *& in Neapolitana Cimiliarcatus* 26. *Iunij* 1647. *coram*

coram R. p. d. meo Bichio §. quarto dirimit omnem Controuersiam.

His itaque positis consequens est, vt eidem Prouiso tanquam delibero danda sit absolutoria ab impetitis per prætendentes Iuspatronatus,
7 quia in Beneficialibus reus obtinere potest ex non Iure Actoris quando non petit ius suum canonizari, sed simpliciter ab impetitis absolui, vt optimè distinguendo tradit *Felin. in cap. olim 25. sub num. 10. vers. limita 3. de rescript. Rota decis. 4. nu. 2. de re iudic. in nou.* eandemque distinctionem canonizauit *Rota in Leodien. Beneficij 24. Februarij 1644. coram R. p. d. meo Bichio §. non obstat, quod productio vers. quicquid sit ad effectum*, & simpliciter pro absolutoria respondit *in Abulen. portionis 14. Iunij 1647. coram R. p. d. meo Celso §. fin.* vbi
8 firmatur, reum conuentum esse absoluendum ex eo, quod probatio Actoris reddebatur turbida.

Et ità vtraque &c.

TVDERTINA SVCCESSIONIS.

Veneris 4. Iulij 1653.

ARGVMENTVM.

Sententia, quatenus sit valida, & iusta transit in iudicatum, & appellatio efficitur deserta si causa non fuerit commissa infra decendium à die reuerentialium, quod tamen limitatur, quando appellans infra dictos decem dies fecit diligentias pro committenda appellatione, vel præsentauit commissionem coram Domino Regente Cancellariæ.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio efficitur deserta, & sententia transit in iudicatum, si causa commissa non fuerit infra decendium à die Reuerentialium.*

2 *Limita, vt non procedat, quando appellans infra dictos decem dies fecit diligentias pro committenda appellatione, vel præsentauit commissionem coram Domino Regente Cancellaria.*

3 *Sententia dicitur valida concurrentibus in processu omnibus requisitis* per decis. Caputaque 260. part. 2.

4 *Nepos ex sorore præmortua æqualiter succedit in bonis auunculi ab intestato defuncti cum eius matertera.*

5 *Statutum præferens agnatos, Cognatis in Hæreditate defuncti non comprehendit bona existentia extra Territorium statuentium.*

6 *Statutum non ligat Clericos, quamuis fuerit Apostolica auctoritate confirmatum.*

DECISIO CCCCXXXI.

Appellauerat à Sententia Rotali Procurator Franciscæ Aptiæ de Compagnis sub die 19. Octobris 1652. cui Iudex dedit Reuerentiales in forma, sed commissionem appellationis non prius impetrare curauit, quam sub die 21. Nouembris sequen. & sic post 32. diem; Vnde meritò constare de re iudicata hodie resolutum fuit;
1 Quia cum causa commissa non fuerit infra decendium à die dd. Reuerentialium, sed post dies 32. appellatio remansit deserta, & sententia fecit transitum in iudicatum *Cassad. decis. 4. ante num. 1. de appell. Caputaq. decis. 31. num. 1. & per tot. par. 1. Cæsar de Graff. decis. 3. num. 1. de reb. Eccles. non alien. Lancell. de attent. par. 2. cap. 12. nu. 60. inter tract. magn. tom. 5. fol. mihi 347. à tergo Scacc. de appell. cap. 14. num. 7. Marches. de commiss. par. 2. cap. 1. num. 43. cum alijs allegatis coram bon: me. Buratt. decis. 764. num. 1.*

Et quamuis hæc conclusio limitationes reci-
2 piat, vt non procedat, quando appellans infrà dictas decem dies fecit diligentiã pro committen. appellatione, vel præsentauit commissionem coram D. Regente Cancellariæ, vt optimè pro limitatione tradit *Lancell. d. cap. 12. numer. 65. cum seqq. & secuta fuit Rota coram bo: me. Buratt. decis. 171 num. 6. & in Romana Alimentorum scut. mille 27. Iunij 1639. coram R. p. d. meo Bichio §. primo.* Nihilominus hæc limitatio non applicatur casui nostro, quia non docetur de præsentata infra dictos decem dies, nec de diligentijs pro committenda appellatione, sed in actis adest sola commissio, quæ peruenit ad Banchum Cursorum dicta die 21. Nouembris 1652.

Cæterum constat de validitate sententiæ Rota-
3 lis, quæ in dubium reuocari non potest concurrentibus in processu omnibus requisitis Iuxtà vulgatam *decis. Caputaque 260. par. 2.* Iustitia verò clara apparet ex *decisione edita coram R. p. d. Meltio 22. Maij 1652.* vbi firmatur successionem in bonis
4 & hæreditate Io. Lucidi de Aptis ab Intestato defuncti æqualiter, & pro medietate deberi ipsi Franciscæ illius sorori, & Io: de Oddis eius nepoti ex Lucretia altera sorore Iuxtà dispositionem *Auth. cessante, & Auth. post fratres C. de legit. hæred. & in §. Si igitur defunctus Auth. de hæred. ab Intest. venien.* Et statutum Tudertinum de *Success. ab Intest. Rubr. 56. distin. 2.* præferens agnatos Co-
5 gnatis non comprehendere bona existentia extrà Territorium statuentium, nec ligare Ioannem vti Clericum, quamuis authoritate Apostolica con-
6 firmatum, vt latè comprobatum fuit *in dicta decisione multis rationibus, & authoritatibus, quibus addi potest Bonon. hæreditatis 28. Iunij 1652. coram R. p. d. meo Bichio.*

Et ità vnica tantum &c.

LEODIEN. PERSONATVS DE FLERON.

Mercurij 29. Nouembris 1653.

ARGVMENTVM.

Absolutio ab incursu declaratoriæ est concedenda petenti, post quam paruerit mandato Rotali de manutenendo, adhibuerit diligentias, vt amoueantur impedimenta, & turbationes, & expensas refecerit, in quibus fuit in ipsa declaratoria condemnatus, & ex quibus de his omnibus sufficienter ad hunc effectum apparere dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Mandato de manutenendo ad effectum obtinendi absolutionem ab incursu declaratoriæ satis dicitur paritum ab eo, qui nunquam fuit in possessione, nec vllos fructus percepit si patientiam præstet sine vlla contradictione.*

2 *Declara vt insimul etiam requiratur paritio verbalis legitime facta offerendo se paratum huiusmodi patientiam præstare, & mandatis Rotalibus obtemperare.*

3 *Diligentiæ pro remouendis impedimentis, quæ possessori præstantur à Tertio tunc solum sunt facienda ad euitandam declarationem, & impetrandam absolutionem à Collitigante quando Tertius colluderet cum principali, vel eius nomine possideret.*

4 *Secus autem si impedimenta proueniant à Tertio proprio marte, illa inferente, neque principalis possideat, vel per se, vel per ipsum impedientem.*

5 *Patientia cum verbali, oblatione sufficit ei, qui nunquam fuit in possessione, nec fructus percepit ad*

ad euitandam declaratoriam, & obtinendam absolutionem.

6 *Expensa facta in expeditione declaratoriæ si iam sint liquidata collitiganti sunt prius reficienda, quam obtineri possit absolutio ab illius incursu.*

7 *Expensa facta in expeditione declaratoriæ sunt reficiendæ pro virili non autem in solidum à petente absolutionem, si in ijsdem alij fuerunt condemnati.*

8 *Declaratoria ad hoc vt propter eius nullitatem non sit attendenda, debet esse adeo palmaris, & notoria nullitas, vt nullo velamine offuscari possit.*

9 *Iniustitia declaratoriæ non excusat à paritione cum non spectet ad condemnatum cognoscere de iniustitia sententiarum Rotalium.*

DECISIO CCCCXXXII.

NE concederetur absolutio hodiè petita à Bartholomeo, contra quem relaxata fuerat declaratoria ob non paritionem mandati Rotalis de manutenendo, Tria objiciebant Informantes pro Ioanne Stochem, scilicet, deficere paritionem, nullas adhibuisse diligentias, vt amouerentur Impedimenta, & turbationes, quæ prætenduntur dicto Ioanni illatæ ab Archidiacono, & Decimatoribus super posse sione, & perceptione fructuum Personatus controuersi; & demum deficere refectionem expensarum factarum occasione dictæ declaratoriæ, & in quibus fuit Bartholomeus in ea condemnatus.

Ad primum respondebatur, quod mandatum de manutenendo nullum continet præceptum positiuum explendum à Bartholomeo, qui nun-
1 quam fuit in possessione dicti Personatus, nec aliquos fructus percepit, ideoque simplex patientia sine contradictione sufficiat pro paritione, vt dixit *Rota coram bon. mem. Buratt. decis. 933. num. 1. & decis. 947. pariter num. 1. ac in recent.*
2 *decis. 407. num. 5. par. 8.* & licet insimul requiratur paritio verbalis legitimè facta, exhibendo se paratum huiusmodi patientiam præstare, & mandatis Rotalibus, seù verius Apostolicis obtemperare, vt limitando dictam Conclusionem respondit *Rota in recent. decis. 319. num. 1. par. 2. decis. 614. num. 2. par. 3. In Conchen. Decimarum dell' Infantado 26. Aprilis 1619. coram Andrea § Sed pro paritione, In Mediolanen. Bonorum 15. Februarij 1630. coram bon. mem. Coccino apud Posth. de manut. decis. 272. num. 3. In Ampurien. & Ciuitaten. Electionis Vicarij 20. Octobris 1649. coram R. P. D. meo Meltio §. ad Intimationem vers. & in terminis euitand. In Leodien. Vicaria 4. Iulij proximi preteriti coram R. P. D. meo Bichio §. Neque Robertus, & prius in Burgen. Decimarum 11. Februarij 1650. coram me §. Quia præter quod.* Nihilominus quia ipsemet Barthomeus personaliter comparuit in actis Notarij Causæ, & expresse protestatus fuit, nunquam se opposuisse exequutioni mandati Rotalis, nec de præsenti illam impedire, neque impugnare, imò quamcunque patientiam præstare, vt idem mandatum suum sortiatur effectum eius *Summar. num. 7.* hoc vtique sufficit pro paritione.

Quod verò requirantur diligentiæ pro remo-
3 uendis impedimentis, quæ possessori præstantur à Tertio, procedit in casu, quo Tertius colluderet cum principali, vel eius nomine possideret, in quibus terminis loquitur *Rota in Colonien. Monasterij 7. Maij 1639. coram Card. Vbaldo in recent. decis. 276. num. 2. cum seqq. par. 2.* & optimè declaratum fuit in *Marsicen. Iurisdictionis 10. Maij 1649. Coram R. P. D meo Bubio §. Nec Archipre-*
4 *sbytero cum seqq.* Ideoque non applicatur Casui nostro, cum allegata Impedimenta proueniant à Decimatoribus soluere recusantibus, & ab Archidiacono proprio marte illa inferente, neque aliqua iustificatur istorum Collusio cum Bartholomeo Collitigante, qui (vt dictum est) nunquam possedit, aut fructus percepit, nec perci-
5 pere tentauit, ac proindè certum est, quod Patientia cum dicta verbali oblatione sibi sufficere debet ad euitandam Declaratoriam, & impetrandam absolutionem Iuxtà authoritates supra allegatas.

Demum quoad Tertium cum Bartholomeus in Sententia declaratoria condemnatus fuerit in expensis, eius occasione factis, quæ hodiè solum
6 petuntur, & hæ liquidatæ fuerint in ducatis triginta auri, ac pro eis relaxatum, & expeditum mandatum executiuum, non potest ipse petitam absolutionem obtinere, nisi illas reficiat, atque anteà collitiganti restituit, vt in his terminis respondit *Rota coram bon. mem. Merlino decis. 481. num. 1. in dicta Ampurien. & Ciuitaten. Electionis Vicarij coram R. P. D. meo Meltio §. fin. & in Leodien. Canonicatus Sancti Martini 31. Ianuarij proximi preteriti coram me §. neque Capitulo vers. Præsertim quoad expensas.* Atq; ità Domini existimarunt dandam esse petitam absolutionem, refectis tamen prius à Bartholomeo expensis dictæ Declaratoriæ pro sua rata, videlicet pro quinta parte
7 dd. Ducatos auri triginta, quia cum in Senten. tia ipsius Declaratoriæ non solum ipse, sed etiam tres Decimatores, & Archidiaconus declarentur excommunicati, & omnes in expensis condemnentur, ipsæ pro virili tantummodo, non autem insolidum ab illis refici debent Iuxtà dispositionem *text. in l. 1. C. si plures vna sententia, & in l. Paulus respondit vbi gloss. ff. de re iudic. Borguin. decis. 15. num. 31. par. 1. Caputaq. decis. 343. per tot. par. 1. cum alijs per Rot. in Romana Superuiuentiæ 3. Iulij 1634. coram Cardinale Panzirolo §. principalem sententiam, & in Melenitana Expensarum 1. Februarij 1651. coram me §. Ex parte verò cum seq.*

Ea autem, quæ deducebantur contra validitatem, & Iniustitiam dictæ Declaratoriæ, non
8 fuerunt habita in aliqua consideratione; Quia ad ipsum effectum nullitas debet esse adeò palmaris, & notoria, vt nullo velamine offuscari
9 possit, prætextus verò Iniustitiæ non excusat à paritione, cum non spectet ad condemnatum cognoscere de Iustitia, aut Iniustitia Sentẽtiarum Rotalium, vt alijs adductis authoritatibus optimè responsum fuit in *Barchinonen. Iurisdictionis 5. Iulij 1649. coram R. P. D. meo Bichio §. Tum etiam quia.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA PRÆTENSI SVPPLEMENTI Dotis.

Veneris 5. Decembris 1653.

ARGVMENTVM.

Promittens assignare annuum redditum Ecclesiæ pro eius dotatione, satisfacit eidem assignando bona stabilia tanti redditus, neque ad aliquid aliud tenetur, si tractu temporis redditus bonorum diminuantur, secus autem si promissa fuerit annua quantitas, & quare? & quid sit huius modi assignatio haberet tractum successiuum, & essent

& essent correspectiua ad manutentionem Ecclesiæ?

SVMMARIVM.

1 *Promittens assignare annuum redditum satisfacit assignando stabilia tanti redditus.*

2 *Contrarium verò procedit, quando promittitur annua quantitas, quia scilicet promissio annui redditus importat, quod donatario datur Ius reale, quod non importat promissio quantitatis.*

3 *In assignatione annui redditus, fuisse assignatam proprietatem fundi, non autem ius simpliciter percipiendi quot Annis redditum de manu Hæredis, arguitur ex facultate actualem possessionem apprehendendi assignatario attributa.*

4 *Promittens annuam quantitatem non liberatur assignando stabilia tanti redditus, si postea redditus bonorum diminuantur.*

5 *Idem est quando quantitas est in obligatione, fundus autem in solutione.*

6 *Promittens assignare annuum redditum, satisfacit assignando stabilia tanti redditus, nec tenetur supplere, si postmodum redditus fuerint diminuti, cum ad hunc effectum attendatur tempus assignationis, non autem subsequens.*

7 *Dotatio si ab initio fuit sufficiens, non tenetur dotans ad supplendum diminutionem postea contingentem.*

8 *Obligatus tradere liberatur si ab initio rem fecerit accipientis, & casu postea contingens cedit periculo Domini.*

9 *Patronus, si ab initio Ecclesiam legitimè, & sufficienter dotauerit, ad nihil amplius tenetur, si tractu temporis dos minuatur, sed detrimentum cadit Ecclesiæ.*

10 *Supplicationis forma alterari non potest.*

11 *Protestatio facta per dotantem Ecclesiam, quod non vult teneri ad euictionem, aut conseruationem annui redditus, si nihil in contrarium fuit in supplicatione expositum, illius formam non alterat, sed inseruit pro declaratione.*

12 *Promissio assignandi annuum redditum pro substentatione monialium, vti habens tractum successiuũ non sufficit implementum, nisi perpetuo duret.*

13 *Declara hoc tantum procedere, si implementum deficeret culpa donatoris, vel si promissa fuisset annua quantitas, quotannis præstanda.*

14 *Quantitas quotannis præstanda, si promissa fuerit, promittens non satisfacit per assignationem stabilium.*

15 *Promittens annuum redditum satisfacit per assignationem stabilium.*

16 *Redditus annuus si fuerit promissus dicitur impleta promissio per assignationem stabilium tanti redditus non attento futuro euentu, qui cadit periculo accipientis, licet causa assignamenti sit perpetua.*

17 *Donatori sufficit rem promissam donatario tradidisse, licet apud eum perpetuò non duret.*

DECISIO CCCCXXXIII.

BOn: mem: Cardinalis Gymnasius ad impetrandum à *fel. record. Vrbano VIII.* erectionem Monasterij Monialium Discalceatorum sub regula Sanctæ Theresiæ assignare obtulit pro earum substentatione annuum redditum scu. 2800. monetæ Romanæ. Sanctissimus annuit præcibus ex nunc, postquam ipse Cardinalis dictum annuum, & perpetuum redditum, vt supra, assignauerit, & non alias; & Cardinalis in executionem gratiæ assignauit promissum redditum in Locis 239. Montium Cameralium non vacabilium, ac in Censu scut. 25500. ferentibus tamen redditum, pacto tamen adiecto, & non alias, quod si d. annuus redditus scut. 2800. per extinctionem, vel reductionem respectu Locorum Montium, & Census huiusmodi, seù quacunque alia de Causa, etiam incogitata, minueretur, Cardinalis, & sui nec ad euictionem, & conseruationem illius, nec ad aliud quicquam teneantur, quia cum huiusmodi pacto, & conditione talem assignationem facere declarauit, aliter non dotasset, nec assignasset *Summ. hæredis num.* 2.

Acceptarunt Moniales assignationem, & illius realem possessionem appræhenderunt Locorum Montium, & Census. At quia fructus Census anno 1639. & deinde fructus Montium reducti fuerunt ad minorem quantitatem, coram A. C. Baranzono petierunt Supplementum dicti redditus diminuti, à Catherina præfati Cardinalis nepte, & hærede, quæ tamen absoluta fuit ab impetitis: Vndè in gradu appellationis dubitatum fuit, An assignatio facta per bon: me: Cardinalem suffragetur, & affirmatiuè responsum;

1 Quia nimirum promittens assignare annuum redditum satisfacit, assignando stabilia tanti redditus, vt probat *text. in l. si quis argentum §. si verò redditus, C. de donat. vbi Cyn. num.* 3. Conciliando Iura, quæ videbantur contraria in *l. vltima ff. de contrab. empt. & in l. Caius ff. de annu. le-*

2 *gat.* contrarium procedere ait, quando promittitur annua quantitas, secus si promittatur annuus redditus, quia scilicet promissio annui redditus importat, quod Donatario datur Ius reale, quod non importat promissio quantitatis, *Surd. consil.* 319. *num.* 16. *versic. vel simpliciter nulla facta expressione fundorum*, quod idem repetit in *tract. de alim. tit.* 9. *quæst.* 40. *sub num.* 17. *Soccin. Iun. cons.* 60. *num.* 41. *lib.* 4. *quem sequuntur Mantic. de Coniect. vltim. volunt. lib.* 9. *tit.* 2. *num.* 3. *Castrill. quotidian. controuer. Iur. lib.* 4. *cap.* 33. *num.* 9.

Facilius autem in proposito, quo idem met Pontifex in Breui Apostolico facultatem dedit Monialibus redditus huiusmodi, & eorum proprietatis realem, & actualem possessionem liberè

3 appræhendendi, quod satis clarè significat redditum huiusmodi non esse quot annis capiendi de manu hæredis, sed faciendi assignationem fundorum tanti redditus, quorum possessionem Moniales capere possent, vt benè ad propositum ponderat *Soccin. Iun. dicto consil.* 60. *sub num.* 39.

4 *vers. Quartò considerandum lib.* 4. Doctores verò adducti pro altera parte vel loquuntur in promissione annuæ quantitatis ingenere, in quibus terminis loquitur *Castr. consil.* 47. *numer.* 3. *lib.* 2.

5 Vel vbi quantitas est in obligatione, fundus autem in solutione, in quibus terminis loquuntur *Cephal. consil.* 351. *numer.* 15. *& seqq. & Honded. consil.* 41. *num.* 13. *&* 14. *lib.* 1. qui casus longè sunt diuersi.

6 Satisfecit itaquè Cardinalis propriæ obligationi, assignando Census, & Loca Montium tanti redditus, nec tenetur supplere si postmodum redditus fuerint diminuti, cum ad hunc effectum inspiciatur tempus dotationis, & assigna-

7 tionis, non subsequens; Itaut si ab initio dotatio fuerit sufficiens, non teneatur Dotans ad supplendum diminutionem posteà cõtingentem, vt dixit *Rota apud Pan. dec.* 66. *num.* 9. *& in puncto dotis assignatæ in Censibus dictum fuit in dec.* 283. *num.* 23. *&* 24. *par.* 4. *recent. & in Camerinen. Dotis Ec-*

tis Ecclesiæ 21. Iunij 1650. versic. Respectu verò eo-
8 *rum R. P. D. meo Meltio*; obligatus enim tradere liberatur, si ab initio rem fecerit accipientis, & casus postea contingens cedit periculo Domini, *l. 1. C. de pericul. & commod. rei vendit. l. plerumque ff. de Iur. dot. Natt. consil. 353. num. 4. Menoch. consil. 26. num. 16. & consil. 155. num. 34. & seqq.*
9 Estquè de natura dotationis, vt legitimè ab initio facta, & sufficienter Patronus ad nihil amplius teneatur si tractu temporis minuatur, sed detrimentum cedit Ecclesiæ, *Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 14. num. 12. Rota decis. 230. num. 5. part. 1. & decis. 56. num. 3. par. 2. diuers. & dec. 521. num. 2. par. 2. recen. & coram Pan. d. dec. 616. num. 9.*

Idquè claris verbis expressit Cardinalis in actu assignationis protestans nolle teneri de euictione, aut conseruatione redditus, si ex quauis Causa
10 minui contingeret, licèt enim alterari non possit
11 forma supplicationis, quia tamen in supplicatione nihil fuit in contrarium expositum, estque (vt dictum est) de natura dotationis, vt futurus euentus cedat Ecclesiæ commodo, vel incommodo, non dicitur alterata forma, sed protestatio præfata inseruit pro declaratione. vt in proximis terminis aduertit *Amat. var. resol. lib. 1. resol. 21. sub num. 9. vers. secus in dubio*.

Nec obstat, quod promissio assignamenti fue-
12 rit correspectiua ad manutentionem Monialium, ideoquè vt habens tractum successiuum non sufficiat Implementum, nisi perpetuò duret ad *text. in l. si quis ità legauit, ff. de cond. & demonstr. Gam.*
13 *dec. 24. num. 12. Buratt. dec. 48. num. 11.* Vrgeret enim obiectum, si implementum deficeret Culpa
14 Donatoris, vel si promissa fuisset annnua quantitas quot annis præstanda, cui non satisfieret
15 per assignationem stabilium. At cum promissa fuerit assignatio perpetui redditus, cui satisfit
16 per assignationem stabilium, nihil refert, quod Causa assignamenti sit perpetua, adhuc enim dicitur impleta promissio per assignationem stabilium, quæ tunc temporis ferant hunc redditum, non attento futuro euentu, qui supposita valida assignatione ab initio cum translatione Dominij
17 cedit periculo Domini ex supra adductis, Donatori vero sufficit rem promissam semel Donatarijs tradidisse, licet apud eos perpetuò non duret *l. si quis hæredes C. de Instit. & substit. l. hæredibus in princ. ff. ad Trebell. Surd. consil. 36. n. 27.*
Et ità vtraque &c.

MELEVITANA TERRITORII.

Mercurij 10. Decembris 1653.

ARGVMENTVM.

Reintegratio non datur absque anteriori possessione, & quando locum sibi vindicet Statutū continuans possessionem defuncti in hæredem. Immissio non competit hæredi hæredis grauati cōtra fideicommissarium, quoties ille incontinenti docet de Iure suo possidet sine vitio, & nihil est detrahendum, quando nihil est detrahendum potest fideicommissarius propria authoritate ingredi possessionem etiam non citato Hærede grauati, & quando detractio Trebellianicæ censeatur prohibita, & à quo sit detrahenda, & ex quibus bonis sit deducenda legitima, & ex quibus soluenda debita fideicommittentis?

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio ei non competit, qui numquam possedit.*
2 *Statutum continuans possessionem defuncti in Hæredem, non habet locum in bonis fideicommissi, quando fideicommissum est clarum.*
3 *Fideicommissarius est legitimus contradictor ad impediendam immissionem hæredi grauati contra ipsum petitam, dum incontinenti docet de Iure suo possidet sine vitio, & nihil est de trahendum.*
4 *Fideicommissarius, quando nihil est detrahendum ex bonis Fideicommissi potest sine vitio spolij illorum possessionem apprehendere, etiam non citato hærede grauati.*
5 *Amplia maximè si in Instrumento donationis, & fideicommissi adsit Clausula Constituti.*
6 *Ex Clausula Constituti tacitè videtur data facultas capiendi possessionem propria authoritate.*
7 *Fideicommissarius cui est data facultas à Testatore possessionem ingrediendi propria authoritate, potest illam ingredi absque citatione, vel Iudicis decreto.*
8 *Filius si legitimam sibi assignatam in certis bonis acceptauit, eius acceptationis vigore non potest amplius variare.*
9 *Hæres filij, qui legitimam super certis bonis acceptauit non potest variare, sicut ipse filius non posset.*
10 *Trebellianica censetur à Testatore probibita, quando mandauit restitui eius Hæreditas tota, integra, nec diminuta.*
11 *Trebellianica potest probiberi etiam filijs primi gradus.*
12 *Amplia, ne dum expressè, sed etiam tacitè.*
13 *Trebellianica non detrahitur cessante qualitate hæreditaria, cum adinuenta fuerit fauore vltimæ voluntatis.*
14 *Trebellianicæ detractio ei non competit, qui fuit grauatus restituere per fideicommissum, non vt Hæres, sed vt Donatarius.*
15 *Aes alienum Testatoris solui debet ex eius bonis liberis, si extant, non autem ex bonis particulari fideicommisso subiectis.*
16 *Hæres grauatus, qui bona libera Testatoris alienauit præsumitur reimbursatus de ære alieno per ipsum persoluto, donec melius contrarium probetur.*
17 *Hæres grauatus soluens æs alienum Testatoris contractum super re fideicommisso particulari subiecta, potest illud ab ea deducere, vel ipsam simili onere denuo grauare.*
18 *Declara hoc tantum procedere, nisi adsint alia bona libera ex quibus soluere potuerit, vel nisi sit, vel præsumatur satisfactus ex alienationibus.*
19 *Hæres illius, qui de euictione tenetur, repellitur exceptione* l. Vindicantem *ff. de Euict.*
20 *Hæres beneficiatus tenetur seruare factum defuncti, quousque suppetunt vires Hæreditariæ.*

DECISIO CCCCXXXIV.

CVmulus Charitatis melitæ obtinuit Reintegrationem à Rota ad possessionem medietatis Territorij controuersi eo quia tunc reuocatum extitit in dubium, An illa compræhenderetur sub fideicommisso in contractu donationis Constituto per Franciscum Ferrum, anno 1579. præsertim ex quo acquisita dicebatur per Gregorium Iuniorem ipsius filium nomine proprio: Terminato autem dicto Iudicio in possessorio quoad istam medietatem idem Cumulus petebat similiter reintegrari, seù potius immitti in possessionem alterius medietatis ad dictum Franciscum, dum viuebat, spectantis, & sub dicta eius fidei-
com-

commisso contentæ; Verum Cumulo nec reintegrationem, nec Immissionem competere fuit resolutum.

Non competit siquidem reintegratio, quia
1 ipse nunquam possedit controuersam medietatem, *Rota decis.* 556. *num.* 1. *par.* 4. *recent.* Nec possessionem educere potest ex Constitutione Regni Siciliæ continuatiua possessionis defuncti in
2 hæredem, quia cessat huiusmodi Constitutionis effectus in bonis fideicommissi quando (prout hic) fideicommissum est clarum, vt firmatum fuit in *Decisione huius Causæ super altera medietate* 3. *Decembris* 1649. *coram Eminentissimo D. Cardinali Ottbobono*, §. *Nec releuat*, *& prius in Terracinen. fideicommissi* 14. *Decembris* 1643. *coram eodem* §. *Nec Statutum vbi allegantur concordantes*, *ac in terminis huius Constitutionis Milanen. decis.* 3. *numer.* 245.

Nec debetur Immissio, quia Fabritius Testa-
3 ferrata, & litis Consortes rei conuenti, ad quorum fauorem Fideicommissum purificatum fuit, sunt legitimi Contradictores, cum in continenti doceant de Iure suo, possideant sine vitio, & nihil sit detrahendum ex doctrin. *Bart. in l. final. num.* 22. *& seq. C. de edict. Diu. Adr. toll.* sæpissimè per Rotam comprobata, & signater in *Amerina Castri Guardiæ* 10. *Martij* 1651. *coram Reuerendissimo Terraconen.* §. 1.

Quod in continenti doceant de Iure suo euidenter patet, quia fideicommissum; cuius vigore fuit capta possessio, est clarum, & litterale, eiusque pariter purificatio clara est ad fauorem Reorum, nec de Identitate bonorum dubitatur, quod respectu huius medietatis ab Agentibus pro Cumulo nunquam fuit reuocatum in dubium, & de præsenti absolutè admittitur.

Indequè cum nullæ competant Detractiones
4 (vt inferius probabitur) potuerunt Fabritius, & Consortes sine vitio spolij illius possessionem apprehendere, etiam non citato hærede grauati, vt dixit *Rota in Senogallien. Fideicommissi* 22. *Maij* 1606. *coram Cardinali Sacrato*, *in Romana de Capizucchis* 1. *Iunij eiusdem anni coram Lancellotto*, *& alijs allegatis in Bonon. fideicommissi de Blanchis* 28. *Iunij* 1647. *coram Reuerendissimo Terraconen.* §. *Ni-*
5 *hil obstat vers. Vlterius quia*; Præsertim cum in dicto Contractu donationis, & fideicommissi ad sit Clausula Constituti *Summario Fabritij*, *& Consor-*
6 *tum num.* 3. ex quo tacitè videtur data facultas capiendi possessionem propria authoritate *Alex. in Addit. ad Bart. in l.* 1. *ff. quor. Legator. Cuman. consil.* 61. *in fin. Odd. consil.* 78. *numer.* 22. *& seqq. lib.* 2. *Menoch. de adipisc. remed.* 2. *num.* 77. *Angel. de legitim. Contradict. quæst.* 10. *num.* 22. *& seqq.*
7 Et sic licet Fideicommissario absque alia Citatione, vel Decreto Iudicis ingredi possessionem, vt admittitur in alia decisione huius Causæ *coram me* 3. *Iunij* 1659. §. *Nec huiusmodi*, & præter Anthoritates ibi allegatas tenuit *Rota in Reatina Successionis* 27. *Maij* 1642. *coram R. P. D. meo Peutingerio* §. *Non obstat vers. Quia conclusio*, *& in d. Amerina Castri Guardiæ corā D. Tarraconen.* §. *Tum etiam vers. stante itaque*.

Non competunt detractiones; Nam legitima, & Trebellianica ab Actoribus non prætenduntur, & ex abundanti legitima iam fuit assignata in alijs bonis, & assignatio per Gregorium filium
8 acceptata, *dicto Summ. num.* 4. cuius acceptationis vigore sicut ipse filius non posset variare, *Pic. in l. in quartam num.* 183. *ff. ad leg. falcid. Surd. de alim. tit.* 9. *quæst.* 34. *num.* 18. *&* 19. *Card. Seraph. decis.* 1365. *num.* 6. *&* 20. *San. Mem. Gregor. dec.*
9 186. *numer.* 4. Ità nec Cumulus eius hæres vulg.
10 *l. Cum à matre C. de rei vindic.* Trebellianica verò ob præceptum fideicommittentis de restituendo Territorium totum, integrum, & non diminutum, *dicto Summar. d. num.* 3. respectu medietatis tantum, de qua agitur in præsenti, censetur prohibita, *Ripa in l. Centurio num.* 130. *vers. contrarium ff. de vulg. & pupill. Menoch. consil.* 1084. *num.* 20. *&* 21. *& consil.* 1145. *sub num.* 18. *Card. Seraphin. dec.* 1023. *num.* 7. *Rota in recent. dec.* 453. *sub num.* 3. *par.* 1. *& in Bonon. Successionis* 17. *Iunij* 1647. *coram R. P. D. meo Bichio* §. *His positis vers.*
11 *& gratis*; Vt potuit etiam filijs primi gradus, *Ias. consil.* 89. *num.* 5. *lib.* 1. *Dec. consil.* 495. *numer.* 22. *& seqq. Alexan. consil.* 29. *num.* 2. *lib.* 5. *Rota decis.* 318. *num.* 3. *par.* 1. *decis.* 185. *num.* 13. *decis.* 226. *num.* 14. *& decis.* 330. *num.* 24. *part.* 5.
12 *recent.* Nedum expressè, sed etiam tacitè, vt articulo plenè discusso respondit *Rota in Perusina de Alphanis* 27. *Martij* 1626. *coram clar. mem. Coccino in recent. decis.* 651. *num.* 3. *cum seqq. part.* 8.
13 Vltra quod Trebellianica non detrahitur cessante qualitate hæreditaria cum adinuenta fuerit fauore vltimæ voluntatis, & sic non competit ei, qui (prout hic) grauatus fuit restituere per fideicommissarium, non vt hæres, sed vt donatarius *l. Mulier* §. *Vt Trebelliano ff. ad S. C. Trebell.* cum cæteris in puncto allegatis in *Perusina Bonorū* 14. *Iunij* 1647. *coram me* §. *finali*.

Æs autem alienum (vt asseritur) solutum Cre-
15 ditoribus siue Gregorij Senioris, siuè Francisci fideicommittentis non est detrahendum ex hac medietate particulari fideicommisso subiecta, dum apparet ex Inuentario bonorum hæreditariorum eiusdem Francisci relato in *dicto Summar. num.* 6. ipsum reliquisse quam plura bona libera tam stabilia, quam mobilia, & ingentem pecuniarum quantitatem *l. cum pater* §. *Libertus ibique gloss. verb. ne id alienarent ff. de leg.* 2. *Peregrin. de fideicomm. art.* 40. *numer.* 22. *Molin. de Primogenit. Hispan lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 4. *& sub num.* 10. *vers. non autem vbi Fusar. de substit. quæst.* 541. *num.* 19. *& seqq. Rota in Romana fideicommissi de Zuccaris* 4. *Februarij* 1650. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *Detracta igitur*, *vers. & Prætereà*, *& in Meleuitana Census* 5. *Decembris eiusdem anni* §. *Tollitur Tertio*, *&* 29. *Ianuarij* 1652. §. *Vltimo coram*
16 *R. P. D. meo Peutingerio*; Cumquè Gregorius Iunior Donatarius grauatus pro maiori parte dicta bona libera alienauerit *d. Summar. num.* 5. ac reliqua penes se retinuerit, ex eis vtiquè integrè reimbursatus præsumitur (donec melius contrarium probetur) de prætenso ære alieno per ipsum persoluto *ad text. in l. Marcellus vbi communiter DD. ff. ad Trebell. Alexan. consil.* 3. *num.* 4. *& seq. lib.* 3. *Peregr. de fideicomm. art.* 39. *num.* 2. *in fin. Rot. decis.* 680. *num.* 7. *par.* 1. *diuers. coram Card. Caual. decis.* 130. *num.* 4. *& in recent. deci.* 449. *num.* 6. *par.* 1. *& coram bon: me: Merlino dec.* 707. *num.* 4.

Nec refert, quod solutum fuerit æs alienum
17 contractum super hac ipsa Territorij medietate, quo casu grauatus super ea illud potest deducere, vel eamdem rem simili onere denuò grauare ex *Molin. dicto cap.* 20. *num.* 25.

Hoc enim est intelligendum, nisi adsint alia
18 bona, ex quibus soluere potuerit, aut debuerit, & nisi ex illis fuerit, vel præsumatur reimbursatus,

tus, vt præsumitur ex supra firmatis, nulla enim æquitas patitur, vt petere valeat quod intus ha-
19 bet; Et insuper cum Franciscus Donator promiserit euictionem *dicto Summar. d. num. 3.* Gregorius illius hæres, seù Cumulus eius successor repellitur exceptione *l. Vindicantem ff. de euict.*
20 quamuis fuerit beneficiatus, cum adhuc teneatur seruare illius factum quousque suppetunt Vires hæreditariæ, *Menoch. consil.* 84. *num.* 4. *San. Mem. Gregor. dec.* 418. *num.*6. *ibique Adden. n.*15. Assertio autem, quod satisfacta Imperia fideicommittentis Vxore de sua dote ex dictis pecunijs in illius hæreditate repertis, cætera bona libera vel essent propria filiorum, vel non sufficerent pro integra satisfactione dicti æris alieni, meliorem iustificationem exposcit.

Et ità vtraque &c.

MELEVITANA DONATIONIS.

Veneris 12. *Decembris* 1653.

ARGVMENTVM.

Donatio facta sponso, & filijs licet regulariter quæratur omnibus filijs eiusdem sponsi, siue ex primo, siuè ex secundo, vel vlteriori matrimonio suscepti fuerint; maximè si donatio facta non fuerit contemplatione certi matrimonij; attamen si fuit facta sponso, & sponsæ, & eorum filijs, nepotibus, & descendentibus, dicitur tantum restricta ad filios, & descendentes ex illo matrimonio, ex quibus hoc deducatur?

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta sponso regulariter quæritur omnibus filijs eiusdem sponsi siue ex primo matrimonio suscepti fuerint, siue ex secundo, & vlteriori quocumque.*

2 *Donans, & Donatarius præsumuntur habere æqualem affectionem erga omnes ipsius Donatarij filios ex quocumque matrimonio susceptos.*

3 *Filiorum mentio facta ab vno ex Coniugibus respectu alterius non censetur cogitatum de filijs alterius Matrimonij, sed præsumuntur odio habiti.*

4 *Secus autem si illorum mentio fiat à Tertio, tunc enim censentur contemplati filij ex quocumque matrimonio suscepti.*

5 *Donatio facta vni Coniugum, & eorum filijs, non censetur connexiuè facta ad comprehendendum dumtaxat communes filios illius Coniugis ex quocumque suscipiantur matrimonio.*

6 *Præsertim dum non fuit facta intuitu, & contemplatione illius matrimonij, nec contemplata persona vtriusque Coniugis, sed vnius dumtaxat.*

7 *Donatio pro omnibus, & quibuscumque Iuribus donatario competentibus, censetur facta animo compensandi id ad quod donans ex causis expressis tenebatur donatario.*

8 *Filij sine vlla distinctione primi, vel secundi matrimonij æqualiter succedunt in bonis eorum Patris, siue maternis, siue paternis ipsius.*

9 *Donatio censetur à Patre stipulata fauore omnium filiorum tam primi, quam secundi matrimonij, dum bona donata fuerunt subrogata in locum bonorum ipsius Patris, in quibus omnes filij erant equaliter successuri.*

10 *Donatio facta sponso, & sponsæ ad fauorem eorum filiorum, & descendentium non potest suffragari filijs secundi matrimonij.*

11 *Filij in donatione nominati perdictiones suorum, & eorum sepius repetitas post specificatas personas sponsi, & sponsæ, quibus fuit facta donatio, indicat de solis filijs illius matrimonij fuisse intellectum, eosque solos in donatione contemplatos.*

12 *Filij ex certa Vxore si fuerint vocati, excluduntur cæteri alterius mulieris.*

13 *Clausula*, e conuerso *indicat correspectiuitatem.*

14 *Donatio facta sponso correspectiuè ad dotem ei traditam ab Vxore, & in eius recompensam, non potest prodesse ipsius filijs ex secundo matrimonio, dum donatarius illam assequitur ex primo.*

15 *Donatio facta sponso in recompensa dotis habitæ ab Vxore, non censetur facta sola contemplatione Viri, sed etiam Vxoris, cuius Pater tantam dotem non dedisset, nec verisimiliter matrimonium contraxisset, sine hac correspectiua donatione.*

16 *Donatio facta sponso, ac sponsæ eorumque filijs, nepotibus, & descendentibus cum stricta prohibitione alienandi inducit perpetuum fideicōmissum fauore filiorum vtriusque Coniugis copulatiuè, cum onere vnius restituendi alteri.*

17 *Donatarius non potest in præiudicium filij ex prima Vxore suscepti disponere de bonis donatis fauore alterius filij secundi matrimonij in donatione non comprehensi.*

18 *Dictio* vt supra *refertur ad ea, de quibus superius mentio facta fuerat.*

19 *Ignorantia probabilis excusat à contraria obseruantia.*

20 *Hæres grauatus, sicuti non potest expressè fideicommissarijs præiudicare, ita multo minus tacitè, obseruando contrarium.*

21 *Præscriptio, vt dicatur completa debet subduci tempus pupillaris, & minoris ætatis illius contra quem præscribitur.*

22 *Pater est vsufructuarius bonorum Vxoris, & filiorum.*

23 *Iudex iniustè procedens non priuat possessorem eius anteriori possessione.*

DECISIO CCCCXXXV.

VT videretur de bono iure prius simpliciter 31. Martij, & deindè etiam ad effectum manutentionis 20. Iunij 1653. Rota respondit, super quo hodiè assumpta disputatione, resolutum fuit, Constare de bono Iure Io: Vincentij, & filiorum, seu (quod idem est) Donationem medietatis Territorij, & Viridarij *Talpuales* nuncupatorum, & annuarum vnciarum 20. Censualium factam per saluum Xerri Ioanni Antonio Nepoti in Instrumento Sponsalium per ipsum, & Agatucciam Habelam contractorū 4. Septembris suffragari dumtaxat filijs dicti Matrimonij, exclusis alijs secundi matrimonij.

Licet enim regulariter Donatio facta Sponso
1 quæratur omnibus filijs eiusdem sponsi, siue ex primo matrimonio suscepti fuerint, siuè ex secundo, & vlteriori quocunque propter æqualem af-
2 fectionem, quam erga omnes habere præsumitur, tam Patruus Donans, quam Pater Donatarius, vt per *text. in l.* 3. *C. de inoffic. testam.* Articulo maturè discusso, dictum fuit in *Pisauren. Donationis* 8. *Februarij* 1647. & 31. *Ianuarij* 1648. *coram Eminentissimo Cardinali Ottbobono*, & *per auctoritates ibidem adductas tradit Cancer var. resol. tom.* 3. *cap.* 7. *num.* 101. distinguens *numer.* 104.
3 quod si ab vno ex Coniugibus respectu alterius fiat mentio filiorum, non censetur cogitatum de filijs alterius matrimònij, quia præsumuntur odio

4 odio habiti; At si mentio filiorum fiat à Tertio in donatione facta vni Coniugum, & eorum fi-
5 lijs, non censetur connexiuè facta ad comprehendendum dumtaxat communes filios, sed discretiuè, vt capiat filios illius Coniugis ex quocunque suscipiantur matrimonio secundum *Bald. in Auth. qui rem num. 6. & 7. C. de Sacrosan. Eccles. Fontanell. de pact. nupt. Claus. 4. gloss. 9. part. 1. nu. 36. vers. Per haec ego, Cutell. de donat. contempl. matrim. tract. 2. disput. 1. special. 36. num. 9. versic. quodsi ità, & num. 12. & 13.*

Quod fortius admittendum videbatur in pro-
6 posito, quo Donans non videtur donasse intuitu, & contemplatione certi matrimonij, nec contemplasse personam vtriusquè Coniugis (sed nepotis dumtaxat, dum professus fuit) se donare Io: Antonio pro omnibus, & quibuscunque Iuribus eidem Donatario competentibus, tam ex causa paternae, & maternae Successionis, quam administationis tutelae ipsius Donatarij gestae à
7 Donante. Hinc enim donatio censetur facta animo compensandi, quod donans ex dictis Caussis tenebatur Donatario ad *text. in l. Cum pater 30. ff. de Iur. dot. & in l. huiusmodi §. Cum pater, ff. de legat. 1. Aym. consil. 149. num. 3. vers. Item qñ legat. Honded. consil 50. num. 20. cum seqq. lib. 2. Menoch. consil. 56. num. 36. & praesumpt. 110. num. 3. lib. 4. Fachin. contron. Iur. lib. 5. cap. 33.*
8 *vers. quod igitur*; Indeque sicuti ad eius filios deuentura erant bona paterna, & materna, & id totum, quod donans eidem debebat ex Caussa administrationis tutelae, nulla adhibita distinctione primi, aut secundi matrimonij ad *text. in l. 1. C. de legit. hared. & in l. Cum alijs 4. §. ad maternas C. de secun. nupt. §. Nec illud quoquè, Auth. de nupt. cum alijs in d. Pisauren. Donationis 8. Februarij 1647. §. Cui quidem, & in Forosempronien. Bonorum 14. Martij 1650. coram R. P. D. meo Bl-*
9 *chio vers. Vndè eo non instituto*; Ità censetur donationem stipulasse ad eorumdem fauorem, vt ad eosdem deuenirent bona donata, eorum loco subrogata, *Ias. consil. 231. num. 2. lib. 2. Bursatt. consil. 198. num. 18. Menoch. consil. 70. num. 9. & seqq. Peregrin. consil. 35. num. 7. lib. 3. Giouagn. consil. 23. numer. 11. Surd. dec. 15. num. 21. Rota apud Card. Seraph. dec. 477. num. 11. cum alijs allegatis in Bonon. Bonorum 17. Iunij 1641. & 21. February 1642. & in Cathacen. Haereditatis 28. Aprilis proximipreteriti coram me.*

Attamen quia Donatio specificè facta fuit sponso absenti Notario pro eo stipulante cum Clausula *Ad habendum* per praefatos Sponsum, & Sponsam, & cum pacto (sunt verba Donationis) *Quod omnia, & singula bona supra dotata, & donata, ac assignata, & assignanda praefatis sponso, & sponsae intelligantur, & sint, ac esse debeant vinculata tam praefatae sponsa, quam eidem sponso diuisim, vt suprà, & eorum filijs, nepotibus, pronepotibus, & posteris, ac Descendentibus in perpetuum, & in infinitum; Ità quod nec eisdem sponsis, neque eorum cuiuslibet licebit, nec licitum erit bona praedicta ven-*
10 *dere, alienare &c.* non potest suffragari filijs se-
11 cundi matrimonij, quia dictiones illae, *suorum, & eorum*, post specificatas personas sponsi, & sponsae saepius repetitae indicant de solis filijs illius Coniugij fuisse intellectum; eosquè solos in donatione contemplatos *l. si inter virum, & vxorem 24. ff. de pact. dotal. Bertazzol. Cons. Ciuil. 234. num. 6. & seq. Gabriel. cons. 13. num. 2. & 3. Simon. de Prat. consil. 56. num. 13. lib. 1. Molin. di Rit. nupt. lib. 2. quaest. 11. num. 19. & seqq. & numer. 38. in fin. Modern. Mantuan. contr. for. cap. 497.*
12 *num. 10. Boer. dec. 276.* Vocatis enim filijs ex certa vxore excluduntur caeteri alterius mulieris, vt ad Litteram probat *text. in l. filius 28. num. 1. vers. si quis*, ibi: *Si quis ex certa vxore natum scribit haeredem in periculum rumpendi Testamentum deducit, ex alia susceptis liberis, ff. de liber. & posth. ibique gloss. verb. si quis aliq́ue plures congesti à dicto Moderno Mantuan. vbi supra dicto cap. 497. num. 10.*

Idquè clarius demonstrat Correspectiuitas eiusdem donationis ideo factae sponso ab eius Patruo, ex quo ab altera parte Sponsae Pater in-
13 signem dotem eidem constituerat scut. 3650. vt indicat Clausula in principio adiecta, Ibi: *E conuerso, Rota dec. 123. num. 4. par. 2. & dec.*
14 *405. antè nu. 1. par. 4. diuers.* Propter hanc enim Correspectiuitatem, quam Donatarius non assequitur ex secundo matrimonio, non potest illius filijs prodesse, sed confunditur cum promis-
15 sione dotis, & in eius recompensam facta censetur non sola contemplatione Viri, sed Vxoris, cuius Pater tantam dotem non dedisset, nec verisimiliter matrimonium contraxisset sine hac correspectiua Donatione, *Natt. cons. 609. num. 3. Menoch. consil. 723. num. 74. Surd. consil. 457. numer. 21. versic. quinto cum eodem Rouit. consil. 94. num. 11. & seqq. lib 1. Io: Franc. à Ponte consil. 25. sub. num. 3. lib. 1. Modern. Lucen. consil. 7. num. 13. & 14. Cultell. vbi supra de donat. contempl. matrim. tract. 2. disp. 1. special. 36. num. 24.*

Et comprobat pactum adiectum in secundo Capitulo, quod bona dotata, & donata sponso, & sponsae essent vinculata tam sponsae praefatae, quàm eidem sponso, diuisim vt suprà, & eorum filijs, nepotibus, pronepotibus, ac posteris, & descendentibus in perpetuum, & in infinitum, Ità tamen quod nec eisdem sponsis, nec eorum cuilibet licebit bona praefata vendere, alienare, nec de eis disponere, nisi tamen de eorum legi-
16 tima; Exindè enim inductum fuit perpetuum fideicommissum fauore filiorum vtriusquè Coniugis copulatiuè cum onere vnius restituendi alteri, ad *text. in l. filius fam. §. Diui il secundo ff. de legat. 1. Bart. in l. qui Romae §. Cohaeredes numer. 3. versic. quod puto verum ff. de verbor. oblig. Card. Caual. dec. 167. num. 1. cum alijs latè congestis in Mediolanen. Bonorum 6. Martij 1648. coram R. P. D. meo Bichio vers. quod autem attinet, & 31. Martij 1649. coram Eminentissimo D. Card. Corrado versic.*
17 *Quod fideicommissum*; Vndè non potuit sponsus, & Donatarius in praeiudicium filiae ex prima Vxore susceptae de bonis donatis disponere fauore alterius filiae secundi matrimonij in praefata donatione non comprehensae, vt probat *text. in supradicta l. si filius 28. dicto §. 1. ff. de liber. & posth. Rouit. d. consil. 94. num. 14. & seqq. Molin. de Rit. nupt. dicta quaest. 11. num. 19. & seqq. Non at-*
18 *tento verbo, Diuisim vt supra*, cum appositum fuerit ad euitandam communionem bonorum Iuxtà consuetudinem Melitae, de qua superius mentio facta fuerat, & ad quam proindè praefata dictio refertur, *Surd. cons. 313. num. 48. cum vulga.*

Et hinc non applicantur resolutiones contrariae in supra relata *Pisauren. Donationis*, cum nimis dissent à Casu nostro, ex quo ibi nec nominati, nec contemplati fuerunt filij, minusuè ad erant verba restrictiua, *eorum, & suorum*, in quibus terminis aedem Decisiones admittunt

con.

contrarium intellectum, & multò minus adesant pacta prohibentia dispositionem, sed Imò data facultas liberè disponendi, ex qua colligitur solam sponsi personam fuisse contemplatam. At in proposito pacta suadent contrarium: vt admittunt *Cancer. Cultell. Molin. & Fontanell. locis supra allegatis*.

Super obseruantia contraria non potest fieri
19 fundamentum propter probabilem ignorantiam
20 Agatucciæ filiæ prioris matrimonij, quæ in omnem Casum sicuti non potuisset fideicommissarijs expresse præiudicare, Ità multo minus tacitè obseruando contrarium, *Bellon. Iun. consil. 1. num. 103. cum seqq. Rota coram bon. mem. Coccino dec. 343. sub num. 4. vers. non obstat, & in Romana fideicommissi 7. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Za-*
21 *rate in fine*; Præscriptio autem non est completa, cum sit subducendum tempus pupillaris, & minoris ætatis eiusdem Agatucciæ, *l. fin. ibique gloss. verb. eas. C. in quib. Caus. restit. in Integr. non est necess. l. non est incognitum, C. quib. non subijciat longi temp. præscript. Odd. de restit. in Integr. quæst. 90. num. 8. Rota decis. 383. num. 2. versic. Quam verò par. 4. diuers.*

Ex quibus dictum fuit constare de bono Iure
22 Ioannis Vincentij Galea mariti Agatucciæ, & Patris respectiuè, & vsufructuarij bonorum eius, suorumque filiorum, sibique dandam esse manu-
23 tentionem, cum; ex facto Iudicis iniustè procedentis non fuit eius anteriori possessione priuatus *cap. Licet Episcopus de Præben. in 6. cap. Licet Causam de probat, l. Clam. possidere §. Qui ad nundinas ff. de acquir. possess.*

Et ità vtraque &c.

MELEVITANA PAROCHIALIS.

Luna 15. Decembris 1653.

ARGVMENTVM.

Liquidatio fructuum, qui fuerunt attentatè percepti spectat ad eum, qui petit procedi ad vlteriora in negocio principali, quomodo autem de stylo Rotæ admittatur attentans ad huius modi liquidationem faciendam, & ex quibus iustificata remaneant, non minus clarè, quam eruditè tractatur.

SVMMARIVM.

1 *Fructus attentate recepti sunt liquidandi ab eo, qui petit procedi ad vlteriora in negocio principali, et de stylo Rotæ quomodo seruetur in praxi?*
2 *Terminus ad probandum quando præfigitur ad fauorem Actoris extra Italiam, de stylo Curiæ sunt quatuor menses.*
3 *Dictio*, circiter, *aliquid minuit prudentis Iudicis arbitrio.*
4 *Et verificatur etiam in decima parte minus.*
5 *Valor beneficij, quomodo per verum modum probetur?*
6 *Liquidatio fructuum vt potè difficilis probationis, contentatur leuioribus iustificationibus.*
7 *Fructuum perceptio probatur ex sola possessione iunctis adminiculis.*
8 *Remissoria data vni ex collitigantibus est communis etiam alteri ad reprobandum.*
9 *Intellige procedere quando in litteris remissorialibus fuit datus terminus reprobatorius, secus contra.*
10 *Adde quod licet Iudex delegatus non possit recipere testes super reprobatione, tenetur tamen recipere protestationem.*
11 *Exceptiones contra personas testium non admittuntur in Iudicio summarijssimi possessorij.*
12 *Item quando non requiritur plena, sed sufficit leuis probatio.*
13 *Testium persona an censeantur approbata ex quo pro illis examinandis fuerunt data interrogatoria, & constitutus Interpes absq; vlla protestatione.*
14 *Testes deponentes de proprio iudicio, nullum gradum probationis constituunt.*

DECISIO CCCCXXXVI.

Post relaxatum à me de ordine Rotæ mandatum de manutenendo ad fauorem Ioannis Matthei Habelæ contra Dominicum Magrum in possessione Parochialis controuersę pro reuocatione attentatorum iuxta decisiones æditas 26. Maij, & 31. Iulij 1651. ac possessione subsecuta, dictus Dominicus condemnatus ad restitutionem fructuum facto deposito vnius Iulij, cum obligatione soluendi residuum post illorum liquidationem, obtinuit Commissionem mihi directam præfixionis termini pro liquidatione facienda
1 Iuxtà stylum, cuius vigore petens procedi ad vlteriora in negotio principali postquam attentauit, ipse liquidare debet fructus restituendos, vel Impetrare Commissionem, vt præfigatur terminus alteri Parti ad liquidandum, vt de huiusmodi stylo testatur *Rota coram Card. Seraph. dec. 655. numer. 4. & in Pientina Iurispatronatus 1. Februarij 1599. §. Neque obstabat, quod fructus coram Corduba*, quam posteà sæpissimè approbauit, vt in *Melenitana Bonorum 1. Iulij 16 2. coram Nauarro §. Probatur enim confirmata 4. Iulij 1650. coram R. P. D. meo Peutingerio §. Neque Vniuersitas, & in Meleuitana Territorij 26. Iunij 1651. coram me, §. Vltimo*; Cuius Commissionis vigore ad Instan-
2 tiam eiusdem Dominici, præuia Citatione assignaui Ioanni Mattheo terminum quatuor mensium, prout regulariter fieri solet ad fauorem Actoris ad probandum quando præfigitur extrà Italiam, vt est Insula Melitæ, vt per *text. in l. 1. C. de dilat. testantur Seuerol. de remiss. litigat. cap. 24. num. 2. & 3. Buccacc. de litter. remiss. cap. 7. num. 4. vbi in fine* dicit, quod ità in Curia seruatur: Compilato autem Processu, eoque in Rota transportato, dubitaui; Pro qua summa esset relaxandum mandatum, tam pro fructibus, quam pro damnis, & interesse. Et Domini quoad fructus relaxandum esse dixerunt in scutis 290. Testes enim concorditer deponunt redditus Parochialis controuersæ spectantes ad Parochum absquè vllo onere expensarum annuatim ascendere ad scuta 250. computatis, tam certis, quam incertis, & à die 8. Augusti 1650. qua Magrus attentatè illius possessionem accepit vsque ad diem 3. Octobris 1651. qua Habela illam recuperauit, Procuratorem Attentantis fructus percipisse ad scuta 300. circiter ascenden. *dicto Summ.*
3 *num. 7. & 9.* Dictio enim (*circiter*) aliquid minuit prudentis Iudicis arbitrio, *Buratt. dec. 722.*
4 *num. 3.* vt verificatur etiam in decima parte minus *Corn. consil. 59. num. 5. lib. 4. San. Mem. Gregor. decis. 128. numer. 6. Rota in Bonon. Terrarum 16. Iunij §. finali 12. Decembris 1642. §. Tandem coram* R. P. D. *meo Bichio, & in Romana Pensionis 19. Ianuarij 1646. coram me §. penult.* Vndè distribuendo annuum valorem scut. 250. in 13. menses, & dies 25. fructus attentatè percepti ad prædictam quantitatem scut. 290. ascendere calculantur.

Nec dubitatum fuit, quin dicti Testes plenè iustificent præfatum valorem, quia ipsi non solùm

lùm deponunt de auditu, sed etiam testificantur per optimas rationes, ex quo nempè viderunt libros Parocchiales, & ex quo sunt practici dictæ
5 Parocchialis, quem esse verum modum probandi valorem tradit *Bart. in l. 1. num. 15. & sequen. ff. si cert. pet. Felin. in cap. Cum causam numer. 5. vers. Tertiò declara de Testib. Farinac. eod. tract. quæst. 70. num. 164. & sequen. Menoch. lib. 6. præsumpt. 24. num. 11. cum seqq.* Quos in terminis secuta fuit. *Rota in Calaguritana Beneficij 2. Decembris 1652. coram R. p. d. meo Bichio §. vt constat;* eoque magis ad effectum liquidationis fructuum, de qua agi-
6 tur, quæ vtpotè difficilis probationis contentatur leuioribus Iustificationibus, vt post *Bald. Corn. & alios respondit Rota coram Card. Seraph. dec. 1132. num. 1. & per tot. & in recen. decis. 271. numer. 2. cum duobus seqq. par. 8.*

Minusque hesitandum videtur, quin fructus dicti temporis perceperit Dominicus; Tùm quia concludenter probatur à dictis Testibus, eos fuisse perceptos ab eius Procuratore, tùm etiam quià dùm toto eo tempore controuersam Parochialem
7 possedit, eos percepisse præsumitur, maximè iunctis partitis adnotatis in libro Parochiali, & relatis in dicto *Summ. numer. 11. Card. Seraph. decis. 1245. num. 6. San. me. Gregor. decis. 50. numer. 2. Card. Caual. decis. 586. num. 1. Buratt. decis. 173. num. 3. & 4. ibique Adden. num. 9. Rota in recen. decis. 269. num. 2. part. 1. & in Aquisgranen. Canonicatus 22. Maij 1648. coram me §. Et licet.*

Non obstat, quod Iudex remissorialis denegauerit probationes à Dominico petitas super reprobatione Testium.

Licet enim regulariter remissoria data vni ex collitigantibus sit communis etiam alteri ad pro-
8 bandum juxtà doctrinam *Vitalian. in Clem. sapè §. verum num. 25. ff. de verb. signif. Seuerol. vbi suprà cap. 22. num. 4. Adden. ad Buratt. decis. 501. num. 3.*
9 Hoc tamen procedit, quando in litteris remissorialibus specialiter datur terminus reprobatorius, secus autem quando (prout hic) in litteris datus non fuit, tunc enim Iudex remissorialis non potest admittere partem ad reprobandum, cum careat Iurisdictione, & si eam admitteret processus reprobatorius esset nullus, vt dixit *Rota coram Buratt. decis. 587. num. 7. in fin. Adden. ad eandem dicta decis. 501. num. 3. vers. At nisi.* Ex commu-
10 niori enim DD. sententia d. Iudex non potest recipere Testes super reprobatione, nisi specialiter talis facultas sibi concessa fuerit, licet recipere teneatur protestationem *Innoc. in cap. Licet causam ante num. 1. verb. potuit ibiq; Io. Andr. num. 4. & Bellamer. num. 8. in 1. oppositione de probat. Ias. in l. 2. num. 9. ff. de Iurisdict. omn. Iudic. specul. tit. de teste §. Qualiter num. 21. Seuerol. vbi supra cap. 36. per tot. Afflict. in constit. Regn. lib. 2. rubr. 29. de constit. in pecuniar. num. 3. vers. 3. quæro Buccac. vbi supra cap. 8. num. 11. vers. de ista clausula.*

Plura insuper concurrunt, quæ huiusmodi reprobationem excludere videntur, & primò quod agitur de liquidatione fructuum pro terminatione reuocationis attentatorum, & summarijssimi
11 Iudicij possessorij, in quo regulariter non admittuntur exceptiones contra personas testium. *Conar. pract. quæst. cap. 17. num. 4. vers. Septimo est Capic. decis. 55. per tot. Farinac. de testib. quæst. 62. limit. 9. num. 193. cum duob. seqq. Card. Seraph. decis. 342. in fin. & decis. 561. in princ. San. me. Gregor. decis. 449. num. 10. ibiq; Adden. litt. E. Card. Caual. decis. 44. num. 4. Rota decis. 564. in fin. part. 5. & decis. 156. num. 4. par. 6. recent.*

Secundò quòd dictæ exceptiones personales non recipiuntur, quando (prout hic) non requi-
12 ritur plena, sed sufficit leuis probatio *Zuccard. in in l. fin. num. 302 vers. si verò lex C. de edict. Diu. Adr. tollen. Menoch. de arbitr. quæst. 32. numer. 11. Farinac. d. quæst. 62. d. limit. 9. num. 195.*

Tertiò demum, quod Dominicus approbasse videtur personas dd. Testium, dum Interrogato-
13 ria dedit, & interpetrem constituit pro illis examinandis sine vlla protestatione respiciente illorum personas, & non agitur de Testibus omninò inhabilibus, *vt not. Imol. in cap. cum dilectus il secondo num. 34. de consuetud. Felin. in cap. intimauit num. 10. de testib. Clar. in §. fin. quæst. 34. in annot. num. 39. Afflict. decis. 351. num. 8. Farinac. d. quæst. 62. lim. 8. num. 175. cum seqq. vbi numer. 185.* distinguit inter approbationem dicti, & approbationem personæ.

Quo verò ad damna, & Interesse in scutis 60. à Ioanne Mattheo prætensa Domini dixerunt, non esse relaxandum mandatum; nàm Testes pro huiusmodi liquidatione examinati simpliciter
14 deponunt de proprio Iudicio *Summ. n. 10.* Ideoq; nullum gradum probationis faciunt *Honded. cons. 79. num. 37. lib. 1. Caputaque decis. 278. num. 1. par. 3. Rota decis. 245. num. 1. part. 1. decis. 173. num. 6. & decis. 407. num. 35. par. 5. recent.*

Et ità vnica tantùm &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI, SEV SALVIANI,

Veneris 23. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

Emptor rei fideicommisso suppositæ, cui in licentia Pontificis fuerat iniunctum onus inuestiendi prętium ad fauorem fideicommissariorum non potest ab ijs molestari, facto legitimè Inuestimento, licet postea illud absque eius culpa euaserit minus Idoneum, & inexigibile; si autem onus inuestiendi illi non fuerit impositum, sed aliter inter partes conuentum cum Auctoritate Pontificis, tunc neque de versione, neq; de Inuestimenti effectuatione tenetur esse sollicitus; & an ex eo censeatur illi iniunctum onus inuestiendi, quod Inuestimentum debebat fieri cum eius consensu.

SVMMARIVM.

1 *Census extinguitur mediante restitutione sortis principalis, legitimè facta.*

2 *Inuestimentum non fuisse tutum, neque exigibile, probari debet de tempore Inuestimenti nec sufficit si ex post euaserit minus Idoneum absque culpa inuestientis.*

3 *Inuestimentum si fuit legitimè factum, licet ex post absque culpa Inuestientis euaserit minus Idoneum, & inexigibile adhuc forma Breuis mandantis fieri tutum Inuestimentum dicitur ad vnguem seruata.*

4 *Emptor rei fideicommisso supposita, vel habens causam ab eo præfertur fideicommissarijs super rę empta facto legitimè Inuestimento ad eorum fauorem ad quod ipse tenebatur licèt postea illud absque eius culpa euaserit minus idoneum, & inexigibile.*

5 *Emptor rei fideicommisso supposita regulariter tenetur esse sollicitus de versione, & inuestimenti effectuatione.*

6 *Secus tamen est quando aliter inter partes, accedente Principis Auctoritate conuentum fuit.*

7 *Emptor rei fideicommisso subiectæ, dum ex partium conuentione accedente Principis Auctoritate fuit hinc.*

liberatus ab onere inuestimenti, alienatio substinetur, & ipse est tutus, etiam si versio pecuniarum in causam expressam non probetur, vel minus legitimè facta fuerit.

8 *Emptor rei fideicommisso supposita, cui onus inuestiendi non fuit impositum, & quem partes, & Pontifex voluerunt esse securum non potest à fideicommissarijs molestari non facto pecuniarum inuestimento, sed debent agere contra alienantem.*

9 *Onus inuestiendi prætium censetur iniunctum emptori dum eius consensus in inuestimento fuit requisitus ad inuigilandum pro indemnitate fideicommissariorum.*

10 *Secus si simpliciter requisitus fuerit pro maiori eius cautione, & ad hoc vt inuestimentum stare deberet principaliter hyppothecatum pro sui securitate.*

11 *Consensus Emptoris requisitus in inuestimento prætij simpliciter pro illius securitate non debet in eius odium retorqueri, nec exindè desumi, quod illi fuerit iniunctum onus inuestiendi.*

12 *Reo sufficit vincere per non Ius Actoris.*

13 *Actor vt dignoscatur quisnam sit, & quis reus, attenditur principium, & origo causæ.*

14 *Actor ab initio semper durat talis.*

15 *Causa censetur eadem in secunda, & vlteriori instantia, qualis erat in prima.*

DECISIO CCCCXXXVII.

VT recederetur à resolutione coram me emanata 1. Iulij 1652. vbi decisum fuerat, esse locum statuto de duabus conformibus, scribentes pro sororibus de Amodeis non contendebant amplius extinctionem trium censuum firmatam in tribus præcedentibus decisionibus huius causæ, sed iterùm deducebant in venditione Palatij controuersi fideicommissarij q. Francisci Contugij seruatam non fuisse præcisam formam licentiæ Apostolicæ circa tutum Inuestimentum ibidem iniunctum, & de nouo allegabant, D. Marchionissam Liuiam Primam Sanctacruciam longè anteà fuisse satisfactam de suo credito dotali, proquo dictum Palatium possidet.

His tamen non obstantibus Domini steterunt in decisis; non subsistit enim primum obiectum, quia Inuestimentum primo loco secutum in dictis tribus censibus cum eodem Tarquinio emptore tutum omninò fuit, & securum, sicut subsecuta obseruantia demonstrauit, cum ille tam integros fructus persoluerit, quam sortem principalem
1 actualiter restituerit, qua restitutione mediante legitimè facta, illi fuerunt extincti, vt comprobatur *in 2. decisione Reuerendissimi D. mei Decani 26. Nouembris 1650. §. neque releuat vers. dicebatur & in decis. R. P. D. mei Celsi 28. Aprilis 1651. §. &*
2 *nihilominus*; vndè esto etiam, quod vltimum inuestimentum deinde factum cum Francisco Iuniore de Sancta Cruce tempore contractus non esset exigibile, vt probari debet ex firmatis inter easdem partes in *Romana Saluiani 20. Aprilis 1640. coram Card. Panzirolo §. Tum quia, & impotentia, & in d. 2. decisione Reuerendissimi D. mei Decani d. §. neque releuare vers. illud autem*, vel ex post euaserit
3 minus idoneum, & inexigibile. Hoc tamen tribui non potest culpæ Tarquinij, sed Francisci, nec proinde efficit, quod forma Breuis ad vnguem seruata non fuerit, nullumque præiudicium
4 affert Creditoribus eiusdem Tarquinij, qualis est Marchionissa, vt præferendi non veniant Amodeis fideicommissarijs creditoribus Francisci *l. vlt. §. & si præfatam ibique gloss. verb. accomodare C. de Iur. deliber. & l. cum emancipati §. Illud autem ff. de collat. Fontanell. de pact. nupt. Claus. 4. gloss. 9. part. 2. num. 51. Rota in Anconitana Cambiorum 18. Maij 1646. coram R. P. D. meo Meltio §. non obstat quod creditum.*

Et insuper iterum Domini ponderarunt, quod
5 licet regulariter Emptor rei fideicommisso subiectæ debeat esse sollicitus de versione, & inuestimenti effectuatione, vt notat *Bart. in l. doli num. 7. ff. de nouat. Giurb. decis. 79. num. 7. Mauent. decis. 31. num. 27. Rota decis. 131. num. 6. cum seqq. par. 7. recen. & in Bonon. fideic. de Rubeis 4. Maij 1641. coram Eminentissimo D. Card. Corrado*, secus
6 tamen est quando aliter inter partes (prout hic) accedente Principis auctoritate conuentum fuit;
7 Tunc enim semper substinetur alienatio, & emptor, qui ex dicta partium conuentione ab onere inuestiendi liberatus fuit, tutus est etiamsi versio pecuniarum in Causam expressam non probetur, vel minus legitimè facta fuerit, istoque casu com-
8 petit quidem actio vocatis ad fideicommissum contra alienantem, sed non contrà emptorem, quem Partes, & Pontifex voluerunt esse securum, vt post *Vinc. de Franc. decis. 355. num. 6.* distinguendo in his terminis respondit *Rota in Romana domus 16. Nouembris 1643. coram me sub §. Vltrà quod, nec Iulius*, quæ comprobata fuit in *Romana Vineæ 2. Maij 1644. coram R. P. D. meo Bichio §. Consensus autem vers. licet enim*, ac prius inter easdem partes in d. *Romana Saluiani 23. Ianuarij 1643. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Et hinc vers. cessat difficultas.*

Nec ex eo, quod Inuestimentum fieri debebat de consensu Tarquinij emptoris, censetur illi onus
9 inuestiendi iunctum, quia eius consensus non fuit requisitus simpliciter, vt proinde onerata censeretur eius conscientia ad inuigilandum pro indemnitate fideicommissariorum, in quibus terminis procedit contraria conclusio firmata in dicta *Romana Vineæ coram D. meo Bichio §. nocet*, sed so-
10 lum pro interesse ipsius emptoris, vt patet, tàm ex conuentione, quod dictum Inuestimentum stare deberet primario, & principaliter hypothecatum pro sui securitate, quam ex expressa declaratione, quod mora, & negligentia venditoris in inuestiendo, illi nocere non posset; Vnde retor-
11 queri non debet in eius odium, nec exinde desumi, quod oneratus fuerit pro inuigilantia inuestimenti, vt rectè ad propositum respondit *Rota decis. 210. num. 15. & decis. 312. num. 41. part. 6. recen. & in Romana fructuum dotis 21. Aprilis 1651. coram me §. quoniam prædicta circa fin. vers. alias autem.*

Secundum autem obiectum satisfactionis faciliori responsione tollitur, quia nempè omissa discussione veritatis, & iustificationis. Hoc prodesse non poterit in hoc iudicio Amodeis originaliter actricibus omni actione, vt supra pro prætensa immissione omninò carentibus; Ideoque
12 Marchionissæ reæ conuentæ sufficit vincere per non Ius actoris *l. vltima C. de rei vindic. l. cogi C. de petit. hæred. Caputaque decis. 11. num. 1. cum seqq. par. 1. Card. Caual. decis. 606. num. 11. Rota decis. 284. sub num. 4. & decis. 293. num. 9. part. 1. recen.* Ad dignoscendum enim quis sit actor, & quis sit
13 Reus attenditur principium, & origo causæ. *Aym. cons. 182. num. 2. Osasch. decis. Pedemont. 151. num. 5. Mobed. decis. 5. ante numer. 1. vers. quia est*

inspicienda de iudic. Rota diuers. decis. 413. numer. 3. par. 1. & in recen. decis. 30. num. 10. par. 5. Actor
14 autem ab initio semper durat talis *l. 3. C. de appell. Rota decis. 495. num. 13. part. 8. recen.* Nàm
15 causa censetur eadem in secunda, & vlteriori instantia qualis erat in prima *gloss. in l. ità demum verb. agitur ibique Salyc. in fin. & in l. Inuitus num. 15. C. de procurat. Rota Bonon. diuers. decis. 138. nu. 116. & Rota nostra coram bo. mem. Coccino decis. 42. num. 6. & in cæteris adductis in Eugubina Prædij 14. Iunij 1649. coram me §. Quia cum emanauerit.*

Et ita vtraque &c.

BAREN. SEV NVLLIVS PECVNIARIA.
Veneris 23. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

Ad beneficium, *deducto ne egeat* is admittitur qui de tempore obligationis erat sub paterna potestate, & se vna cum patre obligauit quatenus tamen ab eius hæreditate abstinuerit; secus autem si de eo tempore erat emancipatus, vel aliter sui Iuris effectus tunc enim, vt admittatur ad huiusmodi beneficium, debet concludenter probare paupertatem, siue se obligauerit ex causa necessaria, siuè voluntaria, siue autem sit Clericus, & velit gaudere beneficio *Cap. Odoardus de solut.* vltra probationem paupertatis, docere debet se esse sacris ordinibus insignitum, vel Beneficiatum, vel alicui Ecclesiæ inseruire.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium* deducto ne egeat *non competit filio familias, qui contraxit sui Iuris effectus.*
2 *Beneficium* deducto ne egeat *competit filio familias, qui vna cum eius Patre se obligauit, dum tamen à Paterna hæreditate sese abstinuerit.*
3 *Filius familias, qui se cum eius Patre obligauit si de tempore obligationis erat sui Iuris, & habebat proprium peculium, iuuari nequit Beneficio* deducto ne egeat.
4 *Creditor, qui vna cum Patre voluit filium obligari contraxisse censetur intuitu tam paternæ hæreditatis quam principaliter bonorum ad ipsum filium proprio iure spectantium.*
5 *Beneficium* deducto ne egeat *non habet locum nisi per concludentes probationes paupertatis, & inopia calamitas iustificetur.*
Amplia siuè simus in eo, qui se obligauit ex causa necessaria, siuè voluntaria ibid.
6 *Debitor, si concludenter inopiam, & paupertatem iustificauerit, admittitur temperamentum assignandi omnia bona Creditori, cum onere ipsum alendi.*
7 *Debitor, qui habet vnde soluat, non venit admittendus ad beneficium* deducto ne egeat *cum præsumatur illud deducere ad defatigandum creditorem.*
8 *Beneficium* Cap. Odoardus de solut. *non procedit nisi fauore Clerici pauperis, & soluere non valentis.*
9 *Clericus ad hoc vt admittatur ad Beneficium* Cap. Odoardus, *vltrà paupertatem, debet iustificare, se sacris ordinibus esse insignitum, vel beneficiatum, vel alicui Ecclesiæ inseruire.*

DECISIO CCCCXXXVIII.

PRætendebat Io: Baptista, & Pompeius fratres de Continisijs admittendos esse ad beneficium deducto ne egeat, cum tàm prima obligatio de anno 1632. quàm secunda de anno 1634. ab ipsis contracta fuerit, dùm erant filij familias vna cum Io: Vincentio ipsorum Patre, ex quo sese obligauerint pro dote ad fauorem sororis ex mera liberalitate, nulla necessitate adstringente, & demùm quia tanquam Clerici iuuentur beneficio *Cap. Odoardus de solut.*

Verum proposito hodiè dubio Domini responderunt, non competere Continisijs Beneficium deducto ne egeant.

Prætextus enim patriæ potestatis præterquod in facto non subsistit, quia constat ex publico instrumento relato in *Summ. Mirti num. 3.* ipsos fuisse emancipatos de anno 1630. quod etiam sub Iuramento affirmarunt in Instrumento secundæ obligationis eodem *Summ. num. 2.* & proindè cum
1 contraxerint sui Iuris effecti non gaudent dicto Beneficio, vt notat *gloss. in l. 2. verb. cuius ff. quod*
2 *cum eo*, dum non iustificant à paterna hæreditate sese abstinuisse; Et vlterius dùm de tempore obli-
3 gationis proprium peculium habebant iuxta præcisam ipsorum confessionem in dicto Instrumento iureiurando firmatam iuuari non possunt beneficio *l. 1. & 2. ff. & C. quod cum eo*, quia Mirtus
4 Creditor intuitu tàm paternæ hæreditatis, quam principaliter bonorum ad ipsos proprio Iure spectantium contraxisse censetur *Castr. in d. l. 2. in fin. vers. idem dicendum Franc. decis. 70. per tot. Cost. de remed. subsid. remed. 28. num. 2. & 3. Gratian. discept. 576. num. 1. cum seqq. Rota in Anconitana Pecuniaria 1. Iulij 1612. coram bo. me. Remboldo apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 204. nu. 4.*

Minus suffragatur secundus obligationis contractus ex mera liberalitate; Quia ad effectum, vt
5 quis non conueniatur, nisi in quantum facere potest, siuè sumus in necessaria, siuè in voluntaria obligatione opus est per concludentes probationes iustificare paupertatis, & inopiæ calamitatem vt post *Bart. in repetit. extrauag. ad reprimendum verb. Summariè sub num. 30. vers. & idem puto tradit. Cost. d. remed. 28. num. 6. vers. secundò requiritur, & antè num. 9. vers. quintus & vltimus*, qua
6 probata admittitur temperamentum traditum à *Gratian. discept. 799. num. 45.* assignandi scilicet creditori omnia bona cum onere alendi debitorem, in casu autem nostro non solùm paupertas, & inopia iustificata non fuit, sed imò vltrà peculium vt supra probatum ex dicta iurata confessione apparet ex fide Communitatis Ciuitatis Altamuræ relata in dicto *Summ. num. 4.* dd. fratres esse
7 valde diuites, ideoque cessat ratio Commiserationis, & sic non videntur admittendi ad dictum beneficium, cum præsumantur, illud deducere ad defatigandum creditorem, vt notat *Add. ad decis. Thesaur. 119. vers. & haberet vnde solueret* cum alijs plenè allegatis in *Romana prætensæ absolutionis 18. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Meltio apud Zacch. vbi supra dec. 165. nu. 18.*

Quapropter nec potest allegari Beneficium
8 *Cap. Odoardus*, quia non versamur in paupere soluere non valente, vt præcise requirit textus, ibi: *Sed propter rerum inopiam soluere non valentem*, & ibi: *Quatenus si constiterit, quod prædictus O. in totum, vel pro parte non possit soluere debita*, & sequuntur *Couar. var. resol. lib. 2. cap. 1. numer. 9. Marc. Ant. Genuen. in pract. Archiepis. Cur. Neapol. cap. 3.*
9 *num.* 18. Illudque multominus prætendi valet à Pompeio, quia licet ipse enuncietur Clericus, attamen non iustificatur sacris ordinibus insignitus, aut beneficiatus, vel quod alicui Ecclesiæ inseruiat, vt requiri vltrà paupertatem firmant. *Graff. de effect. Cleric. effect. 7. num. 4. Ciarlin. Contron. Forens. lib. 1. cap. 101. num. 7. Genuen. d. cap 3.*

sub

sub num. 3. Gratian. discept. 222. numer. 39. & 40. Moder. Sicul. de benef. deduct. ne egeat quaest. 10. nu. 28. & 29. Rot. in Romana Cessionis bonorum 19. Aprilis 1652. coram Reuerendissimo Terracinen. §. final.

Et ita vtraque &c.

PERVSINA FIDEICOMMISSI de Rodulphis.

Lunae 26. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

Inuestimentum pecuniarum in bonis stabilibus factum ab haerede vsufructuario censetur factum secundum praeambulum Testatoris praeceptum eidem iniunctum, & sic non ex fructibus ad ipsum spectantibus, sed ex proprietate fideicommissi fauore fideicommissariorum, & ex quibus coniecturis hoc verisimiliter deducatur? Tutor, vel eius haeredes dum librum computorum non exhibent ideò non exhibere praesumuntur, quia illis obesse possit nec eis dandum est Iuramentum quod illum non habeant, nec dolo habere desierint cum teneantur ex officio libros custodire. Transactio dum non impugnatur, sed solum instatur pro adimplemento ab eo qui ex sui parte adimpleuit, sufficit probatio non adimplementi per praesumptiones.

SVMMARIVM.

1 *Inuestimentum referri debet ad causam praeambulae dispositionis, ac factum censetur in executionem praecedentis praecepti Testatoris, dum de alia causa verisimiliori non constat.*

2 *Inuestimentum ab haerede vsufructuario factum ex proprietate iuxta Testatoris dispositionem factum censetur non autem ex fructibus, qui non erant inuestiendi, sed liberè ad ipsum spectabant.*

3 *Dos, quae ex praecepto Testatoris soluenda venit ex fructibus, si illi non adsunt, quia sunt inuestiti, solui debet ex inuestimento loco fructuum subrogato, potius quam ex proprietate fideicommissi.*

4 *Occultans, seu renuens exhibere scripturam ex qua facti veritas haberi potest, praesumitur contra illum facere, & ei obesse.*

5 *Praesumptiones efficaciores redduntur contra eum qui renuit exhibere scripturam ex qua facti veritas haberi posset.*

6 *Tutori, nec eius haeredibus conceditur Iuramentum quod librum rationum non habeant nec dolo desierint habere cum omnes libros teneantur ex officio custodire.*

7 *Ignorantia rerum suarum verisimiliter non praesumitur.*

8 *Transactio, praesertim diù obseruata vt rescindatur, non sufficit probatio per praesumptiones.*

9 *Transactio, dum non impugnatur, sed instatur pro adimplemento, & executione pacti, & Clausula salutaris in ea apposita sufficit probatio per praesumptiones.*

10 *Implementum transactionis legitimè peti potest ab eo, qui ex parte sua illam adimpleuit.*

DECISIO CCCCXXXIX.

IN hac causa sub die 14. Iunij 1653. coram me firmatum fuit ad fauorem illorum de Ferulis non esse locum rescissioni Transactionum, ex quo fratres de Rodulphis illas impugnantes concludenter non probarūt valorem bonorum Iulij Caesaris fideicommittentis ascendere ad summam ab ipsis praetensam pro illarum euersione; nam partitae descriptae in calculo tunc ab Actoribus exhibito patiebantur non leues difficultates ex rationibus in decisione deductis, & signanter septima scut. 8126. 80. demenda erat à calculo, quia praesumebantur prouenire non ex proprietate bonorum fideicommissariorum, sed potius vel ex illorum fructibus ad Europam, eiusque filios spectantibus, & à Tranquillo de Bartellis Depositario ab ipsa deputato in maiori summa verisimiliter exactis, vel saltem ex capitalibus censuum retrouenditorum; quae mulier in secunda Transactione receperat pro legitima filiorum. Verùm restricta disputatione de ordine Rotae ad hanc septimam tantum hodiè resolutum fuit, decisionem esse reformandam, dictamque partitam non esse demendam à calculo.

Mandauerat enim in suo Testamento Iulius Caesar Rodulphus, quod si aliquis illorum, qui alias sibi census vendiderant, vellet illos redimere, tenerentur sui haeredes illos retrouendere, pretium tamen deponi deberet vbi, vel paenes quam Europae eius vxori videbitur, & placebit, posteà inuestiendum in alijs censibus, vel bonis stabilibus, & aliter è manibus depositarij leuari non possit, vt in *Summ. impresso fratrum de Rodulphis num. 1. littera D.*

Post lapsum fere vndecim annorum à die obitus Testatoris sub die 19. Decembris 1595. Europa per publicum Instrumentum absoluit dictum Tranquillum de dictis scutis 8126. 80. per ipsum, eius, suorumque filiorum nomine à diuersis exactis, & receptis vsque ad illam diem, quia spontè confessa fuit in pecunia numerata in pluribus vicibus, & solutionibus ea recepisse, illaque fuisse expensa, & erogata in emptionem bonorum stabilium, & censuum, vt latius in dicto *Summ. num. 11.*

His positis cessat, quod dictae Pecuniae videantur potius prouenire ex fructibus, quam ex proprietate bonorum, de quibus agitur. Quia cum Testator eligi mandauerit depositarium ad solum effectum recipiendi capitalia censuum deinde reinuestienda in alijs censibus, vel bonis stabilibus,
1 tam electio depositarij, quam exactiones posteà subsequutae referri debent ad Causam praeambulae dispositionis, ac factae censentur in exequutionem praecedentis praecepti de sola proprietate loquentis, dum de alia causa verisimiliori non constat iuxtà *theor. Bart. in l. Triticum 94. num. 2. ff. de verb. oblig. Mandell. Alb. conf. 322. num. 16. Aym. cons. 158. num. 13. Surd. decis. 15. num. 12. Rota decis. 262. num. 5. par. 1. diuers. decis. 292. num. 2. par. 2. recen. & in Romana Pecuniaria 8. Iunij 1646. coram Eminentiss. D. Card. Corrado §. Deindè confirmatur vers. ac proinde.*

Attenta praecipuè confessione Europae, quod pecuniae à depositario exactae, ac eisdem consignatae in emptionem bonorum stabilium, & censuum erogatae, & inuestitae fuerant; fructus enim
2 non erant inuestiendi, sed liberè spectabant ad Europam, & filios, ideoque huiusmodi confessio in proprietate dumtaxat iuxtà Testatoris dispositionem verificari potest *ad text. in l. fin. vbi Bart. ff. de alim. pupill. praestan. Surd. conf. 164. nu. 26. & 27. & d. decis. 15. num. 13. cum seqq.* Praesertim cum nullibi constet, dictum depositarium fuisse à muliere deputatum ad exigendum, & exigisse alium non fideicommissarium, nec turbant, sed potius praefata comprobant subsequentia verba dictae confessionis ibi: *Et in alijs expensis, & necessitatibus factis per ipsam D. Europam, & filios;* Nam de fructibus non pro solis necessitatibus, sed pro causa etiam merè voluntaria ad libitum Europa,

ropa, & filij disponere poterant.

Animaduertendo insuper, quod dicti fructus non excedebant annuatim scuta 1500. vix sufficientia pro sustentatione honestæ familiæ, vt comprobauit obseruantia subsecuta; nam de anno 1594. pro constitutione dotis Iuliæ Testatoris filiæ, quæ iuxtà illius voluntatem ex fructibus solui debuisset, soluta fuit ex capitali sub assertione, quod fructus non aderant, vt est in confessio inter partes. Dum igitur ex fructibus d. anno dos solui non potuit ob ipsorum carentiam, inuerisimile, imò impossibile prorsùs videtur, quod triennio summa tàm ingens scut. 8126. 80. ex ijsdem fructibus conflari potuerit, non obstante

3 quod tempore solutionis dictæ dotis fructus non adessent, quia essent inuestiti, nam tunc solui debuisset ex reinuestimento loco fructuum subrogato, potius quam ex proprietate fideicommissi ad *l. quæ tutor. C. de admin. tutor. l. magis puto §. ne tamen ff. de reb. eor. Gabr. conf.* 118. *sub num.* 6. *vers.* 3. *quia lib.* 1. cum alijs allegatis in *Romana fideic. de Zuccaris* 4. *Februarij* 1650. *coram Reuerendiss. D. meo Decano §. Altera verò circa fin. & in Romana fideicom. de Nicolinis* 28. *Aprilis* 1651. *coram me §. si autem vers. & quatenus.*

Eoque facilius recipienda est hæc interpretatio in præsenti casu, quo Europa spontè confessa fuit adesse librum depositariæ nuncupatum *De Censi*, vbi dixit apparere mentiones, partitas, & computa ibi descripta, & annotatur, illumque sibi fuisse consignatum à depositario, confirmando, & emologando omnia, & singula in eo contenta, vt latius in d. *Instrumento relato in d. Summ. nu.* 11.

4 cum enim huius facti veritas haberi possit ex d. libro, dum à ferulis Europæ hæredibus non exhibetur, ideò non exhibi præsumitur, quia illis obesse possit *Ruin. conf.* 182. *num.* 41. *lib.* 2. *Gregor. decis.* 521. *num.* 8. *& decis.* 537. *nu.* 3. & con-

5 sequenter efficaciores redduntur prædictæ ponderationes exclusiuæ reinuestimenti ex fructibus, vt in simili dictum fuit in *Romana Pensionis* 19. *Ianuarij* 1646. *coram me sub §. Idque etiam* non attento

6 Iuramento ab informantibus pro ferulis oblato, quod dictum librum non habeant, nec dolo desierint habere, quia quicquid sit ad alios effectus istud non admittitur in Tutore, qualis erat Europa, neque in eius hæredibus, cum teneantur ex officio libros custodire *Soccin. Sen. conf.* 190. *sub num.* 5. *vers. sed præmissis non obstantibus lib.* 2. *Bero conf.* 191. *num.* 21. *lib.* 1. *Card. Seraph. decis.* 1224. *num.* 2. *Merlin. decis.* 569. *num.* 8.

Cessare etiam videbatur, quod saltem dicta pecuniarum summa proueniat ex capitalibus censuum retrouenditorum Europæ in secunda transactione assignatis pro legitima filiorum, cum enim ibi mulier receperit census extinctos, huiusmodi receptio verificari non potest in censibus à depositario 27. annis antè retrouenditis, & reinuestitis, nisi noua extinctio iustificetur, si enim intellexisset Europa ex causa dictæ legitimæ recipere census à depositario retrouenditos, & reinuestitos, eos vtique expressisset, cum illorum re-

7 inuestimentum verisimiliter non ignorauit *l. quisquis maior C. de rescind. vend. Boer. decis.* 43. *nu.* 12 *Rot. decis.* 289. *num.* 48. *part.* 6. *recent.*

Non obstat, quod ad effectum rescindendi

8 transactiones, præsertim diù obseruatas non sufficiat probatio per præsumptiones.

9 Quia hodie non impugnantur transactiones, neque ipsarum obseruantia, sed solum instatur pro adimplemento, & executione pacti, & clausulæ salutaris in prima transactione adiectæ habendi rationem ad commodum transigentium de omnibus in futurum detegendis pro rata ad vnumquemque ipsorum spectante, vt deducitur in præcedenti *decisione §. sexta scutorum*, prædictumque

10 implementum à fideicommissarijs legitimè peti potest, cum ex parte sua transactiones adimpleuerint *l. actionem l. si profundo l. quamuis & l. vbi pactum C. de transact. Surd. decis.* 266. *num.* 12. *Rot. decis.* 136. *num.* 1. *&* 2. *par.* 5. *recent.*

Atque ità vtraque &c.

AVXIMANA FIDEICOMMISSI
De Tibaldinis.
Lunæ 26. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

Dispositiones ad fauorē stirpis, Agnationis, domus, & familiæ collectiuo nomine factæ regulantur ad similitudinem successionis ab intestato, ideoque ei, qui vult succedere sufficit probare se infra decimum Consanguinitatis gradum esse Testatori coniunctum, & quomodo probetur huiusmodi Consanguinitas latè disseritur. Vocatio proximiorum expirat in primo admisso, dum ex verbis vel alijs legitimis coniecturis concludenter non apparet Testatorem voluisse perpetuum, & successiuum fideicommissum inter eos ordinare, & quę nam sint coniecturæ id suadentes? Renunciatio hæreditatis quando pernecesse inducat illius præcedentem agnitionem, & quando non?

SVMMARIVM.

1 *Consanguinitas probatur ab eo qui vti consanguineus semel atque iterum interuenit authorizando contractus.*

2 *Amplia, vt non solum probetur contra eos, prò quibus contractum aucthorizauit, verum etiam contra habentes causam ab ijs.*

3 *Confessio nocet nedum confitenti, sed habentibus causam ab eo.*

4 *Consanguineus propriè dicitur qui est intra gradum successibilem, decimum scilicet de iure Ciuili.*

5 *Dispositio ad fauorem stirpis, Agnationis, domus, & familiæ collectiuo nomine facta, regulatur ad similitudinem successionis ab intestato.*

6 *Consanguinei ex generali Constitutione Marchiæ, non possunt admitti ad aucthorizandum contractos, nisi existant in gradu secundum Ius Canonicum computandi vsque ad septimam generationem.*

7 *Statutum, seu constitutio loquens de consanguineis, debet potius interprætari de proximioribus secundum Ius Ciuile vltimo loco seruandum.*

8 *Statutum, seu constitutio vocans ad consensum præstandum Consanguineos proximiores, intelligitur de Consanguineis extantibus in gradu successibili.*

9 *Statutum vocans ad aucthorizandum contractum Consanguineos, adijciendo qualitatem proximitatis, eos vocasse censetur tantummodo ratione successionis ex quo lex præsumit diligentius res contrahentis curare.*

10 *Decretum Iudicis interpositum in contractu generaliter super omnibus facit præsumere consanguinitatem in instrumento expressam, esse veram, & in eodem gradu, quem requirit constitutio.*

11 *Decretum interpositum generaliter super contractu, intelligitur interpositum etiam super enunciatis, & incidenter prolatis.*

12 *Secus autem, quando decretum non est generaliter inter-*

interpositum super omnibus, vel est restrictum ad aliquem actum particularem.

13 *Proximiorum vocatio expirat in primo admisso dum ex verbis, vel alijs legitimis coniecturis concludenter non apparet, Testatorem voluisse inter eos inducere perpetuum, & successiuum fideicommissum.*

14 *Vocati nomine collectiuo, dum non apparet Testatorem voluisse inter eos perpetuum, & successiuum fideicommissum ordinare per vulgarem tantummodo substituti dicuntur.*

15 *Substitutio vulgaris in primo adeunte expirat, & euanescit.*

16 *Fideicommissum perpetuum, & successiuum inter omnes collectiuè vocatos censetur inductum ex digressu ad plures gradus substitutionum cum tractu futuri, & successiui temporis, & reciproca fideicommissaria, & in infinitum, & ex ratione conseruandæ Agnationis.*

17 *Secus si non concurrant huiusmodi coniecturæ.*

18 *Agnationis contemplatio excluditur, ex quo Testator etiam filias fœminas posuit in conditione.*

19 *Renunciatio hæreditatis tunc illius agnitionem, & aditionem importat, quando actus renunciationis fuit principaliter ordinatus ad adeundum, & acquirendum.*

20 *Item quando renuncians vtitur verbis cessionem, & translationem Iurium importantibus.*

21 *Et idem est, quando bona, seu Iura hæreditaria vendit.*

22 *Secus si sit simplex renunciatio, quæ pernecesse non implicat actum agnitionis hæreditatis renunciatæ, sed congruè verificari potest in repudiatione.*

23 *Amplia etiam si renunciatio facta fuerit ad fauorem alicuius.*

24 *Renunciatio dicitur facta ad fauorem alicuius licet non transferat, sed solum extinguat Iura apta alteri nocere.*

DECISIO CCCCXL.

EX quo Io: Baptista de Tibaldinis filius q. Hortentij concludenter non iustificauerat, se infrà decimum consanguinitatis gradum Ioanni de Tibaldinis fideicommittenti esse coniunctum; Et quia de tempore mortis Cosimi alterius ex hæredibus Institutis vltimo loco sequutæ supererat alter Io: Baptista filius q. Hippolithi, qui ex eodem Testatoris Columnello, & illi, atque granato longè proximior erat, illiusque fideicommissariam hæreditatem agnouisse videbatur per Iurium renunciationem ab ipso factam ad fauorem Catherinæ Testatoris filiæ, resolutum fuerat coram me 5. Iulij 1651. non constare de fideicommisso, quod suffragetur d. Io: Baptistæ q. Hortentij, sed ex nouiter hodiè in facto deductis Domini recesserunt à decisis.

Cessare enim visum fuit primum decisionis fundamentum, tàm ex Testibus relatis in eius *Sum. num. 2.* & ex fide secretarij Communitatis *num. 4.* concludentibus, Hortentium eius Patrem verè fuisse Consanguineum Io: Testatoris, quam
1 ex Instrumentis, in quibus ad Instantiam Cosmi, & Bartholomei fil. eiusdem Io: d. Hortentius non in defectum, & loco consanguineorum, sed vti consanguineus semel, atque iterum interuenit, authorizando contractus ab eis celebratos *eodem Summ. num. 3.* Ideo consanguinitas in dubium reuocari non potest, vt dixit *Rota decis. 176. nu. 6. vers. & in alio par. 1. recen. & coram Card. Caual. decis. 268. num. 5.* Præsertim ab habentibus cau-
2 sam à dictis Cosmo, & Bartholomeo, quorum Confessio illis præiudicat ex adductis per *Buratt. decis. 733. num. 5.* Cumque consanguineus pro-
4 priè dicatur qui est intra gradum successibilem, decimum scilicet de Iure Ciuili, vt notat *Lamberteng. de Contract. gloss. 11. verb. agnati num. 48. Tiraquel. de retract. Lignag. §. 1. glos. 9. nu. 22. & 23.* Indè sequitur, quod aut attendatur particulare statutum Ciuitatis Auximi, & d. Hortentius saltem in decimo gradu Testatoris filijs erat coniunctus, & de consequenti eodem gradu iungebatur Testatori Io: Baptista illius filius, quod sufficit in
5 his dispositionibus ad fauorem stirpis, Agnationis, domus, & familiæ collectiuo nomine factis, quæ regulantur ad similitudinem successionis ab intestato ex allegatis in *decisione d. die emanata sub §. Ratio resolutionis.* Aut verò attendi debeat generalis Constitutio Marchiæ, & in proximiori gradu existebat, cum ex forma ipsius admitti non
6 possint ad authorizandum contractus consanguinei, nisi existant in gradu secundum Ius Canonicum computandum vsq; ad septimam generationem, vt tradit *Boccacc. ad d. constit. gloss. 3. nu. 90.* referens, quod huiusmodi constitutio in illis verbis indeffinitis ibi: *sine consensu duorum consanguineorum proximiorum* intelligi debet perindè ac si subiunxisset: *In gradu secundum Ius Canonicum* ea
7 ratione, quia cum pro omnibus consanguineis interpretari possit secundum Ius Canonicum, potius quàm secundum Ius Ciuile vltimo loco seruandum interpretanda venit. Et regulariter vbi-
8 cunque prouthic, statutum, vel Constitutio vocat ad Consensum præstandum Consanguineos proximiores, intelligitur de consanguineis existentibus in gradu successibili, quia addijciendo
9 qualitatem proximitatis, eos vocasse censetur tantummodo ratione successionis, ex quo lex præsumit diligentius res contrahentis curare iuxtà *theor. Bart. in l. Transactionem 35. num. 3. vers. sed si à statuto,* quam sequuntur *Bald. ibidem numer. 4. vers. sed si dicit & Ias. num. 3. alijque communiter C. de transact. Paris. cons. 59. num. 10. lib. 3. Cassan. super Consuetud. Burgund. rubr. 4. §. 7. tit. qui de inuent. succeder. in princ. Crescent. decis. 4. numer. 8. de Const. Pic. ad stat. vrb. gloss. 13. sub num. 7.*

Non obstante fide extraiudiciali notariorum dictæ Ciuitatis pro Sinibaldis adducta, quod passim admittantur in contractibus consanguinei remotissimi, quia præter quod est fides simplex, ac facta lite pendente, non loquitur in specie de contractibus factis cum decreto Iudicis, quales
10 sunt supradicti; decretum enim interpositum cum clausula generali facit præsumere consanguinitatem, in instrumento expressam, esse veram, & in eodem gradu, quem requirit Constitutio, cum
11 id cadat etiam super ibidem enunciatis, vt dixit *Rota decis. 316. num. 17. par 2. diu. cum alijs plenè congestis per eund. Pic. vbi supra gloss. 21. numer. 20.*
12 Licet secus dicendum sit quando decretum caret dicta clausula, vel est restrictum ad aliquem actum particularem, vt declarauit *Rota decis. 535. num. 5. coram bo. me. Merlino repetita in recen. decis. 81. eodem num. par. 6. & in Interamnen. bonorum 1. Februarij 1641. §. Nec videbatur coram me.*

Secundum verò decisionis fundamentum adhuc hodiè approbatum fuit à DD. in ea parte, in
13 qua firmatur, quod vocatio proximiorum expiret in primo admisso, dum ex verbis, vel ex alijs legitimis coniecturis, quæ in casu nostro desiderantur concludenter non apparet, Testatorem voluisse

luisse

luisse perpetuum, & successiuum inter eos ordina-
14 re fideicommissum, tunc enim vocati nomine collectiuo per vulgarem tantummodò substituti dicuntur, quæ in primo adeunte expirat, & euane-
15 scit Iuxtà distinctionem *Cuman. communiter receptam in l. Cum ita §. in fideicom. num. 4. ff. de legat. 2. & in l. Gall. §. quidam ante numer. 8. vers. Item cum Testator ff. de liber & Posth.* pluribus authoritatibus comprobatur *in d. decisione §. Quia contraria*, & præter ibi allegatos optimè distinguendo declarauit *Rota in Perusina fideic. de Pontianis 20. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Pentingerio*. Et quamuis ibidem pro perpetuo, & successiuo fideicommisso responsum fuerit; in casu tamen dictæ decisionis concurrebant digressus ad plures gra-
16 dus substitutionum cum tractu futuri, & successiui temporis reciproca fideicommissaria, & in infinitum, & ratio conseruandæ agnationis, vt deducitur *in §. limitatur enim cum seqq. & in §. fin.* quæ cum in casu nostro deficiant; nam omnes
17 substitutiones ab vnico euentu dependent reciproca non adest, & contemplatio agnationis excluditur, ex quo Testator etiam filias fœminas posuit in conditione firma prorsus, & in concussa remanet in hac parte ratio dictæ decisionis.

Quatenus verò in ea firmatur, quod alter Io: Baptista filius q. Hippolithi Testatori, atque grauato proximior huiusmodi fideicommissum agnouerit propter ronunciationem ab eo factam ad fauorem Catherinæ contrarium verius esse in proposita facti specie nunc Domini existimarunt;
19 similes enim renunciationes tunc agnitionem, atque aditionem important, quando actus renunciationis principaliter ordinatus fuit ad adeundum, & acquirendũ ex firmatis in *Romana fideicommissi de Drusolinis 21. Iunij 1652. coram me §.*
20 *Quoniam quicquid*, & quando renuncians vtitur verbis cessionem, & translationem Iurium importantibus, in quibus terminis loquitur tàm *Surd. cons. 244. num. 19. & cons. 523. num. 8.* quam *Rot. in recen. decis. 649. num. 2. & per tot. part. 3. decis. 74. num. 8. & decis. 106. num. 6. part. 7. recent. & in Romana fideicom. de Mutis 2. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Meltio sub §. 1.* Vel demum quando
21 bona, seù Iura hæreditaria vendit, qui est casus decisionis *Put. 437. lib. 1. in Corr.* secus autem in casu nostro, quo actus renunciationis non fuit ordinatus ad adeundum, & acquirendum, nec d. Io: Baptista vendidit bona, vel Iura hæreditaria, neque vsus fuit verbis importantibus cessionem, & translationem Iurium, sed simplicem renun-
22 ciationem ibi *renunciauit, & expressè renunciat Iuribus &c.* quæ propterea non implicant per necesse actum agnitionis fideicommissi renunciati, sed congruè verificari possunt in repudiatione *l. sicut C. de repud. hæred. Bald. cons. 403. numer. 3. lib. 1. Soccin. Sen. cons. 91. num. 5. lib. 1.* & distinguendo vtrumque casum admittit *Rota d. decis. 649. d. num. 2. & 3. par. 3. recen.* ac melius firmatur *in Bonon. fideicommissi de Vizzanis 15. Iunij 1643. coram*
23 *R. P. D. meo Bichio §. Vlt. in fin.* Vbi optimè subditur hoc procedere, etiamsi renunciatio facta
24 fuerit ad fauorem alicuius, cum dicatur ad fauorem etiam ea renunciatio, quæ non transfert, sed extinguit Iura apta alteri nocere.

Et ità dumtaxat exprobata consanguinitate in certo gradu, & ex quo d. renunciatio non importat agnitionem d. fideicommissi Domini recesserunt à decisis vtraque &c.

ROMANA CENSVS.

Ven. 30. Ianuarij 1654.

ARGVMENTVM.

Statutum Vrbis *lib. prim. cap. 142.* disponens quod filij in conditione positi censeantur dispositiuè vocati habet etiam locum quando filij sunt positi in conditione pacti reuersiui appositi fauore donantis, quod scilicet decedente donatario sine filijs donata ad ipsum reuertantur, & hoc siuè donans in casum mortis donatarij sine filijs seipsum substituerit, seù alium extraneum, quod tamen non procedit, si concurrant contrariæ coniecturæ de quibus latè in decisione.

SVMMARIVM.

1 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 142. *disponens quod filij in conditione positi censeantur dispositiuè vocati, habet etiam locum, quando filij sunt positi in conditione in contractibus.*

2 *Statutum Vrbis* lib. 1. cap. 142. *cum loquatur de filijs positis in conditione fideicommissi non videtur extendendum ad filios positos in conditione pacti reuersiui.*

3 *Statuta strictè intelliguntur in casu expresso.*

4 *Filij positi in conditione fideicommissi censentur vocati ex tacita voluntate, & affectione Testatoris cum præsumatur illis voluisse præferre substitutum extraneum.*

5 *Filij, quando ponuntur in conditione pacti reuersiui fauore donantis appositi, non censentur dispositiuè vocati, cum tunc non agatur de vocatione substituti extranei, in cuius concursu filij præsumuntur prædilecti.*

6 *Filij positi in conditione pacti reuersiui censentur positi ad impediendam resolutionem donationis, & reuersionem ad donantem, non autem ad inducendam illorum vocationem.*

7 *Pactum reuersiuum non importat dispositionem, sed actum resoluit, perindè ac si factus non fuisset.*

8 *Filij in conditione positi stante statuto Vrbis censentur dispositiuè vocati, etiam in contractibus.*

9 *Pactum reuersiuum, continet substitutionem, etiam si appositum sit fauore donantis.*

10 *Fideicommissum dicitur à fide, ex eo quod fides accipientis adstringitur ad restituendum in aliquem casum, vel euentum.*

11 *Pactum reuersiuum, si importat fideicommissum quando est appositum fauore extranei, idem est quando est appositum fauore donantis, cum nulla assignari possit differentiæ ratio.*

12 *Filij positi in conditione pacti reuersiui fauore donantis appositi, necessariò censentur per fideicommissum vocati ne præferatur donanti, & ne succedat extantibus filijs extraneus, quem donans illis non extantibus excludere voluit.*

13 *Filij positi in conditione per donantem videntur principaliter positi vt admittantur ad bona Parentum, non autem simpliciter pro exclusione substituti, quem donator excludere poterat non vocando.*

14 *Filij positi in conditione pacti reuersiui dicuntur dispositiuè vocati, quamuis pactum non sit appositum fauore extranei, sed fauore ipsiusmet donatarij.*

15 *Filij positi in conditione pacti reuersiui fauore donantis appositi dicuntur dispositiuè vocati vigore statuti* lib. 1. cap. 142.

16 *Filij positi in conditione non censentur dispositiuè vocati, concurrentibus contrarijs coniecturis.*

17 *Clausula caterata* præsenti &c. *comprahendit quoscumque hæredes, & successores, etiam extraneos, & pu-*

& pugnat penitus cum fideicommissaria vocatione.

18 *Bona donata eo ipso, quod promissa fuerunt haeredibus & successoribus quibuscumque congruè deprehenditur ad excludendum fideicommissum eosdem haeredes, & successores quoscumque fuisse in donatione inclusos, & comprehensos.*

19 *Proprietas consistit in libera facultate disponendi, & in irreuocabili acquisitione dominij.*

20 *Clausula* ad habendum, *licet nihil operetur, dum ex multis coniecturis constat fuisse inductum fideicommissum, multum tamen facit si multa concurrant pro illius exclusione.*

21 *Clausula* ad habendum *suaptè natura tribuit facultatem disponendi in extraneos.*

22 *Vocatio legitimi successoris nō restringitur ad liberos, sed comprehendit, etiam transuersales omnesque alios, qui ex dispositione Iuris vocantur ab intestato.*

23 *Donator si expressè renunciauit* l. si vnquam C. de reuoc. donat. *signum est quod in donatione non comprehenduntur filij donatarij, alias donans propria soboli alterius filios praeposuisset contra insitam à natura Parentibus charitatem.*

24 *Filij in secunda donatione vocati non censentur in prima comprehensi, siuè quia secunda fuisset superflua siuè quia expressè contrahentes filios vocarunt, quando illos voluerunt comprehendere.*

25 *Coniectura efficaciores, & potentiores praeualent minus efficacibus, & debilioribus istaque magis attendi debent.*

26 *Ratio conseruandi bona in linea masculina, restricta ad casum delicti, non extendit fideicommissū ad casum mortis.*

27 *Insinuationis defectus non probatur ex lectura Instrumenti donationis, cum potuerit separatim fieri.*

28 *Insinuatio in donatione praesumitur ex lapsu trium Annorum cum obseruantia.*

29 *Tutor non potest antiquum censum extinguere, & nouum statim imponere cum ammissione melioris fundi, anterioritatis in praeiudicium pupilli, qui propterea ex primaeuo iure agere potest, ac si secundus contractus factus non esset.*

DECISIO CCCCXLI.

INformantes pro D. Crescentio insistentes iterum super Conditione adiecta in Donatione controuersa, quod quatenus Io: Baptista Donatarius sine filijs masculis legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio procreandis decederet, tunc, & eo casu bona donata reuerterentur, & deuoluerentur ad Donantes, obtinuerunt pro tertia vice audiri strictè super articulo, An filij in dicta Conditione positi censeantur dispositiuè vocati, super quo assumpta hodiè disputatione prodijt resolutio pro Confirmatione precedentium decisionum.

Quamuis enim scribentes hinc indè non controuerterent, nequè controuerti possit, quin
1 Statutum Vrbis *lib. 1. cap. 142.* habeat locum etiam quando filij sunt positi in Conditione in Contractibus, cum affirmatiuam semper inconcussè tenuerit *Rota, & signanter in recent. dec. 732. num. 1. par. 3. dec. 142. sub num. 3. par. 4. & dec. 473. num. 1. & 2. par. 8.*

Acriter tamen contendebant, An id habeat locum quando filij sunt positi in Conditione pacti reuersiui appositi fauore donantis, quod Donatario decedente sine filijs donata ad ipsum reuertantur; Scribentes enim pro Gherardo, & Alphonso dicebant filios isto casu non censeri vocatos inhaerentes tam verbis ipsius Statuti,
2 quod cum loquatur de filijs positis in conditione fideicommissi non videtur extendendum ad
3 positos in conditione pacti reuersiui; quia statuta strictè intelliguntur in Casu expresso *Bart. in l. omnes Populi numer. 53. vers. Circa praemissa ff. de Iust. & Iur. Bald. in l. Testamentum num. 5. C. de testam. Decian. respons. 43. num. 3. lib. 2. Mascard. de gener. Statut. Interp. concl. 4. num. 1. & seqq.*
4 Quam etiam rationi, quia in fideicommissis agitur de concursu substituti, & filiorum, quibus Testator non praesumitur, velle praeferre substitutum extraneum; Ideoquè censentur vocati ex tacita voluntate, & affectione Testatoris Iuxtà *text. in l. Cum acutissimi C. de fideicom. & in l. Cum Auus ff. de condit. & demonstr.* quae ratio, cessat,
5 imò contraria militat, quando filij ponuntur in conditione pacti reuersiui; nam tunc non agitur de vocatione alicuius extranei, in cuius concursu filij praesumuntur praedilecti. Addentes Insu-
6 per quod positio filiorum in conditione pacti reuersiui tendit solummodò ad Impedien. resolutionem Donationis, & reuersionem ad donantem, non autèm ad Inducendam vocationem,
7 quia huiusmodi pacta non important dispositionem, sed actum resoluunt perindè, ac si factus non esset *l. 2. ff. de in diem adiect. Vasq. quaest. illustr. lib. 3. cap. 99. sub num. 2. vers. Resolutiua conditiones, Menoch. consil. 388. num. 16. Rota in Romana Pratensi fideicommissi 30. Aprilis, & 8. Nouembris 1638. coram bon. mem. Coccino* comprobata in precedentibus decisionibus huius Causae emissis *coram Eminentissimo D. Cardinali Ottbobono, & coram me.*

Informantes verò pro Crescentio se fundantes
8 in regula indubitata, quod stante Statuto Vrbis filij in conditione positi censentur dispositiuè vocati, etiam in Contractibus replicabant, nihil obstare, quod statutum loquatur de filijs po-
9 sitis in conditione fideicommissi, quia pactum reuersiuum verè continet substitutionem, etiam si appositum sit fauore Donantis. vt probat *Manfred. Gouean. apud Thesaur. dec. 270. num. 20. in fin. versic. Sexto si substitutus esset*, ibi: *Multò magis idem dicendum est, cum ipsemet donator fuerit substitutus, vt bona ad eum deferantur, Cancer. var. resol. par. 3. cap. 21. sub num. 95.* Quod etiam ra-
10 tione probatur, quia si fideicommissum dicitur ex eo, quod fides accipientis adstringitur ad restituendum in aliquem Casum, vel euentum, cum fideicommissum dicatur à fide, vt habetur in *princ. Instit. de fideicomm. haeredit.* nec fides accipientis minus sit adstricta si restituendum sit Extraneo, quam si retrodandum sit donanti;
11 Vtiquè sicut certum est, quod pactum reuersiuum importat fideicommissum, quando est appositum fauore extranei vt praeter *Gouean.*, & *Cancer. supra allegatos probant Roderic. Suarez. conf. 10. num. 43. Aym. consil. 19. num. 7. in fin. & 8.* Itá quoquè idem dicendum, quando pactum reuersiuum appositum fuit fauore Donantis, cum
12 nulla assignari possit differentiae ratio; Imò videtur isto casu, quod maiori ratione filij positi in conditione pacti reuersiui dici debeant per fideicommissum vocati, quia si donans adeò donatarij filios dilexit, vt illis existentibus noluerit bona donata sibi restitui, illis autem deficientibus se ipsum substituerit pro exclusione extranei, vt considerat *Gouean. dicta decis. 270. num. 29.*

num. 29. *vers. si donator*, necessario fatendum est filios in conditione positos esse vocatos, nè bona transeant ad extraneum hæredem contra mentem ipsius donantis, quem ipse excludere voluit, & subdit *Gouean. loco alleg.*

Et hinc patet, non subsistere, quod filij dicantur positi in conditione ad excluden. Substitutum, & pactum reuersiuum tendat solummodò ad impediendam resolutionem Donationis;
13 Nam positio in conditione videtur principaliter facta, vt filij admittantur ad bona Parentum, non autem pro exclusione substituti, quem Donator excludere poterat non vocando, vt ponderat *Gabr. consil.* 115. *num.* 11. *vers. Si quidem putatur lib.* 1. *per gloss. in l. si filius familias* 117. §. *Cum quis rogatus verb. extiterint versic. vel die secus, ff. de legat.* 1. *& tenuit. Rot. in Romana Dotis*
14 10. *Ianuarij* 1639. *coram bon. me. Pirouano*, & indistinctè, quod filij positi in conditione pacti reuersiui dicantur dispositiuè vocati, quamuis non sit appositum fauore extranei, sed fauore ipsiusmet Donatoris probat *text. in l. Inter socerū* §. *Cum inter ff. de pact. dotal.* Ibi: *Cum inter Patrem, & Generum, Conuenit r vt in matrimonio sine liberis defuncta filia dos Patri restituatur id actum inter Contrahentes intelligi debet vt liberis superstitibus filia defuncta dos retineantur*, per quem textum ita respondit *Bald. in l. Pro hæreditarijs numer.* 26. *vers. dubitari non posset C. de hæred. act. Castr. in l. si cum dotem num.* 9. *ff. solut. matrim.* Et comprobatur ex eo, quod omnes ferè Doctores, qui tenent, filios in conditione positos in contractibus censeri vocatos, se fundant in *dicto* §. *Cum inter, & signanter Ias. in l. pecuniam num.* 2. *ff. si cert. pet.* quem cæteri sequuntur. Et demùm ita tenendum dicebatur, cum Rota præcisè tenuerit hanc opinionem in *Romana Domorum de Sciandelesiis* 4. *Aprilis* 1636. *coram Panzirol. in recent. decis.* 114. *num.* 3. *&* 4. *par.* 7. In cuius disputatione, & Positione, licet allegatæ fuissent omnes illæ rationes, quæ pro contraria Sententia
15 hodiè repetuntur, tamen Rota respondit, quod filij positi in conditione pacti reuersiui appositi fauore Donantis dicuntur dispositiuè vocati vigore Statuti Vrbis *d. cap.* 142.

Cęterum quidquid sit de prædictis opinionibus quamquam nonnullis ex dd. hæc secunda videretur verior, & æquior, tamen resolutum fuit non posse habere locum in isto Casu, stantibus Circumstantijs in hoc facto concurrentibus,
16 propter quas pronunciandum esse pro exclusione vocationis firmauit *Rota in Auenionen. fideicommissi* 30. *Aprilis* 1646. §. *Vndè non videntur coram R. P. D. meo Verospio, &* 22. *Aprilis* 1652. §. *fin. coram R.P.D. meo Celso.*

Præmissis enim Coniecturis ponderatis in secunda decisione edita coram me 14. Februarij 1653. in suo robore vigentibus, nempè, quod donatio totaliter est directa in personam Io: Baptistæ nulla vnquam facta mentione, eius filiorum, quinimò sub expressa declaratione, quod ad eam donantes deueniebant ob amorem, & beneuolentiam, qua illum prosequebantur. Quod prohibitio delicti ad eumdem Ioannem Baptistam dumtaxat filijs non nominatis restricta fuit. Quod ibidem liberata fuerunt bona donata ab antiquis Fideicommissis, & Donatarius in Capitulis matrimonialibus eadem bona liberare promisit ab anteriori hypotheca Constantiæ matris ad effectum assecurandi Dotem suæ Vxoris. Quodque tam in noua Creatione Census controuersi, quam in alijs debitis contemporaneè Contractis à Donatario, & donantibus semper sub Iuramento affirmatum fuit, dicta bona esse libera ab omni, & quocunque fideicommisso, ex quibus proindè elicitur mens contrahentium, & subsequuta obseruantia exclusiua cuiuscunque substitutionis, & fideicommissariæ vocationis ex Iuribus in *d. decis. allegatis* §. *Neque obstat cum tribus seqq.*

Aliæ insuper Coniecturæ, & facti Circumstantię hodiè consideratæ fuerunt, quę clarè suadent, Donatarium nullo onere restitutionis fauore eius filiorum grauatum extitisse, sed amplam, & liberam facultatem de bonis donatis ad libitum disponendi eidem fuisse concessam, quæ resultat ex pluribus, &

Primò ex Clausula cæterata, *Præsenti &c.* sub
17 qua cum veniant quicūque hæredes, & successores etiam extranei, *Card. Seraph. dec.* 703. *num.* 3. *Rota in Romana Dotis* 30. *Maij* 1644. *coram R P.D. meo Peutingerio relatis in decis. huius Causæ emanata coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono* 12. *Iunij* 1651. §. *Nec facit*, pugnat pœnitùs cum fideicommissaria vocatione, vt dictum fuit in dicta *Romana Pretensi fideicommissi coram bon. mem. Coccino allegata in eadem decis. Eminentissimi Otthoboni sub dicto* §. *nec facit, in Romana Donationis de Incasatis* 12. *Februarij* 1628. *coram bon. mem. Merlino inter Impress. decis.* 392. *sub num.* 5. *vers. sed etiam quoniam, & in dicta Auenionen. fideicommissi coram R. P. D. meo Verospio* §. *Tum etiam ex stipulatione, & coram R. P. D. meo Celso* §. *In Contrarium verò*; Et quamuis dicta Clausula, *Præsenti*, non sit cæterata in prima parte donationis, talis tamen legitur in alijs partibus subsequentibus, vbi agitur de liberatione à molestijs, ac de reinuesti-
18 mento faciendo eo ipso enim, quod hæc promissa fuerunt hæredibus, & successoribus quibuscunque congruè de præhenditur, eosdem hæredes, & successores quoscunque fuisse in donatione inclusos, & comprehensos, vt sic arguendo responsum fuit in *Ariminen. Saluiani* 19. *Iunij* 1643. *coram R.P.D. meo Bichio* §. *Et hæc opinio, ac in dicta Auenionen. fideicommissi coram R.P.D. meo Celso* §. *Quæ Coniectura.*

Secundò; Quia Donatores voluerunt, quod Donatarius integrè frueretur bonis donatis tam
19 respectu proprietatis, quam vsusfructus, integritas autem respectu Proprietatis consistit in libera facultate disponendi, & irreuocabili acquisitione dominij ad *text. in l. Pomponius in princ.*
20 *ff. de acqu. possess.* Quod idem demonstrat Clausula, *Ad habendum*, ibidem superaddita, quæ licet nihil operaretur, si ex alijs constaret inductum esse fideicommissum, vt ait *Honded. consil.* 40. *num.* 73. *lib.* 1. vtique tamen est momenti, dum tot concurrunt ad exclusionem Fideicom-
21 missi; Nam suaptè natura tribuit facultatem sponendi in extraneos, vt dixit *Rota decis.* 535. *num.* 25. *part.* 5. *recent. & in Rauennaten. Domus* 17. *Martij* 1651. *coram Reuerendissimo Tarraconen. in princ.*

Tertiò, Quia casu, quo Donatarius propter delictum mæreretur confiscationem, voluerunt Donatores, quod fieret Locus alteri legitimo
22 Successori, ac si ipse naturaliter obijsset; Vocatio enim legitimi successoris non restringitur ad Liberos, sed compræhendit etiam Transuersales, omnesque alios, qui ex dispositione Iuris vocantur

cantur ab intestato *l.3.§. de illo ff. pro Soc. Alexan. in l. Ex facto §. final. sub num. 9. vers. putarem ff. ad Trebell. & consil.* 188. *num.* 17. *vers. patet quia lib.* 5. *Alciat. cons.* 98. *num.* 1. *& seqq. lib.* 9. *Grat. consil.* 63. *num.* 29. *lib.* 1. *Ruin. consil.* 174. *nu.* 6. *& seqq. lib.* 2. *Dec. cons.* 32. *n.*3. *Socc. Sen. cons.* 12. *num.* 4. *lib.* 3. *Card. Mantic. de Coniect. vltim. volunt. lib.* 11. *tit.* 1. *nu.* 10. *Peregr. de fideic. art.* 32. *num.* 49. *vers. Attamen communis*.

23 Quartò, Quia ijdem donatores ibidem expresè renunciarunt *l. si vnquam C. de reuoc. donat.* volentes per superuenientiam liberorum non reuocari donationem, signum euidens, quod in ipsa non erant compræhensi, ex propria persona filij Io: Baptistæ donatarij, alias autem fraternam sobolem propriæ præposuisset contra insitam à natura Parentibus Charitatem, vt considerauit *Rota in dicta Romana Donationis de Incasatis coram bon. mem. Merlino dicta decis.* 392. *dicto num.* 5.

24 Quinto, Demum ex noua donatione biennio post facta ab ijsdem donatoribus fauore eiusdem Io: Baptistæ cum amplissimo fideicommisso ad fauorem eius filiorum, quos susceperat, totiusq; ipsius descendentiæ masculinæ, quæ quidem noua donatio clarè indicat in antecedenti illos non fuisse compræhensos, siuè quia alias respectu ipsorum ista fuisset superflua, siuè etiam quia quando voluerunt filios compræhendere illos expresè vocarunt argumento *text. in l. vnica §. sin autem C. de caduc. tollen.*

25 Coniecturæ verò in contrarium deductæ ex qualitate masculinitatis, & legitimitatis, cum qua dd. filij fuerunt positi in conditione, & ex natura contractus, ac donationis rerum particularium non fuerunt per Dominos habitæ in consideratione, quia præpollentes, & efficaciores existimarunt superius ponderatas, aliasque in dicta secunda decisione congestas, quibus propterea potius videtur inhærendum, quam contrarijs debilioribus, & minus efficacibus, vt dictum fuit in dicta *Auenionen. fideicommissi coram RR.PP.DD. meis Verospio, & Celso*, vbi vlterius dictæ Coniecturæ singulariter refelluntur.

26 Ratio autem conseruandi bona in linea masculina, vtpotè restricta ad Casum delicti non extendit fideicommissum ad casum mortis, vt respondetur in *dicta decisione huius Causa coram Eminentissimo Otthobono §. final. & in prima coram me sub die* 11. *Martij* 1652. *pariter §. finali*.

27 Neque ad infringendam d. priorem donationem meretur allegari defectus Insinuationis: Tum quia eius negatiua non probatur ex Lectura Instrumenti cum potuerit separatim fieri *Thomat. decis. Macer.* 13. *num.*18. *& decis.* 68. *num.*41. *Rota apud Gilian. ad Statut. Perus. decis.*22. *nu.*13.

28 Tum etiam quia præsumitur ex lapsu 3. annorum cum obseruantia, *Put. decis.* 132. *sub num.*1. *lib.* 2. in Correctis *Rota in Romana fideicommissi de Cosciaris* 16. *Martij* 1648. *coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado §. Præter quod, & in Beneuentana Manutentionis* 9. *Iunij* 1649. *coram R.P.D. meo Peutingerio §. nec refert, vers. Illa ex cursu*.

29 Quarè cum vlterius etiam subsistat vltimum fundamentum dictæ postremæ decisionis deductum ex antecedenti Impositione Census, de quo agitur, quem dum bona controuersa allegantur fideicommisso obnoxia, non potuerunt Tutores voluntariè extinguere, & nouum statim imponere cum ammissione anterioritatis, & fundimelioris in præiudicium Pupilli, qui propterea exprimeuo Iure agere potest, ac si secundus Contractus factus non esset, vt præter Auctoritates ibi allegatas probant *Textus Clari in l. si tutela* 9. *in fin. ff. de admin. Tutor, & in l non omni* 16. *C. eodem, Surd. decis.* 299. *num.* 4. & 5. Domini steterunt in decisis omnibus Informantibus, nempè Crescentio, Gherardo, & Alphonso &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MVTIS.

Ven. 30. *Ianuarij* 1654.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta in casum mortis sine filijs, expirat sequuta morte cum filijs iuxta *Consil. Oldrad.* 21. & licet isti filij in conditione positi censeantur dispositiuè vocati per Statutum Vrbis, non tamen intelliguntur grauati restituere Nepotibus, licet cum ipsis in conditione positis, dum Testator vsus fuit dictione alternatiua seù, & multo minus censentur grauati restituere pronepotibus pariter in conditione positis, licet Testator vsus fuerit copula *Et*, quæ tunc in alternatiuam resoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta in casum obitus sine filijs, expirat sequuta morte cum filijs iuxta* consil. Oldrad. 21.
2 *Filij in conditione positi, licet ex Statuto Vrbis censeantur dispositiuè vocati, exindè tamen non censentur alijs subsequentibus restituere grauati.*
3 *Ex vocatione actiua non benè infertur ad passiuam, nisi ex vrgentibus coniecturis constet de mente fideicommittentis grauandi vocatum.*
4 *Dictio alternatiua siuè de sui natura importat vulgarem tantum substitutionem, non fideicommissariam.*
5 *Vulgaris substitutio expirat in primo adeunte.*
6 *Filij in conditione positi cum nepotibus, & pronepotibus per dictionem siuè, non censentur grauati illis restituere, cum in alternatiuis sufficiat quod prima pars in ipsis filijs verificata fuerit.*
7 *Dictio, Et, inter nepotes, & pronepotes adiecta resoluitur in alternatiuam, quando inter filios, & Nepotes Testator vsus fuit dictione alternatiua, ne melioris sint conditionis pronepotes remotiores, quam Nepotes proximiores.*
8 *Substitutio facta Patri, sine filijs dicitur vulgaris tantum, quæ expirat Patre adeunte.*
9 *Substitutio facta vltimo morienti inducit reciprocam inter omnes vocatos.*
10 *Fideicommissum purum, & absolutum deducitur ex ratione conseruandi Agnationem, alijs vrgentibus Coniecturis.*
11 *Ratio conseruandi bona in Agnatione excluditur ex ipsa restrictione grauantis ad personam hæredis instituti.*

DECISIO CCCCXLII.

NOn constare de fideicommisso Iacobi purificato ad fauorem DD. Octauij, & fratrum de Mutis in Portione Casalis Polidori fuit resolutum; Cum enim Iacobus Testator in eius testamento instituerit sibi Hæredes Valerianum, & Nicolaum eius germanos fratres in partibus, & portionibus in testamento expressis, & signanter Valerianum in portione Casalium, eorumque Tenimentorum Polidori, Pernæ, & Moronis, ac deindè subiunxerit, quod si ipse decederet sine filijs, siuè Nepotibus, & pronepotibus masculis legitimis, & naturalibus ex linea masculina

sculina Descendentibus moreretur Nicolao, vel filijs, siuè nepotibus, & pronepotibus masculis, & è conuerso idem disposuerit de portione ipsius Nicolai ad fauorem eiusdem Valeriani, &
1 filiorum, vtiquè per obitum Valeriani cum filijs, nempè Cæsare, & Fabritio, qui pariter filios habuerunt (vt non controuertitur) præfatum fideicommissum expirauit iuxtà *vulg. consil. Ol-*
2 *drad. 21. sæpissimè à Rota approbatum* Et licet dicti eius filij tanquam positi in conditione ex Statuto Vrbis dicantur dispositiuè vocati, Exindè tamen nō censentur alijs subsequentibus re-
3 stituere grauati, Cum ex vocatione actiua non benè inferatur ad passiuam, nisi ex vrgentibus Coniecturis aperta illos grauandi eliciatur fideicommittentis voluntas, vt in his terminis respōdit *Rota in Romana hæreditatis de Fuscarinis 12. Februarij* 1588 *coram Gyptio, & in Romana Hæreditatis, & Viridarij 27. Ianuarij 1597. coram Corduba relatis per Fenzon. in annot. ad dictum Statutum cap.142. n.19* ac latè admittitur respectu fideicommissi per Valerianum Constituti in decisione huius Causæ 15. *Ianuarij* 1648. *coram R. P. D. meo Meltio* §. 1. *vers. Nec aliquid facere*, & generaliter in *recent. decis. 486. num. 22. par. 1. coram bon. mem. Merlin. decis. 269. num. 3. & in Bonon. seù fideicommissi de Sanctis 17. Maij 1647. coram R. P. D. meo Bichio §. Et quamuis versic. Esto etiam.*

Non obstat, quod Testator in Conditione non solum posuerit Valeriani filios, sed etiam eius nepotes, & pronepotes masculos legitimos, & naturales ex linea masculina Descendentes, quales sunt Actores.

Quia cum dicta Conditio respectu nepotum concepta fuerit per dictionem alternatiuam
4 ibi: *siue filijs, siue nepotibus*, quæ de sui natura importat vulgarem tantum substitutionem, non fideicommissariam *Alciat. cons 89. num. 5. lib. 9. Rimin. Iun. consil. 458. num. 43. Odd. consil. 92. num. 21. Bellon. Iun. consil. 26. num. 29. & 30. Altograd. consil. 49. num. 23. Peregr. de fideicomm. art. 18. num. 24. versic. quo circa Decium, Card. Mellin. decis. 373. num. 19. Rota in Foroliuien. fideicommissi 22. Aprilis 1625. coram Remboldo apud Merlin. de legitim. decis. 129. num. 3. & in Perusina fideicommissi de Pontanis 20. Aprilis 1646. coram R. P. D. meo Peutingerio §. Non obstat quod in vlti-*
5 *ma*) Huiusmodi vulgaris substitutio expirauit in filijs primò adeuntibus, *l. post aditam C. de impub.*
6 *& alijs subst.* Ideoque nullum grauamen restitutionis ad fauorem nepotum, vel pronepotum inductum fuit, cum in alternatiuis sufficiat, quod prima pars in ipsis filijs verificata fuerit, vt ad propositum tradit *Soccin. Sen. consil. 123. num. 7. versic. Quinto hanc opinionem lib. 1. Bellon. Iun. d. consil. 26. dicto num. 29. & 30. cum alijs in puncto allegatis coram Card. Mellino dicta decis. 373. dicto num. 19. & in dicta Foroliuien. fideicommissi*
7 *sub dicto num. 3.* Et in hoc eodem sensu alternatiuæ positæ inter filios, & nepotes sumenda est Copula, *Et*, inter nepotes, & pronepotes adiecta nè melioris sint Conditionis pronepotes remotiores, quàm nepotes proximiores, ad quod absurdum euitandum dicta dictio, *Et*, resoluitur in alternatiuam, prout quandoquè fieri solet *Roman. consil.460. num. 4. Imol. consil.101. num.4. & 6. cum concordantibus adductis à Modern. Lusitan. dict.110.n.37.* Eoque magis attentis verbis substitutionis Valeriani, siuè eius descendentium directa ad Nicolaum, ibi: *Moriatur dicto Vale-*
8 *riano, siuè filys &c.* ex quibus clarius datur intelligi positos in conditione vocatos esse per solam vulgarem, & soli primo hæredi iniunctum fuisse onus restituendi; vt probant Iura superius allegata, & conferunt adducta per *Surd. consil. 448. num. 29. cum alijs plenè relatis à Modern. Mantuan. controu. for. cap. 281. num. 57. cum seqq. vbi latè comprobat d. cons. Oldrad.*

Nec obstat, quod in Decisionibus huius Causæ *coram R. P. D. meo Meltio* super fideicommisso Valeriani emanatis 19. *Februarij* 1646. & 15. *Ianuarij* 1648. recendo ab opinione Oldradi respōsum fuerit purum, & absolutum in omnibus, & omni casu fuisse inductum fideicommissum;
9 Quia ibidem iniunctum erat vltimo ex filijs, & hæredibus grauatis onus restituendi hęreditatem dicto Nicolao, ac inducta fuerat inter omnes reciproca substitutio, pluresque concurrebant
10 Coniecturæ efficaciter suadentes voluntatem Testatoris instituendi purum, & absolutum fideicommissum in omnibus, & conseruandi agnationem, quæ in hoc testamento Iacobi non solum non concurrunt, quinimò ex eius lectura
11 excluduntur, & signanter excluditur Animus conseruandi bona in agnatione ex ipsa restrictione grauantis ad personam hæredis Instituti, vt notant *Surd. d. cons. 448. num. 29. Fusar. cons. 178. num. 7. vers. Et quando.*

Et ità vtraque Parte Informante resolutum fuit, non constare de fideicommisso Iacobi, reiectis ad aliam disputationem ijs, quæ dicebantur circa Detractiones respicientes fideicommissum Valeriani, de quo nunc non agitur.

BONON. FIDEICOMMISSI IO: MARIÆ DE Bologninis.

Mercurij 4. Februarij 1654.

ARGVMENTVM.

Attentata cessant. quando non adest contemptus Iudicis, neque eius Iurisdictionis nec præiudicium partis. Primus acquirens ex titulo oneroso, licet disponere possit de Emphyteusi ex pacto, & Prouidentia in præiudicium vocatorum illa tamen non venit, sub generali dispositione eius bonorum, nisi de ea fiat specialis mentio, quod maximè procedit, si Testator dispositionem restrinxit ad bona sua. Grauatus præsumitur de omnibus detractionibus satisfactus concurrente ommissione Inuentarij, & alienationibus licet factis ex causa necessaria pro soluendo ære alieno Testatoris dum alienationes sunt excessiuę nisi ipse doceat de statu hæreditatis, & alienationes non æquare legitimam, & Tribellianicam, & quando dicatur vrgere necessitas alienandi pro satisfaciendis Creditoribus defuncti?

SVMMARIVM.

1 *Commissio appellationis, dum non fuit facta simpliciter sinè præiudicio trium conformium, sed in eo quo sint conformes, censetur præseruata exequutio in partibus dumtaxat conformibus, in difformibus autem suspensa.*

2 *Exequutio interim non est permissa donec cognoscatur de conformitate sententiarum, quando commissio appellationis non fuit facta simpliciter sine præiudicio trium conformium sed in eo quo sint conformes.*

3 *Declara, vt sit permissa annuente Iudice, & dum nō pars informat super illarum difformitate.*

4 *Atten-*

4 *Attentata cessant, quando non adest contemptus Iudicis, seu eius Iurisdictionis neque praiudicium partis.*

5 *Fructus imputari non possunt in Trebellianicam, quando versamur in filijs primi gradus.*

6 *Lis dicitur etiam introducta super fideicommisso quod fuit discussum per modum replicationis ad elidendam rei exceptionem, licet super eo principaliter non fuerit disceptatum per modum Actionis.*

7 *Bona Emphyteotica ex pacto, & prouidentia non veniunt sub generali Institutione hæredis, sed in eis succedunt ex propria persona comprehensi in Inuestitura.*

8 *Renouatio Inuestituræ ob lineam finitam non dicitur noua, sed antiqua Emphyteusis, ideoque is in cuius persona renouatur non dicitur primus acquirens.*

9 *Præsertim si renouatio Inuestituræ non fuit facta sub nouis pactis.*

10 *Emphyteusis non venit sub generali dispositione bonorum, etiam in casu quo primus acquirens ex titulo oneroso posset de illa disponere in præiudicium vocatorum, cum requirat specificam expressionem.*

11 *Quod maximè procedit, quando Testator restrinxit dispositionem ad bona sua.*

12 *Bona Emphyteotica non sunt propria Testatoris, nam post eius mortem sunt restituenda successiuè vocatis.*

13 *Bona acquisita nomine proprio post obitum fideicommittentis ab hærede grauato, ad ipsum iure proprio spectat, nec cadit sub fideicommisso.*

14 *Diuisio facta inter fratres, non probat bona diuisa fuisse paterna, quando longum tempus intercessit à die obitus Patris.*

15 *Secus verò si diuisio adminiculetur ex simili descriptione facta à Patre in eius Testamento.*

16 *Fideicommissarius habet facultatem, vel agendi pro restitutione rei alienatæ, vel excipiendi computationem pretij in causam detractionum.*

17 *Confessio nocet confitenti neque impugnari potest ab habentibus causam ab eo.*

18 *Detractiones legitimæ, & Trebellianica præsumuntur consumptæ ex alienationibus factis ab hærede grauato, excedentibus debita persoluta fideicommittentis.*

19 *Detractiones legitimæ, & Trebellianica præsumuntur consumptæ, ex alienationibus factis ab hærede grauato ex causa dumtaxat voluntaria, secus vero ex causa necessaria.*

20 *Hæres grauatus vt excusetur ab alienationibus tamquam factis ex causa necessaria, constare debet ex ipsomet pretio alienationum fuisse solutum æs alienum fideicommittentis, vel Creditores prò satisfactione instetisse.*

21 *Alienationes factæ ab hærede grauato pro soluendo ære alieno Testatoris sunt necessariæ, in eo autem in quo excedunt æs alienum sunt voluntariæ.*

22 *Detractiones præsumuntur consumptæ ab hærede grauato ex alienationibus factis ex causa necessaria, sed excedentibus æs alienum Testatoris iuncta non confectione Inuentarij.*

23 *Hæres grauatus præsumitur satisfactus de detractionibus ex alienationibus voluntariè factis, ad quem effectum non attenditur quod alienationes sint modicæ quantitatis.*

24 *Detractionum consumptio fundatur in ommissione Inuentarij, & aliquibus alienationibus, quæ facit præsumere in hæreditate adfuisse alia bona sufficientia pro detractionibus.*

25 *Hæres grauatus absque confectione Inuentarij bona modicæ quantitatis, de quibus constat, ita etiam præsumitur alienasse, & subtraxisse alia bona, & quidem magni valoris, de quibus non constat.*

26 *Donec tamen contrarium ab ipso iustificetur firmando statum hæreditatis.*

27 *Mobilia pretiosa, & solida materia verisimiliter adesse poterant in hæreditate fideicommittentis, vbi agitur de familia nobili, & honesta.*

28 *Mobilia pretiosa, & solida materia in legitimam imputantur.*

29 *Transactio, quæ non est de Actis non attenditur, nec probat.*

30 *Transactio non probat ad fauorem aliorum in ea non comprehensorum.*

31 *Confessio emanata in transactione non semper firmat statum veritatis quæ veniat attendenda.*

DECISIO CCCCXLIII.

Resolutum fuit non constare de attentatis, quia licet signatura non commiserit Causam ap-
1 pellationis sine præiudicio trium Conformium simpliciter, sed in eo quo sint conformes, quod indicat voluisse preseruare exequutionem in partibus dumtaxat conformibus, illam verò suspēdere in difformibus, ideoquè donec cognosceretur de conformitate sententiarum interim exequutio non esset permissa, nihilominus quia in
3 Casu nostro facta fuit annuente Rota, neque tunc (Palmerijs, & litis Consortibus non Informantibus) deducta fuit difformitas earumdem
4 exindè cessant attentata, cum non adsit contemptus Iudicis, seù eius Iurisdictionis, nequè præiudicium partis, cui ex Inferius deducendis nullæ competunt detractiones, *Innoc. in cap. 1. verb. praiudicium vt lit. pend. Rot. decis. 25. sub num. 2. descript. in nou. Egid. decis. 528. num. 1. Lancellott. de attent. in præfat. num. 26. & 27. & tit. de attent. lit. pend. cap. 4. num. 512.*

Quatuor enim detractiones prætendebantur à Palmerijs, & Consortibus. Prima scilicet bonorum Francisci Patris Io: Mariæ fideicommittentis, cum ille instituerit hæredem vniuersalem d. Io: Mariam, cum onere restituendi eius hæreditatem suis filijs, & descendentibus.

Secunda Debitorum eiusdem fideicommittentis ab Authoribus eorumdem de Palmerijs persolutorum in summa constituente libr. 51337.

Tertia legitimæ illis debitæ ex personis filiorum Io: Mariæ.

Quarta Denique Trebellianicæ, quæ in fru-
5 ctibus imputari non potest, cum versemur in filijs primi gradus *l. Iubemus C. ad Trebellian.*

Verum ad primam responsum fuit, quod eadem bona, per Franciscum relicta, proueniunt ex alio antiquiori fideicommisso q. Ioannis Senioris illius Patris ad fauorem Thadei de Bologninis purificato; Vndè ipse ex Iure dicti antiquioris fideicommissi illa consequi debet, & sic non sunt detrahenda, non obstante, quod lis mota nō fuerit super dicto antiquiori fideicommisso, sed solum super fideicommisso per Ioan-
6 nem Mariam constituto, quia cum illud discussum fuerit in prioribus Instantijs per viam replicationis consecutiuè ad actionem intentatam ob exceptionem à Reis conuentis oppositam de dicto fideicommisso Francisci, vt constat ex decisionibus, tam Rotæ Bononiæ, quam Rotæ nostræ

nostræ, & signanter *coram Reuerendissimo Terracinen.* 24. *Maij* 1645. §. *Hac autem cum seq.* satis videtur etiam super dicto antiquiori fideicommisso lis introducta *cap.* 1. *de lit. contest. cap. dudum il* 2. §. *licet de elect. l. rem non nouam* 12. §. *Patroni C. de Iudic. Card. Mantic. dec.* 204. *num.* 6. *Rota in Senogallien. Pradij* 28. *Iunij* 1645. *coram R. P. D. meo Meltio* §. *Nec facit, & in Meleuitana Antianitatis* 20. *Nouembris* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio* §. *Secundo modo*.

Ad secundam verò dictum fuit, quod licet in dubium non reuocentur solutiones Debitorum ascendentes ad libras 51337. Auctores tamen ipsorum de Palmerijs remanserunt eis plusquam satisfacti ob insignes alienationes bonorum fideicommissariorum d. Io: Mariæ constituentes summam libr. 128709.

Et quamuis inter dd. alienationes enumeretur pro quantitate librarum 64. mille renunciatio bonorum emphyteuticorum facta per grauatum fœminis prætendentibus se in Inuestitura comprehensas, quæ computanda non videntur,
7 cum re vera dicta bona sint emphyteotica ex pacto, & prouidentia, quæ propterea non veniunt sub generali Institutione hæredis, sed in eis succedunt ex propria persona comprehensi in Inuestitura, *Bart. in l. vt Iuris Iurandi* §. *si liberi sub num.* 6. *ff. de oper. libert. Rimin. Sen. consil.* 239. *num.* 2. *&* 4. *Saccin. Iun. consil.* 72. *num.* 35. *ante fin. & num.* 47. *vol.* 1. *Rota in Bonon. de Bologninis coram Seraph. dec.* 124. *num* 1. *repetit. in par.* 1. *diuers. dec.* 154. *pariter num.* 1. *in Romana Domus, & emphyteusis* 6. *Martij* 1595. *coram rec. me. Cardinali Hieronymo Pamphylio*, quæ est *dec.* 219. *numer.* 10. *par.* 4. *diuers. & coram San. mem. Gregor. dec.* 271. *num.* 1. *ibique Adden. num.* 27. Parum obstante, quod Ioannes Maria esset primus ac-
8 quirens, quia præter quod in eius persona renouata solum fuerat Inuestitura ob lineam finitam, quæ non dicitur noua, sed antiqua emphyteusis, *Bart. in l. si mihi, & Titio num.* 7. *ff. de verb. oblig.*
9 præsertim dum sub nouis pactis facta non fuit ex adductis in *Romana Deuolutionis Domus* 14. *Decembris* 1651. *&* 21. *Iunij* 1652. *coram R. P. D. meo*
10 *Bichio*, satis est respondere, quod etiam in Casu quo primus Acquirens ex titulo oneroso disponere possit de emphyteusi in præiudicium vocatorum; Illa tamen non venit sub generali dispositione, cum requirat specificam expressionem *Rota d. dec.* 219. *sub num.* 10. *vers. Et hoc non obstante par.* 4. *diuers. Add. ad Gregor. d. dec.* 271. *sub*
11 *d. num.* 27. *versic. Nihilominus non venit*, quod percipuè procedit quando Testator, prout hic, dispositionem restrinxit ad bona sua. *Aym. cons.*
12 25. *num.* 19. Infereas, quod bona emphyteotica non dicuntur sua, nisi in vita, nam post mortem sunt restituenda successiuè vocatis, *Surd. dec.* 93. *num.* 19. *in fin. & num.* 20. *Rota dec.* 375. *sub n.* 7. *vers. alia ex pacto par.* 1. *recent. cum cæteris allegatis per Adden. vbi supra sub dicto num.* 27. *vers. & hoc tanto magis*.

Et quamuis etiam inter easdem alienationes calculentur venditio Domunculę in Via Hierusalem pro libris mille, & alienatio Crediti Montis Molendinorum libr. 3800. quæ non videntur accepto ferendæ ad debitum dd. alienantium,
13 ex quo non cadunt sub dicto fideicommisso Io: Mariæ, sed ad illos Iure proprio spectabant, nam Domuncula acquisita fuit post obitum eiusdem Io: Mariæ ab eius filijs nomine proprio, *Summar. illorum de Palmerijs num.* 6. Creditum verò Montis Molendinorum post eiusdem obitū dd. filijs delatum fuit ex hæreditate Ioannis Andreæ de Bologninis eodem *Summar. num.* 9.

Adhuc tamen his tribus partitis in totum constituentibus libras 68800. detractis à dictis libris 128709. supersunt alienationes in summa librarum 59909. quæ superant solutiones debitorum ascendentes ad dictas libras 51337. in libris 8572.

Nec subsistit, quod Creditum Montis Morellorum librarum 450. Domus cum Apotheca *del Mercato di mezzo* valoris librarum 4800. & Apotheca in Platea magna aliarum librarum 2000. non probentur fuisse de bonis Io: Mariæ fideicommittentis, quodque filatorium pro fabricando serico librarum 4986. & Creditum cum hæreditate Bartholomei librarum 5573. non possint dici alienata, cum filatorium venditum fuerit Æmilio Cohæredi, & adhuc extet pœnes hæredem dicti Æmilij, qui obtulit illud restituere, ex quo conseruatur in eodem statu, quo erat de tempore venditionis, Creditum verò cum Bartholomeo non probatur exactum, neque venditum, aut cessum alicui.

Quoniam illa tria priota Corpora, nempè Creditum Morellorum, Domus cum Apotheca *del Mercato di mezzo*, & Apotheca in Platea magna probantur hæreditaria Io: Mariæ ex Instrumento diuisionis sequutę inter eius filios de anno 1586. vt de singulis patet in *registro fol.* 655. *à ter-*
14 *go, & fol.* 663. & quamuis prædicta diuisio tanquam facta post longum tempus à die mortis Testatoris bonorum identitatem de per se sola sufficienter non videatur iustificare, vt dixit *Rota coram bon. mem. Merlino dec.* 383. *num.* 4. *cum*
15 *seqq. & dec.* 369. *ante num.* 1. attamen cum adminiculetur simili descriptione facta per Ioannē Mariam fideicommittentem in suo Testamento illam concludenter verificare dicitur, vt post *Bald. & alios respondit Rota in Bonon. fideicommissi de Amorinis* 18. *Maij* 1648. *coram R. P. D. meo Meltio in Bonon. fideicommissi de Nascentorijs* 20. *Iunij* 1650. *coram R. P. D. meo Celso* 4. *Iulij* 1653. §. *Et vltimo*. Non subsistente, quod diuidentes ad prædictam diuisionem deuenerint sub assertione, quod intendebant diuidere omnia bona communia ad ipsos delata ex diuersis hæreditatibus, & signanter etiam Ioannis Andreæ, Bonauenturæ, & aliorum de Bologninis, quia verius est in ipsa fuisse solum compræhensam proprietatem cuiusdam Domus hæreditariæ dicti Ioannis Andreæ, cætera vero bona fuisse diuisa vti hæreditaria Io: Mariæ *d. registro fol.* 639. *cum seqq.* quæ vlterius pro talibus comprobantur ex lectura prædicti Testamenti. Respectu autem filatorij responsum fuit, quod dum de ipso nulla redditur ratio, & alienatio in cohæredem grauatum facta fuerit; Nam semper fideicommissarij habent fa-
16 cultatem, vel agendi pro restitutione rei, vel excipiendi computationem pretij in Causam detractionum, vt dixit *Rota coram bon. mem. Merlino dec.* 831. *num.* 2. Creditum denique cum hæreditate Bartholomei exactum fuisse per dictos grauatos concludenter probatur ex ipsorum iu-
17 rata Confessione dicto Registro *fol.* 669. *à tergo, & sequentibus*, quæ propterea à Palmerijs ab eis Causam habentibus impugnari non valet, *Buratt. decis.* 788. *num.* 4. *ibique Adden. littera A. cum vulg.*

Cum

Cum itaq; firmum remaneat, alienationes ex-
18 cedere debita persoluta in supradictis lib. 8572. exinde resultat præsumpta consumptio tertiæ, & quartæ detractionis legitimæ scilicet & Trebellianicæ, iuxtà opinionem Rotæ, quam vti veriorem latè firmauit in *Perusina bonorũ 30. Maij 1650. coram me §. legitimam verò*.

Nec releuat, quod dd. alienationes factæ fuerint ex causa necessaria, nempè pro soluendo ęre
19 alieno, ideoque ex illis non resultet d. præsumptio consumptionis detractionum, licet secus sit in alienationibus factis ex causa voluntaria, vt distinguendo firmatum fuit in *Perusina fideicom. de Rodulphinis pariter coram me 14. Iunij 1652. §. quoniam alienationes vers. & primò*.

Quia præterquod in casu nostro non probatur
20 ex ipsomet pretio alienationum solutum fuisse æs alienum, vel Creditores pro satisfactione institisse, vt opus esse animaduertit *Rota in Romana fideicom. de Zuccaris 4. Februarij 16*[illegible]*0. coram R.p.d. meo Decano sub §. detracta igitur*, semper est verum,
21 quod in excessu alienationes sunt voluntariæ, &
22 propterea ex ipsis, iuncta non confectione Inuentarij resultat præsumptio consumptionis de-
23 tractionum, ad quem effectum non attenditur, quod alienationes voluntariæ sint modicæ quantitatis, quia vbicunque prout hic, non ostenditur Inuentarium, nec aliundè constat de vero statu hæreditatis, ratio consumptionis non fundatur in eo, quod grauatus sit satisfactus de detractionibus ex illis alienationibus iustificatis, sed
24 in mala præsumptione resultante ex omissione inuentarij, & aliquibus alienationibus, quæ facit præsumere in hæreditate abfuisse alia bona sufficientia pro detractionibus, quodque sicut
25 grauatus voluntariè alienauit ea parua, de quibus constat; Ita etiam alienauerit, & subtraxerit alia, & quidem magna, de quibus non constat,
26 donec contrarium ab ipso iustificetur, firmando statum hæreditatis, vt declarando decisiones in contrarium allegatas plenè responsum fuit in dicta *Perusina Bonorum coram me §. Quo vero ad modicitatem*, maximè in proposito, quod vlterius nulla redditur ratio de mobilibus, & tamen cum
27 agatur de familia nobili, & honesta verisimiliter in hæreditate fideicommittentis adesse poterant mobilia prætiosa, & solidæ materiæ, quæ in le-
28 gitimam imputantur, vt dictum fuit in dicta *Romana fideicom. de Zuccaris coram Reuerendissimo D. meo Decano §. quod autem*.

Non obstat Transactio inita cum illis de Claris, in qua Thadeus Bologninus fassus fuit, detractiones ex quarta parte spectante ad Aemilium importare libr. 45. millium. Quia sufficit res-
29 pondere dictam Transactionem non esse de actis. *Rota in Romana fideicom. de Campionis 5. Maij 1651. coram R. p. d. meo Verospio §. vlt. vers. cum illa*.
30 Quodque non probat ad fauorem aliorum in transactione non comprehensorum; Nam ea,
31 quę transigendo fatentur, non semper firmant statutum veritatis, quæ venit attendenda per ea, quæ dixit *Rota in Romana Rescissionis transactionis 26. Iunij 1651. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. nec turbat*.

Et ita vtraque &c.

SENOGALLIEN. FIDEICOMMISSI.

Ven. 6. Februarij 1654.

ARGVMENTVM.

Filij, & hæredes, dum fuerunt vocati non requiritur ad effectum succedendi verificatio vtriusque qualitatis, sed sufficit, quod volens succedere sit filius, licet non sit hæres vel sit hæres, licet non sit filius; secus tamen est, quando fuerunt vocati hæredes, & filij & quænam sit differentia, & an hoc procedat æqualiter in contractibus, ac in vltimis voluntatibus?

SVMMARIVM.

1 *Hæredes, & filij quando fuerunt vocati tunc ad effectum succedendi copulatiuè necesse est probare vtramque qualitatem, hæreditariam scilicet, & filiationis.*

2 *Copula, & posita in contractibus inter verba* filijs, & hęredibus, *regulariter stat qualificatiuè, & restrictiuè.*

3 *Secus in vltimis voluntatibus in quibus copula, & stat ampliatiuè, & augumentatiuè etiam ad hæredes extraneos.*

4 *Filij, & hæredes, quando fuerunt vocati in vltimis voluntatibus admittuntur filij etiam non hæredes, & hæredes etiam non filij, nisi resultet sensus incongruus contra mentem Testatoris.*

5 *Copula, & licet quando est posita inter verba* filijs & hæredibus *stet ampliatiuè, secus tamen est quando est posita inter verba hæredibus, & filijs, tunc enim non stat ampliatiuè, sed restrictiuè, & qualificatiuè.*

6 *Hæredes, & filij, quando fuerunt vocati, tunc necessarium est concursum vtriusque qualitatis adeo vt non admittantur hæredes, nisi sint de filijs, nec filij, nisi sint hæredes.*

7 *Copula, &, aliquando stat etiam declaratiuè, & expositiuè pro* Idest.

8 *Copula, &, posita inter verba hæredibus, & filijs, stat restrictiuè, & qualificatiuè, requirens vtriusque copulatæ qualitatis concursum.*

9 *Testator, quando semper de filijs, & hæredibus fuit descretiuè locutus, censetur vtique voluisse concursum vtriusque qualitatis quando postea copulatiuè vocauit hæredes, & filios.*

10 *Qualitas hæreditaria, quoties requiritur ex dispositione hominis, vel per Contractus, vel per vltimam voluntatem probari debet cum effectu mediante actuali aditione hæreditatis.*

11 *Quicquid sit in qualitate requisita per dispositionem legis.*

12 *Reus & possessor licet non probet aditionem hæreditatis et tamen sufficit agentem excludere ex quo non iustificat se vel eius Auctorem habuisse qualitatem à Testatore requisitam.*

DECISIO CCCCXLIV.

Filijs, & hæredibus Hieronymæ Seculæ ex eius persona agentibus non esse dandam Immissionem Domini responderunt, quia non iustificant in ea vtramque qualitatem hæreditariam, & filiationis copulatiuè requisitam; Lactantius enim Testator instituto sibi hærede vniuersali Cæsare ex filio prædefuncto nepote, ei, eiusque filijs, & descendentibus sine filijs legitimis, & naturalibus substituit, ibi: *per la metà di tutte le sue sostanze gl'heredi, e figliuoli del Capitano Mallio Secoli fratello di detto Sig. Testatore, e per l'altra metà nel medesimo Caso instituisce, e sustituisce Meser Camillo Moresi Nepote di esso Testatore &c.* Ideo ad obtinen-
1 dam immissionem ex persona Hieronymæ non sufficit docere fuisse filiam Capitanei Mallei, nisi copulatiuè probetur fuisse quoque hæredem, vt tradit *Bart. in l. vt Iusiurandum §. si liberi num. 3. ff. de oper. libert. & in l. ex facto §. vlt. num. 2. vers. & vbi etiam ibique Castr. sub num. 4. in fin. vers. sed si poneretur ff. ad Trebell. & in l. Gallus §. etiam si parente*

rente num. 6. ff. de liber. & posthum. Ias. in l. 2. nu. 188. C. de Iur. emphyt. idem Castr. cons. 77. nu. 7. & cons. 259. num. 3. lib. 1. Bald. cons. 455. numer. 1. & cons. 259. num. 3. lib. 1. Bald. cons. 455. num. 1. lib. 3. Aym. cons. 131. num. 7. Mandell. cons. 490. num. 6. Clar. in §. Emphyteusis quaest. 37. sub num. 2. vers. Aut vero est concessa Grivell. decis. Rolan. 18. num. 11. vers. contrariam verò opinionem. Rota decis. 673. num. 17. & 18. par. 1. recen. & in Auenionen. fideicom. 4. Februarij 1647. coram R. p. d. meo Verospio sub §. Hac autem vers. & quoties.

Et quamuis complures teneant Conclusionem
2 procedere in contractibus, nempè in feudo, emphyteusi, vel simili, in quibus Copula, &, posita inter verba *filijs*, & *hæredibus* regulariter stat qualificatiuè, & restrictiuè, in quibus terminis loquuntur fœrè omnes prædictę authoritaes, secus
3 verò in vltimis voluntatibus in quibus stare solet augumentatiuè, & ampliatiuè etiam adhæredes
4 extraneos, itaut propterea in ipsis admittantur filij, etiam non hæredes, & hæredes, qui non sint de liberis, nisi resultet sensus incongruus contrà mentem Testatoris, vt docet idem *Bart. in d. l. Gallus d. §. etiam si parente num. 6. ff. de liber. & posthum. Peregr. cons. 59. sub num. 6. vers. quinimò licet & num. 7. vers. inter. autem lib. 5. & de fideic. art. 32. num. 14. cum trib. seqq. & sub num. 18. vers. sed contra Cardin. Mantic. de Coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 14. sub num. 21. vers. Cæterum in vltimis voluntatibus Grattan. discept. 530. num. 43. Rot. apud Seraph. dec. 604. num. 5.*

Attamen dixerunt Domini casum hunc esse extra terminos huius difficultatis, quia Testator
5 non vocauit filios, & hæredes in quibus terminis adest prædicta Doctorum discrepantia, sed vocauit hæredes, & filios ibi: *gl'heredi, e figliuoli del Capitano Mallio*, Hoc enim casu quia præcedit genus, & subsequitur species omnes conueniunt dictam Copulam, &, non stare ampliatiuè, sed restrictiuè, & qualificatiuè ad *text. in l. sed & si adijciatur ff. pro Soc.* & sic necessarium esse concur-
6 sum vtriusque qualitatis, adeout non admittantur hęredes, nisi sint de descendentibus, nec descendentes, nisi sint hæredes, vt optimè *Cepol. cons. 15. num. 3. & 4. Odd. cons. 46. num. 14. & 15. Peregr. de fideicom. d. art. 32. num. 48. vers. limita 8. Fusar. de substit. quaest. 339. numer. 70. & quaest. 340. num. 14.* eandemque distinctionem in similibus terminis sequuta fuit *Rota coram Card. Manti. decis. 19. num. 4. vers. sed in casu proposito*; Ideoq;
7 non refert, quod d. Copula, &, aliquando stet etiam declaratiuè, & expositiuè pro *Idest*; Quia
8 vt firmant prędictæ authoritates in istis terminis stat restrictiuè, & qualificatiuè requirens vtriusq; Copulatæ qualitatis concursum.

Nec subsistit, quod Testator promiscuè vsus fuerit verbo, *heredi*, & verbo, *figli*, & sic illa pro
9 Sinonimis habuerit; Quia vbicunque filios vocare voluit sine qualitate hæreditaria non addidit verbum, *heredi*, vt fecit in substitutione Camilli, ibi *E caso che detto Camillo morisse senza figli in loco suo succeda &c.* vbi tamen dictam qualitatem requisiuit, vt fecit respectu Mallij eam expressit, ibi: *gl'heredi, e figlioli del Capitano Mallio*; vndè argumentum retorquetur ex notatis per *Ruin. cons. 124. num. 5. ad fin. lib. 3. quem alijs relatis sequitur Mantic. vbi supra lib. 11. tit. 14. num. 10.* Nec vis fieri potest super subsequentibus verbis, ibi: *E caso che li sopradetti hæredi del Capitano Mallio, e Camillo, ò suo fratello*, vrgeret enim obiectum si Testator dixisset, *e di Camillo*, quo casu cum præcedentia verba, *li sopradetti heredi*, directa essent ad personas illius filiorum probabiliter argui posset, Testatorem illa habuisse pro Sinonimis, dum in conditione illius filios posuerat simpliciter, non adiecta qualitate hæreditaria, secus verò dum dixit, *li sopradetti heredi del Capitano Mallio, e Camillo*, hoc enim casu cum verba sint directa ad eius propriam personam intelligenda sunt ad formam præcedentis dispositionis, nec respiciunt eius filios, de quibus ibi nullam mentionem fecit.

Coniectura vero desumpta ex eo, quod Mallius tempore, quo Lactantius condidit Testamentum, non haberet, nisi vnicum filium masculum, & duas fœminas, quatenus in facto subsistat, quod valde controuertitur, operaretur solum, quod sub plurali vocatione filiorum venirent non solum masculi, sed etiam fœminæ; At non ideò excluderet requisitam qualitatem hæreditariam, vt suprà firmatum est.

Nec refert, quod Hieronima in potentia, & habitu fuerit hęres Mallij Patris; Quia magis re-
10 cepta est opinio, quod vbicunque (prout hic) ex dispositione hominis, vel per contractum, vel per vltimam voluntatem desideratur qualitas hæreditaria, probari debet cum effectu; nempè habitu, & actu mediante actuali aditione, quicquid
11 sit in qualitate requisita per dispositionem legis, vt post *Bart. in l. gerit 67. sub num. 5. ff. de acquir. hered. probauit Ruin. cons. 29. num. 8. & cons. 120. num. 2. lib. 2. Menoch. cons. 958. num. 15. vsque in fin. Peregr. d. art. 32. sub num. 23. vers. & hæc verior videtur Fusar. d. quaest. 340. sub num. 2.* Adiuisse autem non probatur; Imò contrarium patet non solum ex quo per statutum erat exclusa ob existentiam masculorum, sed etiam ex quo per annos 30. & vltra, quibus superuixit post obitum Patris, nunquam petijt Immissionem tanquam illius hęres, sed vti dotata, permisit hęreditatem possideri per fratres, atque vlterius producendo Laudum diuisionis d. hęreditatis factę per masculos satis facto proprio declarauit non adiuisse, nec velle adire; Quod autem adiuerint masculi probatur ex prædictis, & alijs adductis ab Infor-
12 mantibus, licet opus non sit hoc iustificare, cum sufficiat reis, & possessoribus excludere agentes, ex quo non iustificant ipsorum Auctricem actu habuisse dictam qualitatem hęreditariam *ad text. in l. vltima C. de rei vindicat.*

Et ità vtraque &c.

ARETINA PLEBANIÆ.

Veneris 6. Februarij 1654.

ARGVMENTVM.

Præsentatus est ad Beneficium instituendus probata vacatione, præsentatione facta in tempore eius habilitate, & existentia atque pertinentia Iurispatronatus ad pręsentantes, & qualiter hęc omnia dicantur probata? Iuspatronatus autem an probetur ex sententia Ordinarij lata super illius Canonizatione in contradictorio Iudicio, & citato Promotore Fiscali mensæ Episcopalis, & prouiso Apostolico in iudicatum transacta? vbi quod probatur ex centenaria, vel quadregenaria cum fama, quando non sumus in priuatis, in quibus præsumptio vsurpationis non cadit præsertim concurrentibus adminiculis de quibus in decisione, & quando attendatur vltimus status Beneficij, & quando non?

VM-

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus est ad Beneficium instituendus probata vacatione, præsentatione facta in tempore eius habilitate, & existentia, atque pertinentia Iurispatronatus ad præsentantes.*

2 *Vacatio Beneficij probatur ex confessione partis collitigantis venientis ex eadem vacatione.*

3 *Patroni layci habent præscriptum quadrimestre ad præsentandum.*

4 *Instrumentum præsentationis plenè probat præsentationem fuisse factam intra quadrimestre præscriptum Patronis laycis ad præsentandum.*

5 *Habilitas præsentati probatur ex eius approbatione facta ab examinatoribus Synodalibus, quibus est deferendum.*

6 *Existentia, & pertinentia Iurispatronatus ad præsentantes probatur ex sententia ordinarij lata super illius canonizatione in Contradictorio Iudicio, & citato Promotore Fiscali mensæ Episcopalis, & prouiso Apostolico in iudicatum transacta.*

7 *Ordinarij locorum valdè difficiles sunt in admittendo Patronatu, nisi de eo plenè constet.*

8 *Sententia Ordinarij Canonizatoria Iurispatronatus debet probari effectuata, aut ex actis iustificari.*

9 *Ius patronatus non præsumitur vsurpatum, quando sumus in priuatis, in quibus vsurpationis præsumptio non cadit, nec intrat dispositio* Sac. Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. de reform.

10 *Ius patronatus vt dicatur iustificatum sufficit probatio centenariæ, vel quadragenariæ cum fama.*

11 *Quadragenaria, & Centanaria ad effectum probandi existentiam, & pertinentiam Iurispatronatus resultat ex publicis Instrumentis mediantibus continuatis præsentationibus effectum sortitis.*

12 *Iuris patronatus existentia, & illius pertinentia ad præsentantes iustificatur ex præsentationibus spacium centum Annorum effectuatis.*

13 *Ius patronatus, & quasi possessio præsentandi quæ competebat defuncto suffragatur etiam illius filijs.*

14 *Filiatio concludenter iustificatur ex Testamento in actis parte citata producto, in quo filij nominantur, & vti tales instituuntur hæredes.*

15 *Enunciatiuæ antiquissimæ tàm Summorum Pontificum, quàm ordinariorum diuersis temporibus, & in pluribus, ac diuersis scripturis emanatæ vim habent ad probationem Iurispatronatus.*

16 *Iuspatronatus bene infertur ab exercitio actus Patrono competentis.*

17 *Insigna, & Arma Familiæ deposita, & posita in Ecclesia eandem antiquitatem præseferentia, quàm habet ipsa Ecclesia eo magis comprobant Ecclesiam esse de Iure patronatus illius familiæ.*

18 *Adminicula, quæ de per se vti singula non prosunt vnita iuuant.*

19 *Prouisiones Apostolicæ non immutant naturam Beneficij, nec præiudicant patronis, nisi id exprimant.*

20 *Vel nisi in simul concurrant actus positiui contrarij seruituti, puta quia Patroni voluerint præsentare, & fuerint reiecti.*

21 *Vltimus status non est attendendus, quando concludenter constat de antecedenti statu Ecclesiæ, tunc enim possessorium absoluetur à petitorio.*

DECISIO CCCCXLV.

PEtrum de Cerretanis præsentatum esse instituendum hodiè decisum fuit ex vulgata Conclusio-
Pars II.

1 ne, quod præsentatus institui debet probata vacatione, Præsentatione facta in tempore, eius habilitate, & existentia, atque pertinentia Iurispatronatus ad præsentantes *cap. Monasterium 16. quæst. 7. cap. cum Bertoldus, ibique Abb. num. 12. de re iudic. Rota decis. 680. num. 3. par. 1. decis. 337. num. 1. part. 2. & decis. 674. num. 3. par. 3. decis. 152. num. 1. & decis. 505. pariter num. 1. par. 5. recent.*

Probatur siquidem vacatio Plebaniæ contro-
2 uersæ ex Confessione, Siringhi Piccolominei collitigantis venientis ex eadem vacatione. *Card. Put. decis. 171. num. 1. lib. 1. in Corr. Card. Mantic. decis. 132. num. 1. Rota in Bonon. Archipresbyteratus 23. Martij 1648. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. Nam quæ fuerunt.*

Præsentationem fuisse peractam intrà quadri-
3 mestre Patronis laycis ad præsentandum præscriptum clarè liquet ex Instrumento præsentationis
4 secutæ sub die 17. Aprilis 1652. quinquè post dies ab obitu Cosmi de Petris vltimi Rectoris *Summar. Informantis num. 3.* quod facit plenam probationem, vt in his terminis *Rota decis. 232. num. 9. par. 5. recent. apud Modern. Pisan. de Iurepatr. decis. 123. n. 11. & in d. Bonon. Archipræsbyteratus §. Quæ verò vers. & ab hominibus.*

Habilitas Petri præsentati conuincitur ex eius
5 approbatione facta ab Examinatoribus Synodalibus coram D. Archiepiscopo Senarum à Rota deputato *eodem Summ. num. 6.* quibus est deferen. *gloss. in Clem. 1. verb. reputamus de concess. preb. Card. Mantic. decis. 208. num. 4. Card. Caual. dec. 299. num. 3. cum seqq. in d. Bonon. Archipræsbyteratus d. §. Quæ verò vers. ac demùm, & in Eugubina Coadiutoria 3. Iunij 1650. coram me, §. hac deficere.*

Existentiæ demùm, & pertinentiæ Iurispatro-
6 natus iustificatio desumpta fuit ex sententia ab ordinario lata 12. Maij 1618. super illius canonizatione in contradictorio citatis Promotore Fiscale mensæ Episcopalis, & Prouiso Apostolico in iudicatum transacta *eodem Summar. num. 1.* cui admodum deferri solet, quia locorum Ordi-
7 narij valdè difficiles sunt in admittendo Patronatu, nisi de eo plenè constet, vt ponderauit *Rota decis. 11. de Iur. patron. in nou. Card. Seraphin. dec. 1232. num. 2. in Tirasonen. Cappellaniæ 14. Ianuarij 1644. coram Reuerendissimo Terracinen. §. postmodùm vers. quæ sententia in Compostellana Parochialis 10. Februarij 1645. coram R. P. D. meo Verospio §. dum enim, vers. Tùm demùm in Mediolan. Prioratus 14. Martij 1646. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado §. Tertio duæ sententiæ, & in alia Mediolanen. Iurispatronatus 30. Ianuarij præteriti coram R. P. D. meo Albergato §. penult.*

Et quamuis ad istum effectum sententia proba-
8 ri debeat effectuata, aut ex actis iustificari, vt responsum fuit in eadem *Lucana Iurispatronatus 10. Ianuarij 1645. coram eodem D. Terracinen.* vbi receditur à præcedenti, & allegantur concordantes, præsertim quia tunc non obtinuit præsentatus, sed Prouisus Apostolicus, & Rota in alia lite super hac ipsa Plebania noluit dictam sententiam attendere, vt explicitè habetur in *Aretina Plebaniæ 27. Martij 1620. §. nequè etiàm apparet, & 15. Maij eiusdem anni §. placuit tamen coram bon. mem. Dunozetto Archiepiscopo Seleucien.* Nihilominus hodiè eius Iustificatio ex sequentibus concludenter comprobari visa fuit.

Præmisso enim, quod versamur in priuatis, in

quibus

9 quibus proindè cum non cadat vsurpationis præsumptio, non intrat dispositio *Sac. Conc. Trident.*
10 *sess.25. cap. 9. de reform.* sed sufficit probatio centenariæ, aut quadragenariæ cum fama, iuxtà *cons. Feder. de sen. 234. num. 3. vers. ad propositum* à Rota semper approbatum, & præ cæteris in *Bononien. Iurispatronatus de Butrigarijs 16. Martij 1643. coram R. P. D. meo Bichio in dicta Lucana Iurispatronatus coram D. Terracinen. in Alexandrina Archipræsbyteratus 1. Iulij 1648. coram Reuerendissimo D. meo Decano, in Balneoregien. Iurispatronatus 9. Decembris 1650. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono, & in d. Mediolanen. Iurispatronatus coram R.P.D. meo Albergato §.1.*

Ex publicis documentis nedùm quadragena-
11 ria, sed centenaria, & vltra conuincitur mediantibus continuatis præsentationibus effectum sortitis, etenim anno 1402. ad præsentationem illorum de Cerretanis prouisus fuit de Plebania controuersa Bartholomæus de Tignano *d. Summ. num.* 8. qui de consensu eorumdem patronorum illa permutauit cum Alberto Canonico de anno 1430. *num. 9. &* 10. per cuius liberam dimissionem præsentatus, institutus, & immissus fuit in illius possessionem Vrbanus Dominici Senen. anno 1444. *num.* 12. *&* 13. Cumquè per obitum dicti Vrbani vacasset anno 1494. præsentatus pariter, & institutus fuit Raphael Petruccius *nu.* 15. *&* 16. ob cuius cessionem præsentatus extitit à Patronis, & à Papa prouisus de illorum consensu Antonius de Placidis cum dispensatione Apostolica super ætate, & defectu natalium anno 1501. *num.* 19. qui in illius possessionem continuauit vsquè ad annum 1523. *nu.* 20. *&* 21.

Cum igitur adsint Præsentationes spatio annorum 120. effectuatæ ab anno scilicet 1401. ad annum 1523. quibus Ecclesia, de qua agitur continuò collata fuit vti de Iurepatronatus ad præ-
12 sentationem dd. de Cerretanis patronorum, per consequens sufficienter iustificata remanet, tàm illius existentia, quàm pertinentia ad dictos Patronos præsentantes, vt probant authoritates, & decisiones suprà allegatæ, dictaque Iustificatio
13 suffragatur etiam Petro, Hieronymo, Anibali, & Desiderio Pompilio, qui Petrum præsentarunt, cum sint filij Azolini, Musciatti: & Aldobrandi de Cerretanis, qui existebant in quasi possessione præsentandi, & dictam sententiam obtinuerant *Rota decis. 337. num. 3. part. 2. recent. & in alijs allegatis in Pistorien. Beneficij 19. Aprilis 1652. coram R. P. D. meo Celso §. pertinentia cum seq.* Ex
14 publicis enim Instrumentis Testamentorum in actis Notarij Causæ parte citata productis illorum filiatio concludenter iustificatur, dùm ibidem nominantur filij, & vti tales instituuntur hæredes, *Bald. in cap. ex transmissa sub num. 4. de restit. spoliat. Gozzad. consil. 13. num. 52. & seqq. Surd. cons. 1. num. 47. Rota decis. 472. nu. 8. par. 1. recent. & in Reatina Successionis 15. Aprilis 1641. coram R.P.D. meo Peutingerio §.1.*

Nec deficit fama pluribus adminiculis fulcita,
15 & signanter ex antiquissimis enunciatiuis, tàm de anno 1381. in Testamento q. Christophori de Cerretanis, quàm Summorum Pontificum, & ipsorummet Ordinariorum diuersis temporibus, & in pluribus, & diuersis scripturis emanatis *dicto Summar. num. 17.* quæ vim obtinent, *ad tradit. per Aritin. in cap. Cum Causa num. 6. & 20. de probat. Rota apud Modern. Pisan. de Iurepatr. dec. 129. num. 7. & coram Buratt. decis. 142. num. 11. decis. 172. num. 2. decis. 636. num. 4.* ac in alijs allegatis in *dicta Mediolanen. Prioratus coram D. Cardinali Corrado §. Quarto concurrunt, & in dicta Mediolanen. Iurispatronatus coram D. meo Albergato §. Fama verò.*

Ex licentia vendendi quandam Domum Plebaniæ obtenta de anno 1449. de consensu, & ad supplicationem eorumdem de Cerretanis vti patronorum *dicto Summar. num.* 14. Patronale enim
16 Ius benè infertur ab exercitio actus patrono competentis, *Io: Andr. in cap. quod alicui gratiosè in fin. de reg. Iur. in 6. Abb. in cap. 1. vers. & hæc faciunt de Relig. Domib. Federic. de Sen. d. cons. 234. sub num. 4. vers. vndè cum appareat, quem refert, & sequitur Rocch. de Curt. de Iurepatr. quæst. 15. numer. 39. Lotter. de benef. lib. 1. quæst. 11. numer. 66.*

Ex Armis, & Insignibus familiæ Cærrætaniæ
17 depictis, & existentibus in Ecclesia huius Plebaniæ in eandem antiquitatem, quam habet ipsa Ecclesia præseferentibus, *Rota coram bon. mem. Coccino decis. 230. num. 1. in Cathacen. Ecclesiæ 23. Iunij 1642. & 10. Iuny 1644. coram R. P. D. meo Bichio, & 1. Iulij eiusdem anni coram Emmentissimo Card. Cecchino, & in dicta Mediolanen. Prioratus coram Eminentissimo Corrado §. 6. Insignia.*

Et demum ex supradicta sententia Ordinarij, quæ saltem omnia prædicta adminiculatur, & efficaciorem vim illis tribuit, quæ etiamsi de per
18 se vti singula non prodessent, simul vnita iuuant *Buratt. d. decis. 172. num. 26. & in d. Bonon. Archipræsbyteratus §. Sexto demum vbi alij cumulantur.*

Non obstant Prouisiones Apostolicæ, & vlti-
19 mus Status Collatiuus; illæ enim non immutant naturam Beneficij, nec præiudicant Patronis, nisi vel id exprimant. *Calderin. conf. 26. in fin. de præben. Seraph. decis. 1301, num. 2. Rota decis. 359. num. 8. par. 1. diuers. & in dicta Lucana Iurispatronatus 29. Ianuarij 1644. coram Reuerendissimo Ter-*
20 *racinen. §. Non obstant*, vel insimul concurrant actus positiui contrarij seruituti, puta quia Patroni voluerint præsentare, & fuerint reiecti *Gemin. in cap. cum de beneficio num. 9. de præben. in 6. Rot. decis. 109. num. 8. par. 2. diuers. dec. 53. n. 17. par. 5. recent. coram Duran. decis. 74. num. 59. in dicta Bonon. Iurispatronatus de Butrigarijs coram D. meo Bichio §. firmata etiam in dicta Lucana Iurispatro-*
21 *natus sub dicto §. Non obstant.* Iste verò non attenditur, quando per sententiam in iudicatum transactam, & centenariam, vel quadragenariam cum fama; publicis Instrumentis, comprobatam constet de antecedenti statu seruitutis, tunc enim possessorium à petitorio absorbetur, *Rota decis. 42. num. 7. & decis. 372. num. 15. par. 5. recent. coram bon. mem. Merlino decis. 45. num. 6. & 7. & decis. 60. num. 8. & in Comen. Cappellaniæ 27. Aprilis 1648. & in Volaterrana Cappellaniæ 27. Iunij 1650. & 20. Aprilis 1651. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

Tandem non obstant dd. decisiones emissæ coram bon. mem. Archiepiscopo Seleucien. quia vt patet ex illarum lectura potius fauent huic parti, nam admiserunt præfata esse apta ad canonizandum Iuspatronatus, licet non sufficerent ad effectum, vt iam pro canonizato haberetur ad impediendum processum executiuum eius, qui habebat titulum indubitatum ex vacatione in mense.

Et ità vnica tantùm &c.

RO-

ROMANA REINTEGRATIONIS.
Lunæ 23. Februarij 1654.

ARGVMENTVM:

Reintegratio ad possessionem bonorum non conceditur, quando Iudex neque nulliter neque iniustè processit. Nullitas autem non oritur ex eo, quod Iudex Laycus sit Religiosis incompetens, dum Religiosus est Actor, & quando, & à quibus Iudicis Incompetentia debeat, & possit opponi? prout neque ex eo oritur nullitas, quod sententia sit executioni demandata intrà tempus ad appellandum, dum appellatio posteà non fuit interposita, quamuis tunc executio sit reuocanda saltem per modum nullitatis, & an omnis executio veniat reuocanda? Iniustitia verò ad effectum spolij Iudicialis, constare debet, ex ijsdem actis? Reintegratio non conceditur ei, qui se habuit prò spoliato, vel facto proprio cecidit à possessione, neque habentibus causam ab eo?

SVMMARIVM.

1 *Reintegratio non datur aduersus sententiam in iudicatum transactam, & exequutioni demandatam, nisi ex ijsdem Actis, de eius nullitate, & iniustitia adeo notoria constet vt dici possit Iudicem neglecto Iuris ordine, tamquam priuatum processisse, & sic possessorem spoliasse.*

2 *Religiosus, quando est Actor, tenetur sequi Forum rei, & Iudicem laycum adire.*

3 *Bulla Pauli III. inter eius impressas 36. Bullarij nou. par. 1. fol. 553. dat Eminentiss. D. Card. Vrbis Vicario Iurisdictionem in causis Religiosorum actiuè, & passiuè.*

4 *Incompetentia Iudicis layci potest opponi à Religioso collitigante, vel à Card. Vicar. Vrbis, ad quorum fauorem emanauit Bulla Paul. non autem à layco.*

5 *Executio sententiæ facta intra decendium ad appellandum, licet postea appellatum non fuerit reuocatur saltem per viam nullitatis.*

6 *Declara hoc tantùm procedere in exequutione obliqua, non autem indirecta, qualis est actualis possessio rei in sententia comprahensa.*

7 *Executio directa non reuocatur nec minus per viam nullitatis quando sententia transiuit in iudicatum.*

8 *Fructuum liquidatio non est necessaria in exequutione sententiæ, vbi certa quantitas fructuum ex instrumento venditionis liquidè constat.*

9 *Iniustitia sententiæ ad effectum spolij Iudicialis debet iustificari ex ijsdem actis.*

10 *Sententia eiusque executio videtur ab eo confirmata, & approbata, qui ab ea non appellauit.*

11 *Possessor qui, neque à sententia neque ab eius executione appellauit habuit se pro spoliato, & facto proprio cecidit à possessione.*

12 *Reintegratio peti non potest ex persona illius, qui facto proprio cecidit à possessione, & habuit se pro spoliato.*

DECISIO CCCCXLVI.

RESolutum fuit non esse dandam Reintegrationem Philippo, & Paulo Æmilio de Comitibus aduersus Sententiam Curię Capitulinę latam anno 1628. ad fauorem Patrum Sancti Caroli ad Catinarios, & exequutioni demandatam super associatione ad Vineam controuersam, quia non
1 constat ex ijsdem actis: vt opus est, de nullitate, & Iniustitia dictæ Sententiæ adeo clara, & notoria, vt probabiliter dici valeat, Iudicem neglecto Iuris ordine, tanquam priuatum processe, & sic possessorem spoliasse, vt respondit Rota in *Romana de Bombellis 31. May 1613. coram Cardinali Sacrato apud Modern. Perus. de manut. decis. 9. sub num. 19. cum plurib. seqq.* sæpissimè comprobata in innumeris allegatis in *Senogallien. Saluiani 3. Iunij 1647. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado §. final.*

Nullitas autem deducta ex defectu Iurisdictionis Causæ Capitolinæ in Causis Religiosorum
2 remouetur, ex quo in dicto Iudicio Patres erant Actores, & sic tenebantur sequi forum Rei, vt probat *text. apertus in cap. si Clericus laycum de for. comp. Alex. consil. 103. num. 7. lib. 5. Roland. consil. 24. num. 8. vol. 4. Marant. in prax. par. 4. distinct. 11. num. 2. German. de Sacr. Immunit. tit. de Iur. Iur. lib. 3. cap. 21. num. 215. fol. 360. Modern. sicul. de effect. Cleric. effect. 1. num. 523. D. Episc.*
3 *Eugubin. decis. for. Eccles. 100. num. 15.* nihil refragante Bulla Pauli Tertij inter eius Impressas 36. *Bullar. nou. par. 1. fol. 553.* Dante Eminentissimo D. Cardinali Vrbis Vicario Iurisdictionem in Causis Religiosorum actiuè, & passiuè; Quia præter quod intelligi potest in actionibus personalibus, non autem in Rescriptis, qualis est hęc,
4 quæ fuit mota in Curia Capitulina, cum de hoc non excipiant Religiosi, aut Cardinalis Vicarius, ad quorum fauorem Bulla Paulina emanauit, non videtur, quòd laycus de eo possit excipere, qui tunc de Incompetentia Fori non opposuit ad doctrin. *Bart. in l. 2. num. 8. & 10. ff. de except. rei Iudic. Soccin. Sen. consil. 78. num. 8. lib. 4. Surd. consil. 1. numer. 84. Rota decis. 265. num. 3. vers. Tùm quia hac exceptio par. 1. dec. 447. nu. 39. par. 5. & dec. 232. num. 17. par. 8. recent.*

Nec refert, quod Sententia fuerit demandata exequutioni intrà decendium ad appellan. & absquè liquidatione fructuum decursorum.

Quoniam primum obiectum cessat ex quo nun-
5 quam fuit appellatum, & quamuis etiàm appellatione deserta intret reuocatio per viam nullitatis Iuxtà *decis. Cas. de Graff. 2. alias 108. de appell.*
6 Hoc tamen procedit in exequutione obliqua, non autem in directa, qualis est actualis posses-
7 sio rei in sententia comprælensæ, quæ non reuocatur, nec minus per viam nullitatis quando sententia transiuit in indicatum, vt optimè distinguendo respondit *Rota coram Buratto decis. 77. num. 4. In Romana fideicommissi de Capiteferreo 10. Iunij 1644. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado §. Præterea ex alio, & prius in Gerunden. Beneficij 16. Martij 1643. coram me, §. & licet de stylo,*
8 secundum verò corruit, quia certa fructuum quantitas ex ipso Instrumento venditionis liquidò constabat *Rolan. cons. 14. num. 13. lib. 1. Gratian. discept. 22. num. 1.*

Iniustitia verò principaliter deducta, ex quo sententia concedat associationem pro scutis 600. absquè vinculo inuestiendi apposito in Instrumento venditionis, & non computatis Canonibus Proprietario solutis, vrgeret quidem; sed quia non apparet de præfatis oppositum in actis
9 Curiæ Capitulinæ, non est attendenda, cum Iniustitia sententiæ ad effectum spolij Iudicialis sit probanda ex ijsdem actis, vt præter decisiones in principio allegatas respondit *Rota dec. 479. numer. 1. & 2. par. 4. diuers. & in recent. decis. 306. num. 34. cum duob. seqq. part. 7. & coram Duran. dec. 454. num. 4.*

Præterea cum Auctor petentium reintegratio-
10 nem à dicta sententia, nec ab eius exequutione appel-

appellauerit, illam approbasse, & confirmasse videtur, vt pluribus adductis auctoritatibus respondit *Rota in Aquilana Iurispatronatus 4. Iunij 1648. coram D. Cardinali Corrado §. Quia cum ab eo, vers. Et videtur appellans, & in Narnien. Iurisfascendi 23. Maij 1653. coram R. P. D. meo Ve-*
11 *rospio §. Vltimo*, & sic habuit se pro spoliato
12 Imò facto proprio cecidit à possessione, quo casu ex eius persona peti non potest reintegratio. *Imol. in cap sapè de restit. spol. Caputaq. dec. 170. num. 1. & 2. par. 3. Rota dec. 25. num. 4. & dec. 462. num. 2. versic. Vndè Archipresbyter par. 1. & dec. 506. num. 2. & 3. par. 8. recent.*

Et ita vtraque &c.

ROMANA, SEV ALBANEN. BENEFICII.

Veneris 27. Februarij 1654.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo ab vno Iudice obtentum, pendente lite coram alio, & post præsentatam personaliter Inhibitionem est attentatum, & reuocandum licet causa ex post fuerit remissa eidem Iudici, qui mandatum expediuit, quod attentatū si pars in Iurisdictione consenîit, nec institerit, pro illius reuocatione, reuocatur officio Iudicis.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de manutenendo non potest absque vitio attentatorum coram vno Iudice obtineri pendente lite coram alio.*

2 *Multoque minus post præsentatam personaliter Inhibitionem.*

3 *Attentasse non dicitur, qui stante remissione causa ad eūdem Iudicem illam fuit coram eo prosequutus, dum tamen ante remissionem causa Iudicem non adiuerit.*

4 *Remissio causa ad Iudicem, cum non afficiat regulariter nisi futura, non excusat gesta ante ipsum pendente lite coram alio Iudice, attenta maximè Inhibitione.*

5 *Attentata saltem officio Iudicis cuius Auctoritas Læsa fuit, sunt reuocanda, licet pars consenserit.*

DECISIO CCCCXLVII.

Commissa mihi ad Instantiam Marci Antonij Scharamucchiæ Causa Iactationis, & Iactationum contra Ferdinandum Rotundum, ac decreta, & expedita solita Citatione cum Inhibitione, illaque 27. Octobris 1650. eius Procuratori, & 5 Decembris eiusdem anni personaliter dicto Ferdinando præsentata; idem deindè adiuit A.C. à quo mandatum de manutenendo obtinuit, illiusque vigore fructus Beneficij controuersi percipit; Vndè dubitaui; An constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, & affirmatiuè fuit responsum.

Pendente enim Causa in Rota ex dicta Com-
1 missione Iactationis, & Iactationum absque vitio attentatorum non potuit adiri A. C. & sub die 21. eiusdem mensis Decembris mandatum de manutenendo obtineri *cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6. gloss. in cap. 1. verb. momenti de Caus. possess. & propriet. Menoch. de recuper. remed. 15. n. 219. cum alijs allegatis in Pisauren. Pensionis 29. Aprilis 1648. coram R. P. D. meo Bichio §. Nam etsi*; Mul-
2 toque minus post Inhibitionem Rotalem antecedenter personaliter præsentatam dicta die 5. eiusdem *cap. non solum de appell. in 6. Put. decis. 385. per tot. lib. 2. in corr. Caputaq. decis. 93. per tot. par. 2. Rota in Cæsaraugustana Distributionum, Attentatorum 17. Februarij 1645. & in Luceorien. Attentatorum 26. Iunij 1648. coram me.*

Nec refert, quod Eminentissimus D. Cardi-
3 nalis Signaturæ Iustitiæ Præfectus Causam remiserit ad eundem A. C. vrgeret enim si huiusmodi Remissio præcessisset dictum mandatum de manutenendo; nam dici non potest attentasse, qui attenta huiusmodi Remissione coram A. C. Causam prosequutus fuit ex adductis in *Romana Locorum Montium 14. Maij 1649. coram R. P. D.*
4 *meo Bichio*, secus autem dùm fuit posterior, nempè die 2. Martij 1651. ex fide decreti originaliter in actis producta; Cum enim regulariter non afficiat, nisi futura, *Lancell. de attent. par. 2. cap. 20. in præfat. num. 12. Adden. ad Buratt. decis. 902 num. 5. Rota in nullius, seù Albanen. Attentatorum 1. Iulij 1647. coram eodem D. meo Bichio §. 1.* Gesta ante ipsam ob pendentiam litis in Rota, & prædictam Inhibitionem ab attentatis excusari non possunt *dicto cap. non solum cum alijs supra allegatis.*

Nec isto casu releuat subsequens consensus
5 Partis in illius Iurisdictionem, quo minus attentata saltem officio Iudicis, cuius Authoritas læsa fuit, reuocari debeant, *Rota decis. 79. sub num. 2. par. 2. recent. In Romana Vinea 31. Martij 1645. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono in Romana fideicommissi, seù Attentatorum 17. Maij 1647. coram bon. mem. Arguelles §. Nec fuerunt in dicta Luceorien. Attentatorum §. Tum etiam quia in fine, & in Meleuitana Parocchialis 26. Maij 1651. coram me in fine.*

Et ita vnica tantum &c.

BONONIEN. BONORVM;

Lunæ 2. Martij 1654.

ARGVMENTVM.

Sententia, quæ simpliciter Immissionem non concedit, sed dumtaxat facta liquidatione, exequi non potest, nisi liquidatio præcedat, ideoque possessio capta non facta liquidatione tamquam nulla, & spoliatiua non impedit manutentionem anteriori possessori.

SVMMARIVM.

1 *Sententia quæ non dat simpliciter Immissionem sed dumtaxat facta liquidatione. illa non præcedente ad illius executionem deueniri non potest.*

2 *Possessio capta in exequutionem Sententiæ Immissionis non purificata conditione liquidationis faciendæ, tamquàm nulla, & spoliatiua, non impedit manutentionem anteriori possessori.*

3 *Nec suffragatur subsequuta Peritì æstimatio.*

4 *Periti æstimatio facta sine decreto Iudicis, & Citatione partis non est attendenda.*

5 *Verbum* Petijt, *significat reiectionem petitionis, & ostendit, quod petitum decretum antecedenter factum, fuerat reuocatum, & circumductum.*

6 *In stipulationibus strictè fieri debet interpretatio ad limites promissionis, & verborum.*

7 *Valor rei euicta, non probatur ex Instrumentis Venditionum eiusdem rei quæ non portutiunt tempus contractus, nec sequutæ euictionis, sed sunt longè anteriora.*

DECISIO CCCCXLVIII.

Marchioni Io: Mariæ Fontanæ immissio per duas Sententias in possessionem bonorum, de quibus agitur, vti Cessionario Laurentij Pacchion, resolutum fuerat 13. Maij 1650. Dandum esse mandatum de manutenendo ipso solùm Informante; Verum hodie audita etiam altera Parte,

parte, facto aliter se habente, & Domini in contrariam deuenerunt sententiam.

5 Etenim animaduertebant, quod sententiæ non
1 concedunt Marchioni Immissionem simpliciter, sed expressam habent in ventre conditionem liquidationis faciendæ, *Summar. Cattanei num. 3.* qua non præcedente (vt opus est) ad illarum executionem deueniri non potuit, *Soccin. Iun. consil. 67. num. 19. vers. aliquando verò lib. 1. Surd. consil. 186. num. 22. & cons. 410. num. 54. vers. Prætereà cum trib. seqq. Peregr. de fideicomm. art. 50. num. 83. Rota in Anconomitana Computorum 28. Maij 1614. coram Sanctissimo D.N. apud Zacch. de oblig. Cam. decis. 228. num. 1. 2. & 3. & in Ferrarien. Supplementi legitimæ 28. Iunij, & 1. Decembris 1645. coram Reuerendissimo D. meo Decano,*
2 Ideoque possessio capta non purificata dicta conditione fuit nulla, & spoliatiua, quæ proptereà non impedit manutentionem Cattaneo anteriori possessori. *Angel. in l. Clam possidere §. Qui ad nundinas numer. 1. & 4. ff. de acquir. possess. Card. Seraphin. dec. 1041. num. 3. Buratt. dec. 165. num. 3. cum alijs allegatis in dicta Ferrarien. Supplementi legitimæ.*

Indequè non releuat subsequuta Periti æstima-
3 tio, eoque minus cum facta fuerit sine decreto
4 Iudicis, & Citatione partis, *Bart. in l. Theopompus sub num. 9. ff. de dot. prælegat. Salyc. in l. final. num. 10. C. de contrah. empt. Gratian. discept. for. cap. 529. num. 29. & 30. Buratt. decis. 14. num. 22. cum trib. seqq. Rot. in recent. decis. 17. num. 1. par. 7. & in* Romana *Dotis 27. Iunij 1644. coram* R.P.D. *meo Meltio in princ.*

Antecedens autem decretum de æstimatione facienda euanuit prorsus; Quia subindè Iudex ab eo reposuit *dicto Summar. num. 9.* Et licet Marchio iterum citauerit Cattaneum ad viden. subdelegari Iudicem in partibus ad effectum eligendi Peritos pro æstimandis dictis bonis, nihil tamen obtinuit, & Iudex respondit *Petyt eodem*
5 *Summ. dicto num. 9.* quod significat Reiectionem petitionis, & ostendit, quod decretum similis subdelegationis antecedenter factum iam fuerat reuocatum, & circumductum. *Buratt. decis. 574. num. 11. & plenissimè in Ceruien. Bonorum 29. Maij 1647. coram Reuerendissimo Terracinen. §. Nam per hoc.*

Adfuisse etiam in dictis Sententijs excessum addebant; nàm pro tornaturis 47. euictis concessa fuit Immissio super tornaturis 110. & tamen Cattaneus in casu euictionis, & succumbentiæ promiserat in Instrumento transactionis relaxare Laurentio tornaturas 110. quatenus Monterentij, & Hortasani tantam quantitatem euincerent, sin autem minorem, eam dumtaxat ratam, pro qua pateretur euictionem *d. Summ. num. 1.* Vndè sequuta euictione solum pro Tornaturis 47. non potuit Marchio Cessionarius
6 Laurentij maiorem quantitatem prætendere; In stipulationibus enim strictè fieri debet interpretatio ad limites promissionis, & verborum, *l. quicquid ad stringenda, & l. si stipulatio ista §. In stipulationibus, ff. de verb. oblig. Hond. consil. 111. num. 25. & 26. lib. 1. Menoch. consil. 763. num. 2. Rota decis. 50. num. 4. & 5. par. 1. recent. & coram Duran. decis. 268. num. 11.* Gratisque dicitur, quod stante euictione in parte licuerit in totum à Transactione recedere, hoc enim repugnat verbis expressis illius continentibus, quod si euinceretur rata bonorum assignatorum, pro ea tantum agi posset.

Nec obstat, quod rata euicta, licet minoris quantitatis, in sententijs contentis iuxtà prædictam æstimationem Periti, Instrumenta venditionum, & fidem vniuersitatis locis, quibus decisio innititur *sub §. Nec subsistit.*

Nàm Periti æstimatio ex defectu Decreti Iudicis, & Citationis nulla est ex allegatis; Instru-
7 menta verò venditionum (præter quod potius contrarium innuere videntur) non percutiunt tempus Contractus, nec sequutæ euictionis, sed longè anteriora sunt, ideoque non releuant, vt pluribus adductis authoritatibus dixit *Rota coram Buratto decis. 234. num. 10. ibique Adden. littera A.* & ex eadem responsione præter deducta ab Informantibus tollitur fides vniuersitatis.

Et ità vtraque &c.

MELEVITANA BONORVM.

Ven. 6. Martij 1654.

ARGVMENTVM.

Immissio in Saluiano competit donatario super rebus donatis probata possessione donantis de tempore donationis, & Hypotheca, licet Sententia Criminalis declarans donationem nullam, & simulatam non fuerit in Sententia Ciuili reuocata, dum Sententia Ciuilis fuit lata ex nouo processu vt in Prima? Actor dū petit vnam rem ex vna causa, & aliam possidet ad reum spectantem ex alia causa, vterque debet experiri Iura sua, nec interim datur compensatio de specie ad speciem, secus si agatur ex eodem contractu ex quo hinc indè fuit aliquid correspectiuè promissum, & in quibus casibus sit locus retentioni, & compensationi? Detractiones præsumuntur comsumptæ iunctis alienationibus cū ommissione Inuentarij?

SVMMARIVM.

1 *Immissio in Saluiano competit donatario super rebus donatis probata possessione donantis de tempore donationis, & Hypotheca.*

2 *Sententia subsequens vbi fertur super nouo processu, & probationibus factis, ex integro non est necessaria reuocatio antecedentis contrariæ.*

3 *Sententia ex nouo Processu fertur vt in prima quo casu non est necessaria reuocatio sententiæ contrariæ.*

4 *Sententia Criminalis lata pro fisco contra donatorem, ob simulatam donationem, non præiudicat donatarijs in ea non citatis.*

5 *Bona tradita in dotem Viro in æstimata, non transeunt è dominio Vxoris.*

6 *Bona non dotalia permutata cum bonis dotalibus, transeunt in dominium Vxoris, eique super eis competunt eædem actiones, quæ competebant super bonis proprijs.*

7 *Agere non potest ex contractu, in quo aliquid hinc indè fuit respectiuè promissum, qui illum non impleuit.*

8 *Agens pro rescissione contractus ex quo aliquid percepit debet prius percepta restituere.*

9 *Detractiones Possessori competentes super bonis possessis, impediunt Actori Immissionem donec facta fuerint.*

10 *Compensatio non datur de specie ad speciem, vbi Actor petit vnam rem ex vna causa, & possidet aliam ad reum pertinentem ex alia, tunc enim vterque Iura sua debet experiri.*

11 *Retentio vnius rei pro alia non datur si possidetur ex causa diuersa.*

12 *Actio-*

12 *Actiones quando competunt ex diversis Instrumentis, & res sunt separatæ, tunc vna actio aliam non impedit.*

13 *Actor contra reum agere potest prò consecutione vnius rei, etiamsi ei non restituit rem quam debet, quando res sunt separatæ, & actiones competunt ex diversis Instrumentis.*

14 *Exceptio non implementi non obstat agenti ex diuerso contractu.*

15 *Immò nec agenti ex eodem, quando res, & capitula sunt separata.*

16 *Immissio expressè concessa in decisione censetur etiam concessa in Sententia Rotali, cum decisio dicatur pars sententiæ, & n. 17.*

18 *Detractiones præsumuntur consumptæ ommissione Inuentarij, & alienationibus copulatiuè concurrentibus.*

19 *Inuentarium vnius, non suffragatur alteri ex diuersa causa succedenti.*

20 *Inuentarium longè ante obitum donatoris confectum si donatio etiam bona futura comprehendebat non suffragatur donatario grauato restituere dum donator medio tempore potuerit alia plura acquirere.*

21 *Dos, quæ consistit in stabilibus datis, inestimatis, contra ea dumtaxat cōpetit actio prò repetitione.*

22 *Dos promissa in pecunia ad effectum repetendi, debet probari soluta.*

23 *Fideicommissum particulare, tenetur hæres Inuentarium non conficiens integrum præstare.*

DECISIO CCCCXLIX.

Immissionem concessam Cumulo Charitatis Melitæ, & Hospitali S. Spiritus Donatarijs Ioannis Xara super prædijs nuncupatis Taxirim, & Taeimum, iterum concedendam esse dixerunt Domini, confirmando Sententiam Rotalem, quia nimirum ex Confessione eiusdem Virginiæ Auctricis Patrum S. Dominici constat de tempo-
1 re donationis fuisse à Donatore possessa, ideò vigore hypothecæ in donatione appositæ competit Donatarijs Immissio in Saluiano ex adductis in *decis. edita 1. Februarij 1651. coram Eminentissimo Ottbobono.*

Nec releuat, quod reuocata non fuerit Sententia Criminalis declarans donationem inuali-
2 dam, & simulatam, quia huiusmodi reuocatio non est necessaria vbi sententia subsequens fertur super nouo processu, & probationibus factis ex integro, vt aduertit *Gabr. consil. 54. sub num. 8. vers. testium lib. 1.* & eo relato *Rota in Marsicen. Iurisdictionis 17. Februarij 1647. §. 1. in fin. coram*
3 *R. P. D. meo Bichio*, quia nimirum ex nouo Processu sententia fertur, vt in prima, quo casu non est necessaria reuocatio sententiæ contrariæ, *Rota decis. 161. num. 2. in par. 1. recent. allegata in dicta Marsicen. & in Romana fideicommissi de Spiritibus 14. Iunij 1645. coram me §. Altera verò nul-*
4 *litas*, sed eo minus quia Sententia Criminalis lata pro Fisco contra Donatorem non afficit, nec præiudicat Donatarijs non citatis ex plenè adductis in *dicta decis. Eminentissimi Ottboboni vers. nec demum releuat*, & tamen reuocata fuit in partibus in alia sententia data in *Summar. additionali Hospitalis, & Cumuli num. 1.*

Et licet dicta Prædia data fuerint in dotem
5 inæstimata Ioanni Donatori ab Angelica eius Vxore, à cuius propterea dominio non exierunt, vt cauetur in *l. In rebus 30. C. de Iur. dot. Pincl. in l. 1. numer. 14. part. 3. C. de bon. mater.*
6 Quia tamen postmodum cum alijs sui viri, permutauit, hæc transierunt in dominium viri, & permutata in dominium Vxoris, super quibus proindè competunt sibi ædem actiones, quæ competebant super Tenutis proprijs ad *text. in l. Imperator §. vltimo ff. de legat. 2. Bald. in Auth. si qua mulier num. 5. C. ad vell. Decian. cons. 55. num. 76. lib. 3. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 25. tit. 3. num. 22.* loquens in specie de fundo dotali permutato cum non dotali, *& tit. 5. num. 7.* vltrà alios relatos in *decisione 19. Aprilis 1652. coram R. P. D. meo Celso §. penult.*

Maior oriebatur difficultas, ex quo concessa fuit libera Immissio Cumulo super his Tenutis, quæ concedi non poterat, nisi cum Clausula *restitutis bonis permutatis*, quæ adhuc retinet pænes se per *text. in l. Iulianus §. Offerri de act. empt.*
7 sed animaduersum fuit dispositionem præfati Text. procedere vbi agitur ex eodem Contractu, in quo aliquid hincindè fuit correspectiuè promissum, quo casu agere non potest eo contra-
8 ctu, qui eum non impleuit, vel vbi quis rescindere velit Contractum, ex quo aliquid percepit, hoc enim non licet, nisi prius restituantur percepta ex adductis in *decis. 273. num. 21. coram*
9 *San. Mem. Gregor.* vel demum vbi Possessori competerent super bonis possessis aliquæ detractiones, quo pariter casu non datur Actori Immissio nisi factis huiusmodi detractionibus, vt pluribus relatis dictum fuit in *Romana fideicommissi de Mellinis 5. Decembris 1645. corā Me, & in Senogallien. fideic. 7. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Bichio.*

Secus autem est vbi Actor petit vnam rem ex
10 vna Causa, & possidet aliam ad reum pertinentem ex alia Causa; tunc enim quia vna res non habet connexionem cum alia. nec possessio vnius est correlatiua ad possessionem alterius, vterque debet experiri Iura sua, nec Interim datur compensatio de specie ad speciem *Mantic. de tacit. lib. 10. tit. 10. num. 8. Fachin. controu. Iur. lib. 11.*
11 *cap. 7. per tot. Surd. decis. 184. num. 7.* vel retentio vnius rei pro alia si possidetur ex Causa diuersa, *Caual. decis. 539. num. 4. & decis. 543. num. 3.* Et hic est casus noster, quia Cumulus, & Hospitale petunt Immissionem super his Tenutis tanquam donatarij Ioannis; Patres vero Dominicani petunt Immissionem super bonis permu-
12 tatis tanquam hæredes Virginiæ: Cum ergo res sint separatę, & actiones competant ex diuersis
13 Instrumentis, vna non impedit aliam, sed possunt donatarij Ioannis agere, & obtinere contra Dominicanos etiamsi non restituerint quod eisdem debent, vti hæredibus Angelicæ ex adductis *coram San. Mem. Gregor. decis. 541. num. 1.*
14 Exceptio enim nō Implementi non obstat agen-
15 ti ex diuerso Contractu, Imò nec Agenti ex eodem Contractu si res, & Capitula sint separata, *Natt. cons. 133. num. 1. Add. ad eundem litteram A. Rota apud Pacific. de Saluian. Interd. dec. 54. n. 1. Add. num. 17. & benè ad propositum Rot. dec. 102. sub num. 4. vers. dicit par. 1. diuers.*

Et tamen in Sententia Rotali lata ad fauorem Cumuli, & Hospitalis non fuit denegata
16 Immissio Patribus super bonis permutatis; Imò cum expressè concessa fuerit in decisionibus censetur in Sententia reseruata, cum Decisiones di-
17 cantur pars sententiæ, & hæc ab illis interpretationem recipiat, *Scacc. de sent. & re iudic. Gloss. 14. quæst. 17. num. 72. & seqq.* & eo relato *Rota in Meleuitana Antianitatis 10. Nouembris 1648. corā R. P. D. meo Bichio §. Complectitur verò.*

Detra-

Detractiones, quæ iterum opponuntur, responsum fuit non competere, ex quo Virginia non confecit Inuentarium bonorum paternorum, & plures fecit alienationes, quibus copulatiuè con-
18 currentibus intrat præsumptio satisfactionis ex ex plenè deductis *in Perusina bonor. 30. Maij 1650. coram me*. Nec suffragatur Inuentarium confectum
19 à fisco, cum Inuentarium vnius non suffragetur alteri ex diuersa causa succedenti, *Giurb. ad Consuetud. Messanen. par. 1. cap. 9. Gloss. 5. num. 43. Rota in Bonon. fideicom. de Glauarinis 10. Decembris 1638. coram Reuerendiss. Taraconen. & in Romana fideicom. de capite ferreo 19. Februarij 1646. coram Eminentiss. D. Cardinali Corrado*, Multoque minus ex quo con-
20 fectum fuit longè antè donatoris decessum, quo medio tempore potuit donator alia plura acquirere, & omnia cadebant sub donatione etiam futurorum.

Dos autem Angelicæ consistit in stabilibus datis
21 inæstimatis, ideò contra ea solum competit actio ex *cons. Alexan. 38. num. 2. in fin. lib. 2.* cum alijs relatis in postrema *decis. R. p. d. mei Celsi*; Resi-
22 duum verò promissum in pecunia non probatur solutum, vt debet, ad effectum repetendi *Rota dec. 5. num. 12. part. 6. recen.* & obstat semper defectus Inuentarij propter quem detractiones fieri non possunt, præsertim super fideicommisso particulari quod hæres Inuentarium non cõficiens tenetur integrum præstare, vt cauetur *in l. fin. C. de Iur. de liber. Peregr. cons. 64. num. 14. & 15. lib. 3.* & latè explicatum fuit *in Bonon. fideicom. seu domus 30. Aprilis 1646. coram R. p. d. meo Bichio §. hoc posito*.

Et ità vtraque &c.

COMEN. FVNERALIVM.

Luna 16. Martij 1654.

ARGVMENTVM.

Funeralia, quæ in Parochialibus Collegiatis ratione sepulturæ percipiuntur in Ciuitate debentur Præposito, & singulis Canonicis pro virili, cum in illis cura habitualis Animarum spectet ad Capitulum, & cura actualis ad Prepositum licet secus sit in Cathedralibus, & ex quibus Parochialis dicatur Collegiata? Transactio inita inter Præpositum & Canonicos non afficit Successores quando super Iure Capituli in ea non interuenit consensus omnium Canonicorum, nec fuit impetratum Beneplacitum Apostolicum, vel Authoritas Episcopi, & an sufficiat Transactionem confirmatam à solo Vicario, & in quibus actibus consensus omnium Canonicorum sit necessarius?

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia præsumitur Collegiata ex longo exercitio Actuum qualitatem Collegialitatis necessariò præseferentium nempè communis sigilli, communis Archa, communis Massæ, & Sindici, & communis seruitij, & similium.*

2 *Cura habitualis Animarum spectat ad Capitulum in Ecclesia Collegiata licet secus sit in Cathedrali.*

3 *Funeralia in Ecclesijs Collegiatis non spectant soli Præposito, sed ad Capitulum.*

4 *Libris Capituli, plena fides adhibetur contra Capitulares, licet secus contra extraneum.*

5 *Funeralia, quando constat fuisse semper percepta à Ministro Capituli, & æqualiter repartita inter Præpositum, & Canonicos, ex eo fundata remanet intentio ipsius Capituli, tam respectu Curæ habitualis, quam respectu pertinentiæ eorundem funeralium.*

6 *Cura habitualis præsumitur pertinere ad Capitulum quando constat eidem Capitulo fuisse iunctas expensas Curam Animarum respicientes, & ab ipso fuisse actualiter factas.*

7 *Præpositus licet fuerit in Instrumento prius nominatus, & deinde Canonici cum tamen id euenire potuerit ob præeminentiam personæ, præsumitur ipsum tamquam vnum de Capitulo fuisse contemplatum.*

8 *Confessio, quæ est relatiua ad ad aliquod Instrumentum non est attendenda, nisi exhibito relato.*

9 *Cura habitualis Animarum dum constat esse penes Capitulum confessio ipsius Capituli, quod Cura spectat ad Præpositum, debet intelligi de Cura actuali.*

10 *Præpositus in Ecclesia Collegiata licet Cura actualis Animarum sit penes ipsum, & ab eo dumtaxat actu exerceatur prætendere non potest integra emolumenta, sed repartienda sunt in capita inter ipsum & Canonicos.*

11 *Canonicis in Ecclesia Collegiata debentur emolumenta æqualiter cum Præposito habente Curam actualem Animarum cum isti exequantur cætera munera ipsius Curæ recitando horas diuinas, celebrando missas, & canendo.*

12 *Transactio inita inter Præpositum, & Canonicos super Iure Capituli absque consensu omnium Canonicorum non afficit Successores.*

13 *Consensus omnium Canonicorum est omnino necessarius in actibus voluntarijs, quando actus non sunt vtiles Capitulo, licet secus sit concurrente vtilitate.*

14 *Transactio facta à Capitulo non afficit Successores, quando non apparet omnes Canonicos fuisse conuocatos.*

15 *Canonici, qui non fuerunt conuocati in Transactione facta a Capitulo, ipsi vel eius Successores benè dare possunt de contemptu.*

16 *Transactio facta à Capitulo super Iure ipsius Capituli, ad hoc vt sustineatur, & possit Successores afficere, requiritur Auctoritas Sedis Apostolicæ, vel Episcopi, nec sufficit illam fuisse confirmatam à solo Vicario.*

17 *Amplia, licet non agatur de alienatione Iuris Capituli extra Ecclesiam.*

18 *Beneplacitum Apostolicum non præsumitur nisi ex obseruantia triginta annorum.*

DECISIO CCCCL.

Dissidebant inter se Capitulum, & Præpositum Ecclesiæ Sancti Fidelis Comen. circa perceptionem emolumentorum funeralium, Illorum scilicet, quæ debentur Rectori ratione sepulturæ, & similium, tanquam fructus Curæ (non tamen Ruralium, nempè funerum extrà Ciuitatem, quæ integra deberi præposito ratione sui laboris à Capitulo non controuertebatur) disputato itaque cui & pro qua rata debeantur prædicta emolumenta funeralium, Domini responderunt deberi præposito, & singulis Canonicis pro virili.

Præmisso enim, quòd d. Ecclesia sit collegiata,
1 vt partes conueniunt, atque conuincitur ex longo exercitio actuum qualitatem Collegialitatis necessariò præseferen. nempe communis sigilli, communis massæ, & Sindici, ac communis seruitij, & similium, quæ recensentur per *Hostien. in cap. nobis col. 2. vers. & notandum de iurepatr.* quem alij plenè allegatis sequuta fuit *Rota in Messanen. Archipræsbiteratus 3. Ianuarij 1648. cor. Eminentiss. D. Card. Corrado §. Quod autem Ecclesia sit Collegiata. vers. vel ex longo*.

Indè sequitur, quod de Iure communi, licet secus

2 cus sit in Cathedrali, in quibus terminis loquitur *decisio Alexandrina funeralium 1. Iulij 1630. coram bon. me. Merlino inter eius impress. 480. num. 5. cum seq.* Cura Animarum spectet habitu ad Capitulum, vt firmant *Calderin. cons. 18. post med. & per tot. de preben. Oldrad. cons. 67. sub num. 1. vers. ergò dicam. Roman. cons. 325. num. 3. Gabr. cons. 190. num. 7. lib. 2. Lap. alleg. 5. num. 7. vers. & solum in Collegiata Put. decis. 2872. per tot. lib. 1. in Corr. & Rota in Recen. decis. 340. num. 1. vers. in Ecclesia autem par. 2. & in Romana vicariæ 8. Nouemb. 1621. coram bon. me. Coccino pariter in recen. decis. 316. nu. 1. & 3. par. 8.*

Atque ideò ex eadem Iuris communis dispositione non soli Præposito, sed ad Capitulum spe-
3 ctant funeralia. *cap. ex parte & cap. cum super de sepult. in punct. Gabr. d. cons. 190. numer. 8. lib. 2.* quem admisit *Rota in Romana funeralium 14. Decembris 1620. coram bo. me. Coccino* & in indiuidualibus terminis sequuta fuit *in Romana Iurium Parochialium 4. Decembris 1651. coram R. p. d. meó Celso §. Hoc posito.*

Comprobantur præfata ex partitis extractis ex
4 libris Capituli, quibus contra Capitulares, prout est Præpositus, plena fides adhibetur, licet secùs contrà extraneum, vt notat *Anchar. cons. 44. num. 6. Menoch. cons. 512. num. 1. Rot. coram Buratt. dec. 539. num. 3. & decis. 598. sub num. 16. in recen. dec. 491. in fin. par. 8. & in d. Romana Iurium Parochialium §. maximè cum illorum*; Ex illis enim apparet, quod ab antiquissimo tempore controuersa emolumenta percepta fuerunt à Ministro capituli, & repartita inter Præpositum, & Canonicos pro vi-
5 rili *Summ. Capituli num. 9. & 10.* ex qua quidem perceptione, & coæquali repartitione eò magis fundata remanet intentio Capituli, tàm respectu Curæ habitualis, quàm de consequenti respectu pertinentiæ eorumdem emolumentorum, vt in terminis ponderauit *Rota coram Cardinali Seraph. dec. 839. sub num. 4. vers. ex quibus omnibus in d. Romana Iurium Parochialium §. Constat autem, & §. Prout etiam.*

Et tanto certius dd. partitas librorum Capituli in proposito attendendas esse dixerunt Domini, quia corroborantur adminiculo Testium eandem perceptionem factam à Ministro Capituli, & virilem repartitionem affirmantium *d. Summ. num. 11.*
6 visitationum, in quibus ipsi Capitulo iniunctæ fuerunt expensæ curam Animarum respicien. *eod. Summ. num. 1.* prout ab ipso actualiter factæ fuerunt *num. 8.* quarum expensarum onus optimè arguit ad fauorem illius pertinentiam Curæ habitualis iuxtà prædictam *decis. Card. Seraph. 839. num. 1. & 2.* Ac demum aliorum Instrumentorum, in quibus explicitè enunciatur, funeralia, de quibus agitur, spectare ad Capitulum *eod. Summ. num. 2. & 3.* & quamuis in d. Instrumentis priùs nominatus fuerit
7 Præpositus, & deinde Canonici; Attamen cum id euenerit ob præheminentiam personæ, non arguit in Præposito medietatem Iuris, sed ipsum tanquam vnum de Capitulo fuisse contemplatum, *iux. theoricam Bart. in l. si seruus communis 167. sub num. 4. vers. nam ille vnus ff. de stipul. seru.* quam in proximis terminis sequuta fuit *Rota in montis Alti Beneficij 28. Iunij 1645. coram R. p. d. meo Bichio §. verum.*

Non obstat, quod de anno 1569. Canonici fassi fuerint curam, tam in præsentia Præpositi, quàm in absentia ad ipsum spectare.

Quia præter quod tàm d. confessio, quam sen-
8 tentia desuper emanata vt potè relatiuæ ad certum Instrumentum Inuestituræ anni 1498. non videntur, attendendũ nisi exhibito relato ad notata *in Auth. si quis in aliquo C. de eden. Buratt. d. 1. n. 10. & decis. 754. n. 3.* Dum ex tot alijs apparet, curam
9 habitualem esse pænes Capitulum, eadem confessio, & sententia intelligendæ sunt de cura actuali, vt benè ad propositum respondit *Rota coram eodem Buratt. dec. 214. num. 6. in d. Romana vicariæ coram bo. me. Coccino in recen. dec. 316. num. 9. & 10. par. 8. & in Barthinonen. Vicariæ 17. Maij 1624. coram bo. me. Merlino inter eius impress. decis. 115. num. 10.*
10 Exindè tamen quod cura actualis sit pænes ipsum & ab eo dumtaxat actu exerceatur prætendere non potest integra emolumenta, sed repartienda sunt in capita inter ipsum, & Canonicos, cum isti ce-
11 tera munera exequantur, recitandum horas diuinas, celebran. missas, & canendo, in quorum recompensationem d. emolumenta ipsis debentur, vt optimè probat *Gabr. d. cons. 190. numer. 8. cum seqq. lib. 2. Rot. in d. Romana Iurium Parochialium coram R. p. d. meo Celso d. §. Hoc posito.*
12 Non obstat Transactio anni 1629. quæ dimidiam præposito tribuit.

Quia non afficit Successores; tùm ex defectu
13 consensus omnium Canonicorum omninò necessarij in actibus voluntarijs, quando, vt in casu nostro, vtiles non sunt, licet secus sit concurrente vtilitate, vt tradunt *Abb. Butr. & alij allegati in decis. huius causæ editâ super manutentione coram R. p. d. meo Meltio 7. Iunij 1651. §. Prima autem.* Præsertim
14 cum non appareat, omnes Canonicos fuisse conuocatos, vt debuit ex allegatis *in Caualliceen. Canonicatus 4. Martij 1616. coram Card. Sacrato sub §. 1.*
15 Qui propterea, siuè eius Successores bene dare possunt de contemptu *Innoc. in cap. in Genesi 55. n. 8. vers. istis computatis ibique Abb. num. 10. de elect. Calder. cons. 11. de Iurepatr. per tot. Lambertin. de Iurepatr. lib. 2. par. 2. art. 19. num. 15. & 16. Gonzal. super regul. 8. glos. 56. num. 79. Rota coram Buratt. decis. 351. num. 4. & in Sulmonen. Beneficij 25. Iunij 1646. coram* R. *p. d. meo Peutingerio §. penultimo.*
16 Tùm etiam quia confirmata fuit à solo Vicario quod non sufficit, sed requiritur authoritas Sedis Apostolicæ, vel Episcopi, licet non agatur de
17 alienatione extra Ecclesiam, vt in his præcisis terminis respondit. *Rota in d. Alexandrina funeralium 29. Nouembris 1630. coram bon. me. Merlino inter eius Impress. decis. 490. num. 8. & 9. repetita in recen. decis. 410. iisdem numer. part. 5.* Non attentis auctoritatibus allegatis in *d. decis. D. mei Meltij §. fin.* quia ibi conclusio non firmatur, & cautè cumque ageretur in Iudicio manutentionis subditur sufficere posse de hoc dubitari, nè interim retardari possit manutentio Præposito; cumque dicta concordia celebrata fuerit de anno 1629. non ad-
18 est obseruantia tanti temporis, quæ sufficiat ad præsumendum Beneplacitum Apostolicum, nempè 30. annorum ex allegatis per *Adden. ad Gregor. decis. 354. sub numer. 18. vers. minusquam sequuta fuit Rota in Romana deuolutionis domus 4. Decembris 1651. coram R. p. d. meo Bichio §. vlt. in fin.*

Et ità &c.

CO-

COMEN. CANONICATVS.
Lun. 23. Martij 1654.

ARGVMENTVM.

Lis dum non fuit Papæ narrata in genere non est opus iustificare illam super titulo Beneficij, sed sufficit illam verificare eo modo, quo fuit expressa: non dicitur autem iustificata, nec introducta ex sola Commissione causæ, absque Citatione ad dicendum contra, etiam si commissio impetrata fuerit vtraque parte informante, & si narratiua loquatur de lite introducta, siue commissa, debet intelligi de commissione effectuata per successiuam citationem ad dicendum contra, & quando lis inter vtramque partem dicatur introducta, & quando quo ad impetrantem dumtaxat commissionem, & quid requiratur adhoc vt lis introducta quo ad impetrantem, dicatur etiam introducta quo ad alteram partem.

SVMMARIVM.

1 *Lis vbicunque non narratur Papa in genere, non est opus illam iustificare super titulo Beneficij, sed eam verificare sufficit eo modo quo fuit narrata.*

2 *Lis non dicitur introducta ex sola commissione Causæ absque citatione ad dicendum contra, etiam si commissio vtraque parte informante fuisset obtenta.*

3 *Lis quando fuit narrata, & narratiua loquitur de lite introducta, seu commissa debet intelligi de commissa cum effectu, hoc est cum subsequuta citatione ad dicendum contra.*

4 *Commissio Causæ regulariter habet in ventre conditionem, quatenus impetrans ea vti velit.*

5 *Impetrans commissionem, non aliter ea vti velle dicitur, quàm si citauerit ad dicendum contra.*

6 *Impetrans Commissionem Causa potest pænitere, & illi renunciare non citando ad dicendum contra.*

7 *Lis licèt expressa fuerit à Papa in collatione Beneficij.* Commissa, *censetur contemplatus effectus commissionis, hoc est litis pendentia per quam manus aliorum collatorum essent ligatæ.*

8 *Litis pendentia inducitur ex commissione causæ cum subsequuta citatione ad dicendum contra.*

9 *Litis pendentia ligat manus cuiuslibet alterius Collatoris, & collatio Beneficij fit à Papa, donec lis finiatur.*

10 *Commissio ea attenditur, quæ primò fuit præsentata Iudici in ea nominato.*

11 *Commissione altera pars vti non potest inuito impetrante, nisi illa fuerit præsentata Iudici in ea nominato.*

12 *Litis pendentia non dicitur inducta, nec firmata Iurisdictio Iudicis ex sola præsentatione commissionis, sed vlterius adhunc effectum Citatio requiritur ad dicendum contra.*

13 *Commissionis notitia de se sola non sufficit ad inducendam litis pendentiam.*

14 *Lis dicitur introducta quo ad impetrantem per Commissionem Causæ, & decretum citationis cum Inhibitione, eiusque expeditione.*

15 *Declara hoc non procedere quo ad alteram partem, nam præfata non sufficiunt, sed vlterius requiritur dictam citationem contra eam fuisse, legitimè executam, & in Actis reproductam.*

DECISIO CCCCLI.

FRanciscus Perettus Prouisus fuit à Sede Apostolica de Canonicatu controuerso Ecclesiæ Collegiatæ SS. Petri, & Stephani Oppidi Bellinzonæ Comen. Diocesis sub narratiua, quòd vacauerat lite pendente in Rota super Iure conferendi inter D. Episcopum Comen. ex vna, & Capitulum d. Collegiatæ ex alterà; Sed proposito dubio, an eius Literæ Apostolicæ sint iustificatæ; itaut veniant exequendæ, negatiuè fuit capta resolutio, Quia deest iustificatio dictæ litis.

Licèt enim vbicunque Papæ non narratur,
1 prout hic, lis in genere non sit opus illam iustificare super Titulo Beneficij, sed eam verificare sufficiat eo modo, quo fuit narrata. *Sarn. in regul. de Trienal. quæst. 11. num. 13. in fin. vers. vbi verò Card. Seraph. decis 990. num. 7. Rot. in recent. decis. 71. n. 12. par. 6. in Messanen. Archipresbyteratus 5. Maij 1642. coram Reuerendissimo D. meo Decano § Nec dicatur vers. & in omnem euentum, in Gerunden. Prioratus 27. Iunij 1644. coram R. P. D. m. Bichio §. Verum quidquid sit de his, in Clusina Beneficij 26. Februarij 1649. coram R. P. D. meo Verospio §. Altera demum vers. Cum adhunc, & in Leodien. Canonicatus 28. Martij 1653. coram me §. Nihilominus quia;* In proposito tamen nulla adest Iustificatio, nec minus ad formam narratiuæ, nempè litis super Iure conferendi, quia emanauerat
2 solùm Causæ Commissio Rotæ directa, quæ absque Citatione ad dicen. contra, litem non induxit, etiamsi vtraque Parte informante obtenta fuisset in Signatura Iustitiæ. *Aret. cons. 33. sub num. 3. & 4. San. Mem. Gregor. decis. 94. num. 2. Rot. in recent. decis. 493. num. 8. par. 5. in Beneuentana Attentatorum 2. Decembris 1648. coram R. P. D. meo Peutingerio §. Attentata verò, in Romana Locorum Montium 14. Maij 1649. §. Primo, & seqq. & in Rheginen. Attentatorum 12. Decembris 1653. §. 2. quod coram R. P. D. meo Bichio, & prius in Romana Legati 4. Iulij 1642. per tot. & in Florentina Parochialis 26. Iunij 1647. §. 1. Circa finem coram me.*

Non obstat, quòd narratiua loquatur de lite
3 introducta, seù commissa: Quia intelligi debet de Commissa cum effectu, hoc est cum Citatione successiua ad dicen. contra, Regulariter enim
4 Commissio habet in ventre conditionem, quatenus Impetrans ea vti velit, vt dixit *Rota in Burgen. de Arrogio 24. Nouembris 1593. coram Litta apud Marches. de commiss. part. 1. fol. 171. num. 1. coram Buratt. decis. 138. num. 3. in dicta Rheginen. Attentatorum dicto §. 2. quod vers. Quia cum illud, & in dicta Romana Legati sub §. Quia dicta Deci-*
5 *sio*; Non aliter autem vti velle dicitur, quàm si citauerit ad dicen. contra, & interim potest pœ-
6 nitere, & illi renunciare, vt post *Innoc. & Hostien. tradit. Butr. in cap. ex conquestione num. 12. vers. ante ergo de restit. spoliat. Feder. de Sen. consil. 248. num. 5. & 6. Achill. decis. 10. num. 1. de Rescript. Rota in dicta Burgen. de Arrogio num. 2. coram Buratto d. decis 138. num. 4. in dicta Romana Locorum Montium, & in d Rheginen. Attentatorum vbi supra coram R. P. D. meo Bichio, & in d.* Romana *Legati coram me sub d. §. Quia d. Decisio.*

Eoque magis quia constat ex verbis dictæ Prouisionis Apostolicæ immediatè sequentibus Papam intellexisse de Commissione effectuata, & litis pendentiam inducente, ibi, *& in decisa pendente &c. sine præiudicio litis pendentiæ &c.*, & ibi: *Nullusque de illis præter nos hac vice disponere po-*
7 *tuerit, nec potest*. Hinc enim Pontifex contemplasse videtur Commissionis effectum, hoc est, litem, per quam manus aliorum Collatorum essent ligatæ, ideoque sub illo verbo *Commissa* non intellexit, nisi de Commissione cum subse-
8 quuta Citatione, per quam inducitur litis pendentia,

9 dentia, & ligantur manus cuiuslibet alterius
Collatoris, donec lis finiatur. *cap. 1. & 2. vt lit.
pend. in 6. Card. Seraph. dicta decis. 990. num. 8. in
fin. Rota in d. Gerunden. Prioratus §. Nam respondet
vers. Quia propter, in Hispalen. Beneficij 24. Ia-
nuarij 1630. §. Et exinde, & in Valentina Rectoriæ
22. Iunij eiusdem anni §. quo verò ad Caput. coram*
R.*P.D. m. Bichio*.

Nec etiàm refert, quòd in dicta Commissio-
ne adesset nomen Iudicis, eaque fuerit præsen-
10 tata; Quia vel hoc procedit ad effectum preuen-
tionis, ad quem attenditur Commissionis præ-
sentatio, vt alijs relatis dictum fuit in *Vlixbonen.
Matrimonij 19. Nouembris 1625. coram bon. mem.
Coccino in recent. decis. 401. num. 1. par. 5.* Vel vt
11 altera Pars possit illa vti inuito Impetrante,
quòd alias facere non potuisset, vt firmatum
fuit in *Salamantina Pensionis 13. Ianuarij 1584. co-
ram Bubalo apud Marches. de Commiss. par. 1. fol.*
12 *172. num. 1. & 2.* Sed non indè sequatur, quod sit
firmata Iurisdictio, & inducta litis pendentia,
quia ad hunc effectum vltrà visam, & præsenta-
tionem requiritur etiàm Citatio, vt dixit *Rota
decis. 258. num. 1. part. 2. recent.* ponderans copu-
latiuè Commissionem, & Citationem, & ple-
niùs distinguendo post *Aret. Lancellott. & alios*
firmatum fuit in *dicta Romana Legati coram me
§. Quia fuit responsum, vbi vlterius sub dicto § quia
dicta Decisio* ex eadem ratione respondet ad obie-
13 ctum notitiæ Commissionis, quæ de se sola non
sufficit ad inducen litis pendentiam ex authori-
tatibus ibi allegatis.

Citatio deniquè expedita sub die 3. Iulij 1653.
cum longè emanauerit post vacationem Canoni-
catus controuersi sequutam de Mense Aprilis an-
tecedentis, non releuat, cum tunc temporis non
essent ligatæ manus Ordinarij, qui propterea
dictum Canonicatum validè conferre potuit,
vt fecit de Mense Maij eiusdem Anni Io: Anto-
nio Mollio Collitiganti eius *Summar. num. 2.*
14 Vltrà quod licèt lis dicatur introducta quoad
Impetrantem per Commissionem Causæ, &
Decretum Citationis cum Inhibitione, eiusque
expeditionem, *Cassad. d. decis. 6. num. 3. Rot. de-*
15 *cis. 4. vt lit. pend. in nou.* Attamen quoad alteram
partem præfata non sufficiunt, sed vlterius requi-
ritur (quod in proposito non iustificatur) dictam
Citationem contra eam fuisse legitimè exequu-
tam, & in actis reproductam, *Clem. fin. vbi DD.
vt lit. pend. Dec. consil. 460. num. 28. Guidop. conf.
66. num. 9. & consil 69. nu. 10. Soccin. Sen. conf. 45.
num. 7. versic. & hoc forte lib. 1. Card. Caual. decis.
499. num. 1. Rota apud Posth. de manut. decis. 289.
numer. 7., & 8. & in Ianuen. Pecuniaria, seù
prætensorum Attentatorum 20. Aprilis 1640. co-
ram Reuerendissimo D. meo Decano sub §. Non obstat
vers. Nihilominus.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA, SEV ALBINGANEN. BONORVM.

Mercurij 18. Martij 1654.

Argumento non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Aggrauatoria relaxatur contra non parentem man-
datis Rotalibus post executam declaratoriam,
seruatis solitis terminis ad videndum se aggra-
uari cum interuallo decem dierum inter vnum, &
alterum.*

2 *Crescente contumacia, & potentia parere debentis,
crescere debet, & pæna, vt tandem resipiscat,
& debitam paritionem ostendat.*

DECISIO CCCCLII.

Relaxata Declaratoria iuxta Decisionem co-
ram me emanatam 1. Iulij 1648. eaquè le-
gitimè intimata, & affixa locis solitis, cum
Stephanus Balbus, & Consortes mandatis Rota-
libus, seù veriùs Apostolicis nunquam parere cu-
1 rauerint, sed indurato corde, Censuras sub-
stineant, seruatis nuperrimè solitis quatuor ter-
minis ad videndum se aggrauari cum interual-
lo 10. dierum inter vnum, & alterum Iuxtà pra-
xim relatam à *Vestr. lib. 8. cap. vlt num. 19.* &
proposito particulari Dubio, Domini resolue-
2 runt dandum esse aggrauatoriam; Quià crescen-
te contumacia, & proteruia parere debentis cre-
scere debet, & pæna, vt tandem resipiscat, &
debitam paritionem ostendat *cap. veritatis de dol.
& contum. & cap. Quoniam frequenter §. final. ibi-
què gloss. verb. ad alteram vt lit. non contest. cum
concordan. allegat. in Cæsaraugustana Distributionum,
seù Attentatorum 13. Nouembris 1647. & in Leodien.
Præpositura de Nansinnes 15. Martij 1652. coram me.*
Et ità per Contradictas &c.

BONON. APOTHECÆ PILARVM.

Mercurij 18. Martij 1654.

Argumento non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Apocha subscripta Signo Crucis, plenè probat contra
subscribentem, non secus ac si totaliter eius manu
scripta fuisset.*

2 *Periti Relationi standum est perindè ac si ab vtraque
parte electus fuerit, dum pars, quæ illum depu-
tauit, nihil deducit in contrarium, & altera
pars eius relationem acceptat.*

DECISIO CCCCLIII.

Constare de integra Restitutione Capitalis præ-
terquàm quoad libras ter supra sexcenta ad fa-
uorem Sororum de Stephanis resolutum fuit;
quià Constantiæ Bertolellæ tempore eius cæptæ
administrationis Apothecæ controuersę consi-
gnatum fuit Capitale librarum 3731. Solid. 8. vt
1 patet ex Apocha Consignationis ab ipsa signo
Crucis subscripta, quę contra eandem plenè pro-
bat non secus ac si totaliter eius manu scripta
fuisset *l. sicut §. Non videtur ibique Bart. nu. 1. ff.
quib. mod. pign. vel hypoth. soluat. Ias. in l. si ita sti-
pulatus §. Chrisogonus num. 12. ff. de verb. obligat.
Falin. conf. 2. num. 29. Castr. consil. 216. sub nu. 1.
lib. 1. Menoch. lib. 3. præsumpt. 66. nu. 7. Gabr. eod.
tit. concl. 3. num. 1. & seq. Rota coram Gregor.
decis. 454. num. 5. ibique Add. numer. 7. coram Bu-
ratt. decis. 750. num. 1. apud Pacific. de Salutan. de-
cis. 262. num. 8. & in Leodien. Pecuniaria 2. Mar-
tij 1648. coram R. P. D. meo Bichio §. Et de cætero*;
E' conuerso autem Capitale ab ea restitutum non
excedit valorem librarum 3127. Sol. 19. & den. 6.
2 vt constat ex relatione Periti ab ipsa electi, cui
standum videtur perindè ac si ab vtraquè parte
electus fuisset, dum ipsa illum deputauit, & ho-
diè in contrarium nihil deducit, ac Sorores de
Stephanis collitigantes dictam relationem ac-
ceptant, *Alex. consil. 179. num. 8. lib. 2. & con-
sil. 12. num. 6. lib. 6. Cæsar de Graff. decis. 9. num. 8.
de sent. & re iudic. Rot. decis. 230. num. 5. par. 1.
& decis. 284. num. 4. par. 2. recent.* cum cęteris
in fortionibus allegatis in *Romana Supplementi
legitimæ 6. Iulij 1646. coram Me sub §. Non ob-
stat*; Vndè meritò integræ restitutioni Capitalis
deesse

decesse libras 603. Solid. 8. den. 6. monetæ fuit resolutum.

Reiecerunt tamen DD. ea, quæ deducebantur super restitutione Secreti conficiendi pilas odoriferas, siuè super prætensa prohibitione Constantia dicto Secreto illas componat: quià non spectant ad hoc Iudicium vlterioris executionis mandati de manutenendo à Rota relaxati.

Et ita vnica tantum &c.

LEODIEN. OFFICII, SEV CAPELLANIÆ Episcopalis.

Luna 4. Maij 1654.

ARGVMENTVM.

Inhibitio Rotalis, siuè iusta, siuè iniusta semper est timenda, & causat attentata, quæ ante omnia veniunt reuocanda, licet personaliter executa non fuerit, sed tantummodo domi dimissa Copia, cum Affixione ad Valuas si non erat tutus accessus, vel si Iudex, vel pars de ea notitiam habuerit, eoque grauiora redduntur attentata si pars habuerit recursum ad Laicos pro contemnenda Iurisdictione Rotali.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio Rotalis, siuè iusta, siuè iniusta semper est timenda, & facit vt omnia in eius contemptum deindè gesta sint attentata, & in primis, & ante omnia veniant reuocanda.*

2 *Executio Inhibitionis domi dimissa copia cum affixione ad Valuas Ecclesiæ æquipollet personali intimationi, dum concludenter probatur non tutus accessus.*

3 *Citatio domi executa suffragatur, & citatum arctat, perindè ac si personaliter contra eum executa fuisset, si de ea notitiam habuit.*

4 *Inhibitionis scientiam Iudex habuit, & attentata commisit, dum illam explicitè reiecit in sua sententia post Inhibitionem prolata.*

5 *Inhibitio Rotalis sperni non potest licèt sit iniusta, sed recurrendum est ad Pontificem prò laceratione commissionis, vel ad Rotam pro moderatione eius Inhibitionis.*

6 *Iudex Inferior, non debet cognoscere de viribus Inhibitionis.*

7 *Attentata eo grauiora sunt, dum pars habuit recursum ad Regios ad effectum magis contemnendi Iurisdictionem Rotalem.*

DECISIO CCCCLIV.

IN spretum Rotalis Inhibitionis præsentatæ Iudici, & Parti vltima Septembris 1651. idem Iudex, nempè Conseruator Studij Louanij pronunciauit 23. Martij 1652. pro validitate Collationis Officij, seù Capellaniæ controuersæ factæ à Decano, & Rectore eiusdem Vniuersitatis ad fauorem Martini Bredal, eiusque executione, & manutentione, *Summar. num. 4. & 5.* Vndè ad Instantiam Dionisij Fabri illius Possessoris, qui Inhibitionem Rotalem obtinuerat per Contradictas Dubitaui, An constet de attentatis, quæ veniant reuocanda, & Domini affirmatiuè responderunt ex vulgata regula quòd Inhibitio Rotalis,

1 siuè iusta, siuè iniusta, semper est timenda, & facit, vt omnia in eius contemptum deindè gesta attentatorum vitio laborent, ac in primis, & antè omnia veniant reuocanda *cap. non solùm de appell. in 6. Put. decis. 385. per tot. lib. 2. in correct. Caputaq. decis. 93. per tot. par. 2.* cum cæteris allegatis in *Cæsaraugustana Distributionum, seù Attentatorum 17. Februarij 1645. in Luccorien. Attentatorum 26. Iunij 1648. & in Nicien. Prioratus 13. Decembris 1650. coram Me.*

Nec refert, quòd neutris fuerit personaliter præsentata, sed solùm Domi exequuta cum dimissione Copiæ in manibus Ancillæ, & affixione alterius Copiæ ad Valuas Ecclesiæ Collegiatæ.

Quoniam præter quod si concludenter proba-

2 retur non tutus accessus, huiusmodi exequutio æquipolleret personali Intimationi, vt dictum fuit in alia *Leodien. Præpositura de Nansinnes 6. Martij 1651. coram me §. Quia cum id fieri.* Et subsequuta scientia eiusdem Inhibitionis, quàm vterquè habuit ex reiteratis protestationibus à Dionisio factis, & relatis in *dicto Summ. num. 7.* Cita-

3 tio Domi executa suffragatur, & citatum arctat perindè ac si personaliter executa fuisset *Clem. causam in fine de elect. Falin. in cap. cum sit Romana num. 15. de appell. Rota decis. 11. in fin. de dol. & contum. & decis. 151. num. 6. par. 2. diuers. coram bon. mem. Coccino decis. 10. num. 3. in Pisauren. Pecuniaria 15. Ianuarij 1652. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono §. nequè Comites, & in Leodien. Successionis, seù Attentatorum 19. eiusdem coram R. P. D. meo Bichio, §. Animaduertendo,* ac in fortioribus terminis ad effectum concedendi declaratoriam in *Leodien. Abbatissatus 20. Iunij 1644. coram Reuerendissimo D. Terracinen. §. supradicta autem, & in dicta Cæsaraugustana Distributionum 25. Maij 1646. coram me §. Quia cum agatur, vers. & qui-*

4 *dem;* Presertim quià in dicta sententia prædicti Conseruatoris explicitè reiecta legitur dicta Inhibitio Rotalis, quòd in puncto ad hunc effectum ponderatum fuit in *Astoricen. Parochialis de Rauiana 28. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Bichio §. probat in fin.*

Nec obstat, quòd vigore particularium Priuilegiorum dictæ Vniuersitatis Causa in partibus esset cognoscenda, nec debuerit committi in Ro-

5 ta, quià non propterea sperni potuit Inhibitio Rotalis, eiusque Iurisdictio, sed recurren. erat ad Pontificem, & eius Signaturam pro laceratione Commissionis, vel ad Rotam pro moderatione

6 suæ Inhibitionis, cum non spectet ad Inferiores cognoscere de viribus illius, vt dixit *Rota coram San. mem. Gregor. decis. 435. num. 5. coram bon. me. Coccino decis. 74. num. 4. in Perusina Attentatorum coram Patriarcha Manzanedo apud Zacch. de obligat. Camer. decis. 87. num. 8. & in Bonon. Attentatorum 18. Iunij 1646. §. Quia cum Signatura, & in Viterbien. Canonicatus 26. Iunij 1652. §. Quia præterquod vers. exceptio autem coram me.*

Cęterum eò grauiora visa fuerunt attentata,

7 quià Martinus nō erubuit recurrere ad Regios ad effectum magis contemnendi Iurisdictionem Rotalem, vt in *Summ. numer. 6. & 7.* sicuti considerauit *Rot. in Calaguritana beneficij de Guinea 14. Febr. 1653. coram R. p. d. meo Peutingerio §. itaque remaneret.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA BONORVM.

Luna 18. Maij 1654.

ARGVMENTVM.

Bona emphyteutica finita inuestitura deuoluuntur ad dominum directum, dummodo à vinculo feudalitatis liberata non fuerint; Bonorum autem libertas excluditur ab inuestituris sæpius iteratis, & recognitionibus inuestitorum per longum temporis spatium continuatis, ex quibus domi-

nium domini directi, & feudalitas ad omnem effectum, etiam contra tertium iustificatur, & quid requiratur ad effectum præscribendi libertatem bonorum; inuestitura quando dicatur per errorem concessa, & quando præsumatur suscepta à debitore in fraudem creditorum.

SVMMARIVM.

1 *Bona emphyteutica defectis omnibus in inuestitura comprehensis, deuoluuntur ad dominum directum.*

2 *Inuestitura, sæpius iterata, & recognitionibus Inuestitorum suffulta longo temporis spatio excludunt statum libertatis, ac dominium domini directi, & feudalitatem bonorum ad omnem effectum etiam contra tertium iustificant.*

3 *Bonorum libertas legitimè præscribitur ex cursu triginta annorum cum bona fide.*

4 *Emphyteuta non potest controuertere dominium, neque feudalitatem domino directo, quam eius auctor agnouit, & facto ipso approbauit.*

5 *Protestatio contraria facto non attenditur, & factum præualet verbis.*

6 *Inuestitura, quando emanauit ob ignorantiam liberationis bonorum à feudalitate dicitur erronea secus si emanauit scienter ob inualiditatem ipsius liberationis.*

7 *Error omnis tollitur ex facti veritate.*

8 *Bona feudalia iuxta stylum Status Mantuani æstimantur quinto minus.*

9 *Sententia executoris declarans contractum esse vtilem Ecclesiæ, nihil ponit in esse, dum re ipsa apparet iniusta.*

10 *Error, vt excludatur sufficit posse dubitari cum ipse requirat concludentes, & necessarias probationes.*

11 *Bona feudalia in statu Mantuano ex antiqua consuetudine sunt redacta ad instar allodialium.*

12 *Bona feudalia, quando sunt redacta ad instar allodialium sunt alienabilia etiam in extraneos, & veniunt sub generali hypotheca, & obligatione bonorum.*

13 *Creditor Emphyteutæ, potest sibi satisfieri ex ipsius bonis, quamuis feudalibus, quando illa sunt redacta ad instar allodialium.*

14 *Inuestitura non potest dici impetrata à debitore in fraudem creditorum, quando bona feudalia sunt redacta ad instar allodialium, ex quibus possunt creditores satisfieri.*

15 *Instrumenta publica, & scriptura semper veniunt præferendæ depositionibus testium.*

16 *Dominium directum infeudantis optimè probatur ex confessione subinfeudantis.*

17 *Confessio subinfeudantis probat dominium infeudantis, & ipsis contrahentibus alijsque ab eis causam habentibus præiudicat, & contra ipsos plenam facit probationem.*

18 *Inuestituræ licet non reperiantur adnotatæ in libris mensæ Episcopalis dominæ directæ, attamen omissio adnotationis illas non vitiat, dum exhibentur publica, & clara instrumenta.*

DECISIO CCCCLV.

Constare de bono Iure mensæ Episcopalis Mantuæ Domini responderunt; quia cum Comes Vincentius Cassinus (cui anno 1647. à Reuerendissimo D. Episcopo Mantuano in feudum per viam renouationis concessæ fuerant pro se, suisque hæredibus ex eo legitimè descendentibus vniuscuiusque sexus, Terræ, de quibus agitur sitæ in loco *dell' Angelo* bubulcarum 230. circiter.) Sine filijs decesserit, & sic defecerint omnes 1 in inuestitura comprehensi, clara vtique remanet deuolutio earundem terrarum ad fauorem mensæ Episcopalis Dominæ directæ §. *Emphiteusim Auth. de non alienan. reb. Eccles. Castr. cons. 68. numer. 1. lib. 2. Clar. in §. emphyteusis quæst. 41. sub num. 1. vers. 3. modo finitur Card. Caual. decis. 564. num. 1. Rot. in recen. decis. 390. numer. 2. part. 1. decis. 36. num. 1. & decis. 121. num. 18. part. 8. in Rauennaten. Domus 14. Iunij 1649. & 17. Martij 1651. coram Reuerendissimo D. Tarraconen. & in Romana Casalis veteris 5. Maij 1653. coram R. P. D. meo Albergato.*

Non obstat, quod anno 1555. præuio Beneplacito Apostolico, & sententia illius Executoris dictæ Terræ vna cum alijs in totum bubulcarum 1300. à Vinculo feudalitatis liberatæ fuerint, solutis mensæ Episcopali ducatis 433. in bubulcis 29. terrarum *Summar. Commitissæ numer. 1. & 2.*

Quoniam dictam liberationem non habuisse effectum ostendunt successiua inuestiturarum instrumenta ab anno 1569. citra, in quibus Terræ controuersæ tanquam feudales à mensa concessæ fuerunt prius filijs Hieronymi Piperarij, qui dictam liberationem obtinuerat, ac deinde alijs, & signanter dicti Comiti Vincentio Authori D. Comitissæ Castrobarchæ Collitigantis *Summar. mensæ num. 1. & 2.* huiusmodi enim Inue-2 stituræ sæpius iteratæ, & recognitionibus inuestitorum suffultę spatio circiter octuaginta annorum prætensum libertatis statum excludunt, ac dominium mensæ, & feudalitatem ad omnem effectum, etiam contra tertium iustificant iuxtà doctrinam *Bart. communiter receptam in l. ad probationem C. locat. Ripa in l. si rem aliquam num. 39. ff. de acquiren. possess. Dec. cons. 146. num. 14. Rot. decis. 91. numer. 1. & per tot. & decis. 591. numer. 1. & 2. part. 4. diuers. in recen. decis. 290. num. 1. & 4. part. 1. decis. 79. numer. 4. cum quatuor seqq. & decis. 359. numer. 7. part. 5. & decis. 164. numer. 4. & 5. cum seqq. part. 6. Card. Caual. decis. 269. num. 3. vsque in finem Buratt. decis. 602. numer. 2. ibique Adden. numer. 25. cum seqq. in Portuen. Stagni 10. Iunij 1637. coram Cardinal. Panzirolo §. quarta ex successiuis cum seqq. & in Auximana Prædij 15. Maij 1645. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Dominium verò*, illam-3 que legitimè præscriptam ostendunt, ad quem effectum sufficit solus cursus triginta annorum cum bona fide *l. si quis emptionis C. de præscript. 30. annorum* & in puncto *Aluarot. in cap. si quis per triginta numer. 2. cum seqq. si de feud. fuer. controu. Rossental. de feud. tom. 1. cap. 6. concl. 77. num. 9. & concl. 81. numer. 1. Rot. in Rhegien. bonorum 15. Martij 1630. coram bon. mem. Coccino apud. modern. Perus. de manut. decis. 293. numer. 9.* Eoque magis contra Comitissam habentem causam ab Inuestito, qui in vltimo statu bona controuersa tanquam feudalia acquisiuit; vndè 4 qualitatem istam feudalem, quam eius Author agnouit, & facto ipso approbauit, negare non potest. *Odd. cons. 6. numer. 3. Decian. cons. 78. numer. 41. lib. 3. Valasc. de emphyt. quæst. 9. num. 15. cum alijs alleg. in Auenionen. Saluiani 10. Februarij 1651. coram R. P. D. meo Bichio §. eo magis in fin.* Et licet protestatus fuerit d. inuestituram recipere citra pręiudicium iurium quorumcumque suorum, præsertim dictæ liberationis; similis tamen protestatio per Episcopum infeudantem admissa non fuit, sed expressè reie-

ctą,

cta, dictusque Vincentius ab ea facto ipso recessit, cum dictæ reiectioni acquieuerit, inuestituram receperit ad formam antiquarum, & subsequentibus annis canones persoluerit, tanquam de bonis feudalibus, nulla amplius adhibita protestatione; ideoque quidquid in verbis dictum
5 fuit, factum præualet, & attenditur, vt post *Bald. & alios* respondit *Rota apud Modern. Perus. de manut. decis.* 275. *numer.* 16. *cum duobus seqq.*

Non obstat, quod stante d. liberatione subsequentes inuestituræ, & recognitiones fuerint erroneæ.

6 Error enim excluditur, animaduertendo, quod inuestituræ non emanarunt ob ignorantiam dictæ liberationis, quo casu posset error allegari, sed ob illius nullitatem, vt legitur; tàm in supplici libello pro obtinenda prima inuestitura à filijs dicti Piperarij porrecto ibi: *Atteso, che la liberatione fatta è nulla*, & ibi. *non essendo la Corte predetta liberata legitimamente*. *Summ. Comitissæ numer.* 8. & 9. quàm in alia subsequenti, quæ Erasmo Abduæ illius creditori anno 1570. concessa fuit, narrata in ventre d. liberationis, & inhærendo illius nullitati in prima expressæ eo-
7 *dem Summ. numer.* 10. facti enim veritas tollit omnem errorem *l. si seruum §. fin. ff. de legat.* 1. *Dec. cons.* 116. *numer.* 4. *Rota decis.* 548. *num.* 3. *par.* 5. *recen.*

Nullitas autem enunciata prouenire potuit ex modicitate pretij, seu recompensæ datæ pro ea obtinenda; nam pro terris ascendentibus ad bubulcas 1300. solùm datæ fuerunt bubulcæ 29.
8 & tamen dari debuisset saltem 260. valutata feudalitate ad rationem quintæ partis iuxtà stylum status Mantuani, de quo testatur *Ciriac. contr.*
9 162. *numer.* 20. Non obstante sententia executoris declarante dictam liberationem esse vtilem Ecclesiæ, dum re ipsa iniusta apparet *l.* 4 *§. condemnatum ff. de re iudic. Card. Caual. decis.* 467.
10 *num.* 2. sufficitque de hoc posse dubitari ad excludendum assertum errorem, quippe qui requirit concludentes, & necessarias probationes, vt notant communiter scribentes *in cap. vlt. de confess. & in l. si per errorem ff. de Iurisdict. omn. Iudic. Rot. dec.* 128. *num.* 13. *par.* 6. *recen. Buratt. dec.* 200. *num.* 3.

Neque etiam obstat, quòd prima inuestitura impetrata fuerit in fraudem creditorum d. Piperarij, qui decesserat non soluendo.

Quia (omissis exceptionibus, quæ dantur iuribus ad hunc effectum per Comitissam adductis) quæ dedit causam nouæ concessioni, & vlterius,
11 ex quo in statu Mantuano bona feudalia ex antiqua consuetudine sunt reducta ad instar allodialium, vt referunt *Dec. cons.* 586. *numer.* 2. *Paris. cons.* 13. *num.* 27. *part.* 1. *Bursatt. cons.* 3. *num.* 47. *Modern. mart. cons.* 192. *num.* 14. *referens Manent. cons.* 106. *Modern. Mantuan. contr.* 324. *num.*
12 1. *cum seqq.* & sic alienabilia in extraneos, quæ propterea veniunt sub generali hypotheca, & obligatione bonorum, vt alijs relatis dictum fuit in d. *Auenionen. Saluiani* 20. *Martij* 1650. *coram R. P. D. meo Bichio §. ortus hypotheca*; Ideoque
13 cum licuisset creditoribus dicti Piperarij ex ipsius bonis satisfieri, quamuis feudalibus (vt signanter obtinuit d. Erasmus Abdua vnus ex cre-
14 ditoribus) necessariò excluditur fraus per ea, quæ in similibus terminis tradunt *Aym. cons.* 319. *ante numer.* 10. *vers. ideò in actu Surd. decis.* 30. *numer.* 37. & 38. *Gregor. decis.* 195. *num.* 10. & 11. & *decis.* 459. *numer.* 8. & 9. *Rot. decis.* 413. *numer.* 2. *part.* 12. *recen.* & *in Tudertina donationis* 17. *Iunij* 1652. *coram me §. vltimo*.

Nec obstant Testes vltimo loco examinati deponentes de libertate bonorum quoad Terras sitas in locis nuncupatis *Dosso dell' inferno*, *e Bosco della caccia* comprehensas in eodem instrumento liberationis, ex quo inferebatur libertas etiam quoad controuersas.

Quia (vltrà quod acta remissoriæ non fuerunt integrè transportata) contrarium deprehenditur
15 ex prædictis publicis inuestiturarum instrumentis de ijsdemmet Terris *d. Summ. mensa numer.* 2. dd. Testium depositionibus præferendis *l. census ff. de probat. Card. Caual. decis.* 294. *num.* 1. *bon. mem. Coccin. decis.* 235. *numer.* 17. & in terminis *Rot. decis.* 310. *num.* 61. *part.* 6. *recen.* & *in Meleuitana feudi* 26. *Maij* 1651. *coram Reuerendissimo Tarraconen. in fin.* Et quamuis dd. inuestituræ factæ fuerint à Marchione Gonzaga possessore Curiæ Podij, ipse tamen ibidem asseruit illas facere authoritate renouatæ concessionis in feudum sibi factæ à mensa Episcopali cum facultate sub infeudandi relata in d. *Summ. num.* 5. Et sic ipsa-
16 met subinfeudantis confessione iustificatur originale dominium Ecclesiæ infeudantis, quæ quidem confessio contrahentibus, & alijs ab eis cau-
17 sam habentibus præiudicat, & contrà ipsos plenam facit probationem *Ruin. cons.* 50. *numer.* 11. & *seqq. lib.* 1. *Surd. cons.* 449. *num.* 38. *cum alijs* in his terminis allegatis in *d. Portuen. stagni cor. Card. Panzirolo §.* 2. *ex quo cum seqq.*

Nihilquè refert, quòd ex diligentijs factis in libris mensæ Episcopalis inuestituræ non reperiantur adnotatæ; quia omissio adnotationis illas
18 non vitiat, dùm exhibentur publica, & clara instrumenta *ad text. in l. si librarius ff. de regul. Iur. Rota dec.* 502. *num.* 10. *part.* 1. *recen. Buratt. decis.* 10. *sub numer.* 10. & *decis.* 932. *num.* 2.

Et ità &c.

TVDERTINA DONATIONIS.

Lunæ 18. *Maij* 1654.

ARGVMENTVM.

Donatio non præsumitur simulata, nisi probetur, nec probatur simulatio ex coniecturis cessante causa simulandi, quæ tamen non requiritur vbi adest confessio contrahentium clara, & non dubia. Reuocatio donationis in dubio non præsumitur, & ex quibus dicatur reuocata.

SVMMARIVM.

1 *Clausula constituti, & hypotheca omnium bonorum in prima donatione apposita, efficiunt vt anterior donatarius non obstante subsequuta traditione posteriori præferri debeat.*

2 *Donatio dum non est vniuersalis, nec comprehendit omnia bona præsentia, & futura, iura, & actiones, sustinetur licet quantitas reseruata ad effectum testandi esset modica.*

3 *Donatio, quæ comprehendit omnia bona præsentia, & futura, licet corrueret quo ad bona futura, sustinetur tamen quo ad præsentia virtute iuramenti in ea appositi.*

4 *Simulatio contractus non probatur ex coniecturis cessante causa simulandi.*

5 *Declara hanc causam non requiri quando habetur à contrahentibus confessio simulationis.*

6 *Confessio simulationis, satis est, quod non sit clara, & certa, ad hoc vt non præiudicet confitenti.*

7 *Simu-*

7 *Simulatio contractus, non inducitur ex dubia confessione contrahentium.*

8 *Diuisio, ad quam partes potuerunt deuenire ex alia causa non inducit renunciationem praecedentis donationis, vbi in ea nullum adest verbum praeseferens liberam facultatem disponendi.*

9 *Eoque magis dum donans, & donatarius etiam post diuisionem continuarunt possidere prò indiuiso.*

10 *Probationes, quae singula non iuuant vnita concludenter: probant.*

11 *Donatio vt non censeatur reuocata nec ei renunciatum, ex subsequuta diuisione bonorum donatorum inter donantem, & donatarium, satis est quod diuidentes ad illam deuenerint alio motiuo, quam renunciandi, & reuocandi.*

12 *Donatio in dubio nunquam dicitur reuocata.*

13 *Clausula in executiuis apposita nihil operatur.*

14 *Verba, sunt intelligenda singula singulis congruè referendo, ne praeiudicium inferatur.*

DECISIO CCCCLVI.

IN hac noua propositione scribentes pro Petro Falco, & Consortibus primò insistebant super obiecto traditionis bonorum donatorum factae secundo donatario, & circa modicam reseruationem in prima donatione adiectam scut. quinque dumtaxat ad effectum testandi, cum vtrumque latè remoueatur in *decisione coram me emanata* 17. *Iunij* 1652. primum scilicet ex clausula constituti, & hypotheca omnium bonorum in d. prima donatione appositis, quę efficiunt, vt anterior Donatarius non obstante subsequuta traditione posteriori praeferri debeat ex authoritatibus ibi allegatis *sub §. quia praeter quòd*; secundùm verò siue ex quo d. donatio non est vniuersalis, cum non comprahendat iura, & actiones, siuè ratione Iuramenti, ex quo substinetur saltem quoàd bona praesentia iuxtà opinionem, quam aliàs amplexa fuit *Rota in decisionibus ibidem relatis §. quia praedicta & §. Praetereà*.

Maximam tamen vim faciebant super diuisione concorditer facta post d. donationem inter donantem, donatarium, & Portium communem fratrem, ex ea desumentes tùm donationis simulationem, tùm saltem illius reuocationem, cum impossibile sit, quòd donatio, per quam Portio Rugerij ab eo abdicata fuerat, & in Paridem translata, subsistat, quodque deindè idem Rugerius admissus fuerit ad diuisionem bonorum, cum ipso Paride, & Portio fratribus, & assignari sibi tertiam partem obtinuit.

Nihilominus Domini steterunt in decisis; simulatio enim non concluditur ex coniecturis cessante causa simulandi iuxta doctrinam *Bart. in l. post contractum numer. 3. ff. de donat.* à Rota saepius comprobatam in decisionibus plenè congestis in d. praecedenti decisione huius causę §. *final.* & gratis dicitur causam non requiri quando adest confessio contrahentium, quià talis confessio in casu nostro nullibi legitur, & quae deducitur ex d. diuisione est prorsus immaginaria, vt inferius probabitur, satisque est, non esse claram, & certam, vt confitenti non praeiudicet *Mohed. decis. 2. de Rest. spol. Buratt. decis. 183. num. 17. Rot. decis. 443. num. 8. part. 1. recent. & in Romana, seù Veliterna Affictus 24. Nouembris 1653. coram R. P. D. meo Bichio §. 2. quia in fin.* Et tanquam dubia simulationem non inducat per ea, quae in his terminis dixit. *Rota in recen. decis. 413. numer. 5. par. 2.*

Reuocatio autem omninò excluditur, cum d. diuisio fieri potuerit, prout facta fuit, ad euitandam vlteriorem bonorum communionem cum d. Portio communi fratre, cumque nullum aliud praeseferat verbum importans liberam facultatem disponendi non induxit pręcedentis donationis renunciationem, siue illius reuocationem, vt praeter authoritates allegatas *in dec. §. nec subsistit* tradit in puncto *Cancer. var. resol. tom. 3. cap. 15. num. 277. cum seqq.* & in proximis terminis responsum fuit *in Cathacen. Haereditatis 28. Aprilis 1653. coram me §. quia in contrarium vers. praesertim*; Eoque magis cum donans, & donatarius etiam post d. diuisionem continuauerint possidere pro indiuiso, vt probatum fuit ex testibus, instrumento locationis, & partitis libri Cathastri Ciuitatis Tudertinae *in Summ. Bonauentura primae positionis num. 4. 5. & 7.* quae & si de per se paterentur aliquam difficultatem, simul iuncta sufficienter iustificant d. subsequutam communem possessionem iuxtà *glos. in l. 2. verb. legitimè ff. de excusat. tutor.* quam expendit *Rota coram Gregor. decis. 245. num. 2.*

Imò animaduertebant DD. quod non poterat aliter quàm cum interuentu Rugerij donantis fieri diuisio, quià cum ipse quoque Parides donatarius in eodem instrumento donationis bona sua reciprocè, & pariformiter donasset eidem Rugerio adiecto vtrinque pacto reuersiuo ad donantem in casu obitus alterius eorum sine filijs *d. Summ. Bonauenturae num. 1.* satis non erat, quod interueniret solus Parides, & sibi etiam portionem Rugerij applicaret, sed vtriusque interuentus desiderabatur, nàm sicut requirebatur, & sufficiebat interuentus Paridis respectu portionis ei donatae à Rugerio, ita pariter requirebatur etiam interuentus Rugerij respectu portionis ei reciprocè donatę à Paride, vt proindè meritò in tres partes quot erant fratres fuerit facta diuisio, saltem ad effectum dignoscendi quid, & quantum Rugerius Paridi, & è conuerso Parides donasset Rugerio; satisque est ad illam alio motiuo, quam renunciandi, & reuocandi donationem deuentum fuisse, ne illi renunciatum, ipsaque reuocata dicatur, vt praeter authoritates suprà allegatas *Rota decis. 92. num. 12. part. 5. recen.*

Et in dubio semper iudican. est, donationem non esse reuocatam, vt ad literam probat. *Textus in l. cum hic status in fine, ibi: Sed vbi semel donatorem paenituit etiam haeredi reuocandi potestatem tribuimus si appareat defunctum euidenter reuocasse voluntatem, quod si in obscuro sit, procliuior esse debet Iudex ad comprobandam donationem ff. de donat. inter vir. & vxor. Aym. cons. 450. numer. 9. Becc. cons. 181. num. 35. Giurb. obseruat. 44. num. 10. par. 1.*

Non obstat, quod diuidentes promiserint diuisionem perpetuò ratam habere pro se, & eorum haeredibus, tùm quia hęc promissio vti apposita in clausulis executiuis nihil operatur. *Peregr. cons. 93. num. 15. lib. 1. Buratt. decis. 89. num. 11. Rota in Romana fideicommissi de Maximis 11. Ianuarij 1649. coram me §. nec obstat quod Virginia*; Tum etiam quia est compatibilis cum donatione, cum intelligi possit absolutè quoad Personam Portij, inter ipsos autem Rugerium, & Paridem seruata forma reciprocae donationis, & sic singula singulis congruè referendo, vt fieri debet, vt in similibus terminis. *Caphal. cons. 345. numer. 14. Hond. cons. 54. numer. 18. lib. 1. Facchin. controu. Iur. lib. 7. cap. 04. Cardin.*

Seraph.

Seraphin. decis. 1023. numer. 4. Rota decis. 192. num. 6. par. 8. recen.

Et ita vtraque &c.

LEODIEN. BONORVM,
seù Attentatorum.
Veneris 29. May 1654.

ARGVMENTVM:

Inhibitio Rotalis non minus inhibitum, quam obtinentem afficit, ideoque quidquid agit iste post inhibitionem, & litem est attentatum, pro cuius reuocatione conceditur parti collitiganti mandatum de manutenendo, quatenus probet eius possessionem, & quando intret regula qui continuat non attentat.

SVMMARIVM.

1 *Lis respectu impetrantis inducitur ex commissione causa ab ipso impetrata, & in actis reproducta cum decreto citationis cum inhibitione.*

2 *Amplia etiam ad effectum, vt quidquid postea ab ipso fuit gestum, attentatum dicatur.*

3 *Inhibitio Rotalis non minus inhibitum, quàm obtinentem afficit.*

4 *Declara hoc procedere quo ad inhibitionem iudicialiter concessam in causa litigiosa, & iam instructa, secùs autem de inhibitione, vel prouisione extraiudiciali habente solumodò vim sequestri.*

5 *Appellatio facit deuoluere Iudici appellationis cognitionem omnium in processu deductorum licet in sententia specialiter nominata non fuerint.*

6 *Clausulæ* quam, & quas, cum annexis connexis totoque negocio principali, *in commissione appositæ, transferunt ad Iudicem appellationis cognitionem omnium à iure principali dependentium quamuis ad speciem deducta non fuerint.*

7 *Continuatio possessionis pendente lite non excusat ab attentatis, quando fuit facta mediante facto Iudicis.*

8 *Manutentionis conceditur attentata passo pro reuocatione attentatorum.*

9 *Possessio concludenter probatur ex confessione collitigantis.*

DECISIO CCCCLVII.

AD instantiam Io: Iacobi de Valengin. Rotæ commissa causa appellationis ab ipso interposita à sententia lata ab Officiali Ecclesiastico Leodieñ *Summ. informantis num. 7.* ac illius vigore solita inhibitione sub die 9. Februarij 1646. expedita vna cum literis compulsionalibus, quibus in partibus compulsari obtinuit acta, & processus istius causæ d. *Summ. num. 8. & 9.* Nihilominus reuoluto pallio adiuit Iudices Laicos Curiæ de Hermalle, extorsitque ab ipsis decretum Saysiniæ, vt aiunt in illis partibus, pro possessione in bonis, de quibus agitur sub 9. Decembris 1648. *d. Summ. numer. 10.* ac ad plura alia iudicialia deuenit, & signanter incidendo arbores ex quadam sylua septem fagorum quoad vsufructum, & proprietatem, vt asseritur, relicta Catherinæ Baronissæ de Ichay collitiganti, & illius posseditrici; Ideoque ad istius Instantiam dubitaui, an constet de attentatis, adeo vt Baronissæ sit dandum mandatum de manutenendo, & affirmatiuè in omnibus fuit capta resolutio.

Attentata siquidem sunt clara, quia decretum Saysiniæ, incisio arborum, aliaque in partibus deinde peracta, gesta fuerunt tàm pen-
1 dente lite in Rota ex commissione ab ipsomet Io: Iacobo impetrata, & in actis reproducta cum decreto solitæ citationis cum inhibitione, quod extunc respectu impetrantis litem induxit
2 ad effectum, vt quidquid posteà gestum fuit, attentatum dicatur *Staffil. de Signat. liter. Iust. §. his igitur generaliter congestis num. 15. Paris. cons. 81. numer. 1. lib. 4. Rot. decis. 6. vt lit. pend. in nou. Cassad. decis. 6. num. 1. super regul. Mohed. decis. 1. num. 1. de caus. poss. & prop. Card. Canal. decis. 658. num. 2. & 5. in Rossanen. Decimarum 28. Nouembr. 1639. coram* R. *P. D. meo Bichio §. pendentia verò vers. quod ex nunc*, & admissum fuit in *Ianuen. Pecuniaria, seu prætensorum Attentatorum 20. Aprilis 1640. coram Reuerendissimo D. meo Decano sub §. non obstat, quod prædicti vers. nam licet*, quam post expeditam Rotalem
3 inhibitionem, quæ non minus inhibitum, quam obtinentem afficit, vt in puncto dictum fuit *in Romana fideicommissi, seu Attentatorum 27. Maij 1647. coram bon. mem. Arguelles §. Præsertim & relata d. decis. 6. Casad. super regul.* distinguendo
4 inter inhibitionem, (prout hic) iudicialiter concessam in causa litigiosa, & iam instructa, & simplicem inhibitionem, seù prouisionem extraiudicialem habentem solam vim sequestri admittit *Rota in Ianuen. fructuum dotis 8. Febr. eiusdem anni 1647. coram me §. Nec subsistit iuncto §. sequen.*

Nec dicatur litem in Rota introductam non comprehendisse d. Syluam, quia contrarium constat ex positionibus ab eodem Io. Iacobo coram d. Officiali Leodien. primo Iudice exhibitis, in quibus in specie narrauit, Catherinam excessisse in incisione Arborum d. Syluæ, & ex eius Iudiciali comparitione *d. Summ. num. 3.* qua-
5 propter appellatio deinde ab eodem inter posita, & Rotæ commissa, ad eam deuoluit cognitionem etiam super d. sylua in processu deducta, quamuis in sententia specialiter non nominata *l. eos la prima in princ. C. de appell. Rota in Ianuen. attentatorum 26. martij 1604. coram Card. Sacrato apud Marches. de Commiss. part. 2. fol. 64. sub numer. 3. vers. & ad hoc* præsertim ob clausulas
6 amplissimas cum omnibus annexis, connexis, totoque negocio principali, ac quam, & quas in d. commissione adiectas translatiuas ad Iudicem appellationis cognitionem omnium à Iure principali dependendentium, quamuis ad speciem deducta non fuerint. *Cassad. decis. 9. num. 13. de caus. poss. & propr. Rota in recen. decis. 342. num. 2. part. 1. in Barchinonen. Iurisdict. 18. Iunij 1640. §. nec releuare coram Card. Panzirolo in Calaritana Attentatorum 28. Aprilis 1651. §. 1. in fin. coram R. P. D. meo Bichio & in Colonien Vicariæ 24. Ianuarij 1653. §. neque subsistere vers. Idquè magis coram* R. *p. d. meo Meltio.*

Non obstante prætextu continuationis pos-
7 sessionis; quia non prodest quando (prout hic) continuatio facta fuit mediante facto Iudicis, vt dictum fuit in *Bonon. Bonorum 17. Martij 1649. coram R. P. D. meo Bichio in Illerden. Decimarum 28. Iunij eiusdem anni coram Eminentiss. D. Cardinali Ottobono In Cathacen. Hæreditatis 1. Febr. 1651. & in Rossanen. Iurispatronatus 10. Febr. 1653. coram me.*

Firmatis itaque attentatis, consequens est; vt sint reuocanda, & pro illorum reuocatione
8 concedenda Manutentio Catherinæ iuxtà *decis. Card. Seraph. 1176. numer. 6.* quam continuò sequuta fuit *Rota* & signanter in recen. *decis.* 507. *num.*

numer. 2. *vers. & ità Petrus part.* 4. *in Ianuen. Parochialis* 10. *Decembris* 1647. *& in Auenionen. hæreditatis* 10. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Verospio & priùs in Baren. seu Nullius Pecuniaria* 24. *Ianuarij* 1646. §. *Quia dum A. C. & in Meleuitana Parochialis* 31. *Iulij* 1651. §. 1. *coram me*. Probat enim suam possessionem ne dum ex priuata attestatione eius operariorum relata in d. *Sum. num.* 16. sed etiam ex propria confessione ipsiusmet collitigantis suprà memorata, quæ exhuberat. *Rota post* 2. *vol. cons. Farin. decis.* 247. *sub num.* 2. *cum cæteris allegatis à modern. Perus. de manut. obseru.* 23. *num.* 14.

Et ità vnica tantum &c.

CALAGVRITANA BENEFICII de Lanciego

Mercurij 3. *Iunij* 1654.

ARGVMENTVM.

Constitutio Clem. VIII. edita super Beneficijs Calaguritanis, præscribit in eorum adiudicatione præferendum esse digniorem: dignior autem est ætate senior; Sacerdos respectu Clerici, licet Beneficium ordinem Sacerdotalem non requirat: Approbatus ab Ordinario ad audiendas fidelium confessiones per totam diocesim, & denique pauperior inter concurrentes, & quid si alter fuerit ab Ordinario institutus, & an semper instituto assistat Iudicium Ordinarij. Regula de Triennali ex quibus excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio Clem. VIII. edita super Beneficijs Calaguritanis mandat in illorum adiudicatione præferri digniorem.*

2 *Dignior ad effectum obtinendi prælationem in adiudicatione Beneficij dicitur ætate Senior.*

3 *Sacerdos concurrens cum Clerico in adiudicatione Beneficij semper præfertur, licet Beneficium ordinem Sacerdotalem non requirat.*

4 *Dignior dicitur pro reportanda adiudicatione Beneficij, qui fuit ab Ordinario approbatus ad audiendas fidelium Confessiones per totam Diocesim, & ista qualitas alijs potentior existimatur.*

5 *Paupertas quando de cætero qualitates collitigantium sunt pares, vel pauperis præpollentes semper tribuit prælationem in adiudicatione Beneficij.*

6 *Ordinarius quando ex se confert Beneficium, tunc præsumptio Iuris stat pro illius Iudicio, secùs quando ad præsentationem aliorum, quorum voluntatem sequi tenetur.*

7 *Regula de Triennali non intrat, quando possessio non fuit pacifica, & ab ea fuit appellatum.*

8 *Effectus turbatiuus resultans ex appellatione, & lite Iudiciali, continuo durat, donec ista terminet, vel per sententiam super desertione, vel per rem iudicatam.*

9 *Secus in effectu turbatiuo ex molestijs extraiudicialibus resultante.*

DECISIO CCCCLVIII.

Beneficium controuersum dimidium nuncupatum vacans in Ecclesia Parochiali Oppidi de Lanciego cēsuerunt Domini adiudicandum esse Martino de Vgalde informanti; quia præter qualitates naturalitatis, & Patrimonialitatis requisitas à Constitutione *Clementis VIII.* super huius-
1 modi Beneficijs Calaguritañ edita digniorem se ostendit, Ideò in concursu Ioannis de Mendieta collitigantis est præferendus iuxtà præscriptum dictæ Constitutionis, quam comprobauit *Rota* pluribus decisionibus Calaguritanis, & signanter *in Beneficij della Casa della Reina* 27. *Martij* 1648. *coram Reuerendissimo Terracinen. In alia Beneficij* 27. *Nouembris eiusdem anni, & in alia simili* 15. *Ianuary* 1652. *coram* R. *p. d. meo Bichio, ac in Beneficij de Lequisitio* 23. *May* 1653. *coram* R. *p. d. meo Celso & in Beneficij de Herze* 16. *Martij proximipræteriti coram Reuerendissimo D. meo Decano* & alibi passim.

Ostendit siquidem se esse digniorem. Primo
2 quià est ætate Senior; Ista enim qualitas pro obtinenda Prælatione ex *Bald. cons.* 167. *in fin. vers. & in dubio lib.* 4. *& Guttier. cons.* 2. *num.* 27. ponderata fuit *in Calaguritana Beneficij de Cornago* 28. *Iunij* 1647. *coram Eminentissimo D. Card. Ottbob. in Beneficij de Lumbreras* 18. *Martij* 1652. §. *hinc resultat & in alia Beneficij* 10. *Aprilis eiusdem anni* §. *maiores autem coram* R. *p. d. meo Meltio*.

Secundò quià est Sacerdos, Ioannes verò simplex Clericus; Sacerdos enim concurrens, cum
3 alio, hac qualitate carente in adiudicatione Beneficij semper præfertur, licet Beneficium ordinem Sacerdotalem nō requirat; nam semper est verum, quod ille sit dignior ratione ordinis Præsbyteratus, vt in dicta *Beneficij de la Casa della Reina coram Reuerendissimo Terracinen.* §. *quod autem. In alia Beneficij* 20. *Nouembris* 1648. *coram R. p. d. meo Peutingerio in principio & in d. Benef. de Lumeras coram* R. *p. d. meo Meltio* §. *quod autem*.

4 Tertiò quià fuit approbatus ab Ordinario ad audiendas fidelium Confessiones per totam Diocesim Calaguritanam, quod non solet committi, nisi viris doctrina, & probitate prostantibus, & sic ista qualitas potentior alijs habetur pro reportanda adiudicatione, vt alijs relatis dictum fuit in *Beneficij de Nieua* 28. *Aprilis* 1651. *in Beneficij de Bilbao* 28. *Iunij eiusdem anni coram Eminentissimo D. Card. Otthobono, & in dicta Beneficij* 10. *Aprilis* 1652. *coram R. P. D. meo Meltio* §. *fauet prætereà*.

Quartò, Denique quià est pauper eius *Sum-*
5 *mario num.* 5. Paupertas enim quando de cætero qualitates collitigantium sunt pares, vel Pauperis præpollentes semper tribuit prælationem. Iuxtà distinctionem firmatam in *Calaguritana Beneficij de Ausejo* 27. *Iunij* 1653. *coram R. P. D. meo Bichio* §. *final.*

Non obstat, quòd Ioanni assistat Iudicium Ordinarij, qui illum instituit.

Quià obiectum procedit quando Ordinarius ex
6 se confert, secùs quando ad præsentationem aliorum, & tenetur sequi illorum voluntatem, hoc enim casu cessat præsumptio, quæ aliàs Iudicio Ordinarij assistere solet, *Card. Seraph. decis.* 968. *num.* 1. *in fin. Rot. in Calaguritana Beneficij de Ocon.* 15. *Decembris* 1649. *coram bo: me: Arguelles, &* 13. *Ianuarij* 1653. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, §. *Non obstat quòd ordinarius, & in Beneficij de Murillo* 14 *Februarij eiusdem anni coram R. P. D. meo Albergato* §. *Quòd Petrus*,

Nec dicatur Ioannem esse triennalem possessorem; Quià cum ab eius Institutione statim
7 fuerit appellatum *dicto Summar. num.* 8. possessio non fuit pacifica; Ideoque non intrat Regula de Triennali vt alijs relatis dictum fuit in *Calaguritana Beneficij de Vinsilla* 1. *Iulij* 1652. §. *Non obstat Triennalis, & in Angloven. Archipresbyteratus* 24. *Aprilis præteriti sub* §. 1. *coram R. P. D. meo Alber-*
8 *gato*; effectus enim turbatiuus ex dicta appellatione, ac lite Iudiciali resultans continuo durat, donec

donec ista terminet, vel per rem iudicatam, vel per sententiam super desertione, vt distinguendo
9 inter litem Iudicialem, & molestias extraiudiciales responsum fuit in *Calaguritana Beneficij S. Ioannis de Molinar 29. Maij 1652. coram me §. vltimo comprobata in dicta Anglonen. Archipresbyteratus §. nec ex eo*.

Et ità vnica tantùm &c.

CATHACEN. BENEFICIORVM.

Lunæ 8. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Gratia Apostolica dùm est in omnibus iustificata venit exequenda, & ex quibus Vacatio per obitum, Clericatus, & habilitas impetrantis, Valor per non excessum, & denique quod Beneficium sit sine Cura, satis dicatur iustificatum? Vnio Beneficiorum non probatur ex publica voce, & fama, sed vel Immemorabilis requiritur, vel quadragenaria cum Titulo, & qualiter probetur Immemorabilis?

SVMMARIVM.

1 *Gratia Apostolica dum est in omnibus iustificata venit exequenda.*
2 *Vacatio Beneficij per obitum vltimi possessoris in mense reseruato Sedi Apostolicæ iustificatur ex partita libri Defunctorum Ecclesiæ Parochialis.*
3 *Confessio Collitigantis emissa in precibus ab eo porrectis sufficit contra eum ad probandam Vacationem per obitum in mense reseruato.*
4 *Clericatus probatur ex literis patentibus.*
5 *Clericatus de quo Papa testatur in Literis Prouisionis, non eget alia iustificatione, cum literæ in ea parte dicantur in forma gratiosa.*
6 *Beneficium in dubio præsumitur simplex, & sine residentia.*
7 *Valor narratus per non excessum iustificatur ex semiplena probatione.*
8 *Petitio nunquam attenditur, sed concessio.*
9 *Concessio strictior petitione, demonstrat noluisse concedentem, quæ non expressit concedere, licet fuerint petita.*
10 *Testes ad probandam Immemorabilem non sufficiunt quod deponant de auditu, sed debent de ea deponere cum requisitis per gloss in cap. 1. de Rescript. num. 6.*
11 *Vnio beneficij vt dicatur iustificata probari debet Immemorabilis, nisi concurrat quadragenaria cum Titulo, & bona fide.*
12 *Vnio probari non potest per publicam vocem, & famam, sed vel per Immemorabilem, vel per quadregenariam cum titulo.*
13 *Petens vnionem Beneficiorum concludit non adesse aliam vnionem præcedentem, & magis antiquam, quia ille non petijsset Beneficia vniri, si iam fuissent vnita.*
14 *Petens Immitti fatetur se non possidere.*
15 *Status collatiuus excludit Vnionem Beneficij, & sufficit prò Iustificatione Prouisionis Apostolicæ reiecta ad aliam inspectionē pleniori vnionis cognitione.*

DECISIO CCCCLIX.

GRatiam Prouisionis Apostolicæ de Beneficijs S. Catharinæ *della Rocca Falluta*, & Sancti Gregorij Casalis *dell' Albi* Cathacen. Diœcesis à Iosepho Anania impetratæ visum fuit in omni-
1 bus esse iustificatam, & sic exequendam *cap. Si Capitulo, ibique gloss. verb. Exequatur de concess. præben. in 6. cap. si quando de Rescript.*

Vacatio enim Beneficiorum per obitum vltimi
2 possessoris Mense Iulij 1651. Sedi Apostolicæ reseruato concludenter iustificatur ex partita libri Defunctorum Ecclesiæ Parochialis, ex testibus
3 coram Executore formiter examinatis, atquè ex propria Confessione Canonicorum Collitigantium emissa in precibus ab ijsdem Episcopo porrectis, *Summario Ananiæ num. 4.* quàm contrà confiteutes] sufficere adhuc effectum respondit *Rota coram Card. Mantica decis. 132. num. 1. in Bonon. Archipresbyteratus 23. Martij 1648. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. Namque fuerunt, & in Aretina Plebaniæ 6. Februarij proximi præteriti coram me §. Probatur siquidem.*

Clericatus, & habilitas Impetrantis præter-
4 quod ex literis patentibus, & ex alia Confessione eorundem Canonicorum concluduntur, pro-
5 batione non egent, quià de his testatur S.D.N. in literis dictæ Prouisionis, quæ in hac parte sunt in forma gratiosa, vt dictum fuit in *Barchinonen. Parochialis de Palax 20. Iunij 1650. coram R P.D. meo Albergato §. Quòd verò.*

Quòd Beneficia controuersa sint sine Cura, & personalem residentiam non requirant, fassi pariter fuerunt ijdem Canonici Collitigantes
6 *dicto Summar. num. 5.* sufficitque Iuris præsumptio, ex qua Beneficium in dubio præsumitur simplex, & sine residentia, vt dixit *Rota coram Card. Caual. decis. 55, num. 5. decis. 315. num. 3. & decis. 517. num. 8. coram Durano decis. 433. num. 9. & in recent. decis. 86. num. 2. par. 1. decis. 564. num. 8. & decis. 567. num. 21. par. 5. & decis. 583. num. 9. par. 8.*

Valor deniquè per non excessum expositus in Ducat. 24. Auri de Camera per duos Testes coram dicto Executore examinatos ex certa scientia, & facto proprio deponentes, optimè com-
7 probatur *dicto Summ. num. 6.* Cum tamen pro simili narratiua iustifican. semiplena probatio satis sit ex tradit in *Bonon. Abbatiæ 3. Iulij 1645. coram bon. mem. Arguelles §. valor expressus In Calaguritana Prastimonij 10. Maij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono §. Probatur vers. valor enim in Burgen. Beneficiorum 31. Ianuarij 1652. coram R. P.D. meo Celso §. ex ijsdem circa finem, & prius in Ferrarien. Archidiaconatus 20. Aprilis 1646. coram me §. valor per non excessum.*

Nec obstat allegatæ vnionis exceptio: Aut enim deducitur ex Sententia ab Ordinario lata de anno 1593. & licèt in ea enumerentur alia decem Beneficia, non tamen comprehendit controuersa *dicto Summar. sub num. 7.* Nihil refragante, quòd petitio porrecta pro obtinenda dicta vnione, de his quoquè loquatur, quià non atten-
8 ditur quid petitum, sed quid concessum, Imò
9 concessio strictior petitione demonstrat noluisse concedentem, quæ non expressit concedere, licèt fuerint petita, *ad text. in cap. nonne de præsumpt. in l. Inter stipulantem §. si stipulante ff. de verbor. oblig. in l. Maritus in fin. C. de procurat. & in §. Quoties Instit. de Inutil. stipulat. gloss. in §. Prætereà verb. non respondeat Inst. eodem Soccin. Sen. consil. 131. sub num. 9. vers. Imò videtur lib. 1. Card. Mantic. de tacit. lib. 14. tit. 10. num. 16. Rota in similibus terminis, in Romana Attentorum 22. Maij 1648. coram R. P. D. meo Bichio §. Igitur rescriptum.*

Aut verò prætenditur antiquissima per Testes, vt dicitur, comprobata, & satis est respondere, quòd dd. Testes ad hunc effectum relati in *Summario Capituli, & Canonicorum sub num. 2. & seqq.* solùm

solùm deponunt de auditu, nec testificantur de
10 Immemorabili, cum requisitis per *gloss. in c.1. de*
11 *rescript. in 6.* vt necessarium est ad similem probationem vnionis, nisi concurrat quadragenaria cum titulo, & bona fide: *Oldrad. consil.* 296. *numer. 3. Falin cons. 2. num.2.3. & 11. Rebuff. in praxi tit. de vnion. benefic. numer.* 35. *Rot. decis.* 9. & 10. *per tot. de Reb. Eccles. non alienan. in antiqu. coram Pen. decis.* 562. *num.* 10. vbi quòd vnio probari
12 non potest per publicam vocem, & famam, sed vel per immemorabilem, vel per quadragenariam cum titulo *coram bon. mem. Coccino decis. 235. num. 2. & 3. in recent. decis. 448. num. 15. par. 8. & in Ecclesien. Vnionis 26. Iunij 1648. §. quoniam, & 26. Aprilis 1652. sub §. 1. vers. Itaut ad ipsum effectū coram* Reuerendissimo *Domino meo Decano*.

Cumque dicto Anno 1593. Canonici Colligantes petierint horum Beneficiorum Vnionem,
13 quæ concessa non fuit, exindè prorsus excluditur prætensio antecedentis magis antiquæ, quià illi tunc non petijssent dicta Beneficia vniri, si
14 iàm fuissent vnita, ad instar illius, qui petens immitti fatetur se non possidere, vt dixit *Rota apud Modern. Mantuan. de manut. decis. 119. num. 3. & decis. 182. pariter num. 3. & faciunt adducta in Acernen. Vicarij 1. Iulij 1652. coram R.P.D. meo Bichio*.

Cæterum dùm vltimus status Beneficiorum,
15 de quibus agitur, est collatiuus, vt admittunt Informantes pro Capitulo, & sic vnionis exclusiuus, *Gregor. decis. 77. num. 3.* hoc sufficit pro Iustificatione Prouisionis Apostolicæ reiecta ad aliam Inspectionem pleniori vnionis cognitione, vt responsum fuit in *Celsonen. Parochialis de Borreda 1. Iuly 1643. coram R. P. D. meo Peutingerio §. Igitur in vnione, In Gerunden. Prioratus 14. Iunij 1645. §. Contrarium verò, In Hispalen. Beneficij 24. Ianuarij 1650. §. Vndiquè igitur, & in Vicen. Parochialis 20. Iunij eiusdem anni sub §. Vnionis autem, & 20. Martij 1651. §. final. coram R. P. D. meo Bichio*.

Et ità vtraquè &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE Drusolinis.

Ven. 12. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Substitutio facta de aliquo, & eius filijs, licèt regulariter respectu filiorum intellagitur facta ordine successiuo post Patrem per solam vulgarem non autem per fideicommissariam, hoc tamen non procedit, quando Testator sub vnica Periodo, & Oratione substitutionem de omnibus sub commemoratione mortis concepit, per verba futuri temporis, sed dumtaxat vbi verba habentia tractum temporis successiuum sunt ad Personam Patris restricta, & quando inter omnes collectiuè vocatos censeatur inducta reciproca substitutio: Monasterium non succedit loco filij, quando Testator vocauit filios legitimos, & naturales.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio reciproca non restringitur ad solos hæredes institutos, sed extenditur, & comprehendit etiam ipsorum filios sub eadem oratione, & contextualiter vocatos.*

2 *Verbum*, quos, *est relatiuum, & de sui natura refert omnes personas proximas in dispositione nominatas, habetque vim expressionis propriorum nominum. perindè ac si Testator singulos nominasset.*

3 *Substituto fit locus per mortem illius, cui fuit expressè substitutus.*

4 *Substitutio facta de aliquo, & eius filijs, regulariter respectu filiorum intelligitur facta ordine successiuo post Patrem per solam vulgarem.*

5 *Declara hoc non procedere, si Testator in vnica Periodo, & Oratione tam respectu Patris, quàm filiorum substitutionem concepit per verba futuri, & successiui temporis, compendiosam substitutionem importantia.*

6 *Substitutio facta alicui, quandocunque decesserit dicitur compendiosa.*

7 *Substitutus per substitutionem compendiosam censetur vocatus nedum per Vulgarem, sed etiam per fideicommissariam.*

8 *Substitutio Fideicommissaria continetur in compendiosa.*

9 *Verba habentia tractum temporis successiuum dum sunt restricta ad personam Patris, non important fideicommissariam substitutionem respectu filiorum.*

10 *Secus tamen est quando verba prædicta etiam filios comprehendunt, tanquam vocatos in eadem oratione, & periodo.*

11 *Substitutio antecedens dum continet vulgarem, & fideicommissariam ita pari modo subsequens si sit facta relatiuè ad præcedentem.*

12 *Verba*, simili modo, *relatiua sunt, & repetitiua omnium qualitatum in superiori dispositione expressarum.*

13 *Substitutus postquam omnes vocati siuè filijs decesserint cum dictione restrectiua*, Tunc, & eo casu &c. *antequam admittatur, in omnibus conditio debet adimpleri, & filij vnius ex vocatis illum excludunt.*

14 *Substitutio reciproca fideicommissaria pernecesse censetur inducta inter omnes vocatos, quoties omnes in totum debent excludere substitutum.*

15 *Monasterium non succedit loco filij, quando fuerunt vocati legitimi, & naturales.*

16 *Verba* legitimos, & naturales, *designant solos filios natos per naturam fuisse in substitutione vocatos.*

17 *Fideicommissario, vel habenti causam ab eo competit Immissio super bonis fideicommisso subrogatis non secus ac competeret super bonis à Testatore possessis.*

DECISIO CCCCLX.

ANdreas Drusolinus instituto sibi vniuersali hærede Laurentio filio, ei quandocunque sine filijs legitimis, & naturalibus decedenti (sunt verba testamenti) *Substituit dictas Agatam, & Magdalenam eius filias legitimas, & naturales, Ipsarumque filios, & filias legitimas, & naturales, tam masculos, quàm fœminas æquis portionibus in stirpes, & non in capita, quos simili modo alterum alteri substituit &c.* Defuncto Testatore obijt Laurentius sine filijs, Magdalena verò professionem emisit in Monasterio Sancti Siluestri de Capite; Cumque ex Agata superextiterit Elisabetha filia, hæc, ac deindè Valerius de Cocchis, & Consortes ex illius persona vigore prædicti fideicommissi Immissionem petierunt in possessionem Hospitij de quo agitur, quàm illis concedendam esse Domini dixerunt, nisi obstet Retentio à Monialibus Colligantibus obiecta, de qua particulariter videri mandarunt.

Testator enim, decedente dicto Laurentio filio

lio quandocunque sine filijs dispositiuè vocauit nedùm Agatam, & Magdalenam proprias filias, sed etiàm ipsarum filios, & filias, ac alterum alteri substituit, vt ostendit relata Testamenti lectura, de quo latiùs in *Summar. Impresso illo-*
1 *rum de Cocchis num.* 1. & sic in verbis adest expressa Reciproca substitutio, quæ restringi non potest inter solas Magdalenam, & Agatam, sed extenditur etiam, atquè comprehendit ipsarum filios sub eadem Oratione, & contextualiter vocatos ad *text. in l. & hæredi §. Qui discretas iuncto §. seq ff. de vulgar. & pupillar. Alexan. consil.* 66. *num.* 1. *cum seqq. lib.* 2. *Soccin. Iun. consil.* 78. *numer.* 24. & 25. *lib.* 3. *Laderch. consil.* 72. *num.* 13. *& seqq. Curt. Iun. consil.* 11. *num.* 5. *lib.* 1. *Menoch. lib.* 4. *præsumpt.* 59. *num.* 11. *Peregrin. de fideicom. art.* 12. *num.* 75. *Rot. in recent. decis.* 361. *sub num.* 9.
2 *par. prima*; Ponderando præsertim relatiuum illud, *quos*, ibi: *Quos simili modo &c.* quod de sui natura refert omnes personas proximè in dispositione nominatas *l. à filio §. Testator, & §. Titia decedens, ff. de alim. & cibar. legat. Bero. cons.* 66. *num.* 14. & 15. *lib.* 2. *Surd. consil.* 336. *num.* 18. & *consil.* 352. *num.* 22. habetque vim expressionis propriorum nominum copulatiuè, & coniunctim, perindè ac si Testator quoad singulos appellatiuè reciprocam expressisset ad *tradit per Rip. in l.* 1. *num.* 196. *vers. sed ista Conclusio ibique Alciat. n.* 87. *ff. de vulgar. & pupillar. cum alijs per Gratian. disceptat.* 463. *num.* 70. & 72.

Atquè ideò substitutio purificata fuit ad fauo-
3 rem Elisabeth filiæ Agatæ superextantis, tàm respectu portionis maternæ, quàm Magdalenæ Monialis, cui expresè fuit reciprocè substituta *l. Lucius vbi Bart. cæterique scribentes ff. de vulgar. & pupillar. l.* 2. *C. de Impuber. & alijs substit. Card. Caual. decis.* 167. *numer.* 3. & 4.

Non obstat quòd regulariter substitutio facta
4 de aliquo, & eius filijs, respectu filiorum intelligatur facta ordine successiuo post Patrem per solam vulgarem ex *gloss. & DD. in l. Gallus §. Qui rectè ff. de liber. & posthum. Card. Caual. decis.* 496. *num.* 4.

Quià cum in casu nostro Andreas Testator
5 sub vnica periodo, & oratione, tàm respectu Agatæ, & Magdalenæ, quàm principaliter respectu ipsarum filiorum substitutionem de omnibus sub commemoratione mortis conceperit per verba futuri, & successiui temporis, ibi: *Cui Laurentio quādocunq; sine filijs legitimis, & naturalibus decedenti substituit dictas Agatam, & Magdalenam*
6 *&c. ipsarumque filios &c.* Quę compendiosa est, *gloss. & DD. in cap.* 1. *de testam. in* 6. *Giouagn. consil.* 74. *num.* 26. & 27. *lib.* 1. *Rot. decis.* 656. *num.* 2. *par.* 4. *decis.* 157. *num.* 1. & *decis.* 579. *nu.* 7.
7 *par.* 9. *recent.* Vtiquè tàm Agata, & Magdalena, quàm ipsarum filij æqualiter censentur vo-
8 cati, nedùm per vulgarem, sed etiam per Fideicommissariam, quæ sub compendiosa continetur, *DD. communiter in l. Centurio ff. de vulgar. & pupillar. Anchar. in cap. si Pater num.* 15. *de testam. Rota decis.* 97. *sub num.* 7. *par.* 4. *recent.* cùm cęteris allegatis *coram bon: mem: Merlino dec.* 269. *num.* 1. & 2.

Et licèt vbicunque verba habentia tractum
9 temporis successiuum restricta sunt ad personam Patris non important fideicommissariam respectu filiorum, in quibus terminis procedunt deducta per *Rotam coram Card. Caual. d. decis.* 496.
10 *num* 7. *cum duobus seqq.* Secus tamen est quando (prout hic) principaliter etiàm filios comprehendunt, vtpotè sub eadem Oratione, & contextualiter vocatos, hoc enim casu ipsorum vocatio non restringitur ad solam vulgarem, sed continet etiàm Fideicommissariam, vt declarant *Cuman. in l. Cum ita §. In fideicomm. num.* 4. *ff. de legat.* 2. *Ias. in l. si quis hæredem num.* 10. *C. de Instit. & substit. Curt. Iun. consil.* 48. *num* 4 5. & 6. *Soccin. Iun. consil.* 136. *num.* 18. *lib.* 3. *Cephal. consil.* 353. *num.* 59. *vers. Tertius est Casus. Menoch. consil.* 85. *num.* 54. & 67. & *lib.* 4. *præsumpt.* 71. *num.* 35. *Simon de Prat. de Interpret. vltim. volun. lib.* 3. *interpret.* 3. *dubit.* 1. *sol.* 9. *num.* 6. *fol.* 280. *à tergo, & dubit.* 4. *solut.* 2. *numer.* 15. *vers. Præcipuum hoc vnum fol.* 333. *pariter à tergo, Peregrin. de fideic. art.* 19. *num.* 7. & *optimè Rota in Romana fideicommissi de Vrsinis* 9. *Maij* 1611. *coram bon. me. Pirouano in recent. decis.* 320. *part. prima repetit. decis.* 344. *par.* 2. *per tot. & signanter num.* 4. *cum seqq.*

Indeq; sicut ipsa prima substitutio vti comple-
11 ctens vulgarem, & Fideicommissariam plura tempora continet tàm ante, quàm post aditam hæreditatem, vt tradunt *DD. in dicta l. Centurio ff. de vulgar. & pupillar.* Ità pari modo Reciproca subsequenter adiecta quoad omnes fideicommissariam importat, & vtrumquè continet tempus attentis verbis, quibus concepta fuit, ibi: *Quos*
12 *simili modo alterum alteri substituit &c.* quæ relatiua sunt, & repetitiua omnium qualitatum in superiori substitutione expressarum. *Alciat. consil.* 531. *num.* 6. & *seqq. lib.* 1. *Ruin. consil.* 169. *nu.* 3. *lib.* 4. & *seqq. Modern. Mantuan. contr.* 70. *nu.* 4. *Gratian. discept.* 769. *numer.* 40. *Card. Caual. decis.* 162 *num.* 2. *Rot. in Auximana fideicommissi* 22. *Martij* 1638. *coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Idquè confirmatur.*

Eo magis quià vltimo loco substituti fuerunt pro medietate hæreditatis Cippus Domus Testatoris, & pro alia mediatate Societas Sanctissimæ Trinitatis Vrbis, si Laurentius, Agata, & Magdalena omnes morerentur sine filijs, ibi; *Et casu quo prædicti Laurentius, Agata, & Magdalena omnes morerentur sine filijs legitimis, & naturalibus, tunc, & eo casu substituit eis &c. pro medietate &c.*
13 Cum enim propterà filij vnius ex vocatis excludant substitutum in totum, ex quo ob illud nomen collectiuum *omnes*, & subsequentem dictionem restrictiuam *tunc, & eo casu* in omnibus conditio adimpleri debet, vt substitutus admitti possit *Ripa in l. hæredes mei. §. Cum ita num.* 143. *ff. ad Trebell. Rim. Iun. consil.* 412. *num.* 43. & *seq. lib.* 4. *Cephal. consil.* 166. *nu.* 21. & 22. *lib.* 2. *Honded. consil.* 65. *num.* 24. *lib.* 2. *Peregr. consil.* 31. *num.* 4. *lib.* 3. *Simon de Pret. vbi supra dubit.* 3. *sol.* 2. *numer.* 9. & 10. *fol.* 310. *Fusar. de substit. quæst.* 473. *numer.* 118. & 119. *Modern. Mantuan.*
14 *contr.* 521. *num.* 23. 28. & 29. Sequitur pernecesse, quòd inter omnes inducta fuerit reciproca fideicommissaria, & sic quòd filij vnius substituti sint in portione Patruorum, cum alias non excluderent substitutum in totum iuxtà mentem Testatoris, quæ præcipuè attendi debet vulg. *l. In Conditionibus ff. de condition. & demonstrat.*

Nec in proposito Monasterium S. Siluestri, in
15 quo Magdalena Professionem emisit, succedere potest loco filij, quià ipsi non conueniunt verba, *legitimos, & naturales*, quibus filiorum sub-
16 stitutio concepta fuit, quæ propterea designant solos filios natos per naturam, vt reproban. *Ca-*

strens. contrarium tuentē in *Auth. nisi Rogati C. ad Trebell.* in terminis respondet *Rota in Romana fideicommissi de Incoronatis 13. Maij 1639. §. Ex quibus verbis coram bo: me: Pirovano.*

Constat itaquè ex prędictis de fideicommisso, eiusquè purificatione ad fauorem Elisabeth; Cumque Hospitium sit subiectum fideicommisso vti subrogatum loco aliorum bonorum fideicommissi, ex quo fuit emptum mediante assignatione Census, & Domus Andreæ fideicommittentis; Ideò ex persona eiusdem Elisabeth super eo competit Immissio Vincentio de Cocchis, & Consortibus illius filijs, & hæredibus non secus ac si competeret in bonis à Testatore possessis, *Buratt. decis. 229. num. 9. Rota in Interamnen. Prædij 31. Ianuarij 1642. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. Non releuat, & in Romana Locorum Montium 3. Iunij 1650. coram R.P.D. meo Meltio §. Quibus non aduersatur.*

Et ità vtraquè &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MVTIS.

Lunæ 15. Iunij 1654.

ARGVMENTO.

Non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Dos non est detrahenda ex bonis fideicommisso subiectis, extantibus alijs bonis liberis.*

2 *Filij succedunt in hæreditate Patris pro æquis portionibus.*

3 *Filij coæqualiter succedere debent, & inter illos seruanda est æqualitas in diuisione hæreditatis paternæ.*

4 *Confessio probat contra confitentem, & habentem causam ab eo.*

DECISIO CCCCLXI.

IN postrema decisione emanata super fideicommisso Valeriani de Mutis 27. Iunij 1653. confirmando præcedentem sub die 1. Decembris 1651. coram me, dictum fuit, Dandam esse Immissionem Fratribus de Mutis super Rubris tantum 22. cum dimidio, factis prius detractionibus iàm firmatis; Quià vt ibi dicitur §. *Omissa enim*, Partes hinc indè concorditer conueniebant, quòd dictus Valerianus Testator pro eius tertia parte vsquè ad obitum possedit Rubra 151. Casalis controuersi; Cumque reliquerit duos filios, nempè Cæsarem, & Britium pars vnius cuiusquè illorum constituit 75. cum dimidio, & sic detractis à portione Cæsaris, hodiè solùm petita Rubris 30. assignatis pro dotibus Lucretiæ, & Luciæ eius filiarum remanet solùm in Rubris 45. quorum medietas spectans ad Alexandrum alterum in Sententia Rotali, non excedit dicta Rubra vigintiduo cum dimidio.

Verùm reproposita hodie Causa, resolutum fuit, dictam postremam Decisionem esse reformandam; quià cum eidem Cæsaris vti vocato ad alterum fideicommissum à Iacobo Fratre Valeriani constitutum, & in eius persona terminatum obuenerint plura bona, & signanter alia portio huiusmet Casalis, quæ pœnes eum, & Britium Fratrem libera remanserunt, vt decisum fuit 30. Ianuarij proximiprętеriti omnibus Informantibus, & Decisioni acquiescentibus, consequens est, vt detractiones dd. dotium, & æris alieni ex eius persona prætensæ non sint faciendæ ex rata bonorum Fideicommissariorum Valeriani, sed ex alia, alijsque bonis illi ex Testamento dicti Iacobi obuentis, quæ Immunia sunt ab omni one-
1 re fideicommissariæ restitutionis; Nàm extantibus bonis liberis minui non debent fideicommisso subiecta, vt millies respondit Rota, & signanter in Decisionibus relatis in *Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij 1641. coram me §. Imò nulla videtur, & §. sed tollitur in fine.*

Nec subsistit, quòd vtraque Casalis portio, tàm Valeriani, quàm Iacobi simul iuncta non excedat dicta Rubra 151.

Contrarium enim in facto deducebatur; nàm Ioanni Francisco de Mutis condomino Casalis controuersi tres eius filij æqualiter successerunt,
2 nempè Valerianus, Iacobus, & Nicolaus, & sic vnicuique ipsorum de Iure obuenit tertia pars singulorum Corporum in illius hæreditate repertorum Iuxtà dispositionem *text. in l. Inter filios C. fam. ercisc.* Valerianus autem pro sua tertia parte d. Casalis Iure proprio possedit rubra 151. vt firmatur in omnibus præcedentibus Decisionibus coram me emanatis. Totidemque Rubra 151. pro alia eius tertia possedit Nicolaus; nàm Hieronymus eius filius die 24. Martij 1568. ex dicta tertia ad eius Patrem delata vendidit q. Carolo de Mutis rubra 103. pretio scut. 70. monetæ pro quolibet rubro,& die 8. Iulij eiusdem anni eidem Carolo tradidit in Causam Dotis Faustinæ eius filiæ alia rubra 48. pro residuo dictæ tertiæ, vt constat ex publicis Instrumentis relatis in *Summ. Actorum num. 1. & 2.* Vndè tertia pars dicti Iacobi cohæredis debet ascendere ad eandem
3 quantitatem rubrorum 151. sicut postulat ratio coæqualis successionis, & seruandæ inter liberos æqualitatis, vt dixit *Rota coram Buratt. decis. 480. num. 8. & in recent. decis. 345. num. 15. par. 8.* & consequenter iuncta cum propria portione Valeriani constituit rubra 302.

Idquè comprobatur ex quo Cæsar 11. Iulij 1543. super portione dicti Casalis sibi obuenta imposuit annuum Censum scut. 30. & in Instrumento Impositionis iure iurando asseruit ad huc pœnes ipsum remanere ad minus rubra 125. *dicto Summar. num. 5.* Ac successiuè vltrà quantitatem rubrorum 30. assignatam filiabus, Alexander eius filius anno 1583. vendidit bo: mem: Camillæ Perettæ quoddam residuum rubrorum 82. cum
4 dimidio eodem *Summario num. 7.* Assertio enim Cæsaris, & venditio facta ab Alexandro eius filio probant contra reos conuentos habentes Causam ab illis *vulg. l. cum à matre C. de rei vindic. Card. Seraphin. dec. 828. num. 5. Buratt. decis. 733. pariter num. 5.*

Et ità vtraquè &c.

PERVSINA FIDEICOMMISSIMI DE Rodulphis.

Luna 15. Iunij 1654.

ARGVMENTO.

Non indiget.

SVMMARIVM.

1 *Exactoris deputatio, licet sit generaliter facta, recipit tamen restrictionem secundum subiectam materiam.*

2 *Exactoris deputatio licèt sit generaliter facta, regulatur tamen à sua causa præcedente.*

3 *Filij pupilli, non præsumuntur penes se habere alia bona, quàm paterna, præsertim attento breui tempore, quòd post obitum Patris intercessit.*

4 *Identitas Census iustificatur, quoties concordat, tam quantitas, quam nomina Impositoris, & Emptoris.*

5 *Plura-*

5 *Pluralitas in dubio nunquam præsumitur.*
6 *Læsio plenas probationes requirit.*
7 *Probatio adeo plena non exigitur, quando non agitur ad rescissionem transactionis, sed solum prò obseruantia pacti in ea appositi.*
8 *Tutor tenetur ratione officij custodire librum computorum; quem constat habuisse ab exactore, vt propterea nec admittatur ad Iuramentum.*
9 *Obligatio primæua per transactionem extinguitur, nisi fuerit in ipsa transactione.*

DECISIO CCCCLXII.

SVb generali dubio, An esset locus rescissioni transactionum 14. Iunij 1652. negatiuè resoluto dictum fuit, septimam partitam scut. 8126. & baioc. 80. de quibus Europa quietantiam fecerat Tranquillo de Bartellis Exactori, seu Depositario demendam esse à Calculo à Rodulphis exhibito, quià præsumebantur prouenire non ex proprietate bonorum fideicommissariorum, sed potius, vel ex illorum fructibus ad Europam, eiusque filios spectantibus, vel ex Capitalibus Censuum retrouenditorum, quæ illa in secunda Transactione acceperat pro legitima eorundem eius filiorum.

Sed de ordine Rotæ restricta disputatione ad hanc septimam partitam die 26. Ianuarij proximipreteriti, resolutum fuit Decisionem esse reformandam, dictamque partitam non esse à Calculo demendam; Quià præsumptio, quòd dicta scuta 8126. 80. proueniant ex fructibus cessabat, ex quo Iulius Cæsar Testator ab Europa eligi mandauit Depositarium ad solum effectum recipiendi Capitalia Censuum deindè reinuestienda in alijs Censibus, vel bonis stabilibus. Ideoque tàm illius electio, quàm exactiones deindè ab eo factæ referri debeant ad Causam præambulæ dispositionis, & factæ dicantur in executionem præcedentis præcepti de sola proprietate loquentis, attenta præcipuè tenuitate fructuum vix sufficientium pro substentatione, & propria Confessione ipsius Europæ, quòd pecuniæ à Depositario exactæ, & consignatæ in emptionem bonorum Stabilium, & Censuum erogatæ, & inuestitæ fuerant, quod non congruit fructibus ad Europam, & filios spectantibus, sed proprietati ex Testatoris præcepto reinuestiendæ. Et cessare etiàm videbatur, quòd saltem prouenerint ex Capitalibus ab Europa receptis ex Causa dictæ legitimæ; Quià in dicta secunda transactione ipsa asseruit Census receptos esse extinctos, quod verificari non poterat in Censibus 27. annis antè à Depositario retrouenditis, & reinuestitis.

Verùm reproposita hodie Causa Domini non dubitarunt, quòd dd. pecuniæ non proueniant ex fructibus, sed ex proprietate bonorum fideicommissariorum, licèt Feruli nuper exhibuerint publicum Instrumentum Deputationis dicti Depositarij non restrictæ ad pecunias fideicommissarias, sed generalis comprehendentis omnes ad dictos filios quoquo modo spectantes *eorum Sum-*
1 *mario num.*1. Quià huiusmodi generalis Deputatio restrictionem recipit secundùm subiectam materiam *l. si stipulans ff. de vsur. Corn. consil.*239. *num.*5. *lib.*1. *Rota decis.* 591. *num.* 11. *par.*1. *diuers. coram Buratt. decis.* 679. *num.* 7. *& in recent. decis.*
2 682. *num.* 29. *part.* 8. atque regulariter à sua Causa præcedente *ex theor. Bart. in l. adductis* §. *his*
3 *positis*; Cumque alia bona, quàm paterna apud filios pupillos non extarent, & industrios tunc adfuisse non præsumantur præsertim attento breui tempore inter obitum Patris, & exactiones ad *text. in l.* 2. *C. de Patr. Potest. Menoch. consil.* 207. *num.* 12. *Ciriac. controu.* 38. *nu.* 15. *Surd. decis.* 15. *num.* 10. *cum seqq. Rota in Romana Redditionis rationis* 23. *Ianuarii præteriti coram Reuerendissimo D. meo Pentingerio* §. *Hoc siquidem* vtiquè ad eadem paterna bona dicta Deputatio restringitur, & exactiones eius vigore subsequutæ, tàm ingentes quantitatis scut. 8126. 80. de proprietate inuestienda, non autem de fructibus non inuestiendis, & vix sufficientibus pro familia factæ præsumuntur, donec contrarium concludenter iustificetur, & comprobatur in *d. secunda decis.* §. *Attenta præcipuè cum seqq.*

Sed debilitatam æstimarunt responsionem, quòd non proueniant ex capitalibus censuum ab Europa receptis ex causa dictæ legitimæ, ideoque in hac parte reformandam esse dictam secundam decisionem pro summa inferius exprimenda: quoniam ex alijs publicis instrumentis nouissimè pariter productis, & relatis *in dicto num.* 2. ostensum fuit, quod rata scutor. 2950. verè prouenit ex dictis capitalibus, nempè scut. 500. sortis principalis census cum Petro Iacobo Iuliani de Rubeis, scuta 250. duorum censuum cum Horatio Ludouici Cappoli, scut. 300. cum Rodulpho Hieronymi Banchetta, scut. 200. cum Becto Thomæ Derutæ, scut. 300. cum Iosepho Raynaldo de Beuagna, alia scuta 300. cum Sebastiano Alexandri Rustici, scuta 200. cum Bartholomeo Nerone, & scut. mille cum Magnifico de Magnificis, vt patet ex combinatione dd. instrumentorum *d. num.* 2. cum descriptione censuum receptorum in dicta secunda transactione relata in *Summ. impresso illorum de Rodulphis primæ positionis num. sub lit. B. C. & D.* atque ideò è dd. scut. 8126. 80. quæ d. secunda decisio refert in creditum fideicommissariorum detrahenda sunt præfata scuta 29 0.

Eodemque modo videntur detrahenda alia scuta 907. 73. nempè scuta 350. ad Bartellum peruenta pro sorte duorum censuum, quos Europa proprio nomine emit post obitum viri à Iosepho Victorino de Assisio, & à d. Rodulpho Danzetto *d. Summ. Ferulorum d. num.* 2. *lit. D. & H.* scut. 500. sortis principalis census cum Laurentio de Socijs, qui licet non fuerit in decisione comprehensus, eiusque capitale exactum fuerit à d. Depositario, attamen iam Europa huiusmodi exactionem manifestauerat de anno 1628. & Rodulphis recompensam dederat mediante publico instrumento relato in *Summ. Ferulorum primæ positionis num.* 3. & alia scut. 57. 73. quæ Bartellus exegit occasione fructuum *d. hodierno Summ. d. num.* 2. *lit. B. & F.* ad Europam, & filios proprio Iure spectantium, & sic detractis à d. scut. 8126. 80. omnibus dd. Partitis in totum constituentibus scuta 3857. 73. remanent in creditum fideicommissariorum sola scut. 4269. 7. ad formam transactionum repartienda.

Nec subsistit, quod census scut. mille cum Magnifico de Magnificis per Bartellum exactus sit diuersus ab assignato Europæ, ex quo ipsa illum recepit pro non extincto, iste autem longè antè fuerat extinctus, ex quo Magnificus ex solutione facta Bartello quietantiam reportauit etiam pro Comite Ludouico de Marscianis.

Primum enim corruit, aduertendo, quod in assignationem Europa non recepit hunc censum pro non extincto, imò dixit maiorem partem censuum

censuum assignatorum fuisse priùs ab ipsa, eiusque filijs extinctam, vt deducitur in *d. 2. decis. §. cessare etiam*. Secundum verò euanescit, quia quietantia reportata fuit etiam nomine Ludouici, ex quo (vt ibidem dicitur) eius intuitu, & contemplatione Magnificus d. censum imposue-
4 rat: cumque de cætero concordet tàm quantitas, quàm nomina impositoris, & emptoris satis exinde resultat identitatis iustificatio, & exclu-
5 ditur pluralitas, quæ nec in dubio præsumitur *Bald. cons. 344. sub numer. 2. lib. 2. Aquin. cons. 198. numer. 1. & 2. & cons. 282. lib. 2. Surd. cons. 80. numer. 13. & seq. Menoch. de arbitr. cas. 213. num. 9. præsumpt. 15. numer. 6. & 7. lib. 6. Buratt. decis. 283. num. 1.*

Ex eo autem, quod d. partita est reformanda in dd. scut. 3857. 73. inferri non potest, quod pro reliquis scut. 4269. 7. æquiuoca remaneat præsumptio d. secundæ decisionis, & sic excludatur læsio plenas exigens probationes; quoniam
6 pro d. quantitate, quæ concludenter non iustificatur prouenire ex capitalibus in causam d. legitimæ per Europam receptis, præsumptio, quòd proueniant ex proprietate fideicommissaria omninò subsistens, & firma remanet, quippe quæ optimis nititur fundamentis, tàm tenuitatis fructuum, quàm propriæ confessionis ipsius Europæ, quod fuerant inuestita, quæ in solo capitali censuum fideicommisso subiectorum ex præcepto Testatoris reinuestiendo verificari potest; cumque
7 hodie amplius non allegetur læsio, nec agatur pro rescissione transactionum, sed solùm pro obseruantia pacti ibidem appositi habendi rationem ad fauorem fideicommissariorum de omnibus in futurum detegendis non exigitur adeo plena probatio, exfirmatis *in d. 2. decisione §. vltimo*.
8 Præsertim dùm Feruli non exibent librum Bartelli, quem ad manus Europæ ipsorum Auctricis deuenisse ipsamet confessa fuit, & tanquam tutrix custodire tenebatur ratione officij, vt propterea nec admittatur iuramentum, vt probant authoritates allegatæ *in d. dec. §. eoque facilius*, nullate-
9 nus subsistente, quòd huiusmodi obligatio custodiendi extincta fuerit per dictas transactiones, quia obiectum forsan procederet, si nihil ibidem fuisset reseruatum, in quibus terminis loquitur *Seraph. decis. 234. num. 1.* alijque in contrarium adducti, secus autem dum expressè reseruatum fuit quidquid ibi adnotatum non reperiretur, signum euidens, quòd partes intellexerunt, illum semper esse custodiendum, vt dignosci posset quid adnotatum, & quid omissum.

Et ità vtraque &c.

ASTORICEN. SEV NVLLIVS Iurisdictionis.

Ven. 19. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Abbas, cui per Priuilegium Papæ fuit concessa iurisdictio alicuius oppidi, illam potest exercere priuatiuè quoad Episcopum licet oppidum sit intra fines illius Diœcesis, qui Abbas non potest in præiudicium successorum Iura Abbatiæ ex huiusmodi priuilegio competentia compromittere absque Beneplacito Apostolico, & per consequens laudum fauore Episcopi prolatum, non afficit successores Abbatiæ, & ex quibus huiusmodi Beneplacitum probetur neque sufficit præsumptum ex lapsu temporis, cum requiratur copulatiuè obseruantia dicti laudi, & quænam obseruantia sit sufficiens, & quomodo probetur, & quando priuilegium dicatur in forma probanti productum, quamuis sit transumptum.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet intentionem fundatam de iure super omnimoda Iurisdictione in omnibus locis existentibus intra fines propriæ Diœcesis.*
2 *Episcopus, seu eius Vicarius explorare debet voluntates Puellarum volentium ingredi Monasterium.*
3 *Amplia vt hoc habeat locum etiam in Monasterijs exemptis ab illius iurisdictione.*
4 *Oppidum separatum à Iurisdictione Episcopi per Priuilegium Papæ, & Abbati concessum, quamuis sit intra limites eius Diœcesis, non dicitur amplius in Diœcesi, nec Diœcesis Episcopi.*
5 *Sed appellatur propria Diœcesis Abbatis.*
6 *Abbas, cui per priuilegium Papæ fuit concessa iurisdictio alicuius Oppidi, ipse ibidem dicitur Ordinarius, & Diœcesanus.*
7 *Abbas, cui per Priuilegium Papæ clausula sublata, & decreto irritanti munitum fuit concessa iurisdictio alicuius Oppidi, potest ibi exercere omnes actus iurisdictionales priuatiuè quoad Episcopum.*
8 *Abbas non potest in præiudicium successorum Iura Abbatiæ competentia compromittere absque Beneplacito Apostolico.*
9 *Beneplacitum Apostolicum dum fuit reseruatum, exindè clarè arguitur illud præcedenter non fuisse concessum.*
10 *Beneplacitum Apostolicum ex lapsu temporis 30. annorum non præsumitur, nisi concurrat obseruantia.*
11 *Obseruantia dum est minus remota ab actu celebrato, non est attendenda, nec facit præsumere Beneplacitum Apostolicum ex lapsu temporis.*
12 *Obseruantia certitudinalis, & pacifica requiritur ad præsumendum Beneplacitum Apostolicum ex lapsu temporis 30. annorum.*
13 *Beneplacitum Apostolicum, vt præsumatur ex lapsu 30. annorum requiritur continuata, & successiua obseruantia per dictum tempus.*
14 *Declara ab hac obseruantia sit detrahendum tempus litis.*
15 *Scripturis potius credendum est, quam testibus.*
16 *Transumptum Priuilegij dum seruatis seruandis fuit in actis productum, & ab altera parte nihil de eo fuit oppositum plenam fidem meretur.*

DECISIO CCCCLXIII.

Constare de iurisdictione Abbatis Villæ Franchæ priuatiuè quoad Reuerendissimum Episcopum Astoricen. proposito particulari dubio
1 hodie Domini responderunt; quia licet Episcopus habeat intentionem fundatam in dispositione Iuris communis super omnimoda iurisdictione in omnibus locis existentibus intrà finem propriæ Diœcesis *c. conquerente de offic. ordin. c. cum Episcopus eod. tit. in 6. c. constitutus de Relig. domib. c. omnes Basilicæ 16 quæst. 7.* & signanter ipse, seù eius
2 Vicarius explorare debeat voluntates puellarum volentium ingredi Monasterium iuxtà dispositionem *Sac. San. Trident. Synod. sess. 25. c. 17. de Re-*
3 *gular.* quam habere locum etiam in Monasterijs exemptis tradit *Barbos. de offic. & potest. Episc. alleg. 100. num. 4. & de Iur. Eccles. lib. 1. c. 44. nu. 9.* vbi refert plures declarationes Sac. Congregationis Eminentissimorum DD. Cardinalium Sacri Concilij Tridentini interpretum.

Nihilominùs quia d. Abbas exhibuit amplissimum

simum Priuilegium *fel. rec. Clementis VII.* *anno incarnationis Dominicæ* 1533. *3. Kalend. Ianuarij*, suique Pontificatus anno 2. ipsius Antecessori concessum, in quo d. Pontifex separauit penitus Oppidum Villæ Franchæ, eiusque Ecclesias, & homines à iurisdictione Episcopi, & inhibendo nè desuper amplius se ingereret, eandemque Iurisdictionem omnimodè concessam Abbati preter Sacrorum ordinum collationem eius *Summ. num.* 1. vtique dictum Oppidum exindè effectum fuit
4 Territorium separatum, quamuis sit intra limites Diœcesis Astoricensis, & non dicitur amplius in Diœcesi, nec Diœcesis Episcopi *glos. in Clem. prima §. volumus in verb. Diœcesanis ibique Card. num. 2. in 4. quæst. Abb. num. 15. Imol. num. 28. & Vitalian. num. 4. de for. compet. Franc. in c. 2. §. statuto num. 10. ad fin. vers. sed si per Priuilegium de Constit. in 6. Rot. decis. 207. sub num. 5. vers. quæ quidem par. 2. diuers. coram Card. Sereph. decis. 1278. num. 4. & coram Martin. Andr. decis. 54. numer. 5.*
5 sed appellatur propria Diæcesis Abbatis. *Anch. in c. postulasti num. 45. de for. comp. Gratian. discept. for. cap. 212. num. 33. Rot. decis. 100. sub num. 3. apud Modern. de Iur. Abbat. & in Montis Cassinen. Iurisdictionis 27. Martij 1651. coram R. p. d. meo Bichio §. quapropter ipse*: ibidem dicitur ordina-
6 rius, & Diæcesanus iuxtà *gloss. singularem in d. Clem. 1. d. §. volumus d. verb. Diæcesanis Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 24. num. 127. & 132. Gratian. d. cap. 212. num. 9. Modern. Carpen. Controuers. forens. cap. 220. num. 71. lib. 2.* cum alijs plenè allegatis in *Auellina Iurisdictionis 4. Iulij 1646. coram Eminentiss. D. Card. Ottbobono §. quia cum in casu*,
7 atque ideò priuatiuè quoad alios omnes actus Iurisdictionales ibi exercere potest, cum prædictum Priuilegium clausula sublata, & decreto irritanti munitum priuatiua iurisdictio ipsi concessa dicatur, vt aduertunt *Garlinz. cons. 142. num. 21. & 22. Gratian. d. cap. 212. num. 112. & 113. Rot. apud modern. de Iur. Abbat. decis. 117. num. 3. & 4. vers. prætereà tom. 3. & in dicta Montis Cassinen. Iurisdictionis coram R. p. d. meo Bichio §. vlt. in fin.*

Non obstat laudum triennio post latum à Cardinali Quinencio, & alijs compromissarijs, quo Iurisdictio per dictum Priuilegium concessa restricta, & moderata fuit.

Quia Abbas illius temporis non potuit in præ-
8 iudicio successorum Iura Abbatiæ ex dicto Priuilegio competentia compromittere absque Beneplacito Sedis Apostolicæ *c. veniens de transact. Vitalian. in Clem. 1. numer. 57. de offic. vicar. Calder. cons. 5. num. 1. de confess. Castr. cons. 336. num. 3. lib. 1. Card. Seraph. decis. 1278. num. 3. in recen. decis. 480. num. 40. par. 1. in Rauen. exemptionis 22. Iunij 1640. coram Reuerendiss. D. Salamantino. §. quinimò* cum alijs in puncto allegatis *in Papien. manutentionis 13. Martij præteriti coram R. p. d. meo Pentingerio §. non obstat laudum cum seqq.*

Huiusmodi Beneplacitum non probatur ex assertione dicti Cardinalis in illis verbis, ibi: *& ferendo ad dictum debitum effectum totum quod dictum est per suam sanctitatem Summ. Episcopi num. 9.* siuè quia non concludunt præcisè Beneplacitum Apostolicum, siuè etiam quia illud non processisse
9 concluditur ex lectura eiusdem laudi, dum intrà expressa legitur ipsius reseruatio, ibi: *relinquunt in totum Beneplacitum suæ sanctitatis*: ex indè enim clarè arguitur, illud præcedenter non fuisse concessum, vt alijs allegatis dictum fuit *in Acernen. Vicarij 1. Iulij 1651. coram R. p. d. meo Bichio & in Cathacen. bonorum cor. me 8. currentis §. aut verò.*

Minusuè allegari potest præsumptum ex lapsu
10 temporis, quia copulatiuè requiritur obseruantia, vt respondit. *Rota apud Put. decis. 7. de præsumpt. coram bon. mem. Coccin. decis. 301. num. 2. & 3. in Perusina Reintegrationis 3. Iunij 1544. coram Reuerendissimo Tarraconen. in Compostellana Parochialis 10. Februarij 1645. coram* R. *p. d. meo Verospio §. Quia cum ex titulo circa finem in eadem Acernen. Vicarij 30. Maij 1650. coram Eminentissimo D. Card. Ottbobono §. final. & prius in Caietana bonorum 10. Iunij 1648. §. præsumptio autem coram me*, ad quam probandam non sufficiunt aliqui actus Iurisdictionales gesti ab Episcopo ab anno 1601. citrà; Tum quia hæc obseruantia est nimis
11 remota à laudo lato per 80. ferè annos anteà, & sic non videtur attendenda, vt admisit *Rota in Maioricen. Iurisdictionis 8. Aprilis 1645. coram R. p. d. meo Bichio §. 2. specificè vers. tum etiam quia, & 7. Martij 1636. corā Reuerendiss. Terracinen. rec. dec. 105. num. 9. & 10. part. 7. & in Barchinonen. Iurisdictionis*, cum de eodem tempore dentur alij actus iurisdictionales exerciti ab Abbate, & signantèr circa ipsam explorationem voluntatis Puellarum d. eius *Summ. numer.* 3. non potest ex
12 actibus allatis pro Episcopo adduci obseruantia certitudinalis, & pacifica, qualis ad hunc effectum requiritur, vt dixit. *Rota in Augustana Decimarum 10. Iunij 1635. coram bon. mem. Cardinali Macchiauello in recen. decis. 305. numer. 11. d. part. 7. cum alijs allegatis per add. ad Gregor. decis. 354. sub numer. 18. vers. & etiam de huiusmodi.* Tùm demùm quia obseruantia debet esse continuata,
13 & successiua per 30. annos, vt dictum fuit in d. *Acernen. Vicarij coram D. Cardinali Ottbobono dicto §. vltimo in fin. in Romana Deuolutionis Domus 4. Decembris 1651. coram D. meo Bichio §. final. & in Comen. Funeralium 16 Martij proximè præteriti in fin.*
14 *coram me*, & tamen à d. anno 1601. vsque ad motam litem de anno 1615. cuius tempus est subducen. *Card. Seraph. decis. 1027. num. 13.* non sunt elapsi 30. anni, vt patet.

Nec releuant Testes pro Episcopo examinati deponentes, quòd ipse solus exercuit iurisdictionem eius *Summ. num. 11.* quia contrarium proba-
15 tur ex scripturis pro Abbate supra recensitis, quibus magis est credendum, quàm testibus *l. census. C. de probat. glos. in c. 30. loco verb. testium eod. tit. Rot. dec. 64. num. 17. part. 5. recen. coram Duran. dec. 131. nu. 3. cum cæteris congestis in Comen. Collegij 15. Decemb. 1653. coram R. p. d. meo Priolo §. quando enim*, ponderando præsertim, quod Episcopus aliquando petijt licentiam ab Abbate exercendi iurisdictionem in hoc Oppido *d. Summ. Abbatis num. 4.* quod clarius excludit veritatem depositionis dd. testium.

Demum nec refert, quod d. Priuilegium Cle-
16 mentinum non sit in forma probanti; quia cum fer. fer. iudicialiter productum fuerit, & tunc temporis pro parte Episcopi nihil oppositum, plenam proinde fidem meretur, quamuis sit transumptum, vt dixit *Rot. dec. 664. nu. 2. & 3. par. 3. recen. & in Romana fideicom. 21. Iunij. 1652. cor. R. p. d. meo Verospio §. vlt.* Vltrà quod non videtur posse controuerti ipsius existentia, dùm de ipso, eiusque substantia indiuidua mentio facta fuit in supradicto laudo per Episcopum adducto, quod etiam excludit pretensionem, quod illud non fuerit vsu receptum.

Et ità vtraque &c.

RO

ROMANA VINEÆ.

Lun. 22. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Dominium directum licet ad effectum deuolutionis sit plenè, & concludenter probandum, attamen ad effectum recognitionis, & perceptionis Canonum, Leuiores probationes sufficiunt; & probatur dominium adhunc effectum ex enunciatiuis ipsius dominij, & Proprietatis ex promissionibus soluendi Canones, & ex susceptionibus terminorum ad illos soluendum, in Instrumentis publicis emanatis. Dominium bonorum quanto tempore præscribatur ad effectum deuolutionis, & quanto tempore ad effectum percipiendi Canones, & contra quos præscriptio non possit incipere, & contra quos incæpta non currat, & quomodo interrumpatur, & quando ea completa competat aduersus eam restitutio in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Dominium directum, quando de eo principaliter non agitur ad effectum deuolutionis, sed tamen incidenter ad solum effectum recognitionis, & perceptionis Canonum, exacta non requiruntur, sed leuiores probationes sufficiunt.*

2 *Hæres institutus in Testamento ex subsequuta bonorum possessione præsumitur hæreditatem adiuisse.*

3 *Dominium directum ad solum effectum recognitionis, & perceptionis Canonum probatur ex enunciatiuis ipsius dominij emanatis in publicis Instrumentis, & actualibus promissionibus soluendi Canones, & susceptione termini ad illos soluendum.*

4 *Amplia hoc procedere tam contra ipsos enunciantes, & promittentes, quàm contra illorum successores, nedùm vniuersales, sed singulares.*

5 *Dominium directum ad effectum deuolutionis non iustificatur ex perceptionibus Canonum nisi adsint solutiones per integrum lapsum 30. Annorum continuatæ.*

6 *Declara hoc non procedere quando agitur de probando dominio ad solum effectum solutionis Canonum, cum tunc sufficiat lapsus breuioris temporis.*

7 *Sententia iniusta non potest in rem indicatam transire.*

8 *Præscriptio dicitur interrupta per citationem ad soluendum.*

9 *Præscriptio vt possit dici completa est subducendum tempus minoris ætatis.*

10 *Præscriptio contra pupillos durante pupillari ætate non potest incipere.*

11 *Præscriptio cæpta contra defunctum non continuat contra hæredes pupillos, sed durante pupillari ætate obdormit.*

12 *Ignorantia, semper præsumitur in hærede.*

13 *Restitutio in integrum aduersus præscriptionem triginta Annorum competit hæredi ex capite probabilis Ignorantiæ.*

DECISIO CCCCLXIV.

PRætendentes DD. Felix, & Christophorus fratres de Cincijs ipsorum Authores indebitè fuisse spoliatos Canonibus Vineæ, de qua agitur, Iudicium reintegrationis introduxerunt coram A. C. Caballetto, à quo fauorabilem sententiam reportarunt; Vndè in gradu appellationis Dubitaui 10. Iunij 1652. An ipsi essent reintegrandi ad Canones decursos, & non solutos, & Domini ad rei veritatem melius indagandam mandarunt videri de bono Iure, super quo assumpta hodiè disputatione resolutum fuit, constare de eorum bono Iure.

Præmisso enim, quòd vbicumque non agitur
1 principaliter de Dominio (prout hic) ad effectum illius Canonizationis, & deuolutionis, sed tantum incidenter ad solum effectum recognitionis, & perceptionis Canonum, exactæ non requiruntur, sed læuiores probationes sufficiunt ex *notat. per Bart. in l. quidem in suo num. 4. vers. Secundo Casu ff. de cond. indeb. DD. communiter in l. Iudicia C. de re vind. Socc. Sen. consil. 112. num. 23. lib. 4. Grattan. discept. 912. num. 3. Rota in Romana prætensæ Deuolutionis 28. Iunij 1610. coram Patriarcha Manzanedo in recent. decis. 249. num. 2. par. 1. coram Buratt. decis. 758. sub num. 3. coram bon. mem. Merlino decis. 253. num. 4. in Portuen. Stagni 19. Iunij 1637. coram Card. Panzirolo §. Cum. autem in Romana Vinearum 10. Iunij 1639. §. Nam se fundarunt, & in Romana Saluiani, seù Attentatorum 29. Maij 1641. §. Vineam verò vers. maximè cum non agatur coram Reuerendissimo Salamantino, & in Romana Domorum 13. Martij 1643. coram Reuerendissimo Terracinen. §. 1.*

Sufficientes visæ fuerunt Iustificationes ab Actoribus ad hunc effectum exhibitæ. Celsus enim de Scuttis olim possessor Vineæ controuersæ anno 1526. recognouit se debitorem Authorum de Cincijs occasione Canonis iàm decursis, asseruitque illam esse sub ipsorum Proprietate, & futuros Canones soluere promisit, *Summario Actorum num 12.* Cumque de anno 1543. conuentus fuisset pro solutione decursorum deuenit ad transactionem, in qua præmissa enunciatiua eiusdem Proprietatis Canones hactenus decursos soluere se obligauit intrà certum tempus, remissa quadam portione *dicto Summar. num. 13.* Ac successiuè anno 1548. Vineam vendidit Lucæ Centosanti sub eadem enunciatiua dictæ Proprietatis; & sub expresso onere respondendi Cincijs annuũ Canonem quem actualiter Lucas emptor soluere promisit *eod Summ. num. 14.*

Prædicto Lucæ successit Antonius Nepos, qui
2 ab eo Institutus hæres vniuersalis *summ. num. 16.* ex subsequuta eius bonorum possessione, de qua in eodem *Summar. num. 20.* illius hæreditatem adiuisse præsumitur *§. pro herede Instit. de hæred. qualit. & diff. Bald. consil. 272. sub num. 2. vers. Tertia ratio est lib. 5. Aym. consil. 33. num. 14. Sac. Mem. Gregor. decis. 7. nu. 5.* Iste verò anno 1565. imponendo super dicta Vinea annuum Censum scut. decem venditum Francisco Nardo illam asseruit sub dicta Proprietate existere *dicto nu. 20.* Ac reliquit Margharitam vnicam filiam, quæ nuptias contrahendo cum Bernardino Lucatello de anno 1591. illi in dotem tradidit eandem Vineam, præmissa eademmet enunciatiua dictæ Proprietatis *Summar. num. 2.* Bernardinus verò maritus anno 1596. super illa alium Censum imposuit scut. 22. cum dimidio, idemque asseruit *num. 21.* & pulsatus eodem anno à Lauinia Cincia Cessionaria Francisci Cincij pro solutione Canonum decursorum ad illos soluendum terminum suscepit *num. 22.*

3 Similes enim nedùm enunciatiuæ Dominij, & Proprietatis, sed actuales Promissiones soluendi Canones per publica Instrumenta iure iurando celebrata, & susceptio termini, agnitionem, & Confessionem debiti præseferunt, quæ dominium adhunc effectum optimè probant, vt de susceptione ter-

ne termini est *text. in l. ad solutionem* ibique *Bald. & Salycet. C. de re iudic. Buratt. decis. 144. num. 6. & decis. 887. eod. num. 6.* ac de enunciatiuis, & promissionibus in his terminis probat *Bart. in l. Cum falsa num. 7. vers. prodest tamen C. de Iur. & fact. ignor. Ruin. consil. 31. num. 1. lib. 4. Aym. consil. 20. numer. 11. & consil. 157. num. 6. cum seqq. Menoch. consil. 226. num. 186. in fin. & seq. Card. Seraphin. decis. 1387. numer. 4. & 5. & decis. 1424.*
4 *num. 3.* tàm contra Enunciantes, & promittentes, quàm contra illorum Successores *Ruin. consil. 50. num. 13. lib. 1. & consil. 128. num. 16. lib. 2. Rot. decis. 200. num. 2. par. 1. decis. 193. num. 2. par. 2. & decis. 261. num. 1. par. 5. in dicta Romana Saluiani, seù Attentatorum coram* Reuerendissimo *Salamantino dicto §. Vineam verò*; Etiàm singulares *Rot. decis. 776. num. 1. par. 1. diuers. & decis. 249. num. 3. par. 1. recent.* Et sic tantò magis contra Andream, & Alios de Boanis reos conuentos, qui ex persona Lucretiæ ipsorum matris, & Philippi Lucatelli Patrui titulo vniuersali successerunt dictis Margheritæ, & Bernardino Coniugibus *eod. Summar. num. 17. 18. & 19.*

Accedentibus precipuè solutionibus Canonum
5 per 20. saltem annos *dicto Summar. num. 1.* quamuis enim ad deuolutionem necessaria videatur Iustificatio integri lapsus 30. Annorum per *text. in l. si quis emptionis C. de praescript. 30. annor.* quam in his terminis comprobauit *Rota in recent. decis. 290. num. 4. par. 1. & decis. 359. num. 11. part. 5.*
6 Ad effectum tamen solutionis Canonum sufficit lapsus breuioris tēporis, vt respondit *Rota in Neapolitana Domus 16. Decemb. 1616. coram Otiembergo.*

Non obstat tum sententia Capitolina absolutoria à dicta solutione, quæ tanquam lata de anno 1597. asseritur in iudicatum transacta, Tùm præscriptio ex lapsu temporis abindè decursi desumpta.

7 Sententia enim cum ex prædictis detegatur iniusta in rem Iudicatam transire non potuit *DD. in l. 4. §. Condemnatum ff. de re Iudic. Card. Seraph. decis. 1123. num. 6. Rota in Terracinen. fideicommissi 21. Iunij 1649. coram Me, §. Tertio quoad alios.*
8 Præscriptio verò cum Interrupta fuerit de anno 1642. per Citationem ad soluen. Canones *l. cum notissimi in princ. & §. Immo C. de praescript. 30. annor. Rot. decis. 208. num. 4. par. 1. recent. cum caeteris allegatis in Auenionen. Saluiani 8. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Bichio §. Non est completa* per lapsum 30. annorum, nàm sunt subducendi duo circiter anni, quibus Fiscus bona Francisci posse-
9 dit, nec non subducendum est tempus minoris
10 ætatis Actorum, contrà quos, cum tunc essent pupilli, durante pupillari ætate præscriptio incipere non potuit *l. sicut vers. sed pupillari aetate C. vbi proximè gloss. in l. final. in vers. final. C. in quib. cas. in integr. rest cum alijs per Rotam coram Buratt. decis. 774. num. 3. & in dicta Auenionen. Saluiani*
11 *§. Nequè sublata vers. subducto etiam*; Et cæpta obdormiuit *Balb. de praescript. par. 1. 6. par. princip. num. 33. vers. fallit in praescriptione, & nu. 34. Thob. Non. cons. 2. numer. 22. Marescott. var. resol. cap. 67. num. 24. vers. sed quamuis lib. 2. Rot. decis. 298. num. 12. & 17. ac in Romana, seù Veliterna Pecuniaria 1. Februarij 1649. coram me §. Nec obesse*
12 *poterit vers. huiusmodi enim*; Ac in omnem Casum propter probabilem ignorantiam, quæ semper in hærede præsumitur, *Bart. in l. Emilius 39. num. 5. ff. de maior. Surd. consil. 226. num. 10. & seqq. Eugen. cons. 95. num. 23. lib. 1. Duran. dec. 426. nu. 9.*
13 Aduersus dictam tricenariam præscriptionem competeret restitutio in Integrum, vt latè probat *Thob. Non. dicto cons. 2. num. 23. Rot. decis. 387. num. 1. par. 1. diuers. coram Duran. dicta decis. 426. num. 12. In Bononien. Fideicommissi 22. Iunij 1639. coram R. P. D. meo Bichio §. fin. & in Beneuentana Domus 13. Nouembris 1648. coram Eminentissimo D. Card. Ottbobono §. Nequè releuat.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA DOMORVM.

Lunæ 22. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Conductori, post locationem finitam competit retentio aduersus locatorem pro melioramentis donec sibi reficiantur impensæ legitimè factæ, quòd Ius retentionis transit ad quoscumq; hæredes, siuè vniuersales siuè particulares etiā sine cessione, nec locatori conceditur manutentio exigendi pensiones extincta locatione, sed priuatiuè quo ad eum conceditur Conductori in exactione affictus melioramentorum stante pacto sublocandi donec ea reficiantur, ad quem effectum sufficit vnica tantum exactio.

SVMMARIVM.

1 *Calculus in actis productus inter easdem partes plenam facit probationem.*
2 *Locator, durante locatione habet potiorem causam pro exigendis affictibus quam habeat Conductor pro exigendis melioramentis.*
3 *Conductori competit retentio rei conductæ donec sibi reficiantur impensæ super ea legitimè factæ.*
4 *Retentionis Ius transit ad quoscunque successores tam vniuersales, quàm particulares etiam sine cessione.*
5 *Manutentio in quasi possessione exigendi affictus debetur ex vnica tantum exactione.*
6 *Possessio manutenibilis probatur ex decreto manutentionis.*
7 *Manutentio in quasi possessione exigendi impeditur quando constat de causa in futurum non obligatoria.*
8 *Locatori non competit manutentio in quasi possessione exigendi affictus finita locatione.*
9 *Locatori obstat exceptio melioramentorum quorum vigore melioranti, & habenti causam ab eo competit retentio.*
10 *Manutentio restringitur ad limites possessionis.*

DECISIO CCCCLXV.

Svb die 5. Maij 1653. fuit coram Me resolutum, locationem Domorum, de quibus agitur, non expirasse in primo Nouennio, sed durasse vsquè ad tempus motæ litis, reseruato, vt particulariter videretur, quod tempus esset attendendum, An scilicet primordialis Introductionis Causæ de anno 1639. An verò quando pro parte Iacobæ explicitè oppositum fuit, Locationem esse terminatam, & an sufficeret lis, & oppositio facta per ipsam, vel potius esset necessaria oppositio hæredum Proprietariorum q. Michaelis Floretti Conductoris.

Verùm sublata hac discrepantia mediante actuali disdicta facta Locatoribus die 3. Martij 1651. per acta Bernasconi Notarij Capitolini, tàm à Locis Pijs hæredibus Proprietarijs, quàm à dicta Iacoba legataria, sub die 11. Maij præteriti proposui dubium, An ipsi esset danda manutentio, & à quo tempore, sed ordinatum fuit, vt videretur de bono Iure etiàm ad effectum Manutentionis, super quo assumpta hodiè disputa-

tione

tione ad fauorem eiusdem Iacobæ capta fuit resolutio, quia Florettus Conductor illi legauit sua vita durante annua scut. 150. percipienda ex pensionibus dd. Domorum, quas ex pacto illa meliorauerat cum Impensa scut. 3576. & b. 23.
1 Iuxta Calculum in actis productum, qui inter easdem partes plenam facit probationem, vt dictum fuit in *Romana Reintegrationis 31. Maij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Ottbobono §. Calculus autem, & in Romana rescissionis transactionis 16. Iunij 1651. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado §. Quia præter quod vers. satis etiàm*.

2 Quapropter licèt durante Locatione potior esset Causa Locatorum, ea tamen expirata mediante prædicta actuali disdicta, sicut competeret Floretto melioranti retentio dd. Domorum, donec sibi restituerentur dicta scut. 3575. & b. 23. tàm ex forma Instrumenti Locationis, quàm ex
3 Iuris communis dispositione tribuente Conductori retentionem rei conductæ finita locatione, donec sibi restituãtur Impensæ super ea legitimè factæ *l. Colonus in fin. ff. de vi, & vi armat. Giurb. plures referens decis. 63. num. 11. & seq. Modern. Perus. de manut. obseru. 53. num 17. & 18. Rota in Bonon. Bonorum 18. Decembris 1620. coram bo: mem. Cardinali Fabritio Verospio*; Ità etiàm competit Ia-
4 cobæ eius Vxori, & Legatariæ, quia Ius retentionis transit ad quoscunque Successores, tàm vniuersales, quàm particulares, etiàm sine Cessione *Statil. Pacific. de Saluian. Interd. Inspect. 2. cap. 2. num. 229. Merlin. de pign. lib. 4. quæst. 192. nu. 3. Giurb. d. dec. 63. d. num. 17*.

Et hinc de Consequenti eidem Iacobæ Competit manutentio, cum constet de ipsius actuali pos-
5 sessione exigendi dicta annua scuta 150. tàm ex realibus exactionibus, quarum vnica sufficit ad effectum obtinendi mandatum de manutenendo, vt dictum fuit in *Arboren. Pensionis 1. Iulij 1647. coram Reuerendissimo Terracinen. §. Dantur in Melfien. Pensionis 1. Martij 1649. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. sub §. 1. & in Neapolitana Fructuum 9. Decembris 1650. coram R. P. D. meo Meltio pariter sub §. 1. cum alijs alleg. per d. Mo-*
6 *dern. Perus. obser. 18. num. 37.* quàm ex decreto manutentionis bon: mem: Vespignani Iudicis Reuerendæ Fabricæ S. Petri, ex quo regulariter probatur possessio manutenibilis, *Card. Mantic. decis. 252. num. 2. Rota in Perusina Saluiani 3. Decembris 1646. coram R. P. D. meo Meltio §. Alterum verò vers. Verùm etiam, & in Rauennaten. Bonorum 24. Martij 1653. coram Me §. Secundum verò extremum*.

Et quidem terminata locatione, priuatiuè
7 quoad locatores; quia post finitam locationem
8 constat de Causa in futurum non obligatoria, quæ impedit manutentionem Locatoribus, *Gratian. discept. 310. num. 75. Modern. Perus. vbi suprà obseru. 64. numer. 13. & 14. Rot. apud eundem*
9 *decis. 181. sub numer. 9.* illique obstat exceptio melioramentorum, quorum vigore melioranti, eiusque legatarijs competit retentio ex suprà firmatis.

Quarè resolutum fuit, constare de bono Iure Iacobæ, & illi dandum esse mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi dicta annua scuta 150. priuatiuè quoad Proprietarios pro tempore decurso, & decurrendo post terminatam locationem mediante supradicta disdicta computatis tamen iàm per d. Iacobam receptis, pro tempore verò antecedenti, quo durauit Locatio satisfactis priùs Locatoribus: quià tali mo-
10 do, & non aliter tunc existebat in possessione, ad cuius limites restringitur manutentio *Gregor. decis. 569. num. 3. Buratt. decis. 504. num. 11. Rota in recent. decis. 76. num. 1. part. 5. & in Angbonen. seù Tursien. Massæ communis 3. Iunij 1650. coram Reuerendissimo Tarraconen. in principio*.

Et ità vtraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI IO: MARIÆ de Bologninis.

Veneris 26. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Executio non potest dici attentata, vbi cessat contemptus Iudicis, & præiudicium partis. Hæres grauatus, vt præsumatur satisfactus de detractionibus legitimæ, & Trebellianicæ non est opus iustificare integram illarum satisfactionem, sed sufficit aliqua alienatio, iuncta omissione Inuentarij.

SVMMARIVM.

1 *Attentata cessant, tam in causis Ecclesiasticis, quam prophanis, vbi non adest contemptus Iudicis, nec præiudicium partis.*

2 *Inscriptio super domo apposita* N. N. fieri fecit, *quando constat eandem domum fuisse antea extructam, per necesse referri debet ad solam restaurationem.*

3 Restauratio *simplex non autem noua ædificatio aliquando venit sub verbo* fieri.

4 *Testator, dum in eius Testamento habuit expressam relationem ad fideicommissum ab altero ordinatum, huius relationis vigore omnes substitutiones in illo fideicommisso comprehensæ perinde habentur ac si ad fauorem omnium vocatorum de verbo ad verbum in referente scriptæ, & repetitæ fuissent.*

5 *Femina, quando ab intestato, vel ex Testamento à successione repelluntur, non computantur in numero liberorum ad augendam legitimam, ex municipali dispositione Statutorum Bononiæ.*

6 *Trebellianica potest à Testatore prohiberi, etiam filijs primi gradus.*

7 *Confessio plenè probat contra habentes causam à confitente.*

8 *Detractiones legitimæ, & Trebellianicæ vt censeantur consumptæ, sufficit probare aliquam alienationem iuncta omissione Inuentarij, nec est opus integram satisfactionem ostendere.*

9 *Sententia, in qua fuit dictum* detractis detractionibus deducendis *non dicit deberi detractiones, sed intelligitur illas reseruare, quatenus competant de Iure.*

10 *Sententia vltima, in qua fuit dictum nullas competere detractiones, non discordat, immò est conformis cum prima in qua fuit pronunciatum* detractis detractionibus deducendis.

11 *Attentata non censetur executio quoties cessat dolus Victoris in exequendo.*

12 *Sententia, in qua adest Clausula*, deductis deducendis. *exequi non potest, nisi prius constiterit nihil esse detrahendum.*

13 *Sententia, in qua adest Clausula* deductis deducendis, *potest exequi post quam fuerit per aliam sententiam declaratum nihil esse detrahendum, nec est opus per tres conformes declarari detractiones non deberi.*

14 *Sententia, stante Clausula* sine præiudicio trium conformium, *possunt exequi in ea parte, in qua sunt conformes.*

DE-

DECISIO CCCCLXVI.

Decisionem coram me editam 4. Februarij præteriti hodiè Domini confirmarunt; Quià siuè
1 in Causis Ecclesiasticis, siuè in prophanis attentata cessant quando non adest (prout hic) contemptus Iudicis, nec præiudicium partis, vt prę ter authoritates ibi allegatas in terminis Causæ Prophanæ respondit *Rota coram Card. Caual. decis. 499. num. 6. versic. & vbi in recent. decis. 500. sub num. 5. vers. vltra quod par. 1. & dec. 758. num. 13. par. 3. & in Meleuitana Attentatorum 14. Martij 1640. coram Reuerendissimo D. meo Decano sub §. Similemque declarationem vers. & in specie*.

Contemptus si quidem Iudicis cessat ex deductis in Decisione, & Partis præiudicium, super quo consistit totum huius Causæ momentum, in proposito non adesse latè etiam probatur in eadem Decisione; Quia Palmerijs, & Consortibus prætensa attentata passis, nullæ competunt Detractiones, & sic euanescit ipsorum Interesse: Supponebatur enim consistere ass. detractiones in bonis Francisci Patris Io: Mariæ fideicommittentis, in debitis per Grauatos persolutis, atquè in legitima, & Trebellianica.

Sed bona Francisci cum proueniant ex alio antiquiori fideicommisso q. Ioannis Sen. illius Patris ad fauorem ipsiusmet Taddei de Bologninis purificato ex Iure illius ad ipsum spectant; Et licèt replicetur, quòd præter bona Paterna Fran-
2 ciscus reliquerit aliqua propria, & signanter Palatium habens Inscriptionem *Franciscus fieri fecit*. Attamen præter quod istud iàm anteà extabat in bonis Ioannis, & sic dicta Inscriptio ad restaura-
3 tionem pernecesse refertur, quæ aliquando venit sub verbo *fieri*, vt probat *textus in l. 1. ff. de mort. inferen. & sepulcr. ædifican.* ibi: *ædificare autèm non solum, qui nouum opus molitur, intelligendus est, ve-*
4 *rum is quoque, qui vult reficere*, cum Franciscus relationem in omnibus, & per omnia fecerit ad fideicommissum illud Ioannis Patris *hodierno Summario Taddei num. 3.* huius relationis vigore omnes substitutiones in paterno Fideicommisso comprehensæ perindè habentur, ac si ad fauorem eorundem vocatorum de verbo ad verbum in referente scriptæ, & repetitæ fuissent *l. posthumis §. si paganus ff. de Iniust. rupt. & irrit. testam. l. 1. C. de Codicill. Natt. consil. 483. num. 2. Rot. decis. 386. num. 2. part. 4. diuers. & decis. 470. num. 1. par. 3. recent. ac in Romana fideicommissi de Maximis 15. Aprilis 1644. & 17. Maij 1645. coram R. P. D. meo Peutingerio, ac 28. Ianuarij 1647. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono*.

Debita autem persoluta licèt in Decisione suppositum fuerit ascendere ad libr. 51337. hodiè tamen clarè liquet non excedere libr. 14586. quià secunda partita continens pactum francandi libr. 2000. non esse accepto ferenda, ex quo non constat de solutione, sexta verò, nona, decima, & vndecima constituentes lib. 35751. præter quod pari modo nonnullæ non probantur solutæ, non spectant ad hæreditatem Io: Mariæ, de qua agitur, cum non doceatur dd. summas ad eius manus peruenisse, Detractis autem à dictis libris 14586. tribus partibus Camilli, Fuluij, & Pirri, Pars Æmilij communis Fratris, & Authoris Illorum de Palmerijs, non excedit libr. 3646. 10. Cui contra positis alienationibus factis per eundem Æmilium, & Io: Ludouicum eius nepotem ascendentibus ad libr. 33230. *dicto Summario num. 1. lit. D.* Alienationes superant dictam portionem Debitorum in libr. 29584.

Indeque penitus consumptæ remanent legitima, & Trebellianica; Portio enim legitimæ dicti Æmilij est quarta pars Trientis totius hæreditatis ascendens ad libr. 26984. Nàm valor Integræ hæreditatis fuit libr. 323812. 15. Iuxtà notulam relatam in *dicto Summario dicto num. 1* & sic triens est libr. 107937. quo diuiso inter quatuor partes, quot erant filij masculi Io: Mariæ, nempè prædicti Camillus, Fuluius, Pirrus, & Æmi-
5 lius (cum fœminæ ex municipali dispositione Statutorum Bononiæ *lib. 4. rubr. de success. liberor. patri, vel matr. vel alijs Ascendent. morient. ab intest. §. Declarantes Insuper*, non computentur in numero liberorum ad augen. legitimam, quando (prout hic) ab intestato (vel ex testamento à successione repelluntur.) Quarta pars Æmilii constituit dictas libr. 26984. à quibus detractis libr. 8993. pro tertia parte à Io: Ludouico relicta Claræ matri *d. Summ. num. 7.* quam cessit ad fauorem Taddei *num. 8.* Residuum dictæ Portionis legitimæ reducitur ad libr. 17986. & sic remanentes alienationes illud trascendunt in lib. 11598.

Trebellianica vero est quarta Pars bonorum fi-
6 deicommissi vniuersalis; Quia ex particulari Testator expressè illam prohibuit *d. Summ. n. 9.* quod à Iure est permissum etiàm in præiudicium filiorũ primi gradus Iuxtà opinionem, quam seruat *Rota* comprobatam *coram Card. Seraph. decis. 570. num. 1. coram San. Mem. Gregor. decis. 421. num. 10. ibique Adden. lit. D. in recent. dec. 330. num. 24. par. 5. & in Reatina Successionis 21. Maij 1642. coram R. P. D. meo Peutingerio §. Nam quoad Trebellianicam;* Valor autem bonorum fideicommissi vniuersalis est libr. 182107. 13. 4. *eod. Summ. num. 1. lit. F.* quarum quarta pars ascendit ad lib. 45526. 18. ex quibus demptis tribus portionibus dd. Camilli, Fuluii, & Pirri, portio Æmilii remanet libr. 11381. ex quibus deducta tertia parte relicta eidem Claræ, & cessa Taddeo, reliquum non excedit lib. 7585. 6. 10. & sic adhuc supersunt alienationes in libr. 4011. circiter.

Quòd autem ad Palmerios, non pertineat, nisi quarta pars dd. Detractionum, in dubium reuocari non potest; Quià non habent Causam, nisi mediatam à dicto Æmilio ex persona dicti Io: Ludouici illius nepotis ex Lelio filio legitimato per rescriptum, reliquæ verò tres partes aliorum Fratrum spectant ad Taddeum Iuxtà ipsorum Testamentarias Dispositiones relatas in eius *Summ. additionali num. 1.*

Nec subsistit, quod bona per Æmilium, & Io: Ludouicum alienata non probentur fideicommissaria Io: Mariæ.

Quoniam apotheca in via Aurificum sc. 1600. medietas possessionis Granaroli libr. 2000. & meliotamenta super bonis emphyteuticis aliorum libr. 6000. non controuertuntur, fuisse propria Io: Mariæ; creditum verò cum hæreditate Bartholomęi, quod dempta portione Æmilij, ascendit ad libr. 4180. ab illis exactum fuit iuxtà ipsorum confessionem, quæ contra Palmerios
7 ab eis causam habentes plenè probat *Vulg. l. cum à Matre C. de rei vindic. cum cæteris in decis. allegatis sub §. quoniam illa tria in fin.* domus denique in via Hierusalem libr. 1000. & creditum montis Morellorum libr. 450. si demantur ab alienationibus, adhùc istæ superant assertas detractiones debitorum, legitimæ, & Trebellianicæ in libr.

in libr. 2. 61. quod exuberat, præsertim quia
8 respectu legitimæ, & Trebellianicæ non est opus integram satisfactionem ostendere, sed sufficit aliqua alienatio, vt iuncta omissione inuentarij integrè consumptæ censeantur, vt latè firmatum fuit in *Perusina bonorum* 30. *Maij* 1650. *coram me* relata in *decis.* §. *cum itaque* eoque magis additis fructibus annorum 30. à die motæ litis per reos conuentos perceptis, & considerato valore mobilium solidæ materiæ, quæ verisimiliter aderant in hæreditate fideicommittentis familiæ nobilis, quæ magis illiquidum reddit prætensum creditum detractionum.

Nec refert, quod Fuluius alter ex dictis quatuor fratribus nil prorsus alienauerit; quia Taddeo satis est iustificare, quod alienauerit Æmilius & Io: Ludouicus eius nepos authores collitigantium, ex quorum persona prætendunt detractiones; aliæ autem debitæ tàm Fuluio, quàm Camillo, & Pirro alijs fratribus ad ipsummet Taddeum pertinent vti illorum hæredem fideicommissarium ex suprà probatis.

Denique executio non potest dici attentata sub prætextu difformitatis sententiarum, & commissionis mihi directę cum clausula *sine praiuditio trium conformium in eo, in quo sint conformes*, cum sententiæ de partibus non reseruauerint simplici-
9 ter detractiones, sed addiderint, *detractis detractionibus deducendis*, quod intelligitur, quatenus competant de iure, eo ipso quod coram R.P.D.
10 meo Celso ex professo discussum, decisum, atq; sententiatum fuit, nullas competere detractiones, vltima sententia non discordat, sed concordat cum primis; quia istæ censentur denegare detractiones, si de iure non competant, atque omninò
11 cessat dolus Victoris in exequendo, qui attentatis inesse solet, vt per *Lancell. de attent. par.* 2. *cap.* 4. *lim.* 27. *numer.* 1. & 5. *dixit Rota coram Buratt. dec.* 59. *num.* 14.

Nec obstant decisiones in hac causa emanatæ *coram Reuerendissimo Salamantino, & bo. me. Merlino* firmantes, quod stante d. clausula *deductis*
12 *deducendis*, non potuisset procedi ad executionem, nisi priùs constiterit, nil esse detrahendum,
13 quia non propterea negant posse ad eam deueniri facta discussione; vndè cum in præsenti casu discussio iam facta fuerit, & capta resolutio negatiua, dd. decisiones non repugnant, sed fauent; nec fuit opus tribus sententijs conformibus declarantibus detractiones non deberi; quia sufficit, quod hoc implicitè contineant, quodque de eo fuerit cognitum antè executionem, etiamsi deinde coram me non pręcesserit disputatio dubij particularis, cum ex forma dicti rescripti *sine praiuditio executionis trium conformium in eo, in quo*
14 *sint conformes*, satis iustificata remaneat libertas partis exequendi pro illa rata bonorum, in qua sententiæ conueniunt, vt factum fuit iuxtà *decis. factas coram D. meo Celso*.

Et ità vtraque &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE CLAVIXO.

Vener. 26. *Iunij* 1654.

ARGVMENTVM.

Beneficium in concursu est adiudicandum digniori, Dignior autem reputatur is, qui actualiter inseruiuit Ecclesiæ Beneficij controuersi, & qui est altero pauperior, quæ qualitates multum attenduntur, & tribuunt prælationem, pręsertim, quando qualitates alterius non sunt magni ponderis, vel quando de cætero sunt pares, & quomodo probentur istæ qualitates, & quænam veniant attendendæ.

SVMMARIVM.

1 *Dignior in concursu Beneficij est præferendus.*
2 *Qualitas filiationis, & seruitij actualiter præstiti Ecclesiæ Beneficij controuersi multum attenditur, ad effectum prælationis in illius adiudicatione.*
3 *In Beneficij adiudicatione is cuicumque etiam habiliori præfertur, qui est de gremio Ecclesiæ Beneficij, eique inseruiuit.*
4 *Testes deponentes de visu probant absque alia ratione, quia res cadit sub sensu corporis.*
5 *Nobilitas pro concedenda prælatione in adiudicatione Beneficij attenditur.*
6 *Indigens dispensatione excluditur à concursu, & alter, qui dispensatione non indiget, tamquam magis idoneus præfertur.*
7 *Pauperior in adiudicatione Beneficij est præferendus præsertim quando qualitates alterius, vel non sunt magni ponderis, vel quando de cætero sunt pares.*
8 *Possidens Beneficium tenuis valoris, neque sufficiens ad honestam vitæ sustentationem, adhuc dicitur pauper, & venit præferendus in concursu Beneficij.*
9 *Præsumptio stat pro Iudicio Ordinarij qui sine vllo vitio nullitatis, & attentatorum instituit ad Beneficium, maximè dum redditur valdè rationabile, ad effectum iudicandi quis sit magis Idoneus.*
10 *Possidens legitimè Beneficium regulariter in illius concursu præfertur non possidenti.*
11 *Dignior in concursu venit præferendus quamuis sit altero Iunior, & quamuis de tempore vacationis Beneficij controuersi non esset Sacerdos, dum Beneficium qualitatem Sacerdotalem non exposcit.*
12 *Dignitas Baccalaureatus non tribuit prælationem in concursu Beneficij, nisi aliqua concurrant qualitates superantes collitigantem.*

DECISIO CCCCLXVII.

Necessaria requisita Constitutionis Clementinæ in vtroque Collitigante concurrunt; sed quęstio est super qualitatibus, quibus alter alterum præcellere contendit. Sebastianus enim Garzias deducit seniorem ætatem, Sacerdotium, & gradum Baccalaureatus in insigni vniuersitate Salamantina die 5. Iunij 1635. in Theologia assequutum; Franciscus verò Miguel se esse filium Ecclesiæ, vbi vacat Beneficium controuersum, eique actualiter per plures annos seruitium præstitisse, esse nobilem, valde Pauperem, cum onere alendi germanam sororem pauperrimam, & filijs inutilibus oneratam, atque habuisse præsentationem à Beneficiaris cum successiua institutione Ordinarij, & assequutione possessionis Beneficij controuersi.

Proposito itaque dubio, cui sit adiudicandum Beneficium, de quo agitur quartum nuncupatum in Parochiali Ecclesia Oppidi de Clauixo ad fauorem Francisci decreta fuit resolutio; quia ex qualitatibus in ipso vigentibus visus est dignior,
1 & sic in concursu præferendus *cap. statutum de maior. & obed. cap. exore de priuil. cap. si fortè* 63. *distin. & cap. licet ergo* 8. *quæst.* 1. & perpenso tenore d. Constitutionis omissis alijs responsum fuit *in Calaguritana Beneficij de Lumbreras* 18. *Martij* 1652. *coram* R. p. d. *meo Meltio* §. 1. *& Beneficij de Ocon.* 1. *Iulij eiusdem anni coram* R. p. d. *meo Zarate in princ.*

Qualitas enim filiationis, & seruitij actualiter
2 præstiti Ecclesiæ Beneficij controuersi probata ex te-

ex testibus formiter examinatis, & relatis *in Sum. Francisci num. 6.* ad hunc effectum multum attenditur, vt dixit *Rota in Ripana Parochialis 27. Iunij 1608. coram Sanctissimo D. Nostro relata* ad propositum *in Beneficij della casa della Reyna 27. Martij 1648. coram Reuerendissimo D. meo Terracinen. sub §. quod autem vers. D. Ioannes, in Beneficij 15. Ianuarij 1652. §. Tum quia in fine coram R. P. D. meo Bichio in Beneficij de Murillo 28. Iunij eiusdem anni coram Reuerendissimo D. meo Tarraconen. §. respectu verò & 14. Februarij §. vltimo ac 23. Maij 1653. §. penult. coram R. P. D. meo Albergato*; Idque optima ratione, quia ex Iuris dispositione, qui
3 est de gremio Ecclesiæ cuicunque etiam habiliori præfertur *cap. nullus* ibi: *habeat vnusquisque fructus sua militia in Ecclesia, in qua suam per omnia officia transegit ætatem &c. & in cap. obitum* ibi: *commonemus etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittas Ecclesia, nisi fortè inter Clericos ipsius Ciuitatis, in qua visitationis impendis officium nullus ad Episcopatum dignus, quod euenire non credimus, potuerit inueniri &c. 61. distinct. & in cap. cum inter 21.* ibi: *Nec ad aliam Ecclesiam debere fieri transitum, donec reperiretur Idoneus in Ecclesia &c. de elect. Rota decis. 413. num. 1. part. 1. diuers. cum alijs allegatis per Barbos. de offic. & potest. Episc. alleg. 60. sub num. 102. vers. & ita potest eligi.*

Nec subsistit, dictos Testes redde erroneos, ex quo testificentur, ipsum inseruiuisse dictæ Ecclesiæ pro Subdiacono, & tamen ex *Summ. Garzia num. 5.* appareat, eum fuisse promotum ad Subdiaconatus ordinem *die 21. Septembris 1652.* & sic per quinque dies ante prouisionem huius Beneficij; Quoniam ex literis patentibus originaliter in actis Notarij causæ productis factum aliter se habet, quia ex eis constat, quod sub dicta die 21. Septembris Franciscus iam Subdiaconus ad Diaconatum promotus fuit, & subindè 8. Maij 1653. ad Sac. Ordinem Presbyteratus; Ideoque
4 Testes veritatis testimonium perhibuerunt, & dum deponunt de visu sufficienter dictam qualitatem iustificant absque alia ratione; Quia cadit sub sensu corporis. *Innoc. in cap. cum causam num. 3. in princ. ibique Butr. num. 18. de testib. specul. eod. tit. §. nunc tractandum num. 14. vers. ego vidi & vers. si verò testis Modern. Mantuan. controu. forens. cap. 384. num. 65. Rot. decis. 445. num. 11. part. 1. recen. & coram bo. me. Merlino decis. 242. num. 2.*

Nobilitas ab ijsdem Testibus comprobata
5 pro concedenda Prælatione considerata fuit *in Beneficij de Auseio 27. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Bichio sub §. sed fuit responsum & in Beneficij de Haro 6. Martij proximi præteriti coram R. P. D. meo Priolo §. 1.*

Paupertas verò, de qua pariter deponunt Testes magni est momenti in concursu Sebastiani possidentis Iuxtà propriam confessionem relatam *in d. Summ. Francisci num. 8.* Ecclesiam Parochialem, & Curatam in Diœc. Salamantin. & Ca-
6 pellaniam notabilis valoris. Hinc enim non solum excluditur Sebastianus, quippè qui indiget dispensatione. *Dec. consf. 542. num. 14. Card. Seraph. decis. 767. num. 2. in dicta Beneficij. de Murillo coram Reuerendissimo D. meo Tarraconen. §. vlt.*
7 *in fin.* sed etiam quia paupertas Francisci est præferen. *in Beneficij de Ocon 14. Martij 1653. cor. Reuerendissimo D. meo Decano §. adducta deniquè.* Præsertim vbi qualitates habentis beneficium, vel non sunt magni ponderis, (prout hic) vel de cætero sunt pares Iuxtà distinctionem firmatam *in d. Beneficij de Auseio coram R. P. D. meo Bichio §. vlt.* Et quamuis Franciscus possideat aliud quartum Beneficium in Ecclesia de Trabixono; Atta-
8 men quia est tenuissimi redditus vix annuorum ducatorum 30. deductis expensis *d. eius Summ. num. 9.* non habetur in consideratione; vt potè insufficiens ad honestam vitæ substentationem, vt responsum fuit in *d. Beneficij della casa della Reyna coram Reuerendissimo Terracinen. sub §. minus facit & in d. Beneficij 15. Ianuarij 1652. §. vlt. ante finem coram R. P. D. meo Bichio.*

Præsentatio denique Beneficiatorum, & Institutio Ordinarij cum subsecuta possessione, quia
9 legitimè processerunt sine vllo vitio nullitatis, vel attentatorum, multum fauent Francisco, siuè quia præsumitur pro illorum Iudicio, præsertim dum ex prædictis valdè rationabile detegitur *cap. in præsentia vbi DD. de renunc. cap. sicut de sent. & re iudic. in Calaguritana Beneficij 15. Octobris 1649. coram R. P. D. meo Verospio §. ex defectu quoque vers. eaque prælatio;* siuè etiam quia regulariter le-
10 gitimè possidens præfertur non possidenti, vt dictum fuit *in Lucana Capellania 1. Iulij 1650. §. vlt. & 7. Iunij 1651. coram R. P. D. meo Bichio.*

Non obstat igitur, quod Sebastianus sit ætate senior, antiquior Sacerdos, & Baccalaureus;
11 quia cum Franciscus ex prædictis alijs qualitatibus detegatur dignior præferendus est, quamuis sit Iunior, & quamuis de tempore vacationis Beneficij controuersi non esset Sacerdos, dum qualitatem Sacerdotalem non exposcit, vt in *Beneficij de Nieua 23. Aprilis 1651. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono §. neque obstat & in d. Beneficij de Murillo coram eodem D. meo Tarraconen. d. §. respectu verò.* Solus autem gradus Baccalaurea-
12 tus non tribuit prælationem, nisi aliquæ concurrant qualitates superantes collitigantem *d. Beneficij della casa della Reyna coram D. Terracinen. §. denique Beneficij 17. Nouembris 1653. coram R. P. D. meo Priolo §. Non obstat quod Antonius.*

Et ita vtraque &c.

CALAGVRITANA CANTORIÆ.

Veneris 26. Iunij 1654.

ARGVMENTVM.

Mandatum de manutenendo conceditur possidenti vigore literarum Apostolicarum, & mandati de immittendo ab illarum executore relaxati etiam in concursu anterioris possessionis, dum executor ipso citato, ritè & rectè processit. Recurrens ad Iudices Laicos pro retardanda executione literarum Apostolicarum audiri non debet nec minus in Iudicio manutentionis.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur possidenti vigore mandati de immittendo ab executore literarum Apostolicarum relaxati.*

2 *Executor literarum Apostolicarum dum ad illarum executionem deuenit citato anteriori possessore, illum priuauit sua possessione, eamque transtulit in immissum, cui propterea in concursu anterioris competit manutentio.*

3 *Executor literarum Apostolicarum dum parte citata ad illarum executionem deuenit, habet pro se præsumptionem rectitudinis, & Iustitia.*

4 *Tituli excussio, & iustificatio, cum requirat altiorem indaginem, non requiritur in summarissimo manutentionis.*

5 *Recurrens ad Iudices Laicos pro retardanda executione*

cutione literarum Apostolicarum, audiri hac de causa non debet, nec minus in Iudicio manutentionis.

DECISIO CCCCLXVIII.

Mandatum de manutenendo in quasi possessione Ecclesiarum S. Mariæ della Redonda Ciuitatis Longroni, & S. Martini Oppidi de Aluelda, censuerunt Domini concedendum esse Ioan-
1 ni de Echagerai informanti vti possidenti vigore literarum Apostolicarum, & mandati de immittendo ab illarum exequutore relaxati *ad l. Iustè possidet ff. de acquir. possess. Rota decis. 513. num. 2. par. 1. recen. & in alijs congestis in Senogallien. Saluiani 3. Iunij 1647. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado in princ.* Etiam in concursu Didaci Vasques Collitigantis anterioris possessoris, seù potiùs intrusi; Quia cum dictus Executor deue-
2 nerit ad exequutionem dd. literarum ipso citato, eum priuauit sua anteriori possessione, illamque transtulit in Ioannem immissum, cui propterea competit manutentio: *Angel. in l. clam possidere §. qui ad nundinas num. 2. in fin. ff. de acquir. poss. Card. Caual. decis. 42. num. 1. in Spoletana Bonorum 1. Iulij 1647. coram Reuerendissimo D. Terracinen. §. Quia cum index confirmata coram me 28. Iunij 1649. sub §. 1.*

Præsertim quia ritè, & rectè processit præuia iustificatione omnium narratorum, vt patet ex relatis *in Summ. informantis num. 10. cum seqq.* cum-
3 que parte citata, vt dictum est gratiam d. Apostolicæ prouisionis exequutioni demandauerit habet pro se præsumptionem rectitudinis, & iustitię, vt ponderauit *Abb. cons. 41. numer. 1. in fin. lib. 1. Garz. de benef. par. 5. cap. 3. numer. 198. Card. Seraph. decis. 1125. num. 2. Buratt. decis. 842. num. 4. Rota in Lucana Iurispatronatus 25. Iunij 1638. cor. Reuerendissimo D. Salamantino & in Clasina Beneficij 26. Februarij 1649. coram R. P. D. meo Verospio §. & horum omnium.* Neque in hoc summarijssi-
4 mo Iudicio manutentionis vlterior, atque exactior discussio tituli, eiusque iustificationis fieri debet, cum requirat altiorem indaginem, vt responsum fuit *in Regien. Parochialis Sancti Martij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono §. finali & in Hieraeen. Beneficiorum 27. Iunij 1653. coram me circa finem.*

Prætereà Didacus recursum habuit ad Iudices Laicos pro retardanda immissione, & dd. literarum exequutione à Ioanne impetrata eius *Summ. num. 8. & 9.* Ideoque hac de causa audiri non
5 debet, nec minus in Iudicio manutentionis *Card. Caual. decis. 372. num. 1. & per tot. bo. me. Coccino decis. 425. numer. 3. Rot. decis. 107. num. 3. & 4. par. 6. recent.*

Et ita per contradictas &c.

CALAGVRITANA DECIMARVM DE OCON.

Mercurij 1. Iulij 1654.

ARGVMENTVM.

Validitas, & Iustitia sententiæ copulatiuè requiritur cum lapsu biennij post interpositam appellationem ad inducendam rem iudicatam; decimæ prædiales spectant ad Parochum ex omnibus prędijs existentibus intrà fines illius Parochiæ, nec contra eum suffragatur aliqua præscriptio nisi sit immemorabilis cum bona fide, vel quadragenaria cum iusto, & rationabili titulo, & qualiter immemorabilis iustificetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia transit in Iudicatum dum ab appellante per lapsum biennij nihil fuit actum in causa, nec prorogata fatalia.*
2 *Sententia, debet esse valida, & iusta ad hoc vt faciat transitum in Iudicatum per lapsum biennij post interpositam appellationem.*
3 *Validitas sententiæ probatur ex reuolutione actorum concurrentibus requisitis* dec. caputaquen 260. par. 2.
4 *Decima debentur Parocho ex omnibus prædijs existentibus intra fines Parochialis Ecclesiæ.*
5 *Possidens bona intra fines Parochialis Ecclesiæ, tenetur soluere Parocho decimas prædiales.*
6 *Præscriptio decimarum vt suffragetur contra Parochum, vel debet esse immemorabilis, vel quadragenaria cum iusto, & probabili titulo.*
7 *Testes deponentes de immemorabili debent coarctare negatiuam, dicendo non potuisse aliter esse qui n ipsi sciuerint, & debent deponere de publica voce, & fama.*
8 *Quadragenaria contra Parochum non suffragatur dum agitur de integra decima, & non exhibetur Titulus iustus, & probabilis.*
9 *Præscriptio si allegetur pro exemptione à solutione decimarum debet esse, vel immemorabilis negatiua, vel quadragenaria cum titulo dum prætenditur contra fundantem suam intentionem super assistentia, & dispositione Iuris.*
10 *Seruitutem in re propria constituere, & eodem tempore dare actionem, & passionem in eodem subiecto est prorsus impossibilis.*
11 *Impossibilis materia est imperscriptibilis, nec admittit immemorabilem.*
12 *Exemptus à solutione decimarum super certis bonis, probare debet bona controuersa esse de exemptis.*
13 *Concordia ostendit initium exclusiuum immemorabilis præscriptionis.*
14 *Immemorabilis bonam fidem omninò desiderat.*
15 *Priuilegium Sixti IV. Monachis Cisterciensibus super exemptione decimarum est restrictiuè concessum pro terris dumtaxat quas ipsi proprijs laboribus, & sumptibus excolunt.*
16 *Priuilegium habens sibi qualificatiuè, & restrictiuè concessum, eo vti nequit nisi dicta qualitate plenè probata.*

DECISIO CCCCLXIX.

Sententia declarans, decimas prædiales ex terris, quas Abbas, & Monachi Sancti Prudentij Ordinis Cistercien. possident in Territorio Oppidi de Ocon, & loci de Redal spectare, & pertinere ad Parochos, & Beneficiatos dictæ Ecclesiæ Parochialis dicti Oppidi, & annexarum, cum lata
1 fuerit anno 1648. & abinde citrà ab appellantibus nil amplius actum in causa, nec prorogata fatalia; Ideò ob lapsum nedum Biennij, sed quinquennij, & amplius, hodie per contradictas decisum fuit fecisse transitum in iudicatum *c. cum sit Romana extr. de appell. Clem. si appellationem eod. tit. Auth. ei qui C. de tempor. appellat. Rot. decis. 476. num. 1. & decis. 548. num. 2. par. 8. recen. & in Caietana bonorum 3. Decembris 1646. coram me §. Appellarunt.*

Validitas enim, & illius Iustitia copulatiuè
2 cum lapsu temporis requisitæ in proposito nó deficiunt; nam prima ex processus reuolutione remanet comprobata iuxtà *vulg decis. Caputaq; 260. part. 2.* Altera verò iuris dispositione fulcitur;
4 nam decimæ debentur Parocho ex omnibus prędijs existentibus intra fines Parochialis Ecclesiæ *c. fin. & ibi gloss. verb. Prædiorum de Paroch. c. cum contingat. & c. cum in tua de decim. c. fin. de restit. spoliat.*

5 *spoliat. in 6.* & sic dicti Abbas, & Monachi ex Terris, quas possident intrà fines dictæ Ecclesiæ de Ocon, & annexarum dictis Parochis prædiales Decimas persoluere tenentur, *Boich. in cap. peruenit num. 2. de decim. Put. decis. 150. num. 1. vers. qui tenent lib. 1. in correct. Rota decis. 163. num. 3. par. 2. diuers. & in recent. decis. 59. num. 1. & dec. 169. num. 1. cum seqq. par. 5. coram Card. Caual. decis. 73. num. 1. coram bon. mem. Coccino decis. 16. num. 1. & decis. 55. num. 8. In Ripana Decimarum 10. Martij 1649. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Astoricen. Decimarum 1. Iulij 1652. coram R.P.D. meo Bichio.*

Nec obstaret si allegaretur præscriptio, vel concordia anni 1529. aut Priuilegium Sixti IV.

6 Præscriptio enim vt suffragetur contra Parochum habentem intentionem fundatam in dispositione Iuris, vel debet esse immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo iusto, & probabili *cap. primo de præscript. in 6. DD. in cap. fin. de Consuetud. Rebuff. de decim. quæst. 11. numer. 82. Modern. Mediolanen. eod. tract. cap. 5. quæst. 5. numer. 112. bon. mem. Coccinus decis. 345. num. 1. & 2. iuncto num. 6. Rot. in recent. decis. 203. num. 1. par. 5. & decis. 23. num. 1. & 2. part. 6. cum alijs allegatis in Pampilonen. Decimarum 9 Iunij 1653. coram R.P.D. meo Bichio sub §. finali vers. quodque plus est.*

Neutra in Casu nostro concurrit; Nàm Immemorabilis non concluditur à testibus Monacho-
7 rum relatis in *Summar. Informantium num. 4.* Quià non coarctant negatiuam, dicendo non potuisse aliter esse, quin ipsi sciuerint, nec deponunt de publica voce, & fama, cum alijs requisitis per *gloss.* communiter receptam in d. *cap. 1. de rescript. in 6.* quam in terminis Decimarum sequuta fuit *Rota coram Pania dec. 508. num. 3. 9. & 15. in Toletana Decimarum 21. Iunij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Ottibono §. Neque obstat, & in dicta Astoricen. Decimarum §. Testium verò.* Qua-
8 dragenaria verò non suffragatur, dùm agitur de Integra Decima, & non exhibetur titulus iustus, & probabilis, vt probant authoritates, & decisiones suprà allegatæ, & præter eas *Castropal. oper. moral. tom. 2. tit. de Decim. disput. vnica punct. 5. num. 1. & sub num. 2. vers. Tempus ergò* in puncto allegatus in d. *Pampilonen. Decimarum in fine.*

9 Ponderandum Insuper videbatur, quòd aut Præscriptio allegabitur pro exemptione à solutione, & debet esse (vt dictum est) vel Immemorabilis negatiua, vel quadragenaria cum titulo, dum prætenditur contrà fundantem suam Intentionem super assistentia, & dispositione Iuris, vt præter allegatas Authoritates tradunt *Io: Andr. in cap. sine possessione num. 8. post princ. vers. solutio, & post med. vers. Aut proprio de regul. Iur. in 6. Federic. de Sen. cons. 6. in fin. Balb. de præscript. par. 1. 5. partis princip. quæst. 13. num. 2. fol. 389.* Aut verò deducetur, vt testes Cisterciensium deponunt, pro acquisitione dd. Decimarum ad ipsiusmet fa-
10 uorem, & cum hoc esset constituere seruitutem in re propria, & dare eodem tempore in eodem subiecto actionem, & passionem contra *text. in l. in re communi ff. de seruit. Vrban. Præd.* Impossibilis prorsus erit, vt in terminis Decimarum tradit *Vital. in Clem. 1. num. 83. de Decim.* quem sequuta fuit *Rota decis. 23 num. 2. par. 2. diuers. & in dicta Astoricen. Decimarum sub §. Tum quia ex scripturis*
11 *vers. Cumque de dicto*; Materia autem impossibilis est etiam impræscriptibilis, nec admittit Immemorabilem, vt post *Io: Monac. & Io: Andr. in cap. 2. de præscript. in 6. probat Card. Zabarell. consil. 57. num. 2. Gabr. de præscript. concl. 1. num. 8. vers. Tamen eius Rota decis. 324. sub num. 11. vers. esset enim par. 1. recent.*

Concordia autem in bonis per Monachos possessis antè Concilium Lateranense sub *Innocentio Tertio*, illos eximit à solutione Decimarum, reseruata solum Parochis certa quantitate triciti, & hordei; In bonis verò ab illis acquisitis post dictum Concilium integram Decimam reseruat, ac adiudicat Parochis eorum *Summario num. 7.*
12 Vndè potius retorquetur contra Monachos, vel saltem eis suffragari non valet, nisi concludenter iustificent, bona, de quorum decimis agitur, ab eis fuisse possessa antè dictum Concilium, vt in puncto contra Cistercienses tradit *Rebuff.* vbi supra *quæst. 14. num. 42. & in proximis terminis Rota decis. 240. sub num. 2. vers. Nec in contrarium par. 4. diuers. coram Card. Seraph. decis. 95. sub n. 2. vers. fuit etiam, & sub num. 6. vers. quantum verò coram Buratt. decis. 704. sub num. 2. vers. ad secundum in Hispalen. Decimarum 23. Iunij 1653. coram R.P.D. meo Bichio vers. Priuilegium verò, & priùs in alia Hispalen. Decimarum 20. Nouembris 1651.*
13 *coram me §. Quia cum non fuerint*; Imò ex huiusmodi Concordia ostenditur initium exclusiuum immemorabilis. *Rot. decis. 14. num. 2. par. 3. decis. 542. num. 2. & 3. par. 4. & decis. 56. num. 18. par. 7. recent.* Atque ex illius retentione quoad bona post Concilium acquisita resultat mala fi-
14 des, *Card. Caual. decis. 77. num. 7.* quæ eò magis destruit Immemorabilem bonam fidem omninò desiderantem, *Card. Seraph. decis. 707. nu. 6. Rot. dec. 265. num. 17. par. 5. rec.*

Eademque responsione tollitur Priuilegium
15 Sixti Quarti; Quià cum concessum fuerit qualificatiuè, & restrictiuè pro terris, quas ipsi proprijs laboribus, & sumptibus excolunt, vt testa-
16 tur *Rota coram Duran. dec. 215. num. 3.* huiusmodi Priuilegio vti nequeunt, nisi dicta qualitate pleuè probata, vt præter authoritates suprà allegatas *Rota decis. 603. num. 1. vers. Sed qualitates par. 4. & decis. 307. num. 10. par. 6. & decis. 725. num. 9. par. 8. recent.*

Et ita &c.

HISPALEN. DECIMARVM.

Mercurij 1. Iulij 1654.

ARGVMENTVM.

Declaratoria contra non parentem executorialibus Rotæ relaxatur post personalem illorum Intimationem, & reproductionem seruatis solitis quatuor terminis ad docendum de paritione eoque magis contra personas Ecclesiasticas, & Animus non parendi dignoscitur ex contradictionibus, & appellationibus, vbi quod si quantitas mandati est liquida requiritur pro paritione vera, & realis solutio si autem est illiquida debet reus ad effugiendam declaratoriam, vel instare pro liquidatione, vel deponere penes Notarium Causæ aliquam summam cum obligatione soluendi residuum ea sequuta.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria relaxatur contra non docentem de paritione post personalem Intimationem mandati Rotalis seruatis solitis quatuor terminis ad docendum de ea.*

2 *Animus non parendi mandatis Rotalibus dignoscitur ex contradictione, appellatione, & nullitatis dictione, obedientiæ contrarijs.*

3 Decla-

3 *Declaratoria eo magis relaxatur, quando ex actibus obedientiæ contrarijs dignoscitur Animus non parendi, sed contradicendi.*

4 *Declaratoria fortius relaxatur contra personas Ecclesiasticas, quæ tenentur eò magis mandatis rotalibus, seù veriùs Apostolicis reuerenter obtemperare.*

5 *Contumax in paritione non excusatur à declaratoria, ex defectu liquidationis, nisi iudicialiter compareat, & facto deposito alicuius quantitatis offerat residuum sequuta liquidatione.*

6 *Declaratoria vt euitetur requiritur vera, & realis paritio, mediante effectiua solutione, quando quantitas est liquida.*

7 *Si autem est illiquida, debet reus conuentus instare pro liquidatione, aut aliquam summam deponere cum obligatione soluendi residuum.*

DECISIO CCCCLXX.

IVxtà decisionem coram me editam 5. Nouembris 1651. expedita Causa, tàm in possessorio summarijssimo manutentionis, quàm in possessorio plenario super exactione Decimarum, quas soluere tenentur Abbatissa, & Moniales Ordinis S. Claræ Ciuitatis Hispalen. Decano, & Capitulo Ecclesiæ Hispalen. expeditum pariter fuit mandatum de manutenendo, & pro illius executione literæ Executoriales, quibus cum Communicatione Censurarum Capitulariter præsentatis eidem Abbatissæ, & Monialibus, & in Actis Notarij Causæ reproductis, seruatisque quatuor terminis
1 ad docen. de paritione seruari solitis. Cum vsquè adhuc de paritione doctum non fuerit, meritò hodiè dictum fuit contrà illas dan. esse declaratoriam ad notata in *cap. 2. de dol. & contum. in 6. Mohed. decis. 1. de sent. excomm. cum alijs allegatis in Burgen. Decimarum* 11. *Febr.* 1650. *coram Me.*

Nec illarum Contumacia excusari potest sub prætextu, quòd Literæ Executoriales Intimatæ 25. Ianuarij 1653. loco ipsarum continerent per errorem Moniales Clarissas Ciuitatis Carmonæ. Quoniam illis emendatis, & iterum capitulariter præsentatis 25. Februarij curren. anni 1654. non solum debitam obedientiam (vt par est) non præ-
2 stiterunt, sed iterum contradixerunt, appellarunt, & de nullitate dederunt, ex huiusmodi enim actibus paritioni, & obedientiæ contrarijs aper-
3 tius deducitur animus non parendi, sed contradicendi, ex quo eò certiùs relaxari debet decla-
4 ratoria, præsertim cum agatur inter personas Ecclesiasticas, quę eò magis tenentur mandatis Rotalibus, seù verius Apostolicis reuerenter obtemperare *cap. in memoriam 19. distin. Rota in Toletana Canonicatus* 18. *Iunij* 1646. *coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. Hic verò. In Leodien. Decimarum* 3. *Iunij* 1647. *in fin. & in dicta Burgen. Decimarum sub §. Et licet coram me.*

5 Defectus autem liquidationis Decimarum nec minus excusat Contumaces à Paritione, nisi Iudicialiter compareant, & facto deposito alicuius quantitatis residuum offerant sequuta liquidatione, vt in hac indiuiduali materia Decimarum tradit *Rebuff. de Decim. quæst. 12. num. 7. & 8. ac respondit Rota in Valentina Decimarum* 20. *Nouembris* 1598. *coram Lancellotto pænes Marches. de Commiss. par. 1. fol. 678. num. 2. In Hispalen. Decimarum* 17. *Iunij* 1648. *coram R. P. D. meo Meltio, In Toletana Decimarum* 3. *Aprilis* 1649. *coram R. P. D. meo*
6 *Celso*, vbi subditur, quòd vel quantitas est illiquida, & reus conuentus ad euitan. declaratoriam instare debet pro liquidatione, aut aliquam summam deponere cum dicta oblatione soluendi
7 residuum facta liquidatione, vel est liquida, & requiritur vera, & realis paritio mediante effectiua solutione, quòd pariter repetitum fuit in d. *Burgen. Decimarum coram me §. finali.*

Quarè fuit responsum, dandam esse declaratoriam, nisi infrà mensem, à die Intimationis in Partibus, Moniales paruerint, vt mitius proceden. seruatum fuit in *Barchinonen. Portionum* 29. *Maij* 1643. *coram Reuerendissimo D. meo Decano, & in Auellina Canonicatus* 7. *Febr.* 1653. *coram me.*

Et ità vnica tantùm &c.

LEODIEN. SVCCESSIONIS.

Mercurij 1. *Iulij* 1654.

ARGVMENTVM.

Remissoria non datur stante irreleuantia Articulorum, & suspicione Calumniæ, nec datur Hæredi ad probandum contra confessionem Testatoris emissam in Testamento; præsertim dum non concurrit fumus erroris? Appellatione Bonorum prouenientium ex latere Patris veniunt omnia bona paterna, & non solum prouenientia à maioribus eiusdem patris, sed etiam ab ipsomet Patre quomodocumque acquisita, & quid de consuetudine Leodien.

SVMMARIVM.

1 *Sub Appellatione bonorum prouenientium ex latere Patris veniunt omnia bona paterna tàm prouenientia à maioribus eiusdem Patris, quàm ab ipsomet patre quomodocumque acquisita.*

2 *Remissoria denegatur stante irreleuantia articulorum suspicione Calumniæ.*

3 *Appellatione Bonorum Paternorum etiam secundum consuetudinem Leodien. veniunt etiam bona Patris.*

4 *Verba Testatoris sunt intelligenda non solum secundum communem vsum loquendi eius Ciuitatis, & Patriæ, sed vel illius loci vbi fuerunt prolata, vel saltem illius Regionis vbi Testator versatus est.*

5 *Calumniæ suspicio resultat, dum per duas Instantias causa in partibus agitata, numquam petens Remissoriam articulos produxit, nec super eis suas probationes facere curauit.*

6 *Remissoria non conceditur ad probandum quando de contrario apparet.*

7 *Remissoria non datur hæredi ad probandum contrà confessionem Testatoris emissam in Testamento præsertim dum non concurrit fumus erroris.*

8 *Producens Testamentum absque aliqua protestatione illud approbasse censetur in qualibet eius parte.*

DECISIO CCCCLXXI.

SVper Testamentaria dispositione Io: Philippi de Matthijs, quòd omnia eius bona prouenientia ex latere sui Patris reuerterentur ad proximiores parentes de latere, & linea illius cum Dominis discutiendum proposuissem, quæ nam bona sub dicta dispositione venirent die 14. Iunij 1652. re-
1 solutum fuit sub ea venire omnia bona paterna, & non solùm prouenientia à maioribus eiusdem Patris, sed etiam ab ipsomet Patre quomodocunque acquisita, reseruato, quòd particulariter videretur de bonis illi quæsitis ex dote suæ Vxoris Iuxta tunc allegatam Consuetudinem Leodien. rationibus in decisione deductis.

Aduersus huiusmodi resolutionem scribentes pro Maria Orana, & Consortibus productis tribus

bus

bus articulis petebant remissoriam, quam hodiè censuerunt Domini esse denegandam.

Continet enim primus articulus, quòd secundum morem, Consuetudinem; & communem vsum loquendi Ciuitatis, & Principatus Leodien. tàm in vltimis voluntatibus, quàm in quacunque alia dispositione inter viuos appellatione bonorum peruenientium ex latere Patris intelliguntur dumtaxat bona quæsita à maioribus, nullo au-
2 tem modo acquisita per Patrem, sed articulus est irreleuans, & non caret suspicione Calumniæ.

3 Irreleuantia patet; Tùm quià in Patria Leodien. appellatione bonorum paternorum venire etiam bona Patris testatur *Moder. Carol. de Mean ad Ius Ciuil. Leodien. obseru.* 133. *fol.* 572. *vers. denique & fol.* 582. *vers. dato autem*, in quibus locis affert optimam rationem quia scilicet Causa immediata attendenda est, non mediata, vt probant Iura allegata in principio dictæ decisionis; Tùm etiā quia testamentum conditum fuit Parisijs ibi: *Auanti li Notari, e Guardanote del Rè mio Signore nel suo Castelletto di Parigi &c. Summar. Elisabeth,*
4 *& Lucretia n.* 1. Ideò non sufficit probare cōmunem vsum loquendi in Ciuitate, & Principatu Leodien. sed requiritur communis vsus loquendi, siuè illius Loci, vbi verba fuerunt prolata per ea, quæ tradunt *Gozzad. consil.* 59. *num.* 18. *Roland. à Valle de dot. quæst.* 6. *num.* 9. *inter tract. magn. tom.* 9. *fol.* 354. *cum alijs Menoch. de arbitr. cas.* 489. *num.* 3. *& præter eos Alperan. Mascard. de general. Statut. Interpret. concl.* 3. *num.* 5. *Modern. Altograd. consil.* 35. *sub num.* 25. *tom.* 2. *Adden. ad San. Mem. Gregor. decis.* 257. *sub nu.* 14. *vers. Item testes*, vel saltem illius Regionis, in qua Testator versatus est, vt probat *text. in l. si seruus plurium §. vlt. ff. de leg.* 1. *Bart. in l. labeo sub num.* 6. *vers. ad declaran. autem cum seqq. ff. de suppellect. legat. Alexan. consil.* 131. *num.* 4. *lib.* 7. *Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib.* 3. *tit.* 8. *num.* 7. vbi dicit sit intelligen. esse, *Roman. in l. si non speciali sub n.* 9. *vers. non tamen C. de testam. Iuxtà dispositionem supradicti textus.*

5 Calumniæ verò suspicio resultat, ex quò per duas Instantias Causa in partibus discussa, & agitata, nunquam dicta Maria, & Consortes huiusmodi communem loquendi vsum articularunt, nec super eo suas probationes curarunt peragere, vt ex *Castr. in l. de die §. Tutor numer.* 7. *ibique Alex. pariter num.* 7. *ff. qui satisd. cog. tradit Vestr. in prax. lib.* 6. *cap. vlt. num.* 3. *Rot. diuers. decis.* 128. *num.* 2. *par.* 3. *in recent. decis.* 111. *n.* 5. *par.* 6. *& decis.* 99. *num.* 41. *part.* 8. *in Meleuitana Hæreditatis* 16. *Maij* 1642. *§. ea potissimum vers. Et Causa, &* 26. *Ianuarij* 1643. *§.* 1. *scilicet vers. quibus accedit coram Reuerendissimo D. meo Decano in Cæsaraugustana Beneficij de Liuares* 19. *Febr.* 1645. *§. Se autem coram* R. P. D. *m. Bichio, & in Aueniomen. Dilapidationis bonorum* 2. *Martij* 1646. *§. Vehemens autem coram Me.*

Secundus Articulus continens, quod ex vsu, & Consuetudine dictæ Ciuitatis decedente altero ex Coniugibus sine dispositione omnia eiusdem Coniugis decedentis bona, quantumuis per matrimonium confusa, transeunt in dominium filiorum, reseruato tamen nudo vsufructu Coniugi superstiti cum distinctione, quod prouenientia à patre dicuntur paterna, & prouenientia à Matre Materna, acquisita verò per illos constante matrimonio dicuntur communia, nempè pro medietate paterna, & pro medietate materna, visus fuit etiam improbabilis, quià ex attestationibus Scabinorum, seù Iudicum supremæ Iustitiæ Leodien. relatis in *dicto Summar. num.* 3. de contraria apparet Consuetudine eiusdem Patriæ, nempè quod plenum dominium quæritur Coniugi superstiti cum solo onere restituendi post obitum pro-
6 prietatem filij eiusdem matrimonij; Vndè ex ista pariter ratione non est concedenda remissoria, vt in terminis respondit *Rota in Hispalen. Portionis* 6. *Martij* 1624. *coram bon. mem. Merlino inter eius Impressas dec.* 69. *num.* 4. *cum duob. seqq.*

In Tertio demum articulatur, quòd Domus Io: Philippi existens in dicta Ciuitate in Parochia Sancti Geruasij, licet in eius Testamento per eum asseratur ipsius propria, tamen nec fuit acquisita ab Arnoldo illius Patre, nec per eum contracta, & fabricata, sed prouenire ab eiusdem Arnoldi Maioribus, licèt forsan fuerit per illum in aliqua parte aucta, & meliorata; Verum cum huic materiæ propria repugnet Testatoris Confessio in
7 dicto testamento emissa contra eam non datur hæredi remissoria, præsertim dùm non concurrit fumus erroris, *Paris. consil.* 75. *num.* 53. *lib.* 2. *Soccin. Sen. consil.* 12. *numer.* 20. *lib.* 3. *Rot. coram San. Mem. Gregor. decis.* 523. *numer.* 4. *&* 5. *& in Nazarena, seù Montis Viridis Beneficij* 10. *Iunij* 1648. *coram Reuerendissimo D. meo Decano §. quod*
8 *verò*. Atque præsertim dum Maria, & Consortes illius hæredes producendo absque protestatione testamentum continens dictam Confessionem illam approbasse videntur in qualibet eius parte. *Salicet. in l. comparitionis sub num.* 13. *C. de fid. Instrum. Dec. in cap. Cum venerabilis n.* 90. *de except. Surd. consil.* 151. *num.* 16. *Buratt. decis.* 934. *nu.* 4. *Rot. in Gerunden. Cappellaniæ* 27. *Ianuarij* 1645. *coram R.P.D. meo Bichio §. Quòd autem, & in Conchen. Pensionis* 21. *Maij* 1649. *coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado §. Quia præter quod vers. visa fuit.*

Et ità vtraque &c.

CALAGVRITANA CANTORIÆ.

Veneris 31. *Iulij* 1654. *In Congregatione.*

ARGVMENTVM.

Possessorium ex stylo Rotæ suspenditur vsque ad sententiam in petitorio inclusiuè proferendam, quando agitur per Contradictas, & vltra montes? Literæ Apostolicæ vbi sunt in totum iustificatæ veniunt exequendæ.

SVMMARIVM.

1 *Possessorium ex stylo Rotæ suspenditur vsque ad sententiam in petitorio inclusiuè proferendam, quando causa agitur per contradictas, & vltra Montes.*
2 *Literæ Apostolicæ Prouisionis sunt exequendæ dum omnia Papæ narrata iustificantur.*
3 *Vnio Ecclesiarum cum Iure præsentandi ex iusta causa tenuitatis redditutum, & congruæ substentationis illas obtinentium legitimè fieri potest ab Episcopo, vna cum Capitulo.*
4 *Ius præsentandi non minus congruit Iuripatronatus, quam annexioni, & vnioni Beneficij.*
5 *Qualitas patrimonialitatis, & naturalitatis probatur ex Fide Baptismatis Patris, & Matrimonij in faciem Ecclesiæ à Parentibus contracti.*
6 *Patroni qui aliquem præsentarunt vti filium Patrimonialem, & Baptizatum in Ecclesia, nequeunt amplius controuertere illum esse talem.*
7 *Præsentatio à Patronis emanata pendente lite super*

exequutione Literarum Apostolicæ prouisionis, & post Inhibitionem ab illarum exequutore antecedenter factam, est nulla, & inefficax.

8 *Valor narratus per non excessum iustificatur ex semi plena probatione.*

DECISIO CCCCLXXII.

INstabat Ioannes de Echagerai pro expeditione mandati de manutenendo in quasi possessione Cantoriæ Ecclesiarũ S. Mariæ *della Redonda* Ciuitatis Longroni, & S. Martini Oppidi de *Aluelda* iuxtà decisionem coram me emanatam 26. Iunij
1 præteriti; Verum quia Causa agitur per Contradictas, & vltra Montes intrat vtique Stylus Rotę suspendendi possessorium vsque ad sententiam in petitorio inclusiuè proferendam, vt millies seruatum fuit, & signanter in *Hispalen. Decimarum de Baraona* 16. *Martij* 1646. *coram me in principio*; Ideò discussa causa, decreuerunt Domini expeditionem ad fauorem eiusdem Ioannis etiam in
2 petitorio, quià iustificat omnia in Literis suæ Apostolicæ Prouisionis Summo Pontifici exposita.

Vnio siquidem dictarum Ecclesiarum S. Mariæ *della Redonda*, & S. Martini Oppidi de *Aluelda* inuicem facta cum affectione Cantoriæ controuersæ ad fauorem naturalium, & Patrimonialium illarum, atque Iure præsentandi penes Clericos, vel Parochianos, earundem Ecclesiarum, iustificatur ex publico Instrumento de anno 1435.
3 in Processu fol. 468. vbi ex iusta causa tenuitatis redditumm, & necessariæ substentationis illas obtinentium pro Congruo Dignitatis decore dictæ Ecclesiæ ab Episcopo vna cum Capitulo inuicem vnitæ fuerunt cum prædictis affectione, & Iure præsentandi, quæ quidem vnio hac de causa legitimè fieri potuit *cap. exposuisti de præbend. cap. sicut vnire de excess. Prælat. clem. fin. de reb. Eccles. non alien.* cum pluribus allegat. *in Barchinonen. Parochialis, seù Vicaria* 10. *Februarij* 1645. *coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. Ius autem*; Et in ea
4 Ius præsentandi reseruari, quod non minus congruit Iuripatronatus, quàm annexioni, & vnioni Beneficij, vt responsum fuit in alia *Barchinonen. Vicariæ* 9. *Februarij* 1624. *coram bon. mem. Merlino inter eius impressas dec.* 95. *num.* 7. *reperita in rec. decis.* 441. *eodem numero part.* 5. *& in dicta Barchinonen. Parochialis, seù Vicariæ coram eodem D. Cardinali Corrado §. Quia, & in pluribus, vers. Nam præsentationes.*

5 Qualitas verò d. patrimonialitatis, & naturalitatis in persona Impetrantis concludenter probata remanet ex fide Baptismatis eius Patris, ac Matrimonij in faciem Ecclesiæ ab ipsis Parentibus contracti *Summar. num.* 11. ex Testibus illius
6 originem optimè concludentibus *num.* 12. & demum ex collatione Canonicatus earundem Ecclesiarum sibi facta vti filio Patrimoniali, & Baptizato in dicta Ecclesia de Longrono ad præsentationem eorundem met Decani, Canonicorum, & Parochianorum, *Summ. num.* 13. qui proindè nequeunt amplius controuertere illum esse talem, vt per *Text. in l. Commissoria C. de pact. inter empt. & vendit.* in his terminis respondit Rota in *Calaguritana Beneficij de Auseio* 27. *Iunij* 1653. *coram R. P. D. meo Bichio sub §. accedit sententia.*

Vacatio per obitum Ioannis della Celaia vltimi illius possessoris sequutũ Mense Ianuarij 1647. & lapsus temporis ad præsentandum concluduntur tàm ex Testibus relatis in *dicto Summ. num.* 17. quàm ex Instrumentis subsecutæ præsentationis sub diebus 28. *Februarij*, & 10. *Octobris* 1649. *Proc. fol.* 91. *& fol.* 202. *ac dicto Summar. num.* 14.
7 & sic post Menses 24. & 32. quinimo hæc secunda cum emanauerit pẽdente lite super exequutione Literarum, de quibus agitur, & post Inhibitionem ab illarum Exequutore antecedenter factam sub die 5. eiusdem Mensis Octobris *Proc. fol.* 199. *& dicto Summar. num.* 15. remanet nulla, & inefficax *cap.* 1. *vt lit. pend. in* 6. *Rota dec.* 20. *de appell. in non. Buratt. decis.* 258. *num.* 1. *& in Bonon. Parochialis* 29. *Nouembris* 1646. *coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. Quo vero ab Caballinum.*

Et demum quod dicta Cantoria non sit prima Dignitas, soleatque retineri ab vno ex Canonicis sine Apostolica dispensatione, eiusque valor non excedat annuos Ducatos viginti quatuor de Camera ab iisdem Testibus relatis in *dicto Summario dicto num.* 17. validè examinatis, & optimas ratio-
8 nes reddentibus concludenter iustificatur, quamuis signanter respectu valoris per non excessum narrati semiplena probatio sufficiat ex congestis in *Calaguritana Præstimonij* 10. *Maij* 1649. *coram eodem D. Card. Otthobono §. Probatur vers. valor enim, & alibi passim.*

Atque ita in Congregatione habita in Ædibus B. Mariæ de Pace per Contradictas decretum fuit &c.

MONASTERIEN. CANONICATVS,
Veneris 20. *Nouembris* 1654.

ARGVMENTVM:

Turni mutatio licèt sit actus voluntarius ac propterea fieri non possit à maiori parte Canonicorum aliquibus contradicentibus, attamen fieri potest quando actus est vtilis Ecclesiæ, & ipsis Canonicis; quod tamen solummodo procedit in actibus spectantibus ad Canonicos vti vniuersos, & Capitulum representantes secùs verò in spectantibus ad ipsos vti singulos, hoc que habet locum licèt Ius spectet ad corpus, exercitium verò ad singulos hoc enim casu omnium Consensus requiritur nec attenditur an actus sit vtilis, nisi etiam sit necessarius.

SVMMARIVM.

1 *Turni mutatio cum sit actus voluntarius fieri non potest à Capitulo aliquibus Canonicis contradicentibus.*

2 *Declara hoc non procedere, quando illius mutatio est vtilis tàm Ecclesiæ, quam Canonicis, nec potest dari de illius irrationabilitate.*

3 *Consensus omnium Canonicorum non est necessarius in actibus spectantibus ad Canonicos vti vniuersos, & Capitulum representantes.*

4 *Secus autem in actibus ad eos spectantibus vti singulos.*

5 *In actibus spectantibus ad Canonicos vti singulos omnium Consensus requiritur, nec attenditur an actus sit vtilis, nisi etiam sit necessarius.*

6 *Capitulum licet habeat Ius eligendi, illius tamen exercitium, & actus electionis per Turnum diuisa spectat ad Canonicos vti singulos.*

7 *Actus spectantes ad Canonicos vti singulos præstari nequeunt à maiori parte, sed omnium consensum requirunt, etiam quando Ius spectat ad corpus, exercitium verò ad singulos.*

8 *Actus cuius exercitium capitularibus spectat, non competit Canonico in Sacris non constituto.*

9 *Canonicus in Sacris non constitutus non est persona Capitularis, nec actus capitulares facere potest.*

10 *Actus satis est quod spectet ad Canonicos vti singulos ra-*

los ratione exercitij, quamuis Ius spectet ad Capitulum, ad effectum cognoscendi an sufficiat maior pars Capituli in illius præstatione, vel omniũ consensus requiratur.

11 *Turnus antiquus dum fuit confectus à toto Capitulo in illius quoque mutatione omnium consensus requiritur, nec est satis maior pars.*

12 *Literæ Apostolicæ dum sunt; in omnibus iustificatæ, veniunt exequendæ.*

DECISIO CCCCLXXIII.

CAnonicatum, & Præbendam Ecclesiæ Monasterien. vacantem per obitum q. Reimberti à Kettler extra Romanam Curiam defuncti obtinuit à Sede Apostolica D. Ferdinandus Frustembergh tanquam electus à Canonico Gulielmo eius fratre tunc in Turno conferendi existente; altero tamen eiusdem Ecclesiæ Canonico Turnum huiusmodi ad se pertinere prætendente, vt ex Literis Apostolicis relatis in *Summar. Informantis numer. 9.* cumque hodie de illarum exequutione ageretur tota difficultas videbatur restringi ad iustificationem dictæ narratiuæ, quod Canonicus Gulielmus tunc in Turno existeret, quia licèt secundum antiquum Turnum, in quo Decanus duas occupabat hebdomadas, Canonicatus vacauerit in hebdomada Gulielmi, attamen quià Capitulum Turnum mutauit ab eo Decanum ob illius suspẽsionem cassando, & sequentes Canonicos subrogando attenta huiusmodi mutatione mors Reimberti accidisse apparet in hebdomada pertinente ad Canonicum Rhede, qui Ioacchinum fratrem elegerat.

1 Et quamuis mutatio Turni fuerit actus voluntarius, ac propterea fieri non potuerit contradicentibus dicto Gulielmo, & altero Canonico *cap. fin. vbi Innoc. num. 3. ad fin. Butr. in quinto notab. & Abb. num. 6. cæterique scribentes de maiorit. & obed. Felin. in cap. cum omnes num. 17. vers. fallit primum de Constit. Paris. consil. 96. num. 18. & 19. lib. 4. Loffred. consil. 51. numer. 9. Franch. decis. 2. num. 24. Gratian. decis. Marchi. 183. num. 21. Card. Seraph. decis. 708. num. 3. Rot. in recent. decis. 755. num. 4. in fine part. 5. in Argentina Coadiutoriæ 21. Februarij 1631. coram Reuerendissimo D. Terracinen. in recent. decis. 20. num. 5. cum alijs add. per Adden. ad Buratt. decis. 573. num. 10.*

2 Nihilominus quia videtur vtilis, tàm Ecclesiæ ad tollendum dissentiones, propter quas concordia eligendi per Turnum admitti solet, quàm Canonicis, cum exindè citius ad singulos redeat Turnus, nec ideò dari poterat de illius irrationabilitate, vtique sustinetur, quamuis nonnulli contradixerint, vt probat *Tex. in cap. 1. de his, quæ fiunt à maior. part. Capitul. Felin. in dicto; cap. cum omnes num. 18. vers. & similiter, Luc. de Penn. in l. nominationum nu. 13. vers. si propter C. de Decurion. lib. 10. Ias. in l. Iurisgentium §. hodie num. 8. vers. est verum ff. de pact. Bald. conf. 83. sub num. 1. vers. Præterea emptio lib. 4. Corn. consil. 181. numer. 31. vers. Præterea lib. 2. Aym. consil. 27. num. 8. Lap. allegat. 85. num. 2. ibique Adden. litera B. & allegat. 131. sub num. 2. vers. hanc secundum Franch. decis. 2. sub num. 24. vers. sed ad hoc dictum fuit cum seqq. Gratian. discept. 721. num. 17. & seq. & discept. 933. num. 5. & decis. Marchi. 183. num. 22. 23. & 27. Add. ad Buratt. d. decis. 573. num. 12. & in Sabinen. Alluuionis 22. Iunij 1646. coram R.P.D. meo Bichio §. fin.*

3 Verùm visum fuit prædicta procedere posse in actibus spectantibus ad Canonicos vti vniuersos,

4 & Capitulum repræsentantes, non autem in actibus ad eos spectantibus vti singulos; hoc enim casu omnium consensus necessarius est, & sic antedicta mutatio Turni facta aliquibus contradicentibus non sustinetur, *cap. quoad omnes 19. de reg. Iur. in 6. gloss. in d. cap. cum omnes 19. verb. constitutum vers. secus in Iuribus singulorum de constit. Paris. d. consil. 90. num. 12. cum duobus seqq. par. 4. Angel. conf. 271. circa principium vers. secundo principali Loffred. consil. 51. sub num. 2. vers. his tamen non obstantibus, Surd. consil. 65. num. 17. Lap. dicta alleg. 85. num. 2. Lambertin. de Iurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 2. princ. art. 16. num. 3. cum seqq. Lother. de re benef. lib. 1. quæst. 15. num. 17. Barbos. de Canon. & Dignit. cap. 38. num. 13. Gomez. var. resol. to. 2. cap. 3. num. 14. Franch. d. dec. 2. num. 4. cum seqq. Franc. Marc. decis. 489. num. 1. part. 1. Gratian. d. decis. Marchi. 185. num. 3. Card. Caual. decis. 134. nu. 5. Add. ad Buratt. d. decis. 573. litera A.* & hoc

5 casu non attenditur, An actus sit vtilis, nisi quoque sit necessarius, *Cancer. var. resol. par. 3. cap. 13. num. 113. Thesaur. decis. 237. num. 4. vers. vel si imponitur.*

6 Licèt enim Ius eligendi ad Capitulum spectet illius tamen exercitium, & actus electionis per Turnum diuisæ ad Canonicos pertinet vti singulos iuxtà notata per *Rebuff. de nomin. quæst. 8. n. 4. Garz. de Benef. par. 3. cap. 4. numer. 30. & par. 5. cap. 1. num. 209. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 45. §. 1. num. 6. & 20. Gratian. discept. 482. num. 24. Barbos. vbi supra cap. 37. num. 6. & 20. Rota decis. 600. diu. Card. Mellin. decis. 184. num. 4. cum seqq. Pen. decis. 959. num. 11. Duran. decis. 168. num. 2. cum*

7 *seqq. & decis. 246. in princ.* & conclusio, quod actus spectantes ad Canonicos vti singulos præstari nequeant à maiori parte sed omnium consensum requirant, procedit etiam quando Ius spectat ad corpus, exercitium verò ad singulos, *Surd. d. consil. 65. num. 17. Gratian. d. dec. Marchi. 183. in add. num. 1.*

Vnde quicquid sit, An electio per Turnum ad alium effectum dicatur actus pertinens ad Canonicos vti vniuersos, quod expressè negarunt *Rebuff. & alij supra allegati*; à qua tamen opinione videtur recessisse *Rota coram Duran. decis. 275. numer. 5. cum seqq. & decis. 460. num. 1. & per tot.* ista disputatio fit ad effectum videndi an Canonicus in Sacris non constitutus, qui actus capitulares agere non potest frui valeat beneficio Turni, qui articulus est longè diuersus à nostro, quià retenta etiàm opinione, quod Canonicus in Sacris non constitutus Turno vti nequeat, hoc accidit, quià etiam si electio per Turnum spectet ad Ca-

8 nonicos vti singulos, prouenit tamen à Iure capitulari, cuius exercitium dumtaxat Capitularibus competit, & hoc satis esse potest, ne Canonicus

9 in Sacris non constitutus hunc actum gerere possit, cum non sit persona Capitularis, vt declarauit *Rota d. decis. 275. sub num. 5. & d. decis. 460.*

10 *num 3. & 4. Coram Durano.* E' contra verò ad effectum videndi an sit materia, circa quam sufficit maior pars Capituli, vel omnium consensus requiratur satis est actum spectare ad Canonicos vti singulos ratione exercitij, quamuis Ius spectet ad Capitulum ex prædictis distinguendo inter proprietatem, quæ remanet intacta penes Capitulum, & exercitium, quod solum diuidit Turnus, ac singulis attribuit per *Gonz. Card. Mellin. & Pen. aliosque supra allegatos.*

11 Præsertim quià Turnus antiquus fuerat confe-

ctus à toto Capitulo; Vndè eo certius pro illius mutatione non satis fuit maior pars, sed requirebatur omnium, & singulorum coæqualis consensus, vt post *Innoc. notat Abb. in cap. veniens sub num. 21. vers. Et subdit de præscript. quem sequitur, Felin. in d. cap. cum omnes sub dicto num. 18. versic. fallit secundo Surd. d. consil. 65. num. 22. Lambertin. d. art. 16 num. 5. vers. & vnum non omittam, Thesaur. d. dec. 257. num. 6. vers. quarto respondeo.*

12 Cum igitur de cætero dictæ Literæ Apostolicæ quoad alia iustificantur, sunt exequendæ vulg. *cap. si Capitulo ibique gloss. verb. Exequatur de concess. præbend. in 6. cap. si quando de rescript.*

Prout resolutum fuit per contradictas &c.

PERVSINA FIDEICOMMISSI DE Rodulphis.

Luna 26. Aprilis 1655.

ARGVMENTVM.

Remissoria, dum sumus in prophanis faciliter conceditur? Remissoria perperam petitur, dum in contrarium adest confessio partis, & licet id limitetur quando datur fumus erroris dictæ confessionis, & quando non sufficiat talis fumus.

SVMMARIVM.

1 *Præsumptio fortior vincit, & occidit præsumptionem debiliorem.*

2 *Remissoria in prophanis, vt concedatur sufficit, vt quoquomodo conferat ad causam.*

3 *Remissoria vt non denegetur in prophanis, sufficit, quod res sit dubiosa.*

4 *Remissoria non conceditur quando adest confessio partis in contrarium.*

5 *Testatoris præcepta sunt seruanda.*

6 *Contra confessionem propriam denegatur remissoria, & maximè si sit geminata.*

7 *Remissoria contra propriam confessionem, tunc conceditur quando datur fumus erroris confessionis.*

8 *De errore confessionis satis dicitur constare stantibus in hoc testibus formiter examinatis.*

9 *Ex dotis causa non possunt alienari bona fideicommissaria, si fructus hæreditarij ad hoc sufficerent.*

10 *Erroris nullitatis fumus non est sufficiens ad effectum concessionis remissoriæ contra confessionem.*

Quando adest factum positiuum contra dictam confessionem num. 10.

11 *Lex quando aliquid præsumit, & vlterius super dicta præsumptione aliquid disponit, ad eam præsumptionem tollendam, non admittitur contraria præsumptio.*

12 *Turpitudinem propriam quis non admittitur ad probandam.*

13 *Fructus bonorum fideicommissariorum dum de aliquo tempore non aderant non potest dici aliquid de eis solutum fuisse.*

14 *A tempore de præterito non est licitum arguere ad præsens.*

15 *Vltra Alimenta ad substentationem honestæ familiæ multa alia expensæ ordinariæ, & extraordinariæ quidem sunt necessariæ, & satis notum est.*

16 *Error confessionis vt dicatur probatus, probationes debent esse necessariæ, & concludentes.*

17 *Articulantiũ intentio dum probari potest per scripturas reijcitur petitio remissoriæ.*

18 *In Iudicio executiuo, regulatiter non solent admitti dilationes ad soluendum.*

DECISIO CCCCLXXIV.

INformantes pro Ferulis petebant remissoriam ad probandum potissimè, quod pro alimentis sex filiorum, & familia Europæ satis erant annua scuta 300. inferendo exinde quod cum fructus totius hæreditatis quot annis ascenderent ad scuta 1500. supererant singulis annis sc. 1200. circiter quæ propterea præsumuntur peruenisse ad manus Bartelli Depositarij generalis ab Europa electi, quæ sanè materia sic articulata releuans videbatur, quia probatio huiusmodi destruit præsumptionem quod pecuniæ à Bartello exactæ, & reinuestitæ prouenerint ex proprietate bonorum, non autem ex fructibus; nam præsumptio fortior resultans ex probatione superexistentiæ tot fructuum, eorumque exactionis factæ à Bartello ex generali mandato debiliorem excludit eductam in contrarium *l. diuus, vbi gloss. verb. æstimari ff. de in integr. restit. l. non solum ff. de rit. nupt. Soccin.*
7 *Iun. cons. 26. num. 66. lib. 1. cum cæteris per Menoch. lib. 1. præsumpt. 30. num. 1.* Cumque simus in prophanis sufficit articulos quoquomodo conferre ad causam, vel saltem rem esse dubiam, vt remissoria denegari non possit, vt dixit *Rota corã Buratt. decis. 28. num. 3. coram clar. me. Coccino decis. 20. num. 14. in Bonon. fideicommissi de Nascentorijs 15. Ianuarij 1649. coram bo. me. Arguelles, & in Mantuana bonorum 17. Februarij 1653. coram me.*

Nihilominus resolutum fuit remissoriam non esse concedendam, quia in contrarium vrget geminata confessio Auctricis instantium tàm in instrumento quietantiæ factæ d. Depositario, quod pecuniæ ab ipso exactæ, & consignatæ in emptionem bonorum stabilium, & censuum erogatæ, & inuestitæ fuerant, quod non congruit fructibus ad Europam, & filios spectantibus sed proprietati ex Testatoris præcepto reinuestiendæ, quam in instrumento dotali Iuliæ Testatoris filiæ de anno 1594. quod non aderant sufficientes fructus hæreditatis, ex quibus ei dos solui posset iuxtà paternam voluntatem, vt comprobatum fuit *in 2. decis huius causæ 26. Ianuarij 1654. §. attenta præcipuè cum seq. & in tertia 15. Iunij sequentis §. sed de ordine coram me.* Contra propriam enim confessionem nunquam datur remissoria. *Caputaque decis. 283. num. 6. part. 3. san. mem. Greg. decis. 523. num. 4. Baratt. decis. 877. num. 7. cum alijs allegatis in Comen. Collegij 15. Decembris 1653. coram R. P. D. meo Priolo §. in 1. enim*

Et quamuis *in eadem decis. Greg. 523. num. 5.* id limitetur quando detur fumus erroris confessionis *ex Put. decis. 6. de dilat.* qui in casu nostro educitur ex Testibus etiam non formiter examinatis *Cassad. decis. 3. numer. 2. de dilat. idem Greg. decis. 562. num. 4. & in Cremonen. Parochialis 15. Iunij 1646. coram me §. & licet.*

Tamen animaduerterunt Domini, quod deuentum fuit ad actualem alienationem bonorum fideicommissi pro soluenda d. dote, ad quam cum deueniri non potuisset, si fructus hæreditatis superessent *Ias. in l. filius familias §. diui num. 96. ff. de legat. 1. & in Auth. res quæ num. 24. C. comm. de legat. Couarr. var. resol. lib. 3. cap. 6. nu. 10. Molin. de Primog. lib. 4. cap. 6. num. 11. Card. Seraphin. decis. 447. num. 1. & decis. 1483. sub nu. 5. Rota in recent. decis. 47. num. 10. part. 5. add. ad Greg. decis. 543. num. 4. & alijs adductis in Romana fideicommissi de Nicolinis 28. Aprilis 1651. coram me §. si autem.* Inde sequitur, quod non sufficit dare fumum

sumum erroris confessionis, quia praeualet factum positiuum alienationis stabilium fundatum super ipsa confessione, quod illi vires addit, vt in simili dicitur, quod si lex aliquid praesumit, & vltra super hac praesumptione aliquid disponit, disponit ad eam praesumptionem tollendam non admittitur contraria praesumptio. *Alciat. de praesumpt. par. 2. num. 3. Fab. de ann. conf. 37. sub nu. 6. vers. nam dum & num. 7. cum seqq.* vbi concordantes, alias autem instantes allegarent propriam Auctricis turpitudinem, quod nempè sub mendaci assertione non existentiae fructuum in fraudem fideicommissi eius bona alienasset, quod non est admittendum *l. professio C. de muner. patr. lib. 10. l. 2. §. quintus Mutius ff. de reg. iur. Buratt. decis. 20. num. 5. & decis. 44. num. 9.*

Nihilque refert, quod pars dictae dotis scut. 4000. praesumi possit soluta ex fructibus, quia certum est saltèm scuta 1500. soluta fuisse ex proprietate bonorum ob deficientiam fructuum, si ergo d. anno 1594. non extabant fructus pro soluenda d. summa scutorum 1500. dici non potest inuestimenta facta à Bartello in valde maiori quantitate circa dictum tempus, vel paulò post prouenisse ex fructibus, vt ponderatum fuit *in d. decis. sub §. animaduertendo insuper*; licitum enim est à tempore praeterito arguere ad proximè sequens. *Card. Seraph. decis. 1385. num. 3. Card. Mantic. decis. 22. num. 2. bo. me. Merlin. decis 817. num. 3. & decis. 842. num. 2.*

Et esto etiam quod probaretur sufficere potuisse pro substentatione filiorum, & familiae annua scuta 300. indè tamen non sequitur pernecesse, quod non plus Europa expenderit, vel ob defectum Economiae, vel in expensis ordinarijs, & extraordinarijs, que vltra alimenta ad substentationem honestae familiae, & gubernium domus quotidie requiruntur, vt omnibus satis est notum; ideoque articuli praeseferunt necessarias probationes, quales requiruntur ad probandum errorem confessionis *scrib. communiter in cap. vlt. de confess. & in l. non fatetur ff. eod. Decian. conf. 14. num. 35. lib. 5. Buratt. decis. 200. num. 3. & in Eugubina erroris calculi 22. Iunij 1640. coram bo. mem. Pirouano §. Quoniam huiusmodi & §. fin.*

Propterea aderat alter Procurator pro exactione fructuum, qui proinde, non autem Bartellus deputatus in exequutionem praecepti Testatoris de sola proprietate loquentis fructus exegisse censeri debet, atque intentio articulantium probari potest per scripturas, nempè librum tutelarem penes Europam relictum, & ab ipsa ratione officij custodiendi, vt dictum fuit in praefatis decisionibus, ideò saltem in hoc casu non est admittenda probatio per Testes *Put. decis. 356. num. 4. lib. 2. in correct. Rota decis. 314. num. 1. part. 1. recent. in Nazarena, seu Montis Viridi Beneficij 10. Februarij 1648. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. nonus, & decimus, & in d. Comen. Collegij coram R. P. D. meo Priolo §. tertius articulus.* Additio etiam quod versamur in Iudicio executiuo vigore pacti in prima transactione adiecti, in quo regulariter non admittuntur similes dilationes ad probandum, *Caputaq. decis. 262. par. 1. Rota in recent. decis. 242. num. 7. part. 7.*

Et ità omissis caeteris articulis nil releuans ex ipsorum lectura continentibus resolutum fuit pro denegatione remissoriae vtraque &c.

ROMANA, SEV ALBINGANEN. BONORVM.

Lunae 26. Aprilis 1655.

ARGVMENTVM.

Reaggrauatoria semper de stylo Rotae conceditur si post decem dies à die affixionis Aggrauatoriae non constet de paritione, nec est opus in relaxatione reaggrauatoriae denuò seruare quatuor terminos cum interuallo decem dierum inter vnum, & alterum; & quando sufficiat aggrauatoriam fuisse affixam ad valuas, licet personaliter intimata non fuerit.

SVMMARIVM.

1 *Reaggrauatoria de stylo conceditur, si post decem dies à die affixionis aggrauatoriae non constet de paritione.*

2 *In relaxatione reaggrauatoriae non requiritur quod denuo seruentur quatuor termini cum interuallo decem dierum inter vnum, & alterum sed sufficit illos fuisse seruatos pro obtinenda aggrauatoria.*

3 *Reaggrauatoriae, vt sit locus satis est, quod post affixam aggrauatoriam Reus contumax expectetur per decem dies praeuia citatione ad videndum se reaggrauari.*

4 *Citatio ad videndum se reaggrauari debet fieri ad proximam diem.*

5 *Aggrauatoria potest affigi ad valuas Ecclesiarum locorum viciniorum, quando vel rei conuenti sunt longè absentes, vel in loco non tuti accessus.*

DECISIO CCCCLXXV.

CVm in dies detestabilius crescat contumacia Stephani Balbi, & Consortium, qui nec mandatis rotalibus, nec literis declaratoriae, atque aggrauatoriae vsq; adhuc parere voluerunt, Ideò cum grauiora oporteat adhibere remedia, censuerunt Domini contra ipsos concedendam esse
1 reaggrauatoriam, quae de stylo semper concedi solet, si post decem dies à die affixionis aggrauatoriae non constet de paritione, vt tradit *Vestr. in prax. lib. 8. cap. vlt. sub num. 19. vers. lata denique formularum term. Rota sub rubric. relat. ex communicat. particul. ad viden. principalem suum aggrauari, & reaggrauari fol mihi 125. Mandos. de commiss. caus. super benef. commiss. 2. verb. aggrauandi & reagrauandi Marchesi. de cōmiss. appell. in Romana Curia p. 1. cap. 5. num. 209. fol. 215. Modern. Caesenat. de mod. & ratione citan. part. 5. tit. de citat. execut. pro execut. rei iud. form. 7. verb. ad viden. excom.*

Nec opus est pro relaxatione huius reaggra-
2 uatoriae, quod denuò seruentur quatuor termini cum interuallo decem dierum inter vnum, & alterum, quia sufficit illos fuisse seruatos pro obtinenda aggrauatoria, nam quilibet terminus ad videndum aggrauari continet etiam ad videndum reaggrauari, & sic satis est, quod post affi-
3 xam aggrauatoriam Reus contumax expectetur per decem dies praeuia citatione ad videndum se reaggrauari, & tradunt *Vestr. & Modern. Caesenat. in locis alleg.*

Constat enim in proposito tàm de huiusmodi citatione *Summ. Ioan. Francisci informantis num. 2.*
4 quae facta fuit ad proximam diem, vt fieri debere firmat idem *Vestr. sub d. num. 19. vers. singuli ad primam*, quam de affixione instrumenti, seu literarum aggrauatoriae ad valuas Curiae in acie campi flore, & ad valuas Ecclesiarum locorum viciniorum *d. Summ. num. 1.* vt legitimè fieri po-
5 tuit. Tum quia rei conuenti sunt longè absentes *Clem. causa vbi communiter DD. elect. Barbos. de*

Canon.

Canon. & Dignit. cap. 20. sub num. 19. vers. vel longè adest cum cæteris in Alexandrina Canon. 26. Maij 1651. §. quæ eo magis coram Reuerendissimo D. meo Decano & in Leodien. successionis, seù attentatorum 19. Ianuarij 1652. §. nec obstat quod inhibitio coram R. P. D. meo Bichio. Tùm etiam quia commorantur in loco non tuti accessus, vt latè probatum fuit *in decis. edita coram me super declaratoria 1. Iulij 1643. §. quia cum in commissione.*

Et ità per contradictas &c.

LEODIEN. ATTENTATORVM.

Veneris 30. Aprilis 1655.

ARGVMENTVM.

Quibus concurrentibus declaratoria contra contumaces non possit denegari, per contradictas, quando quis valide possit procedere, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria contra contumaces quibus concurrentibus non possit denegari, & num. 2.*

3 *Executorialium relaxatio cum comminatione censurarum pro reuocatione attentatorum ex quo satis dicatur iustificata.*

4 *Notarijs in quibusdam partibus solent exequi citationes.*

5 *Citationes executæ coram testibus eo magis probant.*

6 *Nam hoc stante maior fides adhibetur exequenti.*

7 *Contumacia alicuius, quod consistat in committendo, quando non possit denegari.*

8 *Executorialium tenor est attendendus, & num. 9.*

10 *Per contradictas, tunc procedi potest, quando citatus personaliter, nec per se, nec per Procuratorem non comparet.*

11 *Per contradictas eo casu non potest procedi si citatus habeat in actis constitutum Procuratorem.*

12 *De attentatis reuocandis commissis in spretum inhibitionis, aliud est si agatur.*

13 *Et aliud si agatur deferenda declaratoria ob non paritionem executorialibus.*

14 *Declaratoria non conceditur, nisi seruatis quatuor terminis ad docendum de paritione.*

DECISIO CCCCLXXVI.

Datur declaratoria contra contumaces in parendo mandatis rotalibus, seu veriùs Aposto-
1 licis docto de illorum relaxatione cum comminatione censurarum, illorumque personali intimatione, & reproductione in actis, de præfixio-
2 ne, & lapsu termini ad parendum, & de seruatione quatuor terminorum ad docendum de paritione iuxta praxim relatam à *Vestr. lib. 8. cap. vlt. num. 19. à Rota millies comprobatam.*

Relaxatio exequutorialium cum censurarum
3 comminatione pro reuocatione attentatorum iuxtà resolutionem coram me 25. Maij 1648. *in Summ. informantis* apparet *nu.* 1. & de illarum personali intimatione Carolo Dans attentanti fa-
4 cta 18. Septembris 1649. attestatur Notarius de partibus *num.* 2. cui de hoc est adhibenda fides cum munus intimandi iuxtà stylum illarum partium ex officio ipsi competat, vt dixit Rota *coram san. me. Greg. decis. 426. num. 5. ibique Add. lit. A coram bon. me. Coccino decis. 475. num. 7. & 8. in Astoricen. Parochialis 1. Iulij 1654. coram R. P. D. meo Bichio §. Nec non refert, & prius in Cæsaraugustana distributionum 26. Maij 1646. coram me §.*
5 *quia præter quod*, eoque magis quia dictam personalem intimationem fecit coram duobus Testibus ibi: *Et dimissa eidem D. Carolo &c. copia prædicta præsentibus Ioanne Barlis, & Egidio Rigaulx*
6 *Testibus rogatis d. num. 2.* quo stante maiorem fidem meretur *Put. decis. 5. num. 1. lib. 3. in correct. Rota in recent. decis. 624. num. 10. part. 1. & alijs relatis in terminis citationis exequutæ Leodij in Leodien. Vicariæ 4. Iulij 1653. coram R. P. D. meo Bichio §. fuisse autem.*

Reproductio in actis iustificata remanet in eodem *Summ. d. num. 1. & 2.* Lapsus vero termini ad parendum præfixi incontrouertibilis est, dum effluxerunt quinque anni, & vltra; Vndè restat solum quod seruati fuerint quatuor consueti ter-
7 mini ad docendum de paritione, quod non iustificatur, nec euitari potest sub prætextu, quod contumacia Caroli consistat in committendo iuxtà deducta *in recent. decis. 654. num. 2. part. 3. in Cracouien. Præpositura Sancti Floriani 12. Decemb. 1650. §. fin. & in d. Astoricen. Parochialis §. Hinc merito coram R. P. D. meo Bichio.* Quia in casu nostro nihil probatur commissum contra formam Decreti reuocationis attentatorum, eiusque exequutorialium loquentium tantum de actibus an-
8 tea gestis, posteriores vero actus relati *in d. Sum. num. 5.* sunt prorsus noui, & non concludunt po-
9 sitiuam contrauentionem dd. exequutorialium, quæ omninò requiritur, vt euitetur seruatio dd. terminorum, vt post *Vestr. in prax. lib. 2. cap. 4. numer. 8. vers. quod si ad exequutionem animaduertit Rota in dd. tribus decisionibus.*

Nec refragatur, quod seruati fuerint per contradictas, quia ità proceditur quando Reus citatus personaliter in principio litis, neque per se,
10 neque per Procuratorem comparuit iuxtà *decis. Egid. Bellamer. 310. compr batam coram san. mem. Gregor. decis. 430. num. 1. & in recent. decis. 7. nu. 1. part. 7.* Secus verò dum adest in actis Procurator constitutus Actori optimè notus cum citauerit pro d. Decreto, & pro prædictis exequutoria-
11 libus, vt patet *in d. eius Summ. num. 1.* hoc enim casu per contradictas procedi non potest *Rota dec. 179. num. 1. part. 1. & decis. 486. num. 2. in fine part. 2. recent. Add. ad san. mem. Greg. d. decis. 430. num. 7. & in Meliten. hæreditatis 6. Februarij 1640. coram bon. me. Card. Hieronymo Verospio §. alia exceptio.*

Noua autem commissio impetrata à Francisco filio Lambertinæ, ac inhibitio eius vigore ema-
nata poterant omitti, quia hodie non agitur de
12 reuocandis alijs attentatis commissis in spretum d. inhibitionis, sed agitur de ferenda declarato-
13 ria ob non paritionem executorialibus in vim antiquę commissionis ad instantiam Lambertinæ, vt supra relaxatis, quæ benè peti potest à d. Francisco cum sit illius hæres.

Atque ità Domini dixerunt dandam esse de-
14 claratoriam seruatis tamen prius validè dd. quatuor terminis ad docen. de paritione, vt dictum fuit in *rec. decis. 157. numer. 1. part. 5.* vnica tantum &c.

ROMANA CENSVS, SEV SALVIANI.

Mercurij 5. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Creditoribus Defuncti, licet competat immissio etiam super bonis hæredis, quando hæres simpliciter, & absque Beneficio inuentarij hæreditatem adiuit, & Testator etiam illius bona hypothecauit, hoc tamen non procedit contra illorum possessorem, qui illa possidet ex causa potioris, & anterioris crediti, per quod eidem competit reten-

retentio, & Immissio cæteris creditoribus impeditur. Mulier pro hypotheca dotalis licet posterior præfertur cæteris creditoribus anterioribus etiam expressam hypothecam habentibus, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Hæres adeundo hæreditatem, quasi contrahit cum creditoribus hæreditarijs.*
2 *Actio dumtaxat personalis competit creditoribus hæreditarijs contra hæredem ex aditione hæreditatis.*
3 *Declara hoc tantum procedere contra hæredem beneficiatum, secus in simplici hærede, quando Defunctus ad fauorem eius creditorum etiam bona hæredum hypothecauit.*
4 *Hæres, quando adiuit sine benefitio inuentarij, & defunctus expressè obligauit etiam bona hæredum super ipsis pariter competit hypotheca creditoribus defuncti.*
5 *Testator potest etiam de Bonis hæredis disponere.*
6 *Hæres adeundo simpliciter hæreditatem, factum defuncti totaliter approbasse censetur.*
7 *Retentio competit possessori bonorum ex causa potiorum, seu anteriorum creditorum per quam impeditur immissio cæteris creditoribus posterioribus.*
8 *Mulier pro hypotheca dotali præfertur omnibus creditoribus Mariti etiam anterioribus, & expressam hypothecam habentibus.*
9 *Dos non habet minora Priuilegia, quam fiscus.*
10 *Lex inducens hypothecam dotalem ad fauorem mulieris citius operatur, quam hypotheca inducta ab homine.*
11 *Bona debitoris, efficiuntur creditoris per adiudicationem illi factam à Iudice.*
12 *Hæres grauatus, qui alienauit, tenetur fideicommissum reintegrare de bonis proprijs.*
13 *Fideicommissarijs competit hypotheca super bonis hæredis grauati pro reintegratione fideicommissi, si ille alienauit dolosè.*
14 *Hypotheca, quæ competit fideicommissarijs pro reintegratione fideicommissi aduersus bona grauati alienantis, non incipit à die alienationis, sed à die, qua hæres cæpit administrare.*
15 *Hæres grauatus conuincitur dolosè alienasse, ex quo sciebat adesse fideicommissum.*
16 *Hæres grauatus dicitur dolosè alienasse, si cogitare potuit se postea euasurum non soluendo.*
17 *Fructus bonorum fideicommissi spectant ad hæredem grauatum ipso viuente.*

DECISIO CCCCLXXVII.

LAurentio, & alijs de Piordis vti creditoribus q. Anastasij Coronæ ex causa fructuum census per ipsum impositi, & vēditi 27. *Martij* 1607. Hortentię Pratę de Piordis petētibus immissionem in bonis q. Martini Coronę hęredis d. Anastasij, nempè in vinea extra Portam Latinam, tertia parte officij Notariatus Curiæ Capitolij, & domo ad Diuum Marcum hodie possessis per Petrum Paulum de Rosis proposito particulari dubio DD. negatiue responderunt non ex eo, quod Actoribus non competat hypotheca super dd. bonis ad
1 hæredem debitoris spectantibus, quia etiamsi regulariter ex aditione hæreditatis, per quam hæ-
2 res, quasi contrahit cum creditoribus hæreditarijs oriatur contra ipsum sola actio personalis *l. penult. C. de action. & oblig.* cum alijs latè allegatis *per Franch. decis.* 53. *num.* 16. *cum seqq.* nihil-
3 ominus quando hęres adiuit sine beneficio inuentarij, & defunctus expressè obligauit (prout hic)
4 etiam bona hæredum super ipsis pariter competit hypotheca, concurrentibus in id tum potestate
5 defuncti, qui potuit etiam de bonis hæredis disponere, tum voluntate ipsius hæredis, qui adeundo simpliciter factum defuncti totaliter ap-
6 probasse censetur iuxta punctuales *decisiones in Romana Saluiani Domus 27. Nouembris 1634. coram bo. me. Buccabella & in Sancti Seuerini Dotis, seù Saluiani 4. Maij 1640. coram Reuerendissimo D. meo Decano apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 187. num. 25. & 26: & decis. 239. per tot.*

Sed ex quo d. Petro Paulo illorum moderno
7 Possessori debetur retentio ex causa quorundam creditorum, quæ anteriora, vel potiora sunt, per
8 quam impeditur immissio, vt respondit *Rota cor. Card. Mantic. decis.* 69. *num.* 1. & alibi passim.

Primo siquidem pro credito dotali Mariæ Prouidæ vxoris d. Martini non obstante, quod vti contractum 18. *Octobris* 1611. fit posterius credito actorum, quia super vinea, & tertia parte officij acquisitis à Martino viro de anno 1613. & sic post contractam hypothecam dotalem, mulier, præfertur omnibus creditoribus illius etiam anterioribus, & expressam hypothecam habentibus, vt per *text. in l. si is qui 28. ff. de iur. fisc.* suffragantem etiam Doti cum minora fisci priuilegia non ha-
9 beat tradunt in terminis *Angel. in l. assiduis num. 8. C. qui pot. in pign. hab. Barbos. in l. 1. par. 2. nu. 17. ff. solut. matrim. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 9 nu. 2. Card. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 26. numer. 23.* vbi de magis communi & hanc opinionem quicquid in contrarium sentiunt allegati per *modern. Foroliuien. de pignor. lib. 3. quæst. 68. per tot.* vti fauorabilem latè sequuta fuit *Rota in Romana Saluiani 10. Decembris 1629. coram Queippo in recent decis. 328. num. 19. cum seqq. part. 5.* vbi pro ratione
10 considerat, quod lex inducens hypothecam ad fauorem mulieris citius operatur, quam hypotheca inducta ab homine; gratis autem dicitur Mariam de sua dote remansisse integraliter satisfactam, quia contrarium patet ex calculo de ordine Rotæ extraiudicialiter facto.

Secundo (etiam super domo) pro quodam censu sortis principalis scut. 200. imposito ab Anastasio communi debitore anno 1604. & cesso eidem Mariæ translatiuè, & non extinctiuè *Sum. num. 5. & 6.* cui non obstat, quod ipsa cessionem reportauit mediantibus pecunijs, ac bonis hære-
11 ditarijs Martini, quia ista fuerunt effecta ipsius propria ob præcedentem illorum adiudicationem sibi factam à Iudice, & ad eius fauorem declarauit *Rota coram bo. me. Merlino decis. 645. num. 11. vers. non obstat, quod Maria.*

Tertio pro scutis 631. quæ à Maria, successiuè Stephano de Rosis verè persoluta probantur, Frācisco Coronæ occasione annuæ præstationis illi à Martino promissę *Summ. num. 10.* Franciscum enim fuisse creditorem anteriorem saltem pro rata scut. 60. annuorum iustificatur ex instrumento promissionis celebrato 10. *Ianuarij 1606. d. Sum. num. 8.* & firmauit *Rota in d. decis. Merlin. 645. sub num. 10.* Et quamuis informantes pro Petro Paulo hac de causa prætenderent retentionem pro sc. 1638. Domini tamen pro dictis scutis 681. duntaxat illam ipsi competere existimarunt, quia hęc solum quantitas persoluta probatur; aduertentes vlterius quod stante quantitate aliorum scut. 20. annuorum eidem Francisco promissa non est anterior, sed posterior cum promissa fuerit anno 1612. vt patet *in d. Summ. num. 8.* quodque non sunt calculandi fructus bonorum fideicommissi ad Sulpitiam Mariæ filiam spectantes, qui prætendun-

tenduntur à Francisco hac de causa percepti, quia in Summ. num. 9. adest quoddam mandatum de immittendo, eiusque executio facta contra dd. bona ad instantiam ipsius Francisci, sed quos fructus ipse ex dd. bonis perceperit non apparet.

Quartò demum pro scut. 1400. occasione alienationis factæ à Martino alterius domus, & septem locorum montis fidei fideicommissariorum eodem Summ. num. 12. & 17. tenetur namque hæ-
12 res grauatus reintegrare fideicommissum, & pro
13 huiusmodi reintegratione super eius bonis competit fideicommissarijs hypotheca si ille alienauit dolosè, vt declarando præcedentem decisionem in Romana Saluiani 28. Iunij 1641. responsum fuit in Romana fideicommissi, seu Saluiani 26. Nouembris 1650. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. nihilq; facit, & in Placentina bonorum 16. Iunij 1653. cor. R. P. D. meo Zarate in fine, quæ non incipit à die
14 alienationis, sed à die, qua cœpit administrare, vt pluribus adductis auctoritatibus firmauit Rota in Tiburtina redditionis rationis 3. Iunij 1647. coram R. P. D. meo Meltio §. quia cum hypotheca, dolosè
15 autem alienasse coniicitur, ex quo sciebat adesse fideicommissum bo. me. Merlin. decis. 841. nu. 6. cum concordantibus allegatis in Romana fideicommissi de Mutis 1. Decembris 1651. coram me §.
16 quia obiectum cum seqq. Et fortius si cogitare potuisset se postea euasurum non soluendo ex probatis per Cyriac. contr. 286. num. 32. & seq. & licet huic partitæ addita fuerint alia scuta 560. pro fructibus dd. bonorum pro eis tamen non competit retentio, quia non constat de perceptione illorum præcisè quantitatis, qua etiam probata non essent calculandi nisi fructus post mortem alienãtis ma-
17 turati, nam decursi ipso viuente ad eum spectabant, vt notant DD. in l. deducta §. qui post ff. ad Trebell. Rota post Modern. Foroliuien. de legit. decis. 20. num. 12.

Et ità vtraque &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE CLAVIXO, Mercurij 5. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

In adiudicatione Beneficij præfertur is, qui ante vacationem inseruiuit Ecclesiæ, vbi vacauit Beneficium. & qui habet qualitatem nobilitatis, & paupertatis, & quomodo probentur huiusmodi qualitates.

SVMMARIVM.

1 *Verba de præterito indefinite prolata comprehendunt etiam tempus præteritum, nec possunt restringi ad tempus præsens.*

2 *Dictio, & posita inter diuersa stat ampliatiuè, & augmentatiuè.*

3 *Fides licet simplex, & extraiudicialis iuncta cum depositionibus Testium formiter examinatorum facit probationem.*

4 *Nobilitas consideratur ad effectum obtinendi prælationem in concursu Beneficij.*

5 *Nobilitas optimè comprobatur à Testibus deponentibus de publica voce, & fama ad effectum obtinendi prælationem in concursu Beneficij.*

6 *Nobilitas consistit in antiquitate, honestate, et præeminentia ascendentium secundum loci consuetudinem.*

7 *Nobilitas tanto est maior, quanto est antiquior.*

8 *Confessio partis seu Procuratoris potest acceptari absque superaddita qualitate, quando qualitas est facto separabilis à confessione.*

DECISIO CCCCLXXVIII.

RESolutio huius Causæ sub die 26. Iunij 1654. Coram me pro adiudicatione Beneficij controuersi ad fauorem Francisci Miguel excluso Sebastiano Garzia Collitigante præcipuè fundatur in seruitio præstito ab eodem Francisco Ecclesiæ; vbi vacauit Beneficium. Hinc Informantes pro Garzia negabant huiusmodi seruitium præstitum fuisse ante hanc vacationem, sed nihilominus DD. steterunt in decisis, quia contrarium patet ex Testibus relatis in Summ. Francisci num. 1. Omnes enim per hæc verba deponunt ibi: *vidit & audiuit ipsum canere publicè, & notorie &c.* & tertius addit ibi: *& vbi talis publice, & notorie cantauit indutus Sacris Vestibus* quæ sanè verba de præterito
1 indefinitè prolata comprehendũt etiam tempus ante vacationem, nec possunt restringi ad tempus præsens ex regula, quam probauit Rota in recent. decis. 66. num. 20. par. 8. & coram bo. me. Merlino d. 606. num. 3. Et quamuis subdant, *Et ad præsens assistit, & inseruit* hoc tamen ampliatiuè deponunt ad denotandum, quod tàm de præterito, quàm
2 de præsenti inseruiebat iuxtà naturam dictæ dictionis &, quæ posita inter diuersa qualia sunt tẽpus præteritum, & tempus præsens ampliatiuè stat, & augmentatiuè ad Text. in l. ea tamen adiectio ff. de legat. 3. & in l. qui fundum §. qui agrum ff. de contrahen. empt. Card. Seraph. d. 1396. num 4. San. me. Gregor. d. 21. num. 3. Rota in rec. d. 33. num. 6. & d. 41. sub num. 13. par. 1. in Romana Dotis 14. Februarij 1642. coram Reuerendiss. D. meo Decano §. minùs subsistere in fin. & in Camerinen. Legati 20. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Bichio §. qui est casus noster & rem magis ponit in claris fides Curati eiusdem Ecclesiæ d. Summ. Francisci num. 2. quæ in verbis specificat seruitium præstitum ante vacationem ibi: *Auanti che vacasse il detto Beneficio seruiua, e staua seruẽdo attualmente &c.*
3 quæ licet simplex, & extraiudicialis iuncta tamen cùm depositionibus Testium formiter examinatorum tollit prædictam dubitationem vt benè Rota in d. 243. num. 9. par. 6.

Aliæ verò qualitates Francisci in dubium reuocari non possunt, & signanter eius nobilitas
4 quæ ad obtinẽdam huiusmodi prælationem considerata fuit in Calaguritana Beneficij de Ausejo 21. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Bichio sub §. Sed fuit responsum, & in Calaguritana Beneficij de Naro 6. Martij 1654. cor. R.P.D. meo Priolo §. relatis in dec. qua reuidetur §. nobilitas comprobatur optimè à
5 dictis Testibus, cum deponant non solum de publica voce, & fama, quam in his terminis satis esse tradunt allegati per Escobar. de nobilit. par. 1. quæst. 10. §. 2. num. 17. & per Mascard. de probat. conclus. 1090. num 11. & 12. Sed etiam ipsum, eiusque maiores fuisse, & esse personas principales, honestissimas, & Christianos antiquos,
6 Summario Garziæ num. 5. Exinde enim resultat probatio nobilitatis cum ea cosistat in antiquitate, honestate, & præeminentia Ascendentium se-
7 cundum loci consuetudinem, & tanto maior esse quanto est antiquior, ex congestis per Gutter. pract. quæst. lib. 4. quæst. 14. num. 25. & 26. Tiraquell. de nobilit. cap. 39. num. 1. & num. 31.

Militat etiam in Francisco paupertas, præsertim in concursu Sebastiani, qui alia Beneficia
8 possidet, vt constat ex ipsius, seù eius Procuratoris confessione, quæ acceptari potest absque superaddita qualitate, quod non sufficiat Congruæ substentationi, cum ista qualitas sit facto separabilis

bilis

bilis à confessione, per *Text. in l. Aurelius §. Idem quaf. vbi Bart. & alij ff. de liber. legat. Io. de Amic. conf. 99. num. 4. cum alijs per Surd. d. 258. sub n. 2.*
Quoad alia placuerunt DD. deducta in decis. Ideò illam confirmarunt vtraque &c.

ROMANA REINTEGRATIONIS.
Ven. 7. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Reintegratio ad hoc vt competat aduersus sententiam Iudicis ex capite nullitatis, & Iniustitiæ probanda est iniustitia ex ijsdem actis, & non ex nouiter deductis, & qualiter nullitas, nec vlli vmquam concedenda venit reintegratio, & Iniustitia probetur ex Persona illius, qui non appellauit à sententia, nec reclamauit à subsequenti executione, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Laicus non potest dicere de nullitate sententiæ ex defectu iurisdictionis Iudicis in causis Religiosorũ qui ab initio de incompetentia fori non opposuit.*
2 *Clericus non potest in Iurisdictione laici consentire, quia hoc tendit in præiudicium ordinis Clericalis.*
3 *Laicum Reum conuentum non posse excipere de defectu Iurisdictionis laicalis est fauorabile ordini Clericali.*
4 *Laicus sicuti non excepisset de defectu Iurisdictionis laicalis, si sententiam fauorabilem ab illo Iudice contra Clericum reportasset, ita nec audiendus est, si succubuit.*
5 *Compensatio satis dicitur opposita per productionem Instrumenti, ex quo illa resultat.*
6 *Fructus à die motæ litis per Reum conuentum sunt restituendi.*
7 *Compensatio prius cadit cum fructibus, quam cum sorte principali.*
8 *Compensatio non fit, quando Iura non sunt liquida.*
9 *Canones debentur Domino directo, & abeo qui fructus percipit.*
10 *Fructus prædij venditi, licet in Instrumento venditionis fuerint specialiter emptori appretiati, dum tamen in pretio nulla facta fuit mentio canonum, fructus censentur venditi, cum onere illis inhærente solutionis Canonum.*
11 *Pretium rei venditæ minuitur ex onere ipsimet rei inhærente.*
12 *Emptor potest renunciare inuestimento ad sui fauorem in Instrumento venditionis conuento.*
13 *Emptor præsumitur renunciasse Inuestimento ad sui fauorem in Instrumento venditionis stipulato, dum omnes alias exceptiones opposuit, & de Inuestimento non excepit, nec appellauit à Sententia Inuestimentum fieri non mandante.*
14 *Non appellans à Sententia, præsumitur illam approbasse cum conditionibus in ea contentis.*
15 *Iudex redargui non potest quod inuestimento fieri non mandauerit, dum ad id concurrit consensus Emptoris elicitus tam à posteriori ob non interpositam appellationem à Sententia Inuestimentum fieri non mandante, quam à priori ob non oppositam exceptionem Inuestimenti.*
16 *Iudex supplere non potest Inuestimenti exceptionem, vti dependentem à voluntate emptoris rei conuenti licet in actis constet de pacto inuestiendi ad illius fauorem stipulato.*
17 *Reintegratio, vt competat aduersus sententiam Iudicis ex capite iniustitiæ, probanda est iniustitia ex ijsdem Actis.*
18 *Iudex non dicitur vim intulisse, nec spoliasse, dum non errauit in Iure, si habuit ignorantiam facti, tunc non iustificati, & à Reo non obiecti.*
19 *Reintegratio non competit ex persona illius, qui facto proprio cecidit à possessione dum à sententia non appellauit, nec minus à subsequenti illius executione reclamauit.*

DECISIO CCCCLXXIX.

EAdem met, quæ alias ad effectum obtinendi prætensam Reintegrationem per Philippum, & Paulum Emilium de Comitibus obiecta fuerunt aduersus Sententiam Curiæ Capitolinæ latã anno 1628. ad fauorem Patrum Sancti Caroli ad Catinarios, & exequutioni demandatam super associatione ad possessionem, sex petiarum Vineę controuersæ, & per Rotam 23. Februarij 1654. refutata, Iterum hodie deducebantur, sed ijs pariter non obstantibus fuit confirmata decisio dicta die emanata.

1 Nullitas enim desumpta ex defectu Iurisdictionis dictæ Curiæ in Causis Religiosorum objici non potest à Laicis, quorum author tunc temporis de incompetentia fori non opposuit, vt comprobatur in dicta *decis. sub §. Nullitas*; Et aliud est dicere Clericum non posse in Iurisdictionem Laici consentire, aliud verò quod Laicus Reus conuentus non possit excipere de defectu Iurisdictionis Laicalis; Primum enim tendit in præiudi-
2 cium Ordinis Clericalis, secundum verò eidem
3 Ordini fauet, & sicuti Laicus excepisset si sententiam fauorabilem ab illo Iudice reportasset,
4 ità nec audiendus est si succubuit, ne sit in eius voluntate, nullo ad id suffragante ordinis Clericalis priuilegio, prout è conuerso suffragatur Clerico Iudicem, & Partem, vt magis sibi placuerit, eludere, vt in proximis terminis respondit *Rota in Anconitana hæreditatis 11. Martij 1616. coram Vbaldo seniore in rec. decis. 232. sub numer. 4. part. 4.*

Excessus verò ex eo elicitus, quod concessa fuerit associatio pro integra summa sortis principalis scut. 600. debita ex causa residui pretij d. vineæ, cum tamen excomputari debuissent scuta 142. per emptores soluta Marchioni Lantes Proprietario eiusdẽ vineæ pro Canonibus anni 1612. & 1613. de qua solutione Iudici Capitolino constabat mediante actuali productione d. quietantiæ *Summ. illorum de Comitibus num. 1. & 2.* vndè debuerat ille pro concurrenti quantitate abstinere à condemnatione, cum debitum sortis pro ea rata
5 minueretur exceptione compensationis, quæ satis dicitur opposita per productionem instrumenti, ex quo illa resultat *ex theor. Bart. in l. 1. num. 6. ff. de except.* quam sequitur *Rip. in cap. cum M. Ferrariensis num. 17. de constit. Rouit. conf. 60. num. 4. lib. 1. Franch. decis. 527. num. 7.*

Remouetur penitus aduertendo quod Canones anni 1612. non minuebant sortem principalem, neq; cum illa proportionabiliter compensari poterant etiam si ab emptoribus soluti fuerint, quia illorum quantitas, vel integrè absorbetur ex fru-
6 ctibus perceptis à die motæ litis, & per Reos conuentos restituendis *l. 3. ff. de interd.* cum concordantibus latè allegatis *in Mediolanen. Bonorum 19. Ianuarij 1650. coram bo. me. Arguelles* in principio,
7 cum quibus proinde prius cessisset compensatio ex allegatis *in Romana Census 10. Iunij 1641. coram me §. 3. cum de eo*; vel saltem redditur adeò illiquida, vt propterea idonea non sit ad compensa-
8 tionem impetrandam *ad l. fin. C. de compensat. Buratt. decis. 717. num. 2. & decis. 880. num. 5. Rota in recent. dec. 187. num. 7. par. 8.*

Canones vero anni 1613. non à venditore, sed

ab ipsis emptoribus debebantur cum maturauerint in festo S. Martini d. anni, & venditio illis facta fuerit de mense Septembris antequam fructus vineæ colligerentur, Canones enim debentur
9 ex fructibus, & ab eo, qui fructus percipit. *Pinell. in l. 1. p. 2. n. 72. vers. 3. ampliatur C. de bon. matern. Castill. de vsufruct. c. 56. n. 14. & 15.* & quãuis in instru-
10 mento venditionis huiusmodi fructus fuerint specialiter appretiati, nihilominus cum in pretio nulla fuerit facta deductio Canonum, fructus censentur venditi, & appretiati cum onere illis in-
11 hærente solutionis Canonum, quod pretium minuit, *Add. ad Buratt. decis. 761. sub num. 15. Rota in Romana simulationis contractus 16. Iunij 1653. cor. R. P. D. meo Verospio §. denique.*

Parique modo non obstat tertium de non iniuncto inuestimento dictorum scut. 600. ad fauo-
12 rem emptoris conuento, quia remitti potuit de eiusdem consensu, qui eo ipso præsumitur quod
13 alias exceptiones, nempè solutionis Canonum opposuit, & de inuestimento non excepit, quinimo nec minus appellauit à d. sententia associationis inuestimentum fieri non mandante, ideò censetur non inuestimento, & sententiæ acquieuisse, illamque approbasse, vt præter *decis. alleg. in d. decis. huius causa §. vltimo* respondit *Rota in d. Anconitana hæreditatis coram Vbaldo seniore sub num. 5.* vbi dicitur, quod non appellans à senten-
14 tia censetur illam approbasse cum conditionibus in ea contentis, atque ideò Iudex redargui non
15 potest, quod inuestimentum fieri non mandauerit, dùm ad id concurrit emptoris consensus elicitus tàm à posteriori ob non interpositam appellationem, quàm à priori ob non oppositam
16 exceptionem inuestimenti, quam vti dependentem à voluntate emptoris Rei conuecti Iudex supplere non potuit, licet in actis constaret de pacto inuestiendi, vt optimè tradit *Castr. in l. 2. num. 2. vers. sed dic largo modo* ibique *Cuman. num. 3. ff. de except. Pacian. de probat. lib. 1. cap. 68. num. 74.*

Nec satis est, quod hodie excipiatur, quia ad
17 effectum vt aduersus sententiam Iudicis ex capite iniustitiæ competat reintegratio, probanda est iniustitia ex ijsdem actis; aliàs enim non dicitur Iudex vim intulisse, nec spoliasse, dùm non erra-
18 uit in Iure si habuit ignorantiam facti, tunc non iustificati, & à Reo non obiecti, vt probauit *Rot. decis. 479. numer. 1. & 2. par. 4 diuers. decis. 306. num. 37. cum duob. seqq. part. 7. recent. coram Duran decis. 454. num. 4. & in Senogallien. Saluiani 3. Iunij 1647. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. fin.* allegatis in d. *decis. sub §. 1. & §. Iniustitia verò*, ac præter eas admissum fuit *in Cornetana reintegrationis 16. Decembris 1641. coram R. P. Dameo Bichio §. tandem non obstant.*

Cæterum irretragabile DD. visum fuit, quod
19 dùm Auctor petentium reintegrationem à d. sententia non appellauit minusque reclamauit a subsequenti illius executione super dictis sex petijs præfatæ vineæ illas approbasse, atque acceptasse videtur, & sic facto proprio ab eius anteriori possessione cecidisse, quo casu ex eius persona nullatenus peti valet reintegratio, vt ex *Imol. in cap. sæpè de restit. spoliat. respondit Rota coram Verall. decis. 170. num. 1. & 2. par. 3. in recent. decis. 462. sub numer. 2. part. 1. & decis. 506. num. 2. & 3. part. 8.*

Et ità vtraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI.

Vener. 14. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Fideicommisso non dicitur renunciatum à transigentibus, quando illud in instrumento transactionis fuit explicitè reseruatum, licet aliter fuisset dispositum in Capitulis, in quorum executionem emanauit instrumentum, quando apparet transigentes ex mutuo consensu voluisse in instrumento nouam dispositionem inducere, & alia facere vltra conuenta in Capitulis, & ex quibus coniecturis, & verbis huiusmodi transigentium intentio eruatur.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ validitas comprobatur ex reuolutione actorum.*

2 *Fideicommissum reseruatum explicitè a transigentibus in aliquo casu, eo eueniente excluditur qualibet illius remissio, & renunciatio.*

3 *Verba*, & ad alia infrascripta deuenire, & infra dicendis, & vltra prædicta *sæpius geminata ostendunt contrahentes in instrumento voluisse ad alia deuenire vltra conuenta in antecedentibus Capitulis instrumenti.*

4 *Dictio vltra vltimis verbis adiecta est de sui natura ampliatiua, & dispositionem extendit ad casus antea non expressos.*

5 *Dictio vltra separat vnum Capitulum ab alio in eadem dispositione contento.*

6 *Contrahentes possunt in stipulatione instrumenti accedente vtrinsque consensu ampliare contenta in Capitulis, & vltra ea disponere.*

7 *Instrumentum confectum in exequutionem Capitulorum regulariter non debet augere nec ampliare ea, quæ in ipsis Capitulis inter partes conuenta fuerunt.*

8 *Declara hoc tantum procedere, quando partes restrictiuè voluerunt instrumentum conficere ad formam Capitulorum nihil addito, vel diminuto.*

9 *Secus vbicumque declararunt in instrumento vltra contenta in Capitulis alia noua addere diuersamque facere dispositionem.*

10 *Instrumentum potest augere contenta in Capitulis quando partes vltra in eis contenta voluerunt alia noua addere; diuersamque dispositionem inducere, illudque non autem præcedentia Capitula est attendendum.*

11 Referens, *licet reguletur, & restringatur ad terminos relati, fallit tamen, quando apparet disponentes voluisse disponere in referente, quam in relato.*

Amplia vt num. 12.

13 *Coniectura, & præsumptiones cessant quando voluntas, & verba sunt clara.*

14 *Bona fideicommissaria ex transigentibus in diuisione assignata, quando excedunt quantitatem bonorum liberorum alteri obuentam non dicitur renuntiatum fideicommisso, sed censentur transigentes voluisse quantitatem, cum periculo futuri euentus compensare.*

15 *Filius licet illegitimus, quando fuit admissus ab alijs cohæredibus ad fideicommissum, remanet sublata omnis macula illegitimitatis, & sic illius filij sunt capaces.*

16 *In ijs, quæ pendent à voluntate contrahentium attenditur potius illorum intentio, quam ipsa veritas.*

17 *Transactio generaliter inita super detractionibus fideicommissi ex quocumque capite competentibus,*

capit

capit omnem, & quemcumque titulum detractionum, etiam si summa pro illis recepta non esset aequiualens, cum reliquum censeatur remissum.

DECISIO CCCCLXXX.

SEntentiam rotalem latam à Reuerendissimo D. meo Decano confirmatoriam alterius R. P. D. mei Celsi super immissione Com. Ioannis de Pepulis in possessionem Bonorum subiectorum fideicommisso conuentionali tanquam validam, & iustam censuerunt Domini confirmandam;
1 Validitas enim ex actorum reuolutione comprobata ab informantibus pro hęredibus Com. Francisci in dubium reuocata non fuit; Iustitia verò liquet ex sex decisionibus praecedenter editis luculenter comprobantibus dictum conuentionale fideicommissum eiusque purificationem, & bonorum identitatem, atque optimè occurrentibus repetitae exceptioni transactionis, & detractionum.

Transactio siquidem non obstat, quia in ea expressis verbis dictum fideicommissum eiusque Iura praeseruata fuerunt altero decedente sine filijs capacibus. Ideoque sequuto obitu Francisci nullis relictis liberis potest Ioannes bona fideicommissaria in d. transactione eidem Francisco obuenta ex praefato fideicommisso recuperare, cùm
2 illius explicita reseruatio quamcunque praetensam remissionem, & renunciationem excludat praefato casu eueniente, vt in terminis respondit. *Rota in recent. decis. 118. num. 24. par. 5. in Bonon. fideicom. 22. Iunij 1639. coram R. P. D. meo Bichio sub §. renunciationem vers. Tum denique in* Romana *Casalis Aguzzani 27. Aprilis 1644. coram* Reuerendissimo *D. Terracinen. §. vlt. & 26. Nouembris 1649. coram* Reuerendissimo *D. meo Decano §. ac demum cum caeteris allegatis in decisionibus huius causae 16. Aprilis 1649. §. 1. & 28. Martij 1650. §. Tum etiam cum seq coram R. P. D. meo Celso.*

Non obstat quod in Capitulis à transigentibus anteà firmatis d. fideicommissi reseruatio restricta fuerit solum contra tertios cum expressione, quod nunquam operari possit ad praeiudicium Francisci, eiusque haeredum, & successorum ibi: *Che nella presente Capitolatione s'intenda, e s'habbi per espressa ogni preserua delle sue ragioni delli fideicommissi &c. e questo però solamente contro i terzi e non mai contro al Sig. Co: Francesco, e suoi heredi e successori.* Siquidem omissis responsionibus alias datis, & subsistentibus, ex lectura instrumenti desuper confecti apparet transigentes voluisse fideicommissum reseruare etiam inter se ipsos casu quo alter decederet sine filijs capacibus, sic enim conuincunt verba instrumenti ibi: *Quam Capitulorum scripturam, & contenta in dd. Capitulis dd. enim infrascriptae partes cupientes, & omnino volentes obseruare, & ad alia infrascripta deuenire ibi: Et cum protestationibus, & declarationibus, & praeseruationibus, de quibus in dd. Capitulis, & infra dicendis* & ibi: *Et cum expressa declaratione vltra praedicta, quod per transactionem, & diuisionem, quae fit rebus sic stantibus salua sint Iura fortasse purificanda ad fauorem alterius dd. DD. Transigentium altero decedente sine filijs capacibus fideicommissariorum &c.* dicta
3 enim verba: *Et ad alia infrascripta deuenire, & infra dicendis, atque vltra praedicta* toties geminata, & repetita enixam aperiunt contrahentium voluntatem nedum exequendi contenta in Capitulis, sed etiam ad alia deueniendi; Id enim praecęteris demonstrat dictio *vltra* vltimis verbis
4 adiecta, quae de sui natura ampliatiua est, atque dispositionem extendit ad casus anteà non expressos. *Io: Bapt. Castrens. cons. 66. num. 4. Peregrin. cons. 77. num. 19. lib. 5. Gratian. discept. 116. num. 41. Rota in Mutinen. Dotis 16. Ianuarij 1641. coram Card. Panzirolo sub §. Praeterea,* vbi subditur
5 quod separat vnum Capitulum ab alio in eadem dispositione contento, & *in Bonon. Legati 3. Iulij 1645. §. verum Domini, & 18. Maij 1646. §. Iterum enim coram me*, quae loquitur de simili dictione *vlterius*.

Potuerunt autem contenta in Capitulis am-
6 pliare, & vltra ea disponere vtriusque partis accedente consensu *ad text. in l. pacta nouissima C. de pact. & in l. nihil tam naturale 36. ff. de reg. Iur.* idemque in his terminis admissum fuit *in Romana Vinea 26. Iunij 1645. coram* R. P. D. *meo Bichio sub §. 1. vers. quibus in instrumento.* Licet enim regu-
7 lariter instrumentum confectum in exequutionem Capitulorum non debeat augere, nec ampliare ea, quae in ipsis Capitulis inter partes conuenta fuerunt, vt dixit *Rota decis. 114. num. 4. par. 1. recent. repetita in part. 3. decis. 108. sub num. 2.* Re-
8 gula tamen procedit quando partes restrictiuè voluerunt instrumentum conficere ad formam eorundem Capitulorum nihil addito, vel diminu-
9 to, secus autem vbicunque, prout hic explicitè declararunt velle quidem obseruare in Capitulis contenta, sed alia noua addere diuersamque fa-
10 cere dispositionem, hoc enim casu dubitari nequit quin instrumentum possit augere, & ampliare formam Capitulorum, illudque est attenden-
11 dum, quemadmodum dicitur de instrumento referente, quod licèt reguletur, & restringatur ad terminos dispositionis, & scripturae relatae, fallit tamen quando expressè apparet disponentes aliter in illo disponere voluisse, vt tradunt *Peregr. de fideicom. art. 16. sub num. 111. vers. limita nisi Add. ad Buratt. decis. 52. num. 13.* facilius autem
12 ex quo ijdem Transigentes in Capitulis conuenerunt, quod super ipsis quanto citius celebraretur instrumentum ex deductis *in Romana Quarti dotalis 27. Aprilis 1646. §. nec Comiti Fabio coram me.*

Neque ad eliciendam diuersam Transigentium voluntatem recurri potest ad coniecturam eductam ab inaequalitate partium, ex quo Comes Franciscus adscripsit Comiti Ioanni bona propria libera receptis è conuerso bonis fideicommissarijs.
13 Quoniam coniecturae cessant vbi voluntas, & verba sunt clara *l. fin. §. sin autem ff. de bon. quae liber. Rota decis. 130. num. 3. par. 1. recent. & coram bo. me. Buratt. decis. 73. num. 9.* Imò in casu nostro coniectura desumpta ab inęqualitate partiũ contra Reos conuentos retorquetur; nam Comes Ioannes recepta medietate bonorum liberorum valoris libr. 123. mil. 245. tradidit Com. Francisco medietatem bonorum fideicommisso subiectorum valoris libr. 219. mil. 477. ad quod ipse tanquam legitimatus adspirare non poterat, & vlterius illi remisit nedùm fructus ex d. bonis fideicommissarijs per plures annos ab ipso perceptos, sed etiam legitimam sibi debitam in bonis Co: Iacobi Aui, & Comitissae Gentilis Auiae, & sic portio obuenta Francisco vltra praefatos fructus, & praedictas legitimas longè excedit portionem obuentam Ioanni; Vndè si in transactione remissum fuisset, vt praetenditur fideicommissum euidens esset excessus respectu Co. Ioannis, ad
14 quem euitandum Transigentes censentur voluisse praeseruare Iura fideicommissi iuxtà casum in

Tran-

Transactionis Instrumento expressum, & illam maiorem quantitatem Francisco obuentam tradere ad compensandum periculum futuri euentus vt ponderatum fuit in *decis. edita coram Reuerendissimo D. meo Decano 13. Iunij 1652. sub §. Vltimo*, & præter auctoritates ibi allegatas tradunt *Alciat. in l. qui Roma §. Duo fratres num. 34. & sub num. 36. vers. mihi placet ff. de verb. obligat. Bursatt. cons. 173. num. 37. Becc. cons. 24. num. 30. Menoch. cons. 87. num. 94. Facchin. contr. Iur. lib. 6. cap. 63. in 6. conclus. vers. Dùm tamen, Gratian. discept. forens. cap. 234. num. 8.* cum alijs relatis in *Romana Diuisionis 28. Nouembris 1653. coram R. P. D. meo Beuilaqua §. Ipse enim, & §. fin.*

Et in proposito ponderandum quoque videbatur, quod si Comes Franciscus suscepisset filios legitimos potuissent isti non solùm impedire reuersionem paternæ portionis ad Com. Ioannem, sed casu, quo Comes Ioannes decessisset sine filijs capacibus potuissent prætendere illius portionem,
15 quià cùm ipse admiserit Còm: Franciscum illegitimum pro medietate ad dictum fideicommissum substulisse videtur omnem maculam illegitimitatis, & sic filios illius fuissent capaces, quod clarius indicat reseruatio conuenta non solùm casu, quo Comes Ioannes decederet sine filijs capacibus, sed casu etiam, quo vterque, nempè ipse, & Franciscus obirent, siuè alter ipsorum obiret sine talibus filijs, & sic admiserunt quod Franciscus posset habere filios capaces, nempè natos,
16 vel nascituros ex legitimò præcedenti matrimonio; In ista enim materia magis attenditur Contrahentium intentio, quam ipsa veritas, vt *ex Bald. in l. quo loco num. 1. vers. nota ff. de hæred. instit. alijsque adductis* benè concluditur in prædictis *decisionibus R. P. D. mei Celsi 16. Aprilis 1619. §. Nec dicatur, & 28. Martij 1650. §. Nec potest reuocari*; Vndè tanto minùs illius hæredes conqueri possunt, quod tradiderit bona libera, & receperit fideicommissaria.

Quo verò ad exceptionem detractionum placuerunt Dominis responsiones traditæ in *decisionibus dicti R. P. D. mei Celsi 5. Decembris 1650. §. Non obstant prætensæ vsque ad fin. & 16. Iunij 1651. §. Etenim prima cum seqq.* & signanter ex quo in transactione adest explicitum pactum prohibens quascunque detractiones vltra summam lib. 7000. iam consignatam gratisque dicitur Pactum huiusmodi esse restrictum, cùm imò generale sit, & indefinitum ibi; *Dubitarando ancora, che si debba cauar dalla massa de' Beni Stabili del detto già Sig. Co: Giacomo à fauore del detto Signor Conte Francesco la somma di Lire 7000. e questo per tutto quello, cha hauesse potuto pretendere il detto Signor Conte Francesco per debiti, e Legati pagati non obstante, che ascendessero à maggior somma delle dette Lire 7000. & il Conte Francesco non possa pretendere altra detrattione*
17 *per qualsiuoglia capo ò caso*; Huiusmodi enim verba ità generaliter concepta capiunt omnem, & quemcunque titulum detractionum etiamsi summa non esset æquiualens, & proportionata, sed longè inferior cùm reliquum censeatur remissum, ad *Text. in cap. 1. de transact. cum cæteris adductis in dicta decisione diei 16. Iunij 1651. §. Et vltra prædicta.*

Et ità vtraque &c.

CATHACEN. BENEFICIORVM.

Ven. 14. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Declaratoria est relaxanda contra Canonicos, & Interdictum contra Capitulum, dum post intimationem mandati Rotalis capitulariter factam, illiusque reproductionem saltem verbaliter non paruerunt, licet se non opposuerint, neque sufficit verbalis paritio, si mandatum Rotale contineat dimissionem possessionis cum restitutione fructuũ iam liquidatorum, sed realis, & effectiua paritio requiritur.

SVMMARIVM.

1 *Declaratoria relaxatur contra Canonicos, & Interdictum contra Capitulum, dum mandato ratali non paruerunt.*

2 *Amplia etiamsi Capitulum, & Canonici se non opposuerint exequutioni mandati Rotalis, quia saltem verbaliter debuissent offerre paritionem.*

3 *Mandatum Rotalem dum continet præceptum tam dimittendi possessionem, quam restituendi omnes fructus in actis iam liquidatos, hoc casu non sufficit verbalis, sed vera, & realis paritio requiritur ad euitandam declaratoriam.*

DECISIO CCCCLXXXI.

QVià Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Cathacen. huc vsque non paruerunt, vt par erat, mandato Rotali de immittendo ad fauorem Iosephi Ananiæ relaxato illisque capitulariter Congregatis personaliter præsentato, & ad Valuas Ecclesię Episcopalis inter Missarum solemnia affixo. eoque reproducto, ac seruata legitimè termi-
1 norum solemnitate Iure merito danda est declaratoria contra Canonicos, & interdictum contra Capitulum nisi infra Mensem à die intimationis paruerint, vt seruatum fuit in *Ampurien. seù Ciuitaten. Conuocationis ad Synodum 13. Februarij 1645. & in Ampurien. & Ciuitaten. Electionis Vicarij 26. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Meltio, & in Leodien. Canonicatus S. Martini 31. Ianuarij 1653. coram me.*

2 Non obstante, quod Capitulum, & Canonici se non opposuerint exequutioni dicti mandati Rotalis.

Quià debuissent saltem verbaliter offerre paritionem, vt responsum fuit in *recent. decis. 319. num. 1. par. 2. & decis. 614. num. 2. par. 3. in Conchen. Decimarum dell' Infantado 26. Aprilis 1619. coram Andrea §. Sed pro paritione, In Mediolanen. Bonorum 18. Februarij 1630. coram bon. mem. Coccino apud Posth. de manut. decis. 272. num 3. in dicta Ampurien. & Ciuitaten. Electionis Vicarii 20. Octobris 1649 coram* R. P. D. *meo Meltio, & in Burgen. Decimarum 11. Februarij 1653. coram me §. Quia*
3 *præter quod*; Eoque magis cum dictum mandatum specialiter contineat præceptum tàm dimittendi possessionem, quàm restituendi omnes fructus ab eis perceptos, qui in actis iàm fuerunt ab ipsis met liquidati. Hoc enim casu nec sufficit verbalis, sed vera, & realis paritio requiritur, vt latè dictum fuit in *Alexandrina Pensionis 11. Ianuarij 1649. coram R. P. D. meo Celso §. At in præsenti*, vbi allegantur concordantes.

Et ità vnica tantum &c.

ROMA-

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MVTIS.

Veneris 21. Maij 1655.

DECISIO CCCCLXXXII.

Ex Valeriano Sen. de Mutis, & Elisabettha de Capizucchis Coniugibus.

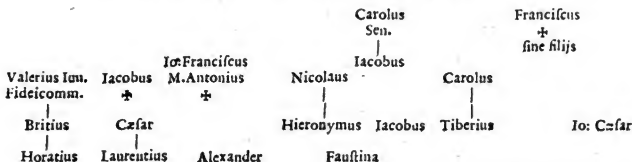

DD. Octauius, & Fratres actores petentes ex Fideicommisso Valeriani Iunioris portionem Casalis Polidori Alexandri Patrui.

IN Sententia Rotali lata à R. P. D. meo Meltio pronunciatum fuit DD. Octauianum, & Fratres de Mutis ex fideicommisso Valeriani Proaui immittendos esse in possessionem medietatis sextæ partis, nempè duodecimæ partis Casalis Polidori obuentæ Alexandro eorum Patruo, factis prius detractionibus ibi adnotatis.

Cõmissa mihi appellationis causa, & proposito Dubio, An sentẽtia Rotalis esset cõfirmãda vel infirmanda plures emanarũt resolutiones ob diuersas Causæ difficultates toties deductas, & in omnibus propositionibus specialis semper fuit controuersia super quantitatẽ rubrorum integri Casalis Polidori, & sic quot rubra continerentur sub dicta duodecima parte totius Casalis comprehensa in dicta sententia.

Die 1. Decembris 1651. asserentibus Fratribus de Mutis, quòd integrum Casale esset rubrorum 906. è conuerso verò allegantibus Reis conuentis, illud non excedere rubra 453. firmatum fuit etiam iuxtà prætensionem Actorum, duodecimam partem non excedere rubra septuaginta cum dimidio, cùm similes duodecim partes constituant dicta rubra 906. vt in *decis. §. Verùm hoc etiam admisso*, vbi firmatum fuit, quòd antiqui Possessores istius Casalis fuerunt pro medietate Carolus, & pro altera medietate Ioannes Franciscus de Mutis, ad quos propterea spectabant rubra 453. pro quolibet, quodque Ioannes Franciscus habuerit tres filios, nempè Valerianum, Iacobum, & Nicolaum, quorum pars æqualiter illi succedentium erat rubrorum 151. pro quolibet, & consequenter cum Valerianus reliquisset duos filios, nempè Cæsarem, & Britium, portio vnius cuiusque ipsorum fuerat rubrorum septuaginta quinque cum dimidio; Ideoquè dùm agitur dumtaxat de parte Cæsaris appareat illam esse dd. rubrorum 75. cum dimidio à quibus detractis rubris 30. assignatis pro dotibus Lucretiæ, & Liuiæ illius filiarum, remanent rubra 45. quorum dimidia spectans ad Alexandrum alterum ex filijs dicti Cæsaris, & in dicta sententia Rotali contenta non excedit rubra 22. cum dimidio circiter.

Hęc decisio in omnibus confirmata fuit 27. Iunij 1653. sed 15. Iunij 1654. causa repropositā responsum fuit eam esse reformandam, quià cum eidem Cæsari vti vocato ad alterum Fideicommissum à Iacobo fratre Valeriani constitutum, & in eius persona terminatum obuenerint plura bona, & signanter alia portio huius met Casalis, quæ penès eundem Cæsarem, & Britium fratrem libera remanserunt, vt particulariter decisum fuit 30. Ianuarij eiusdem anni 1654. detractiones dictarum Dotium Lucretiæ, & Liuiæ, atque æris alieni ex eius persona prætensæ non erant faciendæ ex rata bonorum fideicommissariorum Valeriani, sed ex bonis obuentis eidem Cæsari ex Testamento dicti Iacobi vti liberis ab omni onerè fideicommissariæ restitutionis.

Verùm cùm hodie super toties decisis iterum Dominos consuluissem ostensum fuit ab Informantibus pro Reis conuentis, non esse verum, quòd integrum Casale Polidori spectaret pro medietate ad Ioannem Franciscum, & pro altera medietate ad Carolum de Mutis; Nàm exhibuerunt Instrumentum obligationis factæ à Valeriano Iuniore Fideicommittente ad fauorem Cherubinæ suæ Vxoris 21. Maij 1495. præsente, & consentiente Ioanne Francisco Patre, nec non quatuor Instrumenta Locationum dicti Casalis diuersis temporibus celebratarum *eorum Summ. num. 1. 2. & 3.* ex quibus apertè constat, quòd Ioannes Franciscus possedit duas tantùm tertias partes medietatis dicti Casalis, Carolus verò aliam tertiam partem eiusdem medietatis, & alteram medietatem Ecclesia, & Monasterium Sanctorum Vincentij, & Anastasij de Vrbe; Ideò admisso etiam, quòd integrum Casale esset rubrorum 906. vt alias deducebant Actores dictæ duæ integræ tertiæ partes medietatis ad Io: Franciscum spectantes non excedunt rubra duo supra tercenta; Nàm medietas rubrorum 906. constituit rubra 453. quorum singula tertia pars est rubrorũ 151. & sic duæ tertiæ partes eiusdem medietatis faciunt dictam quantitatem rubrorum 302. & non vltra.

Cùm autem Ioannes Franciscus non tres, sed quatuor filios reliquerit, nempè Valerianum fideicommittentem Iacobum, Nicolaum, & Marcum Antonium, vt in Arbore, diuisis æqualiter inter eos dd. duabus tertijs partibus medietatis, cuilibet tangit portio rubrorum 75. cũ dimidio, nàm

nàm quatuor portiones huius quantitatis constituunt dd. rubra 302. Ideoq; cùm successerint Valeriano, Cæsar, & Britius filij, hisque obuenerint de portione paterna rubra 37. cum tribus ex quatuor partibus alterius rubri pro quolibet, quibus diuisis inter Laurentium, & Alexandrum filios Cæsaris, portio Alexandri hodie petita, & in Sententia Rotali contenta restringitur ad sola rubra decem & octo, cum tribus ex quatuor partibus cum dimidio alterius rubri.

Et quamuis Marcus Antonius 13. Ianuarij 1620. in perpetuum locauerit, & donauerit Valeriano, Iacobo, & Nicolao eius fratribus suam portionem omnium bonorum Stabilium, reseruata quadam annua fructuum responsione, & facultate testandi de Ducatis mille de Carolenis, ex quo inferebatur, quod dd. duæ tertiæ partes medietatis dicti Casalis per communem Patrem relictæ, non in quatuor, sed tantùm in tres partes essent diuidendæ inter solos Valerianum, Iacobum, & Nicolaum, & sic quod portio vniuscuiusque ipsorum esset rubrorum centum cùm duobus tertijs alterius rubri; Cumque Iacobus decedens sine filijs anno 1526. scripserit sibi hæredem in portionibus Casalium Valerianum fratrem, iste proindè reliquerit in sua hæreditate rubra 201. cum vno tertio alterius rubri, nempè rubra 100$\frac{2}{3}$ propriæ portionis, & alia rubra 100$\frac{2}{3}$ tanquam hæres Iacobi fratris.

Nihilominus quià die 8. Ianuarij 1539. Nicolaus ex vna, & Cæsar, ac Britius filij, & hæredes Valeriani ex altera transigendo super hæreditatibus Io: Francisci, Marci Antonij, & Iacobi prædefunctorum conuenerunt, quod portio Casalis Polidori diuideretur in duas integras partes, quarum vna esse deberet ipsius Nicolai, altera verò præfatorum Cæsaris, & Britij *dicto Summario num. 8. lit. E.* Indè deducebatur, quòd ex dd. rubris 302. Ioannis Francisci rubra 151. spectarent ad Nicolaum, & rubra 75. cum dimidio pro quolibet ad Cæsarem, & Britium tàm vti hæredes Valeriani Patris, quàm vt Fideicommissarios Iacobi Patrui, & sic rubra 37$\frac{3}{4}$ pro vnaquaque illorum hæreditate, & consequenter quod vigore Fideicommissi per eundem Valerianum constituti non possent Actores ex persona Alexandri alterius ex filijs dicti Cæsaris maiorem portionem consequi, quàm dd. rubrorum 18$\frac{7}{8}$ esto etiam quod detractiones prætensæ ex persona dicti Cæsaris sint deducendæ ex portione Iacobi penès eũ liberè remansa, quatenùs sufficiat.

Post resolutionem Partes hinc inde, & præsertim Fratres de Mutis plura alia Instrumenta exhibuerunt, ex quibus eo clarius educitur verissimam esse superius relatam facti veritatem, quòd ex dicto Casale Polidori duæ tertiæ partes medietatis dumtaxat spectarent ad Ioannem Franciscum alia tertia pars eiusdem medietatis ad Carolum, & altera integra medietas ad dictam Ecclesiam, seu Monasterium Sanctorum Vincentij, & Anastasij.

Quandoquidem iustificatur ex eis, quòd 24. Ianuarij 1418. Iacobellus de Capizucchis emit à Blasio, & Ioanne de Tostis integram medietatẽ Castrorum Polidori, & Lombardorum, suorumque Tenimentorum, illique successit Elisabettha filia nupta Valeriano Seniori de Mutis, quæ decedens anno 1469. instituit sibi hæredes vniuersales pro æquali portione Franciscum de Mutis filium, ac Iacobum, & Ioannem Franciscum Nepotes ex Carolo altero filio prædefuncto adiecta reciproca substitutione inter eos, aliquo decedente sine filijs. Obijt primo loco Iacobus relicto altero Carolo eius filio, qui propterea consequutus fuit suam tertiam partem dictæ medietatis. Secundo loco decessit Franciscus sine filijs, & sic vigore reciprocæ inter primos institutos illi successit Io: Franciscus superstes, qui proindè habuit duas tertias partes eiusdem medietatis, alteram Iure proprio, alteram tanquàm reciprocè substitutus dicto Francisco Cohæredi sine filijs defuncto.

Concordant cum hac præcisa repartitione. Primo supradictum Instrumentum obligationis factæ per Valerianum Iuniorem Fideicommittentem præsente, & consentiente Ioanne Francisco eius Patre 21. Maij 1495. in quo habentur hæc verba ibi: *Obligauit, & Iure pignoris dotalis posuit &c. duas integras tertias partes integræ medietatis Casalis, seù Tenimenti vulgariter dicto, & nuncupato Polidoro spectantes ad ipsum Ioannem Franciscum pro indiuiso cum alia tertia parte dictæ medietatis Caroli de Mutis prædicti Io: Francisci Nepotis, & cum alia medietate Monasterij extra Moenia Vrbis.*

Secundo Instrumentum venditionis factæ à dicto Carolo 26. Ianuarij 1504. ibi: *Vendidit &c. integram tertiam partem medietatis Casalis, ac eius Tenimenti vulgariter nuncupati Polidoro iunctam pro indiuiso cum alijs duabus integris tertijs partibus dictæ medietatis Casalis prædicti, & eius Tenimenti Io: Francisci de Mutis &c. cui ab vno latere est alia medietas Casalis prædicti Polidori &c. spectans; & pertinens ad Abbatem, & Ecclesiam Sanctorum Vincentij, & Anastatij de Vrbe.*

Tertio non solùm memorata quatuor, sed etiã alia duo Instrumenta Locationum tàm à dicto Valeriano, alijsque suis fratribus, ac filijs, & hæredibus Io: Francisci, quàm à Carolo eiusque filijs, & hæredibus celebratarum sub diebus 4. Iunij 1490. 2. Octobris 1514. 3. Iulij 1516. 15. Octobris 1517. 28. Octobris 1522. & 8. Iulij 1524. ex quibus eodem modo clarè patet, quod Io: Franciscus, & successiuè eius filij non possederunt nisi dictas duas tertias partes medietatis.

Quarto demùm Instrumentum fidantiarum Liuiæ filiæ Cæsaris alterius ex filijs Valeriani fideicommittentis sub die 27. Septembris 1550. (& sic longè post mortem dicti Valeriani, qui obierat anno 1527.) vbi habentur hæc verba ibi: *quæ sexta pars dicti D. Cæsaris iuncta est pro indiuiso cum alia sexta parte hæreditatis q. Britij de Mutis, & cum alia tertia parte D. Iacobi de Mutis, quæ omnes partes sic inter se pro indiuiso faciunt medietatem totius dicti Casalis.*

Itaque ex prædictis apparet, Ioannem Franciscum non possedisse medietatem dicti Casalis, dùm concludentissimè ostenditur habuisse duas dumtaxat ex tribus partibus dictæ medietatis, quæ propterea non excedunt rubra 302. si integrum Casale erit rubrorum 906.

Verùm nunc reuoluto pallio prætendunt Actores solam medietatem Casalis ascendere ad dd. rubra 906. & sic totum, & integrum Casale esse rubrorum 1812. & consequenter duas tertias partes medietatis ad d. Ioannem Franciscum spectantes constituere rubra 604.

Fundant hanc ipsorum prætensionem super eo, quod altera medietas dicti Casalis Ecclesiæ, & Monasterij Sanctorum Vincentij, & Anastasij nunquam deuenit ad illos de Mutis, sed à Cardinali

dinali tunc temporis illius Commendatario præuia permutatione cessa fuit Reuerendæ Cameræ Apostolicæ, quæ anno 1539. illam permutauit, & cessit præuio beneplacito Apostolico Hospitali Sancti Spiritus in Saxia de Vrbe, penès quod adhuc de præsenti supponitur reperiri; Cumque anno 1588. 19. Iulij venditum fuerit à Mutis Camillæ Perettę ipsorum Casale Polidori (quod debet intelligi de medietate, dùm altera medietas erat Hospitalis) vnico constituto pretio scutorum 80 mila, & inter Venditores adfuerit Faustina Mutia illius Condomina pro indiuiso rubrorum 48. pro quibus in eodem Instrumento persoluta fuerunt eius Marito scut. 4261. & b. 40.; Huiusmodi venditio facta fuit ad rationem scut. 88. & baioc. 80. pro quolibet rubro; Vndè calculando ad hanc rationem integrum pretium videatur probatum dictam medietatem venditam à Mutis in dicto Instrumento pro dictis scutis 80000. ascendere ad dd. rubra 906.

Ideoque comprobari subdunt ex relatione Agrimensoris extraiudicialiter electi ad dignoscendam quantitatem portionis dicti Casalis illorum de Mutis, qui retulit Tenutam Signatam AAA. rubrorum $451\frac{1}{4}$ nuncupatum *Castel Lombardo Santo Angelo, e Prataccio*, sine vlla Partium controuersia spectasse ad illos de Mutis. Tenutam signatam B. rubrorum $147\frac{1}{4}$ à Reis conuentis denominari *Torricella de Cenci*, ab Actoribus verò prætendi eam contineri sub eodem corpore *di Castel Lombardo, e S. Angelo*, cùm reperiatur terminata, & circundata Columnellis signatis Stemmatibus DD. de Mutis. Tenutam signatam C. rubrorum $141\frac{1}{4}$ à dd. Reis conuentis nuncupari *Quartaccio de Cenci*, ab Actoribus verò *Polidoro*, eamque identificari præuijs alijs duabus Columnellis signatis ijsdem Stemmatibus. Tenutam deniquè Signatam D. rubrorum $141\frac{1}{4}$ ab ijsdem Reijs conuentis vocari *Lepregnano*, cùm alias spectauerit ad DD. de Celsis, & Mancinis, ab Actoribus verò denominari pari modo *Polidoro*, & contineri sub ipsorum prætensione, Inferentes proinde, quod rata rubrorum $451\frac{1}{4}$ sine controuersia admittitur spectare ad Illustrissimos de Mutis, alia verò rata rubrorum 289. cum dimidio iustificata prætenditur ex dd. Stemmatibus sculptis in Columnellis, eam circumferentibus, hæc in totum faciunt ad minus rubra $741\frac{1}{4}$

E contra verò deducitur, medietatem totius Casalis ad Mutos spectantem vere non excessisse rubra 453. & sic illius duas tertias partes Io. Francisci fuisse supradictorum rubrorum 302. tantum nam ex prędicta diuisione facta anno 1539. inter Nicolaum Patruum, ac Cæsarem, & Britium fratres dictæ duæ tertiæ partes Io. Francisci inter eos æqualiter diuisæ fuerunt, itaut integra illarum medietas ad Nicolaum, & altera earundem medietas ad Cæsarem, & Britium assignata fuerit, Nicolaus verò possedit solum rubra 151. nam Hieronymus eius filius 24. *Martij* 1568, vendidit Carolo de Mutis rubra 103. *& die* 8. *Iulij eiusdem anni* tradidit Carolo in causam Dotis Faustinę filię ipsi nuptæ, alia rubra 48. pro residuo sue portionis, quæ 103. *&* 48. simul calculata constituunt dd. rubra 151 Britius autem Cæsaris frater, qui ex forma eiusdem diuisionis consequutus fuit dimidiam medietatis illarum duarum ex tribus partibus Io. Francisci Aui, possedit rubra 75. cum dimidio duntaxat; Nam Horatius eius filius 22. Maij 1559. vendidit Iacobo Muto medietatem sextæ partis totius Casalis, cum pacto redimendi pretio scut. 2500. *&* 6. *Iulij* 1563. eidem vendidit alteram medietatem eiusdem sextę partis cum Iure redimendi dictam medietatem præcedenter, venditam pretio scut. 105. pro quolibet rubro iuxtà mensuram faciendam à Perito communiter eligendo, qui retulit dictam sextam partem esse rubrorum 75. cum dimidio, & ad istam rationem fuit calculatum, & solutum pretium 7. *Ianuarij* 1564. *in scut.* 7917. *& b.* 50. comprehensis illis scut. 2500. in prima venditione solutis. Ex quibus quidem Instrumentis scribentes pro Reis conuentis deducunt verè dd. duas tertias partes medietatis Io. Francisci non excessisse rubra. 302, neque subsistere quod scut. 4261. & b. 40. soluta fuerint Marito Faustinæ pro pretio rubrorum 48. quia ex lectura Instrumenti apparere videtur dictam summam fuisse solutam pro Dote eiusdē Faustinæ, non autem pro pretio dd. rubrorum 48. traditorum Viro in solutum,

Cæterū si integrum Casale erit rubrorum 1812. sicut prætendunt Actores, duę tertiæ partes medietatis illius ad dictum Ioannem Fraciscum spectantes essent rubrorum 604. quibus diuisis inter tres eius filios, nempè Valerianum Iacobum, & Nicolaum (nàm Marcus Antonius 4. frater eis, irreuocabiliter donauit suam portionem, vt dictum est) Portio Valeriani fideicommittētis esset rubrorum 201. cum 3. parte alterius rubri, quibus diuisis inter Cæsarem, & Britium, rata Cæsaris fuisset rubrorum centum cum dimidio, & sic eorum medietas spectans ad Alexandrum alterum ex eius filijs, & debita fideicommissarijs Actoribus absque onere detractionum prætensarum ex persona eiusdem Cæsaris ascenderet ad rubra 50. cum vno quarto alterius rubri.

Si autem rubrorum 906 duntaxat duæ tèrtiæ partes medietatis illius ad Io. Franciscum spectantes non excederent supradicta rubra 302. & sic aut dictis fideicommissis Actoribus non obstat dicta diuisio anni 1539. quia facta fuit ibi: firmis tamen remanentibus fideicommissis *factis per eorum Prædecessores, quatenus sint aliqua fideicommissa, à quibus fideicōmissis nullatenus Partes prædictæ, & infrascriptæ per hanc concordiā, & diuisionem recedere intendunt, sed illis, Si quæ sint, firmis in suo robore remanentibus præfatæ Partes deuenerunt ad Infrascriptam diuisionem &c.* & rata eis debita ex persona Alexandri filij Cæsaris erit rubrorum viginti quinque cum medietate vnius quarti alterius rubri. Aut verò eis obstat dicta diuisio, ex quo sunt hæredes sine beneficio legis; & Inuentarij Laurentij eorum Patris alterius filij, & hæredis eiusdem Cæsaris diuidentis vt firmatur in decisione huius causæ edita *coram R. P. D. meo Meltio* 2. *Iunij* 1650. *sub* §. 1. *circa fin.* Et prędicta rata restringeretur ad sola rubra decem & octo cum tribus quartis alterius rubri, iuxta calculum superius deductum §. *Nihilominus*, quia semper tamen, vt dixi absque onere detractionum ex persona Cæsaris, cum sint faciendæ super portione Iacobi illius Patrui, penes eum libere remansura quatenus sufficiat, vt in dicta postrema decisione *coram me* 15. *Iunij* 1654. §, *Verùm reproposita*.

Hæc sunt, quæ hinc inde deducta fuerunt necessaria pro veriori resolutione huius causæ, ex multitudine Instrumentorum, & scripturarum satis inuolutæ, super quibus volui iterum consulere Dominos.

BAR-

BARCHINONEN. PRAEPOSITVRAE.

Mercurij 26. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Præpositura, quando est creata in Beneficium, seu officium Ecclesiasticum collatiuum cadit sub reseruatione; secus autem si pro temporali dumtaxat administratione Bonorum Ecclesiæ fuit instituta? Ad hoc autem dignoscendum, vltimus status est attendendus; nisi de anteriori statu contrario appareret vel per rem iudicatam, seu Instrumentum publicum, vel confessionem partis vltimus tamen status attenditur, quando vel per spatium 40. Annorum est præscriptus, vel quando ex defectu plenæ probationis anterior redditur turbidus; Prouisiones Apostolicæ quando immutent statum Beneficij, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Præpositura quando est erecta in Beneficium, seu Officium Ecclesiasticum collatiuum cadit sub reseruatione.*

2 *Secus verò si pro temporali dumtaxat administratione Bonorum Ecclesiæ fuit instituta.*

3 *Status vltimus Beneficij satis esse solet tam pro iustificatione reseruationis ad effectum obtinendi exequutionem subrogationis gratiosæ.*

4 *Quam pro dignoscenda qualitate Beneficij, ad effectum includendi, vel excludendi reseruationem.*

5 *Status vltimus Beneficij nunquam attenditur, vbicumque constat de anteriori statu contrario, vel per Confessionem partis, aut per publicum Instrumentum.*

6 *Dominium in Præposituris non transfertur per Instrumentum Commendationis Bonorum factæ à Capitulo.*

7 *Dominium licet in Præposituris non transferatur per Instrumentum Commendationis Bonorum factæ à Capitulo, hoc tamen non conuincit, nec demonstrat primordialem Præpositurarum Erectionem in simplicia officia temporalia.*

8 *Dominium Bonorum Capituli non implicat, quod non sit translatum in Præposituris, & nihilominus quod Præposituræ sint Beneficia, seu Officia perpetua in titulum collatiua.*

9 *Status vltimus Beneficij vbicumque est præscriptus per Annos 40. hoc sufficit, ne primæua erectio attendatur.*

10 *Status vltimus Beneficij, vt veniat attendendus, satis est, quod anterior contrarius reddatur turbidus.*

11 *Status anterior Beneficij contrarius vltimo probari debet per planas, & perfectas probationes.*

12 *Testes nulliter examinati lite pendente, & nemine citato non attenduntur, præsertim in concursu Testium formiter examinatorum.*

13 *Prouisiones Apostolicæ non immutant statum Beneficij.*

14 *Declara hoc tantum procedere si euidenter constaret de anteriori statu contrario.*

15 *Secus autem si de eo liquida probatio non redatur.*

16 *Status Beneficij antiquus, & de præterito præsumitur similis vltimo, & semper continuatus, dum euidenter de statu contrario non constat.*

17 *Prouisiones Apostolicæ inseruiunt pro declaratione, & corroboratione antiqui Status Beneficij, dum euidenter non constat de statu contrario.*

DECISIO CCCCLXXXIII.

De perpetuo simplici Beneficio, seu Officio Ecclesiastico Præpositura Mēsis Decemb, nuncupato per obitum q. Pauli Nauarri vacante à Sede Apostolica prouisus fuit Hieronymus Camelles cum gratiosa subrogatione in pluribus, & possessione defuncti eius *Summario num.* 1. Ideò cum dubitari contingeret An literæ dictæ subrogationis gratiosæ essent exequendæ, difficultas consistebat
1 in reseruatione ex eo pendente an Præpositura controuersa verè sit Beneficium, vel Officium Ecclesiasticum in titulum perpetui Beneficij Ecclesiastici collatiuum, seu potius pro temporali dumtaxat administratione Bonorum Ecclesiæ.
2 Primo enim casu cadit sub reseruatione; Secundo verò secùs, vt in similibus terminis respondit *Rota coram Durano decis. 340. num. 6. cum duobus seqq. & num. 15. pariter cum duob. seqq. & dec. 381. num. 2. & 3.*

Ad probandam qualitatem perpetui Beneficij Ecclesiastici affert Hieronymus vltimum Statum, quia Præpositura, de qua agitur Collata fuerat per Sedem Apostolicam anno 1625. Paulo Nauarro, & collatio effectuata tanquam de perpetuo Beneficio simplici collatiuo, & præuia dispensatione retinendi Archidiaconatum, quem sub eodem tecto obtinebat *dicto Summario num. 5. lit. B.*
3 Status enim vltimus satis esse solet tam pro iustificatione reseruationis ad effectum obtinendi exequutionem subrogationis gratiosæ, vt dictum fuit in *Gerunden. Prioratus 14. Iunij 1650. §. fin.*
4 *coram R. P. D. meo Bichio*, quàm pro dignoscenda qualitate Beneficij ad effectum includendi, vel excludendi reseruationem, vt dixit *Rota in recen. decis. 233. sub num. 1. in fine vers. Nempè ad effectum par. 1. dec. 257. num. 12. & 14. par. 8. coram San. Mem. Gregor. decis. 77. num. 9. coram Card. Caual. decis. 639. num. 10.* & alijs relatis in *Neapolitana Cimiliarcatus 26. Iunij 1647. coram R.P.D. meo Bichio §. Quarto dirimit*, & in terminis in *Gerunden. Præposituræ 24. Martij 1643. coram R.P.D. meo Zarate §. Verum etiam.*

5 Et licet vbicunque constat de anteriori statu contrario, vel per rem iudicatam, vel per confessionem Partis, aut per publicum Instrumentum, vltimus non attendatur nisi sit legitimè præscriptus ad *Text in cap. cum de beneficio de preben. in 6. Card. Caual. decis. 373. num. 4. Rota in recent. decis. 118. num. 1. decis. 229. sub nu. 3. & 4. & decis. 308. num. 6. vers. Procedit enim par. 1. & decis. 737. num. 6. par. 2. & in Volaterana Capellaniæ 27. Iunij 1650. §. Nec obstat prætensus confirmata 28. Aprilis 1651. coram Reuerendissimo D. meo Decano.*

In proposito tamen præter quod non apparet
6 de huiusmodi anteriori statu contrario; Nam exhibitum Instrumentum anni 1157. commendationis Bonorum Capituli ab eodem Capitulo factæ personis ibi nominatis eius *Summar. num. 1.* etiamsi non sit translatiuum Dominij, vt dixit *Rota in Barchinonen. Alimentorum 10. Maij 1634. coram bon. me. Coccino, in recent. decis. 537. per tot. part. 5. confirmata 15. Decembris 1649. coram Re-*
7 *uerendissimo D. meo Decano*, non conuincit, nec demonstrat, vt opus est ad illum effectum primordialem Præposituraram erectionem in simplicia Officia temporalia, quod nec firmatur in decisio-
8 nibus, quæ adhuc sub Iudice sunt, non implicat enim neque repugnat, quod Dominium Bonorum Capituli in Præposituris nō esset translatum, & ni-

& nihilominùs quod sint Beneficia, sed officia perpetua in titulum collatiua, & sic præfatæ decisiones non contradicunt, quinimò hoc videntur admittere, vt patet in illa *Cocein. num.8.* & in altera *Reuerendissimi D. mei Decani sub §. Præterea non repugnat*.

9 Vltimus status etiam potest dici præscriptus per annos 40. quod sufficere ne primæua erectio attēdatur dixit *Rota d.dec.118. sub numer.2. vers. Quia tunc par. prima dec.50.num.7.par.7. & dec.79 nu.11 par. 8. recent.* Testes enim relatis *in dicto Summario Hieronymi num. 4.* & signanter primus dictum vltimum statum affirmat de visu per annos 50. vnde etiamsi vnicus esset, accedentibus tamen alijs pariter de visu deponentibus, sed sine temporis specificatione, quam collationibus ab anno 1567. citra pluries factis ab ordinarijs, & à Sede Apostolica, etiam ex causa permutationis, ac per deuolutionem ad eandem sedem iuxta statuta Concilij Lateranen. Capitulo, & Ordinario adimeñ, & possessionem tradeñ etiam per viam Coadiutoriæ cum futura successione *Aym.cons.178.numer.7. Cæsar de Grass.dec.374. num.22. Rota in Montis Cassinen. Attentatorum 10. Februarij 1651. coram R. P.*

10 *D. meo Bichio sub §. primo* vel saltem turbidum reddit assertum statum anteriorem contrarium, quod satis est, cum probari debeat per plenas, & per-

11 fectas probationes, vt responsum fuit *in dicta Neapolitana Cimiliarcatus coram R.P.D. meo Bichio §. Nō*

12 *obstat*, & in alijs supra relatis non attentis præsertim in concursu prædictorum Testibus in contrarium adductis *dicto Summario Capituli numer. 2. & 3.* tanquam nulliter examinatis lite pendente in Rota, & nemine citato *Cap.2. vbi Add. num.9. de Testib. l. si quando §. sed cum oportet C. eod. Rota dec.343.num.15.par.6 recent.*

13 Nec refert, quod prouisiones Apostolicæ non immutent statum Beneficij; obiectum enim forsan

14 procederet si euidenter cōstaret de anteriori statu contrario, secus autem dum de eo liquida proba-

15 batio non reddatur, hoc enim casu status Beneficij antiquus, & de præterito præsumitur similis

16 vltimo, & semper continuatus; Ideoque prouisiones Apostolicæ inseruiunt pro illius declaratio-

17 ne, & corroboratione vt optimè respondit *Rota in Eluen. Eremitorij 23. Iunij 1631. coram bon. mem. Merlino*, inter eius impressas *decis.521.nu.4. & 5.* repetita *in recent. decis.57. num.7. cum quatuor seqq. par.7. & in Valentina Rectoria 22. Iunij 1650. coram R.P.D. meo Bichio §. Prout etiam*.

Et ita cum in cæteris iustificatio non controuertatur Domini resoluerunt literas subrogationis gratiosæ esse exequendas vtraque, &c.

ROMANA DOMORVM.

Lunæ 31. Maij 1655.

ARGVMENTVM.

Conductor lucratur fructus melioramentorum, quando inter contrahentes fuit conuentum, quod liceret conductori finita locatione bona sublocare, donec pretium melioramentorum sibi restitueretur, seù quando post facta melioramenta Pensio non fuit aucta, sed fuit conuentum, quòd solum augeretur restitutis impensis melioramentorum, & an melioramenta bona fide facta sint cōpensanda nec ne quando eorum fructus spectant cum fructibus ad Conductorem, qui meliorauit, vel ad Dominum.

SVMMARIVM.

1 *Retentionis Ius transit ad quoscumque successores, tam vniuersales, quam particulares.*

2 *Melioramenta facta à Fabromurario, vel simili pro certa conuenta mercede non illi, sed Domino acquiruntur.*

3 *Fabermurarius, vel similis melioruns rem alienam pro certa conuenta mercede non sibi meliorasse dicitur, sed Domino, cui fructus spectant melioramentorum, & ipse remanet simplex Creditor in pecunia ratione mercedis, & pretij cæmentorum.*

4 *Creditor pecuniæ fructus percipere non valet, nisi probatis requisitis Castrensis.*

5 *Creditor pecuniæ probatis requisitis Castrensis potest fructus prætendere loco damnorum, & Interesse lucri cessantis, & damni emergentis.*

6 *Melioramenta facta à Conductore, cui res specificè locata fuit ad meliorandum, tamquam bona fide facta ad ipsum spectant vna cum fructibus donec pretium eorum conuentum ipsi restituatur.*

7 *Meliorans in re aliena fructus sibi non acquirit, sed melioramenta cum eis compensare tenetur.*

8 *Contraria opinio est magis æqua, & verior, & nemo eam nisi iniustus, aut rigorosus Iudex negabit.*

9 *Melioramenta, & eorum fructus spectant conductori melioranti non domino, quando fuit inter partes conuentum, quod finita locatione liceret Conductori rem subloeare, donec pretium melioramentorum ipsi restitueretur.*

10 *Melioramenta postquam fuerunt facta à Conductore, nec partes conuenerunt de augenda pensione, satis explicarunt velle, quod fructus melioramentorum spectarent ad meliorantem.*

11 *Melioramenta, & eorum fructus censentur spectari melioranti ex mente contrahentium, quando inter eos fuit additum pactum, quod meliorans teneretur soluere maiorem pensionem, postquam pretium melioramentorum ipsi fuerit restitutum.*

DECISIO CCCCLXXXIV.

IN decisione super bono Iure emanata coram me 22. Iunij 1654. dictum fuit potiorem fuisse causam Locatorum durante locatione, ea tamen expirata mediante actuali disdicta ijsdem Locatoribus facta 3. Maij 1651. sicut competeret Michaeli Floretto conductori retentio Domorum, de quibus agitur donec sibi restituerentur scuta 3578 & ba.23. quæ ex forma pacti in Instrumento locationis conuenti impenderat in meliorando dictas Domus, Ita pari modo eandem retentionem competere Iacobæ Maonæ illius vxori, & Legatariæ,

1 cum Ius retentionis transeat ad quoscunque successores tàm vniuersales, quàm particulares ex *Giurb.decis.63. num.11. & decis.17. alijsque auctoritatibus in decisione allegatis §. Quapropter*.

Acquiescentibus hinc inde partibus huic resolutioni, ac interim vita functa Iacoba, & sic expirato Legato per virum sibi relicto sua vita durante, suborta fuit altera controuersia super fructibus dictorum melioramentorum, super qua proposito particulari Dubio Domini responderūt fructus melioramentorum deberi.

2 Non versamur enim in melioramentis factis à FabroMurario, vel simili pro certa conuenta mercede, qui non sibi, sed Domino fundi melioras-

3 se dicitur & sic illi, non autem sibi dominium melioramentorum acquirit, remanetque simplex Creditor in pecunia ratione mercedis, & pretij

4 cæmentorum, cuius intuitu fructus melioramentorum percipere non valet, sed ad summum probatis requisitis *Castr. in l. 3. ff. de eo, quod cert. loc.*

5 petere potest interesse ratione lucri cessantis, vel damni emergentis, vt post *Angel. in l. Emptor §. hic tantum ff. de rei vend. c. alijs adductis firmauit Rota*

ta in Romana Domus 24. Ianuarij 1650. coram R. P. D. meo Bichio §. Verum vtriusque.

6 Sed versamur in melioramentis factis à Conductore, cui Domus non simpliciter ad inhabitandum, sed specificè ad meliorandum locatæ fuerunt, & sic ab eo, qui bona fide meliorauit, & qui propterea Dominus est eorundem melioramẽtorum, isto autem casu duo adsunt DD. opiniones, altera affirmatiua, nempè quod donec illorum conuentum pretium ipsi restituatur fructus pro eorum rata facit suos iuxtà *gloss. in l. fin. verb. per mulierem ff. de fund. dot. Valasc. de Iur. emphyt. quæst. 15. num. 26. Negus. de pignor. 4. membr. 5. parte num. 21. Garz. de expens. & meliorat. cap. 23. nu. 54. cum seqq. & signanter sub num. 56. vers. ex quo primo inter tract. magn. tom. 17. fol. 344. Peregrin. de fideicom. art. 50 num. 67. Guttier. pract. quæst. lib. 3. quæst. 67. numer. 17. Gratian. discept. 193. num. 4. & 5. Marescott. var. resol. lib. 2. quæst. 112. num. 52. cum seqq. Afflict. decis. 87. num. 7. Caputaq. decis. 93. sub num. 12. vers. stantibus etiam, & vers. quatenùs verò Gamm. decis. 230. sub num. 3. vers. Ego itaque Vinc. de Franc. decis. 191. num. 11. & decis. 705. num. primo & per tot sess. decis. Aragon. 71. num. 5. & 6. Hieronym. Leo decis. Valent. 98. num. 12. cum seqq. & signanter num. 18.* vbi alios refert *Rota decis. 112. num. primo par. 2. diuers. & decis. 64. num. 2. par. 4. rec.* cum alijs, quos in terminis de Conductore refert, & sequitur *Carocc. in tract. locat. & Conduct. tit. de melioramẽt. quæst. 2. num. 17. fol. 221.*

7 Altera verò negatiua videlicet, quod meliorans in re aliena fructus sibi non acquirat, sed melioramenta cum eis compensare teneatur, cuius Antesignanus est *Couarr. var. resol. lib. primo cap. 8 sub num. 4.* quem alijs adductis sequitur *Barbos. in l. diuortio 8. §. fin. sub num. 45. vers. sed his non obstantibus ff. solut. matrim.*

8 Verùm præterquod primam opinionem magis æquam, & veriorem esse latissimè, ex innumeris auctoritatibus comprobat *Antonin. de Amat. resol. 14. sub num. 64. tom. primo* qui etiam loquitur de conductore, & ex *Auia Hannoni nuncupat. Antonino Modern. Nigr. de except. cap. 8. §. 50. num. primo, & 5. cum seqq.* vbi ante *num. 12.* dicit, quod eam non iustam nemo nisi iniustus, aut rigorosus Iudex negabit. In proposito nostro satis clara colligitur mens contrahentium, quod Florettus Cõductor lucraretur, & faceret fructus suos pro rata meliorata.

9 In Instrumento enim præfatæ locationis non solum conuentum fuit, quod finitis nouem annis nisi ipsi Conductori pretium melioramentorum fuerit restitutum, haberet facultatem sublocandi per aliud triennium, & sic deinceps donec dictum pretium restitueretur, Ideoque cum post facta

10 melioramenta Partes non conuenerint de augenda pensione satis explicarunt velle, quod augumentum fructuum ex meliorationibus prouenìens spectaret ad meliorantem iuxta primam opinionem supra relatam, quam etiam sequuta fuit *Rota coram Put. decis. 275. nu. primo in fine lib. 3. in correct.* idemque in puncto ponderauit *Rota dicta decis. 64. sub dicto num. 2. versic. maximè quia par. 4. recent.* sed etiam subsequenter additum fuit pactum

11 explicitum, quod post restitutionem pretij melioramentorum si meliorans vellet Domus pro vsu suo retinere tenetur soluere maiorem pensionem, eam augendo ad rationem sex cum dimidio pro quolibet centenario expenso in meliorationibus, & melioranti restituto; Cùm enim hoc augumentum locatores stipulati non fuerint ante restitutionem expensi, clara est voluntas Partium, quod tunc augumentum vti fructus meliorationis spectaret ad meliorantem.

Et ità vtraque &c.

ROMANA, seù NEPESINA RESTITVTIONIS IN INTEGRVM.

Veneris 4. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Restitutio in integrum aduersus non confectionem Inuentarij in tempore, concurrente etiam iusta causa, & cessante dolo, non conceditur nisi constet de læsione, quæ nõ venit metienda ab vno, vel altero corpore hæreditario, sed à tota hæreditate restitutis simul acceptis. Donatio facta contemplatione certi matrimonij sponsæ, & filijs nascituris, dicitur facta filijs, vti filijs, non vti Hæredibus; sed quid si post matrimonium contractum Notarius in Instrumento donationis stipulatus fuerit pro sponsa absente, illiusque Hæredibus, & successoribus quibuscumque.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum aduersus non confectionem Inuentarij in tempore non denegatur, quoties extat iusta, & legitima causa restitutionis.*

2 *Restitutio in integrum aduersus non confectum Inuentarium in tempore conceditur mulieri tamquam semper habenti iustam causam ex qualitate sexus muliebris.*

3 *Item ex causa ætatis sexagenariæ, & paupertatis.*

4 *Item ex probabili credulitate, quod Inuentarium legitimè confectum fuisset.*

5 *Item quoties excluditur dolus, & constat de læsione.*

6 *Restitutio in integrum aduersus non confectum Inuẽtarium in tempore ad hoc vt concedatur non sufficit iusta, & legitima causa, nisi constet de læsione.*

7 *Læsio ad hoc vt competat restitutio in integrum aduersus non confectum Inuentarium in tempore nõ est metienda ab vno, vel altero corpore hæreditario, sed à tota hæreditate simul restitutis acceptis.*

8 *Læsio ex aditione Hæreditatis absque Beneficio Inuentarij resultat, quando is, qui adiuit tenetur approbare venditionem bonorum Fideicommissi factam à Defuncto ad quod ipse erat vocatus.*

9 *Hæres qui adiuit sine Inuentario dicitur læsus, quando ob modicam hæreditatem priuaretur commodo opulenti fideicommissi.*

10 *Donatio facta contemplatione certi matrimonij, & filiorum ex eo nasciturorum dicitur facta filijs, vti filijs, non vti Hæredibus.*

11 *Donatio dum constat, quod ab initio fuit facta sponsæ filijs, vti filijs non censetur facta filijs, vti Hæredibus, licet ex post in Instrumento donationis Notarius stipulatus fuerit pro Hæredibus, & successoribus quibuscumque.*

12 *Donatio dum fuit facta ab initio sponsæ, & filijs, stipulatio ex post subsequuta pro Hæredibus est intelligenda de Hæredibus sanguinis, quibus deficientibus ad alios quoscumque successores donationis Beneficium extenditur.*

13 *Filiorum appellatione veniunt etiam filiæ fœminæ, nisi ad masculos expressè restricta sit dispositio, vel constet de contraria disponentis voluntate.*

14 *Statutum excludens filiam fœminam propter masculos cessat, dum filiæ fœminæ, omnes masculi prædecesserunt.*

15 *Vxor insistens super bonis viri, donec sibi dos restituatur non est domina bonorum, sed bona tamquã detenta ab vxore pro sola eius securitate sunt in domi-*

dominio, & hæreditate eius viri.

16 *Bonorum existentia non probatur ex primo Testamento, in quo talia bona fuerunt nominata, dum illud non habuit effectum, & deuentum fuit ad aliud Testamentum, de ipsis bonis nullam faciens mentionem.*

DECISIO CCCCLXXXV.

Deeisum fuerat coram me 18. Martij 1652. Claudiæ de Roscijs competere restitutionem in in-
1 tegrum aduersus, confectionem Inuentarij bonorum hæreditariorum quondam Siluiæ Matris non facta in tempore, ex quo non deficiebat iusta, &
2 legitima causa deducta ex qualitate sexus muliebris ætate sexagenaria, paupertate, & probabili
3 credulitate, quod legitimè confectum fuisset, excludebatur dolus, & constabat de læsione,
4 Istamque resolutionem hodie Domini confirmandam esse censuerunt, quia præ cæteris subsistit
5 fundamentum læsionis, sine qua reliqua non sufficerent ad obtinendam huiusmodi restitutionem
6 *cap. constitutus §. quocirca, ibique gloss. verb: constiterit, & cap. ex literis §. licet de in integr. restit. l. verum, §. sciendum, & l. in causa, ibique gloss. principalis vers. respondeo ff. de minor. Cyn. in auth. ad hæc num. 3. ibique Alberic. num. 2. & 3. C. si minor. se ab hæred. abstinuer. cum innumeris allegatis per Gratian. discept. 767. num. 44. Larr. decis. Granaten. 70. num. 12. cum seqq.* & in puncto alijs relatis respondit *Rota in Romana Census 26. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Bichio §. 2. quod non constat cum seq.* vbi quod læsio
7 non est metienda ab vno, vel altero corpore, sed à tota hæreditate simul restitutis acceptis.
8 Educebatur enim læsio, ex quo sine beneficio inuentarij teneretur Claudia approbare venditionem Prædij nuncupati Ripoli factam à Siluia Matre, quam alias ratam habere cogi non posset, eo quod dictum Prædium iure proprio ad ipsam spectat vigore Donationis ab Auo materno dictæ Siluiæ pro ea eiusque filijs nascituris (qualis erat Claudia) factæ, & sic ob modicam hæreditatem
9 priuaretur commodo opulentæ donationis; Ad quam proinde firmandam, discutiendum videbatur, an dicta donatio debeatur filijs Siluiæ vti eius hæredibus, vel potius vti filijs, & illam deberi filijs, vti filijs, non vti hæredibus, Domini verius putarunt, cum facta fuerit contemplatione
10 certi matrimonij, & filiorum ex eo nasciturorum *Fontanell. de pact. nupt. clauf. 4. gloss. prima num. 30. & 31. & gloss. 9. num. 3. & 4. Gratian. discept. 924. num. 33. & discept. 984. num. 22. & seq. Franch. decis. 205. per tot. Rota in Romana Donationis de Castellanis 10. Maij 1632. coram bon. mem. Coccino in rec. decis. 127 num. 3. 4. & 5. par. 6. in Romana Domorum de Sciandelerijs 4. Aprilis 1636. coram Card. Panzirolo pariter in recent. decis. 114. num. 2. par. 7. in Florentina Donationis, seu Separationis Bonorum 2. Decembris 1650. coram R. P. D. meo Peutingerio §. nec obstat, & in Romana Restitutionis Dotis 30. Maij 1653. coram R. P. D. meo Beuilaqua §. & in hanc resolutionem.*
11 Non obstat, quod in Instrumento donationis post contractum matrimonium celebrato Notarius stipulatus fuerit pro Siluia sponsa absente, illiusque hæredibus, & successoribus quibuscunque; Quia cum acquisitum fuerit ius irreuocabile filijs vti filijs ex illius prohemio, eiusque dispositiua, & constitutione Procuratoris ad insinuandum loquentibus de sola sponsa, & filijs, atque ex ipsamet stipulatione facta etiã pro filijs nascituris, & fortius ex dicta præcedẽti Apocha matrimoniali nullam mentionem faciente de hæredibus, & successoribus, & ad quam Donator semper in Instrumento relationem habuit, non potuit vtique per dictam stipulationem subsequenter factam etiam pro hæredibus, & successoribus quibuscunque eis præiudicium inferri *Angel. cons. 209. sub numer. primo vers. hoc præmisso*, quem sequitur *Aret. in l. prima num. 15. & Rip. num. 88. ff. solut. matrimon. Menoch. cons. 370. num. 4. & præsumpt. 15. numer. 20. & 21. lib. 3. cum alijs per Rot. decis. 250. num. 26. par. 6*
12 *rec.* vel saltem huiusmodi stipulatio intelligenda est de hæredibus, & successoribus sanguinis, quibus deficientibus, ad alios quoscunque donationis beneficium extenditur, vt in his terminis *Modern. Neapol. controu. Iur. lib. primo controuers. 57. numer. 23. cum seqq.* cum alijs allegatis *in dicta Florentina Donationis, seu Separationis Bonorum coram R. P. D. Peutingerio §. neque ab hoc.*

Nec subsistit, quod Claudia vti fœmina non
13 comprehendatur in dicta Donatione, quia etiam filiæ fœminæ veniunt appellatione filiorum nisi ad masculos expressè restricta sit dispositio, vel de contraria appareat disponentis voluntate *l. si ita scriptum in princ ff. de legat. 2. l. qui duos, & l. semis ff. de legat. 3. cum cæteris allegatis in puncto donationis per Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 21. num. 11. Rota in recent. decis. 316. num. 2. par. prima & coram Merlin. decis. 864. num. 14.* allegata autem exclusio sta-
14 tutaria cessauit ob prędecessum omnium filiorum masculorum ante mortem Siluiæ *Corn. cons. 74. numer. 14. lib primo Cephal. cons. 95. num. 16. Rota decis. 177. num. 3. par. 8. rec. & in Romana Supplementi Legitimæ 26. Ianuarij 1646. coram me §. Nec dici potest cum seq.*

Corruit denique quod Claudia plura bona, tàm mobilia, quàm stabilia ad Siluiam spectantia alienauerit, quia non erant propria Siluiæ, sed Honorij eius viri, atque ab ipsa, & successiuè à Claudia eius filia possessa fuerunt pro securitate dotis illius, qui titulus non efficiebat, vt bo-
15 na essent propria Siluiæ Vxoris, & à Dominio hæreditatis Honorij Viri exiuerit, cum præstat dumtaxat quandam insistentiam pro maiori securitate mulieris donec dos restituatur, vt late probat *Giurb. decis. 16. num. 5.* & comprobauit *Rota in Bonon. Fideicommissi de Glauarinis 18. Maij 1643. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Pro fundamento*, debet quidem Claudia, ea, quæ alienauit, imputare in creditum dotale matris, non autem de eis reddere rationem hæreditatis Siluiæ, sed Honorij, de qua hodie non agitur.

Gratisque dicitur Siluiam vltra Dotem multa Bona habuisse, quia hoc non resultat ex possessione dd. bonorum, quæ ad Honorium spectabant, nec ex eo, quod in primo Testamento instituerit sibi hæredem Claudiam filiam in omnibus bonis ad se spectantibus, tàm occasione suæ dotis, quàm vltra Dotem vigore hæreditatis Flaminij Catalani sui Patris, quia nullibi constat, quod ex hæreditate Flaminij bona aliqua habuerit. Cumque
16 dictum Testamentum non habuerit effectum, & Claudia instituta fuerit hæres in alio de hæreditate Flaminij mentionem non faciente, nulla ex primo Testamento resultat probatio existentiæ aliorum bonorum hæreditatis Flaminij. *Surd. cons. 169 num. 4. & per tot. Marescott. var, resolut. lib. primo cap. 48. nu. 6. vers. sed opportunè Gratian. discept 166. num. 53. cum seqq. Rot. coram Card. Seraph. decis. 487. num. primo & 2.* maxime cum ex Testibus relatis in *Summario Claudiæ num. primo* clarè appareat Siluiam,

uiam, mortuo viro remansisse in magna egestate, & statu miserabili.

Et ità vnica tantùm &c.

PLACENTINA BONORVM.

Veneris 4. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Remissoria in prophanis data releuantia vnius Articuli super omnibus conceditur; Requiritur tamen fumus veritatis; Maximè quando materia est obiectiua licet sit de Iure dantis, & an probatio ignobilitatis contra aliquem possit dici materia obiectiua.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria frustra petitur ad probandum id, quod exaduerso non controuertitur.*
2 *Materia non dicitur obiectiua, quando est de Iure dantis, & exclusiua collitigantis.*
3 *Ignobilitas non est crimen, sed infortunium.*
4 *Remissoria vt concedatur super articulo obiectiuo, quando est de Iure dantis, requiritur fumus veritatis.*
5 *Fides extraiudicialis inseruit pro fumo veritatis ad effectum obtinendi Remissoriam.*
6 *Declara hoc non procedere, si incontrarium adsit similis attestatio.*
7 *Remissoria in prophanis, vt concedatur super omnibus articulis etiam vnius releuantia est sufficiens*
8 *Testes de auditu licet non probent, inseruiunt tamen pro adminiculandis scripturis.*
9 *Remissoria passim conceditur ad corroborationem contentorum in scripturis.*
10 *Fideicommissum antiquius licitè excipiendo potest opponi ad repellendos agentes ex alio posteriori, quamuis lis non pendeat super antiquo fideicommisso.*
11 *Fideicommissi existentia, & purificatio donec discutitur, non est irreleuans, nec incongruum probare bonorum identitatem.*
12 *Remissoria in iudicio possessorio Immissionis est concedenda sine retardatione immissionis.*
13 *Immissio impediri non potest per exceptiones, requirentes altiorem indaginem, qualis existimatur futura probatio facienda per Testes.*

DECISIO CCCCLXXXVI.

EX quinque articulis pro impetranda remissoria coram me productis à Gaspare, & alijs de Ferrarijs in gradu appellationis per eos interpositæ à sententia rotali lata per R.P.D. meum Zarate super Immissione Nicolai Hieronymi in possessionem bonorum, de quibus agitur; Primus, & tertius continentes tùm nobilitatem familiæ Nicolai, & fratrum de Ferrarijs, Tùm etiam nobilitatem Aloysij de Arcellis Patris Eleonoræ Matris dictorum Gasparis & consortum à scribentibus pro dicto Nicolao Hieronymo non controuertebantur, & sic dicebatur frustra super eis peti
1 remissoriam, vt respondit *Rota in recent. decis. 606. num. 11. par. 5. & in Senogallien. Pradij 4. Maij 1645 coram me §. Articulatur enim.*

Secundus verò in quo ponitur familiam Petri Mœntini Patris dicti Nicolai Hieronymi non solum non esse æque nobilem cum dicta familia de Ferrarijs, sed nec minus esse nobilem, impugnabatur tanquam obiectiuus; Et licet id non dedu-
2 catur per modum obiectionis, sed pro iustificatione defectus qualitatis requisitæ per Testatorem ad effectum excludendi collitigantem, à consequutione illius bonorum, & ad obtinendam illorum adiudicationem pro ipsis articulantibus. Ideo-
3 que sit de iure dantis, præsertim cum qualitas ignobilitatis, vel non paris nobilitatis non videatur crimen, sed infortunium; Nihilominus vt
4 super eo concedatur remissoria, requiritur fumus veritatis, vt dixit *Rota coram Card. Caual. dec. 271. num. 2. in Vercellen. Præpositura 11. Decembris 1647 coram R.P.D. meo Bichio §. fin. in Bonon. Fideicommissi 4. Iulij 1646. coram Reuerendissimo D. Terracinen. §. Et quamuis, & in Meleuitana Commendæ de Vaours 14. Februarij 1650. coram me §. quia cum non deducat.*
5 Et quamuis replicetur pro fumo inseruire attestationes extraiudiciales relatas in ipsorum *Sum. num. 4.* iuxta *decis. Cassad. 3. num. 2. de dilat.* quam in his terminis comprobauit *Rota coram san. mem. Gregor. decis. 562 num. 4.* & in alijs allegatis *in Cremonen. Parochialis 15. Iunij 1646. §. Et licèt, & in dicta Meleuitana Commendæ de Vaours §. fumus ve-*
6 *rò coram me*: Attamen quia incontrarium adest non solum similis attestatio extraiudicialis, sed etiam fides Cancellarij Placentiæ, attestans nobilitatem familiæ Mœntinæ *Summario Nicolai Hieronymi num. 2. & 3.* Ex eis vtique dictus fumus videtur elidi, vt denegando remissoriam ponderauit *Rota in Ferrarien. Decimarum 27. Aprilis 1622. coram Vbaldo in recent. decis. 381. sub numer. 27. vers. quæ attestatio par. 6.*

Releuantes tamen censuerunt Domini subsequentes articulos quartum, & quintum super pertinentia bonorum, de quibus agitur ad Manfredum, & Antoninum Sen: de Ferrarijs, ideoque responderunt super omnibus dandam esse remissoriam, cum in prophanis etiam vnius articuli
7 releuantia sufficiat, *Rota dec. 667. num. primo par. prima & dec. 661. num. 4. par. 2. recent. coram sa. mem. Greg. dec. 124. nu. 3. in Neapolitana Pecuniaria 3. Iulij 164*[illegible]*. in principio, & in Auentonen. Pecuniaria 25 Iunij 1649. §. nec refert coram Reuerendissimo Domino Tarraconen.*

Non obstat, quod Testes desuper examinandi non possint deponere nisi de auditu; Quia nihilo-
8 minus inseruire poterunt pro adminiculandis scripturis in idem productis, *Rota decis. 237. nu. 3. par. prima rec. coram Card. Mantic. decis. 39 num. 8. & in Leodien. Pecuniaria 29. Aprilis 1654. coram R. P. D. meo Bichio §. Cæterum* cum alijs per *Add. ad Buratt. decis. 492. num. 7.* Passim enim datur remis-
9 soria ad corroborationem contentorum in scripturis *Rota decis. 46*[illegible]*. num. 2. par. prima diuers. in Bituntina Damnorum & interesse 16. Aprilis 1633. coram bon. mem. Merlino inter eius impress. decis. 579. num. 4. repetit in rec. decis. 196. numer. 6. par. 6.* vbi quod per hanc rationem, Rota illam non denegauit coram *Cas. de Graff. decis. prima in fine de dilat.* & distinguendo admisit in *Cæsaraugustana Distributionum 13. Martij 1643. coram me §. Nec obstat quod Rota.*
10 Nec obstat, quod lis non pendeat super antiquis fideicommissis per dictos Manfredum, & Antoninum Sen: vt prætenditur constitutis, quia licitum est excipiendo opponere de fideicommisso antiquiori, & sic repellere agentes ex alio posteriori, vt firmatum fuit pluribus adductis auctoritatibus in *Romana Fideicommissi de Nicolinis 28. Aprilis 1651. & 23. Maij 1653. coram me.* Donec
11 enim illius existentia, & purificatio discutitur non est irreleuans, nec incongruum probare bonorum identitatem.
12 Verùm quià sumus in Iudicio possessorio Immissionis resolutum fuit dandam esse remissoriam

sine

sine retardatione, quià Immissio impediri non debet per exceptiones requirentes altiorem indaginem qualis existimatur futura probatio facienda per Testes *Pacific. de Saluian. Interd. inspect. 3. cap.......num. 95. cum seqq. Rota in recent. decis. 242. num. 10. par. 7. coram bon. mem. Merlino decis. 653. numer. 4 in Bonon. Fideicommissi de Mortnis 22. Iunij 1649. coram R.P.D. meo Meltio §. primo in fine, & in Bonon. Fideicommissi 3. Martij 1653. coram me §. primo.* 13

Et ità vtraque &c.

ARIMINEN. FIDEICOMMISSI.

Luna 7. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Fructus in spolio non violento, nec attentato debent restitui a die occupatæ possessionis, & non à die motæ litis, quando fuit actum in petitorio, & via ordinaria, secus autem si fuit actum in summarijssimo manutentionis; spoliator vero in Iudicio spolij, non violenti, nec attentati, tenetur solum ad fructus perceptos, non autem ad eos, qui percipi potuerunt, & ad quam rationem fructus veniant taxandi, & liquidandi.

SVMMARIVM.

1 *Fructus debentur quotiescumque pars in sententia fuit ad illorum restitutionem condemnata.*

2 *Sententia quæ transiuit in iudicatum ob non interpositam appellationem habetur pro veritate, & est exequenda.*

3 *Fructuum restitutio in simplici interdicto summarijssimi possessorij non venit nisi a die petita manutentionis.*

4 *Fructus omnes percepti vsque à die occupationis debentur in Iudicio ordinario, & petitorio, in quo titulus reducitur ad non titulum.*

5 *Fructus etiam percepti ante motam litem à die occupationis peti possunt in Iudicio ordinario, & petitorio saltem, vt damna, & interesse.*

6 *Fructus non veniunt in spolio, nisi à die motæ litis, dummodo spolium non sit violentum, vel attentatum.*

7 *Declara hoc tantum procedere, quando pro reuocatione spolij actum fuit interdicto possessorio reintegrandæ, vel retinendæ.*

8 *Secus autem quando fuit actum Iudicio ordinario, & petitorio, tunc enim veniunt etiam fructus percepti ante motam litem.*

9 *Appellatio induceit litis continuationem.*

10 *Amplia etiam si per negligentiam appellantis esset deserta, dum iustis de causis fuit concessa restitutio in integrum.*

11 *Restitutio in integrum concessa aduersus rem iudicatam, ob non prosequutam appellationem, operatur, vt reuiuiscat prima lis, quam appellatio interposita continuauerat.*

12 *Restitutio in integrum aduersus rem Iudicatam operatur, vt res in illius executionem capta veniat parti restituenda, cum omnibus fructibus perceptis.*

13 *Fructus bonorum stabilium taxantur à lege ad rationem quinque pro centenario.*

14 *Testes deponentes de recollectione fructuum in certa quantitate dicuntur deponere deductis expensis necessarijs pro illorum recollectione.*

15 *Spoliator in Iudicio spolij non violenti, aut attentati tenetur tantum ad fructus perceptos, non autem ad eos, qui percipi potuerunt.*

16 *Dictio In circa, quid modicum vltra expressa comprehendit.*

DECISIO CCCCLXXXVII.

Expedita à me causa ad fauorem illorum de Battaglinis non solum super manutentione, sed etiam in petitorio præuia sententia diffinitiua super absolutione à molestijs sibi illatis per Georginos, & Consortes ex prætenso fideicommisso Caroli Mercati cum illorum condemnatione ad fructus *Summ. eorundem de Battaglinis num. 1. & 2.* hodie dubitatum fuit an debeantur fructus, à quo tempore, & ad quam summam, & DD. responderunt fructus deberi iuxtà modum infra exprimendum.

1 Quod debeantur in dubium reuocari non potest, quia vt dictum est in sententia Georgini, & Consortes ad illorum restitutionem explicitè cōdemnati fuerunt, vt pluribus adductis auctoritatibus responsum fuit *in Mediolanen. Bonorum 19. Ianuarij 1650. coram bo. me. Arguelles in principio*; quę

2 cum transiuerit in iudicatum ob non interpositam appellationem habetur pro veritate, & est exequenda *l. res indicata ff. de reg. Iur. Surd. conf. 61. num. 2. Rota decis. 147. num. 6 part. 5. & coram Buratt. decis. 26. num. 8.*

A quo tempore, dixerunt Domini à die adeptæ possessionis per eosdem Georginos, & Consortes vigore sententiæ ad eorum fauorem latæ per Reuerendissimum D. meum Decanum. Quia licet in simplici interdicto summarijssimi posses-

3 sorij non veniant fructus nisi à die petitæ manutentionis *ad l. 3. ff. de interd. Faber. in §. retinendæ num. 14. vers. Item & fructus instit. eod. tit. Rota decis. 317. num. 1. part. 1. & decis. 606. num. 1. part. 2. recent. apud Posth. de manut. decis. 317. numer. 4. coram Duran. decis. 222. num. 3. & in Bonon. Bonorum 26. Februarij 1649. coram Eminentissimo D. Cardinali Otthobono §. fieri autem*; In Iudicio tamen

4 ordinario, & petitorio, in quo (prout hic) lata fuit sententia absolutoria ad fauorem illorum de Battaglinis, quæ titulum reducit ad non titulum restituendi sunt omnes fructus percepti à die occupationis, vt post *Roman. conf. 454. num. 26 & 27.* consuluit *Rimin. Iun. conf. 333. num. 21. Natt. conf. 533. num. 12. Gonzal. ad reg. 8. gloss. 15. num. 150. Card. Seraph. decis. 835. sub num. 2. vers. In*

5 *Iudicio verò*, vbi quod saltem peti possunt vt damna, & interesse, *Rota in rec. decis. 317. num. 2. & decis. 693. num. 1. in fine vers. & est regulare part. 1. in Meleuitana fructuum 8. Februarij 1649. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. nec illos, & plenius in d. Mediolanen. Bonorum §. præterquam quod cum seqq. coram bo. me. Arguelles.*

Nec refert, quod in spolio iuxtà opinionem,

6 quam seruat Rota nisi violentum sit, vel attentatum, non veniant fructus nisi à die motæ litis, vt alijs relatis responsum fuit *in Romana Domorum 25. Iunij 1646. coram R. P. D. meo Bichio §. primo cum seqq. in Romana Domorum in Burgo 12. Nouembris 1649. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. in liquidandis enim iuncto §. seq. & in Meleuitana Territorij 3. Iunij 1650. coram me in fine.*

Quia prętet quod hoc procedit quando pro re-

7 uocatione spolij actum fuit interdicto possessorio reintegrandæ, vel retinendæ, in quibus terminis loquuntur decisiones prædictæ, non autem quan-

8 do, prout hic, actum fuit Iudicio ordinario, & petitorio, vt distinguendo firmatur *in d. Mediolanen. Bonorum coram bo. me. Arguelles §. non obstat etiam*; Nos versamur extra hanc difficultatem, quia tempore, quo Georgini possessionem occuparunt, lis pendebat tanquam antecedenter introducta

ducta coram Prætore Arimini, & ad Reuerendissimum D. meum Decanum deuoluta, atque subinde per viam appellationis, & restitutionis in integrum restaurata coram bo. me. Buccabella, & deinde coram me; Appellatio enim litis continua-
9 tionem inducit, vt alijs relatis responsum fuit *in Barchinonen. Iurisdictionis 8. Aprilis 1647. coram R. P. D. meo Bichio §. minus obstat in fine, in Colonien. Vicariæ 24. Ianuarij 1653. coram R. P. D. meo Meltio §. neque subsistere*, & prius *in Eugubina Pradij 14. Iunij 1649. coram me §. Quia cum emanauerit;* Etiamsi
10 per negligentiam appellantis esset deserta, quia sufficit, quod iustis de causis concessa fuerit resti-
11 tutio in integrum, per quam reuiuiscit primalis *Capic. latr. decis. 68. sub num. 28. Card. Seraph. decis. 945. num. 3. Rota decis. 135. num. 6. part. 8.*
12 *rec.* & efficit vt res cum omnibus fructibus perceptis restituatur, *l. nec non 28. §. fin. ff. quib. ex caus. minor. restit. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 1. numer. 287. Odd. de restit. in integr. quæst. 45. num. 13. & in terminis Card. Seraph. decis. 1245. num. 2. & seqq. & Rota in d. Romana Domorum coram R. P. D. meo Bichio, §. sanè contra.*

Quo verò ad quantitatem dicebant informan-
13 tes esse liquidandam iuxtà taxam legalem ad rationem quinque pro centenario secundum *gloss. in Auth. perpetua verb. iuxta C. de Sacrosanct. Eccles.* quam millies comprobauit *Rota*, & signanter *in recent. decis. 656. num. 2. part. 3. & alibi* passim facilius in proposito, quo Testes relati *in d. Sum. num. 3.* fructus ad hanc rationem ex bonis con-
14 trouersis percipi deponunt, qui cum loquantur de fructibus in certa quantitate, nempè de annuis scutis decem, dicuntur deponere deductis expensis necessarijs pro illorum recollectione, *san. mem. Gregor. decis. 273. numer. 3.* quam ita declarauit. *Rota in recent. decis. 444. num. 5. par. 2. in Placentina Beneficij 27. Maij 1647. coram Reuerendissimo Terracinen. sub. §. non obstat, quod non deponant, & in Gerunden. Prioratus 29. Nouembris eiusdem anni coram* R. P. *D. meo Bichio §. vltimo in fine.*

Verum quia *in Summ. sub num. 4.* exhibita fuit quædam locatio à Georginis facta ad rationem scutorum octo boronenorum 84. pro quolibet scuto, ad istam proinde quantitatem pro tempore, quo durauit præfata locatio sunt condemnandi, quia Rota sequitur opinionem. *Zabarell. in cap. gratum de restit. spoliat.* quod scilicet etiam in Iudi-
15 cio spolij non violenti, aut attentati spoliator teneatur tantùm ad fructus perceptos, non autem ad eos, qui percipi potuerunt, vt dictum fuit in allegata *Romana Domorum in Burgo coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. insuper ex quo:* Nil refragante, quod locatio loquatur de tribus tornaturis in circa, sententia verò condemnet ad qua-
16 tuor, quia dictio illa *in circa* benè comprehendit quartam tornaturam tanquam quid modicum *iuxtà theor. gloss. in cap. 1. §. penultimo verb. circa illud de offic. ordin. in 6.* cum concordantibus adductis *in Romana Pensionis 19. Ianuarij 1646. coram me §. penultimo.* Maximè quia non constat, quod quarta tornatura esset separabilis, vel separata ab alijs locatis.

Et ità resolutum fuit fructus deberi à die captæ possessionis per Georginos ad rationem scutor. decem annuorum ante, & post locationem, & scutorum octo bononenorum 84. pro tempore locationis, vtraque &c.

CÆSARAVGVSTANA CANONICATVS.

Merc. 9 Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Sententiæ, quando dicantur conformes, Capitulum quando fuit interdictum, & licet Canonici aliqui sint innocentes, & non afficiantur interdicto, tamen ipsi non repræsentant Capitulum, & non possunt facere actus Capitulares, ne detur illud absurdum, vt in eadem Ecclesia dentur duo Capitula vnum bonum, & alterum malum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium aliquod obtinens à Papa, si non narrauit, eius collationem spectare ad aliquod Capitulum, & ad Episcopum dicitur gratia subreptitiè obtenta.*

2 *Gratia, quando mere gratiosa non possit dici.*

3 *Sententiæ plures dicuntur conformes, dum vna confirmat aliam.*

4 *Sententiæ dicuntur conformes, quando in effectu, & in substantia concordant.*

5 *Sententiæ, quando sunt conformes sunt exequendæ.*

6 *Sententiæ iustitia benè probatur ex decisionibus in causa emanatis.*

7 *Collatio beneficij, quod competat alicui de Iure communi, & de iure speciali paria non sunt.*

8 *Episcopus, quando venit appellatione Canonicorum consideratur, tanquam vnus de Capitulo, & non vti Prælatus, & num. 9.*

10 *Subreptio non causatur ex taciturnitate eorum, quæ non retraxissent Principem à concessione gratiæ.*

11 *Capitulum, quando fuit interdictum, licet aliqui capitulares non sint interdicti non tamen possunt facere actus Capitulares.*

12 *Corpus, quando suspenditur non possunt eius membra eius operationes exercere.*

13 *Capituli suspensio licet non afficiat innocentes tam respectu culpæ, quam respectu actus spectantis ad singulos, qualiterque id sit verum.*

14 *Capituli suspensio, afficit etiam Canonicos innocentes, quoad actiones nomine, & iure totius Capituli delinquentis facienda, cuius ipsi sunt membra.*

15 *Quod quidem non est puniri propter peccatum alienum, sed est aliquo modo participare de pœna totius.*

16 *Capitulum licet conseruetur, & sit repræsentabile etiam per vnum Canonicum.*

17 *Attamen, quando Capitulum est interdictum, & adsint Canonici innocentes, vtique tunc per eos non repræsentatur Capitulum.*

18 *Capitula duo non dantur in eadem Ecclesia, vnum suspensum, atque interdictum.*

Alterum verò, neque suspensum, neque interdictum.

Capita duo, monstruosum esset dare in eodem corpore, sic duo Capitula in eadem Ecclesia nu. 18.

19 *Interdictum Ecclesiasticum non potest dici generale dum aliquos excipit.*

20 *Interdictum aliud est locale immediate locum afficiens, prohibendo, ne in eo fiant sacra functiones.*

21 *Et aliud personale, quod immediate afficit personas prohibendo illis participationem sacrarum functionum.*

22 *Interdictum subdiuiditur in generale, & speciale.*

23 *Interdictum illud dicitur generale, quod fertur in aliqua collectione hominum vti corpus positum, & morale nempe in populum alicuius Ciuitatis.*

24 *Vniuersitas licet sit interdicta, quia tamen multi sint*

sint innocentes, sequitur quod non omnes sint interdicti.

25 *Interdictum, quando est generale, an afficiat tantum eos, qui dederunt causam interdicto.*

26 *Interdictum generale ad effectum vt fulminetur non exigitur, vt in omnibus de vniuersitate sit culpa ad effectum vt omnes efficiat.*

27 *Interdicto generali, vt sit locus sufficit, vt adsit culpa in capite, vel in maiori parte eorum de vniuersitate.*

28 *Ab edicto generali excepti, possunt exercere quæ possunt facere vti singuli non vti vniuersi.*

29 *Interdictum, quando est Capitulum licet Canonici Innocentes quoad se participent de pæna inflicta eidem Capitulo, tamen habet, vt hic & num. 30.*

31 *Sub interdicto generali quod adsint personæ vniuersitatis etiam innocentes, sicuti reliqui culpabiles est compatibile.*

32 *Beneficiorum collatio non impeditur per suspensionem à diuinis.*

33 *Veritatis narratio non inducit subreptionem.*

34 *Contumaces digni sunt odio.*

Papa odio censetur motus, dum voluit in conferendo beneficium præuenire Capitulum contumacem, & interdictum num 35.

36 *Subreptio, ex quo non inducatur, & numer. 37. & 38.*

DECISIO CCCCLXXXVIII.

ADuersus tres sententias rotales, quæ reuocando primam vniformiter concedunt exequutionem literis Apostolicis Gregorij de Alayeto, causa appellationis mihi commissa cum clausula constito de tribus informantes pro Didaco Hie-
1 ronymo Sala non solum repetebant subreptionem ex duplici capite toties deductam, nempe ob omissam narratiuam, quod Ius conferendi nedum ad Capitulum spectat, sed etiam ad D. Archiepiscopum Cesaraugustanum, & ex quo Papæ narratum non fuerat in sententia censurarum sex Canonicos, & totidem Dignitates nominatim fuisse exceptuatas, penes quos propterea Ius Capituli conseruari poterat, sed aliam nouam subreptionis speciem deduxerunt, ex eo scilicet quod Summo Pontifici tripliciter expositum fuit prouisionem Canonicatuum vacantium in mensibus Martij, & Septembris ad Capitulum, & Canonicos ex indulto, seu Priuilegio Apostolico per-
2 tinere tacito, quod indultum non processerat ex mera gratia Papæ concedentis, sed titulo oneroso, & cum pactis initis in limine secularizationis cum Maiestate Catholica, cui insuper in Bulla eiusdem secularizationis Iuspatronatus pro certis mensibus reseruatum fuerat.

Verum præfatis non obstantibus resolutum fuit
3 constare de tribus, quia cum sententiæ rotales ad
4 inuicem tripliciter se confirment, & in substantia concordent, dubitari nequit de ipsarum conformitate, vt dixit *Rota decis. 647. numer. 1. part. 1. decis. 491. eodem num. par. 5. & decis. 292. in princ. par. 6. rec. coram Duran. decis. 365. numer. 3. in Romana domus 11. Aprilis 1644. coram Reuerendissimo D. Terracinen. & in Romana fideicommissi, seu Sal-*
5 *uiani 1. Iulij 1652. coram me*. Ac propterea sunt exequendæ *iuxta Text. in Clem. vt calumnijs de sent. & re iud. in cap. tua nobis 65. de appell. & in l. 1. C. ne liceat in vna eademque caus. 3. appellar.*

Iustitia satis liquet (nam validitas non reuocatur in dubium) ex tribus decisionibus in hac
6 causa editis 16. Iunij. 1653. coram R. P. D. meo Albergato 4. Februarij 1654. coram R. P. D. meo Bichio, & 16. Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Beuilaqua; Nec obstat prima subreptionis exceptio, quia Ius conferendi Canonicatus va-
7 cantes, in mensibus Martij, & Septembris non competit D. Archiepiscopo Cesaraugustano ex Iuris dispositione, sed ex speciali priuilegio dictæ Bullæ secularizationis, quæ illud tribuit Capitulo, cum Archiepiscopo non simultaneè, & distributiuè sed tanquam vni corpori per Capitulum,
8 & Archiepiscopum repræsentato cum declaratione, quod Archiepiscopus vnam tantum vocem, prout quilibet Canonicorum habeat, & sub expressa conditione quatenus in actu collationis ipse interueniat in Capitulo, atque ideò satis fuit exponere Papæ, quod collatio Canonicatuum in dictis mensibus vacantium spectaret ad Capitulum; nam ipsius appellatione venit etiam Archie-
9 piscopus quando tanquam vnus de Capitulo participat de collatione, quia tunc non consideratur vti Prælatus, sed tanquam vnus de corpore Capituli, vt relatis decisionibus, & auctoritatibus luculenter responsum fuit in omnibus decisionibus huius causæ.

Cessat pariter altera, quia cum dictum ius conferendi spectet ad Capitulum, illudque sit interdictum, & suspensum non fuit opus Papæ narrare aliquos ex Canonicis, dignitatibus ab huius-
10 modi interdicto, & suspensione fuisse in sententia exceptuatos, quia talis expressio illum non retraxisset à prouidendo, nam si qui ex Capitularibus non excommunicati, & habiles remanse-
11 runt exercere non possunt actus Capitulares, & iurisdictionales, quia dum totum corpus suspen-
12 ditur, non possunt illius membra eius operatio-
13 nes exercere, licet enim suspensio Capituli non afficiat Innocentes respectu culpæ, & respectu
14 actus spectantis ad singulos vti particulares, eos tamen afficit quoad actiones nomine, & Iure totius Capituli delinquentis, & cuius ipsi sunt
15 membra, quod propriè non est puniri propter peccatum alienum, sed est aliquo modo participare de pæna totius quod peccauit, quod non esse inconueniens tradunt optimè *Suarez de Censur. lib. 5. disput. 28. sect. 4. num. 2. vers. respondent & disput. 36. sect. 2. num. 10. Castropal. oper. moral. part. 6. tit. de Censur. disput. 4. punct. 3. numer. 3. Modern. P. Dian. resol. moral. part. 5. tract. 10. resol. 22. vers. sed contrariam Rota in Cæsaraugustana distributionum 29. Maij 1652. coram R. P. D. meo Verospio §. 1. & §. siquidem interdictum, & prius in Tridentina Canonicatus 17. Maij 1645. §. Prout etiam confirmata 26. Februarij 1646. coram me*, in quibus
16 subditur, quod licet Capitulum conseruetur, & sit repræsentabile etiam per vnum duntaxat Ca-
17 nonicum, repræsentatur tamen tanquam corpus infectum, & inhabile ad exercendum actus iurisdictionales, aliàs autem darentur in eadem Ec-
18 clesia dua Capitula, alterum suspensum, & interdictum, & alterum neque interdictum, neque suspensum, quod monstruosum esset, vt latius probatur in decisionibus.

Agnoscentes informantes pro Didaco hanc veritatem conabantur eam euitare allegantes præ-
19 fata procedere in interdicto generali, non autem in speciali negantes propterea id, de quo agitur fuisse generale, dum nonnullos excipit, sed contrarium patet ex quo latum fuit contra Capitu-
20 lum. Recepta enim est in hac materia distinctio, quod interdictum aliud est locale, immediatè locum afficiens, prohibendo ne in eo fiant sacræ

fun-

requisita Clem. 2. vt lit. pendent.

9 *Beneficium quando est litigiosum, sane si apprehendatur eius possessio dicitur attentata.*

10 *Possessio Beneficij capta in vim literarum Apostolicarum non potest dici attentata.*

11 *Papa non attentat prouidendo aliquem de Beneficio.*

12 *Papa licet non attentet, dum prouidet de beneficio attentat tamen executor tradens eius possessionem lite pendente.*

13 *Beneficij possessio, quando constat quod est attentata tunc locus est sequestro.*

DECISIO CCCCLXXXIX.

VAcantibus per mortem Io: Antonij Magni anno 1653. tribus Beneficijs simplicibus Capellanijs nuncupatis de Iurepatronatus Laicorum, ad ea per diuersos prætensos Patronos præsentati fuerunt Io: Antonius Contardus Griffus, & Io: Franciscus Promontorius, inter quos mota lite super institutione quoad duo ex dictis Beneficijs Sancti Nicolai, & Sanctæ Luciæ coram Capitulo Sarzanæ, & quoad aliud Sanctæ Mariæ coram Ordinario Lunen. Sarzanen. ea pendente primo loco Contardus gratiam Apostolicæ Prouisionis obtinuit cum derogatione medietatis vocum, illamque exhibuit coram Vicario dicti Ordinarij, & ab eo 6. Septembris eiusdem anni 1653. mandatum de immittendo reportauit, eademque die possessionem Beneficiorum S. Nicolai, & S. Luciæ fuit assequutus; Deinde verò Promontorius appellauit infra decem dies à die habitæ notitiæ, & de Mense Nouembris sequentis aliam Apostolicam Prouisionem certo modo impetrauit, & à Vicario Eminentissimi D. Cardinalis Archiepiscopi Ianuen. super omnibus præfatis tribus Beneficijs sententiam Immissionis obtinuit, eiusque vigore post interpositam appellationem à Contardo, illorum possessionem apprehendit.

Hinc igitur Iure merito Domini responderunt
1 constare de attentatis hinc inde, & apponendum esse sequestrum, quià pendente lite inter Præsen-
2 tatos super Institutione non potuit ab eis absque incursu attentatorum apprehēdi possessio eorundem Beneficiorum vigore Prouisionum Apostoli-
3 carum, quas deinde vnusquisque impetrauerat, vt in terminis monuit *Lancellott. de attent. lit. pend. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 614. cum seqq.* quam in puncto post *Lotther. de re benef. lib. 3. quæst. 11. num. 40. & 41. comprobauit Rota in Aquilana Iurispatronatus 18. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Meltio sub §. Pendentia autem, & prius in Gerunden. Beneficij 1. Februarij 1645. coram me §. Sed cum Andreas.*

Non obstat quod omisso, An dicto Capitulo
4 competat Iurisdictio de quo in indiuiduo dubitauit *Rota coram Durano decis. 4. num. 4.* Ex Edictorum affixione, & exhibitione Præsentationum
5 non fuerit lis introducta, & sic dicti actus tanquam extraiudiciales non indicant attentata, vt firmatur ibidem *num. 10. & 11.*

Licèt enim simplex Edictorum affixio, & pu-
6 blicatio antequam compareat, & se opponat aliquis legitimus Contradictor, sit actus merè extraiudicialis, *Calderin. consil. 2. sub num. 2. versic. Pro ista vltima opinione de elect. Lambertin. de Iurepatr. par. 2. lib. 2. quæst. 9. principal. art. 12. num. 1. fol. mihi 95. Gonzal. super regul. Cancell. gloss. 9. in adnot. contra nullit, & attent. num. 41. & 42.* cum alijs allegatis in *Vicen. Beneficij 10. Decembris 1646. coram me §. Nec obstat, quod Vicarius;* effi-
7 citur tamen iudicialis, & litem introducit post comparitionem, & oppositionem Competitorū, qui in casu nostro ad plures citationes, iudiciales, petitiones, & protestationes deuenerunt, *Summ.*
8 *Promontorij n. 1. & 2.* Hoc enim casu litem esse introductam, cum concurrant requisita per *Clem. 2. vt lit. pend. dixit Rot. decis. 227. num. 2. 3. & 4. par. 3. lib. 2. & decis. 266. num. 4. eadem part. 3. lib. 3. diuers. in Cremonen. Præpositura 23. Maij 1644. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. Nam illa in fine in dicta Aquilana Iurispatronatus coram R. P. D. meo Meltio dicto §. Pendentia autem, & distinguendo in Leodien. Personatus 16. Maij 1650. coram me §. Quia cum simplex;* Ac de consequenti
9 operatur, quod omnia in eius spretum deinde
10 gesta attentatorum vitio laborent ex auctoritatibus, & decisionibus supra relatis.

Nec subsistit, quod possessio capta in exequu-
11 tionem Literarum Apostolicarum non possit dici
12 attentata; Quamuis enim Papa non attentet prouidendo ad *Text. in cap. Proposuit quarto §. Licet autem de concess. Preben. Egid. decis. 749. in fin. San. Mem. Gregor. dec. 2. num. 1. & 2.* Attentat tamen Exequutor illius prouisionis tradendo possessionem lite pendente, vt optimè declarauit *Rota coram San. Mem. Gregor. dicta decis. 2. num. 5. ibique Add. sub num. 15. vers. Verum notandum est, & decis. 10. num. 2. vers. Tamen licet, in Bituntina Iurispatronatus 26. Februarij 1646. coram bon. mem. Arguelles, §. Non obstat, in Gerunden. Beneficij §. final. & in Meleuitana Parochialis 26. Maij 1651. §. Indeque non releuat coram me.*

Firmatis attentatis hinc inde vtriusque posses-
13 sio est sequestranda iuxtà inueteratum Stylum Tribunalis, vt post *Archid. in cap. quia res sub numer. 10. vers. Ex quibus Iuribus 11. quæst. 1.* firmauit *Rota coram San. Mem. Gregor. d. dec. 10. dec. 91. & decis. 251. in omnibus num. 1. coram bon. mem. Buratto decis. 13. num. 4. in dicta Bituntina Iurispatronatus §. firmatis igitur, in dicta Aquilana Iurispatronatus sub dicto §. Pendentia autem, & in dicta Gerunden. Beneficij §. sed cum Andreas,* & alibi passim.

Et ità vtraque &c.

ROMANA PECVNIARIA.

Ven. 18. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Instrumentum cum obligatione Camerali habet paratam executionem, licet sit copia, dummodo vel ex attestatione Notarij Actuarij appareat illam fuisse cum originali collationatam, vel si concurrant adminicula, præsertim in antiquis? Statutum Laicale licet sit confirmatum à Papa ex certa scientia, & in forma specifica, numquam tamen Clericos comprehendit nisi specialiter, vel sub verbis generalibus fuerit facta mentio de ipsis; Clericus verò licet per modum Priuilegij possit vti Statutis Laicorum fauorabilibus, nec de Clericis vllam mentionem facientibus; id tamen debet declarare à principio contractus, non autem de tempore, quo conuenitur, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum continens obligationem Cameralem habet executionem paratam, & eius vigore potest executiuè procedi ad relaxationem mandati.*

2 *Instrumentum, quando non est originale, sed copia regulariter non probat, præsertim si pars opposuit in termino generalia contra.*

3 *Declara hoc non procedere quando ex attestatione Notarij*

Notarij Causa, apparet copiam fuisse cum originali collationatam.

4 *Copia Instrumenti collationata, cum originali facit fidem, sicut ipsummet originale.*

5 *Copia Instrumenti, seù exemplum, & scriptura etiam informis, iunctis adminiculis plenè probat præsertim in antiquis.*

6 *Statutum laicale non comprehendit personas Ecclesiasticas.*

7 *Statutum laicale, licet fuerit confirmatum à Papa ex certa scientia, & in forma specifica, numquam tamen Clericos comprehendit nisi Statutum loquatur in specie de Clericis, vel habeat verba vniuersalia, apta illos comprehendere.*

8 *Clerici possunt vti per modum Priuilegij Statutis Laicorum fauorabilibus tamen, & de Personis Ecclesiasticis expressam mentionem non facientibus.*

9 *Clericus non potest vti nec minus per modum Priuilegij Statutis Laicorum fauorabilibus, quando id non declarauit in principio contractus, sed solum allegauit, quando vigore contractus fuit conuentus.*

10 *Clericus non potest declarare de tempore Iudicij velle vti Statutis fauorabilibus laicorum per modum Priuilegij, quia declaratio ista dicitur intempestiua, cum res non sit amplius integra.*

11 *Præscriptio non meretur allegari, quando iudicialiter per litem fuit interrupta.*

12 *Instantia de Iure Canonico est perpetua.*

13 *Instantia ex diuturna taciturnitate dicitur deserta, quando ex actis constat de claro non Iure tacentis.*

14 *Instantia dicitur deserta ex diuturna taciturnitate, quando super desertione, & re iudicata lata est sententia Iudicis alias secus.*

15 *Ignorantia probabilis semper in Hærede præsumitur.*

16 *Restitutio in integrum aduersus lapsum temporis, & præscriptionem conceditur Hæredi ob probabilem Ignorantiam, quæ semper in eo præsumitur.*

DECISIO CCCCXC.

NVpsit Ersilia de Santa Cruce anno 1563. Francisco Cincio cum Dote scutorum 5000. monetæ, quam intra quinquennium proximum illi soluere promiserat sub obligatione Camerali bo: mem: Prosper de Sancta Cruce tunc Episcopus Chusinen. Sponsæ Patruus, sed elapso quinquennio, & Dote non soluta egit Franciscus coram A.C. & anno 1572. contra Promissorem ad Cardinalatus apicem elatum mandatum exequutiuũ obtinuit pro scutis 1500. sinè præiudicio residui, Verùm interposita appellatione, & causa commissa, prout in prima bon: mem: Cardinali Mellino tunc Sacræ Rotæ Auditori cum facultatibus A. C. nuper Christophorus Cincius vti Cessionarius Fisci illam reassumpsit coram me in illius locum suffecto tàm pro consequutione scutorum 3500. occasione residui sortis principalis dictæ Dotis, quàm pro fructibus decursis quousque matrimonium durauit, & citato dicto Marchione Tarquinio de Sancta Cruce hærede mediato eiusdem Promissoris, obtinuit dari Dubium an & pro qua summa sit relaxandum mandatum, cui responderunt Domini mandatum esse relaxañ pro residuo sortis, reseruato vt de fructibus particulariter videatur; Cum enim Instrumentum
1 promissionis factæ per Cardinalem cõtineat obligationem Cameralem, *Summar. Actoris num.* 2. habet exequutionem paratam, & eius vigore procedi potest exequutiuè ad relaxationem mandati contra bona hæreditaria illius, dùm ex commissione relata sub *num.* 5. enunciatæ fuerunt facultates A. C. vt in *Portuen. Assictus* 4. *Martij* 1652. *coram R. P. D. meo Bichio* 5. *Prima pars*, vbi allegantur concordantes.

2 Non obstat, quod dictum Instrumentum non sit originale, sed copia, quæ regulariter non probat præsertim quando Pars, prout hic, opposuit in termino generalia contra.

3 Quoniam Notarius A. C. per cuius acta hæc causa introducta, & agitata fuit attestatur Instrumentum publicum, & Originale ibi fuisse productum, & producenti successiuè restitutum dimissa ista copia, cum eo collationata *Summar. Actoris*
4 *nu.* 1. & 2. quæ propterea facit fidem sicut ipsummet originale, *Rota coram Card. Seraph. dec.* 1192. *n.* 3. *coram Buratt. decis.* 584. *n.* 5. *& in Vercellen. Vnitatis Capituli* 24. *Aprilis* 1641. *coram Reuerendissimo D. meo Decano*, 5. *Nam quoad scripturam*. Præcipuè cum adminiculetur tùm ab effectuatione Matrimonij eisdem anno, mense, & die sequuta iuxtà formam dicti Instrumenti *dicto primo Summario sub dicto num.* 2. Tum ab expressa ratificatione post aliquot dies facta à Francisco Sponso *num.* 3. Tum etiam ex Iudicio post nouem annos ab eo successiuè moto, & fauorabiliter prosequuto post relaxationem mandati exequutiui pro scutis 1500 sine præiudicio residui *num.* 4.
5 Certum enim est, quod etiam exemplum, Copia, & scriptura alias informis iunctis adminiculis, & præsertim in antiquis plenè probat, *Caputaq. decis.* 234. *num.* 2. *par.* 1. *Rota diuers. dec.* 717. *num.* 5. *vers. Non obstant in fin. par.* 1. *& decis.* 418. *num.* 5. *par.* 2.

Nec refert, quod per antiquum Statutum Vrbis annullentur quæcunque promissiones Dotis vltra summam scutorum 1500.

6 Quia huiusmodi Statutum vti laicale non comprehendit Cardinalem Dotis controuersæ promissorem tanquam personam Ecclesiasticam, *Auth. statuimus C. de Episc. & Cleric. Rota in Romana Liberationis à fideiussione* 4. *Martij* 1630. *coram bon. mem. Merlino inter eius impress. decis.* 901. *n.* 1. *in Romana Donationis de Castellanis* 23. *Iunij* 1631. *coram bon. mem. Coccino, in recent. decis.* 58. *nu.* 28. *&* 52. *par.* 6. *in Romana Successionis de Comitibus* 15. *Ianuarij* 1632. 5. *Et videbatur cessare circa fin. coram Reuerendissimo D. meo Decano in Romana Dotis* 11. *Febr.* 1647. *& in Romana Domorum* 13. *Decembris* 1649. *in fine coram R. P. D. meo Bichio.*

Et licet allegata fuerit *decis. in Romana Dotis* 2. *Februarij* 1567. *coram Robusterio*, quæ in his terminis firmat præfatum Statutum comprehendere etiam Cardinales, Attamen quidquid sit de legalitate huius decisionis, quæ circumfertur manuscripta fundatur in sola ratione, quod vigore Apostolicæ confirmationis Statutum sit Papale, quam rationem, nisi Statutum loquatur in specie de Clericis, vel habeat verba vniuersalia apta illos comprehendere, quæ hic deficiunt,
7 perpetuò Rota, reiecit, firmando Clericos alioquin in Statutis quamuis confirmatis à Papa ex certa scientia, & in forma specifica non comprehendi, & hoc non ex defectu potestatis, quam tribuit confirmatio, sed ex defectu voluntatis, vt respondetur in terminis Statutorum Vrbis in dictis decisionibus supra allegatis, quæ comprobatæ fuerunt in casibus aliorum consimilium Statutorum in *Tudertina Successionis* 29. *Maij* 1652. *coram*

coram R. P. D. meo Meltio §. *Nihil etiam facit*, *& in Bonon. Hæreditatis* 28. *Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Bichio*, §. *Nihil suffragante*, & in his terminis egregiè *Bald. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ num.* 14. *&* 15. *de constit.* vbi loquitur his præcisis verbis, *si Papa approbat Statutum Laicorum super rebus Clericorum, & Ecclesiarum, Statutũ est seruandum tanquam Statutum Papæ, quod intelligo si nominatim est facta mentio de Clericis, & Ecclesijs aliter non continentur in generali Sermone, ex quo posset eorum libertas infringi*.

8 Quatenus verò replicabatur Clericos posse vti per modum priuilegij Statutis Laicorum fauorabilibus, tamen & de personis Ecclesiasticis expressam mentionem non facientibus ex allegatis per *Modernum Episcopum Eugubinum decis.* 11. *n.*9. *&* 10. *sub num.* 30. *Card. Millin. decis.* 146. *num.*6. *cum Concordantibus in Romana, seù Ianuen. Locorum Montium* 26. *Iunij* 1648. *coram me* §. *Hoc enim*
9 responsum fuit id procedere quando Clericus à principio contractus declarauit velle vti statuto tanquam Priuilegio, secus autem si tunc huiusmodi declarationem non fecit, sed id solùm allegat quando vigore contractus conuenitur, hoc enim casu Statuto Laicorum vti non posse nec minus per modum priuilegij optimè distinguendo declarat *Lamberteng. de contract. gloss.* 2. *in verb. mulierum num.* 58. *fol.* 169. & firmauit *Rota in Senogallien. Fructuum Census* 10. *Iunij* 1644. *coram* Reuerendissimo *Terracinen. sub* §. *Denique non obstat*,
10 vbi affert rationem, quia tempore Iudicij intempestiua est declaratio, cum res non sit amplius integra; Tantum autem abest, quod Cardinalis ità declarauerit tempore contractus, quod imò dum nulla habita ratione præmemorati statuti d. Dotem promisit in scutis 5000. eo vti noluisse censeatur, ne alias sponsam fraudaret, quod præsumendum non est, attenta præsertim qualitate Ecclesiastica, quam possidebat.

Et Hinc DD. dixerunt non esse opus quærere an Cardinalis teneatur tanquam Tutor, dùm ex prædictis validè conueniri potest ex obligatione proprio nomine facta, cui non obstat obiectæ
11 præscriptionis exceptio, cum interrupta fuerit anno 1572. ex dicta lite iudicialiter mota coram A. C. & Rotæ Commissa anno 1592. *cap. fin. de præscript.* Et quamuis ab anno 1593. quo emanauit citatio ad dicen. contra Commissionem nil posteà spatio 60. & vltra annorum actum fuerit
12 in Causa; Nihilominus quia de Iure Canonico Instantia est perpetua, *cap. penult. de Iudic. Cresc.*
13 *decis.*7. *de caus. poss. & propr.* tunc demum similis diuturna taciturnitas inducit desertionem quando vel ex actis constat de claro, non Iure tacentis, vt declaran. *decis. Achill.* 7. *vt lit. pend.* respondit *Rota in Rossanen. Decimarum* 23. *Ianuarij* 1642. *coram Reuerendissimo D. Episcopo Salamantino in fine*, *& in Auenionen. legitimæ* 30. *Aprilis præteriti coram R. P. D. meo Priolo* §. *vltimo* & prius in *Calaguritana Beneficij S. Ioannis de Molinar* 29. *Maij* 1652.
14 *coram me in fine*; Vel super desertione, & re iudicata lata est sententia Iudicis, alias secus, vt in *Fanen. Capellaniæ* 22. *Iunij* 1646. *coram Reuerendissimo Tarraconen.* §. *Nec dicat in Leodien. Beneficij* 23. *Maij* 1648. *coram R. P. D. meo Peutingerio simili* §. *nec dicat in Auellina Canonicatus* 12. *Iunij* 1651. §. *Nec subsistit*, *& in dicta Calaguritana Beneficij S. Ioannis de Molinar* §. *Quoniam lis coram me*; Et
15 in omnem casum ob probabilem ignorantiam
16 quæ semper in hærede præsumitur competeret Actori restitutio in integrũ aduersus lapsum temporis, vt ad fauorem ipsius met D. Christophori firmatum fuit in *Romana Vineæ* 22. *Iunij* 1654. *coram me* §. *fin.* vbi ad istum effectum fuerunt etiam ponderata notoria fisci impedimenta.

Et ità vtraquè &c.

ROMANA CENSVS.

Veneris 18. *Iunij* 1655.

ARGVMENTVM.

Fideicommissum incontinenti probatum impedit viam exequutiuam, dicitur autem constare de fideicommisso ad fauorem cuiuslibet descendentis ex fratre fideicommittentis, quando Testator in defectu omnium eius filiorum, & descendentium substituit Filios, & Nepotes ex fratre addita ratione conseruandæ Agnationis, tam in eius linea effectiua, quam in linea fratris, cum dictionibus *semper*, *& in infinitum*, & an appellatione Nepotum veniant omnes descendentes.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum incontinenti probatum, impedit viam exequutiuam.*

2 *Nepotum appellatione regulariter venit tota descendentia.*

3 *Nepotum appellatione pernecesse veniunt omnes descendentes, quando fuerunt vocati Nepotes per directam lineam descendentes.*

4 *Nepotes quando fuerunt à Testatore vocati in tempus remotum, puta in casu non existentiæ aliquorum ex suis descendentibus in infinitum tunc eo magis istorum appellatione veniunt omnes descendentes.*

5 *Ratio conseruandæ Agnationis æqualiter considerata à Testatore in institutis, ac in substitutis operatur, vt vocatis institutis in infinitum pari modo censeantur vocati substituti in dicta ratione pariformiter contemplati.*

6 *Ratio conseruandæ Agnationis siue stet principaliter, siue consequutiuè, semper inseruit pro interpretanda mente fideicommittentis.*

7 *Secus autem si deduceretur ratio conseruandæ Agnationis pro extensione fideicommissi.*

8 *Substitutio filiorum, vel Nepotum extenditur etiam ad alios descendentes vlterioris gradus, quando Testator dixit velle bona sua semper conseruare in Agnatione.*

9 *Identitas bonorum fideicommissi probatur ex Instrumento diuisionis inter Hæredes secutæ.*

10 *Identitas bonorum fideicommissi probatur, quando constat hæredem grauatum possedisse in eodem loco, quo possidebat fideicommittens.*

11 *Creditor simplex licet anterior, & possidens bona communis debitoris nequit impedire illorum subhastationem ad effectum deponẽdi pretium, ex quo ei primo loco satisfiat, & residuum cæteris concreditoribus soluatur.*

DECISIO CCCCXCI.

AD impediendam exequutionem mandati rotalis alias relaxati ab Eminentissimo D. Cardinali Otthobono, pro Fructibus Census, de quibus agitur ad fauorem D. Marcelli Gherardi contra D. Marcellum Crescentium, quod deinde Rota corã me mãdauit exequi præcedẽtibus pluribus decisionibus. Pro parte eiusdem Crescentij opponebatur de antiquiori fideicommisso q. Mariani condito de anno 1505. ad eius fauorem puri-

purificato super medietate Bonorum, de quibus infra, prout ex Testamento relato in eius *Summ. sub num.* 1. & proposito dubio resolutum fuit non
1 esse procedendum ad exequutionem, quia dictum fideicommissum tanquam incontinenti probatum impedit viam exequutiuam *Card. Seraph. decis.* 757. *nu.* 1. *Rota in Rauennaten. Census* 7. *Aprilis* 1617. *coram Vbaldo apud Cenc. de Cens. decis.* 75. *num.* 5. *&* 6. *& in Ciuitatis Castelli Census* 17. *Maij* 1631. *coram bon. mem. Pirouano*.

Eius enim probatio ex eo pendet An substitutio Filiorum, seù Nepotum Petri Pauli Fratris Testatoris, à quibus descendit Crescentius, comprehendat omnes dicti Petri Pauli descendentes, & sanè illorum comprehensio clarè deprehenditur ex toto Testamenti contextu; Nàm postquam Testator in eius propria linea descensiua totam suam descendentiam in infinitum vocauit in casu illius deficientiæ voluit, quod succederent, sunt verba Testamenti ibi: *Filij legitimi, & naturales masculi ex legitimo matrimonio nati q. Petri Pauli ipsius Testatoris germani Fratris, seù Nepotes ipsius Petri Pauli masculi, & legitimi, & naturales ex legitimo matrimonio nati per directam lineam descendentes Addens vlterius hoc fecisse ibi: quia cupit, quod Cippus Domus suæ per directam lineam masculinam, & naturalem ex eo, & filijs suis descenden. conseruetur, ac etiam Fratris ipsius Testatoris in euentum prædictum, & bona sua quæcunque, quæ in dicta hæreditate dimittit, & remaneant semper in familia, & agnatione sua masculina ex eo descenden. seù ex Fratre dicti Testatoris in euentum prædictum, vt supra*.

2 Nepotum enim appellatione regulariter venit tota descendentia, vt tradit *Bart. in l. Gallus §. Instituens numer.* 2. *ff. de liber. & posthum. Alex. cons.* 125. *num.* 12. *&* 13. *lib.* 5. *Peregrin. cons.* 59. *num.* 5. *lib.* 5. *Fusar. cons.* 4. *num.* 30. vbi de magis communi *Modern. Altograd. cons.* 12. *num.* 18. *& seqq. lib.* 2. *Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 8. *numer.* 24. Rota in *Bonon. Fideicommissi de Desiderijs* 20. *Martij* 1626. *coram bon. mem. Merlino inter eius impress. decis.* 206. *numer.* 37. *repetita in recent. decis.* 6. *eodem num. par.* 5. *& in Viterbien. Castrorum* 21. *Iunij* 1628. *coram bo. me. Coccino in eadem par.* 5. *decis.* 194. *num.* 63. vbi de communi, *&* 23. *Maij* 1635. *coram eodem* vbi de communi, & magis communi.

3 Præsertim in proposito, quo Testator non solum illorum vocationi addidit illa verba, ibi: *Per directam lineam descendentes*, quæ indicant pernecesse etiam vlteriores descendentes fuisse vocatos, nam cum linea incipiat à filijs, nepotes possunt tantummodo constituere illius primum punctum. Vnde si vlteriores descendentes excluderentur, nullatenus verificaretur descendentia per lineam à Testatore præoptata, vt arguunt in terminis *Hieronym. Pappon cons.* 2. *num.* 26. *Rimin. Iun. cons.* 744. *num.* 23. *cum seqq. lib.* 7. *Cyriac contr.* 281. *num.* 85. *& seq.* Rota in dicta *Bonon. Fideicommissi de Desiderijs* 20. *Martij* 16 6. *coram bon. mem. Merlino numer.* 21. *&* 223. *num* 19. *cum seqq. repetita in dec.* 5. *par. recen. dec.* 21. *eodem num.*

4 Sed etiàm illos vocauit in casum non existentiæ aliquorum ex suis descentibus in infinitum vocatis, & sic tempus adeò remotum, vt probabiliter superesse non possent ex linea Petri Pauli nisi descendentes vlterioris gradus per ea, quæ in his terminis tradunt *Imol. in d. l. Gallus §. Instituens n.* 48. *ff. de liber. & posthum.* alijque plures quos refert, & sequitur *Rota decis.* 426. *num.* 4. *par.* 4. *diuers. in dicta Bonon. Fideicommissi de Desiderijs*, nempè *in prima num.* 16. *&* 38. *& in secunda num.* 2. 3. *&* 7. *in Rauennaten. Saluiani* 18. *Iunij* 1642. *coram R. P. D. meo Meltio §. tertia coniectura, & in Bononien. Successionis* 4. *Maij* 1646. *coram R. P. D. meo Bichio §. nec non animaduertendo*, quibus non aduersatur *Rota in Romana Fideicommissi de Cosciaris* 16. *Martij* 1648. *coram Eminentissimo D. Card. Corrado*, nam ibi ex ipso Testamenti contextu, legitimisque coniecturis constabat disponentis voluntatem fuisse restrictã ad filias fæminas substituti, vt accurratè firmat in *§. quia Testatricis*, atque considerasse casum, quo citiùs extingui posset descẽdentia masculina prius vocata, vt subdit *§. Neque obstat, quod præcedens cũ seq.* In casu autem nostro supra ponderata, & inferius ponderanda fideicommittentis aperiunt voluntatem comprehendendi totam Petri-Pauli descendentiam, nedùm proximo, sed etiàm remotissimo tempore considerato.

Idque præ cæteris ostendit pariformis ratio cõseruandi bona in familia, & agnatione masculina descendente tàm ex ipso, quàm ex dicto Petro Paulo eius fratre, vt ostendunt superius relatą ver-
5 ba; Dum enim Testator ibidem æqualiter respexit conseruationi propriæ, & fraternæ agnationis, propriam autem descendentiam masculinam vocauit in infinitum, ita pari modo præsumitur vocasse totam descendentiam Petri-Pauli fratris in dicta Ratione pariformiter contemplatam ad *regul. in l. Iam hoc Iure ff. de vulg. & pupill.* Hæc autem ratio siue stet principaliter, siue consequuti-
6 ue, semper inseruit pro interpretanda mẽte fideicommittentis, quod appellatione nepotum omnes descendentes comprehendere voluerit, quidquid alias dicendum esset si deduceretur pro ex-
7 tensione fideicommissi, vt in indiuidualibus terminis probat *Gabr. cons.* 124. *num.* 12. *cum duob. seqq. lib.* 2. *& sequitur Rota dec.* 44. *num.* 5. *par. prima rec. coram bon. mem. Coccino dec.* 267. *num.* 7. *& dec.* 493. *num.* 6. *&* 7. quarum prima est repetita *in eadem par. prima recent. dec.* 105. *num.* 4. *in Bonon. Fideicommissi de Secadinatis* 11. *Decembris* 1623. *coram bon. mem. Merlino inter impress. dec.* 83. *sub num.* 6. *vers. negari saltem non potest*, *in Bonon. de Nascentorijs* 13. *Maij* 1639. *coram Reuerendissimo Terracinen. §. primo & in Tiburtina Fideicommissi* 25. *Maij* 1645. *§. non obstat, quod illa verba, &* 14. *Ianuarij* 1647. *§. Præcipuè, & §. fin. in fin. coram bon me. Arguelles.*

Nec istam declarationem diuersificant verba *in euentum prædictum*, bis repetita in dicta Ratione.

Quia huiusmodi verba præseferre quidem, & demonstrare videntur vocationem descendentiũ Petri-Pauli tunc demum locum habere, quando omnes Testatoris descendentes in infinitum vocati deficerent, sed non designant personas in dicto casu vocatas, minusue illarum vocationem restrin-
gunt ad solos filios, vel nepotes, alias enim ma-
8 nifesta adesset contradictio, quod Testator contextualiter declarasset velle bona semper conseruare in agnatione propria, vel fratris, & agnationem fratris restrinxerit ad nepotes, vt ponderato *illo verbo semper* tradunt *Peregrin. cons.* 38. *nu.* 16. *& num.* 22. *vers. tertio quod semper lib. primo Bellon. Iun. cons.* 2. *sub num.* 17. *vers. secunda verò coniectura & num.* 18. Rota in *recent. dec.* 718. *numer.* 2. *& seqq. par.* 2. quam repetit *Gratian. discept.* 765. *num.* 24. *cũ seqq. & præcipuè num* 27.

Decisiones autem *in Bonon. Bonorum de Sanctis* 15. *Martij* 1641. *&* 16. *Martij* 1648. *coram R. P. D. meo Bichio in Romana Fideicommissi de Coronis* 28 *Ianuarij* 1647. *&* 12. *Iunii* 1651. *& in Romana Fideicommis-*

commissi 15. Aprilis 1652. coram me, ac aliæ in contrarium allegatæ, & adductæ in præcedentibus decisionibus huius causæ super articulo donationis fratrum de Crescentijs, procedunt in terminis, vbi restrictiua expresse sunt directa ad certas personas, & vbi agitur de extendendo fideicommisso de casu ad casum, non autem vbi, prout hic, non sunt directa ad personas, sed ad casum illarum vocationis, neque agitur de extendendo fideicommisso, sed de declaranda vocatione ad effectum interpretandi præcedentem substitutionē, & eruendi mentem fideicommittentis Nec refert, quod non constet Nepotes Petri-Pauli extitisse de tempore, quo defecit descendentia effectiua Testatoris, quiá dùm ipse vlteriores etiam illius descendentes vocauit, satis est, quod isti super sint.

Quod autem Crescentius descendat ex dicto Petro Paulo fratre Mariani fideicommittentis probatur in prædicto eius *Summ. nu. 7.* vbi liquet Virgilium Seniorem fuisse filium dicti Petri-Pauli, ex illo natum fuisse Iacobum, & ex isto Virgilium Iuniorem, qui genuit Io: Baptistam Patrem Crescentij.

Quæ verò sint bona sub huiusmodi fideicommisso comprehensa demonstrant Iura *in dicto Summario relato num. 2. & 3. cum tribus seqq.* & signanter Instrumentum emptionis factæ per Stephanum Patrem dicti Mariani 30. *Decembris* 1468. de vncijs quatuor ex 28. Casalis Violatæ, & Violatellæ vnitis alijs octo vncijs per eum possessis ac Instrumentum diuisionis celebratæ 7. *Septemb.* 1520. inter Marium, Marcum Antonium, & Io: Baptistam filios eiusdem Mariani, vbi firmo remanente fideicommisso per dictum ipsorum Patrem cōstituto diuiserunt medietatem dictarum vnciarū 12. præfati Casalis, & Domus magnæ versus Ecclesiam Sanctæ Mariæ Rotundæ, ac tres Griptas contiguas Muris eiusdem Ecclesiæ; Hinc enim di-
9 ctorum bonorum identitas satis probata remanet siue ex dicto diuisionis Instrumento, vt pluribus relatis dictum fuit *in Bonon. de Bologninis 4. Iulii 1653. coram R.P.D. meo Celso §. Respectu verò*, siue ex quo tàm ex ipsa diuisione, quàm ex supradictis alijs Iuribus apparet grauatos possedisse in eodem loco, quo possidebat fideicommittens iuxtà *vulg. cons. Fulgos. 145. sub numer. 2. vers. Porrò sæpius* à Rota comprobatum, & signanter *in Bonon. Fideicommissi de Nascentoriis 6. Februarii 1645. §. Præfataque vrgere coram Reuerendissimo Tarraconen. & 20. Iunii 1650. §. fin. coram R.P.D. meo Pentingerio, in Bonon. Fideicommissi 5. Decembris 1650. §. Identitas verò coram R. P. D. meo Celso, & prius in Perusina Bonorum 14. Iunii 1647. §. Fideicommissum enim vers. Hinc enim coram me.*

Cæterum DD. dixerunt non posse impedire dictam executionem, siue D. Annam matrem, siue R. P. D. Crescentium; Illa enim cum sit simplex
11 Creditrix euitare non potest quin procedatur ad subhastationem Bonorum communis Debitoris ipsa non amota à possessione, quatenus in ea reperiatur, & ad effectum deponendi pretium ex eis redigeñ, illudque consignañ primo loco eidē Annæ pro rata sui *crediti* (si est anterior) residuū vero soluendi cæteris concreditoribus, vt ex *Textu claro in l. a Diuo Pio §. si super rebus ff. de re iudic.* decisum fuit *in Romana subhastationis de Alexiis 15. Februarii 1647. & 15. Maii 1648. coram me*, & in hoc conueniunt etiā informationes pro creditoribus, R.P.D. vero Crescentius si creditum desumit ex asserta Apocha per Io: Baptistam confecta de anno 1612. ad fauorem Francisci sui Auctoris pro solutione annuorum scutorum 800. est posterior credito actorum contracto de an. 1602. si verò ex persona dicti Francisci consequi prætendit quintam partem bonorum, de quibus agitur creditores offerunt illam liberam relinquere, exequendo duntaxat super alijs quatuor partibus ad hæreditatem Ioannis Baptistæ eorum debitoris spectantibus.

Et ità resolutum fuit non esse procedeñ ad exequutionem super dicta medietate vnciarum Casalis Violatæ, & Violatellæ, & Domus magnæ ad Rotundam, & tribus Griptis fideicommissarijs Mariani ad formam tamen supradictæ diuisionis; Informantibus DD. Anna & Marcello Crescentio Gherardo, & Alphonso tantum, &c.

MELEVITANA SALVIANI.
Luna 21. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Donatio nunquam in dubio præsumitur dato aliquo alio possibili titulo. Hæres qui erat Creditor Testatoris præsumitur ex bonis Hæreditarijs sibi satisfecisse, & si fuerit institutus hæres ad tempus sub conditione, statim ac desinit esse hæres, liberatur ab actionibus hæreditarijs, & facta restitutione fructuum, & omnium bonorum hæreditariorum non tenetur amplius ad debita Defuncti. Vnus ex correis soluens integrum debitum, an, & quando possit pro rata alios correos conuenire.

SVMMARIVM.

1 *Donatio semper cessat, vbi quælibet alia causa considerari potest.*
2 *Donatio nunquam præsumitur dato alio titulo possibile.*
3 *Pactum redimendi quandocumque in venditione appositum minuit de vero valore.*
4 *Hæres Creditor Testatoris præsumitur sibi satisfecisse ex bonis hæreditarijs.*
5 *Correus soluens totum debitum non potest agere contra alios pro eorum ratis.*
6 *Obligatus in solidum, licet respectu creditoris censeatur correus respectu tamen correorum, ad quos peruenit commodum, & vtilitas contractus dicitur simplex fideiussor, & ab eis potest repetere integram releuationem, si soluit.*
7 *Hæres non autem legatarius tenetur ad debitum Defuncti.*
8 *Hæres institutus ad tempus adueniente tempore, quo desinit esse hæres, facta restitutione omnium fructuum, & bonorum, liberatur ab omnibus actionibus hæreditarijs.*
9 *Hæres ad tempus licet non possit institui tamen si instituatur, & post tempus detur alius institutus, tunc primus dicitur grauatus onere fideicommissi ad fauorem secundi.*
10 *Exceptio de Iure Tertij non potest allegari.*
11 *Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in Iudicio Saluiani interdicti.*

DECISIO CCCCXCII.

EX remedio vtilis Saluiani interdicti agit cumulus Charitatis Melitæ tanquam hæres Gregorii Xerri pro immissione in possessionem Prædij nūcupati *Talmias* à Fabritio Testaferrata possessi ad effectum sibi satisfaciendi de fructibus annui census scut. 80. alias super eo impositi 12. Nouembris 1611. per Catharinam, & Petrum, ac Mauritium de Manduca eius filios, & venditi d. Gregorio pretio scutor. mille. Cumque extrema necessa-

necessaria iustificauerit, quæ non reuocantur in dubium, duas fauorabiles decisiones obtinuit *coram R.P.D. meo Peutingerio* alteram 11. *Decembris* 1652. pro duabus tantum ex tribus partibus fructuum d. census, & alteram 4. Februarij 1654. pro fructibus integri census petitam immissionem adiudicantem, causaque coram me in eius locum suffecto ob illius aduersam valetudinem hodie reproposita Domini steterunt in decisis.

Nec subsistit, quod pretium d. Prædij non excedat scuta mille, ex quibus cùm persoluerit Fabritius scuta 819. Creditoribus anterioribus, reportata cessione iurium pro remanentibus tantum scutis 181. non autem pro fructibus integri census concedi possit immissio.

Quia ex instrumento retrocessionis dicti Prædij factum per Angelum Manducam 5. Aprilis 1632. ad fauorem Pauli Testaferratæ Patris Fabritij relato in eius *Summ. num.* 2. clarè conuincitur illius pretium fuisse constitutum in scutis 2200. cum totidem ab ipso Paulo persoluta fuerint, nempè scuta mille pro illius retractu, & alia 1200. pro eius retrocessione, nil refragante, quod ista mille, & biscentum soluta dicantur pro bono pacis seruando, & amicitia diu retinenda, aliasque ob causas animum suum dignè mouentes. Quia hoc sanè indicat ementem ob illas causas tantam pretij quantitatem persoluisse, sed non concludit, quod sola mille in causam pretij, alia vero mille & biscentum donationis, & liberalitatis titulo, ipse enumerasset, præsertim stante expressa conuentione, quod scuta mille erogarentur in solutione Legati Pij relicti à Ioanne Paulo Patre Angeli venditoris, & d. alia 1200. persoluerentur Creditoribus reportata cessione iurium ad fauorem emptoris. Cum enim alias otiosa, & inefficax fuisset huiusmodi conuentio reportandi cessionem iurium pro dicta rata scutorum 1200. si valor Prædij esset tantummodo prædictorum scutorum 1000. vtique exindè optimè demonstratur pretium Prædij verè fuisse dictorum scutorum 2200. capax omnium creditorum, & sic absolutè
1 excluditur prætensa donatio, quæ semper cessat vbi quælibet alia causa considerari potest *vulg. l. cum de indebito ff. de probat. Rota decis.* 660. *num.* 6. *part.* 8. *recent.* & dato alio titulo possibili num-
2 quam præsumitur donatio *DD. in l. procula ff. eod. Rota decis.* 113. *num.* 4. *part.* 1. *recent.*

Et quamuis venditor d. Prædium retraxisset pro solis scutis mille. Indè tamen argui non po-
3 test plus non valuisse, nam prima vice venditum fuerat pro dictis scutis mille cum pacto redimendi quandocunque, quod minuit de vero valore *Abb. in cap. aliquibus num.* 2. *&* 3. *de decim. Roland. à Vall. conf.* 58. *numer.* 12. *lib.* 4. *Rota post* 2. *vol. conf. Farin. decis.* 256. *num.* 1. *cum alijs per Add. ad Buratt. decis.* 761. *num.* 10.

Non obstat, quod Cumulus sit hæres tam Gregorij creditoris, quam etiam Petri Pauli condebitoris, & insolidum obligati, ideoque censea-
4 tur sibi satisfecisse ex eius bonis hæreditarijs *leg.* 1. §. *si debitor ff. ad l. Falcid.* & quidem non solum pro sua tertia parte, sed etiam pro integro censu, & sic intret conclusio, quod vnus ex correis sol-
5 uens totum debitum non potest agere contra alios Correos pro eorum ratis, *Rota decis.* 112. *num.* 7. *part.* 1. *diuers.*

Placuit enim responsio *secunda decisionis D. mei Peutingerij sub* §. *decisionem verò*, nempè quod obiectum non procedit in proposito, quo commodum, & vtilitas contractus impositionis dicti census non fuit communis ipsi Petro Paulo, census enim impositus fuit pro reluenda tenuta hæreditaria Ioannis Pauli communis Patris data in solutum d. Angelo eius donatario, & creditori per Catherinam nomine Mauritij, & aliorum il-
6 lius hæredum; Vndè etiamsi Petrus Paulus respectu creditoris censeatur obligatus insolidum respectu tamen Correorum, ad quos peruenit commodum, & vtilitas contractus dicitur simplex fideiussor, & ab ipsis potest repetere integram releuationem si soluit, vt præter auctoritates in d. decisione allegatas optimè respondit *Rota in Romana pecuniaria* 29. *Nouembris* 1627. *coram bo. me. Card. Virili in recent. decis.* 461. *numer.* 1. 2. *&* 3. *part.* 5.

Gratis autem subditur Petrum Paulum fuisse hæredem d. Ioannis Pauli, quia iuxta eius testamentum resoluta fuit ipsius institutio per ingressum Religionis, & tunc euasit simplex Legatarius
7 vnciarum 400. pro iuribus legitimæ, sibi eo casu relictarum restitutis fructibus, & residuo bonorum hæreditariorum. Ideò non tenebatur ad debita defuncti *leg. fin. C. de hæred. action.* & facta
8 restitutione totaliter liberatus remansit ab actionibus hæreditarijs *l.* 1. *ff. ad Trebel. l.* §. *si quis vna instit. de fideicom. hæred.* licet enim hæres non pos-
9 sit ad tempus institui tamen si ità instituatur, & post tempus detur alius institutus, tunc primus grauatus dicitur onere fideicommissi ad fauorem secundi, *Bald. in l. extract. la prima num.* 10. *vers. Dico ergo C. de hæred. instit. Surd. conf.* 439. *numer.* 20. *Gomes. var resol. tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 9. *vers.* 3. *est Peregrin. de fideicom. art.* 5. *num.* 19. *vers. Baldus vero*. Exceptio vero, quod priuatio ob causam ingressus in Religionem tanquam turpis reijcien-
10 da sit, vel non potest allegari à Fabritio, qui est tertius, vel tanquam requirens altiorem indagi-
11 nem, non admittitur in hoc Iudicio Saluiani interdicti *Rota decis.* 276. *num.* 9. *cum seqq. part.* 6. *recent.*

Obiecto denique quod Petrus Paulus ante professionem plura debita contraxerit, nec de fructibus perceptis rationem reddiderit, quodque Cumulus certas domos illi assignatas possideat, satisfactum Dominis visum fuit ex quo omnia debita, & Iura per Catherinam eius matrem tanquam Curatricem, & administraticem filijs interuenientibus contracta fuerunt, & pecuniæ ex eis obuentæ in extinctionem æris alieni testatoris cesserunt *Summ. additionali Cumuli num.* 1. *&* 2. fructus non iustificantur percepti ab ipso, Imò potius præsumuntur percepti à d. Catharina, quæ relicta fuerat vsufructuaria. Domus verò tanquam particulari titulo donationis non Iure hæreditario contra Petrum Paulum spectantes possidentur à Cumulo, qui propterea impediri nequit, quin ab illis, ad quos ex impositione census commodum peruenit, siuè super illorum bonis consequi valeat illius fructus tanquam hæres Gregorij creditoris, & emptoris eiusdem census ex *Iuribus in dd. decisionibus vt supra allegatis*.

Et ità vtraque &c.

PIENTINA PAROCHIALIS.

Die 28. *Iunij* 1655.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, quando sumus in personis non suspectis de potentia, qualiter probetur Iuspatronatus, quando dicatur hæreditarium, & veniat sub

sub vniuersitate bonorum, & aliqua circa prouisionem eius attentatam.

SVMMARIVM.

1 *Iurispatronatus probatio admittitur per quadragenariam cum fama.*

2 *Et hoc quando non intrat præsumptio vsurpationis.*

3 *Iuspatronatus, quando est hæreditarium transit cum Vniuersitate bonorum.*

4 *Præsentatio præsumitur facta proprio nomine, & num. 5.*

6 *Iuspatronatus ex quibus verbis arguitur, quod sit proprie hæreditarium, & num. 7.*

8 *Iuspatronatus, an sit hæreditarium potissimum attenditur vltimus status.*

9 *Iurispatronatus qualitas, vt dicatur mutata per annexionem bonorum, probatio debet esse valdè concludens.*

10 Decis. Card. Seraph. 723. *ferè per totam, & penes Pacif. de Saluian. decis. 10. num. 1. quo casu loquantur.*

11 *Iuspatronatus si consideretur tamquam vnum ex iuribus particularibus, non venit sub generali assignatione.*

Nam ad hoc requiritur specialis mentio num. 11.

12 *Iuspatronatus, quando assignatur alicui requiritur ad hoc specialis mentio.*

13 *Verbum*, tenimenti, *est verbum generale, declara tamen vt hic.*

14 *Iurispatronatus, assignatio facta simpliciter sub corporibus particularibus non venit in generalitate bonorum.*

15 *Filius petens sibi assignari legitimam in Iurepatronatu Iudex generaliter id concedens quid ex hoc inferatur.*

16 *Iuspatronatus transit cum vniuersitate bonorum, & num. 17.*

18 *Executor Apostolicus in prouisione Iurispatronatus, quando dicatur attentatè procedere.*

19 *Executor Apostolicus dicitur mixtus, stante clausula* dummodo ius alteri non sit quæsitum.

Clausula, verificato prius, facit executorem mixtum num. 19.

20 *Executor Apostolicus, quando negari non possit, quod sit mixtus, & num. 30.*

21 *Iudex tradens possessionem pendente tempore, ad appellandum dicitur attentatè procedere.*

22 *Appellatio, quando fuit admissa per signaturam, illa retrotrahitur ad diem sententiæ.*

Et operatur, vt omnia interim gesta, sint attentata, & num. 23.

23 *Signatura admittendo appellationem operatur vt interim omnia gesta sint attentata, etiam si alias appellatio non esset admittenda.*

24 *Præsentatio ad Ius patronatus facta lite pendente est attentata.*

25 *Litigans sub Iudice competenti, si dum litigatur adeat alium Iudicem, inualidè facit.*

26 *Papa licet non attentet prouidendo, Executor tamen Apostolicus attentat, tradendo possessionem lite pendente.*

27 *Affixio, & publicatio edictorum in prouisione Iurispatronatus, quando isti actus dicantur extraiudiciales.*

28 *Lis satis dicitur pendere in collatione Beneficij si concurrant requisita Clem. 2. vt lite pendent.*

29 *Attentatorum vitio laborant omnia, quæ facta sunt coram alio Iudice lite pendente.*

31 *Litem quis non potest negare fuisse introductam, dum ipse iam comparuit coram Iudice, ad hunc effectum citatus.*

32 *Possessionem attentatè capiens talis possessio est sequestranda, ne gaudeat commodo vitiosæ possessionis.*

DECISIO CCCCXCIII.

Resolutum fuit constare de bono Iure Reuerendissimi D. Grossetani, & litis consortum etiam ad effectum reuocationis attentatorum. Pendet enim resolutio boni Iuris non ab existentia Iurispatronatus Ecclesiæ Sancti Ioannis ad Assum Pientinæ Diœcesis, quæ controuerti non valet latisque iustificatur ex pluribus præsentationibus longissimo temporis cursu effectuatis, & ex reiteratis antiquissimis enunciatiuis tàm Summi Pontificis, quam Ordinariorum, illorum *Summ. nu. 16. vsque ad* 30. ex quibus resultat quadragenaria
1 cum fama sufficiens ad istum effectum, cum versemur in priuatis, in quibus non habet locum di-
2 spositio *Sacri Concil. Trident, sess. 25. cap 9. de reformat.* cum in eis non cadat vsurpationis præsumptio ex latè deductis *in Aretina Plebania 6. Februarij 1654. coram me §. Præmissa enim, & §. Nec deficit.*

Sed ab illius pertinentia ad quem scilicet spectet Ius præsentandi ad dictam Ecclesiam, siuè ad dictum D. Grossetanum vti hæredem vniuersalem Emilij Iunioris de Pannellinis Prioris Senarum, qui præsentauerat Iacobum de Clauis, per cuius obitum vacauit Parochialis controuersa, eiusque Nepotes, vel potius ad D. Pandulphum Pannellinum, vti successorem in d. Prioratu.

Et sanè cum versemur in Iurepatronatus hære-
3 ditario, regula est pro hærede, quod in ipsum etiamsi extraneum transiuerit cum vniuersitate bonorum *iuxta gloss. communiter receptam in cap. piæ mentis 16. quæst. 7. quam comprobauit Rota coram bo. me. Merlino decis. 403. numer. 5. & decis. 539. num. 8. repetita in recent decis. 96. eodem num. par 6. in Narnien. Iurispatronatus 13. Maij 1633. coram* Reuerendissimo *D. meo Decano in eadem par. 6. decis. 207. num. 4. & in Bononien. Iurispatronatus 23. Ianuarij 1640. coram R.P.D. meo Bichio §. nam licet.*

Non obstat, quod d. Emilius præfatam præsentationem fecerit in personam d. Iacobi de Clauis cum expressione tituli Prioris.

Quia cum ibidem prius expresserit nomen proprium, & deinde dignitatis, vt enunciatur in subsequenti illius institutione relata in *d. Summ. num.* 3. Istius expressio non videtur adiecta taxatiuè,
4 sed solum demonstratiuè, & præsentatio proprio nomine facta censetur, vt in terminis respondit. *Rota coram Card. Mantic. decis. 150. sub num. 5. vers. Et cum nomen, & in recent. decis. 53. num. 4. vers. vbi fuit dictum part.* 1. & in simili de præsentatione facta cum qualitate maioris natu *in Leodien. Beneficij 1. Februarij 1645. §. nec obesse potest cor. Eminentiss. D. Card. Otthobono,* ac prius de præsen-
5 tatione cum qualitate filiationis *in Lauden. Iurispatronatus 22. Maij 1643. coram me sub §. similiter.*

Eoque magis dùm deduxit præfatum Ius præsentandi ad se, suosque hæredes, & Successores pertinere, vt subditur in eadem institutione ibi: *cuius Ecclesiæ Patronatus, & Ius præsentandi spectare, & pertinere dignoscitur ad Emilium de Panellinis primum Priorem Senarum eiusque hæredes, & Successores &c.* Huiusmodi enim verba ostendunt Iuspa-
6 tronatus verè, & propriè hæreditarium esse. *Merlin. decis. 94. num. 4.* Sicque clarius indicant illum non vti Priorem, sed simpliciter tanquam Emilium præsentasse sibi, suisque hæredibus, &
7 Successoribus acquirendo quasi possessionem, vt

in his

In his terminis dictum fuit in *dicta Leodien. Beneficij 31. Ianuarij 1648. coram R. P. D. meo Pentingerio §. pariter circa finem*. Quæ quidem quasi pos-
8 sessio, & vltimus status valdè attendi solet ad effectum cognoscendi de pertinentia *cap. Consultationibus de Iurepatr. cap. querelam de elect. & cap. cum olim de caus. poss. & propriet. Federic. de Sen. cons. 334. sub num. 3. cum cæteris allegatis in Maioricen. Beneficij 28. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Bichio §. siuè attendatur, & in Sulmonen. Beneficij 10. Martij 1649. coram bon. mem. Arguelles sub §. Et hæc quasi possessio.*

Nec obstat illius annexio cum bonis, intra quorum fines Beneficium existit, particulariter assignatis per sententiam Emilio Seniori pro sua legitima, & super quibus ipse dictum Prioratum constituit *d. Summ. num. 2.*

9 Quia præter quod annexio clarè, & concludenter iustificari debet ad effectum vt vna simul cum bonis Iurispatronatus dici possit translatum *cap. cum sæculum, & cap. ex literis de Iurepatr. Card. Mantic. decis. 164. num. 3. & decis. 198. num. 4. vers. Prætereà non benè Rota in Cracouien. Præpositura 4. Maij 1646. coram* R. P. D. *meo Verospio §. fin. & in Gnesnen. Iurispatronatus 27. Ianuarij 1648. coram* Reuerendissimo *D. Tarraconen. §. Non obstat, quod Ecclesia.*

Tunc demum operatur illius translationem quando fit assignatio, cessio, vel alienatio vniuersalis respectu rei sine vlla specifica traditione rerum particularium, in quibus terminis proce-
10 dunt deducta per *Rotam coram Card. Seraphino decis. 725. per tot. & signanter num. 2. & 3. & apud Pacif. de Saluian. decis. 100. num. 1.* Secus autem vbicunque (prout hic) assignatur, vel alienatur Vniuersitas Bonorum cum specifica traditione rerum singularium, & particularium, vt euenit in proposito ibi: *Assignamus, & concedimus dictum Tenimentum Sancti Ioannis ad Assum, cum omnibus adiacentijs, & in dicta Curia existentibus, quod Tenimentum, & bona sunt infrascripta, videlicet la Tenuta, e Palazzo &c. dicto num. 2.* Hoc enim casu
11 cum Iurispatronatus consideretur tanquam vnum ex Iuribus particularibus, non venit sub generali assignatione nisi de eo fiat specialis mentio, *Emanuel Cost. in repet. cap. si Pater verb. Trebellianica sub nu. 7. vers. Quapropter venditis de Testam. in 6. Peregr. cons. 11. num. 9. lib. 4. Lambertin. de Iurepatr. 2. part. lib. 1. quæst. sub num. 4. vers. Et quamuis Garz. de Benef. par. 5. cap. 9. num. 13. & 14. Barbos. de offic. & potest. Episc. allegat. 71. n. 8. Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 55. ante num. 12. vers. quia quando Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 9. num. 52. Modern. Pisan. de Iurepatr. lib. 4. cap. 1. num. 9. Rota in Lucana Iurispatronatus, seù Capellaniæ 6. Nouembris 1598. coram Litta relata per Garz. d. cap. 9. num. 12. & in Comen. Iurispatronatus 12. Iunij 1651. coram* R. P. D. *meo Albergato §. Respon-*
12 *sum enim fuit*, & nisi copulatiuè expressus adhibeatur Ordinarij consensus ex clara dispositione *Textus in cap. quod autem Consulis de Iurepatr.* ibi: Si Consensus Episcopi non accesserit, nihil agi videtur, *Lambert. vbi supra d. 2. part. 1. lib. qu. 1. art. 19. per tot. San. Mem. Gregor. decis. 420. num. 1. Duran. decis. 463. pariter num. 1.* cum cæteris allegatis in *dicta Cracouien. Præpositura coram* R. P. D. *meo Verospio §. Nullitas verò, & in dicta Comen. Iurispatronatus dicto §. Responsum enim fuit, versic. Et adhiberi coram R. P. D. meo Albergato*; Dictio
13 enim præfata, videlicet, Bona sunt infrascripta videlicet, Nomen Testamenti esto quod generale esset ad certa corpora particularia inferius expressa restringit, iuxtà *theoric. Bart. in l. quæsitum. §. si quis fundum num. 15. vers. anti fuit facta numeratio ff. de fund. instruct. Bald. consil. 200. num. 3. lib. 4. Aym. consil. 222. num. 7. vers. Quod sine dubio, Cephal. consil. 372. num. 18. Add. ad San. Mem Gregor. decis. 257. num. 12. versic. Nisi expressio.* Atque operatur quod assignatio simpliciter facta dicatur de corporibus particularibus, quo casu
14 Iuspatronatus non transit sub generalitate, & vniuersalitate verborum etiamsi assignentur bona alicuius Castri, vel Loci, vt præter supradictas auctoritates allegatis concordantibus respódit *Rota in Firmana Iurispatronatus 28. Nouembris 1631. coram Reuerendissimo Terracinen. §. penult.*

Accedit præfatis tum ponderatio quod dicta bona non constituunt villam, nec vniuersitatem, sed sunt inter se diuisa, & separata, quodque licet Emilius Senior petierit illa sibi assignari pro
15 legitima cum Iurepatronatus, Iudex tamen præuia explicita designatione particularium Corporum bona assignauit nulla facta mentione Iurispatronatus *dicto num. 2.* Vndè illud non concessis-
16 se videtur, & quidem Iure optimo, quia transit cum hæreditate vniuersali, non autem cum sola legitima debita filijs, vt in puncto *Menoch. consil. 401. num. 128.* Tum subsequuta obseruantia;
17 nam (vt supra dictum fuit) Emilius Iunior non præsentauit tanquam Prior, &, præsentatus habuit Institutionem cum declaratione, quod Ius præsentandi ad illum spectabat, eiusque hæredes, & successores *dicto num. 3.* Huiusmodi enim obseruantia magni est momenti ad dignoscendũ an Iuspatronatus sit annexum Vniuersitati, & an fuerit sub vniuersitate translatum, ex ponderatis per *Rotam in recent. dec. 314. num. 3. vers. Sufficit etiam par. 4.*

Nulliter autem, & attentatè processit D. Ordinarius Aretinus Exequutor Apostolicus proui-
18 sionis obtentæ per Ioannem de Sebastianis secundo loco præsentatum à dicto D. Pandulpho moderno Priore. Nulliter siquidem ex quo non fuit citatus Armenius Battellus præsentatus à dicto D. Gossetano, & Consortibus, qui omninò citari debuit, cum eius præsentatio expressè narrata fuerit in dicta gratia Apostolica, ibique addita Clausula, *Dummodo alteri non sit Ius quæsitum,*
19 & verificato Iurepatronatus *dicto Summ. num. 15.* quæ faciebant Exequutorem mixtum, vt in terminis *decis. 142. num. 6. & 7. par. 5.* & magis in puncto in *Bituntina Iurispatronatus 26. Februarij §. Nec dubitari potest, & 7. Maij 1646. §. Minus obstat secundùm, coram bon. mem: Arguelles*; Præci-
20 puè cùm Armenius mediante legitimo Procuratore, iam anteà contra Priorem, & Mariottum primum præsentatum comparuisset, suamque præsentationem exhibuisset *dicto Summ. num. 11.* & post *Rot. in recent. decis. 52. num. 3. par. 2.* admissum fuit in *Firmana Capellaniæ 28. Aprilis 1651. coram* R. P. D. *meo Bichio §. Eoque magis in fine.*

Attentatè verò, tùm quia pendente termino ad
21 appellandum illi possessionem tradidit *cap. non solum de appell. in 6. & tot. tit. ff. & C. nihil innouar.* cum concordantibus allegatis in *dicta Bituntina Iurispatronatus*, Quod certius admittendum est, dum posteà dicti Grossetanus, & Consortes appellarunt à die habitæ notitiæ, & causam appellationis præuia auocatione simpliciter ad

ad vtrumque effectum mihi committi obtinuerit,
22 quæ sane à commissio retrotrahitur ad dictam Sententiæ, & efficit vt omnia interim gesta dicantur attentata etiamsi alias appellatio nō esset admit-
23 tenda iuxtà conclusionem in Rota quotidie receptam, & signanter in decisionibus allegatis in *dicta Bituntina*, *& in Viterbien. Canonicatus 26. Iunij 1652. coram me sub §. Quia præter quod*.

24 Tùm etiam quia pendente lite inter primos præsentatos super institutione Prior secundo loco præsentauit Ioannem de Sebastianis *cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6.* quod procedere etiam in præsentatione tradit *Calderin. consil. 1. per tot. eod. tit.* & firmauit *Rota coram Card. Caual. decis. 280. num. 1. in recent. decis. 136. num. 1. par. 2. decis. 336. n. 3. vers. Maximè quia par. 3. & dec. 507. num. 3. & 4. part. 5. & in Bituntina Parochialis 26. Nouembris 1646. §. Quo verò ad Caballinum coram Eminentissimo D. Card. Otthobono*. Atque Ioannes alium Iudicem adiuit, nempè dictum D. Ordinarium Aretinum, & ab eius manibus vigore prouisio-
25 nis Apostolicæ possessionem apprehendidit, quod fieri non posse monuit in terminis *Lancellott. de attent. lit. pend. par. 2. cap. 4. in præfat. num. 614. cum seqq.* quem comprobauit *Rota in Aquilana Iurispatronatus 18. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Meltio §. Pendentia autem*, & prius in *Gerunden. Beneficij 1. Februarij 1649. §. Sed cum Andreas, & nuperrimè in Lucen. Sarzanen. Beneficiorum 14. currentis §. Hinc igitur coram me*, in quibus subditur,
26 quod licet Papa non attentet prouidendo, Exequutor tamen attentat tradendo possessionem lite pendente.

Nec subsistit, quod inter primos præsentatos processum fuerit extraiudicialiter.

Quia licet simplex Edictorum affixio, & pu-
27 blicatio antequam compareat, & se opponat legitimus Contradictor sint actus extraiudiciales, efficiuntur tamen iudiciales, & litem inducunt post comparitionem, & oppositionem competitorum, qui in proposito ad plures citationes, & diuersas protestationes coram Ordinarijs Pientino, & Clusino deuenerunt *dicto Summ. à num. 8.*
28 *vsque ad 15.* Hoc enim casu Litem esse inductam cum concurrant requisita *Clem. 2. vt lit. pend.* &
29 sic omnia deinde gesta attentatorum vitio laborare firmauit *Rota decis. 227. num. 2. & 3. lib. 3. diuers. in Cremonen. Præpositura 23. Maij 1644. coram Eminentissimo D. Corrado §. Nam illa in fine, in dicta Aquilana Iurispatronatus coram R.P.D. meo Meltio §. Pendentia autem in Leodien. Personatus 16. Maij 1650. §. Quia cum simplex, & in dicta Luxen. Sarzanen. Beneficiorum sub §. Licet enim coram me*.

Neque in dubium reuocari posse videtur iudicialis citatio coram Ordinario Pientino, cùm
30 de ea constet, tàm ex præcedenti instantia Procuratoris Armenij, & ex illius decreto de citandis Collitigantibus, *dicto Summario num 9.* quam ex fide Nuncij, & ex Epistola eiusdem met Ordinarij Pientini *num. 10.* atquè melius ex compari-
31 tione ab ijsdem Collitigantibus facta in termino dictæ citationis *num. 11.* ex quibus, & signanter ex dicta comparitione suppleri defectum citationis docuit *Bald. in l. si consentaneum sub num. 36. C. quomod. & quand. Iudex Vant. de nullit. ex defect. citat. num. 17. Lancell. de attent. par. 2. cap. 4. numer. 118. Card. Seraphin. decis. 1141. num. 4. Rota in Baren. seu Nullius Pecuniaria 26. Maij 1645. coram me §. prout etiam*.

32 Et hinc locus est sequestro ne attentans gaudeat commodo vitiosæ possessionis, vt est *Archid. in cap. quia res 50. sub numer. 9. caus. 11. quæst. 1.* respondit *Rota in dicta Bituntina Iurispatronatus coram bon. mem. Arguelles, & in dicta Lucen. Sarzanen. Beneficiorum coram me in fine*.

Atque ita &c.

CAMERINEN. REINVESTIMENTI, seù Multiplici.

Lunæ 28. Iunij 1655.

ARGVMENTVM.

Bancherius obligatus in Instrumento ad faciendum Inuestimentum pecuniarum in eius Banco depositarum tenetur quandocumque de Inuestimento depositi docere, nec potest allegare ignorantiam depositi, & quare; hocque procedit, licet ipse declarauerit, quod semper, & quandocunque ei liceret recedere à pacto Inuestiendi, & ad quid in isto casu teneatur, & quomodo huiusmodi pactum veniat intelligendum.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum obligatione Camerali vallatum habet executionem paratam.*

2 *Exactio pecuniæ referri debet ad suum primordialem titulum.*

3 *Pecuniæ descriptæ in libris rationis Bancariæ, perindè est, ac si eidemmet Bancherio manualiter solutæ fuissent.*

4 *Creditum proprium vnius socij, regulariter distinguitur à Credito sociali.*

5 *Socius non repugnat, quod in eodem negocio repræsentet duas personas nempè socialem, & priuatam, & in eo contrahat vti socius, & tamquam priuatus.*

6 *Bancherius non potest allegare ignorantiam eorumque à ratione Bancaria sunt gesta, cum sibi imputare debeat si scire non curauit.*

7 *Paria sunt quod quis aliquid sciuerit, vel quod scire debuerit.*

8 *Mercator præsumitur scire, quæ in eius libris sunt descripta, dum eos ad sui libitum potest, & tenetur perquirere.*

9 *Pecuniæ in Banco depositatæ ad dispositionem alicuius exindè amoueri non possunt absque eius ordine.*

10 *Bancherius, qui tenebatur iuxta formam suæ obligationis pecunias depositatas inuestire, non potest aliter ab eius Banco leuare alias tenetur de proprio.*

11 *Mandatarius, qui à mandato suscepto vult recedere, debet id denunciare ne dum mandanti, sed etiam alijs Interesse habentibus.*

12 *Pactum quod mandatario liceat quandocumque recedere ab obligatione exequendi mandatum est intelligendum re integra, nam re non amplius integra illud implere tenetur.*

DECISIO CCCCXCIV.

Paulus V. fel. rec. concessit Carolo, alijsque Fratribus de Perbenedictis, vt possent extrahere ex bonis Fideicommissi bon. mem. Cardinalis de Camerino scut. 15. millia mediante venditione, aut impositione tot Censuum cum onere tamen, quod tenerentur Fideicommissum reintegrare mediante assignatione annuæ quantitatis scutorum 1350. ex redditibus Ecclesiasticis quos obtinebat exigendæ annuatim, atque reinuestiendæ in Locis Montium, vel stabilibus per Mercatorem ab ipsis eligendum Banco, fide & facultatibus idoneum hic in Vrbe *Summ. Equitis Perbenedicti n. 1.*

Carolus tam nomine proprio, quam vti Procurator eius fratrum in illius exequutionem elegit Hieronymum Sauinum Mercatorem Romanam Curiam sequentem *num.* 5. qui facta prius assignatione dd. redditùum Ecclesiasticorum in eademmet summa per Pontificem demandata *num.* 2. eius deputationem acceptauit sub obligatione tamen qualificata inuestiendi pecunias, quæ ad eius manus peruenirent, & cum expressa declaratione, quod nolebat teneri ad illarum exactionem nec ad faciendam aliquam etiam minimam diligentiam, quodque posset, & valeret semper, & quandocunque ad sui libitum, & voluntatem ab obligatione, & onere faciendi huiusmodi inuestimentum recedere d. *Summ. num.* 6.

Cumque ex pecunijs ad Bancum dicti Mercatoris peruentis compertum fuerit duas partitas, alteram scut. 70. & b. 50. & alteram scut. 250. prouenisse ex dictis redditibus Ecclesiasticis ad supradictum effectum assignatis *num.* 8. & 10. Ideò Eques Perbenedictus ad dictum fideicommissum vocatus egit coram A. C. contra dictum Mercatorem, vt ostenderet dictas pecunias inuestimento, & multiplico erogasse, atque contra eum mandatum exequutiuum obtinuit pro scutis 320. & b. 50. sine præiudicio maioris summæ, à quo interposita appellatione, & causa mihi commissa cum clausula *si quid exequendum* Proposito dubio Domini responderunt mandatum A. C. esse exequendum quia eius validitas non controuertitur, & Iustitia patet ex Instrumento publico prædictæ acceptationis suæ deputationis Camerali obligatione vallato, quod propterea habet executionem paratam ex vulg.

Quod autem dicta scuta 320. & b. 50. proueniant ex redditibus Ecclesiasticis multiplico faciendo destinatis patet quoad scuta 70. & b. 50. ex lectura ipsiusmet partitæ, in qua legitur ea fuisse exacta ex causa pensionis debitæ ab Episcopo Nucerino *d. num.* 8. ibi: *scudi 20. b. 50. moneta recò contanti &c. disse li medesimi riscossi &c. per la paga della Pensione di Nocera maturata à Santa Maria di Septembre prossimopassato*, alia vero 250. originaliter prouenicbant ab Antonio Bentio Affictuario Prioratus Sancti Paterniani Foroliuien. *Sum. d. num.* 10. cuius redditus vna cum prædicta pensione sub præfata assignatione, & destinatione continebantur *d. num.* 2. Cumque Sauinus non esset præpositus à Perbenedictis ad exigendas, & reinuestiendas alias pecunias, quam prouenientes ex dictis redditibus Ecclesiasticis, & destinatas multiplico, tales necessariò præsumuntur di-
2 ctæ pecuniæ, quas habuit, referendo exactiones, vt debet ad suum primordialem titulum *ad text. in l. 2. C. de acquir. poss.* quem in his terminis expendit *Rota decis. 262. num. 5. part. 1. diuers.* cum concordantibus allegatis *in Perusina fideicommissi de Rodulphis 26. Ianuarij §. his positis, & 15. Iunij 1654. verum reproposita coram me.*

Nec verisimiliter negari potest quin dictæ pecuniæ deuenerint ad eius manus.

Licet enim exactæ fuerint à quodam Iuuene rationis Bancariæ ipsius Sauini, ille tamen penes se eas non retinuit, sed eidem rationi Bancariæ persoluit ad dispositionem eiusdem met Sauini d. *num.* 8. & 10. cumque ad eandem ipsius dispositionem descriptæ fuerint in libris eiusdem ratio-
3 nis Bancariæ perinde est ac si eidemmet Sauino manualiter enumeratæ fuissent, cum hoc importet huiusmodi descriptio, vt dixt *Rota decis.* 377. *sub num. 5. vers. & quod replicabatur par. 1. recent. & in Romana seu Veliterna Affictus 15. Martij 1652. §. Implementum vers. altero verò, & 13. Ianuarij 1653. §. sed reuocationis vers. Præbuisset autem coram R. P. D. meo Bichio.*

Non subsistente quod positæ fuerint ad creditum Societatis, quæ in dicta ratione Bancaria exercebatur inter ipsum Sauinum, & Laurum Desiderium.

Quoniam verba ipsius partitę ibi: *A dispositione del nostro Girolamo Sauini* apertè denotant credi-
tum proprium ipsius, quod regulariter distingui-
4 tur à credito sociali, cum non repugnet quod in
5 eodem negocio quis repræsentet duas personas, nempè socialem, & priuatam, atque contrahat in eo vti socius, & tanquam priuatus *l. cum quidam C. de administr. Tutor. l. duorum ff. de oper. libert.* Rota *Iannen. decis. 31. num. 11. & decis. 75. num. 3.* cum alijs in terminis bene congestis in *Narnien. Societatis 1. Martij 1621. coram bo. me. Pirouano in recent. decis. 273. num. 8. & 9. par. 8.* Nec
6 validè allegare potest talis solutionis ignorantiam quia sibi imputet si non curauit scire, quæ à ratione Bancaria gerebantur, paria enim sunt
7 quod sciuerit, vel quod scire debuerit *gloss. in cap. præsumitur de reg. Iur. in 6. Rota decis. 166. sub nu. 1. part. 1. diuers. & coram Buratt. decis. 479. nu. 16.*
8 Imò sciuisse præsumitur, quæ in eius libris descripta erant, dum eos ad sui libitum perquirere poterat, & tenebatur. *Caputaque decis. 116. num. 4 part. 3. cum concordantibus allegatis in Anconitana Cambiorum 18. Maij 1645. coram R. P. D. meo Meltio.*

Nec refragatur, quod dictæ pecuniæ restitutæ fuerint eidem Carolo Perbenedicto; quia cum
9 positæ reperirentur in d. Bancho, vt dictum est, ad dispositionem Sauini exindè amoueri non poterant absque ipsius ordine *l. 1. §. eleganter & §. sed si duo ff. deposit. l. qui hominem §. si nullo ff. de solut. Curt. Iun. cons. 24. num. 7. Menoch. cons. 258. num. 3. Surd. decis. 60. num. 1. & 2. cum alijs adductis in Romana Census, seu depositi 26. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Meltio §. non obstat quod Baccelli.*
10 Ipse autem aliter illas ab eius Banco leuare non debebat, quam ad effectum inuestiendi pro multiplico iuxta formam suæ obligationis, & aliter facto tenetur de proprio *Card. Seraph. decis. 1130. num. 1. & 2. Rota in recent. decis. 31. num. 5. part. 3. & in proximis terminis* responsum fuit *in Romana fructuum 21. Iunij 1646. coram me sub §. Per obitum Eneæ.*

Non obstat, quod Sauinus in actu acceptationis, & susceptionis mandati declarauerit, quod sibi liceret quandocunque ab obligatione, & onere faciendi depositum recedere. Tum quia
11 debuisset talis recessus denunciari ne dum Carolo constituenti, sed etiam alijs interesse habentibus, & vocatis ad fideicommissum ex multiplico reintegrandum *Alex. cons. 41. num. 6. in fine lib. 3. Card. Mantic. de tacit. lib. 7. tit. 21. sub numer. 46. vers. si vero intelligat.* Tum etiam quia declaratio
12 Sauini intelligenda est re integra, & sic antequam pecuniæ fuissent exactæ, & in eius Banco relictæ, post illarum verò exactionem, & depositum adimplere tenebatur secundam partem mandati, & eius obligationem de faciendo multiplicum, ne alias fieret fraus menti Pontificis, qui derogationem fideicommissi sub illa lege concessit, & præiudicium vocatis, vt latè *in d. Romana fructuum Census* confirmata 30. *Maij 1653. coram me.*

Et ità vtraque &c.

CA-

CALAGVRITANA DECIMARVM.
Luna 5. Iulij 1655.
ARGVMENTVM.

Remissoria ad probandam Immemorabilem denegatur, quando redditur impossibile, quod Testes reperiantur, qui ante motam litem deponant per per 40. Annos de visu; Et quinam Testes requirantur ad probationem Immemorabilis, & quomodo probetur.

SVMMARIVM.

1 *Testes ad probandum Immemorabilem debent deponere per 40. Annos de visu ante motam litem.*

2 *Remissoria denegatur ad probandam Immemorabilem, quando redditur impossibile, quod Testes reperiantur, qui deponant per 40. Annos de visu ante motam litem.*

3 *Testes ad probandam Immemorabilem satis est quod deponant de visu per 40. Annos ante motam litē.*

4 *Testes ad probandam Immemorabilem debent deponere de visu per 40. Annos ante motam litem, dempto tempore litis, & illorum impubertatis.*

5 *Immemorabilis, quando non possunt reperiri Testes, qui deponant de visu per 40. Annos ante motam litem; Probatur per Testes deponentes de publica voce, & fama.*

6 *Testes examinati in vno Iudicio non probant in alio*

7 *Testes examinati ad perpetuam rei memoriam lite pendente absque remissoria Iudicis, & citatione partis, tamquam nulliter examinati non probant.*

8 *Probatio probationem non excludit, sed perfecto processu debet videri in disputatione Causæ, quæ sit potior, & præferenda.*

9 *Confessio Monachorum non præiudicat Monasterio.*

10 *Confessio Monachorum, quod Ecclesia eorum Monasterio vnita erat sine cura, debet intelligi de cura actuali, quæ de tempore vnionis non aderat, non autem de habituali, de qua opus non erat mentionem facere.*

DECISIO CCCCXCV.

Decisionem editam 2. Decemb. 1654. cor. R. P. D. meo Peutingerio firmantem Monasterio, & Monachis Beatæ Mariæ de Stella, dandam esse remissoriam, hodie Domini confirmarunt ex ijsdem rationibus, & fundamentis in ipsa deductis.

1 Quibus non obstat, quod articuletur immemorabilis ante vnionem sequutam *anno 1454.* quæ propterea sit improbabilis ob impossibilitatem inueniendi Testes, qui ante illam deponant per 40. annos de visu, vt requiritur iuxta *gloss. in cap. primo de præscript. in 6. Caputaq. dec 71. num. primo*
2 *par. 2.* vt denegando remissoriam respondit *Rota coram Card. Seraph. dec. 1450. num. 2. & in hac eadem causa coram R. P. D. meo Zarate 26. Iunij 1654. §. Nec de ea doceri, & §. præterea, vers. Tum etiam quia.*

Quoniam signanter respectu curæ actualis Ecclesiæ Sancti Emiliani specificè articulatur immemorabilis etiam post vnionem vsque ad præsentē diem; Vnde probabilis est, cùm sufficiat, Testes
3 deponere de visu per annos 40. ante motam litem, vt dixit *Rota in rec. decis. 520. sub num. primo par. 5. & decis. 142. num. 5. par. 6. cum alijs allegatis per Add. ad Buratt. decis. 673. sub num. 12. vers. Et requiritur*, lis autem mota fuit *anno 1632.* & sic Testes ad summum deberent esse annorum 77. subducto tempo
4 re tùm pendentiæ litis, tùm illorum impubertatis, vt tradunt *Paris. consf. 27. nu. 97. lib. primo Card. Seraphin. d. decis. 1450. dicto num. 2. Rota in recent. decis. 248. num. 4. par. 2. coram fa. me. Greg. decis. 298. numer. primo ibique Add. num. 12. eæterique adducti per Add. ad Buratt. d. decis. 673. dicto num. 12.*

5 Respectu vero temporis ante vnionem satis est Monasterio, & Monachis probatio publicæ vocis, & famæ, vt respondetur in *dicta decisione D. mei Peutingerij sub §. minus obstat*, & quamuis ex Testibus pro Capitulo, & Beneficiatis examinatis contraria fama videatur probata, attamen dicti Testes non releuant, tùm quia aliqui examinati
6 fuerunt in alio Iudicio cum Monasterio agitato, alij vero fuerunt examinati ad perpetuam rei me-
7 moriam pendente lite in Rota sine illius remissoria, & sine citatione Partis, & sic nulliter *cap. 2. vbi Abb. num. 9. de Testib. l. si quando §. sed eum oportet C. eod. Rota dec. 64. num. 2. post secundum vol. cons. Farin. in rec. dec. 20. num. 24. & dec. 343. nu. 15. par. 6 & in Calaguritana Beneficij de Murillo 23. Maij 1653 coram R. P. D. meo Albergato.* Tum etiam quia pro-
8 batio probationem non excludit, sed perfecto Processu videbitur in disputatione causæ quæ sit potior, & præferen, *cap. cum Ioannes, ibique Doct. extr. de fid. Instrum. Bellamer. decis. 624. num. 2. Card. Mantic. dec. 374. num. 3.* Rota *dec. 785. num. 5. par. prima diuers. dec. 229. sub num. 4. & dec 660. pariter numer. 4. par. 2. recent. in Maceraten. Pecuniaria 27. Ianuarij 1645. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. fin. & in dicta Hispalen. Decimarum coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. Nec refert, quod Capitulum.*

Nec obstat asserta confessio Monachorū, quod dicta Ecclesia Sancti Emiliani esset ruralis, & sine cura emissa in Instrumento dictæ Vnionis, atque in Libello porrecto illius Exequutori pro obtinenda exequutione literarum Apostolicarum, & elicita ex vsu sententiæ eiusdem Exequutoris in iudicatum transactæ.

Quia quidquid sit an Monasterio præiudicare
9 posset ad *Text. in cap. veniens, vbi Doct. de Transact. Hond. cons. 55. num. 25. lib. primo Buratt. dec. 601. num. 9. Rota in Pisauren. Manutentionis 4. Iunij 1645 coram bon. mem. Arguelles §. qua possessione, & in Romana Deuolutionis Domus 4. Decembris 1651. coram R. P. D. meo Bichio §. vltimo vers. T*ùm quia Canones placuit responsio *decisionis §. neque vrget*, nempe
10 intelligendum esse de cura actuali, quæ de præciso tempore vnionis non aderat, non autem de cura habituali, de qua opus non erat mentionem facere, vt dixit *Rota coram Card. Caualer. dec. 164. sub num. 3.*

Et ità steterunt Domini in decisis *dicta die 2. Decembris 1654. coram R. P. D. meo Peutingerio.* Vtraque, &c.

CAESARAVGVSTANA CANONICATVS.
Mercurij 4. Augusti 1655.
ARGVMENTVM.

Interdictum Ecclesiasticum, an sit generale, vel particulare, quid veniat considerandum, & tunc remoto omni scrupulo, iudicandum est generale, dum non solum capit delinquentes, sed etiam non culpabiles, & innocentes.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum non dicitur generale, sed speciale, quando verba non referuntur collectiuè ad aliquam Vniuersitatem, vel Capitulum, &c.*

2 *Veluti ad Capitulum, vt Corpus, sed ad plures personas, vti de per se, & ad omnes.*

3 *Interdictum, quando non dicatur speciale, sed generale afficiens totum corpus, & omnes collectiuè tamquam membra, & partes illius.*

4 *Interdicti natura, & qualitas vt agnoscatur, non*

solum perpendenda sunt verba sententia in cortice.
5 *Sed etiam circumstantia, & causa interdicti.*
6 *Iudicis intentio ex omnibus simul iunctis perpendi debet: & num. 7. & 8.*
9 *Interdictum, quod sit vniuersale, qualis sit eius vrgens circumstantia.*
10 *Interdictum, illud satis dicitur generale, si de sui natura non solum capit delinquentes, sed etiam innocentes.*
11 *Ab interdicto generali Iudex, debet innocentes excipere.*
12 *Interdictum speciale, nullatenus comprehendit, nec ferri potest contra inculpabiles, & innocentes.*
13 *In Interdicto speciali nullatenus vnus pro culpa alterius potest suspendi.*
14 *Interdictum speciale non potest ferri contrà innocentes, & non culpabiles.*
15 *Interdicti specialis natura quæ sit.*
16 *Delictum, quando non fuit singulare, sed totius Capituli, vel Vniuersitatis, tunc totum Capitulum, seù Vniuersitas est generaliter interdicenda.*
17 *Attentatè, & nulliter proceditur quando aliquid differtur expediri contra mandata Rotalia.*
18 *Delicti pænas ille subire debet, qui peccauit.*
19 *Capitulum, si differat obseruare mandata Rotalia bene potest ipsa Rota illud punire, & in pænam, quid ordinare valeat, & num 20.*
21 *Scriptura formula non tantum est attendenda, quam ipsa mens Iudicis.*
22 *Sententia debet interpretari; Et intelligi secundum mentem Iudicis.*
23 *Iudicis mens talis esse præsumenda est, qualis de iure esse debet.*

DECISIO CCCCXCVI.

DVm agebatur de expeditione huius Causæ ad formam decisionis editæ coram me 9. Iunij proximi præteriti compertum fuit Rotam aliàs tenuisse in sequentibus decisionibus (ab Informātibus pro Didaco Hieronymò Sala non allegatis) Interdictum latum contra Decanum, Dignitates, Canonicos, & Capitulum, prout in verbis latum fuit istud, de quo quæritur, non esse generale, sed
1 speciale, quia dicta verba deuotare videntur, quod non refertur collectiuè ad Capitulum vti corpus,
2 sed ad plures personas de per se, & ad omnes per modum plurium, *vt in Cæsaraugustana Distributionum 14. Februarij 1635. coram bon. mem. Coccino in recent. decis. 20. num. 12. cum septem seqq. par. 7. 18. Februarij 1641. §. Nec visum fuit, & §. Nec valet, & 11. Decembris eiusdem anni §. Quia responsum cum seq. coram Card. Panzirolo, & in alia Cæsaraugustana Distributionum 17. Martij 1642. §. non obstat, quod pro credito, & §. quale dicitur cor. R.P.D. meo Bichio.*

Verum his minime obstantibus Domini decreuerunt causæ expeditionem, quia censuerunt in-
3 terdictum controuersum non esse speciale, sed generale afficiens totum corpus, & omnes collectiue tanquam membra, & partes illius ad effectum enim dignoscendi naturam, & qualitatem interdicti, non solum sunt perpendenda verba senten-
4 tiæ in cortice, sed etiam circumstantiæ, & causæ interdicti, vt ex omnibus congrue desumatur in-
5 tentio Iudicis illud proferentis, vt optimè monet *Alter. de censur. tom. 2. rubr. de Interd. cap. 5. sub lite-*
6 *ra E. vers. tertia propositio fol. 305.*

In casu enim nostro licet verba, quibus con-
7 cepta fuit Interdicti sententia paria videantur, & similia relatis in dictis decisionibus, Circumstan-
8 tiæ tamen, & causæ sunt diuersæ, & signanter vrgens in proposito pro generalitate adest circum-
9 stantia, quæ in illis deficiebat, nempè explicita exceptuatio in verbis ipsius met sententiæ per Capitulum separatum facta sex Canonicorum, & totidem Dignitatum, vtpotè Innocentium; Hinc enim dùm Rota illos expressè excepit satis clarè declarauit voluisse proferre Interdictum aliàs aptum eos comprehendere, nempè generale, quod
10 de sui natura non solùm capit delinquentes, & culpabiles, sed etiàm Innocentes, & non culpabiles tanquam membra, & partes capitis, quod deliquit, vt pluribus auctoritatibus firmatum fuit *in decisione huius causæ coram R.P.D. meo 16. Iunij 1653. §. Capitulum verò vers. compatibile enim est, & in edita coram me §. Igitur cum in casu, vbi alle-*
11 *gantur Layman. & Filiuc.* firmantes, quod Iudex ab Interdicto generali Innocentes exceptuare tenetur. Hoc enim non conuenit Interdicto specia-
12 li, quia istud nullatenùs comprehendit, nec ferri potest contra Innocentes, & non culpabiles, sed
13 duntaxàt singulariter, & determinatè contra eos, qui deliquerunt, & facinus patrarunt, vt probant *Layman. Theolog. moral. lib. primo tract. 5. par. 4. tit. de Interd. cap. primo sub num. 2. vers. Interdictum personale,* ibi: vel in omnes, & singulos, qui tale facinus patrarunt *Modern. Pater Dian. resol. moral. par. 5 tract. 10. resol. 22. sub vers. sed contrarium,* ibi: *Illam veram esse, quando quis specialiter, & seorsum suspendi-*
14 *tur; Nàm tunc vnus suspendi, non potest pro culpa alterius;* Ac de consequenti si Rota intellexisset speciale proferre Interdictum non per exceptuationem, sed determinatè specificè, ac nominatim
15 contra solos culpabiles Sententiam pronunciasset iuxtà naturam Interdicti specialis.

Idemque euidentius demonstrat causa, ex qua interdictum latum fuit videlicet delictum, quod non fuit singulorum, sed totius capituli tanquam
16 corporis, ipsum enim (cui ex Bulla secularizationis san: mem: Clementis Octaui competit Ius statuendi, licite tamen, & honeste, atque accedente Apostolica auctoritate præuijs examine, & approbatione Nuntij Apostolici, vel Archiepiscopi Cæsaraugustani, vt firmatur *in Cæsaraugustana Distributionum 3. Decembris 1640. & 22. Iunij 1641. coram Cardinali Panzirolo 21. Maij 1641. coram Reuerendissimo Salamantino nunc dignissimo Archiepiscopo Compostella, & 7. Iunij 1649. coram me*) nulliter, & attentate primum statutum solemniter factum, atque diu obseruatum reuocauerat, istam-
17 que reuocationem annullare, ac in pristinum statum reducere contra mandata rotalia detestabiliter distulerat, vt late deducitur tam in decisione super declaratoria 25. Iunij 1646. quam in alia super aggrauatoria 13. Nouembris 1647. coram
18 me; Vnde si ipsum Capitulum tanquam corpus peccauerat, ipsum pariter vti tale delicti pænas subire debebat ad *Text. in l. Sancimus C. de pæn. & in l. absentem ff. eod.* atque ideo eo certius Rota
19 intellexit illud punire, & in pænam ipsum priuare facultate peragendi actus capitulares, & iurisdictionis, quod non conueniebat casui decisionū in contrarium deductarum.

Comprobantur præfata ex quo non solùm in hac causa per quatuor decisiones Rota semper existimauit ipsum met Capitulum tanquam Cor-
20 pus esse interdictum, & suspensum, sed idem pro indubitato supposuit, atque firmauit *in Cæsaraugustana Dismembrationum 29. Maij 1652. coram R. P.D. meo Verospio;* Cùm enim ipsi met Patres, qui sententiam Interdicti decreuerunt illud semper pro

21 pro generali habuerint, non videtur vtique attendenda formula scripturæ, sed intentio, & voluntas Rotæ sententiam proferentis, quæ tàm ex circumstantijs, quàm ex causa delicti, & ex tot
22 subsequentibus declarationibus generale Interdictum contra vniuersum Capituli corpus proferre intellexit; Sententia enim debet interpretari, &
23 intelligi secundum mentem Iudicis, quæ talis censetur, qualis de Iure esse debet per ea, quæ dixit Rota coram Card. Mantic. *decis. 349. num. 5. & in Anconitana Censuum 11. Decembris 1641. coram me §. nec obstat toties cum seq.*

Et ità vtraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMISI
Mercurij 4. Augusti 1655.
ARGVMENTVM.
Patet ex Summario.
SVMMARIVM.

1 *Pacta in diuersis casibus considerata, & adiecta ad inuicem compatiuntur. & vnumquodque procedit in casu suo, nec dicuntur contraria.*
2 *Pacta, quæ aliqua, vel temporis, vel legitimæ interpretationis distinctione concordari possunt, numquam dicuntur contraria.*
3 *Clausula* ad habendum, *operatur effectum suum præter quam in casu excepto.*
4 *Exceptiones requirentes altiorem indaginem regulariter reijciuntur in iudicio immissionis.*

DECISIO CCCCXCVII.

PRæcipuum est succumbentium reiteratis vicibus idem continuo repetere etiamsi inutile sit, ac in primordalibus causæ resolutionibus tanquam minus subsistens ad saturitatem iuribus, & rationibus confutatum. Hinc informantes pro hæredibus Comitis Francisci de Pepulis petentes nouam audientiam aduersus decisionem editam coram me 14. Maij præteriti, iterum inculcabant reseruationem fideicommissi factam in Instrumento Transactionis contrariam esse Capitulis à partibus prius firmatis, & quorum omnimodam obseruantiam in eodem Instrumento conuenerunt, sed nullam adesse contrarietatem denuo Domini existimarunt, & sic decreuerunt expeditionem causæ.

Contrahentes enim duos casus considerarunt, alterum in Capitulis respectu iurium de præsenti, quæ Comes Ioannes tunc temporis prætendebat ex causa Fideicommissi ad ipsius duntaxat fauorem purificati ob incapacitatem Comitis Francisci, & illorum occasione, quia ibidem Comes Franciscus tunc admittebatur ad medietatem bonorum dicti Fdeicommissi cuius reseruatio in ipsis Capitulis restricta fuit, prout restringi debebat contra tertios duntaxat, Alias enim incompatibile esset, & repugnans, quod ad fideicommissum iam purificatum admitteretur Franciscus, & incontinenti contra ipsum ad fauorem Comitis Ioannis illius iura reseruarentur.

Alterum vero in Instrumento Transactionis circa iura de futuro Fideicommissi videlicet purificandi per obitum alterius ex transigentibus sine filijs capacibus, & ibi illus reseruatio concepta fuit ad fauorem vtriusque, non autem ad solum fauorem Comitis Ioannis, prout concepta fuerat in Capitulis circa iura de præsenti; Idque iure optimo quia dum Comes Franciscus alias per se exclusus ad dictum Fideicommissum pro medietate admissus fuerat postulabat ratio, quod casus futuræ purificationis reciproce conciperetur, vt conceptus fuit, altero decedente sine filijs capacibus.

Hoc posito nulla prorsus contrarietas considerari valet. quia huiusmodi reseruationes. & pa-
1 cta tanquam in diuersis casibus considerata, & adiecta ad inuicem compatiuntur, & vnumquodque procedit in casu suo, vt ponderatum fuit in duabus decisionibus huius causæ *coram R. P. D. meo Celso 16. Aprilis 1649. §. nec repugnat & §. alia vero, & 28. Martij 1650. §. obiectum vero cum seqq.*
2 Ea enim, quæ aliqua vel temporis, vel legitimæ interpretationis distinctione concordari possunt, nunquam dicuntur contraria ad *Text. in cap. cum expediat de elect. in 6. Aym. cons. 70. num. 5. & 6. optime Rota coram Buratt. decis. 739. num. 5.*

Indeque non obstant clausulæ *ad habendum,*
3 *& pro hæredibus, & successoribus* ab ijsdem informantibus iterum ponderatæ, quia operantur effectum suum præter quam in casu excepto, & reseruato, atque intelliguntur de hæredibus, & successoribus capacibus iuxta conuentionem mutuo consensu stipulatam, vt bene occurritur in ijsdem decisionibus D. mei Celsi.

Ac procliuiores fuerunt Domini in decernenda huiusmodi expeditione, quia sumus in iudicio
4 immissionis, in quo regulariter reijciuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem, vt dictum fuit in *Bonon. Bonor. seu fideicommissi de Sanctis 17. Maij 1647. coram R. P. D. meo Bichio §. fin. & alibi passim.* eoque magis in proposito quo per septem decisiones latissimè & exuberater discussæ, & sublatæ fuerunt.

Ad obiectum inæqualitatis partium, & detractionum satis fuit responsum in dictis decisionibus.

Et ita vtraque &c.

ARETINA PLEBANA.
Veneris 19. Nouembris 1655.
ARGVMENTVM.

Iurispatronatus præsumptio vsurpationis cadit in personis potentibus, & ideo tunc dum non constat de Instrumento fundationis, vel dotationis non sufficit centenaria, vel quadragenaria quasi possessio præsentandi cum fama, sed requiritur præscriptio immemorabilis cum præsentationibus effectuatis per 50. Annos, Quasi possessionem præsentandi habens centenariam, potest allegare meliorem titulum de Mundo. Familia Nobilis in aliquo loco ex hoc non intrat præsumptio pro vsurpatione Iurispatronatus, & alia, vt in Summarijs,

SVMMARIVM.

1 *Iurispatronatus vsurpatio non cadit in personis priuatis, in quibus eius probatio sufficit per centenariam, vel quadragenariam cum titulo.*
2 *Concilium Tridentinum reuocauit omnia iura patronatus per occupationem, vel consuetudinem vsurpata.*
3 *Beneficia Parochialia quando sunt libera, concursui sunt supponenda.*
4 *Sententia, quando remanet sine iustificatione non est attendenda.*
5 *Sententiæ inobseruantia, & ineffectuatio, facit vt ea non attendatur,*
Iuspatronatus non probatur per sententiam, quæ non habuit effectum, num. 5.
6 *Sententia est nulla ex defectu citationis.*
7 *Vsurpatio iurispatronatus secundum Conc. Trid. intrat ex potentia Patronorum.*

Iuris-

8 *Iurispatronatus probatio, quando in familia potenti sumus, & non constat de Instrumento fundationis, vel dotationis, qualiter sit facienda.*

9 *Iuspatronatus spectans ex consuetudine ad familiam potentem expresse fuit reuocatum per Concilium Tridentinum.*

10 *Beneficium quando dicatur fuisse in statu libertatis,*

11 *Status vltimus attenditur in beneficialibus ad effectum substinendi vltimam collationem.*

12 *Probatio dicitur liquidissima dum fit per rem iudicatum, aut confessionem partis, aut publicum instrumentum.*

13 *Iuspatronatus iustificatur ex centenaria quasi possessione præsentandi.*

14 *Centenariam quasi possessionem præsentandi habens pro se, meliorem titulum allegare potest pro canonizatione iurispatronatus.*

15 *Titulus etiam ex causa onerosa potest allegari, vbi adest centenaria probatio.*

16 *Iuspatronatus ex fundatione, & dotatione potest prætendere, qui habet pro se centenariam quasi possessionem præsentandi.*

17 *Mandatum, quando non est effectuatum, non iuuat.*

18 *Iuspatronatus dum dicitur, quod competit de iure, dicitur competere ex fundatione, vel dotatione.*

19 *Fides extraiudicialis non probat.*

20 *Præsertim dum non percutit tempus præcisum actus, de quo quæritur.*

21 *De familia nobili in aliqua Ciuitate, quod quis sit, non infertur quod familia sit potens.*

22 *Et ità intret præsũptio vsurpationis Iurispatronatus.*

23 *Iurisdictio, & potentia in vno loco, non intrat ad præsumendum vsurpationem in diuerso loco Iurispatronatus.*

24 *In personis priuatis alicuius loci non cadit præsumptio vsurpationis Iurispatronatus.*

Et hoc quantumvis sint potentes in locis vicinis.

25 *Beneficium vbi, seù in quo loco est situm, attendi debet ad effectum, vt intret præsumptio vsurpationis Iurispatronatus.*

26 *Itaut non sufficiat potentia in loco vicino, nisi influat in locum beneficij.*

27 *Prouisiones Apostolicæ non immutant statum beneficij, nec præiudicant Patronis.*

28 *Nisi, vel id exprimatur, vel simul concurrant actus positiui contrarij seruituti.*

Vt quia Patroni voluerunt præsentare, & fuerunt eiecti.

29 *Status vltimus, in beneficialibus non attenditur dum ex publicis Instrumentis productis probatur anterior diuersus status.*

30 *Patroni non possunt præsentare durante lite, vel super libertate beneficij, vel super pertinentia Iurispatronatus inter patronos.*

31 *Præsentatio, quando est attentata, non est valida, & num. 32.*

33 *Litis desertio non inducitur ex sola taciturnitate.*

34 *Nisi super re iudicata adsit Sententia Iudicis, vel clarè constet ex actis de non iure tacentis.*

35 *Ex actis, quando constare non possit de malo iure tacentis, imo è contra num. 36.*

DECISIO CCCCXCVIII.

VNica tantum Parte Informante decisum fuerat coram me 6. Februarij 1654. Petrum de Cerretanis præsentatum esse instituendum, quia iustificatis alijs qualitatibus videbatur probari existentia, & pertinentia Iurispatronatus, de quo agitur, ad Petrum Hieronymum, Annibalem, & Desiderium Pompilium de Cerretanis, qui Petrum præsentarunt, ex Sententia lata ab Ordinario 12. Maij 1618. in Contradictorio Iudicio super illius canonizatione, ex centenaria, & vltra quasi possessione præsentandi comprobata ex continuatis præsentationibus effectum sortitis ab anno 1402. vsque ad annum 1523. & ex fama elicita ex antiquissimis enũciatiuis de anno 1381. citra emissis tam in Testamento q. Christophori de Cerretanis, quàm à Summis Pontificibus, & ab ipsismet Ordinarijs ex licentia vendendi Domum Plebaniæ obtenta anno 1449. de consensu, & ad supplicationem illorum de Cerretanis Patronorum, & demum ex Armis, & Insignibus Familiæ Cerretanæ depictis, & existentibus in Ecclesia eiusdem Plebaniç eandem antiquitatem, quam habet ipsa Ecclesia præseferentibus, ex quibus omnibus saltem simul iunctis in decisio-
1 ne desuper edita sufficiens iustificatio existentiæ, & pertinentiæ Iurispatronatus educta fuit, præsertim cùm versemur in priuatis in quibus cessat vsurpationis præsumptio, & sic sufficit centenaria, aut quadragenaria cum fama.

Verum informante hodie etiam Siringo Piccolomineo Prouiso Apostolico tanquam de reseruato per regulam octauam Cancellariæ hodie deductum fuit, quod Zenobius filius Landerici Tribunus Romanus Fidem Cattholicam amplexus anno 370. imperante Valentiniano Secundo donauit Ecclesiæ Aretinæ, & Sancto Donato illius Episcopo, à quo fuerat ad fidem conuersus plures Tenutas in Agro Senensi, & in specie Tenutã Probij pro ędificandis ibi Ecclesijs Parochialibus eius *Summar. num.* 1. in qua fuerunt plures Ecclesię constitutæ, & inter alias Parochialis Sancti Felicis in Pincis, de qua agitur, quæ semper ab initio tanquam propria, & libera ab Episcopis possessa fuit, nam vsque de anno 738. in lite super ea inter Lupertianum Episcopum Aretinum, & Adeodatum Episcopum Senarum coram Luitprando Longobardorum Rege vertente per sententiam eiusdem Regis, tanquam eius propria Ecclesiæ Aretinæ adiudicata fuit *dicto Summario num.* 2. quæ sententia vti iusta anno 1061. ab Alexandro Secundo Summo Pontifice confirmata fuit, & demandatum, quod nemo Ecclesiam Aretinam in possessione dictæ Ecclesiæ Sancti Felicis, & aliorum in dicta sententia contentorum inquietaret *num.* 3.

Anno autem 1210 Innocentius Tertius San. Mem. confirmauit Amodeo Episcopo Aretino omnes concessiones Ecclesiarum in Diœcesi Aretina sitarum, & signanter huius Ecclesiæ Sancti Felicis, eique, ac suis Successoribus concessit omnia Iura, quæ Sedes Apostolica super eis habebat *dicto Summario nu.* 4. Dictaque Ecclesia Sancti Felicis tanquam libera anno 1263. a Gulielmino Episcopo Præpositura Cathedralis Aretinæ vnita fuit *num.* 5. & tanquam libera vsque ad annum 1350. possessa, quo familia Cerretana Nobilis, & potens in Ciuitate, & Republica Senensi, ac Domina temporalis Castrorum Stertignani, & Cerreti, in quorum confinibus dicta Ecclesia Sancti Felicis in Pincis sita erat occupasse dicitur libertatem dictæ Ecclesiæ, & ad illam Rectores ab anno 1402. vsque ad annum 1523. præsentasse cum supposito, quod Iuspatronatus dictæ Ecclesiæ ad ipsos Cerretanos de consuetudine specta-
2 ret, vt ex præsentationibus relatis in *dicto Summ. num.* 6. Ideò cum postmodum *Sacrum Concilium Tridentinum sess.* 25. *cap.* 9. *de reform.* reuocauerit omnia Iurapatronatus per occupationem, vel consuetu-

suetudinem vsurpata, Summi Pontifices dictam
Ecclesiam quoties vacauit in Mensibus reseruatis
ab anno 1561. vsque in præsens vti liberam con-
ferre consueuerunt, ex prouisionibus Apostolicis
relatis in *d. Sum. n. 7.* Ordinarij verò Aretini illā
pariter tanquam liberam, iuxta Constitutionem
3 San: Me: Pij V. concursui supposuerunt, & in visita-
tionibus factis anno 1575. & anno 1587. illam vti
liberam, & ad collationem Episcopi spectātē de-
scripserunt *d. Sum. n. 8.* Cumq; vacasset anno 1616.
per obitum Hostilij de Brogionibus de ea tanquā
libera ab Ordinario, præuio concursu prouisus
fuit Dominicus Minicuccius *num. 9.* Azzolinus
verò, ac alij de Cerretanis tanquam illius Patro-
ni ad eum præsentarunt Cosimum de Petris, qui à
Vicario Episcopi Aretini obtinuit anno 1618.
supradictam sententiam Canonizationis dicti Iu-
rispatronatus, sed interposita appellatione, &
causa Rotæ commissa die 27. Maij 1620. coram
bon: mem: Dunozetto Archiepiscopo Seleucien.
decisum fuit Minicuccio Prouiso Apostolico dan-
dam esse Immissionem huiusmodi tamen lite
adhuc non terminata obijt Minicuccius, & Cos-
mus Collitigans impetrauit per gratiosam sub-
rogationem, cumque ipse obierit in mense reser-
uato moderni asserti Patroni ad eam præsenta-
runt dictum Petrum de Cerretanis, sed à Sede
Apostolica illam vti liberam, & reseruatam im-
petrauit Siringus Piccolomineus in concursu re-
pertus magis idoneus, *dicto Summ. n. 11.* eiusque
possessionem hoc titulo fuit assequutus *num. 12.*

Ex prædictis itaque tria principaliter infere-
bantur. Primum quod Ecclesia à principio fuerit
libera, non autem Patronalis; Ideoque dicta
sententia lata 1618. super canonizatione dicti
4 Patronatus remaneat sine iustificatione, quæ pro-
pterea nullatenus attendenda est iuxta *dec. 2. nu. 6.
cum seqq. de solut. apud Ces. de Graff.* quam in his
terminis comprobauit *Rota in Piscien. Canonicatus
28. Iunij 1634. coram bon. mem. Merlino inter eius
impress. decis. 647. num. 1. & per tot.* Quinimò cum
non obtinuerit possessionem Præsentatus, sed
Prouisus Apostolicus, & subinde Ordinarius can-
dem Ecclesiam vltimo loco vacantem tanquàm
liberam, & cadentem sub reseruatione regulæ
concursui supposuerit, resultat proinde inobser-
5 uantia, & in effectuatio dictæ sententiæ adeout
frustra deducatur ad probationem Iurispatrona-
tus per ea, quæ dixit *Rota in Barchinonen. Benefi-
cij 26. Iunij 1643. coram Reuerendissimo D. Terraci-
6 nen.* in quibus vlterius specificè ponderatur defe-
ctus citationis Prouisi, & Promotoris Fiscalis,
hic etiam allegatus.

Secundum quod intret dispositio dicti Sacri
Concilij tam respectu præsumptionis vsurpatio-
nis resultantis ex Potentia Familiæ Cerretanæ
7 Dominæ dictorum Castrorum, itaut propterea
cessante publico Instrumento fundationis, vel do-
8 tationis, non sufficiat centenaria præscriptio Im-
memorabilis cum præsentationibus effectuatis per
annos 50. vt latè tradit *Lotter. de re benef. lib. 2.
quæst. 13. num. 124. & 125. Rota coram bon. mem.
Coccino decis. 25. num. 1. & in Ferrarien. Archi-
presbyteratus 16. Iunij 1628. §. Aut verò prætenditur
vers. Itaut cum agatur coram eodem, & in dicta Lu-
cana Iurispatronatus 10. Ianuarij 1645. §. Nam re-
spectu cum seqq. & 3. Decembris 1646. §. Ratio prin-
cipalis coram D. Terracinen.* quam respectu quali-
tatis enunciatæ in dictis Præsentationibus pro
eruenda centenaria adductus quod dictum Ius-
9 patronatus ex consuetudine spectaret ad Cerre-
tanos; nam Sacrum Concilium vbi supra expres-
sè reuocat huiusmodi acquisitiones Iurispatro-
natus, nec ipsæ impediunt reseruationem regulæ,
vt plenè tradit *Gonzal. ibidem gloss. 18. num. 18.
Paris. de resignat. Benef. lib. 2. quæst. 4. num. 51.*

Et tertium quod ferè centum ab hinc annis hu-
10 iusmodi Parochialis reperitur in statu libertatis,
& Sedes Apostolica in quasi possessione illam
conferendi eueniente vacatione in mense reserua-
11 to, adeout hic status tanquam vltimus sufficiat
ad substinendam prouisionem Apostolicam tan-
quam de reseruato, quia dicitur fructus d. quasi
possessionis quamuis appareret de antecedenti
statu contrario, iste enim inseruire posset pro fu-
turis vacationibus, non autem pro retractanda
d. prouisione nisi de proprietate in contrarium
12 constaret per liquidissimas probationes, nempè
per rem iudicatam, aut confessionem partis, vel
publicum instrumentum, nil admittens contra
13 se, nec minus coloratè ex optimè firmatis per
*Rot. decis. 435. per tot. & signanter sub num. 4. vers.
2. quod part. 2. recent. coram bo. me. Merlin. decis.
641. num. 9. & 10. cum cæteris allegatis per Add. ad
S. M. Greg. dec. 77. sub n. 12. vers. & circa hanc materiā.*

Ad primū respondebant informantes pro Petro
14 sententiam optimè iustificari ex centenaria quasi
possessione præsentandi comprobata in præce-
denti *decis. sub §. ex publicis documentis*, quæ efficit
vt non obstante asserto initio libertatis Parochia-
15 lis controuersę allegari possit alius titulus etiam
ex causa onerosa, vt dixit *Rota decis. 220. num. 8.
lib. 2. & decis. 254. num. 10. lib. 3. par. 3. diuers. &
in recent. decis. 218. num. 51. & 53. par. 6. & coram
Buratt. decis. 875. num. 1. & prius coram eodem de-
cis. 172. num. 29.* vbi quod centenaria facit præ-
16 sumere Iuspatronatus ex fundatione, vel dotatio-
ne, & inutilem esse suspicionem contra dictam
centenariam allegatam, ex quo anno 1494. Pa-
troni dederint mandatum ad præsentandum Ra-
phaellem Petruccium, qui deinde resignauit an-
no 1501. & tamen reperitur, quod anno 1496. ij-
dem Patroni dederant aliud mandatum ad præ-
sentandum Sernanum de Genga *d. Summ. nu. 15.
& 17.* Quia hoc secundum mandatum non pro-
batur effectuatum, potuitque à Patronis fieri cum
17 supposito, quod Parochialis tunc temporis vaca-
ret, sic non est momenti, subdentes gratis allegari,
quod in instrumentis dd. Præsentationum enun-
cietur Iuspatronatus ex consuetudine, quia ibi di-
18 citur illud competere de Iure, & de consuetudine,
quæ verba *de Iure* important Iuspatronatus ex
fundatione, vel dotatione. *Rota decis. 222. num.
3. par. 1. recent., quod sub reseruatione non cadit Ro-
ta decis. 58. num. 8. & decis. 88. num. 4. part. 1. re-
cent. cum alijs allegatis in Bonon. Archipresbyteratus
23. Martij 1648. §. Præterea non obstat coram Emi-
nentissimo D. Card. Corrado.*

Ad secundum negabant iustificari illos de Cer-
retanis fuisse Dominos Castrorum Stertignani, &
19 Cerreti, quia datur solum fides extraiudicialis *d.
Summ. num. 14.* quæ nihil probat *Ces. dè Graff. de-
cis. 2. num. 13. de sponsal.* Præsertim quia non per-
20 cutit tempus Iurispatronatus, vt requiritur *Rot.
decis. 509. num. 19. cum seqq. par. 5. recent.* Asser-
21 ta verò potentia eo, quod Cerretani essent nobi-
les in Republica Senensi non sufficit, vt de fami-
22 lia Pallauicina nobili in Republica Ianuensi. *Rot.
coram Buratt. d. decis. 875. per tot. & d. decis. 218.
part. 6. ac decis. 29. pariter per tot. par. 7. rec.* & de
fami-

familia de Podijs nobili in Republica Lucana. *Rota apud Modern. Pisan. de Iurepatr. decis. 27. &*
23 *decis. 31. per tot.* Vltra quod esto quod probaretur illorum asserta Iurisdictio in Castro Stertignani. Inde tamen non concluditur quin ipsi haberentur
24 pro priuatis personis in Castro Cerreti, in cuius finibus est situm Beneficium controuersum, quod
25 Castrum siuè locus Beneficij ad hunc effectum debet attendi *Barbos. de offic. & potest. Episc. par. 3. alleg. 72. num. 66. Card. Caual. decis. 89. num. 1. & decis. 560. ante num. 1. Rota in recent. decis. 211. num. 2. & decis. 219. num. 13. part. 1. & decis. 374. num. 1. part. 2. & decis. 172. num. 10. part. 3.* Itaut
26 nec sufficiat potentia in loco vicino nisi influat in locum Beneficij *Rota decis. 197. numer. 38. & 39. par. 5. recent.*

Ad tertium denique dicebant Prouisiones Apostolicas non immutare naturam Beneficij, nec
27 præiudicare Patronis nisi vel id exprimant, vel insimul concurrant actus positiui contrarij serui-
28 enti, puta quia Patroni voluerint præsentare, & fuerint reiecti, ex allegatis in præcedenti *decis. §. non obstant prouisiones*; Pariterque non obstare vltimum statum, dum ex publicis Instrumentis
29 productis ante præsentem vacationem probatur antecedens status contrarius, licet secus dicendum esset si fuissent producta postea iuxtà *cons. Calder. 23. de præbend. quod sequitur Rota coram S. M. Greg. decis. 95. numer. 3. & prius in decis. 167. num. 10. par. 2. diuers.*

Super præfatis Domini non fuerunt concordes, sed nihilominus resoluerunt Petrum non esse instituendum, & sic recedendum à decisis; ex quo à supradicta sententia anni 1618. interposita fuit appellatio Rotæ commissa, quæ indecisa pendebat anno 1637. iuxtà decisionem editam coram Reuerendissimo D. meo Decano 8. Iunij eiusdem
30 anni. Durante autem lite, vel super libertate beneficij, vel super pertinentia Iurispatronatus inter Patronos, & Præsentatos non potuerunt patroni Petrum præsantare, qui hodie pro insti-
31 tutione instat, sed præsentatio fuit attentata *cap. 1. & 2. vt lit. pend. in 6. quod habere locum*
32 *etiam in præsentatione tradit Calderin. cons. 1. per to. eod. tit. & firmauit Rota coram Card. Caual. decis. 280. num. 1. in rec. decis. 136. num. 1. par. 2. decis. 336. num. 3. vers. maximè quia par. 3. & decis. 507. num. 3. & 4. par. 5. in Bituntina Parochialis 26. Nouembr. 1646. §. Quo verò ad Caballinum coram Eminentiss. D. Card. Otthobono, & in Pientina Parochialis 28. Iunij 1655. coram me §. Tum etiam quia.*

Nec refert, quod à dicto anno 1637. non probetur aliquid amplius actum in causa, quia ex so-
33 la taciturnitate non inducitur desertio Litis, nisi super re iudicata adsit sententia Iudicis, vel ex
34 actis claré constet de malo Iure tacentis, vt responsum fuit *in eadem decisione Reuerendissimi D. mei Decani §. Nec subsistit, alijsque relatis in Auenionen. Legitimæ 30. Aprilis 1655. coram R. P. D. meo Priolo §. vltimo, & prius in Calaguritana Beneficij Sancti Ioannis de Molnar 29. Maij 1652. §. Quoniã l:s & in Romana Pecuniaria 16. Iunij 1655. §. fin. coram me* Tantum autem abest, quod ex actis in
35 proposito constet claré de non Iure tacentis, quod imò ex scripturis anteà productis prætéditur probatum succumbentem in dicta sententia habuisse ex eis intentionem fundatam, prout coram dicto bon: mem: Archiepiscopo Seleucieñ obtinuerat fa-
36 uorabilem resolutionem super Immissione 27. Maij 1620. & postmodum succedente vacatione Ordinarius contulit Parochialem tanquam liberam præuio concursu ad formam vltimi status. Et ità &c.

SPOLETANA IVRISPATRONATVS.

Mercurij 24. Nouembris 1655.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus, licet in dubio censeatur sibi reseruatum, per fundantem, vel dotantem, tamen quando constat de contraria mente erigentis beneficium contrarium est dicendum, Ad acquisitionem Iurispatronatus est necessarius consensus Ordinarij, & quanto tempore præsumatur.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus semper de iure censetur reseruatum, & hæredibus acquisitum, dum non est remissum.*
2 *Iuspatronatus numquam acquiritur, nisi constet de consensu Ordinarij.*
3 *Iuspatronatus sine consensu Ordinarij non acquiritur etiamsi sit ex fundatione, & dotatione.*
4 *Consensus Ordinarij in acquisitione Iurispatronatus, ex lapsu 30. Annorum præsumitur.*
Quod intelligendum tamen est dum copulatiuè quoque concurrit obseruantia.
5 *Obseruantia quando, non possit dari, vt præsumatur consensus Ordinarij in acquisitione Iurispatronatus, stante lapsu 30. Annorum.*
6 *Inobseruantia qualitatis Patronalis, ex quo deducatur.*
7 *Ex prouisionum Apostolicarum effectuatione per 30 Annos præsumitur scientia.*
8 *Beneficium fundans ex quo præsumi possit, quod noluerit reseruare Iuspatronatus.*
9 *Beneficium fundans ex sola deuotione, & pietate erga B. Virginem Mariam, & Sanctos non præsumitur sibi voluisse reseruare iuspatronatus.*
10 *Iuspatronatus ex quibus causis non dicatur reseruatum, per fundantem.*
11 *Probationes factæ, postquàm quis est prouisus ab in quasi possessione existenti circa collationem beneficij.*
12 *Et talis collatio habuit suum plenarium affectum, ad quid sufficiant.*
13 *Prouisionem beneficij habens ab existenti in quasi possessione conferendi illud, quando hoc casu admittatur exceptio.*
14 *Prouisio Beneficii vnica ex causa resignationis, nullam continet collationem, nec prouisionem.*
16 *Quasi possessio prouidendi de beneficio tamquam libero, vt acquiratur sufficit vnica prouisio, quando suum effectum habuit.*
17 *Beneficii status non immutatur per Prouisiones Apostolicas.*
18 *Quod tamen procedit, quando de anteriori statu contrario constat.*
19 *Prouisiones Apostolicæ tunc mutant statum beneficii, quando constat de propria scientia Papæ, ac de eius animo illum mutandi.*
20 *Prouisiones Apostolicæ, quando roborent, & declarent, quod status antiquus fuit similis vltimo.*

DECISIO CCCCXCIX.

VAcante mense Maij 1646. per obitum Dionisij Butij Ecclesia, seù Capella S. Caroli Terræ Trebij Spoletanæ Diæcesis de ea sub eadem Data, nempè tertio Idus eiusdem mensis Martij à Sede Apostolica prouisi fuerunt Virgilius Rosarius tanquam de libero, & Io: Baptista de Valentibus tanquam de Iurepatronatus Laicorum vti præsentatus à medietate Patronorum, & habita derogatione quoad alteram medietaté cum clau-

sula

sula verificata prius dicto Iurepatronatus ex dotatione, vel fundatione; Cumque primo loco expeditæ fuerint literæ Apostolicæ Prouisionis Rosarij, illarumque vigore adepta fuerit possessio, & ad eius instantiam obtenta commissio super iactationibus mihi directa. Io: Baptista Actor pro iustificatione dictæ clausulæ verificato, &c. coram me exhibuit Testamentum quondam Ascanij Palatij conditum die 22. Martij 1614. in quo fundari, erigi, & fabricari mandauit dictam Capellam, locum, seù Ecclesiam paruam sub inuocatione S. Caroli in suo horto, seù Possessione cum Domo in Vocabulo *la Porta del Lago*, in quo dictam Capellam hæredem fecit, illamque substituit tàm Constantiæ suæ vxori, & hæredi vniuersaliter institutæ, quam filiabus Legatarijs, eius primo *Summ. numer. primo* exhibuitque vlterius Instrumentum venditionis vnius Domus ab eodem Ascanio, (qui etiam post conditum Testamentum superuixit) factæ 2. Martij 1615. pretio scutorum 500. soluendorum post mortem ipsius Ascanij, & Constantiæ eius Vxoris præfatæ Capellæ, & Ecclesiæ S. Caroli constructæ, & de nouo ampliandæ *dicto Summ. num. 6.* Atque exinde prætendebat iustificatam esse fundationem, & dotatio-

1 nem dictæ Capellæ, & sic constare de Iurepatronatus ad fauorem hæredum dicti Ascanij, quamuis de illius reseruatione in præfatis dispositionibus nullum verbum legatur, quia de Iure semper reseruatum, & hæredibus acquisitum censetur, dùm expressè non est remissum iuxtà *gloss. in cap. piæ mentis 16. quæst. 7. Abb. in rubr. de Iurepatr. nu. 6. Felyn. in cap. significauit num. 2. de Testib. Rota decis. 5. de Iurepatr. in antiq. decis. 167. num. 4. par. 2. diuers. & in recent. decis. 517. num. 2. par. prima, & decis. 674. num. primo par. 2. coram Card. Canal. decis. 30 num. primo, & coram Duran. decis. 147. pariter numer. primo.*

Verum pluries proposito dubio An constet de
2 Iurepatronatus, tandem hodie negatiuè resolutum fuit, quia deest consensus Ordinarij, sine
3 quo numquam illud acquiritur, nec minus ex fundatione, vel dotatione, *cap. nobiles de Iurepatr. Calderin. cons. 20. sub num. primo ver. Nam authoritas eodem tit. Rota dec. 223. num. 3. par. prima diuers. & in recent. dec. 311. num. primo in fin. & dec. 561. num. 3. vers. Primo quod ista par. 2.* cum alijs allegatis *per Add. ad Buratt. dec. prima num. 23.*

Et quamuis sufficiat consensus tacitus resultãs
4 ex lapsu 30. annorum, copulatiuè tamen requiritur etiam obseruantia, *Card. Caualer. decis. 265. num. 5, Add. ad fa. me. Greg. dec. 420. num. 8. vers. Verùm iste*; Quæ in proposito non concurrit; Nam
5 præter solam erectionem Capellæ, & Missarum celebrationem, quæ benè conueniunt Ecclesiæ liberæ licèt Patronali, non datur aliquis actus concludens obseruantiam Iurispatronatus, quinimò ab ipso initio erectionis vsque ad præsentem vacationem, & sic per spatium 30. annorum, & vltra
6 semper vti libera per Sedem Apostolicam collata fuit assertis Patronis nunquam reclamantibus, quod potius ostendit obseruantiam qualitatis patronalis, vt aduertit *Rota decis. 564. num. 10. par. 4. diuers.* nec allegare possunt ignorantiam, quia ex
7 effectuatione Prouisionum Apostolicarum per dictos annos 30. præsumitur scientia *Rota decis. 147. num. 3. & decis. 166. num. 4. par. prima diuers. & in recent. d. decis. 435. num. primo in fine vers. Et concurrente par. 2.*

Accedit, quod Ascanius fundator tempore
8 fundationis erat senex annorum 78. sine descendentia masculina, fundauerat alias Capellas absque reseruatione Iurispatronatus, & in supradicto Testamento non solùm enunciauit se deuo-
9 tum Gloriosissimæ Virginis Mariæ, totiusque Curiæ Cælestis, & SS. Francisci, & Caroli eius Aduocatorum, sed etiam asseruit suam vltimam voluntatem, & Testamentum facere de mente, iussu, ordinatione, mandato, & voluntate quondam Philippi eius germani fratris hodierno *Summario Virgilij num. primo*, Hinc enim educitur Capellam S. Caroli, de qua agitur erexisse, & fundasse, vel ex mera pietate, & deuotione sola spe
10 retributionis æternæ, vel necessitate pro adimplendo iussu, & mandato dicti Philippi sui fratris, quibus casibus non acquiritur Iuspatronatus, vt de primo *Lotter. de re benef. lib. 2. qu. 7. nu. 12. Cresc. decis. prima in fine de Iurepatr. Rot. d. decis. 564. sub num. 7. vers. & hoc eo magis par. 4. diuers. & de secundo Rota coram fa. me. Gregor. decis. 397. numer. 2. & 3.* ibique *Add. num. 5.* cum alijs allegatis per *Add. ad Buratt. decis. 21. num. 26.* necessariam tamen esse in hoc secundo casu Iudicis coactionem respondit *Rota decis. 167. num. 6. par. 2. diuers.*

Sed eo facilius iuerunt Domini in hanc senten-
11 tiam, quia omnes probationes prætensi Iurispatronatus factæ fuerunt post effectuatam, & exequutam ad fauorem Virgilij prouisionem Papæ existentis in quasi possessione prouidendi tanquã de libero; Vnde quatenus etiam essent sufficien-
12 tes, nihilominus inseruire poterunt pro futuris vacationibus, non autem ad effectum retractandi vacationem iam consumptam, vt dixit *Rota d. decis. 167. num. 10. vers. sed pro responsione par. 2. diuers. & in recent. d. decis. 435. num. 4. vers. Primo quod & dicta dec. 515. num. 2. par. 2. Add. ad Greg. d. decis. 77. sub dicto num. 12. vers. si tamen ante.*

Quæ conclusio certius procedit vbicunque, prout hic, assertæ probationes Iurispatronatus non sunt adeò claræ, vt nullam penitus oppositionem admittant; Si enim aliquid saltem coloratè contra eas obijci possit, nunquam excluditur
13 possessor, qui prouisionem habuit ab existente in quasi possessione conferendi tanquam de libero, vt benè aduertit *Lotter. de re benef. lib. primo qu. 34. num. 31. Add. ad Buratt. decis. 776. num. 20. vers. quæ ampliatio cum alijs relatis in Aretina Plebaniæ 19. huius coram me 5. Et tertium.*

Non obstat, quod vnica tantum adsit prouisio, & causa resignationis ad fauorem Dionisij Butij
14 de anno 1626. per cuius obitum modo vocauit, cum antecedens erectio in Capellaniam collatiuam facta de anno 1615. à fel. rec. Paulo Quinto ad supplicationem Rhesij Butij nullam continent collationem nec prouisionem.

Quia prçterquod dictus Rhesius per decennium & vltra controuersam Capellam pacificè possedit, illamque deinde in manibus Papæ resignauit ad fauorem dicti Dionisij, qui admissa resignatio-
15 ne, & habita prouisione, eam vsque ad obitum pariter pacificè possedit per alios annos 20. & Io. Baptista Colitigans eam impetrauit vti vacantem per eius mortem, atque ideò in necessarium antecedens idem Ioannes Baptista confessus censetur nedum Prouisionem Apostolicam ipsi Dionisio concessam, sed etiam præcedentem fauorem Rhesij, ex cuius persona Prouisio Dionisij vacationem desumpsit, vt responsum fuit *in Colonien. Decanatus 15. Maij 1648. coram R. P. D. meo Bichio 5. Gratis autem* Placuit responsio, quod ad effectum

16 ctum acquirendi quasi possessionem prouidendi tanquam de libero sufficit vnica prouisio, si suum effectum, prout hic, sortita fuit, *Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num.91. de caus.poss.& propriet. Card. Seraph. decis.337. num. primo & 2. & decis.1142. numer. primo sa.me. Greg. decis.215. num. primo* ibique *Add. numer. 8. Rota in Maioricen. Beneficij 29. Iunij 1648. coram R.P.D. meo Bichio §. Adeò quod.*

Nec releuat, quod regulariter prouisiones Apo-
17 stolicæ non immutent statum beneficij, quia regula procedit, quando constat de anteriori statu
18 contrario, tunc enim nunquam censetur mutatus nisi appareat de propria scientia Papæ, ac de eius animo, & intentione illum mutandi, vt responsum fuit *in Mediolanen. Prioratus 14. Martij 1646. coram Eminentissimo D. Cardinali Corrado § penultimo*, secus autem quando, prout hic de statu an-
19 tecedenti contrario non constat, ex quo non exhibetur aliqua collatio effectuata tanquam de patronali, hoc enim casu prouisiones apostolicæ
20 corroborant, & declarant, quod status antiquus & de præterito fuit similis vltimo, & tanquam talis semper ità continuatus, vt benè respondit *Rota coram sa.me. Greg. decis.482. numer. primo coram Card. Caual. dec.252. num. 2. in recent. dec.315. numer. primo par.2. & coram bon.mem. Merlin. dec.521. numer.4. & 5.*

Atque ità vtraque, &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI IO: MARIÆ DE BOLOGNINIS.

Veneris 29. Nouembris 1655.

ARGVMENTVM.

Hæres grauatus iunctis aliquibus alienationibus cū omissione Inuentarij præsumitur satisfactus de omnibus detractionibus, licet quid modicum alienatum fuerit, nec adæquans detractiones, sed quid si Hæres grauatus erat Creditor fideicommittentis, puta ex causa dotis maternæ? an tunc censeatur Hæres grauatus per imaginariam solutionem alienasse bona propria, vel bona Hæreditaria, ad effectum euitandi præsumptionem consumptionis detractionum.

SVMMARIVM.

1 *Hæres grauatus, dum non confecit Inuentarium, & aliquid licet modicum alienauerit præsumitur satisfactus de detractionibus.*

2 *Hæres grauatus aliquid licet modicum alienans absque Inuentario, habet contra se præsumptionem, quod sicut ea parua alienauit de quibus constat, ita alienauit alia, de quibus non constat.*

3 *Inuentarium non fuisse confectum ab Hærede grauato, probatur statim ac non exhibetur.*

4 *Mala fides hæredis grauati nocet omnibus ab eo causam habentibus.*

5 *Dos descendentis, debet constitui ex bonis liberis grauati, dum adsunt, non autem de bonis fideicommissi auiti.*

6 *Hæres dum de tempore aditionis est Creditor Testatoris per Imaginariam solutionem in actu aditionis, acquirit ipso Iure, & absque ministerio Iudicis bona Hæreditaria in solutum.*

7 *Declara hanc Imaginariam solutionem ei dumtaxat suffragari, ad effectum, vt proportionabiliter ad ratam sui Crediti faciat fructus suos bonorum hæreditatis.*

8 *Non autem ad effectum, vt dominium eorundem bonorum acquirat, & particularia corpora hæreditatis possit tamquam propria alienare.*

9 *Hæres pariterque Creditor Testatoris ad effectum, vt possit particularia Corpora Hæreditatis, tamquam propria alienare, non sufficit Imaginaria solutio in actu aditionis, sed requiritur præcedens bonorum adiudicatio, mediante facto Iudicis.*

10 *Hæres grauatus licet, quid modicum alienauit, tamen iuncta omissione Inuentarij præsumitur tot alia bona distraxisse, quæ omnes detractiones adæquent.*

11 *Mala fides hæredis grauati nocet omnibus ab eo causam habentibus.*

12 *Confessio emissa in Transactione non prodest personis in ea non comprehensis.*

13 *Detractiones, quando sunt turbidæ, & illiquidæ, non possunt impedire exequutionem sententiæ Immissionis latæ ad fauorem Fideicommissariorum.*

14 *Hæres hæredis grauati tenetur imputare in detractiones omnes fructus ab eo perceptos post purificatū fideicommissum, cum ipse non gaudeat beneficio Imaginariæ solutionis.*

15 *Hæres hæredis grauati non gaudet beneficio Imaginariæ solutionis, cum nullum Ius habeat in bonis, quæ restituere tenetur, statim ac petitum fuit fideicommissum.*

DECISIO D.

Steterunt Domini in decisis coram me 4. Februarij; & 26. Iunij 1654. pro exclusione attentatorum,

Omissa enim discussione quātitatis particulariū detractionum; solidum Domini existimarunt fun-
1 damentū consumptionis eductæ ex omissione Inuētarij, & aliquibus alienationibus quamuis etiā
2 modicæ quantitatis, cum lex præsumat contra non cōnficientem Inuentarium alia bona ad fuisse in hæreditate; quodque sicut grauatus alienauit ea parua, de quibus constat, ità etiam alienauerit alia, & quidem magna, de quibus non constat iuxta sententiam plenè comprobatam in *Perusina Bonorum 30. Maij 1650. coram me §. Legitimam vero, & §. quouero ad modicitatem.*

Quod autem Inuentariū non fuerit confectum
3 non controuertitur, & probatum apparet dum à Palmerijs, & consortibus non exibetur, vt responsum fuit in *Romana fideicomm. de capite ferreo 10. Maii 1645. coram Eminentissimo d. Card. Corrado sub §. neque turbaret, & in dicta Perusina Bonorum §. quod autem coram me.* Alienationes verò in dicta prima decisione firmantur, & signanter non reuocatur in dubium, quod Prædium Granaroli spectaret ad hæreditatem Ioannis Mariæ fideicommittentis, illud verò fuisse ab hæredibus grauatis alienatum, constat ex Instrumento dotali Victoriæ filiæ Fuluij vnius ex hæredibus grauatis, cui Instrumento interfuit etiam Emilius alter hæres grauatus, cuius mala fides ex huiusmodi alienatione resultans nocet procul dubio Palme-
4 rijs, & Consortibus ab eo causam habentibus, nec excusatur, ex quo alienatio fuerit facta pro Dote descendentis, & sic ex causa necessaria, quia cùm ex datis *in Summario illorum de Bologninis numer. 9.*
5 appareat Fuluium multa bona libera reliquisse, ex illis debuit Dôs eius filiæ constitui non autem ex bonis fideicommissi auiti, vt alijs relatis responsum fuit *in Bonon. Fideicommissi 5. Decembris 1650. coram R.P.D. meo Celso §. Nec refert*, & prius in his terminis *in Fanen. Dotis 4. Iulij 1646. coram me §. vltimo.*

6 Non obstat, quod hæredes grauati tempore aditionis essent creditores Io: Mariæ ex causa Dotiū Matris, & Auiæ prædefunctarum, & proinde bona

na alienata per imaginariam solutionem in ipso actu, quo hæreditatem d. Ioannis Mariæ adiuerunt effecta fuerint ipso iure, & absque aliquo Iudicis Ministerio eorum propria *l. si ei, cui* 41. *§. si ij, qui ff. de euict. Card. Caual. dec.* 367. *num.* 2. *Rota in recent. dec.* 198. *num.* 6. *par.* 7. Itaut propterea non hæreditaria, sed propria alienasse dicantur, & sic non intret præsumptio dictæ consumptionis.

Quoniam imaginaria solutio suffragatur qui-
7 dem ad effectum, vt hæres, pariterque Creditor proportionabiliter ad ratam sui Crediti faciat fructus suos bonorum hæreditatis, vt declarauit *Rota in Camerinen. Bonorum* 5. *Maij* 1636. *coram bo. mem. Merlino inter eius impress. decis.* 711. *num.* 10. *re-*
8 *petita in recent. decis.* 127. *eod. num. par.* 7. non autem ad effectum, vt Dominium eorundem bonorum acquirat, & particularia corpora hæreditatis possit tanquam propria alienare, Ad hunc enim ef-
9 fectum requiritur præcedens bonorum adiudicatio, quæ hic deficit, mediante facto Iudicis, vt egregiè distinguendo responsum fuit *in Florentina Donationis, seù Romana Census* 31. *Martij* 1653. *coram R. P. D. meo Peutingerio §. fin. post Card. Seraph. decis.* 967. *num. primo* quàm etiam sequuta fuit *Rota in Tudertina Redditionis Rationis* 28. *Iunij* 1645. *coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. quià omissis*. Et per consequens semper verum est, quod tempore alienationis bona erant hæreditaria Io. Mariæ, & propterea intrat adducta consumptio.

Nec vrget, quod detractiones excedant pretium dicti Prædij Granaroli.

Quià præter quod dantur etiam alienationes aliorum corporum, nullaque redditur ratio de mobilibus, placuit responsio primæ decisionis
10 *sub §. penultimo*, nempè quod sufficit etiam quid modicum esse alienatum, cum exindè præsumatur stante omissione Inuentarij tot alia bona insuper distracta fuisse, quæ prætensas detractiones adæquent; Et quamuis dictum Prædium alienatum fuerit post mortem Fuluij, quia tamen alienationi consensit, vt dictum est, Emilius Auctor
11 illorum de Palmerijs, & Consortum resultat inde eius mala fides, quæ ipsis ab eo causam habentibus præiudicat ad *Text. in l. Pomponius §. Cum quis, ibique gloss. & DD. ff. de diuers. & tempor. præscript. San. Mem. Gregor. decis.* 249. *num.* 1. *cum alijs per Add. ad Buratt. decis.* 505. *num.* 14.

Tandem non obstat quod in transactione inita cum Claris anno 1632. Thaddeus Bologninus fassus fuerit detractiones pro quarta parte spectante ad Emilium ascendere ad libras 45. millia
12 Tum quia huiusmodi confessio non prodest Palmerijs in dicta Transactione non comprehensis; vt respondetur in *dicta prima decisione §. fin.* Tum quia ad quamcunque summam ascendant detractiones numquam excludunt dictam malam præsumptionem alienationis, & occultationis aliorum bonorum resultantem ex omissione Inuentarij, & alienationibus etiam modicæ quantitatis; Tum etiam quia à dicto anno 1632. quo fuit inita transactio vsque ad præsens Palmerij, & Consortes perceperunt fructus bonorum Fideicommissi, qui spatio tot annorum, vel integrali-
13 ter adequarunt detractiones, vel saltem illorum Creditum adeò illiquidum reddiderunt, vt prorsus inefficax esset ad impediendam exequutionem sententiæ Immissionis pro fideicommissarijs latæ, vt alijs allegatis responsum fuit in hac causa *coram R. P. D. meo Celso* 2. *Maij* 1653 *§. In bonis pariter vers. Vndè attentis*, & in terminis exequutionis sententiæ conceptæ sub conditione detractionum, *Rota in Romana Nullitatis obligationis* 15. *Decembris* 1614. *&* 6. *Iunij* 1618. *coram bo. me.*
14 *Remboldo*; Cumque enim Palmerij non sint hæredes grauati, sed hæredes hæredis grauati, omnes fructus post purificatum fideicommissum ab eis perceptos tenentur in detractiones imputare,
15 cum ipsi non gaudeant beneficio imaginariæ solutionis, & nullum Ius habeant in bonis, quæ restituere tenentur statim ac petitum fuit fideicommissum, vt egregiè distinguendo responsum fuit in *Bonon. Fideicommissi de Bonsignoribus* 24. *Nouembr.* 1628. *coram bo: me: Merlino inter eius impress. decis.* 378. *num.* 3. *&* 4.

Etità vtraque &c.

BONONIEN. FIDEICOMMISSI
Bartholomei de Bologninis.
Lunæ 29. *Nouembris* 1655.

ARGVMENTVM.

Legitima non debetur filio adoptato in bonis ad optantis, nisi constet de contraria illius voluntate, de qua constare dicitur si filium adoptatum Hæredem vniuersalem instituit, licet fideicommisso grauauerit; detractiones verò legitimæ, & Trebellianicæ, vel præsumuntur consumptæ ex alienationibus per grauatum factis, quas non æquant detractiones; ipse probare tenetur licet Inuentarium confecerit, vel in ipsis sunt imputandi fructus tam percepti ab ipso grauato, quam post motam litem, habentibus causam ab eo; sed quid si sententiæ, quæ dant Immissionem fideicommissarijs condemnent etiam ad fructuũ restitutionem? Quinam fructus erunt in detractionibus imputandi.

SVMMARIVM.

1 *Legitima non debetur ab Adoptante filio adoptiuo extraneo, qui de tempore adoptionis erat sub potestate Patris naturalis.*
2 *Legitima, quæ reseruatur filijs adoptiuis* in l. fin. si quid in fraud. Patroni *solis filijs arrogatis dicitur reseruata, non autem adoptatis.*
3 *Filius arrogatus transit in potestatem adoptantis, vtpotè sui Iuris tempore arrogationis.*
4 *Filius adoptiuus remanet sub potestate Patris naturalis; proindeque illi non debetur legitima in bonis adoptantis.*
5 *Legitima non debetur extraneo adoptato, nec ab intestato, nec contra Testamentum Patris adoptantis.*
6 *Declara hoc non procedere concurrente Patris voluntate.*
7 *Legitima censetur à Patre relicta filio extraneo adoptato, quamuis illam ab intestato consequi non potuerit, quando illum Pater instituit Hæredem vniuersalem.*
8 *Amplia etiam si eundem fideicommisso grauauerit, quia non sequitur fideicommisso grauauit, ergo noluit illum legitimam habere.*
9 *Detractiones censentur consumptæ ex alienationibus per grauatum factis, illique asserenti alienationes non æquare detractiones, incumbit onus probandi hanc negatiuam.*
10 *Amplia etiam si Inuentarium confecerit.*
11 *Hæres grauatus, vt gaudeat Beneficio confecti Inuentarij, debet vltro iustificare, bonorum ibi descriptorum quantitatem, & valorem, & de omnibus integram rationem reddere.*
12 *Detractiones quando sunt turbidæ, & illiquidæ, nequeũt impedire Immissionem fideicommissarijs.*

13 *Sententia dans Immissionē fideicōmissarijs, licet vltro condemnet ad fructuum restitutionem, huiusmodi condemnatio intelligenda est pro vt de Iure, & sic de fructibus, qui supererunt vltra imputandos in detractiones.*

14 *Solutio facta ab Hærede grauato non est à fideicommissarijs reijcienda in quorum commodum, & vtilitatem non cessit.*

15 *Melioramenta non sufficit probare, quod fuerint facta, nisi etiam probetur, quod fuerunt facta ab eo, qui vult illam detrahere.*

16 *Æs alienum Testatoris, & legata licet ab Hærede grauato soluta fuerint, non merentur allegari, nisi etiam probentur soluta proprio ære ipsius.*

DECISIO DI.

Etiam in hac Causa Fideicommissi Bartholomei Signatura mihi rescripsit prout in alia Ioannis Mariæ cum clausula *sine præiudicio trium conformium in eo, in quo sint conformes*, & pari modo etiam quoad istam responsum fuit non constare de attentatis ex rationibus adductis in decisionibus coram me editis super fideicommisso dicti Io: Mariæ 4. Februarij, & 26. Iunij 1654. confirmatis 26. currentis, & signanter, ex quo Palmerijs, & Consortibus nullæ competunt detractiones, super quibus consistit totalis illorum prætensio.

Legitima enim prætensa ex persona Emilij filij adoptiui Bartholomei Testatoris, frustra petitur, quia cum dictus Emilius esset extraneus, & tempore adoptionis haberet Patrem naturalem, sub cuius potestate existebat, vt in facto non controuertitur, ab Adoptante Legitimam consequi non poterat. *l. cum in adoptiuis §. Sed ne articulum, ibique gloss. verb. tantummodo, C. de adoption.* plenè comprobata in *decis. huius Causæ coram R. P.D. meo Celso 2. Maij 1653. §. Nam in bonis*; Eique non suffragatur Constitutio Diu. Pij in *l. fin. ff. si quid in fraud. Patron.* quæ adoptiuis reseruat quartā partem Bonorum, quæ tempore mortis in hæreditate Adoptantis reperiuntur, quia etiamsi in verbis loquatur de adoptiuis procedit tamen, & intelligenda est de solis filijs Arrogatis, qui transeunt in potestatem Adoptantis vtpotè sui Iuris tempore arrogationis, vt optimè declarat *gloss. in d. l. fin. in figuratione Casus*, idemque clarius comprobat *Text. in l. si Arrogator 22. ff. de adoption.* non autem de adoptiuis, prout hic, qui adhuc remanent sub potestate Patris naturalis, vt benè explicant *Gutier. in repetit. §. sui Instit. de hæred. qualit. & differ. num. 154. & 155. Peregr. de fideicom. art. 36. nu. 41. & 46. Crass. de success. §. successio ab intestato quæst. 21. n. 1. Merlin. de legit. lib. 1. tit. 2. quæst. 2. num. 10. & 11.*

1 (lij adoptiui…) — margin numbers 1–8 in this column: 1 at "lij adoptiui", 2 at "non suffragatur", 3 at "intelligenda est", 4 at "non autem".

5 Et quamuis conclusio procedat in extraneo adoptato, qui vel ab intestato, vel contra voluntatem Patris adoptantis legitimam consequi prætendit super eius Bonis, vt tradunt *Gabr. consil. 24. num. 6. lib. 2. Peregrin. d. art. 36. d. nu. 43. & Merlin. de legit. d. quæst. 2. num. 16.* Secus autem
6 concurrente Patris voluntate, qui decedendo te-
7 status eum instituit (prout hic) hæredem vniuersalem, quo casu ita eum instituendo voluisse videtur ipsum consequi Legitimam, & si alias ab intestato eam habere non potuisset, quamuis
8 eundem fideicommisso grauauerit quia non sequitur fideicommisso grauauit, ergo noluit Legitimam habere, vt egregiè tradit *Iaf. in l. precibus sub num. 17. vers. circa medium vers. quia miles posset, ibique Castr. num. 19. in fine, & Alex. n. 17. C. de Impuber. & alijs substit. Rip. in l. Centurio num. 46. & 49. ff. de vulgar. & pupill.* alijque plures, quos refert, & sequitur *Surd. consil. 185. numer. 20. & 21.*

Huiusmodi tamen detractionem vna cum Trebellianica eidem Emilio debita, & cum partita librarum 5573. quas hæreditas Bartholomei debebat Io: Mariæ, & ab ipso Emilio illius hærede persolutas fuisse in confesso est inter partes, cen-
9 suerunt Domini, vel præsumi consumptam ex quo dictus Emilius hæres grauatus vltra mobilia magnæ æstimationis quam plura compora fideicommissaria alienauerat, quæ dum allegat non fuisse sufficientia pro detractionibus tenetur ipse, vel alij ab eo causam habentes hanc negatiuam probare iuxtà distinctionem plenè firmatam in *Perusina Bonorum 30. Maij 1650. coram me*, quam-
10 uis Inuentarium confecerit, quia vt eius benefi-
11 cio gaudeat debet vltro iustificare bonorum ibi descriptorum quantitatem, & valorem, & de omnibus integram rationem reddere, vt responsum fuit in *Romana Census 6. Maij 1645. coram R.P.D. meo Pentingerio §. Dantur etiam, in Tiburtina redditionis rationis 3. Iunij 1647. coram R.P.D. meo Meltio §. Tamen cum appareat, & in Auenionen. Saluiani 10. Februarij 1651. coram R.P.D. meo Bichio §. Ex ipso vers. Præter quod*, vel in omnem casum ex fructibus bonorum fideicommissariorū post motam litem per 30. annos, & vltra ab eis indebitè perceptis vltra alios ab Emilio viuente exactos Creditum dictæ prætensæ legitimæ, Trebellianicæ, & solutionis dd. librarum 5573. pe-
12 nitus satisfactum fuisse, vel saltem adeò illiquidum, & inefficax remansisse, vt eius prætextu nullatenus potuerit Thadeo retardari Immissio. vt respondit Rota *in recent. decis. 301. num. 18. par. 6.* & in alijs allegatis in *dicta decis. R. P.D. mei Celsi sub §. In bonis pariter vers. Vnde attentis.*

13 Nec refragante, quod sententiæ dent immissionem in bonis, & vltro condemnent ad fructuū restitutionem, Quia huiusmodi condemnatio intelligenda est prout de Iure, & sic de fructibus, qui superërunt vltra imputandos in detractiones vt in similibus terminis decisum fuit in *Bononien. Dotis 19. Decembris 1644. §. Penultimo coram R. P. D. meo Bichio*, & cum alijs ferè in puncto allegatis in *Firmana Codicillorum 1. Martij 1649. coram me §. quia cum legitima.*

Aliæ autem detractiones absolutè reiectæ fuerunt, quo enim ad bona Ludouici Patris Bartholomei, & si de illorum existentia constet ex Inuentario hæreditario, non tamen probatur ad manus Emilij illa peruenisse præter quatuor corpora eidem Bartholomeo debita pro legitima, & Trebellianica, quæ propterea nō cadūt sub eius fideicommisso tanquam effecta ipsius proprium patrimonium: solutio scutorum 2500. auri, quā Emilius fecit ex causa transactionis quinque Re-
14 ligionibus vocatis ad fideicommissum Ludouici reÿcienda non est à fideicommissarijs Bartholomei, in quorum commodum non cessit argum. *Text. in l. 2. C. de negoc. gest. Molin. de Primog. Hispan. lib. 4. cap. 9. num. 23. cum seqq. Peregrin. de fideicomm. art. 40. num. 126. in fine*: Asserta
15 melioramenta non probantur facta ab Emilio, vt opus est, ad quem effectum non sufficit adesse meliorationes, *Castr. consil. 270. num. 4. lib. 2. Grat. discept. 193. num. 3. Rota in Romana Fideicommissi de Spiritibus 12. Ianuarij 1643. corā R.P.D. meo Bichio §. penultimo*; Et demum æs alienum,

& Le-

[illegible] mei cum non iustificentur ab [illegible] corum Authore proprio ære soluta [illegible] possunt, vt docet *Bald. consil.* 213. *num.* 9. *in fine lib.* 2. *Peregrin. de Fideicom. art.* 35. *num.* 9. *in fine*, *Rota decis.* 516. *num.* 2. & 3. *par.* 2. [illegible] 126. *numer.* 23. *par.* 7. *recent. coram Card. Caual. decis.* 476. *num.* 2. & *coram Buratt. dec.* 641. *num.* 4.

Ex ita vtraque &c.

LVNEN. SARZANEN. BENEFICIORVM.

Veneris 3. Decembris 1655.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus de iure præsumitur hæreditarium, & an tot partes diuiditur, quot sunt hæredes? Iuspatronatus, licet transitorium sit ad extraneos, non tamen transit ad fideicommissarios, cum [illegible] primum grauatum, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus de iure præsumitur hæreditarium.*
2 *Iuspatronatus, quando est hæreditarium, diuiditur in to. partes, quot sunt hæredes.*
3 *Literæ Apostolicæ quando sunt iustificatæ, habent executionem paratam.*
4 *Literæ Apostolicæ carentes debita iustificatione non gaudent executione parata.*
5 *Testamenti verba non possunt trahi ad substitutionem Fideicommissariam dum sunt verba directa.*
6 *Iuspatronatus est transitorium ad hæredes extraneos.*
7 *Iuspatronatus non est transitorium ad Fideicommissarios.*
8 *Iuspatronatus, quod non transeat in fideicommissarium, hoc non prouenit ex natura rei, sed ex præsumpta mente testantis.*
9 *Testator præsumitur, quod voluerit vt hæres grauatus restituat fideicommissario, bona, quæ afferunt lucrum pecuniarium.*
Non autem ea, quæ solum honorem afferunt, vt est Iuspatronatus.
10 *Iuspatronatus licet non transeat in fideicommissariũ, hoc tamen cessat, quando contraria est mens Testatoris.*
11 *Iuspatronatus potest etiam transire ad Fideicommissarios, dummodò forma primæ acquisitionis non repugnet.*
12 *Consensus Ordinarij, vt possit Iuspatronatus transire in Fideicommissarios requiritur vt sit expressus.*
13 *Consensus Ordinarij, vt possit transire Iuspatronatus in fideicommissarios præsumitur stante lapsu 30. annorum.*
14 *Consensus Ordinarij circa præsumptum consensum Ordinarij, stante lapsu 30. annorum, est sufficientis facultatis.*
15 *Præceptum Testatoris de adoptando est contra bonos mores.*
16 *Papa sine dubio potest commutare Testantium voluntates.*
17 *Iuspatronatus quando est hæreditarium, tunc exclusi ab hæreditate non admittuntur ad Iuspatronatus.*
18 *Ad Iuspatronatus ex propria persona, & independenter vocatus ei non obstat, quidquid alij disposuerint.*
19 *Verba, pro hæredibus, & successoribus quibuscumque intelligenda sunt prout de iure.*
20 *Interpretatio illa non est admittenda, quæ admitteret subitaneam repugnantiam, & correctionem.*

DECISIO DII.

CVm prouisi fuerint à Sede Apostolica de tribus Beneficijs controuersis sub inuocatione Beatæ Mariæ Virginis S. Nicolai, & S. Luciæ primo loco Io. Antonius Contardus Griffus tanquam præsentatus à medietate patronorum, & deinde Io: Franciscus Promontorius sub conditione, dummodo maioris partis patronorum accedat assensus; proposui dubium an, & quæ literæ Apostolicæ sint exequendæ, & ad fauorem Promontorij prodijt resolutio.

Existentia enim Iurispatronatus Laicalis Clericatus ipsius Promontorij, & valor per non excessum narratus in ducatis centum auri de Camera plenè iustificantur, & à Collitigante non reuocantur in dubium, sed difficultas restricta fuit ad qualitatem præsentationis ab vtroque obtentæ, an scilicet Contardus à medietate, vel potius Promontorius à maiori parte patronorum legitimè sit præsentatus, quod pendet à sequentibus.

Etenim Iuspatronatus controuersum prouenit ab Augustino Griffo, qui reliquerat quinque filios nempè Nicolaum, Io: Antonium Barnabam,
1 Hieronymum, & Fedrianum. Cumque dictum Iuspatronatus sit hæreditarium, vt etiam in dubio præsumitur *Clem. plures de Iurepatr. Calderin. cons.* 4. *eod. tit. Buratt. decis.* 183. *num.* 1. diuisum
2 remansit in quinque voces, quot erant d. eius filij, & hæredes iuxta celebre *cons. Anchar.* 355. *sub num.* 1. *vers. in contrarium est veritas*.

Vox Fedriani mortua Lepidia ab intestato deuenit in Felicitam Vrachiam, Catherinam, & Mariam eius filias, & hæredes. Felicita verò Monasterium ingrediens renunciauit omnia eius bona suis sororibus, Vracchina consimilem renunciationem fecit ad fauorem Nicolai, Io: Antonij Barnabæ, & Hieronymi eius Patruorum; Cumque Maria susceperit duas filias, nempè Claram, & Annam hæredem vniuersalem sibi instituit Claram, Catherina verò scripsit sibi hæredem dictam Annam filiam præfatæ Mariæ eius Sororis.

Vox Nicolai deuenit in Franciscum Griffum filium adoptiuum d. Catherinæ; quandoquidem ipse Nicolaus anno 1581. instituit hæredes vniuersales Io Antonium Barnabam, & Hieronymum fratres illisque facultatem tribuit casu quo non haberent filios masculos legitimos nec naturales adoptandi vnum filium masculum pro sustinenda Domo sua de Griffis, ad quem spectaret d. Iuspatronatus, sed dd. hæredes anno 1607. obtinuerunt à S. M. Paulo V. commutationem dictæ voluntatis, vt loco dictæ adoptionis succederet in vniuersa hæreditate, prout illius vigore actualiter nominauit dictum Franciscum Griffum eius filium adoptiuum.

Voces denique Io: Antonij, Barnabæ, & Hieronymi deuenerunt in supradictam Mariam, & subinde ipsa defuncta in prædictas Claram, & Annam eius filias vigore donationis ab eisdem factæ anno 1604. ad fauorem eiusdem Mariæ, & successiue ad fauorem eius filiorum masculorum, & in defectu masculorum ad fauorem eius filiarum fœminarum.

Patet igitur ex hac serie facti, quod ex prædictis quinque vocibus filiorum Augustini à quo prouenit Iuspatronatus controuersum Franciscus filius adoptiuus Catherinæ habet vnam vocem, quæ spectabat ad Nicolaum, nec non quartam partem tertiæ partis vocis Fedriani per Vracchinam renunciatæ quatuor suis Patruis.

Anna

Anna filia Mariæ vigore dictæ donationis ha-
bet vnam vocem cum dimidia illarum trium spe-
ctan. ad Io. Antonium Barnabam, & Hiero-
nymum, nec non vigore eiusdem donationis ha-
bet aliam vocem cum dimidia earundem trium
vocum Io: Antonij Barnabæ, & Hieronymi atq;
consimilem quartam partem cum dimidia dictæ
tertiæ partis vocis Fedriani renunciata per Vrac-
chinam, nec non tanquam hæres Mariæ habet
aliam tertiam partem eiusdem vocis Fedriani.

Vndè cum Promontorius præsentatus fuerit à
d. Francisco filio adoptiuo d. Catherinæ, & ab
Anna filia d. Mariæ eius *Summ. num. 2.* Contar-
dus verò præsentatus fuerit à sola Clara, iustifi-
catum remanet Promontorium esse præsentatum
à maiori parte patronorum, è contra verò Con-
3 tardum non habere præsentationem medietatis
illorum, & sic literæ Promontorij tanquam iusti-
ficatę sunt exequendæ *cap. si quando de rescript. cap.
si Capitulo ibique gloss. in verb. exequatur de præbend.
4 in 6.* Contardi verò tanquam carentes debita iu-
stificatione non merentur exequutionem iuxtà
cap. 2. de rescript.

Non obstat, quod Franciscus filius adoptiuus
ex d. dispositione Nicolai vocatus fuerit per fi-
deicommissariam, quia præter quod verba Testa-
5 menti potius importare videntur successionem
directam ibi: *il quale succeda in detta heredità &c.*
& ibi: *ma sia per quell'herede maschio, che faranno i
miei fratelli per sostentare la casa mia.* Licet Iuspa-
6 tronatus quamuis transitorium ad hæredes extra-
neos regulariter non transeat ad fideicommissa-
7 rium, sed restituta hęreditate remaneat penes hę-
redem directum, eiusque successores. *Lambertin.
de Iurepatr. 2. par. 1. lib. quæst. 2. art. 35. num. 1.
vers. tamen prædictis* attamen quia hoc non pro-
8 uenit ex natura rei; sed ex præsumpta voluntate
Testatoris, qui censetur voluisse restitui fidei-
commissario bona, & Iura afferentia commodum
9 pecuniarum, non autem ea, quæ ad solum hono-
rem pertinent. *Couar. var. resol. lib. 2. cap. 18. sub
num. 8. vers. posteriori Card. Mantic. de tacit. lib. 4.
tit. 12. num. 15. Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 11.
num. 3. Rota apud Modern. Pisan. de Iurepatr. decis.
24. num. 4.* vbicumque (prout hic) de voluntate
10 disponentis apparet transferendum in fideicom-
missarium etiam Iuspatronatus, vt clare legitur
in testamento d. Nicolai ibi: *E voglio, che detto
Iuspatronato vadi all'herede maschio che costituiran-
no li sudetti miei fratelli* receditur à d. regula, nec
11 dubitatur quin Iuspatronatus transeat cum fidei-
commisso, dùm expresè non repugnat formæ
primeuæ acquisitionis *Couar. d. cap. 18. sub d. nu.
8. Phanucc. in tract. diu. de Inuent. quæst. 243. nu. 6.
vers. ego autem Rota in Florentina Capellaniæ 29.
Maij 1634. coram Reuerendissimo D. meo Decano in
recent. decis. 542. ante num. 13. vers. non obstat par.
5. in Ariminen. Iurispatronatus 16. Nouembris 1635.
coram bon. me. Pirouano, in Bonon. Iurispatronatus
23. Ianuarij 1640. §. nam licet cum duobus seqq. &
in Maioricen. Beneficij 29. Iunij 1648. §. sine ipsius
coram R. P. D. meo Bichio*; Consensus autem Or-
12 dinarij omninò necessarius quando Iuspatrona-
tus nominatim, & principaliter transfertur in fi-
deicommissarium, vt in d. Florentina Capella-
13 niæ *num. 16.* sufficienter præsumitur per lapsum
30. annorum *Rota coram bon. me. Coccino decis. 106.
num. 11. coram Card. Caualer. decis. 265. numer. 5.*
14 Imò in casu nostro probatur ex sententia Vicarij
Sarzanæ, qui vocem Nicolai Francisco per Ca-
therinam nominando adiudicauit anno 1608. *d.
Summ. sub num. 3.* quem habuisse sufficientem fa-
cultatem idem lapsus 30. annorum ostendit, vt in
terminis respondit *Rota in Lauden. Iurispatr. 14. Iu-
nij 1641. coram bo. me. Merlino inter eius impress. de-
cis. 870 num. 9.*

Minusuè obstat, quod præceptum de adoptan-
15 do non teneat tanquam contra bonos mores *l.
Vxorem §. hæres ff. de leg. 3. Gabr. cons. 132. num. 73.
lib. 1.* Quia satis est, quod hæredes grauati hoc
16 onus acceptauerint, quodq; illud etiam Summus
Pontifex approbauerit mediante supradicta com-
mutatione voluntatis, quod sufficit, vt substi-
neatur *ad Text. in Clem. quia contingit de Relig. do-
mib. cap. nos quidem de testam. Buratt. decis. 883.
num. 1.*

Nec obstat, quod Maria communis Mater ex-
cluserit Annam à sua hęreditate relicta ei sola le-
17 gitima in omnibus verò bonis instituerit Cla-
ram, ideoque ad istam duntaxat pertinere de-
beant illæ tres voces Io. Antonij, Barnabę, & Hie-
ronymi. Quia cum donatio ab eis specifice facta
fuerit non ad solum fauorem Mariæ, sed specia-
liter etiam ad fauorem eius filiorum masculorum,
& in defectu masculorum fauore fœminarum ibi:
*non essendoui figli maschi, succedino le figliuole femine
di detta Maria in tutti li nostri beni Patrimoniali, &
Iuspatronati.* Vtique tam d. Clara, quam Anna
18 succedunt in dd. vocibus ex propria ipsarum per-
sona independenter à Maria prima Donataria,
*l. lex Vectigal. vbi Bart. Castr. & alij ff. de pignor. l. si
res 3. C. quib. mod. pign. vel hypoth. soluat Bertrand.
cons. 176. num. 4. lib. 3. Gratian. discept. 924. num.
33. & cap. 984. numer. 22. cum seq. Rota decis. 127.
num. 3. 4. & 5. par. 6. decis. 114. num. 2. par. 7. &
in Romana restitutionis dotis 30. Maij 1653. coram R.
P. D. meo Beuilaqua §. Et in hanc resolutionem vers.
verum etiam iuncto §. seq.* & quamuis in stipulatio-
ne adsint verba: *pro hæredibus, & successoribus qui-
buscumque* attamen intelligenda sunt, vt locum
19 habeant duntaxat in defectu filiarum expresè
vocatarũ ad euitandam contrarietatem, & repu-
20 gnantiam, quæ aliàs incontinenti resultaret, vt
respondit Rota *in Florentina Donationis, seu separa-
tionis Bonorum 2. Decembris 1650. coram R.P.D. meo
Pentingerio §. Nec ab hoc, & in Romana, seu Nepe-
sina restitutionis in integrum 4. Iunij proximi pręteriti
coram me §. non obstat, quod in instrumento, vers. vel
saltem*, & quatenus necessarium fuisset, quod fi-
liæ essent etiam hæredes, placuit responsio suffi-
cere, quod per Annam non steterit quominus sit
hæres Matris, vt post *Dec. in cons. 207. sub num. 8.
vers. Et hoc confirmatur in his terminis tradit Lotter.
de re benef. lib. 2. quæst. 11. num. 48.*

Sub ista autem donatione non fuit comprehen-
sa vox Nicolai, quia fuit restricta ab bona pro-
pria Donatorum, nec poterat illam comprehen-
dere cum ex specifica dispositione Nicolai ex fi-
deicommisso deuolenda erat ad filium adoptan-
dum, vt supra dictum est *l. vnum ex familia §. pri-
mo ff. de legat. 2. l. si quis ff de manumiss. Surd. decis.
93. num. 19. & 20. Rota decis. 375. num. 3. part. 1.
recent.*

Et ità vtraquè &c.

PALENTINA DECIMARVM.

Lunæ 24. Ianuarij 1656.

ARGVMENTVM.

Remissoria numquam venit concedenda super ma-
teria articulata, quando contrarium apparet ex
scri-

scripturis, quibus potius est credendum, & quando pars obtentis alijs remissorijs in partibus numquam super huiusmodi articulis Testes examinari curauit; præsertim si dicta Testium sint didicita per transportationem Actorum in Rota non attento prętextu, quod Testes magis explicent materiam articulatam, quando hæc maior explicatio consistit in solo cortice Verborum. Immemorabilis ad sui probationem requirit, quod nil visum, vel auditum fuerit in contrarium, & ex quibus probata.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria numquam conceditur, vbi contrarium apparet ex scripturis.*

2 *Cura habitualis Animarum dicitur esse panes illum, qui alieno nomine administratur non autem panes illum, qui alieno nomine administrat.*

3 *Remissoria non conceditur quando adsunt scripturæ, ex quibus possit haberi probatio.*

4 *Probatio per scripturas potius admittitur, quam probatio per Testes, quæ est minus certa, & minus tuta.*

5 *Remissoria denegatur, quando petens obtentis alijs remissorijs in alijs instantijs, numquam super talibus articulis Testes examinari curauit.*

6 *Parochus habet assistentiam Iuris tam in perceptione decimarum, quam in earum non solutione de bonis sitis intra limites suæ Parochiæ.*

7 *Declara hoc tantum procedere fauore illius, qui habet curam habitualem, non autem illius, qui nomine alieno, & ad alterius commodum illam exercet ad nutum.*

8 *Immemorabilis ad sui substantiam requirit, quod nil visum, vel auditum sit in contrarium.*

9 *Articuli semel admissi, non sunt denuo admittendi, sub prætextu, quod magis specificent materiam articulatam, vbi maior specificatio consistit in solo cortice verborum.*

10 *Et præsertim post didicita testificata per transportationem Actorum in Rota, quæ perneceſſe pandit nomina Testium.*

DECISIO DIII.

PRætendentibus Beneficiatis Ecclesiæ Oppidi de Osorno Palentinæ Diæcesis, quod Decimæ Bonorum relictorum, aut eis adiudicatorum pro legatis pijs, aut Capellanijs cum onere Missarum, vel suffragiorum reponendæ essent in quodam ipsorum horreo particulari separato à generali, & communi, cuius horrei communis Decimæ pro tertia parte assignantur Capitulo Cathedralis, pro alia tertia ipsis Beneficiatis, & reliqua tertia pars distribuitur inter fabricam Ecclesiæ, & Dominum temporalem eiusdem Oppidi; Capitulum nomine horrei communis litem contra eos introduxit anno 1648. & in partibus fuerunt latæ duæ sententiæ conformes ab Ordinario, & Metropolitano fauorabiles Capitulo quoad bona acquisita ab annis 34 citra ante motam litem, & fauorabiles Beneficiatis quoad bona acquisita ante dictos annos 34. cum supposito, quod respectu horum bonorum immemorabilem quasi possessionem haberent illorum decimas ad proprium commodum separandi ab horreo communi, sed deuoluta causa ad Rotam præuia decisione edita *coram R.P.D. meo Zarate* 14. *Maij* 1655. Capitulo decreta fuit manutentio, & deinde lata sententia confirmatoria prçcedentium in parte fauorabili eidem Capitulo, & reuocatoria in parte fauorabili Beneficiatis, à qua interposita appellatione, & causa mihi commissa cum clausula *consilio de tribus*, & facultate manutenendi quem de Iure Agentes pro Beneficiatis exhibitis sex articulis petierunt remissoriam, quam denegandam esse hodie Domini responderunt.

Duo enim præcipuè continentur in dictis articulis alterum quod cura animarum habitualis residet penes eorum Collegium, cuius Ecclesia habet limites distinctos, & separatos ab alijs Parochijs, actualis verò exercetur à duobus ex ipsis per eos Episcopo nominatis, & ab eodem Episcopo approbatis; alterum, quod existunt in quasi possessione immemorabili recondendi Decimas supradictorum Bonorum in ipsorum horreo particulari illasque inter se ipsos distribuendi absque vlla participatione Capituli, & Canonicorum Cathedralis.

Quoad primum respectu curæ habitualis denegata fuit remissoria ex receptissima conclusione,
1 quod illa non datur vbi contrarium probatur ex scripturis *Card. Seraph. decis.* 1460. *num.* 3. *Card. Mantic. decis.* 61. *num.* 6. cum duobus seqq. *Rota decis.* 235. *num.* 6. cum alijs allegatis *in Cæsaraugustana distributionum* 13. *Martij* 1643. §. *quæ conclusio vers. aut deponent coram me*. Apparet enim ex scripturis relatis *in Summ. num.* 10. quod Beneficiati ab Episcopo admittuntur ad curam animarum cum facultate illam administrandi ad eius libitum, & nomine ipsius, vndè excluditur, quod cura habitualis existat penes ipsorum Collegium & conuincitur, quod sit penes ipsum Episcopum,
2 quia dicitur esse penes illos, qui alieno nomine administratur, non autem penes illos, qui alieno nomine etiam administrant *Io. Andr. in cap. cum ignotes sub num.* 2. *vers. sed contra de præbend. Lotter. de re benef. lib.* 1. *quæst.* 20. *num.* 130. *Rota decis.* 2. *num.* 2. *de excess. Prælat. in nou. coram Card. Caual. decis.* 615. *num.* 1. *& in recent. decis.* 258. *num.* 3. *part.* 1.

Respectu verò actualis gratis allegatur, quod Episcopus deputet ad nominationem Beneficiatorum, quia in prædictis scripturis nunquam hoc exprimitur, prout exprimi debuisset, & sanè
3 cum huiusmodi prætensa nominatio fiat per scripturas non est danda remissoria, sed exhibendæ sunt ipsæ scripturæ dictam assertam nominationem continentes, quarum probatio dicitur sincerior,
4 & expeditior alia facienda per Testes, quæ est minus certa, & minus tuta, *Felyn. in cap.* 1. *num.* 4. *vers. ad probationem de appell. Rota dec.* 10. *num.* 6. *de offic. Delegat. in nou. Bellamer. decis.* 9. *num.* 1. *Rota decis.* 252. *num.* 2. *&* 3. *par.* 7. *& in dicta Cæsaraugustana Distributionum coram me* §. *Primus enim*.

Nec obstat, imò fauet Constitutio Synodalis continẽs, quod Episcopus tenetur aliquem ex Beneficiatis nominare ad Curã Animarum; si enim ipse illos nominare debet, excluditur prorsus prætensum Ius nominandi à Beneficiatis articulatum; Cumque ibidem subdatur quod in Ecclesijs non adsunt Beneficia deputata pro cura animarum, quodque Episcopo ob insufficientiam Beneficiatorum necesse est conducere Pastorem alienagenam, Inde destruitur intentio Beneficiatorum, atque concluditur Episcopum esse Dominum.

5 Et in hanc sententiam procliuiores iuerunt Domini, quia in duabus instantijs huius causæ in partibus agitatæ Beneficiati semper curarunt examinari Testes mediantibus remissorijs, & nunquam hoc articularunt *dicto Summario Capituli num.* 1.

num 1. & 5. quod indicat materiam potius esse imaginariam, quàm probabilem, vt pro denegãda remissoria ponderauit *Rota coram Caputaq. decis. 63. in princ. par. 3. Rota coram S. M. Gregor. decis. 174. num. 5. coram Buratt. decis. 23. num. 2. & in Cæsaraustana Beneficij de Linares* 10. *Februarij* 1643. *coram R. P. D. meo Bichio §. si autem*; Nec dicatur quod tunc tali probatione opus non fuerit, quia Beneficiatorum intentio fundamentum
6 duntaxat habere potest super assistentia Iuris, quam Parochus habet tam in perceptione Decimarum, quam in earum non solutione de bonis sitis intra limites suæ Parochiæ, quæ solum fauet
7 ei, qui habitualem curam habet, non autem ei, qui nomine alieno, & ad alterius commodum illam exercet ad nutum.
8 Quo verò ad secundum excluditur prætensa Immemorabilis ex dd. Constitutione Synodali, & antiqua sententia, quia ad sui substantiam requirit quod nil visum, vel auditum sit in contrarium, vt dixit *Rota coram S. M. Gregor. decis. 51. num. 3. & 4. ibique add. litera B. in recent. decis. 248. num. 7. part. 2. coram bon. mem. Merlino decis. 554. numer. 3. in Marsicen. Iurisdictionis 18. Februarij* 1647. *§. Tandem vers. omnisque penitus coram R. P. D. meo Bichio cum alijs allegatis in d. decis.* R. P. D. *mei Zarate §. penult. vers. etiamq.* vltra quod alias in partibus articulata fuit, & desuper examinati testes specificando in articulis immemorabilem possessionem etiam scientibus, & tolerantibus Capitulo, & Canonicis ibi: *Audientibus scientibus, nec non tolerantibus reliquis interessatis, nec non interesse habentibus super Decimis horrei communis Summ.*
9 *Capituli num.* 1. Quapropter admitti non possunt hodierni articuli sub prætextu, quod magis distinctè explicent hanc scientiam, quia huiusmodi maior distinctio consistit in solo cortice verborum, quod non sufficit, vt admissum fuit in *Fauentina Beneficij 27. Iunij 1644. coram me §. Præterea vers. Imò cum negari*. Præsertim cum dicta
10 Testium in partibus examinatorum didicita fuerint per transportationem actorum ad Rotam, quæ pernecesse pandit nomina Testium *S. M. Greg. decis. 583. num. 2. Rota in recent. decis. 41. num. 1. cum seqq. par. 7.*

Et ità vtraque &c.

MANTVANA BONORVM.

Ven. 28. Ianuarij 1656.

ARGVMENTVM.

Bona feudalia finita inuestitura ad dominum directum reuertuntur vna cum melioramentis, & licet sint redacta ad instar allodialium, non transeunt ad extraneos; liberatio bonorum à feudalitate dicitur nulla ex defectu euidentis vtilitatis Ecclesiæ dominæ directæ, ad quam considerandam, non primæua sterilitas bonorum, sed posterior fertilitas est attendenda; potest autem præteriti status feudalitatis per 30. annos cum bona fide à Prælato successore, quamuis scientiam habuerit de alienatione facta ab antecessore, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Bona emphyteutica reuertuntur ad dominum directum post obitum vltimi inuestiti, sine filijs, & descendentibus, pro quibus dumtaxat inuestitura illi concessa fuerat.*
2 *Feudalitas iuxtà consuetudinem status Mantuani æstimatur ad rationem quintæ partis veri valoris.*
3 *Feudalitas de Iure æstimatur ad rationem tertiæ partis veri valoris.*
4 *Canon pro inuestitura, valutatur ad rationem tertiæ partis veri valoris.*
5 *Valor probatus de annis longè antecedentibus, nil infert ad valorem currentem de tempore controuersiæ.*
6 *Executoris assertioni non statur, quoties affirmat contractum tendere in euidentem vtilitatem Ecclesiæ, sed vtilitas aliundè probanda est.*
7 *Inuestitura posterior facta de bonis tamquam melioratis est attendenda non autem antiqua facta de bonis infructiferis ad effectum agnoscendi an liberatio bonorum à vinculo feudalitatis fuerit vtilis nec ne Ecclesiæ dominæ directæ.*
8 *Bona emphyteutica attenta illorum sterilitate efficiuntur transitoria ad quoscunque hæredes, etiam extraneos, ob melioramenta desuper facta.*
9 *Declara hoc tantum procedere, quando adest sola primordialis inuestitura continens bona infructifera, secus si adsit noua concessio, quæ non contineat rem sterilem, sed fructiferam, & melioratam.*
10 *Bona emphyteutica stante pacto expresso de meliorando, & restrictione concessionis ad certas personas finita concessione ob deficientiam personarum vocatarum deuoluunt ad dominum directum vna cum melioramentis non obstante illorum sterilitate.*
11 *Feudalitas præscribitur per spatium 30. annorum cum bona fide.*
12 *Feudalitas non potest controuerti ab habente causam ab emphyteuta, qui bona tamquam feudalia acquisiuit, eorumque feudalitatem agnouit, & facto ipso approbauit.*
13 *Obseruantia contractus continuata donec vixit Prælatus alianans non nocet Ecclesiæ admodum læsæ, nec contra eam potest huiusmodi obseruantia allegari.*
14 *Successor, concedens Inuestituram bonorum tamquam feudalium non potest dici in mala fide impeditiua præscriptionis, licet habuerit scientiam illorum liberationis à feudalitate ab Antecessore facta dum potuit credere illorum liberationem fuisse nullam.*
15 *A mala fide regulariter excusat qualibet causa.*
16 Relatio *habita ad aliam inuestituram habet vim specifica repetitionis illius.*
17 *In transactionis annullatione, quis non tenetur habita restituere, nisi parte petente.*
18 *Bona feudalia in statu Mantuano, sunt redacta ad instar allodialium.*
19 *Bona feudalia licet ex consuetudine sint redacta ad instar allodialium, & sic transitoria ad extraneos, hoc tantum intelligitur durante inuestitura non autem ea finita.*
20 *Ampliа maximè stante clausula* saluo iure feudi *repetita in concessione.*

DECISIO DIV.

Steterunt DD. in decis. coram me 18. Maij 1654. quia clarum est bonum Ius mensæ Episcopalis Mantuæ super deuolutione Terrarum, de quibus agitur, in loco *dell'Angelo*, ob mortem Comitis Vincentij Cassini vltimi inuestiti sine filijs, vel
1 vlterioribus descendentibus vtriusque sexus, pro quibus tantummodo illarum inuestitura ipsi concessa fuerat, vt probant auctoritates in principio decisionis allegatæ.

Non obstat iterum adducta liberatio à vinculo feudalitatis de anno 1555. quia fuit nulla, & non habuit

habuit effectum, nullitas enim educitur ex defectu euidentis vtilitatis Ecclesiæ nàm pro bubulcis 1300. datæ fuerunt Ecclesiæ solum bubulcæ 29. & 2 tamen iuxtà stylum status Mantuani relatum à *Cyriac. contr.* 162. *sub num.* 20. feudalitas æstimatur ad rationem quintæ partis veri valoris, ad quam rationem Ecclesiæ ad minus debebantur bubulcæ 260. constituentes quintam partem dictarum bubulcarum 1300. Imò de Iure feudalita-
3 tem æstimari ad rationem tertię partis tradit *Rip. in l. naturaliter §. nihil commune num. 9. ff. de acquir. poss.* quem sequitur *Borgnin. Caualcan. decis. 36. nu. 5. par. 1. & decis. 1. sub num. 26. vers. vnde videmus*
4 *par. 2.* & ad istam rationem valutatur Canon, vt dictum fuit *in Romana Simulationis contractus 16. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Verospio §. Deniq; supposita vers. ac denique.*

Replicatio autem quod aliæ similes liberationes factæ fuerint per dictam mensam pro sola recompensa tertiæ partis vnius ducati pro qualibet bubulca, vt patet ex liberatione anni 1500. relata in *Summ. Marchionissæ num.* 3. & ex alia super qua scripserunt *Gozzad. cons. 73. & Dec. cons.* 409.
5 nullius est releuantiæ; Tum quia sunt de annis longè antecedentibus, à quibus inferri non potest ad valorem currentem de tempore controuersæ liberationis de anno 1555. *ad Text. in l. pretia rerum §. Vlt. ff. ad l. Falcid. & in l. 3. §. Diui ff. de Iur. feud.* Tùm etiam quia non docetur, quod bona in dd. liberationibus contenta eiusdem sint qualitatis ac nostra de quibus agitur sufficitque esse possibile, quod essent diuersæ qualitatis vt non constituant plenam probationem validitatis controuersæ liberationis, à qua nec releuatur Mar-
6 chionissa per assertionem exequutorum, quod illa tenderet in euidentem vtilitatem Ecclesiæ, quia illi non statur, sed aliundè concludenter præfata vtilitas probanda est *Dec. cons. 623. num. 14. Menoch. cons. 419. sub num. 28.* cum alijs allegatis *in Comen. dismembrationis 22. Iunij 1643. coram Eminentiss. D. Card. Corrado §. In proposito vers. nec eiusdem, & in Cusentina Canonicatus 5. Iunij 1649. coram* R. P. D. *meo Meltio §. non sufficit.*

Nec refert, quod tempore primæ concessionis dicta bona essent paludosa, inculta, & infructifera, vt propterea vtilitas fuerit Ecclesiæ consequi dictas bubulcas 29. sitas in loco fertilissimo fructiferas, & optimæ qualitatis: quia censuerunt Domini attendendas esse subsequentes concessiones factas de dictis bonis postquam meliorata, & ad fertilitatem redacta fuerunt; Cùm enim post primam concessionem deuoluta fuerint ad mensam vnacum melioramentis ob factam alienationem tanquam de liberis, & ob non renouatam illorum Inuestituram, qua deuolutione acceptata alios iterum de illis mensa inuestiuit anno 1537. nempè Hieronymum Piperarium, vtique non ampliùs antiqua Inuestitura, vel origo, sed posterior dicti
7 Piperarij facta tempore, quo bona fructifera erant attendenda est, vt post *Isern. & alios in cap. primo sub vers. dic ergo de Vassall. decrep. ætat.* respondit *Rota in Portuen. Stagni 10. Iunij 1641. coram Card. Panzirolo §. Nec refragatur,* & alijs relatis *in Romana Deuolutionis Domus 4. Decembris 1651. sub §. Ad pactum cum seqq. & 21. Iunij 1652. §. Quapropter coram R. P. D. meo Bichio, & 15. Iunij 1654. §. Denique non obstat coram* R. P. D. *meo Meltio.*
8 Et hinc etiam non refert, quod stante primordiali illorum sterilitate effecta fuerint transitoria ad quoscumque hæredes etiam extraneos ob melioramenta desuper facta; Quia vt dictum est, atten-
9 dendæ sunt subsequentes inuestituræ, quæ non continent rem sterilem, sed fructiferam, & melio-
10 ratam; Vltraquod stante pacto expresso de re melioranda, & restrictione nouæ concessionis ad certas personas, nempè descendẽtes sanguinis vtriusque sexus, allegata sterilitas nullius est momenti, quia finita concessione per deficientiam personarum vocatarum feudum deuoluitur ad Dominũ, vna cum melioramentis, vt respondit *Rota in Romana Domus 22. Aprilis 1644. coram D. Cardinali Cecchino §. secundo quia comprobata in puncto in dicta Romana Deuolutionis Domus 4. Decembris 1651. coram* R. P. D. *meo Bichio §. His positis vers. Partterque non meretur.*

Stante igitur prædicta nullitate adducta liberatio non habuit effectum; quia deinceps ab anno 1569. citra vsq; in præsens plures emanarunt successiuæ Inuestituræ tanquam de bonis feudalibus, & signanter vltima ad fauorem Com: Vincentij Cassini Authoris Marchionissæ Collitigantis. Inde enim in prima decisione sub §. *quoniam*, duo desumpta fuerunt etiam hodie à DD. comprobata, alterum quod à dicto anno 1569. legitimè sit præscriptus status iterum impressæ feudalitatis,
11 ad quem effectum sufficiunt 30. anni cum bona fide; Alterum quod Marchionissa habens causam
12 à dicto Inuestito, qui in vltimo statu bona controuersa tanquam feudalia acquisiuit, eorumque feudalitatem agnouit, & facto ipso approbauit, illam controuertere non possit ex Iuribus ibi allegatis.

Non obstat, quod ab anno 1555. vsque ad annum 1569. seruata fuerit liberatio, quodque successiui inteudantes essent in mala fide, tàm ob eius scientiam, quàm ob retentionem dictarum bubulcarũ 29. quæ in illius recompensam datę fuerunt.

Quoniam dicto tempore intermedio ab anno 1555. vsque ad annum 1569. vixit Prælatus, qui alienauit; Ideoque lapsus dicti temporis pro ob-
13 seruantia præfatæ liberationis attendi non valet in præiudicium Ecclesiæ admodum læsæ, vt benè respondit *Rota coram bon. me. Merlin. decis. 702. nu-*
14 *mer. 13. & 14.* In Episcopis verò successoribus, qui subsequentes fecerunt Inuestituras tanquam de re feudali considerari nequit aliqua mala fides impeditiua præscriptionis ob scientiam dictæ liberationis, quia potuerunt credere, vt declararunt in Inuestituris illam esse nullam, prout nulla fuit ex supra probatis, quod satis est ne dicantur
15 fuisse in mala fide, à qua regulariter quælibet causa excusat *l. Igitur §. qui potest ff. de liberal. caus. Dec. cons. 452. num. 4. Curt. Iun. cons. 19. num. 5. lib. primo Honded. cons. 42. num. 45. lib. 2. Buratt. decis. 182. num. 25.* Et quamuis huiusmodi declaratio respectu istius liberationis non legatur expressa in Inuestitura facta anno 1570. Erasmo Abduæ, quia tamen ibi explicita relatio habita fuit ad præce-
16 dentem Inuestituram concessam anno 1569. filijs Piperarij in qua insertus est libellus totaliter fundatus super nullitate dictæ liberationis huiusmodi relatio habet vim specificæ repetitionis illius, vt benè dictum fuit in *Romana Apothecarum 8. Iunij 1654. & 25. Iunij 1655. coram R. P. D. meo Bi-*
17 *chio,* Prædictas autem bubulcas 29. in recompensam habitas dicti Episcopi non tenebantur restituere, nisi parte petente *Gabr. de transact. conclus. prima num. 51. Rot. decis. 810. num. 2. par. prima diuers. & in recent. decis. 315. num. 16. par. 5.*

Demum non refert, quod in statu Mantuano ex

18 ex antiqua consuetudine bona feudalia redacta sint ad instar allodialium, vt firmatur in alia *decisione* §. *Quia omissis*; Quoniam exinde prætendi non potest, quod finita inuestitura per mortem Vincentij sine filijs, vel descendentibus vtriusque sexus potuerit ipse de eis disponere ad fauorem vxoris eam instituendo hæredem vniuersalem;
19 Qualitas enim illa allodialitatis ex præfata consuetudine resultans procedit inuestitura durante, non autem ea finita, attenta præsertim clausula:
20 *saluo iure feudi* ibidem repetita, vt notat *Bursatt. 137. num. 13. & 14. Rota dec. 167. num. 43. par. 5. rec.*

Cæteris satisfacit prima decisio, cuius fundamenta DD. visa fuerunt subsistere.

Et ità vtraque &c.

TERRACINEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 28. Ianuarij 1656.

ARGVMENTVM.

Filius Hæres grauatus præsumitur bona alienata elegisse pro eius legitima. Ideoque Emptor est tutus aduersus Fideicommissarium agentem *ex remed. l. fin.* hocque licet filius Inuentarium non confecerit, dummodo vlterius non concurrant alienationes, nec sufficit sola Hypotheca, & obligatio, sed requiritur effectiua alienatio, cum translatione dominij, & quænam in legitimam veniant imputanda. Res iudicata resultat, siue quando appellans post habitos, à Iudice reuerentiales in forma non curauit infra decendium causam committi, nec aliquas fecit diligentias pro commissione impetranda, siue quando post interpositam appellationem per annum, aut biennium nihil fuit actum in causa, nec prorogata fatalia.

SVMMARIVM.

1 *Res iudicata resultat, dum appellans post habitos à Iudice reuerentiales in forma non curauit infra decendium à die dictorum reuerentialium causam committi, nec aliquas fecit deligentias pro commissione impetranda.*
2 *Res iudicata resultat, dum per Annum, vel biennium post interpositam appellationem nihil fuit actum in causa, nec prorogata fatalia.*
3 *Filius Hæres grauatus censetur bona alienata elegisse in eius legitimam.*
4 *Legitima non recipit aliquod onus.*
5 *Tertius possessor potest impedire Fideicommissario auocationem bonorum fideicommissi exceptione detractionis legitimæ debitæ eius Authori.*
6 *Grauatus licet Inuentarium non fecerit, satis est quod aliunde constet de statu integræ hæreditatis, ne perdat eius detractiones.*
7 *Filius Hæres grauatus ob solam omissionem Inuentarij non amittit legitimam.*
8 *Filius Hæres grauatus tenetur imputare in legitimam semouentia quatenus per eum alienata probentur, & ab eo pretium receptum.*
9 *Grauatus tenetur imputare in eius detractiones semouentia, si deperdita aut perempta iustificentur eius culpa.*
10 *Grauatus non tenetur imputare in eius detractiones Credita Hæreditaria, nisi constet de illorum existentia, quodque grauatus illa exegerit, vel illorum exactionem neglexerit, ita vt propria culpa effecta fuerint inexigibilia.*
11 *Administratio ei referenda est cuius nomine, & commodo administratur non autem ei, qui administrat.*
12 *Filius Hæres grauatus non censetur legitimam consumpsisse ex sola hypotheca, & obligatione bonorum Fideicommissi, sed vlterius requiritur effectiua alienatio cum translatione dominij.*
13 *Emens ab Hærede grauato habet hypothecata omnia eius bona pro euictione, & per consequens etiam Iura legitimæ eidem debitæ.*
14 *Emens bona Fideicommissi ab Herede grauato tutus est ex Iure legitimæ eidem debitæ aduersus fideicommissarios, ne ab ipso auocetur dominium bonorum actualiter ipsius fauore translatum.*
15 *Confessio venditionis inscio emptore facta eidem emptori non nocet.*
16 *Vxor habet hypothecata pro sua dote omnia bona eius viri.*
17 *Fideicommissum à Viro ordinatum non præiudicat hypothecæ, quam habet vxor pro sua dote super bonis eiusdem.*

DECISIO DV.

ANtonius Gilius vti vocatus ad fideicommissum quondam Iulij de Gilijs eius Aui ex remedio *l. fin. C. de Edict. Diu. Adrian. tollen.* egit pro immissione in possessionem Tenutæ, seù Casalis vulgò dicti *la Tenuta Commune* modo possessi per Ven. Collegium Societatis IESV Ciuitatis Sitiæ, & à Iudice deputato ab AC. reportauit sententiam contrariam, & causa mihi commissa dubitaui an constet de re iudicata, vel potius danda sit Immissio, negatiuè verò quoad secundam responsum fuit.

1 Etenim res iudicata resultat siue ex quo appellans habuit à Iudice pro responsione de Apostolis Reuerentiales in forma *Summario Collegij num. 12.* & infra decendium à die, dd. Reuerentialium, non curauit causam committi, nec aliquas fecit diligentias pro commissione impetranda, vt opus est, *Cossad. dec. 4. ante num. primum de appell. Caputaq. dec. 31. num. primo & per tot par. prima Cas. de Graff. dec. 3. num. primo de reb. Eccles. non alien.* Rota *coram Buratt. dec. 764. num. primo* & alijs relatis in *Tudertina Successionis 4. Iulij 1653. coram me §. primo & 2.* siue etiam quia sententia lata fuit 28. *Ianuarij* 1642. & appellatio interposita 6. *Februarij*
2 *sequentis*, & deinde non solum per annum, aut biennium, sed nec per decennium quidquam actũ in causa, nec prorogata fatalia *c. cum sit Romana extr. de appell. Vestr. in prax. lib. 3. cap. 5. n. 2. Rota decis. 476. num. primo & dec. 548. num. 2. par. 8. recent. cum alijs in Caietana Bonorum 3. Decembris 1646. coram me §. appellarant.*

Immissio autem non competit, & ex hoc educitur Iustitia sententiæ, cuius validitas non controuertitur, quia admisso etiam fideicommisso, eiusque purificatione ad fauorem Actoris, ac identitate huius Tenutæ, seù Casalis de quo agitur, nihilominùs non est locus Immissioni, quia venditum fuit anno 1662. per Mutium filium grauatum dicti Iulij fideicommittentis pretio scutorũ 3000. Io: Baptistæ Garzonio Authori Collegij possessoris, dictæque venditioni accesserunt, & euictionem promiserunt, tàm Altissima Mater, & Ioanna Pilouia vxor dicti Mutij, quam Nicolaus hæres Marci Antonij filij pariter, & hæredis grauati eiusdem fideicommittentis *dicto Summario numer. 9.* Hinc enim per huiusmodi vendi-
3 tionem censetur electum in legitimam *l. Marcellus §. res quæ ff. ad Sen. Consult. Trebell. Rota coram fa. me. Greg. decis. 580. num. 2.* & alijs adductis in *Romana Fideicommissi de Candidis 10. Martij 1649. coram R.P.D. meo Verospio §. primo*, quæ non reci-
4 pit aliquod onus, *vulg. l. quoniam in prioribus C. de*

de inoffic. Testam. Merlin. decis. 39. num. 2. & iuxtà statum hæreditatis dicti Testatoris præcedenter firmatum à dictis Mutio, Marco Antonio, & Octauiano fratribus, pro rata eorundem Mutij, & Marci Antonij ascendebat ad scuta 3733. & baioc. 33.
5 *eodem Summ. num. 6.* Ideoque tertius Possessor hac exceptione se tueri potest, & auocationem fideicommissario impedire, vt tradit *Bart. in l. si tertius num. 3. ff. de aqu. pluu. arcen.* Rip. *in l. in quartam num. 4. ff. ad l. falcid. Surd. cons. 576. num. 41. Peregrin. de fideic. art. 39. num. 4. in fine Rota coram Merlin. d. decis. 39. num. 3. & 4. & in dicta* Romana *Fideicommissi de Candidis dicto §. primo vers. Itaut Tertij comprobata in Perusina Bonorum 30. Maij 1650. §. Pro intelligentia enim, & in Perusina Fideicommissi de Rodulphis 14. Iunij 1652. §. quoniam alienationes vers. 4 quod feruli coram me.*

Non obstat, quod dicti hæredes grauati non fecerint Inuentarium, tùm quia satis est, quod de
6 statu integræ hæreditatis appareat per dictum Instrumentum ab eis concorditer celebratum, ac relatum in *Summario dicto nu. 6.* vt tradit *Cyriac. contr. for. contr. 5. num. 18. & 21.* & declarando contrarias decisiones firmatum fuit *in dicta Perusina Bonorum §. quoverò ad modicitatem vers. obiectum enim, & in dicta Perusina Fideicommissi de Rodulphis dicto §. quoniam alienationes, vers. tertio quod dicta.* Tum etiã
7 filius ob solam omissionem Inuentarij non amittit legitimam *Castr. in l. ab omnibus §. fin. sub nu. 2. ff. de legat. primo & in l. ita tamen §. si Trebelliano ff. ad Trebell. cum concordantibus allegatis in dicta Romana Fideicommissi de Candidis §. neque ijdem, & in dicta Perusina Bonorum §. Legitimam vero vers. Licet enim.*

Gratisque dicitur Legitimam Mutio debitam consumptam fuisse in semouentibus hæreditarijs in dicto Instrumento ipsi assignatis, in creditis pariter hæreditarijs, quorum exactionem Testator ipsi demandauit cum conditione, quod teneretur de proprio si illa neglexisset, & demùm ex administratione omnium bonorum hæreditariorum illius ab eo gesta.

8 Quoniam semouentia non imputantur in legitimam, nisi probentur alienata per hæredem grauatum, & ab eo pretium receptum, vel deperdita,
9 aut perempta iustificentur eius culpa, vt optimè explicat *gloss. in l. deducta §. ante diem verb. eorum ff. ad Trebell. ibique Alex sub num. 3. vers. vnde subsistuendo* vbi reprobat *Cumanum* contrarium sentientem *Peregrin. de fideic. art. 10. num. 44. vers. verum Cumani Mangil. de imput. quæst. 136. nu. 78. vers. contrarium tamen verius est, Merlin. de legit. lib. 2. tit. 2. quæst. 6. num. 2. & num. 9.* Parique modo non
10 possunt in eam imputari afferta credita hæreditaria, nisi constet de illorum existentia, quodque Mutius illa exegerit, vel ipsorum exactionem neglexerit, itaut propria culpa effecta sint inexigibilia *l. in quartam 91. vbi DD. ff. ad l. falcid. Surd. cons. 472. num. 28. Gratian. discept. 215. num. 9. Andr. dec. 8. num. 4. & Rota in Bonon. Bonorum 18. Martij 1652. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. non obstat exceptio*; Administratio autem cum ab eo
11 facta fuerit nomine, & ad commodum altissimæ Matris, ipsi, non autem Mutio referenda est *l. si hæres Testamento ff. de act. empt. & l. Item eorum §. si Decuriones ff. quod cuiusque vniuers. nom. Rota coram bon. mem. Merlin. dec. 887. num. 3. & 4.*

Nec refert, quod ante præfatam alienationem omnia sua bona, Iura, & actiones hypothecauerit ad fauorem suæ vxoris, quià non inde cense-
12 tur legitimam consumpsisse, cùm ad istum effectum non sufficiat sola obligatio, & hypotheca bonorum, sed vlterius requiratur effectiua alienatio cum actuali translatione Dominij, *Cephal. cons. 189. num. 19. & seqq. Peregrin. vbi supra art. 39. num. 8. & 9. Rota coram bon. mem. Merlin d. decis. 39. num. 10. in Romana Vineæ 10. Februarij 1644. coram R. P. D. meo Bichio §. neque competit circa finem, & in dicta Perusina Bonorum coram me §. quia ad effectum.*

Respectu autem legitimæ debitæ Marco-Antonio non obstat, imò fauet decisio *in Terracinen. Bonorum 12. Decembris 1650. coram Eminentissimo D. Cardinali Ottibono §. minus dici potest*, firmans quod Nicolaus eius hæres, & si consenserit dictæ venditioni, cum pretium illius integraliter peruenerit ad manus Mutij possit nihilominus legitimã consequi aduersus fideicommissarium super alijs bonis, quia ibidem simul firmatur, quod consensus, & promissio Nicolai inducit omnimodam, & totalem cessionem eius iurium ad fauorem emptoris, cuius fauore translatum fuit actuale Dominium, itaut idem emptor molestari non valeat,
13 quapropter cum ipse ex illius consensu, & promissione de euictione hypothecata habeat omnia eius bona, & iura, ac per consequens etiam iura legitimæ suo authori debitæ *Anchar. cons. 101. numer. 8. Fab. de Ann. cons. 76. num. 3. & 5. Menoch. consil. 77. num. primo Card. Mantic. de tacit. lib. 13. tit. 8. num. 19. Magon. dec. Florent. 10. num. 10.* cum concordantibus allegatis in *Anconitana Bonorum 25. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Bichio §. Rursus non*
14 *obstat in fine*; Vtraque ex iure eiusdem legitimæ tutus est aduersus fideicommissarios, ne ab ipso per eos auocetur dominium actualiter ipsius fauore translatum, eidemque nocere non potest poste-
15 rior assignatio legitimæ in alijs bonis facta eidẽ promittenti, cum facta fuerit ipso emptore, & possessore inscio ad tradita per *Castr. in l. facta §. si hæres num. 4. ff. ad Trebell. Ofasch. dec. 45. nu. 7. Buratt. dec. 470. num. 5. & 6. Rota in Assisien. Census 23 Ianuarij 1654. coram R. P. D. meo Bichio §. Idem respondetur vers. Eo minus.*

Prætereà iuuatur etiam Collegium Iuribus dotalibus dictæ Altissimæ Vxoris fideicommittentis quæ etiam, vt dictum est, dictæ Venditioni accessit, ac de euictione promisit, habetque pro sua
16 Dote hypothecata omnia bona eius Viri, cui hypothecæ per subsequens illius fideicommissum nõ
17 fuit præiudicatum *l. filius familias §. Diui il secondo ff. de legat. primo l. peto §. Prædium ff. de legat. 2. Soccin. Iun. cons. 170. num. 5. lib. 2. Gabr. cons. 93. nu. 3. lib. 2. Rota coram fa. me. Greg. decis. 266. num. primo, & decis. 421. num. 3.*

Et ità vtraque &c.

BENEVENTANA IVRISDICTIONIS.

Lunæ 31. Ianuarij 1656.

ARGVMENTVM.

Episcopus habet fundatam intentionem in assistentia Iuris super omnimoda Iurisdictione in locis sitis intra fines illius Diæcesis, illique mandatum de manutenendo est concedendum, nisi aliquis alius per Immemorabilem illius Iurisdictionem præscripserit, quæ tamen Immemorabilis numquam dicitur iustificata, concurrente dumtaxat vnico actu in contrarium, & quænam sint requisita ad probandam Immemorabilem necessaria. ab hac autem Immemorabili, tempus Sedis Episcopalis vacantis, & litis est detrahendum, & an-

curso, Testes non attingerent, vt opus est, annum
5 54. siue ex quo constet de initio per dictas Constitutiones anni 1355. nam principium litis non est sumendum à dicto anno 1601. sed ab anno 1646. cum tunc impetrata fuerit sola, commissio Iactationis, & Iactationum, *Summar, D. Archi-*
6 *episcopi num.* 8. quæ Impetrantem facit Reum, non Actorem, *Rota in Placentina Capellaniæ* 8. *Nouembris* 1602. *coram Card. Pamphilio Seniore* §. *quod enim, & coram Card. Caual. decis.* 587. *num. primo,*
7 & nec minus apparet reproducta præuia citatione ad dicendum contra, vt requiritur ad effectum
8 introducendi litem; Nam alias Impetrans potuit pęnitere, prout pęnituisse censetur, dum non citauit ad dicendum contra vt dixit *Rota coram Buratto decis.* 138. *num.* 2. *&* 3. *cum seqq. In Beneuentana Attentatorum* 2. *Decembris* 1648. *coram* R. P. D. *meo Peutingerio* §. *Attentata verò, in Reginen. attentatorum* 12. *Decembris* 1653. *coram R.P.D. meo Bichio* §. *Secundo quod, & in Romana Legati* 4. *Iulij* 1642. §. *Primo, & per tot. & in Comen. Canonicatus* 16. *Martij* 1654. *sub* §. *Licet enim cum seqq.*
9 *coram me*; Constitutiones verò, quod Archidiaconus habet Iurisdictionem non excludunt pernecesse, quod etiam ante habuerit, & sic cum non contineat necessariò acquisitionis initium, compatibiles sunt cum Immemorabili, eique famulantur, adeoquod vtrumque possit allegari *cap. cum persona de priuil. in* 6. *ibique gloss. in verb. monitus, Rota in Toletana Decimarum* 16. *Martij* 1648. *coram R. P. D. meo Celso* §. *Exhibitio verò, in Astoricen. Decimarum.* 1. *Iulij* 1652. *coram* R.P.D. *meo Bichio* §. *Aduerterunt, & in d. Cauen. Collationis Ordinum* §. *Ad eliciendam vers. exindè verò.*

Attamen quia pro parte D. Archiepiscopi iustificantur plures actus iurisdictionales in Castris controuersis ab eo, eiusque Antecessoribus exerciti ipsius *Summario num.* 1. exinde sine dubio Im-
10 memorabilis euertitur, quia de essentia requirit, quod nihil vnquam dictum fuerit in contrarium, vt dixit *Rota coram S. M. Gregor. decis.* 51. *num.* 3. *&* 4. *ibique Add. litera B. in recent. decis.* 284. *n.* 7. *par.* 2. *coram bon. mem. Merlin. decis.* 554. *num.* 3. *& in Marsicen. Iurisdictionis* 18. *Februarij* 1647. §. *Tandem sententia vers. omnisque penitus, &* 11. *Decembris eiusdem anni* §. *Ad euitandam coram R. P.D.*
11 *meo Bichio*; Quatenus autem prædicti Testes Archidiaconi ausi fuerint contrarium affirmare, vel conuincuntur mendaces, vel saltem deteguntur non benè informati, quod sufficit ad excluden. ex eis Immemorabilem, vt rectè in terminis respondit *Rota coram S. M. Gregor. dec.* 325. *n.* 18. *cum seqq.*

Et quamuis nonnulli ex dictis actibus pro D. Archiepiscopo adductis patiantur aliquam difficultatem, nempè mandata relaxata vigore obligationis Cameralis, vel contra personas subditas Archiepiscopi, & Processus Criminales pro delictis, quæ non probantur commissa in locis controuersis.

Cęteri tamen actus visi fuerunt releuantissimi, videlicet Visitationes annorũ 1521. 1551. 1556. & 1560. quæ sunt ante Sacrum Concilium Tridentinum, & aliæ de annis 1575. 1590. & 1592. *dicto secundo Summario D. Archiepiscopi num.* 1. citationes tam in Ciuilibus, quam in Criminalibus coram Archiepiscopis exequutæ in locis controuersis *primo Summario D. Archiepiscopi sub n.* 2. *& num.* 3. *litera C.* literæ dimissoriales Clericis horum Castrorum ad ordines suscipiendos concessæ ab Archiepiscopis, quas etiam fatentur Testes Archidiaconi, nempè tertius iuxta 13. ibi: *Circa li concorsi delle Chiese, e le dimissorie ad ordines già l' hò detto, che le faceuano l' Arciuescoui &c.* & septimus iuxta 11. ibi: *l' ordinationi de' Preti, e Dimissorie per ordinarsi le faceuano parimente l' Arciuescoui, e questo Io lo sò, perche Io ancora hò hauuto la dimissoria dal Signor Cardinal Arrigoni già Arciuescouo &c.*

Item condemnatio ad Triremes Thomæ Gagliardi, necnon excommunicatio Prosperi Alderici de Cercello ob violentam manuum iniectionem in personam Ioannis Baptistæ Sauoni Diaconi dictæ Terræ Cercelli, *dicto Summario D. Archiepiscopi sub dicto num.* 1. *in fine*; Atque executiones Dispensationum Matrimonialium *num.* 6. Exactiones pro Seminario, contributiones subsidij, reuisiones computorum, concursus ad Parochiales, ordinationes Clericorum, deputationes Sacerdotum ad Curam Animarum, & collationes Sacramenti Confirmationis, aliique actus ponderati in *dicta prima decis. D. mei Zarat sub* §.
12 *Cessantibus itaque*; Isti enim actus exuberant, quia ad effectum euertendi, & interrumpendi Immemorabilem sufficit vnicus actus illi contrarius, *Scrader. de feud. par.* 10. *sect.* 20. *numer.* 157. *Bero. cons.* 5. *num.* 23. *lib.* 1. *Add. ad S.M. Greg. dec.* 162. *num.* 15. *Rota in dicta Marsicen. Iurisdictionis* 18. *Februarij* 1647. *coram R.P.D. meo Bichio d.* §. *Tandem sententia, vers. Et vnicus.*
13 Scripturæ verò illos comprobantes vti extractæ ab Archiuio publico Archiepiscopali per Notarium Successorem optimè probant etiam sine compulsoria, & citatione Partis, *Caputaq. decis.* 351. *num.* 4. *par.* 2. *Rota coram S.M. Gregor. dec.* 3. *num.* 1. *&* 2. *ibique Add. litera A. & coram Buratt.*
14 *decis.* 337. *num.* 29. *& decis.* 856. *num.* 8. vbi quod statur illius assertioni, quod sit Notarius, & Successor.

Indeque exclusa Immemorabili nullius sunt releuantiæ enunciatiuæ, Collationes Beneficiorum, aliique actus pro Archidiacono ponderati; Tum quia singuli bene tolluntur in *secunda decisione D. mei Zarat* §. *Nec magis cum seqq.* Tum quia scripturæ pro illorum iustificatione adductæ non fuerunt extractæ ab aliquo Archiuio publico, sed
15 à particularibus Ædibus Archidiaconi; Tum etiam quia semper præferendi sunt actus Archiepiscopi, quibus arridet Iuris assistentia, *Innoc. in cap. Auditis num.* 4. *de præscript. Comitul. dec.* 26. *num.* 3. *San. Mem. Gregor. decis.* 51. *n.* 2. *cum alijs allegatis in eadem Marsicen. Iurisdictionis* 26. *Maij* 1651. §. *Non etiam vers. Verum quia coram Eminentissimo D. Card. Corrado.*
16 Quinimo pro conseruatione eius vniuersalis Iurisdictionis sufficit D. Archiepiscopo etiam minimum actum exercuisse *Rota coram Buratt. decis.* 912. *num.* 8. *apud Posth. de manut. decis.* 310. *nu.* 9. *& in dicta Marsicen. dicto* §. *Tandem sententia versic.*
17 *cum pro conseruatione.* Adductæ autem confessiones Archiepiscoporum Ecclesiæ non præiudicant, *cap. Præsertim de Testib. Rota decis.* 290. *num.* 19. *&* 20. *par.* 8. *recent. cum alijs allegatis in secunda decisione D. mei Zarat* §. *Ceteri verò, vers. Præter quam.*

Vlterius addebatur, quod omnes prædicti Testes Archidiaconi patiuntur multas releuantes exceptiones, & signanter secundus, & sextus ætatem sufficientem haben. pro probanda Immemorabili redarguuntur de errore; secundus enim affirmat

affirmat iuxtà octauum Interrogatorium, Archiepiscopos numquam in dictis locis fecisse aliquos actus iurisdictionales, & tamen ipse interfuit Visitationi factæ per Archiepiscopum Palumbaram anno 1596. prout etiam interfuerunt alij, à quibus ipse asseruit audiuisse Archiepiscopos nullos actus ibidem peregisse *d. secundo Summ. num. 1. Litera A.* Sextus verò iuxtà nonum asse-
18 ruit Archidiaconos fecisse concursus, & tamen contrarium deponunt omnes alij Testes, atque contrarium articulauit ipsemet Archidiaconus in articulis, super quibus dd. Testes fuerunt examinati, cui propterea non creditur *Rota decis. 216. num. 4. par. 1. recent. coram Card. Seraph. dec. 437. num. 7. coram San. Mem. Greg. decis. 353. num. 2. & in Camerinen. Pensionis 25. Iunij 1640. coram R.P.D. meo Bichio §. Et omnes.*

Circa collationes autem Beneficiorum iterum dixerunt Domini, quod particulariter videatur, vt in *d. secunda decis. D. mei Zarat. § ultimo.*

Et ità vtraque &c.

PLACENTINA BONORVM.

Ven. 4. Februarij 1656.

ARGVMENTVM.

Primogenitura dicitur instituta ex substitutione à Testatore facta de Primogenito in Primogenitum, Substitutio proximiorum de Domo, & familia licet regulariter euanescat vno semel admisso proximiore, vbi non adsunt verba tractum temporis successiuum denotantia, hoc tamen non procedit si ex legitimis coniecturis appareat Testatorem voluisse perpetuum, & successiuum fideicommissum ordinatum in casu, quo Hæres institutus decederet siue filijs, & absque Testamento expirat condito Testamento per Hæredem, licet sine filijs decesserit. Facultas alienandi an sit compatibilis cum Fideicommisso; & quomodo.

SVMMARIVM.

1 *Primogenitura resultat ex substitutione facta de Primogenito, in Primogenitum.*

2 *Substitutio facta proximioribus de familia absque Verbis denotantibus tractum temporis successiuum, perpetuitatem, & continuationem regulariter euanescit vno semel admisso.*

3 *Limita hoc non procedere, si ex verbis Testamenti, vel ex legitimis coniecturis appareat Testatorem etiam ad vlteriores proximiores suam volũtatem extendisse, & inter omnes vlouisse successiuum ordinare fideicommissum.*

4 *Substitutio proximiorum de familia non euanescit in primo admisso, nec restringitur ad solos descendentes illius per lineam directam, sed omnes Proximiores etiam per transuersum illorumque Descendentes comprehendit, quando ex legitimis coniecturis apparet Testatorem voluisse inter omnes successiuum ordinare fideicommissum.*

5 *Proximiores censentur perpetuo, & successiue vocati per Fideicommissum, quando Testator voluit eius bona semper remanere apud Proximiores de Primogenito in Primogenitum.*

6 *Substitutio proximiorum non expirat in primo admisso quando Testator illos vocauit per dictionem semper.*

7 *Proximiores vbi fuerunt à Testatore vocati in numero plurali illorum substitutio non expirat in primo admisso.*

8 *Proximiores, vbi fuerunt vocati cum denominatione de Domo, & familia, hoc ostendit illos non fuisse à Testatore consideratos tamquam Personas particulares propter se, sed propter Parentelam, Agnationem, & familiam suam.*

9 *Dictio vt supra repetit nedum qualitatem praecedentium substitutionum, sed etiam numerum personarum, ita vt sicut fuit perpetua, & indefinita substitutio antededens, ita subsequens censeatur.*

10 *Proximiores quando fuerũt vocati, & prima linea vix fuit capta, quia primus admissus decessit sine liberis, tunc facilius admitti debet vocatio secunda linea, siue expressa sit, siue veniat in necessariam consequentiam expressarum.*

11 *Dictiones tunc & eo casu efficiunt quidem, vt proximiores intelligantur vocati, qui de tempore purificatæ conditionis tales fuerint, sed non restringunt illorum vocationem ad primos, ita vt vlteriores illis defectis succedere non valeant.*

12 *Declara hoc tantum procedere, dum ex verbis, totoque Testamenti contextu colligitur Testatorem voluisse etiam vocare subsequentes proximiores, illorumque descendentes etiam per transuersum.*

13 *Dictiones tunc in eo casu regulantur à verisimili mente Testatoris.*

14 *Verba, quæ alias possent recipere possibilem intellectum de successione reciprocè inter Personas vnius lineæ trahuntur etiam ad reciprocam inter lineas diuersas propter necessitatem implendi voluntatem Testatoris.*

15 *Iudex censetur condemnare pro vt de Iure.*

16 *Verba sententiæ recipiunt interpretationem ex Iure.*

17 *Immissio censetur à Iudice concessa pro illa dumtaxat portione, pro qua fuit actum.*

18 *Fideicommissum ordinatum in casu, quo hæres institutus, vel sine filijs decederet, vel absque Testamento, expirat condito Testamento, & exclusus remanet substitutus.*

19 *Legitima debetur filio libera ab omni onere, nec super ea potest ordinari fideicommissum.*

20 *Alienationis prohibitio per Fideicommittentem ad certum tempus restricta eo elapso nom censetur permissa, sed durat prohibitio legalis ex fideicommisso resultans.*

21 *Alienatio per Fideicommittentem hæredi prohibita, nisi inter filios, & descendentes, censetur respectu filiorum, & descendentium permissa.*

22 *Alienandi facultas à Testatore permissa fauore certarum Personarum est compatibilis, cum Fideicommisso, quod videtur conceptum sub conditione, si non sequatur alienatio, vel restringitur ad bona, quæ non fuerunt alienata.*

23 *Alienatio facta in personas a Testatore contemplatas, perinde est, ac si ab ipsomet Testatore facta fuisset.*

24 *Legitima non trahitur ex Fideicommisso particulari.*

25 *Detractio legitimæ tanto minus per fideicõmittentem censetur prohibita, dum nec etiam fuit prohibita alienatio, immò expressè fauore certarum Personarum permissa.*

26 *Immissio ex fideicommisso claro, & probato ne impediatur ex antiquiori Fideicõmisso satis est, quod illius exceptio reddatur turbida.*

27 *Identitas Bonorum fideicommittentis optimè probatur ex Inuentario confecto ab eius Herede grauato*

DECISIO DVII.

Sententia rotali pronunciatum fuit purificatas esse ad fauorem Nicolai Hieronymi filij Primogeniti q. Antonij Primogeniti q. Alphonsi de Ferrarijs Primogenituras institutas anno 1557. à Ioseph, & Anno 1606. à Nicolao I. C. eiusdem fami-

familię, atque ad eiusdem pariter, & Caroli sui fratris fauorem, purificatum esse fideicommissum vniuersale ab eodem Nicolao institutum dicto Anno 1606. & sic eidem Nicolao Hieronymo vigore dd. Primogeniturarum dandam esse Immissionem in possessionem omnium Bonorum illis subiectorum, & signantèr in possessionem vnius Prędij in vocabulo *la Casa de' Gobbi* perticarum in totum 239, siti in pertinentijs Momiliani, & Roueti subiecti Primogeniturae Iosephi, & vigore praefati fideicommissi vniuersalis dandam esse Immissionem Nicolao Hieronymo, & Carolo eius Fratri in omnibus bonis illi suppositis pro duabus ex quinque partibus pro indiuiso. Cumque coram me dubitaretur an sententia rotalis esset confirmanda, vèl infirmanda, confirmandam esse modo, vt infra responsum fuit, quia non controuertitur eius validitas, & Iustitia optimè comprobatur ex deductis in *decisionibus coram R. P. D. meo Zarate emanatis 16. Iunij 1653. & 16. Martij 1654.*

Existentia enim Primogeniturę Iosephi ex eius Testamento resultat, in quo instituto haeredè Bartholomeo eius Nepote ex Manfredo fratre illi substituit omnes illius descendentes de Primogenito in Primogenitum, quibus omnibus defectis vocauit Clementem eius Consobrinum, & deinde eius Primogenitum masculum ex legitimo matrimonio procreatum, & sic deinceps omnes eius filios, & descendentes de Primogenito in Primogenitum, illisque defectis substituit proximiores de Domo, & familia illorum de Ferrarijs eisdem modo, & forma, vt supra de Primogenito
1 in Primogenitum *Sum. Nicolai Hieronymi num. 1.* Inde enim resultare Primogenituram vltra auctoritates adductas in prima *decis. D. mei Zarate §. Existentia autem respondit* Rota in *Saonen. haereditatis 14 Iunij 1628. coram bo. me. Card. Vbaldo in recent. decis. 125. num. 2. par. 5.*

Purificatio autem illius ad fauorē Nicolai Hieronymi benè conuincitur, ex quo post mortem Bartholomei primi vocati sine descendentibus masculis successit Clemens Consobrinus, qui hoc Iure Anno 157. obtinuit Inuestituram dicti Praedij *della Casa delli Gobbi d. Sum. num. 5.* & curauit se ità describi in Libro aestimi *num. 6.* cui successit Iulius Caesar vnicus filius, per cuius obitum ob prędecessum Clementis Iunioris eius filij Ioseph alter filius illius praefatam Primogenituram fuit consequutus, istoque sine filijs defuncto Anno 1615. & d. Primogenitura fuit aperta ad fauorē Pauli Iunioris Primogeniti alterius Pauli q. Antonini tanquàm proximioris de Domo, & familia de Ferrarijs, per cuius mortem sine filijs sequutam anno 1648. *eod. Sum. num. 10.* succedere debet dictus Nicolaus Hieronymus Primogenitus Antonini Primogeniti quondā Alphonsi, & modo proximior de eadem Domo, & familia.

Nullatenus subsistente, quod vocatio proximioris expirauerit in Paulo vlt. Possessore qui tanquam proximior defectis descendentibus admissus fuerat anno 1615.

Quamuis enim regulariter vocatis simpliciter
2 proximioribus de familia absque verbis denotantibus tractum temporis successiuum perpetuitatem, & continuationem, vno semel admisso substitutio penitus euanescat vt tradunt *Gabr. cons. 106. num. 29. lib. 2. Decian. respons. 10. num. 29. vers. concludo ergo lib. 3. Cephal. cons. 447. num. 11. & 12. lib. 3. Peregr. cons. 30. num. 8. vers. & finitum foret fideicommissum & cons. 52. sub num. 9. vers. Quoniam semel admisso lib. 4. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 12. num. 34. Rota in recent. decis. 486. num. 5. par. 1. & decis. 376. num. 5. & 6. par. 5.* Attamen si ex verbis Testamenti, vel ex
3 legitimis coniecturis appareat Testatorem etiā ad vlteriores proximiores suam voluntatem extendisse, & inter omnes voluisse successiuum ordinare fideicommissum, tunc vocatio non euanescit
4 in primo admisso, nec restringitur ad solos descendentes illius per lineam directam, vt voluerunt *Soccin. Iun. cons. 188. num. 7. vers. sed eo stante lib. 2. Menoch. cons. 489. nu. 3. Peregr. cons. 47. n. 19. lib. 1. & Fusar. cons. 17. n. 34.* Sed omnes proximiores etiam per transuersum illorumque descendentes compręhendit, vt praeter auctoritates allegatas in *2. decis. R. P. D. mei Zarat. §. In reliquis verò vers. Nam in praesenti* respondit *Rota in recent. decis. 125. num. 9. vers. vlterius casui nostro, & decis. 266. num. 12. par. 1. recent.* cum alijs relatis in puncto *in Bonon. Primogeniturae 1. Iulij 1654. coram bon. me.* [*Bichio §. Quoties Testator vers. vel adsunt verba idemque admissum fuit in Auximana fideicommissi de Tibaldinis 5. Iunij 1651. coram me §. quia contraria sententia.*

In casu enim nostro adsunt verba denotantia perpetuitatem, continuationem, & tractum successiui temporis ex prohibitione alienationis, cum
5 finalis intentio fuerit, quod eius bona semper remanerent de Primogenito in Primogenitum, quę verificari non posset nisi admitteretur perpetua, & successiua proximiorum vocatio vt in *d. 2. decis. §. accedunt*, & in terminis ponderato verbo,
6 *semper* pluribus allegatis probat *Fusar. de substit. quaest. 372. num. 56.* ex quo vocati fuerunt proxi-
7 miores in numero plurali, vt tradit *Peregrin. de fideicom. art. 9. sub num. 16. vers. & in fideicom. re-*
8 *licto propinquioribus.* Ex addita denominatione de domo, & familia illorum de Ferrarijs, quae ostendit proximiores non fuisse consideratos tanquam personas particulares propter se, sed propter parentelam, agnationem, & familiam suam vt bene probat *Petr. de Ancharan. cons. 27. sub num. 6. vers. Et hanc eius mentem fuisse*, quem sequuntur *Dec. cons. 516. sub num. 16. vers. Et facit* quod in simili, & optimè *Mandell. Alb. cons. 51. num. 12. 13. & 14.* Et demum quia proximiores in numero plurali vocati fuerunt cum dictionibus relatiuis ad antecedentes substitutiones ibi: *Et ità instituo, & substituo haeredes proximiores de domo, & familia illorum de Ferrarijs his modo, & forma, vt supra disposui.* Dictio enim *vt supra* repetit nedùm
9 qualitatem praecedentium substitutionum, vt firmatur in *decis. d. §. in reliquis*, sed etiam numerum personarum, vt scilicet sicut fuit perpetua, & indefinita institutio, & substitutio praecedens tàm Bartholomei, quam Clementis, ità etiam perpetua, & indefinita intelligatur vocatio omnium proximiorum de d. domo, & familia, vt in terminis ità benè arguit post alios *Mandell. Alb. d. cons. 51. num. 15. & 16.* Cumque versemur in secunda linea proximioris, & prima vix fuerit cepta
10 quia Paulus decessit sine filijs facilius induci debet illius vocatio, siuè expressa sit, siuè veniat in necessariam consequentiam expressarum *Menoch. cons. 37. num. 8. lib. 3. & cons. 152. num. 4. lib. 5. Aldobr. cons. 94. num. 23.*

Neque vrgent dictiones *tunc, & eo casu*, quibus concepta fuit vocatio proximiorum; quia effi-
11 ciunt quidem vt proximiores intelligantur vocati, qui

ti, qui de tempore purificatæ conditionis tales fuerint vlterioribus exclusis, sed non restringunt illorum vocationem ad primos, itaut vlteriores
12 illis defectis succedere non valeant, dum ex verbis totoque testamenti contextu colligitur Testatorem etiam voluisse vocare subsequentes proximiores, illorumque descendentes etiam per trans-
13 uersū, similes enim dictiones regulantur à verisimili mente Testatoris, *Menoch. conf.* 117. *num.* 29. *Surd. conf.* 344. *nu.* 13. & alij relati per *Barbos. dict.* 409. *nu.* 9. & in simili, quod verba, quæ alias possent recipere possibilem intellectum de successio-
14 ne reciprocè inter personas vnius lineæ trahantur etiam ad reciprocam inter lineas diuersas propter necessitatem implendi volūtatem Testatoris *Aym. conf.* 130. *sub num.* 6. *vers. Itaque vt voluntas Paris. conf.* 30. *num.* 22. *lib.* 2. *Ruin. conf.* 164. *numer.* 9. *lib.* 3. *Laderch. conf.* 169. *num.* 3. *Surd. conf.* 96. *nu.* 15. Rota in *rec. decis.* 319. *num.* 1. & 2. *par.* 1. & *in Romana fideicom. de Zephiris* 8. *Februarij* 1647. *coram bo. me. Biebio* §. 2. *nisi vers. quando autem voluntas.*

Non obstat, quod sententia rotalis concedens Immissionem indefinitè in possessionem Prædij perticarum in totum 239. sit excessiua, cùm non deberetur, nisi pro medietate ad Iosephum spectante. Quia d. verba *perticarum in totum* 239. intelligi debent demonstratiuè ad designan. quantitatem perticarum non autem taxatiuè ad ostendendum, quod integrum Prædium fuerit sub Immissione comprehensum. Cùm enim Iudex cen-
15 seatur condemnare prout de Iure, à quo verba
16 ipsius sententiæ recipiunt interpretationem, cen-
17 setur vtique sub eius verbis comprehensa solum præfata medietas cadens sub d. Primogenitura, cuius vigore actum fuit *l. miles* &c. §. *decem ff. de re iud. Angel. Aretin conf.* 95. *num.* 13. & *seqq. Aym. conf.* 74. *num.* 9. Rota *coram san. mem. Greg. decis.* 74. *num.* 7. & *decis.* 176. *num.* 3. *coram Buratt. decis.* 240. *num.* 19. *in Anconitana Censuum* 11. *Decembris* 164?. §. *Quia quoad ratam, in Firmana Codicillorum* 1. *Martij* 1649. §. *Quia cum legitima*, & *in Bonon. fideicom. Bartholomei de Bologninis* 29. *Nouembris* 1655. §. *nil refragante coram me.*

Existentiæ verò, & purificationi Primogenituræ Nicolai I. C. non obstat, quod ipse non vocauit simpliciter Primogenitum proximiorem legitimum, & naturalem de legitimo matrimonio sed addiderit ibi: *Et ex muliere paris conditionis, seu parum inæqualis natum*; quia huiusmodi qualitas probatur tùm ex testamento Antonini appellantis Luciam Moentinam eius Vxorem, & Matrem Nicolai Hieronymi Actoris Illustrem eius *Summ. num.* 12. Tùm ex fide plurium Ciuium Ciuitatis Placentinæ etiam Sacerdotum attestantium familiam de Moentinis esse æqualis conditionis familiæ de Ferrarijs *num.* 18. vt firmatur in *d.* 2. *decis. D. mei Zerat.* §. *vlt.* nec obstat contraria fides *Summ: Gasparis num.* 2. quia solum continet, quod existentes hodie de familia Moentina exercent officium Prioris, & Notarij, nec pro nobilibus habentur, sed non dicitur, quod familia de Ferrarijs sit nobilior, imò ex scripturis relatis in *d. Summ. Nicolai Hieronymi num.* 19. apparet familiam Ferrariam, nempè Manfredum, & Antoninum Seniores filios Gabrielis fuisse Fabros argentarios, è conuerso verò ex Cronicis relatis sub *d. nu.* 18. constat familiam Moentinam fuisse nobilem, vnde qualitas à Testatore requisita concurrere videtur in Nicolao Hieronymo.

Non obstat, quod excepto Prædio *della Casa delli Gobbi* perticarum 239. per Bartholomeum Patrem Iosephi acquisito, omnia alia bona ex dd. Primogenituris, & fideicommisso prætensa sint subiecta antiquioribus fideicommissis dd. quondam Manfredi, & Antonini Seniorum.

Quoniam fideicommissum Manfredi excluditur, quia collatum legitur sub conditione alternatiua, quatenus hæredes instituti, vel eorum filij, & descendentes decesserint in pupillari ætate, vel postea quandocumque sine filijs, & descendentibus masculis legitimis, & naturalibus, vel sine testamento *Summ. responsionis Nicolai Hierony-*
18 *mi num.* 4. Vndè cum Ioseph eius Nepos decesserit condito testamento continente supradictam Primogenituram euanuit prorsus substitutio, seu fideicommissum illi factum, & exclusi remanserunt substituti ex fideicommisso Manfredi succedere prætendentes, vt in terminis *Capr. conf.* 2. *num.* 27. *vers. nihilominus non venit Honded. conf.* 78. *num.* 28. *lib.* 1. *cum alijs allegatis per Fusar. de substit. quæst.* 455. *num.* 17.

19 Fideicommissum verò Antonini nec etiam releuare videtur siuè quia Nicolao I. C. eius filio, qui Primogenituram, & Fideicommissum constituit debebatur legitima libera ab omni onere *l. omni modo C. de in offic. Testam.* siuè etiam quia expressam facultatem tradidit grauatis alienandi inter suos filios, & hæredes, illorumque descendentes, & illos de Domo, de Ferrarijs, & agnatione, & familia sua *dicto Summario responsionis Nicolai Hieronymi num.* 1. quidquid enim sit in prohibitione alienationis ad certum tempus per Testatorem restricta, an scilicet eo elapso per-
20 missa videatur, vel potius duret prohibitio legalis ex fideicommisso resultans, quam secundam partem probauit *Rot. in Romana fideicommissi de Palatijs* 25. *Iunij* 1646. *coram bo. me. Arguelles* §. *Exe-cuit mirum cum seqq.* vbicunque tamen (prout hic)
21 expressa datur à Testatore facultas alienandi fauore certarum personarum, quæ optimè resultat ex illis verbis ibi; *nisi inter ipsos filios, & hæredes meos, & eorum descendentes* &c. vt latè probat *Gratian. discept. forens. cap.* 416. *num.* 3. & admisit *Rota in Caietana Bonorum* 3. *Decembris* 1646. *coram*
22 *me* §. *pro quorum vers. quidquid enim sit*; huiusmodi facultas compatibilis est cum fideicommisso quod videtur conceptum sub conditione si non sequatur alienatio, vt respondit *Rota in Romana fideicommissi* 24. *Februarij* 1620. *coram bon. me. Pirouano in recent. decis.* 186. *num.* 3. & 4. *par.* 8. vel restringitur ad bona, quæ non fuerunt alienata ex plenè probatis in *Sancti Seuerini fideicommissi* 25. *Iunij* 1646. §. 1. *vers. quia licet*, & 14. *Decembris eiusdem anni in princ. coram R. P. D. meo Vero-*
23 *spio*, sed facta alienatione inter personas à Testatore contemplatas, perinde est ac si ab ipsomet Testatore facta fuisset ad *Text. in l. vnum ex familia* §. *si de falcidia ff. de legat.* 2. *quem in his terminis expendunt Soccin. Sen. conf.* 114. *num.* 3. *lib.* 3. *Aym. conf.* 144. *sub num* 1. *vers. ad idem adduco, Tiraquell. de leg. connub. gloss.* 8. *num.* 184. *vers. monetur quia Gratian. d. cap* 416. *num.* 2. *Rota dec.* 446. *n.* 1. *in fine vers de cuius validitate dubitari non potest par.* 1. *recent.*

Non obstante, quod ex dicta prohibitione alie-
24 nandi resultare videatur fideicommissum particulare, ex quo non detrahitur legitima, quia hoc penitus cessat, & ex quo fauore Descenden-
25 tium, & aliorum de Domo de Ferrarijs nedum

non

non est prohibita sed expressè permissa alienatio, & sic tanto certius detractio legitimæ firma remanente in reliquis vocatione ad eorundem descendentium,& aliorum de dicta familia,& agnatione.

Et cessat quælibet hæsitatio, quia ex præfatis
26 saltem turbida redditur exceptio dd. antiquiorum fideicommissorum, quod sufficit ne impediri possit immissio debita ex alio fideicommisso claro, & probato vt respondit *Rota decis. 520. nu. 3. cum seqq. par. 3. decis. 258. num. 8. & 9. par. 5. & decis. 67. num. 25. & 26. par. 6.*

Identitas autem Bonorum Nicolai satis pro-
27 batur ex inuentario confecto à Paulo eius hærede grauato de anno 1609. vt responsum fuit in *Bonon. Bonorum, seu fideicommissi de Sanctis 17. Maij 1647. coram R. P. D. meo Bichio §. Identitas autem* exceptis tamen bonis, quæ ab eodem Paulo annis sequentibus acquisita fuerunt, de quibus *in Summ. Bartholomei Falconi num. 5. cum seqq.* vt deducitur *in prima decis. §. finali.*

Et ità omnibus informantibus &c.

ROMANA, SEV IANVEN. PRÆTENSÆ Nullitatis Professionis.

Luna 7. Februarij 1656.

ARGVMENTVM.

Alimenta, & sumptus litis debentur concurrente insimul paupertate, & præsumptione boni Iuris. Paupertas autem probatur per Testes deponentes de summa egestate, qui ad hunc effectum coarctarēt negatiuam dicendo aliter esse non posse quin ipsi scirent, cui tamen æquipollent si dicant se esse bene informatos. Præsumptio autem boni Iuris oritur ex sententia fauorabili, quamuis per appellationem suspensa, dumodo non sit notoriè nulla, quæ pariter præsumptio, concurrit in fratre agente pro alimentis aduersus fratres eius renunciatarios pendente lite super petitione hæreditatis paternæ, quæ tamen alimenta veniunt regulanda iuxta quantitatem Patrimonij controuersi, & non constito de hac quantitate debet subministrari aliqua summa in causam per Iudicem declarandam.

SVMMARIVM.

1 *Testes videntur coarctare negatiuam etiam si non exprimant aliter esse non posse, quin ipsi scirent, dum dicunt se esse bene informatos.*

2 *Præsumptio boni Iuris ad effectum consequendi alimenta, & sumptus litis oritur ex sententia fauorabili, quamuis per appellationem suspensa.*

3 *Præsumptio boni Iuris assistit fratri petenti alimenta ab eius fratribus renunciatarijs pendente lite super petitione hæreditatis Parentum.*

4 *Filius si de filiatione non dubitetur, habet præsumptionem boni Iuris pro consequendis alimentis contra hæreditatem Parentum.*

5 *Sententia est notoriè nulla non purificata conditione adiecta in commissione.*

6 *Sententia notoriè nulla non producit præsumptionem boni Iuris ad effectum obtinendi alimenta, & sumptus litis.*

7 *Alimenta, & sumptus litis veniunt regulanda iuxta quantitatem Patrimonij controuersi ideoque dum de hac non constat subministranda est de stylo Rotæ certa quantitas in causam declarandam.*

DECISIO DVIII.

Commissa mihi causa appellationis interpositæ à die habitæ notitiæ per DD. Marchionem Lazzarum Mariam, & Io. Baptistam ab Auria aduersus sententiam in Curia latam fauore D. Abbatis Dominici Mariæ illorum fratris super nullitate, & inualiditate professionis per eum emissæ in Ven. Congregatione Cassinen. tanquam meticulosæ, petebat iste sibi subministrari alimenta, & sumptus litis in menstruis scutis 150. quia de ipsius paupertate deponunt duo Testes relati in eius *Summ. num. 7.* testificantes eius summam
1 egestatem, qui proinde videntur coarctare negatiuam etiamsi non exprimant aliter esse non posse, quin ipsi scirent, cum ad hunc effectum æquipollens sit, quod dicant se esse benè informatos, vt respondit. *Rota in Cusentina Pensionis 29. Maij 1596. coram Litta apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 629. ante finem vers. sicut etiam non obstare coram san. mem. Gregor. decis. 325. ante num. 6. ibiq; Add. num. 27. & in Maioricen. celebrationis Missarum 28. Iunij 1652. coram R. P. D. meo Bichio §. quod etiam*
2 *vers. Id quod in teste.* Et præsumptio boni Iuris resultat tum ex d. sententia quamuis suspensa per appellationem *Abb. in cap. quoniam contra num. 19. & seqq. de probat. ibique Felin. numer. 21. cum alijs allegatis in Fauen. Dotis 20. Nouembris 1641. coram*
3 *me §. præsumptio*, Tùm etiam quia petuntur alimenta à fratre contra fratres eius renunciatarios, & pendente lite super petitione hæreditatis Parentum, contra quam filius, si de filiatione non
4 dubitetur, prout hic, pro illis consequendis habet præsumptionem boni Iuris *l. in suis 11. ff. de liber. & posthum. l. nam etsi Parentibus 15. ff. de inoffic. testam. l. scripto 7. §. 1. ff. vnd. liber. Marescott. var. resol. lib. 2. cap. 83. num. 18. Rota in recent. dec. 255. numer. 22. cum duob. seqq. par. 6. & in Anconitana Alimentorum 4. Iunij 1646. coram bon. me. Arguelles §. præsumptio etiam vers. & maximè.* Cumque agatur de opulentissima hæreditate modica sit prędicta quātitas menstruorum scutorum 150. præsertim ob excessiuas expensas in hac lite faciendas, in qua sunt examinandi Testes in diuersis locis etiam valdè remotis.

E contra verò dicebatur, paupertatem excludi ex quo Abbas à suis fratribus consequitur menstrua scuta 18. & B. 20. circiter, ac obtinet Abbatiam redditus consimilis, quod tamen negat Abbas, offerens omnia cedere fratribus, dummodo sibi sumptus litis subministrentur; pręsumptionem verò boni Iuris ex sententia desumptam cessare, cum sit notoriè nulla ob non impletam conditionem adiectam in commissione primis Iudicibus directa ibi: *Dummodo quinquennium non esset elapsum, & Professionem tacitè, vel expressè non ratificauerit*, qua non purificata senten-
5 tia remanet notoriè nulla, vt in terminis decisum fuit in *Ianuen. Professionis 28. Iunij 1645. coram R.*
6 *P. D. meo Meltio §. tertio* & sic non producit præsumptionem boni Iuris *Card. Caual. decis. 467. nu. 2.* Atque hæreditatem esse tenuem grauatam pluribus debitis.

Verum quia satis probata nō videbatur quantitas patrimonij controuersi, à qua prædicta re-
7 gulanda sunt, DD. pro nunc resoluerunt deberi d. Abbati dictam menstruam præstationem scutor. 18. & b. 20. tam pro decursis, & non solutis, quàm pro decurrendis in futurum, nec non alia scuta biscentum in causam per Rotam declarandam, vt de stylo Rotæ antiquo testatur *Modern. Rubeus in suis singular. par. 2. verb. lis §. 7. fol. mihi 65.*

Et ità vtraque &c.

BONONIEN. BONORVM,
Lunæ 7. Februarij 1656.

ARGVMENTVM.

Attentata omnia in primis veniunt reuocanda. Dicuntur autem attentata omnia gesta tam præcedenter tempore illegitimo, quam post commissam causam, & præsentatam inhibitionem, nõ autem gesta antea tempore legitimo stante rescripto signaturæ, cum facultate manutenendi, quem de Iure, & quid operetur huiusmodi rescriptum. Continuatio possessionis, quando excuset ab attentatis, & quando non.

SVMMARIVM.

1 *Attentata dicuntur omnia gesta post commissam causam, & præsentatam legitimè Inhibitionem, ideoque ante omnia sunt reuocanda.*

2 *Clausula cum facultate manutenendi, quem de Iure in rescripto commissionis apposita operatur vt tamquam attentata non irritentur ea, quæ ante commissionem, & præsentatam inhibitionem ritè, & rectè gesta fuerunt.*

3 *Secus autem quo ad ea, quæ vel præcedenter gesta fuerunt tempore illigitimo, vt post signatam commissionem peracta fuerunt.*

4 *Continuatio possessionis est licita, quando quis continuat per viam priuatæ facultatis non autem mediante facto Iudicis.*

5 *Continuare intendens suam possessionem iudicialiter non potest redire ad Iudicem à quo, sed debet adire Iudicem appellationis.*

6 *Clausula cum facultate manutenendi, quem de Iure in rescripto commissionis apposita, operatur, vt in Iudicium appellationis translata dicatur cognitio controuersæ possessionis præcedentis eiusque releuantiæ, & continuationis.*

DECISIO DIX.

Omnia gesta per Cæsarem, & eius filios de Grassijs tam in partibus, quàm in Curia coram Iudice à quo post commissam Causam in Rota, & Inhibitionem rotalem illis legitimè præsentatam 28. 29. & 30. Iunij 1655. proposito Dubio
1 dixerunt Domini esse attentata, & reuocanda ex vulg. *cap. non solum de appell. in 6*, cum alijs allegatis in *Bonon. Attentatorum* 18. *Iunij* 1646. *coram me*, & passim in alijs.

Nec ab huiusmodi attentatis excusantur ex clausula *cum facultate manutenendi quem de Iure*, apposita in commissione appellationis Rotæ directa.

2 Quia licet mediante hoc rescripto non irritentur ea, quæ prius tempore legitimò ritè, & rectè gesta fuerunt, vt respondit *Rota in Bononien. Bonorum de Barzellinis 20. Nouembris 1634. coram bon. mem. Buccabella in recent. decis. 305. num. 15. vers. Quoad exequutionem iam factam par. 6. in Anconitana Attentatorum 10. Iunij 1648. coram R. P. D. meo Celso §. In secundo verò casu, & in Anconitana Saluiani 1. Iulij 1650. coram Eminentissimo D. Card.*
3 *Corrado §. Quoniam illa*; Annullantur tamen, atq; attentatorum vitio irritantur tàm præcedenter gesta tempore non legitimo, vt admittitur in *dicta Bononien. de Barzellinis, & in Romana Vineæ 30. Maij 1644. coram Reuerendissimo D. Tarraconen. §. Minus obstat adducta, & in Romana Saluiani 1. Iulij 1643. coram Eminentissimo D. Cardinali Ottbobono §. Minus obstat, vers. Et certiora*; Quam omnia perastia post signatam Commissionem, *Card. Caual. decis. 615. num. 1. & per tot. Rot. in dicta Anconitana Attentatorum coram D. meo Celso dicto §. In secundo verò casu, vers. Et propterea impedit, & in dicta Anconitana Saluiani coram D. Card. Corrado, §. Quoniam illa, vers. sed operatur ex nunc, & in Monopolitana attentatorum 13. Februarij 1651. coram eodem sub §. Quæ sanè conclusio.*

Itaut nec releuet prætextus cõtinuationis possessionis per eos antecedẽter adeptæ instrumentaliter die 5. eiusdem mensis Iunij.

4 Huiusmodi enim continuatio est licita quando quis continuat per viam priuatæ facultatis, non autem mediante facto Iudicis, vt in proposito fecerunt Cæsar, & filij primo adeundo die 30. dicti Mensis Iunij Eminentissimum D. Cardinalem Bononiæ Legatum, & deinde Iudicem à quo extorquẽdo Inhibitionẽ pro defẽsione assertæ eorum possessionis de Mense Iulij sequentis, & citando Scipionem de Grassijs ad videndum reuocari attentata, & se excommunicari eius *Summario num. 7. & 8.* Iste enim continuandi modus illicitus est, & à labe attentatorum excusari non valet, vt dixit *Rota coram Card. Caualer d. dec. 615. sub num. 3. vers. Vltra quod in recent. dec. 342. sub numer. 5. par. 4. in Bononien. Bonorum 17. Martij 1649. coram R. P. D. meo Bichio in Cathacen. Hæreditatis prima 1651. in Rossanen. Iurispatronatus 10. Februarij 1653. & in Leodien. Bonorum, seù Attentatorum 29. Maij 1654. coram me.* Qui enim inten-
5 dit continuare suam possessionem iudicialiter, non potest redire ad Iudicem à quo, sed debet
6 adire Iudicem appellationis, in quem per dictum rescriptum translata dicitur cognitio controuersę possessionis pręcedẽtis, eiusq; releuantię, & continuationis, vt benè firmatur in d. *Monopolitana attentatorum coram D. Cardinali Corrado dicto §. Quæ sanè conclusio vers. Transfertur tamen.*

Gratis autem allegatum fuit, quod ad instantiam Scipionis D. Cardinalis Legatus Bononiæ mandauerit fructus deponi, quodque D. Cardinalis Signaturæ Iustitiæ Præfectus per decretum concesserit dictis Collitigantibus facultatem continuandi eorum possessionem; Nàm primum ab ipso Cæsare, & filijs procuratum fuit, vt deposuit alter eorum, *Processu fol. 22. & 24.* Scipio autem appellauit *dicto eius Summar. num. 3.* Secundũ verò euanuit quia D. Cardinalis Præfectus Signaturæ Parte citata à dicto decreto reposuit, *Summario eiusdem Scipionis num. 2.* Et quæ dicebantur de reportatione frumenti attentatè capti non sunt præsentis indaginis, sed cognoscenda erunt quando videbitur, An attentata sint sufficienter purgata.

Et ità vtraquè &c.

CÆSARAVGVSTANA DISTRIBVTIONVM.
Lunæ 21. Februarij 1656.

ARGVMENTVM.

Absolutio conceditur excommunicato illam humiliter petenti, docto de paritione, & licet ex pluribus causis sit excommunicatus potest respectu vnius causæ absolui, & respectu aliarum remanere excommunicatus, quod tantum procedit in foro Iudiciali, non autem in foro penitentiali, in quo quis non potest respectu vnius causæ dumtaxat absolui, & quænam sit ratio diuersitatis ad hunc effectum inter forum Iudicialem, & pœnitentialem.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato humiliter petenti absolutio conceditur, docto de paritione.*

2 *Absolutio restricta ad aliquas censuras non suffragatur,*

tur, quo ad alias, pro quibus adhuc quis remanet excommunicatus.

3 *Absolutio in foro penitentiali non potest dari ab vna Censura, altera omissa, quia dari non potest absque contritione, & gratia, qua nullam secum compatitur culpam mortalem.*

4 *Peccatum mortale vnum, in foro penitentiali sine altero remitti non potest, cum omnia peccata inter se connexionem habeant in auersione voluntatis à Deo.*

5 *Excommunicationis, qua non sunt culpa, sed pęna non habent connexionem inter se, minusue propria voluntatis contrarietate impediuntur.*

6 *Excommunicationes in foro contentioso tolli possunt separatim, ita vt sicut pluribus de Causis, quis per excommunicationem potest separari ab Ecclesia; ita pari modo possibile est, quod ista separatio remoueatur quo ad vnam Causam, & remaneat quo ad alteram.*

7 *Excommunicatus in foro contentioso potest ab vna Censura absolui, & in altera perseuerare.*

DECISIO DX.

AD impediendam absolutionem instantissimè petitam à Capitulo Ecclesiæ Metropolitanæ Ciuitatis Cæsaraugustanæ Agentes pro Capitulo, & Canonicis Beatæ Mariæ del Pilar eiusdem Ciuitatis acriter se opposuerunt allegantes ipsum Capitulum Metropolitanæ censuris innodatum reperiri non solum ob non paritionem mandatis rotalibus ad fauorem Portionariorum eiusdem Metropolitanæ expeditis, & ob recursus illorum occasione habitos ad Iudices Laicos, sed etiam ob non paritionem mandatis ab ipsis Pilarensibus in hoc Sacro Tribunali impetratis, Verum post quartam Causæ propositionem, in quarum postrema Pilarenses se non opposuerunt Rota resoluit Capitulo Metropolitano dandam esse absolutionem iuxtà modum inferius exprimendum,
1 quia certi Iuris est Excommunicato humiliter petenti absolutionem concedi docto de paritione, *cap. qua fronte 25. de appell. cap. solet de sententia excom. in 6. Rota decis 247. num. 1. par. 3. recent. coram Durano decis. 403. num. 1. & coram bon. mem. Merlin. decis. 388, pariter num. 1.*

Constat enim de paritione, nam respectu recursuum facta fuit legitima renunciatio expedito solito Breui comprehendente tam recursus in hac causa, quem alios, præmissis citationibus, alijsque renunciationibus, ac terminis necessarijs; respectu verò mandatorum ad fauorem Portionariorum à Rota relaxatorum exhibitum fuit publicum Instrumentum Concordiæ cum publicis Instrumentis quietantiarum, ex quibus constat de integra satisfactione omnium Portionariorum, qui mandata prædicta, & censuras obtinuerunt de omnibus distributionibus ad formam statuti antiqui eis debiti iuncta generali oblatione, in qua se obligarunt adimplere omnia ea, quæ de Iure, vel alias eos teneri Sacra Rota declarauerit.

Quibus non obstat, quod D. Archiepiscopus Cæsaraugustanus reuocauerit consensum annuæ pręstationis scutorū centum de proprio in Instrumento dictæ Concordię præstitum, quia prter quod valdè dubium an ipse hoc casu dictum consensum reuocare potuerit post signatam à Sanctissimo supplicationem super confirmatione præfatæ annuæ præstationis, de quo tamen quatenus opus fuit particulariter videri poterit, non inde cessat virtus, & efficacia dictæ Concordiæ propter speciale pactum in ea stipulatum, quod huiusmodi præstationis diminutio quacunque de Causa contingens cedere debeat in damnum commune.

Nec obstat, quod præfata absolutio petatur à censuris per Rotam ad instantiam Portionariorum relaxatis, ideoque obstent Censuræ ex diuersa causa ad instantiam Pilarensium inflictæ in antiquis mandatis rotalibus à bon: mem: Rubeo, & Coccino relaxatis super manutentione in causa præeminentiarum.

Quia præterquod Metropolitani negabant in-
2 cursum istarum censurarum, placuit responsio, quod licet absolutio restricta ad aliquas censuras non suffragetur quoad alias, pro quibus adhuc quis remanet excommunicatus *cap. cum pro causa, vbi gloss. verb. tanquam Excom. & sent. excom.* ibi: *Si verò pluribus diuersis excommunicationibus sit ligatus ex causis diuersis si aliquas supprimit non est absolutus, sed remanet excommunicatus pro alijs Nauarr. lib. 5. tit. de Cleric. excomm. cons. 16. num. 1. Card. Seraph. dec. 224. num. 2. vers. nec suffragare.*

Inde tamen inferri non valet, quod innodatus duabus causis ab vna tantum absolui non possit, Cōmunis enim est distinctio ab omnibus recepta inter absolutionem à peccatis in foro pęnitentiali, & absolutionem ab Excommunicatione in fo-
3 ro iudiciali. Prima enim non fit sine contritione, & gratia gratum faciente, quæ nullam secum
4 compatitur culpam mortalem, & cum omnia peccata inter se connexionem habeant in auersione voluntatis à Deo, vnum peccatum mortale
5 sine altero remitti non potest, Excommunicationes verò, quæ non sunt culpæ, sed pęnæ non habent talem connexionem inter se minusuè propriæ voluntatis contrarietate impediuntur; Vnde
6 in fōro contentioso tolli possunt separatim, itaut sicut pluribus de causis quis per excommunicationem separari potest ab Ecclesia, ità pari modo possibile est, quod ista separatio remoueatur, quoad vnam causam, & remaneat quoad alte-
7 ram, quodque quis ab vna absoluatur, & in altera perseueret, vt notat *Abb. in dicto cap. cum pro causa num. 1. benè Sayr. de Censur. lib. 2. disput. 1. punct. 11. §. 3. num. 2. Layman. oper. moral. lib. 1. tract. 5. punct. 2. cap. 6. num. 10. Modern. Alphons de Leo de offic. & potest. Confessar. recoll. 1. sub numer. 522. vers. quare autem possit.*

Verum quia Portionarij prætendebant Canonicos Metropolitanos vltra distributiones teneri ad formam mandatorum rotalium ipsis præstare, & soluere diuersa alia emolumenta eis adhuc nec præstita, nec soluta, præterea dixerunt Domini illis dandam esse absolutionem tam respectu recursuum habitorum in hac causa, & in Causa Cathedralitatis in Rota pendente inter Metropolitanos, & Pilarenses, quam respectu Censurarum ad instantiam Portionariorum inflictarum facta alia legitima oblatione parendi in omnibus iam declaratis à Rota in prædictis mandatis, non autem simpliciter, vt fecerunt adimplendi ea, quæ Rota declarauerit atque facta legitima obligatione in forma Depositi ab ijsdem Metropolitanis oblata de soluendo integraliter omnia in dictis mandatis contenta.

Et ità &c.

ROMANA TESTAMENTI.

Mercurij 22. Martij 1656.

ARGVMENTVM.

Testamentum Iure Militari conditum etiam sine

solemnitatibus sustinetur quomodocumque appareat de voluntate Testantis, & cuinam militi competat priuilegium condendi Testamentum Iure militari; dispositio ad pias causas pariter absque solemnitatibus sustinetur, & sufficit piam causam fuisse substitutam, licet instituta non fuerit, & quando dispositio dicatur ad piam causam; Repudiatis autem legatis pijs, alijsque dispositionibus subintrat Reu. Fabrica S. Petri, illique debetur Immissio? Identitas Schedulæ Testamentariæ manu Testatoris scriptæ qualiter probetur, & qualiter deponere possint Testes super recognitione manus Testatoris ad istum effectum.

SUMMARIUM.

1 *Militibus nostri temporis, Armis operam dantibus, omnia priuilegia competunt, quæ à lege militibus Antiquorum concessa fuerunt.*

2 *Testamentum Militis, nullas requirit Iuris solemnitates, sed sufficit eius nuda voluntas.*

3 *Testantis militis voluntas probatur, vel per duos Testes, vel alio probationis genere, etiam Testibus non adhibitis.*

4 *Testes in Testamento militis, cum non adhibeantur ad solemnitatem sed ad probandam nudam voluntatem testantis possunt non adhiberi, & ad aliud genus probationis recurri.*

5 *Duo Testes de Iure Gentium, & Natura sufficiunt ad probandum quemlibet actum.*

6 *Militis Testantis voluntas potest comprobari per scripturam recognitam vti manum Testatoris.*

7 *Militi licet absque testibus condere Testamentum siue in scriptis; siuè sine scriptis.*

8 *Miles si Testamentum sine scriptis condidit, duo Testes requiruntur ad probandam illius voluntatem, si autem in scriptis testatus est sufficit scripturam exhibere, illamque vti manum Testatoris formiter recognosci.*

9 *Testamentum militis præteritione Auiæ, nec Filij valet impugnari.*

10 *Testamentum à milite conditum in proprijs Ædibus per multos menses ante militiam, priuilegio militaribus Testamentis concesso, gaudere non potest.*

11 *Hoc tamen non procedit, quoties Testamentum ab eo post assumptam militiam fuit ratificatum.*

12 *Dummodo fuerit ratificatum, vel in expeditione, vel in ipso actu certaminis dum miles moritur ex vulneribus dimicando acceptis, vel in Castris à fronte Inimicorum.*

13 *Secus autem si fuerit ratificatum in Ciuitate, seù alio loco non hostili, quo bellica occupationes, & pericula non imminebant.*

14 *Miles potest militari Iure testari in loco etiam non hostili extra Bellum, & Castra, quando illuc se contulit non vt diu absit, sed curandæ valetudinis causa habito commeatu, & opportuna licentia receptisque solitis stipendijs pro toto tempore, & quando est paratus ad Castra reuerti sanitate recuperata.*

15 *Dispositio facta, cum onere celebrandi Missas in perpetuum pro Anima Testatoris, dicitur facta ad pias causas.*

16 *Dispositio ad pias causas, nullas exposcit Iuris solemnitates, sed contentatur, quomodocumque de voluntate disponentis appareat.*

17 *Dispositio ad pias causas tunc maximè sustinetur, quando apparet de voluntate disponentis per Schedulam eius manu scriptam, & subriptam, quamuis destitutam Testibus, alijsque solemnitatibus.*

18 *Dispositio vt gaudeat Priuilegio piæ causæ, non requiritur, quod pia causa fuerit instituta sed sufficit si sit substituta, & euenerit casus substitutionis.*

19 *Dispositio dicitur ad pias causas, quando causa finalis Testatoris fuit pia, nempè pietas erga Deū, & suffragium Animæ suæ, omniumque eius defunctorum.*

20 *Recognitio manus, seù scripturæ benè fit per Testem sub Iuramento affirmantem, habere notam manum scribentis, & hac ratione dictam scripturam recognoscere vti scriptam ab eo propria eius manu in qualibet sui parte.*

21 *Testis recognoscēs manum Testatoris licet sit vnicus, est sufficiens concurrentibus adminiculis.*

22 *Testi deponenti de credulitate, & per verbum* mi pare *fides adhibetur in illa materia, quæ dependet ab illius iudicio, puta in recognitione manus, seù scripturæ.*

23 *Testis recognoscens manum per similitudinem facit adminiculum pro Identitate scripturæ.*

24 *Testes licet examinati in altera causa, & absque citatione, tamen faciunt adminiculum.*

25 *Testium contrarietas, vt euitetur omnis interpretatio facienda est.*

26 *Adminiculum pro concludenda identitate Schedulæ Testamentariæ, & manus propriæ Testatoris faciunt sigilla ibidem impressa, & congrua ordinatio, quam eadem scriptura præsefert ad fauorem Animæ ipsius Testatoris, eiusque coniunctorum.*

27 *Obseruantia, & Iudicialis approbatio dat fidem scripturæ etiam informi.*

28 *Fabrica Sancti Petri in legatis, & hæreditatibus in piam causam relictis, & repudiatis habetur pro substituta, & per fideicommissum vocata.*

29 *Hæres grauatus non potest alium sibi instituere hæredem in bonis subiectis oneri restitutionis.*

30 *Gratia dicitur subreptitia, quando in precibus non fuit facta mentio appellationis ex aduerso interposita, & litis pendentis.*

31 *Causa testati facit cessare causam intestati.*

32 *Testamentum factum ad pias causas substinetur non obstante præteritione non solum Ascendentium, sed etiam liberorum.*

DECISIO DXI.

ANtonius Vellius Romanus vltimas suas Tabulas per simplicem schedulam priuatam nullis adhibitis, nullaque seruata Iuris solemnitate propria eius manu Romę condidit 20. Februarij 1642. vulgari idiomate in hæc verba ibi: (Io Antonio Velli hauendo fatta ferma risolutione di
„ andare fuori di Roma per molte cause che ne hò,
„ con pensiero anco di fermarmi à trauagliare
„ alla guerra, e pensando alli pericoli, che gior-
„ nalmente si corrono in quella di perder la vi-
„ ta &c. hò voluto fare il presente Testamento, e
„ quello, che si debba fare dopo la mia morte, e
„ quale sia la mia volontà; Et in primis &ç. Item
„ voglio, che morendo Io senza figlioli legitimi,
„ e naturali &c. di tutto il mio tanto Stabile,
„ quanto Mobile per li tanti oblighi che hò &c. al
„ Signor Gregorio Benimbene mio Zio, lo lascio,
„ e costituisco Herede, & Vsufruttuario Vniuersa-
„ le lui viuente &c. e dopo la sua morte voglio,
„ & ordino, che si vendino tutti li miei mobili &c.
„ e quello se ne cauarà si rinuesta, e si metta in
„ Stabili &c. e di tutto &c. voglio, & ordino se

ne

" ne formi vn Iuspatronato in Casa mia in forma
" di Commenda della Sacra Religione di S. Gio:
" Battista Gierosolimitano de' Caualieri de' Spidalieri al presente detti di Malta, e detta Commenda, e Iuspatronato voglio, che si fondi nella Capella della nostra Fameglia de' Velli posta nella Chiesa di Santa Maria d' Araceli in Roma, & in perpetuo voglio sia in Casa nostra, cioè nelli Figli, e Descendenti del Signor Iacomo Velli mio Zio, e della Signora Olimpia Mancini sua Moglie &c. e che sia in facoltà del più vecchio della Fameglia di nominare à questa Commenda chi gli piacerà, e parerà più al proposito di detta Fameglia, e Descendenti, come sopra, e per il primo Io nomino da hora il Signor Francesco figlio del detto Signor Iacomo, e detto Caualiere voglio sia tenuto, che subito hauerà la Croce, e che habbia il possesso di detta Commenda sia obligato in detta Capella fare vn' Altare al Glorioso S. Gio: Battista con obligo di far celebrare in detta Capella trè Messe de' Morti la settimana per l' Anima mia, e di tutti li nostri morti &c. e quando non ci sarà più gente di Casa mia, e Descendenza, voglio, che in questo caso detta Commenda sia assolutamente in potere del Gran Mastro di detta Religione, darla à chi li piacerà. mà che sia Romano, e con tutti li sudetti pesi &c.)

Subinde verò dum erat Tribunus ducentorum Militum, illas Ferrariæ cōfirmauit 20. Maij 1643. in earum latere inscribendo ibi: *E per più cautela, e maggior autenticatione del presente Testamento hò anche voluto quì in Ferrara sottoscriuere, & affermare quanto di dietro scritto hò fatto questo di 20. Maggio 1643. Io Antonio Velli mano propria.*

Eoque postmodùm sine filijs defuncto 16. Octobris 1643. & præfato Testamento Romæ transmisso Gregorius Beninbene hæres, & vsufructuarius vniuersalis ibi scriptus eius vigore iudicialiter immissus fuit in possessionem illius bonorum hæreditariorum vsque ad obitum retentam; Cumque post eius mortem factus fuisset locus erectioni dicti Iurispatronatus, & Commendæ, & Religio Hierosolymitana huiusmodi dispositionem repudiasset, Ideò Reuerenda Fabrica Ecclesiæ Principis Apostolorum de Vrbe prætendens subintrare vigore suarum facultatum Apostolicarum in pijs dispositionibus, & Legatis repudiatis, introduxit causam in eius Tribunali, tàm contra D. Iulium Cæsarem Petronium hæredem dicti Gregorij, & possessorem eorundem Bonorum, quàm contra DD. Franciscum, & fratres de Vellis filios dicti Iacobi, & Olimpiæ, quibus dictum Iuspatronatus tàm actiuè, quàm passiuè primo loco reseruatum fuit, quàm etiam contra D. Andream de Mutis integram hæreditatem ab intestato prætendentem vti filium, & hæredem Claricis de Mutis Auiæ maternæ Testatoris præteritæ in eius Testamento, & sententiam pro validitate Testamenti, & immissione in possessionem duarum ex tribus partibus hæreditatis obtinuit præfixo fratribus de Vellis peremptorio termino trium mensium ad impetrandam commutationem dictæ voluntatis ob repudiationem factam à Religione Hierosolymitana, à qua interposita appellatio, & per Sacram Congregationem eiusdem fabricæ causa mihi commissa, proposui Dubium An Testamentum sit validum, itaut sit danda Immissio, & quoad validitatem quamuis Iuris solemnitatibus destitutum substineri contendebatur, vel Iure militari, vel saltem ex priuilegio piæ causæ.

1 Militari siquidem iure, quia est opinio communiter recepta, quod etiam militibus nostri temporis armis operam dantibus omnia priuilegia competunt, quæ à lege militibus antiquorum concessa fuerunt, vt notat *Salyc. in l. prima sub numer. 8. vers. in contrarium facit C. de Iur. & fact. ignor. Laderch. consf. 178. num. 2. Gabr. consf. 100. num. 2. lib. primo Farin. consf. 93. num. 3. vol. primo Odd. de Compend. par. 5. præmiss 3. num. 11. & 12. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 2. quæst. 5. num. 5.* cum alijs plenè congestis per *Modern. P. Dian. resolut. moral. tom. 7. tract. 6. tit. de Testam. priuilegiat. resol. 42. per tot.*

2 Inter alia autem priuilegia in Testamento militis nullas requiri solemnitates, sed sufficere eius nudam voluntatem sancitum est in *l. milites 16. C. de Testam. milit. & in §. primo instit. de milit. Testam. Cancer. var. resol. par. prima cap. 4. num. 75. & 76. Facchin. controuers. Iur. lib. 8. cap. 39. vers. Tertium argumentum Barry de Success. lib. primo tit. de Testam. milit. num. primo & 2.* cum cæteris adductis per *Modern. Patr. Boss. quæst moral. tom. 2. tit. 11. de Testam. Milit. §. primo num primo* quæ probatur vel per duos Te-
3 stes, vt voluit *gloss. in d. l. Milites verb. sed ipso tempore, & Bartol. ante num. primum & in fin. Ias. num. primo Dec. num. 6. C. de Testam. milit. per Text. in l. Diuus Traianus ff. de milit. Testam. & in §. planè instit. eod. Gabr. d. consf. 100. num. 3. lib. primo Rota coram bon. mem. Merlin. decis. 806. num. 5.* alijque relati per *dictum Modern. Boss. dicto §. primo num. 3.* firmantem, quod cum tota solemnitas, & substantia huius Testamenti consistat in nuda voluntate Te-
4 statoris patefacta, & Testes solum requirantur ad probationem faciendam iuxtà Ius gentium, ad quod redactum est, iure autem gentium, & na-
5 turæ ad quemcunque actum probandum sufficiūt duo Testes, vel alio probationis genere etiam nullis adhibitis Testibus, vt notat *Corn. consf. 118. sub num. 7. vers. ad eo quod si doceretur lib. 3.* quem refert, & sequitur *Vasq. de Success. creat. par. prima lib. 3. §. 24. sub num. 15. vers. Intellige tamen Barry de success. vbi supra dicto num. primo vers. Imò etiam sine*, & signanter per scripturam recognitam vti
6 manum Testatoris optimè comprobat *Text. in dicto §. Instit. de milit. Testam.* ibi: *Quoquo enim modo voluntas eius suprema inueniatur, siuè scripta, siuè sine scriptura valeat Testamentum ex voluntate eius, & in l. miles si Testamentum 36. eodem*, ibi: *Miles si Testamentum imperfectum relinquat, scriptura, quæ profertur perfecti Testamenti potestatem obtinet Corn. d. consf. 118. dicto num. 7. in fine vers. ex quibus concludo Rota coram bon. mem. Merlin. d. decis. 806. num. 10. Boss. d. §. primo sub num. primo circa finem vers. Quare tota* distinguens inter Testamentum nuncupatiuum in Scriptis, & post *P. Dian. vbi supra resolut. 65.* firmat quod militibus, siue scripto siue
7 sine scripto testari velint sine Testibus, id facere licet, sed ad effectum probandi ipsorum volunta-
8 tem in nuncupatiuo, & sine scripto requiri duos Testes, in scripto autem satis esse scripturam exhibere, illamque vti manu Testatoris formiter recognosci, & plenius sub eodem §. *primo num. 17.* quod idem probat *Grattian. discept. 696. num. 18.* & benè idem firmat *Io. Arprecht. super instit. in §. planè num. 2. cum seqq. instit. de milit. Testam.*

9 Et huiusmodi militis Testamentum præteritione Auiæ, imo nec filij valet impugnari *l. sicut certi 9. ibique Ias. num. 8. post med. & seq. C. de Testam. milit. l. si instituta 27. §. de inofficioso 9. C. eod. Barry de success. lib. 19. tit. 8. num. 21. Facchin. controu. Iur. lib. 6.* cap.

cap.74.vers. Ego libentius Merlin. de legit.d. lib.5. d. tit.2.d.quæst.5.num. primo & 2.

10 Verùm quià Vellius condidit Testamentum Romæ in proprijs ędibus per multos menses ante militiam, priuilegio militibus concesso gaudere non poterat, per *Text. in l.fin.C. de restitut. Milit.*

11 Nil refragante, quod illud Ferrariæ ratum habuerit post assumptam militiam, quod satis esse probatur in *§. sed etsi quis instit. de milit. Testam. in l. idemque 9. in l. Tribunus 21. §. cum aliquis, & in l. Titius 26. ff eod. Gregor. Acac. de Priuileg. milit. lib.2 priuil.16.num.106. Boss.d.tit.11.§.2. num.34.* Quia
12 hoc locum haberet si Testamentum ratificasset, vel in expeditione, in quibus terminis loquitur *Text. in d.§. sed etsi quis, & in l. prima ac in l.penul. C. de Testam. milit. & in l. fin. C. quib. non obijciat. longi tempor. præscript. Barry vbi supra in dicto lib. 1. d.tit. de Testam.milit.num.7. Rota coram Merlin d.decis.806.num.5.* vel in ipso actu certaminis dùm miles moritur ex vulneribus dimicando acceptis, vt clarè indicat *Text. in d.l. milites C.de Testam.milit.* ibi: *Proinde sicut Iuris rationibus licuit, ac semper licebit si quid in Vagina, aut Clypeo Literis sanguine suo rutilantibus adnotauerint, aut in puluere inscripserint gladio sub ipso tempore, quo in Prælio vitæ sortem derelinquunt;* Vel denium in Castris à fronte Inimicorum argumento *Textus in l. 2. §. Pro limitaneis C. de offic.Præfect. Prætor. Afin. Piccard. super instit. dicto §. primo num.2. & 3 de milit. Testam.Simon. de Præt. de interpret. vltim.volunt.lib.3. solut.8. num.16. Barry d.tit. de Testam. milit. sub num.7. Pater Dian.d.tract.6.tit. de Testam. Priuilegiat.resol.44. vers. At contrarium & P.Boss.d.§.2.num.28.* secus autem
13 dùm illud ratificauit in Ciuitate, seù alio loco non hostili, quo bellicæ occupationes, & pericula non imminebant *d.l fin.C. de restit.milit.d.§. primo* ibique *Piccard.num. primo instit. de milit. Testam.Gabr. dicto cons.100.num.1.vers.Imò ad hoc lib. primo Simon de Pret.d.solution.8 num.17. Gail. pract. obseruat.lib.2.obseruat.118. num.6. Barry dicto tit. de Testam. milit. sub num. 6. vers. certè contra Vtu. decis.491. num.3.*

Et quamuis vbicunque miles extra bellum, vel
14 Castra in propinquiorem aliquem locum se contulit, non vt diu ab eis absit, sed curandæ valetudinis causa, prout in hoc casu aliquantisper extra Territoria se reficiat habito commeatu, & opportuna licentia paratusque sit reuerti sanitate recuperata solitis stipendijs pro toto tempore receptis, iure militari eo loco quamuis non hostili testari valeat. vt firmat *Vigl. in §. Illis autem temporibus num.5. Instit. de milit. Testam. Vasembec. consil.17.num.40.par. prima Boer. de Bell. & Duell. lib. primo cap.18. num.6. & cap. 20. pariterque numer.6. Nicol. Reusner. de Iur. Testam.vol.2.par.5.cap.4.numer.14.vers. quid autem.*

Nihilominùs quià in facto iustificatum non apparet Antonium commeatum, & licentiam habuisse, paratumque fuisse reuerti sanitate recuperata, & solita stipendia vsque ad obitum recepisse ideò Domini omisso hoc fundamento ex solo priuilegio piæ causæ responderunt Testamentum esse validum, & dandam immissionem Reuerendę Fabricæ; Cùm enim ex eius dispositione integrà ipsius hæreditas defuncto Gregorio Beninbene erogari debuisset in erectionem Commendæ Sacræ Religionis Hierosolymitanæ, cum onere
15 trium Missarum qualibet Hebdomada in perpetuum pro Anima ipsius Testatoris, eiusque maiorum, vtique negari non potest quin dispositio dicatur ad pias causas, *Cap. Anima Defunctorum 3.quæst.2.§. Sed hæc quidem Auth vt cum de appellat. cognosc. Abb. cons 9. num.3. & per tot. lib.2. Angel. Aretin.cons.72.num 10. Alex.cons.38. sub num.3 lib. primo Valasch.Consult.145.num.5. Genuen. Practicabil. Ecclesiastic.quæst.446.num.2. Barbos. de Iur. Eccles. lib.3.cap.27.num.11. Borgnin.decis.27.num.52.par.3. Rota in Alatrina Testamenti 26. Februarij 1649. coram R.P.D. meo Verospio §. Hanc verò in Romana Legati 22 Iunij 1650. coram Eminentissimo D.Cardinali Corrado §. eoque magis, & in Comen. Legati 11.*
16 *Decembris 1651. coram R.P.D. Albergato in principio;* Quæ propterea nullas exposcit Iuris solemnitates, sed contentatur quomodocunque de voluntate disponentis appareat, & præsertim cùm
17 de ea constet per schedulam manu Testatoris scriptam, & subscriptam, quamuis destitutam Testibus, alijsque solemnitatibus ad *Text. in cap. relatum de Testam. & in Auth. quod si C. de Testam. Menoch.cons.167.num.20. & cons.224. num.26. Tiraquell. de priuil. piæ caus.priuil.4. per tot.Clar. in §. Testamentum quæst.7.num.2.Vasquez de Success.creat. lib.3.§.22. sub num.6. Gratian.discept.605.numer.28. Rota decis.240.num.4.par.2.diuers. in recent.dec.108 num.2.12. & 13.par.7. coram Buratt.decis.475.nu.12 in Callien. Hæreditatis 10. Decembris 1638. coram bon. mem. Cardinali Hieronymo Verospio, & prima Iulij 1639. coram Reuerendissimo D. Terracinen. in Fanen. Hæreditatis 17. Iunij 1641. coram eodem, & in dicta Alatrina Testamenti coram R. P. D. meo Verospio sub §. primo.*

Non obstat, quod pia causa non fuerit institu-
18 tus, sed substituta, quia sufficit, quod euenerit casus substitutionis, atque aperta fuerit successio ad eius fauorem, siue ex quo Testator decessit sine filijs, siue etiam ob mortem Gregorij Beninbene hæredis, & vsufructuarij vniuersalis vltimo loco sequutam, vt not *Card. Zabarell. cons.133. num.3. vers. Et præcipuè Mart.de success.legal.par.4.quæst.8. art.2.num.5. Viu.dec.5. num.14.lib. primo Facundez de Iust. & Iur.lib.6.cap.3. num.19. Fragos. de regim. Reipubl. par.3. lib.4. disput.7. tit. de Testam. ad pias caus.§.4.num.70. Dicastill. de Iust. & Iur.tom.2.lib.2 tract.19 disput. prima num.111 fol.1090. Molin. de Iust. & Iur.disput.134. §. Testamentum Pater Dian. vbi supra d.par.7.tract.6.tit. de Testam.priuileg.resol. prima in princ.vers. Aut quando substitutionis via.*

Nec vrget, quod Iuspatronatus primo loco reseruatum fuerit Descendentibus in perpetuum Iacobi Vellij, & Olimpiæ Mancinæ eius Consanguineorum cum onere præsentandi, quem maluerint de familia de Vellijs.

Quia cùm tàm reseruatio dicti Iurispatronatus actiua ad fauorem Descendentium, quàm præsentatio passiua illorum de familia restrictæ sint donec illi supersint, ijs autem deficientibus Testator voluerit Commendam adhuc esse perpetuam, & liberæ collationis Eminentissimi Magni Magistri expresso repetito onere celebrandi Sacrum ter
19 in hebdomada exindè clarè assequimur causam finalem dispositionis non fuisse interesse Consanguineorum, sed pietatem erga Deum, & motiuũ suffragandi Animæ suæ, & omnium suorum Defunctorum, quod apertissimè ostendit dispositionem esse piam *cap. requisisti de Testam.* ibi: *Quia hoc ille, qui donat pro redemptione Animæ suæ non pro commodo Sacerdotis probatur offerre Anchar. in cap. Officij num.16.eod.tit.* ibique *Imol. num.38. Genuen. Practicabil. Ecclesiast.quæst.522.num.2. Barbos. de off. & potest. Episc. allegat.116. numer.19. cum alijs in* fortio-

fortioribus terminis allegatis in dicta Comen. Legati coram R.P.D. meo Albergato §. minùs refert.

Identitas autem, & veritas Testamenti in dubium reuocari non valet, quia satis videtur probata ex scriptura ab ipso Testatore scripta, & subscripta, atque formiter recognita per vnicum
20 Testem, qui bene sub iuramento affirmauit habere notam Testatoris manum & hac ratione dictã scripturam recognoscere vti ab eo scriptam propria eius manu in qualibet sui parte *Summario Fabricæ num.8.* quem esse verum modum recognitionis ex stylo Rotæ firmat *Achill dec.2. sub num. primo de fid. Instrum,* & sequitur *Rota dec.124.n.2.par.2 diuers. & coram Buratt.dec.475. num.5. cum seqq.* &
21 licet sit vnicus nihilominus sufficiens est ad ipsum effectum concurrentibus adminiculis, vt in terminis respondit *Rota dec.41.num.primo par.4.recent.* Nil refragante, quod deponat per verbum, *mi pare*, & addat se id pro certo non affirmare, nam hoc dixit eo, quod manus sæpe falsificantur; Vnde subdit, quod nec propriam affirmaret esse suam, sed de cætero ait se non decipi in recognitione manus Testatoris, ibi: *Et in questa mia credulità di recognitione credo non potermi ingannare, dicto num.8. in fine* in hac enim materia à iudicio Te
22 stis dependente adhibetur fides deponenti non solum per verbum, *videri*, sed etiam de credulitate vt respondit *Rota coram Card. Seraph. decis.522.num. primo 3. & 4. cum cæteris allegatis per Gratian. discept.895, num.33. & 50.*
23 Adminicula faciunt alter Testes illam recognoscens per similitudinem relatus in *dicto Summ. numer.5.* vt dixit *Rota decis.41. numer.5. par.4 recent.* Alius Testis pro Gregorio Beninbene Romæ examinatus seruatis seruandis anno 1645. & alij duo Ferrariæ inducti anno 1643. qui præsentes fuerunt quando Testator dixit illam scripturam esse suum Testamentum, ordinauitque illud Romæ transmitti dicto Gregorio, *eodemque Summ. nu.4.* quam-
24 uis enim primus in diuersa Causa, & isti duo, sine citatione Partis fuerint examinati, nihilominus faciunt adminiculum *Caputaq. decis.206. nu.6. cum seqq. par.2. Rota in recent. decis.18. sub numer.3. par.2.* cum alijs *per Gratian. d. discept.895. num.5.* & contra illorum dicta nulla contrarietas, quæ releuet, considerari potest, omnisque interpretatio
25 facienda est ad euitandam illorum contrarietatẽ *Alex. cons.185. num.4. & seqq. lib.7. Rota decis. 167. num. 53. par. prima recent. & in Romana Pecuniaria 26. Iunij 1654. coram R.P.D. meo Bichio §. Sed verb.*
26 sigilla ibidem impressa, & congrua ordinatio, quam, eadem scriptura præsefert ad fauorem Animæ Testatoris, eiusque Coniunctorum, vt benè ponderatum fuit in *dicta Alatrina Testamenti coram R.P.D. meo Verospio sub §. vltimo*; Ac demùm Iudicium motum vigore eiusdem scripturæ, & feliciter super immissione terminatum ad fauorem dicti Gregorij hæredis, & vsufructuarij vniuersalis cum subsequuta possessione Bonorum vsque ad obitum continuata *dicto Summ. num. 6.* ex quo re-
27 sultat iudicialis approbatio, & obseruantia, quæ fidem dat scripturæ etiam informi, *Seraphin. decis. 928. num.2.* cum alijs allegatis *per Add. ad Buratt. decis.10. num.32.*

His itaque firmatis, cum post mortem Gregorij Religio Hierosolymitana dictam dispositionem repudiauerit, subintrat in eius locum Reue-
28 renda Fabrica Sancti Petri, quæ vigore suarum facultatum, de quibus *Quarant. in Summ. Bullar. verb. Fabrica S. Petri, §. Si autem ipsi Legatarij in fine*, in legatis, & hæreditatibus in piam causam relictis, & repudiatis habetur pro substituta, & per fideicommissum vocata, vt notat etiam *Carol. Marant. respons. 37. num. 3. cum seqq. lib. primo* Cui propterea debetur immissio excluso Iulio Cæsare
29 hærede dicti Gregorij, cum iste in Bonis Antonij subiectis oneri restitutionis non potuerit aliũ sibi instituere hæredem, vt respondit *Rota in Nullius Vineæ 11. Martij 1620. coram bon. mem. Pironano in recent. dec.189. num.6. par.5.* exclusisque Francisco, & fratribus de Vellijs, quamuis commutationem voluntatis testatoris a Sede Apostolica nuper obtinuerint, cum gratia subreptitia sit, siue ex quo Sanctissimo Domino Nostro narratum non fuit terminum illis præfixum elapsum fuisse,
30 siue etiam ex quo in precibus nullam fecerunt mentionem appellationis in hac parte pro Fabrica interpositæ, nec litis inter has partes vertentis *cap. inter Monasterium, ibique gloss. verb. Processus de re iudic. Gregor. dec.2. num.5. Buratt. dec.776. n.10.* Et de lite cum fabrica late idem *Marant. resp. 21. num.7. cum seqq. dicto lib. primo* ac demum excluso Andrea de Mutis ab intestato controuersam hæreditatem prætendente, quia vulgare est cessa-
31 re causam intestati existente Testamento, *l. antequam C. commun. de Success. l. quandiu la 2. & l. nec his §. fin. ff. de acquir. possess.* quod ad fauorem piæ
32 causæ substinetur, non obstante præteritione non solum ascendentium, sed etiam liberorum vt firmat *Clar. in §. Testamentum quæst.6. num 8. Graff. in eodem §. quæst.18. num.8. Carol. Tap. decis. Neap.58. num.11.*

Atque ità resolutum fuit omnibus Informantibus, &c.

BAMBERGEN. PRÆPOSITVRÆ.

Ven. 24. Martij 1656.

ARGVMENTVM.

Literæ subrogationis dum sunt iustificatæ veniunt exequendæ, Pro obtinenda autem exequutione subrogationis requiruntur lis, & obitus collitigantis in possessione, nec lis debet esse calumniosa, ad quam calumniam excludendam quælibet causa, etiam læuis, & colorata est sufficiens.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ vbi sunt in omnibus iustificatæ veniunt exequendæ.*
2 *Lis dicitur introducta ex citatione contra reum expedita, personaliter exequuta, & legitimè reproducta.*
3 *Subrogatio, vt possit obtineri, duo requiruntur nẽpè lis, & obitus collitigantis in possessione.*
4 *Lis calumniosa debet esse euidens & notoria ne sit locus subrogationis.*
Lis ne dicatur calumniosa ad effectum impediendæ subrogationis, quælibet causa etiam leuis, & colorata est sufficiens.

DECISIO DXII.

Literas subrogationis per Sedem Apostolicam concessas D. Principi de Nassaũ iuxtà resolutionem *coram R.P.D. meo Celso emanatam 23. Februarij 1654.* exequendas esse hodie Domini responde
1 runt, quia in omnibus sunt iustificatæ *cap. si Capitulo, vbi gloss. verb. Exequatur de concess. præbend: in 6. cap. si quando de rescript. Rota in Auellina Canonicatus 27. Martij 1651. in princ. coram me,* & alibi passim.

Narrauit enim in eis ipsum auctoritate Apostolica prouisum fuisse de controuersa Præpositura vti vacante per promotionem Melchiorris Ottoni ad

Fri-

Episcopatum Bambergen. & desuper litem introduxisse in hoc sacro Tribunali tàm contra Hieronymum VVirtiburg in illius possessionem intrusum prætextu electionis habitæ à Capitulo, & Canonicis Bambergen, quam contra Philippum Valentinum, qui per obitum d. Hieronymi eandem possessionem occupauit vigore consimilis electionis, dictumque Valentinum nupèr ad eundem Episcopatum promotum, ante ipsius promotionem controuersam Præposituram resignasse in manibus eiusdem Capituli, & Canonicorum eius *Summ. num.* 4.

Prouisio siquidem d. modo narrata ex literis Apostolicis relatis in d.*Summ. num.* 1. iustificata
2 remanet, Lis vero plenissimè comprobatur in d. decisione *R. P. D. mei Celsi*, & signantèr contrà Valentinum vltimum possessorem, quæ necessaria est, ex citatione rotali contra illum expedita personaliter exequuta, & legitime reproducta eodem *Summ. num.* 3. Resignatio autem, & cessio per eundem facta, cuius vigore Corradus à Stadion Modernus Collitigans ex prætensa electione ad sui fauorem facta à Capitulo eandem possessionem occupauit ex alijs Iuribus relatis in eodem *Summ. num.* 5. Cumque Clericatus d. D. Princi-
3 pis non reuocetur in dubium iustificata etiam remaneut ex prædictis alia requisita pro obtinenda subrogatione, nempè lis, & obitus, seu dimissio facta per Collitigantem, qui erat in possessione, *Card. Seraphin decis* 990. *num.* 1. *San. mem. Greg. decis* 32. *per tot. & decis.* 307. *num.* 1. *Rot. decis.* 7. *num.* 8. *par.* 7. *recen. in Compostellana Parrochialis* 1. *Iulij* 1648. *coram Eminentissimo D. Cardinali Ottbobono, & in Leodien. Canonicat.* 28. *Martij* 1653. *coram me.*

Nèc dicatur d.litem fuisse calumnioã, quia præ-
4 tensa calumnia nullo modo iustificatur, & quidè euidens, & notoria, vt opus est, Quinimò prorsus excluditur ex d. prouisione Apostolica per Principem impetrata, cum ad istum effectum quælibet causa etiam leuis, & colorata sufficiat, vt præter auctoritates alligatas in d. dec. *D. mei Celsi* §. *non obstat quod lis cum sequenti* responsum fuit in *Florentina Parochialis* 26. *Iunij* 1647. & 2. *Iunij* 1649. *coram me*

Et ità vnica tantùm, &c.

INTERAMNEN. BONORVM.

Lunæ 15. *Maij* 1656.

ARGVMENTVM.

Appellatione Hæredum, & successorum in substitutionibus regulariter veniunt dumtaxat hæredes sanguinis, & quando comprehenduntur sub dicta appellatione tam masculi, quam feminæ, & an debeant esse hæredes. & successores vniuersales, an sufficiat si sint particulariter instituti, & an possit hæres grauatus non substituendo sibi hæredem sanguinis à Testatore vocatum illum à vocatione excludere. Instituta certa persona, & eius hæredibus, quando hæredes censeantur vocati per simplicem vulgarem, & quando per fideicomissariam, & quando filij in reciproca substitutione hæredum nominati censeantur vocati ad portionem Patris, & Patrui, & quando secus.

SVMMARIVM.

1 *Hæredum, & successorum appellatione tam in conditionibus, quam in substitutionibus veniunt dumtaxat hæredes Sanguinis.*
2 *Hæredum. & Successorum appellatione veniunt de Iure tàm masculi, quàm feminæ.*
3 *Hæredum, & Successorum appellatione venit etiam hæres in re certa, quamuis non vniuersaliter institutus*
4 *Hæredum, & Successorum appellatione in substitutionibus venit hæres Sanguinis, licet non fuerit institutus hæres ad hærede grauato, dummodo per eum non steterit quin minus institueretur*
5 *Hæres grauatus. quando post eius mortem fuerunt vocati illius hæredes, & successores, non potest, non substituendo sibi hæredem Sanguinis, illum à vocatione excludere contra voluntatem Testatoris*
6 *Testator, dum instituit coniunctam personam eiusq; hæredes, & successores substituit, censetur considerasse Iura Sanguinis, & propterea de solis descendentibus, & hæredibus sanguinis intellexisse videtur.*
7 *Sub nomine hæredum, adiecto post factam mensionem de Filijs non veniunt nisi nepotes, & descendentes sanguinis*
8 *Dictio* Suoi *denotat Suitatem, & demonstrat substitutionem esse intelligendam de hæredibus Sanguinis ad exclusionem extraneorum.*
9 *Testator non præsumitur magis dilexisse hæredes extraneos substituti, quàm instituti*
10 *Institutio quando fuit facta de certa persona, & eius hæredum, tunc hæredes censentur vocati per simplicem vulgarem*
11 *Secus autem si hæredes, & successores fuerint substituti, præsertim sub commemoratione mortis*
12 *Substitutio facta sub commemoratione mortis, est compendiosa, quamuis non adsit dictio*.quandocumque
13 *Substitutio compendiosa, continet sub se ne dùm vulgarem, sed etiam fideicommissariam*
14 *Substitutio dicitur fideicommissaria quando fuerunt vocati hæredes non dum nati, ex quo arguitur cõsideratum fuisse tractum temporis successiuum*
15 *Verbum* redeat, *de sui natura fideicomissum importat*
16 *Substitutio talis censenda est, qualis est substitutio præcedens, cui ista immediatè cohæret.*
17 *Hæredem nemo potest habere in vita.*
18 *Substitutio filiorum, & eorum hæredum censetur facta ordine successiuo, & sic hæredes substituti intelliguntur post mortem filiorum.*
19 *Filij cohæredis reciprocè substituti, quando simpliciter sunt positi in conditione, nunquam censentur vocati per fideicomissum in portione Patrui, nisi adsint vrgentes coniecturæ*
20 *Secus autem dum expressè sunt substituti*
21 *Vocatio expressa hæredum, & successorum posita in reciproca substitutione filiorum verificari non potest, nisi in portione Patrui sine filijs defuncti, dum respectu paternæ portionis concepta est sub conditione si sine filijs.*
22 *Filij in reciproca substitutione hæredum vocati, nedum Patris, sed etiam Patrui portionem capere debent, cui etiam fuerunt expressè reciprocè substituti.*

DECISIO DXIII.

Decessit anno 1593. Io: Maria Filernus cum Testamento, in quo instituit Angelam filiam in scutis 1500. & Ioannem Baptistam, Vincentium, & Bartholomeum filios masculos in scutis 300. pro quolibet anno reciproca substitutione inter eos, hæredem verò vniuersalem sibi scripsit Syllã Vxorẽ cum prohibitione transeundi ad secunda vota, vocando in casu contrario dd. eius filios masculos, eorumque hæredes, & successores, addita substitutione eorundem post illius mortem per hæc verba. *Et voluit insuper quod ad* mor-

mortem ipsius D. Syllæ d. hæreditas redeat, & esse debeat dd. suorum filiorum, & eorum hæredum, & successorum cum supradicta Conditione, quod si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus, vt supra succedant vnus alteri, & alter alteri, suique hæredes, & successores omni meliori modo &c.

Defuncto Testatore, primo loco obijt Io: Baptista sine filijs, deinde Sylla, & postmodũ Bartholomeus cum testamento condito ante mortem Syllæ, in quo instituit Luciam eius filiam, aliasq; si eas habuisset in scutis 2500. auctis in Codicillis ad alia 3500. hæredes verò vniuersales scripsit filios masculos, si eos haberet, sin minùs, vt euenit, aut eis postmodum quomodocunque sine filijs masculis decedentibus, vocauit Syllã Matrem & Vincentium fratrem, quibus decedentibus substituit d. Luciam. Cum autem vltimo loco obierit d. Vincentius institutis sibi hæredibus Iosepho, & fratribus de Perottis suis ex Sorore Nepotibus, & sic apertum prætenderetur ad fauorem d. Luciæ Bartholomei filiæ, vtrumque fideicomissum tàm Auitum, quàm Paternum, commissa mihi causa in prima Instantia appellatione remora, proposui Dubium An constet de vocatione Luciæ tàm in Testamento Io: Mariæ, quàm in Testamento Bartholomei, & Dñi quoad vtrumque affirmatiuè responderunt.

Respectu enim Auiti resultat eius vocatio ex substitutione hæredũ, & successorũ, quos Io: Maria Testator post mortem Syllæ substituit, atque denuo vocauit sub reciproca eius filiorum substitutione, vt patet ex verbis supra relatis, quorum
1 appellatione (quidquid sit in contractibus) tàm in conditionibus, quàm in substitutionibus veniunt solùm hæredes sanguinis *l. ex facto §. fin. ff. ad Trebell. specul. lib. 4. partic. 3. tit. de Testam. §. 1. n. 32. vers. Itèm cum sit mentio fulgos. cons. 17. n. 2. vers. In contrarium Aym. Cons. 155. n. 6. Fusar. cons. 79. n. 1. Peregrin. de fideicom. art. 32. n. 31. Rot. decis. 170. n. 3. par. 3. & decis. 290. n. 6. par. 4. rec.* Vnde cum omnes prædecesserint, substitutio purificata remansit ad fauorem Luciæ Nepotis Testatoris ex Bartholomeo filio, quam-
2 uis sit fœmina; Nam sub d. appellatione hæredũ & successorum de iure veniunt tàm masculi, quàm fœminæ *tot. tit. ff. de legit. hered. Auth. defuncto C. ad Tertull. & auth. ex successione C. de suis, & legit. Cardin. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 11. tit. 14. sub n. 11. vers. idemq; si fuerit Rota in recent. decis. 21. n. 4. par. 1. coram Buratt. decis. 596. n. 5. & coram bo. me. Merlino decis. 316. n. 7.* Et quamuis
3 non fuerit hæres effectiua omnium Bonorum sui Patris, siuè quià satis est institutam fuisse in re certa, nempe in scutis 2500. auctis in Codicillis ad alia 3500. vt optimè firmat *Specul. in d. tit. de Testam. d. §. 1. n. 31.* quem communiter sequuntur relati *per Peregr. d. art. 32. n. 21. & per Fusar. quæst. 341. n. 9. Guidop. decis. 458. n. 1. & per tot.*
4 Siue etiam quia sufficit quod per ipsam non steterit quominùs fuerit hæres vniuersalis, ne alio-
5 quin sit in potestate greuati non substituendo hæredem Sanguinis, eum à vocatione excludere cõtra voluntatem Testatoris, vt benè firmat *Ruin. cons. 174. sub. n. 12. vers. quid ergò verba lib. 2. Fusar. cons. 78. n. 9. & d. cons. 79. n. 3. & de substit. quæst. 340. n. 1. & 2. alijq; relati per Peregr. d. art. 32. n. 9. vers. sed contra tenuit.*

Cõprobatur eius vocatio tùm ex quo Testator
6 instituit coniunctam personam, nempe Vxorem, eique substituit communes filios, eorumque hæredes, & successores, ac propterea considerasse censetur Iura Sanguinis, quorum consideratio operatur, vt de solis Descendentibus, & hæredibus Sanguinis intellexisse videatur, vt docet *Bald. cons. 267. n. 2. lib. 5. Soccin. Iun. cons. 158. n. 10. cum seqq. Bero: cons. 110. n. 49. vers. accedat ad hæc lib. 2. Card. Mantic. vbi supra d. lib. 8. d. tit. 14. n. 13. cum alys per Fusar. d. quæst. 339. n. 63. Rota decis. 216. n. 1. & decis. 269. n. 4. par. 5. recent.* Vbi
7 quod sub nomine hæredum adiecto post factam mentionem de filijs non veniunt nisi Nepotes, & Descendentes Sanguinis; Tùm ex quo addidit
8 dictionem *Sui* ibi: *Suique hæredes, & successores*, quæ cum denotet suitatem, demonstrat etiam substitutionem intelligendam esse de hæredibus Sanguinis ad exclusionem extraneorum *Ant. de de Butr. cons. 23. n. 2. Bero d. cons. 110. n. 52. lib. 2. Menoch. cons. 958. n. 11. vers. 8. suffragatur Guidop. decis. 306. n. 2.* Tùm etiam ex quo in ipsamet institutione Vxoris, vocauit etiam suos hæredes, & successores ibi. *In omnibus autem suis bonis, &c. vniuersalem hæredem instituit D. Syllam eius Vxorem suosque hæredes, & successores, &c.* Vnde sicut in hac parte sine dubio intellexit de filijs, & descendentibus, dum postmodum Vxori decedenti filios substituit, quorum substitutio impleri non potuisset, si in institutione comprehensi fuissent extranei, Ita pariter affirmandum est in subsequenti substitutione facta filijs, de solis descendentibus, & hæredibus Sanguinis fuisse intelle-
9 ctum, cum præsumi nequeat Testatorem magis dilexisse hæredes extraneos substituti, quàm instituti, vt notant *Soccin. Iun. d. cons. 158. n. 14. lib. 2. Aimon cons. 38. num. 3. Card. Mantic. d. lib. 8. d. tit. 14. n. 7. Fusar. d. quæst. 339. num. 36. qui allegant Concordantes.*

Nec subsistit quod d. vocatio hæredum, & successorum intelligatur per solam vulgarem, non autem per fideicommissariam.

Licèt enim quãdo certa persona, & eius hæredes
10 sunt instituti per vulgarem simpliciter hæredes censeantur vocati iuxta doctrinam *Cuman. in l. Gallus §. Quidem rectè num. 7. in fine ff. de liber. & posthum* in quibus terminis loquitur *Rota coram S. M. Greg. decis. 207. n. 1. cum seqq. & in Interamnen. fideicommissi 16. Maij 1625. coram bo. me. Pi-*
11 *rouano*; Secùs autem est quando, prout hic, sunt substituti hæredes, & successores præsertim sub
12 commemoratione mortis, talis enim substitutio compendiosa est, quamuis non adsit dictio *quandocunque gloss. & DD. in cap. 1. de Testam. in 6. Giouang. cons. 74. n. 26. & 27. lib. 1. Rot. decis. 656. num. 2. part. 4. decis. 157. num. 1. & decis. 579.*
13 *n. 7. p. 8. recent.* Quæ propterea sub se continet nedum vulgarem, sed etiam fideicommissariam. *DD. communitèr in l. Centurio ff. de vulg. & pupill. Anchar. in cap. si Pater n. 15. de Testam. Rota Decis. 97. n. 7. par. 4. rec. & coram bo. me. Merlino decis. 269. n. 1. & 2. cum alijs in his terminis allegatis in Romana fideicomissi de Drusolinis 12. Iunij 1654. coram me §. quia cum in Casu cum seqq.*

Quod certius procedit in proposito, siue ex quo verba directa sunt in ipsam hæreditatẽ ibi: *d. hæ-*
14 *reditas redeat vt esse debeat, &c.* & vocati sunt hæredes non dum nati, ex quo arguitur consideratum fuisse tractum temporis successiuum, quod fideicommissariam continet substitutionem, vt declarat idem *Cuman. in l. cum ità §. In fideicommisso num. 4. ff. de legat 2. Curt. Iun. cons. 48. num. 4. 5. & 6. Soccin. Iun. cons. 136. num. 18. lib. 3. Rota in recent.*

recent. decis. 320. num. 1. par. 1. & in d. Romana fi-
15 *deicommissi de Drusolinis sub §. & liceat*, siue ex quo vocatio concepta fuit per verbum *redeat*, de sui natura fideicōmissum importans, vt in proximis terminis verbi *reuertatur* est *Text. in l. Lucius 78. §. tres hæredes ff. ad Trebell. Castr. cons. 341. post princ. lib. 1. Corn. cons. 152. num. 19. lib. 2. Tiraq; de reuoc. donat. verb. reuertatur n. 6. Bero cons. 66. num. 18. lib. 2. Rota decis. 509. num. 2. ad med. par. 4. diuers. cor. Card. Caualer. decis. 34. num 3. in Romana Census 15. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Bichio sub. §, negabantque ijdem, & prius in alta Romana Census 30. Ianuarij eiusdem anni coram me §. informantes verò*, siue etiam ex quo præfata vocatio hæredum, & successorum cohæret etiam immediatè substitutioni reciprocæ inter primos substitutos factæ ibi: *Succedat vnus alteri, & alter alteri, suique hæredes, & successores*, Ideoque fideicom-
16 missaria censenda est modo, & forma, prout est vocatio primo substitutorum contenta in reciproca *Dec. in l. In Testamento la 1. num. 3. in fine C. de Testamen. & cons. 318. n. 3. Angel. cons. 307. num. 3. Roland. cons. 25. num. 10. lib. 1. Crass. in §. Substitutio quæst. 54. num. 6. vers. declara 3. Rota decis. 300. num. 13. par. 1. recent.* siuè demùm
17 ex quo cùm nemo habere possit hæredem in vita *l. 1. ff. de hæred. & act. vend.* eo ipso quod Testa-
18 tor substituit proprios filios, & eorum hæredes, istos substituisse censetur post mortem, & sic ordine successiuo per fideicommissum, iuxtà *theoric. Bartol. in l. Gallus §. quidem rectè num. 7 ff. de liber. & posthum.* quam sequuntur *Aym, cons. 13. sub nu. 10. Socc. Sen. cons. 12. num. 6. & 14. vers. sed præmissis non obstantibus lib. 3. latè Peregrin. de fideicom. art. 19. num. 18. 19. & 21.*

Minusuè subsistit, quod Lucia censeatur vocata ad solam portionem Bartholomei sui Patris, non autèm ad portionem Vincentij Patrui. Quia hoc
19 solum dubitari contingit, quando filij Cohæredis reciprocè substituti simpliciter sint politi in conditione, quo casu nisi adsint vrgentes coniecturæ, nempè ratio masculinitatis, contemplatio agnationis, digressus ad plures gradus substitutionum, & similes nunquam inducitur fideicommissum in portione Patrui, vt omissis antiquioribus respondit *Rota in Romana fideicommissi de Ferratinis 19. Nouembris 1646. & 29. Martij 1647. coram R. P. D. meo Peutinger. ac 15. Iunij 1648. co-*
20 *ram R. P. D. meo Meltio § .minusque obstat;* Non autèm quando expresse, prout hic, sunt substituti; hoc enim casu res caret omni dubitatione, vt consuluit *Peregr. cons. 151. num. 6. lib. 5. quem refert, & sequitur Fusar. de substit. quæst. 440. nu. 18.* Ex-
21 pressa enim, & dispositiua vocatio hæredum, & successorum posita in reciproca substitutione filiorum verificari non potest nisi in portione Patrui sine filijs Defuncti cum respectu paternæ portionis concepta sit sub conditione si sine filijs,
22 & consequentèr Lucia nedùm Patris, sed etiam Patrui portionem capere debet, cui etiam fuit expressè reciprocè substituta, *l. Lucius, vbi Bart. cæterique scribentes ff. de vulg. & pupil. l. 2. C. de Impuber, & alijs substitut. Card. Caual. decis. 167. n. 3. & 4 cum alijs in puncto allegatis in d. Rom. fideicomm. de Drusolinis cor. me §. Testator enim, & §. atq; ideò.*
Respectu verò Testamenti paterni illius vocatio ab informantibus pro Perottis non reuocabatur in dubium, sed expressè admittebatur, quia literalis est post obitum Syllæ Matris, & Vincentij fratris hæredum institutorum. Et ità vtraq; &c.

ROMANA DOTIS.

Lunæ 15. Maij 1656.

ARGVMENTVM.

Hæres Communis debitoris, si agat repellitur exceptione *l. vindicantem ff. de euict:* qua ipse defunctus repelleretur, Hæres autem substitutus in casu quo Institutus de bonis hæreditarijs non disposuerit, an censeatur hæres Testatoris, an hæres hæredis Instituti, si in eius personam hæres Institutus disposuit, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Hæres repellitur eadem exceptione qua repelleretur eius Auctor si ageret.*

2 *Hæres institutus dicitur acceptasse dispositionem Testatoris assequendo, & retinendo bona sibi relicta, quæ alio Iure, quàm hæreditario consequi non poterat.*

3 *Onus soluendi debita hæreditaria inest de iure in hærede ab ipsa die aditionis hæreditatis.*

4 *Dispositio non redditur conditionalis, nec suspenditur acquisitio hæreditatis per expressionem oneris in hærede eo modo, quo à Iure præscribitur.*

5 *Hæres Institutus cum hoc quod intra biennium soluat omnia debita hæreditaria, si in casu contrario non fuerit adiecta pœna priuationis, nec datus substitutus omittendo solutionem, non cadit à commodo hæreditatis.*

6 *Hæres sicuti non cadit à commodo hæreditatis non soluendo æs alienum hæreditarium, ad quod de Iure tacitè tenetur, ità nec quando vt soluat fuit expressè demandatum à Testatore.*

7 *Expressio eius quod tacitè inest, nihil operatur.*

8 *Substitutio facta sub conditione si hæres institutus de bonis hæreditarijs non disposuerit, facta per ipsum dispositione euanescit, & tollitur grauamen restitutionis hæredi iniunctum in casu non factæ dispositionis.*

9 *Hypotheca generalis comprehendit regulariter nedum bona, & iura præsentia, sed etiam futura.*

10 *Creditor disponendo ad fauorem debitoris de bonis sibi hypothecatis, vel consentiendo simpliciter illorum alienationi remittere videtur hypothecam ad sui fauorem contractam.*

11 *Debitor Communis, nullo modo potest Creditori remittere hypothecam ad sui fauorem contractam nec illam tollere in præiudicium aliorum creditorum.*

12 *Hypotheca ab hærede grauato super bonis fideicomissi contracta, ipso decedente extinguitur, & resoluitur, & bona ad fideicomissarium transeunt sine onere dicta hypotheca.*

13 *Substitutio ordinata in casum non factæ dispositionis ab hærede grauato expirat facta dispositione.*

14 *Hypotheca regulariter sequitur rem, & quemcumque illius possessorem.*

15 *Institutio generaliter facta, non comprehendit ea bona, quæ ad alium spectare debent, casu quo de illis specialiter non disponatur.*

16 *Hæres institutus ab hærede grauato, habente liberam facultatem disponendi ad fauorem cuius maluerit ab ipso hæreditatem recognoscere debet. quamuis fuisset substitutus à Testatore in casu non factæ dispositionis ab hærede grauato.*

17 *Hæres grauatus habens liberam facultatem disponendi de bonis hæreditaris, non censetur illa vti voluisse, si nullo modo disposuit vel si disposuit eo modo, quo Testator disposuerat in casu non factæ dispositionis.*

18 *Secus*

18 *Secùs autem si eius dispositio sit difformis à dispositione Testatoris, quamuis disposuerit ad fauorem personæ à Testatore vocatæ in casu non factæ dispositionis.*

19 *Hæres grauatus, habens liberam facultatem disponendi de bonis hæreditarijs, licet disposuerit ad fauorem personæ à Testatore vocatæ in casu non factæ dispositionis, dum eius dispositio fuit concepta sub diuersis conditionibus, censetur de illis bonis disposuisse non tamquam spectantibus ad hæreditatem Testatoris, sed proprio ipsius Patrimonio.*

20 *Hæres grauatus habens liberam facultatem disponendi, si disposuit ad fauorem venientium ab Intestato non censetur illa facultate vti voluisse.*

21 *Dispositio collata in voluntatem alterius est nulla.*

22 *Substitutio facta sub conditione à facto tertij dependente est valida, & sustinetur.*

23 *Hæres statim declaratur is, qui acceptat bona hæreditaria, dum illa consequi non poterat alio Iure, quàm hæreditario.*

DECISIO DXIV.

Hodie pro quarta vice iterum visum fuit Dominis Annam Crescentiam non fuisse hæredem Lauræ, sed Crescentij communis debitoris, & ideò ad sui fauorem non esse exequendum Instrumentum dotale eiusdem Lauræ, cum repel-
1 latur exceptione *l. Vindicantem ff. de euict.* qua repelleretur Crescentius eius Auctor, si ageret ex rationibus comprobatis in tribus præcedentibus decisionibus editis *coram me 15. Iunij 1643. 2. Decembris 1644. & 27. Maij 1647.*

Laura enim sibi instituit hæredem Crescentium fratrem, illique concessit liberam facultatem disponendi tàm in vita, quàm in morte de residuo suæ hæreditatis solutis debitis, & licet substituerit Annam, substitutio tamen huiusmodi non fuit pura, & libera, sed conditionalis, quatenus Crescentius hæres institutus non diposuisset; Vnde cùm ipse vtendo d. facultate disposuerit de bonis Lauræ; instituendo in illis Annam filiam, defecit conditio, sub qua à Laura substituta fuit eadem Anna, & sic euanuit eius substitutio sub præfata conditione concepta, & con-
2 sequenter ipsa successit Crescentio, à quo fuit instituta hæres particularis, eiusque institutionem acceptauit assequendo, & retinendo bona sibi relicta, quæ alio Iure consequi non poterat *Bart. in l. gerit. num. 2. ff. de acquir. hæred.* & præter autoritates allegatas in *2. decis. 5. ea verò* respondit Rota *coram Card. Millin. decis. 44. num. 6. & 7. & decis. 231. num. 1. & 2. & in firmana pecuniaria 1. Iulij 1654. coram R. P. D. meo Verospio si controuerti verò non potuit.*

Nec subsistit quod tàm institutio Crescentij, quam facultas disponendi illi attributa fuerint conditionales propter onus sibi iniunctum soluendi infra biennium omnia debita, in quibus Laura reperiebatur obligata.

Quia onus huiusmodi de Iure inest in hærede
3 ab ipsa die aditionis hæreditatis *l. cum hæredes 23. ff. de acquir. poss.* Et propterea eius expressio eo mo-
4 do, quo à iure præscribitur, non facit institutionem, nec dispositionem conditionalem, nec suspendit acquisitionem hæreditatis, vt præter adducta in 3. *decis. 5. vlt. probat. Text. in l. Cornelius ff. de hæred. instit: & in l. 3. vbi latè exornat Rip. in 1. notab. ff. de legat. 1. Oldrad. cons. 223. num. 3. Gemin. cons. 84. num. 19, vers. non obstat quod collationes, & cons. 106. num. 12, vers. Sed expressio. Rota coram S. M. Greg. d. 307. num. 21. & in recent. d. 483. num. 2. vers. Et licet dispositum par. 3. & decis.*
5 *638. num. 2. part. 4.* Cumque in casu contrario non fuerit adiecta pœna priuationis, nec datus substitutus vtique, licet præfixus fuerit terminus biennij; nihilominus omittendo Crescentium solutionem debitorum non cecidit proinde à commodo hæreditatis, nec amisit facultatem dispo-
6 nendi; Sicut enim non cadit hæres non soluendo æs alienum hæreditarium, ad quod de Iure tacitè tenetur, ità nec quando vt soluat, fuit expres-
7 sè demandatum, cum expressio eius, quod tacitè inest nihil operetur ex allegatis, decisiones autem in *Cæsenaten. Hæreditatis 24. Martij 1651. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & 10. Nouembris eiusdem anni coram R. P. D. meo Albergato*, non applicatur casui nostro, quia ibi Testator in casu non implementi conditionis addidit pœnam priuationis hæreditatis, & dedit substitutum, quæ hic non fuerunt adiecta.

Gratisque asseritur dd. Bona non venire sub generali hypotheca ante Testamentum, & mortem Lauræ à Crescentio contracta, ex quo illorum acquisitio resolubilis, ac reuocabilis erat, quatenus ipse Crescentius in vita, vel in morte de illis non disposuisset.

Quoniam vt patet ex prædictis institutio, & facultas disponendi erant puræ, conditio autem, seù reuocabilitas adiecta fuit in substitutione Annæ concepta, quatenus Crescentius in vita, vel in morte non disposuisset, & decessisset sine filijs;
8 Vndè cum ipse præcisè de bonis, & Iuribus hæreditarijs Lauræ disposuerit in illis instituendo hæredem Annam, adimpleta, & purificata fuit dicta conditio, & sic euanuit substitutio, & grauamen illi iniunctum in casu non factæ dispositionis per ea, quæ dixit *Rota decis. 75. nu. 9. par. 2. recent. & coram S. M. Gregor. decis. 85. num. 25.*
9 quæ propterea cadunt sub generali hypotheca, & obligatione Camerali per ipsum antecedenter contracta, quæ nedum bona, & Iura præsentia, sed etiam futura regulariter comprehendit, vt respondit Rota *decis. 294. num. 2 par. 1. & dec. 419. num. 2. par. 8. recent. & in Sancti Seuerini Dotis, seù Saluiani 4. Maij 1640. coram Reuerendissimo D. meo Decano apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 187. num. 3.*

Minusuè subsistit, quod hypotheca sublata, & resoluta remanserit siuè per d. Institutionem ad fauorem Annæ à Crescentio expresè factam, siuè per eius mortem deinde subsequutam.

10 Quia prima pars obiecti procedit in Creditore, qui disponendo ad fauorem Debitoris de bonis sibi hypothecatis, vel consentiendo simpliciter illorum alienationi remittere videtur hypothecã ad sui fauorem contractam, in quibus terminis loquitur *Natt. in contrarium alleg. cons. 474. nu. 29.*
11 *consil. 530. num. 1. cum seq.* Secus verò in Debitore, qui nullo modo remittere, nec tollere potest hypothecam in præiudicium eius Creditorum *l. Debitorum pactionibus C. de pact. l. si vnus §. ante omnia ff. eod. & l. 1. C. debitor. vendition. pignor. impedir. non poss. Neguf. de pignor. in 3. memb. 6. par. princ. num. 11. Buratt. decis. 62. num. 5.* Secun-
12 da verò pars obiecti procedit in hærede absolutè grauato alteri restituere, & sic Domino reuocabiliter, quo decedente resoluitur, & extinguitur hypotheca per ipsum contracta, & bona ad fideicommissarium transeunt sine onere d. hypothecæ vt probat *Text. in l. fin. §. sin autem C. Comm. de legat.*

legat. Rota coram bon. mem. Merlino decis. 645. n. 3. Ideoque non applicatur casui nostro, quo Crescentius fuit Dominus irreuocabiliter quatenus voluisset præcisè de bonis disponere, vt disposuit, & consequenter per eius, obitum d. hypotheca
13 non remansit resoluta, dum fecit dispositionem, licentia enim disponendi compatibilis est cum substitutione ordinata in casum non sequutæ dispositionis, quia eadem substitutio dicitur habere tam expressam, quam tacitam conditionem quatenus Crescentius non disposuisset, facta tamen dispositione expirauit, vt præter allegata in præcedenti decisione responsum fuit *in Sancti Seuerini fideicommissi 27. Maij 1647. coram R.P.D. meo Verospio in principio*, & bona transierunt in Annam, cuius fauore fuit facta dispositio cum one-
14 re præcedentis hypothecæ generalis, quæ regulariter sequitur rem, & quemcunque illius possessorem *l. distractis, & l. pignoris C. de pignor. l. res C. de remiss. pignor. Rot. decis. 301. num. 17. par. 1. recent. & coram Buratt. id. decis. 62. num. 3.* Decisio autem in *Romana Scriptoriæ coram Card. Marquemontio 5. Iunij 1609. impress. apud Gratian. discept.*
15 *221. sub num. 10.* firmans generalem hæredis institutionem non comprehendere ea, quæ ad aliū spectare debent, casu quo de illis specialiter non aduersatur, cum Crescentius specialiter disposuerit de bonis Lauræ ad fauorem Annæ, ibi: *Item dictus D. Crescentius Testator Iure institutionis &c. reliquit D. Annæ &c. omnia, & singula bona mobilia ipsius Testatoris &c. ac etiam omnia alia bona, actiones, & Iura quæcunque per ipsum D. Testatorem recepta in hæreditate d. Lauræ Crescentiæ suæ germanæ*
16 *Sororis &c.* quæ ab ipso Crescentio habente liberam facultatem disponendi ad fauorem cuius maluerit dd. bona recognoscere debet, vt declarando *Text. in l. vnum ex familia 67. §. si de falcidia ff. de legat. 2. & in l. si sponsus 5. si quis rogatus ff. de donat. inter Vir. & Vxor.* latè responsum fuit in primis duabus decisionibus huius causæ comprobatis in *Romana Emphyteusis 28. Nouemb. 1653. coram R. P. D. meo Verospio.*

Neque applicantur *Text. in l. si quis illud etiam*, iuncta *auth. nunc autem C. de secund. nupt. & in l. si*
17 *mihi sempronius 103. ff. de legat. 1.* Procedunt enim quando habens facultatem disponendi nullo modo disponit, vel disponit eo modo, quo Testa-
18 tor disposuerat, data autem (prout hic) difformitate dispositionum nil refert an dispositio facta fuerit ad fauorem personæ vocatæ à Testatore, vel alterius, quia ipsa difformitas demonstrat eum noluisse obsequi volunti Testatoris, sed voluisse vti libera facultate ab eo concessa, cum paria sint ad illum effectum transferre bona in alias personas, vel in personam vocatam sub diuersis conditionibus; Crescentius enim Iure institutionis reliquit Annæ bona Lauræ vna simul, & copulatiuè cum proprijs, atque adiecit onus illa distribuendi inter pauperes, quatenus Anna sine
19 filijs decedat, quod in Testamento Lauræ non legitur, ex quibus concludenter educitur disposuisse de illis bonis non tanquam spectantibus amplius ad hæreditatem Lauræ, sed vti proprio ipsius patrimonio, vt deducitur in *secunda decis. §. vltimo* cui non vrget *Ruin. consil. 147. num. 16.*
20 *lib. 2. & consil. 92. num. 28. lib. 3.* Quia in suo casu dispositio fuerat facta in venientes ab intestato purè, sine alia conditione, & sic tanquam facta eo modo, quo inerat, nihil operabatur.

Extra rem autem visa fuerunt ea, quæ subde-
21 bantur de nullitate facultatis disponendi tanquā importantis dispositionem Lauræ in voluntatem hæredis ex *alleg. per Surd. cons. 380. num. 25. cum seqq.* Quia ipsa non contulit dispositionem in voluntatem Crescentij, in quibus terminis loquitur *Surd. & alij in contrarium ab eo allegati*, sed Crescentium instituit, & substituit Annam quatenus ipse de bonis non disposuisset; Conditio itaque substitutionis, non ipsa substitutio pendet à vo-
22 luntate Crescentij. Prohibitum autem non est substituere sub conditione à facto Tertij dependente *l. si ita fuerit 13. ff. de manumiss. Testam. Rota in dicta Casenaten. Hæreditatis 24. Martij 1651. coram Reuerendissimo D. meo Decano, & 10. Nouembris eiusdem anni coram R. P. D. meo Albergato.*

Denique non obstat repetitum obiectum, quod Anna adiuerit hæreditatem Lauræ, & repudiauerit illam Crescentij. Quia ex prædictis non potuit adire, nec consequi bona Lauræ, nisi vti hæres Crescentij, qui nec præcisa, nec causatiua necessitate cogebatur illam instituere, quia habebat liberam, & amplissimam facultatem dispo-
23 nendi tam in vita, quam in morte, & propterea eo ipso, quod Anna hæc bona acceptauit se hæredem Crescentij declarauit, cum ad ipsam alio Iure, quam hæreditario ipsius pertinere non poterant, vt probant authoritates supra in principio allegatæ.

Et ità vtraque &c.

BONONIEN. HÆREDITATIS DE PEPVLIS.

Mercurij 17. Maij 1656.

ARGVMENTVM.

Ægidiana sicuti non intrat in bonis Ecclesiasticis, licet solum agatur in possessorio de vtili dominio inter laicos ita nec etiam respectu bonorum laicalium in eadem sententia comprehensorum habet locum, & quando pars appellabilis Sententiæ trahat secum partem non appellabilem. Incestus si incontinenti probetur impedit Immissionem in bonis fideicommissarijs, & quomodo Incestus probetur.

SVMMARIVM.

1 *Ægidiana Constitutio non intrat respectu bonorum Ecclesiæ, quamuis agatur in possessorio de solo dominio vtili inter laicos.*

2 *Ægidiana sicuti non intrat in bonis Ecclesiasticis, ita nec etiam in bonis laicalibus in eadem sententia comprehensis.*

3 *Bona tam Ecclesiastica, quam laicalia quando fuerunt petita ex eadem causa, & actione sub vnico libello, & comprehensa in eadem sententia sub vnica verborum structura concepta, tunc sicuti cessat Ægidiana in bonis Ecclesiasticis, ita etiam in laicalibus.*

4 *Sententia licet ratione materia diuidua, si tamen sit indiuidua ratione formæ, tunc pars appellabilis trahit partem non appellabilem.*

5 *Attentatorum pœna euitatur, si neque Iudici, nec parti innotuit ante Sententiam bona super quibus fuit Immissio concessa esse de iuribus Ecclesiæ, & consequenter Ægidianam non intrare.*

6 *Ægidiana tamquam Constitutio laicalis nequit comprehendere bona Ecclesiastica ob defectum potestatis in Constituente.*

7 *Ægidiana ad hoc vt intret, vel non intret, non attenditur scientia, vel Ignorantia, minusuè dissensus, aut consensus partium vel Iudicis.*

8 *Ægidiana semper excluditur stante Iniustitia sententiæ.*

9 In-

9 *Incestuosi, exceptis alimentis, sunt incapaces successionis.*
10 *Filij dicuntur incestuosi, si Pater prius carnaliter Sororem eorum matris cognouerat.*
11 *Affinitas prius contracta ex copula carnali cum Sorore reddit incestuosam subsequentem cognitionem alterius Sororis.*
12 *Incestus vtpotè difficilis probationis, admittit præsumptiones, & coniecturas efficaces, & violentas ad effectum dirimendi matrimonium.*
13 *Incestus tamquam difficilis probationis admittit leuiores probationes præsertim quando agitur ad solum effectum Successionis.*
14 *Copula Carnalis ex quibus Adminiculis, & præsumptionibus simul iunctis plene probetur.*
15 *Testium numerus supplet defectum illorum paupertatis, & vilitatis, & facit eos reputari ac si essent omni exceptione maiores.*
16 *Testis licet sit pauper, dum de cætero est honesta vita, non per hoc desinit esse homo integræ fidei.*
17 *Incestus cum sit difficilis probationis non admittit exceptiones contra personas Testium.*
18 *Pupillus, vel Infans ad hoc vt validè contra eum procedatur in Iudicio, non est opus, quod ei detur Tutor, sed sufficit quod à Iudice ipsi deputetur Curator ad illam litem.*
19 *Tutor, seù Curator potest à Iudice deputari pupillo, vel minori absque citatione Matris, quando est elapsum quadrimestre ei datum ad petendam Tutelam filiorum.*
20 *Mater incestuosa, non potest esse Tutrix filiorum.*
21 *Mater incestuosa non est citanda dum à Iudice datur Tutor Pupillo.*
24 *Testes, dum non percutiunt tempus de quo quæritur, nullatenus sunt attendendi.*
25 *Testes itá veniunt interpretandi ne contineant contrarietatem.*
26 *Testes melius informati, & numero plures, & adminiculati ex facti circumstantijs semper veniunt in concursu præferendi.*
27 *Exceptio Incestus, & spurietatis, quando est incontinenti probata, impedit fideicommissarijs petitam Immissionem.*

DECISIO DXV.

PRæuia decisione edita *coram R. P. D. meo Zarate 18. Iunij 1655.* pronunciatum fuit Antoniam, & Margheritam immittendas esse in possessionem Hæreditatis q. Com. Alexandri Mariæ de Pepulis, & causa appellationis mihi commissa cum clausula *constito, quod sit locus Ægidianæ*, hodie proposito particulari dubio negatiuè responsum fuit.

Cum enim inter bona præfatæ Hæreditatis adsit Prædium nuncupatum *della Palada* Emphyteuticum Abbatiæ Nonantulæ, aliud in Villa Molinellæ Emphyteuticum Ecclesiæ Archiepiscopalis Rauennæ, & aliud in Capella Sancti Egidij emphyteuticum Monasterij S. Ioannis in Monte, vt patet in præsenti *Summario D. Com. Roderici num. 6. cum quatuor seqq. & num. 11. & 12.* Vtique
1 sicut certum est, quod respectu istorum corporum Ægidiana Constitutio tanquam laicalis intrare non potest, quamuis agatur in possessorio de solo dominio vtili inter Laicos, vt discusso articulo firmauit *Rota in celebri Romana Domus de Scappuccis coram bo. me. Coccino post Pacific. de Saluian. interd. decis. 238. per tot.* quam sæpissimè sequuta
2 fuit; Ità etiam cessat respectu aliorum bonorum, & Corporum eiusdem hæreditatis in sententia Comprehensorum, quamuis ratione materiæ sint diuidua, & separabilia, dum omnia petita fuerunt ex eadem Causa, & actione, sub vnico li-
3 bello, & comprehensa in eadem sententia vnica
4 verborum structura concepta; Indè enim non attenditur diuiduitas materiæ, sed formæ, cuius ratione pars appellabilis trahit partem non appellabilem, vt declarando *decisionem in Bonon. de Manzolis 16. Februarij 1629. coram eodem bon. mem. Coccino apud Posth. de manut. 257. num. 1. cum seqq.* responsum fuit in *Viterbien. fideicommissi, seù Attentatorum 13. Maij 1644. coram me §. Prætereà cum duob. seqq. comprobata in Ariminen. Saluiani 30. Maij 1646. §. Tùm etiam quia, & in Romana Successionis de Ametis 16. Nouembris eiusdem anni §. Est inquam coram R. P. D. meo Bichio*, vbi aliæ decisiones declarantur, & in *Beneuentana Manutentionis 9. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Peutingerio §. Quæ nullitas.*

Nil refragante, quod Instrumenta ad probandam qualitatem Emphyteuticam nõ fuerint producta ante sententiam, nec aliter hoc Iudici, aut Parti innotuerit. Quia ignorantia exinde resul-
5 tans posset suffragari ad euitandam pœnam attentatorum, quatenus pendente termino ad appellàdum, vel post interpositam appellationem fuisset facta exequutio, in quibus terminis loquitur *Rota apud Posth. de manut. decis. 296. num. 13. & in Auenionen. Hæreditatis 10. Iunij 1648. coram Reuerendissimo D. Tarraconen. §. quoniam*; Secus autem ad effectum admittendi, prout hic, vel reijciendi appellationem, hoc enim casu non attenditur similis scientia, vel ignorantia, quia cùm Ægidiana
6 tanquam Constitutio laicalis nequeat comprehendere bona Ecclesiastica ob defectum potesta-
7 tis, exclusio non pendet ex facto, aut voluntate Partium, sed ex defectu potestatis in Constituente, circa quem non attenditur scientia, vel ignorantia, minus vè dissensus, aut consensus Partium, vel Iudicis, vt plenè firmatum fuit in *dicta Viterbien. Fideicommissi, seù Attentatorum coram me §. Vlterius iuncto § seq.* vbi respondetur contrarijs.
8 Verum concurrit vlterius iniustitia sententiæ, quæ stante semper excluditur Ægidiana, vt sæpè sæpius respondit, Rota, & signanter in decisionibus plenè allegatis *in Ferrarien. de Pandatijs 7. Iunij 1647. & 10. Februarij 1648. coram Reuerendissimo D. Tarraconen.*

Iniusta siquidem est sententia, quia concedit Immissionem dictis Antoniæ, & Margharitæ in possessionem Hæreditatis d. quondam Com: Alexandri Mariæ vti illius filiabus, ac hæredibus testamentarijs, & tamen cum constet ipsas esse in-
9 cestuosas, exceptis alimentis, sunt incapaces successionis, *Auth. ex completo C. de incest. nupt. Menoch. conf. 1065. num. 12. Gail. obseru. 115. nu. 9. & seqq. lib. 2. Thesaur. Iun. quæst. for. lib primo quæst. 22. & 28 Mart. de success. legal. par. prima quæst. 16. art. primo num. 19. & seqq. Peregrin. de Iur. Fisc. lib. 3. cap. 18. num. 90. Ioseph Ludouic. decis. Perus. 15. num. 19. Boer. decis. 127. num. 6.*
10 Incestus resultat ex quo dictus Comes Alexander Maria eorum Pater priusquam cognouisset Dianam ipsarum Matrem carnaliter cognouerat Dominicam illius Sororem germanam, ex quo
11 contracta fuit affinitas, quæ incestuosam reddidit subsequentem cognitionem Dianæ, vt tradunt *Lup. de illegit. comment. primo §. primo in præfat. numer. 12. Caball. cas. crim. 200. num. 2. Perez de matrim. disput. 31. sect. 6. num. 2. Sanchez eod. tract. lib. 7. disp. 5. num. 8.*

num.8. Farin. de delict. Carn. quaest. 149. num. 108.

Huiusmodi enim praecedens Copula, & cognitio Carnalis Dominicae probatur à tribus ex septem Testibus pro D. Com. Roderico formiter examinatis, ac relatis in *dicto Summ. num. 17.* Primus enim per haec verba deponit, ibi: *Et era cosa, che si sapeua publicamente li in Casa, che il Signor Conte Alessandro Maria godeua carnalmente la detta Domenica, e da poi di lì à vn tempo, &c. la detta Diana*: & ibi; *E la verità, che per propria confessione della Domenica, e Diana, e del detto Signor Conte in diuerse occasioni han detto d'essersi conosciuti carnalmente trà di loro prima con la Domenica, e poi con la Diana.* Tertius verò ibi: *Per tutto il tempo, che hò seruito in Casa hò veduto quanto vi hò detto di sopra con tutte due, e particolarmente molto tempo prima con la Domenica, e poi con la Diana*, & septimus, ibi: *La Domenica diceua, che il Conte gli haueua dormito in mezo à tutte due, e che la Domenica era stata la prima à dargli l'honor suo*, ibi: *Io vi hò detto di sopra, che il Signor Conte hà conosciuto carnalmente la Domenica, &c. e da poi hà conosciuto la Diana*, & ibi: *E la Domenica diceua alla Diana, che Dio non gli daria mai bene per il torto, che gli haueua fatto ad impicciarsi con il detto Signor Conte.*

Si enim Testes non deponunt simpliciter de actibus honestati non consentaneis, & copulam non concludentibus, vt supponitur in altera *decisione §. Primus est. cum seq.* sed ipsam praecedentem copulam, & carnalem cognitionem concludunt, vt legitur in relatis verbis Depositionis ipsorum, qui propterea tanquã numero plures faciunt ple-
12 nam probationem praesertim in hac materia, quae vtpote difficilis iustificationis admittit praesumptiones, & coniecturas efficaces, & violentas ad effectum dirimendi matrimonium *cap. literis de praesumpt. Gig. cons. 29. num. 21. Rota dec. 95. num. 12. cum seqq. par. 2. diuers. in Romana Nullitatis Matrimonij 19. Ianuarij 1646. coram bon. mem. Arguelles §. His tamen & §. & in hac materia, & in alia Romana Nullitatis Matrimonij 28. Iunij 1651. coram Eminentissimo D. Card. Ottbobono §. Copula verò*, Leuiores verò quando agitur, prout hic, ad solum effectum successionis *Card Seraph. decis. 1282. num. 6.*
13 *Baratt. decis. 530. num. 13. Rota in Bonon. Fideicommissi Bartholomei de Bologninis 18. Iunij 1648. coram Reuerendissimo D. Terracinen. § fin.*

14 Accedentibus maxime quamplurimis facti circumstantijs ab omnibus septem Testibus plenissimè relatis, & signanter reciproco antecedenti amore vtriusque nempè Comitis, & Dominicae, cohabitatione in eadem Domo, ac opportunitate diù noctuque se commiscendi, continuoque accessu eiusdem Dominicae ad Cubiculum Comitis Seminudae, & praeparatae actui Venereo cum mora proportionata, eius praecedenti partu in eodem Cubiculo, immò in proprio lecto Comitis, qui mercedem soluit obstetrici, & Hospitali pro Infantibus, cum quibus concordant Partitae Librorum eiusdem Hospitalis, & demùm acri oppositione, quam fecit ipsa Dominica, quando occasione vltimae suae infirmitatis Comes tentauit desponsare Dianam allegando praesente ipsamet Diana eam vti prius cognitam debere desponsari *dicto Summ. num. 13. 14. 16. 19. 21. 22. & 23.* Ex his enim praesertim omnibus simul iunctis antecedẽtis copulae plena oritur probatio, vt in his terminis respondit *Rota in d. decis. 95. num. 17. par. 2. diuer. in recent. decis. 196. nu. 14. par. 6. & in Romana Nullitatis Matrimonij coram bon. me. Arguelles §. Ex quibus omnibus, & in dicta alia Romana Nullitatis Matrimonij coram Eminentissimo D. Card. Ottbobono §. Et vlterius vers. Ex quibus.*

15 Non obstat, quod dicti Testes sint personae pauperes, & viles; Quia praeter quod numerus supplet huiusmodi defectum, & facit eos reputari ac si essent omni exceptione maiores, vt dixit *Rota coram fa. me. Greg. dec. 340. num. 6. & seq. & dec. 351. numer. 4. & in dicta Bonon. Fideicommissi Bartholomei de Bologninis coram Reuerendissimo D. Terracinen. in fine*: Dùm de caetero sunt honestae vitae, pauper-
16 tas non operatur, vt desinant esse integrae fidei *cap. si qui, vbi Butr. & Felyn. num. 8. de Testib. Rot. dec. 44. num. primo & 2. par. prima recent. coram Buratt. dec. 533. num. 11. & in Firmana Codicillorum 28 Iunij 1645. coram Reuerendissimo Terracinen. sub §. nec subsistit in fine, vers. Ideò paupertas*; Cumque haec materia, vt dictum est, sit difficilis proba-
17 tionis, non admittit exceptiones contra personas Testium, ex traditis in *cap. Veniens 34. ibique gloss. in princ. de Testib. Gabr. eod. tit. conclus. 7. num. primo & 7. cum alijs adductis in Romana Haereditatis de Gratianis 7. Febr. 1642. coram Reuerendissimo Tarraconen. in dicta Romana Nullitatis Matrimonij coram bon. mem. Arguelles §. Ex quo nascitur, & in Viterbien. Fideicommissi 2. Maij 1653. coram R. P. D. meo Verospio, §. Horum autem.*

Nec subsistit obiecta nullitas illorum examinis tanquam facti contra infantes curatore tantum ad lites adhibito, illisque deputato non citata, nec audita Diana illorum matre; Quia ad effectũ
18 vt valide procedatur contra infantem, & pupillum non est opus, quod ei detur tutor, sed sufficit, quod à Iudice ipsi deputetur curator ad illam litem *Io. Faber in §. Inuiti num. primo Instit. de Curat. Card. Caual. dec. 207. num. 2.* citatio autem
19 Dianae matris non fuit necessaria siue ex quo tempore deputationis curatoris ad hanc litem erat lapsum quadrimestre *Honded. cons. 25. num. 19. lib. 2 Surd. cons. 159. numer. 21. Cancer. var. resol. par. prima cap. 7. nu. 160. in fin. Guttier. de tutel. par. prima cap. 8 num. 83.* siue etiam quia tanquam incestuosa, tu-
20 trix esse non poterat, & sic nec minus erat citanda *Lap. de illegit. comm. primo §. 3. num. 12. Cuot. con-*
21 *sil. 148. num. 13. & seqq. lib. 2. Guttier. de Tutel. dicto cap. 8. num. 10. in fine Rota in Romana Haereditatis 21 Iunij 1652. coram* Reuerendissimo *D. meo Decano §. Nec subsistit, quod tempore*; Cessatque omnis haesitatio ex quo Eminentissimus D. Cardinalis tunc temporis Bononiae Legatus nemine instante, sed motu proprio ex officio, & ex certa scientia, atque auctoritate etiam Apostolica, qua fungebatur in sua Legatione, deputauit dictis Antoniae, & Margharitae, ac cuilibet ipsarum in tutorem, & defensorem illarum, iuriumque eisdem competentium ad lites, & causas Procuratorem Pauperum Bononiae *dicto Summ. num. 2.* qui causam bene, & diligenter defendit petendo immissionem vigore Testamenti dicti Comitis Alexandri Mariae, & satagendo impedire probationem incestus cum opportunis interrogatorijs, obtinendo insuper, quod omnes Testes examinarentur ab Auditore generali, prout examinati fuerunt, hinc enim
22 deputatio dicti Tutoris, & examen testium ipso citato, & cotradicente factum assertae nullitatis vitio impugnari non valet, vt notat *Bart. in l. Tutor, vers. si autem Tutor datus ff. de Tutor. & Curator. dat. ab his ibique Bald. num. primo vers. si autem datus fuerit, & in Auth. Matri, & Auia numer. 15. vers. nisi esset facta C. quand. Mulier. Tutor. Offic. fung.*

poss.

resp. Corn cons. 250. num. 3. circa med. vers. Item potest intelligi lib. primo.

Testes autem pro dictis Antonia, & Margheri- examinati, ac deponentes, quod tam Dominica, quam Diana honestè tractabant cum Marchionis-
23 sa Diamante eiusdem Comitis Alexandri Mariæ affini, quod vtique non fecissent si earum violati honoris fama in publico prodijsset ex deductis in
24 eadem decis. §. Vltimo; Vel nullius sunt releuantæ, cum non percutiant tempus præcisum post copulam, & sic intelligi possunt de tempore antequam
25 Comes Alexander Maria eam carnaliter cognosceret, & ità intelligendi sunt ad euitandam contrarietatem, *Alex. consil. 149. num. 10. lib. 5. & cons. 185. num. 24. cum seqq. lib. 7. Rota decis. 147. num. 27. par. 1. recent.* vel deteguntur non informati dum adsunt tot alij Testes de copula vtriusque deponentes etiam de propria ipsarum confessione præsertim dum pariformiter etiam deponunt de consimili honestate Dianæ, quam tamen cum dicto Comite fuisse impudicam negari non
26 potest; Vndè in concursu præferendi sunt Testes Com. Roderici melius informati, numero plures, & adminiculati ex tot facti circunstantijs *Gabr. de Testib. concl. 4. num. 64. Buratt. dec. 193. num. 5.*

Indeque non subsistit, quod exceptio Incestus, & Spurietatis non sit legitimè probata, aut saltem
27 ex contrarijs probationibus illiquida remanserit quia hodiè illius legitima iustificatio, & irreleuantia contrariæ probationis ex prædictis satis superque resultat, & ideò cum sit in continenti probata, impedire debet petitam Immissionem *Bart. in l. fin. num. 3. C. de Edict. Diu. Adr. toll. Rota decis. 619. num. 2. par. 1. diuers. decis. 526. numer. 7. par. 1. dec. 86. num. 10. & decis. 88. num. 3. par. 6. ac dec. 134. n. 4. par. 7. recent.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA CENSVS.

Luna 22. Maij 1656.

ARGVMENTVM.

Substitututio ordinata sub conditione si Institutus sine filijs decederet, expirat per obitum ipsius cum filijs iuxta *Concil. Oldrad. 21.* & licet filius in conditione positus ex Statut. Vrb. lib. 1. cap. 142. censeatur dispositiuè vocatus, non inde censetur alijs subsequentibus restituere grauatus, nisi ex vrgentibus coniecturis aperta illum grauandi eliciatur fideicommittentis voluntas. & quænam sint coniecturæ ad hoc sufficientes? Appellatione filiorum in conditione positorum an veniant etiam nepotes, & vlteriores descendentes, & an veniant ad effectum succedendi per simplicem vulgarem, vel per fideicommissariam.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio facta in casu, quo omnes hæredes instituti decederent sine filijs expirat altero eorum cum filijs decedente iuxta* Consil. Oldrad. 21.

2 *Filij in conditione positi licet ex statuto Vrbis* libro primo cap. 42. *censeantur dispositiuè vocati, non inde tamen censentur alijs subsequentibus restituere grauati.*

3 *Ex vocatione actiua non bene infertur ad passiuam nisi ex vrgentibus coniecturis aperta eliciatur fideicommittentis voluntas grauandi vocatos.*

4 *Filiorum appellatione non veniunt nepotes in fideicommissis.*

5 *Filiorum appellatione in conditione positorum veniunt nepotes ad effectum dumtaxat succedendi per simplicem vulgarem, quatenus scilicet eorum pater nolit, vel non possit adire non autem per fideicommissariam.*

6 *Vulgaris substitutio expirat in primo adeunte.*

7 *Substitutio vulgaris, dum fuit sortita effectum suum in filio adeunte, non extenditur ad nepotes.*

8 *Agnationis conseruandæ ratio censetur à Testatore contemplata, dum substituit cippum domus suæ.*

9 *Substitutio facta à Testatore de Cippo domus suæ in vno tantum casu cum dictionibus restrictiuis tunc, & eo casu non inducit votum conseruandæ agnationis, nisi eueniente eo casu, & eo non eueniente non extendit fideicommissum.*

10 *Agnationis ratio habita à Testatore in vno casu non extenditur ad alios.*

11 *Alienatio dum non fuit omnibus prohibita, non censetur Testator voluisse omnes fideicommisso grauare.*

12 *Alienatio non censetur omnibus vocatis prohibita, quando à Testatore fuit nominatim facta.*

13 *Substitutio per Testatorem facta de Cippo domus suæ, dum est restricta ad primos institutos non inducit coniecturam sufficientem pro recessu à* Consil. Oldrad. 21.

14 *Dictio quandocumque facit substitutionem compendiosam.*

15 *Substitutio compendiosa, quando est restricta ad primos Institutos, licet quo ad eos importet fideicommissariam, quo ad alios non importat, nisi solam vulgarem.*

16 *Filia Testatoris licet ab eo dotata, cum probitione, ne aliud petere possit etiam ratione legitimæ, & Trebellianicæ, aut falcidiæ vel ex quacumque alia causa, non præstat argumentum extensionis fideicommissi vltra personas expressè vocatas, neque inducit grauamē in filijs in conditione positis.*

17 *Fæminarum exclusio, quibus à Testatore non fuit de dote necessaria prouisum argui non potest ab exclusione alterius filiæ dotatæ.*

18 *Filij in conditione positi, censentur etiam restituere grauati alijs subsequentibus, dum onus restituendi fuit iniunctum vltimo ex filijs, & inter omnes inducta reciproca substitutio, & vbi fuit habita ratio conseruandi bona in tota Agnatione.*

DECISIO DXVI.

Resolutum fuit non constare de fideicommisso Iacobi Crescentij ad effectum impediendi executionem mandati relaxati ad instantiam D. Marcelli Gherardi, & Alphonsi; Iacobus enim, de cuius fideicommisso est quæstio in hæc verba disposuit ibi: *In omnibus autem alijs ipsius Testatoris bonis mobilibus, stabilibus &c. instituit, & ore proprio ordinauit, & esse voluit suos vniuersales hæredes DD. Vincentiū, Petrum Paulū, & Virgilium suos filios legitimos, & naturales, quos ad inuicem substituit videlicet si aliquis ipsorum moreretur quandocunque sine filijs legitimis, & naturalibus instituit superstitem, & si omnes morerentur sine filijs legitimis, & naturalibus etiam quandocunque tunc, & eo casu substituit Cyppum domus suæ de Crescentijs &c.* Vndè ex eis patet, quod substitutionem fecit in solo casu, quo om-
1 nes tres eius filij hęredes instituti morerentur sine filijs; Cumque iste casus non euenerit ex quo Virgilius vnus ex dictis tribus filijs, & hæredibus decessit cum filijs nempè Io: Baptista, qui fuit Pater DD. de Crescentijs Collitigantium, expirauit vtiq; præfatum fideicommissum iuxtà *vulg. cons. Oldrad. 21.* sæpissimè a Rota approbatum; Et quamuis d. Io. Baptista filius Virgilij tanquam
2 positus in conditione *ex statuto Vrbis lib. 1. cap. 142.* diceretur dispositiuè vocatus, indè tamen non fuit alijs subsequentibus restituere grauatus, cum
3 ex vocatione actiua non benè inferatur ad passiuam

uam, nisi ex vrgentibus coniecturis aperta illos
grauandi eliciatur fideicommittentis voluntas, vt
respondit *Rota in Romana hæreditatis de Fossanis 2.*
Februarij 1588. coram Gypsio apud Fenzon. ad statut.
Vrb. decis. 95. vers. non obstat quod ex statuto in recent.
decis. 486. num. 22. par. 1. & decis. 249. num. 6. par.
6. coram bo. me. Merlino decis. 269. nu. 3. in Bonon.
Bonorum, seu fideicommissi de Sanctis 17. Maij 1647.
§. Et quamuis, vers. Esto etiam, & 16. Martij 1648.
§. sed prima in fin. coram R. P. D. meo Bichio & in
Romana fideicommissi de Mutis 30. Ianuarij 1654. co-
ram me sub §. primo.

Non obstat, quod appellatione filiorum, qui
fuerunt in conditione positi, nedùm veniant filij
primi gradus, sed etiam nepotes, & vlteriores
descendentes; Quia præter quod regula Iuris est
4 in contrarium, nimirum in fideicommissis appel-
latione filiorum non venire nepotes *l. quod si nepo-*
tes 6. ff. de testam. tutel. §. vlt. instit. qui testam. Tu-
tor. dar. poss. cum concordantibus allegatis *in In-*
teramnen. fideicommissi 10. Februarij 1643. §. non ob-
stat. quod sub nomine coram Reuerendissimo D. meo
Decano, & 14. Decembris 1646. §. Quo verò coram
R. P. D. meo Bichio veniunt simpliciter ad effectum
5 succedendi per vulgarem, quatenus scilicet eorum
Pater noluisset, vel non potuisset adire, non au-
tem ad effectum succedendi per fideicommissa-
riam, atque inducendi in filijs in conditione po-
sitis onus, & grauamen fideicommissi, vt opti-
mè distinguendo respondit *Rota d. decis. 486. nu.*
25. par. 1. decis. 507. num. 4. par. 2. & decis. 272.
num. 1. cum seqq. par. 6. Vulgaris autem expirauit
6 in ipso Io. Baptista Virgilij filio primo adeunte
l. post aditam C. de Impuber. & alijs substit. Rota in
d. Romana fideicommissi de Mutis coram me §. quia
7 *cum dicta*; Cumque propterea dispositio præfata
sortita fuerit effectum suum in ipso filio, non ex-
tenditur vlterius ad Nepotes ex plenè allegatis in
Romana prætensi fideicommissi de Columna 31. Martij
1623. coram bo. me. vbaldo in recent. decis. 473. num.
19. par. 8.

Nec vrget, quod Testator videatur habuisse
8 votum conseruandi agnationem, dum substituit
Cyppum domus suæ de Crescentijs.

Quia cum huiusmodi substitutio facta fuerit in
9 euentum obitus omnium hæredum primi gradus
sine filijs cũ dictionibus restrictiuis *tunc, & eo casu*
non importat votum conseruandæ agnationis nisi
eueniente eo casu, qui non euenit, nec propterea
extendit fideicommissum, vt responsum fuit in
10 *d. decis. 486. num. 5. par. 1. rec.* Ratio enim agna-
tionis habita in vno casu non trahitur ad alios,
Rota in Florentina fideicommissi de Guidaccijs 21. Iu-
nij 1628. coram Reuerendissimo *D. meo Decano in rec.*
decis. 195. num. 12. & 13. par. 5. & in alijs relatis
in Romana fideicommissi de Coronis 28. Ianuarij 1647.
coram me §. fuit enim responsum.

Idque eo facilius cum in casu nostro hæredibus
duntaxat institutis prohibita fuerit alienatio ibi:
Et voluit, quod dicti eius filij hæredes instituti non pos-
sint vendere pignorare, & alienare aliqua bona stabi-
lia hæreditaria, nisi in casu necessitatis &c. Prohibuisset
11 enim Testator omnibus alienationem si omnes
pariter fideicommisso grauare voluisset, nec dici
12 potest, quod prohibitio omnes afficiat, quia
nominatim facta fuit filijs primi gradus ibi: *quod*
dicti eius filij hæredes instituti, vt in terminis respon-
sum fuit in d. *Bononien. Bonorum, seu fideicommissi*
de Sanctis 17. Maij 1647. coram R. P. D. meo Bi-
chio §. Prohibitio pariter vers. maximè ponderato, &
in d. Romana fideicommissi de Coronis sub d. §. fuit enim
responsum confirmata 12 Iunij 1651. coram me.

Nec refert, quod substitutio Cyppi concepta
fuerit per verba *si omnes morerentur* addita dictio-
ne *etiam quandocumque*.

Quia d. verba *si omnes* referuntur ad solos filios
primo loco institutos, vt patet ex toto contextu
testamenti in principio relati; nam Testator pri-
mo loco instituit eius filios, & postea si aliquis
ipsorum moreretur sine filijs, substituit supersti-
13 tem, ac deinde si omnes morerentur sine filijs
vocauit Cippum, ideoque tanquam restricta ad
primos institutos non inducunt coniecturam suf-
ficientem pro recessu a *Cons. Oldr.* vt in his termi-
nis respondit *Rota in d. decis. 486. num. 12. par. 1.*
14 *recent.* Dictio verò *quandocumque*, quæ facit sub-
stitutionem compendiosam, ipsa pariter restricta
15 est ad primos institutos, ideo licet quoad eos
importet fideicommissariam, quoad alios verò
non inducit nisi vulgarem, vt dixit *Rota dec. 357.*
num. 6. eadem par. 1. recent. & coram bo. me. Merlin.
d. decis. 269. num. 4. & 5.

Exclusio autem Virginiæ filiæ ipsius Testato-
16 toris, cui vltra dotem, & acconcium ducato-
rum 5000. prohibuit ne aliud petere posset etiam
ratione legitimæ Trebellianicæ, aut Falcidiæ, vel
ex quacunque alia causa, non præstet argumen-
tum extensionis, fideicommissi vltra personas ex-
pressè vocatas, neque inducit grauamen in filijs
17 in conditione positis, quinimo, nec minus ex ea
argui potest exclusio aliarum fœminarum, qui-
bus prouisum non fuit de dote necessaria, vt di-
ctum fuit in *d. Florentina fideicommissi de Guidaccijs*
21. Februarij 1628. coram Reuerendissimo D. meo
Decano in recent. dec. 151. num. 8. & 9. par. 5.

Et hinc non applicantur decisiones *in Romana*
fideicommissi de Mutis 19. Februarij 1646. & 15. Ia-
nuarij 1648. coram R. P. D. meo Meltio cum alijs
in contrarium allegatis, quia ibidem iniunctum
18 erat vltimo ex filijs grauati onus restituendi hæ-
reditatem, & inter omnes inducta fuerat recipro-
ca substitutio, atque plures concurrebant conie-
cturæ efficaciter suadentes voluntatem Testatoris
instituendi fideicommissum purum, & absolutum
in omnibus, & conseruandi bona in tota agna-
tione, quæ in proposito deficiunt, vt responsum
fuit in *d. Romana fideicommissi de Mutis coram me*
emanata super alio fideicom. 30. Ianuarij 1654. §. fin.
Et ita, &c.

MONASTERIEN. CANONICATVS.

Lunæ. 22. Maij 1656.

ARGVMENTVM:

Consensus omnium Canonicorum non est necessa-
rius, sed sufficit maior pars illorum, vbi agitur
de actu ad Canonicos spectante, vti vniuersos,
secus autem, vbi fit actus spectans ad Canonicos,
vti singulos, hoc enim casu omnium consensus
requiritur, idque procedit etiam si Ius, & pro-
prietas spectet ad corpus, seu ad Canonicos, vti
singulos, & quid de mutatione Turni. *Tertius*
habens aliquod Interesse, licet non sit pars for-
malis bene potest de attentatis ab alio commissis
excipere, & quomodo procedat regula, quod Ter-
tius non possit opponere de attentatis ab alio
commissis.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ, dum sunt in omnibus iustificatæ,*
veniunt exequendæ.
2 *Consensus omnium Canonicorum requiritur, vbi*
agitur

agitur de actu ad Canonicos spectante, non vti vniuersos, sed vti singulos.

3 *Canonicus Turnarius Beneficium conferre dicitur Iure totius Capituli, ac nomine, & vice illius*

4 *Ius conferendi Beneficium Canonicis competens est Capitulare, & pertinet ad Capitulum, & ad Canonicos, vti vniuersos, & totum Capituli corpus representantes.*

5 *Canonicus in sacris non constitutus Turno frui non potest, ex quo non potest peragere actus Capitulares.*

6 *Ius conferendi Beneficium Capitulo competens licet pertineat ad Canonicos, vti vniuersos, & totum Capituli corpus representantes, exercitium tantum ipsius collationis ratione diuisionis Turni ad illos spectare dicitur vti singulos.*

7 *Actus licet spectet ad Canonicos, vti vniuersos, dum tamen illius exercitium ad illos spectat, vti singulos, hoc sufficit, ne maior pars Canonicorum respectu ipsius exercitij quidquam innouare possit aliquibus contradicentibus.*

8 *Actus spectantes ad Canonicos, vti singulos praestari nequeunt à maiori parte, sed omnium consensum requirunt.*

9 *Amplia etiam si Ius principale spectet ad corpus, exercitium verò ad singulos, qui Iure, & nomine totius corporis actum faciunt.*

10 *Consensus omnium Canonicorum tanto magis requiritur, vbi agitur de re ad illos spectante vti singulos non solum respectu exercitij, sed etiam respectu ipsius proprietatis.*

11 *Appellatio suspensiua datur à sententia declaratoria incursus suspensionis indicta à lege.*

12 *Appellatione pendente nihil potest innouari, nec fieri.*

13 *Actus factus à maiori parte Capituli ne substineatur, sufficit contradictio aliquorum Canonicorum, dum actus redundat in praeiudicium ipsius Capituli.*

14 *Tertius non potest opponere de Attentatis ab alio commissis.*

15 *Declara hoc tantum procedere, vbi ageretur ad effectum purgationis, & reuocationis attentatorum, secus autem dum simpliciter deducuntur, ne committantur.*

16 *Canonicorum maior pars, qui actum aliquem proponunt, debet existimari minor, & infirmior, quam pars, quae actum excludit, licet numero minor dum in minori parte concurrit maior ratio excludendi actum, quam in maiori.*

17 *Tertius habens aliquod Interesse, quamuis non sit pars formalis bene potest de Attentatis ab alio commissis excipere.*

18 *Res iudicata, & desertio appellationis operantur, quod attentata amplius reuocari non possint, nec minus per viam nullitatis, quando agitur de exequutione directa.*

19 *Actum non approbare illique contradicere, reprobare est.*

20 *In actibus extraiudicialibus ad hoc vt quis contradixisse dicatur, sufficit protestatio facta ab initio, & in tractatu de faciendo, etiam si in ipso actu postea facto, & numquam amplius repetita fuerit.*

21 *Contradicens ab initio in actibus extraiudicialibus, non censetur postea tacendo consensum actui praestitisse cum sciret Ius suum saluum esse ex praecedenti contradictione.*

DECISIO DXVII.

Proposita hodie causa vtraque Parte informante super resolutis per Contradictas 20. Nouembris 1654. Domini steterunt in decisis, quia literae prouisionis Apostolicae per D. Ferdinandum à
1 Fustembergh impetratę in omnibus sunt iustificatae, ideo exequendae ex relatis in vltimo §. *dictae decisionis.*

Omissis enim alijs, quae non controuertuntur satis iustificatur narratiua, quod Canonicus Gulielmus, qui ipsum Ferdinandum elegit, tunc existeret in Turno, quia licet Capitulum ob suspensionem Decani antiquum Turnum mutauerit, huiusmodi tamen mutatio vti facta contradicen-
2 tibus d. Gulielmo, & alio Canonico non tenet, nec substinetur; Cum enim agatur de actu ad Canonicos spectante non vti vniuersos, sed vti singulos communis omnium consensus requirebatur, vt praeter authoritates plene allegatas in *d. decis. §. verum visum fuit* tradunt *Imol. in cap. fin. num. 4. de maiorit. & obed. & in cap. cum omnes nu. 7. in fine vers. Item aduerte de constit. Bald. in l. nulli sub num. 4. vers. vbi aliquod ff. quod cuiusque vniuers. nom*

Non obstat quod Canonicus Turnarius Iure
3 totius Capituli, ac vice, & nomine illius conferre dicatur iuxtà *gloss. in cap. fin. in figuratione casus vers. aut iste de praebend. in 6. Vicames. cons. 220. num. 1. 2. & 3. Rota decis. 4. sub num. 1. de conces. Praeb. in antiqu. & coram Duran. decis. 275. num. 5. & 11. & decis. 460. sub num. 4.*

Quia licet exinde Ius conferendi sit capitulare,
4 & pertinere videatur ad Capitulum, & ad Canonicos vti vniuersos, & totum Capituli corpus repraesentantes, quod simpliciter probarunt praedictae authoritates; vndè Rot. *coram Duran. in dd. decisionibus* recedendo ab antiquioribus firmauit
5 Canonicum in sacris non Constitutum Turno frui non posse, ex quo non potest peragere
6 actus Capitulares exercitium verò ipsius collationis, & electionis ratione diuisionis Turni ad illos spectare dicitur vti singulos ex doctoribus, & decisionibus allegatis in *d. prima decision. §.*
7 *licet enim*, & signanter *coram Card. Millin. decis. 184. numer. 4. & 5.* quod sufficit ne maior pars respectu ipsius exercitij quidquam innouare possit aliquibus contradicentibus, nam superius firma-
8 ta conclusio, quod actus spectantes ad aliquos vti singulos praestari nequeant à maiori parte, sed omnium consensum requirant procedit etiam
9 quando Ius principale spectat ad corpus exercitium verò ad singulos, qui Iure, & nomine totius corporis actum faciunt, vt probant *Surd. & Gratian. allegati in d. decis. sub d. §. licet enim in fine.* & praeter eos optimè *Loffred. cons. 51. sub num. 4. vers. hoc igitur praesupposito, quem refert, & sequitur Camill. Medic cons. 50. nu. 3. & 4. & cons. 164. nu. 2.*

Vltra quod ex attestationibus Episcopi Principis Monasterien. & Capituli, & aliorum originaliter hodie exhibitis comprobatum remanet, quod in Ecclesia, vbi existit Canonicatus controuersus Canonici etiam in Sacris non constituti fruuntur turno collationis, & fructibus suorum Canonicatuum excepta optione oblegiorum obedientiarum, & Archidiaconatuum, atque excepto Iure eligendi Episcopum, Praepositum, Decanum, & alias Praelaturas Capitulares, quae sunt de Iure Capituli, vndè ex eis elicitur quod ibi

Ius Turni collationis non ex Iure Capitulari, sed ratione Canonicæ ad ipsos pertinet vti singulos, &
10 consequenter tanto certius consensus omnium requirebatur in præfata mutatione, cum ageretur de re ad illos spectante vti singulos non solum respectu exercitij, sed etiam respectu ipsius proprietatis, vt probant Iura allegata in d. *prima decis. sub d. §. licet enim*, atque euidentius paret non applicari dd. *decis. Duran.* alias in contrarium adductas.

Præterea rationabilis, & iusta visa fuit contradictio Gulielmi, & alterius Canonici, quia cum Decanus infra legitima tempora appellasset à sententia, quæ eum condemnauerat in pœnis *cap. statuimus de elect. in 6. hodierno Summ. D. Ferdinandi num. 2. & 5.* & causam appellationis simpliciter committi obtinuisset Ordinario Colonien. qui successiuè Capitulo inhibuit *num. 6. & 7.* suspensus remansit effectus prædictæ sententiæ, quia ab
11 ea tanquam declaratoria incursus suspensionis in dictæ à lege dabatur appellatio suspensiua, *Rota apud Achill. decis. 4. num. 7. de sent. comm. coram Put. decis. 270. num. 3. part. 3. in correct. & decis. 100. num. 3. part. 1. diuers.* cum alijs allegatis per *bon. me. Coccin. in adnot. apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 1265. num. 4.* Vndè non poterat deinde Capitulum in executione, vt fecit, eiusdem sententiæ Decanum à turno delere *cap. non solum de appell. in 6. l. vnica ff. nil. nou. appell. pend. Buratt. decis. 902. num 2. & 3.* & consequenter ne in sui
12 præiudicium committeret actum notoriè nullum, & attentatum, rationabiliter Gulielmus, & alter
13 Canonicus contradicere poterant, satisque fuit illorum contradictio ne dictus actus substineatur, *Felyn. in cap. cum omnes sub num. 17. vers. & id dicunt de constit. Garz. de benef. part. 3. cap. 2. numer. 455.*

Non obstat, quod D. Ferdinandus tanquam
14 tertius non possit opponere de attentatis ab alio commissis *Card. Mantic. decis. 322. num. 15.*

Quia regula procederet si ageretur ad effectum
15 purgationis, & reuocationis attentatorum, secus autem dùm simpliciter deducuntur ad effectum ostendendi quod rationabilis, & iusta fuit contradictio Gulielmi, & alterius Canonici ne mutatione Turni; per quam in exequutionem dictæ sententiæ Decanus ab eo delebatur fieret actus attentatus in damnum, & præiudicium ipsius Capituli, & sic huiusmodi contradictio, & oppositio Iure optimo fieri potuit, cum exindè
16 ostendatur, quod maior ratio in ipsa concurrebat, quam concurreret in mutatione, vt propterea minor, & infirmior existimari debeat pars, quæ mutationem proponebat, quam Pars, quæ eam excludebat, licet numero minor ex benè traditis per *Menoch. cons. 96. num. 16. & 17.* vltra quod dicta regula fallit quando tertius habet aliquod interesse, prout habet D. Ferdinandus, cum ex nullitate mutationis Turni remaneat iustifica-
17 ta eius gratia; Habens enim aliquod interesse quamuis non sit pars formalis, benè potest de attentatis ab alio commissis excipere. *Rot. dec. 243. sub num. 1. par. 1. diuers. & in Ferrarien. Pecuniaria 14. Februarij 1653. coram Reuerendissimo D. Tarraconen. sub §. nec refert.*

Indeque non refert quod d. appellatio à Decano prosequuta non fuerit, & sic remanserit deserta, & sententia transierit in iudicatum, quia hu-
18 iusmodi desertio, & res iudicata operantur quidem quod attentata amplius reuocari non possint, nec minus per viam nullitatis quando agitur de exequutione directa ex deductis *in Gerunden. Beneficij 16. Martij 1643. coram me §. Et licet cum seqq.* Sed non efficiunt, quod D. Ferdinandus non possit ad effectum ostendendi rationabilitatem contradictionis de attentatis, ac de nullitate mutationis dicti Turni opponere ratione sui interesse ex supra deductis.

Quod autem protestatio facta per Gulielmum, & alium Canonicum sapiat veram contradictionem ostendit eius lectura in illis verbis ibi: *Nolle se sibi in suo Turno præiudicare, & illo tamen non attento reliqui Capitulares mutationẽ Turni decreuere*, idemque comprobant Testes relati in primo *Sum. n. 6.* quorum primus ità deponit ibi: *quod D. à Frustembergh suum Ius sibi reseruauerit, & ità mutationem Turni non approbauerit*, & secundus ibi: *ac ipsum D. à Frustembergh mutationi contradixisse.* Actum enim non approbare, illique contradice-
19 cere reprobare est, *Bart. in l. quo enim §. rem haberi ff. rem rat. haber. Dec. cons. 98. num. 3. vers. & tali casu, Rota decis. 788. numer. 5. par. 1. diuers.*
20 Cumque versemur in actibus extraiudicialibus, satis fuit huiusmodi protestatio ab initio, & in tractatu facto etiam si in ipso actu mutationis, & nunquam amplius repetita fuerit, vt optimè distinguendo respondit *Rota coram Mohed. decis. 2. in princ. de iudic. coram Put. decis. 213. pariter in in princ. lib. 2. in correct. coram Verall. decis. 403. num. 1. & 2. par. 2.* Tacendo enim subsequenter non censetur consensum mutationi prædictæ præ-
21 stitisse, cùm sciret Ius suum saluum esse ex dicta præcedenti declaratione, vt benè respondit. *Rot. coram Duran. decis. 265. num. 48. repetita in rec. decis. 387. num. 42. part. 5.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA CAMBII.

Ven. 26. Maij 1656.

ARGVMENTVM:

Promittens soluere alicui certam summam quotiescumque fuerit per Iudicem declaratus verus, & legitimus Creditor Cambij, non purificata hac conditione ad solutionem promissam rite conueniri non potest, non dicitur autem purificata ex eo quod Iudex declarauit simpliciter cambium fuisse, & esse verum, nisi etiam dixerit eum ad cuius fauorem fuit stipulata promissio esse verum & legitimum Creditorem.

SVMMARIVM.

1 *Promittens alicui soluere certam summam, quotiescumque fuerit per Iudicem declaratus verus, & legitimus Creditor cambij ad effectum, vt conueniri possit ad solutionem, non sufficit Iudicem dixisse cambium esse verum, & legitimum, nisi etiam dixerit illum esse creditorem, ad cuius fauorem fuit stipulata promissio.*

2 *Promittens alicui soluere sub conditione ea non purificata ad promissam solutionem ritè conueniri non potest.*

3 *Mandatum excessiuum in parte, vbi fuit executioni demandatum corruit in totum.*

4 *Sententia quatenus opus sit recipit declarationem à præcedenti decisione.*

5 *Mandati exequutiui relaxatio vim sententiæ obtinet.*

6 *Promittens soluere alicui quotiescumque fuerit per Iudicem declaratus legitimus Creditor cambij: constito per sententiam Iudicis, seu mandatum exequutiuum, quod vt talis dicitur purificata*

rificata conditio in eadem obligatione adiecta.

7 *Cessio bene fieri potest per literas missiuas.*

8 *Debitor principalis suscipiendo terminum fauore alicuius, ipsum in verum Creditorem agnouisse dicitur.*

9 *Literæ missiuæ probant etiam contra Tertium cum adminiculis.*

10 *Relatio semper fit ad præcedentia proximè, & immediate mentionata.*

11 *Fructus debentur Cessionario à die cessionis.*

12 *Cambij nomen aquè includit vtramque speciem sortis, & fructuum nisi specificè ad ipsam sortem restricta sit dispositio.*

13 *Fructus debiti ex contractu eadem anterioritate potiuntur, qua ipsa sors principalis.*

14 *Periti electio licet non iustificetur per decretum particulare desuper emanatum ex subsequenti tamen intimatione eius electionis, citatione ad videndum referri, & ex decreto de referendo præsumitur tamquam necessarium antecedens.*

15 *Cambia fuisse per nundinas continuata vsque ad certum tempus, probatur ex literis responsiuis mercatorum, quibus literæ cambij fuerunt directa.*

16 *Literæ originales cambij dell' andata remanere solent penes mercatores, quibus diriguntur.*

DECISIO DXVIII.

Decisio coram me edita 8. Martij 1652. omissis obiectis tàm ibi, quam in alijs præcedentibus latè sublatis impugnabatur à Iulia Coccapana duplici fundamento. Et primo quia Hippolytus Coccapanus eius Pater promiserat soluere scuta 2069. Ioanni Mancino quotiescumque fuisset declaratus verus, & legitimus Creditor cambij, super quo vertebat cõtrouersia tam ciuilis, quam criminalis; Ideoque cum ex sententia rotali lata per *R. P. D. meum Peutingerum* declaratum non
1 fuerit Ioannem esse talem, sed simpliciter cambium fuisse, & esse verum in summa scutorum 3000. præfata conditio non videatur purificata, cum simul stare possit cambium esse verum, sed Ioannem non esse illius verum creditorem, prout talem non fuisse conuincit eius propria depositio facta in Iudicio criminali, vbi fassus fuit in dicto cambio habuisse solum nudum nomen, qua de causa Senator Vrbis illum absoluit vti repertum non culpabilem; non purificata enim præfata
2 conditione Hippolytus ad promissam solutionem ritè conueniri non potuit *l. item quia §. primo ff. de pact.*

Secundò quod Ioannes non erat creditor dd. scutorum 2069. quæ Hippolytus ei soluere promiserat, & pro quibus mandatum obtinuit, nam ad bonum cõputum dicti cambij scutorum 3000. exegerat à Pallauicinis in actu transactionis cum eis celebratæ 2. Februarij 1647. scuta 1900. & alia scuta 600. promissa fuerunt infra sex menses tunc proximos; vndè pro residuo sola scuta 500. vel ad summum præfatis 600. non solutis scuta 1100. duntaxat consequi debebat, atque ideò cum obtinuerit mandatum pro integra restitutione scutor. 2069. manifestus sit excessus saltem in scutis 696. & sic tanquam executioni demanda-
3 tum corruat in totum ex allegatis *in Viterbien. fideicommissi 13. Maij 1644. coram me §. nullamque hic articulus.*

Verum causa ad nouam disputationis trutinam reuocata his non obstantibus Domini steterunt in decisis. Primum enim fundamentum ex facto tollitur quia sententia rotalis ad fauorem Mancini declarauit cambium fuisse, & esse verum, vt patet tam ex ipsa sententia, quæ confirmat sequestrum ab eo obtentum tanquam principali Creditore ibi: *in causa &c. inter Illustriss. D. Ioannem de Mancinis ex vna, & Illustrissimum D. Marchionem Alphõsum Pallauicinum appellatum partibus ex altera &c. dicimus &c. bene fuisse pro parte d. Ioannis appellatum à prætenso Decreto repositionis, & reuocationis sequestri &c.* Quam ex præcedenti decisione desuper emanata *coram eodem R. P. D. meo Peutingerio 23. Ianuarij 1645.* in qua præuio dubio an constet de legitimo credito Ioannis resolutum fuit constare de eius credito pro summa
4 scutor. 3000. à qua quidem decisione subsequens sententia, quatenus opus sit declarationem recipit *Buratt. decis. 327. num. 1.* cum alijs allegatis *in Meleuitana Antianitatis 4. Iulij 1646. coram R. P. D. meo Verospio sub §. fin.* Quam etiam ex mandato exequutiuo ad fauorem eiusdem Ioannis contra Pallauicinos relaxati ab eodem D. meo
5 Peutingerio, cuius mandati exequutiui relaxatio vim sententiæ obtinet per ea, quæ dicit *Rota in Romana Cambiorum 26. Martij 1640. coram me §. secunda vero.*

Non obstat illius confessio emissa in Iudicio criminali, quia ipse de tempore creationis dicti cambij contracti anno 1631. verè non erat originalis Creditor illius, sed talis erat Horatius Mancinus, qui tunc sub eius nomine illud contraxerat, vt fideliter fassus fuit in sua depositione ibi: *Perche d. Signor Horatio mi haueua detto, che haueua fatto l'Istromento in faccia mia* euasit tamen eius creditor biennio post nempè anno 1633. mediante cessione sibi facta à Philippo dicti Horatij tunc defuncti hærede ad computum scutorum 6000. circiter, quæ Horatius illi debebat, vt patet ex literis missiuis relatis in hodierno *Summ. Ioannis num. 6. & 7.* & hoc ipse subdidit in eadem sua depositione ibi: *nelli quali libri apparisce ancora quando mi messe sotto detto Horatio, e che mi assegnò li detti Signori Pallauicini miei debitori detto Summ. num. 14.* Cum igitur Ioannes vigore dictæ cessionis tam dicto tempore obligationis factę per Hippolytum anno 1640. quàm de tempore sententiæ rotalis subsequenter latæ anno 1645. esset verus
6 Creditor dicti cambij, ità declaratus per eandem sententiam, & per mandatum exequutiuum desuper relaxatum; vtique purificata remansit conditio in eadem obligatione adiecta ex probatis in alia præcedenti *decisione coram me edita §. Quare Iure merito.* Cessio autem bene fieri po-
7 tuit per dictas literas missiuas ex allegatis per *Rotam coram bon. mem. Merlino decis. 9. numer. 7.* quæ cum adminiculentur tum ex partitis extractis ex libris vtriusque Ioannis scilicet, & Philippi *dicto Summ. numer. 8. & 9.* Tum ex termino per
8 Pallauicinum principalem Debitorem suscepto contra Ioannem, quo mediante ipsum in verum Creditorem agnouisse dicitur. *Buratt. decis. 783. num. 19. Rota in dicta decisione D. mei Peutingerij §. primo in fine.* Tum etiam ex eo quo nunquam comparuit, nec comparet aliquis, qui nomine dicti Horatij, vel Philippi præfatam cessionem
9 neget, vel creditum petat, bene probant etiam contra Tertium vt dixit. *Rota decis. 650. numer. 4. part. 1. & decis. 98. num. 13. & 14. par. 6. recent. & in Romana Societatis officij 23. Iunij 1653. coram R. P. D. meo Bichio §. versio autem.*

Indeq; non subsistit quod obligatio Coccapani cui respiciens Creditum Ioannis videatur restricta ad Creditum, quod immediatè ipse haberet,

non autem controuersum mediatè spectans ad ipsum ex persona Horatij: Quia præfata obligatio restricta dumtaxat legitur ad Creditum Cambij, super quo vertebat controuersia tàm ciuilis, quàm criminalis ibi: *Ogni volta che sarà dichiarato, che il Sig. Giouanni sia vero, e legitimo Creditore di noi infrascritti Pallauicini del Cambio, sopra il quale verte controuersia trà lui, e noi tanto ciuile, quãto criminale, come per li atti del Crisostomi*; Ideoque cùm non reuocetur in dubium, quod Cambium, de quo agitur sit illudmet, super quo vertebat d. lis, tàm ciuilis, quàm criminalis, vtique controuerti potest, quod Hippolytus de eo intellexerit, quamuis à Ioanne requisita mediante cessione; Supradicta enim verba indicant Hippolytum non respexisse ad personam à qua Creditum originaliter proueniebat, sed ad realitatem, & veritatẽ ipsius Crediti tunc temporis litigiosi, & controuersi; Vndè sequuta, ea sententia, & mandato rotali in iudicatum transacto iudiciali declaratione veritatis, realitatis illius purificata remansit conditio præfatæ obligationis, vt dictum est; Præfata verò posteriora verba ibi: *come per li atti del Crisostomi* non referuntur ad Rogitum Instrumenti, quasi quod Partes intellexissent de eo tantùm Cambio, quod rogatum esset per acta Chri-
10 sostomi, sed referuntur ad controuersiam, & litem ibidem proximè, & immediatè præcedentèr mentionatam, quæ per dd. acta vertebant *Castrens. in l. 1. num. 2. in solutione ad 3. oppositionem C. de liber. præter. Buratt. decis. 161. num. 13.*

Tollitur pariter ex facto secundũ fundamentũ, quia Ioannes nedum erat Creditor scutorum 300 ex causa sortis principalis, sed etiam cambiorum successiuè decursorum, vt firmatum fuit in alia *decis. huius causæ edita coram eodem R. P. D. meo Peutingerio 14. Februarij* 1648. Quæ quidem Cambia vsque ad diem 2. Martij 1635. ascendebant ad scuta 1591. *&* b. 86. iuxta relationem Periti iudicialitèr electi relatam in d. *Summ. sub num.* 12. Vnde detractis dd. scutis 1900. illi solutis anno 1647. per Pallauicinum adhuc remansit Creditor vltra alia Cambij subindè decursa in scutis 2691. *&* b. 86. nempè 1100. pro residuo sortis, & 1591. *&* b. 86. pro cambijs decursis vsque ad d. diem 3. Martij 1635. quæ scuta 2691 longè excedunt quantitatem scutorum 2069. ab Hippolito restitui promissam.

Nèc dubitari potest quin Cambia spectarent ad Ioannem, & includerentur sub obligatione Hippoliti, Quoniam specificè comprehenduntur sub d. cessione ad illius fauorem facta per Philippum ibi; *Et in tanto V. S. potrà tirare a suo conto li Cãbij, che andaranno in nome di d. Sig. Horatio, &c. d.*
11 *Summ. num. 6.* quod iuridicum est, nam fructus a die cessionis debentur Cessionario, vt respondit *Rota in Romana fructuum Dotis de Paluzzellis 2. Aprilis 1607. coram Manzaneda apud Cenc. de Cens. decis. 335. num. 2 & 3.* Hippolytus verò promisit restituere dd. scuta 2069. quotiescunque Ioannes fuisset declaratus verus, & legitimus Creditor d.
12 cambij, quod nomen Cambij æquè includit vtramque speciem sortis, & fructuum, nisi specificè ad ipsam sortem restricta sit dispositio *Bart. in l. Item veniunt §. Item non solum num. 3. ff. de petit. hæred.* cum alijs in similibus terminis per Rotam allegatis in *Romana Dotis 19. Iunij 1654. coram R.*
13 *P. D. meo Verospio §. Dubium verò* dictique fructus tamquam debiti ex contractu eadem anterioritate potiuntur, qua ipsa sors principalis *l. Lucius 19. ff. qui potior in pignor. habeant. Io. Franc. à Ponte Cons. 76. num. 22. lib. 1. Mastrill. Cons. 119. nu. 11. in Romana Saluiani 2. Ianuarij 1645. coram R. P. D. meo Bichio §. fin. & in Romana fructuum Dotis 8. Iunij 1648. sub §. Iustitia verò & 5. Iulij 1649. §. nec Informantes coram R. P. D. meo Peutingerio.*

Quod autem Cambia realiter pro d. tempore continuata fuerint per nundinas concludentèr probatur, tum ex præfata relatione d. Periti,
14 cuius electio licèt non iustificetur per Decretum particulare desuper emanatum, ex subsequenti tamen intimatione eius electionis, citatione ad viden referri, & ex decreto de referẽdo relatis in *Sũ. responsionis Mancini num. 3.* Iure optimo præsumi-
15 tur tanquam necessarium antecedens, vt ferè in terminis responsum fuit in *Romana locorum montiũ 16. Martij 1640. coram bo. me. Coccino sub. §. 1.* tùm etiam ex literis responsiuis originalitèr exhibitis, & incipientibus ab anno 1631. per totum
16 annum 1636. quæ sufficientes sunt ad istum effectum, cum literæ originales remanere soleant penès Mercatores, quibus diriguntur vt respondit *Rota dec. 304. num. 2. par. 4. & dec. 274. num. 5. & 6. par. 5. coram bo. me. Merlino decis 636. nu. 2. & 3. in Romana Cambiorum 28. Aprilis 1651. §. Siquidem vers. iustificatio vero coram R. P. D. meo Verospio, & in Romana, seu Ianuen Cambij 26. Iunij 1652. §. penultimo, & 16. Maij 1653. §. Tum etiam in fine coram R. P. D. meo Bichio*, dictæque literæ reditus vnacum copijs literarum dell' andata extractis ex libris Ioannis productæ fuerunt coram A. C. per acta Notarij, vbi causa pendebat, vt in *extract. fol 311. 318. 326. & 345.*

Et ità vtraque.

CALAGVRITANA ARCHIDIACONATVS.

Veneris 26. Maij 1656.

ARGVMENTVM.

Reseruatio cadit super Canonicatu ex regula quinta Cancellariæ, quando prouisus erat vnicus Subcollector fructuum Reuerendæ Cameræ Apostolicæ, & Subcollectore vnico deputato vnicitas semper præsumitur, donec pluralitas Subcollectorum ab altera parte ostendatur, sola sufficit deputatio Subcollectoris, licet officium non fuerit acceptatum, dum fuit motu proprio concessum, nec præscriptum actuale exercitium, cum sufficiat potentiale, prout, nec attenditur defectus Iuramenti de fidelitèr administrando, & quarè, & ad hunc effectum reseruationis, satis est quod prouisus aliquando fuerit vnicus Subcollector deputatus, licet tempore obitus non esset talis per contradictas in causa non potest procedi, vbi citatio personalis non præcesserit, nisi constet de impedimentis præstitis, quo in casu præstans impedimentum habetur pro validè, & sufficientèr citato.

SVMMARIVM.

1 *Presbyteratus probatur ex Testibus deponentibus diuersis vicibus, & in diuersis Ecclesijs vidisse Missam celebrantem.*
2 *Obitus prouisi in possessione probatur ex Testibus de publica voce, & fama,*
3 *Reseruatio resultat ex regula quinta Cancellariæ, dum prouisus erat Subcollector vnicus deputatus.*
4 *Subcollectoris vnici deputatio benè comprobatur ex literis per Nuntium subscriptis, quamuis Testibus, & Notario sint destitutæ.*
5 *Subcollector dum ex eius literis apparet, quod fuit deputatus vnicus cum omnimoda, & plenaria potestate,*

testate, & Iurisdictione vnicinitas semper præsumitur, donec pluralitas Subcollectorum ab altera parte iustificetur.

6 *Acceptatio in officijs motu proprio concessis non est necessaria.*

7 *Subcollector vnicus ad effectum, vt beneficium ab eo possessum cadat sub reseruatione regulæ quintæ non requiritur, quod actualitèr exercuerit, sed sufficit, quod semper exercere potuerit.*

8 *Iuramentum de fideliter administrando, quamuis non fuerit præstitum ab vnico subcollectore, cum istud respiciat executionem, & exercitium offitij non impedit reseruationem, quæ à sola deputatione descendet continente sub se potentiale seruitiũ.*

9 *Beneficium ad hoc vt cadat sub reseruatione regulæ quintæ Cancellariæ, satis est, quod aliquo tempore fuerit vnicus Subcollector, qui illud possidebat licèt tempore obitus non sit talis.*

10 *Valor narratus per non excessum probatur per leuiores probationes.*

11 *Per contradictas procedi non potest non præcedente personali citatione.*

12 *Declara hoc non procedere vbi constat de impedimentis præstitis à Collitigante, ne personaliter citaretur.*

13 *Impedimentum præstans ne personalitèr citetur habetur pro validè, & legitimè citatus, & contra cũ proceditur per contradictas, absque alia personali citatione.*

DECISIO DXIX.

Bernardus de Aranaz Presbyter Diæcesis Calaguritanæ obtinuit se prouideri à Sede Apostolica de Archidiaconatu controuerso tanquam illius dispositioni reseruato, ex quo Didacus Ximenez de la Guuissa, qui in illius possessione decessit mense Iunij 1653: vnicus subcollector extiterit fructuum Reuerendæ Cameræ Apostolicæ in in Ciuitate Calaguritana addita narratiua, quod ipse à sex annis præsens reperitur in Curia, quodque fructus d. Archidiaconatus ducatis 300 & computatis distributionibus 500. non excederent *eius Sum. n. 2.* Cumq; hodie per contradictas dubitaretur an huiusmodi literæ Apostolicæ sint iustificatæ, affirmariua prodijt resolutio.

Qualitas enim Presbyteratus 1. loco narrata ex
1 tribus Testibus formiter examinatis, & relatis in d. *Sum. nu.* 5. optimè comprobatur cum deponant diuersis vicibus, & in diuersis Ecclesijs Vrbis eũ vidisse missam celebrantẽ, vt respondit *Rota coram Pen. decis. 417. n. 6. & in rec. decis. 140. n. 3. vers. Presbyteratus par. 1. & dec. 269. paritèr n. 3. par. 2.*

Obitus Didaci in possessione controuersi Archi-
2 diaconatus ab ijsdẽ tribus Testibus plenè concluditur eodem Summ. *num.* 3. etiamsi tantum de publica voce, & fama deponerent, *Mohed. decis. 1. num. 1. de probat. Put. decis. 508. per tot. lib. 2. in Correct. Rota in Bouen. Abbatiæ 3. Iulij 1645. Corã bo. me. Arguelles §. Siquidem vocatio.*

Reseruatio verò resultat ex regula quinta Can-
3 cellariæ cum Didacus fuerit vnicus Subcollector deputatus à Reuerendissimo D. Rospiliosio tunc
4 Hispaniarum Nuntio d. *Summ. num.* 1. quæ quidẽ deputatio bene comprobatur ex literis ab eo subscriptis, quamuis Testibus, & Notario sint destitutæ ex auctoritatibus allegatis *in Capuana Canonicatus 4. Iulij 1653. coram R. P. D. meo Verospio sub §. 1. vers. & in huius quoque*; Cumque in
5 in eis Didacus legatur deputatus vnicus Subcollector cum omnimoda, & plenaria potestate, ac Iurisdictione vnicitas presumitur nisi ab altera parte pluralitas Subcollectorum iustificetur, vt respondit *Rota in Forolinien S. Lazari 27. Nouembris 1591. coram Gypsio sub § 1. coram Duran. decis. 263. num. 8. in recent. decis. 225. num. 15. par. 7. in Gadicen. Beneficiorum 11. Martij 1644. §. quia eo ipso coram R. P. D. meo Meltio, in Monopolitana Canonicatus 13. Ianuarij 1648. §. remanet pariter corã Reuerendissimo Tarraconen, & 23. Ianuarij 1651. §. quia ad probandum coram Reuerendissimo D. meo Decano, in Cæsenaten Canonicatus 1. Iunij 1647. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. quia vnicitas, & & in d. Capuana Canonicatus sub d. §. 1. vers. Et licet coram R. P. D. meo Verospio.*

Nec refert, quod non constet Didacum præfatã deputationem acceptasse officium actualiter exercuisse, ac iuramentum de bene administrando præstitisse, sicut in literis eiusdem deputationis expresse præcipitur.

Quoniàm acceptatio in huiusmodi officijs mo-
6 tu proprio concessis non est necessaria, vt firmatur in prædictis decisionibus, & benè distinguendo *in Romana Beneficiatus S. Petri 15. curren-*
7 *tis coram R. P. D. meo Beulaqua §. Præterea*; Actuale verò exercitium in Collectoribus, & Subcollectoribus, prout hic non requiritur ad effectum reseruationis d. Regulę quintæ, cum sufficiat potentiale, idest, quod occurrente occasione exercendi, sint parati illud exercere, vt dixit *Rota coram Duran. decis. 233. num. 14. in Rauennaten. Canonic. 1. Iulij 1641. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. respectu verò in d. Gadicen Beneficiorum coram R. P. D. meo Meltio §. quia reiecta, in dicta Monopolitana Canonicatus coram D. Terracinen. §. nàm concludentèr, vers. nihilhominus, in d. Cæsenaten. Canononicatus corã Eminentissimo D. Card. Corrado §. deinde, & in d. Capuana Canonicatus coram*
8 *R. P. D. meo Verospio §. fin.* Indeque non refert defectus iustificationis d. Iuramenti, quia cum istud respiciat exequutionem, & exercitium offitij, nõ impedit d. reseruationem, quæ à sola deputatione continente sub se potentiale seruitium, dependet, vt responsum fuit in d. *Forolinien S. Lazari coram Gypsio §. Postremo non obstat. & in rec. decis. 385. sub num. 4. vers Ad effectum par. 5. & in d. Capuana sub d. §. 1.*

Nec obstat, quod officio cesserit ante obitum, quia ad effectum, quod Archidiaconatus contro-
9 uersus cadat sub d. reseruatione satis est, quod aliquo tempore fuisse subcollector, dum illum obtinebat, licèt tempore obitus non esset talis ex deductis per *Rot. decis. 255. num 6 par. 5. & d. decis. 225. num. 13. par. 7. recent. & in d. Monopolitana Canonicatus §. fin. vers. potest enim esse coram D. Tarraconen, & coram Reuerendissimo D. meo Decano §. quia vltra quod vers. monitorium verò.*

Præsentia demum Bernardi per sex annos in Curia comprobatur à supradictis tribus Testibus super primo articulo, & ab ijsdem super sesto iu-
10 stificatur valor per non excessum in ducatis 300. & computatis distributionibus in 500. d. *Sum. n.* 4. quod exuberat, cum ad istum effectum leniores probationes admitti soleant, vt responsum fuit in d. *Bouen. Abbatiæ coram bo me. Arguelles §. valor expressus in Fulginaten. Parochialis 25. Maij 1646. coram me §. valor denique, & alibi passim.*

Cæterum non obstat, quod procedatur per cõ-
11 tradictas non præcedenti personali citatione, vt
12 opus est, quia cum constet ex Iuribus relatis in d. *Sum. num. 6.* de impedimentis præstitis ne Franciscus Collitigans personaliter citaretur, habetur

tur

13 tur propterea pro validè, & sufficientèr citato *cap. quoniam frequentèr* §. *Porrò ibique gloss. verb. impedit vt lit. non contest. Card. Seraph. decis.* 1094. *num.* 3. *Rota in Burgen Beneficiorum* 26. *Iunij* 1651. §. *vltimo coram R. P. D. meo Celso, & in Segobricen. Canonicatus* 26. *Nouembris* 1655. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *non obstat quod dicatur*, & prius in *Cæsaraugustana Parochialis de Maella* 24. *Februarij* 1644. *coram me sub* §. *& hoc sine, &c.*

Et ità, &c.

BONONIEN. DE BOLOGNINIS.

Lunæ 29. Maij 1656.

ARGVMENTVM.

Tres Sententiæ conformes in substantia possunt legitimè executioni demandari, iunguntur autem ad faciendum numerum trium conformium illæ sententiæ, quæ latæ fuerunt ex eodem Iure, & causa, licet in eis res diuersæ fuerint petitæ, & licet nonnullæ in possessorio, & cæteræ in petitorio emanauerint etiam contra personas diuersas, & quando.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ tres, quando sunt conformes in substantia possunt executioni demandari.*

2 *Sententiæ lata ex eodem Iure, & causa iunguntur ad faciendum numerum trium conformium, etiam si res diuersa petatur.*

3 *Sententiæ ad hoc vt dicantur conformes non diuersitas rerum petitarum attenditur, sed causa, ex qua Ius oritur.*

4 *Sententia lata in petitorio, habent in ventre possessorium, & dicuntur conformes cum alijs in possessorio emanatis.*

5 *Sententiarum conformitas non impeditur ex diuersitate personarum, quando omnes veniunt ex eodē Iure, puta si coniuncti sunt re, & verbis, itaut per deficientiam vnius eius portio alteri accrescat, quæ propterea ex eadem causa petitur.*

6 *Sententia lata contra possessorem bonorum fideicommissariorum afficit etiam successores, & in ea non nominatos, neque citatos.*

7 *Executio sententiarum facta non seruata forma rescripti Signaturæ, tamquam nulla venit reuocanda.*

DECISIO DXX.

Reiecta prætensione attentatorum, dubitaui an executio vltimo loco facta super altera medietate Bonorum Ioannis Mariæ, & Bartholomei esset confirmanda, vel infirmanda, Et quoad bona Io: Mariæ esse confirmandam, reuocandam verò quoad bona Bartholomei resolutum fuit.

Respectu enim bonorum Ioannis Mariæ non solum adsunt tres sententiæ conformes, vt exposcit clausula commissionis mihi directæ, *sine præiudicio trium conformium in eo, in quo sint conformes*, sed numerantur quatuor, Prima scilicet Auditoris generalis Bonon. secunda Rotæ Bonon. tertia D. Altouiti, & quarta Rotalis, *Summario Pupillorum num.* 3. 6. & 8. quæ propterea cum in sub-
1 stantia sint conformes Iure optimo potuerunt exequutioni demandari, vt firmatur in decisione desuper edita *coram* R. *P. D. meo Celso* 27. *Februarij* 1654. §. *Nihilominus*.

Non obstat, quod primæ duæ emanauerint super vna medietate bonorum in solo petitorio, pronunciando euenisse casum Fideicommissi, & latæ fuerint ad fauorem illorum de Zambeccarijs Donatariorum Valerij Bolognini non citatis, nec nominatis Equite Palmerio, & Consortibus; Vltimæ duæ prodierint in possessorio super immissione in possessione alterius medietatis ad fauorem Bartholomei, & Thadei fratrum de Bologninis citatis, & expresè nominatis Palmerio, & Consortibus.

2 Quoniam sententiæ latæ ex eodem Iure, & cau-
3 sa iunguntur etiamsi res diuersa petatur, cum attendi debeat causa ex qua Ius oritur *l. Iulianus ff. de except. rei iudic. Io: Franc. de Pont. cons.* 90. *nu-*
4 *mer.* 10. *cum seqq.* Cumque sententiæ latæ in petitorio habeant in ventre possessorium dicuntur conformes cum alijs in possessorio, vt in puncto respondit *Rota in Romana Hæreditatis de Comitibus* 27. *Iunij* 1576. *coram San. Mem. Clemente VIII. apud Marches. de commiss. par.* 2. *fol.* 231. *numer.* 3.
5 nec attenditur diuersitas personarum, quando, vt in casu nostro omnes veniunt ex eodem Iure, & coniuncti sunt re, & verbis, itaut per deficientiam vnius eius portio alteri accrescat, quæ ex eadem causa petitur, *Couar. pract. quæst. lib.* 1. *cap.* 13. *sub num.* 6. *vers. Nam & tunc*, *Menoch consil.* 421. *num.* 63. *& consil.* 423. *num.* 23. *Peregrin. de fideicomm. art.* 53. *num.* 4. *Rota in recent. decis.* 576. *num.* 6. *par.* 3. *& in terminis Tudertina Fideicommissi* 23. *Iunij* 1653. *coram R. P. D. meo Zarate* §.
6 *Non obstat*, satisque fuit in prioribus citare possessorem bonorum fideicommissariorum, vt propterea sententiæ contra ipsum latæ afficiant etiam successores, & in eis non nominatos, neque citatos, vt tradit *Parlador. rer. quotid. cap.* 2. *lib.* 2. *par.* 5. §. 9. *num.* 22. *Molin. de Primog. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 3. *Rota in Bonon. Fideicommissi de Glanarinis* 18. *Maij* 1640. *coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Terracinen.* §. *fin.*

Respectu verò Bonorum Bartholomei ex Iuribus relatis in *dicto Summar. num.* 4. & 9. duæ tantum sententiæ apparent pro fideicommissarijs latæ, scilicet vna Rotæ Bonon., & altera Rotalis tertia verò, quæ intermedio lata fuit per D. Altouitum, tantum abest quod sit conformis, & faciat numerum, quod imò contraria est, absoluen. Palmerios, & consortes à petitis per Bologninos super medietate Bonorum hæreditariorum dicti Bartholomei, *d. Summ. num.* 7.

Vndè cum deficiat numerus trium cōformium ex rescripto Signaturę omnino requisitus non erat
7 locus exequutioni, quæ proinde respectu dd. bonorum est reuocanda tanquam facta non seruata forma dicti rescripti *cap. cum dilecta vbi DD. de rescript. cum alijs per Rot. in similibus terminis decis.* 599. *num.* 4. *part.* 3. *& decis.* 204. *num.* 4. *par.* 5. *recent.*

Et ità vtraque &c.

LVNEN. SARZANEN. BENEFICIORVM.

Ven. 9. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus institutum fauore masculorum etiam adoptandorum excludit fęminas natas, & nascituras, transitque in Fideicommissarium de voluntate Testatoris, & succedendo in alijs bonis videtur agnitus irreuocabiliter in compatronum.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus concurrente Testatoris voluntate trāsit etiam in fideicommissarium.*

2 *Hæredem esse, & in hæreditate succedere paria sunt.*

3 *Adoptiuus excludens fęminas à iurepatronatus intelligitur excludere siue sint natæ, siue non numer.* 4.

5 Nomi-

5 *Nominandi facultas non expirat in primo actu, sed ad alios transmittitur.*
6 *Ordinarij consensus in fundatione Iurispatronatus præsumitur ex lapsu triginta annorum cum obseruantia.*
7 *Actum approbans videtur approbare omnia illi annexa.*
8 *Iuspatronatus continetur inter Iura hæreditaria.*
9 *Vocatio pro hæredibus, & successoribus quibuscumque non comprehendit extraneos vbi dispositio ad agnatos refertur.*
10 *Ad Iuspatronatus admissio resultat ex admissione ad bona.*
11 *Agnitio semel facta controuerti amplius non potest.*

DECISIO DXXI.

RESTRICTA difficultate ad qualitatem præsentationis obtentæ ab vtroque Collitigante sub die 3. Decembris 1655. decisum fuit esse iustificatas, & exequendas Literas Apostolicas Io: Francisci Promontorij continentes narratiuam, quod præsentatus esset à maiori parte, non autem alias Io: Antonij Contardi impetratas sub narratiua præsentationis medietatis Patronorum, quam decisionem hodie Domini confirmarunt, quia cum ex quinque vocibus filiorum Augustini Griffi, à quo prouenit Iuspatronatus controuersum, nempè Nicolai, Io: Antonij, Barnabæ, Hieronymi, & Fedriani, vox Nicolai deuenerit in Franciscum filium adoptiuum, seù nominatum à Catherina filia Fedriani; Voces Io: Antonij, Barnabæ, & Hieronymi ex donatione ab eis facta peruenerint ad Mariam aliam filiam eiusdem Fedriani, & subinde ad Claram, & Annam eius filias; Et vox Fedriani deuenerit ad ipsius quatuor filias, nempè in dictas Catherinam, & Mariam, atque Vracchinam, quæ renunciauit suis Patruis, & Felicitam, quæ renunciauit eius Sororibus; Vtique dum Promontorius præsentatus fuit tam à dicto Francisco filio adoptiuo, quam à dicta Anna; Contardus verò à sola Clara; de consequenti sequitur iustificari Promontorium esse præsentatum à maiori parte, Contardum verò non habere præsentationem medietatis Patronorum, vt Papæ narrauit.

Non obstat, quod dictus Franciscus non potuisset succedere Nicolao, nisi per fideicommissum.

Quia, vt respondetur in decisione, Iuspatrona-
1 tus transit etiam ad fideicommissarium concurrente Testatoris voluntate, & non repugnante prout hic, forma primeuæ acquisitionis ex auctoritatibus allegatis in *Bonon. Iurispatronatus 23. Ianuarij 1640. §. Præterea, & in Maioricen. Beneficij 29. Iunij 1648. §. Siuè ipsius coram R.P.D. meo Bichio*; Voluntas enim Testatoris in casu nostro clarissima est, quia Nicolaus casu, quo haberet filias fęminas declarauit nolle ipsas succedere in Iurepatronatus, sed quod illud vadat ad hæredem masculum, quem fratres constituissent ibi: *e voglio che detto Iuspatronato vadi all' herede maschio, che costituiranno detti miei Fratelli*, quæ quidem verba non possunt referri nisi ad adoptatum, quem superius Testator hæredem faciendi potestatem suis fratribus concesserat, quatenus proprios filios saltem naturales non haberent ibi: *In tal caso loro potranno farsi vn figliolo maschio adottiuo, il quale succeda in detta heredità*; Dum enim voluit, quod adoptandus à fratribus succederet in sua hæreditate; Vtique subsequentia verba vocatiua ad Iuspatronatus hæredis masculi constituendi ab ijsdem fratribus, de alio hærede, quā de adoptando intelligi non possunt, de quo dun-
2 taxat superius mentio facta fuit, cum paria sint succedere in hæreditate, & esse hæredem, quia hæres dicitur qui in vniuersa hæreditate succedit *l. nil aliud ff. de verb. signific. l. hæreditas ff. de regul. Iur. Fusar. de substit. quæst. 341. sub num. 22. vers. verbum enim*; Nil releuante, quod hæreditas præfata ex lectura eiusdem Testamenti deuenire non poterat ad adoptandum existentibus filiabus fęminis ipsius Testatoris, quę vocatæ leguntur nullo eis dato substituto; Quia vocantur quidem ad vniuersam hæreditatem, sed excluduntur à Iurepatronatus, ibi: *Item caso, che Io non hauessi se non femine, voglio, che siano heredi vniuersali delli miei beni, mà però le priuo in perpetuo del Iuspatronato delle mie Cappelle &c. e voglio che d. Iuspatronato vada all' herede maschio, che costituiranno li miei fratelli &c.* Vnde sicut adoptiuus successisset in hære-
3 ditate si Testator filias non procreasset, nec reliquisset, ita in casu contrario succedere debeat in Iurepatronatus, stante enim supradicta illarum
4 exclusione ab ipso Iurepatronatus, cum institutione adoptiui, illarum vocatio in hac parte perinde habetur ac si facta non fuisset ad *Text. in l. pecuniam ff. si cert. pet. Rota dec. 314. numer. 3. par. 8. recent.*

Non obstat, quod Catherina, cui San. Mem. Paulus V. præuia commutatione dictæ voluntatis facultatem concessit, vt loco dictæ adoptionis in dicta hæreditate succederet cum facultate nominandi vnum masculum pro futuro successore, alium prius nominasset, nempè Paulum Emilium; Quia cum iste ipsi Catherinæ prædecessisset, Ideoque sequi non potuerit effectus conseruationis Iurispatronatus in familia à Testato-
5 re enixè contemplatus, facultas nominandi consumpta non fuit in primo actu, sed potuit à Catherina fieri alia nominatio, *cap. si electio 26. de elect. in 6. Ruin. consil. 24. num. 2. vers. & alia ratione potuit lib. 2. Surd. cons. 264. num. 29. Tiraq. in l. Boues §. Hoc sermone limit. 1. num. 4. de verb. signific. Gratian. discept. 58. num. 5. cum seqq. Card. Seraph. dec. 589. n. 8. 9. & 10.*

Nec subsistit, quod deficiat consensus Ordina-
6 rij, quia præsumitur ex lapsu 30. annorum cum obseruantia, vt præter auctoritates allegatas in *dicta decisione sub §. Non obstat*, quod Franciscus respondit *Rota decis. 707. num. 5. par. 1. recent. Add. ad S. M. Gregor. decis. 410. num. 2. vers. Verum iste*, quæ benè resultat ex quo adoptiuus fuit admissus ad hæreditatem Nicolai, vt patet ex sententia Vicarij Sarzanæ relata in *hodierno Summario Promontorij num. 1.* quæ licet non faciat ex-
7 pressam mentionem Iurispatronatus, quia tamen in necessarium antecedens includit adoptionis, seù nominationis approbationem, videtur pariter includere approbationem translationis Iurispatronatus ex eodem titulo eiusdem Testamenti procedentis per ea, quæ dixit *Rota coram Card. Caual. decis. 408. num. 6.* & alijs relatis in *Barchinonen. Iurisdictionis 4. Iulij 1646. §. Siquidem in fine, & 8. Aprilis 1647. §. Nec refert pariter in fine coram R. P. D. meo Bichio*; Maximè cum non
8 detur actus contrarius quoad Iuspatronatus, illudque inter Iura hæreditaria regulariter contineatur *cap. cum seculum de Iurepatr. Mobed. Pisaur. eod. tract. lib. 4. num. 35.*

Demum quoad voces Io: Antonij, Barnabæ, & Hieronymi contentas in donatione per eos facta

cta ad fauorem Mariæ nullius est releuantiæ, quod ista excluserit Annam, instituta sola Clara in omnibus bonis, quia vt respondit *dec. sub §. nec obstat*, Anna dictam donationem capit ex propria persona, cum nominatim facta fuerit non ad solum fauorem Mariæ, sed specialiter etiam ad fauorem eius filiorum. Masculorum, & in istorum defectu fauore fœminarum; nil refragante, quod
9 stipulatio concepta fuerit pro hæredibus, & successoribus quibuscunque cum non inducat liberã potestatem disponendi in quoscunque hæredes nisi deficientibus agnatis expresse vocatis, in quibus qualitas hæreditaria, vel non requiritur, vel satis est, quod per eos non steterit quin fuerint hæredes ex Iuribus, & auctoritatibus ibi allegatis.

Quæ eo certius hodie visa fuerunt admittenda, Tum quia ex lectura donationis apparet donantes dedisse facultatem Mariæ Donatariæ nominandi hæredem in Bonis, & Iurepatronatus in casu duntaxat, quo non haberet filios masculos, nec fœminas, ibi: *Item vogliamo, che non hauendo detta Maria nostra Nepote figli maschi, ò femine, che in tal caso possa nominare vno herede à suo beneplacito di tutta l' heredità nostra tanto ne' Beni patrimoniali, quanto nel Iuspatronato*; Vndè benè infertur, quod stantibus filijs masculis, seu fœminis ad eos bona, & Iuspatronatus ex propria perso-
10 na spectare debent; Tum etiam quia eademmet Clara Annam admisit ad medietatem bonorum prouenientium à dictis Donantibus, vt patet ex Instrumento diuisionis relato in *dicto Summario Promontarij num. 2.* & ideo ipsa agnouit, ac fassa fuit ad eam pariter pertinere medietatem vocum ad illos spectantium, & in eadem donatione com-
11 prehensarum, qualis agnitio, & confessio à Contardo per dictam Claram præsentato, & sic causam ab ea habente controuerti non potest, *DD. in l. In contractibus C. de non numer. pecun. Mohedan. decis. 2. num. 3. de confess. bon. mem. Coccin. dec. 152. num. 1.*

Et ità vtraque &c.

LEODIEN. SVCCESSIONIS.

Lunæ 12. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Filij succedunt in dote materna post mortem parentum non obstante statuto tribuente Patri dominium rerum dotalium vt latius in Summario.

SVMMARIVM.

1 *Leodij Statutum defert viro dominium bonorum dotalium durante matrimonio.*
2 *Verba, sine filijs, in Statuto Leodij interpretantur fauore filiorum, & num. 3.*
4 *Argumentum à contrario sensu admittitur in omni lege, & Statuto.*
5 *Potestas disponendi limitata ad tempus vitæ non extenditur ad tempus mortis. Vide etiam num. sequent.*
7 *Dominium bonorum dotalium de iure spectat ad virum.*
8 *Dominium mariti in bonis dotalibus eo mortuo expirat.*
9 *Dominium bonorum dotalium spectat ad filios matre prædefuncta.*
10 *Statutum deferens dominium bonorum dotalium viro viuente vxore, illa mortua filijs detulisse censetur defuncto tamen Patre.*

DECISIO DXXII.

SVb die 14. Iunij 1652. coram me fuit resolutum sub testamentaria dispositione Io: Philippi de Matthijs venire omnia bona paterna siuè aduentitia sint, siuè profectitia, ac non solum prouenientia à maioribus sui Patris, sed etiam ab ipsomet eius Patre quomodocunque acquisita, reseruato, vt particulariter videretur an sub dicta dispositione veniant bona quæsita Patri Testatoris ex Dote suæ Vxoris iuxtà consuetudinem Leodien., super quo hodie assumpta disputatione negatiuè responsum fuit.

Consuetudo enim Patriæ Leodiensis defert
1 quidem Viro Dominium bonorum suæ Vxoris, sed resolubile, quatenus Vxor decedat cum filijs ibi: *Vir per Matrimonium fit Patronus, & absolutus Dominus omnium bonorum mobilium, & immobilium suæ Vxoris, ac etiam omnium bonorum obuentorum, & acquisitorum durante Matrimonio, habetque potestatem disponendi de eis inter viuos vti de re sua propria absque auctoritate, & consensu suæ Vxoris, & remanet illorum Patronus post mortem illius sine filijs, hoc nisi ad sint pacta, vel prouisiones in contrarium*;
2 Verba enim illa *sine filijs* adiecta sunt fauore ipsorum filiorum, vt in his terminis dictum fuit in *Leodien. Bonorum 5. Iulij 1655. coram R. P. D. meo Bichio §. Nostram autem in fine*, Itaut propterea fi-
3 lijs superextantibus ipsis tanquam hæredibus Matris Dominium accrescat bonorum illius, non
4 autem Marito ducto argumento Tum à contrario sensu, si enim consuetudo post mortem Vxoris facit Virum patronum si sine filijs decedat, ergo eum non facit talem si ipsa decedat cum filijs, quod quidem argumentum admittitur in omni lege scripta, vel non scripta, aut particulari statuto, vt benè in terminis firmat *Angel. consil. 210. num. 4. Rota in recent. decis. 185. num. 7. par. 1. & decis. 405. num. 16. par. 5. & coram Buratt. decis. 116. num. 7.*

Tum etiam à natura limitationis temporis;
5 Dùm enim consuetudo potestatem disponendi concedit Viro inter viuos, exinde assequitur hanc potestatem limitatam ad tempus vitæ non extendi ad tempus mortis, vt in puncto similis consuetudinis tradit *Cassan. de consuetud. Burgund. rubr. 4. §. 4. sub num. 2.* & facit *Text. in l. Pater filium §. fundum, ff. de legat. 3.* idemque comprobant allegati *per Peregrin. de fideic. art. 40. num. 43. & 45. ad med. & per Fusar. de substit. quæst. 549. num. primo* Immò
6 satis esset, quod consuetudo nihil disposuisset de dominio in tempus mortis, vt intraret ad fauorem filiorum dispositio Iuris communis, cuius vi-
7 gore licet dominium bonorum dotalium durante matrimonio spectet ad Virum *l. doce Ancillam C. de rei vindic.* moriente tamen Viro, vel Vxore cum
8 liberis idem dominium resoluitur *l. in rebus C. de Iur. dot. Soccin. Sen. cons. 57. nu. primo lib. primo* cum alijs *per Surd. decis. 211. num. 13.* Et spectat ad filios
9 matre prædefuncta, vt tradunt *Ruin. cons. 187. numer. 9. lib. 2. Decian. cons. 89. num. 6. lib. 2. Facchin. contron. Iur lib. 3. cap. 71. Galeot. contr. Iur. lib. 2. contr. 30. per tot. Anton. de Amat. var. resol. lib. primo resol. 48. num. 3. & 4. Thesaur. decis. Pedem. 190. num. 4. Rot. decis. 248. num. 2. & per tot. par. 4. diuers. coram bon. mem. Coccino decis. 111. nu. 12. coram Duran. dec. 231. num. 8. & sub num. 19. & in Pisauren. Donationis 8. Februarij 1647. coram Eminentissimo Card. Ottbobono, §. sed etiam vers. vbi dat exemplum.*

Idque etiam declararunt iudices de partibus in eorum literis *in Summario illarum de Dormael num. 4*

in

in vers. Testamur insuper, dicentes existentibus filijs maritum post mortem vxoris esse vsusfructuarium eius bonorum immobilium proprietate existente penes liberos, & quamuis subdant hanc proprietatem consistere in quadam expectatiua, seu spe succedendi, hoc tamen intelligunt ad effectum ne liberi viuente Patre de dictis bonis in eius præiudicium disponere possint ob spem, quā habet recuperandi absolutum Dominium, quatenus ipsi filij sibi prædecederent, adeo quod interim absolutum dominium sit quasi in suspenso, & pendens à vita, & morte liberorum, quibus superuenientibus Patri cessauit huiusmodi suspensio temporalis, & dominium fuit libere eis acqui-
10 situm ex dispositione, tam iuris communis, quam dictæ consuetudinis, quæ suspendendo iuxta dictam declarationem dominium donec Pater viuit censetur illud absolute contulisse filijs Patre præ defuncto *l. Imperator ff. de postulat. d. l. Pater filium d. §. fundum ff. de legat. 2. Dec. cons. 61. sub nu 3.* cum alijs per *Surd. decis. 75. sub num. primo cum seqq. & decis. 325. num. 2.*

Et ità vtraque &c.

SVRRENTINA BENEFICII.

Mercurij 14. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Episcopo dicitur acquisita manutenibilis possessio conferendi aliquod Beneficium ex postrema collatione per eum facta, & effectum sortita, neque eidem obstare potest collatio facta ab alijs, vel dum non probatur effectuata, vel dum etiam lapsum tempus centum Annorum, in quo omnis possessio amittitur, vel dum passi fuerunt prouisum ab Episcopo per decennium Beneficium possidere, quamuis possessionem ignorauerint. Manutentio in concursu conceditur anteriori possessori, quamuis naturalem possessionem dimiserit, dum hoc fecit in reuerentiam literarum Apostolicarum, & metu censurarum, & dum Ciuilem possessionem retinuit, & protestationē in actu dimissionis fecit, & semper in eadem protestatione continuauit, & an sufficiat verbalis oblatio clauium, absque actuali dimissione possessionis, ad effectum, vt quis habeatur pro spoliato.

SVMMARIVM.

1 *Episcopo acquiritur possessio manutenibilis conferendi Beneficium, ex collatione per ipsum in vltimo statu facta, & effectum sortita.*
2 *Possessio manutenibilis conferendi Beneficium non dicitur acquisita ex sola collatione alias facta, nisi probetur effectuata.*
3 *Possessio qualibet per lapsum centum Annorum amittitur.*
4 *Possessio dicitur amissa ex decennali negligentia, vt quando possessor passus fuit alterum possidere per decennium, quamuis eius possessionem ignorauerit.*
5 *Possessor anterior in concursu est manutenendus.*
6 *Possessio Posterior capta non citato legitimè anteriori possessore, tamquam clandestina, & turbatiua illi non impedit manutentionem.*
7 *Possessor anterior ad hoc, vt dicatur se habuisse pro spoliato, non sufficit verbalis oblatio clauium nisi sequatur actualis possessionis dimissio.*
8 *Possessor anterior dum se opposuit, & contradixit possessioni per alium adepta exindè excluditur Animus dimittendi suam possessionem.*
9 *Clauium traditio non nocet anteriori possessori si ex protestationibus contrarijs excludatur in eo animus dimittendi suam possessionem.*
10 *Possessori anteriori dicitur præseruata eius possessio, ex contradictione, & oppositione per eum facta posteriori.*
11 *Possessio ciuilis non amittitur ex traditione clauium facta Aduersario ob reuerentiam literarum Apostolicarum, & metu censurarum.*
12 *Præsertim stante Contradictione, & protestatione contemporaneè facta in ipso actu oblationis clauium, & dimissionis possessionis.*
13 *Possessio ciuilis eo magis non censetur à possessore dimissa, dum semper continuauit in contradictione per eum in actu naturalis possessionis dimissa facta adeundo etiam pluries Signaturam gratiæ.*

DECISIO DXXIII.

De Parochiali Ecclesia Sanctissimę Trinitatis loci de Plano Surrentiñ Diocesis vacante per obitum Marci Antonij Pollij à Reuerendissimo D. Archiepiscopo Surrentino prouisus fuit Petrus Calisanus 22. Decembris 1653. possessione subsequuta; sed die 2. Maij 1654. Reuerendissimum Capitulum, & Canonici Sacrosanctæ Lateranensis Ecclesiæ vigore priuilegiorum Apostolicorum, & ex quo prætendunt dictam Parochialem fundatam, & erectam esse in solo, & fundo eiusdem Ecclesiæ ad præsentationem, illorum *de Pollis, & Calisanis* aliorum Parochianorum illam contulerunt Iosepho Pollio, qui vigore Processus fulminati 21. eiusdem mensis Maij illius possessionem adeptus fuit; Verùm à Signatura Sanctissimi commissa Reuerendissimo Domino Archipresbytero Lateranēñ de Voto Rotæ cum facultate manutenendi, quem de Iure hodie disputato Dubio responsum fuit dandum esse mandatum de manutenendo D. Archiepiscopo, & D. Petro Calisano respectiuè.

1 Ipse enim D. Archiepiscopus in vltimo statu Parochialem controuersam contulit dicto Marco Antonio Pollio de anno 1635. *Summario Petri numer. 3.* cumque huiusmodi collatio probetur effectuata, ex quo per obitum dicti Antonij dicta Parochialis nuper vacauit, vt patet ex prouisione, & collatione vtriusque collitigantis *dicto Summ. num. 4. & Summario Iosephi num. 8.* exinde quæsita fuit dicto D. Archiepiscopo manutenibilis possessio conferen *Abb. in cap. cum Ecclesia Sutrina n. 22. de caus. poss. & propriet. Rota in Neapolitana Iuris conferendi 26. Nouembris 1611. coram Manzanedo apud Posth. de manut. dec. 125. num. 2.*

Neque suffragatur, quod Capitulum alias huius Parochialis resignationem factam à Luca Cangiano ad fauorem Pascarelli Pollij admiserit, & ipsum Pascarellum instituerit *dicto Summario Iosephi num. 4.* Tùm quia huiusmodi institutio nō probatur effectuata, vt opus est; *Calaerin. cons. 12.*
2 *de Iurepatr. Lotther. de re benef. lib. 2. quæst. 18. nu. 21. Put. decis. 136. in fin. vers. Ideò non probabat lib. 3. Card. Mantic. decis. 322. num. 8.* Tùm etiam quia
3 emanauit de anno 1648. & sic per lapsum centum annorum; & vltra omnis possessio, si quæ exindè resultasset, fuisset amissa, præsertim dùm Capi-
4 tulum passum fuit, quod dictus Marcus Antonius Pollius de anno 1635. vt supra ab Ordinario prouisus per decennium, & amplius Beneficium possideret, quamuis huiusmodi possessionem ignorauerit *Bart. in l. sinè possidetis num. 8. vers. sed in possessione C. de probat. Rip. in dicto cap. cum Ecclesia Sutrina num. 23. de caus. possess. & propriet. Bald. consil. 12. num. 10. lib. primo Aym. cons. 235. sub numer. primo vers. secus si possessio Rot. apud Posth. de manut.*

nut. decis. 125. num. 4. in Volaterana Prioratus 16. Martij 1646. coram R.P.D. meo Bichio §. Gratis autem, & in Romana Palatij 3. Decembris eiusdem anni coram me §. Similiter nec minus.

Petrus vero Califanus est antiquior possessor, nam dictam possessionem adeptus fuit 22. *Decembris* 1653. *eius Summ. num. 4.* Ioseph autem non prius quam 21. Maij anni sequentis 1654. *dicto sub Summ. num.* 8. & sic intrat vulgaris conclusio, quod
5 sit manutenendus ex *Falin. in cap. licet causam n.*8. *& 9. de caus. possess. & propriet. cum vulgaribus* non
6 attenta dicta Iuniori possessione Iosephi, quia cum adepta fuerit illo legitimè non citato clandestina est & turbatiua, quæ propterea illi non impedit manutentionem, vt alijs relatis responsum fuit in *Callien. Prioratus 5. Iulij 1649. §. Tam etiam quia coram R. P. D. meo Bichio, & in Hyeracen. Beneficiorum 27. Iunij 1653. coram me §. non obstat possessio.*

Nec refert; Quod ipse requisitus ab Exequutore processus fulminati pro Iosepho emanati claues Ecclesiæ illi obtulerit, quia præterquod non suf-
7 ficit sola verbalis oblatio Clauium nisi sequatur actualis possessionis dimissio, vt in similibus terminis respondit *Rota decis. 366. num. 5. par. prima*
8 *recent.* dum ipse possessioni per Iosephum adeptæ contradixit, & se opposuit, dicendo se esse Parochum *dicto Summario Iosephi dicto num.* 8. exclu-
9 cluditur animus dimittendi suam possessionem sine quo etiam traditio Clauium non noceret,
10 cum per huiusmodi contradictionem, & oppositionem præseruata dicatur eius possessio, vt in proximis terminis responsum fuit in *Montis Alti Beneficij 18. Martij 1646. coram R.P.D. meo Bichio, §. quia vltimo in fine* maxime quia Claues obtu-
11 lit metu censurarum cum expressa declaratione, quod intendebat adire Ordinarium, vt suum Ius tueretur prout illico adiuit, vt patet in *dicto eius Summ. num.* 6. qui efficit vt huiusmodi oblatio, tolerantia, & patientia ob reuerentiam literarum Apostolicarum, & metu censurarum nunquam inducat dimissionem ciuilis possessionis præsertim stante prædicta contradictione, & protestatio-
12 ne, quod ipse esset Parochus contemporaneè facta in ipso actu oblationis, & dimissionis possessionis, vt dixit *Rota in recent. decis. 119. num. primo par. 2. & decis. 100. num. 20. par. 5. coram Durano decis. 114. nu. 9. & in Regien. Canonicatus 3. Iulij 1645. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. minus ob-*
13 *stat declaratio*, Atque eo magis cum semper Petrus continuauerit in contradictione, adeundo pluries Signaturam etiam Gratiæ, ex quo certius excluditur animus dimittendi ciuilem possessionem ex ponderatis in *Perusina Pratensa Manutentionis 27. Iunij 1644. coram me §. nec Possessio.*

Atque hinc non applicantur *decisiones Seraphini 756. & in Tudertina Fundaci 4. Maij 1654. & 24 Nouembris 1655. coram R.P.D. meo Meltio* cum cæteris in contrarium allegatis, quia procedunt in spontanea possessionis dimissione, & libera permissione illius traditionis ad fauorem alterius, non autem in dimissa ob reuerentiam literarum Apostolicarum, & metu censurarum cum protestatione, & continuata contradictione.

Deducta autem circa prætensa priuilegia, & super iure conferendi non sunt præsentis indaginis, sed in petitorio discutienda.

Et ita vtraque &c.

LEODIEN. CANONICATVS SANCTI MARTINI.

Mercurij 14. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Aggrauatoria est concedenda post relaxationem, & Intimationem declaratoriæ, non constito de sufficienti paritione, quæ omnino mandatis Rotalibus est præstanda, nec mandata rotalia veniunt interpretanda à partibus, sed est habendus recursus ad Rotam pro illorum interpretatione, & interim est necessaria paritio ad euitandam aggrauatoriam.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus absens sine licentia Episcopi non lucratur fructus illorum Annorum, pro quibus residentiam legitimam non præstauit.*

2 *Amplia etiam si ex forma statutorum Ecclesiæ, huiusmodi licentia foret petenda à Capitulo.*

3 *Limita huiusmodi licentiam non esse necessariam, quando absentia prouenit ratione studij, siue Canonicus absens doceat, siue studeat.*

4 *Canonici absentes à residentia ex causa studij etiam absque licentia Episcopi, vel Capituli lucrantur fructus, maximè si absentia ex dicta Causa studij est necessaria ex forma statutorum Ecclesiæ.*

5 *Episcopo attestanti de re ad suum officium spectante inter subditos suos fides est adhibenda.*

6 *Licentiam non petendi ab Episcopo pro absentia à residentia, potest ex consuetudine induci.*

7 *Licentia ordinarij pro absentia Canonici à residentia, quando Capitulum fuit contumax in tradendo possessionem eidem Canonico iuxta mandatum Rotale in præiudicium ipsius Capituli, vel non requiritur, vel habetur, ac si obtenta fuisset.*

8 *Mandatum Rotale non debet à partibus interpretari, sed venit adimplendum pro vt sonat, & pro illius interpretatione, quatenus opus sit, est recurrendum ad Rotam, & interim est necessaria paritio.*

9 *Maximè attento rescripto Signaturæ, quæ dū causam primo loco, & deinde in gradu appellationis Rotæ commisit semper rescripsit cum clausula,* sine præiudicio alterius exequutionis literarum Apostolicarum.

DECISIO DXXIV.

Expeditis declaratoria contra Canonicos, & Interdicto contra Capitulum ad formam decisionis editæ coram me 31. Ianuarij 1652. illisque intimatis petebatur Aggrauatoria, quam denegandam esse tuebantur Scribentes pro eodem Capitulo, & Canonicis prætextu sufficientis paritionis, cùm pro anno 1645. primæ residentiæ Lamberto Theodorico Collitiganti integros fructus soluerint, pro subsequentibus verò annis huc vsque cessis obtulerint illos soluere docto de residentia legitima secundum Ius, & statuta, Cumque Lam-
1 bertus in dictis subsequentibus annis fuerit absens sine licentia Episcopi illorum fructus lucratus non fuit, tàm ex dispositione Iuris per *Text. in c. ex eo de elect. in 6. & in c. tuæ fraternitatis de Cleric. non resid.* quàm ex dispositione Sacri Concilij Tridentini *sess. 23. cap. primo de reform.* etiam
2 si ex forma Statutorum Ecclesiæ aliàs foret petenda à Capitulo, vt respondit *Rota decis. 608. num. 4 par. prima, & decis. 689. num. 5. par. 3. recent.* & eis relatis *Lotter. de re benef. lib. 3. cap. 27. numer. 208. & 209.*

Informantes vero pro Lamberto aggrauatoriā petentes allegabant, huiusmodi licentiam non esse

3 esse necessariam, quando absentia prouenit, prout hic, ratione studij, idque non solum in docentibus, sed etiam in studentibus, vt pro veriori tradit *Garz. de benefic. quæst. 3. cap. 2. num. 94. Moder. Lusitan. de Canonic. & Dignit. cap. 24. sub num. 26. vers. sed mihi dicendum*, vbi notat quod *Sac. Conc. Trid. sess. 23. dicto cap. primo de reform.* non loquitur de Canonicis, sed de Episcopis, & animarum curam habentibus, attento præsertim, quod vigore particularis statuti Ecclesiæ, de qua agitur, relati in hodierno *Summario Informantis num. 8.* absentia causa studiorum est præcise necessaria, cum ex eo canonici non graduati, nec in sacris ordinibus constituti, ac minores 25. annis completo anno primæ residentiæ cogantur se transferre ad aliquod studium generale extra Romanam Curiam, ibique studere quousque 25. annos atti-
4 gerint, stante enim huiusmodi necessitate indubiũ esse Canonicos hac de causa absentes lucrari fructus etiam absque alia licentia *cap. 2. de priuil. cap. fin. de Magistr. & cap. relatum de Cleric. non residen. Monet. de distribut. par. 2. quæst. 10. sub num. 12. vers. secus vero forte*.

Verum euitari posse hanc quæstionem in casu nostro dixerunt Domini Primo ob consuetudinem non petendi dictam licentiam testimonio Ordinarij probatam *dicto Summ. nu. 9.* cui tan-
5 quam attestanti de re ad suum Officium spectante inter subditos suos fides est adhibenda, vt in terminis fidei Episcopi sine Testibus *Rota dec. prima num. primo de probat. in nou.* cum alijs allegatis in similibus terminis in *rec. decis. 24. num. 17. par. 6. & per Add ad Buratt. decis. 113. num. 38.* Consuetu-
6 dine autem id induci posse tradunt *Mandos. de Signat. Gratiæ tit. de Indult. percipien. fruct. in absen. col. 3. vers. Indultum habens Garz. d. par. 3. dicto cap. 2 num. 93. Lotter. dicta quæst. 27. num. 200. Monet. dicta quæst. 10. num. 7. & sub dicto num. 12. vers. Ex prædictis Less. de Iust. & Iur. lib. 2. cap. 34. dub. 29. nu. 163. vers. secunda docere in fine*.

7 Secundo ob contumaciam Capituli in tradendo possionem Lamberto, quo casu in illius præiudicium licentia ordinarij, vel non requiritur, vel habetur ac si obtenta fuisset, ne Capitulum ex propria contumacia commodum sentiat, vt admisit *Rota coram Card. Seraph. decis. 1131. num. 7. & in dicta decis. 609. num. 6. par. 3. recent.*

Tertio demum ex quo dicta quæstio an fructus debeantur nec ne absenti ex causa studij sine licentia Episcopi respicit merita causæ, & iustitiam sententiæ continentis indefinitam restitutionem
8 omnium fructuum, quia Capitulum non debet suo marte interpretari, sed adimplere, vt sonat, & pro interpretatione quatenus opus sit, recurrere ad Rotam, illi interim parendo, vt responsum fuit in *Barchinonen. Iurisdictionis 5. Iulij 1649. coram R. P. D. meo Bichio §. Tum etiam quia, & in Leodien. Personatus de Fleron. 19. Decembris 1653. co-*
9 *ram me §. fin.* Attento præsertim rescripto Signaturæ, quæ dum causam primo loco Rotæ commisit, & dum deinde petita fuit commissio appellationis aduersus sententiam Rotalem semper rescripsit cum clausula *sine præiudicio alterius executionis literarum Apostolicarum*.

Et ità responderunt dandam esse aggrauatoriam, nisi intra mensem vtraque Parte Informante, Aduertendum tamen est, quod Iura per Lambertum in dicto hodierno Summario exhibita non sunt in actis, neque de actis; Ideò quanta fides eis sit adhibenda docet plenissima *decis. 197. num. 13. cum seqq. par. 6. recent.* quam allegare sufficit præsertim stantibus super hoc repetitis protestationibus alterius Partis.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MVTIS.

Lun. 19. Iunij 1656.

ARGVMENTO.

Non aget.

SVMMARIVM.

1 *Probatio actoris satis est, quod sit æquiuoca, ad hoc vt ei non suffragetur ad obtinendam Immissionem.*
2 *Valor bonorum præsumitur mutatus ex spatio viginti Annorum.*
3 *Probatio æquiuoca non est releuans.*
4 *Agrimensoris mensura non probat quantitatem bonorum, dum est extraiudicialis.*
5 *Hæres sine beneficio leg. & Inuentarij tenetur stare diuisioni ad quam tenebatur stare defunctus hæres vnius ex diuidentibus.*
6 *Diuisio inter fratres sequuta cum promissione ad inuicem de perpetua defensione, & euictione indicat derogationem fideicommissi in cuiuslibet portione.*
7 *Dotis detractio, vbi fundatur in obligatione ipsiusmet fideicommittentis, & non in remedio subsidiario Auth. Res quæ, potest fieri ex bonis fideicommissi licet adsint alia bona libera.*
8 *Æs alienum á fideicommittente contractum venit detrahendum ex eius fideicommisso.*

DECISIO DXXV.

Est hodie in confesso, quod totum Casale Polidori sit rubrorum 906. sed quæstio est An hoc intelligatur de ea parte, quæ spectabat ad Mutos, An autem etiam de alia medietate spectante ad Archihospitale Sancti Spiritus, itaut medietas simul iuncta constituat rubra 1818. Verùm DD. existimarunt totum, & integrum Casale, comprehensa etiam dicta medietate Archihospitalis non excedere dicta rubra 906. Ideoque resoluerunt Immissionem esse concedendam DD. Octauio, & fratribus de Mutis in rubris 18. cum tribus quartis alterius rubri tantum, & sic decisiones esse respectiuè reformandas, & declarandas.

Ad probandum enim, quod totum Casale constituat prætensa rubra 1812. tria deducebant actores, & primo instrumentum venditionis Casalis factæ à Mutis anno 1588. Camillæ Perettæ pro pretio scutorum 80. mil. sed visum fuit irreleuans, quia ibi nullibi legitur quantitas rubrorũ, nec colligi potest ex eo, quod respectu venditorum diuisum fuerit in sexaginta portiones, quarum quælibet constet de rubris quindecim, quia hæc secunda pars in dicto Instrumento non exprimitur minusue colligi valet ex quo quodlibet rubrum valutatum fuerit scut. 88. & b. 88. ad quam rationem pretium scut. 80. mil. constitueret rubra 906. quia assumptum, nempè pretium cuiuslibet rubri in sc. 88. non iustificatur, nullatenus subsistente, quod Carolus vnus ex venditoribus pro pretio rubrorum 48. dotalium Faustinæ suæ vxoris sc. 4261. & b. 40. quia illa recepit in computum sc. 72666. & b. 67. sibi debitorum pro rata Casalis à se vendita, non autem pro pretio dd. rubrorum 48. quod nulla expressa quantitate compræhensum fuit in reliquis scut. 68405. & ba. 27. pro quibus habuit cedulam banchariam, ibi: *Ex quibus scutis 72666. 67. &c. ipse D. Carolus in nostrorum, &c. præsentia habuit, & recepit à dicto D. Ioseph, &c. scuta 4261. 40. similia, quæ ad se traxit, &c. in solutum vero, & satisfactionem, & pagamen-*

tum sc.68405.27. similium tangentium d.D.Carolum, & pretium supradictum rubrorum 48. fundi dotalis d. D.Faustina eius vxoris d.D.Carolus ita mandante, & expresse ordinante pro dicta eius rata d.D.Faustina attenta infrascripta translatione in nostrorum præsentia habuit, & à dicto D. Iosepho, &c. cedulam banchariam DD. Io: Baptistæ Altouiti, & Sociorum tenoris, &c. vnde ex lectura instrumenti cessat suppositum
1 actorum, quamuis satis esset probationem exinde resultantem esse æquiuocam, vt propterea non releuet *cap. in præsentia de probat. l. neque natales C. eodem Rota dec.232.num.9. in fine par. prima recent.*

Quatenùs verò ponderatur, quod dicta rubra 48.in Instrumento dotali Faustinæ anno 1568.valutata fuerint in ducatis 4500. de carolenis, qui in moneta Iuliorum decem pro scuto constituunt scuta 3375. Respondetur Primo, quod ad istam rationem valor cuiuslibet rubri non esset scut.88. & ba. 88. sed scut. 69. cum dimidio. Secundo à dicto anno 1568. non potest inferri ad valorem
2 anni 1588. quo fuit facta venditio, cum ex intermedio spatio annorum 20. Valor præsumatur mutatus *l. pretia rerum §. Esto ff. ad l.Falcid.l.3.§. Diui ff. de Iur. feud. Rota coram Card. Seraphin.decis.570. num.6.& in recent.decis.46.num.10.par.6.*

Parique modo non releuat, quod Cæsar filius Valeriani fideicommittentis anno 1550. in assignatione Dotis facta Liuiæ tradiderit rubra 15. asserendo esse quartam partem sextæ partis integræ medietatis dicti Casalis; Vnde inferebatur, quod si quarta pars sextæ partis medietatis erat rubrorum 15. distributo toto Casali in 60. portiones resultet numerus rubrorum 900. Quia in instrumento huius assignationis relato in *Summario actorum sub num. primo col.2. in fine*, non legitur, quod nominatim assignata fuerint rubra 15. sed solum integra quarta pars vnius sextæ partis medietatis, nulla expressa quantitate rubrorum,
3 Ideoque etiam ista probatio redditur æquiuoca, & sic irreleuans, vt præter auctoritates supra allegatas dixit *Rota coram bon.mem. Merlino dec.382. num.4. in fine.*

Tandem non obstat mensura moderni Agrimensoris, quæ tertio loco afferebatur, Tùm quia non constat, quod bona mensurata sint de comprehensis in Venditione, vt supra facta Camillæ Perettæ, & in medietate Casalis ad Mutos spectan-
4 te, Tùm etiam quià est extraiudicialis, *Bart. in l. Theopompus num.9. vers. quandoque statur ff. de dot. priuileg. Rota decis.554.num. primo par.2. & dec.17. pariter num. primo par.6.recent.*

Procedendum itaque visum fuit cum supposito, quod integrum Casale comprehensa medietate Archihospitalis constet de solis rubris 906. itaut medietas Mutorum Camillæ vendita restringatur ad rubra 453. ideoque cum actoribus obstet diuisio anni 1539. rata hodie petita non excedit dicta rubra decem, & octo cum tribus quartis alterius rubri.
5 Et diuisionem eis obstare patet, quia sunt hæredes sine beneficio legis, & Inuentarij Laurentij eorum Patris, ac filij, & hæredis Cæsaris vnius ex diuidentibus *Rota decis.169.num. primo dec.265 num.3.vers. Tùm etiam quia & decis.337.num. primo par. prima recent. & in Bonon. Fideicommissi de Maluetijs 7. Maij 1640. coram R.P.D. meo Peutingerio §. Demùm pro totius*: Reseruatio autem fideicommissorum contenta in illis verbis, ibi: *firmis tamen remanentibus fideicommissis factis per eorum Prædecessores, &c.* intelligenda est, vt fideicommissa firma remanere debeant super parte diuisa, & vnicuique obuenta, non autem quod illorum vigore alter ex diuidentibus ab hæreditate alterius suam portionem prætendere possit, vt clarè indicat lectura eiusdem diuisionis conceptæ cum clausula *non ob-*
6 *stantibus diuisionibus*, & cum promissione ad inuicem de perpetua defensione, & euictione, quæ derogationem fideicommissi indicant, vt latè probat *Giouagn.cons.100 num.99.lib. primo.*

Ex dictis autem rubris 18. cum tribus quartis detrahendam esse dixerunt DD. medietatem residui Dotis Philippæ vxoris d. Cæsaris à Valeriano fideicommittente receptæ, & super omnibus bonis suis hypothecatæ, itaut propterea nihil re-
7 ferat, quod adsint bona libera Cæsaris, quia huiusmodi detractio non fundatur in remedio subsidiario, *Auth. res quæ*, sed in obligatione ipsius
8 fideicommittentis, ex cuius bonis detrahi debet æs alienum ab ipso contractum, vt responsum fuit *in decisione huius causæ edita coram R.P.D. meo Meltio 11. Ianuarij 1649. §. tertia detractio.*

Et ità vtraque &c.

BVRGEN. CAPELLÆ.

Lunæ 19. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus honorificum prout est præeminentia in sessionibus, Processionibus, & alijs similibus Iuribus honorificis tribus modis acquiritur, vel ex fundatione, vel ex Constructione, seù ex dotatione, nec alius modus acquirendi Iuspatronatus præter hos in Iure reperitur expressus. Ex fundatione autem acquiritur, vel cum quis præstat fundum capacem, vel Ecclesiam construit à fundamentis, vel pænitus dirutam reædificat, nec ad hunc effectum simplex restauratio est sufficiens, sed totalis Ecclesiæ destructio, ac fundamentalis, & noua reædificatio requiritur. Ex dotatione vero Ecclesiæ etiam constructæ acquiritur Iuspatronatus, nisi probetur quod Ecclesia aliundè dotem haberet, & dummodo dos sit tradita ex proprijs, & patrimonialibus effectibus dotantis expresso titulo dotis, & dummodo sit sufficiens, & quando ad hunc effectum dos sufficiens dicatur.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus non acquiritur per simplicem vtilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ, sed dumtaxat ex fundatione, constructione, seù dotatione.*

2 *Iuspatronatus acquiritur dumtaxat ex fundatione, Constructione, seù dotatione, nec de Iure reperitur alius modus expressus illud acquirendi.*

3 *Iuspatronatus, vt acquiratur ex fundatione, & constructione Ecclesiæ requiritur, quod, vel quis præstet fundum capacem, vel eam construat à Fundamentis, vel pænitus dirutam reædificet.*

4 *Iuspatronatus, vt dicatur acquisitum ex fundatione, & constructione Ecclesiæ non sufficit simplex reaptatio, vel restauratio, sed totalis Ecclesiæ destructio, ac fundamentalis, & noua reædificatio requiritur.*

5 *Iuspatronatus, vt acquiratur ex dotatione, dos debet esse constituta ex proprijs, & patrimonialibus effectibus dotantis, sufficientibus pro manutentione Beneficij, atque actualiter traditis expresso titulo Dotis.*

6 *Iuspatronatus præsertim honorificum acquiritur per dotationem Ecclesiæ etiam constructæ, nisi probetur, quod Ecclesia aliunde dotem haberet.*

7 *Episcopus si sine causa renuat consentire dotationi Ecclesiæ indotatæ, & consequenter acquisitioni Iuris-*

Iurispatronatus in ea, adiri potest superior, vt eum compellat, vel quod ipse consentiat.

8 *Dos pro Beneficio simplici, seu Capella dicitur congrua, & sufficiens dum ascendit ad annuum redditum scutorum viginti.*

9 *Dos pro substentatione Capellæ dicitur congrua dum ex Testibus formiter examinatis apparet in eadem Ecclesia adesse alias Capellas, cum eadem prærogatiua.*

DECISIO DXXVI.

PEr Contradictas dubitaui an Dominico de Sancto Petro sit concedenda integra Capella, de qua agitur, nempè an eidem concedendum sit Iuspatronatus honorificum in dicta integra Capella ratione præeminentiæ in sessionibus, processionibus, & alijs similibus Iuribus honorificis cum Iure sepulchri pro se, eiusque Matre, ac illius descendentibus, eorumque Consanguineis, excepto Iure præsentandi, quod à scribentibus ex duplici capite prætendebatur, videlicet ratione dotationis per eum factæ in summa vndecim millium realium, atque ob necessitatem, & vtilitatem Ecclesiæ, in qua sita est controuersa Capella ex eo comprobatas ex quo grauata est magno ære alieno caret necessarijs ornamentis, & indiget reparatione, Choro, Sacrario, alijsque necessarijs.

Verum non placuit DD. hoc secundum fundamentum, quia in Sacris Canonibus non statuitur
1 hic modus acquirendi Iuspatronatus per similem vtilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ, sed dumtaxat ex fundatione, constructione, seù dotatione *can. piæ mentis 16. quæst. 7. can. filijs, vel Nepotibus, & can. Monasterium eadem caus. & quæst. cap. ad audientiam de Eccles. ædific. cap. 3. de Iurepatr.* Idq; statuit *Sac. Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. de reformat.*
2 & tradunt *Abb. cons. 54. num. 1. part. 1. & cons. 59. numer. 2.* vbi quod de Iure non reperitur alius modus expressus, *& cons. 106. sub num. 2. vers. non ratione par. 2. Gonzal. ad regul. 8. gloss. 18. num. 33. Garz. de Benef. par. 5. cap. 2. num. 56. & seqq. Rot. coram Buratt. dec. 1. num. 1. ibique plenissimè Add. num. 13.* & in his terminis de fundatione, constructione, & dotatione loquitur *Lambert. de Iurepatr. lib. 1. par. 1. quæst. 2. art. 16. in princ.* ab informantibus allegatis.

Fundatio autem, & constructio ità esse debent
3 quod vel quis præstet fundum capacem, vel eam construat à fundamentis, aut penitus dirutam
4 reædificet, cum non sufficiat simplex reaptatio, vel restauratio, sed totalis Ecclesiæ destructio, ac fundamentalis, & noua reædificatio requiritur, vt latè pertractata materia responsum fuit in *Tudertina Iurispatronatus 19. Februarij 1644. coram*
5 *me.* Dotatio verò fieri debet per constitutionem dotis ex proprijs, & patrimonialibus effectibus sufficientibus pro manutentione beneficij, atque actualiter traditis expresso titulo Dotis ex plenè firmatis in *Nouarien. Parochialis 10. Decembr. 1649. 1. Iulij 1650. & 15. Ianuarij 1651. coram R. P. D. meo Peutingerio.*

Ex primo autem fundamento affirmatiuè res-
6 ponsum fuit, quia acquiritur Iuspatronatus præsertim honorificum per dictam dotationem Ecclesiæ etiam constructæ, nisi probetur quod aliundè dotem haberet. *Rota decis. 93. num. 13. & decis. 167. in princ. & num. 1. par. 2. diuers.* cum concordantibus allegatis *in Calaritana Capellæ 19. Februarij 1644. §. Quamuis Capella coram R.P.D.*
7 *meo Bichio.* Et hoc casu si Episcopus sine causa renuat consentire, adiri potest superior, vt eum compellat, vel quod ipse consentiat *Card. in cap. nobis 25. numer. 6. vers. Sexto quæro de Iurepatr. Lambert. d. lib. 1. par. 1. quæst. 2. art. 16. num. 1. Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 32. num. 17. Marcabrun. de concurs. prælud. 7. dub. 7. per tot. Modern. Lusitan. de offic. & potest. Episc. alleg. 70. num. 26. modern. Pisan. de Iurepatr. lib. 2. cap. 1. part. 1. numer. 22.*

Dotem autem à Dominico ex proprijs, & pa-
8 trimonialibus effectibus constitutam congruam esse, & sufficientem conuincitur; ex quo dd. vndecim mille reales reinuestiti reddere poterunt annuos ducatos viginti, vt dos congrua dicatur tradit *Abb. in c. conquærenti numer. 1. vers. 2. nota de Cleric. non resid. quem refert. & sequitur Lotter. de re benef. lib. 1. quæst. 31. num. 15.* Quod certius procedit in proposito attentis tribus Testibus relatis *in Summ. informantis num. 13.* deponentibus in eadem Ecclesia adesse alias duas Capellas cum eadem prærogatiua, & minori dote.

Et ità &c.

PALENTINA DECIMARVM.

Veneris 23. Iunij 1656.

ARGVMENTVM.

Remissoria vbi materia articulata est improbabilis vel vbi oritur præsumptio calumniæ, vel vbi probatio potest fieri per scripturas, vel quando materia alias fuit articulata post didicita testificata numquam conceditur; testificata verò ad hunc effectum debent esse didicita non per simplicem editionem summarij sed per solemnem publicationem, mediante decreto Iudicis factam, vel per transportationem actorum.

SVMMARIVM.

1 *Cura habitualis dicitur penes Ecclesiam, non autem penes Episcopum, quando Episcopus cogitur deputare Vicarium de gremio eiusdem Ecclesiæ habentis suos limites distinctos, & separatos.*

2 *Remissoria ob improbabilitatem materiæ articulatæ est deneganda.*

3 *Probatio, quæ potest fieri per scripturas, tamquam magis certa, & clarior excludit aliam faciendam per Testes.*

4 *Negatiua regulariter ex scripturis concludi non potest.*

5 *Declara hoc tantum procedere, quando affirmatiua includens negatiuam contrariam de necessitate non restringitur ad scripturam, nec illam requirit.*

6 *Secus autem quando affirmatiua de necessitate probari debet per scripturam, tunc enim ex illius reuolutione probatur negatiua.*

7 *Immemorabilis non excluditur per antiquam sententiam inter diuersas personas, & in alia causa simili emanatam.*

8 *Testium dicta non dicuntur satis publicata ad effectum denegandi nouam remissoriam, per simplicem editionem summarij, quæ in Curia non attenditur.*

9 *Testium dicta dicuntur verè publicata ad effectum denegandi nouam remissoriam per sollemnem publicationem; mediante speciali decreto Iudicis factam ad petitionem vnius partis altera parte consentiente.*

10 *Transportatio processus de vna instantia ad aliam veram publicationem illius implicat, & pandit nomina Testium.*

11 *Noua remissoria non est super ijsdem articulis concedenda*

denda post didicita testificata, & publicata nomina Testium.

12 *Probatio dum fieri non potuit in summariissimo possessorio, inde resultat, quod eo minus fieri possit in petitorio, & propterea calumniosa praesumitur.*

13 *Remissoria non conceditur, vbi materia articulata praesumitur calumniosa.*

DECISIO DXXVII.

QVamuis Agentes pro Beneficiatis de Osordo articulos iam exhibitos reformauerint specificando quod Reuerendissimus D. Episcopus tenetur eligere pro exercitio Curae Animarum Parochianorum, & Incolarum Ecclesiae de Osordo duos ex corpore eorundem Beneficiatorum, & non alios inferentes proinde quod quando Episcopus cogitur deputare Vicarium de gremio
1 certae Ecclesiae habentis prout hic, vt subditur in iisdem articulis suos limites distinctos, & separatos, cura habitualis penes ipsam Ecclesiam, non autem penes Episcopum esse dicatur ex deductis *per Rot. decis. 249. num. 10. cum seqq. part. 4. recent.*

Nihilominus iterum Domini denegarunt remissoriam, & sic steterunt in decisis coram me 24. Ianuarij praeteriti, quia necessitas praecisa eligendi duos de dicto corpore hodie articulata improbabilis est, cum contrarium appareat, tum ex Constitutione Synodali asserente, quod in istis Ecclesijs non adsunt Beneficia deputata pro cura Animarum, quodque Episcopo opus est conducere Pastorem alienigenam, tum etiam ex pluribus actibus electionum factarum ab Episcopo de dd. Beneficiatis cum facultate illam exercendi ad eius libitum, & nomine ipsius, vt deducitur in *d. decis. §. quo ad primum, & §. nec obstat*, inde enim destruitur praetensio Beneficiatorum, & ob improbabilitatem exinde resultantem deneganda
2 est remissoria, vt omissis alijs respondit *Rota in Valentina Iuris feudendi 26. Martij 1635. & in Gadicen. Decimarum 25. Maij 1637. coram Reuerendissimo Terracinen. in recent decis. 31. numer. 6. & decis. 217. num. 9. par. 7.*

Cumque in iisdem articulis addatur, quod id seruatum fuit ab immemorabili tempore dixerunt Domini hoc probari posse per scripturas exhibendo ipsas electiones, & deputationes ab Epi-
3 scopis pro tempore factas, quarum probatio tanquam magis certa, & clarior excludit aliam faciendam per Testes, vt praeter auctoritates allegatas in *d. decis. §. respectu vero* responsum fuit *in Comen. Collegij 15. Decembris 1653. coram R. P. D. meo Priolo §. Tertius articulus.*

Nec obstat, quod vis consistat in negatiua fa-
4 cultatis eligendi alios, quae regulariter ex scripturis concludi non potest, vt dixit *Rota decis. 298. num. 4. post secundum vol. cons. Farin.* quia obie-
5 ctum procedit quando factum affirmatiuum includens negatiuam contrariam de necessitate
6 non requirit scripturam, secus autem è conuerso, vbicunque enim prout hic de necessitate eam requirit, ex reuolutione illius probatur negatiua, quae propterea exhibenda est, vt docet *Bald. in l. fin. num. 7. C. de reb. credit. Ias. in l. Titia Textores num. 17. vers. nam quando affirmatiua ff. de legat. 1. Bellamer. in cap. bo. memoriae il primo num. 57. de elect. ibique Abb. nu. 14. vers. fallunt praedicta Ruin. cons. 35. num. 19. lib. 1. Grammat. decis. 59. num. 18. Rota coram Buratt. decis. 10. numer. 6. & decis. 282. num. 3. cum alijs per Add. ad eundem decis. 120. num. 42. & d. decis. 282. num. 10.*

Articulata autem quasi possessio immemorabilis recondendi Decimas bonorum, de quibus agitur in horreo particulari, illasque distribuendi inter ipsos Beneficiatos absque participatione Capituli, & Canonicorum Cathedralis, licet non
7 excludatur per antiquam sententiam relatam in *d. decis. §. vlt.* cum emanauerit inter diuersas personas, & quoad aliam Ecclesiam destruitur tamen per eandem Constitutionem Synodalem, quae decidit Decimas huiusmodi bonorum esse reponendas in horreo communi ad commune commodum, nil releuante, quod in ipsa praeseruetur immemorabilis, quia huiusmodi praeseruatio non loquitur generaliter de omnibus Decimis, nec de controuersis, sed de decimis debitis à possessoribus Capellaniarum, quae sunt in vsu, & consuetudine immemorabili non soluendi, ibi: *Et volumus praesentem hanc nostram Constitutionem seruari &c. etiamsi praefata Capellania a 30. vel 40. ab hinc annis erecta fuerint, in his verò, quae ab immemorabili tempore citra, & quae sunt in vsu, & consuetudine immemorabili non soluendi Decimas, idem mos, & consuetudo seruetur &c.* Semperque subsistit altera responsio, quod praefata immemorabilis alias fuit articulata etiam cum qualitate scientiae, & patientiae Canonicorum prout hodie articulatur, ideò cum dicta Testium sint publicata non
8 per simplicem editionem Summarij, quae in Curia non attenditur iuxtà *decis. san. me. Greg. 497. num. 4. ibique Add. num. 8. & dictum fuit in Fauentina Beneficij 27. Iunij 1644. coram me §. Placuit enim,*
9 sed per solemnem publicationem mediante speciali decreto Iudicis factam ad petitionem Capituli parte consentiente *Summ. responsionis Capituli num. 5.* atque per transportationem processus de
10 vna instantia ad aliam, quae veram publicationem implicat, & pandit nomina Testium, vt respondit *Rota coram eodem san. me. Greg. decis. 583. num. 2. & in Cremonen Pensionis 4. Maij 1635. coram clar. me. Coccino in rec. dec. 41. nu. 6. cum seqq. par. 7.*
11 noua remissoria non est concedenda ex allegatis in eadem *Cremonen. Pensionis num. primo*, & alibi passim.

Gratisque dicitur super dd. articulis non fuisse factum examen in partibus ob suspensionem petitorij, sed super alijs, quia contrarium constat tam ex propria confessione Beneficiatorum relata in *d. Summar. responsionis Capituli num. 4.* quam ex processu, ex quo apparet causam fuisse agitatam, & pronunciatum in possessorio plenario, & in petitorio ad effectum solius summariissimi posses-
12 sorij sanè si probare non potuerunt ad effectum summariissimi, inde resultat, quod eo minus probare possint in petitorio, atque ita calumniosa
13 praesumitur materia articulata, quae propterea remissoriam excludit, vt dixit *Rota dec. 111. num. 2. decis. 142. num. 9. & decis. 306. num. 2. part. 6. recent.*

Et ita vtraque &c.

BENEVENTANA CENSVS, seu Pecuniaria.

Lunae 29. Maij 1656.

ARGVMENTVM.

Mandatum exequutiuum est concedendum Creditori aduersus debitorem vigore obligationis Cameralis in Instrumento crediti appositae, quod procedit etiam contra tertium possessorem in quem bona fuerunt alienata, dum constat, quod

mala

mala fide, & collusiuè ad supplantandum Creditorem fuit facta alienatio.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis tribuit viam exequutiuam.*

2 *Amplia etiam contra tertium possessorem, vbi constat collusiuè, & mala fide ad supplantandos creditores in ipsum fuisse factam alienationem bonorum.*

3 *Decisio Rotæ in nouis disputationibus venit supponenda.*

4 *Mandatum de associando tribuit facultas capiendi possessionem propria auctoritate in instrumento Creditori attributo.*

5 *Exceptio requirens altiorem indaginem non admittitur in Iudicio possessorio, sed reijcitur ad petitorium.*

DECISIO DXXVIII.

CAtherina de Philippis filia, & hæres q. Ioannis Baptistæ ad effectum sibi satisfaciendi de fructibus, tam decursis, quam in futurum decurrendis annui cēsus ducatorum 160. impositi anno 1629. per Hieronymum Mascambrunum super certis eius bonis, & pretio ducatorum bis mille venditi d. Ioanni Baptistæ *Summ. num.* 2. petebat mandatum exequutiuum, & respectiuè de associando ad fundos censuales, aliaque bona dicti Hieronymi Impositoris.

Et respectu exequutiui res carebat difficultate, quia concurrit legitimatio personarum, & constat de credito ex publico Instrumento d. imposi-
1 tionis Camerali obligatione vallatum, quæ vim tribuit exequutiuam, vt notat *Zacch. ad Gallef. de oblig. Camer. quæst.* 2. *vers.* 5. & respondit Rota *apud eundem dec.* 12. *num.* 1. & alibi passim, etiamsi aga-
2 tur contra Ascanium Bilottam tertium possessorem, quia cum iam decisum fuerit *coram bon. me. Bichio* 28. *Iunij* 1645. collusiuè, & mala fide ad supplantandos Creditores in ipsum Ascanium fuisse factam alienationem bonorum d. Hierony-
3 mi, vtique supponendo hanc decisionem, vt moris est in nouis disputationibus. *Buratt. dec.* 596. *num.* 2. *& dec.* 857. *num.* 4. non potest ipse viam exequutiuam impedire ex plenissimè congestis *in Romana fideicomm. de Gratianis* 28. *Iunij* 1649. *cor. eodem bo. me Bichio per totam, & signanter* §. *vlt.*

Mandatum vero de associando tribuit faculta-
4 tem capiendi possessionem propria auctoritate in eodem instrumento Creditori, eiusque hæredibus attributam, vt decisum fuit *in Romana Vinea ad Aquam Sanctam* 28. *Ianuarij* 1643. *coram me* §. *Quo enim, & in Bitantina Census* 27. *Nouembris* 1645. *coram Eminentissimo D. Card. Corrado* §. *Et in proposito.*

Nec obstat exceptio fideicommissi q. Marcelli; nam respectu domus cum Molendino alterius ex fundis censualibus incontinenti apparet illam non cadere sub præfato fideicommisso, ex quo longè anteà a fideicommittente inter viuos donata fuerat Hieronymo debitori, vt firmatur in *d. dec. bo. me. Bichij* §. *& amplius*. Respectu verò
5 aliorum bonorum cum requirat altiorem indaginem, non est admittenda in hoc Iudicio, sed ad petitorium reijcienda *Rot. coram Card. Seraph. dec.* 1200. *in fine in recent. dec.* 587. *num.* 5. *par.* 3. *& in Romana Census* 22. *Maij* 1648. *coram* Reuerendissimo *D. Terracinen.* §. *neque hanc associationem.*

Quare pro Catherina informante relaxandum esse vtrumque mandatum responsum fuit *coram bo. me. Bichio* quo morte præuento non extensa decisione. Ego subrogatus illam extendi &c.

PAMPILONEN. BENEFICII de Ezguisga.

Lunæ 5. *Martij* 1657.

ARGVMENTVM:

Præsentatio ad Beneficium facta à patronis de eo, in quo non concurrunt omnia requisita à Constitutione Alexandri VI. est inutilis, & inualida, & huic præsentato est alter in concursu præferendus, in quo concurrunt omnia requisita, etiam si ab vnico tantum Patrono fuerit præsentatus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium in concursu est illi adiudicandum, qui habet qualitatem à Constitutione requisitam.*

2 *Præsentatio illius, in quo deficit qualitas a Constitutione requisita est inutilis, & corruit.*

3 *Præsentatus in quo deficit qualitas à Constitutione requisita non potest ad Beneficium institui.*

4 *Amplia etiam si maiora præsentantium vota obtinuerit.*

5 *Præsentatus in quo concurrunt omnia requisita a Constitutione in concursu est præferendus.*

6 *Amplia etiam si ab vnico tantum Patrono fuerit præsentatus.*

DECISIO DXXIX.

AD duo perpetua Beneficia Ecclesiastica Portiones nuncupata existentia in Parochiali Ecclesia Sancti Michaelis loci de Ezquioga Pampilonen. Diocæsis ex speciali Constitutione Summi Pontificis Alexandri VI. eueniente casu vacationis nulli nisi dictę Ecclesiæ sint naturales de illius Parochia oriundi, & in eadem Ecclesia baptizati, ac in Sacerdotio constituti si tales existant, aliàs Clerici primo ordinati admitti possunt, vt latius in eadem Constitutione disponitur relata in *Sum. informantis num.* 1. Cumque per ascensum Gabrielis de Yzaguirre ad Rectoriam dictæ Parochialis, alterum ex eis vacauerit anno 1652. & hodie coram me dubitatum fuerit cui sit adiudicandum responderunt Domini ad fauorem Martini de Lazcanotegui informantis excluso Dominico de Osinalde Collitigante.

Et ratio resolutionis fuit, quia licet vterque sit filius naturalis dictæ Ecclesiæ oriundus de d. Parochia, & in eadem Ecclesia baptizatus, vt patet ex fidibus relatis in eodem *Summ. numer.* 3. *&* 6. Martinus tamen prius quam Dominicus ad sacros ordines promotus fuerit, nempe 11. Iunij 1650. iste verò 10. Martij 1652. eodem *Summ. nu.* 4. *&* 5. Vnde cum ipse habeat qualitaem à Con-
1 stitutione in concursu requisitam merito præferendus est, eique Beneficium adiudicandum *cap. Monasterium* 16. *quæst.* 7. *cap. cum Bertoldus de re iudic. cap. Dilectus ibique gloss. verb. plus Iuris de offic. deleg.* & alijs relatis responsum fuit *in Cracouien. Præpositura S. Floriani* 28. *Nouembr.* 1650. *coram R. P. D. meo Bichio* §. *primo &* 28. *Iunij* 1651. *cor. R. P. D. meo Verospio.*

Non obstat, quod Dominicus à maiori parte, Martinus verò ab vnico tantum Patrono fuerit præsentatus, vt patet ex processu fol. 15. quia cum in ipso Dominico deficiat qualitas antecedentis assecutionis sacrorum ordinum à Constitutione specialiter requisita, quæ concurrit in Martino, illius namque præsentatio inutilis est, &
2 omninò corruit, vt optimè respondit. *Rota coram Card. Seraph. dec.* 1270. *num.* 2. *in recent. decis.* 15. *num.* 1. *&* 3. *par.* 2. *& in d. Cracouien. Præpositura S. Floriani coram R. P. D. meo Bichio* §. *non obstat,*
3 *quod etiam*, nec propterea institui valet, quamuis

maiora

4 maiora præsentantium suffragia obtinuerit, *ex Theor. Abb. in cap. cum in cunctis §. inferiora num. 10. cum seqq. de elect. Garz. de Benef. par. 7. cap. 15. num. 6. Card. Mantic. dec. 115. numer. 5. Fesulana Beneficij, seu Oratorij 14. Martij 1650. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. si quidem constat, & in d. Cracouien. Præpositura S. Floriani coram R. P. D. meo Verospio sub §. In concursu Sigismundi*, eique
5 præferendus est Martinus, in quo maiora requisita à Constitutione (quæ in hac parte munita est decreto irritante, & clausula sublata) concurrunt, licet ab vnico tantum præsentatus, cùm
6 præsentatio facta ab alijs de Dominico nulla sit, & inualida, vt in terminis respondit *Rota coram Pen. dec. 600. num. 2. & 3. coram Buratt. dec. 680. num. 1.* & in alijs supra allegatis.

Et ità vnica tantum &c.

ROMANA DE MELLINIS.

Veneris 27. Aprilis 1657.

ARGVMENTVM.

Qui Religionem ingreditur facta prius renunciatione intuitu professionis emittendæ, si post professionem supprimatur Religio bona iam Renunciatario quæsita non recuperat, quærenda verò sic; quod certius procedit, si vltra ingressum in Religionem Donans aliam donationi adæquatam causam adiecit.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus egrediens, è Religione post professionem non recuperat bona iam Renunciatario quæsita, quærenda verò sic.*
2 *Dispensatio Apostolica non retrotrahitur in præiudicium Tertij.*
3 *Papa non præsumitur voluisse Tertio præiudicare, & ius ipsi quæsitum auferre.*
4 *Religiosus exiens e Religione ante emissam professionem bona renunciata recuperat.*
5 *Renuncians intuitu Religionis, si Religionem non ingrediatur bona recuperat.*
6 *Renunciatio corruit annullata professione inscio Profitente.*
7 *Renuncians contemplatione Religionis cum conditione recuperandi in casum egressus, bona recuperat, si egrediatur.*
8 *Renunciatio sub conditione Professionis, professione secuta remanet pura.*
9 *Causa dua si aquè principaliter in renunciatione apponantur, ex vna tantum renunciatio sustinetur.*

DECISIO DXXX.

DIo: Celsus Mellinus anno 1614. (sunt verba præcisa renunciationis.) Diuino spiritu ductus, & desiderans Altissimo famulari, & sic aliquam Religionem Claustralem ingredi, & habitum suscipere, ibique diuina fauente clementia persistere, & professionem emittere, aduertensq; familiarum nobilitatem cum facultatibus coniũctam in suo honorifico statu diutius conseruari cessit renunciauit, & irreuocabiliter donauit inter viuos, sex suis germanis fratribus portionem ipsi competentem in bonis paternis, maternis, ac fraternis, omniaque bona, & Iura quorumcumque ascendentium, & Collateralium Consanguineorum, & Affinium hactenus, siuè testamento, siuè ab intestato defunctorum eidem de præsenti competentia, aut in futurum vigore cuiuscunque fideicommissi non dum purificati competitura addita declaratione, quod qualibet ex dictis duabus causis sufficiens esset pro validitate huiusmodi renunciationis, atque iuncta conditione, quod ipsa renunciatio suum sortiretur effectum, quatenus ipse in aliqua Religione Claustrali habitum susciperet, & professionem emitteret.

Successiue ingressus fuit Religionem Clericorum Regularium S. Laurentij in Lucina, & post ibi emissam solemnem professionem anno 1615. cum successiua permanentia per annos 23. de licentia S. Congregationis super regularibus transiuit ad Congregationem Boni Iesus Rauennaten. Cumque Congregatio à fel. rec. Innocentio X. anno 1651. suppressa fuerit: Ideò regressus ad sæculum introduxit coram A. C. Areosto iudiciũ reintegrationis ad bona renunciata, & per sentiam succubuit: Vndè delata mihi causa appellationis dubitaui an ipsi esset danda petita reintegratio, & negatiuè responsum fuit.

In confesso enim est apud Partes, quod bona renunciata, quæ nunc Iudicio reintegrationis petuntur post emissam Professionem, & ante egressum è Religione iam quæsita erant fratribus Renunciatarijs ob prædecessum Parentum, & purificationem fideicommissorum, Bona enim Tertio quæsita non recuperat egrediens è Religione facto Papæ, vel ex simili dispensatione, aut Prouisione Apostolica, licet secùs sit quoad non dum quæsita, sed post egressum de futu-
1 ro quærenda, vt optimè declarat *Bart. in tract. Minorit. lib. 4. distinct. 3. cap. 2. num. 9. per tot. Bald. in Auth. ingressi num. 64. vers. si tamen Papa C. de Sacros. Eccles. Siluest. in summa verb. Religio quæst. 10. num 10, post med. vers. Es confirmatur ista decisio cum alijs per Rotam coram bon. mem. Buratto decis. 510. per tot. repetitã in recent. decis. 576. in eodem vol. per Add. ad eundem decis. 756. num. 26.* & in proximis terminis ità conciliat Doctores inter se contrarios *Barbos. de iur. Eccles. vniuers.*
2 *lib. 1. cap. 42. num. 242* Dispensatio enim Apostolica non retrotrahitur in præiudicium Tertij, cui non censetur Papa voluisse præiudicare, &
3 ius iam sibi quæsitum auferre, vt pluribus relatis responsum fuit *in d. decis. bo. me. Buratto 510. seu 576. num. 5. & 6.*

Authoritates verò in contrarium allegatæ vel
4 loquuntur in exeunte à Religione ante emissam professionem *vt Dec. cons. 86. num. 5. vers. Et ista donatio Menoch. de arbitr. cas. 436. num 6. & 7. Gratian. discept. 96. num. 1. cum seqq.* Vel in eo,
5 qui nunquam Religionem ingressus fuit, vt *Socc. sen. cons. 333. num. 3. lib. 2. Surd. cons. 445. n. 36.*
6 Aut si professio annulletur, *Honded. cons. 73. n. 10. & 11. lib. 1. Nouar. pract. quæst. par. 1. q. 72. n. 1. & per tot.* quod verum esse quando professio est nulla ignaro profitente declarat *Sanch. in præcept. Decalog. lib 7. cap. 1. num. 25. cum seqq.* Aut de-
7 mum quando adest expressa conditio reuocandi, & redeundi ad bona in omni casu exitus è Religione, vt firmat. *Natt. cons. 180. numer. 1. & per tot, & in his terminis loquitur Rota in Bononien. Successionis de Zanis 17. Maij 1641. coram bon. me. Bichio*, vbi aderat expressa conditio, quod valeret renunciatio, quatenus ingrederetur Religionem; & in ea maneret, siuè Professus, siue non, quia si è dicta Religione egrederetur, & habitum dimitteret, intendebat omnia, & singula esse infecta; similis enim conditio sic qualificata non legitur in controuersa Renunciatione, sed simpliciter ibi: *ea conditione &c. quod huiusmodi cessio, & renunciatio &c. suum sortiatur effectum, & locum*

habeat

habeant quatenus ipse D. Celsus in aliqua Religione claustrali habitum suscipiat, & professionē emittat, quæ cum fuerit purificata per professionem emissam
8 in Religione Clericorum Regularium anno 1615. renunciatio remansit pura, *l. Potior vers. Cum enim semel ff. qui potior in ping. hab. cum concordantibus allegatis coram bo. mem. Merlino decis.* 178. *nu.* 12. *& decis.* 762. *num.* 1.

Quæ certius procedunt in proposito, quo causa renunciationis non fuit solus ingressus in Religionem, sed etiam æquè principalitèr, & independentèr agnationis conseruatio sub explicita declaratione, vt supra dictum est, quod quælibet ex supradictis causis esset sufficiens ad substinendam renunciationem, Vnde esto, quod cessauerit causa Religionis, (quæ tamen respectu iam quæsitorum nullatenùs cessauit ex prædictis) nihilhominus sufficeret causa conseruationis agnationis vt pluribus adductis respondit *Rota coram eodem Merlin. decis.* 229. *num.* 15. *& coram Eminentissimo D. Cardinale Ottbobono decis.* 10. *num.* 45. *&* 46.

Et itá vtraque, &c.

ASTORICEN PAROCHIALIS DE RVBIANA
Lunæ 30. *Aprilis* 1657.

ARGVMENTVM.

Aggrauatoriæ est locus aduersus non parentem literis exequutorialibus Rotæ, & quando ad hunc effectum quis non dicatur integrè, & sufficientèr paruisse.

SVMMARIVM.

1 *Renuncians possessionem dicitur satis paruisse exequutorialibus Rotæ.*
2 *Fructus vbi sunt sub sequestro illorum consignatio facta Æconomo est legitima*
3 *Oblatio expensarum, vel depositum non attenditur in Iudicio Attentatorum, sed requiritur integra ipsarum restitutio ipsi attentata passo.*
4 *Amplia etiam si expensæ illiquida essent, quia tenetur Attentans procurare liquidationem, vel præfixionem termini alteri parti ad liquidan.*
5 *Aggrauatoria post intimationē declaratoria procedit, seruatis tamen quatuor terminis ad videndum se aggrauari cum internallo decem dierum inter vnum, & alterum.*

DECISIO DXXXI.

ROta ad fauorem Francisci Romei contra Michaelem Delgadum præuia decisione coram bo me. Bichio 28. Iunij 1643. tanquam attentata reuocauit omnia gesta in partibus post præsentatam Inhibitionem rotalem sub die 23. Februarij 1651. & quia expeditis solitis literis exequutorialibus prædictæ reuocationis, illisque d. Michaeli attentāti personaliter præsentatis eis non paruit vt par erat, præmissa altera *decis. sub die* 1. *Iulij* 1654. contra eundem fuit lata sententia declaratoria; Cumque modo coram me in eius locum subrogato dubitatum fuit an constet de sufficienti paritione, vel sit danda aggrauatoria, &c.

Informantes pro Michaele Delgado allegabāt in omnibus fuisse sufficienter paritum: Etenim quod possessionem controuersæ Parochialis constat de illius renunciatione facta in partibus eius *Sum. num.* 4. ac de mandato procuræ ad illam dimitten in personam specialis Procuratoris *nu.* 5. qui in illius exequutionē, denuo illam dimisit *num.* 6. & Franciscus Romero eam apprehendit,
1 ac de præsenti retinet *num.* 8. Vnde in hac parte constat de sufficienti, imo exuberanti paritione ex deductis per *Rotam decis.* 319. *n.* 1. *par.* 2. *& dec.* 614. *num.* 2. *par.* 3. *recent. apud Posth. de manut dec.* 272. *num.* 3. *in Burgen Decimar.* 11. *Februarij* 1650. §. *quia præterquod coram me in Leodien. Vicariæ* 4. *Iunij* 1653. *coram bo. me. Bichio* §. *Nec Robertus.*

Quouero ad fructus à Michaele perceptos cum essent sub sequestro antecedenter apposito 27. Septembris 1650. eius *Sum. num* 1. non tenebatur liberè Francisco illos restituere, sed solum eos Æconomo cōsignare, vt ipse seruauit reportata generali quietantia in actis exhibita, nec subsistit, quod Franciscus obtinuerit à Rota manutentionem, quia solum reposuit in eo statu, in quo reperiebatur de tempore, quo attentata fuerunt commissa, vt patet tam ex *d. decis. die* 28. *Iunij* 1651, quam ex Decreto in Processu pag. 110. vn-
2 de cum d. tempore fuissent sub sequestro legitima fuit consignatio facta prædicto Æconomo, vt in puncto respondit Rota in *Aueniouen. Attentatorum* 28. *Iunij* 1651. *coram R. P. D. meo Celso* §. *Nùm licèt.*

Respectu verò expensarum allegabatur pro sufficienti paritione, siuè oblatio verbalis facta in actis per D. Procuratorem cum deposito vnius Iulij *d. Sum. num.* 7. siue depositum earundem expensarum factum penès d. Æconomum; sed DD.
3 visa fuit insufficiens quia in Iudicio attentatorum non admittuntur huiusmodi oblationes, nec simile depositum, sed requiritur integra expensarum restitutio facienda ipsi attentata passo *Rota coram Pen. decis.* 176. *num* 3. *&* 4. *in recent. decis.* 269. *nu.* 1. *& coram bo. me. Coccino decis.* 371. *sub n.*
4 3. *vers. nèc in hoc casu.* quamuis sint illiquidæ; quia nihilominus attentans debet vel procurare illarum liquidationem, vel præfixionem termini alteri parti ad liquidan, vt dixit *Rota coram Card. Seraph. decis.* 655. *num.* 4. *& alijs allegatis in Meleuitana Parochialis* 25. *Decembris* 1653. §. 1. *coram me, & in Romana attentatorum* 26. *Iunij* 1654. *coram R. P. D. meo Meltio* §. *minus pro dicta cum cæteris per Add. ad S. M. Greg. decis.* 503. *sub. num.* 6.

Vnde quidquid sit de alijs ex hoc defectu potissimè responsum fuit non constare de sufficiente paritione, & dandam esse aggrauatoriam nisi infra mensem, dum de cætero non reuocatur in
5 dubium intimatio declaratoriæ, & seruatio quatuor terminorum ad viden se aggrauari cum internallo decem dierum inter vnum, & alterum ex deductis in *Leodien Præpositura de Antinnes* 10. *Martij* 1654. *coram me*.

Et itá vtraque, &c.

MELEVITANA DONATIONIS
Lunæ 14. *Maij* 1657.

ARGVMENTVM.

Donatio facta Sponso, vel Sponsæ pro se, & hæredibus quibuscunque, nulla facta mentione filiorum, censetur æqualitèr acquisita pro omnibus filijs cuiusuis Matrimonij hæredibus tamen, & hoc idem est si donatio sit facta à Tertio habita mentione filiorum respectu aliquorum Coniugum. Donatio verò copulatiuè facta Viro, & Mulieri, eorumque filijs, vel facta ab vno ex Coniugibus alteri Coniugi solis liberis communibus acquiritur; maximè si donatio fuerit correspectiua ad dotem illius Matrimonij, ex quo communes liberi procreati sunt. Ad has donationes distinguendas multum influunt pacta in ipsarum Instrumentis apposita.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta Sponso; vel Sponsæ pro se & hæredibus quibuscunque nulla facta mentione filiorum censetur acquisita pro omnibus filijs cuiusuis Matrimonij hæredibus tamen.*

2 *Donatio facta Viro, & Mulieri, eorumque filijs, & descendentibus, acquisita dicitur solis filijs communis Matrimonij, quamuis non sint hæredes.*

3 *Donatio facta à Tertio habita mentione filiorum respectu aliquorum Coniugum comprehendit omnes filios ex quocunque matrimonio.*

4 *Donatio facta ab vno ex Coniugibus alteri Coniugi acquiritur solum liberis communibus.*

5 *Donans vnus ex Coniugibus alteri non est verisimile quod cogitauerit de filijs alterius Matrimonij, propter iniuriam secundarum nuptiarum.*

6 *Ratificatio, & approbatio idem operantur, ac si factum ipsum ab approbante fuisset in esse deductū.*

7 *Donatio facta ab vno ex Coniugibus alteri coniugi cum nominatione filiorum comprehendit solùm filios communes, non verò alterius Matrimonij*
Donatio mentionem habens de filijs, vt dicatur restricta ad filios certi Matrimonij pacta in ipsa apposita considerantur, & qua

8 *Rationis identitas vbi viget, eadem fieri debet interpretatio.*

9 *Substitutio facta Marito, & Vxori si decesserint sine liberis, non excluditur nisi per liberos communes vtriusque Coniugis.*

10 *Substitutio facta filijs si decedant sine descendentibus & ab intestato intelligitur solùm de filijs communibus Coniugum substituentium.*

11 *Coniuges absonum est quod concesserint facultatem filijs alterius matrimonij excludendi substitutum contemplatione filiorum matrimonij communis.*

12 *Pacta censentur inter se correspectiua.*

13 *Pactum vnum recipit declarationem ab alio in eodem Instrumento adiecto.*

14 *Dictio* Item *repetit qualitates antecedenter expressas, vbi congrua fieri potest repetitio.*

15 *Donatio facta Sponsis in contractu dotalitio præsumitur correspectiua ad Dotem.*

16 *Dictio* e conuerso *importat correspectiuitatem.*

17 *Dos scutorum 3650. de anno 1599. dicebatur insignis respectu Adolescentis Romæ studiorum causa degentis.*

18 *Principali se resoluente in suas singularitates, resolui debet, & accessorium.*

19 *Donatio indiuidua respectu vnius determinati matrimonij ad filios alterius matrimonij non debet extendi.*

20 *Donatio mentionem faciens de filijs ex legitimo, & carnali matrimonio procreatis comprehendit filios etiam secundi matrimonij.*

21 *Qualitas legitimitatis adiecta filijs, excludit filios quos Parentes illicito modo suscipere possent.*

22 *Coniuges regulariter odio prosequi solent filios ex altero matrimonio.*

23 *Facta vnico contextu non possunt diuerso iure censeri.*

24 *In donatione facta à Patruo correspectiuè ad dotem vnius matrimonij præsumitur affectio donantis restricta ad filios tantùm illius Matrimonij, non vlterioris.*

25 *Bona æquum est quod redeant ad suum principium.*

26 *Melitæ adest consuetudo distinguendi bona, ad euitandam eorum confusionem.*

27 *Dictio* vt supra *importat repetitionem antecedenter expressi.*

28 *Iudex iniustè procedendo non priuat anteriori possessione manutenibili possessorem, qui non habuit se pro spoliato.*

DECISIO DXXXII.

DEcisio coram me emanata 12. Decembris 1653. super bono Iure Ioannis Vincentij Galeæ, & filiorum etiam ad effectum manutentionis, ad nouam disputationis trutinam reuocata post tertiam propositionem hodie confirmata fuit, quia Donatio bonorum, de quibus agitur suffragatur dumtaxat filijs primi, non autem secundi Matrimonij.

1 Recepta enim est distinctio, quod si donatio fiat Sponso, vel Sponsæ nulla facta mentione filiorum, sed pro se, & hæredibus quibuscunque cum clausula ad habendum, & quidquid perpetuò sibi, suisque hæredibus placuerit faciendum, censetur æqualiter acquisita pro omnibus filijs, ex quocunque matrimonio procreandis, in quibus concurrat dicta qualitas hæreditaria, vt punctualiter decisum fuit in *Pisauren. Donationis 8. Februarij 1647. & 31. Ianuarij 1648. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono inter eius impress. decis. 99. & decis. 133. per tot.* 2 si verò facta sit Viro, & Mulieri, eorumque filijs, & descendentibus, hoc casu acquisita dicitur solis filijs natis ex illo matrimonio inter Virum, & Mulierem contracto, quamuis non sint illorum hæredes, & non alijs, vt in his terminis præter allegatos in *decisione sub §. Attamen* firmant distinguendo *Rimin. Iun. consil. 295. num. 42. & consil. 569. num. 37. & 38. Bertrand. consil. 234. num. 6. & seqq. lib. 2. Simon. de Pret. consil. 56. num. 13. lib. 1. Cald. de Iur. Emphyt. lib. 2. quæst. 15. num. 28. Gamm. decis. 233. num. 2. cum seqq. Larrea decis. Granaten. 33. num. 24.* Idemque admisit *Rota in d. prima decisione Eminentissimi D. Card. Otthoboni num. 10.*

3 Et pariter recepta est alia distinctio, quod si mentio filiorum fiat à Tertio respectu aliquorum Coniugum, tunc in dubio non censetur facta connexiuè, vt liberos ex quocunque matrimonio, 4 sed si fiat ab vno ex Coniugibus respectu alterius Coniugis procul dubio connexiuè facta 5 dicitur de solis liberis communibus, ex quo non est verisimile, quod de filijs alterius Matrimonij cogitauerit propter iniuriam, qua per secundas nuptias anima Coniugis prædefuncti affecta censetur, vt notat *Cald. vbi supra d. quæst. 15. num. 8.* & distinguendo *Cancer. var. resol. par. 3. tit. de pact. cap. 7. num. 104. & seq.*

Casus autem præsentis controuersiæ non cadit sub primo, sed sub secundo membro prædictarum distinctionum; Nàm donatio, de qua agitur, vt firmatur in præcedenti Decisione non fuit facta alteri ex Coniugibus pro se, suisque hæredibus quibuscunque cum expressa facultate alienandi, quam tribuit clausula ad haben. & quidquid sibi, suisque hæredibus placuerit facien. iuxtà casum dd. decisionum Pisauren. sed contemplatione certi matrimonij facta, & vinculata fuit pro Sponso, & Sponsa, eorumque filijs, & descendētibus in perpetuum cum arctissima prohibitione alienationis vltra legitimam, & sic iuxtà terminos Consiliorum *Rimin. Iun. ac aliorum DD.* tam in dicta prima decisione, quàm supra allegatarum; Cumque dicta donatio explicitè facta fuerit pro omnibus, & quibuscunque Iuribus Io: Antonio Sponso competentibus, & competituris tam Iure Successionis paternæ, & maternæ, quàm pro omni eo, quod donans ei debebat ex causa

causa administrationis Tutelæ factæ de bonis suis, vt deducitur in *d. decisione* §. *Quod fortius*, Istamque Donationem cum omnibus in eius Instrumento contentis dictus Io: Antonius Sponsus expressè ratificauerit, & appobauerit præsenti
6 *Summario Io: Vincentij num.* 2. Vtique perinde habetur ac si donatio immediatè ab ipso facta fuisset ex *Theoric. Bald. in l. si liqueat num. 2. C. de in offic. donat.* quam approbauit *Rota in Romana de Millinis* 15. *Decembris* 1645. *coram me*, §. *Quibus*
7 *non obstat in fine*, *vers. Quidquid secus*, & consequenter sumus in nominatione filiorum ab vno ex Coniugibus facta respectu alterius Coniugis, quæ solos liberos communes, non autem filios alterius matrimonij comprehendit, vt optimè probant *Cald. & Cancer. supra allegati*,

Comprobātur præfata ex pactis in eadem Donatione adiectis. Primo enim conuentum fuit, quod omnia, & singula acquirenda per dictum Sponsum, & Sponsam constante, & durante præsenti eorum matrimonio essent, & esse deberent omnium, & singulorum suorum filiorum vtriusque sexus, Nepotum, & Pronepotum. Secundo conuenerunt, vt dictum est, & super quo versatur tota difficultas huius Causæ, quod omnia, & singula bona vinculata essent, tàm dictæ Sponsæ, quam eidem Sponso, eorumque filijs, & descendentibus in perpetuum cum dicta arctissima prohibitione alienationis; Et tertio conuentum extitit, quod in casu decessus dd. Sponsorum sine filijs legitimis, & naturalibus de eorum corporibus legitimè descendentibus, vel cum filijs, & dicti filij morerentur in maiori, vel minori ætate quandocunque sine filijs legitimis, & naturalibus de eorum corporibus legitimè descendentibus ab intestato, & absque vlla dispositione; Tali casu bona Sponsæ reuerterentur ad Alexandrum eius Patrem si in humanis fuerit, sin minus ad illius filios, & descēdētes; Bona verò spōsi reuerterentur ad Donantem, si viuus fuerit, alioquin ad Margharitam ipsius Sponsi Sororem, illiusque filios, & descendentes.

Hinc enim sicut primum, & tertium pactum non comprehendunt filios secundi, sed restringuntur ad filios primi Matrimonij, vt respectu primi pacti ostendunt tam verba illa ibi: *Præsenti eorum Matrimonio &c.* ibi *suorū filiorum*, quæ non possunt intelligi de alio matrimonio, nec de alijs, quàm de illo, quod tunc conclusum fuerat inter Agatucciam, & Io: Antonium, ac de ipsorum communibus liberis, vt probant DD. supra allegati, quam congrua ponderatio conuentionis acquirendi bona constante illo matrimonio fauore suorum filiorum, quæ non extenditur ad filios secundi matrimonij cum isti viceuersa non grauentur communicare filijs primi bona acquirenda constante secundo; Et respectu tertij pacti clarè demonstrant conditio decessus sponsorum sine filijs, quæ cum respectu primi decedentis intelligi non possit de filijs alieni matrimonij, sed tantum illius quod soluebatur per obitum
8 primi Coniugis; Ita similiter de ijsdem intelligi debet quoad alterum Coniugem superuiuentem ob vnitatem rationis, & determinationis ad regulam, *Text. in l. Iam hoc Iure ff. de vulg. & pu-*
9 *pill. Card. Seraph. decis.* 1438. *num.* 10. Exclusio substitutorum, quæ non resultat, nisi ex filijs communibus vtriusque Coniugis, vt notant *Barbat. in l. cum acutissimi num.* 381. *C. de fideicomm.* quem refert, & sequitur *Odd. de compend. part. 6. quæst. 2. par. 2. art. 6. & vltimo sub num. 2. versic. limitatur autem singulariter*, *Cyriac. controu.* 497. *num. 9. Fusar. de substit. quæst.* 411. *num.* 2. & demum substitutio facta filijs sub duplici conditione, quod decederent sine descendentibus, & ab
10 intestato sine vlla dispositione; Cum enim ipsi testando, & disponendo excluderent substitutos *Peregrin. consil.* 41. *num.* 10. & 11. *lib.* 3. *Balsarin. Marchett. inter cons. Fusar. consil.* 41. *numer.* 15. & *Idem Fusar. de substit. quæst.* 437. *sub numer.* 242.
11 Absonum est, quod Contrahentes, & Coniuges voluerint hanc facultatem concedere etiam filijs alterius Matrimonij.

Ità pari modo secundum pactum intermedium ad eosdem filios primi matrimonij restringi debet, vt in terminis arguit *Cald. de Iur. Emphyt. dicto lib. 2. quæst. 15. dicto num. 28. vers. quæ etiam*
12 *resolutio*; Pacta enim censentur inter se correspectiua *l. fundi partem ff. de contrah. empt. Buratt. de-*
13 *cis.* 336. *nu.* 7. Imò vnum recipit intelligentiam, & declarationem ab alio in eodem Instrumento adiecto *l. qui filiabus ff. de legat.* 1. *Surd. decis.* 375. *num.* 28. & *consil.* 425. *num.* 21. *Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 6. *tit.* 13. *num.* 10. Præsertim vbicunque (prout hic) posita sunt per di-
14 ctionem *Item*, quæ vbi congrua repetitio fieri potest, easdem qualitates repetit in præcedenti expressas *l. Item ff. de Procurat.* & *l. Item eorum ff. quod cuiusque vniuers. nom. cum cæteris allegatis per Barbos. dict.* 185. *num.* 1. *cum seqq.*

Valdè etiam vrgere visum fuit argumentum primæ Decisionis §. Idque clarius, desumptum ex correspectiuitate huius Donationis ad insignē Dotem scutorum 3650. Agatucciæ Sponsæ ab
15 Alexandro eius Patre constitutam. Huiusmodi enim correspectiuitas resultat siuè ex quo præfata donatio facta fuit in ipso contractu dotalitio. vt dixit *Rota in recent. decis.* 127. *num.* 13. *part.* 6. siuè etiam ex dictione, *E' conuerso*, qua concepta legitur *Rota decis.* 405. *ante num* 1. *par.* 4. *diuers.*
16 Atque arguit, quod principaliter donatum fuerit contemplatione Vxoris, cum eius Pater tantam Dotem ei non dedisset, imò nec Matrimonio consensisset, nisi correspectiuè subsequeretur præfata donatio, vt tradunt *Natt. consil.* 609. *num.* 3. *vers. Et præsertim*, *Menoch. consil.* 723. *num.* 14. & *alij ibi allegati*. Cumque propterea talis correspectiuitas in alio matrimonio considerari non possit, restringit effectum ipsius Donationis ad solos
17 filios ex illo progenitos, aliosque excludit; Præfatam autem Dotem fuisse insignem anno 1599. pro Adolescente occasione studiorū Romæ commorante probant adducta per *Surd. decis.* 61. *n.* 9. *comprobata per Rotam coram Card. Caual. decis.* 260. *num.* 4.

Non obstat *Bald. in Auth. qui rem num.* 7. *C. de Sacros. Eccles.* Loquitur enim in emphyteusi re-
18 cepta à Viro, & Vxore pro se, & eorum filijs, firmans proinde quod sicuti principale dispositum, idest ipsa emphyteusis resoluitur in singularitates, Ita etiam resolui debeant accidentalia, nempè mentio filiorum, vt tam in parte Viri, quam in parte Vxoris intelligatur de quibuscunque filijs ipsorum, & inter omnes eadem Emphyteusis sit diuidenda. At vbicunque vel ratione materiæ, vel ex coniecturata mente contrahentium elicita ex verbis, & pactis ipsius Instrumen-
19 ti, atque ex alijs efficacibus coniecturis res indiuidua est, tunc filijs communibus, non autem alterius matrimonij debet adiudicari, vt ex mente eius-

te eiusdem *Baldi* etiam in materia Emphyteusis ità respondit *Cald. vbi supra lib. 5. cap. 13. nu. 57.* Idemque in effectu probat *Cancer. pariter vbi supra par. 3. d. cap. 7. num. 113.*

Nec obstat *Fontanell. de pact. nuptial. claus. 4. gloss. 9. par. 1. sub num. 36. vers. Idem quod supra*, Quia loquitur in casu, quo filijs addita fuerant
20 verba de legitimo, & carnali matrimonio procreatis, quæ nisi comprehenderent filios secundi forent omnino superflua, cum iam Coniuges coniuncti essent verò, & carnali matrimonio; Ideò non applicatur casui nostro, quo tempore Donationis matrimonium non erat contractum, sed solum contracta erant Sponsalia per verba de futuro; Vndè licet pactum reuersiuum conceptum fuerit sub conditione, quod filij Sponsorum essent legitimi, & naturales de ipsorum corporibus legitimè descendêtes, huiusmodi tamen conditio non fuit superflua prout erat in casu *Fontanellæ*, cum censeatur addita ad effectum excludendi filios, quos medio tempore inter Spon-
21 salia, & consumationem Matrimonij, illicito forsan modo habere poterant; Vltra quod argumentum vitandæ superfluitatis esse admodum debile, cum sæpè multa dicantur ad maiorem explicationem respondit *Rota in recent. decis. 249. num. 20. & 21. par. 7.*

Declaratio autem à Patruo facta, quod donabat pro omnibus, & quibuscunque Iuribus Io: Antonio competentibus, & competituris tam Iure successionis paternæ, & maternæ, quam pro omni eo, quod ipse illi debebat ex causa administrationis Tutelæ factæ de bonis suis, hodie visa fuit retorqueri, quia cum Ioannes Antonius hanc donationem expressè ratificauerit ipse censetur donasse, dum continebat eius bona propria,
22 vt supra probatum fuit *sub §. Casus autem*, & sic intellexisse tantum de filijs communibus propter odium, quo regulariter Coniuges cueniente casu dissolutionis matrimonij prosequi solent filios ex alio matrimonio suscipiendos, vt probant *Cald. & Cancer. superius alleg. §. Et pariter*. Parum releuante quod Patruus ibidem etiam propriam portionem donauerit; Quia præter quod non constat quanta esset, & an verè bona ibidem ex-
23 pressa excederent eius debitum, & successionem paternam, & maternam Io: Antonij, cum facta fuerit vnico contextu, non potest diuerso Iure censeri *l. eum, qui ades ff. de vsucap. Surd. cons. 534. ante num. 19. vers. Et eadem*; Neque in ipso Patruo intrat præsumptio æqualis affectionis erga filios Donatarij tam primi, quam secundi, & vl-
24 terioris matrimonij; Quia regulanda est tam cum voluntate Donantis, cuius contemplatione, & correspectiuè fuit facta donatio, quam cum voluntate ipsius Sponsi, qui in eadem dispositione principaliter (vt dictum est) bona propria donauit, quorum proinde voluntas, & intentio ad solos filios illius matrimonij restringitur ex Iuribus supra allegatis.

Denique non refert, quod distincta fuerint bona donata à dotalibus, quia non fuit facta huiusmodi distinctio in casu fideicommissi filijs extantibus, sed solum in casum reuersionis ijs non extantibus, quo casu æquum erat, vt bona redi-
25 rent ad suum principium, & vnicuique restitueretur sua portio; Vinculatio autem in casu fideicommissi facta Sponso diuisim facta fuit ad euitandam confusionem bonorum ex consuetudine
26 Melitæ, de qua meminit *Rota coram bon. mem Merlino decis. 347. num. 3. vers. Neque dici potest*, & cui Partes noluerunt se conformare contrahendo more Romanorum. vt declararunt in principio, & propterea in dicta vinculatione dixerunt *diuisim, vt supra*, repetendo exinde dictam præcedentem declarationem in principio factam,
27 quæ quidem repetitio ex præfata dictione, *vt supra* congruè resultat *l. Item quæritur §. Item Iulianus ff. locati cum alijs relatis per Barbos. dict. 441. num. 1.*

Constito itaque de bono Iure Io: Vincentij, ac filiorum, qui causam habent ab Agatuccia Iuniore filia dicti primi matrimonij ipsis pariter competit manutentio tam in possessionem medietatis Territorij, & Viridarij *Tal Puales* contentæ in dicta Donatione, quam in possessionem 25. tuminatarum clausuræ *Ta Pons* adiudicatarum Io: Antonio Perdicomato Collitiganti, & causam habenti à filia secundi matrimonij pro fructibus Bonorum donatorum à dicto Io: Vincentio per-
28 ceptis, & qui percipi potuerunt, cum Iudex iniustè procedendo ex prædictis eos non priuauerit sua anteriori possessione manutenibili, dum non habuerunt se pro spoliatis, vt præter allegata in fine *dictæ decisionis respondit Rota coram S. M. Greg. decis. 555. num. 1. ibique Add. num. 2. in recent. decis. 330. num. 7. par. 6. & in Romana Bonorum 19. Ianuarij 1643. in princ. coram Reuerendissimo Terracinen.*

Et ità vtraque &c.

MANTVANA BONORVM.

Ven. 25. Maij 1657.

ARGVMENTVM.

Admissio ad Causam regulariter conceditur petenti, constito de illius interesse, etiam summariè, & apparentèr.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio semper datur ad commodum, & vtilitatē Domini directi.*

2 *Interesse ad effectum vt quis admittatur ad causam, satis est vt aliqualiter iustificetur.*

3 *Nullitas, iam detecta, & declarata ad fauorem Ecclesiæ potest etiam à tertio allegari.*

DECISIO DXXXIII.

Defuncto sine filijs Comite Vincentio Cassino, cui anno 1647. à Reuerendissimo D. Episcopo Mantuano per viam renouationis in feudum concessa fuerunt bona, de quibus agitur in loco *dell' Angelo* bubulcarum 230. pro se, suisque hæredibus ex eo legitimè descenden. vtriusque sexus orta fuit lis inter Mensam Episcopalem prætendentem dd. bona ad ipsam fuisse deuoluta, ex quo defecerint omnes in præfata Inuestitura comprehensi, & D. Comitissam Castrobarcam Vxorem dicti Comitis Vincentij eadem Bona vti illus hæredem vniuersalem in Testamento institutam retinere contendentem; Vndè causam mihi commissa sub diebus 18. Maij 1654. & 28. Ianuarij 1656. vtraque Parte informante resolutum fuit constare de bono Iure Mensæ Episcopalis; Verum quia nuper Serenissimus D. Dux Mantuæ obtinuit Commissionem admissionis ad causam constito de interesse, proposito desuper dubio Domini affirmatiuè responderunt.

Etenim hodie exhibitum fuit Instrumentum Inuestituræ ab antiquo Episcopo concessæ; Primo Duci Gonzaghæ anno 1332. de Terris positis in Insula Beueri modo Curia Podij nuncupatis, in quibus comprehendantur Bona controuersa

pro

pro se filijs, & liberis masculis, & fœminis in infinitum cum clausula *ad haben.* & cum translatione omnium Iurium, & actionum, Cumque non controuertatur, quod linea primi Inuestiti
1 adhuc duret in Serenissimo Duce, inde prætenditur quod deuolutio non intret ad vtilitatem Ecclesiæ, sed ad commodum, & vtilitatem ipsius Ducis Domini immediati, iuxta dispositionem *Textus in §. Illud quoque de prohibit. alienat. per Fe-*
2 *der.* Vnde satis videtur constare de eius interesse, vt admittatur ad Causam, ad quem effectum sufficit, quod aliqualiter etiam summariè, & apparenter de eo doceatur *Innoc. in cap. veniens il 2. verb. incontinenti de Testib. Felin. in cap. cum super nu.16. de sent. & re iudic. Bisignett. dec.1. de rescript. Rota in Romana de Alexijs 29. Febr.1644. & in Romana Census 23. Iunij 1653. coram me.*

Non obstat liberatio à Vinculo feudalitatis de anno 1555. cum subsequentibus Inuestituris ab Ecclesia concessis, quia in dd. duabus decisionibus fuit declarata nulla, & licet talis declaratio emanauerit ad fauorem Mensæ ob defectum euidentis
3 vtilitatis Ecclesiæ, attamen cum huiusmodi nullitas sit iam detecta, & valeat etiam ipsi D. Duci esse proficua, ab eo pariter allegari potest, vt respondit Rota *coram Card. Caualerio decis. 253. num. 5.* Inuestituras verò subsequentes concessas esse aptas illi præiudicium inferre deducebant Informantes ex *Dec. consil. 464. num. 26.* & ex alijs Iuribus super negotio principali plenè discutiendis.

Et ità vtraque &c.

ROMANA CENSVS, SEV SALVIANI.

Ven. 25. Maii 1657.

ARGVMENTVM.

Saluianum, quod competit, vbi de credito cum hijpotheca, & possessione debitoris. Reique conuenti docetur, locum habet possessione prædicta, etiam per simplicem locationem cum perceptione pensionum probata.

SVMMARIVM.

1 *Immissio conceditur, iustificatis omnibus extremis in Saluiani iudicio necessarijs.*
2 *Saluiani extrema sunt ex parte Actoris creditum cum hypotheca, & ex parte Debitoris, & rei conuenti possesio.*
3 *Locatio cum perceptione pensionis contra quoscumque probat possessionem.*
4 *Possessio, præsertim in antiquis probatur ex locatione cum perceptione pensionis.*
5 *Prælegata hæredibus relicta ante fideicommissum regulariter veniunt in restitutione fideicommissi subsequentis.* limit. num. seq.
6 *Limita si adsit Clausula saluis* legatis.
7 *Fideicommissum continens clausulam* saluis *legatis dicitur tantummodo constitutum super residuo hæreditatis, demptis legatis hæredi relictis.*
8 *Fideicommissum non comprehendit prælegata, quando ad ipsum vocantur personæ à prælegatarijs diuersæ.*
9 *Exceptio requirens altiorem indaginem reijcitur à Iudicio Saluiani.*
10 *Fideicommissi renunciati ob ingressum in religionem fructus spectant ad Renunciatarium vsque ad mortem Renunciantis.*
11 *Retentio non datur pro creditis illiquidis.*

DECISIO DXXXIV.

Immissio super tribus corporibus aliàs petita à Piordis tanquam Creditoribus q. Martini Coronæ illisque denegata ex deductis in *decis. edita coram me 5. Maij 1655.* iterum hodie petita fuit super Domo ad S. Marcum vti Creditoribus q. Anastasij Patris dicti Martini, & esse conceden-
1 dam Domini responderunt, quià iustificantur omnia extrema in iudicio Saluiani necessaria.

Primū enim extremum crediti cum hypotheca
2 iustificatum ex publico Instrumēto impositionis Census sub die 27. Martij 1607. cum obligaione insolidum dicti Anastasij, & tertium recentis possessionis Petri Pauli de Rosis Rei conuenti comprobatum ex substentatione litis non controuertabantur, sed solùm reuocabatur in dubium possessio Anastasij de tempore, vel post obligationem pro secundo extremo requisita, quæ ta-
3 men visa fuit concludenter probata ex Instrumento Locationis dictæ Domus ab ipso factæ anno 1603. cum perceptione pensionis, quæ illius possessionem iustificat contra quoscumque *iuxta gloss. in l. qui vniuersas §. quod per Colonum ff. de acquir. possess.* ibi, *Bart. num. 1. coram S. M. Gregorio decis. 500. num. 2. & in Romana Palatij*
4 *3. Decembris 1646. coram me §. Quantum enim, præsertim in antiquis, vt pluribus allegatis dictum fuit in Auximana fideicommissi 13. Ianuarij 1640. coram Reuerendiss. D. meo Decano §. Quouero cum seqq.* iniuncto etiam alio Instrumento locationis peractæ anno 1609. quod licet sine perceptione in seruit saltem pro maiori corroboratione.

Nec turbat si dicatur quod dicta Domus sit subiecta fideicommisso Simonis Coronæ purificato ad fauorem Sulpitiæ Annæ Mariæ de Rosis Sororis, & Auctricis d. Petri Pauli Rei Conuenti, Quia prælegata fuerat ab eodem Testatore Francisco, & Melchiori cohæredibus, ac filijs dicti Anastasij, qui subinde ex causa ingressus in Religionem amplissimam fecerunt renunciationem ad fauorem eiusdem Anastasij eorum Patris, & quamuis regulariter prælegata hæredibus relicta
5 ante Fideicommissum veniant in restitutione ipsius Fideicommissi subsequenter constituti iuxta sententiam. *gloss. communiter receptam in l.*
6 *Marcellus §. quidam liberis ff. ad Trebell.* Id tamen non procedit quando in substitutione dictum fuit Saluis, vel exceptis Legatis, vt legitur in Testamento Simonis ibi: *In omnibus autem ipsius Testatoris bonis mobilibus, & immobilibus &c. vbique existen. &c. exceptis suppositis vsufructu, & alijs, vt supra hæredes suos vniuersales fecit, & ore proprio nominauit Martinum, Melchiorem, Paulum, & Franciscum ipsius Testatoris Nepotes ex d. Anastasio fratre, & omnes alios filios masculos d. Anastasij nascituros exceptis supradictis vsufructu &c. & alijs, vt supra voluit, & mandauit, vt bona præfata titulo vniuersalis institutionis relicta, & in quibus præfati eius Nepotes instituti sunt semper, perpetuò, & in infinitum permaneant, & conseruentur in ipsa familia, & agna-*
7 *tione de Coronis &c.* Hoc enim casu super residuo tantùm hæreditatis fideicōmissum dicitur constitutum, vt monuit *Bart. in d. l. Marcellus d. §. Quidem liberis num. 11. ff. ad Trebell. Soccin. Iun. cons. 89. num. 10. lib. 4. Surd. cons. 253. num. 6. Thesaur. Iun. quæst. forens lib. 1. q. 14. ante n. 15. vers. quo fit vt inter cæteros cum alijs allegatis per Fusar. de substit. q. 650. num. 48.* Præsertim vbi, prout hic sub Fideicommisso continentur aliæ perso-

personę, quæ in prælegato non comprehenduntur, vt in terminis respondit *Rota in Viterbien. Castrorum 9. Decembris 1620. & 24. Maij 1621. coram bo. me. Coccino in recent. decis. 418. num. 5. vers. 2. fuit responsum cum seqq. & decis. 421. num. 26. cum duob. seqq. par. 5.*

Nec obstat, quod Franciscus, & Melchior nunquam acquisiuerint istud prælegatum, cùm non assumpserint nomen Testatoris, nec inhabitauerint d. Domum, prout disponitur in Testamento; Ideoque Domus controuersa veniat in restitutione Fideicommissi, ex quo prælegatum effectum fuit caducum; Quia cum valde dubium sit

9 An dictum onus assumendi nomen, & inhabitandi adiectum fuerit per viam conditionis vel per viam modi hanc exceptionem vti requirentem altiorem indaginem Domini reiecerunt ab hoc Iudicio Saluiani, prout aliam similem exceptionem reiecit *Rota in recent. decis. 387. num. 7. & decis. 559. num. 7. par. 1. & in Auenionen. Saluiani 8. Martij 1652. coram bo. me Bichio §. hæc eadem responsio.*

Nec releuat retentio pro pretensis creditis obiecta, & firmata in præcedenti decisione, Quia vt ibi legitur dd. Credita pro maiori parte sunt contra Martinum, super quibus emanauit Calculus de ordine Rotæ extraiudicialiter factus, & quæ iustificantur contra Anastasium duo alia credita opponantur, quæ anteriora sunt Alterum scilicet Census sortis principalis scut. bis centum impositi anno 1604. & cessi Mariæ Prouidæ Auctricis Rei conueuti translatiuè, & non extinctiuè, & alterum ex causa reintegrationis Fideicommissi ob alienationem alterius Domus valoris scutorum 606. factam ab eodem Anastasio: Nihilominùs quia Petrus Paulus siuè eius Auctores

10 perceperunt fructus omnium bonorum d. Fideicommissi, qui spectabant ad Anastasium, vt Renunciatarium, & Donatarium dictorum Fracisci & Melchioris eius filiorum vsque ad ipsorum mortem naturalem, vt firmatum fuit coram *bo. me. Merlino decis. 645. num. 9.* vtique eis, vel satisfacti

11 remanserunt, vel saltem dd. Credita redduntur adeò illiquida, vt pro illis nullo modo competat allegata retentio, vt alijs adductis respondit *Rota in Senogallien. Saluiani 7. Februarij 1653. coram bo. me. Bichio §. Tùm quià ob fructus:*

Et ita vtraque &c.

CALAGVRITANA BENEFICII DE Ondategni.

Lunæ 28. Maij 1657.

ARGVMENTVM.

In concursu duorum habentium qualitates à Clementina constitutione requisitas, etiam si alter sit beneficatus, & alter non, dignior tamen ad beneficium est præeligendus, & dignior censetur, qui est ætate, & Sacerdotio antiquior.

SVMMARIVM.

1 *Constitutionis Clementinæ qualitates habenti adiudicandum est beneficium.*
2 *In concursu duorum huiusmodi qualitates habentium dignior est præferendus.*
3 *Dignior ille censetur, qui ætate, & sacerdotio est antiquior.*
4 *Dignitas lite pendente assumpta non attenditur ad effectum prælationis.*
5 *Dignitas sacerdotalis reddit quem digniorem simplici Clerico Baccalaureo.*
6 *Beneficiato in casu electionis præfertur nõ Beneficiatus si ijsdem qualitatibus est decoratus.*
7 *Secus si eius qualitates sint inferiores.*
8 *Non beneficatus æque dignus præfertur Beneficiato si iustificet illum ex beneficio habere redditus sufficientes pro congrua sustentatione, aliàs secus.*
9 *Præsentatio, & Institutio appellatione pendente obtentæ tamquam attentatæ non prosunt ad prælationem habendam.*
10 *etiam si agatur inter approbatos ad curata.*
11 *Beneficium appellatione pendente Rota confert digniori, loco Beneficatorum, & ordinarij.*
12 *Appellationem à Coopppositore interpositam prosequi potest admissus ad causam per decretum pro suo interesse.*
13 *Lis non dicitur extincta per lapsum plurium annorum post appellationem interpositam, nisi præcedat sententia declarans desertionem, & rem iudicatam.*
14 *Beneficij assecutionem leuis diffamationis probatio impedit.*
15 *Nisi inquisitio, & denunciatio, ex quibus processit diffamatio, fuerint calumniosa.*

DECISIO DXXXV.

Ex quatuor Oppositoribus, qui se se opposuerunt in concursu ad dimidiam portionem simplicis Beneficij vacantem in Ecclesia de Ondategni Calaguritanæ Diœcesis, Tres nempè Io. Fernandez, Io, Ortiz de Launza, & Thomas Martinez de Ondategni ab examinatoribus Sinodalibus, approbati fuerunt etiàm ad curata, quartus verò nempè Paulus Ortiz reprobatur, qui tàm à d: relatione, quam à subsequuta Institutione per ordinarium peracta ad præsentationem Beneficiatorum fauore Ioannis Fernandez, & Thomam Martinez æqualiter approbatus dubitari contigerit cui controuersum Beneficium esset adiudicandum ad fauorem Thomæ prodijt resolutio,

1 quia vltra qualitates per constitutionem Clementinam requisitas, quæ in vtroque concurrunt ex

2 alijs ipse visus fuit dignior, & sic in concursu præferendus, vt alijs allegatis responsum fuit *in Calagaritana Beneficij de Alesanco 14. Februarij 165 . §. Iustitia vero coram Reuerendiss. D. Archiep. Tarraconen. & in Calaguritana Beneficij de Ocon 6. Februarij 1654. §. non enim coram R. P. D. meo Beuilaqua.*

Etenim est ætate Senior, vt expressè admitti-

3 tur ab Informantibus pro Ioanne, & erat Sacerdos tempore vacationis Beneficij controuersi sequutę mense Aprilis 1650. vt patet ex litteris suæ promotionis ad Sacrum Presbyteratus ordinem sub die 6. Aprilis 1647. eius primo *Summ. num. 7.* Ioannes verò tunc temporis erat simplex Clericus, & talem esse, & hodie ab informantibus pro Thoma contenditur; Istas enim duas qualitates pro prælatione ponderauit *Rota alijs allegatis in Calaguritana Beneficij de Murillo 14. Februarij 1653. coram R.P.D. meo albergato §. iustitia autem.*

Non obstat, quod Ioannes sit Baccalaureus,

4 tum quia huiusmodi gradus ab eo assumptus fuit 21. Aprilis 1654. & sic post quatriennium à dicta vacatione, & lite pendente, tum etiam quia non

5 attenditur in concursu Sacerdotis, cum qualitas Sacerdotalis reddat quem digniorem, vt bene in terminis responsum fuit in *Calaguritana Beneficij de la Reyna 27. Martij 1648. coram Reuerendiss. D. Terracinen. §. Denique nulla ad hunc effectum.*

Nec obstat, quod Thomas habeat aliud medium Beneficium in Ecclesijs inuicem vnitis Ciuitatis de Victoria, Ioannes verò aliud Beneficium non habeat, quia tuncnon beneficiatus

præfertur

præfertur Beneficiato, quãdo ijsdẽ qualitatibus est decoratus, vt dictum fuit in *Calaguritana Beneficij SS. Iacobi, & Andreæ 9. Maij 1653. coram R. P. D.*
7 *meo Verospio §. Secundus pariter*, Secus si eius qualitates (prout hic) sunt impares, & inferiores *Rota in Calaguritana Beneficij de Ocon 14. Martij 1653. coram Reuerendissimo D. meo Decano sub §. 1.*
8 Et quando iustificatur, quod Beneficium obtentum habet redditus sufficientes pro congrua sustentatione, alias secus, vt responsum fuit in *Calaguritana Beneficij de Aro eadẽ die 14. Martij 1653. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. fin.*

Nec refert, quod Ioannes fuerit præsentatus à Beneficiatis, & obtinuerit Institutionem ab Or-
9 dinario, quia cum laborent vitio attentatorum ob appellationem statim interpositam à Paulo Ortiz reprobato, & Rotæ simpliciter cõmissam,
10 non attenduntur pro obtinenda prælatione, quã-
11 uis agatur inter approbatos ad curata, sed intrat arbitrium Rotæ, coram qua pendet Causa appellationis, quæ loco Beneficiatorum, & Ordinarij confert Beneficium digniori, vt respondit *Rota in Calaguritana Beneficij de Zerbera 26. Febr. 1652. coram eodem Reuerendissimo D. meo Decano §. non obstat, quod Didacus.*

Et quamuis dictus Paulus appellans post commissam causam nil amplius egerit, attamen Thomas præuio decreto ad illam admissus fuit
12 stante suo, interesse resultante ex eius oppositione, qui propterea prosequi potest appellationem ab alio coppositore interpositam, *Rota in Calaguritana Beneficij de Longrono 20. Nouembris 1651. coram R. P. D. meo Verospio §. eidem quoque in Calaguritana Beneficij 15. Ianuarij 1652. coram bo. me.*
13 *Bichio §. Nimirum vers. Et appellationem*, nec lis potest dici extincta per lapsum aliquorum annorum nisi præcedat sententia declarans desertionẽ, & rem iudicatam ex deductis in *Calaguritana Beneficij Sancti Ioannis de Molmar 29. Maij eiusdem anni coram me §. Quoniam lis.*

Præterea Ioannes fuit inquisitus, & diffamatus
14 de quodam delicto *dicto Summar. Thomæ num. 10.* Vnde ne in Populo oriatur causa scandali repellendus est ab assecutione huius Beneficij, ad quẽ effectum sufficit leuis probatio diffamationis, vt dictum fuit in *Leodien. Præpositurae Tongren. 19. Ianuarij 1650. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono §. Præterea Domini inter eius impress. decis. 202. num. 14. cum duobus seqq. & plenè in Calaguritana Beneficij de Bilbao 5. Iulij 1655. & 15. Maij 1656.*
15 *coram bon. mem. Bichio*, nisi concludenter constaret inquisitionem, & denunciationem esse prorsus calumniosam, vt dictum fuit in *Meliten. Parochialis 31. Ianuarij 1650. coram eodem bon. mem. Bichio §. Tandem non obstat, & in Burgen. Beneficij 18. Februarij 1656. coram R. P. D. meo Celso.*

Et ità vtraque &c.

LEODIEN. SVCCESSIONIS.

Lunæ 28. Maij 1656.

ARGVMENTVM:

Cessio facta de Iuribus quę cędenti nullatenus competebant, nil tribuit Cessionario? Sententia lata non citato possessore bonorum, maxime si possessor se opposuit in actis pro omni suo interesse, dicitur notoriè nulla, ideoque omnes probationes in ea factæ nullam fidem merentur, hocque procedit, licet sententia esset antiqua, ideoque haberet pro se præsumptionem Iustitiæ, & validitatis dum constat de defectu dictæ citationis, & sic habetur probatio contraria præsumptioni? Exceptio de Iure tertij quæ dicatur, & quando allegari possit.

SVMMARIVM.

1 *Bona Monialium post emissam professionem, vel aquiruntur Monasterio, si est capax bonorum in communi, vel si est incapax spectant ad succedentes ab intestato.*

2 *Cedens Iura, quæ non habebat in alios transferre non potuit.*

3 *Possessor bonorum de quibus agitur, est omninò citãdus, maximè attenta illius protestatione in causa non procedi, nisi ipso citato ratione sui interesse.*

4 *Sententia lata non citato possessore bonorum de quibus agitur, nec citatis alijs, qui ad formam commissionis erant citandi ab euidenti nullitate excusari non potest.*

5 *Testes inducti, & examinati in causa in qua non fuerunt citati, citandi, nullum gradum probationis faciunt.*

6 *Exceptio de Iure Tertij, dum est ipso Iure exclusiua Iuris agentis, etiam à tertio allegari potest.*

7 *Præsertim si allegans sit reus, & possessor cui sufficit vincere per non Ius agentis.*

8 *Sententia antiqua regulariter præsumitur valida, & iusta, nisi ex reuolutione processus appareat de defectu citationis omnino requisitæ, & sic de illius nullitate, & iniustitia.*

9 *Præsumptio, quæ intrat pro validitate, & iustitia antiquæ sententiæ, excluditur per contrariam probationem.*

DECISIO DXXXVI.

PRofessionem emiserat in Monasterio Ordinis Cisterciensis Regulę S. Bernardi Leodien. Diœcesis Marcherita Merbicht, sed post nonnullos annos ad sęculum de facto redijt, ac deinde à Sede Apostolica impetrauit anno 1589. committi Officiali Leodien. vt vocatis Abbatissa dicti Monasterij, vel alia illius superiore, ac alijs, qui fuerint vocandi, & constito de vi, & metu, ac ætate minori dictæ Margheritæ dum habitum suscepit, declararet ipsam non teneri ad obseruantiam Professionis, sed in sęculo vti Mulierem sæcularem, ac solutam remanere, & matrimonium seruata forma Sacri Concilij Triden. liberè, & licitè contrahere posse *process. fol. 26. cum duob. seqq.* dictus Officialis pronunciauit anno 1597. in contumaciam Abbatissæ *process. fol. 32.*

Cum autem Mense Ianuarij 1599. Margherita instituerit Iudicium super successione paterna, & materna contra Ludouicum fratrem, eoque opponente de Professione dictam sententiam produxerit *Process. fol. 8. & 13.* & Anno 1602. donatione inter viuos cesserit, atque donauerit Rasoni; dans omnia Iura, & actiones, quas habebat, vel habere poterat in Bonis feudalibus, Allodialibus, & Censualibus ex hæreditate q. Godefridi de Marbicht, & Isabellæ de Fellons eius Parentum *Process. fol. 7. à tergo*, Cessionarius distulit causam præfatam continuare vsque ad annum 1640. quo eam reassumpsit contra filios dicti Ludouici pupillos, & deuoluta per appellationem ad Rotã dubitaui An cessio præfata suffragetur, & negatiua prodijt resolutio, quia dicta Iura, & actiones ad præfatam Marcheritam nullo modo spectabant; Nam per emissionem Professionis,
1 vel fuerunt acquisita Monasterio si capax bonorum in communi, *cap. de Monachis 16. quæst. 1. cap. de lapsis 16. quæst. 6. cap. in præsentia de probat. & cap.*

& cap. cum ad Monasterium de Stat. Monac. Abb. in cap. cum olim il 2. numer. 6. de priuil. Archidiac. in cap. vnic. n. 13.18. *quæst.* 1. cum alijs allegatis in *Romana Censuum 27. Maij 1652. coram bon. mem. Bichio in princ.* vel si est incapax spectant ad successores ab intestato *clem. exiuit, vbi communiter DD. de verb. signif. cum pluribus allegatis per Barbos. de Iur. Eccles. Vniuers. tom. 2. lib. 3. cap. 31.*
2 *num.*4. Et per consequens Iura, quæ non habebat, in alios nullatenus transferre potuit, vt firmatur in d. *Romana Censuum §. cum Religiosus, & in eadem 27. Aprilis 1654. coram R.P.D. meo Beuilaqua §. De validitate vers. Sed illarum ..*

Non obstat sententia ab Officiale Leodiensi lata super nullitate professionis tanquam factæ per vim, & metum, quia cũ commissio in forma Breuis illi directa explicitam haberet clausulam, *vocatis Abbatissa dicti Monasterij, vel alia illius superiore, ac alijs, qui fuerint vocandi*, vtique sententia lata in contumaciam Abbatissæ minimè cita-
3 to Ludouico fratre dictæ Margheritæ, & possessore Bonorum, de quibus agitur, qui omninò citandus erat *cap. licet Episcopus de præbend. in 6. Rot. decis. 525. num. 4. par. 2. recent.* præsertim attenta eius comparitione in causa non procedi nisi ipso citato ratione sui interesse *processu fol.* 24.
4 *à tergo*, ab euidenti nullitate excusari non potest vt in terminis resolutum fuit in *Ianuen. Professionis 28. Iunij 1645. coram R.P.D. meo Meltio §. secundo nullitas, & in Placentina Nullitatis Professionis 31. Martij 1656. coram R.P.D. meo Albergato.*
5 Indeque cessante citatione multo minus dici valet constare de vi, & metu, quia Testes ad id inducti nullũ gradum probationis faciunt *cap. 2. vbi Abb. num. 9. de Testib. l. si quando C. eod. Rota post 2. vol. consil. Farin. decis. 64. numer. 2. & in recent. decis. 413. num. 3. par. 2.* & in terminis *decis. 516. num 16. par. 5.*

Non obstat, quod huiusmodi exceptio videatur de Iure Tertij, quia præterquod est de Iure opponentium si Monasterium est incapax bono-
6 rum in cõmuni, cum sit ipso Iure exclusiua Iuris agentis. etiam à Tertio allegari potest *Castr. consil. 77. num. 6. in fine lib. 2. San. Mem. Gregor. decis. 415. num. 3. Rota in Rossanen. Decimarum 4. Iulij 1640. coram bon. mem. Bichio §. cuius possessionis,*
7 Præsertim cum sit Reus, & possessor, cui sufficit vincere per non Ius Actoris *l. loci corpus §. competit ff. si seru. vendic. Roman. cons. 347. num. 4. & 9. Rota dec. 4. de re iud. in nou.*
8 Nec refert, quod versemur in sententia antiqua pro qua regulariter est præsumendum, quia vltra quod hoc suppositum cessat, dum biennio post latam dictam sententiam motum fuit Iudicium controuersum, vbi in substantia petitur eius executio, cum ex reuolutione processus appareat de defectu citationis omninò requisitæ, & sic de
9 illius nullitate, & Iniustitia, huiusmodi probatio excludit quamcunque præsumptionem in cõtrarium *l. continuus §. cum ita ff. de verb. oblig. l. si certis annis C. de pact. cum alijs plene per Add. ad Buratt. dec. 120. n. 41. cum seqq.*

Et ità vnica tantùm, &c.

FIRMANA BONORVM.

Mercurij 30. Maij 1657.

ARGVMENTVM.

In Renunciationibus, vel Donationibus quæ fiunt in sæculo ante ingressum in Religionem, non sunt necessariæ solemnitates requisitæ per Sacr. Concil. Trid. sess. 25. cap. 16 de Regul. neque est necessaria insinuatio in donatione facta ex causa ingressus in Religionem, vel si agatur de donatione Iuris non dum quæsiti, & euentualis, & si fuerit à filio facta fauore parentum non solũ de Iuribus competentibus, sed etiam competituris illorum hæreditas non deuenit ad donantem, licet parentes moriantur ab intestato, maximè si supersint illorum filij, quorum fauore censetur etiam stipulata donatio, quamuis filij essent vterini, & vno tantum latere coniuncti, & an in respicientibus formam donationis, & solemnitates attendatur locus, vbi ipsa donatio celebratur, quamuis donator sit forensis.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta ob ingressum in Religionem donanti, vel Monasterio ex eius persona agenti impedit immissionem super bonis donatis.*
2 *In respicientibus formam contractus, & illius solemnitates attenditur locus, vbi ipse contractus celebratur, quamuis contrahentes essent forenses.*
3 *Insinuatio non est necessaria, quando agitur de donatione Iuris non dum quæsiti, sed quærendi, & euentualis.*
4 *Insinuatio non requiritur in Donatione facta ex causa ingressus in Monasterium.*
5 *Solemnitates requisitæ per Sacrum Concil. Trid. sess. 25. cap. 16. de Regul. sunt tantum necessariæ in renunciationibus, quæ fiunt à iam ingressis in Religionem tempore nouitiatus intra duos menses antè professionem.*
6 *Renunciationes, seù donationes, quæ fiunt in sæculo antè ingressum in Religionem non requirunt solemnitates Sacr. Concil. Trid. sess. 25. cap. 16. de Regul. requisitas tantummodo in renunciationibus factis à iam ingressis in Religionem.*
7 *Renunciatio facta à filio Religionem ingrediente ad fauorem Matris, non solum de Iuribus competentibus, sed etiam competituris, impedit ne ipse possit matri succedere, quamuis ab intestato decesserit.*
8 *Donatio facta non solum de Iuribus competentibus, sed etiam competituris, obstat etiam Iuri acquirendo ex noua, & superueniente causa.*
9 *Donatio facta à filio Religionem ingrediente ad fauorem matris censetur etiam recepta, & stipulata à successione ab intestato.*
10 *Amplia quamuis filij essent vterini tantum, & sic vno tantum latere coniuncti.*
11 *Substitutio alicuius, & eius filiorum respectu filiorum non est fideicommissaria, sed vulgaris.*
12 *Substitutio vulgaris expirat primo adeunte.*

DECISIO DXXXVII.

Conuentui S. Augustini de Firmo agenti ex persona Fratris Io: Baptistæ Iotti in sæculo Vincentij nuncupati non esse dandam Immissionem in possessionem medietatis bonorum tam Victoriæ illius Matris, quam Io: Antonij Aui materni hodie resolutum fuit, quia eidem obstat amplissima donatio inter viuos ab illo facta ob ingressum in Religionem ad fauorem eiusdem Victoriæ Matris de omnibus Iuribus, & actionibus, quas, & quæ habuerat, habebat, & in futurum ei competere poterant super Dote, & Bonis d. Victoriæ
1 ex quocunque Iure, & causa, quæ propterea Donanti, seù Conuentui ex eius persona petitam Immissionem impedit, vt respondit *Rota in recent. decis. 109. num. 11. & decis. 141. num. 12. par. 5. & in Ariminen. Successionis 26. Ianuarij 1654. coram bo: me: Bichio in princ.*

Nec

Nec subsistit defectus solemnitatum Constitutionis Ægidianæ, & Statuti Firmani, atque insinuationis, quoniam solemnitates concurrunt, Nam donatio facta fuit cum auctoritate Curatoris, interuentu Proximiorum Viciniorum, & decreto Iudicis Ordinarij Oppidi Molleani, vbi fuit celebrata *Summar. Io: Antonij num.* 1. qui benè potuit illam auctorizare, & Decretum interponere
2 quamuis Donator esset forensis, quia in respicientibus formam contractus, & solemnitates attenditur locus, vbi ipse contractus celebratur, iuxta distinctionem optimè comprobatam in *Bonon. Census 17. Martij 1603. coram Card. Marquemontio apud Pic. ad Stat. Vrb. dec. 59. num. 4. & 5. & in Romana, seù Perusina Census 12. Decembris 1644. coram bo: me: Bichio §. nam statutum.*
3 Insinuatio verò non fuit necessaria, siuè quia agitur de donatione Iuris non dum quæsiti, sed quærendi, & euentualis, *Rota decis. 12. num. 11. decis. 292. num. 20. decis. 320. num. 8. & dec. 323. num. 5. par. 6. recent. in Romana fideicommissi de Cosciaris 16. Martij 1648. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. Eoque minus, & in Cæsenaten. Bonorum 15. Maij 1651. corã R. P. D. m. Albergato §. non*
4 *obstat*, siuè etiam quia facta fuit ex causa ingressus in Monasterium, vt respondit *Rota coram Buratt. decis. 461. per tot. in* Romana Donationis *1. Februarij 1640. & 3. Iunij 1641. coram Reuerendissimo D. Tarraconen. in dicta Romana fideicommissi de Cosciaris §. Insinuatio verò, & in Asculana hæreditatis 4. Aprilis 1650. coram R. P. D. Celso §. fin.*
5 Solemnitates autem requisitæ per *Sacr. Concil. Trid. sess. 25. cap. 16. de Regul.* sunt necessariæ tantum in renunciationibus, quæ fiunt à iam ingressis Religionem tempore Nouitiatus intra
6 duos menses ante professionem, non autem in renunciationibus, vel donationibus, quæ fiunt in sæculo ante ingressum in Religionem (prout hic) vt latè discusso articulo responsum fuit in dicta *Romana Donationis 1. Februarij 1640. coram Reuerendissimo Tarraconen. & in Romana Successionis de Comitibus 12. Ianuarij 1642. coram Reuerendissimo D. meo Decano §. Et videbatur cum alijs pluribus congestis per Add. ad decis. 586. num. 2. part. 5. recent.*
Nec refert, quod Victoria Donataria decesse-
7 rit ab intestato, quia cum dicta donatio fuerit facta non solum de Iuribus competentibus, sed etiam competituris, vtique impedit quominus
8 hæreditas, Donatariæ deueniat ad Donantem, & obstat etiam Iuri acquirendo ex noua, & superuenienti causa, vt declarat *Rip. in l. qui Romæ §. Duo fratres numer. 11. ff. de verb. oblig. Roman. consil. 22. sub num. 3. versic. secundo probant Paris. consil. 26. num. 44. & 45. lib. 3. Menoch. cons. 6.*
9 *num. 15. Giouagn. cons. 91. num. 18. lib. 1.* præsertim cum Victoria alium filium masculum nempè Ioannem Antonium Fortem reliquerit, Donatio enim etiam pro ipso censetur recepta, & stipulata, qui proinde certius Donantem excludit, *Paris. d. cons. 26. num. 33. Franc. Aret. cons. 17. n. 10. vers. Item nec prohibetur Menoch. d. cons. 6. num. 16. optimè Conar. in cap. quamuis par. 3. §. 3. numer. 4.*
10 *vers. Et præsertim vbi nulli de pact. in antiq.* Quamuis sit vterinus, & sic ex vno tantum latere Coniunctus, vt in terminis resolutum fuit in *Asculana hæreditatis 7. Iunij 1649. coram Reuerendissimo D. Tarraconen. §. Nec refert in fine.*
Denique non subsistit, quod dicta donatio non comprehendat bona fideicommissaria supradicti Io: Antonij Aui materni, quia licet iste decedente Polennio filio sine descendentibus, substituerit Victoriam filiam, & suos filios hæc tamen substi-
11 tutio respectu filiorum non est fideicommissaria, sed vulgaris, seclusis coniecturis, *gloss. & DD. in l. Gallus §. Qui rectè ff. de liber. & posthum. Peregr. de fideic. art. 18. num. 3. Fusar. consil. 29. num. 1. & de subslit. quæst. 479. per tot. Card. Caual. decis. 496. num. 4. cum allegatis in Spoletana Fideicommissi 22. Maij 1655. coram R. P. D. meo Beuilaqua §. At*
12 *non censuerunt cum seq.* Quæ per subsequutam aditionem Victoriæ expirauit *l. post aditam C. de Impuber. & alijs substit.* Et sic dd. bona tanquam effecta proprium ipsius Patrimonium in præfata donatione comprehenduntur.
Et ità vtraque &c.

BONONIEN. BONORVM DE GRAFFIS.

Mercurij 13. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Ad effectum, vt Fideicommissarius sit legitimus cõtradictor ad impediendam immissionem hæredi Tria copulatiuè probare debet nempè, quod sit nominatim vocatus, quod nihil sit detrahendum, & quod possideat sine vitio.

SVMMARIVM.

1 *Immissio conceditur hæredi habenti pro se testamentum non abolitum neque cancellatum.*
2 *Fideicommissarius ad impediendam Immissionem hæredi tria copulatiuè probare tenetur, & quæ.*
3 *Fideicommissum non dicitur in continenti probatum si vocatio non est literalis, sed à coniecturis, & per interpretationem deducatur.*
4 *Vocatio deducta ex coniecturis, & per interpretationem requirit altiorem indaginem.*
5 *Probatio vocationis deducta ex coniecturis, & per interpretationem debet fieri citato legitimo hærede grauati.*
6 *Possessio apprehensa per Fideicommissarium non citato legitimo hærede grauati est vitiosa.*
7 *Fideicommissarius tenetur apprehendere possessionem de manu hæredis, vel à Iudice citato hærede.*
8 *Possessio capta contra formam statuti dicitur vitiosa.*
9 *Clausula, citra præiudicium Iurium, illæsa Iura conseruat.*

DECISIO DXXXVIII.

PEr obitum Iulij de Graffis sequutum anno 1632. orta controuersia inter q. Lactantium Iuniorem & Scipionem pariter de Graffis super bonis suppositis tribus fideicommissis olim constitutis à Petro anno 1570. ab Antonio anno 1573. & ab Archangelo anno 1602. sub die 24. Maij eiusdem anni 1632. præuia transactione Scipio dimisit, & relaxauit Lactantio ex causa prædictorum fideicommissorum Possessionem Tornaturarum 326. in Communi Quaderuæ Comitatus Bonon. Alteram Tornaturarum 220. in communi Villæ-Fontanæ in loco detto *Biachauello* Prædiolum Tornaturarum 16. cum domo in dicto Communi Villæ Fontanæ in loco detto *al Chiù*, & aliud Tornaturarum 50. in Communi Pizzani, in loco detto *al Monte delle Formiche*, atque persoluit eidem Lactantio libras mille pro omni, & toto eo, quod pro aduentu conditionis dd. fideicommissorum Lactantius prætendere, aut consequi posset super bonis, & hæreditatibus dd. fideicommittentium saluis tamen, & reseruatis ad fauorem vtriusque casibus, & substitutionibus ordinatis in eorum Testamentis, vt in *Proc. de Partibus fol. 84.*
Obijt Lactantius 13. Martij 1651. condito te-

stamento, in quo instituta hærede vsufructuaria Gentile de Armis eius vxore hæredem proprietarium sibi scripsit Cæsarem de Graffis *dicto Process. fol.* 5. qui die 5. Februarij 1652. ex primo Decreto Tenutam accepit omnium bonorum à Lactantio possessorum tempore eius mortis, & signanter illorum, quæ in dicta transactione ex dd. fideicommissis illi relaxata fuerunt *dicto Proc. fol.* 40. & subinde 10. Nouembris 1653. ad Auditore generali Bononiæ sententiam obtinuit, in qua pronunciatum fuit immitteñ fore, & esse vti hæredẽ Lactantij in possessionem bonorum, de quibus dictam Tenutam acceperat *eod. Proc. fol.* 239. quæ in gradu appellationis coram A.C. Areosto confirmata fuit; Cumque in tertia Instantia coram me dubitatum fuerit an immissio sit reuocanda, nega-
1 tiua prodijt resolutio, quia cum exhibuerit testamentum Lactantij non abolitum, nec cancellatum iure optimo Immissionem obtinuit super omnibus bonis in illius hæreditate repertis iuxta dispositionem *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. toll. semper à Rota approbatam*.

Nec Scipio est legitimus Contradictor ad illam impedieñ vti veniens ex prædictis fideicommissis
2 Quia ad istum effectum tria copulatiuè requiruntur nempè, quod fideicommissarius doceat incontinenti de Iure suo, quod nihil sit detrahendum, & quod possideat sine vitio, vt notat *Bart. in d. l. fin. num.* 22. & comprobauit *Rota decis.* 103. *in num. primo par. prima diuers. in recent. decis.* 94. *nu.* 5. *par.* 5 *in Bonon. Bonorum* 31. *Ianuarij* 1646. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *Nec ad eam, in Meleuitana Territorij* 17. *Maij* 1649. § *fin. & in Bonon. Bonorum de Tostinis* 15. *Decembris eiusdem anni* §. *Neque hanc immissionem coram Eminentissimo D. Card. Ottbobono inter eius impressas decis.* 176. *nu.* 20. & 21. & *decis.* 198. *num.* 3. & 4.

In casu proposito excepto secundo requisito, cum nullæ prætendantur detractiones à Cæsare, & excepto fideicommisso Archangeli, cuius respectu controuertitur dumtaxat identitas bonorum, non autem vocatio Scipionis. Primum, & tertium requisitum prorsus deficiunt. Nam quoad
3 fideicommissa Petri, & Antonij, cum Scipio in illis non sit nominatim vocatus, sed vocationem
4 à coniecturis, & per interpretationem deducat, ius suum non dicitur incontinenti probatum, sed requirit altiorem indaginem discutiendam ci
5 tato legitimo hærede grauati, vt in terminis concordantibus respondit *Rota in Bonon. Fideicommissi de Barbettis* 19. *Iunij* 1654. *coram bon. mem. Bichio* Possessio vero à Scipione apprehensa Cæsare non
6 citato, est vitiosa tam inspecto iure communi disponente fideicommissarium teneri illam appre-
7 hendere de manu hæredis, vel auctoritate iudicis, illo legitime citato, vt responsum fuit *coram fæ. me. Greg. dec.* 206. *num.* 5. *cum cæteris allegatis in dicta Bononien. Bonorum* 3. *Aprilis* 1645. §. *primo* 24. *Ianuarij* 1646. *in principio, &* 31. *eiusdem anni* §. *vltimo coram* Reuerendissimo *D. meo Decano*, quam attento Statuto Bonon. *lib.* 2. *rubr. quod nullus occupet possessionem rei hæreditariæ* §. *Statuimus*, disponendo, quod nulli alij, quam hæredi liceat mortuo possessore sub quouis quæsito colore occupare, vel ingredi bona etiam authoritate Iudicis;
8 Ob resistentiam enim huius statuti eo certius possessio aliter capta censetur vitiosa, vt responsum fuit *in Bonon. Manutentionis* 19. *Iunij* 1647. §. *secundo quia Possessioni, &* 26. *Iunij* §. *siquidem, &* 4. *Decembris* 1648. §. *Ineuitabilis enim & in dicta Bononien. Fideicommissi de Barbettis* §. *neque ad impediendam coram bon. mem. Bichio*, vbi plene probatur statuentes omnino voluisse interdicere ingressum etiam venientibus ex fideicommissis maiorum.

Nihil obstante Instrumento inter ipsos Cæsarem, & Scipionem anno 1631. celebrato, quia continet dationem in solutum Prædij Castenasij hæreditarij Lactantij, ac prorsus diuersis à bonis controuersis pro libris 5630. in quibus Scipio se asserebat Creditorem d. hæreditatis occasione quorundam alienationum: Atque vlterius habet clausulam, *citra præiudicium quorumcunque Iurium,*
9 ipsi Cæsari, eiusque filijs, & descendentibus quomodolibet competentium, & competiturorum, quæ operatur, vt ipsorum Iura ab eis nullatenus abdicata fuerint, sed penes illos illæsa remanserint, vt dixit *Rota in Romana Domus, & Census* 16 *Iunij* 1606. *coram Cardinali Sacrato apud Marches. de Commiss. par. prima fol.* 320. *num.* 4. *vers. Sed imo continet, in Ariminen. Castrorum* 14. *Februarij* 1642. *coram Reuerendissimo D. meo Decano* §. *eoque minus vers. quam etiam ex clausula, & in Cæsaraugustana distributionum* 7. *Iunij* 1649. *coram me* §. *Quia cum inter Partes vers. Licet enim*.

Et ita vtraque, &c.

INTERAMNEN. BONORVM.

Mercurij 13. *Iunij* 1657.

ARGVMENTVM.

Per reciprocam Substitutionem, quis intelligitur vocatus non solum ad portionem Patris, sed etiã Patrui, quando adsunt illa verba *vnus alteri, & alter alteri*, per quæ substitutio dicitur facta vltimo morienti, & si substitutio sit facta de filijs, hæredibus & successoribus, filius licet non sit hæres vniuersalis Patris adhuc succedit ex reciproca, cum ad hunc effectum sit sufficiens, vel quod fuerit institutus in re certa, vel quod per eum non stetcrit quo minus fuerit hæres vniuersalis.

SVMMARIVM.

1 *Filij in conditione positi, vt censeantur vocati non solum ad portionem Patris, sed etiam ad portionem patrui opus est vrgentibus coniecturis.*
2 *Filius capit nedum portionem Patris, sed etiam Patrui, Dum illi legitur expressè, reciprocè substitutus.*
3 *Substitutio reciproca, vbi est facta inter Transuersales eorumque descendentes, censetur Testator substituisse descendentes tantum transuersales grauati, ita vt in portione illius non includatur alter transuersalis, sed vnusquisque suis descendentibus propriam portionem restituat.*
4 *Secus tamen est in substitutione facta per Ascendentem ad fauorem suorum filiorum, & descendentium, inter ipsos enim facilius inducitur reciproca vocatio vnius ad alium ob præsumptam illorum prædilectionem.*
5 *Substitutio reciproca filiorum verificari non potest, nisi in portione Patrui sine filijs defuncti, dum respectu portionis Paternæ fuit concepta sub conditione si sine filijs.*
6 *Substitutio reciproca non censetur ad fauorem filiorũ inducta dum vni tantum primo decedenti facta est substitutio, vt si dictum sit altero eorum sinè filijs decedente, vel si alter eorum sinè filijs decederet, quod vnum tantum de duobus de sui natura includit.*
7 *Secus autem, quando substitutio pluribus morientibus est facta, & plures numero comprehendit.*
8 *Substitutio reciproca, quod fuerit facta pluribus morientibus, & non vni tantum primo decedenti indicant*

dicant verba vnus alteri, & alter alteri.

9 *Substitutio reciproca facta pluribus morientibus, & non vni primo decedenti non restringitur, neque extinguitur in primo moriente, sed omnes etiam vltimo morientes comprehendit.*

10 *Substitutio reciproca ad fauorem filiorum hæredum comprehendit etiam filium in rè certa institutum licet non sit hæres vniuersalis.*

11 *Filius, & hæres reciprocè substitutus comprehenditur in reciproca substitutione, licet non sit hæres Patris dum per eum non stetit quo minus hæres non fuerit.*

DECISIO DXXXIX.

Decisum fuerat coram me 15. Maij 1656. constare de vocatione Luciæ tàm in Testamento Io. Mariæ,& respectu Auiti non solùm ad portionem paternam, sed etiam ad portionem Vincentij Patrui vltimo loco defuncti,& huiusmodi resolutioni in omnibus aequiescebant Perotti,præterquam respectu vocationis ad portionem Patrui, vndè strictè super hoc repropósita causa, Domini steterunt in decisis.

Quoniam, vt firmatur in decisione §. *minusuè subsistit*, huiusmodi vocatio ad portionem Patrui

1 non deducitur ex sola positione filiorum in condi tione, quo casu opus est vrgentibus coniecturis in eadem decisione relatis, sed habetur expressa ob reciprocam substitutionem explicitè factam nedù fauore filiorum Testatoris superuiuentium, sed etiam fauore hæredum,& successorum eorundam, ibi: *Et voluit insuper, quod ad mortem ipsius D.Syllæ hæreditas redeat, & esse debeat dd. suorum filiorum, & eorum hæredum,& successorum cum supradicta conditione, quod si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus, vt supra, succedat vnus alteri, & alter alteri, suique hæredes, & successores omni meliori modo, &c.* vnde Lucia filia Bartholomei capit por-

2 tionem Vincentij Patrui, ex quo illi expresse legitur reciprocè substituta, *l. Lucius ff. de vulg. & pupill. & l.2.C.de Impuber.& alijs substit.* cum alijs allegatis in *decis.§. minusue subsistit*.

Nec applicantur *Menoch.cons.376. numer.29. & Gratian.discept.371.num.8.* loquuntur enim in fidei-

3 commisso instituto à Transuersali, in quo Testator reciprocè substituendo Transuersales, eorumque Descendentes censetur substituisse Descendētes tantùm Transuersales grauati, itaut in portione illius non includatur alter Transuersalis,sed vnusquisque suis descendentibus propriam portio

4 tionem restituat; Contrarium tamen procedit in fideicommisso instituto, provt hic, per Ascendentem ad fauorem suorum filiorū, & Descendentiū; Inter istos enim facilius inducitur reciproca vocatio vnius ad alium ob præsumptam illorum prædilectionem,vt expressè post *Alciat.* admittunt ipsimet *Menoch. & Grat.* vbi supra, & pluribus allegatis firmat *Peregrin.cons.54. num. 8. lib. primo &* comprobauit *Rota coram Card Seraph.decis.939 n.11. in recent.decis.649. num.13. par.8. & in Romana Fideicommissi de Zeffiris 4. Iulij 1646 §. substitutionem fœminarum, vers. Quia inter descendentes coram bon.*

5 *mem. Bichio*; Nisi enim admitteretur vocatio Luciæ ad portionem Patrui sine filijs defuncti superflua omninò, & infructuosa remaneret expressa, & dispositiua vocatio hæredum, & successorum adiecta in dicta reciproca substitutione, cùm respectu paternæ portionis eius vocatio concepta sit per conditionem si sine filijs, vt aduertitur in *decisione sub eodem §. Minusuè subsistit*.

Nec subsistit, quod non sit facta substitutio vltimo morienti, qualis fuit Vincentius ex *Peregr.*

6 *de Fideicom.art.28.num.22.* procedit enim eius opinio, quando vni tantum primo decedenti facta est substitutio in casu scilicet, quo simpliciter dictum est si alter ipsorum decederet, vel altero eorum decedente, quod vnum de duobus de sui na-

7 tura includit, secus autem quando, provt hic,plures numero comprehendit, ibi: *quod si quis decesserit sine filijs legitimis, & naturalibus, vt supra succedat vnus alteri, & alter alteri, suique hæredes, & successores, &c.* tunc enim nedum alteri, nempè

8 vni decedenti, sed pluribus decedentibus substitutio facta est; vt præ cæteris indicant dicta verba *Vnus alteri, & alter alteri*, & consequenter

9 non restringitur, neque extinguitur in primo moriente, sed omnes etiam vltimo morientes comprehendit, vt respondendo ad *Peregrin.* vbi supra firmat *Fusar. cons.144. sub num. 14. vers. Respondetur enim*, de quo meminit *in tract. de substit.qu.437 sub num. 246.* & optimè declarauit *Rota in Romana Fideicommissi de Quinque 11. Ianuarij 1636. coram bon.mem. Pirouano apud Fenzon. ad Stat.Vrb.dec.103 §. Quoniam ex sola, & in Romana Fideicommissi de Palatijs 25. Iunij 1646. coram bon.mem. Arguelles §. Sed Peregrinus*, idemque admisit in *Perusina Fideicommissi de Cincijs 15. Iunij 1654. coram R.P.D.meo Zarate §. nec huic resolutioni.*

Repetitum autem obiectum, quod Lucia non fuerit hæres effectiua omnium bonorum sui Patris, sufficienter tollitur ex quo satis est fuisse in-

10 stitutam in re certa, nec per ipsam stetisse quominùs fuerit Hæres vniuersalis, vt probant au-

11 ctoritates allegatæ in *Decisione sub §. Respectu enim vers. Et quamuis non fuerit.*

Et ita vtraque, &c.

ARIMINEN. BONORVM.

Lunæ 18. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Cum ea præsumatur possessio anterior, quæ habet adnotatam horam, ideo existenti in tali possessione manutentio conceditur,imo ad tuendam huiusmodi possessionem ex remedio adipiscendæ ipsi debetur etiam immissio.

SVMMARIVM.

1 *Possessio illa dicitur anterior, quæ habet adnotatam horam.*

2 *Possessio posterior capta anteriore possessore non citato non est manutenibilis, vtpotè clandestina, & turbatiua.*

3 *Colonos non tenetur expellere Possessor ad demonstrandam possessionem propriam, si ab ipsis in dominum fuerit recognitus.*

4 *Colonorum recognitio optimè probatur ex ipsorum depositione, siue ex præcepto ipsis facto à possessore de recognoscendo ipsum in dominum, cum subsecuta eorum taciturnitate.*

5 *Possessio hæredis, vt per Colonos dicatur quæsita,quæ requirantur.*

6 *Coloni per traditionem fructuum dominicalium posteriori possessori factam, anteriori legitimo non præiudicant.*

7 *Immissio in bonis emphyteuticis debetur comprehenso in Inuestitura.*

8 *Possessori in Inuestitura comprehenso debetur Immissio pro confirmatione suæ professionis.*

9 *Adipiscendæ Remediū datur cōprehenso in Inuestitura super bonis emphyteuticis, quæ non possidet.*

10 *Immissio Emphyteutæ conceditur, non hæredi, si in continenti constet de Inuestitura.*

11 *Bona emphyteutica ex pacto, & prouidentia non veniunt in generali institutione.*

DECISIO DXL.

Sequuto obitu Iulij Nanni die 9. Augusti 1654. Capitaneus Valerius Nannus eius frater die 10 eiusdem hora 9. 10. & 12. respectiuè possessionem apprehendit Domus sitæ in contrata Sancti Martini in Ripa Rupta cum Tornaturis 53. circiter Terræ, Domus in Contrata S. Iuuenalis cum tornaturis 30. Domus in contrata S. Martini Montis Abbatis cum tornaturis 14 & aliæ Domus in cõtrata Sanctæ Christinæ cum Tornaturis 60. eius *Summ. num. primo*, eandemque possessionem eadem die 10. Augusti cæpit Elisabettha communis Mater, & hæres vniuersalis à dicto Iulio instituta ipsius *Summ. num. primo & 3.* Cumque ipsa coram A.C. obtinuisset mandatum de manutenendo cõmissa mihi causa appellationis cum clausula, *sine preiudicio*, dubitaui An, & cui sit danda manutentio, seù potius Immissio, & super quibus bo- & DD. vtramque decreuerunt dicto Capitaneo Valerio.

Manutentio siquidem in possessionem dd. qua-
1 tuor Corporum, ipsi debetur, quia eius possessio censetur anterior cum habeat ad notatam horam *gloss. in cap. si à sede, verb. non appareat de præbend. in 6. Bald. in l. Imperator la prima in prima lectura vers. & nota, quod dies ff. de stat. homin.* cum alijs allegatis per *Rotam coram Duran. dec. 29 num. 1. repetita apud Posth. de manut. dec. 49. d. num 2. coram bo. mem. Merlin. dec. 878. num. primo in Perusina Pratensa Manutentionis 27. Iunij 1654. coram me §. primo*, eiusque anterioritatem comprobant testes relati in eius Summario deponentes Elisabettham post quatuor horas circiter suam possessionem appre-
2 hendisse, quæ propterea vti posterior, & capta illo, non citato, non est manutenibilis, sed clandestina, & turbatiua *cap. licet causam de probat. gloss. in cap. licet Episcopus, verb. te non vocato vers. hinc est de præbend. in 6. Rota apud Posth. de manut. dec. 169. num. 6. & in d. Perusina Pratensa Manutentionis coram me sub d. §. 1.*

Non obstat, quod in actu dictæ possessionis adeptæ per Capitaneum Valerium nõ fuerint expulsi Coloni, quia cùm tunc temporis per obitum D. Iulij possessio præfatorum bonorum esset va-
3 cans, satis vtique fuit eorundem Colonorum recognitio absque alia expulsione, vt respondit *Rota in Imolen. Bonorum 10. Aprilis 1592. coram Pamphilio Seniore apud Marthes. de commiss. par. prima fol. 948. num. 3. apud Posth. vbi supra decis. 74. nu. 12. decis. 77. num. 3 vers. secùs quando, & decis. 79. nu. 2. & 3. in recent. decis. 158. num. 7. par. 7. & in Interamnen. Fideicommissi 27. Nouembris 1652. coram bon. mem. Bichio §. Nam expulsio, vers. Et exabundanti*;
4 Quæ quidem recognitio optimè in casu nostro probatur, siuè ex ipsorum met Colonum depositione relata in *d. Summ. Capitanei d. num. 2.* siuè ex præcepto illis facto in actu dictæ adeptionis, vt in posterum eum recognoscerent in Dominum cũ subsequuta illorum taciturnitate, quod sufficere dixit *Rota decis. 84. num. 45. & 46. & num. 8. in fine vers. Imò cùm saltem, & dicta decis. 79. num. 4. cum seqq.* E conuerso autem, vt per Colonos dicatur,
5 quæsita possessio hæredi tria probanda sunt, quæ in casu nostro non iustificantur, imò excluduntur per præfatam ipsorum depositionem, quod scilicet illi declarauerint se continuare possessionem nomine hæredis, quod hæres id sciuerit, & voluerit, quodque Coloni erga eum aliquem actum recognitionis fecerint, *Card. Seraph. decis. 466. numer. 2. Rota apud Posth. dicta decis. 77. num. 7. & 8. cum cæteris allegatis in dicta Interamnen. Fideicommissi coram bon. mem. Bichio §. Vt verò.*

Nec refert, quod aliqui ex dd. Colonis partem dominicalem fructuum D. Elisabetthe tradiderint
6 quia non potuerunt præiudiciũ inferre dicto Capitaneo anteriori possessori, nec exinde interuertere eius præcedentem possessionem legitime captam ex traditis per *Bisignett. dec. 8. de restit. spoliat. in antiq. dec. 5. de caus. possess. & propriet. cum alijs allegatis in Celsonen. Parochialis 27. Iunij 1642. coram bon. mem. Peutingerio §. non obstat quod post adeptam.*

Immissio verò respectiue pari modo illi debetur; Cùm enim sint prædicta bona, & Domus cũ quatuor Apothecis in Ciuitate Arimini in Burgo S. Iuliani, sint emphyteotica ex pacto, & prouidentia acquisita ab Alexandro, & Valerio Senior. respectiuè pro se ipsis, eorumque filijs, & Nepotibus cùm expresso pacto, quod portio præmorientis accrescat superuiuenti *dicto Summario Capitanei*
7 *num. 3. cum quatuor seqq.* nec ab Elisabettha reuocetur in dubium dictum Capitaneum esse comprehensum in præfatis Inuestituris, vtique earum vigore ipsi debetur Immissio ex remedio adipiscendæ ad instar *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. tollen.* pro
8 confirmatione possessionis adeptæ respectu illorũ corporum, quorum possessionem iam fuit assequutus *iuxtà theoricam Bart. in l. prima num. 2. C. de Carbon. Edict.* pluribus auctoritatibus comprobatam *in Romana Fideicommissi de Nicolinis 30. Iunij 1653. coram me §. Existentia enim*, & pro noua ap-
9 prehensione respectu d. Domus, & cum quatuor Apothecis in Ciuitate Arimini, cuius respectu nõ iustificant tunc possessionem apprehendisse *Bart. in cap. cæterum num 11. de Iudic. Roland. cons. primo num. 52. cum seqq. lib. primo Rota decis. 204. numer. 6. cum seqq. & decis. 242. num. 3. par. 7. rec. cum cæteris allegatis in Fanen. seù Senogallien. Bonorum 14. Martij 1646. coram R.P.D. meo Meltio §. Exhibuit enim.*

Non obstat, quod dicta Elisabettha sit hæres scripta vltimi possessoris, quia cum incontinen-
10 ti constet de inuestituris, datur immissio vocato in eis, non autem hæredi scriptæ, *Peregr. cons. 4. n. 45. Argel. de legit. contradict. quæst. 19. art. 2. num. 75. Rota dec. 97. & 697. vtrobique num. primo par. 2. rec.* bona enim emphyteotica ex pacto, & prouiden-
11 tia non veniunt in generali institutione hæredis iuxta distinctionem plene firmatam per *Fulgin. de Iur. emphyt. tit. de success. in bon. Emphyt. quæst. 7. numer. primo cum seqq. & comprobatum à Rota coram Duran. decis. 253. num. 17. & 18. cum alijs per Add. ad Gregor. decis. 271. num. 27.*

Et ita vtraque, &c.

BONONIEN. DE BOLOGNINIS.

Veneris 18. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Sententiæ priores latæ ad fauorem fideicommissariorum faciunt numerum trium conformium, cum posterioribus sententijs reportatis per alios confideicommissarios in eodem gradu, atque sub vna, & eadem substitutione vocatos proindeque ad ipsorum fauorem sunt exequendæ, nec illorum conformitas impeditur ex quo aliæ sententiæ emanauerint in possessorio, & aliæ in petitorio, cum sententia lata in petitorio de Iure habeat in ventre possessorium, & cum eo dicatur conformis, & si fuerit actum Iudicio vniuersali petitionis hæreditatis, & fideicommissi, in ipso non solum venit

venit illa pars Bonorum, cuius respectus purificata erat conditio de tempore litis contestatæ, sed etiam alia pars, quæ lite pendente superuenit per mortem confideicommissarij, & quare.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ licet separatim lata ad fauorem fideicommissariorum, iunguntur cum posterioribus sententijs reportatis per alios confideicommissarios in eodem gradu, & sub vnica, & eadem substitutione vocatos, & pro istis faciunt numerum trium conformium.*

2 *Proximiores nomine collectiuo vocati eundem gradum representantes pro vna tantum persona reputantur.*

3 *Sententia lata ad fauorem vnius in Iure connexo, & inseparabili iuuat etiam alios ex eodem Iure venientes quamuis res esset diuersa.*

4 *In Iudicio vniuersali petitionis hæreditatis, & ficommissi venit nedùm illa pars Bonorum, cuius respectu purificata erat conditio tempore litis contestatæ, sed etiam alia pars, quæ lite pendente superuenit per mortem confideicommissarij.*

5 *Donatarius censetur egisse ex ijsdem Iuribus pro quibus dumtaxat donans agere potuisset.*

6 *Donatario plus competere Iuris non potest, quam donanti competeret.*

7 *Sententia minus concedens, quam fuerit petitum non potest dici difformis libello cum minor pars de Iure contineatur in maiori petita.*

8 *Sententiæ omnes dicuntur latæ in possessorio, dum qualibet sententia concedit Immissionem tangendo Titulum ad solum effectum possessorij.*

9 *Sententia lata in petitorio, cum de Iure habeat in vêtre possessionem, dicitur conformis cum alijs in possessorio latis.*

10 *Sententiæ lata ex eodem Iure, & causa iunguntur & faciunt numerum trium conformium, etiam si res diuersa in aliquibus sententijs petita fuerit, & à diuersis personis.*

DECISIO DXLI.

Resolutum fuerat coram me 29. Maij anni præteriti exequutionem vltimo loco factam super altera medietate quoad bona Io: Mariæ esse confirmandã, reuocandam verò quoad bona Bartholomei, sed causa ad nouam disputationis trutinam reuocata Domini steterunt in decisis respectu primæ, recesserunt verò respectu secundæ partis.

Quo enim ad bona Io: Mariæ solida visa fuerunt fundamenta decisionis, quia super eis non solum ad sunt tres sententiæ conformes, vt requirit commissio mihi directa, sed quatuor nempè Auditoris generalis Bononiæ, Rotæ Bononien. D. Altouiti, & Rotæ nostræ; Et quamuis primæ duæ super medietate nunc controuersa non emanauerint ad fauorem Bartholomæi, & Thadei, sed Horatij, & Valerij tunc superextantium, seù Octauiani, & fratrum de Zambeccharijs Donatariorum Valerij; Nihilominus quia omnes insimul erant confideicommissarij in eodem gradu, & sub vna atque eadem substitutione vocati ad integrum fideicommissum, vtique omnes sententiæ iunguntur, & faciunt numerum cum alijs posterioribus integrum fideicommissum Bartholo-
1 meo, & Thadeo adiudicantibus ob mortem dd. Horatij, & Valerij medio tempore sequutam ex firmatis in *d. dec. §. quoniam sententiæ*, & responsum fuit in *Romana Prælationis 20. Decembris 1630. coram Reuerendissimo Terracinen. in recent. dec. 518. numer. 2. 3. & 4. par. 5.* omnes enim tanquam vocati
2 nomine collectiuo proximiorum, & repræsentantes eundem gradum pro vna tantum persona reputantur, iuxta *gloss. in l. Interdum verb. filij ff. de hæred. instit.* cum concordantibus allegatis in alia *decisione huius causæ coram R.P.D. meo Celso 27. Februarij 1654. §. non obstat*, & sic vtpote in iure con-
3 nexo, & inseparabili sententia lata ad fauorem vnius iuuat etiam alios ex eodem iure venientes, *Surd. cons. 231. num. 6. Peregrin. de fideicomm. art. 53. num. 43. Card. Seraph. dec. 44. num. 2. Rota dec. 576. numer. 6. par. 3. recent.* & plenius *in d. dec. R.P.D. Celsi §. Et propterea*, quamuis res esset diuersa, *Castr. in l. si quis cum totum num. 2. in fin. ff. de except. rei iudic. Corn. cons. 126. num. 11. lib. 4. Io: Franc. de Pont. cons. 90. num. 10. & seq. lib. primo Surd. cons. 312 num. 21. & 22.*

Certiùs cùm actum fuerit Iudicio vniuersali
4 petitionis hæreditatis, & fideicommissi, In ipso enim non solum venit illa pars Bonorum, cuius respectu purificata erat conditio tempore litis cõtestatæ, sed etiam alia pars, quæ lite pendente superuenit per mortem confideicommissarij; Cùm vtraque eadem actione petatur *l. si hæreditatem 4. ff. de petit. hæredit. vbi gloss. & DD. Bero quæst. 102. num. 8. Gabr. de Iudic. conclus. 3. num. 4. Osasch. dec. 74 num. 20. vers. secus in petitione.*

Nec subsistit sententias esse difformes ex quo Bartholomeus, & Thaddeus egerint ad bona vti vacantia per obitum Io: Ludouici de Bologninis, Zambeccarij verò tanquam vacantia per mortem dd. Horatij, & Valerij, quia contrarium ostendit contextus sententiarum, cùm in eis pronunciatum fuerit per obitum Io: Ludouici euenisse casum fideicommissi Io: Mariæ ad fauorem Valerij, & Horatij, & propterea, Hieronymum illius hæredem condemnandum esse ad consignandum fructus Zambecchariis tanquam Donatarijs dicti Valerij *Summario impresso num. 6.* & sic omnes egerunt ex eodem Iure purificato per mortem dicti Ioannis Ludouici; Cumque Zambeccarij ad controuersa bona aliud Ius non competeret, quam vigore donationis ipsis factæ per Valerium, vtique sicut Valerius illa petere non poterat nisi tanquam vacantia per obitum dicti Io: Ludouici, Ita pariter eodem modo illa petijsse censentur Zam-
5 beccarij illius Donatarij, qui non ex proprio, sed ex Iure Valerij Donantis ad dicta bona agere poterant ex congestis per *Rot. decis. 50. num. 6. par. 8. recen.*

Et hinc etiam tollitur, quod Zambecchariji integra bona petierint ad exclusionem Bartholomæi & Thaddei, Tùm quia petierunt omnia, & quæcunque bona hæreditaria ad eos spectantia ex persona Valerij *Summario Pupillorum sub num. primo*, & sic petitio intelligitur de portione Valerij, non autem de integris bonis, neque de portione aliorum, quod Iuri consonum est cum Zambeccha-
6 rijs plus Iuris competere non potuerit, quàm Valerio Donanti competeret *l. nemo plus ff. de reg. Iur. l. Emptor C. de hæred. act. Rot. decis. 117. num. 12. d. par. 8. recent. & in Romana Fideicommissi de Mutis 9 Martij 1651. coram me sub §. quia subsisteret*; Tum etiam quia parum refert libellus petitionis, dùm
7 sententiæ de sola medietate loquuntur, quæ illi difformes dici nequeunt, cùm minor pars de Iure contineatur in maiori petita *l. prima §. stipulanti.*

Obiectum autem, quod dd. sententiæ non emanauerint in tribus instantijs subsequentibus, quòdque primæ duæ latæ fuerint in petitorio, posteriores vero in possessorio cessat ex facto, cum ap-

pa-

pareant latæ vna post aliam in diuersis Instantijs, Præsertim illæ quatuor pro Actoribus pronunciatæ *dicto Summario impresso num. primo per tot. num. 9.*
8 Omnesque fuerunt latæ in possessorio, cum quælibet concedat Immissionem tangendo titulum ad solum effectum possessorij, & in omnem ca-
9 sum cum sentẽtia lata in petitorio de Iure habeat in ventre possessorium dicitur cõformis cum alijs in possessorio latis, vt post *Rotam in Romana Hæreditatis de Comitibus 27. Iunij 1576. coram fa. mem. Clemente Octauo apud Marchesf. de Commiss. par. 2. fol. 231. num. 3. responsum fuit in dicta decisione coram me §. Quoniam Sententiæ.*

Quo vero ad bona Bartholomæi corruit fundamentum decisionis, quod duæ tantum sententiæ adsint pro fideicommissarijs, altera scilicet Rotæ Bononiæ, & altera Rotæ nostræ, intermedia vero Altouiti sit contraria tanquam absoluens Palmerios, & Consortes à petitis per Bologninos, quoniam hodie aliæ tres sententiæ conformes super eodem fideicommisso latæ à Rota Bonon. Altouito, & Rota nostra exhibitæ fuerunt *Summario*
10 *Actorum num. 3.* quæ licet prodierint super alia medietate bonorum dicti fideicommissi, attamen suffragantur ad effectum, de quo agitur etiam respectu controuersæ medietatis eodem iure, & actione vniuersali petitæ ex iuribus, & auctoritatibus supra allegatis respectu fideicõmissi Io: Mariæ, quæ optimè applicantur fideicommisso Bartholomæi.

Nec officit dicta sententia in contrarium lata quia adhuc remanet numerus trium conformium, vt exposcit Commissio mihi directa, Imò adsunt quinque omnes insimul iungendo, vt fieri debet ex probatis; Præsertim dùm ipsamet Signatura hoc præcisè deinde canonizauit relaxando fructus controuersæ medietatis sub sequestro existẽtes *dicto Summ. num. 2.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA PECVNIARIA,
Veneris 22. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Statutum Laicorum confirmatum à Papa ex certa scientia, & in forma specifica, vel de eius mandato conditum, licet dicatur Papale, Clericos tamen non ligat, nisi de ipsis expressam mentionem faciat, vel Papa mandet seruari in omnibus, & quibuscunque curijs; Quia in eo præsumitur defectus voluntatis statuentium.

SVMMARIVM.

1 *Statutum illud euidenter est laicale, ex cuius proæmio apparet conditores fuisse laicos; Pœnam contrauenientium, decretum esse in laicam vtilitatem; Et executionem eius priuatiuè quo ad alios reseruatam esse Iudici laico.*
2 *Statutum Laicorum confirmatum à Papa ex certa scientia, & in forma specifica, vel de eius ordine conditum licèt dicatur Papale.*
3 *Attamen non ligat Clericos, nisi de illis expressam mentionem faciat, vel Papa mandet illud seruari in omnibus, & quibuscumque Curijs.*
4 *Statutum expressam Clericorum mentionem non faciens inuoluit defectum voluntatis statuentium Clericos obligandi, & num. 9.*
5 *Statutum carens verbis vniuersalibus aptis comprehendere Clericos, censetur noluisse illos includere Statutum habens verba*, quod seruetur inter Ciues, & incolas, in omnibus, & quibuscumque curijs, *includit etiam Clericos, ibidem.*
6 *Statuti confirmatio Apostolica etiam in forma specifica non supplet defectum voluntatis statuentium.*
7 *Confirmationis Apostolicæ natura est robur addere confirmato, non autem illud ad ea, quæ non includit extendere.*
8 *Statutum laicale continens verba*, Nessuna persona di qualunque stato, grado, ò preeminenza, *loquitur de subiectis Iurisdictioni statuentium, non autem de Clericis.*
9 *Statuta non facientia expressionem de Clericis illos non comprehendant ex defectu voluntatis statuentium.*
10 *Forensium appellatione in statutis laicorum veniunt etiam Clerici tamquam non subiecti Iurisdictioni statuentium.*
11 *In statuto correctorio exceptio extenditur ex identitate rationis.*
12 *Statutum est laicale si disponat de funeralibus quantum ad pompam, non quantum ad animam.*
13 *Confirmatio statuti non extenditur vltra personas ibi comprehensas.*
14 *Correlatiuorum natura est, quod prohibito vno prohibitum censeatur, & alterum.*

DECISIO DXLII.

Antiquum statutum Vrbis anni 1532. super nullitate constitutionis Dotis vltra summam ducatorum bis mille, de Carolenis fuisse conditum
1 à Laicis satis apertè conuincitur ex prohemialibus, ibi: *Reformationes, & Statuta, adhortationes, & præcepta S. D. N. Clementis Septimi Pont. Max. ex decreto, & deliberatione publici Consilij Populi Romani super Dotibus, &c. facta, & ordinata in præsentia* Reuerendissimi *D. &c. A. de Valle S. R. E. Presbyteri Cardinalis ad hoc per Suam Sanctitatem specialiter deputati per Magnificos Viros, &c. modernos Cameræ Almæ Vrbis Conseruatores, D. &c. Priorem Capitum* Regionum *dictæ Vrbis necnon infrascriptos tresdecim alios* Reformatores, *Regionum auctoritate dicti Consilij electos, &c.* Ex quo pœna contrauenientibus imposita pro medietate decreta fuit ad vtilitatem fabricæ Palatij Conseruatorum, ibi: *alla pena di ducento ducati d'oro, &c. d'applicare per la quarta parte all'Essecutore, per l'altra quarta parte all'Accusatore, e per lo resto alla fabrica del Palazzo delli Magnifici Signori Conseruatori, &c.* Et demum quia eius exequutio priuatiuè quo ad alios reseruata fuit Senatori Vrbis, ibi: (E per l'essecutione delle cose predette per il tempo d'auuenire siano obligati li Signori Conseruatori in principio di ciaschedun' anno elegere quattro Cittadini, li quali si chiamino difensori delli presenti statuti, e debbano vsare ogni diligenza, e sollecitudine appresso il Signore Senatore à cagione, che li detti statuti siano mantenuti illesi, e li Trasgressori di quelli siano castigati, e nientedimeno il detto Senatore possa ex officio procedere per via d'Inquisitione, di querele, ò d'accusa contro di essi trasgressori seruati i termini dello statuto de' Malefiej, &c.)

Vndè quamuis confirmatum à Papa, vel de eius mandato conditum, vt in eo enunciatur, non comprehendit promissionem dotis controuersæ factam à bo. me. Prospero Cardinale de Sancta Cruce anno 1563. tunc Sacræ Rotæ Auditore, & Episcopo Chisiuen. quidquid enim dictũ fuerit *in Romana Dotis 2. Febr. 1567. coram Robusterio relata à Card. Seraph. decis. 1170. num. 3.* Rota indubitanter hodie sequitur opinionem in prima decisione huius causæ comprobatam, quod licet sta-
2 tutum Laicorum à Papa confirmatum ex certa scientia

ſcientia, & in forma ſpecifica, vel de eius mandato conditum dicatur Papale, vt firmatur in dd. deciſionibus, & *in deciſ. 379. num. 3. & dec. 452. num. 1. par. 1. diuerſ. poſt aliam deciſionem Robuſterij in Portuen. Plani vlmi, & coram eod. Card. Seraph. dec. 794. numer. 20. & apud Card. Canal. dec. 583. num. 8.* Attamen non ligat Clericos, niſi de illis
3 expreſſam mentionem faciat, vel mandet ſeruari in omnibus, & quibuſcunque Curijs, vt reſpondendo ad deciſionem Robuſterij in Portuen. Plani Vlmi firmatum fuit *in Romana Relocationis domus 13. Martij 1595. coram Gipſio apud Pic. ad ſtatut. Vrb. dec. 38. num. 2. 3. & 4. in Romana* Relocationis *Caſalis 16. Martij 1615. coram Card. Sacrato, & in* Romana *Penſionis Prioratus 4. Februar. 1630. coram bo. me. Pirouano apud Fenzon. ad idem ſtatut. dec. 4. §. minus facit & §. ſeq. & dec. 69. §. quia Ius non eſt in eo, in* Romana *Liberationis à fideiuſſione 4. Martij eiuſdem anni 1630. coram bo. me. Merlino inter eius impreſſ. dec. 901. numer. 1. cum quatuor ſeqq. in Romana Donationis de Caſtellanis 23. Iunij 1631. coram bo. me. Coccino in rec. dec. 58. numer. 28. cum ſeqq. par. 6. vbi num. 34. cum ſeqq.* declarantur, & reſpondetur omnibus deciſionibus in contrarium allegatis in Romana *dotis 11. Februar. 1647. §. Addebant aliqui, & in* Romana *Domorum 15. Decembr. 1649. coram R. P. D. meo Meltio, §. nihil etiam facit & in Bonon. Hæreditatis 28. Iunij eiuſdem anni coram eodem bo. me. Bichio §. nihil refragante.*

Ratio enim concorditer adducta in omnibus præfatis deciſionibus in eo conſiſtit, quod non impugnatur ſtatutum ob defectum poteſtatis ex Apoſtolica confirmatione ſublatum, ſed ex quo vrget defectus voluntatis, quia niſi in ſtatuto fiat expreſſa mentio Clericorum, vel adſint verba
4 vniuerſalia apta illos includere, ideſt, quod ſeruetur inter Ciues, & Incolas in omnibus, & quibuſ-
5 cunq; Curijs ſtatuentes, non cēſentur eos voluiſſe cōprehendere vt cōprobāt omnes prædictæ deci-
6 ſiones, huiuſmodi autē voluntatis defectum Apoſtolica confirmatio quamuis in forma ſpecifica
7 non ſupplet, cum natura confirmationis ſit robur addere confirmato, non autem illud ad ea, quæ in confirmato non includuntur extendere, vt benè vltra dd. reſolutiones reſpondit Rot. *coram ſan. mem. Gregor. deciſ. 159. num. 4. in Spoletana Bonorum 12. Aprilis 1646. coram Eminentiſſimo D. Card. Corrado §. nec obſtat, quod d. conſtitutio, & in Rauennaten. hæreditatis 5. Iunij 1648. coram Eminentiſſimo D. Card. Otthobono §. Neque ſuffragatur confirmatio Apoſtolica inter eius impreſſ. dec. 149. num. 13.*

Nec ſuffragantur verba in eodem Statuto adiecta ibi: *che neſſuna perſona Romana di qualſiuoglia ſtato, e grado, ò preeminenza ſi ſia ardiſca &c.* quià
8 intelliguntur de ſubiectis Iuriſdictioni ſtatuentium, vt ſunt Conſeruatores Magiſtratum generantes, & ſimiles, non autem de Clericis non ſubiectis, quorum reſpectu, vt dictum eſt, deſiderat, vel expreſſa illorum mentio, vel quod ſeruetur in omnibus, & quibuſcunque Curijs.

Idque comprobant poſteriora ſtatuta ſuper eadem materia reformatoria dotium condita de anno 1567. tempore ſan. me. B. Pij V. & anno 1589. fel. rec. Sixti V. quæ vt comprehenderent Clericos non ſteterunt in talibus terminis ſupradictorum verborum, ſed de illis expreſſam mentionem fecerunt ibi: *ſtatuimo, & ordinamo, che neſſuna perſona Romana di qualunque ſtato, grado, e preeminenza ſi ſia etiamdio Chierico ardiſca &c.* vt patet apud *Conſtitutionem 39. ſan. me. B. Pij V.* illorum confirmatoriam *in Bullar. nouo tom. 2. fol. 171.* & apud *Conſtitut. 52. Sixti V. eodem tom. 2. fol. 429.* ſub rubrica moderatione delle doti in fine ibi: *ſi ordina ancora, che nelle ſopraſcritte prohibitioni, & pene ſiano compreſi Baroni, Cortegiani, ò foraſtieri, che apparenteranno con* Romani *tanto originarij, come Cittadini, & incoli di Roma ancorche ſiano Chierici &c.* In qua vlterius ſixtina conſtitutione enunciantur præcedentia ſtatuta, & à Clemente VII. confirmata non fuiſſe obſeruata; Inde enim con-
9 uincitur, quod quando ſtatuentes voluerunt comprehendere Clericos, eos ſpecialiter nominarunt, quando autem omiſerunt huiuſmodi ſpecialem nominationem, prout hic noluiſſe videntur illos comprehendere *vulg. arg. l. vnic. C. de caduc. tollen.* fortius attenta explicita comprehenſione Baronum Curialium, & forenſium adiecta tam in his vltimis, quam in alijs præcedentibus a B. Pio V. confirmatis, qui tamen in ſtatuto, de quo agitur anni 1532. expreſsè excipiuntur ibi: *vogliamo ancora, che dalli preſenti ſtatuti ſiano eſſenti Baroni, e Cortegiani che ſono Romani, e foraſtieri, quali poſſano coſtituir dote etiam contrahendo parentado con* Romani *in qualunque quantità vorranno &c.* dum enim noluerunt ligare forenſes, qui ligantur in alijs ſubſequentibus ſtatutis, eo magis cenſetur noluiſſe
10 includere, nec ligare Clericos, qui veniunt appellatione forenſium, tanquam non ſubiecti cum excipiantur Barones, multo magis cenſetur etiam exceptus promiſſor dotis controuerſæ tunc temporis Rotæ Auditor, & Epiſcopus, & ſic in maiori dignitate conſtitutus, in ſtatuto enim con-
11 trario exceptio extenditur ex identitate rationis. *Rip. in l. ſi conſtante num. 80. cum ſeqq. ff. ſolut. matrim. Alex. conſ. 130. ſub num. 8. circa med. lib. 4. Gomez. ſuper regul. de tacen. quæſt. 49. num. 2.*

Nec refert, quod ſtatutum diſponat etiam ſuper exequijs mortuorum, & in fine imponat pœnam excommunicationis reſeruata abſolutione
12 ſoli Pontifici, quia reſpectu funeralium diſponit tantum de ijs, quæ reſpiciunt pompam reſtringendo, & prohibendo inutiles expenſas, non autem ſalutem animæ: de illis enim Laici poſſunt ſtatuere, cum ex eis anima nullum conſequatur beneficium, ſiuè detrimentum, *vt nota. Felin. in cap. Eccleſia Sanctæ Mariæ num. 95. verſ. nemini tamen de conſtit.* quas, & alias refert *Carol. de Graſſ. de effect. Cleric. effect. 2. num. 468.* pœna autem excommunicationis non fuit adiecta à Laicis ſtatuentibus, ſed ab eis enunciata tanquam impoſi-
13 ta à Papa, quæ propterea non extenditur vltra perſonas in ſtatuto comprehenſas iuxtà naturam confirmationis, vt probant auctoritates ſupra allegatæ.

Minuſuè obſtat, quod prohibeat etiam receptionem dotium, & Notarij, ne rogentur, quia prohibet recipere quando datur à prohibitis, vt clare declarat ſupradicta exceptio Baronum Curialium, & forenſium, quibus permittit dare dotes vſque ad quamcunque ſummam, & Romanis illas recipere, hinc enim receptio in tantum dicitur prohibita, in quantum correſpectiuè eſt prohibita datio iuxtà naturam correlatiuorum ea-
14 dem reſponſione euitat prohibitio facta Notarijs, cum reſtringi debeat reſpectu perſonarum prohibitarum, non autem quoad non prohibitos.

Ex quibus DD. ſteterunt in deciſis coram me 18. Iunij 1655. reijciendo iterum exceptionem contra Inſtrumentum obiectam ex rationibus ibi

& ab

& ab informantibus allegatis, & prætensionem fructuum ad aliam particularem discussionem reseruando.

Vtraque &c.

VITERBIEN. SALVIANI.
Lunæ 25. Iunij 1657.
ARGVMENTVM.

Remissoria de nouo non est concedenda super ijsdem articulis post didicita testificata, neque etiam sub prætextu maioris specificationis articulorum, dum ista maior specificatio consistit in solo cortice verborum, & articuli in substantia eandem prorsus materiam continent; neque conceditur remissoria post rem iudicatam, commissa etiam causa restitutionis in integrum, nisi prius docto de causis dictæ restitutionis, & dato magno fumo veritatis materiæ articulatæ.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria de nouo non est concedenda super eadem materia super qua fuerunt in partibus Testes examinati post didicita eorum testificata, & publicationem processus.*

2 *Remissoria de nouo non conceditur super ijsdem articulis sub prætextu maioris specificationis, dum ista in solo cortice verborum consistit, & articuli in substantia prorsus eandem materiam continent.*

3 *Sententia per lapsum biennij non prorogatis fatalibus transit in iudicatum, dum interim nihil fuit actum in causa.*

4 *Remissoria post rem iudicatam non conceditur, etiam si esset commissa causa restitutionis in integrum, nisi prius doceatur de causis dictæ restitutionis, & detur magnus fumus veritatis materiæ articulatæ.*

DECISIO DXLIII.

AD effectum impediendi immissionem in Saluiano a Patre Paulo Arringo obtentam per duas sententias, alteram Iudicis de partibus, & alteram A. C. in possessionem quorundam Bonorum Equitis Papirij, & Lutij de Bussis ad effectum sibi satisfaciendi de fructibus census ad eius fauorem impositi anno 1609. pro parte Collitigantis existentis in possessionem eorundem Bonorum fuerunt producti plures articuli, & petita remissoria pro iustificatione, quod dd. Papirius, & Lutius, ac Lelius fratres de Bussis, & communes Debitores quousque vixerunt, semper steterunt in vniuersali communione omnium bonorum illaque semper pro indiuiso, & communiter possederunt, sed hodie proposito dubio Patre Paulo tantum informante responsum fuit non esse
1 dandam remissoriam, quia eadem materia in partibus fuit articulata, & desuper examinati Testes, qui nihil probarunt. Cumque fuerint didicita eorum dicta, & publicatus processus noua remissoria concedi non debet *cap. fraternitatis, vbi DD. de Testib. Clem. fin. eod. tit. Rota coram sa. me. Gregor. decis. 191. num. 3. coram Caual. decis. 163. nu. 4. in recent. decis. 41. num. 1. par. 7. in Pisauren. Iocalium 11. Martij 1650. coram R. P. D. meo Meltio §. secundus, & in Palentina decimarum 24. Ianuarij in fine & 23. Iunij 1656. §. articulata autem §. semperque subsistit coram me.* Maior autem distinctio,
2 & specificatio facta in nouis articulis cum consistat in solo cortice, & structura verborum non vrget, dum in substantia eandem prorsus materiam continent, vt respondetur in d. *Pisauren Iocalium §. neque obstare, & in d. Palentina Decimarum coram me in fine.*

Eo magis ex quo secunda sententia confirma-
3 toria primæ de partibus ob lapsum nedùm biennij, sed etiam quatriennij non prorogatis fatalibus transitum fecit in iudicatum, ex quo interim nil actum fuit in causa *cap. cum sit Romana extr. de appell. Clem. si appellationem eodem tit. Auth. ei qui C. de tempor. ad appellan.* Remissoria autem post
4 rem iudicatam non conceditur. *Caputaq. decis. 51. per tot. par. 3. Card. Seraph. decis. 1308. num. primo Card. Caual. decis. 208. num. 1. & decis. 281. num. 4. Rot. in rec. decis. 125. num. 10. part. 5. & in Bonon. pecuniaria 27. Iunij 1646. coram bo. me. Bichio §. primo quia*, & quatenus commissa esset causa restitutionis in integrum non concederetur nisi docto de causis dictæ restitutionis, vt subditur in d. *Bononien. Pecuniaria d. §. primo quia vers. Et licet, etiam*, & dato magno fumo veritatis materiæ articulatæ, *Rota d. decis. 125. numer. 36. part. 5. recent.*

Et ità vnica tantum &c.

PALENTINA DECIMARVM.
Mercurij 27. Iunij 1657.
ARGVMENTVM.

Sententia confirmatoria aliarum respectu vnius rei dicitur conformis, licet per caput separatum respectu alterius rei sit præcedentium reuocatoria. Immemorabilis per negatiuam coarctatam probatur; & quando dicatur sufficienter probata.

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ tres dicuntur conformes si secunda in omnibus confirmet primam, & tertia quoad partem confirmet vtramque.*

2 *Sententiæ in vna parte conformes quoad eam sunt exequendæ licet per caput separatum in alia re sint difformes, & vna plus contineat quam alia.*

3 *Capitulum potius, quam Beneficiati habet iuris assistentiam pro decimis vbi Parechiæ Diœcesis non sunt distinctæ, & illud habet consortium cum Episcopo.*

4 *Cura animarum penes eum existere dicitur, cuius nomine administratur.*

5 *Decimæ de iure debentur Episcopo, penes quem est cura animarum.*

6 *Beneficia, & aliæ Dignitates in Hispaniæ Regnis fundatæ sunt super Decimis.*

7 *Decimæ debentur Capitulo habenti consortium cum Episcopo, & consequenter Iuris assistentia, & num. 14.*

8 *Testes habentes personales exceptiones non probant immemorabilem.*

9 *Testium depositiones, vt probent immemorabilem continere debent negatiuam coarctatam.*

10 *Negatiuæ coarctatæ probatio quid continere debeat.*

11 *Præscriptio non currit Administratori, & socio contra absentem ignarum, & eius fidei acquiescentem.*

12 *Immemorabilis excluditur ex mala fide.*

13 *Immemorabilis excluditur si constet de initio.*

14 *Immemorabilis non potest vnquam iustificari, si constet de actu contrario & num 15.*

15 *Causa vniuersalis actus quæ alias attenditur in materia decimarum; non releuat vbi Iuris assistentia est in contrarium; & constat de bonorum contra distinctione.*

16 *Bona transeunt cum suo onere, & quæ non mutantur ex mutatione personæ.*

DECISIO DXLIV.

DEnegata remissoria Beneficiatis Ecclesiæ Oppidi de Osorno Palentinæ Diœcesis per duas decisio-

decisiones coram me editas 24. Ianuarij, & 23. Iunij 1656. dubium hodie proposui an constet de tribus conformibus, cui affirmatiuè Domini responderunt.

Prima enim sententia lata ab Ordinario Palentino condemnat Beneficiatos ad reponendum in horreo communi omnes decimas bonorum, quæ vocat annexa acquisitorum pro Capellanijs cum onere Missarum erectis ab annis 34. citra, & in futurum erigendis æqualiter repartiendas inter Capitulum Cathedralis pro tertia parte eosdem Beneficiatos pro alia tertia parte, & pro residuali tertia parte inter fabricam Ecclesiæ, & Dominum temporalem eiusdem Oppidi, decimas verò aliorum bonorum pro Capellanijs, & Anniuersarijs erectis ante dd. annos 34. ab immemorabili integraliter adiudicat ipsis Beneficiatis *Summ. Capituli num. 1*

Secunda verò per Metropolitanum lata in omnibus confirmat primam eodem *Summ.num.2.* sed tertia rotalis lata à R. P. D. meo Zarate præuia decisione 14. Maij 1655. respectu primæ partis concernentis decimas bonorum acquisitorum ab annis 34. citra vtramque simpliciter confirmat, respectu verò secundæ partis continentis decimas bonorum acquisitorum ante annos 34. per Capitulum separatum illas reuocat condemnando Beneficiatos ad reponendum etiam istas in eodem horreo communi pro communi commodo Capituli Beneficiatorum fabricæ, & Domini temporalis iuxtà modum in prima parte expressum.

Vndè quoad decimas bonorum acquisitorum
1 ab annis 34. adsunt sententiæ conformes, quia secunda confirmat primam, & tertia quoad illas confirmat vtramque, vt dixit *Rota decis. 647. nu. 1. par. 1. decis. 491. eodem nu. par. 5. & decis. 292. in princ. par. 6. recent. coram Duran. decis. 365. num. 3. & alijs allegatis in Cæsaraugustana Canonicatus 9. Iunij 1655. §. Verum præfatis*; nil refragante, quod sententia rotalis per Capitulum separatum præcedentes reuocet quoad decimas aliorum bonorum acquisitorum ante annos 34. quia cum hodiè petatur exequutio tantummodo respectu primæ partis continentis decimas bonorum acquisito-
2 rum ab annis 34. citra, satis est, quod eius respectu omnes tres sententiæ conueniant licet per Capitulum separatum in alia re sint difformes, & vna quid plus contineat, vt respondit *Rota post Cenc. de cens. decis. 188. num. 5. in Bonon. fideicommissi de Bologninis 4. Maij 1643. coram Reuerendissimo D. Compostellano §. neque mixtura cum seq. & in Romana restitutionis dotis 9. Iunij 1656. coram R. P. D. meo Priolo §. Quia cum hæc declaratio.*

Validitas autem in dubium non reuocatur, & Iustitia optime comprobatur ex decisione coram R. P. D. meo Zarate, cuius fundamenta non euertuntur ob assistentiam Iuris pro Beneficiatis allegatam ex quo exercent curam Animarum in toto Territorio de Osorno, siuè ob prætensam immemorabilem quasi possessionem per sex Testes deductam.

Iuris enim assistentia potius assistit Capitulo, quam prædictis Beneficiatis; Nàm in tota Dioe-
3 cesi Palentina nullæ adsunt Parochiæ distinctæ nullusque adest Curatus particularis, sed Episcopus Parochus vniuersalis, qui vni, vel pluribus ex Beneficiatis curã demandare solet cũ facultate illam administrãdi ad eius libitum, & nomine ipsi-
4 us Episcopi, vndè cura animarum existere dicitur penes eundem Episcopum, cuius nomine administratur, non autem penes Beneficiatos, qui alieno nomine eam administrant *Io. Andr. in cap. cum ignores sub num. 2. vers. sed contra de prabend. Lotter de re benef. lib. 1. quæst. 20. num. 130. Rota decis. 2. num. 2. de excess. Prælat. in nou. coram Card. Cavaler. decis. 615. num. 1. & in recent. decis. 255. num. 3. part. 1. allegatis in 1. decis. super remissoria*
5 *coram me §. quoad primum*, & propterea eidem Episcopo de Iure deberentur decimæ *cap. fin. vbi gloss. de Paroch. Rebuff. de decim. quæst. 7. numer. 9. Azor. Instit. moral. tom. 1. lib. 7. cap. 25. quæst. 9. vers. 3. quando non sunt distinctæ Monet. de decim cap. 7. quæst. 2. num. 10. Barbos. de offic. & potest. Episc. part. 3. alleg. 86. num. 37. & de Iur. Eccles. vniuers. lib. 3. cap. 26. §. 2. numer. 15. Rota in recent. decis. 520. num. 1. vers. sed vti vniuersalis Parochi par. 1. recent. & coram bo. me. Buratto decis. 64. numer. 2. cum alijs per Add. ad eundem decis. 402. num. 6.* cum-
6 que in Regnis Hispaniarum Ecclesiæ Cathedrales Dignitates, & alia Beneficia fundata sint super Decimis, vt notum esse firmauit *Rota coram san. memor. Gregor. decis. 429. numer. 6. quã etiam referunt Barbos. de Iur. Eccles. vniuers. d. cap. 26. d. §. 2. d. num. 15. vers. & in* Regnis Hispaniarum *& Add. ad Buratt. d. decis. 402. d. num. 6. consimili vers. & in Regnis Hispaniarum*, atque optimè comprobatur *in d. decis. R. P. D. mei Zarate §. ex*
7 *quibus vers. & omninò* Capitulum Cathedralis, de qua agitur super decimis controuersis consortium habet cum ipso Episcopo, & ab eo fomentum recipit, & per quandam consequentiam, in ijsdem decimis habet fundatam intentionem, vt tradunt *Rebuff. vbi supra d. quæst. 7. numer. 13. & Monet. pariter vbi supra d. cap. 7. d. quæst. 2. nu. 13. vers. Imò Capitulum, & respondit Rota in Oscen. Decimarum 21. Martij 1524. coram Rubeo, & coram bo. me. Coccino decis. 254. num. 4. vsque ad fin. cum alijs allegatis in d. dec. §. constat etenim.*

Nec subsistit quod Episcopus præcisè teneatur duos eligere pro exercitio d. curæ ex corpore eorundem Beneficiatorum; nam huiusmodi præcisam necessitatem excludit antiqua Cõstitutio Synodalis, dum in ea asseritur in suis Ecclesijs non adesse Beneficia deputata pro cura animarum, & Episcopo opus esse conducere Pastorem alienigenam, *vt respondetur in secunda decisione super remissoria §. nihilominus iterum Domini coram me.*

Prætensa verò immemorabilis quasi possessio non probatur à dictis Testibus, & ex sequentibus prorsus destruitur; Testes enim præterquam plu-
8 res exceptiones personales ab informantibus deductas, deponunt solum quod Beneficiati liberè locarunt bona, & decimas controuersas in horreo particulari reposuerunt, sed non coarctant
9 negatiuam, quod illæ nunquam communicatæ fuerint alijs interessatis, itaut aliter esse non possit quin ipsi scirent, potuerunt enim communicari, vel eas imputando in portionem suam pro alijs decimis horrei magni; vel in portionem fabricæ, vt optimè respondit *Rota coram Card. Canal. decis. 457. num. 3. comprobata in Hispalen. Decimarum 15. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Meltio §. Addendum est etiam in Beneuentana Decimarum 8. Martij 1649. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. §. Tum quia dd. Testes, & in Toletana Decimarum 28. Ianuarij 1650. coram eodem §. nec refert, quod moniales*, minusque deponunt,
10 quod Capitulum, & Canonici sciuerint has Decimas per Beneficiatos reponi in horreo particulari,

lari, idque passi fuerint, ipsorumque partem pecierint, & Beneficiati eam denegauerint, quodque huiusmodi denegationi acquieuerint, vt opus est in negatiuis exallegatis per *Rot. coram bo. me. Buratto decis. 572. num. 4. in fine, & num. 13. in Leodien. Decimarum 27. Ianuarij 1651. coram R. P. D. meo Meltio §. non obstat, quod hæc quasi possessio, & in Calaguritana Decimarū S. Ascen sij, & Dauastillo 17. Aprilis 1654. coram R. P. D. meo Zarate §. & insuper pro præscriptione.*

Destruitur verò siuè ex quo Beneficiati tan-
11 quam administratores, & socij non potuerunt præscribere contra Capitulum ignarum, absentem, & illorum fidei acquiescentem, vt post *Ias. in §. quadam num. 32. Instit. de act. & alias responsum fuit in decis. huius causæ coram eodem D. meo Zarate §. penult.* siuè ex prædicta Synodali Constitutione, quæ expresse disponit, quod respectu bonorum assignatorum pro Capellanijs, & Anniuersarijs ex tunc erectis ab annis 30. vel 40. & in futurum erigendis decimę reponerentur in horreo communi, respectu verò bonorum Capellaniarum, & Anniuersariorum erectorum ab immemorabili, & in quibus consuetudo immemorabilis vigebat, ea ieruetur *Summ. Capituli numer. 5.* Vnde cum hodie non agatur de Capellanijs erectis ab immemorabili, nec de bonis à d. tempore illis assignatis, ex quibus pariter nunquam decimæ Capitulo fuerint solutæ, sed de Capellanijs erectis ab anno 1614. & de bonis, quæ fauore ipsius Capituli decimabantur iuxtà confessionem eorumdemmet Beneficiatorum *d. Summ. capituli numer. 6.* vtique intrat prima pars dispositionis
12 Constitutionis Synodalis, & excluditur omnino prætensa immemorabilis, tàm ex mala fide resultante ex eadem Constitutione *cap. fin. de praescript. Card. Seraph. decis. 707. num. 7. Card. Caual. decis. 91. num. 10. Rota in recent. decis. 165. num. 17. par. 5. & in Calaguritana Decimarum de Ocon. prima Iulij 1654. coram me §. concordia autem vers. atque*
13 *ex illius retentione*, quam ex eo, quod constat de initio *Buratt. decis. 83. num. 6. Rot. in recent. decis. 542. num. 3. part. 4. & dec. 56. num. 16. par. 7.* &
14 etiam ex quo impossibilis est iustificatio, quod nunquam actum, vel auditum fuerit quidquam in contrarium, dum ab eadem Constitutione contrarium prorsus deciditur respectu istarum decimarum, vt dixit *Rot. coram san. me. Greg. decis. 51. num. 3. ibique Add. litera B. in recent. decis. 343. num. 7. par. 2. coram bo. me. Bichio §. tandem, vers. omnisque penitus cum alijs allegatis in decis. §. penult. vers. etiamque destruuntur, & in prima decis. super remissoria coram me §. fin.*

Refugium autem causę vniuersalis præter quod fauet Capitulo propter assistentiam Iuris, quam
15 habet ex consortio cum Episcopo, vt dictum est, non est applicabile, dum dicta Constitutio contradistinguendo bona ab antiquo à moderno tempore præscriptionem restringit ad causam particularem possessorum ab immemorabili, & per consequens inferri non valet ad Ius percipiendi decimas priuatiuè quoad Capitulum respectu aliorum bonorum in quibus qualitas immemorabilis præseruata in secunda parte Constitutionis non cadit, vt benè respondit *Rota coram bo. me. Merlino dec. 434. num. 15.*

Cumq; controuersia bona antequā anno 1614. assignarentur pro Capellanijs, & Anniuersarijs essent decimabilia, vt dictum est, fauore Capituli cum suo onere, & causa transiuerunt in Beneficiatos, quæ non mutatur per mutationem personarum, *cap. quoniam, vbi Abb. de offic. Deleg. Card. Caual. decis. 83. num. 7. Rota in recent. decis. 341. num. 1. par. 1. & in d. Hispalen. Decimarum 15. Februarij 1647. coram R. P. D. meo Meltio §. vltimo.*

Et ita vtraque &c.

PALENTINA DECIMARVM.

Mercurij 27. Iunij 1657.

ARGVMENTVM.

Consortium Capituli cum Episcopo inducit iuris assistentiam fauore Capituli super decimis, quæ sola ipsius possessionem reddit manutenibilem. Ex mutatione personæ possidentis non mutatur Ius super re possessa, sed hæc transit in successores cum suo onere, & causa.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio conceditur habenti pro se iuris assistentiam.*
2 *Capitulum habens consortium cum Episcopo, habet quoque iuris assistentiam super decimis.*
3 *Confessio Collitigantis suffragatur contra confitentem in iudicio manutentionis.*
4 *Bona transeunt in Successores cum suo onere, & causa, neque per mutationem personæ possidentis mutatur ius alter competens super bonis possessis.*
6 *In Remedio retinendæ ex possessione Actoris eiusdem ius metiri debemus, quod quis numquam variatur ex variatione personarum ad quas transit res huiusmodi iuri obnoxia.*

DECISIO DXLV.

CApitulo Palentino dandam esse manutētionem quoad tertiam partem Decimarum Bonorum,
1 de quibus agitur, fuit decisum, quia non solum ipsi assistit Iuris assistentia ex consortio, quod
2 habet cum Episcopo Parocho vniuersali in hac Diocœsi, quæ sola sufficit, vt sit manutenen. *cap. cum personæ circa fin. vers. cum de Iure de priuil. in 6. Garz. de Benefic. par. 9. cap. 2. num. 59. & seq. Ro-*
3 *ta decis. 583. num. 2. in fin. par. 3. recent.* sed etiam probat suam quasi possessionem illas percipiendi ex dd. bonis antequam applicata fuissent pro erectione Capellaniarum ex propria confessione Beneficiatorum Collitigantium eius *Summar. num. 2.* quæ optimè contra eos suffragatur in hoc Iudicio *Greg. dec. 200. n. 2. cum seq. & dec. 458.*
4 Neque ex mutatione personarum, quæ possederunt dicta Bona immutatum fuit Ius ipsius Capituli Actoris, quia ad istum effectum transiuerunt in successores cum suo onere, & causa, vt plenè fuit probatum in *decisione huius Causæ coram me edita hac eadem die super bono Iure,* vbi latè tollitur Immemorabilis per Beneficiatos prætensa, itaut quasi possessio acquisita contra Antecessores sit manutenibilis etiam contra Successores, vt in terminis fuit responsum in *Toletana Decimarum 5. Decembris 1653. coram R. P. D. meo Zarate sub*
5 *§. Primo*; In remedio enim retinendæ Ius metitur à Possessore, quod non mutatur ex variatione personarum iuxtà *decis. Guidop. 629.* quam Rota passim sequuta fuit, & signanter *coram Gregor. decis. 275. num. 2. coram Buratt. decis. 759. numer. 3. ibique Add. litera A. apud Pesth. de manut. decis. 47. num. 7. & in Asten. Pensionis 27. Iunij 1650. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. §. quasi possessio post med.*

Et ità vtraque, &c.

ASTORICEN. PAROCHIALIS DE RVBIANA.
Mercurij 4. Iulij 1657.

ARGVMENTVM.

Recurrens ad Iudices laicos pro impediendo effectu exequutorialium Rotalium, tenetur reficere omnes expensas per collitigantem factas occasione dictorum recursuum, siuè sint Iudiciales, siuè extraiudiciales, licet in Breue absolutionis ab eo obtentæ non adsit clausula *Refectis expensis*, dum adsit alia Clausula *sinè litis, & collitigantis præiudicio*, quæ alteri Clausulæ æquipollet, debent tamen expensæ esse veresimiles, pro quibus data verisimilitudine sufficiunt probationes, quæ haberi possunt; nec in hac materia admittitur exceptio aliorum recursuum similium per collitigantem factorum, nec compensatio expensarum, præsertim si sint illiquidæ, nec iustificatæ, & quænam dicantur expensæ verisimiles, vt veniant reficiendæ.

SVMMARIVM.

1 *Recurrens ad laicos tenetur reficere omnes expensas à Collitigante factas occasione recursuum, siuè Iudiciales sint, siuè extraiudiciales.*
2 *Expensarum refectio per Collitigantem peti non potest à recurrente ad Iudices laicos, dum in Breue absolutionis ab eo obtentæ à recursu non adest Clausula* Refectis expensis.
3 *Declara hoc non procedere si in Breue adsit Clausula* sinè litis, & Collitigantis præiudicio, *quæ æquipollet Clausulæ* refectis expensis.
4 *Clausula* sine litis, & collitigantis præiudicio *præseruat quodcunque interesse collitigantis, licet modicum, & æquipollet Clausulæ* refectis expensis.
5 *In materia expensarum attenditur id quod est verisimile.*
6 *Expensæ dum sunt verisimiles ad illarum iustificationem sufficiunt quæcunque probationes, quæ haberi possunt.*
7 *Beneficium controuersum, scilicet Parochialis, dum est sub sequestro illius cura spectat ad Æconomum, cui debetur congrua ex fructibus illius.*
8 *Recurrens ad laicos non potest de alijs similibus recursibus per collitigantem factis opponere, nec expensas compensare.*
9 *Compensatio non datur de liquido ad illiquidum.*

DECISIO DXLVI.

Michael Delgado pro impediendo effectu Exequutorialium Rotalium reuocationis attentatorum habuit recursum ad Iudices Laicos Regalis Audientiæ Ciuitatis Crunæ, Vndè Franciscus Romerus Collitigans pro remouendo hoc impedimento plures expensas passus fuit; Cumque Delgado deindè obtinuerit à S. D. N. Breue absolutionis, Romerus petebat refectionem expensarum, & ideò hodie dubitaui An, & ad quam summam taxandæ sint expensæ, & respectu primæ partis Domini nullam habuerunt difficulta-
1 tem, quia recurrens ad Laicos tenetur reficere omnes expensas à Collitigante factas occasione recursuum, siuè iudiciales sint, siuè extraiudiciales *cap. quoniam §. si quis verò, ibique gloss. verb. satisfactum de Immunit. Eccles. in 6. Archid. in cap. quanquam ad fin. verb. restituat de censur. in 6. Rot. in recent. decis. 744. num. 12. par. 8. recent. In Pampilonen. Electionis Canonicorum 11. Maij 1640. coram Reuerendissimo D. meo Decano, In Calaguritana Damnorum, & interesse 26. Iunij 1649. coram bon. mem. Bichio §. Hinc tenetur, & in Cal. gurritana Quarti Beneficij S. Ioannis de Molinar 3. Martij 1651. coram me §. Primo.*
2 Non obstat, quod non sit agendum de expensis, dum in Breue non adest clausula, *refectis expensis*, vt dixit *Rota in Pampilonen. Beneficij de Sos 28. Ianuarij 1577. coram Blanchetto apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 432. num. 1. & in Pampilonen. Parochialis 8. Februarij 1647. coram bon. mem. Peutingerio §. Non obstat etiam vers. quam refectionem Carolus.*
3 Quia quatenus hoc subsistat, cessat nihilominus hæc difficultas in casu nostro, ex quo adest Clausula *sine litis, & Collitigantis praiudicio*, quæ æquipollet dictæ Clausulæ *refectis expensis*, & præ-
4 seruat quodcunque Interesse Collitigantis, licet modicum, vt responsum fuit in dicta *Calaguritana 4. Beneficij S. Ioannis de Molinar coram me §. Nec refert*; Præsertim quia integra huiusmodi expensarum restitutio de Iure debetur, vt statuit *S. M. Bonifacius VIII. in d. cap. Quoniam d. §. si quis verò ibi; Nisi tam Iudicis &c. quàm parti, quæ turbata in prosequutione fuerit sui Iuris de iniuria, damnis, expensis, & interesse prius per eundem integrè fuerit satisfactum, nullatenus absoluatur*, & comprobant omnes supradictæ auctoritates.

Respectu verò secundæ partis Domini responderunt dd. expensas pro nunc esse taxandas in scutis 40. & b. 30. cum in hac quantitate hodie visæ fuerint verisimiles, & à Testibus, alijsque Iuribus
5 in Summario relatis comprobatæ; Nam in hac materia attenditur id, quod verisimile est; *Rota in dicta Calaguritana Damnorum, & Interesse coram*
6 *bon. mem. Bichio §. vlterius*, & data verisimilitudine sufficiunt quæcunque probationes, quæ haberi possunt, *Rota d. dec. 744. num. 14. par. 8. recent. & in dicta Calaguritana 4. Beneficij S. Io. de Molinar coram me in fine.*

Pro accessu hac de Causa per ipsum facto ad Ciuitatem Crunæ dictô loco de Rubiana distante à prædicta Ciuitate 40. Leucis, vt deponunt Testes *Summar. num. 5.* nempè pro expensis Equi, illiusque Cibarijs per quatuor dies accessus, & quatuor reditus (nam tempore intermedio, quo ibi stetit, poterat, & debuit d. Equum dimittere, & illum, vel alium deindè pro reditu conducere) ad rationem Iuliorum trium cum dimidio qualibet die, scilicet duorum pro Salario, & vnius cum dimidio pro Cibarijs scut. duo, & b. 80.

Pro salario famuli, cuius opera vsus fuit per dies 30. vt probant Testes *dicto Summario num. 2.* ad rationem Iuliorum 2. pro qualibet die scut. sex.

Pro victu tam ipsius Francisci, quam dicti eius famuli per eosdem 30. dies ad rationem Iul. 4. pro qualibet die scuta 12. Quamuis enim Franciscus in propria Domo minus impendisset pro eius victu, satis tamen notum est valdè maiores esse expensas, quæ fiunt in Itinere; Ideò verisimile, & probabile est, quod dietim præfatam quantitatem pro se, & famulo impenderit vltra id, quod Domi expendisset.

Pro mercede Notarij Rotalis Instrumenti subdelegationis Iudicis in partibus ad liquidandas dictas expensas scut. vnum, & b. 50.

Pro sportulis traditis d. Iudici subdelegato, & pro mercede eius Notarij iuxtà receptam *Summ. num. 6.* scuta vndecim.

Pro præsenti Positione, atque honorario Procuratoris pro Informatione tam in scriptis, quam vo-

voce scuta 7. quæ insimul calculatæ faciunt dicta scuta 30. & b. 30.

Reiectis tribus Partitis, nempè pro prætenso Salario Ministrorum Regiorum, & Procuratorum, cum Testes quoad hoc deponant de proprio Iudicio, ex quo à Consilio Regio nulla fuerit acta, sed simplex relatio Processus Iudicis Ecclesiastici per generalem Relatorem Regium, cui nihil soluitur,

7 Pro alio prætenso Salario substituti dimissi pro cura Parochialis controuersæ, quia cum esset sub sequestro, illius cura spectabat ad Æconomum, cui debetur congrua ex fructibus illius.

Et demum pro Processu de partibus, eiusque rubricatura, quia non constat de quantitate soluta.

Nec euitari potest restitutio supradictarum expensarum sub prætextu, quod etiam Franciscus

8 plures habuerit recursus ad Laicos; Tum quia in hac materia non admittitur similis exceptio, nec compensatio, vt dictum fuit in *Cæsaraugustana Cathedralitatis* 10. *Decembris* 1655. *coram bon. mem. Bichio*, §. *Gratis tandem*; Tum etiam quia non constat de talibus recursibus, nec expensæ per Michaelem, vt asseritur, factæ iustificatæ sunt, nec liquidæ, ad *Text. in l.fin.C.de compensat.*

Et ita vtraque &c.

COLONIEN. PECVNIARIA.

Mercurij 4. *Iulij* 1657.

ARGVMENTVM.

Sententia, nisi ab ea fuerit intra decem dies appellatum, transit in rem Iudicatam, nec aduersus eam datur restitutio in integrum, dum ex illius validitate, & Iustitia cessat læsio, quæ est vnicum fundamentum dictæ restitutionis, & ex quibus validitas comprobetur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia à qua intra decem dies non fuit appellatũ transit in rem Iudicatam.*

2 *Restitutio in integrum aduersus sententiam in iudicatum transactam non competit, dum ex illius validitate, & Iustitia excluditur læsio, quæ est vnicum fundamentum huiusmodi restitutionis.*

3 *Validitas sententiæ comprobatur ex reuolutione Actorum dum in eis concurrunt omnia requisita per* Decis. Caputaq. 260. par. 2.

4 *Apocha manu debitoris scripta, & subscripta, eiusque sigillo munita, contra ipsum facit plenam probationem.*

DECISIO DXLVII.

Responsum fuit constare de re iudicata, non autem de causis restitutionis in integrum, quia cum sententia Rotalis præuia personali citatione lata fuerit 3. Iulij 1654. *Summ. Informantis num.* 2.

1 pro parte Iacobi Marchen succumbentis infra decem dies, ab ea appellatum non fuerit, sed solũ post duos menses, & vltra, nempè 15. Septembris eiusdem anni præsentata commissio eodem *Summar. num.* 3. Præfata vtique sententia in rem iudicatam transiuit *cap. Quæ ad consultationem de re iudic. cap. concertationi de appell. in* 6. *Auth. hodie*

2 *C. eodem*, nec est locus in integrum restitutioni, cum ex eius validitate, & Iustitia cesset læsio, vnicum fundamentum huiusmodi restitutionis, vt dixit *Rota dec.* 1. *de restit. in integr. in nou. coram Card. Caual. decis.* 194. *n.* 2. *coram Bucatt. dec.* 323. *nu.* 2. *cum seqq. in Bonon. pecuniaria* 26. *Maij* 1645. *coram bon. me. Bichio* §. *vltimo cum alijs allegatis in Narnien. Iuris pascendi* 23. *Maij* 1653. *coram R. P. D. meo Verospio sub* §. 1.

3 Validitas namque ex actorum reuolutione cõprobatur, cum in eis concurrant omnia requisita per *vulg. dec. Caputaq.* 260. *p.* 2 iustitiã verò Iustificat decisio edita *coram R. P. D. meo Zarate* 26. *Maij* 1653. optimè firmans d. Iacobum Marchen teneri restituere hæredibus q. Ioannis Hermanni Reinfelden Daleros Imperiales 1875. (de quibus tantum hodie agitur suspensa inspectione Interesse) ex quo constat de tali eius debito per Apochã

4 suæ obligationis propria eius manu scriptam, & subscriptam proprioque Sigillo munitam, quæ propterea contra ipsum plenè facit probationem, vt præter auctoritates ibi allegatas respondit *Rota in Beneuentana Domus* 16. *Nouembris* 1648. §. *Creditum enim coram Eminentissimo D. Card. Otthobono inter eius impress. dec.* 156. *num.* 2

Et ità vnica tantum &c.

ASTORICEN. PAROCHIALIS DE RVBIANA.

Veneris 11. *Ianuarij* 1658.

ARGVMENTVM.

Ad euitandam Aggrauatoriam quis non dicitur satis paruisse reuocationi Attentatorum per dimissionem possessionis, & fructuum restitutionem, nisi etiam attentata passo omnes expensas, vsque ad obulum refecerit, si expensæ sint liquidatæ, & quatenus non sint liquidæ, non sufficit oblatio de illis reficiendis sequuta liquidatione cum deposito vnius Iulij, sed teneatur attentans, vel procurare illarum liquidationem, vel præfixionem termini Colliriganti ad liquidandum, sequestrum possessioni appositum pro reuocatione attentatorum non potest dici attentatum, tamquam appositum appellatione pendente cum à decreto reuocationis attentatorum regulariter non detur appellatio suspensiua, & quid si post appositionem sequestri superueniat Inhibitio Rotalis.

SVMMARIVM.

1 *In Iudicio Attentatorum integra expensarum restitutio fieri debet vsque ad obulum.*

2 *Amplia, vt non sufficiat oblatio de illis reficiendis sequuta liquidatione cum deposito vnius Iulij quatenus non sint liquidæ.*

3 *Attentans tenetur procurare liquidationem expensarum, vel præfixionem termini Colligitanti ad liquidandum.*

4 *Confessio est maior probatio, quæ dari possit contra confitentem.*

5 *Inhibitio regulariter respicit tantum futura, & non præterita.*

6 *Inhibitio non retrotrahitur ad præterita, sed conseruat Iura partium in eo statu, in quo reperiuntur de tempore illius præsentationis.*

7 *Fructus Beneficij, vbi adest sequestrum, & Æconomus ei, & non alijs consignari debent, nisi ex præciso Iudicis decreto, & mandato aliter fuerit ordinatum.*

8 *Appellatio suspensiua regulariter non datur à decreto reuocationis Attentatorum.*

DECISIO DXLVIII.

Licet Michael Delgadus parendo sententiæ declaratoriæ rotali contra eum promulgatæ pro reuocatione attentatorum renunciauerit, atque dimiserit possessionem Parochialis controuersæ, deinde captam à Francisco Romero colligitante, atque consegnauerit Æconomo omnes fructus ab ipso perceptos attamen cum non refecerit integraliter expensas; Ideò sub die 30. Aprilis anni præte-

præteriti dictum fuit non constare de sufficiēti pa-
1 ritione, sed dandam esse aggrauatoriam; quia in Iudicio attentatorum integra expensarum restitutio vsque ad obulum fieri debet, & quatenus
2 non sint liquidæ, non sufficit oblatio de illis reficien. sequuta liquidatione cum deposito vnius
3 Iulij, sed attentans tenetur, vel procurare illarum liquidationem, vel præfixionem termini Collitiganti ad liquidan ex allegatis in decisione.

Verum reproposita causa 5. Decembris præteriti Romerus iterum contendebat fructus non potuisse restitui Æconomo, siuè quia non constat de illius deputatione, siuè quia non apparet effectuata saltem de tempore, quo præsentata iam erat Inhibitio Rotalis, & sic quod fuerit nulla, & attentata ob appellationem ab ipso interpositam.

Legitimam tamen fuisse illorum restitutionem in manibus Æconomi causa bis reproposita denuo DD. existimarunt, & propterea responderunt in omnibus standum esse in decisis, constat enim de illius deputatione, & quidem antequam expedita, & præsentata fuerit Inhibitio rotalis; Nam sequestrum appositum fuit, & deputatus Æconomus à Iudice secundæ Instantiæ sub die 27. Septēbris 1650. vt in *Processu fol.* 839. & in hodierno *Summar. Delgadi num.* 9. Inhibitio autem rotalis expedita fuit 19. Nouemb. sequentis *Proc. fol.* 879. & præsentata Delgado 23. Februarij 1651. *Proc. fol.* 887. *& Summario Romeri num.* 2. Indeque ex facto cessat suppositum denegatæ appositionis sequestri, & deputationis Æconomi.

Effectuatio verò iustificata remanet non solum ex restitutione fructuum à Delgado facta in manibus illius, sed etiam ex mandato à Iudice secundæ Instantiæ relaxato contra Romerum, vt pareret dictæ deputationi, & sequestro *dicto Summario Delgadi num.* 10. & demum ex propria ipsius Romeri confessione, qui in partibus impugnando deputationem alterius Æconomi protestatus fuit 18. Martij 1655. illum non nominari, quia iam nominatum erat, & iam cęperat recuperare
4 fructus, *& dicto Summar. num.* 12. Maior probatio dari non potest contra confitentem, quam propria ipsius confessio *vulg. l. generaliter C. de non numer. pecun.*

Nec refert, quod huiusmodi effectuatio non probetur sequuta ante inhibitionem rotalem; Quia cum à Rota decretum fuerit, quod pro reuocatione attentatorum à Delgado commissorū omnia reponerentur in eo statu, in quo reperiebantur de tempore Inhibitionis rotalis *Proc. fol.* 110. censetur vtique demandatum, quod possessio remaneret sub sequestro, & fructus consignarentur Æconomo, prout erant, & consignari debebant
5 tempore, quo præsentata fuit Inhibitio, quæ regulariter respicit tantum futura, & non præterita *cap. si eo tempore, vbi Gemin. Franch. & alij de elect.*
6 *in* 6. nec retrotrahitur, sed conseruat Iura Partiū in eo statu in quo reperiuntur tempore ipsius præsentationis, vt tradit *Mandos de Inhibit. quæst.* 22. *num.* 4. *vers. contrariam, & sic negatiuam*, quem sequitur, *Peregr. consil* 91. *num.* 59. *lib.* 1. *Lancellott. de attent. in præfat. cap.* 20. *nu.* 12. *cum alijs per Rot. in Ianuen. Pecuniaria, seu Prætensorum attentatorum* 20. *Aprilis* 1640. *coram bo. me. Dunozetto*
7 *§. Non obstat altera*. Et per consequens sufficit effectuatio subsequuta, quia vbicunque adest sequestrum, & Æconomus ei, & non alijs consignari debent, nisi ex præciso Iudicis decreto, & mandato aliter fuerit ordinatum, vt allegatis concordantibus responsum fuit in *Auenionen. Attentatorum* 28. *Iunij* 1651. *§. Nam licet, &* 10. *Februarij* 1653. *§. vltimo coram R. P. D. meo Celso*.

Nec turbat, quod sequestrum sit attentatum, quia præterquod emanauit pro reuocatione alio-
8 rum attētatorum à Romero prius commissorum, à cuius reuocationis decreto regulariter non datur appellatio suspensiua, vt responsum fuit in *Anglonen. Territorij* 13. *Iunij* 1650. *coram R. P. D. meo Meltio §. E' conuerso attentata*; Hodie nō est querēdū de validitate sequestri, & deputationis Æconomi, cum sufficiat pro paritione, quod reponantur omnia in eo statu, in quo erant de tempore præsentatæ Inhibitionis rotalis, vt dictum est.

Et ita vtraque &c.

ROMANA DE MELLINIS.

Lunæ 14. *Ianuarij* 1658.

ARGVMENTVM:

Per suppressionē Religionis Authoritate Apostolica factam, quis dicitur solutus à vinculis ipsius religionis, & potest viuere in sæculo sub Iurisdictione ordinarij, hoc etiam procedit in translato de vna Religione ad aliam nam secuta legitima translatione ad secundam, & ibi emissa solemni Professione, non tenetur illa supressa ad primam Religionem reuerti, & quare, & quando translatio, de vna Religione ad aliam dicatur legitimè facta, & quæ requirantur.

SVMMARIVM.

1 *Monachus suppressa Religione in qua ipse militabat Auctoritate Apostolica remanet solutus à vinculis ipsius Religionis, & potest viuere in sæculo sub Iurisdictione Ordinarij.*

2 *Monachus legitimè translatus de vna Religione ad aliam, emissa ibi solemni Professione, si postea à secunda eijciatur, vel eadem supprimatur non indè primam denuò ingredi tenetur.*

3 *Monachus per legitimam translationem, & subsequentem Professionem in secūda Religione solemniter factam, remanet prorsus solutus ab obligatione erga primam.*

4 *Monachus post quam legitimè exiuit ab vna Religione, & nouam Professionem solemniter emisit in secunda, non tenetur prima illum amplius recipere, nec alere, si ad ipsam vellet redire.*

5 *Declara hoc tantum procedere, dummodo exitus non fuisset illegitimus, & Monachus redierit ante emissam professionem in secunda.*

6 *Papæ voluntas dum apparet de illius potestate dubitari non potest.*

7 *Monachi translatio de vna Religione ad aliam, dum fuit executioni demandata per eius receptionem in secunda Religione, susceptionem habitus, emissionem Professionis, & per continuatam permanēntiam in ea præsumptio stat pro illius validitate, & Iustitia.*

8 *Monachi trāslatio de vna Religione ad aliam dicitur legitima quatenus secunda Religio sit valida, & approbata, secus autem si de illius validitate, & approbatione dubitetur.*

9 *Religio præsumitur valida, & approbata, dum per spatium centum Annorum, & vltra pro Religione habita fuit, & inter alias Religiones connumerata.*

10 *Papa sufficit, quod in genere cogitauerit, ad effectum vt cessare dicatur eius Intentionis defectus.*

11 *Monachus ex dispositione* Sacr. Conc. Trid. sess. 14. cap. 14. de reform. *debet perpetuò manere in* *secun-*

secunda Religione, ad quam transfertur, durante ipsa Religione, & donec ipsa durat, non potest translatus de facto, & propria Aucthoritate exire.

12 *Secus verò dum Religio ad quam fuit trãslatus supprimitur, & ex facto Papæ eius Religiosi Iurisdictioni Ordinariorum locorum subijciuntur.*

13 *Religio dum à Papa supprimitur eiusque Religiosi etiam translati ab alia Religione Iurisdictioni Ordinariorum locorum subijciuntur, ipsi non tenentur redire ad primam Religionem.*

DECISIO DXLIX.

DVbium aliàs propositum 27. Aprilis 1657. An D. Ioannes Celsus Mellinus sit solutus a Religione, vel potius teneatur ad illam redire, hodie affirmatiue quoad primam partem negatiue verò quoad secundam resolutum fuit, quiâ cum
1 Religio Boni Iesus, in qua postremo militabat, Auctoritate Apostolica suppressa fuerit, solutus remansit à vinculis. Religionis, & in sæculo viuere potest sub Iurisdictione Ordinarij, vt tradit *Nauar. de Regular. commentar. 2. num. 34. Barthelom. à S. Faust. in Thesaur. Reliq. lib. 6. quæst. 249. & lib. 8. q. 56. Modern. donat. rer. regular tom. 1. par. 2. tract. 8. quæst. 48.*

Idque procedit etiàm in traslato de vna Reli-
2 gione ad aliam, nàm si legitime ad aliam Religionem translatus fuerit ibique solemnem Professionem emiserit, si postea ab hac secunda eijciatur, vel eadem supprimatur, non inde primam
3 denuò ingredi tenetur, quia per legitimam translationem, & subsequentem Professionem in secunda Religione solemniter factam extincta prorsus remansit eius obligatio erga primam, vt tradunt *Suarez de Relig, tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 5. sub num. 21. vers. Immo addo Sanchez super præcept. Decalog. lib. 6. cap. 7. num. 87. vers. Quare eo ipso Bordon. in eius tract. de Profess. Regul. cap. 2. q. 72. vers. Tertio certum est fol. 103. & vers. vndecimo fol. 109. Bonacc. oper. moral. tom. 1. tract. de Clausur. quæst. 2. punct. 9. §. 4. difficult. 1. num. 1. & 3. circa fin. fol. 718.* vbi optimè distinguit *Castropal. oper. moral. par. 3. tract. 16. disput. 3. punct. regular. tom. 1. tract. 1. cap. 1. num. 34. & tract. 3. cap. 1. num. 34. & tract. 3. cap. 1. sect. 1. num. 9. Barbos. collect. Doctor. in cap. licèt num. 28. de Regular. Bottiglin. de success. cap. 2. Theorem: 77. num. 14.*

Eodem prorsus modo, quo extincta remanet obligatio primæ Religionis erga ipsum, quia
4 postquam legitimè exiuit, & nouam professionem solemniter emisit in secunda non tenetur prima cum amplius recipere, nec alere si ad ip-
5 sam vellet redire, licèt secus esset si exitus fuisset illegitimus, & redierit ante emissam Professionem in secunda, vt notant *Siluest. in Summ. par. 2. verb. Religio il 4. quæst. 5. Sanch. in præcept. Decalog. d. cap. 7. num. 104. vers. Tandèm difficultas est Bonaccin. d. difficult. 1. num. 3. in fin. Pellizaz. d. cap. 5. sect. 3. num. 105. in princ. vers. si hæc contingant ante Professionem Donat. rer. Regular. tom. 1. par. 2. tract. 5. de transf. quæst. 5. num. 8. & 9. fol. 97. Bordon. rer. Regular tom. 1. resol. 29, num. 57. vers. peracta verò valida professione, & num. 60.*

Quæ indubitanter procedere dixerunt Domini in casu nostro, quo Pontifex in supresione faciendò expressam mentionem etiam de Profesis in alijs Religionibus & ad dictam Congregationem Boni Iesus traslatis nihilominus non præcepit illos ad primam Religionem redire debere, sed indistinctè omnes submisit Iurisdictioni ordinariorum locorum ibi -- *Nihilominus ex alijs ordinibus etiàm mendicantium Professos ad se transeuntes recipere consueuerit &c. ac Religiosos Congregationis suppressæ huiusmodi, qui in Congregationem Vota Regularia emiserunt quoad vixerint omnimodæ Iurisdictioni, & obedientiæ Ordinariorum locorum subijcimus Sum. Io. Celsi num.* 10. Huiusmodi enim supprimentis dispositio ponit rem in claris, om-
6 nemque tollit dubitandi occasionem, dum ex ea apertè apparet de illius voluntate, ac de potestate dubitari non potest, vt dixit *Rota in recent. dec. 292. num. 7. par. 6. recent.*

Exitum autem Io: Celsi à prima Religione fuisse legitimum in dubium reuocari non potest, dum factus fuit præuia expressa licentia tàm consultationis generalis d. Religionis *Sum. n. 1.* quam Sacræ Congregationis Episcoporum, & Regularium ter repetita *Sum. num. 2.* Cumque execu-
7 tioni demannata fuerit per eius receptionem in secunda susceptionem habitus, & emissionem nouæ professionis *eodem Sum. num. 3.* ipsiusque continuatam permanentiam vsque ad d. suppressionem, perperam vtique illius nullitas allegatur opponendo, quod fuerit sine causa, & ad laxiorem, cum attentis præfatis præsumptio stet pro illius validitate, & iustitia per ea, quæ dixit *Rota coram bo. me. Buratto decis. 842. num. 4. & coram Reuerendissimo D. Card. Otthobono decis. 154. num. 28.* cum concordantibus allegatis in *Vicen Parochialis 20. Iunij 1650. coram bo. me. Bichio §. Siquidem.*

Non obstat, quod præfata procedant quate-
8 nus Secunda Religio sit valida, & approbata, secùs verò si de illius validitate, & approbatione dubitetur vt in proposito deducitur ex verbis ipsiusmet suppressionis ibi: *Et quamuis de sui fundatione, & erectione huius Sanctæ Sedis Apostolica auctoritate legitimè facta per literas, & relationes nuper*
9 *exhibitas minime docuerit, &c.* Quia præter quod eius validitas, & approbatio conuincitur dum à Primordio eius erectionis vsque ad suppressionem spatio annorum centum, & vltra pro Religione habita fuit, & inter alias Religiones connumerata, vt refert *Barbos de Iur. Eccles. vniuers. lib. 1. cap. 41. num. 157.* accedentibus etiam, tàm literis Apostolicis Pauli V. & Iulij III. *d. Sum. num. 6. & 7.* quam licentiam Cardinalis Farnesij Maioris Pænitentiarij vigore facultatis, & mandati sibi, vt asseruit viuæ vocis oraculo à Papa attributi, ex eo solùm quod Pontifex dubitauit Religionem esse approbatam, & nihilhominus asseruit consuetam fuisse recipere translatos ex alijs Religionibus, & omnes submisit Iurisdictioni Ordinariorum locorum, nec præcepit quod illi ad
10 primam Religionem tenerentur redire; Inde cessat prorsus eius intentionis defectus, ad quem effectum etiam generica cogitatio sufficit *Felin. in cap. nonnulli num. 18. de rescript. Rota dec. 24. num. 9. part. 5. rec.*

Nec vrget dispositio *Sac. conc. Trid. sess. 14.*
11 *cap. 12. de reformat* quatenus disponit translatum debere perpetuo manere in secunda Religione ad quam transfertur; Intelligitur enim donec ipsa Religio duret, eaque durante vellet translatus de facto, & propria auctoritate exire, secus ve-
12 rò dum Religio supprimitur, & ex facto Papæ eius Religiosi etiam translati Ordinariorum locorum Iurisdictioni submittuntur, tunc enim
13 non tenentur ad primam redire ex alleg.

Et ita vtraque &c.

ARI-

ARIMINEN FRVCTVVM.

Mercurij 16. Ianuarij 1658.

ARGVMENTVM.

Emptor census nunquam potest agere pro restitutione sortis principalis, nec respectu illius dicitur Creditor Venditoris, & licet vbi fuit institutum iudicium concursus ob decoctionem debitoris possit Creditor census etiam sortem principalem repetere, hoc tamen dumtaxat procedit, vbi ipse Creditor in eodem iudicio comparet, & petit sibi assignari locum inter Creditores, & adiudicari tot bona debitoris, quod sufficiant tam pro fructibus, quàm pro sorte; secùs autem si non compareat, vel petat solum bona pro fructibus; Et licèt debitor Census in instrumento locationis eius bonorum mandauerit Conductori, vt cum affictibus successiuè decurrendis censum extingueret, inde tamen eo non extincto nulla actio dicitur quæsita Creditori Census pro repetione sortis principalis illius.

SVMMARIVM.

1 *Hæres dum adiuit hæreditatem cum Benef. leg. & Inuent. & Inuentarium confecit, inde dicitur cessare confusio Bonorum, & iurium defuncti, cum bonis, & iuribus Hæredis.*

2 *Heres cum benef. leg. & Inuent. non tenetur de proprio pro debitis hæreditarijs integra de bonis hæreditarijs reddita ratione.*

3 *Sors principalis Census est irrepetibilis iuxta constitutionem* San. me. Pij V. 79. Bul. Tom. 2.

4 *Creditor census respectu sortis principalis non dicitur Creditor Venditoris, cum pro illius restitutione agere non possit.*

5 *Creditor Census, facta disdicta per debitorem, & sequuta illius acceptatione potest intra annum etiam à debitore inuito sortem principalem repetere.*

6 *Creditor census potest petere etiam sortem principalem. dum fuit factum Iudicium concursus ob decoctionem debitoris.*

7 *Declara hoc tantum procedere si in iudicio concursus ipsemet Creditor compareat, & petat sibi locum assignari inter alios Creditores, & adiudicari tot bona, quod sufficiant tàm pro fructibus, quam pro sorte.*

8 *Secùs autem si vel non compareat, vel petat locum, & bona solum pro fructibus, tunc enim census non habetur pro extincto, nec est locus repetitioni sortis.*

9 *Census non censetur extinctus, nec fuit locus repetitioni sortis principalis ex solo iudicio concursus ob decoctionem debitoris facto, nisi creditor census compareat, & petat sibi assignari locum, & bona tàm pro fructibus, quàm pro sorte.*

10 *Creditor census, non potest agere ad restitutionem sortis, ex eo quod debitor illius in instrumento locationis suorum bonorum mandauerit Conductori vt ex fructibus successiuè decurrendis censum extingueret.*

DECISIO DL.

ROta concessit Portiæ Battaglinæ nouam audientiam super resolutis 7. *Iunij* 1655 *coram bo. mem. Bichio*, præcisè ordinando, quod strictè scriberetur an forma Statuti Ariminen sub Rubrica *quod omnia bona Mulierum extra Dotem posita sint obligata Creditori earum*, teneretur Capitaneus Laurentius eius Maritus ex fructibus bonorum, de quibus agitur extinguere census controuersos; Causa ter proposita, negatiuè DD. responderunt, & sic steterunt in decisis.

Loquitur enim d. municipalis dispositio de Creditoribus Mulierum, quorum fauore omnia bona illarum sint obligata: ideò duplici fundamento casui nostro non applicatur; Et primo quia pro censibus cõtrouersis non erant obligata bona Portiæ, sed solum bona hæreditaria Ludouici eius Patris, Et quamuis ipsa fuerit eius hæres, attamen quia hæreditatem adiuit cum beneficio
1 legis, & Inuentarij, Inuentariumq; confecit, inde cessat confusio bonorum, & iurium Defuncti cum bonis, & iuribus Portiæ hæredis, ac propte-
2 rea eius bona propria non sunt obligata pro debitis hæreditarijs integram de bonis illius reddendo rationem vt dixit *Rota coram bo. me. Coccino decis. 8. num. 4. & coram bo. me. Merlino decis. 72. sub. num. 3. & decis. 721. num. 1.*

Secundò quia sortes principales censuum sunt
3 irrepetibiles iuxta præscriptam formam constitutionis 79. *San. me. Pij V. in Bullar. tom. 2.* & sic
4 Domini censuum quoad eas non dicuntur creditores venditorum censuum, cum pro illarum restitutione agere non possint, *Card. Seraphin. dec. 890. num. 10. coram bo. me. Merlino decis. 463. nu. 6. & coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis. 180. num. 16.*

Non obstat, quod hoc non procedat facta dis-
5 dicta per Debitorem; & sequuta illius acceptatione per Creditorem, quo casu intra annum potest creditor etiam a debitore inuito sortẽ principalem repetere, vt disponit d. Piana Cõstitutio §. 11. Quoniam de huiusmodi disdicta in casu nostro
6 non constat, & quamuis replicetur æquipollere concursum ob decoctionem Debitoris, deinde factum ad instantiam Portiæ, fuit tamen animad-
7 uersum, quod tunc demum id procedit quando Dominus Census in iudicio concursus, & discussionis bonorum sui Debitoris, comparet petendo sibi assignari locum inter Creditores, & adiudicari tot bona, quæ sufficiant, tàm pro fructibus
8 quàm pro sorte, secùs autem si non compareat, vel petat locum, & bona solum pro fructibus, tunc enim censum non haberi pro extincto, nec esse locum repetitioni sortis secundum veriorem, & communiorem opinionem tradunt *franc. Milanen. decis. Sicul. 2. num. 16. & 17. lib. 2. Cenc. de Cens. quæst. 107. sub n. 29. vers. potest supradictis cum seqq. & quæst. 108. sub n. 14. vers. vel si quando Modern. Salgad. in Labyrinth. Credit. par. 1. cap. 22. nu. 45. & 45.*

In proposito autem solum adest sententia lata in Iudicio separationis moto à Portia contra creditores paternos, in quo isti non institerunt,
9 vt requiritur pro restitutione sortium principalium censuum, imo illud semper impugnauerunt, *hodierno Sum. Ludouici, & fratruum num. 1. & 2.* nec in d. sententia pro dd. sortibus aliqua bona eis adiudicata fuerunt, sed omnia ad fauorem Portiæ fuerunt relaxata, atque ideo nullo prorsus modo exinde pretendi potest fuisse factum locum ipsarum repetitioni, vt probatum est, & comprobauit *Rota in rec. decis. 6.. num. 3. par. 1*

Nec subsistit, quod saltèm debuerit extingui census scutorum 800. debitus Alexandro Gam-
10 balungo, ex quo Ludouicus in instrumento Locationis certorum bonorum mandauerat Conductori, vt illum extingueret cum affictibus successiuè decurrendis, quia non inde huiusmodi pactum actionem præbuit Creditori census pro repetitione sortis principalis illius, vt benè respondet

det *decis. bo. me. Bichij §. nec obstat*, *ex Roderic. de ann. reddit lib. 2. quæst. 13. num. 24. in fine Felician. de censib. lib. 1. cap. 7. num. 17. cum concordantibus allegatis in Ciuitatis Plebis Saluiani 1. Iulij 1617. §. extrema in fine coram eodem bo. me. Bichio.*
Et ità vtraque, &c.

MAIORICEN. CANONICATVS.

Mercurij 23. Ianuar. 1658.

ARGVMENTVM.

Causa commissa in Rota cum clausula, Parito literis Apostolicis arbitrio Rotæ, qualiter sit intelligendum tale arbitrium. Beneficium dicitur vacare ob nullitatem electionis. Testes vt dicantur probare consuetudinem, qualitèr deponere debeant.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ sunt exequendæ si sint iustificatæ.*
2 *Beneficium dicitur vacare ob inualiditatem electionis, & collationem inde factam.*
3 *Collatio facta in paritate votorum non est valida.*
4 *Votum Episcopi est ponderosius cæteris quia paritate præualet.*
5 *Testes non probant consuetudinem, si ingenuè fateãtur, nunquam euenisse talem casum.*
6 *Testes, vt probent consuetudinem debent deponere in casu præciso, de quo agitur.*
7 *Quod multo magis procedit stante diuersitate rationis in vtroque casu.*
8 *Consuetudo, cum sit stricti Iuris, attenditur tantum in casu, de quo agitur.*
9 *Consuetudo non extenditur de vno loco ad alium. Consuetudo vnius Ecclesiæ non extenditur ad aliam num. 9.*
10 *Testes deponentes de proprio ipsorum iudicio, & credulitate nullum gradum probationis faciunt.*
11 *Testes deponentes de proprio iudicio non probant quamuis affirment id pro certo tenere.*
12 *Verba vniuersalia generaliter sunt intelligenda.*
13 *In consuetudinis materia requiritur specialis, & indiuidua probatio eiusdem casus, nec admittitur probatio generalis.*
14 *In consuetudine probanda, quandò admittatur causa vniuersalis, & quando non.*
15 *Præscriptum dicitur tantum, quantum possessum.*
17 *Episcopus consideratus in Capitulo vti Prælatus, nullum habet votum decisiuum, consideratus vero vti Canonicus habet tantum vnum votum sicuti cæteri Canonici.*
18 *Consuetudo, vt valide dicatur introducta, requiritur actuum frequentia.*
19 *Quadragenaria possessio requiritur ad effectum vt adimatur ius Capitulo, & detur Episcopo, aut saltem decennalis & num. 20.*
21 *Consuetudo, vt dicatur iustificata, necesse est probatio plurium actuum effectuatorum, cum vnicus actus non sufficiat.*

DECISIO DLI.

CVM clausula, Parito literis arbitrio Rotæ, cōmissa mihi fuit causa appellationis interpositę à sententia rotali declarante literas Apostolicas Ioanni de Togores vti iustificatas esse exequendas & proposito hodie dubio responsum fuit non intrare arbitrium pro retardatione, quia literæ A-
1 postolicæ sunt exequendæ si probentur iustificatę vt in his terminis dictum fuit *in Sorana Beneficij 26. Iunij 1651. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono inter eius impressas decis. 272. num. 1. & 2. & in Viennen. Prioratus 22. Maij 1656. coram R. P. D. meo Verospio §. 1.*

Omissis enim alijs, quæ non reuocantur in du-
2 bium iustificata omninò iterum visa fuit narratiua vacationis ob inualiditatem electionis, & collationis factæ ad fauorem Didaci Desclapes in concursu Francisci Olezę, ex quo Franciscus electus fuerat à maiori parte, aut saltem à medietate; Didacus verò à medietate tantùm, aut à minori parte; Cum enim ex decem, & nouem votis decem fuerint ad fauorem Francisci, alia verò nouem pro Didaco Franciscus a maiori parte electus, & quatenus ex dd. decem deleri debeat votum Canonici Gabriellis Collectoris ob non ser-
3 uatam formam *cap. penult. §. fin. de elect. in 6.* vota remanent paria, atq; vterque electus a medietate, & sic collatio facta fauore Didaci in paritate votorũ est inualida (vt Ioannes Papæ narrauit) *cap. Cumana cap. in Genesi, & cap. Ecclesia vestra de elect. vbi Abb. num. 13. post med. vers. si autem omnia.*

Non obstat, quod inter vota Didaci adesset il-
4 lud Episcopi, quod ex consuetudine, tam huius Ecclesiæ, quam aliarum Regni Hispaniarum, qualificatum est, & ponderosiùs, cæterisque in paritate præualet.

Quia Testes ad hunc effectum examinati licet
5 specificent nonnullos alios actus electionis Officialium, & Ministrorum Capituli, omnes tamen vno ore ingenuè fatentur in Ecclesia maioricen. nunquam euenisse casum electionis Canonici in paritate votorum præter controuersum *Sum. nu 1.*
6 Ideò non concludunt consuetudinem, quę suffragetur, cum in indiuiduo casus, de quo agitur
7 probari debeat, præsertim concurrente diuersitate rationis de vno casu ad alium, vt optimè pluribus allegatis firmatur *in 2. Decis. huius causæ coram R. P. D. meo Meltio 25. Iunij predicti §. Deficiunt in proposito cum duob seqq.* quibus addi possunt
8 *decis. 799. n. 3. par. 1. diuers. & coram Card. Caual. decis. 172. num. 5. & decis. 205. num. 8.* Consuetudo enim tanquam stricti iuris attenditur solum in casu, in quo seruata fuit *l. quod non ratione ff. de legat. Nat. cons. 46. nu. 2. Soccin. Iun. cons. 101. num. 13. lib. 2. Card. Mantic. decis. 56 num. 7. & 8. Card. Seraph. decis. 326. num. 2.* Rota in *Messanen. Decanatus 27. Maij 1641. coram bo. me. Duno-*
9 *zetto §. nec releuant optiones*; Neque extenditur de loco ad locum (esto quod probaretur in alijs. Ecclesijs similem consuetudinem vigere) *Card. Seraph. decis. 1159. num. Rota in rec. decis. 214. n 20. part. 7.*

Et quamuis nonnulli ex dd. Testibus subdant ab eis habitum fuisse pro certo, & indubitato assertam consuetudinem huius Ecclesiæ procedere quoque in electionibus Canonicorum, attamen
11 cum id simplicitèr dicant de proprio ipsorum iudicio, & credulitate nullum gradum probatio-
11 nis faciunt etiam si affirment illud habere pro certo *Ias. in rubr. ff. de Iur. iuran. num. 2 Cæsar de Graff. 76. alias 7. nu. 2. de Testib. Burat. decis. 599. num. 12. Rota in recent. decis. 695. num. 2. par. 8.*

Nec releuat, quod per verba vniuersalia gene-
12 ralitèr deponant de actibus capitularibus, & propterea sub huiusmodi causa vniuersali omnes casus includantur.

Quia præter quod in materia consuetudinis
13 requiritur specialis, & indiuidua probatio eiusdem casus, nec admittitur generalis, vt dixit *Rota d. decis. 799. num. 3. par. 1. diuers. coram Card. Caual. d. decis. 172. num. 5. & in recent. decis. 422, num 13. part. 1.* Tunc demum causa attenditur
14 vniuersalis, quando desuper concurrit iuris assistentia,

stentia, secùs autem si ius non assistat, vel faueat alteri, tunc enim quasi possessio non extenditur de casu ad casum, & tantùm dicitur præscriptum
15 quantum possessum, vt notat *Abb. in cap. 1. sub num. 3. vers. dicitur enim de Religios. Domib. Grab. de præscript. conclus. 2. num. 22. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 11. num. 22. Posth. de manut. obseruat. 73. num. 178. Put. decis. 301. num. 1. lib. 2. in correct. Rota in recent. decis. 416. nu. 2. vers. quia cum Rectori part. 2. & coram bo. me. Coccino decis. 497. num. 1. & 2. cum alijs per Add. ad Greg. decis. 557. num. 12. vers. 2. non procedit*. Nec contradicit *decis. 809. bo. me. Burat.* Nam in suo casu Ius assi-
16 stebat Priori ob particularia statuta illius Ecclesiæ, in quibus clarissimè cauebatur, quod in quocunque negocio Capitulari si vota essent paria, prævalere deberent illa in quibus votauit Prior, vt habetur *sub num. 3. & per tot.* In proposito au-
17 tem non extantibus huiusmodi statutis in rebus pertinentibus ad Capitulum Episcopus tanquam Prælatus nullum habet votũ decisiuum, consideratus verò tanquam Canonicus de iure vnius dũtaxat vocis suffragium (prout quilibet ex Canonicis obtinet, vt latè probatur *in 1. decis. 27. Maij 1656. §. Præterea & in 2. §. etenim de iure*.

Indeque deficit etiam aliud requisitum pro in-
18 ducenda consuetudine necessarium, nempe frequentia actus cum temporis diurnitate, nam aut
19 requiritur quadragenaria, ex quo eius vigore adimitur Ius Capitulo, & datur Episcopo, vt firmatur in decisionibus, & tradunt *Garz. de benef. par. 5. cap. 4. num. 89. cum seqq. & Lotter. de re be-*
20 *nef. lib. 2. quæst. 21. num. 46.* Aut saltem decennalis, vt contendebant Informantes pro Didaco & dixit *Rota in Mediolanen. sustentationis libri 26. Ianuarij 1647. coram Reuerendissimo D. Terracinen. §. Cum statuto*; Certum est quod nec quadragenaria, nec decennalis iustificatur in specie casus cõtrouersi, dum Testes non deponunt de actu electionis Canonicorum in paritate votorum cum prælatione illius, cuius fauore Episcopus dedit suffragium, & tamen necessaria est iustificatio plurium actuum effectuatorum ad effectum inducendi consuetudinem, cum vnicus non sufficiat, vt dictum fuit *in Interamnen. mercedis 15. Maij 1645. coram bo. me. Peutingerio §. nec alia consuetudo, vers. neque exemplum*.

Et ita vtraque &c.

MANTVANA BONORVM.

Lunæ 28. Ianuarij 1658.

ARGVMENTVM.

Finita linea subinuestiti, licet feudum regularitèr deuoluat ad Dominum Immediatum primum inuestitum, non autem ad dominum mediatum, & directum, hoc tamen non procedit vel vbi subinuestitus causam non habet ab ipso primo Inuestito, vel vbi primus Inuestitus in Instrumento subinuestituræ liberauit bona ab omni onere feudali ad fauorem subinuestiti nullo iure sibi prorsus reseruato tunc enim deuolutio non spectat ad Dominum immediatum, sed ad Dominum mediatum, & directum; Huiusmodi autem liberatio bonorum facta à primo Inuestito non dicitur nulla ex defectu consensus Domini directi, vel vbi ex consuetudine loci bona feudalia sunt redacta ad instar allodialium, vel vbi in inuestitura a Domino directo concessa primo Inuestito fuit illi attributa specialis facultas alienandi, & in omnem casum huiusmodi nullitas allegari non potest nisi ab ipso Domino directo, ad cuius fauorem dicitur inducta.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio subfeudi regularitèr spectat ad immediatum primum Inuestitum, non autem ad Dominum directum.*

2 *Declara hoc tantum procedere vbi subfeudatarius ab ipso primo Inuestito feudum habet.*

3 *Deuolutio subfeudi non deuoluit ad Immediatum primum Inuestitum, sed ad Dominum directum, vbi subinfeudatus ab ipso Domino directo, non autem a primo Inuestito feudum habuit.*

4 *Deuolutio subfeudi remanet aperta ad fauorem Domini mediati, & directi, non autem primi Inuestiti, dũ iste in Instrumẽto subinuestitura liberauit bona ab omni iure feudali ad fauorem subinuestiti nullo iure sibi prorsus reseruato.*

5 *Bona feudalia in Territorio Mantuano redacta sunt ad instar allodialium.*

6 *Bona feudalia dum ex antiqua loci consuetudine sunt redacta, ad instar allodialium, durante Inuestitura sunt alienabilia.*

7 *Consensus Domini directi non est necessarius in alienatione feudi, vel vbi ex loci consuetudine feudalia sunt redacta ad instar allodialium, vel vbi in Inuestitura specialis alienandi facultas fuit attributa.*

8 *Alienatio feudi irrequisito Domino directo facta non dicitur nulla, vel dum bona sunt redacta ad instar allodialium, vel vbi facultas alienandi fuit in Inuestitura concessa.*

9 *Nullitas alienationis feudi ex defectu consensus Domini directi ab ipso dumtaxat allegari potest, & non ab alio ad cuius fauorem dicitur inducta.*

DECISIO DLII.

Vertente coram me lite super deuolutione Bonorum, de quibus agitur in loco dell' *Angelo* Bubulcarum 230. ob mortem Com. Vincentij Cassini vltimi Inuestiti sine filijs, & vlterioribus descendentibus inter Reuerendissimum D. Episcopum Mantuæ Dominum directum, & Dominã Comitissam Castrobariam illius Vxorem, & hæredem vniuersalem, vt constat *ex decis. editis 18. Maij 1654. & 28. Ianuarij 1656.* in quibus dictum fuit constare de bono iure Mensæ Episcopalis Serenissimus D. Dux Mantuæ vti habens causam a primo Inuestito anno 1332. de Terris positis in Insula Roueri modo Curia Podij nuncupata, in quibus continentur bona controuersa, prætendidit deuolutionem sibi suffragari, non autem Mensæ; Ideo obtenta speciali commissione admissionis ad causam constito de interesse, eoque admisso præuia alia decisione *coram me 25. Maij 1657.* dubitaui, cui suffragetur deuolutio, & fauorabilis pro Domino Episcopo fuit resolutio.

1 Licet enim regulariter deuolutiones subfeudorum spectent ad immediatum primum Inuestitũ, non autem ad Dominum directum ex dispositione *Textus in cap. Imperialem §. Illud quoque de prohibit. feud. alienat. per Friderich. Menoch. plures congerens consil. 338. num. 6. per tot.* cum alijs allegatis ab Informantibus.

2 Attamen præterquod id procedit vbi subfeudatarius ab ipso primo Inuestito sub feudum habuit, in quibus terminis loquitur *Text. in d. §. Illud quoque* ibi: *Et ad Dominum suum, à quo ipse tenebat, reuertatur*, & sequitur *Menoch. d. consil. 338. vbi sub num. 17.* ponit hæc verba ibi: *Imò magis osten-*

ostenditur Dominus immediatus, cum is fuerit, qui sub vassallo, vel sub emphyteuta concessit, quippe eius fidem, & personam, non autem alterius approba-
3 *uit*; Ideoque non videtur applicabile casui nostro, quo Com. Cassinus, per cuius obitum sine filijs, & descendentibus controuersa bona deuoluuntur non fuit subinfeudatus à primo Inuestito, vel eius Descendentibus, sed per viam renouationis dicta bona in feudum obtinuit ab ipso Episcopo Mantuano Domino directo.

Cum Marchio Maximilianus anno 1537. de controuersis Bonis subinfeudauerit Hieronymū
4 de Piperarijs,& deinde anno 1548.& anno 1551. ad eius ipsiusque hæredum fauorem ab omni Iure feudali illa prorsus exemerit, & liberauerit, nullo Iure sibi reseruato *Summar. D. Episcopi num.* 1. 2. *&* 3. non possunt vtique eiusdem Maximiliani Successores deuolutionem prætendere dictorum Bonorum, sed illa aperta remanet ad fauorem Mensæ Dominæ directæ, & mediatæ, vt distinguendo tradit *Andr. de Isern. in d. cap. Imperialem dicto* §. *Illud quoque sub num.*63. *in fine vers. sed hac lex*, quem sequuntur *Scrader. de feud. par.* 8. *cap.* 5. *sub num.* 25. *vers. Aut verò Vassallus cum seqq. Rosental. eod. tract. cap.* 11. *conclus.* 18. *in addit. sub litera C. vers. alias verò, & allegatis concordantibus Cyriac. controu.* 82. *num.* 4.

Nec subsistit, quod præfata liberatio fuerit nulla ob defectum consensus Episcopi.

Quia in vtroque Instrumēto liberationis reseruatus fuit cum clausula, *quatenus opus sit, & non*
5 *alias &c.* vt in præfato *Summario nu.* 3. cum autem in Statu Mantuano bona feudalia ex antiqua cō-
6 suetudine redacta sint ad instar allodialium, & sic durante Inuestitura sint alienabilia, vt firmatur in *prima Decisione coram me* §. *Quia omissis, & in secunda* §. *Demum non refert*, Atque vlterius in prima Inuestitura anni 1132. omnimoda feudi dispositio, & specialis alienandi facultas DD. de Gonzaghis attributa fuerit, vt deducitur in *Mātuana Feudi 29. Nouembris* 1655. *coram R.P.D. meo Verospio* §. *Feudum autem vers. Tum quia denique*;
7 Vtique his stantibus consensus Ecclesiæ Dominæ directæ non erat necessarius, vt contra *Specul.* tradunt *Salycet. in l. fin. num.* 2. *C. de Iur. Emphyt. Imol. in cap. potuit num.* 64. *vers. quid si tempore de locat. Ruin. consil.* 81. *num.* 6. *lib.*1. *Cephal. consil.*3. *num.* 123. *cum seq. Corbul. de Emphyt. tit. de caus. priuat. ob alien. irrequis. Domin. ampliat.* 2. *num.* 4. *vers. Verum tamen cauendum est, & nu.* 5. *cum seqq.*
8 cum alijs per *Cyriac. contr.*146. *nu.* 11. Ac proindè illius impetratio potuit omitti absq; incursu nullitatis, *Gabr. consil.*92. *num.* 7. *&* 8. *lib.* 1. *Rota decis.* 519. *sub num.* 3. *versic. Minus facit, quod fuit par.* 1. *diuers. Card. Seraph. decis.* 1027. *num.* 6. *&* 7. *Add. ad S. M. Gregor. dec.* 192. *sub num.* 3. *vers. si verò beneplacitum, & plenè Duran. decis.* 250.
9 *num.*16. *&* 17. Vltra quod nullitas ex huiusmodi defectu resultans tanquam inducta ad solum fauorem Ecclesiæ Dominæ directæ, ab ipsa dumtaxat allegari potest, & non ab alio, dum ab eadē Ecclesia nunquam declarata fuit *Soccin. Sen. consil.* 78. *num.*8. *lib.*4. *Surd. consil.*1. *num.* 84. *Cephal. cons.*3. *num.*122. *Rota decis.*133. *nu.*12. *& dec.*262. *num.*9. *par.*3. *diuers. & in Romana Saluiani* 18. *Martij coram bon. mem. Bichio* §. *Tum quia vtilius vers. Tum tertiò quia*.

Nec subsistit, quod dicta liberatio fuerit ab Episcopo impugnata, eiusque nullitas per Rotam declarata in præfatis decisionibus coram me; quia impugnatio, & respectiuè declaratio nullitatis non respiciunt liberationem factam à Maximiliano annis 1548.& 1551. sed aliam liberationem Piperario concessam anno 1555. per Episcopum Gonzagam ab alto Dominio Ecclesiæ, quæ ob defectum euidentis vtilitatis illius, immò ob eius ænormissimam læsionem tanquam notoriè nulla per *Rotam in dictis Decisionibus* refellitur, vt in *prima sub* §. *Nullitas autem, & in secunda* §. *Non obstat*; Quinimo liberationem Maximiliani pro valida, & alteram Ecclesiæ pro nulla habitas fuisse à Mensa Episcopali euidenter demonstrant successiuæ Inuestituræ ab Episcopis factæ, & per annos 70. & vltra effectuatæ, vt in ijsdem decisionibus comprobatur in *prima* §. *Quoniam, & in secunda* §. *Stante igitur*.

Quod verò D. Dux, eiusque Antecessores non obstante dicta liberatione Maximiliani possederint Terras in Contrata *Dorso dell' Inferno* nihil facit, dum istæ non comprehenduntur in præfata liberatione, quæ solum loquitur de bubulis 230. positis in loco *dell' Angelo*, de quibus hodie agitur.

Et ità vtraque &c.

CÆSARAVGVSTANA FVNDATIONIS Conuentus.

Lunæ 4. Februarij 1658.

ARGVMENTVM:

Conuentus noui Regularium vt validè fundentur requiritur Beneplacitum Apostolicum, & copulatiuè cum ipso consensus Ordinarij? Item consensus Parochi; Inhabitantium in loco, & denique alterius Conuentus vicini, in cuius præiudicium non potest permitti noua Conuentus erectio, & horum cuiuslibet requisitorum defectus sufficit pro inualidanda noui Conuentus Fundatione.

SVMMARIVM.

1 *Conuentus noui fundatio requirit Beneplacitum Apostolicum.*

2 *Conuentus noui fundatio cum Beneplacito Apostolico copulatiuè requirit licentiam Ordinarij.*

3 *Conuentus noui fundatio requirit consensum Incolarum loci.*

4 *Conuentus noui fundatio requirit consensum Parochi, intra cuius Parochiam Conuentus fundandus est.*
Conuentus noui fundatio requirit consensum aliorum Regularium possidentium Conuentus vicinos iam constructos.

5 *Conuentus noui fundatio non potest permitti in præiudicium aliorum Regularium habentium Conuentus etiam extra Ciuitatem constructos intra quatuor milliaria.*

6 *Conuentus noui fundatio est inualida si ipsi deficiat vel solum Beneplacitum Apostolicum, vel sola Ordinarij licentia, vel solus Incolarum, vel Parochi, vel Conuentuum vicinorum consensus.*

DECISIO DLIII.

HOdie in tertia Instantia rotali iterum dixerunt Domini non licuisse, neque licere Patribus Capuccinis Prouinciæ Aragoniæ nouum Conuentum erigere in oppido Cariñenæ, & fundationem iam inceptam non sustineri, quia desiderantur ferè omnia requisita necessaria pro illius validitate.

1 Deficit enim Beneplacitum Apostolicum requisitum ex *cap.* 1. *de excess. Prælat. in* 6. *innouato in Clem. cupientes* 3. *in princ. de pæn. & in cap. Vnico* §. *Confirmatos de Religios. Domib. pariter in* 6. Licentia

tia

2 tia Ordinarii Cæsaraugustani ex *Sac. Concilio Tridentino sess. 25. cap. 3. de Regular.* quam copulatiuè requiri cum beneplacito Apostolico ex declarationibus Sac. Congregationis Eminentissimorum DD. Cardinalium eiusdem Sacri Concilij Tridentini Interpretum, respondendo ad *dec. 745. par. 2. & decis. 115. num. 7. par. 5. recent.* dictum fuit in *Cracouien. Fundationis Monasterij 19. Aprilis 1649. coram R. P. D. meo Ceijo §. Primo cum tribus seqq. & in Toletana Manutentionis 7. Februarij 1656.*
3 *coram* R. P. D. *meo Meltio §. Non etiam* Consensus Incolarum, & loci habitantium, quem expoicit *Constitutio trigesima prima San. Mem. Gregorij XV. sub §. Tertio in fine* innouata per *Constitutionem vigesima quintam fel. rec. Urbani Octaui sub §. 2. Bullar. tom. 3. & 4.* Quinimo probatus fuit expr[illegible] totius Populi dissensus; Deficitque assensus tum
4 Parochi eiusdem Oppidi Cariñenæ, cui licet contradicere, & constructionem, noui Conuentus intra fines suæ Parochiæ impedire ob timorem futuri præiudicij ratione oblationum, aliarumq; obuentionum sibi debitarum ad notata *in cap. Dilectus 2. de Cappell. Monachor. & in cap. Pastoralis 9. de his, quæ fiunt à Prælatis sine consens. Capitul.*
5 Tum Patrum Minorum Sancti Francisci de obseruantia, qui intra spatium quatuor millarium à dicto Oppido, vt nuper iustificatum fuit alium Conuentum iam constructum possident, In quorum propterea præiudicium tanto certius permitti non debet alterius noui Conuentus constructio, vt disponitur in *dicta Gregoriana Constitutione d. §. 3.*
6 Hi itaque defectus, quorum quilibet etiam solus sufficeret pro dictæ fundationis inualiditate *ad Text. in l. si is, qui ducenta §. 1 tum ff. de reb. dub.* cumulatissimè comprobantur in decisionibus emanatis in alijs Initatijs 18. *Maij 1647. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & 12. Nouembris præteriti coram R. P. D. meo Meltio*, neque a Patribus Capuccinis amplius reuocentur in dubium, ac firmant Iustitiam sententiæ rotalis.

Et ideo pro illius confirmatione responsum fuit, vnica tantum &c.

MELEVITANA DONATIONIS.

Veneris 8. Februarij 16[.]8.

ARGVMENTVM.

Ad executionem sententiarum deueniri non potest, antequam Conditiones in ijsdem appositæ fuerint impleræ onus liquidandi legitimam spectat ad illius debitorem agentem pro immissione contra reum possidentem cui suffragatur præsumptio, quod bona ab eo possessa æquent dumtaxat Creditum legitimæ. Melioramenta dum fuerunt probata in genere, nec fuit prefixus terminus ad liquidandum in specie competit melioranti eiusque Successori retentio, ad cuius fauorem etiam fructus meliorameutorum sunt deducendi tanquam proprij ipsius, nec tenetur illos imputare cum primo credito.

SVMMARIVM.

1 *Clausula* sine præiudicio mandati de manutenendo, & trium conformium *in rescripto commissionis apposita, regulariter reseruat Iurisdictionem Iudicis à quovsque ad perfectam legitimam executionem.*
2 *Sententia prius non est exequenda quam impleantur conditiones in illa appositæ.*
3 *Legitima est liquidanda per debitorem agentem pro Immissione, quando Creditor illius est reus, & possessor.*
4 *Creditor pro legitima, quando possidet, & conuenitur à debitore, habet præsumptionem pro se, quod res ab eo possessa legitimæ creditum æquet.*
5 *Melioramenta quando fuerunt probata in genere, nec fuit præfixus terminus ad liquidandum in specie, competit melioranti, eiusque Successori retentio.*
6 *Possessor bonæ fidei fructus suos facit ante motam litem perceptos, nec tenetur illos cum credito legitimæ, nec cum melioramentis compensare.*
7 *Legitima debetur liberè filio vna cum fructibus à die obitus Patris.*
8 *Fructus melioramentorum sunt proprij meliorantis, & stante eius bona fide non sunt imputandi in eius primo credito.*

DECISIO DLIV.

IVxtà decisiones coram me emanatas 12. Decembris 1653. & 14. Maij 1657. de ordine Rotæ causa expedita tam per Cedulam confirmando duas sententias conformes in partibus præcedenter latas, & reuocando contrariam, quam per Decretum concedendo mandatum de manutenendo Io: Vincentio Galeæ marito Agatucciæ, & Patri, ac vsufructuario respectiuè bonorum ad communes filios spectantium, cum Signatura appellationi per Io: Antonium Perdicomatum collitigantem
1 interpositæ rescripserit cum clausula *sine præiudicio mandati de manutenendo, & trium conformium*, quæ regulariter præseruat Iurisdictionem Iudicis à quo vsque ad perfectam legitimam exequutionem ex allegatis in *Romana Palatij 4. Maij 1648. coram me §. penultimo*; Ideò Io: Vincentius petebat mandatum pro restitutione fructuum, quod Domini censuerunt non esse relaxandum, quia cum dictæ duæ primæ sententiæ, quæ in vltima rotali confirmatæ fuerunt, & quarum vigore Io: Vincentio, & filijs Immissio, ac successiuè manutentio concessa fuit, explicitam habeant conditionē detrahendi prius legitimam, & reficiendi melio-
2 ramenta *Summar. Perdicomati num. 5. 6. & 7.* non purificata huiusmodi conditione relaxari non potest mandatum pro fructibus à Io: Vincentio prætensis pro implemento exequutionis illarum, vt in his terminis tradunt *Surd. cons. 186. num. 10. cum duobus seqq. & consil. 410. num. 55. & 56. Peregrin. de fideicomm. par. 1. fol. 1089. num. 1. in Bonon. Fideicommissi de Bologninis 15. Martij 1641. coram bon: mem: Merlino inter eius impressas decis. 859. num. 3. & in Ferrarien. Supplementi legitimæ 28. Iunij §. Non obstat mandatum, & 1. Decembris 1645. §. 1. coram bon. mem. Dunozetto.*

Non obstat, quod nec legitima, nec meliora-
3 menta sint liquida; Respectu enim legitimæ onus illam liquidandi spectat ad Debitorem agentem quando (prout hic) Creditor est Reus, & Posses-
4 sor, cum habeat præsumptionem pro se, quod res ab ipso possessa legitimæ Creditum æquet, vt distinguendo probatum fuit in *Perusina Bonorum 30. Maij §. Pro intelligentia enim, & in Perusina Fideicommissi de Rodulphis 14. Iunij 1652. §. Quoniam alienationes, vers. quarto quod fenili coram me.*
5 Quo vero ad melioramenta cum fuerint probata in genere *dicto Summario num. 4.* & non fuerit præfixus terminus ad ea liquidandum in specie competit melioranti, eiusque successori retentio, *Rota decis. 112. num. 3. vers. Quo verò par. 2. diuers. coram bon. me. Merlino decis. 363. num. 6. & 7. & in Bononien. Fideicommissi de Vizzanis 7. Iunij*

 1647.

ostenditur Dominus immediatus, cum is fuerit, qui sub vassallo, vel sub emphyteuta concessit, quippe eius fidem, & personam, non autem alterius approba-
3 *uit;* Ideoque non videtur applicabile casui nostro, quo Com. Cassinus, per cuius obitum sine filijs, & descendentibus controuersa bona deuoluuntur non fuit subinfeudatus à primo Inuestito, vel eius Descendentibus, sed per viam renouationis dicta bona in feudum obtinut ab ipso Episcopo Mantuano Domino directo.

Cum Marchio Maximilianus anno 1537. de controuersis Bonis subinfeudauerit Hieronymū
4 de Piperarijs,& deinde anno 1548.& anno 1551. ad eius ipsiusque hæredum fauorem ab omni Iure feudali illa prorsus exemerit, & liberauerit, nullo Iure sibi reseruato *Summar. D. Episcopi num. 1. 2. & 3.* non possunt vtique eiusdem Maximiliani Successores deuolutionem prætendere dictorum Bonorum, sed illa aperta remanet ad fauorem Mensæ Dominæ directæ, & mediatæ, vt distinguendo tradit *Andr. de Isern. in d. cap. Imperialem dicto §. Illud quoque sub num.63. in fine vers. sed hac lex,* quem sequuntur *Scrader. de feud. par. 8. cap. 5. sub num. 25. vers. Aut verò Vassallus cum seqq. Rosental. eod. tract. cap. 11. conclus. 18. in addit. sub litera C. vers. alias verò, & allegatis concordantibus Cyriac. controu. 82. num. 4.*

Nec subsistit, quod præfata liberatio fuerit nulla ob defectum consensus Episcopi.

Quia in vtroque Instrumēto liberationis reseruatus fuit cum clausula, *quatenus opus sit, & non*
5 *alias &c.* vt in præfato *Summario nu. 3.* cum autem in Statu Mantuano bona feudalia ex antiqua cō-
6 suetudine redacta sint ad instar allodialium, & sic durante Inuestitura sint alienabilia, vt firmatur in *prima Decisione coram me §. Quia omissis, & in secunda §. Demum non refert,* Atque vlterius in prima Inuestitura anni 1132. omnimoda feudi dispositio, & specialis alienandi facultas DD. de Gonzaghis attributa fuerit, vt deducitur in *Mātuana Feudi 29. Nouembris 1655. coram R.P.D.meo Verospio §. Feudum autem vers. Tum quia denique;*
7 Vtique his stantibus consensus Ecclesiæ Dominæ directæ non erat necessarius, vt contra *Specul.* tradunt *Salycet. in l. fin. num. 2. C. de Iur. Emphyt. Imol. in cap. potuit num. 64. vers. quid si tempore de locat. Ruin. consil. 81. num. 6. lib. 1. Cephal. consil. 3. num. 123. cum seq. Corbul. de Emphyt. tit. de caus. priuat. ob alien. irrequis. Domin. ampliat. 2. num. 4. vers. Verum tamen cauendum est, & nu. 5. cum seqq.*
8 cum alijs per *Cyriac.contr.146.nu. 11.* Ac proindè illius impetratio potuit omitti absq; incursu nullitatis, *Gabr. consil. 92. num. 7. & 8. lib. 1. Rota decis. 519. sub num. 3. versic. Minus facit, quod fuit par. 1. diuers. Card. Seraph. decis. 1027. num. 6. & 7. Add. ad S. M. Gregor. dec. 192. sub num. 3. vers. si verò beneplacitum, & plenè Duran. decis. 250.*
9 *num. 16. & 17.* Vltra quod nullitas ex huiusmodi defectu resultans tanquam inducta ad solum fauorem Ecclesiæ Dominæ directæ, ab ipsa dumtaxat allegari potest, & non ab alio, dum ab eadē Ecclesia nunquam declarata fuit *Soccin. Sen. consil. 78. num. 8. lib. 4. Surd. consil. 1. num. 84. Cephal. cons. 3. num. 122. Rota decis. 133. nu. 12. & dec. 262. num. 9. par. 3. diuers. & in Romana Saluiani 18. Martij coram bon. mem. Bichio §. Tum quia vtilius vers. Tum tertiò quia.*

Nec subsistit, quod dicta liberatio fuerit ab Episcopo impugnata, eiusque nullitas per Rotam declarata in præfatis decisionibus coram me; quia impugnatio, & respectiuè declaratio nullitatis non respiciunt liberationem factam à Maximiliano annis 1548.& 1551. sed aliam liberationem Piperario concessam anno 1555. per Episcopum Gonzagam ab alto Dominio Ecclesiæ, quæ ob defectum euidentis vtilitatis illius, immò ob eius ænormissimam læsionem tanquam notoriè nulla per *Rotam in dictis Decisionibus* refellitur, vt in *prima sub §. Nullitas autem, & in secunda §. Non obstat;* Quinimo liberationem Maximiliani pro valida, & alteram Ecclesiæ pro nulla habitas fuisse à Mensa Episcopali euidenter demonstrant successiuæ Inuestituræ ab Episcopis factæ, & per annos 70. & vltra effectuatæ, vt in iisdem decisionibus comprobatur in *prima §. Quoniam, & in secunda § Stante igitur.*

Quod verò D. Dux, eiusque Antecessores non obstante dicta liberatione Maximiliani possederint Terras in Contrata *Dorso dell' Inferno* nihil facit, dum istæ non comprehenduntur in præfata liberatione, quæ solum loquitur de bubulis 230. positis in loco *dell' Angelo*, de quibus hodie agitur.

Et ità vtraque &c.

CÆSARAVGVSTANA FVNDATIONIS Conuentus.

Lunæ 4. Februarij 1658.

ARGVMENTVM:

Conuentus noui Regularium vt validè fundentur requiritur Beneplacitum Apostolicum, & copulatiuè cum ipso consensus Ordinarij? Item consensus Parochi; Inhabitantium in loco, & denique alterius Conuentus vicini, in cuius præiudicium non potest permitti noua Conuentus erectio; & horum cuiuslibet requisitorum defectus sufficit pro inualidanda noui Conuentus Fundatione.

SVMMARIVM.

1 *Conuentus noui fundatio requirit Beneplacitum Apostolicum.*
2 *Conuentus noui fundatio cum Beneplacito Apostolico copulatiuè requirit licentiam Ordinarij.*
3 *Conuentus noui fundatio requirit consensum Incolarum loci.*
4 *Conuentus noui fundatio requirit consensum Parochi, intra cuius Parochiam Conuentus fundandus est.*
Conuentus noui fundatio requirit consensum aliorum Regularium possidentium Conuentus vicinos iam constructos.
5 *Conuentus noui fundatio non potest permitti in præiudicium aliorum Regularium habentium Conuentus etiam extra Ciuitatem constructos intra quatuor milliaria.*
6 *Conuentus noui fundatio est inualida si ipsi deficiat vel solum Beneplacitum Apostolicum, vel sola Ordinarij licentia, vel solus Incolarum, vel Parochi, vel Conuentuum vicinorum consensus.*

DECISIO DLIII.

HOdie in tertia Instantia rotali iterum dixerunt Domini non licuisse, neque licere Patribus Capuccinis Prouinciæ Aragoniæ nouum Conuentum erigere in oppido Cariñenæ, & fundationem iam inceptam non sustineri, quia desiderantur ferè omnia requisita necessaria pro illius validitate.

1 Deficit enim Beneplacitum Apostolicum requisitum ex *cap. 1. de excess. Prælat. in 6. innouato in Clem. cupientes 3. in princ. de pæn. & in cap. Vnico §. Confirmatos de Religios. Domib. pariter in 6.* Licentia

2 tia Ordinari Cæsaraugustani ex *Sac. Concilio Tridentino sess. 25. cap. 3. de Regular.* quam copulatiuè requiri cum beneplacito Apostolico ex declarationibus Sac. Congregationis Eminentissimorum DD. Cardinalium eiusdem Sacri Concilij Tridentini Interpretum, respondendo ad *dec.745. par. 2. & decis. 115. num. 7. par. 5. recent.* dictum fuit in *Cracouien. Fundationis Monasterij 19. Aprilis 1649. coram R. P. D. meo Celso §. Primo cum tribus seqq. & in Toletana Manutentionis 7. Februarij 1656.*
3 *coram* R. *P. D. meo Meltio §. Non etiam* Consensus Incolarum, & loci habitantium, quem exposcit *Constitutio trigesima prima San. Mem. Gregorij XV. sub §. Tertio in fine* innouata per *Constitutionem vigesima quintam fel. rec. Vrbani Octaui sub §. 2. Bullar. tom. 3. & 4.* Quinimò probatus fuit expressus to-
4 tius Populi dissensus; Deficitque assensus tum Parochi eiusdem Oppidi Catiñenæ, cui licet contradicere, & constructionem, noui Conuentus intra fines suæ Parochiæ impedire ob timorem futuri præiudicij ratione oblationum, aliarumq; obuentionum sibi debitarum ad notata *in cap. Dilectus 2. de Cappell. Monachor. & in cap. Pastoralis 9. de his, quæ fiunt à Prælatis sine consens. Capitul.*
5 Tum Patrum Minorum Sancti Francisci de obseruantia, qui intra spatium quatuor millarium à dicto Oppido, vt nuper iustificatum fuit alium Conuentum iam constructum possident, In quorum propterea præiudicium tantò certius permitti non debet alterius noui Conuentus constructio, vt disponitur in *dicta Gregoriana Constitutione d. §. 3.*
6 Hi itaque defectus, quorum quilibet etiam solus sufficeret pro dictæ fundationis inualiditate *ad Text. in l. si is, qui ducenta §. Vtrum ff. de reb. dub.* cùlatissimè comprobentur in decisionibus emanatis in alijs Instãtijs *18. Maij 1647. coram R. P. D. meo Beuilaqua, & 12. Nouembris præteriti coram R. P. D. meo Meltio*, neque à Patribus Capuccinis amplius reuocentur in dubium, iustificant Iustitiam sententiæ rotalis.

Et ideò pro illius confirmatione responsum fuit, vnica tantum &c.

MELEVITANA DONATIONIS.

Veneris 8. Februarij 1658.

ARGVMENTVM.

Ad executionem sententiarum deueniri non potest, antequam Conditiones in iisdem appositæ fuerint implerar onus liquidandi legitimam spectat ad illius debitorem agentem pro immissione contra reum possidentem cui suffragatur præsumptio, quod bona ab eo possessa æquent dumtaxat Creditum legitimæ. Melioramenta dum fuerunt probata in genere, nec fuit prefixus terminus ad liquidandum in specie competit melioranti eiusque Successori retentio, ad cuius fauorem etiam fructus melioramentorum sunt deducendi tanquam proprij ipsius, nec tenetur illos imputare cum primò credito.

SVMMARIVM.

1 *Clausula* sinè præiudicio mandati de manutenendo, & trium conformium *in rescripto commissionis apposita, regulariter reseruat Iurisdictionem Iudicis à quousque ad perfectam legitimam executionem.*
2 *Sententia prius non est exequenda quam impleantur conditiones in illa apposita.*
3 *Legitima est liquidanda per debitorem agentem pro Immissione, quando Creditor illius est reus, & possessor.*
4 *Creditor pro legitima, quando possidet, & conuenitur à debitore, habet præsumptionem pro se, quod res ab eo possessa legitimæ creditum æquet.*
5 *Melioramenta quando fuerunt probata in genere, nec fuit præfixus terminus ad liquidandum in specie, competit melioranti, eiusque Successori retentio.*
6 *Possessor bonæ fidei fructus suos facit ante motam litem perceptos, nec tenetur illos cum credito legitimæ, nec cum melioramentis compensare.*
7 *Legitima debetur liberè filio vna cum fructibus à die obitus Patris.*
8 *Fructus melioramentorum sunt proprij meliorantis, & stante eius bona fide non sunt imputandi in eius primo credito.*

DECISIO DLIV.

IVxtà decisiones coram me emanatas 12. Decembris 1653. & 14. Maij 1657. de ordine Rotæ causa expedita tam per Cedulam confirmando duas sententias conformes in partibus præcedenter latas, & reuocando contrariam, quam per Decretum concedendo mandatum de manutenendo Io: Vincentio Galeæ marito Agatucciæ, & Patri, ac vsufructuario respectiuè bonorum ad communes filios spectantium, cum Signatura appellationi per Io: Antonium Perdicomatum collitigantem
1 interpositæ rescripserit cum clausula *sine præiudicio mandati de manutenendo, & trium conformium*, quæ regulariter præseruat Iurisdictionem Iudicis à quo vsque ad perfectam legitimam exequutionem ex allegatis in *Romana Palatij 4. Maij 1648. coram me §. penultimo*; Ideò Io: Vincentius petebat mandatum pro restitutione fructuum, quod Domini censuerunt non esse relaxandum, quia cum dictæ duæ primæ sententiæ, quæ in vltima rotali confirmatæ fuerunt, & quarum vigore Io: Vincentio, & filijs Immissio, ac successiuè manutentio concessa fuit, explicitam habeant conditionē detrahendi prius legitimam, & reficiendi melio-
2 ramenta *Summar. Perdicomati num. 5. 6. & 7.* non purificata huiusmodi conditione relaxari non potest mandatum pro fructibus à Io: Vincentio prætensis pro implemento exequutionis illarum, vt in his terminis tradunt *Surd. cons. 186. num. 10. cum duobus seqq. & consil. 410. num. 55. & 56. Peregrin. de fideicomm. par. 1. fol. 1089. num. 1. in Bonon. Fideicommissi de Bologninis 15. Martij 1641. coram bon: mem: Merlino inter eius impressas decis. 859. num. 3. & in Ferrarien. Supplementi legitimæ 28. Iunij §. Non obstat mandatum, & 1. Decembris 1645. §. 1. coram bon. mem. Dunozetto.*

Non obstat, quod nec legitima, nec melio-
3 ramenta sint liquida; Respectu enim legitimæ onus illam liquidandi spectat ad Debitorem agentem quando (prout hic) Creditor est Reus, & Posses-
4 sor, cum habeat præsumptionem pro se, quod res ab ipso possessa legitimæ Creditum æquet, vt distinguendo probatum fuit in *Perusina Bonorum 30. Maij §. Pro intelligentia enim, & in Perusina Fideicommissi de Rodulphis 14. Iunij 1652. §. Quoniam alienationes, vers. quarto quod feruli coram me.*
5 Quo verò ad melioramenta cum fuerint probata in genere *dicto Summario num. 4.* & non fuerit præfixus terminus ad ea liquidandum in specie competit melioranti, eiusque successori retentio, *Rota decis. 112. num. 3. vers. Quo verò par. 2. diuers. coram bon. me. Merlino decis. 363. num. 6. & 7. & in Bononien. Fideicommissi de Vizzanis 7. Iunij* 1647.

1647. §. *Melioramentorum verò coram bon. mem. Bichio* .

Nec subsistit prætensa satisfactio vtriusque detractionis desumpta siuè ex adiudicatione certæ portionis Tenutę *Tapuales* facta Margheritę Surdo, siuè ex fructibus bonorum de quibus agitur perceptis ab Anno 1604. citra.

Quoniam adiudicatio non fuit facta pro Credito legitimæ debito ex persona Io: Antonij Xerri Iunioris, nec melioramentorum, sed pro alio valdè diuerso spectante ad dictam Margharitam, & prouenientе ex dispositione q. Io: Antonij Xerri Senioris *Summar. replicationis Perdicomati num.* 1.
6 *&* 2. fructus autem inspecto tempore ante motam litem Perdicomatus fecit suos ob absentiam malæ fidei, vt propterea non teneatur illos cum legitima, & melioramentis compensare *Bald. consil.* 11. *in fine lib.* 1. *Rota decis.* 320. *n.* 1. *cum seqq. par.* 1. *recent. & coram bon. mem. Merlino dec.* 163.
7 *num.* 10. *& decis.* 663. *num.* 4. Post verò motam litem deducendi sunt fructus portionis legitimæ, quæ vna cum illis debetur filio liberè à die obitus Patris *l. Papinianus §. Vndè si quis ff. de inoff. Testam. Rip. in l. si vnquam num.* 103. *de reuoc. donat. Alex. consil.* 69. *num.* 4. *lib.* 1. *Duran. decis.* 192. *num.* 10. *& in Romana fideicommissi de Ceulis* 10. *Ianuarij* 1641. *coram Reuerendissimo D. Compostellano*
8 §. *Secundo ex Inuestimento*, atque etiam deducendi sunt fructus melioramentorum tanquam proprij meliorantis, qui ob eius bonam fidem non sunt imputandi, vt respondit *Rota coram Merlino d. dec.* 361. *num.* 5. *& latè discussa materia in Romana Domorum* 31. *Maij* 1655. *coram me* 9. *sed versamur*.

Et ita vtraque, &c.

BONON. HÆREDITATIS.

Lunæ 11. *Februarij* 1658.

ARGVMENTVM.

Hæres potest hæreditatem prius aditam postea repudiare, dum illam adiuit ex errонea causa Intestati cognito quod Testator Testamentum condiderat, & huiusmodi repudiatio potest fieri à Monasterio etiam absque solemnitatibus, & Beneplacito Apostolico cum tunc, agi dicatur de iure prorsus quærendo, nec dici possit quod bona hæreditaria ex erronea aditione fuerint illi acquisita, data autem legitima repudiatione, sit locus substituto in vim vulgaris, nec ad impediendam illi Immissionem dicitur legitimus contradictor veniens ex antiquiori fideicommisso nisi concurrant omnia ad id requisita nempe quod doceat incontinenti de fideicommisso, & Iure suo, quod nihil sit detrahendum, & quod ipse sine vitio possideat, & qualiter de his omnibus dicatur sufficienter constare?

SVMMARIVM.

1 *Immissio debetur hæredi scripto, agenti ex Testamento non abolito, nec cancellato*.
2 *Aditio Hæreditatis dum fuit facta ex erronea causa Intestati, perindè habetur ac si facta non fuisset ob defectum consensus*.
3 *Hæres potest hæreditatem aditam ex erronea causa intestati, tamquam verè non aditam repudiare*,
4 *Declara hoc procedere, quando Hæres de tempore aditionis Testamentum ignorabat*.
5 *Defectus Beneplaciti Apostolici, non potest à tertio allegari*.
6 *Hæreditas adita ex erronea causa Intestati, non habetur pro adita, sed iacenti, & bona hæreditaria non dicuntur ex illa aditione acquisita hæredi, nec incorporata cum eius bonis*.
7 *Hæreditas adita ex erronea causa Intestati potest à Monasterio postea repudiari etiam absque solemnitatibus, & Beneplacito Apostolico*.
8 *Beneplacitum Apostolicum, neque solemnitates requiruntur in repudiatione per Monasterium facta, de iuro prorsus acquirendo*.
9 *Substitutio vulgaris continetur in compendiosa*.
10 *Substitutio compendiosa continet vulgarem, cum in ea comprehendatur casus, tam impotentiæ, quam voluntatis*.
11 *Immissio fideicommissario impediri non potest à tertio excipiente de antiquiore fideicommisso nisi concurrant necessaria requisita nempè quod incontinenti doceat de iure suo, quod nihil sit detrahendum, & quod possideat sine vitio*.
12 *Immissio retardari non potest hæredi scripto per exceptionem requirentem altiorem indaginem*.
13 *Possidens ex antiquiori fideicommisso dicitur vitiosè possidere, dum possessionem non fuit adeptus de manu legitimi hæredis, nec ipso vidente [illegible], qua propterea illi non suffragatur ad impediendam Immissionem nouo fideicommissario*.

DECISIO DLV.

IN Testamento per Iacobum Ba[illegible] de anno 1629. instituti fuerunt [illegible] sales omnes eius filij masculi nati, [illegible] ex legitima vxore, & ijs non extantibus [illegible] postea quandocunque decedentibus [illegible] filijs institutæ leguntur eius [illegible] pariter, & nasciturae ex legitima vxore, [illegible] (sunt verba Testatoris) *tempore* [illegible] *rent mei filij masculi, vel feminæ* [illegible] *orti, seu extantes, quandocunque* [illegible] *descendentibus legitimis, tunc substituo* [illegible] *mihi hæredes RR. Priorissam, & Moniales Sanctorum Iacobi, & Philippi huius Ciuitatis nuncupatas de Cerreto tute liberè, & pleno Iure, &c. Summ.* [illegible] *num.* 2.

Decessit Testator 21. Maij 1654. sine descendentia masculina superstite vnica filia [illegible] Moniali Professa in Monasterio Sanctissimæ [illegible] nitatis Bononiæ, nuncupata Sorore Maria Veronica, & eodem die Moniales ex eius persona [illegible] ponēdo Iacobum decessisse ab intestato [illegible] hæreditatem esse lucrosam constituerunt specialem Procuratorem ad illam adeundam, & ab Auditore Generali Bononiæ obtinuerunt immitti in possessionem eius bonorum hæreditariorum tanquā hæredes illius ab intestato, sed cognito deinde, quod decesserat cum Testamento, & reperto quod eius hæreditas potius erat damnosa, quam lucrosa sub *die* 28. *Septembris eiusdem anni* vigore licentiæ obtentæ à Vicario generali Reuerendissimi D. Archiepiscopi Bononien. & cum præsentia, auctoritate, & consensu vnius ex Assumptis Monasterij omni meliori modo illam repudiarunt *d. Sum. num.* 1.

Inde Conerte [illegible] vigore supradictæ substitutionis ex remed. *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. toll.* ab A[illegible] Arcolto obtinuerunt immissionem in possessionem omnium bonorum, quæ possidebantur a Iacobo tempore sui obitus *Sum. num.* 3. Deuoluta [illegible] causa appellationis proposito particulari dubio pro eadem immissione ad [illegible] fauorem [illegible]
1 minni responderunt cum agatur vigore Testamenti non aboliti, nec cancellati, vt in *Bononien. Bonor. de Grassis* 13. *Iunij prox. coram me*.

Nec [illegible] potest [illegible] illarum vocatio-

cationis ob superexistentiam d. filiæ Testatoris, ex cuius persona Moniales Sanctissimæ Trinitatis illius hæreditatem adiuerunt.

Quia cum huiusmodi aditio facta fuerit ex er-
2 ronea causa intestati perinde habetur, ac si facta non fuisset ob defectum consensus, vt literaliter probat *Text. in l. si is, ad quem 22. ff. de acquirit. hæred. ibi: Nam vt quis pro hærede gerendo obstringat se hæreditati, scire debet qua ex causa hæreditas ad se pertineat veluti agnatus proximus iusto testamento scriptus hæres ante quam Tabulæ proferantur, cum existimaret intestato Patrem familias mortuum, quamuis omnia pro Domino fecerit, hæres tamen non erit*, ibique *Bart. num. 1. Ancharan. consil. 357. num. 2. cum seqq. Rota coram Duran. decis. 348. numer. 15.*
3 Itaut propterea potuerint deinde Moniales eandem hæreditatem tanquam verè non aditam repudiare, vt probant *Angel. inter consil. Bald. consil. 403. num. 1. cum seqq. lib. 3. Alex. consil. 121. n.6. in fine, & 7. lib. 1. Parif. consil. 63. num. 23. lib. 1. Soccin. Iun. consil. 95. num. 8. lib. 2.* firmantes hoc
4 procedere quando hæres de tempore aditionis (prout hic) Testamentum ignorat.
5 Idque etiamsi nō constet de Beneplacito Apostolico, quia præterquod huiusmodi defectus allegari non potest à Barberio Collitigante merè tertio, & nullam causam habente à dictis Mo-
6 nialibus, cum hæreditas haberetur pro non adita, sed iacenti, & bona hæreditaria tunc tem-
7 poris nec acquisita, nec incorporata essent Monasterio, potuit vtique repudiatio fieri etiam sine solemnitatibus, & absque Beneplacito Apostoli-
8 cum ageretur de Iure prorsus quærendo, vt tradunt *Abb. in cap. Tua de his, quæ fiunt à Prælat. Felyn. in cap. In præsentia num. 57. de probat. Federic. de Sen. consil. 9. per tot. Summ. Siluestr. part. 1. verb. alienatio num. 18. Card. Put. decis. 107. nu.1. & 2. lib. 2. in correct.* atque admissum fuit in *Romana fideicommissi de Drusolinis 21. Iunij 1652. §. Non obstat cum seqq. coram me.*

Firmata autem legitima repudiatione Soror Maria Veronica Testatoris filia habetur perinde
9 ac si nunquam extitisset in rerum natura, & Cōuertitæ in vim vulgaris contentę in compendiosa, qua mediante substitutæ leguntur, hæreditatem
10 capere possunt, cum in ea comprehendatur casus tam impotentiæ, quam noluntatis, vt communiter tradunt omnes in *l. Centurio ff. de vulg. & pupill.* cum concordantibus allegatis per *Grat. discept. 288. num. 2.*

Nec Barberius videtur legitimus Contradictor vti veniens ex antiquioribus Fideicommissis Io: Antonij de Gasparis, & Alexandri Sen. de Barberijs.

Omisso enim primo cuius bona non petuntur à Conuertitis, quoad secundum non concurrunt requisita adhunc effectum necessaria, nempè quod
11 incontinenti doceat de Iure suo, quod nihil sit detrahendum, & quod possideat sine vitio; Admisso enim quod clara, & incontinenti probata sit ipsius vocatio in fideicommisso Alexandri Senioris; Attamen ex persona Iacobi Authoris Conuertitarum plures competunt detractiones super bonis illis subiectis, nempè legitimæ, Trebellianicæ, & Dotis maternæ, quibus licet obijciatur defectus Inuentarij cum alienationibus, tamen quia ex deductis pro Conuertitis huiusmodi
12 obiectum valdè turbidum redditur, & altiorem exposcit indaginem, quam præsentis Iudicij exigat ratio, non videtur intereà retardanda Immissio hæredi scripto, vt respondit *Rota decis. 94. num. 12. par. 5. recent. & in Bonon. fideicommissi de Barbettis 19. Iunij 1654. coram bon. mem. Bichio §. Prout consistunt.*
13 Præsertim cum vitiosè possideat, ex quo possessionem non fuit adeptus de manu legitimi hæredis, nec ipso validè citato, cui propterea obstat non solum dispositio Iuris communis, sed etiam vrgentior dispositio municipalis Statutorum Bononiæ *lib. 2. rubr. quod null. occup. poss. rei hæredit. §. statuimus Rota decis. 94. sub d. num. 12. vers. Præcipuè par. 5. recent. & in d. Bonon. fideicommissi de Barbettis §. Neque ad impedien. coram bo. mem. Bichio, & in dicta Bonon. de Graffis §. In casu proposito coram me*, Quæ quidem vitiosa possessio iuuari non potest consensu Monialium Sanctissimæ Trinitatis, dum vt superius probatum est, non fuerunt legitimæ hæredes Iacobi, & validè illius hæreditatem repudiarunt.

Et itá vtraque &c.

ROMANA DE MELLINIS.

Mercurij 20. Ianuarij 1658.

ARGVMENTVM.

Renunciatio simpliciter facta de bonis, & Hæreditatibus Paterna, Materna, Fraterna, æquè comprehendit tam hæreditates præteritas, quam futuras, & tam ex Testamento quam ab Intestato, & propterea impedit Immissionem à renunciāte petitā, & quid si essemus in dubio an Renunciatio etiam futura comprehenderet? Testamentum à Notario rogatum, qui præcedenter fuerat suspēsus ab exercitio Notariatus dicitur nullum, nec meretur fidem publici Instrumenti, hocque procedit licet Notarius fuerit rehabilitatus antè rogitum Testamenti nisi probetur quod rehabilitatio, & eius restitutio ad officium facta fuerit ab habente Iurisdictionem, & facultatem.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio facta tam ex causa Ingressus in Religionem, quam propter conseruationem Agnationis, impedit Immissionem à renunciante petitam.*
2 *Renunciatio simpliciter facta de bonis, & hæreditatibus, paterna, materna, & fraterna, æquè comprehendit tam hæreditates præteritas, quam futuras, & tam ex Testamento quam ab intestato.*
3 *Dictio* Aut *est disiunctiua, ac separat, & diuidit vnam orationem ab alia.*
4 *Verba singularis numeri referuntur ad vnum tantū casum, proximiorem, & immediatum.*
5 *Renunciatio concepta verbis amplis, & pregnantibus, & dum loquitur tam de præterito, quam de futuro, omnia tam præsentia, quam futura comprehendit.*
6 *Renunciatio facta de Hæreditatibus fraternis, si tūc temporis nullus ex fratribus adhuc obierat, verificari non potest in Hæreditatibus de præterito, sed debet intelligi de successionibus de futuro, quibus etiam in dubio dicitur renunciatum.*
7 *Testamentum à Notario rogatum, qui præcedenter fuerat suspensus ab officio Notariatus, nullam facit fidem nec meretur nomen publici Instrumenti.*
8 *Notarij rehabilitatio, & restitutio ad officium Notariatus non sustinetur dum fuit facta à non habēte iurisdictionem, & potestatem.*

DECISIO DLVI.

Immmissionem petitam à D. Io: Celso Millino vti hæredi testamentario Canonici Angeli sui fratris cendendam non esse Rota respondit, quia obstat ipsi

ipsi amplissima renunciatio per eum facta æquè principaliter ex causa ingressus in Religionem, & propter conseruationem Agnationis suæ nobilis familiæ de Millinis omnium, & quarumcunque hæreditatum paternæ, maternæ fraternæ, omniumque bonorum, & Iurium quotcuncunque Ascendentium; & Collateralium Consanguineorum, sinè Affinium, vt latius refertur in alia *decisione edita coram me* super prætensa reintegratione 7. *Aprilis* 1657. quæ propterea impedit Immis-
1 sionem à renunciante petitam, vt dixit *Rota in recent. decis.* 109. *num. primo & decis.* 141. *numer.* 12. *par.* 5. *in Ariminen. Successionis* 26. *Ianuarij* 1654. *coram bon. mem. Bichio* §. *primo & in Firmana Bonorum* 30 *Maij* 1657. *coram me in principio*.

Nec subsistit, quod dicta renunciatio contra distinguendo hæreditates ab intestato, tàm præsentes, quàm futuras comprehendat, alias vero ex causa testati nõ capiat nisi illas deuolutas, seù deuoluendas ex testamento hactenùs condito, & consequenter non extendatur ad controuersam, quæ deuoluta fuit ad renunciantem vigore testamenti conditi per annum quadragesimum post dictam renunciationem.

Quoniam DD. animaduerterunt, quod renun-
2 ciatio de bonis, & hæreditatibus paterna, materna, & fraterna, de qua hodie est quæstio, simpliciter facta fuit, & sic æquè comprehendit, tàm præteritas, quàm futuras, & tàm ex Testamento, quàm ab intestato; Illa verò verba, ibi: *Tàm ex Testamento, & ab intestato hacienus deuolutis, & quàm ab intestato in futurum deuoluendis*, cadunt duntaxat super alijs successionibus Ascendentiũ, & Collateralium, quibus immediatè fuerunt adiecta, dum huiusmodi successiones comprehensæ
3 fuerunt in dicta renunciatione præuia dictione, *Aut*, quæ est disiunctiua, ac separat, & diuidit vnam orationem ab alia *l. si ex toto ff. de legat. primo l. Titio ff. de legat.* 2. *cum concordantibus allegatis per Barbos. dict.* 46. *num. primo* sequentia autem verba, ibi: *vel successionis ab intestato, sinè ex Testamento Codicillis, donatione, aut alio quocunque contractu hactenus condito*; restringuntur pariter ad
4 contractum, quem in numero singulari immediatè sequuntur, vt notat *Bald. cons.* 242. *numer. primo lib.* 3. *sa me. Greg decis.* 433. *num.* 7.

Idque clarius colligi ponderarunt, tum ex verbis dispositiuis eiusdem renunciationis, ibi: *In perpetuum cessit, & condonauit, &c. totam, & integram portionem omnium, & singulorum bonorum & iurium, quæ ipsi in bonis dd. DD. Pauli, & Portiæ eius Parentum, ac etiam in bonis fraternis, & futura illorum, & singulorum eorum hæreditate bonis, & successione etiam ratione legitimæ, & vigore cuiuscunque contractus, &c. quomodolibet, quomodocunque, & qualitercunque obuenientia, & obuentura & etiam vigore fideicommissorum, &c.* & ibi: *Volens, & huiusmodi cessionem, renunciationem, &c. trahi & extendi non solum ad supradicta expressa, & specificata, verum etiam ad ea, quæ speciali mentione, & expressione indigerent, & sub generali sermone non comprehenderetur, &c.* quæ quidem verba cum sint satis
5 ampla, & pregnantia, ac loquantur tàm de præterito, quàm de futuro signanter respectu hæreditatis fraternæ, incongruum vtique est prætendere, quod controuersam non comprehendant per ea, quæ in his terminis dixit *Rota in recent. dec.* 714. *num.* 2, *cum seqq. par.* 2. *cum alijs latius relatis in Romana Fideicommissi de Cosciaris* 16. *Martij* 1648. *coram Eminentissimo D. Card. Corrado* §. *Voluntas vero cum seqq.*

6 Tum etiam ex quo tunc temporis nullus ex fratribus adhuc obierat, adeout propterea renunciatio circa fraterna nullo modo verificari posset in Testamentis hactenus conditis, & successionibus de præterito, sed tantum de futuro, quo casu etiã in dubio dicendum erit illis fuisse renunciatum, vt notat *Bart. in l. qui Romæ* §. *duo fratres num.* 19. *vers. nunc ad propositum ff. de verb. oblig. & concordantibus adductis firmatur in dicta Romana Fideicommissi de Cosciaris sub dicto* §. *Voluntas verò, vers. in qua etiam sola*.

7 Præterea Testamentum, cuius vigore agitur est nullum, nec facit fidem, quia de eo rogatus fuit 24. Septembris 1655. Stephanus Pisanellus, qui præcedenter nempè 6. Iunij einsdem anni suspensus fuerat ab Exercitio Notariatus præuio Decreto Commissarij à D. Præfecto Archiuiorum *Summario DD. Collitigantium num.* 6. Ideoque non meretur nomen publici Instrumenti ad *Text. in l. si aliquid* 12 *C. de suscceptor. Præposit. & Archar. lib.* 10. *Odofred. in l. si quis ex Argentarijs* §. *Coguntur in fine vers. nisi esset depositus ff. de eden. Specul. par.* 2. *tit. de Instr. edit.* §. *Restat sub num.* 33. *vers. dic quod donec Franc. Marc. decis.* 299. *num.* 2. *cum seqq. par.* 2. *Rota diuers. decis.* 769. *num.* 5. 7. 16. & 17. *par. prima*.

Nec refert, quod eadem met die reabilitatus fuerit ab eodem Commissario, quia huiusmodi
8 rehabilitatio, & restitutio ad officium non substinetur, cum expirata fuerit iurisdictio dicti Commissarij, tàm per primum Decretum, vt dixit *Rota coram bon. mem. Merlino dec.* 745. *num.* 19. & 20. quàm etiam attenta forma ipsius primi Decreti, in quo explicite mandauit, quod Pisanellus ab exercitio Notariatus se obtineret, ibi: *donec fuerit legitime habilitatus ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Archiuiorum Præfecto dicto Summario dicto num.* 6.

Alia autem deducta ab Informantibbs pro DD Vrbano, & Mario fratribus de Millinis, non fuerunt visa sufficienter iustificata.

Et ità vtraque, &c.

AVENIONEN. IVRISDICTIONIS.

Lunæ 11. *Martij* 1658.

ARGVMENTVM.

Remissoria in causa profana conceditur etiam sine fumo, data releuantia Materiæ articulatæ, & etiam sufficit, quod de releuantia possit dubitari.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria in profanis data releuantia non denegatur*.
2 *Remissoria in profanis conceditur etiam si releuantia sit dubia*.
3 *Releuantia materia articulata magis exacte discutitur post factam probationem, quam tempore concessionis remissoriæ*.
4 *Remissoria facilius conceditur vbi datur fumus veritatis materiæ articulatæ*.
5 *Releuantia vnius articuli sufficit, vt super omnibus Remissoria concedatur*.

DECISIO DLVII.

CVm prætenderet Dominus de Monreal, tàm exemptionem à solutione annuæ recognitionis pro aliquibus bonis de directo Dominio Ecclesiæ Archiepiscopalis Auenionen ab ipso possessis, & solitæ recognitionis pro frumento, & Pane molendo, & respectiuè coquendo in Molendinis, & furnis ad eandem Ecclesiam spectantibus, quam etiam facultatem diuertendi aquas è fluminibus ad effectum irrigandi propria Prata, ideò

ideò modernus Reuerendissimus D. Archiepiscopus Auenionen summoperè vigilans, suæ Ecclesiæ cótra illum in prima Instantia introduxit causam in Curia, & ad effectum fundandi suam intentionem exhibuit in actis sex articulos pro examinandis Testibus, tàm in Curia, quàm in partibus, propositoque dubio responsum fuit dan-
1 dam esse remissoriam ex regulis satis vulgaribus, quod Parti actrici in prima instantia causæ prophanæ concurrente articulorum releuantia etiam siue fumo nunquam denegari solet facultas faciẽdi suas probationes, & respondit *Rota coram fa. me. Greg. decis. 403. num. primo 2. 3. & 4. & coram Buratt. decis. 821. num. 2. & 3.* in quibus subditur, quod esset nimis durum, & absurdum, si causa primæ instantiæ discuteretur in Curia, & tolleretur facultas probandi in partibus.

Releuantia enim concurrit; Nam in primis tribus articulis ponitur, quod mensa Archiepiscopalis Auenionen, eiusque Archiepiscopi pro tempore vti Domini etiam in temporalibus inter cætera loci Brituritarum in eo, seù illius territorio possederunt, & possident Molendina, & furna priuatiuè quoad alios quoscunque quodque omnes inibi inhabitantes, & bona possidentes in illis semper frumentum, & panem molerunt, & coquerunt respectiuè soluta consueta recognitione absque eo alibi eorum frumentum molerint, siue panem coquerint; Nec non etiam quod nemo vnquam diuertit aquas sine licentia DD. Archiepiscoporum, quodque possessores bonorum de directo Dominio Ecclesiæ soluerunt solitum Canonem, responsionem, seù liuellum, & loco, & tempore laudemium.

In alijs verò tribus articulatur, quod Colliti-gans in Territorio Biturritarum possidet multa bona stabilia culta, & inculta, Prata, Vineas, & Domos, in quibus etiam fuit solitus inhabitare cùm ingenti familia, quodque ab annis 30. summoperæ, ibi: *Augumentauit suum Patrimonium, & ad effectum irrigandi eius Viridarium, & Prata constructis super Terram nonnullis Aquaductibus incæpit diuertere aquas inseruientes Molendinis mensæ Archiepiscopalis.*

Releuans enim Dominis visa fuit hæc materia
2 pro concedenda remissoria, ad quem effectum sufficit etiam dubitare de releuantia, vt dixit *Rota coram Buratt. dec. 28. num 3. & coram Coccino decis. 20. num. 4.* nam concludentior illius discussio
3 ad diffinitionem causæ post factas probationes refertur, vt dictum fuit *in Toletana Decimarum de Capilla 12. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Verospio § Neque vrget in contrarium.*
4 Accedente præsertim veritatis fumo ex antiquissima donatione huic Ecclesiæ facta ab Imperatore, & à Sede Apostolica confirmata de Castris consuetis cum Vineis, Pratis, Aquis, Molendinis, cæterisque regalibus *Summ. num. primo* cuius vigore præcipue prætenditur DD. Archiepiscopis competere ius prohibendi subditis ne ad alia Molendina, vel furna accedere possint, minusue diuertere ex *Surd. conf. 313. num. 102. vers. Item si habent, & alijs pro D. Informante allegatis.*

Nec dicatur, quod ex scripturis ad Vrbem transmittendis forsan elidi possit materia articulata, quia præter quod impediri non debet probatio Actoris ex futuris, & in certis fundamentis rei conuentæ, adhuc ad speciem non deductis, neque in actis iustificatis, cùm materia articulata ex ipsius lectura præseferat etiam ea, super
5 quibus non solent fieri scripturæ hoc prorsus sufficit, vt super omnibus remissoria concedatur, vt dixit *Rota in recent. decis. 196. num. 9. par. 6. & in dicta Toletana Decimarum de Capilla coram R. P. D. meo Verospio §. Et licet.*

Et ità vnica tantùm, &c.

BONONIEM. FIDEICOMMISSI IOANNIS MARIÆ DE BOLOGNINIS.

Mercurij 15. Martij 1658.

ARGVMENTO.

Non eget.

SVMMARIVM.

1 *Verbum* Prætensio *non inducit Confessionem.*
2 *Verbum* Prætensum *potiùs tendit ad negandum, quàm ad affirmandum.*
3 *Confessio emanata ad effectum transigendi cum certis personis, non præiudicat Confitenti quo ad alios in Transactione non nominatos.*
4 *Transactio illis prodesse non debet, qui semper sustinere voluerunt effectum de directo contrarium Causæ, propter quàm fuit transactum.*
5 *Grauatus iuncta ommissione Inuentarij cum alienationibus præsumitur occultasse bona hæreditaria, ex quibus censetur satisfactus de detractionibus.*

DECISIO DLVIII.

POst denegatas Palmerijs prætensas detractiones in disputatione habita super attentatis ex fundamento irretragabili omissionis Inuentarij cum alienationibus Domini ex summa ipsorum benignitate pro quarta vice voluerunt illos audire, strictè tamen super transactione, & relatione emanata cũ Claris, sed ea non ob stante responsum fuit standum est in decisis.

Dicta enim Transactio celebrata inter Bologninos, & Claros 22. Iunij 1632. consecutiue ad aliud consimile instrumentum inter eos factum 12. Ianuarij præcedentis, in qua calculantur detractiones vltra alienationes ibi deductas in lib. 45. mil. quarum 15. mil. pro tertia parte soluuntur, & respectiue infra certum tempus solui promittuntur Claris non fuit facta à Bologninis ad effectum firmandi simplicem, & nudam facti veritatem competentiæ dd. detractionum vltra alienationes non obstante omissione inuentarij, vt erronee prætendunt Palmerij, sed facta fuit ad effectum se se eximendi à lite, tàm acerrima, & quanto citius assequendi possessionem illius portionis bonorum, quam retinebant Clari, vt clare indicat tenor dictorum Instrumentorum à Dominis mature ponderatus, dum ibidem narratæ fuerunt detractiones tanquam prætensæ, ibi: *Repertum fuit signanter prætensionem, detractionum consistere, &c.* & expresse dictum fuit eas persolui ad effectum consequendi plenariam, & effectiuam relaxationem bonorum fideicommissariorum, ibi: *Volentesque ijdem DD. Bartholomeus, & Thaddeus satisfacere dd. Iudith, & litis consortibus de prædicta portione detractionum, &c. & ab eis consequi plenariam, actualem, & effectualem restitutionem, & relaxationem bonorum, de quibus in dicta sententia, &c.* prout dd. Colligitantes illam actualiter dimiserunt, & relaxarunt, ibi: *dd. DD. Iudith, & litis consortes sponte, vt supra, &c. dimiserunt, & relaxarunt eisdem DD. Barthololomeo, & Thaddeo præsentibus, &c. omnem ratam, & partem omnium, & quorumcunque bonorum descriptorum in sententia; &c. cum pleno pacto constituti de possidendo licentia de ingrediendo, promissioneque de lite perpetuo non inferenda, mouenda, vel reficiendo, &c.* Atque etiam ad ef-

effectum obtinendi à Claris cessionem Iurium pro consequendo studio, seù Bibliotheca Camilli, prout Clari eorum iura cesserunt, ibi: *Item cesserunt omnia, & quæcunque iura, &c. eisdem Iudith, & litis Consortibus, & cuilibet ipsorum competentia, pro consequendo studio, seù Bibliotheca hæreditaria D. Camilli, &c.*

1 Hinc igitur, vel nulla adest confessio, cùm verba illa: *prætensionum detractionum*, non inducant confessionem, vt optimè respondit *Rota apud Cassador. decis.4. num.8. de probat. in recent. decis. 536. num.4. vers. Et dum dicitur par. prima coram Buratt. decis.483.num.4. & coram Duran. decis.71. numer.4.*

2 vbi quod verbum *prætensum* potius tendit ad negandum, quàm ad affirmandum, vel tanquam

3 emanata ad effectum transigendi cùm Claris non præiudicat quoad Palmerios, qui in transactione non sunt nominati, vt clarè probat *Text. in l. prima C. de transact.* ibi: *Neque pactio, neque transactio cum quibuscunque ex Curatoribus, siuè Tutoribus facta auxilio cæteris est in ijs, quæ separatim, communiteruè gesserunt, vel gerere debuerunt; Cùm igitur tres Curatores habueris, & cum duobus ex his transegeris, tertium conuenire non prohiberis;* Præsertim dum respectu istorum de Palmerijs cessat causa à Bologninis principaliter, & primariò considerata, nempè recessus à lite, & libera assequutio bonorum in sentētia contentorum Dùm enim Palmerii dictam sententiam non approbarunt, sicuti Clari, sed ab ea appellarunt, & abindè citra spatio aliorum 25. annorum circiter per alias quatuor instantias litem mordicus substinuerunt, & substinent, non videtur æquum, quod commodum sentiant ex dicta Transactione, dùm semper

4 voluerunt substinere effectum de directo contrarium, causæ, propter quam Bolo gnini transegerunt, & illas detractiones vti prætensas ad fauorem illorum de Claris, admiserunt.

Quod certius admittendum est in casu proposito; Tum quia quantitas dictorum libr.45.mil. non fuit firmata pro solis detractionibus prouenientibus ex solo fideico mmisso Io: Mariæ, de quo hodie queritur, sed etiam pro detractionibus prætensis ex fideicommisso Io:Andreæ, & Camilli, ibi: *Etiam super detractionibus faciendis ex bonis dd.DD.Io.Mariæ, & Io.Andreæ, quàm olim Illustrissimi D. Senatoris Camilli pariter de Bologninis*, & libræ 15.mil. solutæ fuerunt Claris non solum habito respectu ad relaxationem tertiæ partis bonorum Io:Andreæ, tàm quoad portionem spectan̄, ad Horatium, & Valerium confideicommissarios vnde respectu detractionum ex fideicommisso Io: Mariæ prætensis semper remanet incerta, & illiquida Tùm etiam quia post dictam Transactionē repertæ fuerunt aliæ, & quidem ingentes alienationes, vt latè firmatur in præcedentibus decisionibus huius causæ coram me æditis 4. Februarij, & 26. Iunij & 26. Nouembris 1655. Atque ideò his attentis, quæ in præfata Transactione non fuerunt comprehensæ, iuncta omissione Inuentarij prætendi non potest constare de vero statu hæ-

5 reditatis, & propterea semper firma remanet præsumptio contra grauatos alienationis, & occultationis aliorum bonorum, ex quibus prætensæ detractiones censentur consumptæ, & satisfactæ ex latè firmatis in prædictis decisionibus.

Et ità vtraque, &c.

ROMANA REDDITIONIS RATIONIS.

Ven. 22. Martij 1658.

ARGVMENTVM.

Administrator non tenetur reddere rationem nisi à tempore susceptæ Administrationis, & ea semel reddita iterum conueniri non potest, nisi concludentissimè constet de errore, nec tenetur rationem reddere de ijs, quæ non probantur fuisse propria illius, cuius nomine administrauit, & dicitur sufficientem reddidisse rationem de omnibus ab eo administratis dum ab altera parte non iustificatur quod alia bona ad eum peruenerint, præter comprehensa in redditione rationis. Ad effectum autem vt teneatur de non factis exactionibus Creditorum requiritur dolus, vel lata culpa quam excludit Ignorantia facti quæ de Iure præsumitur nisi scientia ab altera parte concludenter iustificetur cum suis requisitis, & ex quibus scientia huiusmodi excludatur?

SVMMARIVM.

1 *Tutor non tenetur reddere rationem de gestis à Patre viuente, sed dumtaxat de administratis ab eo post susceptam administrationem.*
2 *Mandatum Procuræ expirat per mortem mandatarij.*
3 *Mandatum Procuræ regulariter conferri non potest in incertum, qualis est futurus hæres mandatarij.*
4 *Ignorantia facti de Iure præsumitur maximè in hærede, quando scientia cum suis requisitis ab altera parte non iustificatur.*
5 *Ignorantia facti excludit dolum. & culpam.*
6 *Tutor ad effectum vt teneatur de non facta exactione requiritur dolus, vel lata culpa.*
7 *Actus æquiuocus, qui potest ad aliam causam referri, non excludit scientiam in Tutore requisitam ad effectum vt teneatur de non facta exactione.*
8 *Venditio licet facta fuerit tam nomine debitoris hæreditatis, quàm nomine hæredis tamen probari debet, quod pretium fuerit hæredi persolutum, ad effectum vt is teneatur de eo rationem reddere.*
9 *Mensuratio ad quam partes se retulerunt est attendenda, non autem quantitas expressa in Instrumento cum expressio quantitatis dicatur potius adiecta demonstratiuè quam taxatiuè.*
10 *Petens redditionem rationis bonorum hæreditariorum debet iustificare bona esse hæreditaria cum sufficiat reo conuento ad negare.*
11 *Administrator dicitur sufficientem reddidisse rationem de omnibus ab eo administratis, nisi ab altera parte iustificetur, ipsum maiorem percepisse quantitatem.*
12 *Ratio semèl reddita amplius reddi non dedet, nisi concludentissimè conuincatur de errore.*

DECISIO DLIX.

PRosequendo disputationem super toties petita redditione rationis à Creditoribus &c. Francisci Baractelli aduersus Claudiam de fortis pro posui dubium An de partitis 1. 2. 3. 4. & 6. reddita sit sufficiens ratio, & affirmatiua fuit resolutio.

Continet enim prima partita solutionem scut. bis mille factā pro Bizzarro de Bizzarris à Francisco Barattello tunc viuente Dominis de Aldobrandinis pro affictu Casalis Turris nouæ, sed

1 Claudiam non teneri reddere rationem nisi de gestis, & exactis ab ipsa, vel Felice eius filio post obitum Francisci, cùm tunc inceperit ipsorum administratio, non autèm de gestis ab ipso Francisco viuente & sic ante susceptam ab eis administrationem, vt tradit *Bart. in l. 1. num. 9. & 10. ff. de*

ff. de eden. quem refert, & seq. *Rota in recent. d.* 380. *num.* 4. *par.* 8.

Nec subsistit replicatio, quod felix post mortem Francisci recuperauerit à Bizzarro principali Debitore dicta scuta bis mille mediante Instrumento solidationis computorum inter eos celebrato 24. Nouembris 1618. nèc Claudia illa posuerit; vt debebat, ad creditum hæreditatis eiusdem Francisci, quià in dicta Solidatione felix nil prorsus recepit, & bona Bizzarri ad administrandum, & vendendum sibi ibidem assignata, de inde vendita, & distracta fuerunt ab eodem Bizzarro eiusque Creditoribus, & eorum pretium eis integrè persolutum iustificatū fuit in *Summ. concordato num.* 16. 17. *&* 19. & plenè responsum in *decis. edita coram bo. me. Pentingerio* 23. *Ianuarij* 1654. §. *solidatio enim cum duob. seqq.*

Secunda continet fructus dicti Casalis Turris Nouæ anni 1618. consistentes in herbis frumento & Bladijs; sed quoad herbas intrat responsio primæ cum non fuerint perceptæ à Claudia, nèc à Felice, sed à Francisco; qui obijt 10. Iunij eiusdem anni, & sic tempore; quo iàm erant consumptæ.

Quouerò ad frumentum, & Bladas Claudia reddit rationem de rubris 265. frumenti & 142. blandarum d. anno 1618. conductis ad Vrbem sub nomine *dell' Hoste dell' Orso*, vt ex *partitis Commissarij Annonæ Summ. num.* 5. (licet per errorem in relatione Periti descripta legantur rubra 280. frumenti, *&* 198. Bladarum) Vnde valutando frumentum ad rigorosam rationem scut. octo cum dimidio pro quolibet rubro, & bladas ad rationem scutorum qnatuor, eius debitum non excedit scut. 2820. *&* b. 50. Cumque viceuersa felix post obitum sui Patris persoluerit pro Bizzarro tàm ijsdem DD. de Aldobrandinis quā alijs illius Creditoribus in diuersis vicibus scuta 3392. *Summ. num.* 6. Inde non solum redditur sufficiens ratio de supradictis fructibus, sed etiam eius hæreditas remanet Creditrix hac de causa in scutis 571. & b. 50.

Non obstat, quod teneatur etiàm reddere rationem de rubris 287. cum dimidio frumenti, & 91. Bladarum tunc temporis à Bizzarro perceptis, cùm non debuisset huiusmodi perceptionem illi permittere stante mandato Procuræ per ipsum facto in personam Francisci ad exigendum fructus dicti Casalis annorum 1618. & 1619.

Quia præter quod mandatum expirauit morte
2 Francisci mandatarij *l. mandatum destrahendorum* 57. *ff. mandat. l. cuius bonis* 9. *ff. de Curat. Furios.*
3 cum regulariter mandatum non posit conferri in incertum, qualis est futurus hæres mandatarij *Anchar. cons.* 22. *num.* 4. *vers. sed hoc non placet*; Quod optime agnouisse videntur ijdem met Contrahentes, dum in dicta solidatione computorum facta post obitum Francisci sub die 24. Nouembris 1618. Bizzarrus iterū constituit Procuratorem Felicem illius filium, & hæredem ad percipiendum fructus eiusdem Casalis anni 1619. qui in primo mandato procuræ continebantur.

Obiectum penitus corruit cum non probetur, quod tunc temporis felix, nec Claudia certam scientiam habuerint tàm supradicti antecedentis mandati Procuræ, quam etiam perceptionis fructuum factę per Bizzarrum contra eius promissionem in dicto mandato contentam; Ignoran-
4 tia enim (quæ de Iure presumitur, quando prout hic, scientia cum suis qualitatibus non iustificatur, ex deductis *coram Eminentissimo D. Card. Otthob. decis.* 51. *num.* 7. Præsertim in hærede, &
5 *coram eodem decis.* 156. *num.* 11. Excludit dolum; & culpam ad *Text. in l.* 3. §. *si quis ignorans ff. ad Sen. Consult. Syllanian. Cephal. cons.* 24. *num.* 15.
6 *Cyriac. contr.* 289. *num.* 25. Ad effectum autem vt Tutrix teneatur de non facta exactioue requiritur dolus, vel lata culpa *l. nomina vbi gloss. & DD. C. Arbitr. Tutel.* cum alijs ad propositum allegatis in *Nepesina Tutela* 20. *Nouembris d.* 240. *num.* 1. *repetica in recent. decis.* 678. *num* 1. *par.* 8.

Nec sufficientes visæ fuerunt coniecturæ pro Creditoribus deductæ ad effectum educendi huiusmodi scientiam. Prima enim elicita ex quo felix habuit ratam frumenti, & bladarum, de quibus Claudia rationem reddit, remouetur quia cum felix vti hères Francisci esset obligatus tàm pro affictibus dicti Casalis, quam etiam in alijs debitis Bizzarri, de quibus in Inuentario hęreditario Francisci descriptis optimam notitiam habebat, & pro quibus ingentem pecuniarum quantitatem in dies persoluebat, dicta quantitas frumenti, & Bladarum verisimiliter in hanc causam potuit Felici à Bizzarro consignari, & ab ipso respectiue recipi, quod sufficit, vt saltem huius-
7 modi actus tanquam æquiuocus, cum etiam circumscripto mandato ad aliam causam referri posset, requisitam scientiam concludere nequeat.

Secunda desumpta ex denunciatione venditionis centum rubrorum frumenti sub nomine Bizzarri, & Felicis pariter non concludit, Tùm quia exinde non iustificatur quod pręcium fuerit hęredi persolutum vt requiritur ad effectum, vt Claudia eius nomine de eo teneatur rationem reddere, Tum etiam quia huiusmodi denunciationes describi solent ad relationem Baiulorum, & sępissime accidit, quod venditio frumenti vnius describitur sub nomine alterius, vt ex iurata attestatione officialium hodierno *Summ. Claudiæ n.* 1. Tum demum quia nullo modo concludit scientiam prędicti mandati procuræ facti ad fauorem Francisci.

Tertia & quarta elicitæ ex solutionibus asportationis frumenti ad Vrbem, mercedis Baiulorum, & Pensionis horreorum, pręter quod deducuntur ex asserto priuato liberculo Felicis à Creditoribùs exhibito, & in actis non producto, nec recognito, cum verificari possint in quantitate frumenti, & Bladarum Felici consignata ex Casali Turris noue de qua redditur ratio, & in alia ab ipso percepta ex Casale Vaccareccie, in quo Bizzarrus non habebat interesse desumi non potest argumentum, quod felix habuerit notitiam dicti præcedentis mandati, in quo consistit tota difficultas huius partitæ.

Eiusdemque farinæ sunt 5. 6. eductæ ex verbis Instrumenti solidationis superius memoratæ, & ex confessione Claudiæ desumpta ex relatione Periti & ex processu criminali, quia verificantur eodem modo in illis fructibus, quos verè Felix habuit, de quibus Claudia eius nomine integram reddit rationem.

Ex Tertia partita Creditores prætendunt Claudiā pro semine Casalis Vaccareccie anni 1619. posuisse ad debitum hæreditatis rubra centum frumenti & solummodo rubra quinquaginta seminasse desumendo probationem ab Instrumento cum messoribus stipulato pro rubris 50. mensurandis.

Verùm tollitur ex quietantijs relatis in *Summ.* *Clau-*

Claudiæ num. 8. *littera A.* ex quibus patet, quod d. anno 1619. Noualia Casalis Vaccareccia ascenderunt ad rubra 70. pro quorum semine desiderantur rubra 90. frumenti iuxtà attestationem Peritorum *littera B.* reliqua vero rubra decem detrahuntur tàm ratione decrementi mensuræ Vrbis, quam occasione purgationis eiusdem seminis, vt alijs attestationibus Peritorum firmatũ fuit in alia *decis. huius causæ* 14. *Iunij* 1649. *coram bo. me. Peutingerio* §. *Pariter Domini dixerunt.* Instrumentum autem cum Messoribus celebra-
9 tum nõ probat certam quantitatem cum expressam habeat relationem ad mensurationem faciendam, adeo vt expressio rubrorum 50. stet solum demonstratiuè, non autem taxariuè,& proinde attendenda est mensuratio ad quam Partes se retulerunt, ex deductis per *Surd. decis.* 64. *n.*16. *& sub num,* 23. *vers. cum ergo.*

Quarta continet quinque Pullos Equinos, sed
10 de eis viterior ratio reddi non debet, dum à Creditoribus non iustificatur huiusmodi animalia fuisse hæreditaria Francisci, vt opus est cum sufficiat Reæ conuentæ id negare *S. M. Greg. decis.* 220. *num.* 3. Responsio verò quod in hæreditate præfata adesset *la Polledrara* non suffragatur dum de ea ad partes reddita fuit integra ratio vt in alijs *decis. coram eodem Pauting.* 10. *Decembris* 1646. §. *Pariter* 2. 14. *Iunij* 1649. §. *In eandem sententiam, &* 26. *Nouembris* 1650. §. *Quinta denique,*

Sesta demùm continet fructus Ouium de annis 1618. 1619. & hæc pariter tollitur,cum Claudia anno 1618. non habuerit nisi scut. 500. pro residuo Venditionis sẽper factæ per Franciscum Virũ tunc viuentem, anno autem 1619. exegit pro lana scut. 879.& pro Agnis,& Caseo alia scu.1690. Vnde cum in Bilancio posuerit ad creditum hæ-
11 reditatis has omnes tres partitas, ratio dicitur sufficienter reddita nec conueniri potest à Creditoribus nisi ab eis iustificetur maiorem percepisse quantitatem, vt præter alleg. in præcedentibus decisionibus huius causæ respondit *Rota corã Merl. decis.* 239. *& d.* 348. *vtrobiq. num.* 1,

Et eo libentius Domini inclinarunt in hanc Sẽtentiam, quia vt deducitur in vltima decisione *bo. mem. Peutingerij* §. *Cæterum* Claudia ab eius Viro fuit plenissime liberata ab omni redditione rationis, & anno 1627. in contradictorio Iudicio ex hibitis libris tutelaribus hodie deperditis, ad relationem trium Peritorum occasione controuersæ administrationis fuit declarata Creditrix in scutis 3853. & b. 57. $\frac{1}{2}$ vt propterea non teneatur de rigorosa, & ratio semel reddita amplius
12 reddi non debet nisi concludentissime de errore Conuincatur, vt fuit etiam responsum *coram me in Auximana redditionis rationis* 18. *Februarij* 1656. *sub* §. 1. *& per tot.*

Et ita vtraque.

ROMANA CENSVVM SEV SALVIANI.

Mercurij 27. *Martij* 1658.

ARGVMENTVM.

Locatio cum perceptione pensionis probat possessionem. Prælegata non veniunt in restitutione fideicommissi constituti cum clausula *exceptis legatis.*

SVMMARIVM.

1 *Locatio cum perceptione pensionis probat possessionem.*
2 *Locatio sine perceptione pensionis iuncta alteri locationi cum perceptione, facit adminiculum ad concludenter probandam possessionem.*
3 *Prælegata non veniunt in restitutione fideicommissi constituti super alijs bonis, exceptis legatis.*
4 *Legatum caducatum per Ius accrescendi subfideicommisso vniuersali comprehenditur.*
5 *Caducitas incursa potest remitti per eum, fauore cuius fuit imposita.*
6 *Legatum non caducatur si in casum contrauentionis non fuit adiecta pæna, & præsertim deficiente interpellatione, & Iudicis monitione.*
7 *Retentionis exceptio vbi est turbida non valet, impedire immissionem.*

DECISIO DLX.

Domum ad S. Marcum, de qua hodie agitur possessam, fuisse ab Anastasio Corona Debito-
1 re de tempore vel post obligationem iustificant Locationes in præterita decisione deductæ, altera scilicet de anno 1603 cum reali, & actuali perceptione pensionis, quæ amplius controuerti non potest ob assertum defectum mandati Procuræ, eius, qui nomine Anastasij pręfactam locationem fecit, & pensionem exegit, dum nuper in actis exhibitum fuit publicum Instrumentum mãdati antecedenter cum explicita facultate locandi omnia eius bona stabilia cuicunque personæ, illorumque redditus, & pensiones exigendi hodierno *Summ. Actorum num.* 2. Altera vero de
2 anno 1609. quæ licet non probetur effectuata per consimilem exactionis pensionis, inseruit tamen pro adminiculo, itaut ex vtraque simul iuncta concludens possessionis iustificatio aliciatur ex allegatis per *Rotam coram Andr. decis.* 12. *num.* 5. *&* 6. *cum alijs relatis a Posth. de manut. obser.* 24. *num.* 31. *&* 32.

Exceptio autem antiqui fideicommissi q.Simonis Coronę in eadem decisione refellitur ex inrefragabili fundamento, quod Domus controuersa tanquam prælegata Francisco, & deinde
3 melchiori cohæredibus, qui Anastasio Patri amplissimã renunciationem fecerunt non veniat sub fideicomisso super alijs Bonis Constituto, exceptis Legatis, vt monuit *Bart. in l. Marcellus* §. *quidam Liberis num* 11. *ff. ad Trebell.* cum alijs allegatis in *decis.* §. *nec turbat.*

Et licet replicetur, quod saltem contrauenientibus Prælegatarijs præcepto Testatoris assumendi nomen illius, & inhabitandi Domum se seq. reddentibus inhabiles ad illum implendum per ingressum in Religionem caducatum remanserit
4 legatum; & sic per Ius accrescendi Domus subfideicomisso vniuersali comprehendatur ex *Peregrin. de fideic. art.* 9. *n.* 6. *& Surd. decis.* 269. *per tot.*

Attamen replicatio cessat sine quia Testator non constituit fidecomissum vniuersale super omnibus alijs bonis simpliciter, in quibus terminis loquuntur *Peregrin. & Surd.* sed addidit *exceptis legatis*, vt dictum est, quo casu legata tanquam litteraliter excepta nullo prorsus Iure sub fideicomisso venire possunt, vt in fortioribus terminis respondit *Rota in recent. decis.* 418. *num.*12. *part.* 5. siue etiam ex quo Francisco dumtaxat cui primo loco Domus prælegata fuit Testator iniunxit pænam priuationis in casu non implementi d. oneris, & voluit prælegatum deferri Melchiorri cui vlterior pena non legitur adiecta, & propterea cum datus sit substitutus in casu primæ contrauentionis Prelegatum non fuit caducatum fauore fideicomissi vniuersalis, sed apertum ad fauorem Melchioris substituti qui proinde vel remisit

sit caducitatem consentiendo, vt Franciscus onera non impleret, vt potuit iuxtà decisionem *Thesaur. 270. sub numer. 17. in fine vers. rederem tamen,*
5 quam refert, & sequitur *Fusar. de substit. quaest. 447. num. 18.* vel eam acceptauit, & deinde per renunciationem transtulit in Patrem, quod etiam ipsi facere licuit non attento oneris non implemento, dum, vt dictum est, in casu contrauentionis nulla pœna ipsi iniuncta legitur præsertim non accedente interpellatione, & Iudicis monitione ex plenè probatis per *Modern. Altograd cons. 84. nu. 45.*
6 *cum seqq. par. prima* vltra quod satis est ad istum effectum, quod præfata requirant altiorem indaginem, vt propterea impediri non possit Immissio ex credito claro, & non controuerso, vt firmatur in eadem *decisione §. nec obstat*, vbi etiam reijcitur ab hoc Iudicio obiectum an dictum onus iniunctum fuerit per viam modi, vel conditionis.

Nec obstat, quod Franciscus, & Melchior ob expressam prohibitionem alienandi non potuerint transferre in eius Patrem bona fideicommisso vniuersali grauata, & alienari prohibita, quia cum hodie non agatur ad bona fideicommissaria, sed solum ad dictam Domum prælegatam, quæ non cadit sub fideicommisso nec sub d. prohibitione, satis est respondere, quod sufficit Actoribus dictam renunciationem quoad Domum substineri.

7 Exceptio denique retentionis pro duobus creditis anterioribus altero scut. 200. & altero sc. 606. vel totaliter remouetur, vel saltem valde turbida remanet ex fructibus bonorum Debitoris in ingenti quantitate à Petro-Paulo, eiusque Auctoribus perceptis; Dicta enim credita vnacum fructibus vsque in præsentem diem decursis non excedunt scuta 1715. illi autem perceperunt fructus in summa sc. 5997. iuxta calculum ad partes datum.

Et ita responsum fuit standum esse in decisis 25. Maij 1657. coram me vtraque, &c.

BONONIEN. HÆREDITATIS DE PEPVLIS.

Veneris 29. Martij 1658.

ARGVMENTVM.

Immissione concessa filijs in omnibus bonis proprijs, & liberis testatoris, non comprehenduntur bona Emphyteutica, quæ ad ipsum Testatorem spectabant vnde fauore filiorum locus est Ægidianæ. Filij incestuosi licèt præter alimenta sint incapaces successionis, hoc tamen non procedit si mater ignorauerit anteriorem viri concubitum cum consanguinea; Ignorantia enim huiusmodi excusat ab incestu, & filij inde progeniti naturales tantum, non autem incestuosi, nec spurij reputantur.

SVMMARIVM.

1 *Ægidianæ locus non est, quando sententia immissionis comprehendit bona Emphyteutica Ecclesiastica.*
2 *Ægidianæ locus non est, quando sententia est iniusta*
3 *Filij incestuosi sunt incapaces successionis præter alimenta.*
4 *Emphyteutica bona non veniunt sub generali appellatione omnium bonorum, quæ sunt propria, & libera testatoris.*
5 *Emphyteutica bona sunt obnoxia oneri restitutionis fauore successiuè vocatorum in inuestituris ex pacto, & prouidentia concessis.*
6 *Sententia generaliter lata de iure recipit declarationem restrictionem à libello, & num. 9.*
7 *Ægidianæ locus est dum actum fuit in possessorio ex remed. l. fin. C. de Edict. D. Adr. toll. inter personas laicas, & de bonis mere laicalibus, & liberis.*
8 *Mandatum de immittendo concessum nemine citato habere solet in ventre clausulam*, dummodo possessio sit vacans, *cuius vigore mandatum ipsum ac eius executio euanescunt si possessio sit plena.*
9 *Filij ex ignorato incestuoso concubitu procreati naturales tantummodo, non verò incestuosi, aut spurij reputandi sunt.*
10 *Filij, vt tamquam incestuosi reputentur iustificari debet scientia matris de concubitu viri cum eius sorore ante conceptionem.*
11 *Testis vnicus de huiusmodi scientia deponens non facit fidem.*
12 *Testes deponentes de auditu ab alio Teste, qui sit vnicus non supplent defectum illius probationis.*
13 *Probationes concludentes, & indubitatæ requiruntur ad effectum excludendi filios ab hæreditate paterna.*
14 *Attestationi iuratæ matris, negantis se habuisse scientiam de antecedente concubitu viri cum eius sorore statur, donec concludenter probetur contrarium.*
15 *Iuramento attestantis se nescire aliquid standum est, quando iurans habet pro se præsumptionem ignorantiæ.*
16 *Notitia simplex incestus ignoranti superueniens non facit ipsum incidere in pœnas ordinarias incestuosis inflictas etiam si ipse in concubitu perseueret.*
17 *Notitia incestus alteri ex parentibus superueniens non potest inferre praiudicium filijs antecedenter natis.*

DECISIO DLXI.

Resolutum fuerat coram me 17. Maij 1656. non esse locum Ægidianæ, siuè quia inter Bona hæreditaria quondam Comitis Alexandri Mariæ de Pepulis, ex eadem causa, & actione sub vni-
1 co libello petita, & in eadem sententia contenta comprehendebantur tria corpora Emphyteutica
2 Ecclesiastica siuè etiam propter Iniustitiam sententiæ ex eo elicitam, quod non poterat concedi Immissio Antoniæ, & Margharitæ Sororibus in possessionem Hæreditatis dicti Comitis Alexan-
3 dri Mariæ, cum sint incestuosæ, & sic incapaces successionis.

Sed causa hodie reproposita cēsuerunt Domini recedendum esse à decisis. Primum enim fundamentum corruit ex lectura libelli in secundo Processu de partibus fol. 17. à tergo cum seqq. vbi non leguntur petita bona emphyteotica, sed duntaxat omnia bona propria, & libera Comitis
4 Alexandri Mariæ, sub huiusmodi enim petitione non includuntur emphyteotica, quæ tanquam
5 obnoxia oneri restitutionis ad fauorem successiue vocatorum in inuestituris ex pacto, & prouidentia concessis, vt notat *Bart. in l. vt Iuris iurandi §. si liberi sub n. 6. ff. de oper. libert. cum alijs per Rotam dec. 375. sub num. 7. vers. alia ex pacto par. prima recent. & in Bonon. Fideicommissi Io. Mariæ de Bologninis 4. Februarij 1654. coram me §. Et quamuis in fine* nuncupari non possunt propria, & libe-
6 ra Alexandri Mariæ possessoris; Cumque sententia generaliter prolata super immissione in possessionem Hæreditatis illius declarationem de iure recipiat ab huiusmodi petitione, & libello *Castr. cons. 376. in princ. vers. quod autem constet lib. primo Aym cons. 183. num. primo Menoch. cons. 501. num. 6.*

Gregor. dec. 470. *num.* 6. exinde patet, quod nullatenus in ea comprehendantur asserta corpora
7 emphyteotica Ecclesiastica, & propterea locus est Ægidianæ, dum actum fuit in possessorio ex remedio *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. tollen.* inter personas Laycas, & super bonis tantummodo laycalibus, & liberis, vt responsum fuit in *Bononien. Fideicommissi de Rubeis* 16. *Martij* 1648. *coram bon. me. Dunozetto in princ.*

Nec refert, quod ante libellum præfatæ sorores vigore mandati de immittendo in possessionem omnium, & singulorum bonorum in dicta hæreditate relictorum ab A.C. relaxati adeptæ fuerint possessionem Prædij in loco nuncupato la Molinella primo Processu de partibus fol. primo & 8. quod est emphyteoticum Ecclesiæ Archihospitalis Rauennæ, quia cum huiusmodi mandatum nemi-
8 ne citato concessum haberet in ventre solitam clausulam, *dummodo tamen possessio sit vacans* eodem Processu fol. 4. statim euanuit vna simul cum eius exequutione, ex quo possessio erat plena, *Rota decis.* 513. *num. primo par. prima rec. cum alijs in Romana Fideicommissi de Casijs* 14. *Martij* 1657. *coram eodem bon. mem. Dunozetto* §. *Nec anteriorem vers. Tùm etiàm quia*, & proinde id, quod eius vigore gestum est, attendi non debeat, sed solùm inspicienda, & attendenda est subsequens iudicialis petitio Immissionis vigore dicti libelli peracta, quæ tanquam restricta ad sola bona propria, & libera ad ista pariter restringit sententiam generaliter successiuè prolatam ex deductis.

Secundum vero fundamentum cessat ex motiuo nouiter deducto in dicta decisione non ponderato, nempè ex quo non probatur scientia Dianæ antecedentis concubitus Comitis Alexandri Mariæ cum Dominica sorore antequam ipsa ex
9 eo filios conciperet; Ignorantia enim excusat ab incestu, & filij inde progeniti naturales tantummodo, non autem incestuosi, nec spurij reputantur *cap. lectum mariti* 34. *quæst.* 2. *l. si Adulterium* 38. §. *stuprum in fine ff. ad l. Iuliam de Adulter. Bart. in d. l. si adulterium ante num. primum vers. sed ab incestu Federic. de Sen. conf.* 167. *sub num. primo vers. Et hoc expressè probatur, Aym. conf.* 144. *post med. nu.* 7. *vers. amplius etiam Surd. conf.* 303. *num.* 21. *Bituard. ad Clar.* §. *Incestus num.* 2. *Lup. de illegit comment. primo* §. 5. *num.* 73. *Rota apud Cassador. dec. vnic. nu.* 2. *vers. sed maior pars, & per tot. de sponsal. & matrim. & in recent. dec.* 264. *sub num.* 4. *vers. vel non deponunt par.* 5. *cum concordantibus allegatis per Farinacc. de delict. Carn. quæst.* 149. *num* 161. *cum seqq.*

Nec huiusmodi scientia dici valet comprobata ex Testibus deponentibus de confessione dd. Mulierum, & Comitis, quod ab eo carnaliter cognita fuerit prius Dominica, quàm Diana; Quià præter quod sunt singulares in proprio dicto contrarij, & plures exceptiones personales patiuntur, vt latè deducunt Informantes; De huiusmodi cōfessione deponunt longè post conceptionem Dianæ, nempè de tempore obitus Comitis, quo ista penes eum instabat, vt ipsam desponsaret, quod vtique non suffragatur, cum scientia iustificari
10 debeat, ante conceptionem ad effectum, vt filijs præiudicet ex allegatis. Et licet primus Testis iuxtà 22. interrogatorium implicitè dictam antecedentem scientiam concludere videatur, dùm deponit, quod Diana assistendo primo partui Dominicæ in lecto Comitis sequuto proprios anulos ipsi Testi tradidit, vt loco pignoris eos relinqueret penès Officiales Hospitalis Proiectorum donèc solitam elemosynam Comes illi persolueret pro Gemellis in dicto partu natis, & in præfato Hospitali dimissis; Nihilominùs quià super hac
11 circunstantia est vnicus, non facit fidem, *Card. Mantic. decis.* 325. *in princ. Card. Seraphin dec.* 1191. *num.* 2. quæ ab alijs Testibus suppleri non potest,
12 dùm cæteri de eâ deponunt tantummodo de auditu ab ipso primo Teste *cap. licet ex quadam de Testib. Surd. conf.* 135. *num* 96 *Hond conf.* 102. *nu.* 58. *lib. primo Card. Seraph. decis.* 1075. *num.* 3.

Quæ certius admittenda videntur; Tum quia
13 agitur de causa admodum graui, ac de illatione maximi præiudicij filiabus comitis, dum tractatur de priuando illas paterna hæreditate valdè opulenta, ad quem effectum concludentes, & indubitatæ probationes requiruntur *l. fin. C. de probat. Card. Seraph. dec.* 1350. *num. primo* tum etiam
14 quia pro ignorantia concurrit iurata attestatio ipsius Dianæ negantis se habuisse scientiam dictæ copulæ præcedentis Dominicæ, nec de præsenti talem notitiam certam habere, cui statur, donec concludenter probetur contrarium, quando prouenit, iurans nescire aliquam habet pro se præ-
15 sumptionem ignorantiæ, vt tradit *Farin. de delict. Carn. d. quæst.* 149. *num.* 263.

Non obstat prætensio, quod Diana post habitam de ea notitiam adhuc in concubitu continuauerit, Quia vltra quod huiusmodi notitia nullate-
16 nus iustificatur, exinde ipsa censeri non debet incursa in pœnas ordinarias incestuosis inflictas, vt tradunt *Couarr. in emphyt. de Sponsalibus cap.* 6 § 8. *num.* 19. *Clar. in d.* §. *Incestus num.* 10. *Farin d. qu.* 149 *num.* 193. & sic multo minus suis filiabus præce-
17 denter natis aliquod fuit præiudicium illatum.

Et ita vtraque &c.

NOVARIEN. CAPELLANIÆ.

Veneris 29. *Martij* 1658.

ARGVMENTVM.

Donans omnia eius bona presentia, & futura si eius vita durante tantum reseruauerit sibi vsumfructū bonorum donatorum, an possit testari de illis fructibus, qui supersunt ex vsufructu reseruato anverò potuit solammodò de illis disponere per actum inter viuos maximè si in donatione reseruata fuerit certa, & limitata quantitas ad effectum testandi?

Valde controuersa est materia, & magistralis decisio.

SVMMARIVM.

1 *Donatio comprehendit etiam bona loco bonorum donatorum subrogata.*

2 *Donatio bonorum futurorum comprehendit etiam acquisita per donantem ex fructibus bonorum donatorum.*

3 *Donatio facta de bonis præsentibus, & futuris comprehendit etiam fructus, qui donanti supersunt vltra suas necessitates ex vsufructu reseruato.*

4 *Donator, quando sibi reseruauit fructus bonorum donatorum explicitè prò toto tempore vitæ suæ, & eius vita durante tantum, non potest de illis disponere nisi per actum inter viuos; Non autem per actum vltimæ voluntatis, qui post mortem effectum suum sortiri deberet.*

5 *Donator dum sibi reseruauit certam, & limitatam summam ad effectum testandi, inde sequitur quod reseruatio vsusfructus immediatè antecedens omnino facta fuerit ad disponendum de fructibus, qui ex eo supersunt in vita.*

6 *Solutio debiti Hæreditatis non spectat ad legatarium sed.*

sed ad hæredem institutum.

7 *Donatio bonorum futurorum comprehendit quidem bona ex quocunque titulo donanti in futurum quæsita non autem fructus perceptos, & extantes ex vsufructu sibi reseruato.*

8 *Donator liberè disponere potest etiam testando de fructibus, qui supersunt ex vsufructu sibi reseruato, num. 9. 10. & 11.*

12 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum sustinetur ex sola reseruatione vsusfructus, si sit pignus, cum donator de fructibus ex eo super extantibus testari possit.*

13 *Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum non comprehendit fructus super extantes ex vsufructu donatori reseruato.*

14 *Bona acquisita per donantem ex vsufructu sibi reseruato, non veniunt in donatione omnium bonorum præsentium, & futurorum.*

15 *Donator nil interest an sibi vsumfructum tantum, vel fructus bonorum donatorum reseruauerit cum vtroque casu fructus ad reseruantem pertineant, & de eis ipse quomodolibet disponere possit.*

16 *Donator, licet sibi reseruauerit fructus, & redditus bonorum donatorum toto tempore vitæ suæ, eiusque vita durante tantum, indè non sequitur, quod ipse de illis fructibus, qui supersunt ad sui libitum quomodolibet disponere non possit.*

17 *Donator tunc non potest disponere de fructibus, qui ei supersunt ex vsufructu reseruato per actum vltimæ voluntatis in morte, quando nominatim. & expressè actum est, vt de illis disponat in vita.*

18 *Secus autem, quando nulla facta mentione dispositionis, donator sibi reseruat fructus, vel vsumfructum durante vita sua tantum.*

19 *Expressio illorum, quæ tacitè insunt, nihil operatur.*

20 *Vsusfructus finitur morte vsufructuarij.*

21 *Donator liberè testari potest, & per actum vltimæ voluntatis disponere de fructibus reseruatis, illorumque acquisitionis, quando nulla facta mentione dispositionis illorum sibi simpliciter reseruauit fructus, vel vsumfructum durante vita sua tantum.*

22 *Amplia, etiam si præcisam, & limitatam quantitatem sibi reseruauerit super bonis donatis ad effectum testandi.*

23 *Reseruatio facta super bonis donatis de certa, & limitata summa ad effectum testandi non excludit libertatem testandi etiam de alijs non donatis, immò expressè reseruatis.*

24 *Reseruatio per donantem sibi facta ad effectum testandi, debet saltem excedere vigesimam partem Patrimonij donati.*

25 *Reseruatio facta in donatione ad effectum testandi, quando est modica quantitatis eò certius facultas testandi non censetur ad illam restricta, sed dicitur ampliatiuè, & comprehensiuè facta etiam respectu aliorum bonorum, & fructuum reseruatorum.*

26 *Assertioni Testatoris in Testamento facta cum iuramento omnino est deferendum, cum non censeatur voluisse decedere sub falso iuramento, sed tamquam memor salutis æternæ veritatem prorsus pandere voluisse.*

27 *Legati exequutio, ad hoc vt impediri non possit satis est, quod sit dubium an bona super quibus exequutio petitur sint propria Testatoris, nec ne.*

28 *Donator, sicuti potest integros fructus super bonis donatis sibi reseruatos eius vita durante detrahere, ita potest illos cumulare, & eis bona acquirere, de illisque testari.*

29 *Dispositio facta in piam causam recipit quamlibet benignam interpretationem.*

30 *Donator potest in eius Testamento declarare appellatione bonorum futurorum noluisse comprehendere in donatione fructus reseruatos eorumque acquisitiones.*

31 *Manutentio conceditur probanti eius anteriorem possessionem.*

32 *Possessio probatur nedum ex Instrumento illius adeptionis, verum etiam ex actualibus exactionibus fructuum.*

33 *Possessio remanet iustificata ex propria confessione collitigantis, qui contra possessorem petijt Immissionem.*

DECISIO DLXII.

Donauit anno 1626. Maximilianus Ferrerius Ecclesiæ Parrochiali Sanctorum Vincentij, & Anastasij Plebis Vergontis Nouarien. Diocœsis omnia bona sua præsentia, & futura mobilia, & immobilia cuiuscunque generis, exceptis scutis 450. auri sibi debitis à Ludouico Ferrerio, Sylua cum Arboribus Castaneis in Territorio Vogorien. & bonis immobilibus, seu etiam mobilibus sitis in Terræ Vogoniæ in loco de *Rumanca*, & reseruata facultate testandi de libris 100. Imperialibus, reseruatoque vsufructu his verbis ibi: *Pacto tamen quod præfatus Maximilianus Donator possit, & valeat, & sibi liceat non obstante supradicta Donatione, sibi retinere dicta bona, & Iura, vt supra donata, & ipsis, & eorum fructibus, & redditibus percipiendis ex ipsis bonis, vt supra frui, & gaudere toto tempore vitæ suæ, eiusque vita durante tantum absque aliquo impedimento dictæ Ecclesiæ Donatariæ.*

Deinde anno 1651. condidit Testamentum, in quo institutis hæredibus suis Fratribus erigi, & fundari mandauit Beneficium Iurispatronatus, & Cappellaniæ in Ecclesia Parochiali S. Bernardi de Vrzino sub titulo Beatæ Mariæ Virginis Rosarij cum onere sex missarum quolibet mense in perpetuum in suffragium Animæ ipsius Testatoris, & pro illius Dote assignauit certa ibidem descripta bona sub iurata assertione ibi: *Quæ verò bona, Census, & Iura per me Testatorem acquisita fuerunt toto sudore ad hunc finem, & effectum tantum ex pecunijs, quæ prouenerunt ex fructibus, & redditibus per me exactis, & perceptis ab anno 1626. citra, saluo, vt infra, prout Ego idem Testator hoc meo Iuramento tacto pectore more Clericatus affirmaui, & affirmo &c.*

Defuncto Testatore erecta fuit Cappellania, & ad præsentationem Patronorum institutus Clericus Io: Baptista Moia, qui possessionem illius, & bonorum omnium pro Dote assignatorũ fuit assequutus; Cumque 21. Iunij 1655. coram me dubitatum fuerit An, & cui esset dandum mandatum de manutenendo, responderunt Domini vt videretur de bono Iure etiam ad effectum manutentionis, quo hodie discusso, Informantes pro Ecclesia SS. Vincentij, & Anastasij Donataria, quod cum Maximilianus donasset omnia eius bona præsentia, & futura sub huiusmodi donatione comprehenderentur etiam controuersa tanquam futura vti ab ipso acquisita post annum 1626. quo dictam donationem fecerat, quia aut fuerunt acquisita, ex capitalibus Censuũ
1 donatorum, & deinde ab ipso retrouenditorum & tanquam loco illorum subrogata sub donatione continentur, prout continebantur dicti Census ad notata in §. *si igitur vers. Vnde consequens Auth.*

2 *Auth. de hæredit. quæ ab intest. deferunt*; Aut verò
acquisita fuerunt ex fructibus bonorum donato-
rum, & pari modo comprehendebantur appella-
rione bonorum futurorum, & cadere debebant
3 sub donatione sicuti comprehenderentur, & sub
ea caderent ipsimet fructus, qui donanti superes-
sent vltra suas necessitates; vt tradit *Castr. consil.
75. sub num. 3. versic. vel aliter quia dicta responsio
par. 2. Dec. cons. 30. num. 3. vers. vt in terminis vo-
luit, & consil. 250. sub num. 2. vers. fuit enim facta
Corn. cons. 176. num. 23. lib. 2. Io: Franc. à Pont.
consil. vltimo num. 22. Cels. Vgo consil. 37. num. 5.
cum seqq. Boer. decis. aur. 204. ante num. 38. vers
sed hoc non placet.*

4 Præsertim tam attenta reseruatione dictorum
fructuum explicitè facta pro toto tempore vitæ
suæ, eiusque vita durante tantum, quæ operatur
vt de eis disponere potuerit dumtaxat per actum
inter viuos, non autem testari, aut aliter dispo-
nere per actum vltimæ voluntatis qui post mor-
tem effectum suum sortiri deberet, vt consuluit
*Bart. cons. 76. post med. vers. Ne tamen ratio, & per
tot. vol. 1. quem sequuntur Dec. d. consil. 30. dicto
num. 3. cum seqq. Alex. consil. 13. num. 17. lib. 3.
Corn. d. consil. 176. dicto num. 23. vers. quod maxi-
mè Io: Franc. à Ponte dicto consil. vltimo sub n. 23.
versic. secundo principaliter, Boer. d. decis. 204. sub
num. 45. vers. Ad quartum, quia de fructibus, Clar.
in §. donatio quæst. 19. num. 9. Cancer. var. resol.
par. 1. cap. 8. num. 79.* Quam etiam inspecta re-
seruatione librarum 300. Imperialium expressè
facta ad effectum testandi; Ideò dum habetur
specifica reseruatio potestatis testandi ad certam
5 summam restricta, & limitata pernecesse sequi
videatur, quod reseruatio vsusfructus immedia-
tè antecedens omninò facta sit respectu disposi-
tionis in vita, vt ponderant *Dec. dicto consil. 250.
sub dicto num. 2. vers. Et ista opinio saltem videtur
procedere Cels. Vgo d. consil. 37. sub num. 9. versic.
Et in casu nostro, & vers. Maximè quod reseruaue-
runt Io: Franc. à Pont. dicto consil. vt supra sub nu-
mer. 26. vers. Tertio principaliter, & Cancer. dicto
cap. 8. num 84. vers. super quibus.*

Scribentes verò pro Cappella Sanctissimi Ro-
sarij, ad cuius fauorem fuerat factum legatum,
contendebát acerrimè dicta bona ex fructibus ac-
quisita fuisse, vt Maximilianus Testator Iure iu-
rando in Testamento firmiter asseruit, non au-
tem ex capitalibus Censuum ab ipso retrouendi-
torum, attento potissimè, quod retrouenditio-
nes relatæ in *Summar. Ecclesiæ num. 2.* quæ præuia
appositione diei iustificantur factæ post donatio-
nem modicæ sunt quantitatis librarum 550. cir-
citer non correspondentis valori bonorum acqui-
sitorum ascendenti ad libras 4703. Et quatenus
replicabatur, quod saltem pro illa rata reinte-
6 granda esset donatio, huiusmodi tamen onus
non videbatur spectare ad Cappellam, sed ad hę-
redes institutos ad *Text. in l. cum hæredes 23. ff. de
acquir. possess. & in l. hæredes la 2. ff. de acquir.
hæred.*

Ad reliqua respondebant veriorem, & magis
7 communem esse opinionem, quod in d. donatio-
ne bonorum futurorum veniunt quidem bona ex
quocunque alio titulo Donanti in futurum quæ-
8 sita, non autem fructus percepti, & extantes ex
vsufructu reseruato, de quibus Donator liberè
disponere potest etiam testando vt contra *Castr.*
vbi supra respondit *Alex. in l. stipulatio hoc modo
concepta 61. sub num. 18. vers. Et quid si vsumfru-
ctum ff. de verb. oblig. quem sequitur Ias. ibidem pa-
9 riter num. 18.* vbi asserit se credere Castrensem er-
rare in præsupposito, quod Donator non possit
testari de illis fructibus, qui supersunt ex vsufru-
ctu reseruato, *Aym. consil. 221. num. 5. Natt. cons.
146. num. 11. Gabr. consil. 139. sub num. 2. vers.
Nec refert, quod de vsufructu lib. 1. Rimin. Iun. con-
sil. 167. num 17. & 18. qui allegat Castr. sibi contra-
rium in d. l. stipulatio hoc modo concepta in fine*, vbi
10 præcisè firmat, quod de dictis fructibus testari
potest, si supersunt, *Couar. var. resol. lib. 3. cap. 12.
sub num. 1. vers. Ex contrario, & sub num. 2. vers.
Item eadem Gutier. de Iuram. confirmat. par. prima
cap. 11. sub num. 14. vers. facit etiam præterea Clar.
in §. Donatio quæst. 19. num. 9. vers. Aut verò Do-
11 nator*, vbi dicit hanc sententiam contra Castren-
sem esse communem *Cancer. d. cap. 8. num. 78.
vers. Estque ratio plenè Card. Mantic. de tacit. lib. 13.
tit. 32. num. 5. cum plur. seqq. Trentacinq. var. resol.
vol. 1.] lib. 3. tit. de donat. resol. 3. num. 18. vers.
prima est, & vers. Tu non recedas à prima Fontanell.
de pact. nuptial. claus. 4. gloss. 22. sub num. 2. vers.
Affirmatiuam ex sui ratione Vincent. de Franch. decis.
168. num. 3. & 4.* & ex hac ratione, quod Dona-
12 tio omnium bonorum præsentium, & futurorum
substineatur ex sola reseruatione vsusfructus si sit
pinguis, ex quo Donator de fructibus superex-
tantibus validè testari potest respondit *Rota in
Vrbeuetana Castri Crisignani 24. Aprilis 1626. coram
Remboldo, in recent. decis. 10. per tot. & signanter
13 num. 7. par. 5* Itaut propterea sicut in Donatio-
ne appellatione futurorum non veniunt præfati
14 fructus, ita pari modo non veniant bona ex iisdē
fructibus acquisita, vt comprobat *Franch. d. de-
cis 168. num. 18. vers. Et postquam iuxtà secundum
& tenuit Rota coram Duran. decis 348. num. 9. vers.
sed imò, & in Romana Domus, seù Fideicommissi de
Incoronatis 24. Ianuarij 1646. coram bo. me. Peutin-
gerio sub §. 1. vers. Nam cum Domus.*

15 Nec vllum discrimen esse constituendum inter
reseruationem vsufructus, & reseruationem fru-
ctuum, quia paria sunt quoad potestatem testan-
di de fructibus superextantibus, vel de illorum
acquisitionibus reseruarè vsumfructum, vel fru-
ctus cum vtroque casu fructus ad reseruantem
pertineant, & de eis ipse quomodolibet dispone-
re posset, vt post *Aym. dicto consil. 221. num. 5.
vers. Non obstat, quod aliud, & vers. Ille enim*
tradit *Card. Mantic. de tacit. d. tit. 32. num. 12.* ac
admitti *Io: Franc. à Ponte*, qui scripsit in contra-
rium *d. consil. vltimo numer. 23. vers. Et ideò bene*;
Præter quod in casu nostro Donator idem intel-
lexit de fructibus, ac de vsufructu, nam in reser-
uatione mentionem fecit de fructibus, & reddi-
tibus sua vita durante adiectis verbis, *frui, &
gaudere*, Et in translatione possessionis bonorum
donatorum post mortem addidit hæc verba ibi;
*post eius obitum, bona, & Iura sint Ecclesiæ &c. &
tunc consolidetur cum dominio dato.*

16 Prout nec obstare, quod Donator sibi reserua-
uerit fructus, & redditus toto tempore vitæ suæ,
eiusque vita durante tantum, quia huiusmodi
verba designant quidem tempus determinatum,
quo durare debebat reseruatio fructuum, & red-
dituum, nempè vsquequo eius vita naturalis dura-
uerit, sed non indè arctant Donantem, quia de
illis, qui supersint ad sui libitum quomodolibet
17 disponere possit, Tunc enim de eis disponere non
potest per actum vltimæ voluntatis in morte quā-
do vlterius nominatim, & expressè actum est,
quod

quod de illis disponat in vita, in quibus terminis consuluit *Bart. d. consil. 76. & loquitur Rota in Fauentina Legatorum 24. Februarij 1636. & 23. Ianuarij 1637. coram Card. Panzirolo, & 15. Iunij eiusdem anni coram Merlino in recent. dec. 104. 190. & 231.*
18 *par. 7.* Secus autem quando (prout hic) nulla facta mentione dispositionis Donator sibi reseruat fructus, vel vsumfructum durante vita sua tan-
19 tum, hoc enim casu quia exprimit quod tacitè
20 inest ex quo vsusfructus morte finitur *l. cũ antiquitas C. de vsufruct. §. fin. Instit. eodem* huiusmodi ex-
21 pressio nihil operatur, nec impedit Donantem quin licitè, & liberè testari possit, & per actum vltimæ voluntatis disponere de fructibus reseruatis, illorumque acquisitionibus, vt optimè declarauit *Natt. d. consil. 146. sub num. 12. vers. Non obstat quod quando Rimin. Iun. d. consil. 167. num. 24. cum duob. seqq. Gabr. d. consil. 131. num. 5. lib. 1. Couarr. d. cap. 12. sub num 2. vers. sic sanè falsum est, & num. 3. Guttier. de Iuram. confirmat. d. cap. 11. sub n. 5. vers. eandem etiam communem Card. Mantic. d. tit. 32. n. 14. & 15. Clar. d. §. Donatio d. quest. 19. num. 9. vers. Aut testator reseruauit Trentacinq. d. resol. 3. sub d. num. 18. vers. Procedit hac communis opinio.*

22 Et addebant minus hunc casum diuersificare præcisam, & limitatam reseruationem librarum 300. Imperialium ad effectum testandi, Tum quia in his præcisis terminis pronunciauit Senatus Lusitanus, vt refert *Fontanell. vbi supra dicta*
23 *gloss. 22. vers. ex quo apud.* Tum etiam quia reseruatio huiusmodi facultatis testandi cadit quidem super bonis donatis, cum ex eis voluerit Donans posse testari de libris 300. sed non excludit libertatem testandi etiam de alijs non donatis, imò expresè exceptis, & liberè sibi reseruatis, vt in similibus terminis probat *Sola ad consuetud. Sabaud. tit. de alienat. bonor. minor. gloss. 3. n. 48. & Thesaur. decis. 199. num. 8.* & maximè quia illa quantitas librarum 300. erat valdè modica non excedens scuta 48. monetæ Romanæ, & tamen
24 summa reseruata ad effectum testandi saltem debet excedere vigesimã partem illius patrimonij, quod donatur, vt refert *Clar. in d. §. donatio d. quæst. 19. sub num. 8. in fine*, & propterea eo
25 certius huiusmodi testandi facultas non censetur restricta, & limitata ad illam modicam quantitatem, sed ampliatiuè, & comprehensiuè facta etiam respectu aliorum bonorum, & fructuum reseruatorum.

Placuerunt Dominis hæc posteriora fundamenta; Ideoque existimarunt constare de bono Iure Cappellæ etiam ad effectum manutentionis, ponderando præcipuè quod ex facti circunstantijs duo vlterius pro illius comprobatione resultant; Alterum, quod Donator in Testamento sub Iuramento tacto pectore more Clericorum asseruit controuersa bona toto sudore ad hunc finem, & effectum acquisiuisse ex fructibus, & redditibus bonorum suorum cui quidem assertio-
26 ni omninò videtur deferendum, cum non censeatur voluisse decedere sub falso Iuramento sed tanquam memor salutis æternæ veritatem prorsus pandere voluisse, vt dixit *Rota decis. 62. num. 2. cum seqq. par. 7. recent.* & propterea considerabile admodum est, quod cum non solum haberet bona donata, sed etiam reseruata, & ex omnibus fructus perciperet, exinde vel affirmari potest fructus prouenientes ex donatis impendisse in vita pro suis necessitatibus, fructus verò bonorum reseruatorum cumulasse pro acquirendis bonis, de
27 quibus agitur, vel saltem negari non valet quin valdè dubium, & incertum sit iustificare pro qua quantitate acquisitiones fecerit ex fructibus donatorum, & pro qua quantitate ex fructibus reseruatorum, quod vtique sufficeret Cappellæ Legatariæ ad effectum, quod exequutio eius Legati impediri non possit.

28 Alterum, quod sicut indubium est potuisse Donatorem integros fructus bonorum donatorum eius vita durante distrahere, & in quoslibet vsus sibi male, seu benè visos conuertere absque vllo impedimento per Ecclesiam inferendo, vt in specie in ipsa donatione prouidit ibi: *frui, & gaudere toto tempore vitæ suæ, eiusque vita durante tantum absque aliquo impedimento dictæ Ecclesiæ Donatariæ*; Ità etiam atque certius honestum, licitum, immò laudabile existimarunt eosdem fructus potuisse cumulare, & conseruare atque ex eis bona acquirere, & de illis in articulo mortis disponere in opus pium celebrationis sex missarum quolibet mense in perpetuum pro salute ani-
29 mæ suæ, ad cuius propterea fauorem quælibet benigna interpretatio sumenda est, & sic saltem
30 visum fuit Donatorem potuisse in Testamento declarare prout facto declarauit, appellatione bonorum futurorum noluisse comprehendere fructus reseruatos, eorumque acquisitiones per ea, quæ dixit *Rot. in recent. decis. 238. num. 5. par. 3. in Bonon. Successionis 4. Maij 1646. coram bon. mem. Bichio, §. Quæ opinio circa med. & in Pisauren. Donationis 26. Iunij 1647. coram Eminentissimo Ottbobono inter eius impress. decis. 119. num. 8.*

31 Manutentionem verò eidem Cappellæ sine du-
32 bio competere visum fuit, cum eius anterior possessio sufficienter iustificetur nedum ex publico Instrumento adeptionis relato in eius *primo Summario num. 4.* atque ex actualibus exactioni-
33 bus fructuum *eodem Summar. num. 9.* sed etiam ex propria confessione Collitigantis, quæ contra eam petijt Immissionem *vulg. Iur.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA CAMBII.
Luna 8. Aprilis 1658.

ARGVMENTVM.

Contractus cambij initus ad biennium absque Beneplaciti reseruatione lapso termino non durat, & fructus soluti cedunt in extinctionem sortis Cambia vt debeantur debet probari transmissio pecuniarum ad nundinas.

SVMMARIVM.

1 *Cambia redduntur sicca, non constito de transmissione pecuniarum ad nundinas.*
2 *Cambiandi onus adiectum solum in prima parte respiciente primum biennium, non censetur in parte secunda respiciente post biennium repetitum.*
3 *Repetitio non admittitur in odiosis, sed omne id quod literaliter non legitur habetur pro omisso.*
4 *Creditor cambij non potest prætendere Cambia, & recambia, nisi realiter probauerit pecunias transmisisse ad nundinas.*
5 *Conditiones, & qualitates expressæ in priori dispositione, dum in sequenti non fuerunt repetitæ, censentur consultò omissæ.*
6 *Contractus initus ad certum tempus, cum clausula, & deinde ad Beneplacitum, etiam elapso termino durat.*
7 *Contractus initus vsque ad certum tempus, absque alia*

alia Beneplaciti reseruatione lapso tempore, dicitur extinctus.

8 *Itaut si ille de consensu partium continuetur siuè tacitè, siuè expressè nouus dicitur Contractus.*

9 *Contractuum diuersitate, & repetitione stante, pacta onerosa, & odibilia non censentur in secunda contractu repetita.*

10 *Cambiorum continuatio post tempus datum debitori ad restituendum sortem, debet eidem debitori notificari.*

11 *Amplia etiam, si in Instrumento fuerit notificationi renunciatum.*

12 *Cambia indebitè soluta cedunt in sortis extinctionem, cum Partes non possint illicitum reddere licitum.*

DECISIO DLXIII.

INter D. Gineuram Manfronam, & D. Franciscũ Columnam anno 1639. initum fuit Cambium sortis principalis scutorum 500. in quo Franciscus Debitor infra duos annos illi restituere promisit dicta scuta 500. & interim hoc biennio durante ne ipsa D. Gineura aliquod damnum pateretur, voluit, & consensit, quod ipsa, seù aliquis mercator pro ea ibidem ab ipso electus posset totidem scuta 500. seù illorum valorem suscipere ad cambium, & recambium à quibusuis Mercatoribus per quascunque ferias, cura, opera, diligentia, cambijs, recambijs, damnis, expensis, prouisionibus, & interesse ipsius D. Francisci, promittens vlterius singulo bimestre exhibere in manibus D. Gineuræ partitas librorum, & literarum reuersus, & in casu non exhibitionis illarum, vel non transmissionis inferijs promisit loco damnorum, & interesse lucri cessantis, & damni emergentis persoluere dictæ D. Gineuræ cambia, & recambia ad rationem scutorum septem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno, ex quo (sunt verba præcisa Instrumenti) ibi; *Id in ipsum absumpsit, elapso autem biennio, & non restituta sorte principali, nec solutis cambijs decursis vltra facultatem cogendi Debitorem ad dictam restitutionem, & solutionem respectiuè conuentum fuit, quod absque alia interpellatione posset dicta D. Gineura, seù Mercator deputatus continuare super Cambijs valorem dd. scutorum 500.*

Verum quia elapso biennio D. Franciscus dicta scuta 500. non restituit, imò nouissimè iudicialiter cõuentus pro illorum restitutione coram D. Vicario Lateranen excepit Cambia, seù pecunias per ipsum solutas cessisse in extinctionem sortis, à quo sententiam fauorabilem obtinuit, & delata mihi causa appellationis dubitaui An Cambia deberentur post biennium, & negatiua
1 prodijt resolutio, quia cum non iustificetur actualis transmissio pecuniarum ad nundinas, cambia, & recambia redduntur sicca, & illicita iuxtà *Constitutionem San. Mem. Pij V. 118. per totam, & sæpissimè dixit Rota, & signanter in Romana Pecuniaria 14. Maij 1646. & 23. Martij 1648. coram R. P. D. meo Meltio, & in Mediolanen. Cambij 18. Martij 1654. coram R. P. D. meo Verospio.*

Non obstat, quod Franciscus assumpserit in se onus dictæ transmissionis, alias teneri voluerunt ad damna, & interesse.

Quia cum huiusmodi oneris assumptio adiecta
2 fuerit dumtaxat in prima parte contractus respiciente primum biennium, nec in verbis repitita fuerit in secunda parte respiciente tempus post
3 biennium vsque ad sortis restitutionem, vtique propter odibilitatem materiæ non inducitur tacita illius repetitio in hac secunda parte, sed omne id, quod in verbis literaliter non legitur habetur pro omisso, *Bart. consil. 39. num. 1. versic. Præterea lib. 1. Card. Mantic. de coniect. lib. 10. tit. 6.*
4 *num. 33.* & remanet sub dispositione Iuris, cuius vigore Creditor non potest Cambia, & recambia prætendere, nisi doceat de reali, & actuali pecuniarum transmissione, & continuatione per nundinas, vt præter decisiones supra allegatas latè responsum fuit in *Licien. Pecuniaria 29. Maij 1643.*
5 *coram bon. mem. Bichio*; Quoties enim in priori dispositione plures exprimuntur conditiones, & qualitates, in sequenti verò aliqua tantum repetuntur, reliquæ censentur consulto omissæ, *Anan. consil. 8. num. 5. Surd. consil. 200. n. 23. Ger. Spin. consil. 13. num. 15. cum seqq. Rota decis. 194. n. 17. par. 5. recent.*

Decisiones autem in *Romana Cambij 14. Februarij 1648. coram bon. mem. Peutingerio, & in Romana Pecuniaria 5. Iunij, & 31. Iulij eiusdem anni coram*
6 *Eminentissimo D. Card. Corrado.* loquuntur in Cambio inito ad sex menses, & deinde ad beneplacitum cum onere cambiandi assumpto per Debitorem sine temporis limitatione, & indefinitè vsque ad integram, & effectiuam sortis restitutionem; Vndè non applicantur casui nostro, quo cambium contractum fuit ad biennium absque alia reseruatione beneplaciti, & sic cum onere cambiandi limitatè, assumpto à Debitore durante dicto biennio; Ingens enim est differentia inter vtrumque casum; nam contractus initus ad certum tempus cum clausula, & deinde ad beneplacitum etiam lapso primo termino durat idem contractus *cap. si gratiosè de rescript. l. 4. ff. locat. Gozzad. consil. 22. num. 10. Dec. consil. 108. nu. 5. & in terminis Societatis Castracan. hoc tract. cap. 54.*
7 *num. 13. & 14.* At vbi contractus est initus ad certum tempus absque alia beneplaciti reseruatione, lapso tempore, censetur solutus *l. actione § Item qui Societatem ff. pro Soc. Castracan. dicto*
8 *cap. 54. num. 6.* Adeut si postmodum ex nouo Partium consensu tacito, vel expresso prorogetur nouus dicatur contractus bene *Corn. consil. 235. n. 9.*
9 *lib. 2.* Data autem contractus diuersitate pacta onerosa, & odibilia nunquam censentur in secundo repetita ex Iuribus supra allegatis.

Præterea ponderatum fuit, quod pactum continuandi pecunias super Cambijs lapso biennio
10 positum fuit in facultate Creditricis, Ideoque debitori notificari debuit non obstante, quod expresse fuerit huic notificationi renunciatum, quia
11 renunciatio intelligitur de prima interpellatione per quam Creditrix notificaret Debitori, quod intendebat vti pacto, & eligere Cambiorum continuationem, non autem de secunda, quæ post factam electionem ex æquitate fieri debet Debitori, vt certo sciat electionem Creditoris continuandi pecunias super Cambijs, vt distinguendo respondit Rota in *Romana Cambiorum 3. Iulij 1618. coram Manzanedo, & in Romana Prætensorum Cambiorum 30. Aprilis 1655. coram bon. mem. Dunozetto § Non obstat.*

Nec refert, quod Debitor in Causam Cambiorum post biennium decursorum aliquam summã
12 persoluerit; Quia vel repete potest per viam conditionis in debiti, vel ipso Iure cessit in satisfactionem sortis, cum non possint partes exinde illicitum reddere licitum, vt benè respondetur in

d. Leo-

d. Leodien. Pecuniaria coram bon. mem. Bichio §. Quia solutio.

Et ita vtraque, &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MVTIS.

Veneris 10. Maij 1658.

ARGVMENTO.

Non eget.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum publicum facit probationem probatã, & reddit rem claram, & manifestam.*

2 *Reo conuento sufficit reddere turbidam, & aequiuocam probationem Actoris.*

3 *Transactio facta bona fide ad componendas lites ortas inter transigentes nocet successoribus etiam non hæredibus.*

4 *Mulier potest agere pro consecutione suæ dotis contra bona fideicommissi non excussis alijs bonis mariti penes tertios existentibus.*

DECISIO DLXIV.

Confirmarunt DD. postremam resolutionem coram me emanatam 19. Iunij 1656. vbi DD. Octauio, & Fratribus decernitur Immissio in solis rubris 18. cum tribus quartis alterius rubri Casalis Polidori, quia eius fundamenta non solum subsistunt, sed etiam ex alijs nouiter deductis optimè comprobantur.

Subsistunt siquidem quia Io: Franciscus de Mutis, & successiuè Valerianus Fideicommittens, eiusque fratres, & filij respectiuè Io: Francisci non possederunt nisi duas tertias partes medietatis dicti Casalis iunctas pro indiuiso cum alia tertia parte eiusdem medietatis Caroli de Mutis, vt clarè probatur ex Instrumento obligationis factæ 21. Maij 1495. per Valerianum fideicommittentem præsente, & consentiente Io. Francisco eius Patre *Summario præsentis positionis D. Falconerij num. 2.* cuius verba referuntur in decisione, seu discursu à me edito 21. *Maij 1655. §. Concordant cum hac præcisa, vbi in §§. seqq.* pro illius comprobatione alia considerantur Instrumenta successiuè celebrata ab ijsdem fratribus, eorumque descendentibus, à quibus causam habent Actores.

Præfatæ autem duæ tertiæ partes medietatis constituunt rubra 302. dumtaxat, & sic rubra 151. pro qualibet tertia parte, quod apertè demonstratur, dum defunctis tam Io: Francisco Patre, quam Valeriano eius filio, & fideicommittente, ac Marco Antonio, & Iacobo alijs filijs, & fratribus respectiuè, superstitibus Nicolao quarto filio Io: Francisci, ac Cæsare, & Britio filijs, & hæredibus Valeriani sub die 8. Iunij 1539. Nicolaus ex vna, & Cæsar, ac Britius ex altera deuenerunt ad transactionem super hæreditatibus tam Io: Francisci Patris, quam Valeriani, Marci Antonij, & Iacobi filiorum prædefunctorum; in qua respectu portionis Casalis Polidori explicitè conuenerunt, quod diuideretur, in duas integras partes, quarum vna esse deberet ipsius Nicolai, altera verò præfatorum Cæsaris, & Britij *d. Summario num. 14.* Nicolaus verò, cui obuenit ex dicta transactione medietas integræ portionis ad Io: Franciscum Patrem spectantis, non habuit, nec possedit nisi rubra 151. nam Hieronymus eius filius 24. Martij 1568. vendidit Carolo de Mutis rubra 103. & die 4. Iulij eiusdem anni tradidit eidem Carolo in causam Dotis Faustinæ filiæ ipsi nuptæ alia rubra 48. pro residuo suæ portionis, vt in *dicto præsenti Summario n. 22.* quæ rubra 103. & 48. simul coacervata constituunt tantum dd. rubra 151. Britius autem, cui ibidem obuenit medietas alterius medietatis integræ portionis Io: Francisci possedit rubra 75. cum dimidio dumtaxat, nam Horatius eius filius anno 1559. vendidit Iacobo Muto medietatem sextæ partis totius Casalis cum pacto redimendi pretio scutorum 2500. & 6. Iulij 1563. eidem vendidit alterã medietatem eiusdem sextæ partis cum Iure redimendi dictam medietatem præcedenter venditum pretio scut. 102. pro quolibet rubro, iuxtà mensuram faciendam à Perito communiter eligendo, qui retulit integram partem esse rubrorum 75. cum dimidio, & ad istam rationem fuit calculatum, & solutum pretium 7. Ianuarij 1564. in scutis 7927. & b. 50. comprehensis scutis 2500. in prima venditione solutis, & *dicto Summar. num. 10.*

Cum itaque Io: Franciscus non haberet nisi duas tertias partes medietatis, & istæ duæ tertiæ partes integraliter deuenerint in Nicolaum filiũ pro medietate, & in Cæsarem, ac Britium Nepotes pro altera medietate, & sic vna integra tertia pars spectaret ad Nicolaum, & alia integra tertia pars ad Cæsarem, & Britiam, dum Nicolaus non possedit nisi rubra 151. & Britius pro sua sexta parte, quæ est medietas dictæ alterius integræ tertiæ partis non possedit nisi rubra 75. cum dimidio, consequens est necessarium, quod integræ duæ tertiæ partes integræ medietatis totius Casalis ad Io: Franciscum spectantes non excedebant prædicta rubra 302. Cumque Io: Franciscus habuerit quatuor filios, nempè Valerianum fideicommittentem, Marcum Antonium, Iacobum, & Nicolaum, portio spectans ad Valerianum proprio Iure, quæ propterea cadit sub eius fideicommisso, est quarta pars dictorum rubrorum 302. non excedens rubra 75. cum dimidio, quibus diuisis inter Cæsarem, & Britium illius filios vnicuique tetigit portio rubrorum 37. $\frac{3}{4}$ quorum medietas modo petita ab Actoribus ex persona Alexandri alterius ex filijs dicti Cæsaris restringitur ad rubra 18. cum tribus quartis alterius rubri, vt firmatur in proxima præcedenti *decis. & in d. discursu §. Nihilominus.*

Comprobantur verò ex alijs deductis ab Informantibus pro D. Falconerio; Nam ex relatione Agrimensoris electi anno 1653. patet integram Tenutam *di Torre in pietra* venditam Falconerio per Cardinalem Montaltum bon: mem: esse rubrorum 1944. & fuisse factam ex septem Tenutis venditis diuersis temporibus per diuersos illorum Dominos Authoribus eiusdem Cardinalis vltimi venditoris.

Prima autem Tenuta signata tribus Literis A. ibidem dicitur esse rubr. 451. cum tribus quartis, & sine controuersia olim spectasse ad Mutos.

Secunda signata B. rubr. 147. $\frac{1}{4}$ & tertia signata C. rubr. 141. $\frac{1}{4}$ dicuntur ibi prætendi ab Octauio, & Fratribus cum reperiantur terminata, & circundata Columnellis signatis stemmatibus illorum de Mutis.

Sed ex Instrumentis modo exhibitis iustificatur, quod dictæ duæ Tenutæ non erant antiquitus membra Casalis Polidori spectantis ad Io: Franciscum Patrem Valeriani fideicommittentis pro duabus tertijs partibus medietatis, sed fuerunt acquisitæ anno 1567. à Carolo de Mutis Possessore alterius tertiæ partis dictæ medietatis mediantibus venditionibus tunc sibi factis ab Horatio de Maximis prius pro rata rubrorum 150. cui fue-

fuerũt designati fines omninò conuenientes cum confinibus descriptis in Plãta nempè ab vno Casale Polidori de Mutis, & ab alio Fossatum vsq; ad Fontanile, & deinde pro alia rata rubr. 141. designata subtus granaria cum ijsdem cõfinibus, de quibus in planta videlicet à duobus Via, ab alio Fossatum, & Casale Leprignani, & ab alio reliqua pars non vendita eiusdem Casalis *Torre in pietra*, & vt ex publico Instrumento relato in *Summario præsentis positionis num.3.* in quo ad effectum distinguendi hanc remanentem partem ab alia, vt supra vendita contrahentes conuenerunt de apponendis dictis Columnellis cum Stemmatibus illorum de Mutis, prout fuerunt appositæ sculptis inibi Literis C. M. ad designandum nomen Caroli Muti Emptoris, qui postmodum de anno 1578. eadem rubra sic, vt supra empta ab Horatio de Maximis vendidit Francisco Cincio, vt ex alio Instrumento *dicto Summar. num.* 4. cuius successores illa vendiderunt anno 1615. bon: me. Principi Peretto eodem *Summar. num.* 5. non autem Alexander Mutus.

Quarta signata D. rubrorum 145. quæ sine aliqua iustificatione asserebatur ab Octauio, & fratribus contineri in sua portione; Et Quinta signata E. & F. aliorum rubrorum 401. iustificantur nuncupari Leprignano, & olim spectasse ad DD. de Celsis, & Mancinis, qui anno 1587. illas vendiderunt in rubris 270. pro quolibet Iosepho Iustiniano pro persona nominanda, qui successiuè nominauit Camillam Perettam, *Summario num. 6.*

Sexta demum signata G. rubrorum 381. spectabat ad Horatium de Maximis pro residuo vẽditionis factæ Carolo Muto, & ab eo vendita fuit anno 1590. eidem Camillæ Peretti *num.* 7. Et Septimo signata H. rubrorum 278. nuncupatur *Castiglione delle Monache* spectabat ad DD. de Casalibus, qui illam vendiderunt anno 1617. Principi Peretto *Summ. num.* 8.

Duo igitur resultant ex supradicta serie facti publicis documentis comprobata; Alterum, quod prætensio Actorum comprehendendi sub fideicõmisso Valeriani constituto anno 1527. secundam, & tertiam Tenutas signatas B. & C. ex quo reperiuntur terminatæ, & circuadatæ Columnellis signatis Stemmatibus illorum de Mutis, corruit omninò, dum hodie docetur dd. duas Tenutas longè post obitum Valeriani fuisse acquisitas à Carolo Muto de anno 1567. & Columnellas appositas fuisse ex pacto sculptis Literis C. M. ad effectum illas separandi à remanente portione Horatij de Maximis venditoris; Alterum quod dum integra Tenuta *Torre in pietra* constat de rubris 1944. prouenientibus ex dictis septem Tenutis simul vnitis, quarum sex ab alijs venditæ ascendunt ad rubra 1493. à sufficienti partium enumeratione resultat, quod Tenuta Polidori illorum de Mutis, quæ in primo loco ponitur dd. septem Tenutarum non excedit rubra 451. quæ deficiunt pro complemento dd. rubrorum 1944. Cumque huiusmodi iustificationes prouenıant
1 (vt dictum est) ex publicis documentis faciunt probationem probatam, & reddunt rem claram, & manifestam *cap. cum dilecti, vbi Abb. num. 3. de donat. & Bart. in l. 1. num. 8. ff. de nou. oper. nunciat. Bald. in l. interest num. 2. C. de solut.* quod sa-
2 nè exuberat in proposito, cum sufficiat Reis cõuentis reddere turbidam, & æquiuocam probationem Actoris, vt firmatur in dicta vltima *decis. §. ad probandum in fine, & §. Parique modo.*

Non obstat, quod in portione fideicommissaria Valeriani includi debeat etiam rata sibi debita ratione Trebellianicæ in portione Iacobi fratris, quia huiusmodi obiectum tollitur ex transatione superius memorata anni 1519. inter Nicolaum ex vna, & Cæsarem, ac Britium filios Valeriani ex altera, quæ effectuata probatur ex Instrumento anni 1541. *Summar. num.* 15. in quo Nicolaus consensum præstitit alienationi factæ per Cæsarem de Casali Pernę in ipsa transactione promissum; Et Actoribus præiudicat non solum ex quo sunt hęredes absque beneficio legis, & Inuentarij eorum Patris filij, & hæredis Cæsaris transigentis, vt deducitur in dicta vltima *decisio-*
3 *ne, §. Et diuisionem*, sed etiam ex quo tanquam facta bona fide ad componendas lites acriter ortas inter Transigentes nocet Successoribus etiam non hæredibus, vt responsum fuit in *Romana fideicommissi de Barisanis 27. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Celso §. Imò cum dicta.*

Et ità cum etiam in cæteris vltima decisio benè subsistat, & signanter respectu detractionis medietatis residui Dotis Philippæ à Vale iano receptæ, & obligatione Camerali super omnibus
4 eius bonis hypothecatæ, quæ insolidum deduci potest super portione Creditoribus, & possessoribus benè visa non excussis bonis Britij penès Tertios existentibus, vt dictum fuit *coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis. 43. numer. 12. & decis. 78. num. 16.* Responderunt Domini esse confirmandam vtraque &c.

BONONIEN. IVRISPATRONATVS.

Lunæ 13. May 1658.

ARGVMENTVM.

Licet Iurispatronatus ex dotatione, & fundatione vbi non cadit præsumptio vsurpationis sufficienter probetur, vel per centenariam, vel per quadragenariam cum fama de eo tamen non dicitur satis constare si adsint prouisiones Apostolicæ posteriores cum assertiua Pontificis, quod Iuspatronatus dumtaxat competebat ex consuetudine, quod per *Sacr. Concil. Trid. sess. 25. cap. 9. de Reform.* expressè abrogatur, & quid sufficiat ad exclusionem Iurispatronatus ex dotatione, & fundatione?

SVMMARIVM.

1 *Clausula per ablatiuum absolutum concepta reddit grattam conditionalem, ac proindè præcisam, & concludentem iustificationem exposcit.*

2 *Iuspatronatus vbi versamur in personis, in quibus non cadit præsumptio vsurpationis sufficienter probatur, vel per centenariam, vel quadragenariam cum fama.*

3 *Amplia etiam ad effectum iustificandi Iurispatronatus ex dotatione, & fundatione.*

4 *Iuspatronatus de iure alicui competens dicitur pertinere ex dotatione, seù fundatione.*

5 *Dictio taxatiua* dumtaxat, *omnem alium titulum prorsus excludit.*

6 *Patronus, dum electum à Pontifice admisit in gratia electionis emissa assertio Pontificis, quod Iuspatronatus ad Patronum spectabat dumtaxat ex consuetudine censetur ab ipso tacitè acceptata, illique infert præiudicium.*

7 *Producens simpliciter scripturam in partibus omnia ibi enunciata ab ipso acceptata, & approbata censentur.*

8 *Amplia quamuis in vlterioribus productionibus deinde*

inde factis in Curia addita fuerit clausula per compulsum.

9 *Iuspatronatus quodcunque ex priuilegio constitutione, & consuetudine, etiam immemorabili competens, fuit sublatum à Sacr. Concil. Trid.* Sess. 25. cap. 9. de reform.

10 *Prouisiones Apostolicæ licèt regulariter non immutent statum Beneficij, illud tamen declarant, & ostendunt qualis fuerit de præterito.*

11 *Ennunciatiua, quando est vnica, nullius est releuantiæ, & maximè si nulla concludenti iustificatione fulcitur vbi contingit principalitèr dubitari de ennunciato.*

12 *Iuspatronatus ex dotatione, & fundatione excluditur ex mendicitate Patroni, qui est inuerisimile, quod illud dotare, & fundare potuerit.*

13 *Probatio nullatenus dicitur plena, & concludens, data possibilitate, quod res alitèr se habeat.*

DECISIO DLXV.

CVM Pauperes Læprosi Hospitalis S. Lazzari extra Mœnia Bononiæ donauerint Anno 1605. Io. Antonio Petramelario pro se, suisque filijs, & descendentibus ius præsentandi Rectoré d. Hospitalis, & pro huiusmodi donationis confirmatione idem Petramelarius supplicauit S. M. Gregorium XV. demandauit ipse anno 1621. Vicario Archiepiscopi Bononien. vt præfatam donationem Apostolica auctoritate approbaret, verificato tamen prius, quod d. ius patronatûs, seu præsentandi ex fundatione, vel dotatione existeret; Verum quia Rector tunc temporis Hospitalis ab eodem Pontifice obtinuerat committi causam in Rota præuia auocatione à Vicario; Ideò dubium proposui an constet de iure patronatus, &
1 hodie negatiuè resolutum, quia d. clausula per ablatiuum absolutum cõcepta ibi: *verificato prius quod dum* Iuspatronatus, seu præsentandi ex fundatione, vel dotatione existat gratiam reddit cõditionalem, ac proinde præcisam, & concludentem iustificationem exposcit, vt in terminis dixit *Rota coram Durano decis.* 173. *num.* 1. *repetita in recent. decis.* 276. *num.* 2. *part.* 4. *coram Durano decis.* 87. *num.* 18. & 19. *in Pistorien. seu nullius beneficij* 18. *Decembris* 1634. *coram bo. mo. Dunozetto in recent. decis.* 569. *num.* 29. 30. & 31. *par.* 5. *in Lucana Beneficij* 16. *Iunij* 1651. *coram me* §. *corruit etiam & in Aquilana Cappellaniæ* 26. *Maij* 1656. *coram R. P. D. meo Priolo* §. *nullitas possessionis.*

Non obstat centenaria quasi possessio præsentandi educta ex præsumptionibus relatis in *Sum. Petramelarij num.* 2. *cum seqq.*

Licet enim versemur in personis, in quibus non intrare præsumptionem vsurpationis declarauit de anno 1617. *Sacra Congregatio Eminentissimorum DD. Cardinalium Sacri Concilij Tridentini Interpre-*
2 *tum d. Sum. num.* 1. Et propterea sufficiat centenaria, vel quadragenaria cum fama iuxta *conf. feder. de sen.* 234. *num.* 3. *vers. sic. ad propositum* sępius à Rota comprobatum, & signantèr in decisionibus allegatis in *Aretina Plebaniæ* 6. *Februarij*
3 1654. *coram me* §. *Præmisso enim* Etiam ad effectum iustificandi iuspatronatus ex dotatione & fundatione, vt respondit *Rota coram Card. Puteo dec.* 199. *num.* 1. *vers. sed si essemus lib.* 1. *in correct. dec* 254. *sub. num.* 10. *vers. Et propterea lib.* 3. *par.* 3. *diuers. in recent. decis.* 312. *num.* 4. *part.* 1. *Comitol. decis.* 60. *num.* 11. *Card. Caualer. decis.* 547. *num.* 1. & *Buratt. decis.* 172. *num.* 1. & *decis.* 872. *num.* 1. & 2. præsertim cum in dd. præsentationibus ennun-
4 cietur ad Pauperes Leprosos electionem, & præsentationem pertinere de iure, & consuetudine; De iure autem Iuspatronatus pertinere dicitur ex fundatione, vel dotatione iuxta *decis.* 7. *Achill. num.* 2. *de Iurepatr. Comitol. d. decis.* 60. *num.* 14.

Nihilominus quidquid sit an adducta centenaria legitimè comprobata iustificetur ex scripturis dd. præsentationum ad id exibitis ex sequentibus existimarunt Domini titulum fundationis, vel dotationis valdè turbidum reddi. Et primo quo Clemens VII. fel. rec. anno 1526: eligendo in Rectorem Hieronymum de Aposa explicitè asseruit Iuspatronatus ex cõsuetudine dumtaxat existere *Sum. D. Marchionis Vetiæ num.* 1. Huiusmo-
5 di enim dictio taxatiua *dumtaxat* omnem alium titulum prorsus excludit *Bart. in l. vnica num.* 1. *ff. Si quis Ius dicent non obtemper. Card. in Clem.* 1. *vers. Nos igitur de Summ. Trinit. & fid. Cathol. Rota apud Pacific. de Saluian. decis.* 58. *num.* 4 *in Toletana Canonicatus Penitentiariæ* 4. *Maij* 1644. §. *Idque non solum, & in Romana Fideicommissi de Maximis* 11. *Ianuarij* 1649. *quid præterquod coram me*. Quæ qui-
6 dem Summi Pontificis assertio Pauperibus, & Petramelario videtur obstare, siue quia gratia d: electionis effectum habuit, & electus admissus fuit ab ipsis met Pauperibus; Exinde enim tacitus eorundem consensus in ipsorum præiudicium elicitur vt in similibus terminis respondit *Rota apud*
7 *Verall. decis.* 81. *num.* 4. *par.* 3. siue etiam quia à d. Petramelario iudicialiter in partibus simplicitèr producta fuit; Vnde omnia ibi enunciata ab ipsis acceptata, & approbata censentur *cap. Venerabilis*, vbi scribentes de *except. cap. cum olim de Cens. Aym. cons.* 134 *num.* 8. *cum* concordantibus allegatis *in Leodien. successionis* 1. *Iulij* 1654. *coram*
8 *me* §. *vltimo* Quamuis in vlterioribus productionibus deinde factis in Curia addita fuerit clausula per compulsum, quia exinde non remouetur consensus resultans ex antecedenti productione in partibus simplicitèr facta *Buratt. decis.* 551. *nu.* 1. & 2.

Secundò ex quo assertę præsentationes iuxta prætentionem ipsiusmet Petramelarij incipiunt ab anno 1359. & vltima emanauit anno 1562. ab inde verò citra nulla vlterior datur præsentatio à dd. Pauperibus peracta, sed vsque nunc à Sede Apostolica Rectores electi, & deputati fue-
9 runt; Cum autem Concilium Tridentinum, quod post vltimam præsentationem anno 1562. factam, publicatum fuit *Sess.* 25. *cap.* 9. *de reformat.* expresse abrogauit quodcunque Iuspatronatus ex priuilegio, constitutione, & consuetudine etiam immemorabili competens, inde satis apertè conuincitur, quod Iuspatronatus à Pauperibus prætensum, & ab eis vsque tunc possessum ex sola consuetudine ad illos pertinebat, & quod proinde ipsimet Pauperes agnouerint omne ipsorum Ius tanquam in sola consuetudine verè consistens, à Sacro Concilio remansisse sublatum, quod etiam demonstrant subsequentes prouisio-
10 nes Apostolicæ effectum sortitæ, quæ licèt regularitèr non immutent statum beneficij, illud tamen declarant, & ostendunt qualis fuerit de præterito *San. me. Greg. decis.* 482. *num.* 1. *Card. Caualer. decis.* 252. *num.* 3. *in recent decis.* 315. *nu.* 1. *par.* 2. *Merlin. decis.* 521. *num.* 4. & 5. & *in Spoletana Iurispatronatus* 24. *Nouembris* 1655. *coram*
11 *me* §. *vltimo* Simplex autem enunciatiua Ordinarij de anno 1606. quod de iurepatronatus Pauperum legitimè, & secundum formam traditam

à Concilio constaret d. *Sum. Petramelarij num.* 11. *in fine* tanquam vnica nullius est releuantiæ, *Aretin. in cap. cum caus. num. 22. in fine de probat. Buratt. decis.* 178. *num.* 13. Præsertim cum hodie principaliter contingit dubitari de enunciato, nulla prorsus concludenti iustificatione fulcitur *Felin. in cap. Per tuas num.* 12. *de probat.* Rota *decis* 552. *num.* 13. *par.* 8. *recent.*

Tertio demum quia inuerisimile admodum est,
12 quod Pauperes Leprosi, qui prorsus mendici sunt controuersum Iuspatronatus dotare, & fundare potuerint vt in similibus terminis ponderauit Rota *apud Crescent. decis.* 1. *aliàs* 13. *num.* 2. *de Iurepatr.* in *recent. decis.* 235. *sub num.* 5. *par.* 2. *apud Viuian. de iurepatronat. decis.* 28. *num.* 1. *& in Lucana Iurispatronatus* 10. *Ianuarij* 1645. §. *num respectu*, *&* 3. *Decembris* 1646. §. *Ratio cum duob. seqq. coram Reuerendissimo D. Terracinen.*

Dum itaque ex præfatis saltem per possibile educi valet, quod controuersum Iuspatronatus non sit ex fundatione, vel dotatione, sed ex sola
13 consuetudine, inde resultat, quod ex hac solum possibilitate probatio pro Petramelario deducta non sit plena, & concludens, vt ex prædicta clausula de necessitate requiritur ex notatis per *Castren. in l. si per aliam* §. *docere n.* 4. *ff. ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat Dec. cons.* 37. *nu.* 9. *circa med.* Rota *decis.* 216. *num.* 13. *par.* 6. *rec. & alijs allegatis in Asten. Coadiutoriæ* 14. *Februarij* 1653. *coram R. P. D. meo Celso* §. *Probatio verò.*

Quapropter Domini existimarunt ad effectum, de quo agitur, non constare de Iure Patronatus, Vtraque, &c.

CÆSARAVGVSTANA CATHEDRALITATIS.

Lunæ 27. *Maij* 1658.

ARGVMENTVM.

Remissoria an concedatur post rem iudicatam, & post commissam causam restitutionis in integrũ, & quando sit deneganda attenta irreleuentia materiæ articulatæ?

SVMMARIVM.

1 *Lis super quo fuerit commissa in Rota iustificatur ex commissione causæ.*
2 *Remissoria denegatur ob irreleuantiam.*
3 *Sententia declaratur à libello, & commissione.*
4 *Articuli loco libelli succedunt.*
5 *Sententia declaratur ex decisionibus præcedentèr factis.*
6 *Res iudicata capit etiam ea, quæ literalitèr in sententia non sunt expressa, vbi veniunt in necessariam consequentiam expressorum.*
7 *Sententia ex vi attractiua extenditur ad id sine quo ipsa nullius esset effectus.*
8 *Remissoriæ petitioni obstat res iudicata.*
9 *Remissoria tunc solum conceditur post rem iudicatam quando fuit concessa restitutio.*
10 *Remissoria in gradu restitutionis in integrum conceditur, vel ante disputationem, vel quando est resolutum constare de causis restitutionis.*
11 *Cathedralitas vnius Ecclesiæ non potest transferri in aliam Ecclesiam sine expresso beneplacito Romani Pontificis.*
12 *Regibus Aragoniæ per Bullas Gregorij VII. & Vrbani II. fuit prohibitum posse transferre Cathedralitatem vnius Ecclesiæ in aliam.*
13 *Ecclesia Cathedralis celebrat Festum Dedicationis suæ Ecclesiæ.*
14 *Ecclesia Cathedralis habet præeminentiam super omnibus alijs Ecclesijs.*
15 *Ecclesia Cathedralis ex quibus connumeratur?*
16 *Priuatiua excluditur per vnicum actum in contrarium.*
17 *Remissoria denegatur ex capite irreleuantiæ.*
18 *Probatio per scripturas, præualet probationi per Testes.*
19 *Actus aliqui quod sint facti ex Vrbanitate tollitur ex multiplicitate actuum, Actus vrbanitatis excluditur titulo praambulo num.* 19.
20 *Actus Vrbanitatis excluduntur stantibus desuper controuersijs iudicialibus precedenter motis.*
21 *Consuetudo etiam immemorabilis tollitur per vnicũ actum in contrarium.*
22 *Obseruantia interpetratiua etiam tollitur per vnicũ actum in contrarium.*
23 *Ecclesia quando efficitur Cathedralis hoc solum operatur, vt non amplius Ecclesia dicatur suffraganea, sed Episcopalis.*
24 *Clausula sine præiudicio præseruat omnia iura etiam in minimis.*
25 *Exemptio obtenta intelligitur facta secundum subiectam materiam.*
26 *Exemptio non operatur quoad præseruata.*
27 *Remissoria facilius denegatur, quando ea aliàs fuit petita, & nihil probatum fuit.*
28 *Remissoria denegatur, quando petitur ad protrahendam causa terminationem.*

DECISIO DLXVI.

CОram bo. me. Dunozetto 27. Aprilis 1657. resolutum fuerat Capitulo S. Saluatoris dandã esse remissoriam ad effectum probandi, quod Cathedra post recuperatam Cæsaraugustam à Maurorum tyrannide anno 1118. ad eius Ecclesiam translata fuerit priuatiuè respectu Ecclesiæ Beatæ Mariæ de Pilari, quodque abinde citra semper fuerit habita pro vnica Cathedrali, ac successiue Metropolitana ex pluribus actibus in articulis recensitis; Idque cum supposito quod talis materia in Rota prorsus sit noua, & in sententijs Rotalibus in iudicatum transactis non contenta; Verùm quia huiusmodi fundamentum corruit ex facto hodie melius dilucidato ex commissione, Articulis, & interrogatorijs hinc inde aliàs exhibitis, decisionibus, & sententijs; Ideò existimarunt Domini recedendum esse à decisis.

Prima enim, & originalis commissio huius causæ ad instantiam eiusdem Capituli S. Saluatoris Rotę directa anno 1620. non solum continet Cathedralitatem antiquam ante annum 1118. sed etiam modernam vsque ad diem motæ litis *Sum. Ecclesiæ Beatæ Mariæ de Pilari num.* 4 ibi: *Beatissime Pater Metropolitana Ecclesia S Saluatoris, &c. fuit ab initio nascentis Ecclesiæ Cathedralis illius Ciuitatis, &c. & deinde simul atque fuit de anno* 1118. *a dd. Mauris recuperata ad pristinum statum fuit restituta; & abinde citra vsque in præsentiarum absque aliqua contradictione ab omnibus pro Cathedrali cognita, & habita, &c.* & ibi: *Nihilominus moderni Prior, & Canonici d. Ecclesia iactant se velle, & de iure præcedere debere S. V. Oratores, &c. & hoc sub vano prætextu, quod d. eorum Ecclesia fuerit prius Cathedralis, quam Ecclesia S. Saluatoris, & quod per amissionem status Cathedralis, in quo nunquam fuit, non amisit suas prætensas præheminentias, & antelationes, Immò quod illa fuerint ei integrè reseruata, &c* Cuius quidem lectura sicut iustificat litis introductionem tàm super antiqua, quàm super moderna Cathedrali-
1 tate ita pari modo clarè excludit replicationem alterius partis, quod huiusmodi commissio emanauerit super præcedentia in Synodo, non autem

super

super Cathedralitate, vt reijciendo nullitatem ex defectu Iurisdictionis exinde obiectam aduersus primam sententiam rotalem responsum fuit corā *Card. Vbaldo in recent. decis. 85. per tot. & signantèr §. vltimo, & decis. 91. num. 3. cum seqq. par. 6.*

Anno autem 1615. pro Ecclesia Beatæ Mariæ exhibiti fuerunt articuli, & desuper examinati Testes à Rota in præteritis decisionibus approbati, in quibus inter alia sub 3. continetur ibi: *qualiter veritas fuit, & est quod Ecclesia Beatæ Mariæ, &c. fuit ædificata, &c. per prædictum S. Iacobum, &c. & tunc cæpit esse Cathedralis*, Sub 7. ibi: *Et Canonici dictarum Ecclesiarum simul cum Episcopo modo in vna, modo in altera Ecclesia conueniebant præcedentibus sēper tam in Choro, Ecclesia, & Processionibus, quam in alijs quibuscunque actibus Canonicis Beatæ Mariæ ratione antiquitatis, & Cathedralitatis, & ita semper obseruatum fuit tempore immemorabili, & hodie seruatur, &c.* Et sub 8. ibi: *Et de præsenti retinere iura, præeminentias, prerogatiuas Cathedralitatis, & illis de præsenti frui, & gaudere, &c. d. Sum. num. 5.*

E contra verò Capitulum S. Saluatoris dedit interrogatoria, & sub centesimo quinto Testes interrogari posuit ibi: *in quo consistant præeminentiæ Cathedralitatis, quas dicunt præseruatas fuisse Ec-*
2 *clesiæ de Pilar Sum. num. 6.* ac successiuè in tertia instantia coram bo. me. Motmanno dedit articulos, super quibus Rota denegauit remissoriam ob illorum irreleuantiam ex *decis. 142. par. 6. recent.* vbi in quarto articulauit ibi *Item qualitèr eadem Ecclesia S. Saluatoris tàm ante supradictam captiuitatem Ciuitatis, quam post redemptam, & restitutam suo primæuo statui Cathedralitatis vsque in presentem diem fuit, & est habita, tenta, & reputata pro Matrice, &c.* & in 24 ibi: *Et quod sub nomine, seu appellatione Ecclesiæ Cæsaraugustanæ fuit semper communi opinione habita, & intellecta Ecclesia S. Saluatoris, & non Ecclesia del Pilar &c. Sum. num. 7*

Decisiones demum super negocio principali emanatæ plenissime ponderant actus continuatæ Cathedralitatis Ecclesiæ Beatæ Mariæ vsque ad diem motæ litis, & in illa celebri coram *rec. me. Coccino sub die 20. Martij 1630. in recent. decis. 353. par. 5. sub num. 78.* habentur hæc præcisa verba ibi: *Quæ quidem vestigia, & Cathedralitatis antiquæ reliquias Ecclesia illa de Pilari post translatam a se Cathedram retinuit, & hanc vsque in diem retinet, quemadmodum constat ex sententijs, & concordijs desuper emanatis,* & latè expendit *Murill. in tract. supra citato cap. 19.* quæ per extensum referuntur in alia coram *bo. me. Bichio 6. Martij 1656. sub §. quæ continuatio,* vbi in fine dicitur, quod gratis ab Agentibus Capituli S. Saluatoris asserebatur nouuam esse prætensionem apud Pilarenses continuatæ Cathedralitatis.

Cum enim de iure sententia declaretur ex li-
3 bello, & commissione *Castr. cons. 376. in princip. vers. quod autem constet lib. 1. Gregor. decis. 470. n.*
4 *6.* ex articulis, qui in loco libelli succedunt *Rota decis. 78. num. 7. par. 7. recent. & coram Duran. decis. 90. num. 2.* & ex decisionibus in causa præce-
5 denter emanatis *Buratt. decis. 327. num. 1. Rota in Meleuitana antianitatis 4. Iulij 1646 coram R.P.D. meo Verospio §. vltimos, & in Romana cambij 26. Maij 1656. coram me §. verùm;* Apertè conuincitur, quod hinc inde continuatio Cathedralitatis ab initio causæ in iudicium deducta fuit a Pilarensibus, scilicèt qui eam semper allegarunt, & scripturis, ac Testibus instificarunt, à Capitulo verò & Canonicis S. Saluatoris, qui illam negarunt, & priuatiuam Cathedræ translationem fauore ipsorum Ecclesiæ mordicùs contenderunt: Ac proinde sequitur, quod etiam ipsa Cathedralitatis continuatio determinata censeatur fauore Ecclesiæ Beatæ Mariæ in ipsis sententijs de antiqua Cathedralitate loquentibus, quodque res iudicata illam etiam capiat, quamuis in verbis senten-
6 tiarum literalitèr non sint expressa, cum veniat in necessariam consequentiam expressorum *Aym. cōs. 79. num. 4. Surd. cons. 467. num. 11. Rota in Veliterna Pensionis 17. Iunij 1583. coram Robusterio relata per Garz. de Benef. par. 1. cap. 5. nu. 514. vers. non obstat sententia, & in d. Meleuitana Antianitatis coram R.P.D. meo Verospio §. 1. & per tot.*

Certiùs pōderando, quo in eis non solum pronūciatur Ecclesiā Beatæ Mariæ antiquitùs fuisse Cathedralem, & in ea primam Sedem Episcopalem Ciuitatis Cęsaraugustanæ extitisse, sed etiam declaratur molestationes, & vexationes desuper præstitas à Capitulo, & Canonicis S. Saluatoris fuisse, & esse iniustas, iniquas, temerarias, & indebitas, illisque perpetuum silentium imponitur, omniaque mandata necessaria, & opportuna fauore Pilarensium decernuntur: Inde enim argumentum educitur, quod saltem implicitè in eis contineatur continuatio Cathedralitatis: Nam si Rota voluisset illas rustringere ad Cathedralitatem ante annum 1118. non liberasset Pilarenses à molestijs nunc illatis concernentibus modernā etiam Cathedralitatem, vt in articulis, & alijs supra ponderatis, nec illorum fauore mandata necessaria decreuisset, multoque minus perpetuum silentium Capitulo, & Canonicis collitigantibus imposuisset; Quinimo inepta omnino fuisset instantia, & petitio Pilarensium antiquę Cathedralitatis tot laboribus, & expensis facta, si sententię ab eis acceptatæ restringerentur ad Cathedra-
7 litatem ante annum 1118. quę de præsenti nihil esset profutura. Sententia autem ex vi attractiua extenditur etiam ad aliud, sine quo ipsa nullius esset effectus *Angel. cons. 257. num. 6. ante med. vers. superest autem Duran. decis. 266. num. 27.*

Dum itaque ex prædictis patet, quod materia articulata non est noua, sed antiqua, & in processu, ac sententijs rotalibus discussa, & comprehen-
8 sa sequitur proinde, quod petitæ Remissoriæ obstet res indicata, quæ est exceptio litis finitæ, ac vlteriorem dilationem, & probationem excludit iuxta *decisionem Caputatq; si per tot part. 3.* Nihil
9 refragante, quod commissa reperiatur causa resti-
10 tutionis in integrum, quia tunc solum remissoria conceditur, vel ante disputationem, vel quando est resolutum constare de causis restitutionis: Secùs quando, prout hic resolutum fuit de illis non constare *Rota in recent. decis. 381. num. 6. & 7. par. 8. in Bononien. pecuniaria 27. Iunij 1646. coram bo. me. Bichio §. Primo quia, & in Leodien. Bonorum 15. Dec. 1653. corā R.P.D. meo Albergato §. & quidquid sit.*

Accedit insuper irreleuantia, quæ resultat tùm ex defectu Iurisdictionis in transferente, cùm de
11 iure Cathedra a nemine abdicari possit ab vna Ecclesia, & in aliam transferri priuatiuè nisi à Summo Pontifice, vel cum expresso ipsius beneplacito Apostolico *cap. nisi speciali de offic. Deleg. cum concordantibus allegatis in d. decis. bo. me. Bichij*
12 *§. Deueniendo igitur* Eoque magis dum explicitè huiusmodi facultas prohibita fuit Regibus Aragoniæ per Bullas *Gregorij VII. & Vrbani II. relatas in d. Sum. num. 6.*

Tùm

Tùm etiam ex quo continuatio Cathedralitatis in Ecclesia B. M. comprobata fuit ex pluribus actibus in præfatis *decisionibus* 353. *par.* 5. *recen.*, *& bo. me. Bichij* latè recensitis, comprobatisque ex publicis documentis, atque ex Testibus ritè examinatis, & signanter ex inueterata consuetu-
13 dine ipsius Ecclesiæ de Pilari celebrandi Dedicationem Ecclesiæ Cathedralis Cæsaraugustanæ cumulatiuè cum Ecclesia S. Saluatoris super qua obtinuit fauorabiles resolutiones coram *San. mem. Gregor. decis.* 472. *&* 493. cum subsequuta sententia *Sum. num.* 9. in iudicatum transacta; Ex inse-
14 parabilitate ab Archiepiscopo, qua etiam de præsenti gaudet vtraque Ecclesia, in omnibus maio-
15 ribus Festiuitatibus anni, tàm in vna; quàm in altera Ecclesia, in quibus insuper digniorem locum semper occuparunt Prior, & Canonici Beatæ Mariæ, vt in mandatis rotalibus *Sum. num.* 10. Ex sententijs, tùm Ioannis Ferrer. Vicarij Generalis Archiepiscopi Cæsaraugustani, vbi Ecclesia Beatæ Mariæ eximitur à subsidio charitatiuo præuia declaratione, quod fuerit prima Sedes Cæsaraugustana, quodque multa insignia, & prærogatiuæ Chathedralitatis penès eam remanserint, Tùm tribunalis Iustitiæ Regni Aragoniæ, vbi declaratur per translationem nõ amisisse Priuilegia, & prærogatiuas Cathedralis Ecclesiæ, cum translatio non fuerit facta cum omnimoda dictarum Præheminentiarum extinctione, sed cum expressa reseruatione earundem *Sum. num.* 11. *& demum* ex attestatione *Murilli in suo Tract. Mirabil. fundat. Angelic. Dom. de Pilar. cap.* 19. *pagn.* 157. *Sum. n.* 12. cuius Testimonium magnificauit *Rota in dicta decis.* 353. *sub num.* 22. 47. 50. 78. *& seqq. par.* 5.
16 *recent.* Huiusmodi enim actus certè exuberant ad excludendam articulatam priuatiuam, cum ad istum effectum etiam vnicus actus contrarius sufficiat, vt probatur idem *num.* 79. *& in d. decis. Bichij* §. *qua omnia*; Cumque, vt dictum est, pro maiori parte iustificentur publicis documentis, tanto certius deneganda est remissoria ex capite
17 irreleuantiæ, dum in concursu scripturis magis
18 quam Testibus sit deferendum *Roman. cons.* 319. *num.* 1. *Card. Seraph. decis.* 339. *num.* 7. *& decis.* 1460. *num.* 3. *Card. Mantic. decis.* 61. *num.* 6. *cum seqq. Rota in Cæsaraugustana distributionum* 13. *Martij* 1643. §. *Quæ concessio vers. Aut deponent, & in Placentina Decimarum* 24. *Ianuarij* 1656 §. *quoad primum coram me.*

Non subsistente, quod huiusmodi actus permissi fuerint ex causa Vrbanitatis; Quià hoc pror-
19 sus excluditur, siuè ex temporis diuturnitate, illorumque multiplicatione, ex notatis per *Ossasch. decis. Pedemont.* 99. *num.* 17. *vers. nihilominùs ratione cum duob. seqq.* siuè ex præcedenti titulo antiquæ Cathedralitatis, cuius vigore gesti, & peracti censentur ad excludendam allegatam Causam Vrbanitatis, vt dixit *Rota decis.* 389. *nu* 4. *par.* 3. *& decis.* 409. *num.* 4. *par.* 4. *recent.* Stantibus
20 præsertim iudicialibus controuersijs à sæculo motis, in quibus Pilarenses contra Colitigantes, & mandata, & sententias fauorabiles reportarunt *dicto Summ. num.* 9. *&* 10. Vnde à fortiori applicantur deducta in *decis.* 224. *num.* 9. *&* 10 *par.* 6. *recent.* Atque ex his improbabilis etiam videtur priuatiua ista erectio Cathedralis, cùm ex tot actibus constet de contrario, & vnicus sufficiat ad exclu-
21 dam quamuis consuetudinem non solùm immemorabilem, sed etiam quadragenariam, *Surd. cons.* 476. *num.* 13. *san. mem. Gregor. decis.* 162. *num.* 9. *ibique Add. num.* 15. Imò, & interpretatiuam ob-
22 seruantiam *Surd. cons.* 313. *num.* 33. *Rota in Romana Grani* 11. *Maij* 1643. *coram me* §. *penultimo vers. Probatio vero.*

Non obstant erectio in Metropolim, sæcularizatio Ecclesiæ Sancti Saluatoris, & erectio Pilarensis in Collegiatam.

Ius enim Metropoliticum vltra quod fuit etiam enunciatum in dicta originali Commissione, ibi: *signanter verò de anno* 1318. *fel. rec. Ioannes Papa XXII. eam à Cathedrali in Metropolim erexit, &c. dicto Summ. num.* 4. non fuit concessum ipsi Ecclesiæ Sancti Saluatoris, sed Ecclesiæ Cæsaraugustanæ, vt ex Bulla erectionis in Metropolim *Summ. num.* 13. & sic concessum dicitur vtrique Ecclesiæ Beatæ Mariæ, & Sancti Saluatoris vnitiuè, cùm in vtraque consistat Ecclesia Cæsaraugustana, quod etiam sensisse videtur Lupus Archiepiscopus Cæsaraugustanus anno 1361. dùm Ecclesiam Beatæ Mariæ nuncupauit Ecclesiam Cæsaraugustanã, & eius sponsam, atque vti talem à subsidio charitatiuo exemit *Summ. num.* 14. Quæ quidem exemptio, qua etiam in præsentem diem gaudent Pilarenses, confirmata fuit per dictas sententias Io: Ferrer, & Tribunalis Iustitiæ Regni Aragoniæ de annis 1502, & 1605. *dicto Summ.* 11. Idemque comprobauit Martinus Garcia in suo Sermone 91 vbi habentur hæc præcisa verba, ibi: *Hæc autem Ecclesia Cæsaraugustana principaliter fundata à Christo sicut aliæ, sed principaliter ad hanc fundandam non misit, &c. sed vnum de principalioribus scilicèt Iacobum, &c. qui, &c. hanc Ecclesiam, &c fundauit, & ædificauit, quæ dicta est Sanctæ Mariæ de Pilari, vel columna, &c.* & apertè etiàm conuincitur, dùm insimul ab vtroque Capitulo celebratur solennitas dictæ erectionis in Metropolim in die festiuitatis SS. Iustæ, & Rufinæ, in qua Ecclesia Cæsaraugustana fuit facta Metropolis, vt ex mandato rotali desuper Ecclesiæ Beatæ Mariæ concesso, & relato in *dicto Summ. num.* 10.

23 Præterea aduertendum est, quod erectio in Metropolim solum operatur, quod vbi prius Ecclesia Episcopalis erat suffraganea ab hoc onere exempta remaneat, & efficiatur superior, nempè Archiepiscopalis, vt literaliter probat *Text. in extrauag. Saluator de Præben. inter communes vers. Et quia Ecclesia Tholosana sicut solemniori*, satisque declarauit Ioannes XXII. in dicta erectione dum Cæsaraugustanam Ecclesiam, quæ vsque tunc suffraganea fuit Ecclesiæ Archiepiscopalis, & Metropolitanæ Tarraconeñ, ab eius iurisdictione, potestate, & subiectione exemit, illamque erexit in Archiepiscopalem, & Metropolitanam assignando illi, tàm certam Prouinciam distinctam à Prouincia Tarraconeñ, quam etiam congruum Ecclesiarum suffraganearum, nempe Osceñ, & Tirasoneñ cum alijs duobus; Hinc igitur dicta erectio in Metropolim respicere videtur statum Ecclesiæ Cæsaraugustanæ duntaxat quoad Ecclesias suffraganeas illi subiectas, & respectu Ecclesiæ Tarraconeñ, à cuius iurisdictione fuit exempta, non autem quoad ipsas Ecclesias Archiepiscopatus Cæsaraugustani, & sic allegari non potest in præiudicium Ecclesiæ Beatæ Mariæ; Confessiones vero Pilarensium, quod Ecclesia Sancti Saluatoris sit Metropolitana, vt in eius *Summ. numer.* 7. *&* 8. non vigent quia ipsi id nunquam negarunt, nec hodie negant, sed fassi fuerunt, & fatentur vnitiuè cum ipsorum Ecclesia, non autem priuatiuè,

Secu-

Secularizatio verò cùm facta fuerit addita clausula declaratiua sine præiudicio Ecclesiæ Beatæ Mariæ, vt patet in *Summ. num.* 15. & dixit Rota inter easdem Partes, in *Cæsaraugustana 13. Martij 1609. §. Nec releuat 10. Nouembris 1623. §. Ex quibus, & 15. Nouembris 1624. §. Quod autem coram eodem clar. mem. Coccino*; Non auxit Iura Ecclesiæ Sancti Saluatoris, quæ præiudicium inferre valeant Ecclesiæ Beatæ Mariæ cùm ex dicta clausula,
24 omnia istius Iura etiam in minimis præseruata dicantur, vt dixit *Rota apud Put. decis. 6. num. primo & 2. lib. 3. Lotter. de re benef. lib. primo quæst. 40. numer.* 278. Erectio tandem Pilarensis in Collegiatam, præter quod negatur, non repugnat continuationi cumulatiuæ Cathedralitatis, vt latè firmatur, in dicta *decisione bon. mem. Bichij §. Erectio tandem, vbi sub §. Sententia*. respondetur etiam sententiæ Archiepiscopi Alphonsi latæ an. 1513.

Non obstat, quod Ecclesia B. Mariæ sic exempta ex literis Apostolicis Innocentij Secundi, Eugenij Tertij, Alexandri Tertij, & Clementis Septimi confirmatis per Sixtum Quintum, de quibus meminit *Rota in recent. decis. 43. num. 4. par. 6.* Tum
25 quià huiusmodi exemptio refertur ad concernentia Institutum regulare, vt respondetur in dicta
26 *decisione Bichy §. Exemptio refertur*, Tàm etiam quià literæ habent clausulam, ibi: *Salua Canonica Iustitia Episcopi Cæsaraugustani*, vt refert *Rota in eadem causa dicta par. 6. recent. decis. 157. sub num. 14. vers. Clausula autem.*

Cæterum libentius Domini denegarunt remissoriam, quia alias hanc eandem materiam priua-
27 tiue articularunt, & quamuis Rota coram Motmanno petitam desuper remissoriam denegauerit ex *dicta dec. 142. par. 6. recent.* nihilominus ea expedita de consensu Agentis Capituli Beatæ Mariæ, (vt asserunt Informantes) nil prorsus probatum
28 fuit; Vnde modo censetur non absque calumnia petita ad protrahendam causæ terminationem, quamuis moderni Articuli maiorem distinctionem contineant in cortice, vt in *Palentina Decimarum 24. Ianuarij 1656. coram me §. vltimo.*

Et ità vtraque, &c.

ROMANA VSVSFRVCTVS.

Veneris 31. Maij 1658.

ARGVMENTVM.

Pactum reuersiuum fauore donantis in Instrumento donationis appositum, casu quo donatarius deficeret in præstatione Alimentorum, non habet locum vbi donatarius decedens reliquit donanti menstruum legatum animo compensandi cum eius debito licet vlterius alimenta non fuerint ab eius hærede donanti præstita dummodò legatum integraliter fuerit semper persolutum. Legatum autem censetur animo compensandi relictum, quando quantitas legata correspondet debito alimentorum eique est adæquata, vel quando menstruum legatum fuit factum personæ pauperi, & quare?

SVMMARIVM.

1 *Renuncianti non datur regressus ad iura renunciata.*

2 *Solemnitates statutariæ, dum fuerunt seruatæ in principali contractu donationis in quo donanti fuit explicitè reseruata facultas sibi eligendi, vel vsumfructum bonorum donatorum, vel alimenta, vlterior solemnitatum seruatio in actu electionis non est necessaria.*

3 *Legatum censetur à Testatore relictum Animo compensandi eius debitum, quando quantitas legata correspondet debito, eique est adæquata.*

4 *Legatum menstruum relictum personæ pauperi censetur factum ex causa alimentorum.*

5 *In alternatiuis, satis est alteram partem alternatam implere.*

DECISIO DLXVII.

Donatione inter viuos cum Decreto Iudicis, alijsque Solemnitatibus Petrus Giordus, & Margharita Coniuges donarunt anno 1638. Zenobio Ciliano quandam ipsorum Vineam cum onere, quod extingueret diuersas societates officiorum ab ipsis Donatoribus initas, illorumque fructus, tàm decursos, quàm decurrendos persolueret, & reseruato ijsdem Donatoribus integro vsufructu eiusdem Vineæ eorum vita durante, ac scutis 50. pro quolibet ad effectum testandi, pacto adiecto, quod in euentum mortis ipsius Petri, siuè eius Vxoris esset in arbitrio illius, qui superstite, permanere in Domo Zenobij, & suorum, qui illi tradere teneretur Victum, Vestitum, & Mansiones iuxtà eorum gradum, & eo casu fructus ex dicta Vinea percipiendi esse deberent liberi ipsius Zenobij *Summario Informan. num. primo.*

Decessit anno sequenti Petrus, & cum Margherita superstes ob eius ingrauescentem ætatem vineam colere non valeret, vsumfructum illius renunciauit Zenobio, & vigore prædictæ facultatis elegit habitationem cum alimentis congruis, pro quorum præstatione se obligauit Iulius Cilianus Donatarij Patruus sub explicita conuentione, quod casu, quo Iulius in ea deficeret, seù quauis alia causa Margherita apud ipsum amplius manere non valeret, teneretur ipse etiam aliunde alimenta ei subministrare, *& in euentum. in quem illa non assignaret, seu alias illis non prouideret, tunc liceret Margheritæ ad dictum vsumfructum liberum habere regressum, perinde ac si non fuisset renunciatum dicto Summ. num. 2.*

Præfata alimenta Iulius præstitit Margharitæ in propria Domo vsque ad annum 1644. quo decedens eidem reliquit Iure Legati scuta sex menstrua, & Domunculam eius vita durante *Summ. num.* 5. Verùm quià non obstante huiusmodi Legato integraliter sẽper impleto prætenderet Margharita ob denegatam præstationem alimentorũ a Zenobio regressum ad dictum vsumfructum renunciatum, & desuper introducta causa fauorabiliter sententiam ab AC. reportauerit, In gradu appellationis dubitaui An Margharitæ deberetur vsusfructus dictæ Vineæ, & Domini negatiuè responderunt, quià stante illius instrumentali renunciatione cum electione alimentorum peracta
1 intrat Regula, quod ad Iura renunciata non datur renuncianti regressus iuxtà dispositionem *Textus in l. quod in hærede §. eligere ff. de tributor. act. Angel. cons. 336. num. 4. Card. Mantic. decis. 344. n. primo.*

Nec refert, quod in huiusmodi electione, & renunciatione non fuerint seruatæ solemnitates statuti Vrbis *lib. primo cap.* 151. quia cum seruatæ
2 fuerint in principali contractu Donationis, in quo facultas eligẽdi cum remissione integri vsusfructus ad fauorem Zenobij explicitè reseruata legitur *dicto Summ. num. 5. in fine*; Vlterior solemnitatum seruatio in actu electionis non fuit necessaria *Ias. in l. prima §. Item acquirimus numer. 4. vers. tum autem considera ff. de acquir. possess. Alex. cons. 189 num. 13. & 14. lib. 7. Soccin. Sen. cons. 254. sub num. 2. vers. vbi patet quod si Pupillus lib. 2. cum alijs allegatis in Romana Fructuum Census 7. Maij 1646. coram me §. Quia cum ipse apud Zacch. de Oblig. Camer. dec.*

dec.2.9. nu. 3. & in similibus terminis Rota coram Duran. dec.156. num.15. & sub num.16. vers. Dicebant Domini.

Nec subsistit, quod post obitum Iulij alimenta amplius præstita non fuerint, Ideoque sit locus regressui ad vsumfructum in hoc casu explicitè in dicto Instrumento renunciationis reseruato.

Quia loco alimentorum succedit legatum Margharitæ ab illo relictum, & ipsi semper præstitum menstruorum scutorum sex vna cum habitatione,
3 quod à testatore animo compensandi cum alimētis ab ipso promissis eidem relictum censeatur, quamuis de illis in eo nulla mentio facta fuerit; Tum quia quantitas legata correspondet debito, eique est adæquata Castr. in l. si cum Dote §. si Pater num.2. post med.vers.si tamen illa pars ff.solut.matrim.Aym.cons. 149. num.5. & cons.301. sub num.0. cum alys per Menoch.lib.4.præsumpt.110 num.26. Rota in rec.decis.dec.312.num.9. par.7. tum etiam quia
4 legatum mēstruum factum personæ pauperi, prout hic factum censetur ex causa alimentorum, l. stichus §. titia ff. de alim. legat. gloss in l. Codicillis in princ. ibique Bart. in secunda opposit. ff. de ann. legat. cum alys allegatis à Surd.de alim.lib.2.tit.12.num.primo cum seqq.Buratt.dec.73.num.6.

Et cessat quoad hoc quælibet hæsitatio, dùm pactum reuersiuum ad vsumfructum non fuit simpliciter Conuentum in casu, quo Iulius alimenta non præstaret, sed etiàm alternatiuè, ibi: seu aliàs illi non prouiderit dicto Summ.num.2. Vnde cùm decedens ei reliquerit, vt dictum est, menstrua scuta sex, & habitationem donec vixerit, satis ipsi ab illo prouisum esse censetur, vt propterea non
5 sit locus regressui, cùm in alternatiuis alteram partem alternatam adimplere sufficiat per reg. in alternatiuis de reg.Iur. Rota decis.260. num.3. & decis.727. pariter num.3.par.8.recent.

Nec dicatur, quod dictum Legatum referri debeat ad causam seruitutis ob illa verba, ibi: Lascio à Margarita mia serua, &c. tum quia non erat talis, sed morabatur in Domo Testatoris ab anno 1639. ad effectum suscipiendi alimenta in dicto Instrumento contenta; Tum etiam quia ex eodem Testamento conuincitur, quod Testator suis famulis, qui per annos 20. ei inseruierunt, sola scuta decem pro quolibet vnica vice soluenda reliquit; Vnde non est verisimile, quod voluerit relinquere Margharitæ, tàm pingue legatum menstruorum scutorum sex cum habitatione, sua vita durante, ex sola causa seruitutis, dum ipsa in eius Domo permanserat per annos quatuor duntaxat, satisque est, quod ex dicto Legato illi prouisum esse dicatur, vt impleta videatur alternatiua obligatio Iulij ad effectum excludendi petitum regressum ad vsumfructum renunciatū ex allegatis, &c.

Et ità vtraque, &c.

ROMANA DONATIONIS.

Lunæ 3. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Donatione facta Patri, & filijs, isti dicuntur condonatarij equè principaliter, eisque debetur donatio licèt ad sint Patris hæredes. Resolutio Donationis prætensa ob pacta nō seruata tunc solum intrat, quando adest pactum reuersiuum ad Donantem cum clausula non alias aliter, nec alio modo.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta Patri, & filijs, notario pro omnibus acceptante, & stipulante tribuit ius irreuocabile etiam filijs ante ipsorum acceptationem.*

2 *Donatio ob non seruata pacta resoluitur ac si nunquā facta fuisset.*

3 *Declara id procedere duntaxat in præiudicium solius contrauenientis, & eius tantum vita durante.*

4 *Donatio ob non seruata pacta tunc solum resoluitur, quando in casu adimplementi, & contrauentionis adest pactum reuersiuum ad Donantem.*

5 *Filij in donatione æquè principaliter cum Patre comprehensi ex facto Patris, nō remanēt præiudicati.*

6 *Donantis declarationi standum est circa pacta in donatione contenta.*

7 *Pater non potest bona sibi, & filijs donata in filiorum præiudicium disponere, nec vllo modo obligare.*

8 *Verbum relinquere intelligitur post mortem per viā vltimæ voluntatis.*

9 *Promissio relinquendi nullam tribuit actionem durante vita promissoris.*

10 *Donator reseruans in donatione facultatem aliquid addendi, apponens ex interuallo aliquas conditiones perinde censeri debent ac si in donatione fuissent expressæ.*

11 *Bulla Baronum fel. rec. Clementis VIII. non comprehendit fideicommissa eorum quorum institutores mortui non sunt.*

12 *Bulla prædicta habet locum in possidentibus Castra cum actuali Iurisdictione.*

DECISIO DLXVIII.

R.P.D. Angelus Andosilla Signaturæ Iustitiæ meritissimus Decanus, contemplatione matrimonij à Raphaele eius Nepote tunc contrahendo cum Angela Palazzola promisit eidem relinquere annua scuta 200. monetæ, & interim sponsos in propria Domo retinere, & alere, reseruata tamen sibi semper, & omni casu facultate illa supponendi fideicommisso post obitum Raphaelis, & suorum in perpetuum cum prohibitione cuiuscūque alienationis, vt ex apoca priuata sub die prima Aprilis 1646. per ipsum confecta.

Contracto, & consumato inter eos Matrimonio, indeque suscepto Angelo Iuniore communi filio, idem D.Angelus Senior die 20.Martij 1651 per publicum instrumentū enunciando duas præcedentes donationes certorum bonorum eidem Raphaeli ab ipso factas 9. Ianuarij 1634. & 18. Decembris 1637. Prospiciens conseruationi eius agnationis de Andosillis, & cupiens nedum dictam suam promissionem exequutioni demandare, sed etiam omnia, & singula bona ibidem expressa in sua agnatione conseruari, & ampliari inter viuos irreuocabiliter donauit Raphaeli, omnibusque, & singulis eius filijs, & descendentibus masculis in infinitum, alijsque in ea nominatis dicto Raphaele vna simul cum Notario pro ipsis acceptante, & stipulante omnia, & singula eius bona stabilia, semouentia, & loca cuiusuis generis, & speciei descripta, & adnotata in notula, seù lista ab ipso subscripta, & in præfato instrumento inserta; Iuncto eidem suisque descendentibus, & successoribus onere inuestiendi scuta 25.mil. nempe scuta mille quomodolibet anno à die donationis incipieñ; Et addita arctissima prohibitione alienandi etiam alienationis latissimè sumpto vocabulo, & detrahendi quantumuis minimum occasione falcidiæ, & trebellianicæ, aut alia quauis de causa, & occasione sub pena caducitatis ipso facto incurrenda etiam quoad commoditatem fructuum percipiendorum; Vicoque versa dictus Raphael recognoscendo à præfato

bi eius Patruo, ita in gratiam beneficium filij, & descendentium, volens ipse quoque secum mortem, & eius voluntati conformare, ipsisque adhærere pro conseruatione totius agnationis, & familiæ, obtinuit, supposuit, obligauit; & hypothecauit omnibus supradictis vinculis, conditionibus, fideicommisso, substitutionibus, & alijs in dicto Instrumento contentis scut. 7000. monetæ in tot corporibus existentia, & ad ipsum [illegible] occasione Dotium tam primæ [illegible], quam secundæ eius vxoris [illegible], vt sunt fere præcisa verba instrumenti donationis *Summario impresso D. Andosillæ num. 10.*

Decessit deinde Raphael superstitibus tàm Angelo Iuniore eius filio, quàm D. Angelo Seniore eius Patruo, & Donatore, qui comperto, quod ille ad maximam iacturam bonorum donatorum deuenerat, enunciando se credere posse reuocare dictam donationem, vel de iure subintelligendum esse pactum resolutiuum, Nihilominùs continuando amorem, & affectum erga suam agnationem die 30. Augusti 1653. per aliud publicum Instrumentum præfatam Donationem confirmauit, aliaque bona addidit ad fauorem dicti Angeli Iunioris, aliorumque in ea nominatorum *Summario DD. Creditorum num. 4.*

Verum cum Creditores Raphaelis prætenderēt eorum iura exercere super bonis in donatione cōpræhensis, D. Andosilla Donator se opposuit, deducens donationem quoad Raphaelem esse resolutam, tam ob alienationes, atque obligationes bonorum donatorum factas contra arctā alienationis prohibitionem ibi adiectam, quam ob non factum inuestimentum annuorum scutorum mille illi iniunctum, alijsque de causis in facto deductis sed illam incipere ab Angelo Iuniore illius filio, atque in ipso radicari promisit, ac si ei ab initio fuisset donatum, & sic Creditoribus super bonis in donatione contentis nullum ius cōpetere; Ideo dubitatū an donatio sit resoluta, & ius competat Creditoribus super bonis donatis, & negatiuè in omnibus DD. responderunt.

Quo enim ad primam partem fuit consideratū, quod donatio nedum fuit facta Raphaeli, sed
1 etiam æque principaliter, & independenter Angelo eius filio, eorumque filijs, & descendentibus masculis in infinitum, dicto Raphaele vnà simul cum Notario, (vt dictum est) acceptante, & stipulante, quibus propterea irreuocabile ius quæsitum fuit etiam ante ipsorum acceptationē, & ratificationem *l. quoties C. de donat. quæ sub modo, Rota dec. 633. num. 8. par. prima diuers. in Romana Pecuniaria 20. Aprilis 1629. coram bon. me. Merlino, inter eius impressas dec. 404. num. primo repetita in recent. dec. 270. par. 5. & in Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij 1641. coram me §. secundum vero.*

2 Vnde etiam si pactis non seruatis donatio remaneat resoluta ac si nunquam fuisset facta, & dominium nunquam fuisset abdicatum à Donatore per *Text. in l. fin. C. de reuocan. donat. & in l. prima C. de donat. quæ sub modo.*

Nihilominus huiusmodi conclusio, quam indubitatam in iure appellat *Rota in Mediolanen. Donationis 10. Iunij 1645. coram Reuerendissimo Terracinen. §. quia in donatione, vers. siquidem*, procedit
3 dumtaxat, sine in præiudicium solius contrauenientis, & eius vita durante tantum, vt in terminis decisum fuit *in Mediolanen. Donationis 16. Martij, & 17. Decembris 1646. coram eodem D. Terra-*

4 *cinen.* siue quando in casu non implementi, & contrauentionis adest expressam pactum reuersiuū ad donantem cum clausula non aliàs aliter, nec alio modo, quod efficit, vt nullus successiuè vocatus possit prætendere ius sibi quæsitum, nisi cum dicta conditione resolutiua, quæ etiam non contrauenientibus præiudicat, vt optimè declaratur in *Cremonen. Donationis de Montani 9. Maij 1631. coram Card. Panzirolo in recent. dec. 203. n. 23. cum tribus seqq. par. 6.* secus autem defuncto (prout hic) contrauenientе, & non extante dicto pacto reuersiuo sic expressè, & explicitè stipulato; Hoc enim casu cum tot dicantur donationes, quot sunt personæ, quibus æquè principaliter, & independenter donatum est, singulæque non à primo Donatario, qui contrauenit, sed à donante acceptam referant ipsam Donationem vtique etiam
5 si donans ob contrauentionem à primo commissam, illum a beneficio donationis voluerit, & potuerit excludere, inde tamen præiudicium inferre non valet illius filijs, & descendentibus, alijsque ex propria persona vocatis *Castrens. cons. 185. in princ. par. prima Aym. cons. 19. sub numer. 8. Gratian. discept. 247. num. 5. & discept. 332. num. 14. Rota decis. 683. num. 9. par. prima diuers. & in recent. decis. 494. num. primo par. 2. & in dicta Romana Pecuniaria coram Merlino num. 7. cum seqq.*

Et ad id etiam respexit doctissimus Donator, dum post obitum Raphaelis comperto, quod ad maximam iacturam bonorum donatorum deuenerat, asserendo se credere posse donationem reuocare, vel subintelligendum esse pactum resolutiuum, ad fauorem Angeli Iunioris illius filij, aliorumque vocatorum eam expressè confirmauit imo eidem multa alia bona addidit *dicto Summario Creditorum dicto num. 4.* Hinc enim satis decla-
6 rauit animum suum, quod alijs condonatarijs ex propria persona vocatis per contrauentionem, vel non implementum primi, nolebat præiudicium, sed quoad eos intendebat donationem subsistere, & firmam remanere, atque in ipsis radicari, cui quidem declarationi plurimum est deferendum, ad notata per *Bart. in l. cum quis decedens §. Codicillis num. 6. ff. de legat. 3. Card Seraph. dec. 857 num 14. Rota in recent. decis. 238. num. 5. par. 3.*

Indequè sicut ex præfatis donatio non est resoluta in præiudicium Angeli Iunioris aliorum vocatorum, ita pari modo resultat resolutio secundæ partis dubij, nempè nullum Ius competere Creditoribus Raphaelis super bonis donatis, quià
7 cùm pertineant ad illius filios, & vlteriores descendentes masculos non vti eius hæredes, sed tanquàm filios independenter, & æquè principaliter condonatarios, non potuit Raphael in ipsorum præiudicium de eis disponere, nec fauore eius Creditorum illa tacitè, vel expressè hypothecare, vt notat *Dec. cons. 238. sub num. 5. vers. sed breuiter his non obstan. Bero cons. 125. num. 21. vers. Itaut Pater eo casu non possit, cum alijs allegatis in Florentina Donationis, seù Separationis Bonorum 2. Decemb. 1650. coram bon. Peutingerio §. nec obstat, quod idem.*

Nec subsistit, quod saltem rata scutorum 2000. in Apoca præcedenti contenta libera sit ab omni onere fideicommissi.

Quia præter quod D. Andosilla in ea non promisit donare, sed relinquere dicta annua scut. 2000. quod verbum, *relinquere* intelligitur post mortem
8 per viam vltimæ voluntatis, vt aduertit *Menoch. cons. 344. num. 2. & 7.* & proinde ipso viuente
9 nulla ex dicta promissione oriri, & exerceri po-

tuit

tuit a Sio *Gabr. consil. 114. num. ... Gomez var. resol. cap. ... n. 21. vers. Quæ tamen primo limita Rota post Merlin. de pignor. decis. 40. num. ... cum seq.* In eadem Apoca non explicatam reseruauit facultatem in hæc verba, *Riseruandomi pero sempre di poter fare sopra detta entrata fideicommisso dopo la morte di detto Signore Rafaele e suoi, & in perpetuo, come à me piacerà, & in tanto, è sempre pro-*
10 *hibire ogni alienatione &c.* Quæ quidem reseruatio operatur vt fideicommissum, alienationis prohibitio, & omnia alia pacta apposita in sequenti donatione ab ipso peracta etiam in executione d. Apocæ inde habeantur, ac si de verbo ad verbum ... tualiter in ipsa Apoca essent inserta *l. si Testamentum 8. C. de Instit. & substit. Rota dec. 194. num. 48. & 49. par. 5. recent., & coram Merlin. decis. 802. num. 3.*

Deducebant vlterius Informantes pro D. Andolilla, nullum Ius competere Creditoribus vigore Bullæ Baronum fel. rec. Clementis VIII. hac ex
11 quo non comprehendat fideicommissa, quorum Institutor, & Ordinator (vt hic) adhuc viuit, ad *Tex. in l. fin. ff. de his, quibus vt indign. & in d. l. fin. C. de reuoc. donat. Molin. de Iust. & Iur. par. 3. disput. 650. num. 1. vers. quo loco, monet. de commut. vltim. volunt. cap. 9. sub num. 665.* tunc etiam ex quo penes Raphaelem Debitorem nunquam ad
12 fuerunt Castra cum actuali Iurisdictione (vt requiritur) & saltem tempore, quo ipse donationem repertauit quæcunque Baronia ... erat, cum precedenter vendita, & alienata fuerit ad... ta quarta pars Castrorum Cantalupi, & Bordellæ proueniens ex dicto suæ primæ Vxoris ex allegatis in *Romana fructuum ... 8. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Verospio.*

Cæterum super hoc DD. noluerunt aliquid firmare, sed eius resolutionem particulari discussioni reseruarunt, quia scribentes pro Creditoribus super hoc non informauerant, ... allegationes ... ad hunc effectum ... adhuc ab ipsis non ... se ..., & ideo totum respondendum ex superius deductis ... non ... nullum Ius competere Creditoribus ... te Informanti.

ROMANA LEGATI.

Lunæ 3. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Fructus licet regulariter non veniant in restitutione fideicommissi, attamen si Testator ... verbis amplis, & generalibus ... quando ... explicite rogatus etiam fructus restituere, vel quando hoc ex coniecturis mente Testatoris dignoscitur, & quænam sint coniecturæ ad id sufficientes?

SVMMARIVM.

1 *Fructus non veniunt in restitutione fideicommissi, licet ... Testatoris fuerit verbis generalibus, & amplis.*
2 *Verba Testatoris non impropriant ... quando ... consiliis ...*
3 *Declaratur non procedere ... quando ... fuit rogatus etiam fructus restituere.*
4 *Item quando ex coniecturis apparet Testatorem voluisse etiam fructus restitui.*
5 *Voluntas Testatoris coniecturata ... tur quam expressa.*
6 *Fructuum restitutio ... nata fauore ... ordinata ad fauorem ... sunt ...*
... *substitutionis ...*
7 *Substitutiones ... dependentes ... non per coniecturas ... facta ... qua dependent.*
8 *Hæres grauatus ... consumpti non tenetur ... ob concursum bonæ fidei ..., sed debentur ... cipalis, sicuti debetur ... relicta.*
9 *Hæredis Institutio regulariter ... cento.*
10 *Legatarius fructuum ... redit.*

DECISIO DLXX.

Legauerat Catharina ... eius Nepotibus ... *Il terzo anno doppo la mia morte ... del Capitale mio ... li ... Signori Nepoti ... ponghino a frutto ... siano del primo figlio maschio ... Casa, con questo ... ti ne esca ... età di 20. anni ... frutti si ponga in ... sia, quale non si possa alienare ... perpetuo, e se non ... femina con l'istesso obligo ... cuna sorte, il che ... pagnia de Santi Apostoli ...* mille ab hærede ... Cenia ab eisdem ... reposito.

Orientur ... Fratres ... in ... adhuc ...

... Legatarij ... in gradu appellationis ...

Licet enim fructus non veniant in
1 restitutione fideicommissi ... verbis generalibus ... *missaria 18. ff. ad Trebell. ...*
2 *eod. cum verba non impropriantur ...* quando tempore ... *verbis 81. ff. de legat. 3. ... Trebell. Peregrin. de fideicom. art. 40. num. ...*
3 ... *facta fit ... in Rub. ff. de legat. ... non nominatim ... fideicommissum ...*
4 ... Testatoris ... tetur ...
5 ... *Angl. cons. 351. ...*

fert, & sequitur *Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 7. tit. 10. num. 9.*

Huiusmodi enim fallentias, quas in his præcisis terminis comprobauit *Rota in recent. decis. 682. sub num. 3. cum quatuor seqq. par. 2.* quam refert, & sequitur, *Gratian. discept. 540. num. 44. & 45.* existimarunt Domini optimè applicari casui nostro ob illa verba legati ibi.. *quali scudi 2000. voglio si ponghino à frutto dal primo di, che saranno sborsati, e siano &c.* Inde enim expressa habetur
6 Testatoris dispositio comprehendendi fructus in restitutione Legati, quod licet primo loco ordinatum fuerit fauore Primogeniti, attamen cum non extante Primogenito masculo fuerit vocata femina, & ea non extante per modum continuati sermonis, & per copulam, & substituta fuerit Societas Sanctorum Apostolorum, Vtiqueetiam ipsa censetur contemplata in prefata ordinatione, vt ad prepositum aduertit *Rota in d. decis. 682. num. 6.* & comprobat *Gratian. d. discept. 540. n. 46. & 47.* facitque regula, quod sequentes substitu-
7 tiones dependenter, & continuatiuè per copulam *Et* adiectæ considerantur, & intelliguntur factæ cum ijsdem qualitatibus primæ, à qua dependent, per ea, quæ dixit *Rota decis. 519. n. 3. par. 1. recent. & coram Duran. decis. 319. sub num. 33. in fin. vers. Tùm etiàm quia.*

Duplex enim Inuestimentum ordinauit Testatrix. Primum statim sequuta solutione scutorum bis mille facienda triennio post eius mortem ibi: *quali scudi 2000. voglio si ponghino à frutto dal primo dì, che saranno sborsati, e siano &c.* Secundum vero postquam primus filius masculus nasciturus peruenerit ad ætatem 20. annorum ibi: *con questo però, che non ne possa godere de' frutti nè esso, nè altri fino, che non sarà arriuato all' età di 20. anni, & all' hora il Capitale assieme con li frutti si ponga in vn Stabile, ò Vigna, ò Casa, ò altro &c.* Vnde esto quod illud secundum comprehendens tam fructus, quam fructus fructuum multiplicandos restringantur ad solum fauorem filij masculi, & eo non extante ad fauorem filiæ fœminæ cum eadem obligatione substitutæ, nec extendatur ad Societatem, quæ non tenebatur expectare annos 20. post purificationem Legati ad fauorem; Certum tamen est quod primum nullam habens restrictionem ad filium masculum, vel fœminam omnes vocatos, & copulatiuè substitutos æquè comprehendit, atque ad fauorem omnium dicitur à Testatrice ordinatum ex allegatis.

Et hinc cessat, quod subdebatur saltem negari non posse hanc dispositionē esse dubiam, ac iustè grauatos potuisse credere onus cumulādi fructus non censeri adiectum nisi post natiuitatem
8 primi filij; Cumque dicti fructus sint consumpti, excusandi sint ab illorum restitutione propter cōcursum bonæ fidei, vel absentiam malæ, Quia non agitur ex secundo Inuestimento, sed ex primo, & non petuntur fructus fructuum, seù illorum interesse, ob non factum secundum Inuestimentum restrictum post ætatem 20. annorum primi filij masculi, sed petuntur fructus dumtaxat scutorum bis mille legatorum, quæ inuestita fuerunt in Censu ab ipsismet grauatis imposito, in quibus propterea non intrat materia legitimæ consumptionis ob absentiam malæ fidei, sed solum videndum est An Testatrix voluerit illos comprehendere in Legato fauore Societatis substitutæ; Quæ quidem comprehensio cum ex prædictis clarè desumatur attentis verbis ipsius testamentariæ dispositionis hoc vtique sufficit ipsi Societati ad effectum illos assequendi à suo Debitore tanquam sortem principalem vna simul cum scutis bis mille à Testatrice sibi relictū ad *Text. in l. Illud ff. de acquir. hæred. Grat. d. discept. 540. num. 48. Rota dicta decis. 682. num. 5. vers. Et hæc eo magis, & num. 7. versic. quo casu absque dubio par. 2. recent.*

Nec releuat inconueniens, quod Nepotes Testatricis fuissent nudi ministri absque vllo commodo, vel emolumento contra dispositionem *Text. in l. Postulante 41. §. fin. ff. ad Trebell.* Quia
9 præter quod Textus loquitur in hærede, cuius institutio regulariter non debet esse de vento, &
10 propterea non trahitur ad Legatarium, qui frui non potest beneficio vniuersalis hæredis, *Bart. in l. fin. num. 2. ff. eodem Rota decis. 8. num. 7. par. 7. recent.* Obiectum cessat in casu nostro; Tum quia patet ex lectura Legati dictos Nepotes verè fuisse relictos tanquam nudos Ministros, dum scuta bis mille fuerunt solum legata primo filio masculo nascituro, seù fœminæ, vel Societati, Tum etiam quia poterant consequi emolumentum, & commodum si habuissent filios masculos, vel fœminas, sinè eis succedendo, cum non essent grauati, aut saltem respectu vsusfructus illorum vita durante postquam compleuissent annos 20. quod sufficit ne Legatum dicatur prorsus inutile.

Et ità vtraque &c.

CALAGVRITANA DECIMARVM S. ASCENTII, & Daualillo.

Mercurij 26. Iunij 1658.

ARGVMENTVM.

Transactio, quæ emanauit de legitimo vtriusque partis consensu præuijs omnibus solemnitatibus, & ex iusta causa, dicitur valida, si autem spatio longissimi temporis fuerit obseruata quælibet nullitas excluditur, & ex quibus de his omnibus constare dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Transactio vbi fuit inconcussè obseruata per spatium longissimi temporis, fundans se in ea, habet fundatam intentionem pro illius validitate.*

2 *Transactio vbi fuit per spatium longissimi temporis obseruata, omnis possibilis interpretatio sumenda est pro illius subsistentia.*

3 *Consensus maioris partis Canonicorum satis est, quando actus spectat ad Canonicos non vti singulos, sed vti vniuersos, & Capitulum representantes.*

4 *Amplia, etiam si actus non sit necessarius sed dumtaxat voluntarius, dummodo tendat in euidentem vtilitatem eorum Ecclesiæ.*

5 *Stylus loci, in quo actus geritur, apprimè est attendendus.*

6 *Concessio, quæ se refert ad petitionem perindè ac si omnia petita de verbo ad verbum exprimeret.*

7 *Concessio recipit interpretationem à petitione.*

8 *Transactio, dum fuit inconcussè spatio longissimi temporis obseruata, exinde pernecesse resultat omnium ratificatio.*

9 *Transactionis obseruantia tollit omnem defectum mandati, qui ab initio interfuisset.*

10 *Obseruantia Transactionis æquiparatur mandato etiam vbi speciale requiritur.*

11 *Transigendi iustam, & sufficientem præstat occasionem, recessus à lite iam introducta eiusque dubio futuro euentu.*

12 *Ad nouam transactionem licitè deueniri potest pro* ro-

totali extinctione controuersiarum quæ ex præcedenti transactione possessent oriri.

13 *Beneplacitum Apostolicum potuit, & debuit impetrari ab vno tantum ex transigentibus si in Instrumento Transactionis fuit conuentum quod ipse solus proprijs expensis illud impetraret,*

14 *Beneplacitum Apostolicum, quando in Transactione non fuit conuentum quod impetraretur in forma specifica, satis est illud impetrare in forma communi.*

15 *Transactio, quæ continet pacta licita, & honesta inter Ecclesiasticos potest substineri etiam absque beneplacito Apostolico.*

16 *Obseruantia Transactionis spatio longissimi temporis continuata, quamcunque nullitatem excludit.*

17 *Obseruantia subsequens spatio longissimi temporis continuata dat fidem scripturæ etiam informi.*

18 *Læsio in contractibus non lucratiuis non iudicatur à futuro euentu sed solum inspecto tempore celebrationis ipsius contractus.*

DECISIO DLXX.

IN gradu appellationis mihi commissæ à sententia rotali declaran. Monasterium Beatæ Mariæ de Estrella teneri ad integras Decimas, & primitias pro omnibus, & quibuscunque suis bonis, & Decimas de Villarica spectare ad Beneficiatos S. Ascensij, vtrique Parti concessæ fuerunt remissoria, & compulsoria, quarum vigore fabricatis Processibus ad Vrbem transmissis, inter cætera in eis exhibita, & compulsata fuit antiqua transactio inter Monasterium, & Beneficiatos inita anno 1437. in qua conuenerunt, quod Monasterij pro Decima soluerit vnum de 50. de Tritico, Vino, & hordeo tantum; Pro reliquis verò fructibus maioribus, vel minoribus, nihil nihilque pro cercado, Vinca del Campo, Domo de Buenauista, nec de fructibus, quos colligunt in Tenutis, & Territorijs Valpierri, de Briones, & Villarica, nihil pariter pro pecoribus *Summario impresso Monasterij num. 21. & 22.* Cumque die 17. Maij præteriti dubitauerim an sententia rotalis esset confirmanda, vel infirmanda, dilata resolutione DD. oretenus ordinarunt, quod prius strictè videretur de viribus dictæ transactionis, super qua hodie causa reproposita resolutum fuit transactionem esse validam, & in hac parte Sententiam Rotalem esse infirmandam, quia emanauit de legitimo vtriusque Partis consensu, Ex iusta causa, & præuijs solemnitatibus, atque à dicto anno 1417. vsque ad diem motæ litis, & sic

1 spatio annorum 200. & vltra inconcussè obseruata fuit, indeque Monasterium habet intentionem fundatam pro illius validitate iuxtà *Text. clarum in cap. contingit 3. de transact. vbi gloss. verb. aliquot annis Zabarell. num. 1. ad med. vers. post tamen dici,*

2 *& Imol. num. 1.* itaut propterea omnis possibilis interpretatio sumi debeat pro eius subsistentia, ad *notat. per Decian. cons. 28. num. 11. & 12. lib. 3. Rota coram Card. Caual. dec. 407. num. 9. in recent. decis. 86. num. 7. & 8. part. 6. coram Eminentissimo D. Card. Ottbobono decis. 25. num. 35. & in Perusina fideicommissi de Rodulphis 14. Iunij 1652. corā me §. Verum proposito.*

Legitimus siquidem interfuit vtriusque Partis consensus; Nam vt patet ex lectura ipsius Transactionis Archidiaconus de Naxera ad quam pertinet quarta pars controuersarum Decimarum, personaliter interuenit, suumque consensum præstitit; Beneficiati verò Sancti Ascensij integras Decimas prætendentes, & Procuratores Monasterij Beatæ Mariæ exemptionem allegantes inde consenserunt, præuijs specialibus Procuratoribus capitulariter constitutis, vt in *primo Tom. Processus compulsati pro Monasterio fol. 19. & fol. 28. à tergo,*

Non obstat, quod in actu constitutionis Procuratoris Beneficiatorum non interfuerint omnes duodecim Beneficiati, sed octo solum, ex quibus sex tantummodo mandatum procuræ subscripserunt,

3 Quia cum Decimæ per eos prætensæ ad illos pertinerent non Iure singulorum, in quibus terminis loquuntur *decisiones in Monasterien. Canonicatus 20. Nouemb. 1654. & 22. May 1656. coram me,* sed Iure Ecclesiæ, & sic vti ad Collegium, & vti ad vniuersos tanquam Capitulum repræsentantes,

4 satis vtique fuit consensus maioris partis, quamuis actus transigendi fuisset voluntarius, dum tendebat, vt infra in euidentem vtilitatem eorum Ecclesiæ, vt tradit *Imol. in cap. humilis num. 6. vers. Et sic de maior. & obed.* quem sequitur *Felin. in cap. cum omnes sub num. 17. vers. Et hanc fallentiam tenet etiam de constit. ibique Dec. n. 25. & 29. & in terminis Rota in Burgen. Decimarum de Schalante 1. Februarij 1593. coram Orano,* idemque admissum fuit in *Comen. Funeralium 16. Martij 1654. coram me §. Quia non afficit;* Ex omissa autem subscriptione duorum ex illis octo Interessentibus de sumi non potest illorum dissensus, Tum quia sufficit rogitus Notarij de communi omnium con-

5 sensu peractus; Tum etiam quia de stylo illarum partium, qui apprimè est attendendus, *l. 1. quod autem ff. de ventr. inspic. Bart. in l. cunctos Populos sub num. 13. vers. Primo quæro C. de Summ. Trinit.* subscribentes actum id facere dicuntur nedum nomine proprio, sed etiam nomine aliorum ibidem interessentium, vt pariter practicatum fuit in mandato procuræ Monasterij, in quo duodecim Patres nominantur, & sex tantummodo ibi subscripti leguntur *eius hodierno Summario num. 1. Litera A.* & de anno 1513. in mandato procuræ facto per Capitulum Calciaten. pro stipulanda alia concordia cum eodem Monasterio *d. 1. Tom. eius Processus compulsati fol. 287*

Nec subsistit, quod saltem deficiat consensus respectu Primitiarum.

Quo enim ad Monasterium in narratiua eius mandati procuræ de illis legitur facta expressa mentio *dicto hodierno Summar. num. 1. litera B. ibi: In omnibus Tenutis, & Territorijs, quæ d. Monasterium habuit, & habet ex donatione D. Episcopi Calaguritani, & Calciaten. de quibus &c. dictus D. Episcopus, eiusque Antecessores semper administrando, & colendo illas per Colonos, & Arrendatarios liberis, & exemptis à Decimis, & Primitijs &c.* quæ etiam contineri dicitur in licentia a P. Generali desuper illi concessa, dum ibi præmissa narratiua totius substantia transactionis addita fuit generalis clausula relatiua ibi: *cum alijs conditionibus in ve-*

6 *stra petitione contentis &c.* cuius vigore Primitiarū expressio in petitione contenta perinde habetur ac si de verbo ad verbum in licentia referente repetita fuisset, *l. asse toto ff. de hæred. instit. cum concordan. allegatis per Rot. decis. 35. num. 6. in fin. par. 1. & decis. 447. num. 5. vers. Tum ex virtute par. 2. recent.*

Quo vero ad Beneficiatos etiamsi in illorum mandato de eis nulla facta mentio legatur, attamen cum concessum fuerit, & ipsorum Procuratores ad transactionem deuenerint vigore licentiæ

per

per Ordinarium eis concessæ Causa cognita, & præuijs depositionibus quatuor Testium examinatorum super vtilitate Capituli, qui deposuerũt de exemptione tam à Decimis, quam à Primitijs vigore Priuilegiorum Apostolicorũ *hodierno Summario Monasterij num.* 2. vtique etiam in mandato Procuræ differentia Primitiarum contenta, cum
7 ipsum à licentia, & licentia a Testium depositionibus interpretationem assumant *l. Vt fundum ff. comm. diuid. cum alijs alleg. in Meleuitana Antianitatis* 4. *Iulij* 1646. §. *Vltimo coram R. P. D. meo Ve-*
8 *rospio*; Cumque per 200. & vltra annos, quibus semper inconcusse transactio obseruata fuit, nunquam Primitiæ solutæ fuerint, sed tantum Decimæ ad formam in ipsa præscriptam, exinde pernecesse resultat omnium ratificatio, *Rota in recent. decis.* 159. *num.* 6. *par.* 1. *& coram Card. Mantic.*
9 *dec.*13. *num.* 9. quæ tollit omnem defectum mandati, qui ab initio interuenisset *cap. rati habitationem in* 6. *l. fin. ff ad Maced. Caual. decis.* 641. *nu.*6.
10 *Rota in recent. decis.* 103. *num.* 12. *par.* 5. ipsique mandato æquiparatur etiam vbi speciale requiritur *Buratt. dec.*301. *num.*8. *& dec.*792. *num.*15. *vers. & dicta ratificatio*.

Causa transigendi fuit iusta, quia cum penderet lis super exemptione à Decimis totaliter à Patribus prætensa tum ex eo, quod eorum bona prouenieuant ab Episcopis Calaguritanis, & Calciaten. Monasterio donatis anno 1400. Tum etiã ob Apostolica priuilegia exemptionis, vt enunciatur in ipsa transactione ibi: *Et omnes dixerunt versam fuisse inter ambas Partes Litem ratione, quod dictus Conuentus S. Mariæ dell' Estrella deberet soluere Decimas supradicto Capitulo de Daualillo, & S. Ascensii de omnibus fructibus Decimalibus, quos colligeret in dictis Territorijs, & Tenutis, quas dictus Conuentus dell' Estrella habet, & possidet ad præsens, & in futurum habebit in termino, & terminis supradicti Oppidi de Daualillo, ac eius loco S. Ascensij &c. & pro parte supradicti Conuentus S. Mariæ dell' Estrella &c. hæc prætensio fuit contra dicta, asserendo, quod Territoria, & Tenuta &c. fuerant Episcoporum Calaguritan. & Calciaten. etiamq; Ecclesiam S. Mariæ &c. dum esset Episcopus supradictis Episcopatus D. Don Ioannes de Guzman anno 1400. donauit dictam Ecclesiam &c. omnesque alias Tenutas &c. Conuentui S. Michaelis de la Morquera, & deinde post* 19. *annos &c. præfatus Conuentus S. Michaelis translatus fuit ad Ecclesiam S. Mariæ de la Estrella vigore Bullæ, & Licentiæ Sanctissimi Patris Martini V. & quod vt fieretur præfatus Conuentus de la Estrella supradictis bonis liberis à Decimis, & Primitijs ex forma relata, & habet Bullas Apostolicas exemptionis à Decimis &c. dicto primo tom. Processus compulsati fol.* 43. *cum seqq.*

Quæ quidem Apostolica Priuilegia optimè iustificantur ex quo Martinus V. anno 1419. supprimendo Monasterium S. Michaelis de la Morquera in Monasterium erexit Domum, in qua erat vna Cappella Beatæ Mariæ Virginis de la Estrella, illique appropriauit omnia bona mobilia, & immobilia, Iura, & pertinentia dicti Monasterij suppressi, mandauitque quod nouiter erectum gauderet omnibus, & singulis gratijs, libertatibus, prærogatiuis, priuilegijs, & Indulgentijs, quibus anteà potiebatur Monasterium suppressũ *dicto hodierno Summario num.*3. Illud autem gaudebat priuilegio exemptionis à Decimis per Benedictum XIV. in hæc verba ipsi concesso ibi: *Benedictus Episcopus &c. Exhibita Nobis pro parte Dilectorum Filiorum Prioris, & Conuentus Monasterij S. Michaelis de la Morquera &c. Ordinis S. Hieronymi &c. petitio continebat, quod olim Ven. Frater Noster D. Ioannes Abulen. tunc Calaguritanus Episcopus &c. & deinde bon. mem. Ioannes Episcopus Burgen. dictum Monasterium &c. fundauerunt, & ei non nullas Terras &c. Quare pro parte dicti Prioris, & Conuentus fuit nobis humiliter supplicatum, vt fundationi, donationi, & acquisitioni huiusmodi robur Apostolicæ Confirmationis addicere, & eidem Priori, & Conuentui concedere, quod de Noualibus, & Terris ei concessis, vel per eos iustè acquisitis, quas proprijs manibus colunt, vel suis sumptibus coli facient Decimas soluere minimè teneantur de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. mandamus &c. quatenus fundationes &c. Apostolica auctoritate confirmes &c. & insuper eidem Priori, & Conuentui eadem auctoritate concedas, quod ipsi de huiusmodi Noualibus, & Terris eis concessis, vel per eos acquisitis, quas colent vel coli facient, vt præfertur, Decimas minimè soluere teneantur: dicto hodierno Summar. num.* 4. Atque vlterius anno 1427. idem Martinus Quintus dicto Conuentui S. Mariæ de la Estrella indulsit, vt gauderet omnibus, & singulis gratijs, libertatibus, exemptionibus, priuilegijs, Immunitatibus, & Indultis concessis tam Priori, & Conuentui Monasterij de Montemarta eiusdem Ordinis Sancti Hieronymi, quam generaliter eidem Ordini, & quibuscunque alijs illius Monasterij *eodem Summario num.* 5. & sic etiam Priuilegijs dicto Ordini concessis à *Gregorio XI.* & ab eodem *Martino V.* de quibus meminit *Rota coram Card. Seraphin. decis.* 827. *& coram Pen. decis.* 911.

Cum igitur præfata priuilegia Monasterio Beatæ Mariæ communicata probabiliter ipsum potuerit litigando sententiam fauorabilem obtinere super totali exemptione, vt deinde obtinuit anno 1465. contra Capitulum de Zaraton anno 1468. contra Benedictinos, & anno 1490. contra Clericos, & Beneficiatos Viannæ, *dicto Summar. num* 8. *lit. A. B. & C.* vtique iustum, atque euidenter vtile fuit Beneficiatis S. Ascensij ad dictam transa-
11 ctionem deuenire non solum quia exinde à prædicta Lite, eiusque dubio futuro euentu recesserunt, cuius recessus iustam, & sufficientem præstat transigendi occasionem ex *alleg. in d. dec.* 25. *num.* 17. *coram Eminentissimo D. Card. Ottbobono*, sed etiam quia illius vigore vnum de 50. ex Tritico, Ordeo, & Vino assequuti fuerunt, cum alias forsan ob dd. priuilegia nil prorsus de Iure prætendere, & consequi valuissent.

Non obstat quod inter easdem Partes adesset altera præcedens transactio, vt explicitè controuersa enunciatur, quia cum, vt ibi subditur, conditiones in ea appositæ non essent benè declaratæ, & sic in futurum oriri potuissent quæstiones, & discordiæ, vt successiuè inter eas exortæ fuerunt,
12 licitum omninò fuit pro illarum totali extinctione ad nouam transactionem deuenire, vt respondit *Rota decis.* 795. *num.* 1. *&* 2. *par.* 4. *diuers. & coram bon. mem. Coccino decis.* 491: *num.* 1. Perperam autem negatur præfatæ litis existentia, dum iustificatur ex depositionibus dd. quatuor Testiũ coram Ordinario Calaguritano examinatorum. iuncto præcipuè quod Patres anno 1419 & sic per octo annos ante cõtrouersam transactionem, exhibitis prædictis priuilegijs exemptionum coram Vicario generali Oxomen. institerunt pro illorum publicatione etiam contra Beneficiatos S. Ascensij *dicto Summario Monasterij num.*6. quodque anno 1432. dum coacti fuerunt soluere Beneficia-

ficiatis pro Decimis marapetinos 1750. expressè se protestarunt; quod nolebant sibi ipsi præiudicare respectu exemptionis vigore dd. priuilegiorum *eodem Summar. num. 6.*

Solemnitates demùm, quæ ex Iuris dispositione requiruntur fuerunt adhibitæ; nam vt dictum est pro Beneficiatis præcessit Licentia Ordinarij concessa Causa cognita, & examinatis quatuor Testibus super vtilitate eorum Ecclesiæ Pro Patribus verò interfuit legitima licentia Generalis, & vlterius impetratum fuit beneplacitum Apostolicum à *Paulo Secundo de anno* 1465. in hæc verba concessum ibi: *Paulus Episcopus &c. Dilectis filijs Priori, et Fratribus Domus Beatæ Mariæ de la Estrella etc. Exhibita siquidem nobis pro parte vestra petitio continebat, quod orta dudum inter Vos ex vna, et Dilectos filios Archidiaconum de Naxera in Calaguritana, ac Vniuersos Clericos perpetuos Beneficiatos in Parochialibus de Daualillo, et S. Ascentij etc. ex altera partibus super Decimis prouenientibus ex fructibus accrescentibus in Terris, et possessionibus vestris, quas vos in locis præfatis, et eorum Territorijs proprijs manibus, vel expensis pro tempore excolitis etc. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati compositionem ipsam sicut ritè, & sine prauitate prouidè factam, et ab vtraque Parte sponte receptam hactenus pacificè obseruatam, et in alterius præiudicium non redundat auctoritate Apostolica confirmamus &c.* quod originaliter in actis ab eodem Monasterio exhibitum fuit: & relatum in *d. eius Summ. impresso num. 24.*

Parum obstante, quod impetratum fuit ad instantiam solius Monasterij non inserto toto te-
13 nore transactionis, & in sola forma communi; Quia cum expresse in ea conuentum fuerit, quod impetrari deberet à Summo Pontifice tunc præsente, vel futuro proprijs expensis Monasterij non autem Capituli, & interessatorum potuit, & debuit ipsum dumtaxat illud impetrare, vt in fortioribus terminis dixit *Rota apud Put. decis. 343. n. 6. vers. & quod illa verba lib. 1. in correct.* Cum-
14 que in eadem transactione non fuerit conuentum quod impetraretur in forma specifica inserto toto tenore pactorum satis vtique fuit illud impetrare in forma communi præuia narratiua solius
15 substantiæ ipsius transactionis præsertim dum continet pacta licita, & honesta, quæ inter Ecclesiasticos possunt substineri atiam absque beneplacito Apostolico *cap. quod. ex eo 3. de pact. in 6. & fuit dictum in Hispalen. preheminentiarum 4. Iulij 1625. coram bo. me. Coccino in recent. decis. 459. n. 2. part. 5. in Legionen. Decimarum 29. Maij 1637. coram Reuerendissimo D. Terracinen. in recent decis. 218. num. 3. cum seqq. part. 7. & in Vercellen. Decimar. 31. Maij 1647. coram* Reuerendissimo *D. Archiepiscopo Terraconen. §. Nec dicatur.*

Cæterum quoad omnia ponit rem in clatis inconcussa illins obseruantia vltra annos biscentum, quæ optimè concluditur tàm ex partitis Librorũ excusati relatis in *d. Sum. impresso num. 25.* in quibus explicita mentio facta legitur, quod Monasterium soluit tantùm de tribus speciebus vnum de 50. quod correspondet concordiæ, quam ex pluribus Testibus diuersis vicibus examinatis nedùm pro Patribus, sed etiam pro ipsismet Beneficiatis, qui plenè deponunt pro Decimis non fuisse solutam nisi quantitatem in dicta transactione conuentam *eodem Summ. num. 26.* quam etiam ex partitis librorum ipsius Capituli, in quibus simili modo apparet ipsum non percepisse decimam nisi pro illis tribus speciebus nempè frumento, Vino & Ordeo ad formam transactionis *d. Summ. n. 27*
16 subsequens enim obseruantia tam diù continuata quamcumque nullitatem exludit, *l. 1. & 2. l. si veritas C. de fideic. Aym. cons. 101. num. 3. & 4. Rota apud Cassador. decis. 3. sub num. 7. vers. Et præsumitur de caus. possess. & propriet.* cũ concord. alleg. in *Barchinonen. Parochialis & Vicariæ 10. Februarij 1645. coram Eminentiss. Card. Corrado §. Et*
17 *profecto,* & dat fidem scripturæ etiam informi, vt dictum fuit in *Baren. Iurispatronatus 27. Iunij eiusdem anni coram bo. me. Peutingerio sub §. 1. & corã Eminentissimo D. Card. Otthobono decis. 125. num. 5.*

Non obstat læsio valde exagerata ex quo transactio comprehendit bona futura, quæ post eam longe excreuerunt, adeout à summa paupertate, qua tunc Monasterium premebatur euaserit ditissimum proprijs acquisitionibus bonorum valoris vltra sc. 200. mille cũ maximo damno Beneficiatorum, qui exinde priuati remanerent decimis illorum.

Tum, quia huiusmodi paupertas, & successiuæ acquisitiones in facto negantur, cum potius Monasterij facultates tam de tempore eius erectionis, quam de tempore concordiæ opulenter iustificentur ex Chronica Religionis *Summ. impresso Monasterij num. 29.* & ex pluribus donationibus *d. eius hodierno Sum. n. 9. & 10.* atque ex duobus ex illis quatuor Testibus super vtilitate Capituli Beneficiatorum examinati coram Ordinario Calagurirano *eodem Summ. num. 2.* Nil obstantibus assertione facta in vnione Ecclesiæ S. Emiliani de Villarica, quod redditus Conuentus essent librarum 50. monetæ Turronen. ex 32. Instrumentis acquisitionum, nam dicta assertio intelligitur, demptis oneribus, quæ maiorem partem redditũum absorbent, dicta vero Instrumenta continet tantummodo 53. fanecas Terræ, & 34. operas Vinearum, & tamen ex alijs Instrumentis relatis in *Summ. impresso Monasterij num 30. lit. A.* apparet quod post transactionem Monasterium dedit ad Censum perpetuum Fanecas Terræ 246. & operas Vinearum 145. pro quibus Capitulum Beneficiatorum percipit integram Decimam, & Demum ex notula ab eodẽ Capitulo exhibita anno 1633. & ab eius Testibus desuper examinatis apparet Bona Monasterij non excedere Fanecas Terræ 562. & operas Vinearum 2.65. quarum valor nõ excedit sc. 25. mille vt conuincitur ex prædictis Instrumentis, itaut propterea non mereantur attendi alij Testes antecedenter pro eodem Capitulo examinati, & de valore sc. 200 milliedeponẽtes. Tum quia in contractibus non lucratiuis læsio
18 non iudicatur à futuro euentu Sed solum inspecto tempore celebrationis ipsius Contractus, vt deponunt *Innoc. in cap. Quorum circa med. vers. nota liberalitates de Censib. Natt. cons. 397. num. 13. cum seqq. Aym. cons. 394. sub num. 8. in fine vers. Non obstat vltimum Soccin. Iun. cons. 60. num. 58, cum seqq. lib. 3. Card. Seraph. decis. 366 num. 1. cum seqq. Duran. decis. 397. num. 12. Rota apud Cenc. de Cens. decis. 463. num 5.* Tum & tertius quia dictũ Monasterium ob priuilegia Apostolica totaliter exemptum erat transactio, per quam Beneficiatis datur vnum ex 50. nedum non est læsiua sed omnino, & euidenter vtilis, vt latè superius probatum est.

Et ita vtraque &c.

[illegible] BENEFICII

[illegible]

ARGVMENTVM.

[illegible] exclusio quocumque alio Collatore [illegible] Atqueque in contrarium [illegible] de bono Iure [illegible] Apostolice [illegible] præsens [illegible] Clausula du[illegible] quale [illegible]

SVMMARIVM.

1 Iuspatronatus [illegible] per obitum possessoris in Curia remanet [illegible] Apostolicæ [illegible] affectum, & reservatum.

2 Collatio Beneficij vacantis in Curia [illegible] ad summum Pontificem [illegible], quocumque alio [illegible] Collatore.

3 Ius patronatus Laycorum probari debet quod sit ex fundatione, & dotatione [illegible] Pontificem.

4 Beneficia de partibus quando vacant in Curia Papa consueuit de ipsis prouidere & derogare [illegible] Laycorum etiam in totum pro illa vice.

5 [illegible] non procedere in Iure patronatus ad Reges [illegible].

6 [illegible] Iuspatronatus [illegible] ipso Iure [illegible].

7 [illegible] Apostolicæ [illegible] subrepti[illegible].

8 Clausulæ [illegible].

9 [illegible] & [illegible].

Possessio [illegible] Executore litterarum Apostolicarum in possessione Beneficij [illegible] [illegible] & [illegible].

DECISIO DLXXI.

D [illegible] Capp[illegible] per obitum [illegible] in Curia [illegible] Apostolica [illegible] expressa derogatione [illegible] Iurispatronatus Laicorum [illegible] Apostolica pro[illegible] demandata fuit [illegible] possessor [illegible] ab Ordinario ad [illegible] præsentationem ob[illegible] appellationis cum [illegible] de Iure [illegible]. Ad cuius [illegible] Martij præteriti Ro[illegible] de bono Iure etiam [illegible] & hodie ad fauorem [illegible] Apostolica emanauit [illegible] Beneficium [illegible] Curia [illegible].

Collatore, vt dixit *Rota corā Card. Mellino decis.* 58. *num.* 2. *& in alijs allegat. in d. decis. Duran. num.* 3.

5 Non obstat quod asseratur de Iurepatronatus Laycorum, quia præterquod non iustificatur, quod sit ex fundatione vel dotatione, vt requiritur ex deductis *coram S. M. Greg. decis.* 48. *num.* 3. [illegible] quod de Iure cesset [illegible] d. cap. 2. Arcam.en. quando (prout hic) huiusmodi Beneficia de partibus vacant in Curia, Papa consueuit de illis prouidere, & derogare (prout fecit in casu nostro) Iurispatronatus Laycorum etiam in totum pro illa vice; excepto Iurepatronatus ad Reges pertinente, vt not. [illegible] *Paris. de resignat. lib.* 2. *quest.* 4. *num.* 45. 46. *&* 47. *Modern. Vivian. de Iurepatr. lib.* 5. *cap.* 5. *num.* 158. *Lotter. de re benef. lib.* 2. *quest.* 8. *num* 94. *& quest.* 27. *num.* 7. *&* [illegible] Rota in *Comachen.*, *& Ferrarien. Præpositurae*, [illegible] *Beneficij* 15. *Decembris* 162[illegible]. *coram Remboldo*, [illegible] *recent. decis.* 636. *num.* 22. *&* 23. *par.* 1. *tom.* 3.

Nec subsistit, quod saltem teneretur Dominicus narrare Pontifici antecedentem [illegible] Petri Collitigantis cum [illegible] institutione,

6 & possessione, quia cum [illegible] tentatio esset ipso Iure nulla, ex quo Petrus [illegible] cum eius fratre [illegible] contra Prohibitionem *Text. cap. per nostras de Iurepatr. & in cap. fin. de Instit.* cum Concordantibus allegatis a *Buratt. decis.* 712. *num.* 1. *& per tot.* non fuit opus il-

7 [illegible] narrare, & eius taciturnitas non inducit subreptionem, vt ad propositum respondit *Rota coram Card. Caual. decis.* 28[illegible]. *ante num.* 2. *vers. hinc* [illegible] *decis.* 313. *sub num.* [illegible] *vers. Vnde sequitur* [illegible] *recent. decis.* 5[illegible]4. *&* 634. *par.* 1.

[illegible] Litteris [illegible] *tempore Datæ præsentium non* [illegible], quæ regulariter præseruat [illegible] ex præsentatione, vt in [illegible] *Februarij* 1654. *coram bo. me.*

8 [illegible] *fin.* Quia intelligitur de Iure valido, & [illegible] *d.* 5. *fin. vers.* [illegible] *validum*, [illegible] vt hic de [illegible], vt in terminis [illegible] in *dictis decis. Cardinalis Caua-* [illegible] *&* [illegible]3. *vtrobique num.* 2. [illegible] in *Beneuentana Canonicatus* 8. *Februarij* 165[illegible] *coram eodem* [illegible] *ult. in fin. & in* [illegible] 12. *Iunij* 1651. *coram me* [illegible].

9 Quare [illegible] subsequens possessio Dominici de [illegible] per Instrumentum capta ab [illegible] Petri Collitigantis [illegible] accep[illegible] missi[illegible] *Samm.* [illegible] applicari pos[illegible] *Seraph. decis.* 250. *num.* 1. *& per tot.* [illegible] *Fundac.* 4. *May* 1654. *&* 24. *Nouembris* 1655. *coram R. P. D. meo Meltio.*

Quapropter Domini responderunt constare de bono Iure etiam ad effectum [illegible] Vtraque &c.

HILDESIMEN. PRÆPOSITVRÆ.

Veneris 2[illegible]. *Iunij* 16[illegible].

ARGVMENTVM.

Litteræ Prouisionis Apostolicæ a Papa motu proprio & certa scientia, & mera liberalitate concessæ habent paratam executionem etiam absque præcedente [illegible], [illegible] exe[illegible] notabi[illegible] donec ip[illegible] conformes canonizata

non

non fuerit, & ex quibus præscriptio [illegible] bus [illegible] natur?

SVMMARIVM

1 *Literæ Prouisionis Apostolicæ motu proprio, & certa scientia, & mera liberalitate concessæ ob maiorem [illegible] reuerentiam, habent paratam executionem.*

2 *Ampla etiam nulla præcedente Clericatus aliorumque narratiuum iustificatione.*

3 *Valor Beneficiorum Germaniæ solet exprimi iuxta illius concordata per non excessum in annuis ducatis viginti quatuor Auri de Camera.*

4 *Dignitatis maioritatem operantur communis existimatio, & fama.*

5 *Præpositura censetur prima dignitas in Ecclesia ex communi existimatione, & fama concurrente præcipuè generali consuetudine, quod in omnibus Ecclesijs Præpositura sit prima dignitas.*

6 *Prima dignitas in Collegiatis, est reseruata Sedi Apostolicæ ex* Reg. 4. Cancel.

7 *Prima dignitas est reseruata Sedi Apostolicæ, etiam ex concordatis Germaniæ.*

8 *Beneficia electiua comprehenduntur etiam in concordatis Germaniæ, nec qualitas electiua impedit illorum reseruationem ex dictis concordatis resultantem.*

9 *Immemorabilis nequit impedire executionem prouisionis Apostolicæ, donec fuerit per tres sententias conformes canonizata.*

10 *Immemorabilis regulariter excluditur, vbi constat de certo initio.*

11 *Clausula sublata, & decretum irritans constituunt in mala fide prætendentes contrarium præscribere.*

12 *Immemorabilis bonam fidem omnino desiderat, & vbi adest mala destruitur.*

13 *Prouisus de Beneficio Germaniæ contra tenorem, & formam concordatorum habetur pro merè intruso, & malæ fidei possessore, nisi prouisio Auctoritate Sedis Apostolicæ fuerit approbata.*

DECISIO DLXXII.

MOtu proprio, ex certa scientia, mera deliberatione & [illegible] Sanctissimus D. Noster Alexander VII. [illegible] Nouembris anni [illegible] psi contulit D. Ferdinando a Fustembergh Clerico, & Sanctitatis suæ continuo Commensali, & intimo Cubiculario Præpositura secularis, & Collegiatæ Ecclesiæ S. Crucis Hildesimen. [illegible] narratiua, quæ [illegible] Dignitas principalis existit, valoris [illegible] decem florenorum communi æstimatione [illegible] quodque per obitum Guilielmi [illegible] seu Guilielmi [illegible] Stabu[illegible] Coadiutoris perpetui, & irreuocabilis cum futura successione, vel etiam vtriusque vacabant, vt latius constat ex literis Apostolicis in Sum. num. 9. Quas exequendas esse hodie Domini

1 censuerunt quia cū motu proprio concessæ fuerint etiam nulla præcedente iudiciali iustificatione Clericatus, aliorumque narratorum ob ipsam

2 maiorem reuerentiam habent executionem paratam, vt alijs allegatis dixit *Rota in Gadicen. Præstimonij 2. Decembris 1648. coram [illegible] §. 1. & §. Ac proinde.*

Præsertim dum ex duobus Testibus [illegible] in *eius Sum. num. 3.* & rite examinatis apparet tam de vacatione per obitum [illegible] Coadiutoris, quam de valore longè ex[illegible] ducatos decem auri de Camera, qui iuxta Concordata Germaniæ in omnibus eius beneficijs expri-

3 mi solet non per excessum in finibus ducatis viginti quatuor vt refert *Lotter de re benef. lib. 2.* [illegible] *Rota in* [illegible] *per* [illegible] *Commendat* [illegible] *& 27. Februarij 1641. & in* [illegible] *1. Iulij 1651.* [illegible] *coram me.* [illegible] quod [illegible] Præpositura [illegible] principalis Dignitas Ecclesiæ Collegiatæ [illegible] communem existimationem, atque [illegible]

4 [illegible] & tamen communis [illegible] Dignitatis operantur [illegible] *decis. 11. sub num. 10. diuers. Salmen.* [illegible] *ut præbend. in nou. decis. 318. num. 7. par.* [illegible] *decis. 29. num. 3. par. 2 diuers. Card. Mantic.* [illegible] *179. num. 1. & in Gerunden. Cappellaniæ* [illegible] *164. coram bo. me. Bubalo.* [illegible] *cordantibus allegatis per* [illegible] *ubi supra* [illegible] *33. num. 29.* Concurrente præcipuè generali [illegible]

5 suetudine totius Germaniæ, quod in omnibus [illegible] clesijs Præpositura sit prima dignitas, vt [illegible] *Rota in Leodien. Decanatus 20. Februarij 16*[illegible] *ram Manzanedo & in* [illegible] *ram Pirouano,* [illegible] *num. 21.*

Inde autem [illegible]

6 bilis tam [illegible] Regula 4. Cancellariæ [illegible] tuit *coram Emerix* [illegible] *Ottobono* [illegible]

7 quam etiam ex concordatis Germaniæ [illegible] *stitutionem primam Nicolai V. sub* [illegible] *decis. 550 num.* [illegible] *par.* [illegible] *recent.*

Non obstat, quod sit electiua [illegible]

8 [illegible] facta concordia Capitulo [illegible] electiua [illegible] non excludit [illegible] tantem cum ipsa [illegible] dant Beneficia electiua [illegible] regimen concordatis [illegible] *monen. Præpositura 9. Martij* [illegible] *coram Bubalo* [illegible] *per* [illegible] *statu* [illegible] *concordatis* [illegible] *num.* [illegible] *Præpositura 23. Febr* [illegible] *meo Cels.* [illegible]

Immemorabilis vero [illegible]

9 pro [illegible] Apostolicæ donec fuerit per tres sententias conformes Canonizata *Rota decis. 271 num.* [illegible] Aut deducitur [illegible] concordata [illegible] probabilis [illegible]

10 tur certum initium, quod [illegible] dit *Rota decis. 14. num. 2. par. 3* [illegible] *& 3. par. 4* [illegible] *decis. 56. num. 1*[illegible] *par. 7.* [illegible] *in Calaguritana Decimarum de* [illegible] *coram me sub §. Concordia autem.* [illegible]

11 munita clausula sublata, & decreto irritante constituunt enim in mala fide prætendentes contra [illegible] præscribere quæ propterea destruxit [illegible]

12 memorabilis [illegible] nam fidem omnino desiderat [illegible] *Pet.* [illegible] *9. num 38. & decis. 103. num.* [illegible] *Card. Seraph. decis. 767. num 6. Card. Caual.* [illegible] *77 num 7. Rota in recent. decis. 265 num 17.* [illegible] *& in d. Calaguritana Decimarum de* [illegible] *d. §. Concordia vero* [illegible] *Atque ex illius*

Nec allegari possunt collationes facta [illegible]

13 [illegible] approbatæ [illegible] tate sedis Apostolicæ iuxta Constitutionem [illegible] *mentis VII. sub §. 2. tom. 1.* [illegible] collationes, & alia dispositio [illegible] & humani concordatorum [illegible] & qua [illegible] possessione [illegible] fessoribus, & [illegible]

con-

censeri debeant, vt latè *Branden. vbi supra q. 2. n. 11. cum quest. seqq.*

Et ita vnica tamen &c.

PERVSINA TESTAMENTI
Lunæ 28. Iunij 1658.
ARGVMENTVM.

Testamentum sigillatum ad hoc vt certitudo illius Identitatis habeatur ita debet esse alligatum, & complicatum vt nullo modo extrahi possit, alias si reperitur apertum, præsertim in manibus Interessati euitatur certitudo Identitatis, & oritur vehemens suspicio, quod vnum loco alterius potuerit supponi, & qualiter certitudo Identitatis excludatur Testamentum absque sollemnitatibus tam inter liberos, quam fauore piæ causæ sustinetur, & quando Testamentum dicatur conditum fauore piæ causæ, & an priuilegium Testamenti inter liberos suffragetur etiam respectu legatorum extraneis relictorum, & quando?

SVMMARIVM.

1 *Identitas Schedulæ Testamentariæ vt certitudinaliter haberi possit, requiritur, quod Schedula ita sit alligata, & complicata, vt nullo prorsus modo extrahi possit.*

2 *Schedula Testamentaria, vbi reperitur aperta præsertim in manibus interessati, euitatur certitudo illius identitatis, & in trat vehemens suspicio, quod vna loco alterius potuerit supponi.*

3 *Pluralitas, regulariter identitatis certitudinem tollit.*

4 *Testamentum sigillatum debet Notario consignari à Testatore adhibitis septem Testibus in actu consignationis.*

5 *Testamentum licet contineat Legata Pia non dicitur conditum fauore piæ causæ, nisi illa absorbeant maiorem partem hæreditatis.*

6 *Testamenti inter liberos Priuilegium non suffragatur respectu legatorum extraneis relictorum.*

7 *Limita nisi concurrant requisita relata in* decis. Merlin. 862. num. 12.

8 *Contrarietas Testium vt excludatur, omnis possibilis interpratatio sumenda est.*

9 *Scientia, & Ignorantia diuersificato tempore non sunt contraria.*

DECISIO DLXXIII.

Die 15. Decembris 1642, coram me resolutum fuit constare de tali Testamento q. Ludouici Montemellini, quod suffragetur Horatio, & Fratribus de perinellis cum supposito, quod ipsi in partibus introduxissent iudicium contra Thadeum Bonziam Notarium pro exhibitione Testamenti sibi consignati à d. Ludouico corā septem Testibus, & sententiam fauorabilem contra eum reportassent à qua eius hæres appellauit, quodque interim medio tempore ad instantiam eorundem de Perinellis fuerint publicatæ, & fulminatæ excommunicationes contra occultantes, & occupantes dictum Testamentum, & comparuerit in actis Curiæ Episcopalis Frater Iacobus de Meuania Prior Conuentus Sancti Dominici de Perusia, Ibique exhibuerit Testamentum manu dicti Ludouici scriptum & subscriptum esserens sibi traditum fuisse sub sigillo confessionis ad effectum illud exhibendi.

Verum ex probationibus deinde factis iustificatur fratrem Iacobum exhibuisse in Curia Episcopali folia ass. Testamenti priusquam Perinelli introduxissent Iudicium contra Notarium; Exhibitio enim per dictum Religiosum facta fuit 9. Augusti 1622. *presenti Summ. Iacoba num. 1.* Perinelli autem Iudicium introduxerunt contra Notarium die 30. *eiusdem Summ. num. 3.* Et vlterius ex depositione ipsius met Religiosi formiter facta anno 1643. num. 2. ac deinde pro exoneratione eius conscientiæ ratificata anno 1647 n. 7. cum qua obijt num. 8. comprobatur dicta folia fuisse sibi tradita, vt illa exiberet, ab vno ex dictis fratribus de Perinellis Collitigantibus, nempè à Commendatario Francisco.

Inde enim scribentes pro Iacoba controuertentes consignationem Testamenti quæ in decisione dicitur Notario facta per Ludouicum, ex quo Testes ad hunc effectum inducti habent interesse, & illam non concludunt, adminicula vero sint æquiuoca; Deducebant vlterius, quod etiam si constaret de huiusmodi consignatione, adhuc tamen prætendi non possit, quod folia, de quibus agitur, exhibita per dictum Religiosum sint illa met, quæ Ludouicus Notario consignauerat; Idque duplici fundamento comprobabant.

Altero, quod non solum non fuerunt reperta penes Notarium de consignatione rogatum nec ab ea exhibita, sed nec minus erant clausa, nec sigillata, prout Ludouicus illi consignauerat *Summ. num. 15.* Sed reperta fuerunt aperta; & dis-
1 sigillata penes Religiosum, cui sic tradita fuerunt ab interesse habente. Vnde si DD. pro concludenda certidudine idētitatis schedulæ Testamentariæ requirunt, quod ità sit allegata & complicata, vt nullo prorsus modo extrahi possit ex plenissime congestis per *Paris. cons. 19. num. 26. cum seqq. lib. 3. modern. Altograd. conf. 96. num. 20. lib. 5. Cyriac. controu. forens. cap. 444. num. 19. cum seqq.* alijs allegatis admissum fuit in *decis. § nec aduer-*
2 *satur*; Vtique vbicunque, prout hic, reperitur aperta, præsertim in manibus interessati euitatur huiusmodi certitudo, & intrat vehemens suspicio quod vna loco alterius potuerit supponi, vt tradit *Burgos. de Pace in l. Tauri num. 1166. vers. ex Superioribus dirimi potest fol. 331. quem refert & sequitur Rouit decis. Neap. 95. num. 18. vers. Et tandem corruit.*

Altero quod dum Perinelli Collitigantes post exhibitionem foliorum factam à Religioso instituerunt Iudicium contra Notarium pro exhibitione Testamenti à Ludouico sibi consignati, illudque acriter prosequuti fuerunt etiam post habitam notitiam dictæ exhibitionis, & post expeditum transumptum dictorum foliorum *Summ. num. 4.* obtinendo Instantiam super illius condemnatione in quantitate, quam sua interesse declarauerint medio eorum Iuramento *num 5.* Exinde demonstratur folia Religioso consignata, & ab eo exibita non esse illam schedulam Testamenti; quam Ludouicus eidem Notario consignauerit & sic resultat pluralitas, que regulariter
3 identitatis certitudinem tollit, *Alex. in l. 2. n. 5. C. de bonor. possess. secund. Tabul.*

Idque certius attentis duobus Testibus à Perinellis pro consignatione adductis deponentibus, quod scriptura Testamenti à Ludouico Notario tradita complicata erat in forma plichi, & Epistolæ *Summ. d. num. 15.* eandemque complicationis formam articularunt Perinelli *num. 16.* folia autem controuersa complicata sunt per longum, nec vllum præseferunt Vestigium, vel Signum alterius complicationis, vt ex ocnlari inspectione

ne detegitur, & deposuit 4. Testis *Summ. num.* 17.

Nec obstat, quod asserantur scripta manu Ludouici, Tum quia Testes super illius recognitione examinati dubitatiuè deposuerunt, et signāter dictus quartus excludit à recognitione vltimos nouem versiculos continentes substantiam dispositionis, nempè declarationem, quod illud esset vltimum Ludouici Testamentum eius que subscriptionem *Summ. num.* 11. Tum etiam quia exinde non concluditur pernecesse, quod sint illamet, quæ Testator consignauit Notario nec quod ipse voluerit decedere cum dispositione in illis contenta.

Et hinc etiam insurgit defectus solemnitatum, quia dum ex prædictis educitur folia controuersa non esse illamet Notario consignata destituta remanent Testibus alijsque solemnitatibus de Iure necessarijs, quæ in *decis.* §. *Testamentum enim*, & §. *Demum non obstat cum seqq.* Supponuntur adhi-
4 bitæ vnacum septem Testibus in actu consignationis factæ Notario per Ludouicum.

Nec euitari posūt siue ex priuilegio piæ Causæ propter legata pia in illis relicta, siue ex quo Testamentum in eis contentum appareat conditum inter liberos, cum in ipsis legatur instituta vniuersalis hæres pro medietate Ludouica filia, quia
5 deficit in proposito, quod illa absorbeant maiorem partem hæreditatis *Dec. cons.* 504. *n.* 3. *Mart. de success. legal. par.* 4. *q.* 8. *art.* 2. *n.* 8. *Cas. de Grass. d.* 5. *per tot.*, & signanter *num.* 16. *de Testam. Rota in Alatrina Testamenti* 26. *Februarij* 1649. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *Hanc vero*; Priuilegium
6 autem Testamenti inter liberos, non videtur suffragari respectu legatorum extraneis relictorum, *Menoch. cons.* 288. *num.* 37. *Clar. in* §. *Testamentum q.* 10. *num.* 1. *ibique Add. littera B.* nisi coucurrant
7 requisita relata in *Meleuitana Bonorum* 22. *Aprilis* 1641. *coram bo. me. Merlino inter eius impress.* 862. *num.* 12. & 4. *Maij* 1643. *coram Reuerendiss. Compostellano* §. *Quarum primum*.

Non obstat, quod Religiosus, qui controuersa folia exhibuit examinatus formiter Anno 1632. deposuerit nunquam cognouisse, nec prius, nec postea personam, quæ illa sibi tradidit, & proterea sit sibi contrarius, dum in secundo examine Anni 1643. asseruit personam extitisse Commendatarium Franciscum Perinellum.

Diuersitas enim huiusmodi depositionum ex eo prouenire potuit ex quo consignatio fuerit sibi facta sub sigillo confessionis; Vnde in primo examine expediens credidit reticere nomen sub eo prætextu, quod sibi esset incognita; At videns successiuè ingens præiudicium ex sua depositione iudicialiter resultans Iacobæ Testatoris filiæ potuit, & debuit veritatem aperire, & personam tradentis publicare, cum traditio licèt sibi facta sub sigillo confessionis Sacramentalis sed extra; Vnde consideratis huiusmodi circumstantijs cessat adducta contrarietas, pro cuius exclusione omnis
8 possibilis interpretatio sumenda est.

Vltra quod in secūdo examine Anni 1643. non dixit quod cognouerat personam in actu traditionis sed quod illam tunc cognoscebat ab annis quinque, vel sex citra, quodque ex tractatibus, & colloquijs dicto medio tēpore habitis cum Commendatario Perinello agnouerit etiam ex propria eius Confessione, quod ipse fuerat, qui dicta folia sibi tradiderat, vt in dicto *Summ. num.* 2. Hinc enim stant simul, quod tempore traditionis; & primi examinis de anno 1632: illum non cognosceret, & quod deinde anno 1643. eius notitiam
9 & cognitionem haberet, nam scientia, & ignorantia diuersificato tempore non sunt contrariæ, vt dixit *Rota coram S. M. Greg. d.* 547. *num.* 2.

Placebat DD, quod Partes huiusmodi controuersiam amicabiliter componerent sequēdo *Rom. d. decis.* 95. vbi sum *num.* 18. *vers. Et quia erat*, refert, quod Burgos de Pace in simili casu attestatur causam fuisse transactione finitam, sed quia concordia non potuit suum effectum sortiri, resolutionem publicaui pro recessu à decisis.

Vtraque &c.

AVENIONEN. ATTENTATORVM.

Lunæ prima Iulij 1658.

ARGVMENTVM.

Arbitrium, ad effectum reseruandi attentata in fine litis, intrat quando constat de paupertate pretensi attentantis, & quando ab est dolus, maximè si causa commissa fuerit appellatione remota, & qualiter de absentia doli in attentante, illiusque paupertate satis constare dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Clausula* Arbitrio *in commissione apposita, dat facultatem dimittendi rigorem, & seruandi æquitatem.*

2 *Attentata sunt de æquitate reseruanda in fine litis, quando cessat dolus, & concurrit paupertas in prætenso attentante:*

3 *Possessio capta post moderatam inhibitionem, dicitur capta Iudice ad quem potius annuente, quam in spretum, & contemptum eius Iurisdictionis.*

4 *Iudicis Auctoritas excusat à dolo.*

5 *Possessio capta post moderatam Inhibitionem nullatenus est attentata; quamuis signatura Iustitiæ, Iudici inhibenti mandauerit, vt suam Inhibitionem etiam quo ad attentata reintegraret.*

6 *Paupertas, ad effectum vt intret arbitrium, pro reseruatione Attentatorum in fine litis, satis probatur ex attestatione, quod prætensus attentans est pauper cum eius Industria, & labore viuens.*

7 *Attentata eo facilius reseruantur in fine litis, quando causa est commissa appellatione remota.*

DECISIO DLXXIV.

PRætendente Anna Casella, quod Margharita, & Magdalena Vienot attentauerint, dum infra decendium adeptæ fuerunt possessionē Bonorum fideicōmmissariorum q. Ioannis (quæ asseruntur de dominio Ecclesiastico) vigore sententiæ ad ipsarum fauorem prolata per D. V. Legatum Auenionem ex *remed. l. fin. C. de Edict. D. Adr. tollen.* Adiuerunt Actrices *Sanctissimum D. N. Alexandrum VII.* vt dignaretur Causam Committere Auditori Cameræ appellatione remota, & reseruatis attentatis in fine litis, cui in plena Signatura placuit rescribere qnoad primam partem de Voto Rotæ, & quoad secundam, Arbitrio eiusdem; Vnde respectu huius secundæ partis ad formam Commissionis dubium proposui An intret Arbitrium, & fuit affirmatiuè resolutum, quia ex hu-
1 iusmodi rescripto dicitur data facultas dimittendi rigorem, & seruandi æquitatem, vt respondit *Rota apud Cresc. decis.* 4. *num.* 3. *de Testib.*

Æquitas autem suadet, quod reseruentur atten-
2 tata in fine Litis, quia cessat dolus, & concurrit paupertas prætensarum attentātium per ea quæ in his terminis firmauit *Rota coram bo. me Coccino decis.* 496. *num.* 2. & 3. quam refert, & sequitur *Add. ad S. M. Gregor. decis.* 361. *sub num.* 5.

Dolus si quidem cessat, quia etiam si Actrices primo

primo loco cæperint possessionē infra decendium, secunda tamen vice illam adeptæ fuerunt, secunda Nouembris 1656. postquam Auditor Cameræ Iudex appellationis sub die 16. Settembris antecedentis moderatus fuerat suam Inhibitionem vigore appellationis ad fauorem Collitigantis concessam *Summ. num.* 5. *&* 6. Stante enim huiusmodi moderamine, cessat dolus, cum dicantur accepisse possessionem potius Iudice ad quem annuente, quam in spretum, & contemptum eius Iurisdictionis & intrat regula, quod à dolo excusat Iudicis autoritas, vt post *Angel. & Alberic.* ponderauit *Rota in d. decis.* 496. *bo. me. Coccin. n.* 4.

5 Non obstante, quod deinde signatura Iustitiæ demandauerit eidem A. C. vt suam Inhibitionem reintegraret etiam quoad attentata, Quia adhuc possessio dignoscitur sine dolo capta ob dictam moderationem Inhibitionis, itaut intret arbitrium ad fauorem pauperum attentantium ex deductis.

Paupertas autem demonstratur ex attestatione 6 relata in *Summ. num.* 9. vbi habetur dictas Margharitas, & Magdalenam esse Virgines, & pauperes cum industria, & labore viuentes, quod videtur in hac materia sufficere ex deductis in *Romana Vineæ* 10. *Februarij* 1651. *coram me* §. *Hodie verò*.

Et ita cum causa reperiatur commissa appella-
7 tione remota facilius Domini inclinarūt in hanc sententiam ex *decis.* 229. *S. M. Gregor. num.* 1. *& per tot.* vnica tantum &c.

BONONIEN. ATTENTATORVM.

Lunæ prima Iulij 3658.

ARGVMENTVM.

Actus gesti in spretum litis pendentiæ, & Rotalis Inhibitionis, tamquam attentati veniunt reuocandi, nec potest pars inhibita, vel alius Iudex de viribus inhibitionis cognoscere sed habito recursu ad superiorem, nihil interim debent innouare. Pro purgatione vero attentatorum, nedum omnia sunt in pristinum reponenda, verum etiam sunt reficiendæ omnes expensæ attentata passo vsque ad vltimum quadrantem siuè expensæ sint viuæ, siuè non.

SVMMARIVM.

1 *Actus gesti in spretum litis pendentia, & Rotalis Inhibitionis in partibus præsentatæ excusari non possunt à vitio attentatorum.*

2 *Clausula*; Quam, & quas cum omnibus incidentibus &c. *comprehendit nedum causas motas sed etiam mouendas super eadem re, & circa idem negotium.*

3 *De viribus Inhibitionis Rotalis non potest pars inhibita, seu alius Iudex cognoscere sed habito recursu ad eandem Rotam, vel ad signaturam pro illius moderatione, nihil interim est innouandum.*

4 *Pro purgatione attentatorum nedum omnia in pristinum sunt reponenda, sed omnes expensæ attentata passo veniunt reficiendæ.*

5 *Amplia etiam nulla adhibita distinctione inter expensas viuas, & alias, quæ non vocantur viuæ.*

6 *In Iudicio attentatorum omnes expensæ integraliter refici debent tamquam damna, & interesse vsque ad vltimum quadrantem.*

DECISIO DLXXV.

PEndente Lite in Rota inter Comites Hieronymū & Albertum de Grassis super Iurepatronatus, seù presentandi, & administrandi Bona Plebis Ecclesiæ Sancti Laurentij in Collina Bononien. reseruato seniori pro tempore illius familiæ, Comes Hieronymus quam plura attentata commisit vt *in decis.* 18. *Iunij* 1646. eoque defuncto Comitissa Constantia Balleona prætensa Tutrix & Curatrix Comitis Gabrielis, & Fratrum de Grassis fil. q. Paridis Mariæ, non attenta præfata litis pendentia, & in spretum Inhibitionis rotalis ex noua Commissione contra eam expedita attentate extorsit in Curia Eminentissimi D. Cardinalis Bononiæ Legati sibi relaxari, & consignari *liberas* 642: 4. 2. prouenientes ex fructibus Bonorum dictæ Plebis, atque ad alios actus deuenit, ex quibus damna & expensas Comes Albertus subire coactus fuit, Vnde hodie per Contradictas dubitaui An constet de attentatis, quæ veniant purganda, & pro illis sit relaxandum mandatum exequutiuum: & affirmatiua prodijt resolutio, cum dicta pecuniarum consignatio, alijque
1 actus gesti fuerint in spretum litis pendentiæ, ac rotalis Inhibitionis ex noua commissione expeditæ & in partibus præsentatæ dictæ Comitissæ Constantiæ Domi 19. *Decembris* 1657. & personaliter 23. *Februarij* 2658. 19. *Ianuarij eiusdem anni* 1658. *Summ. num.* 1. *&* 2. quæ propterea à vitio attentatorum excusari non possunt, vt probatum fuit in *d. decis.* §. 1. *circa finem*.

Nec excusat ratio in decreto dictæ consignationis allegata, quod præfata Inhibitio non emanauerit in presenti causa; Quia præterquod erronea conuincitur ex ipsius Inhibitionis eiusque commissionis lectura quæ emanauit contra ipsam met Comitissam vigore appellationis interpositæ à primo Decreto D. Cardinalis Legati *d. Summ. n.* 1.
2 præsertim attenta clausula, *Quam, & quas cum omnibus incidentibus &c.* quæ comprehendit nedum causas motas, sed etiam mouendas super eadem re & circa idem negocium, vt ad istum effectum firmatum fuit in *Cathacen. Hæreditatis* 1. *Februarij* 1651. *coram me* §. *quæ eo magis*; Placuit
3 responsio quod non est in facultate partis inhibitæ, nec alterius Iudicis cognoscere an Inhibitiones rotales afficiant, nec ne, sed tenentur recurrere ad eandem Rotam, vel ad Signaturam pro illarum declaratione, vel moderatione, & interim nihil innouare, vt in *Craconien. Attentatorum* 17. *Iunij* 1652. §. *penult. & in Bonon. Legati seù vsusfructus* 4. *Iunij* 1653. §. *Prout. nec excusari corā* 60. *me: Bichio. & in Bononien. Attentatorum* 5. *Iulij* 1656. §. *nec spectat coram R. P. D. meo Celso.*

Firmatis attentatis pro illarum purgatione est
4 relaxandum mandatum exequutiuum tam pro restitutione dd. *librarum* 642. 4. 2. quæ attentate, fuerunt Comitissæ consignatæ, quam pro omni-
5 bus expensis, quæ ex quietantijs in actis exhibitis & relatis *in Summ. num.* 7. a Comite Alberto hac de causa passæ iustificantur, nulla adhibita distinctione inter expensas viuas, & alias quæ non vo-
6 cantur viuæ, quia in Iudicio attentatorum omnes integraliter refici debent tanquam damna, & interesse vsque ad vltimum quadrantem, vt in *Romana Vinea* 9. *Decembris* 1648. *coram Reuerendiss. D. Archiep. Tarraconen.* §. *Vlterius in Auenionen. Attentatorum* 28. *Iunij* 1651. §. *& licat, & in Fulginaten. Attentatorum* 11 *Februarij præteriti coram R. P. D. meo Celso.*

Et ita &c.

INTERAMNEN. BONORVM.

Luna prima Iulij 1658.

ARGVMENTVM:

Mandatum de manutenendo conceditur anteriori possessori, qui numquam se habuit pro spoliato; Non dicitur autem sua possessione priuatus ex adiudicatione, & deliberatione Prædij nulliter facta per Iudicem, & absque citatione, & sufficit quod aliquis citatus non fuerit, vt tam quoad ad ipsum, quam etiam quo ad alios pro indiuiso possidentes, & legitimè citatos deliberatio corruat, & ex quibus de nullitate deliberationis appareat?

SVMMARIVM.

1 *Manutentio, conceditur probanti anteriorem possessionem.*

2 *Possessio anterior probatur ex clausula Constituti in Instrumento apposita.*

3 *Possessor non dicitur sua possessione priuatus ex deliberatione, seu adiudicatione Prædij, dum index nulliter omninò processit ipso non citato.*

4 *Manutentio datur possessori, qui non habuit se pro spoliato ex deliberatione, seu adiudicatione Prædij per Iudicem nulliter facta.*

5 *Causa dicitur noua, & diuersa, quando agitur pro alijs terminis fructuum post modum decursis.*

6 *Nullitas est ineuitabilis, dum citata fuit persona de cuius mandato non constat.*

7 *Deliberatio, seu Adiudicatio Prædij corruit tam quo ad non citatum quam etiam quo ad alios pro indiuiso possidentes, & legitimè citatos.*

8 *Res magni valoris pro exiguo credito subhastari non potest.*

9 *Retentio donec persoluatur debitum non potest competere, quando processum fuit spoliatiuè, sine citatione possessoris.*

10 *Retentio peti non potest pro eodem credito, pro quo nulliter deliberatio, & adiudicatio Prædij emananauit.*

11 *Retentio, vbi deliberatio Prædij fuit facta pro vno credito, allegari non potest pro alijs creditis diuersis.*

DECISIO DLXXVI.

Claræ Castellæ, & Petro Antonio Marzitello eius filio existimarunt Domini dandum esse
1 mandatum de manutenendo, quia de ipsorum anteriori possessione Prædij, de quo agitur constat respectu Claræ ex clausula constituti in
2 Instrumentis solutionis Dotis adiecta, vt *in suo Summ. num. 1.* & respectu vtriusque quoad integrum Prædium ex Testibus tam pro eis ad perpetuam rei memoriam examinatis *d. Summ. n. 2.* quam ex alijs, qui ad instãtiam fratrum de Ciamburlanis ser. ser. examinati fuerunt *eodem Summ.*
3 *num. 3.* qua non fuerunt priuati ex deliberatione, seu adiudicatione dicti prædij facta Ciamburlanis præuio mandato exequutiuo ab A. C. relaxato contra bona hæreditaria q. Io: Valentini Marzitelli, dum Iudex nulliter omnino processit illis non citatis, quibus propterea competit manu-
4 teutio, cũ non habuerint se pro spoliatis, vt inter minis pluribus allegatis responsum fuit *in Senogallien. Prædij 28. Nouembris 1646. coram me §. quia tanquam, & §. quia dum iste.*

Nec refert, quod citatus fuerit Anastasius Philotius tam vti Dominus litis effectus, quam vti Procurator Claræ, & Petri Antonij.

Respectu enim primi nominis obiectum tollitur ex quo licet Anastasius fuerit Procurator Io: Alexandri defuncti in alia causa prius in Rota pendente, & in ipsa effectus fuerit Dominus litis, hoc tamen nihil Commune habet cum causa huius deliberationis, & adiudicationis, quæ est omnino noua tanquam introducta contra illius
5 hæredem pro alijs terminis postmodum decursis iuxta *decis. 345. num. 2. San. mem. Gregorij* passim à Rota receptam; Respectu vero secundi dum non docetur de mandato procuræ Claræ, & Petri Antonij in illius persona ad hanc Litem legitimè
6 facto, nullitas est etiam ineuitabilis ex quo citata fuit persona, de cuius mandato non constat *Rota Apud Posth. de manut. decis. 492. num. 3.* satis que est
7 quod respectu vnius deficiat iustificatio mandati ad effectum, vt tam quoad ipsum, quam etiam quoad alios pro indiuiso possidentes, & legitimè citatos deliberatio corruat *Gregor. decis. 319. n. 1. Rota apud Posth. vbi proximè decis. 44. num. 4. & & decis. 192. num. 3. & 4. & decis. 192. n. 3. & 4.*

Accedit, quod pro scutis 300. deliberatum, &
8 adiudicatum fuit Prædium valoris (vt non controuertitur) scut. 7000. quod propterea pro tam modica summa deliberari non debuit ad *Text. in l. magis puto §. non passim in fine ff. de reb. eor.* cum concordantibus allegatis *à Buratt. decis. 627. num. 9* & licet statim Ciamburlani declarauerint velle illud retinere pro alijs eorum prætensis Creditis sc. 4180. Placuit tamen Dominis responsio, quod
9 huiusmodi retentio competere non potest, tum quia processum fuit spoliatiue, vt dictum est sine citatione Possessorum, vt respondit *Rota decis. 85. num. 4. par 2. & decis. 411. num. 22. par. 5. recent.* siuè
10 etiam quia retentio non petitur, nec peti potest pro eodem Credito, pro quo emanauit deliberatio, in quibus terminis loquitur *Surd. decis. 46. per tot. & alij allegati in Senogallien. Saluiani 7. Februarij 1653. coram bon. mem. Bichio, §. Denique*, nec
11 allegari pro alijs Creditis diuersis, pro quibus nunquam conceditur, vt in puncto sequendo distinctionem *Bart. in l. si non sortem §. si centum nu. 8. ff. de condit. indebit.* responsum fuit *coram Caual. decis. 539. num. 4. & decis. 543. num. 3. & 4. in recent. dicta decis. 411. num. 23. par. 5. & in Perusina Spolij 19. Ianuarij 1643. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. penes Posth. de subhast. decis. 109. num. 36.*

Et ità vtraque, &c.

LEODIEN PAROCHIALIS.

Luna prima Iulij 1658.

ARGVMENTVM.

Remissoria pro iustificatione literarum Apostolicarum petita, tamquam rationabilis, & necessaria est concedenda, & data releuantia alicuius Articuli est super omnibus concedenda, & quando petens Remissoriam in Beneficialibus teneatur iuxta stylum Rotæ consentire sequestro, & promittere de stando vnicæ præuio speciali mandato?

SVMMARIVM.

1 *Remissoria pro iustificatione Prouisionis Apostolicæ petita, tamquam rationabilis, iusta & necessaria est concedenda.*

2 *Iurispatronatus vsurpatio præsumitur, quando illud spectat, ad laycos, qui sunt domini temporales loci.*

3 *Iuspatronatus vbi cadit præsumptio illius vsurpationis debet iustificari per rigorosam probationem à Sacro Concilio Tridentino requisitam.*

4 *Iurispatronatus vsurpatio non præsumitur, quando illud spectat ad Capitulum Cathedralis.*

5 *Declara nisi probetur capitulum habere causam proxi-*

proximam, & immediatam à laico.
6 *Remissoria, data releuantia aliquorum Articulorum, est super omnibus concedenda.*
7 *Remissoriam petens in beneficialibus tenetur iuxta stylum Rotæ consentire sequestro, & promittere de stando Vnicæ præuio speciali mandato.*
8 *Declara id non procedere in Actore, qui non possidet, & petit Remissoriam pro iustificanda gratia sua Prouisionis.*

DECISIO DLXXVII.

CAROLUS Ioannes Baptista Fabritius obtinuit sibi prouideri à Sede Apostolica de Parochiali Ecclesia loci de Oleus sub diuersis narratiuis nedum valoris, tàm ipsius Parochialis, quàm duorum simplicium Beneficiorum prius obtentorum, sed etiam vacationis per obitum Matthiæ Heusdens in mense Decembris 1653. quodque sit de Iurepatronatus mixto Capituli, & Canonicorum Cathedralis pro vna medietate, & Michelæ de Potelles, ac Ernesti de la Bauuetta pro altera medietate, Cumque Ioannes Tahier Collitigans præsentatus à Capitulo, & Canonicis, obtinuerit mihi committi causam iactationis, & iactationum, ideò Fabritius exhibita eius Apostolica prouisione, petijt Remissoriam pro illius iustificatione, quæ tanquam iusta, & rationabilis, 1 imò necessaria à Dominis concessa fuit, vt respódit *Rota coram Buratt. decis. 08. num. primo & in Gerunden. Parochialis 21. Iunij & 20. Decembris 1630. coram Queippo.*

Non obstat, quod in primo, & secundo articulo contineatur materia Iurispatronatus spectā-
2 tis ad Laicos, qui sunt Domini temporales loci, vt propterea ob præsumptionem vsurpationis ne-
3 cessaria sit rigorosa probatio per Sacrum Concilium Tridentinum requisita; Quia præter quod in eis ponitur, quod spectat etiam ad Capitulum
4 Cathedralis, in quo præfata præsumptio non intrat, dùm non iustificatur habere causam proxi-
5 mam, & immediatam à Laico, vt dixit *Rota dec. 401. num. 7. cum seqq. par. 5. recent.* satis est, quod
6 alia in articulis contenta respiciant iustificationē aliorum narratorum, vt proinde ob illorum releuantiam, & necessitatem super omnibus Remissoria veniat concedenda ex allegatis *in Mantuana Bonorum 17. Februarij 1653. coram me, & alibi passim.*

Et quamuis in beneficialibus petens Remisso-
7 riam teneatur consentire sequestro, & promittere de stando vnicæ præuio speciali mandato iuxtà stylum Rotæ, de quo testatur *Verall. decis. 56. 57. & 63. par. 3. Achill. dec. 4. & per tot. de dilat.* Atta-
8 men vltra quod allegabatur id non procedere in Actore, qui non possidet, & petit Remissoriam pro iustificanda gratia suæ prouisionis, *vt in dicta Gerunden. Parochialis 21. Iunij 1630. coram Queippo, §. Et quamuis:* Agentes pro Actore offerunt hæc omnia adimplere cùm speciali mandato antequam expediantur litteræ remissoriales, quæ conditionaliter possent decerni præstito consensu futuro sequestro in casu victoriæ, & facta promissione de stando vnicæ per personam legitimam.

Et ita vtraque &c.

ELBOREN. BENEFICII.

Veneris 15. Nouembris 1658.

ARGVMENTVM.

Gratia prouisionis Apostolicæ remanet inefficax ob non expressionem veri valoris; Valor autem si fuerit narratus per Ascensum specificas requirit probationes; Si verò per non excessum leuioribus indiget iustificationibus Immò in hac vltima narratiua datur diminutio sextæ partis prò substinenda Prouisione Apostolica, quod tamen procedit fauore impetrantis Beneficium ob falsam narratiuam Valoris ab altero factam, & quare?

SVMMARIVM.

1 *Articulans non potest impugnare id quod in articulis continetur, dum ipse Articulos exhibuit, & specificauit materias medio Iuramento.*
2 *Gratia prouisionis Apostolicæ remanet inefficax ob non expressionem Valoris.*
3 *In expressione Valoris per non excessum datur regulariter diminutio sextæ partis pro substinenda Prouisione Apostolica.*
4 *Valor narratus per Ascensum certas, & præcisas requirit probationes.*
5 *In expressione Valoris per non excessum non datur diminutio sextæ partis prò substinenda gratia Apostolica fauore impetrantis ob falsam narratiuam Valoris ab altero factam.*

DECISIO DLXXVIII.

IMpetrauit à Sede Apostolica Dominicus de Costa Beneficium, de quo agitur cum expressione valoris per non excessum in ducatis auri de Camera 24. *eius Summ. num. primo* sed ob non expressionem veri valoris illud expiscauit Iosephus Borges de Oliuerio cum narratiua, quod verus valor ascendebat, & ascendit ad similes ducatos 36. *dicto Summ. num. 2.* Ideò Iosephus pro iustificatione suæ expressionis duos exhibuit articulos, & petijt Remissoriam, quam denegandam esse Domini responderunt ob irreleuantiam materiæ articulatæ.

Continent enim in substantia articuli, quod bona Beneficij quolibet anno reddunt fructus vltra scuta centum monetæ, & vna cum incertis
1 vltra scuta centum quinquaginta *dicto Summ. nu. 3.* Hinc enim cū hoc ab ipso articulante impugnari non possit, dum articulos exhibuit, & specificauit materias medio Iuramento, vt dixit *Rota coram sa. me. Greg. dec. 215. num. 2. & in Elboren. Pensionis 1. Iulij 1647. coram Reuerendissimo Terracinen. §. Hac autem, verſ. quando autem.* Irreleuans redditur futura probatio, ex quo scuta centum monetæ, & magis centum quinquaginta longe excedunt ducatos 36. auri de Camera, qui non cōstituunt nisi scuta 56. & ba. 60. & sic eius gratia
2 remaneret inefficax, ob non expressionem veri valoris iuxta dispositionem *Textus in clem. 1. de præbend. & in cap. Ad aures de rescript.* atque est clara regula Cancellariæ 55.

Non obstat, quod expressio intelligatur de moneta Regni Lusitaniæ, vbi est situm Beneficium; Quia præter quod ibi non adsunt scuta, sed Cruciati, omissis alijs, adhuc materia remanet irreleuans, & gratia iustificabilis, cùm ducati auri de Camera constituant tantùm Cruciatos octuaginta sex, non autem centum.

3 Nec refert, quod regulariter in expressione per non excessum detur diminutio sextæ partis pro substinenda prouisione Apostolica, vt tradit *Mandos. de signat. Grat. tit. de Prouis. verſ. Rota stylus;* Quia vltra quod in gratia Iosephi valor non fuit narratus per non excessum, sed per ascensum *d. Summ. num. 2.* quæ narratiua certas, & præcisas re-
4 quirit probationes, vt tradit *Garz. de Benef. par. 1 cap. 5. num. 476. & 527. Rota dec. 444. num. 1. & 3. par. 2. recent.* Id non procedit in Gratia Piscatoris
5 impetrata, prout hic, ob falsam narratiuam valoris

ris ab altero factam ex ratione allegata per *Lotther. de re benef. lib.3, quaest.19. num.104. cum duob. seqq.* comprobata *in Mediolanen. Beneficij 1. Iulij praeteriti coram R.P.D. meo Meltio.*

Caeterum non obstat, quod si remaneat iniustificabilis gratia Iosephi, certius reddatur obreptitia illa Dominici, qui valorem expressit per non excessum in solis ducatis 24. Quia cùm hodie agatur tantummodo de iustificanda gratia Iosephi, sufficit, quod improbabilis remaneat eius narratiua, & irreleuans materia articulata.

Et ita vtraque &c.

BONONIEN. DOMVS.

Mercurij 27. Nouembris 1658.

ARGVMENTVM.

Transactio semper obstat Transigenti, donec fuerit per tres conformes rescissa, & inita bona fide afficit etiam vocatos ad fideicommissum ex propria persona, quamuis non sint haeredes Transigentis. Substitutio facta sub conditione, illa non impleta habetur pro non scripta, & corruit etiam subsequens dispositio ab illa dependens, & quando Filij ex propria persona vocati possint ex contrauentione matris sub conditione institutae à successione repelli, & quando conditio per Testatorem adiecta dicatur paenalis, nec sustineatur?

In Emphyteusi Ecclesiastica appellatione haeredum veniunt dumtaxat haeredes Sanguinis descendentes scilicet ab Inuestito in quibus debet simul cõcurrere, etiam qualitas haereditaria, & quando bona Emphyteotica possint alienari, & quaenam Inuestiturae sint attendendae?

SVMMARIVM.

1 *Substitutio non impleta conditione euanescit, & proindè resoluitur, ac si scripta non esset.*

2 *Transactio obstat transigenti, donec per tres sententias conformes fuerit rescissa.*

3 *Clausula*, citra praeiudicium, vel inuocationem aliquam antiquorum Iurium, *intelligitur de alijs iuribus separatis ab actu, super quo adijcitur.*

4 *Transactio inita bona fide, afficit etiam substitutos, quamuis non sint haeredes transigentis.*

5 *Substitutus contemplatione alterius sub conditione instituti ei praeiudicat contrauentio illius, ita vt ex eius facto possit à successione repelli.*

6 *Deficiente conditione primo gradui adiecta euanescit pariter secundus substitutionis gradus illi subordinatus.*

7 *Conditio per Testatorem adiecta, quando est paenalis improbatur à Iure.*

8 *Dispositio Testatoris, dum concernit fauorem Tertij, nempè haeredis Instituti, non dicitur paenalis, sed merè conditionalis, quamuis ipse vsus fuerit verbis*, sub paena priuationis.

9 *Conditio potestatiua, sub qua quis fuit primo loco vocatus dicitur conditio causalis respectu substituti ità, vt ea non impleta per Institutum deficiat pariter conditio substitutionis.*

10 *Substitutus sub conditione ea deficiente non habetur pro priuato, sed pro non vocato.*

11 *Inuestitura pro se, & haeredibus concessa suffragatur dumtaxat habenti qualitatem haereditariam eiusque successoribus.*

12 *In Emphyteusi Ecclesiastica, regulariter appellatione haeredum veniunt dumtaxat haeredes sanguinis descendentes scilicet ab Inuestito.*

13 *In Emphyteusi Ecclesiastica, vt appellatione haeredum admittantur haeredes Sanguinis nempè descendentes ab Inuestito, debent habere etiam qualitatem haereditariam alias reijciuntur.*

14 *Inuestitus à Domino directo prò se, & haeredibus, habet sufficientem Titulum, vt legitimè contradicat, & impediat Immissionem ab Actore petitam.*

15 *Inuestitura posterior, non praeiudicat primo Inuestito, nec eius filijs, & haeredibus.*

DECISIO DLXXIX.

Petro Paulo, & Iuliae de Beluederijs filijs quondam Bartholomeae responderunt DD. non esse dandam Immissionem; Quatenùs enim petebatur vigore substitutionis contentae in Testamento Annibalis de Maccaferris Bartholomeae Patris ponderatum fuit, quod ipse instituendo Virginiam eius tertiam Vxorem ei substituit pro medietate dictam Bartholomeam filiam in primis nuptijs susceptam si viueret, sin minùs eius filios, sed prius addiderat conditionem, quod non possent, nec deberent legitimam, nec illius fructus petere nec consequi durante vita Virginiae, nec eam tàm dicta de causa, quàm alia quauis etiam iusta legitima, & iuridica turbare, vel molestare in Iudicio, vel extra aut aliàs quomodolibet sub paena priuationis totius commodi, & Iuris, quod tunc & in futurum in ipsius bonis, & haereditate spectare, vel consequi possent, & praecipué ex dicto Testamento, & vigore substitutionis *Summario Floriani num. primo* Vnde cùm Bartholomea non solùm huiusmodi praecepto non obtemperarit, sed illi explicitè controuenerit iudicialiter petendo legitimam, & alia Credita, atque instando pro reuocatione Institutionis Virginiae, seù illius reductione ad aequalitatem sancitam *in l. hac edictali C. de secund. nupt.* super quibus fauorabilem sententiam reportauit *dicto Summ. num. 2.* cuius vigore Virginia coacta fuit firmare statum haereditatis Annibalis, & per transactionem certam bonorum, & pecuniarum quantitatem consignare, & respectiue persoluere, in qua recesserunt à dicta lite, seque inuicem liberarunt, & absoluerunt cum pacto perpetuo de quicquam vlterius nõ petendo *eodem Summ. num. 3.* Ideò petitae Immissioni indubitanter obstat, tàm defectus implementi
1 praefatae conditionis, quae operatur vt substitutio in casu contrario euanescat, & resoluatur perinde ac si scripta non esset *l. si ita fuerit 13. ff. de manumiss. Testam. Menoch. cons. 78. num. 7. Peregrin. de fideicomm. art. 11 num. 86. Rota in Casenaten. Haereditatis 24. Martij 1651. coram bon. mem. Dunozetto §. iuxta huius, & in* Romana *Haereditatis 10. Decemb. 1655 coram R.P.D. meo Albergato §. primo in fine*, quam
2 praefata transactio donec per tres sententias conformes fuerit rescissa, *Rota coram Caualer. dec. 550. num. 4. in recent. decis. 86. num. 9. par. 6. & in Romana Successionis de Comitibus 26. Iunij 1647. coram Reuerendissimo Terracinen. §. Ratio, quae mouit vers. ea*
3 *quae semper* nil refragante clausula, *citra praeiudicium, vel innouationem aliquam antiquorum eius Iurium* ibidem adiecta, quia intelligitur de alijs Iuribus separatis ab actu, super quo adijcitur *iuxtà cons. Oldrad. 330. in fine Card. Seraph. decis. 756. nu. 2. & decis. 1445. num. 4.*

Non obstat, quod contrauentio matris praeiudicare non debeat filijs ex propria persona vocatis.

Quià praeter, quod adhuc illis obstaret praefata transactio, quae tanquam facta bona fide affi-
4 cit etiam substitutos, quamuis non sint haeredes Transigentis *l. Praeses C. de transact. cum alijs plenè* alle-

allegatis in dicta decisione Romana Successionis de Comitibus coram Reuerendissimo Terracinen. §. *de potestate Transigentium in Romana Donationis 9. Decembris 1650. & 29. Aprilis 1652. coram Reuerendissimo D.Tarraconen. vtrobique* §. *vltimo in Romana Fideicommissi de Barisanis 27. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Celso* §. *Imò cùm dicta, & in Romana Fideicommissi de Mutijs 10. Maij proximi praeteriti coram me* §. *penultimo*, cùm Testator substitutionem Bartholomeæ, & eius filiorum copulauerit sub illa explicita conditione non molestandi, nec aliquid pe-
5 tendi à Virginia viuente, præfatosque filios vocauerit contemplatione ipsius Bartholomeæ matris, vtique eis præiudicat contrauentio illius, cùm censeantur substituti quatenùs ipsa non cõtraueniat, & sic ex facto matris à successione repelli possunt, vt in proximis terminis respondit *Rota coram Duran. decis. 339. num.21. & 65.* Defi-
6 ciente enim conditione primo gradui adiecta eua nescit pariter secundus substitutionis gradus illi subordinatus *l. qui habebat ff. de vulgar. Alex. cons. 139. in primo dub. lib.6. Peregrin.cons.36.nn.16.lib.3. Rota decis.529.num.2.par. prima decis.538. num. primo & 5.vers. Ratio autem par.2. & decis.149.num.9 par.7.recent.*
7 Nec subsistit, quod præfata conditio sit pænalis, ideoque improbetur à iure, quia cum con-
8 cernat fauorem tertij, nempe hæredis instituti dispositio non dicitur pænalis, quamuis testator vsus fuerit verbis, ibi: *sub pæna priuationis*, sed
9 mere conditionalis conditione potestatiua respectu matris, & causali respectu filiorum, quæ non
10 est prohibita, cum taliter substituti non habeantur pro priuatis, sed pro non vocatis, sequuta contrauentione, vt dixit *Rota coram Duran. d. decis.339. num.57. & 58. cum seqq. & num. 66. in recent. dec.639. num.4. par. prima, & in Romana, seù Ianuen. Legati 23. Iunij 1645. coram R. P. D. meo Verospio* §. *licet marchio*.

Quatenùs vero prætendebatur vigore Inuestituræ concessæ anno 1614. dicto Annibali Testatori pro se, & hæredibus responsum fuit, quod cùm
11 in ipsis deficiat qualitas hæreditaria Annibalis, vt supra probatum est, illaque concurrat in Virginia Florini Autrice Inuestitura non eis, sed Virginiæ eiusque successori suffragatur iuxtà *Text. in l. Emphyteusim Auth. de non alien. Bart. in l. Vt Ius iurandum* §. *Liberi num.3. ff. de oper.libert. Clar. de emphyt. quæst. 37. num. 2. vers. aut verò est concessa Clar. decis. Dolan.18. num.11. vers. contrarium verò Rota in Auenionen. Fideicommissi 4. Februarij 1647. coram R.P.D.meo Verospio* §. *hæc autem vers. Et quo-*
12 *ties*, & quamuis in Emphyteusi Ecclesiastica, prout hic, regulariter veniant soli hæredes sanguinis, nempè descendentes ab inuestito, vt latè probatum fuit *in Caietana Bonorum 3. Decembr. 1646. coram me* §. *Iustitia verò*, adhuc tamen vt isti ad-
13 mittantur debent habere etiam qualitatem hæreditariam aliàs reijciuntur, vt probant ex communi opinione auctoritates allegatæ, Virginiæ autem eiusque filio, & hæredi in omnem casum
14 suffragantur nouæ Inuestituræ etiam sibi concessæ, ab Ecclesia Domina directa anno 1634. & 1653. pro se, & hæredibus, quæ sufficientem titulum præstant, vt legitimè contradicat, & impediat Immissionem ab Actoribus modo petitam *iuxta doctr. Bart. in l.fin. num. 21. C. de Edict. Diu. Adr. tollen.* quam ad propositum expendit *Rota in Farfen. Bonorum 14. Decembris 1640.* §. *nec innita, & 18. Februarij 1647.* §. *At verò coram Reuerendissimo Tarraconen.*

Præterea cum Testator eidem Virginiæ amplissimam tribueret facultatem disponendi in vita de omnibus eius bonis, restringendo fideicommissum ad illa duntaxat, quæ superfuerint tempore eius mortis *Summ. d. num.1.* vtique dum Virginia viuens ab Ecclesia obtinuit præfatas inuestituras, in quarum prima enunciauit se esse hæredem Annibalis cum dicta amplissima facultate *Summ.n.2.* in secunda quod transegerat cum Bartholomea, & in transactione sibi obuenerat eadem Domus *num.6.* censetur de consequenti voluisse, vti præfata facultate à viro sibi attributa, eiusque vigore Domum à Vinculo fideicommissi redegisse immunem, & in proprios hæredes alienasse, quod illicitum non est accedente, vt hic, Ecclesiæ consensu; Postrema autem inuestitura actoribus con-
15 cessa anno 1655. tanquam posterior illis non suffragatur, nec præiudicat Virginiæ primo loco inuestitæ, eiusque filio, & hæredi, vt bene probatur *in d.Farfen.Bonorum coram Reuerendissimo Tarraconen. & 27. Nouembris 1648. coram me in fine.*

Et ita vtraque &c.

FIRMANA BENEFICII.

Mercurij 27. Nouembris 1627.

ARGVMENTVM.

Pendente Causa in Rota quicquid gestum est coram alio Iudice dicitur attentatum licèt Exequutor processerit vigore literarum Apostolicarum.

SVMMARIVM.

1 *Acta gesta coram alio Iudice lite pendente in Rota redduntur attentata.*
2 *Lite pendente in Rota Auditor succedit loco certi executoris.*
3 *Executore dato in literis procedente ad executionem, quando Causa pendet in Rota committuntur attentata.*
4 *Papa non attentat prouidendo, sed quidem Executor procedendo ad executionem, quamuis specialiter sibi demandata fuerit.*

DECISIO DLXXX.

Resolutum fuit constare de attentatis, quia cùm Ioannes Sapolinus in spretum litis pendentiæ in Rota, eiusque Inhibitionis sibi personaliter præsentatæ prius anno 1646. ad instantiã Luciani Gasparinis Antecessoris *Summ.num. primo* & deinde 27. Iunij proximi præteriti ad instantiam Iacobi Laurentij Contucci *num.4.* ad plures actus iudiciales deuenerit mense Octobris proximi præteriti coram Eminentissimo D. Cardinali Abbate Farfeñ, exhibendo coram ipso literas Apostolicas in forma mandati de subrogando sibi concessas, instando pro illarum exequutione, & procurando indictionem concursus *dicto Summ. num.7. & 9.* Ideoque quicquid in dictum spretum gestum est, redditur attentatum, vt sæpissimè respondit Rota.

Non obstante, quod exequutio dd. literarum directa, & demandata fuerit à Sede Apostolica eidem Eminentissimo Cardinali Abbati, quia pendente lite in Rota Auditor succedit loco certi
2 exequutoris iuxta *Clement. Auditor de rescript.* & proinde gratia interim obtenta coram ipso exhibenda est, & verificanda, quæ illi concedere debet exequutionem, quatenus ei locum esse digno-
3 scat, aliàs adeundo exequutorem, & iste vlterius procedendo committuntur attentata, vt respondit *Rota coram bon.mem. Coccino decis.443.num.2. & 3. & in rec.dec.242. per tot. per tot. & dec.469. num.2. cum quatuor seqq. & per tot. par.4 tom.2. in Aquilana*

In-

Iurispatronatus 18. Iunij 1649. coram R. P. D. meo Meltio §. Pendentia autem, & in Meleuitana Parochialis 26. Maij 1651. coram me §. quia huiusmodi.

Et licèt Apostolica prouisio non possit dici at-
4 tentata, cùm Papa non attentet prouidendo, attentat tamen Exequutor procedendo ad eius exequutionem, quamuis sibi specialiter demandata fuerit, vt dixit *Rota coram fa.me. Greg. decis. 10. numer. primo vers. Tamen licet cum alijs allegatis in Gerunden. Beneficij prima Februarij 1645. §. fin. & in dicta Meleuitana Parochialis §. Indeque coram me.*

Et ita vnica tantum &c.

PLACENTINA PAROCHIALIS.
Luna 2. Decembris 1658.

ARGVMENTVM.

Auditor Rotæ, vbi lis super Beneficio fuit in Rota introducta, potest cognoscere de iustificatione literarum Apostolicarum ipsisque decernere debitam exequutionem, licet alteri illarum exequutio directa, & demandata fuerit, & quare? Quo casu Prouiso suffragatur approbatio per ipsum obtenta ab examinatoribus Vrbis, sed quid si Beneficium sit aliqua Parochialis, & requiratur approbatio, etiam circa mores, super quibus non inquirunt Examinatores Vrbis? Resignatio facta ad fauorem eius, qui fuit ab Examinatoribus reprobatus non requirit publicationem, non inducit vacationem, nec abdicat ius à Resignante, non probata in eo certa, & indubitata scientia illius inhabilitatis, Simonia qualiter sit probanda, & ex quibus exceptio Homicidij in Presbitero excludatur.

SVMMARIVM.

1 *Prouisus Apostolicus non est legitimus contradictor ad impediendam executionem aliarum litterarum Apostolicarum dum non venit ex eadem vacatione.*

2 *Resignatio beneficij facta ad fauorem illius, qui posteà fuit ab examinatoribus reprobatus non inducit vacationem, nec abdicat Ius à Resignante.*

3 *Declara dummodo non probetur in Resignante certa, & indubitata scientia illius inhabilitatis.*

4 *Auditor Rotæ, vbi lis fuit introducta in Rota super beneficio, succedit in locum certi Exequutoris, & potest de iustificatione literarum Apostolicarum cognoscere, illisque debitam exequutionem decernere.*

5 *Prouiso Apostolico suffragatur approbatio per ipsum obtenta ab Examinatoribus Vrbis.*

6 *In Parochialibus requiritur etiam approbatio circa mores* ex dispos. Sacr. Concil. Trid. sess. 24. cap. 18. de Reformat.

7 *Examinatores Vrbis non inquirunt super moribus Prouisi, sed restringunt eorum examen ad solam literaturam.*

8 *Prouisus præsumitur habilis quo ad morum probitatem, dum ipse ab ordinario fuit ad presbyteratus ordinem assumptus, & audiendas confessiones, & curam Animarum admissus.*

9 *Prouisus etiam quoad morum probitatem præsumitur de iure habilis absque alia extrinseca probatione.*

10 *Fides extraiudicialis nullam facit fidem.*

11 *Simonia debet plene, & concludenter iustificari.*

12 *Simonia, vt dicatur commissa est necessarium, quod temporale datum fuerit pro spirituali.*

DECISIO DLXXXI.

CONfirmarunt Domini decisionem coram me emanatam 15. Februarij præteriti pro executione literarum Apostolicarum Francisci Agatij cùm in omnibus iustificentur, & impediri non valeat à Io: Bernardino Collitigante prouiso à Sede Apostolica ob non factam publicationem antecedentis Resignationis per Io. Mariam Ruffinum peractæ ad fauorem Dominici Rugalis, & ob eius inhabilitatem; Tùm quia non est legiti-
1 musContradictor tanquam non veniens ex eadem vacatione; Tùm etiam quia resignatio facta ad
2 fauorem dicti Rugalis euanuerat, nec abdicauerat Ius à Resignante, ex quo ab Examinatoribus reprobatus fuit, Ideò non requirebat publicationem nec induxit vacationem non probata in Re-
3 signante certa, & indubitata scientia illius inhabilitatis, vt probatur in dicta decisione.

Non obstat, quod huiusmodi exequutio directa, & demandata fuerit Vicario Placentino.
4 Quia cùm superuenerit lis in hoc Sacro Tribunali Auditor succedit in locum certi Exequutoris, & sic supplendo illius vices potest cognoscere de illarum iustificatione, & ipsis decernere debitam exequutionem ex *Clem. Auditor de rescript.* vt dixit *Rota decis. 398. num. primo & decis. 606. num. 3. vers. & superuenerit iuncto num. seq. par. 3. rec. in Toletana Canonicatus Pænitentiariæ 4. Maij 1644. coram me §. Et propterea, & in Tirasonen. Vnionis 31. Martij 1653. in fine coram R. P. D. meo Verospio.* Ac
5 proinde suffragatur Agatio approbatio per ipsum obtenta ab Examinatoribus Vrbis, vt in his terminis responsum fuit *in Deturnen. Parochialis 17. Decembris 1646. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. Identitas, & Valentina Parochialis de Moncada 28 Iunij 1647. coram me §. Thomam verò circa finem, & in Cassanen. Parochialis 6. Iunij 1653. coram bon. me. Bichio §. Habilitatem probat;* Et licèt Sacrum Concilium Tridentinum *Sess. 24. cap. 18. de reform.* re-
6 quirat in Parochialibus etiam approbationem circa mores, super quibus non inquirunt Exami-
7 natores Vrbis restringendo examen ad solam literarum, nihilominus cùm in casu nostro Agatius à suo ordinario antecedenter assumptus fuerat ad sacrum Presbyteratus ordinem, eidemque
8 concessa licentia audiendi confessiones, & exercendi curam Animarum *eius Summ. num. primo & 2* Inde quoad morum probitatem præsumptio Iuris
9 insurgit, quæ sufficit absque alia extrinseca probatione, vt dixit *Rota decis. 672. num. primo par. 4. diuers. & sequitur Lotter. de re benef. lib. 2. quæst. 18. num. 55. 57. & 59.*

10 Nec obstat exceptio Simoniæ, & homicidij: Prima enim non iustificatur ex fide extraiudiciali relata in *Summ. Io. Bernardi num. 8.* cum nullam faciat fidem ex vulgaribus, & tamen simonia de-
11 bet plene, & concludenter iustificari; vt dixit *Rota coram Card. Caualer. dec. 352. num. 1. & 2. iuncto nu. 3. vers. quia non sufficit, & coram Buratt. dec. 445. num. 6. ibique Add. num. 11. & 12.* Quinimo prorsus excluditur siue ex confessione debiti librar. 1200. per Agatium facta, & relata *in d. Summ. num. 7.* ex qua patet illam fuisse factam ad fauorem Thomæ non autem ad fauorem Ioannis Mariç Resignantis, nallumque verbum in ea legitur circa huiusmodi resignationem ex quo argui possit tempora-
12 le fuisse datum pro spirituali, vt necessarium est ad committendam simoniam iuxta *Text. in cap. cum pridem de pactis,* & dixit *Rota dec. 28. num. 11. par. 4. tom. 2. rec.* siue ex altera fide iurata duorum testium relata *in alio Summario Agatij num. 2.* qui deponunt pecunias fuisse vere mutuatas Agatio per Thomam eius Consanguineum ad faciendam illi rem gratam. Secun-

Secundum vero nullo prorsus modo probatur ex simplici inquisitione biennio circiter post sequutum homicidium facta *d. Summ. Io. Bernardi num. 9.* sine processu & sine Sententia, Immo penitus remouetur, dum post dictam inquisitionem Episcopus litteras dimissoriales Agazio concessit in quibus ne dum attestatur esse Presbyterum solitum Missam, aliaque Diuina Officia celebrare, sed etiam amplissimam addidit attestationem, quod nec ipsi, nec in actis eius Curiæ Episcopalis constabat aliquod illi impedimentum obstare ad Missæ Sacrificium celebrandum *d. eius 1. Summ. n. 3.* Huiusmodi enim attestationem nullo prorsus modo fecisset, si vere, vt supponit dicta inquisitio, in actis eius Curiæ Episcopalis taliter inquisitus fuisset, & desuper aliqua etiam extraiudicialis ad fuisset probatio, & multo minus si, provt dicitur in inquisitione publicè, & scandalosè homicidium ab eo fuisset commissum.

Atque ità vtraque, &c.

RAGVSINA PECVNIARIA.

Lunæ 2. Decembris 1658.

ARGVMENTVM.

Procurator ad negocia, licet possit alium substituere, periculo tamen suo substitutionem facit, & tenetur pro substituto ad Interesse ergà mandantem, si ille negligit, vel dolosè versatur, nec liberatur cædendo actiones contra substitutum, vel fideiubendo de restituendo si aliquid recusauerit. Hoc tamen limita non procedere, quando mandatarius notificauit mandanti substitutionem, & ipse eam acceptauit, & quando teneatur mandatarius etiam de casu fortuito?

SVMMARIVM.

1 *Mandatarius vbi non est in dolo neque in culpa non tenetur nisi ad cædendum actiones, & ad cauendum de restituendo si aliquid recusauerit.*
2 *Mandatario imputari non potest, quod mandatum non impleuerit si fuit impeditus ob superuenientiam Pestis in loco in quo debebat implere.*
3 *Mandatarius qui legitimè impeditus mandatum implere non potuit, penitus liberatur cædendo Actiones contra depositarium, apud quod mandantis pecunias deposuit.*
4 *Mandatum omne regulariter continet officium gratuito exhibendum.*
5 *Mandatarius tenetur assumptum officium, & fines mandati diligenter implere, etiam si gratuito præstet officium.*
6 *Mandatario liberum est ab initio mandatum suscipere, vel recusare sed postquam illud suscepit, cogitur diligenter exequutioni demandare, consumare, & perficere.*
7 *Mandatarius si susceptum mandatum diligenter non adimpleuit tenetur ad interesse actione mandati, tam directa, quam contraria.*
8 *Transumptum, tamquam copia simplex, in formis, nec legitimè recognita, nullam fidem, nec probationem facit.*
9 *Procurator ad negocia, alium potest substituere.*
10 *Procurator ad negocia periculo suo substitutionem facit, & tenetur ad interesse ergà mandantem, pro substituto si ille negligit, vel dolosè versatur.*
11 *Mandatarius non tenetur de casu fortuito, sequuto sine eius dolo, postquam ex parte sua mandatum impleuerat.*
12 *Mandatarius vbi ex parte sua mandatum non impleuit, sed alteri negocium comisit, tenetur erga mandantem de dolo, & negligentia substituti.*
13 *Amplia, vt nec etiam liberetur cædendo Actiones contra substitutum.*
14 *Inter mandatarium, & depositarium maxima est differentia.*
15 *Depositarius tenetur tantùm de dolo suo.*
16 *Mandatarius tenetur nedum de dolo, sed etiam de culpa, & negligentia à qua non liberatur cædendo Actiones contra substitutum.*
17 *Mandatarius liberatur cædendo Actiones contra substitutum, quando ipse notificauit mandanti substitutionem, & ipse eam acceptauit.*
18 *Quietantia priuata non dicitur legitimè recognita per vnicum Testem formiter examinatum, qui vlterius illam recognoscat per solam similitudinem.*

DECISIO DLXXXII.

NOn controuertebat Michael Natalis exegisse in Ciuitate Neapolis ducatos 600. monetæ Venetæ de proprijs pecunijs Sigismundi erogandos in emptionem tot Ormesinorum Ragusium illi transmittendorum, & habuisse à Iunio de Grandis quasdam gemmas, vt quanti plurimi illas venderet, vt firmatum fuit *in decisione Reuerendissimi D. mei Zaratæ Præsidis Vallisoletani 16. Ianuarij præteriti.*

Sed respectu Sigismundi allegabat mandatum sufficienter ab ipso fuisse impletum, ex quo 21. Februarij 1656. commisit texturam Antonio Russo publico Textori, qui per instrumentum promisit eos fabricare certo conuento pretio illosque ipsi consignare intra mensem persolutis sibi à Michaele ad bonum computum ducatis 10. *eius primo Summ. num. 2.* Cumque opere adhuc non perfecto, ipse necessitate ductus discesserit à Ciuitate Neapolis, substituit 28. eiusdem, seu commisit complementum mandati Lazzaro Salerno Mercatori fundacali, cui tradidit ducatos 500. pro residuo pretij, & pro expensis transmissionis Ormesinorum, provt ipse suo tempore implere promisit per apocham in forma Banchi *Summ. num. 3.*

1 Indeque cum mandatum fuerit gratuitum, & nullus dolus, nullaque culpa in ipso considerari possit ad nihil aliud teneatur, nisi ad cedendum actiones, & ad cauendum de restituendo si aliquid recusauerit *iuxtà dispositionem Textus in l. si Procuratorem 8. §. final. ff. mand. cum alijs per Crauett. cons. 247. per tot.*

Nil refragante, quod ormesini non fuerint transmissi Ragusium, quia cum interim superue-
2 nerit Pestis in Ciuitate Neapolis, ex qua tam Antonius Russus Textor, quam Salernus substitutus eorum diem clauserunt extremum, nil possit imputari Natali, si ormesini perfici, & transmitti non potuerint, vt in terminis *Rota Genuæ dec. 76 num. 5. cum seqq.* & propterea dum discendendo à
3 dicta Ciuitate pecunias deposuit penes præfatum mercatorem fide, & facultatibus idoneum *Sum. num. 4.* penitus liberetur cedendo actiones contra depositarium, ex *Text. in l. si is apud quem vbi Castr. ff. deposit.*

Respectu verò Iunij asserebat gemmas adhibitis omnibus diligentijs vendidisse ducatis centū, & ex eis quinquaginta iuxtà ordinem sibi datum persoluisse Antonio Marnarræ ex quietantia relata *in eius secundo Summ. num 2.* Ideo hac de causa non teneri nisi ad reliquos ducatos 50.

4 Verum informantes pro gradis ad primum respondebant omne mandatum regulariter continere officium gratuito exhibendum *iuxta Text. in §. final. Instit. mandat. gloss. in rubric. ff. eod.* & nihilo-

mi-

5 minus mandatarius assumptum officium, & fines mandati diligenter tenetur adimplere *l. diligenter 5. ff. eod.* liberum enim est mandatum suscipere, vel recusare, sed postquam illud suscepit cogitur
6 diligenter exequutioni demandare, consumare, & perficere *§. mandatum non suscipere Instit. mandat Rota Genua decis. 9. num. 5. Surd. decis. 304. pariter nu-*
7 *mer. 5.* alias tenetur ad interesse actione mandati tam directa, quam contraria *l. Idemque §. si Procurator ff. mandat. l. ad comparandas, & l. in re mendata C. eodem cum alijs per Rotam Genua decis. 68. num. 5.*

Nec referre suppositam substitutionem, seù cõmissionem implementi in personam Salerni.

Tum quia in facto non iustificatur; Natalis enim non produxit in actis Notarij causæ assertam apocham originalem, minusue curauit illam ibidem recognosci formiter parte citata cuiusdam Notarij Capitolini, ibi: *Extraiudicialiter, nemine citato, eam recognoscere fecit*, ac deinde ab
8 eodem Notario Capitolino reportauit transumptum, quod produxit in Rota ideoque tanquam copia simplex, in formis, & minus legitime recognita nullam fidem, nec probationem facit *cap. primo, vbi gloss, in fine de fid. Instrum. Auth. si quis in aliquo C. eod. Rota dec. 286 sub num. 4. par. 1. & dec. 210. pariter nu 4. par. 7. recen.*
9 Tùm etiam, quia licèt Procurator ad negocia alium substituere possit *d. l. si Procuratorem §. si quis*
10 *mandauerit ff. mand.* Periculo tamen suo substitutionem facit, & pro substituto tenetur ad interesse erga mandantem, si ille negligit, vel dolosè versatur *Bald. in l. Ad similitudinem in 3. notab. C. de Episc. & Cleric. Barbat. cons. 92. num. 5. lib. 3. Merend. controu. Iur. cap. 22. num. 5. lib. 5. Gratian. discept. 395. num. 9.* Et consequenter dùm nec ipse Natalis, nec Salernus eius substitutus mandatum impleuerunt, euitare vtique non potest petitam pecuniarum restitutionem.

Nec applicari dispositionem *Textus* siue in *d. l. si Procuratorem d. §. fin. ff. mand.* siue in *l. si is apud quem ff. deposit.*

Primus enim probat non teneri Mandatarium
11 de casu fortuito sequuto sine eius dolo postquã ex parte sua mandatum impleuerat, ibi: *Proinde si tibi mandaui, vt hominem emeres, eumque emisti, teneberis mihi, vt restituas, &c. Sed si seruus, quem emisti fugit, siquidem dolo tuo teneberis, sed si dolus non interuenit, nec culpa, non teneberis nisi ad hoc vt caueas; si in potestate tua peruenit, te restituturum*, & in his terminis loquitur *Crauett. cons. 247.* supra allegatus; Vbicunque tamen ex parte sua non
12 impleuit, sed alteri negocium commisit, tunc indubium est teneri erga mandantem, vt probant auctoritates supra allegatæ, & admittit idem *Crauett. dicto cons. 247. num. 6. vers. Nec dicatur, & vers. vbi si Nuncius*, vt propterea nullatenus liberetur
13 cedendo actiones contra substitutum, & etiam comprobat *Text. in l. nam & seruius 22. §. mandato to tuo ff. de neg. gest.* ibi: *mandato tuo negotia mea Lucius Titius gessit; quod si non rectè gessit tu mihi actione negotiorum gestorum teneris, non in hoc tantum vt actiones tuas prastes, sed etiam, (quod imprudenter eum elegeris,) vt quidquid detrimenti negligentia eius fecit, vt mihi prastes.*
14 Secundus vero non procedit in Mandatario, sed in simplici depositario, inter quos maxima
15 est differentia, nam depositarius tenetur tantum de dolo suo, sed mandatarius tenetur etiam de
16 culpa, & negligentia, à qua non liberatur cedendo actiones, vt declarat *gloss. ibidem verb. prastat, & in d. l. nam est seruius d. §. mandato tuo verb. prastes.*
17 Parique modo non applicari *decis. Genua 16.* loquitur enim, & procedit quando Mandatarius notificauit mandanti substitutionem, & ipse eam acceptauit, vt legitur *sub num. 2. vers. Et cùm hac omnia.*

In proposito autem tantum abest, quod Natalis huiusmodi substitutionem, & commissionem implementi in personam Salerni factam Sigismundo notificauerit, quod immo eam semper tacuit, & per litteras missiuas fassus fuit propter eius necessarium discessum opus non fuisse perfectum, ac deinde illi obtulit pecuniarum restitutionem cum interesse, vt in eius epistola conscripta 25. *Maij* 1656. ibi: *Mi viene poi scritto, che hauendo inteso il detto Mercante* (nempe Textor, de quo loquutus fuit supra) *la mia partenza da Napoli, ha soprasedute con li lauori, & ho replicato, che restituisca il danaro datogli, &c, & il maggior disgusto, che in queste mie tribulationi sento è il non hauer potuto seruire V. S. alla quale tanto deuo, e confido nella benignita sua grande, che con la sua solita prudenza mi compatirà, & il tutto attribuira alla malignita della fortuna, &c.* & in alia sub die 21. *Maij eiusdem anni*, ibi: *Scrissi à V. S. che dal Signor Piers di Venetia mi erano rimessi ducati 600. delli quali hebbi l'accettatione, & anco il pagamento, cento delli quali* (licet in rei veritate fuerint tantum triginta, vt patet ex instrumento) *pagai al mercante dell'armesinetti per douerli consegnare per tutto li 23. Marzo prossimo passato come senz'altro hiuerebbe fatto se non mi fossi assentato da Napoli, &c. tratanto supplico V. S. à compatirmi nelle presenti tribulationi, assicurandola, che non patira danno di sorte alcuna, e cessata la tempesta subito modo, che posso valersi del suo còn quell'interesse, che parera alla sua prudenza, &c.*

Cùm enim dubitari nequeat de veritate, & legalitate huiusmodi Epistolarum, quæ Parte citata, in actis fuerunt exhibitæ, ex eis vbique clarè conuincitur iustificatio exactionis pecuniarum, susceptionis mandati, eiusque non implementi ex facto ipsius Mandatarij, atque educitur taciturnitas substitutionis, & propria, ac præcisa eius confessio, quod ipse verè, & realiter erga Mandantem tenetur.

Nec subsistere, quod opus non potuerit perfici ob superuenientiam pestis; Nam textor promiserat consignare ormesinos completos per totam diem 23. *Martij* 1656. pestis autem superuenit longe post, & commercium cum Ciuitate Neapolis non fuit prohibitum in vrbe nisi 19. Maij sequentis, & sic fere per duos menses postquam ormesini debebant esse completi; Veritas tamen est, quod in tantum cessauit ipsorum implementum, in quantum die 28. Februarij, & sic tempore, quo nulla prorsus inerat suspicio pestis ex sua propria, & particulari causa à dicta Ciuitate discessit, vt fatetur in dicta prima Epistola, ibi: *Mi vien poi scritto, che hauendo inteso il detto Mercante la mia partenza da Napoli ha soprasseduto nelli lauori*, & in secunda, ibi: *Per douerli consegnare per tutto li 23. Marzo prossimo passato come senz'altro haurebbe fatto se non mi fossi assentato da Napoli, &c.*

Quo verò ad secundum nempe respectu gemmarum allegabant, Natalem non solùm teneri ad oblatos 50. ducatos pro medietate pretij illarum ab ipso recepti, sed etiam ad reliquos 50. vt asseruit Antonio Marnarræ persolutos, quia priuata

quictan-

18 quietantia ab eo exhibita, negatur ab eodem Antonio, & legitimè non est recognita, cùm vnicus tantùm adiit Testis formiter examinatus, qui vlterius illam recognouit per solam similitudinē, alij verò Testes non fuerunt formiter, sed tantùm extraiudicialiter examinati.

Placuerunt Dominis deducta pro gradis, ideò steterunt in decisis vtraque, &c.

ROMANA CAMBII.

Mercurij 4. Decembris 1658.

ARGVMENTVM.

Cambia loco damnorum, & interesse lucri cessantis, & damni emergentis promissa à debitore ad certum tempus ex casu non factæ transmissionis eo elapso pecuniarum ad Nundinas amplius non debentur, nec etiamsi debitor elapso tempore fuerit morosus in restitutione pecuniarum, nisi cum mora debitoris copulatiuè concurrant Requisita Castrens. & ex quibus mora excludatur?

SVMMARIVM.

1 *In materia odiosa, omne id, quod in verbis litteraliter repetitum non legitur habetur prò omisso.*

2 *Amplia etiam si concurrat paritas, vel maioritas rationis.*

3 *Cambium licitum est, & permissum, concurrente reali transmissione pecuniarum ad Nundinas vna cum alijs requisitis Constitutionis* san. me. Pij V.

4 *Cambia loco damnorum, & interesse lucri cessantis, & damni emergentis ob non factam transmissionem pecuniarum ad Nundinas, sunt odiosa.*

5 *Cambia non debentur loco damnorum, & interesse lucri cessantis, & damni emergentis ob non factam transmissionem pecuniarum ad Nundinas, nisi quando concurrit præcisa, & expressa obligatio debitoris, cum eius culpa, & negligentia in illis exercendis.*

6 *Copula*, Et, *regulariter coniungit, non autem constituit capitulum separatum.*

7 *Vna pars Instrumenti regulariter aliam declarat.*

8 *Dictio*, Vt supra, & modo, quo supra *operatur repetitionem, tantummodò illarum qualitatum, quibus immediatè adhæret, non autem aliarum.*

9 *Debitor dicitur in mora vbi dies interpellat pro homine.*

10 *Lucrum cessans, & damnum emergens ad hoc, vt debeatur debent vltra moram Creditoris copulatiuè concurrere Requisita Castrens.*

11 *Cambia & Recambia cessant, quando creditor, in cuius facultate erat, vel sortem repetere, vel potius continuare super cambijs, non notificauit debitori suam voluntatem.*

12 *Amplia, etiamsi per debitorem fuerit huiusmodi notificationi renunciatum, quia hoc intelligitur de prima, quando Creditor eligit vti pacto, & vult potiùs continuare super cambijs, quam sortem repetere.*

13 *Secus autem de secunda, quæ post factam electionem saltem ex æquitate fieri debet debitori.*

DECISIO DLXXXIII.

Steterunt Domini in decisis *coram me 8. Aprilis præteriti*, nempè Cambia post biennium non deberi, quia non constat de actuali transmissione pecuniarum ad nundinas, & licèt D. Franciscus Columna infra duos annos explicitè assumpserit in se onus ibidem illas transmittendi, & singulo bimestre in manibus D. Gineuræ exhibendi partitas librorum, & literarum reuersus, & in casu non exhibitionis illarum, vel non transmissionis in ferijs promiserit Cambia loco damnorum, & interesse lucri cessantis, & damni emergentis, ibi: *Et ad abundatiorem cauthelam dicta Illustrissima D. Gineura promisit singulo bimestre in manibus ipsius Illustrissimæ D. Gineuræ exhibere partitas librorum, & literarum reuersus, & in casu non exhibitionis illarum vel non transmissionis in ferijs, ex quo id in se ipsum assumpsit promisit loco damnorum, & interesse lucri cessantis, & damni emergentis persoluere dictæ Illustrissimæ D. Gineuræ Cambia ad infrascriptam rationem, &c.* Attamen dum huiusmodi oneris assumptionem, & promissionem sic explicitè non repetijt elapso biennio, eam censetur consulto omi-
1 sisse, quia in materia odiosa omne id, quod in verbis litteraliter repetitum non legitur, habetur pro omisso, vt optimè ratiocinatur *Surd. in prima decis. alleg. cons. 200. sub num. 26. circa finem cum alijs ibi relatis* §. *Quia cum huiusmodi*, quamuis concur-
2 reret paritas, imò maioritas rationis, *Bart. in Auth. quas actiones num. 8. & 9. C. de Sacros. Eccles. Rota decis. 497. num. 2. par. prima recent.* Odibilitas autem materiæ non resultat ex qualitate contra-
3 ctus Cambij, qui licitus est, & permissus, concurrente reali transmissione pecuniarum in ferijs vna cum alijs requisitis Constitutionis *san. mem.*
4 *Beati Pij V.* sed ex quo prætenduntur Cambia loco damnorum, & interesse lucri cessantis, & damni emergentis ob non factam transmissionem pecuniarum ad nundinas; Ista enim sunt odiosa,
5 nec debentur, nisi quando concurrit præcisa, & expressa obligatio Debitoris cum eius culpa, & negligentia in illis exercendis, vt fuit dictum in *Romana Pecuniaria 7. Iunij 1647. coram Eminentissimo D. Card. Corrado* §. *final.*

Nec subsistit, quod tempus biennij adiectum fuerit restitutioni pecuniarum, non autem oneri cambiandi, quod proinde tanquam indefinitè appositum referatur ad omne tempus.

Quià verius est adiectum fuisse non solum restitutioni pecuniarum, sed etiam assumptioni dicti oneris, & explicitè promissioni soluendi Cambia loco damnorum, & interesse in casu non factæ transmissionis pecuniarum in ferijs; Tùm quia hæc omnia continuatiuè apposita sunt per Copulam *Et*, ibi: *Et quia* dicta Illustrissima D. Gineura non est *solita, &c.* & ibi: *Et ad abundantiorem cauthelam dicta D. Gineura, &c.* quæ regulariter cō-
6 iungit, non autem constituit Capitulum separatum *Bart. & alij in l. prima in princ. ff. de Iust. & Iur. Buratt. decis. 161. num. 11.* Tùm etiam quia sequuntur verba, ibi: *quod si elapso dicto biennio*, signum euidens, quod sub biennio, de quo Partes precedenter sermonem habuerunt, omnia ea voluerunt comprehendere, quæ expressa fuerunt ante dicta verba, *quod si elapso dicto biennio.*

Nec refert, quod post biennium repetita fuerit facultas continuandi pecunias super cambijs per quascunque ferias toties quoties opus fuerit *omnibus D. Francisci Cambijs, recambijs, cura, opera diligentia, prouisionibus damnis, & interesse*, additis dictionibus, *vt supra, & modo, quo supra.*

Quia cùm in biennio eadem legatur attributa, & repetita facultas sub *vers. teneatur d. D. Franciscus, ac vers.* & in cambijs, & recambijs huiusmodi, & nihilominùs Partes *voluerunt*, quod sub inde Franciscus ad abundatiorem cauthelam Creditricis explicitè diceret, quod in se assumebat onus exhibendi in eius manibus partitas librorum, & literarum reuersus, & in casum non exhibitionis, vel non transmissionis teneretur ad Cambia loco damnorum, & interesse, quod, vt di-

dictum est elapso biennio, non fuit repetitum, censetur itaque quod sub illis generalibus verbis cura, opera, & diligentia nullatenus intellexerint dictum onus, & promissionem comprehendere, cum aliàs superflua omninò fuisset illius explicita repetitio, & consequenter eodem modo dictum onus non videtur compræhensum sub ijsdē verbis generalibus adiectis elapso biennio, dum
7 in eis non fuit repetitum; De Iure enim vna pars Instrumenti aliam declarat *l. prima ff. de reb. Dub. Rota decis. 711. num. 2. circa fin. par. 3 rec.*

Idque optime comprobatur ex discretiuo modo loquendi, in biennio enim D. Franciscus non solum promisit stare partitis sibi exhibendis à Creditrice, seu à mercatore, sed in ea parte, in qua assumpsit in se onus cambiandi expresse conuenit se exhibiturum in manibus D. Gineuræ singulo bimestre partitas librorum, & litterarum reuersus, elapso vero biennio simpliciter stare, & credere voluit partitis per D. Gineuram, seu Mercatorem electum exhibendis. Hinc enim clare eruitur, quod quando ipse debitor debebat cambiare, tenebatur etiam exhibere creditrici litteras, & partitas librorum; Vnde quando conuentum fuit, quod staret, & crederet partitis à creditrice sibi exhibeñ, tunc non ab ipso, sed ab eadem creditrice facienda erat transmissio pecuniarum in ferijs.

Dictiones autem, *vt supra & modo, quo supra* adiectæ fuerunt dumtaxat respectu electionis mercatoris exhibitionis dd. partitarum per eundem Mercatorem agendæ, & quantitatis Cambiorū in scutis semptem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno, ideò operantur repetitio-
8 ne tantummodo illarum qualitatum, quibus immediatè adhærent, non autem aliarum *Rota decis. 81. num. 12 par. 5. recent.*
9 Nec refert mora debitoris ex quo statim post biennium sc. 500. non restituit, vt tenebatur ex propria obligatione, & ex die, quæ interpellat pro homine, præsertim dum Romæ non desunt occasiones recipientium ad cambium.
10 Quia hæc attenduntur, quando vlterius concurrunt copulatiuè requisita *Castrens. in l. 3. §. fin. ff. de eo, quod cert. loc.* & quando occasio probatur specialis, & indiuidua alicuius particularis Inuestimenti, cui Creditor pecunias implicasset nisi mora Debitoris facultatem abstulisset, & alias secùs, vt plenissimè discusso articulo responsum fuit in *Auenionen. Pecuniaria* 10. *Februarij* 1640. *coram bon. mem. Bichio §. Nam Iustitiam, & §. nec releuat probatio in genere.*

Demum non subsistit, quod ex mente contrahentium colligatur cambia deberi etiam post biennium ex quo dum creditrix curauit illorum satisfactionem durante dilatione; Et sic debitore nondum moroso, multo magis illam voluerit dum morosus esset.

Quoniam non est par ratio inter vnum casum, & alterum; In biennio enim non poterat Creditrix repetere sortem, quià dederat dilationem duorum annorum, & sic æquum fuit, quod Debitor assumeret in se onus cambiandi, & in casu non transmissionis in ferijs promitteret Cambia loco damnorum, & interesse, sed elapso biennio, Creditrix actionem, & facultatem habebat repetendi sortem, & pro ea vna cum cambijs decursis conueniendi Debitorem, qui tenebatur soluere, ideò satis fuit attribuere Creditrici facultatem continuandi super Cambijs; Si id maluisset,
11 quinimo dùm tunc erat in sua facultate repetere sortem, vel potius continuare super Cambijs, & elapso biennio suam voluntatem Debitori non notificauit, vtique etiam ex defectu huius notificationis cessant Cambia, & recambia, non obstante, quod per Debitorem remissa fuerit huius-
12 modi interpellatio, quia hoc intelligitur de prima quando Creditor eligit vti pacto, & vult potius pecunias retinere, & continuare super Cambijs, quàm sortem repetere, non autem de se-
13 cunda, quæ post factam electionem saltem ex æquitate fieri debet Debitori ex *decisionibus allegatis in præterita decisione sub §. penult.*

Et ita &c.

SALAMANTINA CVCVLLÆ.

Luna 9 Decembris 1658.

ARGVMENTVM.

Cuculla quid, & quotuplex sit, & à quibus monacis, & sub qua forma gestari possit?

SVMMARIVM.

1 *Cuculla longas, & amplas habens manicas proprie flocus appellatur.*
2 *Cuculla, quæ dicitur flocus à Monacis Nigris tantumodo, nempe à Benedictinis gestari potest.*
3 *Cuculla, quæ proprie dicitur flocus non potest gestari à Monacis Basiliensibus.*
4 *Confusio Ordinum debet vitari.*
5 *Cuculla Monacalis gestari debet à Monacis Basiliensibus ex regula S. Basilij, & ex Constitutionibus eius Religionis.*
6 *Cucullarum duplex genus est alterum non manicatum, quod Caputium, seù Cappa appellatur, & alterum manicatum, habens manicas amplas, & longas, quod denominatur flocus.*
7 *Cuculla, de qua loquuntur Constitutio Greg. XIII. est illa quæ caputium, seù Cappa appellatur.*
8 *Dictio, siuè stat declaratiuè pro idest.*
9 *Cuculla permissa Monacis Basiliensibus ex decreto Clem. VIII. debet distingui à Cuculla Benedictinorum.*
10 *Cuculla Benedictinorum manifestè contrariatur Regula S. Basilij.*
11 *Præceptum generale alicuius Regulæ Monacorum obligat omnes Monacos etiam Reformatos sub tali Regula viuentes.*
12 *Rota semper amplexa est resolutiones Sacrarum Congregationum Vrbis.*
13 *Testes examinati ad perpetuam rei memoriam non probant.*
14 *Testibus deponentibus de actu gesto contra constitutiones, & decreta Pontificum non est adhibenda fides, sed magis huiusmodi Constitutionibus deferendum est.*
15 *Clausula sublata, & Decretum irritans regulariter irritant, & inficiunt quemcumque titulum, & possessionem incontrarium.*

DECISIO DLXXXIV.

VErtente iudiciali controuersia inter Monachos S. Benedicti ex vna, & S. Basilij Hispaniarum ex altera super delatione Cucullæ manicatæ Sanctissimus D. N. Alexander Septimus in Signatura Gratiæ rescripsit Sac. Rituum Congregationi, vt in ea procederet de Voto Rotæ appellatione remota; Ideò dubitaui An, & cui liceat ex Monachis Benedictinis, & Basilieñ Hispaniarum deferre Cucullam amplam talarem, & manicatam, & pro Patribus Benedictinis responsum fuit.
1 Cuculla enim controuersa longas, & amplas habens manicas proprie flocus appellatur, vt decrauit sa. me. *Clemens V. in Clementina in Agro §. verum*

tum de Stat. Monach. ibi: *Verum ne ex diuersa acceptione, qua ex diuersis Regionibus huiusmodi vocabula floccus videlicet, & cuculla dicuntur habere hasitandi di circa pramissa materia relinquatur, cuculla nomine habitum longum, & amplum, sed manicas non haben.*
2 *nomine vero flocci habitum, qui longas, & amplas habet manicas nos intelligere declaramus*, quæ ad monacos nigros, & non ad alios pertinet, vt late sancitur in *d. Clem. ibiq. gloss. verb. Nigrorum Imol. n. 12. ad med. Anchar. n. 1. vers. 2. nota Abb. post prin. vers. constitutio ipsius Clement. Vitalin. n. 18. & Card. Zabarell. n. 7.* Benedictos autem esse monacos nigros refert *Tambur. de Iur. Abbat. tom. 2. disput. 24. q. 5. n. 46.*

Idque satis clarè disposuisse videntur Gregorius Nonus in Reformatione Monacorum Cluniaceñ Ordinis S. Benedicti *Bullar. nono tom. primo const. 5. §. 18.* ibi. *Illud quoque obseruari pracipimus, vt Monaci sicut in Claustro, ità & foris honestè se habeant, nec incedant sine Cuculla, & flocco, &c.* & per eadem verba *Nicolaus XIX. in declaratione d. reformationis d. tom. 1. eius const. 3. §. 24.*

Quod insuper comprobatur tum ex constitutionibus religionis, nempe Congregationis Cassineñ de anno 1580. in *cap. 55. reg. S. Benedicti*, ibi: *Et ordinamus, quod fratres nostri habeant singuli tunicam, &c. habeant & cucullam, qua secundum Clem. ne in agro vocatur floccus Congregationis Hispaniarum cap. 44. de Vestiar.* ibi: *Cuculla confici debet, &c. manica non sint longiores corpore ipsius cuculla atque ita longa, vt manibus ad oram caputij appositis palmo distent ab ipsius fimbria cuculla*, Congregationis Angliæ cap. 10. de habit. & vestim. ibi: *Manica vero cuculla sint ita prolixa, vt dimissa pratendantur ad fimbriam cuculla*, Congregationis Austriæ eod. tit. cap. 4. ibi: *Habeant quoque cucullam, qua secundum Clem. ne in agro vocatur floccus, quo vtantur in templo, & aliquando foras procedentes*, & Congregationis Brufeldeñ in Germania *distinct. 3. cap. 24. tit. de habit. & Vestim.* ibi: *Tam Abbas, & Prior, quam cateri Professi floccis vtantur floccus siquidem, qui habitus est rotundus, & manicatus, &c. Summ. Benedictinorum n. 7.*

Tum ex Historicis, nempè *Card. à Turrecremata in Comment. Regal. S. Benedicti cap. 55. tract. 121. tit de dispens. Vestium & qualit. & Mens. eorum* vbi in §. Circa Cucullam in fine hæc præcisa verba ponit, ibi: *Alij verò Cucullam nominant eum habitum, qui apud alios dicitur floccus videlicet cum Caputio ex omni parte clausum, longisque manicis manicatum, &c.* Anton Perez in comment. eiusdem regul. eod. loco, ibi: *Manicatis tenemur vti Cucullis, & ijsdem Benedictini nostri vsi sunt, &c. Quare Cuculla Manicata nobis in signo nostra Religionis est veluti impressa nota Bernard. Card. Cassinen. in exposit. d. Regul. d. cap. 55. tit. de Vestim. Versic. Cucullam appellant*, & demùm *Ioannes Bertles Louanien. in cad. Regul. Dialog. 21. dd. cap. 54. & 55. reg. S. Benedicti*, qui distinguendo Cucullam in duo genera dicit, ibi: *Et secundum genus vocamus eum habitum, qui apud alios floccus dicitur, videlicet cum caputio ex omni parte clausum, longisque manicis manicatum, &c.* eumque gestant omnes Religiosi de obseruantia Brufeldensi per Germaniam Ordinis S. Benedicti.

Tum demum ex pluribus testibus pro Benedictinis diuersis temporibus, & in diuersis tribunalibus formiter examinatis, qui concorditer deponunt ab immemorabili illos semper consueuisse controuersam cucullam deferre amplam, talarē, & manicatum *Summ. num. 8.*

In se igitur sicut ex præfatis concludenter probata remanet intentio Benedictinorum, ita de consequenti excluditur prorsus prætensio à PP. Basilieñ deducta gestandi similem & pariformem
3 Cucullam, aliàs enim resultaret confusio ordinum in Populo, quæ vitanda est ex traditis per
4 *Roderic. quast. Regul. tom. 2. quest. 76. art. 4. Nouar. in Lucern. Regul. verb. Capuccini num. 2.* & in terminis aliarum Religionum declararunt Summi Pontificis *Gregor. XIV. Const. 11. to. 2. Clem. VIII. const. 111. tom. 3. & Vrban. VIII. const. 12. tom. 4. & in append. const. 13. aliàs 123.*

Et quamuis, tam ex regula S. Basilij, quam ex Constitutionibus eius Religionis Italiæ, & Hi-
5 spaniarum debeant ipsi deferre cucullam monachalem, attamen cum duplex sit cucullarum genus, alterum manicatum habens manicas amplas & longas, quod denominatur floccus iuxta distin-
6 ctionem præscriptam in *d. Clem. ne in agro d. §. verum* comprobatam communiter à Doctoribus ibi scribentibus, & à *Io. Bertles Louanien*, vbi supra, ac per *Tamburin. de Iur. Abbat. tom. 3. disput. 27. q. 1. n. 3. vers. est autem*; Vtique ad euitañ ordinum confusionem præceptum ex dicta regula, & ex præfatis constitutionibus eductum intelligendum est de primo, non autem de secundo genere cucullarum, sicut in dubio intelligi debet ex probatis per eundem *Tambur. d. q. 1. d. n. 3. vers. vnde licet.*

Nec repugnant *Constitutio 58. Greg. XIII. tom. 3.* & decreta reformationis pro Ordine S. Basilij Hispaniarum *à Clem. VIII. adita anno 1602. sub tit. de Vestim. calceam. & Zon. Summ. Basilien. num. 5.*
7 Constitutio enim Gregoriana §. 7. loquitur de caputio sine cuculla monacali, quæ intelligitur de cuculla primi generis sine manicis, vt probatur ex prædictis, & colligitur etiam ex illa dictione intermedia, *siue*, quæ de sui natura stat declaratiue, & expositiue pro, *idest Apostill. ad Roman.*
8 *cons. 179. n. 7. vers. & idcirco litt. D. Gemin. cons. 115. n. 7.* decreta vero Clementis Octaui, (& hoc tollit omnem difficultatem,) etsi videantur illis permittere cucullam cum manicis, subdunt tamen, ibi: *Erit tamen stricta nullas, vel paucas habens rughas: siue sinus, nec adeo amplas manicas, vt à Benedictinorum cucu la, & habitu in aliquo distinguatur*
9 & sic etiam iuxta sensum eorundem decretorum Basiliensibus interdicta est cuculla, de qua agitur quam gestare solent, & debent Benedictini.

Certius cum ab eodem Clemente anno sequen-
10 ti 1603. in eius *Constitutione 103. cap. 6. tom. 3.* prohibita fuerit Basiliensibus Cuculla Benedictinorum adden. rationem, ex quo manifestè contrariatur Regulæ S. Basilij. Nec refragatur respōsio, quod huiusmodi Constitutio emanauerit prò reformatione duorum Monasteriorum particularium, quia fundamentum constituitur in eo, quod Cuculla Benedictinorum manifestè contrariatur
11 Regulæ S. Basilij, quod tanquam generale generaliter respicit omnes sub huiusmodi regula viuentes, *ad Text. in l. regula §. Cùm quis ff. de fact. & Iur. ignor.*

Quibus accedit, quod cum de anno 1634. impressa fuerit Imago S. Basilij cum habitu Cucullari Manicato Congregatio S. Officij Hispaniarum prohibuit illam retineri sub pęna excommunicationis *dicto Summar. num. 9. litt. A.* deinde Sac. Congregatio Indicis 8. Decembris 1639. decreuit in hæc verba ibi: *Et mandauit sub penis &c. de medio tollen. esse, & à fidelium oculis amouen. effigiem S. Basilij Magni cucullati habitu prorsus Benedictino di-*

12 *dicto num. 9. litt. B.* Decreta enim, & relationes Sac. Congregationum Vrbis semper Rota consueuit reuerenter amplecti.

Testes autem in magno numero adducti pro Basiliensibus, Domini noluerunt attendere siue vti
13 examinati ad perpetuam rei memoriam, siuè quia loquuntur de actibus vel post motam litem, vel liti proximis, siuè etiam quia intelligendi sunt de vsu Cucullæ primi generis, alias depone-
14 rent contra dispositionem dictæ Clem. Nec in Agro tot Constitutionum Apostolicarum, & præsertim Clem. VIII. aliorumque superius deductorum, quibus in concursu DD. visum est magis deferendum, præcipuè attento Decreto irritanti cum clausula sublata, quibus omnia prædicta munita sunt, quæ regulariter irritant, & inficiunt
15 quemcunque titulum, & possessionem in contrarium, *Rota dec. 10. & 11. de caus. possess. & propr. in nou. Card. Mont. decis. 40. num. 8.*

Et ita vtraque, &c.

ANGLONEN. CANONICATVS.

Lunæ 9. Decembris 1658.

ARGVMENTVM.

Euicto beneficio, quod secundo loco fuerat impetratum, datur regressus ad primum eius contemplatione dimissum Impetrans certior factus de eius malo iure, licet fuerit alteri collatum, dummodo tamen nulla mora adhibita, nec expectato exitu causæ secundum dimittat.

SVMMARIVM.

1 *Euicto Beneficio, quod secundo loco fuerat impetratum, competit regressus ad primum eius contemplatione dimissum.*

2 *Hoc tamen procedit dumtaxat, vbi impetrans certior factus de eius malo iure, absque difficultate, nec expectato exitu causa secundum dimisit.*

3 *Regressus ad primum beneficium competit sine noua collatione si impetrans non expectato exitu causa secundum dimittat.*

4 *Impetrans secundum beneficium, vt eo euicto possit ad primum eius intuitu dimissum redire non debet expectare sententiam.*

5 *Impetrans secundum Beneficium si quod postea fuit euictum difficultatem adhibeat in illo dimittendo recuperat primum eius contemplatione dimissum.*

6 *Impetrans secundum Beneficium eo euicto non recuperat primum eius intuitu dimissum, si litem fuit prosequutus, expectauit sententiam, & adhuc stetit in possessione per aliquos menses.*

DECISIO DLXXXV.

ANnibal Pascha possidens Canonicatum in Ecclesia Cathedrali Anglonen. obtinuit prouideri à Sede Apostolica anno 1637. de Archipresbyteratu eiusdem Ecclesiæ tanquam vacante ob liberam dimissionem Leonardi Antonij Zottæ cū solito Decreto, quod ante dictum Canonicatum dimittere teneretur infra duos menses; Verum quia habita pacifica possessione Archipresbyteratus per plures menses continuata Canonicatum non dimiserat præmissa hac narratiuà de eo prouisus fuit 26. Iunij 1638. à Sede Apostolica Angelus Ambrosius, per cuius obitum collatus fuit Honuphrio de Lationibus, & deinde per translationem istius ad Canonicatum Collegiatæ Neapolis illum obtinuit Io: Baptista Mangiottus Reus conuentus possessione subsequuta; sed recuperato per Leonardum Antonium Zottam Archipresbyteratu vigore sententiæ totalis latæ à *R. P.D. Albergato* petebat hodie Anibal contra Mangiottum reintegrationem ad dictum Canonicatum, quam Domini denegarunt.

1 Quamuis enim euicto Beneficio, quod secundo loco impetratum fuit, competat regressus ad primum eius contemplatione dimissum iuxtà dispositione *Tex. in cap. si Beneficia 20. de præbend. in 6.*
2 Hoc tamen intelligitur dummodo concurrat circumstantia, & qualitas per dictum Textum considerata, alias secus ibi: *Statuimus, vt si ipsi de collatione, seù reseruatione prædicta postea certiores effecti sublata difficultate quacunque omninò dimiserint Beneficia sic sibi de facto collata, ad beneficia sua priora (collatione quibuscunque personis facta de ipsis nequaquam obstante)* liberè reuertantur. *Alioquin redeundi ad ea (si difficultatem adhibuerint in alijs dimittendis, sit ipsis penitus interdicta facultas; & gloss.* ibi-
3 dem in figuratione casus dicit competere regressum ad primum sine noua collatione si non expectato exitu causæ secundum dimittat, ac sequun-
4 tur *Franch. ibidem num 6. in fin.* vbi quod non debet expectare sententiam, *Gemin. num. 7. Ancbar. num. 2. versic. Quinto nota, & Barbos. in coll. nu. 1.*
5 vbi quod si difficultatem adhibeant non recuperant primum, optimè *Roman, consil. 329. num. 7.*
6 *& 8.* vbi quod nullatenus primum recuperat si litem prosequutus fuit expectauit sententiam, & adhuc sterit in possessione per aliquot menses *Modern. Auen. Tendut. quæst. benefic. 69. nu. 4. vers. dummodo confestim, & sine mora.*

Vnde cum Annibal in casu nostro intimata sibi lite pro parte Zottæ super inualida, & subreptitia impetratione Archipresbyteratus statim illum non dimiserit, sed acerrimè Litem continuauerit prius coram Ordinario, ac deinde in Signatura Gratiæ, & postmodum in Rota non solum vsque ad sententiam exclusiuè, vel etiam post sententiam latam à *R.P.D. Albergato* præuijs duabus decisionibus 24. Aprilis, & 28. Iunij 1654. ab ea appellando, & obtinendo causam appellationis committi *R.P.D. meo Meltio*, corā quo denuò voluit illam discutere, & sequuta sententia confirmatoria præuia altera decisione sub die 5. Iulij 1655. adhuc voluit disputare super liquidatione fructuum, ad quorum restitutionem in vtraque sententia fuerat condemnatus, vt ex alia decisione sub die 30. Maij 1657. vtique ob tam arduas difficultates in illius dimissione adhibitas penitus interdicta sibi remanet facultas redeundi ad primum, vt clarissimè sancitur in *dicto cap. si Beneficia, vers. Alioquin*, optimè comprobato ab omnibus Doctoribus supra allegatis.

Non obstat, quod iustam habuerit causam litigandi, dum obtinuerat resolutiones fauorabiles tam in possessorio 23. *Martij 1650. coram Eminentissimo D. Card. Corrado*, quam in petitorio 17. *Martio 1652. coram eodem R.P.D meo Albergato*; Quia nihilominus quando denuo discussa Causa, & facti veritate melius dilucidata à dicta decisione recessum fuit 24. Aprilis 1654. ex qua effectus fuit certus de bono Iure Zottæ, tunc statim debebat litem deserere, atque Archipresbyteratum dimittere cumque aliter fecerit obtinendo iterum audiri, expectando sententiam, ab ea appellando, & in altera subsequenter succumbendo mora ipsius adeò irregularis est, vt nullam valeat iustam causam allegare.

Et ità vtraque, &c.

ROMA-

ROMANA RESIDVI DOTIS.
Mercurij 11. Decembris 1658.
ARGVMENTVM.

Hæres cum beneficio legis, & Inuentarij quousque suppetunt vires hæreditariæ factum, & promissionem defuncti seruare tenetur, & si contrauenìat tenetur in solidum, quamuis pro medietate solum sit hæres, & potest conueniri à cohærede ad damnum eius culpa, & facto sequutum. Creditor in actione reali, & hypothecaria potest agere contra alterum ex hæredibus pro integro debito defuncti, si ille possidet tot illius bona, quę pro solutione integri debiti sufficiant, quamuis in actione personali deficiente obligatione Hæredum insolidum, ipsi teneantur tantum pro virili, & non vltra portionem hæreditariam vnicuique obuentam.

SVMMARIVM.

1 *Quem de euictione tenet Actio eundem agentem repellit exceptio.*
2 *Hæres beneficiatus quousque suppetunt vires hæreditariæ factum, & promissionem defuncti seruare tenetur, illique contrauenire non potest.*
3 *Inuentarium præseruat hæredem à damno, quatenus vires hæreditariæ non sufficiant, sed eum non liberat donec adsunt bona.*
4 *Hæres, qui contrauenit facto, & obligationi defuncti, tenetur insolidum, & cohæres potest ab eo repetere damnum, eius culpa, & facto sequutum.*
5 *Retentio competit reo conuento, eodem modo quo ipsi contra actorem competeret actio realis & hypothecaria, si ageret.*
6 *Hæredes pro debito defuncti tenentur tantum pro virili, & non vltra portionem hæreditariam vnicuique obuentam*
7 *Declara hoc tantum procedere in sola actione personali deficiente obligatione Hæredum in solidum.*
8 *Secùs autem in actione reali, & hypothecaria.*
9 *Creditor in actione reali, & hypothecaria potest agere contra alteram ex hæredibus pro integro debito defuncti, si possidet tot illius bona, sufficiant pro solutione integri debiti.*
10 *Retentio fauorabilior est quam Actio.*
11 *Retentio multo magis competit si datur Actio.*
12 *Retentio datur, quamuis cessaret compensatio.*
13 *Dictio, Mai, omnem casum, & omne tempus comprehendit.*
14 *Dictio Mai cum sit indefinita nullam recipit restrictionem.*
15 *Obligationes, & contractus regulariter transeunt ad hæredes actiuè, & passiuè.*
16 *Obligatio defuncti non immutatur ex persona Hæredis cum semper sit eadem cum defuncto.*
17 *Actus postremus indicat qualis fuerit intentio contrahentium in antecedentibus.*
18 *Declaratio voluntatis, quæ oritur ex factis posterior est illa, quæ oritur, ex verbis.*

DECISIO DLXXXVI.

Mandatum rotale relaxatum ad fauorem Mauritij de Aste contra bona hęreditaria q. Octauij Costæ pro scutis bis mille auri stamparum prætensi residui dotis q. Aureliæ non esse exequendum hodie Rota respondit, quia licet Octauius in Capitulis matrimonialibus per Instrumentum celebratis 24. Decembris 1616. promiserit dotem Aureliæ filiæ nubendæ Carolo de Aste in scutis 16. milla stamparum; Attamen deinde per Apocam priuatam propria manu subscriptam 29. Martij 1617 tam ipse, quam Io: Baptista de Aste Sponsi Pater declararunt veram Dotem vsque ab initio constitutam fuisse dumtaxat in scutis 14. mill. similibus reliqua vero bis mille fuisse apposita pro maiori honorificentia sub promissione Ioannis Baptistæ obligatione Camerali vallata de non petendo nec per se, nec per sponsos nisi dicta scuta 14. mill. quorum integra solutio non controuertitur, & de liberando Octauium, eiusque hæredes ab omnibus molestijs pro dictis scutis bis mille inferendis; Vnde cum sponsi non attenta hac promissione iudicialiter petierint prætata scuta bis mille, & huiusmodi iudicialem petitionem prosequatur Mauritius illorum filius, & hæres, qui pari modo hæres est Io: Baptistæ
1 obligati; Vtique repellitur exceptione *l. cum à Matre 6. de rei vindic. & in l. Vindicantem ff. de euict.*

Non obstat, quod illius hæreditatem adiuerit cum beneficio legis, & Inuentarij, quia hæres beneficiatus quousque suppetunt vires hæreditariæ
2 factum, & promissionem defuncti seruare tenetur, illique contrauenire non potest *l. vlt. §. In computatione ibique Bart. num. 5. & Bald. num. 11. C. de Iur. deliber. idem Bart. in l. cum vir sub num. 14. vers. sed si fecit Inuentarium ff. de vsucap. Hond. cons. 3. num. 53. lib. 1 san. me. Gregor. decis. 418. num. 6. ibique Add. num. 15. Rota in Bononien. de Dulphis 15. Martij 1656. coram R.P.D. meo Albergato §. non obstat quod Actores vers. & quod factum*; Inuenta-
3 rium enim pręseruat hæredem à damno quatenus vires hæreditariæ non sufficiant, sed eum non liberat donec adsunt bona, vt respondit *Rota coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis. 105. num. 17. & 18. & in Bononien. fideicommissi de Rubeis 14. Martij 1650. coram R.P.D. meo Celso §. non obstat, quod dicti.*

Nec refert, quod fuerit hæres tantummodo pro medietate, quia in obligationibus facti, &
4 non petendi, vt hic, hæres qui contrauenit tenetur insolidum ex quo cohæres ab eo repetere posset damnum eius culpa, & facto sequutum *l. 2. §. Item in facto ff. de verb. oblig. l. hæredes §. non tantum ff. famil. hercisc. cum alijs per Gratian. discept. 493. num. 8. cum seqq.* Cumque hæreditas Io: Baptistæ vt notorium est, valde opulenta fuerit, itaut medietas Mauritio obuenta longè excedat summam ab eo prætensam scutorum 200. auri vtique pro integra illorum quantitate contra ipsum maiorem promissoris substantiam occupantem, retentio competit Reo conuento, eodem prorsus
5 modo, quo ipsi contra eum competeret insolidum actio realis, & hypothecaria si ageret; quamuis enim pro debito Defuncti hæredes illius
6 teneantur tantum pro virili, & non vltra portionem hæreditariam vnicuique obuentam, *l. pro hæreditarijs, vbi Bart. & alij C. de hæred. act. & l. 1. C. si cert. pet.* Hoc tamen procedit in sola actione
7 personali, deficiente obligatione hæredum insolidum, secus autem in actione reali, & hypothe-
8 caria; ea enim agi potest contra alterum ex hære-
9 dibus pro integro debito defuncti si possidet, prout hic, tot illius bona, quæ pro solutione integri debiti sufficiant, *vt tradit Roderic. Suar. in l. quoniam in prioribus ampliat. 7. num. 8. C. de inoffic. testam quam refert, & seq. Mangil. de euict. quæst. 112. num. 30. cum seqq. Gratian. discept. 16. numer. 10. cum seqq. Cyriac. controu. 320. num. 11. & 12. Rota decis. 71. num. 2. part. 1. diuers. & coram Buratt decis. 285. num. 10. vers. vltra quod;* Retentio autem

10 tem fauorabilior est quam actio *l. si in Area in fin. ff. de condit. indeb. l. si in necessarijs §. de pignor. act.*
11 vndè si datur actio, multo magis competit retentio *l. per retentionem, vbi gloss. verb. rata in fine. C.*
12 *de vsur.* Et datur etiam quamuis cessaret compensatio *Decian. cons. 594. num. 27. lib. 3. Gratian. discept. 316. num. 28. Rota coram Put. decis. 284. num. 1. lib. 2. in correct.*

Gratis autem prætenditur d. Io: Baptistæ promissionem restrictam esse ad tempus Constantis Matrimonij, & superexistentiæ ipsius Io: Baptistæ, & Caroli eius filij, non autem post dissolutum matrimonium, illisque defunctis; contrarium enim conuincitur ex lectura Apocæ ibi: *detto Sig. Gio. Battista promette, e si obliga tanto à nome proprio, quanto di detto Sig. suo Figliuolo per il quale vuol esser tenuto de rato. e per detta Sig. Nora che mai domanderanno à detto Sig. Ottauio, Sig. Fideicommissarij, e loro heredi, e successori altro che detti scudi 14. mil. renunciando à detti scudi 2000. e promettendo per quelli mai molestare detti Sig. Fratelli Costa, loro heredi, e successori &c. Summ. Costæ num. 1.* dictio
13 enim *mai* quæ latinè exponitur *nunquam* omnem casum, & omne tempus comprehendit, *l. Prouidendum §. 1. C. de postulan.* nullamque recipit re-
14 strictionem cum sit indefinita, *Aym. cons. 194. num. 6. Cephal. cons. 172. num. 15.* Cumque liberatio promissa fuerit non solum pro Octauio, & Fratribus, sed etiam æquè principaliter pro ipsorum hæredibus, & successoribus, ita pari modo correspectiuè promissa censetur tam ex parte Io: Baptistæ eiusque filij, quam etiam æquè principaliter ex parte eorum hæredum, & successorum,
15 cum obligationes & contractus regulariter transeant ad hæredes actiuè, & passiuè. *Rota apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 93. num. 23. & decis. 233. num. 2.* Et obligatio Defuncti non immuta-
16 tur ex persona hæredis, cum semper sit eadem cum Defuncto *Rota apud eundem decis. 296. nu. 12.*

Nec subsistit, quod dicta Apoca per actus posteriores cum illa incompatibiles virtualiter fuerit reuocata; licet enim in Beneplacito Apostolico deinde obtento pro derogatione Constitutionis Sixtinæ, & in quietantia gemmarum partes expressam habuerint relationem ad instrumentum Capitulorum enunciando dotem in scut. 16. mil. Hoc tamen præcisè censetur factum ad consulendum eidem honorificentiæ, cuius causa adhuc durabat; cumque subsequenter anno 1622. in casu solutionis integræ dotis Io: Baptista in exequutionem d. Apocæ pro scutis 16. mil. in Capitulis, & instrumento promissis receperit sola scuta 14. mil. similia ad formam declarationis in d. Apoca contentæ promittendo huiusmodi quietantiam esse bonam, & bene factam, illamque semper habere ratam, gratam, validam, & firmam contraque non facere, dicere, opponere, vel venire quouis prætextu quæsito colore, causa, vel ingenio *d. Summ. num. 3.* Inde educitur, quod
17 huiusmodi postremus actus optimè declarat qualis fuerit intentio contrahentium in antecedentibus, *Rota decis. 228. num. 5. part. 4. tom. 2. recent.*
18 & declarare factis potentius est, quam verbis, vt dixit *Rota coram fan. me. Gregor. decis. 247. num. 18. ac tradit Add. ad decis. 431. numer. 93. & decis. 496. num. 81. par. 4. tom. 2. recent.* dictamque declarationem, & quietantiam Io: Baptistæ impugnare non valet Mauritius Actor dum est eius hæres, & tot possidet bona hæreditaria illius, quæ nedum adæquant, vt satis est, sed longè excedunt controuersum dotis residuum ex iuribus in principio allegatis.

Et ità vtraque &c.

SYPONTINA CATHEDRALITATIS.

Lunæ 13. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Ex quibus actibus probetur Ius Cathedralitatis, & an data primordiali eius legitima impressione vnicus sufficiat? Mala fides semper excludit immemorabilem, & facit illam cessare etiam simplex rumor incontrarium.

SVMMARIVM:

1 *Archiepiscopus tenetur in Ecclesia sua residere, & ibidem diebus ordinatis personaliter celebrare.*
2 *Vniones omnes effectum non sortitas reuocauit Martinus V. per extrauagantem.*
3 *Decretum executioni demandatur elapso termino in decreto parti aduersæ præfixo.*
4 *Enunciatiuæ emanatæ ab ijs de quorum interesse agebatur nihil probant.*
5 *Præsertim si emanarunt parte absente.*
6 *Immemorabilis excluditur etiam per simplicem rumorem contrarium.*
7 *Immemorabilis semper excluditur quotiescumque constat de initio.*
8 *Mala fides prorsus excludit immemorabilem, & quamcumque aliam præscriptionem.*
9 *Præscriptio nunquam potest incohari stante mala fide.*
10 *Lis constituit quemlibet in mala fide.*
11 *Instrumentum extractum lite pendente sine citatione partis, sine testibus, & á Notario de eo non rogato nullam facit probationem.*
12 *Actus possessorij post motam litem subsequuti nullius sunt efficaciæ ad obtinendam manutentionem.*
13 *Cathedralitas quando concludenter iustificata est primordialis, & legitima illius, impressio, ad effectum illam retinendi, etiam vnicus actus Cathedralitatis est sufficiens.*
14 *Secus autem non docto de initio, & legitima Cathedralitatis impressione.*
15 *Cathedralitas frustra pretenditur continuari ex actibus præsertim inualidis turbatiuis, & illegitimis non docto de initio, & legitima illius impressione.*

DECISIO DLXXXVII.

Antiquatam prætensionem Cathedralitatis, per plures summorum Pontificum sententias, & litteras Apostolicas reiectam renouauit Capitulum Collegiatæ Ecclesiæ S. Michaelis Montis S. Angeli, seu Gargani: prætendens exemptionem ab Ecclesia Metropolitana Sypontina & facultatem eligendi Vicarium Capitularem Sede Archiepiscopali Sypontina vacante, cum alijs prærogatiuis Cathedralitatis, sed causa auditis partibus discussa per sacram Congregationem Episcoporum, & Regularium, referente Eminentissimo D. Cardinali Franciotto die 6. Aprilis 1656. prodijt resolutio his verbis: *Non constare de Cathedralitate Ecclesiæ S. Michaelis Montis Angeli, seu Gargani, & proinde non esse locum electioni Vicarij Capitularis à Capitulo Garganico, Sede Archiepiscopali Sypontina vacante quæ hodie vulgo Manfredonia dicitur.* Verum habito per Capitulum Garganicum recursu ad Sanctissimum D. N. Alexandrum Septimum in Signatura Gratiæ placuit Sanctitati Suæ Causã remittere ad eandem Sac. Congregationem pro reuisione cum Voto Rotæ:

Quare

Quare ab eodem Eminentissimo D. Cardinali Franciotto subscripto, & mihi transmisso dubio an Ecclesia Sancti Michaelis Montis S. Angeli, seu Gargani sit Cathedralis, ad eius disputationem effugiendam Garganici diuersos produxerunt articulos, petendo remissoriam: Super qua proposito dubio 28. *Iunij præteriti*, Rota ordinauit, quod proponeretur prius causa in negotio principali. Qua hodie discussa responsum fuit, non constare de Cathedralitate.

Priuilegium enim Eugenij Papę III. super quo primitus se fundarunt Capitulares Garganici ab Alexandro III. falsitatis vitio laborare declaratum fuit, proferendo inde sententiam, de consilio fratrum, & Prædecessorum suorum vestigijs inhærens, in qua pronunciauit: *Non duas, sed vnam duntaxat Archiepiscopalem sedem existere, nempe Sypontinam: quodque de cætero non Sypontinus & Garganicus, sed Sypontinus Archiepiscopus solummodo diceretur decernendo Chrisma confici, & vestanum eius suffraganeum electum in Ecclesia Sypontina per Archiepiscopum consecrari*. Qua quidem sententia deinde confirmata per Lucium tertium, & Cælestinum pariter tertium tandem quarto loco diligenter perpensis depositionibus Testium pro Garganicis deinde examinatorum, & omnibus, quæ vtrinque proposita fuerant plenius intellectis, Innocentius tertius anno 1202. per sententiam diffinitiuam, viua voce de fratrum consilio in Consistorio, & deinde per Bullas authoritate Apostolica declarauit: *Nihil à Garganicis fuisse sufficienter ostensum, per quod eiusdem Alexandri sententia deberet retractari, quam proinde modis prædictis solemniter confirmauit*, vt ex sumpto eius litterarum Apostolicarum sub *datum Laterani 8. Kal. Iunij anno 5.* (extracto in forma authentica 28. *Martij 1656. ex Registr. ipsius Innocentij* existente in Archiuio secreto Vaticano *lib. 5. anno 5. Epist. 42. fol. 10.* relato in iuribus originalibus pro Metropolitana Sypontina productis) vbi referuntur Bullæ, & decreta Antecessorum.

Idque euidentissimè comprobauit Honorius pariter Tertius, qui immediatè Innocentio successit anno 1216. nam requisitus ab Antistite Sypontino an in die Cænæ Domini Sacrum posset etiam in Garganica Ecclesia celebrare, ad quam de consuetudine dicta die accedebat ad recipiendos Peregrinos illius loci eidem in hæc præcisa verba mandauit: *Fraternitati tuæ mandamus, quatenus die Cænæ Domini in Ecclesia Sypontinā duntaxat, in qua teneris Chrisma conficere, Missarum studeas solemnia celebrare; vt in cap. te referente de celebrat. Missar. ibiq; gloss. verb. Sypontina Hostien. Abb. sub vers. Item nota Archid. & alij*,
1 qui ex inde deducunt, quod Archiepiscopus tenetur residere in Ecclesia sua, & ibidem diebus ordinatis personaliter celebrare.

Non obstat Bulla Bonifacij IX. Garganicis concessa anno 1401. durante schismate xxvj.

Quia præterquod contra eos retorquetur, & optime ex toto tenore probat antecedentem statum subiectionis Ecclesiæ Garganicæ, atque effectuationem dd. sententiarum. & Constitutionum præsertim dum ibi Bonifacius tunc primum erexit, & non alias erectam fuisse declarat Terram Montis S. Angeli in Ciuitatem, & Ecclesiam S. Michaelis in Cathedralem, & Metropolitanam) trina, & vlteriori vice solemniter reuocata fuit.

Et primo ab ipsomet Bonifacio illius conditore; qui anno 1403. & sic biennio post edidit Constitutionem in qua exponens, aliqua per importunam petentium instantiam, & aliqua per subreptionis malitiam, vel fraudem, seu quemuis modum illicitum impetrata fuisse inter cætera reuocauit, & annullauit omnes vniones, omnesque exemptiones perpetuas per eum concessas quibuscumque Ecclesijs Cathedralibus, vel Collegiatis, & Capitulis, ac vniuersitatibus. *Vt ex sumpto extracto ex Regestro Vaticano Bullarum Apostolicarum Bonifacij IX. lib. 153. fol. 174. & seqq. sub Datum Romæ apud S. Petrum 11. Kal. Ianuary anno xjv. relato in dd. Iuribus originalibus fol. 21. litt. A.*

Secundo à Ioanne xxiij. qui anno 1413. relato de verbo ad verbum toto tenore dictæ Bullæ Bonifacij ad fauorem Garganicorum emanatæ, volens turbationibus litibus, & scandalis obuiare, per Constitutionem Apostolicam nomen Ciuitatis Garganicæ in d. Terra Montis S. Angeli perpetuo extinxit, & Ecclesiam Garganicam & Ecclesiam B. Michaelis in pristinum statum reduxit, litteras Bonifacij, & earum tanorem penitus reuocando: Atque inhærendo vestigijs aliorum Pontificum Prædecessorum (nempe. post alios, Alexandri, Lucij, Cælestini, & Honorij) statuit, vt de cætero Sypontina Ecclesia, & non Garganica, & modernus, & qui pro tempore erit Archiepiscopus Sypontinus, & non Garganicus nuncupentur; Nec non Chrisma, & Oleum Sanctum, confici debeat duntaxat in Ecclesia Sypontina: Confirmando ad eius, ipsiusque Capituli fauorem omnes Immunitates, indulgentias, & Priuilegia eis à Prædecessoribus concessa. *Vt ex alio sumpto in forma publica pariter exhibito eodem fol. 2. Iur. original. litt. B. sub datum Romæ apud S. Petrum xv. Kal. Ianuarij anno 3.*

Tertio à Martino V. qui non solum per extra-
2 uagantem reuocauit omnes vniones effectum non sortitas (*vt post antiq. glossatorem ad Reg. XI. Cancell. ac post Mandos. & Hoied. tradit Garz. de Benef. par. 12. cap. 2. num. 281.*) sed etiam in Concilio Constantiensi *sess. 43. tit. de exempt.* Constitutionem prius edidit reuocatoriam omnium exemptionum, quæ post obitum Gregorij XI. sequutum 6. *Aprilis* 1378. vsque tunc (quo medio tempore successit, ac durauit prædictum schisma xxvj.) per quoscunque pro Romanis Pontificibus se gerentes concessę fuerunt, vt *in liberculo impresso, & intitulato, Collectio Iurium Ecclesiæ Garganicæ num. 3. fol. 9.* ac per extensum habetur apud *Geminian. ante cons. 35.* & per consequens exinde fuit reuocata d. Bulla Bonifacij IX. qui post. Gregorium pro Pontifice se gessit vigente d. Schismate xxvj. vt in terminis alterius Priuilegij eiusdem Bonifacij respondit *Rota cor. Buratt. decis. 452. num 1.* vbi referuntur aliæ litteræ eiusdem Martini reuocatoriæ exemptionum sub *data 7. Kal. Nouembris Anno 7.* Ac de prædicta reuocatione Martini in Concilio Constant. meminit *Rota coram Card. Seraph. decis. 612. sub num 4. & coram san. me. Greg. decis. 509 in princ. & num. 1. cum seqq.*

Quarto demum specialiter ab eodem Martino V. nam exposito sibi toto statu istarum Ecclesiarum, narratisque omnibus gestis tam ab Alexandro III. eiusque Successoribus, quam a Bonifacio, & successore à Ioanne XXIII. in hæc præcisa.

cisa verba rescripsit *anno 1419. fiat, quod obseruentur priuilegia, & aliæ Constitutiones Romanorum Pontificum qui fuerunt ante schisma nisi infra tempus sex mensium pro parte aduersa fuerit rationabiliter ostensum, quod aliter nunc fieri debeat vt ex sumpto originaliter producto sub datum Florentiæ 8. Idus Aprilis Anno 2. & relato in Iurib. original. d. fol. 2. lit. C. extract. ex Regest. Vatican. supplicat. Apost. Martini V. lib. 6. fol.* 190. *anno* 2. Ideoque elapso d. termino, & nihil per Garganicos docto, quod releuaret, firma remansit prædicta Constitutio pro obseruantia præcedentium, & reuocatione alterius, quæ in contrarium prodierat, schismate durante. Vt in proximis terminis, quod elapso termino in decreto præfixo, executioni de-
3 cretum demandetur tradunt *Prattici Salust Tyber. lib. 1. cap. 31. num. nu. 9. & 10. & Ridolphin. part. 1. cap. 14. num 268. cum seq.*

Non obstant litteræ Iulij III. *edita 5. Kal. Iunij anno Pontificatus 5. & Incarnationis Domini 1555. vt in liberc. collect. Gargan. num. 4 fol.* 11. in quibus enunciatur, quod Sedes Archiepiscopalis Sypontina quadringentis ferè annis collocata fuit in Ecclesia B. Michaelis, quodque ipsa Ecclesia prima eius Sponsa fuit.

Quia (præter quod non sunt in forma probanti, & ipsarum verba enunciatiua, vti ab ipsis
4 Garganicis supplicantibus emanata, ad eorumdem fauorem non probant, cum agatur de ipsorum interesse *Card. Put. decis. 149. num. 1. lib. 3. in correct. Card. Seraphin. decis. 1189. num. 3.* præ-
5 sertim emissa parte absente, *Buratt. decis. 136. num. 2. ibique Add. litt. B.* ex prædictis tot Summorum Pontificum antecessorum sententijs, decretis, & Constitutionibus, atque ex alijs longa serie relatis à scribentibus pro Metropolitana Sypontina, & congestis in alio Liberc. memoriæ Sypontin. erronea prorsus detegitur, & veritas in contrarium habetur. Quæ potissime comprobantur ex tribus alijs gratijs ab eodem Iulio III. motu proprio præcedenter concessis anno 1551. duabus sub *datum Romæ 13. Kal. Aprilis* & vltima 18. *Kal. Octobris anno* 2. In quarum prima Capitulo Sypontino confirmauit exemptionem à solutione Decimarum, à Paulo III. olim sibi Cardinali, & Archiepiscopo Sypontino concessam, & in tertia eandem exemptionem tunc primum petitam concessit Capitulo Montis Gargani supplicanti: & in eis solum Ecclesiam Sypontinam appellat Metropolitanam, & olim suam primam Sponsam Ecclesiam vero B. Michaelis denominat Sypontinæ Diœcesis, vt ex sumptis pariter originaliter exhibitis *fol. 9. 10. & 11.* relatis in *Liberc. memor. Sypont. numer. 1. fol. 8. & 9.*

Certius, concurrentibus primo viginti Apostolicis prouisionibus, & rescriptis diuersorum Summorum Pontificum, antiquissimo, medio, & recenti tempore, ad supplicationem ipsius Capituli Garganici, seu eius Canonicorum, & alijs quinque ad supplicationem Conterraneorum Oppidi Montis S. Angeli concessis. Et signanter Martini V. anno 1426. confirmationis statutorum, & eodem anno alijs litteris suppressionis Canonicatuum Eugenij IV. anno 1435. similis suppressionis, & anno 1440. commissionis Archidiacono Ecclesiæ Sypontinæ pro collatione Archipresbyteratus Ecclesiæ Sancti Michaelis S. Angeli Montis Gargani, Calisti III. anno 1455. commissionis Archidiacono Ecclesiæ Sypontinæ ad priuandum quendam Archidiaconatu Ecclesiæ S. Michaelis de Monte Gargano, illumque conferendum alteri. Pauli III. collationis Archipresbyteratus Ecclesiæ Sancti Michaelis anno 1543. Pij V. Commissionis causæ Canonici Garganici anno 1569. Gregorij XIII. dispensationum matrimonialium Vicario Sypontino directarum pro Incolis Oppidi Montis S. Angeli 1573. & 1574. ac Commissionis pro Canonico Collegiatæ Garganicæ anno 1585. Sixti V. anno 1583. similium dispensationum Clementis VIII. anno 1597. Indulti Patribus Cælestinis loci Montis S. Angeli concessi Pauli V. anno 1610. Concessionis Reliquiarum Capitulo, & Canonicis Ecclesiæ S. Michaelis Terræ Montis Gargani, eo quia in dicta Ecclesia nullæ omnino aderant Sanctorum Reliquiæ, iuxta præcisam ipsorum confessionem. Et commissionis causæ appellationis anno 1616. pro Canonico eiusdem Collegiatæ, & demum Vrbani VIII. collationis Canonicatus Ecclesiæ Sæcularis, & Collegiatæ Montis Gargani, anno 1628. Concessionis Indulgentiarum anno 1634. Collationis alterius Canonicatus eiusdem Ecclesiæ Oppidi, seu loci Montis S. Angeli anno 1636. & admissionis resignationis cum collatione consimilis Canonicatus eiusdem Ecclesiæ Terræ Montis Gargani anno 1639. vt ex sumptis originalibus *à fol. 3. vsq. ad 35. & in Liberc. memor. Sypont. num. 2. 3. & 5.* In quibus omnibus Ecclesia Collegiata S. Michaelis dicitur Sypontinæ Diœcesis, & Garganici partim explicitè, partim implicite se se fatentur subiectos vnicæ Metropolitanæ Sypontinæ.

Secundo Actibus Clericorum Garganicorum vsque ad præsens gestis, in quibus se fatentur Sypontinæ Diœcesis & in Superiorem agnoscunt Metropolitanam Sypontinam. Qui habentur *impress. in d. Liberc. memor. Sypont. num. 4. per tot. fol. 19. cum seq.* Et in iuribus originalibus *fol. 27. vsque ad 49.*

Tertio viginti octo electionibus Archiepiscoporum, ab anno 1407. vsque ad annum 1652. *in d. libro num. 10. fol. 64. & 65.* ex quibus habetur Archiepiscopos fuisse semper nuncupatos Sypontinos dumtaxat, quod clarè ostendit inobseruantiam Bullæ Bonifacij IX. mandantis quod de cætero futuris temporibus Archiepiscopi Sypontini, & Garganici cognominarentur, & è contra indubitatam comprobat obseruantiam vsque ad præsens continuatam præcedentium sententiarum, & Constitutionum.

Quarto relationibus Consistorialibus ab anno 1575. vsque ad annum 1623. (antiquiores enim non reperiuntur in Regestis Vaticanis) relatis in *eodem Liberc. memor. Sypont. num. 6. fol. 26. vsque ad 31.* & productis in Iuribus original. *fol.* 12. 19. 25. & 26. Quarum prima emanauit cum participatione Card. Comensis & postrema à Card. Gimnasio, qui Ecclesiæ Sypontinæ per plures annos præfuerant. Atque in omnibus describitur quidditas qualitas, & Status Ciuitatis, & Ecclesiæ Metropolitanæ Sypontinæ priuatiuè quoad Ecclesiam, & Terram Garganicam, quæ semper asseritur Sypontinæ Diœcesis.

Quinto diuersis Archiepiscoporum pro tempore actibus & assertionibus ab antiquissimo vsque ad hodiernum tempus idem comprobantibus; Eorumque sigillis, Sypontinum tantum agnomen imprimentibus; vt patet ex dd. Iuribus originalibus præsertim *fol. 15. 23. 37. & seqq. &*

in

in Liberc. memor. Sypont. num. 7. pag. 31. cum seqq.

Sexto decem & septem Testibus cum iuramento examinatis; quorum duodecim sunt Sacerdotes attestantibus vnam dumtaxat Cathedralem, & Metropolitanam adesse, scilicet Sypontinam priuatiuè quoad Ecclesiam Garganicam, vt ex *processu originali, & in d. Liberc. pag. 38. cum seqq.*

Septimo demum decretis Sacræ Rituum Congregationis altero 15. *Septembris* 1657. in quo cum Garganici iterato fecissent anno 1648. imprimi Officium S. Michaelis (iam prius ex concessione eiusdem Sacræ Congregationis subscripta à d. Cardinali Comensi Præfecto impressum anno 1604) loco verbi Collegiatæ in d. concessione, seu decreto adiecti ibi: *Ecclesia Collegiata S. Angeli in monte Gargano*. apponi curarunt verbum *Cathedrali*: vndè ipsa Sacra Congregatio falsam d. die prædictam editionem declarauit, *Summario manuscripto Ecclesiæ Sypontinæ num.* 0. & altero 1. *Decembris eiusdem anni* 1657. Nam prætendentibus Garganicis vsum Mitræ ex Iure Cathedratico, ad instar dignitatum Sypontinarum ab eadem Sacra Congregatione decretum fuit, eis non suffragari Bullam Bonifacij IX. & prætensum Mitræ vsum eisdem interdixit ex Decretis originaliter exhibitis, & relatis in *dicto Summario num.* 8.

Non obstant cætera pro Garganicis deducta, immemorabilis enim non est probata, Nec probari potest, siue quia tot adsunt in contrarium, quæ priuatiuam Cathedralitatem fauore Ecclesiæ Sypontinæ concludenter iustificant, cum tamen ea excludatur etiam per simplicem rumorem contrarium, vt probat *Add. ad Greg. dec.* 293.

6 men ea excludatur etiam per simplicem rumorem contrarium, vt probat *Add. ad Greg. dec.* 293.
7 *num.* 13. siue etiam quia constat de initio, licet insubsistenti, Cathedralitatis resultante ex Priuilegio adulterato Eugenij III. & ex Bulla Bonifacij IX. quod penitus immemorabilem excludit, vt dixit *Rota in recent. decis.* 14. *num.* 2 *part.* 3. *decis.* 542. *num.* 2. & 3. & *decis.* 56. *num.* 18. & *seqq. par.* 7.

Quinimò cum dd. Bullę solemniter à tot Pontificibus toties, altera recognita, & emendata, altera reuocata fuerunt, & per sententias, & litteras Apostolicas pronunciatum, atque dispositum Ecclesiam Sypontinam duntaxat esse Cathedralem, & Metropolitanam, non autem
8 Garganicam, exinde vtique resultat mala fides Garganicorum, quę prorsus excludit non solum immemorabilem (*Card. Seraph. decis.* 707. *num* 6. *Rota decis.* 265. *num.* 17. *par.* 5. *recent.* & *in Calaguritana Decimarum de Ocon* 1. *Iulij* 1654. §. *concordia enim vers. Atque illius coram me*,) sed etiam quamcunque aliam præscriptionem, quæ de Iure
9 nunquam inchoari potest stante mala fide *cap. fin. de præscript. Rota decis.* 220. *num.* 7. *part.* 1. & *decis.* 164. *num* 3. *par.* 2. *recent.* & *coram Buratt. dec.* 436. *num.* 5. & *decis.* 505. *num.* 6 *cum alijs allegatis in Rauennaten. Census* 26. *Aprilis* 1641. *coram bon. me. Bichio* §. *Nec tricenariam*; & *in Bituntina Census* 27. *Nouembris* 1645. *coram Eminentiss. D. Card. Corrado* §. *quia esto*.

Iuncta præsertim lite ab antiquissimo tempore introducta apud Alexandrum III. eiusque Successores contra Garganicos fauore Sypontinorum iam terminata: Et deinde anno 1607. per eosdem Garganicos restaurata, ex monitorio coram A. C. ab ipsis expedito, & impresso *in d. Liberc. intitulato collectio Iurium Ecclesiæ Garganicæ Pars II.* *pag.* 39. quæ adhuc durat. Vndè tanto certius
10 constituti fuerunt in mala fide *l. certum, vbi glos. verb. vniuersum C. de rei vindicat. Buratt. decis.* 449. *num.* 2. & *decis.* 714. *num.* 9. *Merlin. decis.* 702. *num.* 22. & 23.

Quod verò tempore Alexandri, eiusque Successorum, lis penderet super Cathedralitate distincta, quam tunc Canonici S. Michaelis prætendebant habere; Ideoque non excludat Cathedralitatem prouenientem ex vnitate vtriusque Ecclesiæ modo per eosdem prætensam, Non subsistit,

Quia, præterquod contrarium habetur ex Constitutione Innocentij III. qui confirmando sententiam, & Constitutionem Alexandri III. explicitè dixit, Archiepiscopos de cætero, non Sypontinos, & Garganicos, sed Sypontinos duntaxat fore cognominandos, quod proinde ostendit etiam de eo tempore litem quomodocumque extitisse super vnitiua Cathedralitate, remouetur omne dubium ex diffinitiua pronunciatione & declaratione ibidem facta iuxta litteras Eugenij III. & Alexandri III. aliorumque Pontificum ibi relatas: quod Ecclesia Sypontina tantum sit Sedes Cathedralis, & Metropolitana, Garganica verò illius subdita; quod etiam fuit confirmatum in sequentibus Constitutionibus Ioannis XXIII. & Martini V. supra relatis. Indè enim siue distinctè, siue vnitiuè, & cumulatiuè prætensa absolutè & totaliter excluditur asserta Cathedralitas Ecclesiæ S. Michaelis, & in vtroq; casu mala fides Garganicorum comprobatur.

Nec etiam facit descriptio in lapide eiusdem Alexandri III. quam in Atrio Ecclesię Sancti Michaelis absque anni appositione Garganici dicunt habere inter cætera hæc verba continentem *Dilectis filijs Ecclesiæ Sypontinæ salutem, & Apostolicam benedictionem, quoniam Ecclesia vestra, & Ecclesia Montis Gargani vna sedes esse consueuit*. Cum enim certum sit, nullum Pontificem in hac causa tam accuratè, & diligenter contra Garganicos decreuisse, quam eundemmet Alexandrum, inuerisimile prorsus, & à veritate alienum redditur quod scienter enunciauerit, & in priuato lapide describi voluerit, id cuius contrarium, de consilio Fratrum per dictam sententiam diffinitiuam (à tot sequentibus Pontificibus auditis Garganicis confirmatam) & Apostolicam Constitutionem pronunciauit, sed verisimilius est, quod à Garganicis proprio marte in propria Ecclesia fuerit composita vna cum inscriptione sub quadam lapidea adiecta his verbis.

Sedes hac numero differt à Sede Syponti.
Ius, & honor Sedis, quæ sunt ibi sunt quoque Monti.

Neque obstat, vt dicitur, quod nonnulli Archiepiscopi Sypontini adepti fuerint possessionem etiam Ecclesiæ Garganicæ, ex Instrumentis relatis in *d. Liberc. Collect. Iur. Eccles. Gargan. n.* 9. *fol.* 27. *vsque ad* 35. quodque tempore Sedis Archiepiscopalis vacantis Garganici Vicarium Capitularem deputauerint, *vt ibidem num.* 10. *d. fol.* 35. *cum seqq.*

Quoniam præterquod Instrumenta ad hunc ef-
11 fectum ibi exhibita, extracta fuerunt ex priuato ipsorum Archiuio lite pendente, à Notario Garganico de eis non rogato sine Testibus, & sine citatione partis, & sic tanquam informia nullam faciunt probationem *Card. Put. decis.* 152. *nu.* 1. *lib.* 3. *in correct. Coccin. decis.* 289. *num.* 6. omnes

12 actus possessionum, vel potius ingressus (excepto primo peracto a Card. de Como anno 1567.) & Vicariorum electionum, subsequuti fuerunt post motam litem, nempè anno 1622. *& seqq.* & sic sunt inefficaces *san. me. Gregor. decis. 4. nu. 2. ibique Add. litt. A.* & in his terminis *in Ampurien. seu Ciuitaten. electionis Vicarij 19. Ianuarij 1646. coram R. P. D. meo Meltio §. Non obstat.* Præsertim Vicariorum electiones cum à Capitulo Sypontino semper fuerint impugnatæ, & ab eodem obtenta illarum reuocatio etiam mediantibus censuris cum affixione Cedulonum. Illa autem possessionis adeptio, quam dicunt Cardinalis de Como, contra Garganicos potius retorquetur. Nàm interrogantibus ipsis ibi: *Se sua Signoria Illustrissima e Reuerendissima viene come Arciuescouo Garganico*, ille iteratis vicibus ad iteratas interrogationes cautè, & prudenter eis respondit ibi: *come vero Arciuescouo vostro*, & infra; *si come in esse Bolle si contiene*: Ad quas relatio in omnibus haberi voluit, quod verificatur vti Archiepiscopus Sypontinus, dum Terra, & Ecclesia Montis Gargani sunt Sypontinæ Diœcesis, vt probatum est, & dum in dictis litteris Apostolicis Sypontinus tantum denominatur. Certius dum idem Card. de Como subsequenter semper tractauit Ecclesiam Garganicam vti Collegiatam subiectam Ecclesiæ Sypontinæ, vt constat ex eiusdem Card. supplicatione in litteris *Pij V. anno 1569. sub dat. 8. Kal. Octobris anno quarto in Liberc. memor. Sypont. num. 7. litt. B. & in Iuribus original. fol. 15.* & ex prædictis prima relatione Consistoriali, & Decreto pro officio Sancti Michaelis.

Nec tandem vrget quod de Iure Cathedralitas conseruetur etiam ex vnico actu.

Procedit enim quando concludenter iustifica-
13 ta est primordialis, & legitima eius impressio, tunc enim ad effectum eam retinendi etiam vnicus actus sufficit. Et in his terminis loquitur. *Rota in Cæsaraugustana Cathedralitatis 1. Martij 1630. coram bo. mem. Coccino in recent. decis. 353. num. 79. par. 5. & 6. Martij 1656. coram bo. mem. Bichio §. qua omnia & §. Erectio tandem vers. prout alterius, & 27. Maij 1658. coram me §. Tum etiam*
14 *ex quo vers. huiusmodi enim.* Secus autem non docto de initio, & legitima Cathedralitatis im-
15 pressione; hoc enim casu superuacaneum est ex actibus (& quidem inualidis, turbatiuis, & illegitimis) continuationem prætendere, vt optimè ponderatur in *d. Cæsaraugustana Cathedralitatis coram bo. me. Bichio §. Qua continuatio.*

Et ità vtraque parte informante &c.

ROMANA DE MELLINIS.

Mercurij 18. Ianuarij 1656.

ARGVMENTVM.

Religiosus suppressa religione, licet aliquid annuum fuerit ei per Pontificem assignatum, potest tamen supplementum alimentorum petere à renunciatarijs, nec tenetur illud petere à possidentibus bona Religionis suppressæ; Alimentorum autem taxatio relinquitur arbitrio Iudicis, qui debet ponderare qualitatem personarum, quantitatem Patrimonij, & consuetudinem loci.

SVMMARIVM.

1 *Frater diues tenetur alere fratrem pauperem.*

2 *Renunciatarius debet subministrare alimenta renunciantì, & donatori pauperi.*

3 *Suppressio operatur vt cesset mutua obligatio tam Religionis, quam Religiosi, & vterque solutus remaneat omni onere.*

4 *Alimentorum taxatio regulariter remittitur arbitrio Iudicis ponderata qualitate personarum, quantitate patrimonij, & consuetudine loci.*

DECISIO DLXXXVIII.

Postquam denegata fuit D. Io. Celso Millino tàm reintegratio ad bona paterna, materna, & auita, quam immissio in possessionem bonorum hæreditariorum q. Angeli Millini eius fratris ob amplissimam renunciationem ab eo factam ex causa ingressus in Religionem, & æquè principaliter pro conseruatione suæ nobilis familiæ, & agnationis petebat ipse, vt alimenta necessaria sibi subministrarentur à DD. Vrbano, & Mario alijs suis fratribus vigore d. renunciationis omnia præfata bona possidentibus, ideoque super hoc proposito dubio responsum fuit deberi alimenta pro summa inferius exprimenda.

Debentur enim siuè ex quo sui fratres sunt di-
1 uites, ipse vero pauper *ad Text. in l. mutus 76. in fine ff. de Iur. Dot. gloss. in l. qui filium verb. hac aliter vers. & nota ff. vbi pupill. educ. deb. Bald. cons. 103. num. 3. lib. 5. Surd. de alim. tit. 1. quæst. 25. num. 1. cum seqq. Rota coram Duran. decis. 95 num. 1. repetita in recent. decis. 91. par. 5. & in Anconitana Alimentorum 4. Iunij 1646. coram bon. mem. Arguelles.*

Siue etiam quia Io. Celsus ad ipsorum fauorem renunciauit omnia bona sibi obuenta, & quæ in futurum obuenirent ex successionibus ascendentium, & Collateralium, Renunciata-
2 rius enim debet subministrare alimenta Donatori, & Renuncianti pauperi iuxtà *gloss. in l. fin. verb. noluerit C. de reuoc. donat. Surd. vbi supra tit. 1. quæst. 48. num. 2. cum seqq. Rouit. decis. Neapol. 10. sub num. 18. vers. his omnibus.*

Non obstat quod ex forma Breuis Innocentij X. super suppressione Congregationis, ad quam Io. Celsus transierat, pro quolibet Religioso Sacerdote, qui inibi vota regularia emiserat, assignata fuerint ex redditibus illius annua scuta 40. sub onere certarum Missarum, & inseruien. Ecclesiæ; quoniam huiusmodi quantitas, quæ deducto d. onere annuatim reducitur ad sola scuta 28. circiter, valdè tenuis est, & omnino insufficiens pro necessaria substentatione, præsertim viri nobilis, & Senectute, ac mala valetudine detenti, dictaque quantitas destinata videtur per Pontificem potius ad satisfaciendum Sacro Concilio Tridentino *sess. 21. cap. 2. de reformat.* quam vt exinde sufficienter prouisum sit necessitati Sacerdotis.

Nec releuat, quod saltem teneatur supplementum petere à possidentibus redditus eiusdem Congregationis obligatæ ad alendum suos Professos. Quia ex d. suppressione præter quantita-
3 tem ibi destinatam mutua obligatio cessauit tam Religionis, quam Religiosi, & vterque solutus remansit, vt fuit latè firmatum *in decisione desuper edita coram me 14. Ianuarij 1658.* & propterea Iure optimo fratres Renunciatarij, & possessores omnium eius Bonorum huiusmodi supplementum ei præstare tenentur.

Quo vero ad quantitatem, quæ regulariter
4 remittitur prudentis Iudicantis arbitrio ponderata qualitate personarum, quantitate Patrimonij, & consuetudine loci, iuxtà *glos. in §. consideremus*

deremus verb. Legitima Auth. de trient. & semiss. omissis antiquioribus *in Anconitana Alimentorum 14. Iunij 1649. coram R.P.D. meo Celso §. Quouero & in Neapolitana Matrimonij 13. Maij 1650. cor. Reuerendiss. D. Archiepiscopo Tarraconen. §. Quapropter* Domini taxarunt in annuis scutis 400. nam in maiori summa, nempè in menstruis scutis 50. ante actis temporibus, quibus abundantia rerum magis affluebat, Rota decreuerat Iacobo Cincio nato ex familia consimilis, & coæqualis nobilitatis apud *Pen. decis. 184. in fin. secundum impress. Lugdunen.*

Nec visa fuit attendenda qualitas annuorum scutorum 180. pro alimentis assignata alteri de familia Millina, vt refertur in *Romana Diuisionis 20. Iunij 1619. coram bo.me. Bichio sub §. consensus,* quia D. Io. Celsus est Primogenitus, Sacerdos, senex, & mala valetudine detentus, omniaque suis fratribus Reis conuentis renunciauit, quæ quidem circumstantiæ in illo nullatenus concurrebant.

Verum in huiusmodi quantitate annuorum scutorum 400. dictum fuit computandos esse redditus, & introitus, quos ipse D. Io: Celsus verè possidet, itaut eius fratres non teneantur nisi ad supplementum quantitatis vsque ad dicta annua scuta 400 Cumque adhuc non sit certum ad quam summam dd. redditus ascendant, nam informantes pro Reis conuentis cõtendunt ascẽdere ad annua scuta 350. scribentes verò pro D. Io. Celso non excedere annua scuta 215. deductis debitis, & non computata Vineola, quam offert restituturus refectis sibi expensis factis pro illius excassatione iuxta formam eius particularis conuentionis; Ideo responsum fuit deberi alimenta in annuis scutis 400. computatis tamen proprijs introitibus D. Io: Celsi, pro illa rata, quæ effectiua, & vera iustificabitur, deductis oneribus, & debitis.

Et ita vtraque, &c.

AVENIONEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 24. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM:

Testamentum conditum ab ægroto phrænesi, & delirio correpto non sustinetur, & qualiter probetur delirium de tempore conditi testamenti, & potius quando testibus licet numero paucioribus deponentibus de sana mente sit deferendum, quam pluribus deponentibus de delirio? Testamentum autem an possit impugnari à muliere tanquam conditum à delirante, postquam ipsa illud approbauit agnoscendo portionem sibi in eo relictam.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum conditum tempore delirij, & phrænesis est inualidum, nec sustinetur.*

2 *Testes licet examinati ad perpetuam rei memoriam, & vigore monitorialium faciunt tamen adminiculum.*

3 *Amplia præsertim si decessferint non retractata ipsorum depositione.*

4 *Delirium testatoris probatur ex attestatione Medici, & Aromatarij, qui illum curarunt, quibus tanquam in arte peritis plurimum est deferendum.*

5 *Testamentum conditum ad interrogationem Notarij regulariter solet haberi pro valido.*

6 *Declara hoc non procedere, quoties non constat testatorem ita voluisse determinatè disponere, & ad hunc effectum vocasse Notarium, & vbi adest suspicio non sanæ mentis, & apparet de importuna suggestione Notarij.*

7 *Testibus quamuis paucioribus deponentibus de sana mente testatoris magis creditur, quam alijs licet pluribus de insana.*

8 *Declara hoc tantum procedere, quando testes deponentes de sana mente deponunt ex certa scientia, & de preciso tempore tam ante, quam in actu conditi testamenti,*

9 *Secus autem si deponant tantum de auditu, nec tempus testamenti percutiant, hoc enim casu præferuntur alij deponentes ex certa scientia de insana mente, & percutientes tempus testamenti tanquam melius informati.*

10 *Testes numero plures, & multis adminiculis roborati deponentes de insana mente testantis præferuntur paucioribus deponentibus de sana mente,*

11 *Parochus deponens de sana mente ægroti tempore subministrationis Sanctissimi Eucaristiæ Sacramenti non probat, cum hoc tendat ad ipsius exonerationem.*

12 *Testis qui noluit euacuare omnia interrogatoria, nihil probat.*

13 *Testes Testamentarij qui propria manu testamentum subscripserunt, non merentur fidem, si dicant non fuisse præsentes, vel non audiuisse.*

14 *Secus autem si non negant fuisse præsentes, sed positiue, & affirmatiue deponunt audiuisse aliter fuisse dictum, quam sit scriptum.*

15 *Testes testamentarij licet propria manu in testamento subscripti, si duo vel tres eorum non negent fuisse præsentes, sed positiue deponant audiuisse aliter dictum fuisse, quam sit scriptum, reddunt instrumentum, & testamentum suspectum eique non datur fides.*

16 *Testes testamentarij quando non negant fuisse præsentes, magis attenduntur in secunda depositione, quam in prima tacitè resultare ex ipsorum subscriptione in testamento.*

17. *Testes licet subscripti in testamento per verba* fui presente *non impediuntur, quin postea ritè examinati pro veritate deponere possint, testatorem tunc temporis fuisse mente alienum.*

18 *Medio tempore, quo testamentum conditum fuit præsumitur continuatum, quando testes concorditer deponunt, testatorem continuam mentis alienationem habuisse ante testamentum, & vsque ad obitum.*

19 *Ignorantia iuris, quæ semper præsumitur in muliere, illam præseruat à quocumque præiudicio.*

20 *Exceptio incontinenti probata impedit immissionem vocatis in testamento non abolito, nec cancellato.*

DECISIO DLXXXIX.

Margarita, & Magdalena filiæ q. Simonis obtinuerunt in partibus ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.* sententiam Immissionis in possessionem Bonorum hæreditariorum q. Ioannis Viennot vigore substitutionis ad ipsarum fauorem ordinatæ in eius testamento &c. sed causa ad Curiam deuoluta, & commissa à Sanctissimo Auditori Cameræ de voto Rotæ appellatione remota, dubitaui an ipsis sit danda Immissio, & negatiuè fuit resolutum.

Probatur enim ex quinque Testibus formiter examinatis, ac de visu, & ex certa scientia deponentibus, quod Ioannes tertia, seu quarta vice suæ vltime infirmitatis incidit in delirium, & phrænesim, ea que vsque ab obitum oppressus extitit *Summ. 1. Annæ num. 8. 9. & 12. cum duob. seqq.*

seqq. Ideo testamentum ab eo conditum tempore
1 d. delirij, & phrænesis, nempè per diem ante obitum redditur nullum, & inualidum, quia huiusmodi morbus cum lædat memoriam, & intellectum, impedit quoque testamenti factionem *cap. cum dilectus de success. ab intest. Card. Mantic. decis.* 60. *num.* 1. *vers. constat enim.*

Idque ex pluribus comprobatur, videlicet ex propria confessione Simonis Patris dictarum sororum, & primo loco substituti in testamento, de quo agitur, qui die obitus Ioannis in quodam instrumento receptionis scutorum 50. ad illum spectantium declarauit ipsum Ioannem quietantiam facere non voluisse, quia erat in delirio, idemque deposuit Petrus de Mare Notarius de d. quietantia rogatus *d. Sum. num.* 6. & 15. ex alijs decem testibus, quorum quinque sunt testamentarij, & continuo astiterunt ægroto *Sum. num.* 2. 16. & 17. qui etiamsi examinati ad
2 perpetuam rei memoriam, & vigore Monitorialium, faciunt tamen adminiculum *Rota dec.* 560. *num.* 4. *vers. vt latius, & decis.* 600. *num* 1. *vers. & licet part.* 2. *recent.* præsertim cum decesserit
3 non retractata ipsorum depositione *Buratt. decis.* 530. *num.* 3. & *decis.* 834. *num.* 4. ex alijs sex testibus formiter examinatis, quorum tres deposuerunt Ioannem aliqurbus diebus ante obitum tentasse vi de fenestra se proijcere & fuisse impeditum *Summ. num.* 18. & alij tres eandem continuam phrænesim, & delirium de publica voce, & fama testificati fuerunt *Summ. num.* 19. & de-
4 mum ex attestatione Medici, & Aromatharij, qui illum curarunt, attestantes, quod per sex, vel septem dies ante obitum occupatus fuit continua phræncsi, ac delirio cumquo obyt, *eodem Summ. num.* 20. quibus tanquam in Arte peritis plurimum esse deferendum dixit *Rota decis.* 620. *num.* 3. *par.* 1. & *decis.* 107. *numer.* 5. *vers.* 4. *ista dementia iuncto num.* 6. *par.* 2. *diuers.* & *coram Card. Mantic. d. decis.* 60. *num.* 1.

Accedit modus conditi testamenti ad importunam scilicet sæpius reiteratam Notarij suggestionem, *dite Francesco, dite Giorgio*, cui absque alia verborum expressione, seu clariori suę voluntatis declaratione simpliciter respondit *Francesco, e Giorgio Summ. num.* 2. quamuis enim te-
5 stamentum conditum ad interrogationem Notarij soleat haberi pro valido ex *gloss.* & *DD. in l. Iubemus C. de testam.* Hoc tamen non procedit
6 quoties, vt hic, adest iustificatio, vel saltem suspicio insanæ mentis, & importunę sugestionis, & non constat testatorem determinatè voluisse ita disponere, & ad istum effectum vocasse Notarium, vt firmauit *Rota coram Card. Mantic. d. decis.* 60. *num.* 6. & *post* 1. *vol. cons. Farin. decis.* 139. *num.* 2. *vers. quando Testator. erat*, & latè comprobat celeberrimus Iuris consultus *Io. Bapt. Spada cons.* 92. *num.* 9. *cum seqq.* & *cons.* 93. *num.* 12. & *seqq.* ac in fortioribus terminis de Legato relicto piæ causę responsum fuit in *Senogallien. Bonorum* 30. *Maij* 1644. & 15. *Maij* 1645. *coram me.*

Non obstant testes pro altera parte examinati, & deponentes de sana mente; quia ferè omnes loquuntur de simplici auditu, & nullus percutit tempus testamenti 1. *Summ. Sororum num.* 6. vnde
7 licet in hac materia magis credatur testibus quãuis paucioribus deponentibus de sana mente, quam alijs licet pluribus de insana, hoc tamen
8 procederet si deponerent ex certa scientra, & de præciso tempore, tam ante, quam in actu conditi testamenti, vt dixit *Rota in Melenitana hereditatis* 15. *Aprilis* 1644. *coram me* §. *sed ex duobus*,
9 secus si deponunt tantum de auditu, nec tempus testamenti percutiunt; hoc enim casu præferuntur testes deponentes ex certa scientia, ac de visu, quod tempore testamenti non fuisset sanæ mentis, cum dicantur melius, & verisimiliora deponere *Alex. cons.* 141. *num.* 10. & 11. *vsque ad fin. lib.* 1. *Spad. d. cons.* 93. *numer.* 16. *lib.* 1. *Gabr. de testib. conclus.* 4. *numer.* 19. *vers. limita prima.*
10 Præsertim cum isti fulciantur, vt dictum est, tot adminiculis *l. ob carmen* §. *in illis verbis Bald. num.* 1. *in* 2. *notabil. ff. de test.*

Nec refert attestatio Parochi super sana men-
11 te tempore subministrationis Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, quia præter quod, vt dicebant informantes, hoc potius tenderet ad eius exonerationem, vt ostenderet non subministrasse Eucharistiæ Sacramentum Insano, ipse noluit
12 euacuare interrogatoria data pro parte Annæ, vt tenebatur ex deductis per *Rotam decis.* 700. *nu.* 31. *vers. pro vt etiam part.* 2. *recent.* & *coram Greg. dec.* 553. *num.* 10. *ibique Add. num.* 17. & insuper dubitatiuè loquitur circa tempus, nec concludit mentis sanitatem de tempore testamenti, imò potius de hoc tempore fatetur insaniam, dum prosequitur ibi: *Et quod eadem die horis serotinis dum ipsum visitauit inuenit ipsum in phrænetide alligatum, cumque extrema vnctione muniuit, & audiuit tunc temporis, quod d. Ioannes viennot eadem die condiderat suum testamentum, d. Sum. sororum nu.* 5. Quod etiam comprobatur ab vno ex testibus testamentarijs asserente Ioannem tam ante, quam post testamentum vsque ad obitum extitisse alligatum *d.* 1. *Summ. Annæ num.* 2.

Nec obstat, quod omnes testes testamentarij propria manu testamentum subscripserint; quo-
13 niam etiamsi ob huiusmodi subscriptionem eis non credatur si dicant non fuisse præsentes, vel non audiuisse, vt tradit *Surd. cons.* 414. *num.* 76. *cum seqq.* & dixit Rota *in recent. decis.* 581. *num.* 34. & 35. *par.* 4. *tom.* 3. quando tamen non negant
14 fuisse præsentes, sed positiuè, & affirmatiuè deponunt audiuisse aliter fuisse dictum, quam sit scriptum, tunc si duo sunt, vel plures, qui hoc
15 affirmant, reddunt instrumentum, & testamentum suspectum eique non datur fides, vt docet *Bart. in l.* 1. §. *si quis neget num.* 10. *ff. quemadm. testam. aper: Menoch. de arbitr. cas.* 105. *num.* 32. *vers. sextus est casus, Spad. cons.* 90. *num.* 1. *lib.* 1. & hoc
16 casu plus attenditur ipsorum secunda depositio, quam prima tacitè resultans ex subscriptione. *Alex. cons.* 222. *num.* 13. *lib.* 2. *Buratt. decis.* 541. *num.* 7. Ideoque licet in casu nostro testes sub-
17 scripserint testamentum per verba *fui presente*, huiusmodi tamen subscriptio inseruit quidem pro solemnitate actus, sed non propterea illos impedit quin postea ritè examinati pro veritate deponere possint testatorem tunc temporis fuisse mente alienum, vt post *Bart. & Menoch. vbi supra tradit Spad. d. cons.* 90. *num.* 3.

Nec releuant exceptiones contra testes obiectæ, omissis enim alijs, quæ visæ fuerunt irreleuantes, & in facto non subsistentes, non refert, quod Antonius Girardono in articulo mortis suam depositionem retractauerit pro exoneratione conscientiæ, quia solum declarauit, vt fecit alter testis, quod non fuerat præsens publicationi testamenti; Hoc enim non officit, quia dum
18 tam ipse, quam alij concorditer deponunt Ioannem

annem continuam mentis alienationem habuisse à tertia, vel quarta die suæ vltimæ infirmitatis, vsque ad obitum, vtique medio tempore, quo testamentum conditum fuit, illius continuatio præsumitur, vt bene probant *Menoch. cons. 82. num. 232. cum seqq. & Rota coram Card. Mantic. d. decis. 60. num. 4. & 5.*

Nec obstat, quod Anna post obitum Ioannis confecerit inuentarium eius bonorum hæreditariorum iuxta suam voluntatem in d. testamento ordinatam, & susceperit tutelam filiorum cum declaratione, quod nolebat contrauenire illius voluntati, & consequi intendebat tertiam partem in eodem testamento sibi relictam, quia cum ignoraret eius inualiditatem, tam ex delirio, & continua phrænesi, quam ex importuna Notarij
19 suggestione resultantem, huiusmodi Iuris ignorantia, quæ in Muliere præsumitur illam præseruat à quocunque præiudicio *san. me. Greg. decis. 271. num. 25. & 26.* stante præsertim, quod statim habita huiusmodi notitia præuijs monitorialibus curauit examinari testes super phrenesi, & suggestione notarij *d. Sum. num. 28.* & à Iudice de partibus aduersus præfatos actus restitutionem in integrum obtinuit *num. 29.*

Cæterum non obstat, quod saltem præfata vti altiorem indaginem requirentia non sint apta impedire immissionem petitam à vocatis in testamento non abolito, nec cancellato; quia Domini ex tam effrenato numero testium, & ex tot adminiculis in proposito concurrentibus vitium
20 testamenti habuerunt pro iustificato incontinenti, illudque existimarunt sufficere pro denegande immissione ex allegatis per *Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 12. num. 3. cum alijs per Rotam in Romana de Marescottis 18. Maij 1646. coram Reuerendissimo D. Terracinen. §. contra supradictam in fine vers. Et licet*, & obtenta præsertim commissione causæ cum clausula *Appelletione remota*.

Et ita vtraque &c.

ROMANA DONATIONIS.

Veneris 24. Ianuarij 1659.

ARGVMENTVM.

Donatio an, & quando resoluta dicatur, si donatarius pacta non seruauerit, & dispositis in ea contrauenerit, & quando dicatur pura ab initio, & quando conditionalis? Bona expresse alienari prohibita sub pæna priuationis non veniunt sub generali hyppotheca omnium bonorum; ideoque super ijs nullum ius acquiritur creditoribus, sed quid si debitor de tempore hyppothecæ alia bona libera non habebat?

SVMMARIVM.

1 *Bona expresse alienari prohibita sub pæna priuationis non cadunt sub generali hypotheca omnium bonorum.*

2 *Hypotheca generalis omnium bonorum non Comprahendit bona expresse alienari prohibita sub pæna priuationis, sed si debitor tunc temporis alia bona libera non habeat, intelligi potest, de alijs liberè in futurum acquirendis.*

3 *Donatio licet ei fuerit contrauentum, quoties in ea non adest pactum resolutiuum, & ipsa est facta cum perpetua primogenitura, & successiuo fideicommisso, nec etiam in odium contrauenientis resoluitur, sed solum contra eum datur actio ad implementum, vel ad interesse.*

4 *Declaratio tacitè facta à donante plurimum attenditur ad effectum agnoscendi an donatarius contrauenerit in Romana Pensionis 20. Maij luta. §. secunda partita vers. Attamen*

5 *Bona expresse alien... non cadunt sub gen...* [illegible] *ditorum.*

6 *Bona fideicommissi licet fuerint* [illegible] *liter hypothecata, sequuta* [illegible] *liberè deuoluuntur ad fideicommissario* [illegible] *vllo onere obligationis, vel hypotheca* [illegible]

7 *Bona fideicommissi si fuerint alienata per grau*[illegible] *possunt incontinenti per fideicommissarium vindicari.*

8 *Donatio quando ab initio fuit libere facta non potest per subsequens fideicommissum inferri præiudicium creditoribus, in quibus medio tempore fuerat ius quæsitum super bonis donatis.*

9 *Donatio non dicitur pura, & libera ab intio, quoties donator in Instrumento donationis sibi reseruauit facultatem constituendi super ea fideicommissum cum prohibitione alienationis.*

10 *Donatio dicitur à principio grauata onere fideicommissi & prohibitionis alienationis, quando donator sibi reseruauit facultatem constituendi super ea fideicommissum cum dicta prohibitione.*

11 *Fideicommissum cum prohibitione alienationis ordinatum à donante in exequtionem facultatis sibi reseruatæ, perinde habetur ac si de verbo ad verbum in instramento donationis contineretur, & contemporanea cum ipsa donatione fuisset adiectum.*

12 *Baronia actuali cessante, Clementina constitutio locum sibi vendicare non potest.*

13 *Dominium bonorum argui non potest ex consensu præstito, & requisito in illorum alienatione, quando consensus fuit requisitus pro simplici cauthela.*

DECISIO DXC.

Resolutum fuerat 3. Iunij præteriti donationem factam à R. P. D. Andosilla non esse resolutam in præiudicium Angeli Iunioris, aliorumque in ea vocatorum, & nullum ius competere Creditoribus Raphaelis primi Donatarij super Bonis donatis reseruato, quod particulariter videretur an eis aliquod Ius competat vigore Bullæ Baronum *fel. rec. Clementis VIII.* vt in decisione verum informantes pro Creditoribus præsupponentes, quod in ea admitteretur Raphaelem pacta non seruasse, & contrauenisse, id acriter contendentes petebant declarari donationem nec minus respectu illius fuisse resolutam; Ideò hodie causam reproposui tam super resolutis quam super reseruatis, & Domini responderunt donationem non esse resolutam etiam respectu Raphaelis, & nullum Ius competere creditoribus, & sic in decisis.

Præmisso enim fundamento, quod donatio controuersa facta fuit nedum Raphaeli, sed etiam æque principaliter, & independenter Angelo eius filio, eorumque filijs, & descendentibus masculis in infinitum, sicut resoluta non fuit respectu Angeli Iunioris, & aliorum ex propria persona successiue vocatorum, ita nec minus respectu Raphaelis.

Siuè quia non subsistit, quod pacta non seruauerit, & contrauenerit, nam ex parte sua omnia adimpleuit nihilque alienauit, minusuè bona in donatione contenta obligauit; ea enim
1 tanquam expresse alienari prohibita sub pæna priuationis non cadunt sub generali obligatione
2 quæ saltem intelligi potest de alijs libere in futurum

rum acquirendis si debitor tunc temporis alia bona non habebat, vt probat *Thesaur. decis.* 193. *num.* 3. *Card. Caualcr. decis.* 290. *num.* 3. *& decis.* 433. *num.* 4. *Rota in recent. decis.* 489. *num.* 7. *par.* 4. *& in Romana deuolutionis domorum* 3. *Iunij* 1652. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *Altera quoque*.

Siue etiam quia dato non implemento, &
3 contrauentione (quod exprese negatur) adhuc tamen quia in donatione non adest expressum pactum resolutiuum cum clausula, *non alias aliter, nec alio modo*, & donatio est facta cum perpetua Primogenitura, & successiuo fideicommisso, non est locus resolutioni, nec minus in odium contrauenientis, sed solum contra ipsum datur actio ad implementum, vel ad interesse, vt bene probat *Molin. de Hispan. Primog. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 7. *&* 8.

Idemque satis declarasse videtur ipsemet donator in confirmatione eiusdem Donationis facta post obitum Raphaelis; in ea enim licet asseruerit se credere posse donationem reuocare, vel sub intelligendum esse pactum resolutiuum ex supposito quod Raphael ad maximam iacturam bonorum donatorum deuenerit, illam tamen non reuocauit, sed explicitè confirmauit, & beneficio vocatorum plura alia bona super addidit; vnde non solùm elicitur eius intentio, quod præiudicatum non fuerit, nec præiudicari potuerit Condonatarijs ex propria persona vocatis, sed etiam deprehenditur ipsius tacita declaratio, quod verè nulla aderat contrauentio, nec defectus implementi ex parte Raphaelis, quodque nec minus respectu ipsius donatio fuerat resoluta,
4 cui tacitæ declarationi plurimum esse deferendum probat *Bort in decis. allegatus in l. cum quis decedens* §. *Codicillis num.* 6. *ff de legat.* 3.

Creditoribus autem nullum ius competit super bonis donatis, tum quia vt ipsimet conten-
5 dunt tanquam expresse alienari prohibita sub pœna priuationis nullo prorsus modo cadunt sub generali obligatione per illum contracta; tum etiam quia licet specialiter fuissent obligata,
6 quod tamen factum non fuit, nihilominus statim sequuta morte Raphaelis obligantis liberè ad angelum ex propria persona vacatum deuoluerentur, absque vllo onere obligationis, vel hypothecę per illum contractæ. Immo si ab eo fuis-
7 sent alienata iure optimo per Angelum incontinenti vindicari possent, vt dixit *Rota decis.* 426. *num.* 1. *part.* 2. *rec. & in alijs*.

Nec subsistit repetita prætensio, quod saltem
8 donatio sit libera pro rata annuorum scutorum bismille contenta in Apoca precedenti, & subsequens fideicommissum non potuerit quoad eam præiudicium inferre creditoribus quibus medio tempore fuerat ius quæsitum *ex l.* 1, *& l. qui balneum* 9. *ff. qui potior in pign habeant*. Quia cum donator in d. Apoca explicitam sibi reseruauerit
9 facultatem constituendi fideicommissum cum prohibitione alienationis, huiusmodi facultas ostendit donationem non fuisse puram, in quibus terminis loquitur *text. in d. l.* 1. nec continet simplicem conditionem potestatiuam iuxta terminos *d. l. qui balneum*, sed operatur quod donatio
10 à principio dicatur grauata onere fideicommissi, & prohibitionis, nam subsequens fideicommissum, & alienationis prohibitio in eius exequu-
11 tionem deinde ordinatum, & facta, perinde habentur ac si de verbo ad verbum in eadem Apoca continerentur, & contemporanee fuissent adiecta iuxta claram dispositionem *Text. in l. si testamentum* §. *sin autem C. de instit. & substit* ibi: *Tunc videri ab initio conditionalem esse institutionem, & sic omnia compleri tanquam si testator ipsas institutiones eisdem conditionibus copulasset, & quæ infra conscripta sunt*, quem refert, & sequitur *Rota in terminis coram bo. me. Merlino decis.* 802. *num.* 3.

Nec intrare dixerunt Domini (licet super hoc creditores nec minus hodie informauerint) dispositionem Bullæ Baronum, quia non probatur in Raphaele qualitas Baronalis; quamuis enim Anna Morona eius prima Vxor haberet quartam partem Castrorum Cantalupi, & Bordellę, eam tamen non transtulit in Raphaelem eius Virum, sed ipsi dotem constituit in pecunia numerata per Pandolphinum, & Acciaiolum promissa, quibus Anna promisit cedere dictam quartam partem, & interim eos constituit Procuratores vti in rem propriam ad eadem Castra administranda *Summ. Andosillæ præteritæ positionis num.* 1. Ideoque cessante actuali Baronia Clementina
12 Constitutio locum sibi vindicare non potest ex latè probatis *in Romana fideicommissi* 8. *Iunij* 1654. *coram R P. D. meo Verospio*.

Nec dicatur quod subsequuta venditio d. quartæ partis prędictorum Castrorum facta fuerit à Raphaele, quia ex instrumento venditionis relato in *eodem Summ. num.* 10. contrarium conuincitur, dum ipse suum duntaxat pręstitit assensum
13 cum explicita declaratione quod nolebat teneri de euictione, nec aliquo modo obligari, ac proinde, eius assensus censetur adhibitus pro simplici cauthela, non autem ad effectum ostendendi, quod super d. rata parte Castrorum aliquod Ius Dominij, vel possessionis sibi competeret, *Rota decis.* 125. *num.* 7. *part.* 7. *recent.*

Et vlterius ponderatum fuit, quod quæcumq; Baronia cessauit ex d. venditione, quę pręcessit donationem; quodque in proposito intrat dispositio Constitutionis 117. *fel. rec. Vrbani VIII.* modificatorię Constitutionis Clementinę, dum per Raphaelem exhibita fuit in Archiuio donatio controuersa continens fideicommissum, & Primogenituram cum arctissima prohibitione alienationis, vt ad litteram disponitur in pręfata Vrbani Constitutione.

Et ità vtraque &c.

MANTVANA FIDEICOMMISSI.

Lunæ 27. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Cessio licet facta ab Ecclesia absque beneplacito Apostolico sustinetur si fuit facta super iure non non dum acquisito, sed dumtaxat acquirendo, & incerto, & an tertius possit opponere defectum beneplaciti Apostolici. Monasterium non habetur loco filij, quando testator vel adiecit qualitatem legitimitatis, & naturalitatis, vel substituit post obitum filiorum piam causam.

SVMMARIVM.

1 *Cessionarius mediante cessione acquisiuisse dicitur omnia iura, quæ cedenti competebant.*

2 *Liber defunctorum Monialium præsumitur extare penes Moniales ex generali consuetudine.*

3 *Recusans librum seu scripturam exhibere ex qua potest haberi veritas, & de cuius existentia docetur; in eius odium ea admitti debet probatio, quæ haberi potuit.*

4 *Monasterium non venit appellatione filiorum, quando Testator filios vocauit adiecta qualitate legitimitatis,*

timitatis, & naturalitatis.

5 *Monasterium non venit appellatione filiorum, quando testator post filios piam causam substituit.*

6 *Decisiones Rotæ semper veniunt supponendæ.*

7 *Cessionis nullitas ex defectu beneplaciti Apostolici non potest opponi, nisi ab ipsamet Ecclesia cedente, & interim cessio implicitum statum validitatis habet.*

8 *Cessio facta ab Ecclesia sustinetur etiam sine beneplacito Apostolico, quando agitur de sola cessione iurium super hæreditate incerta, litigiosa, non adita, neque incorporata.*

9 *Hospitale, quando est merè laycale in alienatione eius bonorum non tenetur seruare formam* Extrauag. Ambitiosæ de rebus Eccl. non alien.

DECISIO DXCI.

POstquam premijs duabus decisionibus 29. *Aprilis 1648. coram Reuerendissimo Terracinen. &* 17 *Maij 1649. coram bon. mem. Dunozetto* latissimè firmatum fuerat vocatas esse post masculos ad fideicommissum quondam Bartholomei Senioris de Gorno solum filias fœminas Testatoris, earumque præmortuarum filios, non autem filius fœminas vocatorum, ac propterea sorores de Gorno Actrices ad præfatum fideicommissum ex propria persona ad spirare non posse, cùm non sint filiæ Testatoris, sed Ferrantis vocati, & substituti, institerunt ipsæ vt videretur An eis suffragaretur cessio iam in processu causæ coram AC. exhibita, & reportata ab Hospitali, seù consortio S. Mariæ della Cornetta Mantuæ anno 1658. & hodie post tertiam propositionem affirmatiuè fuit resolutum; Cùm enim Hospitale
1 cesserit sororibus omnia Iura sibi competentia ex fideicommisso d. q. Bartholomei Senioris vigore huiusmodi cessionis omnia eadem Iura ipsæ acquisiuisse dicuntur, *Bald. in l. Emptor num* 1 *C. de hered. vel act. vendit. Becc. cons.* 101. *num.* 17. *Surd. cons.* 22. *num.* 16. *Gratian. discept.* 133. *num.* 22. *Rota decis.* 88. *num.* 11. *par.* 6. *recent. & in* Romana *Fideicommissi de Incoronatis* 22. *Maij* 1643. *coram bon. mem. Dunozetto* §. *nec releuat.*

Iura autem Hospitali cedenti competere ad præfatum fideicommissum ostendit eius lectura, dum vocatum fuit casu, quo defecerint, vt euenit, omnes instituti, & substituti, ibi: *Omnibus ipsis masculis, & fœminis, vt supra decedentibus substituit Consortium Sanctæ Mariæ della Cornetta di Mantoua, ad quod quidem consortium voluit, & vult ipse Testator eo casu dicta bona peruenire debere regenda, gubernanda, & administranda per Ciues, & Consiliarios d. Consortij more consueto, &c. Summario sororum prædictæ positionis num.* 4.

Non obstat, quod non sit purificata conditio obitus omnium Institutorum, dùm extitit Soror Anna Eleonora de Gorno Monialis Professa in Monasterio Sanctæ Elisabetthæ capace bonorum in communi.

Primo, quia verius est dictam Monialem obijsse, vt probatur ex Testibus nuper examinatis, & relatis *in hodierno Summ. num. primo* non obstante, quod nulliter examinati fuerint à Iudice compulsoriali, sinè Remissorialibus Rotæ,
2 quia cùm Moniales recusauerint illi exhibere Librum Defunctorum ad effectum extrahendi eius partitam, cuius existentia iam probata extitit, ac ex generali consuetudine præsumitur,
3 vtique in ipsarum odium ea admitti debet probatio, quæ haberi potuit ad *Text. in l. Ne ex dolo ff. de dol. mal. & in l. prima* §. *primo ff. de except.* *dol.* responsum fuit *in Romana Pensionis* 20. *Maij* 1646. *coram me* §. *secunda partita vers. Attamen cum in casu.*

Nec Monasterium haberi potest in proposito
4 casu loco filiorum, Tum quia Testator filios vocauit adiecta qualitate legitimitatis, & naturalitatis, vt tradunt *Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 11 *tit.* 7. *num.* 20. *vers. Verum Ego considero, Menoch. lib.* 4. *præsumpt.* 83. *num.* 35. *Fusar. de substit. quæst.* 429. *num.* 35. & dixit *Rota in recent. decis.* 306. *num.* 11. *par.* 5. *& decis.* 179. *num.* 17. *&* 18.
5 *par.* 6. Tum quia etiam substituit causam piam *Card. Mantic. d. tit.* 7. *numer.* 12. *Peregrin. de fideicom. art.* 28. *num.* 84. *Menoch. d. præsumpt.* 83. *n.* 40. *Gratian. discept.* 481. *num.* 9. *&* 10. *& discept.* 815. *num.* 26. *Fusar. d. quæst.* 429. *num.* 56. *Tiraq. de priuil. piæ causæ priuil.* 91. *post princ. vers. hoc tamen fallit.*

Secundò, & hoc tollit omnem difficultatem quia dicta monialis non fuit filia Bartholomei Senioris Testatoris, sed filia Barbaræ filiæ Bartholomei Iunioris vocati, & substituti, atque ideo sub illius fideicommisso nullatenus comprehendebatur, sed penitus exclusa erat ex rationibus, & fundamentis latissime comprobatis in dd. duabus decisionibus huius causæ in
6 hac disputatione supponendis.

Non obstat nullitas cessionis ex defectu bene-
7 placiti Apostolici, quia præterquod de hoc opponere non potest nisi ipsummet Hospitale cedens, & interim cessio, habet implicitum statum validitatis, vt dixit *Rota coram Card. Mantic. decis.* 201 *num. primo &* 2. *coram Card. Canaler. decis.* 605. *num.* 3. *apud Cenc. de Censib. decis.* 106. *num.* 7. *& in recent. decis.* 51. *num.* 4. *& decis.* 82. *numer.* 11. *par* 6. Dùm agitur de sola cessione Iurium
8 super hæreditate incerta, litigiosa non adita, neque incorporata, non intrat vtique prohibitio *Extrauag. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alienan.* & sic cessio sustinetur etiam sine beneplacito Apostolico *Abb. in cap. Tua de his, quæ fiunt à Prælat. Felyn. in cap. In præsentia numer.* 57. *de probat. Federic. de Sen. cons.* 9. *per tot. cum Siluestr. par. prima verb. alienatio num.* 18. *Quarant. in Summa Bullarum Apostolicarum eodem verbo alienatio num.* 43. *vers. Non limita, & vers.* 12. *limita Barbos. de offic. & potest. Episc. par.* 3 *alleg.* 95 *num* 63. *Tamburin. de Iur. Abbat. tom.* 3. *disput.* 3. *quæst.* 9. *num.* 5. *Castropal. Oper. Moral. par.* 2. *tit. de reuerent. debit. Eccles. tract.* 12. *disput. vnica punct.* 15. §. 3. *num.* 2. *vers. secùs verò si fiat, Tondut. quæst. benef. par. prima quæst* 119. *num.* 4. *Rota apud Put. decis.* 507. *num. primo &* 2. *lib.* 2. *in correct.* Vltra quod præfatum Hospitale
9 vti mere laycale non tenetur seruare formam dictæ extrauagantis ex allegatis *in Meleuitana Bonorum* 10. *Februarij* 1651. *coram R. P. D. meo Meltio* §. *non obstat.*

Et ità vtraque, &c.

FOROLIVIEN. LVCRI DOTALIS.

Ven. 31. *Ianuarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Maritus quando habuit expressam notitiam, quod bona sibi in dotem tradita partim erant fideicōmisso subiecta, & partim libera, si sibi non prouidit ex pacto de lucro dotali, vel si non intrat remedium Auth. resque non potest consequi lucrum sibi à statuto delatum nisi pro rata bonorum liberorum non autem fideicommissorum, & quare?

SVMMARIVM.

1 *Statutum tribuens marito pro lucro dotali tertiam partem integræ dotis ob prædecessum uxoris sine filijs est validum.*

2 *Maritus constituta sibi dote partim ex bonis liberis, & partim ex fideicommisso subiectis, si fideicommissum explicitè fuit enunciatum in Instrumento dotali, censetur dotem recepisse cum sua causa, & qualitate, & sic renunciasse lucro dotali respectu bonorum fideicommissariorum.*

3 *Lucrum dotale nunquam pretendi potest, nisi pro rata bonorum liberorum.*

4 *Resoluto iure datoris, resoluitur ius acceptoris.*

5 *Lucrum dotale debetur marito ex bonis liberis habito respectu ad totam dotem etiam bonorum fideicommissariorum.*

6 *Declara hoc tantum procedere, quando Maritus ignorat, quod bona in dotem tradita pro parte subiecta sint fideicommisso, sed omnia libera asserantur.*

7 *Vxor, seù eius hæredes, tenentur de euictione pro lucro integræ dotis super bonis liberis, quando bona in dotem tradita asserta fuerunt libera, & maritus ignorauit illa pro parte esse subiecta fideicommisso.*

8 *Maritus, quando intrat dispositio* Auth. resque C. comm. de leg. *potest ex bonis fideicommissarijs lucrum dotale sibi à statuto dalatum deducere.*

9 *Lucrum dotale debetur marito ex bonis liberis habito respectu ad totam dotem, & etiam ad bona fideicommissaria, quando non obstante expressione fideicommissi sibi cauit de lucro ex pacto expresso in Instrumento.*

10 *Maritus, quando non obstante expressione fideicommissi sibi cauit de lucro dotali mediante pacto expresso non censetur acceptasse bona obnoxia restitutioni, nisi cum dicta qualitate acquirendi lucrum.*

11 *Maritus, quando habuit expressam notitiam, quod pars dotis erat subiecta fideicommisso, nec intrat remedium* Auth. resque *nec adiectum fuit pactum explicitum de lucro dotis, tunc quoad portionem bonorum fideicommissariorum lucrum deducere non valet, sed proportionabiliter ad bona libera tantum.*

12 *Bona fideicommissi in dotem tradita, stante illius expressione, præsumuntur transiuisse in dominium mariti cum eodem onere restitutionis, cum quo prius erant in dominio uxoris.*

13 *Statutum disponens lucrum dotale à viro detrahi posse ex quacunque re, de qua detrahitur dos, veluti ex fideicommisso, & re emphyteutica intelligitur iuxta terminos* Auth. resque.

14 *Dos potest detrahi ex fideicommisso Ascendentis ob non existentiam bonorum liberorum ex remedio* Auth. resquæ C. Comm. de leg.

DECISIO DXCII.

ANtonia, & Portia Sorores de Fulfis 3. Nouembris 16 3. insimul cum Paula ipsarum Amita, & Cohærede Caroli Fulsi illarum Patris ad diuisionem bonorum hæreditariorum deuenerunt, & quælibet suam portionem in cautam Dotis proprio Viro assignauit, nempè Antonia Petro-Paulo Albicino, & Portia Petro Francisco Corbiceo, qui illas in omnem casum restitutionis constante, vel dissoluto matrimonio restituere promiserunt quibus de Iure præuia enunciatiua subsequenter adiecta ad effectum restituendi Dotem maternam, quod in casu decedentiæ cuiuslibet ipsarum sine liberis, fuerant per Carolum reciprocè substituti superstites, vel earum liberi,

Mortua Portia sine filijs, & sic aperto fideicommisso ad fauorem Antoniæ superstitis, Petrus Franciscus illius maritus prætendebat super lucrari ad formam statutorum Foroliuij tertiam partem integræ Dotis, sed proposito dubio Rota respondit deberi lucrum dotale pro rata tantum bonorum liberorum.

1 Etenim non fuit dubitatum de validitate Statutorum ex deductis in puncto in *Ariminen. Fructuum* 26. *Ianuary* 1654. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *Altera verò, & 7. Iuny* 165 . *coram bo. me. Bichio* §. *non obstat quod statutum*, sed ratio resolutionis fuit, quia dùm constituta Dote partim ex bonis liberis, & partim ex fideicommisso subiectis in Instrumento explicitè enunciatum fuit eiusdem fideicommissi onus Maritus censetur illam recepisse cum sua causa, & qualitate, &

2 sic respectu fideicommissariorum renunciasse lucro dotali, quod prætendi non potest nisi pro rata bonorum liberorum, vt tradunt *Castren. cons.* 59. *num.* 2. *vers.* 3. *videndum est, & num.* 3. *par. prima & cons.* 43. *num.* 3. *& in fine vers. nec maritus potest de illis par.* 2. *Cephal. cons.* 365. *num.* 67. *in fine*

3 *vers. si verò Maritus Peregr. de fideicom. art.* 42. *numer.* 102. *Odd. eod. tract. quæst.* 43 *num.* 143. *Gratian. discept.* 24. *num.* 245. *num.* 49. 70. *&* 51. *Fusar. de substit. quæst.* 663. *num.* 17. *vers. nam dum maritus, Rota coram Comitul. decis.* 45. *num* 23. reddentes rationem quia dum hoc casu præfata bona transierunt in Maritum cum sua causa, & qualitate re-

4 soluto Iure mulieris datricis per eius mortem sine filijs resoluitur etiam Ius mariti acceptoris ad *regul. Text. in l. lex Vectigalis ff. de pignor.*

Et licet *Bald. cons.* 356 *lib.* 2. præsupponat non

5 disputata materia, quod lucrum debeatur marito ex bonis liberis habito respectu ad totam dotem etiam bonorum fideicommissariorum idemque tenuerint *Dec. cons.* 12. *num.* 15. *vsque ad fin. lib.* 2. *Panciroh. cons.* 17 *sub num.* 5. *versic. quibus suppositis*, qui scripserunt in causa Patauina contra *Cephal. vbi supra, & Peregrin. cons.* 82. *sub numer. primo vers. contra tamen lib.* 5. *de fideicom. d. art.* 42. *num.* 106. *& decis. Patauin.* 154. *num. primo.*

Ipsorum tamen opinio recipienda videtur in

6 sequentibus casibus diuersis à casu nostro videlilicet, quando maritus ignorat, quod bona in Dotem tradita pro parte subiecta sint fideicommisso, sed omnia libera asseruntur, quo casu Vxor, seù eius Hæredes tenentur de euictione pro lucro integræ dotis super eius bonis liberis,

7 vt declarat idem *Bald. cons.* 468. & sequuntur *Alex. cons.* 176. *num.* 9. *lib.* 2. *Roland. à Vall. de lucr. dot. quæst.* 58. *num. primo & per tot. Phanucc. eod. tract. gloss.* 10. *num.* 70. *Odd. de fideicomm. d. quæst.* 43. *n.* 145 optimè *Cephal. d. cons.* 365. *sub dicto* 67. *vers. sed vbi non interuenit*, aut quando intrat dispositio

8 *Auth. Res quæ C. comm. de leg.* ex quo agitur de fideicommisso ascendentis, & non adsunt bona libera; Tunc enim sicut ex legis permissione legitimè filia de eis dotem sibi constituit, ita pari modo legitimè maritus potest ex eisdem lucrum à statuto delatum sibi deducere, vt notat *Bald. in d. Auth sub numer.* 14. *vers. vel dic contra Aym. cons.* 186. *num.* 4. *Cephal. dicto cons.* 365. *dicto num.* 67. *vers. & idem quando bona Panzirol. dicto cons.* 17. *num.* 11. *Rota in recent. decis.* 209. *numer.* 2. *par.* 2. *& coram Comitul. d. decis.* 45. *num.* 25. *&* 26.

yel

9 vel demum quando non obstante expressione fideicommissi maritus sibi cauit de lucro median-
10 te pacto expresso, nam hoc casu non censetur acceptasse bona obnoxia restitutioni, nisi cum dicta qualitate acquirendi lucrum, vt optimè tradit *Odd. d. quaest. 43. num. 14. cum seqq.* & dixit Rota *coram Coccino decis. 43. sub num. 3. & 4. & decis. 213. num. 1. vers. quia ideo D. Franciscus*, ac in his terminis loquuntur, & super hoc pacto maiorem vim faciunt *Dec. d. cons. 12. num. 9. & 29. lib. 2. & Pancirol. d. cons. 17. num.* & his duobus casibus intrat ratio, quod maritus sciuerit Ius suum saluum esse.

Alias autem quando maritus, vt hic, expressam
11 notitiã habuit, quod pars dotis subiecta est fideicommisso, & non intrat remedium *Auth. res quae*, ex quo adsunt bona libera, nec adiectum fuit pactum explicitum de lucro Dotis, tunc quoad portionem bonorum fideicommissariorum lucrum deducere non valet, sed proportionabiliter ab bona libera tantum, vt probant omnes auctoritates superius allegatae.

Nec vrget, quod Dominium dotis etiam res-
12 pectu bonorum fideicommissi transiuit in virum quia stante eius expressione transiuisse praesumitur cum suo onere, cum quo eadem bona prius erant in Dominio vxoris ad *Text. in l. mulier bona 73. ff. de Iur. Dot. Rota coram Buratt. dec. 254. numer. 2. & 3. & in Romana Casalis Aguzzani 27. Aprilis 1644. coram Reuerendiss. D. Terracinen. §. Praeterea, & 26. Nouembris 1649. coram bon. mem. Dunozetto apud Merlin. de legitim. decis. 199. nu. 19.*

Prout nec obstat, quod statutum litteraliter
13 disponat lucrum à viro detrahi posse de quacunque re, de qua detrahitur Dos veluti de fideicommisso, & re emphyteutica, quia intelligitur iuxta terminos *Auth. res quae*, nempè quoties
14 mulier ob non existentiam bonorum liberorum detrahere potest Dotem ex fideicommisso ascendentis, quod casui nostro non congruit ex deductis.

Et ità vtraque &c.

CALAGVRITANA DECIMARVM S. ASCENTII ET DAVALILLO.

Veneris 7. Februarij 1659.

ARGVMENTVM.

Transactio inter Ecclesiam Parochialem, & Monasterium super decimis inita, quando dumtaxat sustineatur, quoad bona praesentia, non autem quoad bona post transactionem acquisita, & an excommunicatione omnium priuilegiorum, & exemptionum alicui Monasterio competentium, generaliter facta censeatur etiam communicata exemptio à decimis? Priuilegium ab exemptione decimarum concessum, quando tractu temporis incipit esse damnosum, & infert enorme praeiudicium Ecclesiae cui decimae debentur, ipso iure inficitur, & reuocatur, & ad substinendam transactionem quae requirantur?

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium exemptionis à solutione decimarum comprehendit dumtaxat bona praesentia, non autem in futurum acquirenda, nisi de ipsis clarè mentio fiat in verbis ipsius priuilegij.*

2 *Priuilegium exemptiuum à solutione decimarum si incipit esse damnosum, & infert enorme praeiudicium Ecclesiae, cui decimae debentur, ipso iure inficitur, & reuocatur.*

3 *Priuilegia omnia alicui Monasterio competentia, licet generaliter fuerint à Pontifice alteri communicata, si nulla fuit facta mentio de decimis nec derogatur* Cap. Nuper de decimis *sub ipsa verborum generalitate non censetur communicata exemptio à solutione decimarum.*

4 *Exemptio à solutione decimarum concedi non solet à Sede Apostolica nisi cum maxima difficultate.*

5 *Transactio vt sustineatur, satis est, quod ante eius celebrationem adesset pro ea opinio Rotae, quamvis postea ab illa opinione recesserit.*

6 *Priuilegia omnia alicui competentia, licet generaliter fuerint alteri communicata, non censetur sub ipsa generalitate verborum, concessa exemptio à decimis, nec derogatum* cap. nuper *quae concedi non solent nisi cum maxima difficultate.*

7 *Transactio, quae vnico, & momentaneo actu perficitur, & terminatur, sustineri debet quando ante eius celebrationem aderat pro ea opinio Rotae, quamuis postea ab illa opinione recessum fuerit.*

8 *Secus autem quando transactio habet tractum successiuum, tunc enim quoad futura non sustinetur, postquam Rota mutauit sententiam, & agnouit primam opinionem de iure non subsistere.*

9 *Transactio quando habet tractum successiuum, tot censentur transactiones, quot sunt anni, & propterea ad considerandam laesionem in quolibet anno eius tempus, & grauamen attenditur.*

10 *Transactio licet ante illius celebrationem adesset pro ea opinio Rotae, si postea ab illa opinione Rota recesserit, non sustinetur, nec minus pro terminis decursis durante prima opinione, dum non erant exequutioni demandati.*

11 *Laesio consideratur de tempore celebrationis contractus, quando ille perficitur vnico momento, nec habet tractum successiuum.*

12 *Secus autem si contractus habet tractum successiuum, vel est explendum aliquid de futuro, aut partes ad futurum specialiter etiam respexerunt.*

13 *Laesio vt consideretur in transactione attenditur aequè principaliter tempus futurum, quando illa habet tractum successiuum, vel est explendum aliquid de futuro.*

14 *Obseruantia vt suffragetur ad sustinendam transactionem debet esse quoad omnia vniformis continuata, & successiua, alias non attenditur.*

15 *Amplia praesertim quando concurrit defectus causae transigendi, & enorme damnum Ecclesiae transigentis.*

DECISIO DXCIII.

Fuerat coram me resolutum 26. Iunij anni praeteriti transactionem celebratam anno 1437 à Parochis, & Beneficiatis S. Ascensij loci de Daualillo cum Monasterio Sanctae Mariae de Estrella fuisse validam. Verum hodie reproposita causa, cum plura in contrarium deducerentur, Domini restringentes totam hanc materiam declararunt resolutionem quoad Decimas bonorum praesentium, non autem quoad alias bonorum futurorum subsistere, quia respectu bonorum praesentium, nempè donatorum ab Episcopis Calaguritano, & Burgen. seu, Calciaten. Monasterio S. Michaelis de la Morquera translato ad Monasterium de Estrella, ac aliorum ab eodem Monasterio de la Morquera iuste acquisitorum, quae proprijs manibus, vel sumptibus excolunt concurrit priuilegium Benedicti XIII. relatum in 1. decis. 5. *qua quidem*, & plenius in praesenti *Summ. Beneficiatorum num. 7.* vna cum benepla-

cito Apostolico nempe confirmatione ad instantiam Monachorum concessa per paulum II. *eod. Summ. num.* 17. ex quibus in hac parte valida remanet transactio ex plene allegatis in decisione.

Respectu verò bonorum futurorum, quæ post
1 d. priuilegium Monasterium de Estrella in maxima quantitate acquisiuit animaduertebant Domini nec Priuilegium Benedicti XIII. nec confirmationem Pauli II. aliquam facere mentionem de bonis futuris, sed solum loqui de præsentibus, Ideò futura non comprehendere in verbis clarè (vt requiritur) non expressa ad *text. in cap. per exemptionem de priuil. in 6. Rota in Augustana Decimarum 28. Martij 1631. coram Card. Vbaldo apud Tamburin. de Iur. Abbat: decis.* 102. *num.* 3. *cum alijs allegatis in Cracouien. Decimarum 6. Februarij 1645. coram bo. me. Bichio §. neque obstant Priuilegia.*

Non obstante quod Martinus V. anno 1427. cōcesserit Monasterio de Estrella communicationem omnium Priuilegiorum quomodolibet cōpetentium Monasterio de Monte Marta Ordinis S. Hieronymi, & generaliter eidem Ordini ac quibuscunque alijs illius Monasterijs ideoque potiri debeat alio Priuilegio ab eodem Benedicto XIII. concesso Monasterio Beatæ Mariæ de Espesa eiusdem Ordinis, quod exemptionem illi concedit à solutione Decimarum, & primitiarum nedum bonorum præsentium, sed etiam futurorum.

Primo quia cum Monasterium de Estrella erectum in summa paupertate *d. Summ. num.* 26. & 27. ab inde citra post priuilegia ditissimum euaserit, vt patet tam ex notula bonorum, quæ fuerunt seminata *anno* 1632. *eodem Summ. numer.* 31. quam ex Testibus de omnibus eius deponentibus, quæ prius erant decimabilia *num.* 28. & 29. exemptio exinde deducta nullatenus suffragari potest, quia si Priuilegium exemptiuum incipit
2 esse damnosum, & Ecclesiæ, cui Decimæ debentur enorme infert præiudicium, ipso Iure inficitur, & reuocatur, vt clarissimè disponitur *in vulg. cap. suggestum 9. de Decim. ibique gloss. in figuratione casus in fin. vers. Item si priuilegium, & in verb. Priuilegia pariter in fine vers. Item si priuil. in verb. priuilegia pariter in fin. vers. Item cum enorme, & in cap. quid per nouale verb. magnos vers. si enim priuilegium de verb. signific. Rebuff. de Decim. quæst. 14. num. 55. Monet. eod. tract. cap. 4. quæst. 3. num. 62. vers. intelligendum enim est Rota Cracouien. Decimarum 31. Ianuarij 1650. coram R. P. D. meo Verospio §. Quia præterquam.*

Secundo quia in priuilegio communicatiuo
3 Martini nulla fit mentio decimarum nec derogatur *cap. nuper de decim.* sed solum communicantur omnes, & singulæ gratiæ libertates, exemptiones, priuilegia immunitates, & indulta Monasterio de Monte Marta Ordinis S. Hieronymi, eidemque Ordini, & quibuslibet illius Monasterijs concessa *d. Summ. num.* 12. Ideo sub hac generalitate verborum non censetur communicata exemptio à solutione Decimarum, nec derogatum *cap. nuper* cum à Sede Apostolica
4 concedi non soleant, nisi cum maxima difficultate, vt aduersus eundemmet Ordinem S. Hieronymi respondit *Rota in Valentina Decimarum 28 Nouembris 1603. coram Lancellott. apud Marchesan. de commiss. part. 1. fol. 639. num. 1. 2. & per tot. repetita in recent. decis. 40. par. 4. & apud Tamburin. de Iur. Abbat. decis.* 89. quam resolutionem captam fuisse nemine Dominorum discrepante refert *bon. memor. Coccin. in lib. 2. suarum annotationum ad decision.* 86. quæ apud me habentur manuscriptæ, & *in Carthaginen. Decimarum 24. Martij 1604. coram Penia inter impressas Lugduni decis. 1090. num. 12. vsque ad fin.* in qua receditur ab alia præcedenti *decis.* 764. & contra Moniales Sancti Pauli Ciuitatis Toletanæ eiusdem Ordinis Sancti Hieronymi in *Toletana Decimarum 28. Ianuarij 1650. coram Reuerendiss. D. Archiepiscopo Tarraconen. §. Aut dictæ Moniales,* & generaliter contra alios Religiosos *coram bo. me. Coccino decis 279. num. 3. & 4. in recent. decis. 204. sub num. 5. part. 2. coram Card. Caual. decis. 247. num. 10. apud Tamburin. de Iur. Abbat. tom. decis. 95. num. 2. & 3. in Hispalen. Decimarum 25. Iunij 1649. coram bon. me. Bichio §. penult. & in Cæsaraugustana Decimarum 12. Decembris 1650. coram R. P. D. meo Melzio §. quod autem.*

Nec obstat, quod ad effectum sustinendi transactionem satisfit, quod Rota ante eius celebrationem contrarium dixerit, nempè quod per generalem communicationem Priuilegiorū, sine derogatione *cap. nuper* censeretur etiam communicata exemptio à solutione Decimarum quamuis deinde ab hac opinione recesserit, vt fuit resolutum *in Romana de Mongellinis 30. Ianuarij 1645. coram Eminentissimo D. Card. Ottbobono inter eius impressas decis. 25. num. 12. & in Romana Donationis 29. Aprilis 1652. coram Reuerendiss. Tarraconen. §. nec quicquam.*

Tum quia *decisio Paniæ* 764. à scribentibus pro Monasterio ad hunc effectum solùm allegata, à qua successiuè Rota recessit in *d. decis.* 1090. vsq; adhuc semper comprobata, non emanauit (vt erroneè ijdem asserebant) ante controuersiam transactionem initam anno 1437. sed longe postea per annos 160. & vltra, nempè anno 1599. & sic non applicantur d. decisiones, nam in *Romana de Mongellis* ante transactionem præces-
5 serat in causa *decisio coram Reuerendiss. D. Compostellano 14. Ianuarij 1636. & in Romana Donationis decis. Buratti* 924.

Tum quia eadem decisio Peniæ non loquitur de generali, sed de speciali communicatione certi priuilegij *à san. mem. Sixto V.* concessi pro exemptione à solutione Decimarum cùm expressa derogatione *cap. nuper* vnde ibidem sub *nu.* 8. Rota dixit, quod communicando dictum speciale priuilegium ab ipsomet concessum non videbatur dubitandum an talis communicatio suffragaretur, & operaretur derogationem *cap. nuper*. In casu autem nostro non communicatur in specie aliquod priuilegium particulare exemptiuum à Decimis, sed solum generaliter indulta, & Priuilegia, vnde certum est, quod non cense-
6 tur sub generalitate verborum concessa exemptio à decimis Ecclesiæ Parochiali præiudicialis nec derogatum, *cap. nuper*, quæ concedi non solent nisi cum maxima difficultate, vt tradit *Io. Andr. in cap. dudum sub num. 5. vers. Ratio diuersitatis hæc est de Priuileg. allegatus in prædictis decisionibus.*

Tum Demum quia id posset habere locum in
7 transactione, quæ vnico, & momentaneo actu perficitur, ac terminatur, in quibus terminis loquitur *dicta decis. Romana de Mongellinis, & Romana Donationis*, secus autem quando habet, pro-
8 ut hic, tractum successiuum, & affert maximum

præ-

præiudicium Ecclesiæ, & successoribus, quia tunc non substinetur quoad futura postquam Rota mutauit sententiam, & agnouit primam opinionem de Iure non subsistere, cum enim
9 non sit vnica obligatio soluendi, sed plures, & successiue pro quolibet anno, in singulo dicitur grauamen illatum, & tot censentur transactionem quot sunt anni, & propterea in quolibet anno eius tempus, & grauamen attenditur, vt in terminis transactionis, & sententiæ respondit Rota coram *Martin. Andr. decis.* 48. *num.* 13. *vers. ad secundum principale, & numer.* 14. *ac decis.* 70. *num.* 3. *&* 4. vbi in fortioribus firmat transa-
10 ctionem nec minus substineri pro terminis decursis durante prima opinione, dum non erant exequutioni demandati, neque soluti; vbicum-
11 que enim contractus perficitur vnico momento, & non habet tractum successiuum læsio consideratur solum inspecto tempore eius celebrationis,
12 sed si habet tractum successiuum, vel est explendum aliquid de futuro aut Partes ad futurum specialiter etiam respexerunt, tunc pro iudican-
13 da læsione attenditur etiam æquè principaliter tempus futurum, vt distinguendo tradit *Bart. in l. inter stipulantem* 83. §. *Sacram num.* 5. *ff. de verb. oblig. Natt. cons.* 548. *num.* 36. *Rota coram Martin. Andr. d. dec.* 48. *num.* 14. *vers. vbi quod etiam repetita in recent. dec.* 730. *sub num.* 8. *part.* 3.

Nec subsistit adducta obseruantia annorum 200. quia ex testibus Beneficiatorum, & ex partitis librorum Tasmiæ constat de obseruantia difformi; Testes enim aliqui probant continuatam solutionem Primitiarum *d. Summ. num.* 6. alij integram solutionem Decimarum fructuum minutorum *num.* 22. & alij solutionem Decimarum bonorum Villaricchæ *num.* 23. Partitæ verò librorum computant pari modo solutionem Decimarum fructuum minutorum *num* 24. & tamen in controuersa transactione *cap.* 1. 3. *&* 4. integrè leguntur remissæ, & condonatæ Primitiæ, ac Decimæ fructuum minutorum, & Bonorum Villaricchæ præsentium, & futurorum eodem
14 *Summ. num.* 3. obseruantia enim vt suffragetur, debet esse quoad omnia vniformis continuata, & successiua alias non attenditur, *Maresc. var. resol. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 15. *Rota in rec. decis.* 202. *num.* 8. *&* 9. *part.* 4. *tom.* 2. *coram Eminentissimo D. Ottbobono decis.* 159. *nu.* 11. *& decis.* 220. *num.* 23. *& in Cracouien Decimarum* 20. *Martij* 1651. *cor. R. P. D. meo Vrrespio* §. *neque subsistit*, Certius quan-
15 do concurrit (vt hic) defectus causæ transigendi & enorme damnum Ecclesię *Rota coram bo. me. Merlino decis.* 887. *num.* 27. *In Nouarien. Bonorum* 1. *Iulij* 1644. *coram bo. me. Dunozetto*, *& in alijs relatis per Add. ad decis.* 12. *num.* 12. *&* 23. *par.* 3. *recent.*

Et ità vtraque. &c.

INTERAMNEN. BONORVM.

Ven. 7. Februarij 1659.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio rei magni valoris facta creditori pro exiguo credito, & absque citatione est reuocanda, & in ea venit debitor manutenendus, qui se non habuit pro spoliato, & qualiter defectus citationis, & excessus dicatur sufficienter probatus, & andetur retentio creditori pro alijs creditis diuersis ab eo, pro quo emanauit adiudicatio?

SVMMARIVM.

1 *Adiudicatio quando respectu vnius est nulla corruit in totum etiam fauore aliorum pro indiuiso possidentium propter connexitatem interesse, & indiuiduitatem Iudicij.*

2 *Clausula Constituti non potest refelli exceptione incertitudinis, quando fuit generaliter apposita super omnibus bonis constituentis præsentibus, & futuris, cum saltem respectu vniuersi illius Patrimonij dicatur certa.*

3 *Testis etiam vnicus sufficit ad effectum obtinendæ manutentionis.*

4 *Vxor possidens bona viri defuncti non iure familiaritatis, sed iure proprio possidere dicitur ratione sui crediti dotalis, seu vsufructus ab eius viro relicti.*

5 *Possessor dum non possidet iure dominij licet non possit impedire viam executiuam Creditoribus, debet tamen in quolibet actu legitimè citari.*

6 *Adiudicatio dicitur excessiua, & non sustinetur, dum res magni valoris fuit adiudicata creditori pro exiguo credito.*

7 *Adiudicatio tunc solum dicitur excessiua, quando excessus committitur ex eo quod fuit facta executio pro plus debito, non autem quando executio fit de re maioris valoris.*

8 *Declara hoc tantum admitti in subhastatione, & deliberatione facta ad fauorem tertij, qui iustum pretium deposuit, vt satisfacto creditore residuum restituatur.*

9 *Secus autem in adiudicatione facta de prædio magni valoris ad fauorem ipsius met Creditoris agentis pro eius dumtaxat modico credito.*

10 *Subhastatio facta de prædio magni valoris ad fauorem ipsius met creditoris agentis pro modico credito tanquam continens enormissimam læsionem dicitur dolo, & mala fide extorta, & nullo modo sustinetur.*

11 *Iudex satis est, quod ex iuribus coram ipso productis, & ex ipsomet instrumento exequutionis dignoscere potuerit valorem rei exequutæ, ad hoc vt adiudicatio Prædij magni valoris facta creditori pro exiguo credito sustineri non possit.*

12 *Scientia Iudicis circa valorem prædij adiudicati potest etiam ex nouis comprobari ad effectum reuocandi adiudicationem prædij magni valoris factam creditori pro exiguo credito.*

13 *Retentio non datur creditori pro alijs creditis diuersis ab eo pro quo emanauit adiudicatio.*

14 *Amplia præsertim quando concurrit nullitas adiudicationis ob defectum citationis.*

DECISIO DXCIV.

Ex defectu legitimæ citationis, & ex quo pro modico credito scutorum 300. adiudicatum fuit Ciamburlanis Creditoribus prędium valoris scutor. 7000. & vltra sub die 1. Iulij proximipræteriti Rota respondit dandum esse mandatum de manutenendo Claræ Castellæ, & Petro Antonio Mazzitello eius filio, qui non habuerunt se pro spoliatis, & ex ijsdem fundamentis Domini hodie steterunt in decisis.

Subsistit enim defectus citationis, quia citatus fuit solus Anastasius filotius vti illorum Procurator, & Dominus litis effectus, & tamen quicquid sit an respectu Petri Antonij ex nouiter deductis iustificetur eius mandatum saltem præsumptum, certum, & indubitatum est, quod respectu Claræ nullum mandatum habebat, nec expressum, nec præsumptum. Cumque propte-
1 rea eius respectu nullitas adiudicationis indubitata

tata sit, & incontrouertibilis corruit in totum etiam fauore Mazzitelli pro indiuiso possidentis propter connexitatem interesse, & indiuiduitatem Iudicij, vt præter auctoritates allegatas in prima decisione respondit Rota *in recent. dec.* 594. *num.* 2. *par.* 4. *apud Posth. de manut. decis.* 44. *nu.* 4. *decis.* 192. *num.* 3. *coram Duran. decis.* 37. *nu.*9. *& in Bonon. fideicommissi de Bargellinis* 24. *Nouembris* 1651. *coram bo. me. Bichio* §. *neque vrget circa finem, vers. Nam alioquin*.

Communis autem possessio Claræ in dubium reuocari non potest, quia iustificatur primo ex
2 clausula constituti in eius Instrumento dotali adiecta, quæ refelli nequit exceptione incertitudinis, dum non fuit apposita super aliqua re particulari incerta, sed generaliter super omnibus bonis præsentibus, & futuris eius Viri, quod sufficit, vt saltem respectu vniuersi illius Patrimonij constitutum dicatur certum, vt optimè distinguendo respondit Rota *in Bituntina Census* 27. *Nouembris* 1645. *coram Eminentissimo D. Card. Corrado Prodatario* §. *Nam obiectum*.

Secundo ex Testibus pro hac parte ad perpetuam rei memoriam, & ex alijs pro Ciamburlanis formiter examinatis præterito *Summ. Claræ, & Consortis num.* 2. *&* 3. quorum etiam vnicus
3 sufficit ad effectum obtinendæ manutentionis, vt dixit Rota *in Romana Vineæ de Capocephalis* 26. *Ianuarij* 1629. *&* 14. *Iunij* 1630. *coram bo. mem. Dunozetto apud Posth. de manut. decis.* 248. *& dec.* 280. *vtrobique num.* 1.

Neque huiusmodi possessio referri valet ad
4 simplicem administrationem, vel ad solum Ius familiaritatis, dum Clara habebat titulum possidendi Iure proprio nedum ratione sui crediti dotalis, sed etiam ex vsufructu ab eius Viro relicto ex latè probatis per eundem *Modern. Posth.*
5 *obseru.* 54. *num.* 22. *&* 23. Et licet vti non possidens Iure Dominij non potuisset impedire viam exequutiuam Ciamburlanis competentem, debebat tamen in quolibet actu legitimè citari, vt respondit Rota *apud eundem decis.* 153. *num.* 2. *& in Romana Pecuniaria* 12. *Decembris* 1653. *coram R.P.D. meo Albergato*.

Euidens pariter est excessus, dùm pro modico
6 credito sc.300.adiudicatum fuit prædium valoris sc. 7000. contra Claram dispositionem *Text. in l. magis puto* §. *non passim in fine, vers. aut si distrahendum ff. de reb. cor.* Neque applicatur responsio,
7 quod ille excessus attendatur qui committitur ex eo, quod fiat exequutio pro plus debito, non autem ille, vt hic, qui fit de re maioris valoris.
8 Potest enim admitti in subhastatione, & deliberatione facta ad fauorem Tertij, qui iustum pretium deposuit, vt satisfacto Creditore residuum restituatur, in quibus terminis loquitur Rota *coram bo. me. Coccino d. dec.* 136. *num.* 7. *coram Buratt. decis.* 49 *num.* 13. *in Ariminen. manutentionis* 1. *Iulij* 1647. §. *Pariter neque subsistit coram Reuerendissimo Terracinen. & in alijs allegatis pro Ciam-*
9 *burlanis*. Secus autem in adiudicatione facta de prædio magni valoris ad fauorem ipsiusmet Cre-
10 ditoris agentis pro eius duntaxat modico credito: Ista enim dum continent ænormissimam læsionem, vt hic, dicitur dolo, & mala fide extorta, & nullo prorsus modo substinetur, ex deductis *in Romana Censuum* 16.*Martij* 1646. *coram Reuerendissimo Archiepiscopo Terracinen. per totam. & signanter sub* §. *quibus stantibus*.

Nec substitit quod Iudici non innotuerit exiguus valor d. prædij, quia sufficit, quod ex Iuri-
11 bus coram ipso productis, & ex ipsomet Instrumento eius exequutionis dignoscere potuerit illius æstimationem, quæ ex ijs latè probatur, &
12 validè potest etiam ex nouis comprobari, vt latè fuit responsum *in Romana retentionis Domorum* 23. *Ianuarij* 1649. *coram R. P. D. meo Verospio* §. *nec obstat*.

Demum non obstat, quod Ciamburlani declarauerint velle recipere, & retinere dictum prædium etiam in satisfactionem aliorum creditorum vsque ad alia scuta 4180. ascendentium. Quia præter quod, huiusmodi asserta credita valde controuertuntur, nec adæquant iustum prædij valorem placuit respōsio decisionis, quod
13 non conceditur retentio pro creditis diuersis ab eo, pro quo emanauit adiudicatio vt sequendo stinctionem *Bart. in l. si non sortem* §. *si centum nu.* 3. *ff. de condit indeb. respondit Rota coram Card. Caualer. decis.* 539. *num.* 4. *& decis.* 543. *num.* 3, *&* 4. *ac in alijs ibi allegatis in fine* præsertim quando
14 concurrit nullitas ob defectum citationis, *Posth. de subhast. inspect.* 62. *num.* 10. *&* 11.

Et ità vtraque &c.

ASTORICEN. PAROCHIALIS DE RVBIANA.

Lunæ 10. *Februarij* 1659.

ARGVMENTVM.

Absolutio quando sit concedenda petenti ex stylo Rotæ post relaxatam aggrauatoriam?

SVMMARIVM.

1 *Absolutio aduersus aggrauatoriam est concedenda petenti, facta per ipsum oblatione, & deposito pro reficiendis expensis facta liquidatione, post quam altera pars in termino illi præfixo ad illas liquidandum illarum liquidationem neglexit.*

2 *Notarij fides non probat aliquem ex actis abstulisse scripturas, cum hæc materia sapiat delictum, & ipse possit huiusmodi attestationem facere ad sui exonerationem.*

3 *Notarius ipse tenetur, si scripturæ authenticæ deperduntur.*

DECISIO DXCV.

NOn constare de sufficienti paritione sed dandam esse aggrauatoriam Rota bis coram me decreuit sub *diebus* 30. *Aprilis* 1657. *&* 10. *Ianuarij* 1658. ex eo solum quia Michael Delgadus nō refecerat expensas factas occasione attentatorū, quæ ipse commiserat in spretum inhibitionis rotalis, & ad quarum refectionem fuerat per Rotam condemnatus.

Verum impetrata speciali commissione præfi-
1 xionis termini Francisco Romero Collitiganti ad illas liquidandas *Summ. num.* 1. illaque in actis iudicialiter exhibita, & præfixo 29. Aprilis 1658. termino sex mensium *num.* 2. Cum Franciscus huiusmodi liquidationem non curauerit, ideò illis elapsis Michael reiterata oblatione de reficiendo dictas expensas quando fuerint liquidatæ, & depositis 20. regalibus *num.* 10. absolutionem petijt, quam ipsi concedendam esse hodie Rota respondit iuxtà stylum, de quo in prima decisione huius causæ *coram me* §. *Respectu verò*.

Non obstat, quod expensæ factæ in Curia liquidatione non egeant, quodque pro alijs occasione recursuū iam Romerus obtinuit relaxari mandatum.

Quoniam quoad expensas Regesti, & expeditionum, ac similium, quæ viuæ appellantur, & con-

concernentes attentata, de quibus agitur, censuerunt Domini eas esse integre reficiendas ante absolutionem.

Quoad vero ad eas, pro quibus fuit relaxatũ, mãdatũ cũ nõ pertineant ad articulum attentatorũ, sed ad recursus ad Laicos illarum prætextu inpediri non valet absolutio modo petita licet Agentes pro Delgado ad tollendas omnes difficultates etiam illarum solutionem offerant facta per Collitigantem valida obligatione hic in Curia de illas restituendo quatenus in partibus fuerint persolutæ.

Nec subsistit, quod Delgadus ex Processu de partibus abstulerit scripturas concernentes controuersam liquidationem, quia hoc non proba-
1 tur ex simplici fide Notatij, præsertim in hac materia, quæ sapit delictum, & ipse potuit huius-
2 modi attestationem facere ad sui exoneratioñe, nam si scripturæ authenticæ deperduntur, ipse Notarius tenetur, considerata etiam inuerisimilitudine, quod sub eadem *die 29. Aprilis 1658.* quâ fuit in Curia præfixus terminus ad liquidandum ablatæ fuerint in partibus scripturæ tangentes dictam liquidationem.

Et ità vtraque.

BONONIEN. BONORVM DE GRAFFIS.

Lunæ 17. Martij 1659.

ARGVMENTVM:

Fideicommissarius an, & quando dicatur legitimus contradictor ad impediendam immissionem hæredi scripto in testamento, & quando sustineatur tanquam valida possessio bonorum hæreditariorũ capta deputato Curatore hereditati iacenti, licet hæres adesset.

SVMMARIVM.

1 *Hæres satis est quod aliquid restituat fideicommissario, vt censeatur integrum restituisse fideicommissum.*

2 *Hæres vt censeatur fideicommissum restituisse, satis est, quod facto, & re ipsa patiatur fideicommissarium possidere.*

3 *Traditionis vim obtinet patientia.*

4 *Fideicommissarius si pro reintegratione bonorum fideicommissi alienatorum recepit ab hærede grauati prædium liberum, illud prædium ex quadam tacita permutatione, subrogatum videtur in locum fideicommissi.*

5 *Fideicommissi restitutio sufficienter facta dicitur, si fideicommissarius loco bonorum fideicommissi alienatorum recepit bona libera ab hærede grauati.*

6 *Fideicommissarius cui facta est restitutio siue realis, siue verbalis, expressa, seu tacita, est legitimus contradictor aduersus hæredem.*

7 *Possessio fideicommissarij ne dicatur vitiosa sufficit, quod fuerit capta de mandato Iudicis, Citato curatore deputato hæreditati, non inuento hærede, facta illius perquisitione.*

8 *Hæres qui sciente, & patiente, fideicommissario possessionem obtinuit, si postea agit, vt sibi eadem bona restituantur contra factum proprium venire dicitur.*

9 *Veniens contra factum proprium venit repellendus à limine Iudicij.*

10 *Fideicommissarius agens aduersus alium fideicommissarium debet agere tantum in petitorio, & via ordinaria.*

DECISO DXCVI.

Decisum fuerat 13. *Iunij 1657.* non esse reuocandam Immissionem in partibus concessam, & ab A. C. confirmatam Cæsari de Grafijs tanquam hæredi testamentario quondam Latantij, quiâ Scipio prætendens controuersa bona ex fideicomissis Petri Antonij, & Archangeli non erat legitimus contradictor.

Verum ex facto hodie melius dilucidato recessum fuit à decisis, ex Instrumento enim integrè relato *in hodierno Summario Scipionis num. 3.* apparet, quod *die 23. Maij 1651.* postquam Scipio assequutus fuerat possessionem bonorum fideicommissariorum, de quibus agitur, 4. *Martij antecedentis* deputato Curatore hæreditati Lactãtij, Cæsar exhibito deinde illius Testamento cum Scipione transegit, vbi præmissa narratiua contentorum in alia præcedenti transactione super iisdem fideicommissis inita *anno 1632.* inter Lactantium eius Auctorem, & eundem Scipionem cum specifica descriptione pecuniarum, & bonorum illis subiectorum, quæ ibi fuerant Lactantio assignata sub onere restitutionis Scipioni faciendæ, quatenus ipse Lactantius (vti euenit) sine filijs decederet narratoque quod defuncto Lactantio, prætendens Scipio fideicommissa ad sui fauorem purificata adeptus fuit actualem possessionem eorundem met Bonorum in transactione illi assignatorum. Cumque vlterius compertum fuerit, quod Lactantius viuens nonulla ex eis alienauerat siuè francauerat vsque ad summam *librarum 5630.* Cæsar hæreditario nomine ipsius non impugnando possessionem vt supra à Scipione captam eidem assignauit, & insolutum dedit quoddam Prædium pariter hæreditarium illius pro reintegratione alienationum, & fratuationum reportando à Scipione amplissimam absolutionem, & liberationem fauore hæreditatis Lactantij de omni, & toto eo, quod pro antedictis fideicommissis Petri Antonij, & Archangeli ab eadem hæreditate petere, exigere vindicare, & consequi posset.

Hinc enim dixerunt Domini Scipionem sufficientem obtinuisse a Cæsare restitutionem fideicommissorum quamuis non omnia, sed aliquid ab eius manibus habuerit, & Prædium sibi assignatum non esset fideicommissarium, sed hære-
1 ditarium Lactantij, quià de Iure satis est, quod hæres aliquid restituat fideicommissario, vt censeatur integrum restituisse fideicommissum iuxtà dispositionem *Text. in l. restituta* ibi *vel totas, vel aliquas earum* ibique *glos. d. verb. earum vers. sed nun quid restitutio ff. ad Trebell. Surd. cons. 92. num. 23. marescot. var. resol. lib. 1 c. 1. n. 2.* satis-
2 que est, quod facto, & re ipsa, vt hic, patiatur fideicommissarium possidere vt docet idem *Text. in antecedentibus verbis* ibi *Restituta hæreditas videtur aut re ipsa si forte passus est, hæres possideri res*
3 *hæreditarias*; Patientia enim pro traditione, habetur *§. Interdum instit. de rer. diuis. glos. in eadem*
4 *l. restituta verb. passus ff. ad Trebell.* Cumque Scipio prædictum Prædium receperit loco, & pro reintegratione bonorum alienatorum, & Cæsar vti hæres Lactantij reportauerit, atque acceptauerit ab eo finalem quietantiam, & liberationem illud Prædium ex quadam tacita permutatione ab ipsis concorditer facta subrogatum videtur in locum fideicommissariorum, itaut suf-
5 ficiens exinde fideicommissi restitutio per acta dicatur, vt optimè probat *Surd. d. cons. 92. d. nu. 23. in fine vers. est si dicatur aduertas, & num. 24.*
6 Indeque Scipio dicitur legitimus contradictor, dum ipsi per hæredem grauati facta est restitutio

stitutio fideicommissi, quæ ad istum effectum sufficit realis, seù verbalis, expressa, vel tacita vt tradit *Argel. de legit. Contradict. quest. 2. art. 10. num. 253. in fine vers. ex his duo, & num. 255. & quæst. 10. art. 5. num. 57. cum duobus seqq; & melius ead. quæst. 10. art. 14. num. 212. & 213.*

Et sic etiam tollitur vitiosa possessio, quia
7 prætereaquod capta fuit de mandato Iudicis citato Curatore deputato hæreditati Lactantij facta perquisitione an adesset hæres, eoque non inuento, cùm Cæsar adhuc non comparuisset, nec Testamentum exhibuisset *dicto Summ. nu. 2.* quod satis esse admisit *Rota in Bononien. Bonorum 24. Ianuarij 16.6. coram bon. mem. Dunozetto sub §. primo*, Possessio præfata tanquam omninò legitima ab ipsomet Cæsare approbata fuit tam ex actu positiuo dictæ assignationis, & dationis in solutum pro reintegratione fideicommissi in
8 parte alienati, quàm re ipsa sciendo, & permittendo, seù non reclamando aduersus prædictam possessionem actualiter à Scipione apprehensam, itaut propterea veniens postea Cæsar tanquam hæres Lactantij, vt sibi eadem bona restituantur contra proprium factum venire dicatur, & sic à limine Iudicij sit repellendus, vt benè pro-
9 bat *Argel. vbi supra dicta quæst. 10. art. 5. num. 62. & 63.*

Non obstat amplissima reseruatio quorumcunque Iurium ipsi Cæsari, eiusque filijs, & descendentibus quomodolibet competen. & competiturorum in eodem Instrumento adiecta; Quoniam ex verbis in præcedenti positione omissis iustificatur non fuisse præseruata iura hæreditaria, seu fideicommissaria præfatorum Petri Antonij, & Archangeli, ibi: *In supradictis fideicommissis, & illorum bonis*; Cæsar enim duplicem personam repræsentabat, alteram hæredis, & alteram confideicommissarij quoad primam nō solum nullum ius sibi præseruauit, sed positiuè, vt dictum est, agnouit, confirmauit, & tradidit possessionem Scipioni, eiusque fauore iura præseruauit; Vnde dum hodie, & in antecedentibus instantijs huius causæ semper egerit vti hæres testamentarius Lactantij grauati; Certum vtique, & indubitatum est, quod obtinere non potest, cum hoc esset venire contra proprium factum, quod omnino refellitur ex supra deductis; Si enim aliquid prætendit vti fideicommis-
10 sarius agat hoc nomine particulari iudicio, in quo non solum discutienda, & iustificanda erit eius comprehensio, sed etiam videndum erit an Scipio vti veniens ex iure eorundem fideicommissariorum, & legitime possidens valide possit immissionem impedire, itaut petitorio tantum agere debeat ad tradita per *Argel. vbi supra quæst. 2. art. 12 num. 284.*

Et ita vtraque, &c.

ROMANA SVPPLEMENTI LEGITIMÆ.

Luna 24. Martij 1659.

ARGVMENTVM.

Filia fæminæ si ei minus legitima iure institutionis fuit in testamento relictum, an, & quando possit illius supplementum petere in bonis matris, etiam si illa à statuto excludatur, nedum à coequali successione, sed etiam à legitima, & licet dotata à Patre excludatur etiam ab hæreditate matris?

SVMMARIVM.

1 *Legatum iure institutionis filiæ relictum à matre licet tollat querelam inofficiosi non tamen impedit quin filia possit petere supplementum legitimæ.*

2 *Filia potest petere supplementum legitimæ in bonis matris, si quod ei fuit relictum iure institutionis eius portionem non constituit.*

3 *Legitimæ supplementum debetur filiæ in bonis matris vna cum fructibus ab ipsa die, qua mater decessit.*

4 *Fructus legitimæ regulariter taxantur ad rationem quinque pro quolibet centennario, & Anno.*

5 *Declara dummodo in hæreditate adsint res, quæ fructus ferant.*

6 *Statuta fæminarum exclusiua, tanquam principalitèr condita fauore masculorum de agnatione, tunc solum locum habent, quando filijs masculis defertur hæreditas.*

7 *Secus si non ipsi, sed alia fæmina, vel extraneus relinquitur hæres.*

8 *Filia cui minus legitima fuit relictum, licet exclusa per statutum, etiam à legitima, non impeditur illius supplementum petere, si alia fæmina, vel extraneus relinquatur hæres.*

9 *Statutum excludens filiam à Patre dotatam à materna etiam hæreditate non propter dotem, sed propter conseruationem Agnationis illam censetur excludere.*

10 *Filia licet à Patre dotata non censetur exclusa à legitima sibi debita in hæreditate Matris per statutum excludentem fæminam sic dotatam, quando hæreditas non defertur masculo, sed fæminæ.*

11 *Agnatio, quæ per masculos conseruatur terminatur in fæminis.*

12 *Statutum excludens fæminam a Patre dotatam a materna etiam hæreditate tunc locum habet, si hæreditas matris iure hæreditario masculo deferatur, secus si alteri fæminæ.*

13 *Statutum excludens fæminam a Patre dotatam a materna etiam hæreditate censetur illam excludere, licet Mater filium masculum in legitima tantum instituerit, dum adsunt alij filij masculi, ab eadem hæredes instituti in residuo hæreditatis.*

14 *Secus autem si mater filio masculo in legitima tantum instituto alteram filiam fæminam hæredem vniuersalem reliquerit.*

15 *Filia hæres instituta reputatur pro extraneo, vbi agitur de exclusione alterius fæminæ.*

DECISIO DXCVII.

Resolutum fuit deberi Catharinæ Puteobonellæ supplementum legitimæ vna cum fructibus à die obitus Liuiæ Matris Quandoquidem præfata Liuia decedens anno 1644. hæredem sibi scripsit Hippolytam aliam filiam fæminam, Alexandro verò filio masculo iure institutionis reliquit legitimam, & Catharinæ scuta 200. Iure pariter Institutionis, & omni alio meliori modo legauit pro omni eo, quod posset prætendere a sua hæreditate; Hinc enim licet huiusmodi
1 legatum Iure Institutionis relictum, querelam tollat inofficiosi, potest tamen Catharina legitimæ supplementum petere, dùm sc. 200. inte-
2 gram eius portionem non constituunt *l. omnimodo C. de inoffic. Testam. l. hac autem Auth. vt cum de appell. cognosc. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 2. quæst. 20. num. primo cùm alijs plenè allegatis in Perusina Bonorum 18. Iunij 1649. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. minùs releuat Legatum*, Idque vna cum
3 fructibus ab ipsa die, qua mater decessit *l. Papinianus §. Vnde si quis ff. de inoffic. Testam. Rip. in l. si vnquam num. 103. C. de reuoc. donat. Rota coram Reuerendissimo Durano decis. 192. num. primo in recent. decis.*

decis. 110.*num.*27.*par.*8.*vlt. impress. in Romana Fideicommissi de Ceulis* 10. *Ianuarij* 1641. *coram Reuerendissimo Compostellano* §. 2. *ex Inuestimento*, *& in Meleuitana Donationis* 18.*February* 1658. *coram me* §. *fin.* qui regulariter taxantur ad rationem
4 quinque pro quolibet centenario, & anno, vt notat *Merlin. vbi supra lib.* 2. *tit. primo quaest. prima num.*5. *Rota in recent.decis.*570. *nu. primo par.*2.
5 Dummodo in hæreditate adsint res, quæ fructus ferant, *Peregrin. de fideicom. art.* 36. *num.*69. *vers. modo tamen vbi allegat Cephal.cons.*56.*nu.*49. *&* 50

Non obstat, quod filiæ fæminæ ex statuto Vrbis *lib. primo cap.* 145. totaliter excludantur non solum à coæquali successione, sed etiam à legitima.

6 Quia huiusmodi statuta tanquam principaliter condita fauore masculorum de agnatione tunc solùm locum habent, quando filijs masculis defertur hæreditas, secùs quando non ipsi, sed alia
7 filia fæmina, vel extraneus relinquitur hæres *Bald. inter cons. Angel.* 18.. *aute num.* 6. *vers. alia datione Soccin.Iun.cons.*23. *num.*27. *lib. primo Corn. cons* 2 4. *sub num.*5. *vers. Et prædicta lib.* 2. *Alex. cons.*188.*num.*2.*lib.*6. *Cephal.cons* 521. *numer.*150. *Ruin.cons.*25. *num.*3.*lib.*3. *Brun. in tract. quod statib.mascul. art.*7. *num.*24. *& art.*12. *num.*147. *Rota coram Card Seraph.decis.*835 *num. primo*, *& in rec. decis.*770.*num.*4. *&* 5.*par.*2.*decis.*513.*num.*4 *par.*3. *& decis.*316 *num.*18. *&* 19.*par.*6 & consequenter
8 non impeditur filia, cui in totius legitima relictum est illius supplementum petere, vt in his terminis per hanc rationem latè firmatum fuit *in Romana Supplementi Legitimæ* 18. *Maij* 1640. *in recent.decis.*228.*num.*19.*par.*8.*vlt. impress. &* 15. *Aprilis* 1644. *&* 26. *Ianuarij* 1646 *per tot. coram me.*

Nec refert, quod ex eodem statuto Catharina vti dotata a Patre, a materna etiam hæreditate excludatur.

Quia cùm causa finalis, & principalis Statuti
9 non fuerit dotatio, sed agnationis conseruatio, vt dixit *Rota decis.* 540. *num. primo cum seqq. par. prima diuers. apud Fenzon. ad Statut.Vrb.decis.*113 §. *Et licet & in recent.decis.*503. *num.*23. *cum seqq.*
10 *par.* 5. sola dos per Patrem tradita non potest Catharinam excludere à legitima sibi debita in hæreditate matris, dùm ista non defertur ma-
11 sculo, per quem agnatio conseruatur, sed fæminæ, in qua terminatur, vt consuluit *Gabr.consil.*10. *num.*15. 18. *&* 19. *lib. primo cum alijs relatis in dicta Romana Supplementi Legitimæ* 15. *Aprilis* 1644. *coram me* §. *comprobatur hic intellectus*.

Nec obstat, quod Alexander filius masculus hæres fuerit communis Patris, & a Liuia matre institutus in legitima, quod sufficere videtur tenuisse *Rotam apud Fenzon. vbi supra decis.* 100. §. *statutum enim*.

Quia cum hodie non agatur de legitima in
12 bonis Patris, sed tantum in bonis maternis, quæ alteri filiæ fæminæ, non autem masculo Iure hæreditario deferuntur; In istis enim vtique semper cessat exclusio statutaria, dùm nullo modo concurrit causa finalis per statuentes consi-
13 derata ex allegatis, Institutio autem Alexandri facta per Liuiam in Legitima tunc suffragari posset, quando adessent alij filij masculi, qui fuissent hæredes vniuersales ab eadē instituti in residuo hæreditatis, in quibus terminis loquitur
14 *dicta decis.* 100. *apud Fenzon.* Secùs autem dum fuit instituta filia fæmina, quæ pro extraneo ad
15 hunc effectum reputatur, vt benè Respondit *Rota coram Card. Seraph.d.decis.*885.*num.*4.

Cæterum ad quam summam ascendat supplementum legitimæ vna cum fructibus, cum necessaria sit melior iustificatio bonorum hæreditariorum Liuiæ, tam respectu quantitatis, quam qualitatis deducto ære alieno, ac numero filiorum de tempore eius obitus, ideò reiecta fuit hæc discussio ad particularem disputationem.

Et ita vtraque, &c.

ROMANA VSVSFRVCTVS.

Lunæ 31. *Martij* 1659.

ARGVMENTVM.

Electio facienda à muliere, vel de vsufructu, vel de alimentis in exequutionem pacti adiecti in Instrumento antecedenter cum omnibus solemnitatibus statutarijs celebrato, non indiget nouis, & reiteratis solemnitatibus, sed satis est, quod re ipsa, vel verbis fiat huiusmodi electio, & respectiuè renunciatio vni ex duobus.

SVMMARIVM.

1 *Solemnitates statutariæ non sunt denuo reiterandæ in ijs, quæ fiunt in executionem Instrumenti solemnitèr stipulati.*
2 *Decretum Iudicis generaliter ab ipso interpositum super omnibus, & singulis contentis in contractu, cadit, ne dum super actu principalis contractus, super omnibus alijs ibidem contentis, etiamque simplicitèr enunciatis.*
3 *Vineas habentes imitari videntur illos, qui laborant, vt in præcipitium vadant.*
4 *Legatum censetur potius relictum loco alimentorum quam ex alia causa, vbi alendi præcessit legantis obligatio, cui quantitas legata respondet.*
5 *Papa, vt censeatur omnes defectus voluisse sanare, satis est quod eos potuerit agnoscere, & nihilominus supplicationem signauerit.*
6 *Contractus tacitus ex actibus positiuis elicitus æquipollet expresso.*
7 *Amplia præsertim concurrente aliqua diuturnitate temporis cum obseruantia.*
8 *Consensus legitimè probatur non solum verbo, sed etiam facto.*
9 *Consensus sufficienter probatur per actus etiam inualidos.*

DECISIO DXCVIII.

Die 31. Maij 1658. Informante tantum. Zenobio Ciliano resolutum fuerat Margharitæ nō deberi vsumfructum Vineæ, de qua agitur stante illius Instrumenti renunciatione præuia electione alimentorum, & habitationis, & causa hodie repproposita Informante etiam Sixto Giordino illius hærede, ac Deliberatario dictæ Vineæ, & alterius ad Cilianum proprio Iure spectantis Domini steterunt in decisis.

Valida siquidem fuit renunciatio dicti vsusfructus quamuis facta sine solemnitatibus *statuti Vrbis lib. primo cap.*151. quia cum huiusmodi solemnitates seruatæ fuerint in antecedenti Instrumento nouationis celebrato anno 1638. in quo expressum, & explicitum pactum adiectum fuit, quod in euentum mortis Petri, seù eius vxoris donantium esset in arbitrio superstitis, vel continuare in perceptione vsusfructus vineæ donatæ, vel alimenta necessaria consequi in Domo Donatarij, & hoc casu fructus illius ad eundem donatarium libere spectarent nullatenus necessaria fuit earundem solemnitatum reiteratio in
1 actu electionis dd. alimentorum cum renunciatione vsusfructus facta post obitum Petri a Margha-

gharita vxore superstite, cum huiusmodi electio nil aliud præseferat nisi exequutionem pacti expresse stipulati in præcedenti datione solemniter facta, vt præter auctoritates allegatas *in decisione 5. nec refert Rota coram bon.mem.Merlin.dec.363 n.2. & 7.*

Non obstat, quod Iudex interponendo Decretum super principali contractu dictę Donationis sufficientem non adhibuerit cognitionem causæ quoad dictum pactum futurum, & in certum.

2 Quia cum præfatum Decretum generaliter ab ipso interpositum fuerit super omnibus, & singulis contentis in dicto contractu, sufficienter vtique adhibita censetur cognitio nedùm super actu principalis Donationis, sed etiam super dicto pacto à voluntate superstitis dependente, & super omnibus alijs ibidem contentis, Immò etiam super omnibus simpliciter enunciatis, vt dixit *Rota decis.316.num.17.par.2. diuers.* quam refert, & sequitur *Pit. ad Statut. Vrb.gloss.21. numer. 20. vers. & in puncto, & in Auximana Fideicommissi de Tibaldinis 26. Ianuarij 1654. coram me 5. non obstante.*

Certius cum nulla læsio considerari possit in dicta electione; Quoniam pro vsufructu Vineæ, qui præuio labore, & industria excedebat annua scuta centum, vt deponunt testes relati in *Summario Sixti n.1.* (quicquid dicat alius informiter examinatus, & de vnico tantum actu deponens non deductis expensis *eodem Summ. nu 10.*) Margharita prius habuit omnia alimenta necessaria in domo Patrui Zenobij, ac deinde eo defuncto vsque ad obitum vere, & realiter consequuta fuit sine vllo labore, & periculo menstrua scuta sex vnacum domuncula pro eius habitatione sibi ab eodem Patruo relicta, & sic lucrum potius, quam læsio cōsiderari potest, cum ex vineis multoties non tantū incerti, & nulli fructus percipiantur, sed quod peius expensa est longe maior, quamquod percipitur, vnde vineas haben-

3 tes imitari videntur illos, qui laborant, vt in præcipitium vadant, vt ratiocinatur *Add.dec.81 n.1. 9.par.8.recent.* vltimo impressa, & experientia hoc me docet.

Dictum autem legatum sibi fuisse relictum lo-

4 co alimentorum non autem ex causa seruitutis latè probatur *in decisione 5. quia loco cum seqq.* ex quo scilicet præcesserat Legantis obligatio, cui quantitas legata correspondet, & principaliter ex quo Instrumentum electionis continet pactū reuersiuum ad vsumfructum fauore Renunciantis, quatenus Patruus Zenobij illi alimenta non præstaret, seu aliàs ei non prouideret; Ideoque satis est pro excludenda reuersione, quod satisfactum fuerit eius obligationi per implementum vnius ex partibus alternatis mediante dicto Legato, ex quo renuncianti plenè prouisum fuit.

Non obstat, quod instrumentum dictæ electionis sit nullum ob defectum legalitatis Benedicti Altij Notarij de eo rogati.

Quoniam eius legalitas comprobata remansit ex priuilegio in publicam formam exhibito, & præuio examine sibi concesso, & licet vti concessum simpliciter à R.P.D.Lanuuio vigore Bullæ Iulij Secundi non præstat facultatem rogandi in Vrbe, eius que Districtu, nisi constet, quod ad formam Bannimentorum Archiuij Vrbani examinatus, & approbatus fuerit à Conseruatore, Secretario, & Mensario Collegij; Attamen ex attestatione oretenus facta ab Archiuista huiusmodi Officiales amplius non extant in rerum natura, sed qui obtinuit dictum priuilegium, desiderans rogare in Curia, eiusque Districtu, ad id admittitur præstita fideiussione de satisfaciendo omnibus contentis in dictis Bannimentis, illaque registrata per acta eiusdem Archiuij Vrbani, quæ fuisse adimpleta per Benedictum, concludenter iustificat fides publica eiusdem Archiuistæ mihi tradita.

Nec refert, quod ille infra 20. dies prædictum

5 instrumentum non exhibuerit in eodem Archichiuio; quia huiusmodi defectus sublatus fuit *a Sanctissimo D.N. Alexandro Septimo* præuia supplicatione taxationis per Suam Beatitudinem signata quod sufficere dixit *Rota in Sabinen. Alluuio is 21. Maij 1629. coram bon. mem. Pirouano in recent.decis.292.n 5.par.5.*

Vlterius ponderatum fuit, quod dum pactum præfatæ electionis, & renunciationis cum debitis solemnitatibus explicitè conuentum fuit in primo Instrumento, de cuius validitate non dubitatur, sicut non fuit necessaria reiteratio solemnitatum ex quo electio emanauit in meram, & puram exequutionem dicti pacti præcedentis ex rationibus supra, & in prima decisione allegatis Ita pari modo pro sufficienti electione, & renunciatione non erat necessaria noua scriptura, seu satis fuit, quod Margharita facto, (vt euenit) acceptando, & vsque ad obitum percipiendo alimenta, & habitationem, eandem electionem, & renunciationem in exequutionem prædicti pacti antecedentis peregerit, nam cōtractus

6 tacitus ex actibus pontinis elicitus æquipollet expresso *Rota decis.605. sub num.5. & 7.par.2. rec.*

7 Præsertim concurrente aliqua diuturnitate temporis cum obseruantia, & alijs de quibus per *Rot. in Romana Diuisionis 15. Iunij 1640. coram bon.mem. Bubio in recent.decis.2 8.num. 9. & 30.*

8 *d. par.8.* Consensus enim legitime probatur non solum verbo, sed etiam facto, iuxta responsum *Sceuolę in l. Paulus ff. rem rat haber. Soccin. Sen.consil. 125. num. primo vers. Primum probatur lib. pri-*

9 *mo* Immo sufficienter probari per actus etiam inualidos tradit *Mascard. de probat. lib. primo conclus.417.num.22.*

Et ita vtraque, &c.

FIRMANA BENEFICII

Lunæ 28. Aprilis 1659.

ARGVMENTVM.

Attentata quando commissa dicantur, & de illis satis constare dicatur? Agens remedio; *leg. diffam C. de Ingen., & manum.* quando sit Actor, & quando reus, lis in beneficialibus, an, & quando mortuo Actore finiatur, vel datetj

SVMMARIVM.

1 *Agens remedio*, l. diffamari C. de Ingen: & manumis. *regulariter dicitur obtinere partes Rei*

2 *Declara hoc non procedere, quando hoc remedium fuit intentatum à non possidente, contra possidentem, quia tunc dicitur Actor.*

3 *Lis in beneficialibus mortuo Actore dicitur finita, declara vt num. 6. & seqq.*

4 *Clausula* sine preiudicio Litterarum Apostolicarum *apposita in commissione, præseruat facultatem exequendi, executori in litteris deputato, non obstante quod Iudicium ordinarium reperiatur in Rota introductum.*

5 *Clausula* sine præiudicio litterarum Apostolicarum *nil differt à clausula* sine præiudicio

exequu-

exequutionis litterarum Apostolicarum.

6 *Lis in beneficialibus non terminatur per mortem Actoris, nisi quando Reus superstes non vult illam prosequi; & de hoc constat aliquo actu saltem tacito.*

7 *Reus in beneficialibus tunc censetur nolle prosequi litem post mortem Actoris, quando reuocauit, suos procuratores, vel aliud beneficium incompatibile obtinuit, vel alios actus similes exercuit*

8 *Lis in beneficialibus non extinguitur, nec terminatur per mortem vnius, & subrogationem alterius, sed viuit cum remaneat adhuc interesse, vel collatoris; vel Patronorum, aut aliorum interesse habentium.*

9 *Litterarum subrogationis, ab altero ex collitigantibus in locum defuncti obtenta, exhibenda sūt in Rota, coram qua lis pendet, ibique iustificanda, & obtinenda illarum exequutio, quamuis in eis sit datus certus exequutor, & quamuis sit facta expressa mentio pendentiæ litis in* Rota.

10 *Litis pendentia in Rota Pontifici narrata in litteris subrogationis, præseruat quidem illas à vitio subreptionis, quæ alia resultaret ex taciturnitate litis, sed non efficit, quod exinde dicatur auocata Causa à Rota, quodque absque vitio attentatorum adiri potuerit executor in eis deputatus.*

11 *Amplia hoc multo magis procedere si non fuerit concessa subrogatio gratiosa, sed simplex mandatum de subrogando, quod per necesse exigit factum exequutionis.*

12 *Litis continuatio in beneficialibus deducitur ex facto ipsius qui obtinuit subrogationem, dum non solum fecit se, subrogari ad ius collitigantis defuncti sed etiam ad litis, & causæ prosequutionem, & defensionem.*

13 Clem: Auditor de rescript. *est conciliaris vti edita à Clemente V. in concilio Viennen.*

14 *Derogatio facta per Pontificem in indulto Apostolico omnium conciliorum Synodalium, & Prouincialium, ac constitutionum in eis aditarum non sufficit vt dicatur derogatum* Clem. Aud. de rescript.

15 Clem. Auditor de rescript. *vt censeatur à Pontifice derogatum sub generali derogatione requiritur expressa derogatio alicuius concilij generalis cum clausula*, & aliis conciliis.

16 *Clausula* sine præiudicio litterarum Apostolicarum *in commissione apposita preseruat executori in litteris deputato facultatem exequendi non obstante iudicio ordinario in Rota introducto.*

17 *Executor in litteris deputatus non dicitur attentasse, quamuis iudicium ordinarium fuerit in Rota introductum si in commissione aderat clausula* sine preiudicio *litterarum Apostolicarum.*

18 *Inhibitio rotalis emanata, & præsentata vigore commissionis cum clausula* sine præiudicio litterarum Apostolicarum *nil amplius operatur quam ipsa commissio, vel propterea redditt attenta, quæ fuerunt interim gesta ab executore in litteris deputato.*

DECISIO DXCIX.

FVerat resolutum *die 27. Nouembris 1658.* constare de attentatis quia Ioan. Sapolinus in spretum litis pendentiæ in Rota illiusque Inhibitionis sibi personaliter præsentatæ, prius *anno.* 1646. ad instantiam quondam Luciani Gasparini, & dinde 27. *Iunij* 1658. Instante Iacobo Laurentio Contuccio ad plures actus iudiciales deuenit mense Ottobris sequentis coram Eminentissimo D. Cardinale Abbate *Farfen.* exhibendo corā ipso litteras Apostolicas in forma mandati de subrogando sibi concessas, instando pro illarum exequutione, & procurando inditionem concursus.

Verum quia huiusmodi resolutio capta fuit Sapolino non audito, repropofui hodie causam, & eius Informantes tria deducebant pro recessu à decisis.

Primo quod lis in Rota introducta à Luciano Gasparino vigore commissionis Iactationis, & Iactationum ex remedio *l. diffamari C. de ingen., & manumiss.*, cuius vigore emanauit primo Inhibitio per mortem illius extincta fuerit, li-
1 cet enim regulariter agens dicto remedio dica-
2 tur obtinere partes Rei, id tamen non procedit quando fuit intentatum, prout hic à non possidente contra possidentem, quia tunc dicitur Actor, vt notat *Bald. in l. sed & si per Pratorem §. sedet si sub num. 4. vers. Item contra eum ff. quib. ex caus. maior. 20. annor.* quem refert, & sequitur *Rota decis. 500. num. 12. par. 5. recent.*
3 In Beneficialibus autem mortuo Actore lis dicitur finita ad *Text. in §. Deincep. Auth. de nupt. Bellamer. decis. 156. num. 1.*

Secundo quod D. Cardinalis exequutor amplissimum habet Indultum exequendi intra fines Abbatiæ farfen. priuatiuè quoad omnes alios quascunque litteras Apostolicas etiam in forma Breuis tàm gratiam, quam iustitiam concernentes cum derogatione ibi *Non obstantibus quibuscunque Apostolicis, & Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs aditis, generalibus vel specialibus constitutionibus, & ordinationibus necnon statutis, & consuetudinibus.*

Tertia demum, quod subsequens commissio imperata per Iacobum Laurentium Contuccium signata fuit cum reiterata clausula *sine præiudicio*
4 *litterarum Apostolicarum*, quæ facultatem exequendi præseruat exequutori in litteris deputato, non obstante, quod iudicium ordinarium reperiatur in Rota introductū, vt dictum fuit in *Hispalen., & Caurien. Permutationis 11. Maij 1596. coram Gptio apud Marches. de commiss. par. 2. fol. 490. num. 1. &* pluries *coram bo. mem. Coccino decis. 144. num. 7.* quæ loquitur in terminis clausulæ *sine præiudicio litterarum Apostolicarum, & num.*
5 *seq.* firmat nullam in substantia adesse differentiam ad effectum, de quo agitur inter dictam clausulam, & aliam *sine præiudicio exequutionis litterarum Apostolicarum*

Verum primum fundamentum non videbatur tutum, quia esto, quod Gasparinus verè esset Actor, non autem Reus, adhuc non cessabat
6 duratio litis, quia in Beneficialibus lis non terminatur per mortem Actoris nisi quando Reus superstes non vult illam prosequi, & de hoc constat ex aliquo actu saltem tacito, vt tradit *glos. in Clem. 1. §. si verò alter verb. prosequamur, vt lit. pend. Io. Andr. in cap. 2. num. 2. eod. tit. in 6. Rota in recent. decis. 599. num. 23. part. 4. tom. 3. & coram Merlin. decis. 340. num. 8. repetita in recent. decis. 170. eod. num. part. 5. cum alijs per Add. ad Buratt. decis. 927. nu. 34.*

Tunc autem constare dicitur, Reum per mor-
7 tem Actoris nolle litem prosequi quando reuocauit suos Procuratores, vel aliud Beneficium in compatibile obtinuit, aut alios actus similes exercuit, vt dixi *Rota decis. 169. num. 5. part. 1. &*

Vu 2 *d. decis.*

d. decis. 90. num. 24 cum seqq par. 4. tom. 3. recent.

Hec ad illam effectū suffragatur sola impetratio subrogationis gratiosæ in iuribus colitigantis Defuncti quia lis non extinguitur, nec termi-
8 natur per mortem vnius, & subrogationem alterius, sed viuit, cum remaneat adhuc interesse vel collatorum, vel Patronorum aut aliorum interesse habentium, vt puta pro restitutione fructuum, vel expensarum vt respondit *Rota apud Mohed. decis. 8. sub num. 4. vers. nec obstat si dicatur de appellat. & in recent. decis 398. per tot. par. 3.* vbi subditur, quod exinde litteræ subrogationis
9 exhibendæ sunt in Rota, coram qua lis pendet, ibique iustificandæ, & obtinenda illarum exequutio, quamuis in eis sit datus certus executor, & quamuis sit facta expressa mentio pen-
10 dentiæ litis in Rota, quia ista præseruat quidem à vitio subreptionis, quæ alias resultaret ex taciturnitate litis, & tollit obstaculum, quod lite pendente non licet Principi supplicare, sed non efficit quod exinde dicatur auocata causa a Rota, quodque absque vitio attentatorum adiri potuerit executor in eis deputatus, vt allegatis antiquioribus resolutum fuit in *Meleuitana Parochialis 26. Maij 1651. coram me §. nec suffragatur.*

11 Certius cum in proposito non fuerit concessa subrogatio gratiosa, sed simplex mandatum de subrogando, quod pernecesse exigit factum exequutoris, & quod magis est Sapolinus non so-
12 lum fecit se subrogari ad Ius colitigantis Defuncti, sed etiam ad litis, & causæ prosequutionem, & defensionem, ex quo propterea etiam ex facto ipsius habetur continuatio litis ex ponderatis per *Rotam d. decis. 109. sub num. 5. vers. nam hic Actor par. 1. recent.*

Secundum pariter est eiusdem farinæ, quia per indultum D. Cardinalis Abbatis Parfen. non
13 videtur derogatum *Clem. Auditor de rescript.* quæ conciliaris est vti ædita à Clemente V. in Con-
14 cilio Viennen. continet enim solas derogationes conciliorum synodalium, & Prouincialium, ac constitutionum in eis æditarum, quæ non sufficit, vt post *Rotam in Cesaraugustana Decimarum 17. Iunij 1611. coram S. M. Innocentio De-*
15 *cimo* tradit *Add. ad Buratt. decis. 704. num. 16.* sed requiritur expressa derogatio alicuius Concilij generalis, cum clausula, & alijs Concilijs, vt in simili de *Cap. nuper. de decim.* dictum fuit in *Conchen. exemptionis Decimarum 17. Martij 1589. coram Orano apud Garz. de Benef. par. 4. cap. 5. num. 39. & in recent. decis. 316. num. 11. par. 5. & in Ferrarien. Decimarum 8. Aprilis 1658. coram R. P. D. meo Beniaqua.*

Et quamuis *Garz. d. cap. 5. num. 45. post Rot. apud Card. Put. decis. 494. lib. 2. in antiquis*, quę est *decis. 483. eod. lib. in correct.* voluerit, quod si gratia facta sit motu proprio, & ex narratis appareat de certa scientia Papæ pro sufficienti derogatione etiam conciliorum generalium, sufficit clausula *non obstantibus Constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis*, idemque prius voluit *Mandos. de Sgnat. Grat. sub tit. de Prouision. §. 3. quia vers. hoc non procedat, & §. Addo, quod constitutioni vers. de voluntate autem*,

Attamen præterquod in d. decisione iste absolute articulus non deciditur, sed solum referuntur motiua nonnullorum ex Dominis, dum subditur fuisse ordinatum, vt expectaretur, quod Rota esset magis plena, vt iterum posset disputari de certa scientia Pontificis, & eius voluntate derogandi *d. Clem.* in casu nostro dubitari potest, cum indultum non loquatur de Beneficijs litigiosis.

Vnde DD. visum fuit potius tutum tertium
16 fundamentum nam ex commissione Contucci signata cum dicta clausula *sine præiudicio litterarum Apostolicarum*, dicitur præseruata executori facultas exequendi non obstante Iudicio ordina-
17 rio in Rota introducto, Ideoque per eumdem gesta non dicuntur attentata, vt in *Meleuitana attentatorum 20. Iunij 1639. coram bo. mem. Dunozetto, in recent. decis. 151. num. 7. part. 8. vltimo impressa, & in Romana fideicommissi seu Saluiani 7. Februarij 1650. coram eodem §. 1. in fine.*

18 Non obstat Inhibitio rotalis eius vigore expedita, & præsentata, quia concessa fuit vigore dictę Commissionis cum clausula *sine præiuditio*, quæ propterea nil amplius operatur, quam ipsa commissio *Card. Seraphin. decis. 1003. num. 2.*

Suppositum autem, quod litteræ subrogationis sint posteriores, in facto non subsistit, quia expeditæ fuerunt *16. Februarij. 1657.* Commissio verò impetrata *3. Martij 1658.*

Et ita vtraque &c.

AVXIMANA REDDITIONIS RATIONIS.

Veneris 2. Maij 1659.

A R G V M E N T V M.

Tutor, seu Curator qui bona minoris generaliter administrauit licet possit cogi ad nouam redditionem rationis, si ille quietantiam obtinuit a minore absque solemnitatibus, seque fundat in sola confessione minoris, secus tamen est in curatore particulariter deputato ad certa bona, qui non fundatur in sola assertione minoris, sed in actibus veris, & positiuis ab eo factis, & quanto temporis cursu sollemnitates præsumantur adhibitæ, & an Tutor, seu Curator teneatur post susceptam Curam, & tutelam illam prosequi, & quando?

S V M M A R I V M.

1 *Tutor seu curator generalis, qui de vniuersa administratione debet rationem reddere non liberatur ex sola quietantia, & confessione minoris sibi facta absque solemnitatibus.*

2 *Quietantia seu simplex confessio minoris absque solemnitatibus non releuat Tutorem, seu Curatorem generalem ab onere nouæ, & legitimæ redditionis rationis.*

3 *Tutor seu Curator dicitur rationem administratorum legitime reddidisse, nec est denuo cogendus ad nouam redditionem, dum non se fundat in sola assertione, & quietantia minoris, sed in actibus veris, & positiuis ab eo factis.*

4 *Quietantia facta à Minore Tutori seu Curatori qui legitimam reddidit rationem, tamquam actus necessarius non eget solemnitatibus.*

5 *Sollemnitates in contractu minoris necessariæ præsumuntur sufficienter adhibitæ ex lapsu 30. Annorum cum obseruantia.*

6 *Testes numero plures melius informati, & adminiculati ex scripturis sunt omnibus alijs præferendi.*

7 *Tutor, seu Curator generaliter deputatus, & a Iudice confirmatus post susceptam tutelam, & Curam tenentur illam prosequi.*

8 *Declara hoc non procedere in Administratore vnius rei particularis, qui potest ad suî [illegible] ceptam administrationem dimittere.*

9 *Tutor seu Curator licet fuerit generaliter [illegible]*
[illegible]

Tutor, seu Curator generalis, nisi [illegible] à Iudice confirmatus, & alia sollemnia impleuerit.

10 *Curator deputatus in Testamento à Testatore, si absque Iudicis confirmatione segerit in generali administratione non tamquam Curator se gerere dicitur, sed tamquam negociorum gestor.*

DECISIO DC.

Steterunt Domini in decisis coram me 18. *Februarij* 1656. non esse locum nouæ redditioni rationis, dum Lutius viuens legitimè semel illam reddidit *anno* 1592. solidando computa, soluendo reliquatum, & reportando reiteratam quietantiam.

Nec subsistit, quod non fuerit legitima, ex quo non fuerunt adhibitæ solemnitates; nec deputatus Calculator, vt inspiceret rationes, qui de necessitate eligi debet etiam seruatis solemnitatibus, & interueniente Decreto Iudicis.

Quoniam præfata copulatiuè requiruntur in
1 Tutore, vel Curatore generali, qui de vniuersa administratione debet rationem reddere, & pro iustificatione non adducit nisi nudam confessionem, & assertionem Pupilli, seu minoris, quæ
2 non suffragatur, & liberatio fundata duntaxat super huiusmodi nuda, & simplici confessione, & assertione non releuat ab onere nouæ, & legitimæ redditionis, & in his terminis loquuntur *Ancbar. cons.* 330. *num* 4. *vers. In contrarium multa faciunt Ruin. cons.* 135. *num.* 7. *&* 8. *lib.* 1. *succ. sen. cons.* 91. *num.* 9. *cum seqq. lib.* 4. *Roland. à Vall. cons.* 49. *num.* 50. *cum seqq. lib.* 1. *Rimin. Iun. cons.* 338. *num.* 35. *cum seqq. Gratian. discept.* 567. *num.* 3. *cum seqq. Rota coram Pen. decis.* 1310. *per tot. coram Buratt. decis.* 329. *num.* 2 *& in recent. decis.* 242. *num.* 4. *part.* 6.

In casu autem proposito versamur in Administratore particulari de certo Prædio, cuius fructus Testator mandauit ab ipso percipi, & reinuestiri quolibet anno in tot Censibus ad rationem octo pro centenario, & ipse reddidit rationem suæ administrationis præuia exhibitione seu indicatione Instrumentorum tot Censuum ad formam Testamenti ab ipso fauore minoris quolibet Anno emptorum, qui non controuer-
3 tuntur, & eidem reliquatum actualiter soluit, Vnde eius redditio rationis non est fundata in verbis nudæ confessionis, & assertionis minoris, sed in actibus veris, & positiuis peractis eodem modo, quo Testator mandauit, & consequenter est legitima, nec venit reiteranda, vt optimè distinguendo admisit *Rota coram Pena d. dec.*
4 1310. *num.* 5. *vers. neque ad rem pertinebat* Indeque quietantia sibi facta à minore tanquam actus necessarius non egebat solemnitatibus *Ias. in l. si vnus* §. *pactus neque peteret ff. de pact. Card. Put. decis.* 153. *num.* 3. *lib.* 3. *in correct. Card. Se-*
5 *raph. decis.* 1133. *nu.* 2. vltraquod quatenus fuissent necessariæ ex lapsu 30. annorum cum obseruantia sufficenter præsumerentur adhibitæ *Card. Seraph. decis.* 1307. *nu.* 7. *Coccin. decis.* 301. *num.* 3. *Duran. decis.* 56. *num.* 6.

Nonobstat, quod Instrumenta non continebant integrum tempus administrationis.

Etenim Testator obijt 13. *Iulij* 1584. quo tempore messis erat iam perfecta, & fructus à Testatore recollecti, Anno autem 1592. quo fuit reddita ratio, Bonifacius Vxorem duxerat mense Iunij, & statim assumpserat administrationē, & sic de hoc anno ipse, non autem Lutius frumentum percepit ex Prædio controuerso, vnde Lutius non administrauit nisi per annos septem, nempè ab *anno* 1585. per totum annum 1591. inclusiuè, ac proinde dum exhibuit seu indicauit sex Instrumenta singulis primis sex annis peracta, & de fructibus vltimi anni scilicet 1591. Canones soluit, & reliquatum in florenis 150. enumerauit in manibus Bonifacij, nempe 50. in pecunia numerata, & centum in Censu, vtique melior, & plenior redditio rationis prætendi non potest.

Suppositum autem quod continuauerit in eadem administratione vsque ad annum 1600. quo obijt Bonifacius in facto non subsistit, quia Testes examinati pro hæreditate Lutij concludenter deponunt Bonifacium per se ipsum administrasse postquam Vxorem duxerat, idque clare comprobant Instrumenta locationum à Bonifacio tanquam principali, & proprio nomine successiuè
6 factarum, & sic præfati Testes, qui sunt numero plures melius informati, & exinde adminiculati præferendi videntur duobus alijs pro altera parte in contrarium adductis, vt firmatur in *decis.* §. *nec subsistit cum seqq.*

Nec turbat repetitum obiectum, quod Tutor,
7 & Curator post susceptam tutelam, & curam teneantur illam prosequi, quia procedit in Tutore, & Curatore generali à Iudice confirmato, non autem in administratore vnius rei particularis,
8 qui potest ad sui libitum ceptam administrationem dimittere, ac respondetur in *decis.* §. *vltimo*, & litteraliter probat *Text. in l. Tutori vel Curatori* 20. *C. de negot. gest. Bart. in l. si Pupilli* 6. §. *videamus num.* 2. *ff eod.* Et licet, Lutius videatur
9 à Testatore Deputatus Curator generalis, ipse tamen non administrauit vti talis, sed tanquam particularis administrator, percipiendo duntaxat fructus Prædij controuersi illosque reinuestiendo iuxta formam in testamento præscriptam nec fuit à Iudice confirmatus, minusuè impleuit alia solemnia, quibus deficientibus non potuit esse Curator generalis §. *sed Curator instit. de Curat. Grat. cons.* 25. *num.* 9. *lib.* 2. *Gratian. discept.* 225. *num.* 1. *Rota in recent. decis.* 470. *num.* 2. *&* 3. *part.* 1. *coram bo. me. Greg. decis.* 260. *num.* 8. *&* 9. *& coram Eminentiss. D. Card. Otthob. decis.* 173. *num.* 14. & si absque confirmatione se ges-
10 sisset in generali administratione non diceretur, vt Curator gerere, sed tamquam negociorum gestor *l. Curatorem C. de negot. gest. Soccin. Iun. cons.* 79. *num.* 21. *lib.* 2. *Gratian. d. discept.* 225. *num.* 2.

Et ità vtraque &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE MVTIS.

Veneris 2. *Maij* 1659.

ARGVMENTVM.

Trebellianicæ an, & quando censeatur renunciatam ex diuisione, & transactione bonorum fideicommissariorum?

SVMMARIVM.

1 *Trebellianica de iure competit hæredi grauato.*

2 *Trebellianica est quarta pars totius hæreditatis.*

3 *Trebellianica nunquam censetur renunciatum ex diuisione, & transactione bonorum fideicommissariorum, nisi de ea fuerit facta specialis mentio.*

4 *Trebellianica tanquam pars consequutiua fideicommissi censetur reseruata non autem, exclusa in transactione, in qua fideicommissum fuit reseruatum.*

5 *Trebellianica nunquam censetur remissa in transactione*

factione, si ex eius remissione nullum commodum resultaret transigenti.

6 *Creditores testatoris cum obligatione Camerali possunt illorum creditum deducere ex quacumque portione illius hareditatis, & cuicumque haredi obuenta.*

7 *Ampliа præsertim si bona Testatoris alteri ex haredibus obuenta, in tertios fuerint alienata.*

8 *Hæres absque beneficio leg. & inuent. non potest impugnare factum Defuncti.*

DECISIO DCI.

CVm in hac causa hodie dubitatum fuerit an sit recedendũ à decisis sub die 10. Maij 1658. quoad detractionem Tribellianicæ, & residuum medietatis dotis Philippæ tantùm, quoad Trebellianicam placuit Dominis recedere quia cum ex quatuor filijs Io: Francisci de Mutis Iacobus instituerit hæredem in sua portione Valerianum fideicommittentem cum onere illam restituendi per fideicommissum suis filijs, eidem Valeriano
1 illius hæredi grauato de Iure competit Trebellia-
2 nica, quæ est quarta pars dictæ portionis *l. 1. vbi scribentes ff. ad Trebell. §. sed quia hæredes instit. de fideicom. Natt. cons. 528. num. 24. Mangil. de imput. qu. 128. numer. 5. Rota coram Pen. decis. 1043. num. 6.* Ac propterea propriæ portioni ipsius Valeriani rubrorum 71. $\frac{1}{4}$ addita d. quarta parte portionis Iacobi rubrorum 18. $\frac{1}{4}$ cadunt sub fideicommisso Valeriani rubra 94. $\frac{1}{4}$ quibus diuisis inter Cæsarem, & Britium illius filios, & hæredes, cuilibet obuenerunt rubra 47. cum medietate alterius quarti, dictaque rata Cæsaris distributa inter Laurentium, & Alexandrum eius filios, & Portio Alexandri, de qua hodie tantummodo agitur, constituit rubra 23. cum dimidio, & quarta parte alterius rubri super quibus propterea debetur Immissio DD. de Mutis Actoribus.

Non obstat transactio, seu diuisio post obitum Valeriani inita anno 1539. inter Cæsarem, & Britium eius filios, & hæredes ex vna, & Nicolaum Patruum ex altera.

Quoniam in ea nulla prorsus fit mentio detra-
3 ctionis dictæ Trebellianicæ, ideò eidem renunciatum dici non potest, vt ad propositum tradunt *Bursatt. cons. 102. num. 13. lib. 1. Paris. cons. 43. num. 38. lib. 2. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 26. num. 8. Card. Mantic. de coniect. vltim volunt. lib. 7. tit. 11. num. 10.* Præsertim dum in ipsa transactione expressè conuentum fuit in suo robore persistere debere quæcunque fideicommissa à Prædecessoribus ordinata, à quibus nullatenus recedere velle expressam præmiserunt protestationem *Summ. DD. de Mutis num. 1.* Inde enim cum vigore fideicommissorum præseruatorum bona peruenire deberent ad alios vocatos aduersus quos competebat detractio Trebellianicæ facienda in actu restitutionis fideicommissorum; vtique stante huiusmodi reseruatione
4 Trebellianica pariter tanquam consequutiua reseruata censetur, non autem exclusa, *Bero. cons. 69. sub num. 23. vers. quare non comprehenduntur, & cons. 93. sub num. 67. lib. 1. Paris. d. cons. 43. num. 38. lib. 2.* Certius cum ex eius exclusione
5 nullum commodum resultaret Nicolao transigenti, vt aduertit *Peregrin. de fideicom. art. 52. sub num. 73. vers. 2. quia.*

Non obstat, quod huiusmodi reseruatio intelligenda [illegible] vt fideicommissa firma remanere debeant super parte diuisa, & vnicuique obuenta, non autem quod illorum vigore alter ex diuidentibus portionem alterius prætendere possit stantibus clausula *non obstantibus dispositionibus*, & promissione ad inuicem de perpetua defensione, & euictione, vt dicebatur in penultima *decisione emanata 19. Iunij 1656. §. penult. vers. Reseruatio autem,* quia Actores non petunt vigore fideicommissi, & detractionis Trebellianicæ aliquid vindicare, nec consequi ex portione in transactione obuenta Nicolao alteri transigenti, ad cuius fauorem Cæsar, & Britius promiserunt de euictione, & defensione, sed petunt tantummodo portionem, quæ obuenit Cæsari, & Britio super qua fideicommissa debent remanere firma, & illesa, & sic potius fauet responsio dictæ decisionis.

Non obstat, quod Actores sint hæredes sine beneficio legis, & inuentarij Laurentij eorum Patris filij, & hæredis Cæsaris vnius ex Transigentibus, quodque transactio facta fuerit bona fide, quia non impugnatur transactio, sed agitur tantum pro consequutione Trebellianicæ ex portione obuenta eidem Cæsari, & Britio, super qua, vt dictum est, ibi explicitè præseruata fuerunt fideicommissa, & consecutiue detractio Trebellianicæ.

Quouerò ad residuum dotis Philippæ Domini steterunt in decisis, quia cum pro eius restitu-
6 tione obligatus esset in forma Cameræ Valerianus fideicommittens possunt illius Creditores illam deducere ex quacunque portione Casalis sibi bene visa, & sic ex portione Cæsaris, de qua
7 hodie agitur, præsertim dum bona Britij, in Tertios fuerunt alienata, vt præter *alleg. in vltima decis. §. fin.* latè responsum fuit *in Romana dotis 27. Maij 1647. sub §. Conclusio procedit, & in teramnen. vsusfructus 14. Martij 1650. §. quia obiectum coram me.*

Non obstat, quod in venditione totius Casalis contineatur etiam portio Britij, & D. Falconerius totum Casale possideat.

Quia ipsi sufficit, quod ista portio Britij non sit vendita ab Alexandro Creditore dotis, sed à successoribus Britij; Cumque hodie non agatur de immissione in portione Britij, sed Alexandri tantum meritò eius Successores pulsati ad restituendum ex fideicommisso dictam portionem tanquam Creditores d. dotis opponere possunt de illius detractione; eoque magis cum Laurentius Pater Actorum liberè consensit alienationi dictæ portionis, vt proinde ipsa transierit in emptorem libera, & immunis ab omni hypotheca dictæ dotis, cuius consensum, & remissionem
8 ipsi Actores impugnare non possunt, nec illi contrauenire, dum sunt illius hæredes sine beneficio legis, & Inuentarij ex dispositione *Text. in l. cum à matre C. de rei vindic.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA MVTVI

Lunæ 5. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Mulier seu minor opponens nullitatem contractus mutui ex defectu solemnitatum restituere tenetur pecunias receptas, & in eius vtilitatem versas, ex quibus facta fuerit locupletior. Verbo tamen vero tenetur creditor iustificare tantummodo in mutuo fæneratitio, & cum vsuris, [illegible] in mutuo vere gratuito, & [illegible]

[...] præsumitur nisi ab ipsa [...], vel minore contrarium probetur.

SVMMARIVM.

1 Apoca priuata, Camerali obligatione vallata, & manu debitoris subscripta, & per testes formiter examinatos racognita habet viam executiuam.

2 Testis recognoscens inter plures manum debitoris in apoca subscripti, superlatiuè probat, & magnam fidem meretur.

3 Minor, seu mulier, opponentes nullitatem contractus ex defectu solemnitatum, restituere tenentur pecunias receptas, & versas in ipsorum vtilitatem, ex quibus sunt effecti locupletiores.

4 Versio in vtilitatem minoris, & illius locupletatio probari debet à creditore, quando agitur in contractu mutui feneratitio, & cum vsuris, si ab ipso minore opponente nullitatem contractus vult Creditor petere restitutionem pecuniarum ab eo receptarum.

5 Secus autem in mutuo mere gratuito.

6 Versio in vtilitatem minoris, vel mulieris illorumque locupletatio præsumitur in mutuo mere gratuito, & sine vsuris, nisi ab ipsis contrarium probetur.

7 Doctor allegans alium Doctorem venit intelligendus iuxta terminos Doctoris allegati.

8 Versio in vtilitatem minoris, seu mulieris, eo magis præsumitur in mutuo mere gratuito, quando minor, vel mulier sunt industria diligentia, & prudentia prediti.

9 Scriptura priuata, dum non est subscripta neque formiter recognita nihil probat cum ipsa vires assumat à recognitione.

DECISIO DCII.

Scuta bis mille, quæ anno 1654. bo. me. Hieronimus Matthæius ad cambium susceperat à D. Laurentio Chisio mutuauit 21. Nouembris eiusdem anni D. Sulpitiæ Vitelleschæ eius Vxori præuia Apoca propria istius manu subscripta, & obligatione Camerali vallata *Summ. DD. de Mattheis num.* 4. sequuta actuali solutione mediantibus ordinibus sacro Monte Pietatis Vrbis directis *num.* 2. & 5.

Defuncto Hieronymo DD. de Mattheis Fratres, & hæredes egerunt coram R. P. D. Bulgarino Locumtenente A. C. contra D. Sulpitiam pro illorum restitutione, & producta d. Apoca, illaque per duos Testes ser. ser. recognita *Summ. num.* 6. obtinuerunt mandatum exequutiuum, à quo causa appellationis mihi commissa cum clausula *si quid exequen.* ad formam Commissionis proposito dubio pro exequutione mandati fuit responsum.

Constat enim de Credito mediante apoca
1 Camerali obligatione vallata, & propria manu D. Sulpitiæ subscripta, ac recognita per dd. Testes formiter examinatos, quorum primus est Sacerdos, ac præsens fuit confectioni illius, ac
2 in ea se subscripsit secundus vero eam recognouit inter plures, qui modus recognoscendi est superlatiuus, & magnam fidem meretur, vt dixit *Rota in recent. decis.* 192. *sub numer.* 3. *part.* 3. confirmata 31. *Martij proxim preteriti cor. R. P. D. meo Beulaqua.*

Nec obstat exceptio nullitatis obligationis deducta ex *statuto Vrbis cap.* 151. *lib.* 1. quia tam
3 mulieres quam minores opponentes nullitatem contractus ex defectu solemnitatum restituere tenentur pecunias receptas, & versas in ipsorum vtilitatem, ex quibus effecti sint locupletiores, quo casu non intrare dictam dispositionem statutariam post *Lambert. de Contract. gloss.* 24. *num.* 1. in terminis dixit Rota in Romana Societatis Officij 13. *Februarij* 1616. *coram Litta apud Pic. ad statut. Vrb. dec.* 11. *num.* 1. quem refert, & sequitur *Gratian. discept.* 879. *num.* 4. *cum seqq. & signanter num* 9.

Quod D. Sulpitia d. scut. 2000. verè, & realiter receperit probatur ex ordinibus directis Sacro Monti Pietatis relatis *in Summ. num.* 2. quod
4 autem versa fuerint in eius vtilitatem, & ex eis effecta fuerit locupletior Domini ponderarunt, quod non agitur de contractu fæneratitio, & cum vsuris, quo casu creditor tenetur probare versionem, & locupletationem, & in his terminis loquitur *Rot. coram Martin. Andr. decis.* 33. *n.* 8. 9. & 10. repetita *in recent. decis.* 668. *num.* 6. & 7. *par.* 1. & *coram Duran. decis.* 18. *numer.* 30.
5 *cum seq.* sed versamur in contractu mere gratuito, & sine vsuris, in hoc enim casu versio, & locu-
6 pletatio præsumitur nisi ab ipsa muliere, vel minore contrarium probetur, vt optimè distinguẽdo probant *Bart. in l.* 1. *in fine vers. quandoque iste qui mutuauit, Lamberteng. vbi supra d. glos.* 24. *nu.* 17. *Gomes. var. resol. tom.* 2. *cap.* 245. *num.* 2. *in fine vers. quinto infertur Card. Mantic. de tacit. lib.* 8. *tit.* 6. *num.* 8. *Odd. de restit. in integr. part.* 2. *qu.* 51. *num.* 53. *vers. incontrarium est magis, & vers. ego puto veriorem Mascard. de probat. conclus.* 1167. *num.* 12. *Gratian. d. discept.* 879. *num.* 8. & cum
7 ista distinctione intelligendus est *Pic. ad statut. Vrb. gloss.* 7. *num.* 70. dum allegat *Lamberteng. d. gloss.* 24. qui hanc distinctionem pro verissima, & communiter approbata defendit.

Quod facilius in præsenti casu recipiendum
8 videbatur attentis optimis qualitatibus D. Sulpitiæ mulieris industria, diligentia, & prudentia præditæ, ex quibus augetur præsumptio versionis in eius vtilitatem, & tollitur sinistra suspicio iactationis vt tradunt *Bald. in d. l.* 1. *in fin. C. si aduers. credit. Odd. alios cumulans d. quæst.* 51. *nu.* 51. *Mascard. de probat. d. conclus.* 1167. *numer.* 16. & *seq.*

Nec subsistunt ea, quæ deducuntur ad probandam versionem pecuniarum in expignorandis pignoribus mariti *Summ. additionali D. Sulpitiæ num.* 1. *cum seqq.*

Quoniam notula, quæ asseritur scripta manu Beltrammi, qui tanquam eius Procurator scuta 2000. exegit, non est subscripta, neque osten-
9 ditur formiter recognita, vt opus est, quo cessante, nil probat cum Vires assumat á recognitione, vt dixit *Rota decis.* 103. *num.* 9. *part.* 5. *recent.* nec potest adminiculari ex partitis Librorum Montis Pietatis, quia in illis tria tantum pignora reperiebantur descripta sub nomine D. Hieronymi non excedentia scuta 300. Reliqua verò expignorata fuerunt ab illis, ad quos verè spectabant, non autem per Beltrammum, vt latius in *Summ. responsionis DD. de Mattheis num.* 1. Concurritque insuper maxima inuerisimilitudo, si enim ille habens in monte Pietatis scuta 2000. voluisset die sequẽti expignorare sua bona ordinem non fecisset soluendum dd. pecunias D. Sulpitiæ, & multo minus ipsa se obligasset in forma Cameræ illa restituere infra certum tempus.

Et ità vtraque &c.

FVL-

FVLGINATEN. ATTENTATORVM.

Veneris 30. Maij 1659.

ARGVMENTVM.

Attentans pro sufficienti purgatione attentatorum debet realiter restituere fructus, & reficere ac soluere omnes expensas, damna, & interesse vsq; ad vltimum quadrantem, & quænam expensæ veniant ab Attentante reficiendæ, & quando ipse liberetur ab alteriori purgatione facto deposito de mandato Iudicis cum citatione partium?

SVMMARIVM.

1 *Deponere non est soluere.*

2 *Attentans pro sufficienti purgatione Attentatorum debet realiter restituere omnes fructus, & reficere omnes expensas, damna, & interesse vsque ad vltimum quadrantem.*

3 *Depositum factum de mandato Iudicis prævia citatione partis ad recipiendum, qua recipere recusauit, habet vim solutionis, & liberat deponentem.*

4 *Declara hoc non procedere, quando depositum non est integrum.*

5 *Valor qui ab attentante debet restitui pro purgatione attenditur præcisè de tempore attentatorum.*

6 *Fides simplex, & in actis non producta fidem non facit.*

7 *Depositum factum de mandato Iudicis nulliter procedentis non releuat.*

8 *Comparens impugnatiue in Iudicio non dicitur consentire Iurisdictioni Iudicis, nec gestis ab eo.*

9 *Expensæ etiam extraiudiciales veniunt integraliter reficiendæ in iudicio attentatorum tanquam damna, & interesse.*

10 *Attentans non dicitur satis attentata purgasse, facta recognitione, & dimissione possessionis.*

11 *Expensæ Iudiciales concernentes merita causæ non veniunt reficiendæ in iudicio Attentatorum, sed illæ dumtaxat quæ respiciunt attentata.*

12 *Iurisdictio Iudicis fundatur ex commissione in actis producta.*

13 *Transportatio integra omnium actorum non requiritur ad effectum reuocandi Attentata, sed sufficit illa tantum transportare, & exhibere, ex quibus attentata probantur.*

DECISIO DCIII.

CONcesso Cataneis mandato de manutenendo pro reuocatione Attentatorum per Eliseos commissorum super Prædijs controuersis in sprętum litis pendentis in Rota, eiusque inhibitionis iuxta decisionem *coram R. P. D. meo Celso emanatam 27. Martij 1656.* fuit ab eodem decretum, & relaxatum mandatum exequutiuum pro restitutione fructuum in scutis 104. & b. 65. & expensarum in alijs scutis 165. & b. 95. ex fundamentis in alia decisione deductis 11. Februarij 1658. verum appellantibus Eliseijs ab excessiua taxatione, & causa mihi commissa, dubitaui An mandatum rotale sit confirmandum, vel infirmandum.

Et Domini illud confirmandum esse censuerunt primo quoad fructus non obstante, quod Elisei non contrauertentes illorum quantitatem allegauerint non potuisse cogi ad soluendum illorum æstimationem, ex quo fructus in eadem met specie, & quantitate deposuerint de mandato Iudicis Fulginei parte vocata, & præsente ipsorum *Summ. num. 2.* quia deponere non est sol-

1 uere *l. Item libertas §. 1. ff. quib. mod. pignor. vel hypoth. soluat.* Et attentans pro sufficienti purga-

2 tione debet realiter restituere fructus, & reficere, ac soluere omnes expensas, damna, & interesse vsque ad vltimum quadrantem, vt præter *decisiones allegatas in 2. decisione §. nec suffragari*, respondit *Rota in recent. decis. 269. num. 1. vers. nam licet part. 1. & in alijs allegatis in Romana Attentatorum 26. Iunij 1654. coram* R. *P. D. meo Meltio §. non obstat.*

Et licet depositum factum de mandato Iudicis

3 prævia citatione partis ad recipiendum, quæ recipere recusauerit habeat vim solutionis, & liberet deponentem, vt in his terminis dixit *Rota coram san. me. Greg. dec. 214. num. 1.*

Hoc tamen non applicatur, tum quia deposi-

4 tum non fuit integrum, vt probatur in 2. *decis. §. minus suffragari*, & dixit *Rota in recent. decis. 158. num. 9. & decis. 234. numer. 13. postrema part. 8.* Nam deficiebant duæ salmæ frumenti, vt asseritur mutuatæ Colono, quæ gratis dicuntur ab eo restitutæ, dùm super hoc nulla datur sufficiens iustificatio, vt opus est pro duodecim salmis cum dimidia vuarum fuerunt depositata scuta 12. & b. 50. & tamen iustus illarum valor de tempore

5 attentatorum, qui præcisè attendi debet ascendebat ad scuta 25. & b. 50. vt probatur in *d. dec. §. censuerunt pariter*, nil refragante fide relata *in*

6 *Summ. illorum de Elisets num. 5.* quia fidem non facit tanquam simplex, & in actis non producta, ac vti loquens in genere ibi: *vn anno per l'altro*: Et denique deficiebant expensæ per Cattaneos passæ.

Tùm etiam quia facta fuit de mandato Iudi-

7 cis de partibus lite pendente in Rota, & sic nulliter, vt probant *auctoritates ibi allegatæ §. Et fuit factum & dixit Rota decis. 102. num. 5. par. 2. rec.* Frustra verò allegatur citatio partis, eiusque præsentia, quia semper protestauit de pendentia

8 litis in Rota, & comparuit citra consensum in Iurisdictionem, vt in *d. Summ. num. 2. litt. B.* ex allegatis ad propositum *in Bononien. pecuniaria, seu attentatorum 28. Aprilis 1645 coram bo. me. Bichio §. consensus Gesib.*

Secundo quoad expensas extraiudiciales pro honorarijs Procuratoris, & Aduocati, ac pro mercede Copistæ factis in tribus Positionibus in Signatura, & in Rota, & liquidatas in scutis 50. quæ quicquid dicat altera pars super articulo, & occasione attentatorum factæ fuerunt, in

9 hoc enim Iudicio integrè reficiuntur etiam extraiudiciales tanquam damna, & interesse, vt fuit dictum in *Romana Vineæ 9. Decembris 1648. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. §. vlterius cum seq. & in Auenionen. Attentatorum 28. Iunij 1651. coram eodem R. P. D. meo Celso §. Et licet.*

Nec suffragatur renunciatio facta per Eliseos

10 cum dimissione possessionis, quia hoc non sufficit ex deductis *in d. 2. decis. §. nec suffragari*, & *§. Sola autem oblatio cum seq.* Præsertim vti facta ab vno tantùm sine speciali mandato alterius, & in limine propositionis causæ in Rota tempore quo omnia necessaria parata erant.

Quo verò ad expensas iudiciales, partitæ scilicet extractuum A. C. excessus non poterat eui-

11 tari, quia non debent refici expensæ Actorum concernentium merita causæ, quæ reficiuntur in fine litis, sed tantum illorum, quæ purè, & simpliciter respiciunt attentata, vt in *Foroliuien. expensarum 26. Iunij 1654. coram R. P. D. meo Verospio per totam, & in Asloricen. Parochialis de Rubiana*

biana 10. Februarij præteriti coram me §. Quoniam quoad expensas.

Nec subsistit, quod fuerit necessaria transportatio dicti extractus pro firmanda Iurisdictione;
11 quia Iurisdictio firmatur ex commissione in actis producta præuia citatione partis, & licet non possit exerceri antequam transportetur acta,
12 nihilominus ad effectum reuocandi Attentata non requiritur integra transportatio omnium Actorum, sed sufficit illa tantum transportare, & exhibere ex quibus probantur Attentata vt dixit Rota *decis. 111. num. 6. & 7. par. 4. tom. 2 rec. in Vercellen Prioratus 5. Februarij 1647. coram bo. me. Peutinger. in fine, & in Taurinen. Decimarum, seu Attentatorum 7. Iunij 1652. coram Reuerendissimo Tarraconen.* Gratis autem dicitur ex eo Cattaneos iustificasse eorum bonum Ius, vt facilius obtinerent huiusmodi reuocationem, quia Attentata fuerunt tantum reuocata ob spretum litis pendentis in Rota, eiusque inhibitionis, non autem ex bono Iure, vt patet *ex vtraque decisione.*

Verum Domini animaduertebant expensas extraiudiciales taxatas in scutis 50. tantum maioris esse quantitatis, nempe scutorum 75. & b. 98. ac vlterius illis addendam esse mercedem sollicitatoris spatio trium annorum, & amplius nec non alias expensas necessarias in summa scutorum quindecim; vnde deleta à iudicialibus expensa Actorum concernentium merita causæ, & addita extraiudicialibus summa dictarum partitarum deficientium, adhuc expensę reficiendæ per Eliseos excedunt scuta 165. & b 65 contenta in mandato; quapropter in omnibus mandatum totale esse confirmandum vtraque parte informante fuit resolutum &c.

LEODIEN. PAROCHIALIS.

Veneris 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Pręsentatus ad Iuspatronatus à medietate patronorum, & obtinens apostolicam prouisionem cum derogatione alterius medietatis quando dicatur illam iustificasse, & quæ requirantur?

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus non præsumitur vsurpatum, licet Patroni Layci iurisdictionem habeant temporalem in loco beneficij, quando cum eis comitati sunt patroni Ecclesiastici, in quibus dicta præsumptio non cadit.*

2 *Iuspatronatus ex fundatione, vel dotatione, vt non dicatur sufficienter probatum, sufficit quod illud possit alijs modis competere.*

3 *Probatio nunquam concludit data possibilitate contrarij.*

4 *Præsentatus à medietate patronorum, vt illi suffragetur gratia derogationis alterius medietatis debet principaliter probare, quod Patroni, qui eum præsentauerunt existant in quasi possessione præsentandi.*

5 *Amplia vt non sufficiat iustificare actualem actum præsentationis, quodque præsentantes sint veri patroni, & medietatem constituant.*

6 *Amplia etiam si illi qui præsentauerunt essent veri, & indubitati patroni.*

7 *Examen quando conditionaliter, & pro forma requiritur, omnino fieri debet, quamuis examinandus alias esset notorie idoneus.*

8 *Examen quando conditionaliter, & pro forma requiritur, nec minus statur attestationi Ordinarij de habilitate prouisi, sed positiuè est examinandus.*

9 *Et quidem vocato possessore, & coopositore.*

DECISIO DCIV.

Resolutum fuit litteras Apostolicas non esse iustificatas, etenim Carolus Io: Baptista Fabritius exposito, quod controuersa Ecclesia Parochialis loci de Oley vacabat per obitum Matthiæ Neasdens sequutum extra Romanam Curiam de mense Decembris 16 3. quodque sit de iurepatronatus Clericorum, & Laycorum mixtim, & ad eam à medietate Patronorum præsentatus existat, prouisionem obtinuit à Sede Apostolica cum derogatione alterius medietatis in forma mandati de prouidendo per hęc verba ibi: *Quatenus verificato prius coram te, quod dictum Iuspatronatus ex fundatione, vel dotatione huiusmodi existat, vt præfertur, si per diligentem examinationem per te adhibitis examinatoribus ad id à Concilio Tridentino prædicto designatis, si istic essent, vti esse deberent, in Synodo Diocæsana deputati, sin autem absque illis faciendum d. Carolum Io: Baptistam ad hoc idoneum esse repereris &c. conferat &c.* narrato valore in 50. vna cum in certis in 150. ac in subsequenti gratia reualidatoria in 100. vna cu incertis in bis centum ducatis auri de Camera per non excessum *eius Summ. num. 3. & 10.*

Ideo dixerunt Domini deficere iustificationem primo circa qualitatem, quod Iuspatronatus sit ex fundatione, & dotatione esto enim quod non versemur in rigorosis terminis *S. Conc.*
1 *Trid. sess. 25. cap. 9. de reform.* ex quo licet Patroni Layci Iurisdictionem habeant temporalem in loco Beneficij, nihilominus cessat vsurpationis præsumptio, dum commixti sunt Patroni Ecclesiastici, nempe Capitulum, & Canonici Ecclesiæ Cathedralis Leodien. in quibus dicta præsumptio non cadit, vt tradunt *Menoch. cons. 654. ante num. 2. vers. quoad 2. Lotther. de re benef. lib. 2. qu. 13. nu. 1 8 Card. Caual. dec 89. num. 2. Rota in recent. decis. 154. num. 7. ad med. vers. sed vlterius Domini par. 2. & dec. 401. num. 5. & 6. par. 5.*

Adhuc tamen ex enunciatiuis emanatis in visitationibus, vt *ex præsentationibus relatis in eius Summ. num. 7. & 8.* nullatenus iustificatum apparet,
2 quod Iuspatronatus spectet ad eos ex fundatione, vel dotatione, sicut Sanctissimus præcisè requisiuit; Cum enim in eis de hac qualitate nec verbum quidem legatur, & Iuspatronatus possit alijs modis competere, hoc sanè sufficit, vt probatio non sit concludens per ea, quæ in terminis deducta fuerunt *in Bonon. Iurispatronatus 13. Maij 1658. coram me per tot, & signanter §. fin.* Probatio enim nunquam concludit data pos-
3 sibilitate contrarij *cap. in præsentia de probat. Rot. dec. 216 nu. 13. par 6. recent.*

Secundo in ea parte, qua supposuit præsenta-
4 tum esse à medietate Patronorum, quia ad istum effectum non sufficit iustificare actualem actum præsentationis, quodque præsentantes sint veri Patroni, & medietatem constituant, quæ in casu nostro ex hactenus deductis nec minus videntur sufficienter iustificata, sed principaliter pro-
5 bandum est, quod Patroni, qui eum præsentarunt, existant in quasi possessione præsentandi,
6 quia in his terminis Papa de istis tantum intelligit, non autem de alijs non existentibus in dicta quasi possessione etiamsi alias essent veri, & indubitati Patroni, vt probat *Lotther. vbi supra d. lib.*

lib. 2. qu. 8. num. 106. cum seq. Rota in recent. decis. 471. num. 20. & 21. part. 4. tom. 2. & melius *apud Vinian. de Iurepatr. decis. 78. num. 9. in Sulmonen. Beneficij 23. Ianuarij 1647. coram bo. mem. Peuting. §. neque Tabastius in fine, & 10. Martij 1649. cor. bon. mem. Arguelles §. cui sententiæ, & in Lucana Iurispatronatus 17. Martij 1658. coram R.P.D. meo Celso §. Et quod magis est.* Ex præfatis autem præsentationibus relatis *in d. num. 8.* nullatenus iustificatur quod Patroni Layci, qui modo præsentarunt Actorem existant in requisita quasi possessione præsentandi.

Tertio demum respectu idoneitatis, nam nullum præcessit examen à Sanctissimo præcise re-
7 quisitum; quoties enim (vt hic) conditionaliter, & proforma examen requiritur, omninò fieri debet, quamuis examinandus alias esset notorie idoneus *Lambertin. de Iurepatr. par. 1. lib. 2. quæst. 11. art. 3. num. 5. Mandos. super reg. 24. qu. 3. num. 11. & 12. Gonzal. super reg. 24. glos. 4. num. 89. cum seqq. Garz. de benef. par. 6. cap. 2. nu. 26. Rota in Calaguritana Beneficij de Ormillos 12. Octobris 1587. coram Pamphilio seu relatum per eundem Garz. ibidem num. 266. & coram Card. Seraph. decis. 1313. num. 1. vers. quia aliter.*

Indeque non releuat attestatio Vicarij Generalis Leodien. relata *in d. Summ. num. 6.* quia prę-terquod redarguitur de errore, vbicumque: vt
8 dictum est, examen pro forma requiritur, nec minus statur attestationi Ordinarij de habilitate prouisi, sed positiuè est examinandus, *Paris. de resignat. lib. 8. qu. 9. num. 89. cum seqq. Corrad. in prax. Benefic. lib. 3. cap. 4. num. 3.* Et quidem vo-
9 cato possessore, & Coopositore, vt responsum fuit in *Calaguritana Beneficiorum 26. Iunij 1648. §. Quo magis, & in Calaguritana Beneficij 15. Ianuarij 1652. coram bo. me. Bichio.*

Et ità vtraque, &c.

VITERBIEN. TVTELÆ.
Vener. 6. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Tutor licet remoueatur à tutela si Inuentarium tutelare non confecit, & quando est absens à loco vbi sita sunt bona pupilli, an tamen possit excusari, & quomodo?

SVMMARIVM.

1 *Tutor qui Inuentarium tutelare non confecit excusatur ab omni mora, & negligentia, si illius ommissio non prouenerit ex culpa, & dolo ipsius, sed ex iusta causa ob impedimentum à coniuncto sibi præstitum.*

2 *Tutor quoties non habet administrationem, non potest dici suspectus, si interim Inuentarium tutelare non confecit.*

3 *Tutor de iure remouetur à tutela, si esset absens a loco, vbi sita sunt bona pupilli.*

4 *Declara hoc non procedere, quando absentia est necessaria.*

5 *Tutoris præmanentia penes pupillos in loco, vbi occasio est, vt magis virtutibus repleantur, non potest dici culpabilis, licet absit à loco.*

6 *Concordia quæ postea non vbi sita sunt illorum bona fuit effectuata nihil operatur.*

DECISIO DCV.

IN vltimo eius elogio die 12. Iunij 1657. condito bo. me. Io: Baptista Bussius non solum reliquit D. Comitissæ Eleonoræ Marcianæ eius dilectissimæ Vxori vsum Rhedæ, & menstrua scuta 50. sed etiam eam fecit, reliquit, & esse voluit Tutricem, & pro tempore Curatricem DD. Iulij Antonij, & aliorum communium filiorum, & eius hæredum cum omnibus facultatibus desuper necessarijs, & opportunis, & quatenus ipsa huiusmodi tutelam acceptare nollet substituit, & in eius locum posuit R. P. D. Ludouicum Bussium ipsius fratrem germanum *Summ. d. Comitissæ num. 1.*

Defuncto Testatore ipsa tutelam acceptauit, & ad maiorem cauthelam alijsque salutaribus clausulis obtinuit se in Tutricem confirmari per Locumtenentem Viterbij *num. 2.* Verum quia huiusmodi tutelę officium in controuersiam sibi deductum fuerat coram A. C. speciali Commissione Sanctissimi ab eo causa auocata fuit, & commissa postremò Eminentissimo D. Cardinali Albizio cum voto Rotæ Ideo proposito particulari dubio Informantes pro D. Bussio triplici fundamento prætendebant D. Comitissæ non deberi tutelam.

Et primo quia non fecit Inuentarium tutelare, sed fuit responsum per ipsam non stetisse, immò ad eius instantiam *die 28. eiusdem mensis Iunij 1657.* & sic per paucos dies post obitum viri fuisse inchoatam descriptionem bonorum hæreditariorum illius, manu Notarij publici *d. eius Sum. num. 3.* quæ perfecta non fuit, nec desuper stipulatum publicum instrumentum: ex quo superuenit D. Collitigans, qui cum possideret omnia bona pro indiuiso impediuit actu nedum continuationem illius, ac perfectionem solemnis inuentarij, sed etiam administrationem D. Comitissæ, eiusque tutelare officium. Hinc enim cum
1 illius omissio non prouenerit ex culpa, & dolo Tutricis, sed ex iusta causa ob impedimentum à coniuncto sibi præstitum ipsa ab omni mora, & negligentia remanet pręseruata iuxtà dispositionem. *Text. in l. Tutor. qui repertorium ff. de administr. Tutor.* ibi: *nisi forte aliqua necessaria, & iustissima causa allegari possit cur id factum non sit*, ibique *Bart. numer. 17. Flor. de in lit. iuran. §. 5. nu. 3. Catheran. dec. Pedemont. 53. nu. 28.*

Accedit superuenientia Pestis illicò sequutæ in Ciuitate Viterbij, qua de causa iussu D. Collitigantis ipsa D. Comitissa vna cum filijs, & familia traducta fuit ad Ciuitatem Balneoregij ad purgationem explendam, & deinde ad Vrbem, vbi occupata pariter sibi administratione iudicialiter inhibita fuit coram AC. vigore Eugenianæ, ne in controuersa Tutela amplius se in-
2 gereret; Quoties enim Tutor non habet administrationem; non potest dici suspectus si interim non confecit Inuentarium, vt monet *Bart. in d. l. Tutor Ruin. consil. 105. num. 8. & 9. lib. .... Menoch. de arbitr lib. 2. cent. .... cas. 174. num. 3. Guttier. vbi supra d. par. 2. cap. primo num. 19.*

Secundo, quia deseruit lares paternos, & familiam traduxit ad vrbem, vbi moratur; Verum
3 quia quamuis de iure tutor remoueatur a tutela si est absens à loco vbi sita sunt bona pupillorum *l. Diuus Marcus ff. de Tutor. & Curat. Rota decis. 668. n. 1. vers. tum quia est absens par. 1. recent. in Nepesina Tutelæ 2. Martij 1643. coram me §. vltimus, & in Tiburtina 10. Martij præteriti §. 3. resultat coram R. P. D. meo Meltio*; attamen huiusmodi conclusio non applicatur huic casui, tum quia absen-

4 absentia fuit necessaria demandata etiam a D. Collitigante, eiusque continuatio magis necessaria redditur ob iudiciales controuersias illico sibi motas, & adhuc continuatas ex pluribus ipsa non potest dici in aliqua mora cum Romæ degat, vt se tutricem defendat; Tum quia hic in vrbe adsunt etiam effectus hæreditarij, & quod magis est, morantur ipsimet filij studijs incumbentes; Cum enim hic abundent Gymnasia, Ac-
5 cademiæ, & Seminaria, vbi Ludimagistri florent, qui summa cum diligentia, & amore Pueris inuigilant, vt virtutibus repleantur, culpabilis non fuit eius permanentia penes ipsos filios cum illarum acquisitio alibi difficilior sit, vt in puncto respondit *Rota coram Reuerendissimo Compostellano in recent. dec. 12. num. 12. & 13. par. 8.*

Tertiò demùm quia D. Comitissa tutelæ renunciauit mediante concordia, sed facilius remouetur, quia præter quod concordia, quæ erat incunda substineri non potuisset sine solemnitatibus, cùm non solùm ageretur de renunciatione tutelæ, verùm etiam annui Legati scutorum 600. & vsus Rhedæ pro solis scutis 4000.
6 non apparet conclusa, nec effectuata, vt demonstrauit successiuus causæ progressus ex deductis *in Elnen. Fructuum 23. Martii 1639. coram bon. mem. Dunozetto §. nec obstare visa fuit.*

Et ita Domini resoluerunt tutelam deberi D. Comitissæ visum tamen fuit forsan expedire, vt finita penitus lite, & controuersia super tutela, & bonis hæreditarijs, nec non sibi libera administratione dimissa, eadem D. Commissa cogitet de reditu ad Ciuitatem Viterbij; Nam bona ibidem existentia verisimiliter ob pupillorum indemnitatem indigere poterunt personali opera, & ministerio tutricis, quæ vlterius inibi solemnia, quæ deficiunt commodius implere poterit, a quibus eamdem non fore alienam Domini confidebant. Vtraque Parte informante, &c.

INTERAMNEN. BONORVM.

Lunæ 9. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Adiudicatio, quando est excessiua, continetque enormissimam læsionem, & fuit facta absque citatione alterius pro indiuiso possidentis tanquam nulla, & notoriè iniusta est reuocanda, etiam per viam manutentionis, an autem in exequutione, seù adiudicatione teneatur Creditor vltra hæredem proprietarium debitoris, etiam vsufructuarium citare, & quando?

SVMMARIVM.

1 *Clausula Constituti licet apposita fauore absentis censetur ab eo acceptata, si de ea notitiam habuit.*

2 *Actus, qui vtilitatem affert, censetur ab absente acceptatus postquam de eo notitiam habuit.*

3 *Constitutum etiam absente Constitutario operatur si postea ipse tempore habili, viuente scilicet constituente ratificauerit, vtendo ipso Instrumento.*

4 *Constitutum appositũ à Marito ad fauorem mulieris in Instrumento dotali etiam absque clausula ex nunc prout ex tunc censetur de iure collatum in tempus mortis viri, & sic in eius vltimo vitæ spiritu operatur, effectum suum.*

5 *Amplia præsertim, quando bona Viri in sua hæreditate reperiuntur, nec ab eo viuente alienata fuerunt in tertium.*

6 *Testis depositio præcedenter facta super interrogatorijs magis attenditur, quam subsequens facta super articulis.*

7 *Statutum continuans possessionem defuncti in hæredem, nihil operatur in præiudicium habentis Clausulam constituti.*

8 *Amplia præsertim, quando hæres permittit constitutarium insimul cum ipso possidere.*

9 *Vsusfructus vxori relictus licet ex vulgari consuetudine extantibus liberis restringatur ad alimenta, hoc cessat quando Mater filijs sine liberis descendentibus superuiuit, tunc enim integrum capit vsumfructum.*

10 *Adiudicatio facta non citato altero ex possidentibus iure proprio, remanet nulla, etiam respectu citati propter connexitatem, & indiuiduitatem Iudicij, & interesse.*

11 *Creditor hæreditarius nulliter agit contra solum vsufructuarium, non citato hærede proprietario.*

12 *Hæres proprietarius non autem vsufructuarius tenetur soluere debita hæreditaria, quæ non sunt annua.*

13 *Creditor hæreditarius tenetur citare in exequutionem ne dum hæredem proprietarium, sed etiam vsufructuarium possidentem, si agatur de auferenda illi eius possessione, alias nulliter agit.*

14 *Adiudicatio excessiua venit reuocanda, etiam si agatur de excessu consistente in adiudicatione rei magni valoris pro modico credito, dum facta fuit ad fauorem ipsiusmet Creditoris agentis.*

15 *Deliberatio facta ad fauorem tertij de re magni valoris pro modico credito, sustinetur, si antequam deliberatarius possessionem assequatur residuum iusti pretij debitori consignandum exbursauerit.*

16 *Deliberatio in qua concurrit excessus, & enormissima læsio retractari potest etiam per viam manutentionis.*

17 *Retentio nunquam conceditur pro credito diuerso ab eo pro quo emanauit adiudicatio.*

18 *Amplia præsertim si concurrat nullitas adiudicationis ex defectu citationis.*

19 *Iudex in adiudicatione bonorum debitoris, debet diligenter curare, vt creditor iusto pretio emat non secus ac si esset extraneus.*

DECISIO DCVI.

Decreuerunt Domini in relationibus Causarum expeditionem mandati de manutenendo ad fauorem Claræ Castellæ, & Petri Antonij Mazzitelli eius filij aduersus adiudicationem factam Ciamburlanis de Prædio magni valoris prò exiguo Credito scutorum 300. quia subsistit tàm nullitas ex defectu legitimæ citationis Claræ pro indiuiso possidentis, quàm notoria Iniustitia propter excessum, & ænormissimam læsionem Adiudicationis.

1 Subsistit siquidem nullitas non obstante, quod clausula constituti adiecta in instrumento dotali Claræ apposita fuerit ipsa absente, quia non solum de ea rectam notitiam habuit, quæ suffi-
2 cientem acceptationem præsefert quando actus, vt hic, vtilitatem affert, *Surd. dec. 111. n. 12. in fine & n. 13. & dec. 206. n. 11. cum alijs relatis in Romana Saluiani de Canalibus 21. Iunii 1641. coram me apud Zacch. de Oblig. Camer. dec. 189. num. 16.* sed
3 etiam tempore habili, nempe viuente viro vsa fuit dicto instrumento, eiusque vigore expediuit inhibitionem dotalem exhibitam etiam contra ipsosmet Ciamburlanos; Inde enim sufficiẽs resultat ipsius ratificatio, & acceptatio ad effectum, vt valide iuuari possit constituto per eius virum ipsa absente apposito, vt probat *Fontanel. de pact. nupt. claus. 4. gloss. 27. n. 27.*

Nec refert, quod collatum fuerit post mor-

4 Viri constituentis absque clausula *ex nunc prout ex tunc*, quia ad fauorem Mulieris collatum de Iure existimatur in tempus mortis illius, & sic in eius vltimo vitæ spiritu operatur effectum suum, *Odd. cons. 22. n. 10. Anton. de Amat. var. resol. lib. 1 resol. 39. nu. 78. Rota apud Modern. Posth. de manut. decis. 28. num. 6.* Præsertim quando, vt hic, bona
5 Viri in sua hæreditate reperiuntur, nec ab eo viuente alienata fuerunt in Tertium, ex deductis per *Amat. d. resol. 39. num. 80. cum seqq.*

Nec facit, quod post mortem mariti Petrus Antonius communis filius non solum adiuerit illius hæreditatem auctoritate eiusdem Claræ matris nulla per eam facta protestatione, vt opus erat, quod intendebat bona illius pro sua dote retinere quinimmo vltra continuationem possessionis ex statuto interamnæ inductam actualiter illam acceperit de omnibus bonis hæreditarijs illius ipsa sciente, & non reclamante.

Quia verius est in facto, quod possedit Petrus Antonius vti hæres, Clara verò vti Creditrix suæ Dotis, & tanquam vsufructuaria, & vterque [illegible] in ea continuauit, vt deponunt ijdem met Testes pro Ciamburlanis in Rota formiter examinati, & signanter primus iuxta nonum, & secundus iuxtà quintum in quarto Interpretis Interrogatorio, qui clarissimè, & disertis verbis de vtriusque possessione deposuerunt, declarando nescire, quod Clara possederit dumtaxat vti Curatrix, & Administratrix Petri Antonij filij,
6 & quamuis super quarto Articulo deinde dixerint solum Petrum Antonium possidere ministerio, & Administratione Claræ Matris, attenditur tamèn, & præfertur præcedens eorundem depositio super Interrogatorijs illius possessionem concludens sine illa qualitate, sed Iure proprio, *Rota decis. 774. num. 3. par. 2. recent. & alijs relatis in Bonon. Pecuniaria 16. Iunij 1653. coram me §. non obstant Testes in fine*: Statutum autem
7 de continuando possessionem defuncti in hæredem nil operatur in præiudicium habentis clausulam Constituti *Fontanell. vbi supra d. gloss. 27. num. 30. Amat. de resol. 39. num. 71. Modern. Posth. de manut. obseru. 54. num. 26. vers. nisi in Rota dec. 232.*
8 *num. 2. vers. nec si probantur par. 3. recent.* Præcipuè dum filius, vt hic, permittit matrem insimul cum ipso possidere *Bursatt. cons. 9. num. 7. lib. primo, Amat. d. resol. 39. num. 69. & 72.*

Minusue subsistit, quod tempore huius Iudicij Clara de sua dote & fructibus bonorum sui viri esset integre satisfacta.

Quià hoc in facto probatum non fuit, immò absolutè excluditur ex cumulatiuo titulo vsusfructus, cuius vigore ex dispositione sui viri fructus fecit suos, nec propterea in satisfactionem sui Crediti dotalis potuerunt cedere; Nil refra-
9 gante, quod vsusfructus à Viro sibi relictus propter existentiam filij reduceretur ad alimenta, iuxtà opinionem Bulgari consuetudine vniuersali receptam; Quia præterquod filius solus de hoc excipere potest Mater filijs superuiuens integrum consequitur vsum fructum, vt dixit *Rota coram Gregor decis. 60. sub num. 7. ibique Add. ante num. 18. vers. Cessat autem, & in Firmana Codicillorum 15. Nouembris 1640. coram me §. Præterea animaduertebant*; Satis vtique est, quod filio permittente pro indiuiso possideret, & fructus perciperet siuè pro integro vsufructu, siuè ad quantitatem dumtaxat alimentorum, quia omni casu certum est, quod Iure proprio possidebat, vt
10 propterea de necessitate esset citanda, & aliter facta adiudicatio remaneat nulla, & inualida etiam respectu citati propter connexitatem, & indiuiduitatem Iudicij, & interesse, vt probant *auctoritates allegata in vtraque huius causæ decisione*;
11 Quibus non obstat, quod Creditor hæreditarius nulliter agit contra solum vsufructuarium, non
12 citato hærede proprietario ad quem spectat soluere debita, quæ non sunt annua, ex deductis per *Rot. apud Mohed. decis. 4. num. primo, & per tot. de appell.* quam refert, & sequitur *Cyriac. controu. 489. num. primo* quia non exinde educi valet, quod sufficiat citare solum hæredem proprietarium,
13 quia si vsufructuarius possideat, vt hic, & in exequutione agatur de auferenda sua possessione ipse etiam est citandus, alias nulliter agitur, vt optimè respondit *Rota in Romana Pecuniaria 12. Decembris 1653. coram R. P. D. meo Albergato §. Quia quicquid sit.*

Excessus autem cum ænormissima læsione est clarus, vt in dictis decisionibus comprobatur
14 etiamsi agatur de excessu consistente in adiudicatione rei magni valoris pro modico credito, dum facta fuit ad fauorem ipsius met creditoris agentis ex deductis *in Romana Censuum 16. Martij 1646. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tar-*
15 *raconen.* & quamuis Ciamburlani creditores illam obtinuerint tanquam tertij, attamen quia non exbursarunt antequam assequerentur possessionem, residuum iusti pretij debitori consignandum, (in quo consistit ratio, propter quam sustinetur deliberatio facta ad fauorem tertij de re magni valoris) non possunt vtique excessum, & enormissimam læsionem euitare, quibus stan-
16 tibus retractari potest etiam per viam manutentionis ex deductis in *Romana Locorum Montium 14. Decembris 1658. coram R. P. D. meo Meltio*; & licet deinde per instrumentum declarauerint velle prædium adiudicatum retinere etiam pro alijs creditis ad scuta 4180. ascendentibus, pro quorum rata scuta 2400. constituente obtinuerant mandata ab AC. cum exequatur Sac. Rotæ, & reiterato rescripto Signaturæ *sine præiudicio*, nihilominus placuit responsio decisionum, quod
17 hoc esset petere retentionem, quæ nunquam conceditur pro credito diuerso ab eo pro quo
18 emanauit adiudicatio præsertim si concurrat nullitas ex defectu citationis, vt præter auctoritates ibi allegatas optime in terminis respondit *Rota in Romana Manutentionis 27. Martij 1658. coram R. P. D. meo Albergato §. Has autem nullitates.*

Nec valet replicatio, quod Iudici non innotuerit exiguus valor dicti Prædij, quia vltra responsionem secundæ Decisionis Iudex debet di-
19 ligenter curare, vt Creditor iusto pretio emat, non secùs ac si esset extraneus, vt post *Asin. de Exequut. §. 7. cap. 300. num. primo* tradit *Posth. de Subhast. inspect. 72. num. 20.*

Et ita vtraque, &c.

HYSPALEN. DECIMARVM.

Lunæ 16. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Decimæ spirituales in ea Diœcesi, in qua Parochiæ non sunt distinctæ spectant ad Capitulum, tanquam ad vniuersalem Parochum ratione generalis, & perpetuæ administrationis, quam exercet vice Episcopi. Priuilegia exemptiua a solutione Decimarum, quando attendantur, & de quibus decimis sint intelligenda? Immemorabilis

bilis contiuens negatiuam non soluendi quommodo probetur?

SVMMARIVM.

1 *Decimæ spirituales spectant ad Capitulum tanquam ad vniuersalem Parochum, ratione perpetua, & generalis administrationis redditüum, quam exercet vice Episcopi.*

2 *Declara hoc tantum procedere in ea Diaecesi in qua Parochiæ non sunt distinctæ.*

3 *Concordia inita super solutione Decimarum est omninò seruanda, fauore habentis iuris assistentiam, non obstante quod debitori deinde priuilegium concedatur.*

4 *Declara hoc tantum procedere dummodo in priuilegio expressa mentio, & derogatio concordiæ facta non fuerit.*

5 *In materia Decimarum ius metitur ex parte Actoris, quod non alteratur, neque immutatur ex mutatione possessoris fundi obnoxij oneri Decimarum.*

6 *Priuilegia exemptionis Decimarum concessa Ordini Sancti Hyeronimi fuerunt à Rota in pluribus causis discussa, & semper reiecta.*

7 *Priuilegium continens simplicem exemptionem Monasterij à iurisdictione ordinarij, illud subijciendo immediatè protectioni Sedis Apostolicæ illi nō suffragatur, quoad solutionem Decimarum.*

8 *Declara nisi priuilegium concedat Monasterio Territorium separatum cum translatione Iurisdictionis quasi Episcopalis.*

9 *Monasterium exemptum simpliciter per priuilegium á Iurisdictione Ordinarij, absque concessione Territorij separati, & translatione Iurisdictionis quasi episcopalis, licet cum suis bonis non sit de Diocæsi, dicitur tamen esse in Diocæsi.*

10 *Exemptio Monasterij à iurisdictione Ordinarij in necessarium antecedens, præsupponit illius existentiam in Diocæsi.*

11 *Priuilegium simpliciter eximens Monasterium à Iurisdictione Ordinarii, & nullam faciens mentionem de decimis nunquam illas comprehendit.*

12 *Decimæ ordinariæ, & spirituales debitæ de iure diuino ratione Curæ Animarum indiuiduam, & specialem mentionem requirunt in priuilegio exemptionis.*

13 *Exemptio à solutione Decimarum, quamuis generaliter loquatur de decimis, intelligitur tantummodo de extraordinariis, & temporalibus.*

14 *Exemptio à solutione Decimarum nunquam suffragatur quoad decimas ordinarias, & spirituales; Nisi in ea adsit expressa derogatio* Cap. Nuper de decim.

15 *Testes deponentes de Immemorabili debent esse Annorum 54. ante motam litem.*

16 *Testes deponentes de Immemorabili debent deponere de visu per annos 40. ante motam litem.*

17 *Testes ad probandam immemorabilem debent de ea deponere cum omnibus requisitis.* Glos. in cap. primo verb. memoria de præscript. in 6.

18 *Amplia, vt omnes deponere debeant copulatiuè cum dictis requisitis, nec sufficiat quod vnus, & alter de alio testificetur.*

19 *Immemorabilis, vt non dicatur probata, satis est quod vnus testis deficiat in aliquo ex requisitis* Glos. in cap. primo verb. memoria de præscript. 126.

20 *Immemorabilis non dicitur probata, si Testis, qui habet ætatem legitimam deficiat in publica voce, & fama.*

21 *Publica vox, & fama, de qua testes deponere debent ad probandam immemorabilem articulanda, & probanda est specialiter in eo articulo in quo immemorabilis articulatur.*

22 *Amplia, vt nec sufficiat, si articuletur, & probetur in vltimo articulo, vbi genericè etiam in omnibus alijs negotijs fama publica articulari solet.*

23 *Immemorabilis continens negatiuam solutionis non dicitur probata nisi sit coarctata, & testes deponant per concludentes rationes, quod Actor solutionem petieris, reus denegauerit, & Actor denegationi acquieuerit.*

24 *Immemorabilis continens negatiuam solutionis, non suffragatur, nisi fuerit approbata in contradictorio Iudicio per tres sententias conformes.*

25 *Sententia habet relationem ad libellum, & ab eo de iure declarationem assumit.*

26 *Testes contra ipsos inducentes, eorumque depositiones exhibentes superlatiuam faciunt probationem.*

27 *Possessio probatur ex confessione partis aduersæ, reiecta qualitate vitiositatis confessioni adiecta.*

28 *Immemorabilis de necessitate requirit, vt nil vnquam actum, vel auditum fuerit in contrarium.*

29 *Amplia, vt etiam vnicus actus, imò solus rumor contrarius sufficiat ad illam excludendam.*

30 *Immemorabilis excluditur quotiescunque constat de initio.*

31 *Manutentio illi debetur, qui eius possessionem probauit per confessionem partis aduersæ reiecta qualitate vitiositatis Confessioni adiecta.*

DECISIO DCVII.

QVod videretur de bono Iure etiam ad effectum manutentionis rescriptum fuerat in hac causa 27. Maij 1658. super quo hodie principaliter assumpta disputatione ad fauorem Capituli Hispalen. emanauit resolutio quoad bona, quæ Patres Sancti Isidori del Campo Ordinis Sancti Hyeronimi Collitigantes possident extra terminum Parochiæ Sancti Pontij, & intra fines Diocæsis Hispalen. nam quoad alia per eos possessa intra terminum dictæ Parochiæ hodie non est quæstio.

1 Quandoquidem non solum pro Capitulo viget iuris assistentia ratione generalis, & perpetuæ administrationis, quam habet redditüum, & Decimarum vice Archiepiscopi ad quem tanquā vniuersalem Parochum spectant decimæ speciales in ea Diocæsi, in qua Parochiæ non sunt di-
2 stinctæ, vt ad eius fauorem dixit *Rota in recent. dec. 22. n. 1. 6. & 7. & dec. 180. n. 9. & 10. par. 7. in Hispalen. Decimarum 27. Iunij 1644. in principio coram Eminentissimo D. Card. Corrado Prodatario 15. Februarij 1647. §. Habet enim Capitulum coram R. P. D. Meltio 23. Iunij 1653. in principio coram bo. me. Bichio, & prius 20. Nouembris 1651. §. 1. coram me.*

Sed etiam concurrit antiquissima concordia anni 1379. *eius Summ. num. primo*, vbi transacta Decima bonorum Territorij Sancti Pontij in annuis mille morapetinis quoad cætera Monasterij bona acquisita, & acquirenda intra fines dictæ Diocæsis omnes Decimæ prædiales, & Animalium integrè, & plenè promittuntur Archiepiscopo, Decano, & Capitulo; Similem
3 enim concordiam omninò seruandam esse fauore habentis Iuris assistentiam, non obstante, quod Debitori deinde priuilegium concedatur,
4 si in ipso indiuidua mentio, & derogatio illius fa-

facta non fuerit litteraliter probat *Text. in cap. ex multiplici de decim.* quamuis inita fuerit cum Monacis Cistercienfibus, qui tunc temporis possidebant Monasterium S. Isidori cum suis bonis hodie possessum à Patribus Collitigantibus illorum
5 Successoribus, quia in hac materia Ius metimur ex parte Actoris, quod non alteratur, neque immutatur ex mutatione possessionis fundi obnoxij oneri Decimarum, *Rota in recent. decis. 341. num. primo par. prima decis. 189. num. 3. & dec. 205 num. 2. par. 2. apud Posth. de manut. decis. 157. num. primo & in Hispalen. Decimarum coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. quia fuit responsum, & coram R.P.D. meo Meltio §. fin.*
6 Non obstant priuilegia exemptionis. Concessa enim Ordini S. Hieronymi in pluribus causis a Rota discussa fuerunt, & semper eiecta, *vt in Valentina Decimarum 28. Nouembris 1603. coram Lancellotto apud Marchesan. de Commiss. par. prima fol. 69. n. 1. 2. & per tot. repetita in recent. decis. 40. par. 4. & apud Tambur. de Iur. Abbat. dec. 89. in Carthaginen. Decimarum 24. Martij 1604. coram Pavia inter eius impress. Lugdun. dec. 1090. à nu. 12. vsque ad finem, in Toletana Decimarum 28. Ianuarij 1650. coram* Reuerendissimo *D. Archiepiscopo §. Aut dicta Moniales & in Calaguritana Decimarum S. Ascensij, & Daualello 15. Aprilis §. minusue exemptionem, & prima Iulij 1654. §. iterum perperam coram R.P.D. meo Zarate Præside Vallisoletano.*
Illud verò concessum Monasterio, & Patribus Collitigantibus à Nicolao Quinto anno 1448.
7 *Sum. num. 3.* vti continens simplicem exemptionem a Iurisdictione Ordinarij eos subijciendo immediatæ protectioni Beati Petri, & Sedis Apostolicæ non suffragatur, Tùm quia non con-
8 cedit Territorium separatum cum translatione Iurisdictionis quasi Episcopalis, quo cessante
9 quamuis exinde Monasterium Cum suis nobis non sit de Diocæsi, dicitur tamen esse in Diocæsi *cap. cum Episcopus, & ibi Franch. num. 2. ac Gemin. num. 3. de Offic. Ordin. in 6. Abb. in cap. Apostolica num. 3. de donat. cum alijs per Rot. decis. 207. num. 2. vers. Quando autem sit exemptus par. 2. diuers. decis. 324. num. 3. par. prima rec. & in Salisburgen. Iurisdictionis prima Iulij 1643. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. Nec pariter dicto in fin.* Quinim-
10 mmo huiusmodi exemptio in necessarium antecedens præsupponit existentiam in Diocæsi, *Rota de decis. 207. num. 3. par. 2. diuers. & decis. 491. num. primo par. prima recent.*
11 Tum quia nullam facit mentionem de Decimis ideo eas non comprehendit præsertim ordi-
12 narias, & spirituales debitas de iure diuino ratione curæ Animarum, quæ indiuiduam, & specialem mentionem requirit, alias autem exem-
13 ptio generalis, quamuis loqueretur de decimis intelligeretur tantummodo de extraordinarijs, & temporalibus *Card. Put. dec. 65. lib 3. Card. Seraph dec. 1293. n. 6. vers. ideo nulla verba Card. Caual dec. 247. n. 11. bo me. Coccin. dec. 269 n 3. & in fine cum alijs plene allegatis in dicta Hispalen. Decimarum 26. Maij 1656. §. Vel quia coram R.P.D. meo Albergato, & prius in Vercellen. Decimarum 13. Nouembris 1645. §. hinc etiam, & 15. Ianuarij 1646 §. Qua responsio, & in Hispalen. Decimarum de Beraona 16. Martij eiusdem anni § & in hanc cor. me*
14 Tùm demùm quia caret expressa derogatione *cap. Nuper de Decim.* sine qua nunquam suffragatur exemptio quoad Decimas, de quibus agitur, vt toties in Rota firmatum fuit, & signanter in omnibus decisionibus mox relatis, vbi aliæ allegantur, *& in dicta Calaguritana Decimarum Sancti Ascensii, & Dauallillo 17. Aprilis 1654. sub d. §. Minusuè vers. Et merito coram Reuerendissimo Vallisoletano.*

Nec subsistit, quod Patres a tempore immemorabili existant in quasi possessione illas nõ soluendi quoniam Testes in ipsorum *Summ. nn. 2. & 9.* loquuntur tantum de bonis existentibus intra terminum Parochiæ Sancti Pontij, de quibus hodie non agitur, alij verò relati *sub num. 6. & 7.* ex pluribus non releuant, & Primo quia exceptis 12. 14. & 15. cæteri non habent legiti-
15 timam ætatem annorum 54. ante litem motam anno 1632. vt necessarium est *Card. Seraph. decis. 1450. & decis. 1460. vtrobique num. 2. Card. Mantic. decis. 289. num. 3. Rota post secundum vol. consf. Farin. decis. 276. num. 4. in recent. decis. 248. nu. 4. par. 2. & in Beneuentana Iurisdictionis 31. Ianuarii 1656.*
16 *coram me §. Quia licet, & 12.* ac 14. non deponit de visu, vt requiritur per annos 40. ante motam litem, *Rota decis. 673. num. primo & 2. par. prima recent. cum alijs per Add. ad Buratt. dec. 673. num. 7. in fine.*
17 Secundo, quia nemo de ea deponit, cum omnibus requisitis *Gloss. in cap. primo verbo memoria de præscript. in 6.* & tamen omnes deponere
18 debent copulatiue cum dictis requisitis, nec sufficit, quod vnus, & alter de alio testificetur, satisque eit, quod in aliquo deficiant, vt immemorabilis non dicatur probata *Marescott. var. re.*
19 *sol. lib. 2. cap. 100. num. 10. vers. Et quilibet Testis Rota dec. 537. circa finem vers. Quoniam ad Immemorabilem par. 4. diuers.* vbi fuit dictum immemo-
20 rabilem non probari, quia testis, qui habebat ætatem legitimam deficiebat in fama (cum loquerentur testes, de quibus agitur) per verba tantum præsentis temporis, & sic non esset opus per quirere alia requisita *coram Card. Mantic. à decis. 289. n. 4. & in alijs allegatis per Adden. ad Buratt. decis. 673. n. 10. vbi num. seq.* dicit notandum esse;
21 Quod publica vox, & fama, de qua testes deponere debent ad probandam immemorabilem, articulanda, & probanda est specialiter (in quo etiam deficiunt dicti Testes) in eo articulo, in quo immemorabilis articularetur, nec sufficit si
22 articuletur, & probetur in vltimo articulo, vbi generice etiam in omnibus alijs negotijs fama publica articulari solet.
23 Tertio, quia asserta immemorabilis continet negatiuam solutionis, quæ proinde non dicitur probata nisi coarctata sit, & Testes deponant per concludentes rationes, quod Capitulum Decimas petierit Patres illas denegauerint, & Capitulum denegationi acquieuerit *Rota dec. 469. numer. 2. par. prima decis. 265. num. 36. par. 5. & dec. 23 num. 4. cum seqq. par. 6. recent. In Hispalen. Decimarum 25.* Iunii *1649. coram bon. mem. Bubio, & in aliis allegatis in dicta Calaguritana Decimarum S. Ascensii, & Dauallillo §. Insuper.*
24 Imo huiusmodi immemorabilis negatiua, nec minus suffragatur nisi fuerit approbata in contradictorio iudicio per tres sententias conformes *Rota apud Posth. de manut. dec. 197. nu. 2. & in recent. dec. 27. num. 1. par. 2. & in dicta Hispalen. Decimarum 15. Februarii 1647. coram R.P.D. meo Meltio §. vnde & in sæpius allegata Calaguritana §. præterea.* Sententia autem lata anno 1500. loquitur de decimis bonorum, quæ sita sunt intra terminum, & intra fines Diocæsis Hispalensis,

vt

vt patet ex libello relato *in Summario Capituli n.7.* ad quem sententia relationem habet, & à quo de iure declarationem assumit *Castr. cons. 376. in*
25 *princ.lib.1.Aym.cons.188.n.1.Greg dec 470.num.6. cum alijs in Cæsaraugustana Cathedralitatis 27. Maij 1657.§. cum enim coram me.*

Quarto denique quia ijdem met Testes pro Patribus examinati, qui contra ipsos inducen-
26 tes, eorumque depositiones exhibentes superlatiuam faciunt probationem *Hond.cons 84.num.50 & 51.lib.2. cum alijs per Add. ad Greg.decis.215.sub num. 9. vers. si tamen* ingenuè fatentur quod de bonis loci S. Pontij Decimæ soluuntur Monasterio S.Isidori, sed de alijs sitis extra eius terminum, de quibus hodie agitur, soluuntur Capitulo, eiusque Arrendatarijs *dicto Summ. num. 10.* Idemque iudicialiter in hac causa anno 1615. præuia aggrauatoria respondendo positionibus Capituli, non autem extraiudicialiter metu excommunicationis, vt gratis dicebatur fassi fuerunt Prior, & Archiuista cum alijs duobus fratribus Monasterij Collitigantibus, vbi specificando bona, quæ Monasterium possidet extra dictum terminum S. Pontij declararunt illa existere intra fines Diocæsis Hispaleñ, quodque Capitulum ab illorum Affictuarijs, & Arrendatarijs percepit, & percipit Decimas, licèt subdant, quod hoc facere non potuerit, stantibus priuilegijs, quæ habet ipsorum Religio *dicto*
27 *Summario Capituli num.3.* Hinc enim negari nequit quin reiecta hac insubsistẽti qualitate actualis quasi possessio Capituli concludenter probetur vsque nunc continuata *sa.me Gregor decis 458 num.3. cum seqq.Buratt.decis 720.num.2.* & passim
28 in alijs, & consequenter cessat asserta Immemorabilis negatiua, quæ de necessitate requirit, vt nil vnquam actum, vel auditum fuerit incontrarium, alias vnicus actus, imò solus rumor con-
29 trarius sufficit, vt ipsa excludatur ex auctoritatibus ad propositum allegatis *in Placentina Decimarum 24. Ianuarij 1656. §. Vltimo 23. Iunij eiusdem anni § penultimo, & 27. Iunij 1637. sub §. destruitur verò coram me.*

Quæ insuper certius cessat tam ex dicta concordia anni 1379. in qua controuersæ decimæ promittuntur, quam ex dicto priuilegio Nicolai Quinti a Patribus exhibito pro illarum ex-
30 emptione, ex quo proinde initium desumitur eas denegandi exclusiuum immemorabilis, *Rota dec.14.n.2.par.3.dec.54.n.2. & 3.par 4. & dec.56. n. 18. par. 7. & in Calagurritana Decimarum de Ocon 1. Iulij 1654. coram me sub §. concordia autem.*

Et hinc dixerunt Domini dandum esse Capitulo mandatum de manutenendo, quia cum tàm ex prædictis Testibus *Summario Capituli numer.10.* quàm ex confessione Prioris, Archiuistæ, & aliorum duorum ex fratribus Collitigantibus *num.3.* probatur existentia bonorum Monasterij extra terminum Parochiæ S. Pontij, & intra fines Diocæsis Hispalen. nec non quasi possessio Capituli percipiendi integras Decimas fructuum illorum, vtique reiecta, vt dictum est,
31 qualitate, quod stantibus priuilegijs Monasterij, (quæ in effectu verè non adsunt) non potuerit Capitulum Decimas non percipere eidem omninò debetur manutentio iuxtà theoricam *Bart. in l. Aurelius §. Item quæsiit num.2.ff. de liber. legat. Rot.decis.802. num.3. & 4. par. prima diuers. cum alijs relatis in Leodien. Dominij 10. Ianuarij 1650. coram me §. Probat siquidem.*

Et ità vtraque, &c.

ROMANA LEGATI.

Lunæ 16. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Legatum vna cum fructibus debetur nedum primo vocato, sed etiam fideicommissarijs, quando testator inuestimentum ordinauit ad fauorem omnium vocatorum, & quando satis clare de voluntate testatoris apparere dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Fructus fideicommissi nedum debentur primo heredi seu primo legatario, sed etiam fideicommissarijs, quando verba testamenti fauore omnium illius ordinationem ostendunt.*
2 *Fructus non possunt controuerti fideicommissarijs quando à testatore demandatur fieri inuestimentum etiam pro eis.*
3 *Substitutus per vulgarem, omnem id capit, quod ex bonis testatoris relictum fuit primo instituto, omneque id quod caperet ipse primus institutus.*
4 *Dispositio quando est dubia semper inspicitur, & attenditur vsus loquendi testatoris.*
5 *Creditor licet anterior, nisi sit priuilegiatus non auocat pecuniam, quam creditor posterior exegit à communi debitore, & bona fide consumpsit.*
6 *Pecunia recepta per creditorem sub obligatione Camerali de illam restituendo prioribus, & potioribus nunquam potest dici consumpta.*
7 *Hæres iniquum est quod nullam percipiat vtilitatem ex hæreditate, sed sit nudus Minister.*

DECISIO DCVIII.

Die 3. Iunij anni præteriti Rota respondit exequendum esse mandatum relaxatum ad fauorem Ven. Societatis Sanctorum Apostolorum de Vrbe contra bona hęreditaria D. de Frangipanis pro fructibus scutorum bis mille eidem Societati Legatorum à Catharina in defectu filiorum masculorum, & fœminarum earundem de Frangipanis, ex quo sub præfato Legato nedum compræhendebantur d. scuta bis mille, sed etiam æque principaliter illorum fructus iuxtà testatricis voluntatem ex proprijs verbis, & toto Legati contextu desumptam, causaque hodie reproposita, Domini steterunt in decisis.

Legatum enim non loquitur simpliciter de scutis bis mille, sed de ijsdem inuestiendis, & Testatrix duo inuestimenta ordinauit primum de scutis bis mille, quod concernit commodum omnium vocatorum. Secundum de ijsdem vna cum eorum fructibus decursis vsquequo Primogenitus peruenerit ad ætatem 20.annorum quod restrictum est in verbis ad commodum ipsius Primogeniti, siue masculi, siuè fœminæ, & de hoc hodie non agitur, sed tantum de fructibus debitis ex primo inuestimento ordinato ad commodum omnium vocatorum, vt dictum est.

Quod autem legatum loquatur de scutis bis mille inuestiendis probant eius clara verba ibi: *Item il terzo anno dopo la mia morte voglio si diano del capitale mio scudi 2000. di moneta alli miei Carissimi Sig. Nepoti &c. quali scudi 2000. voglio si ponghino à frutto dal primo di, che saranno sborsati &c.* huiusmodi verò inuestimentum ordinatum fuisse nedum ad commodum, & fauorem omnium ibidem vocatorum, ad oculum demonstrant verba continuatiuè annexa ibi: *E siano del primo figlio maschio, che nascerà &c. e se non vi fussero figli d'alcuna sorte, il che non piaccia a Dio vada alla compagnia de SS. Apostoli.* vnde intrat dispositio *Text. in l. si ità relictum 44. §. Pegasus ff de legat 2.* ibi: *Et hæc ità intelligenda sunt, si non no-*

no-

nominatim adiectum est, vt cum incremento hæres fideicommissum præstet; cuius vigore augumentum
1 ex fructibus proueniens nedum debetur primo hæredi, seu primo legatario, sed etiam fideicommissarijs, quando verba testamenti, vt hic fauore omnium illius ordinationem ostendunt, vt bene respondit *Rota in recent. decis. 682. num. 3. cum seqq. & signanter d. numer. 3. vers. & cessat omnis difficultas, & num. 7. part. 2. relata per Gratian. discept. 540. num. 44. & 45.*

Nec contradicit, sed famulatur decisio *Romana Legitimæ 27. Nouembris 1617. coram Saerato apud Merlin. de legit. decis. 60.* quia in tantum firmat fructus non esse restituendos fideicommissarijs in quantum vltra regulam *l. in fideicommissaria ff. ad Trebell.* ex verbis Testamenti apparebat inuestimentum fuisse à Testatore demandatum ad solum commodum primi hæredis, non autem ad commodum, & vtilitatem fideicommissariorum, vt in *numer. 2. & 3. cum seqq.* sed quando demandatur (prout hic) inuestimentum
2 fieri etiam pro fideicommissarijs eis fructus controuerti non possunt, vt probant iura supra allegata, & annuit eadem *decisio 60. sub d. num. 2. & 3. melius num. 7. & 8.*

Prout minus refert, quod societas substituta fuerit per vulgarem, non autem per fideicommissariam, quia quicquid sit de hoc, dum sub-
3 stitutus per vulgarem omne id capit, quod ex bonis Testatoris relictum fuit primo instituto, omneque id quod caperet ipse primus institutus *Alex. in l. coh. redi nu. 2. ff. de vulg. & pupill. substit. Cephal. cons. 620. num. 18. tom. 5. Peregrin. de fideicom. art. 15. num. 11. vers. & hic substitutus.* vtique dum certum est Primogenito, qui primo loco fuit in legato vocatus debita fuisse scuta bis mille inuestita vna cum fructibus decursis ab ipsa prima die reinuestimenti iuxta verba legati continuatiuè posita post ordinatum primum inuestimentum ibi: *E siano del primo figlio maschio, che nascerà &c.* Ita pari modo debentur societati per vulgarem ibi substitutæ, quæ, vt dictum est capere debet omne id, quod relictum fuit Primogenito primo loco vocato.

Nec facit, quod obligatio conseruandi fructus non inciperet nisi à die Natiuitatis d. Primogeniti, quia illa non respicit primum, sed secundum reinuestimentum faciendum vna cum fructibus postquam Primogenitus peruenisset ad ætatem 20. annorum, de quo hodie non agitur, vt ponderatur in *1. decis. §. duplex enim* ad effectum verò consequendi fructus decursos ex primo reinuestimento non est attendenda obligatio illos conseruandi, sed Testatricis dispositio, quod dictum primum reinuestimentum præordinauit ad fauorem omnium in legato vocatorum, ex quo propterea Societas capere debet scuta bis mille reinuestita vna cum fructibus decursis à die reinuestimenti peracto triennio post obitum testatricis, sicuti illa capere debebat hoc eodem modo Primogenitus DD. de Frangipanis primo loco vocatus si natus fuisset.

Non obstat, quod substitutio ipsius societatis facta fuerit per verba numeri singularis ibi: *Vada alla Compagnia de SS. Apostoli*, Itaut proinde intelligi non possit nisi respectu Capitalis scutor. 2000. Tum quia Testatrix superius fecit mentionem de scutis bis mille reinuestiendis ibi: *Si diano scudi 2000. si ponghino à frutto dal primo di che saranno sborsati, e siano &c.* quibus ratione recti sermonis congruè non conuenit verbum illud singulare *vada*, sed dicendum debuisset *vadino*, vnde obiectum retorquetur, non loquendo Testatrix in singulari intellexisse videtur de reinuestimento facto ex scutis bis mille, quod continet nedum sortem principalem, sed etiam eius fructus, quasi dixisset, *Vada alla Compagnia de SS. Apostoli il reinuestimento di scudi 2000.* Tum etiam quia ijsdem verbis vsa fuit in Substitutione facta de filia fæmina, quam certum est tunc vocatam ad fructus, censetur sub illorum formula pari modo vocata Societas ad sortem, & fru-
4 ctus, cum in dubio semper inspiciatur vsus loquendi Testatoris, vt responsum fuit *in Cathacen. hæreditatis 28. Maij 1649. coram me §. denique, & in Romana, seu Vercellen. fideicommissi 10. Martij præteriti coram R. P. D. meo Verospio.*

Demum non obstat, quod sufficiat rem esse dubiam, vt non sit locus restitutioni fructuum bona fide consumptorum, quia præterquod res non est dubia, sed clara, & sic cessat bona fides vt patet ex prædictis, & alijs latius deductis in prima decisione non intrat in proposito termi-
5 nus consumptionis, quia non agitur inter duos Concreditores, quorum alter licet posterior vel debiliora iura habens pecuniam exegit à communi debitore, & bona fide consumpsit, quo casu nisi alter Creditor priuilegiatus sit, illam non auocat, vt fuit late dictum *in Romana Lucri Dotis 15. Iunij 1618. & 19. Aprilis 1619. coram coram me*, sed agitur contra hæreditatem DD. de Frangipanis, qui erant principales Debitores fructuum, de quibus agitur; ipsi enim dicta scuta 2000. receperunt, & cum ipsis met in Censu reinuestiuerunt, & sic ipsi non exegerunt fructus à Terrio, sed sunt illorum Debitores, cumque ex forma Instrumenti impositionis dicti Census præfatos fructus omnibus, quorum interest sub obligatione Camerali soluere tenerentur, illi dicuntur extare, nec vllo modo dici possunt consumpti, vt in fortioribus terminis,
6 quod non dicatur consumpta pecunia recepta per Creditorem sub obligatione Camerali de illam restituendo prioribus, & potioribus tradunt *Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. par. 6. sub num. 37. vers. In quo declaratum etiam fuit & num. 43. Anton. de Amat. resol. 51. num. 14. & 15. Rota post Pacific. de Salnian. decis. 133. num. 11.*

7 Neque officit iniquum esse, quod Legatarius nullam percipiat vtilitatem, sed sit nudus minister contra *Text. in l. Postulante 44. §. fin. ff. ad Trebell.* quia huiusmodi textus loquitur in hærede, & in casu nostro claram habemus testatricis voluntatem relinquendi suos Nepotes meros, & nudos ministros, vt dictum fuit in fine primæ decisionis; Vndè nec intrat imaginaria solutio sibi ipsis facta, cum nullus adsit titulus habilis sibi ipsis persoluendi, dum erant meri, & nudi ministri.

Et ità vtraque, &c.

ROMANA REDDITIONIS RATIONIS.

Veneris 20. Iunij 1650.

Non eget.

SVMMARIVM.

1 *Liber respiciens commodum debitoris non probat contra tertium.*

2 *Predia vrbana de sui natura non sunt fructifera nisi quatenus extant locata.*

3 *Redditio rationis non potest peti de predijs vrbanis,* donec

donec iustificetur illa fuisse locata vel per Administratorem inhabitata.

4 *Solutionis realitas probatur ex quietantijs Creditorum.*

5 *Expensæ quæ necessario fieri debent etiam absque alia iustificatione sunt accepto ferendæ, dummodo sint verisimiles.*

6 *Assertio per mulierem non informatã emissa de iure intelligitur quatenus res ita se habeat.*

7 *Administrator antequam possit condemnari ad reddendam rationem de creditis, concludens requiritur iustificatio illorum existentiæ, & exactionis.*

8 *Solutio de iure præsumitur facta ab eo, qui in eandem causam alias fecit solutiones.*

9 *Hæres ex dispositione iuris adstringitur ad reddendam rationem etiam de gestis à defuncto.*

DECISIO DCIX.

AGgressa hodie disputatione An. pro reliquis partitis reseruatis à Perito sit reddita sufficiens ratio, Domini in omnibus affirmatiuè responderunt, & retento ordine scribentium pro hærede Claudiæ set.ima continet prætensionem, quod non reddatur ratio de scutis centum solutis in manibus felicis à D. Duce Cæsarino pro residuo maioris summæ, sed congruit responsio facilis, cum solutio non probetur nisi pro rata Scutorum 50. mediantibus partitis librorum montis Pietatis, de quibus Claudia se constituit debitricem, non obstante quod in libro Ducis reperiatur adnotata integra solutio scutorum
1 100. quia huiusmodi liber non probat contra Claudiam, cum respiciat commodum debitoris *l. exemplo C. de probat. Greg. decis. 97. num. 1. Rota in Auenionen. Saluiani 8. Iunij 1648. coram bo. me. Bicchio §. Nec releuat.*

Congrua etiam videbatur responsio ad octauam quod non sit reddenda ratio fabarum Casalis Vaccareccię, quia licet felix conuenisset in Instrumenro celebrato cumCarriculatoribus 23. *Iuny 1619.* ibi *Che debbano carricolare tutto il Grano, Orzo, e faue, che il detto Felice hà seminato nella Tenuta della Vaccareccia*, nihilominus cum in Casali dicto anno adessent noualia, vt refert ipse Peritus in responsione ad hanc partitam ex illarum qualitate recollectio fabarum erat inverisimilis, cum in noualibus; seminari soleant frumentum, & segetes, non autem legumina, attento præsertim tempore mensis Iunij ferè terminati; Tunc enim certum est fabas amplius non extare, Ideò verisimilius est, quod loco illarum contrahentes intellexerint de bladis, de quibus reddita fuit sufficiens ratio.

Decima, & vndecima concernentes redditionem rationis de pensionibus Domus; Iansani ab obitu Francisci Barattelli Patris felicis vsque ad diem 28. *Maij 1628.* & Domus Vrbis in via ferratina a die 24. *Settembris 1618.* vsque ad eius venditionem sequutam *anno 1624.* Tolluntur ex
2 quo agitur de Prædijs Vrbanis, quæ de sui natura nõ sunt fructifera nisi quatenus extent locata,
3 ac proinde frustra petitur huiusmodi redditio rationis donec concludenter à Creditoribus iustificetur, quod fuerint locatæ, vel per Claudiam, aut felicem in habitatæ *Rota in recent. decis. 304. num. 15. part. 5. coram Eminentissimo Otthob. decis. 193. num. 7. cum duob. seqq. & in Barren. seu Nullius Pecuniaria 24. Ianuarij 1646. coram me §. quia cum adiudicata fuerint.*

Habetur in duodecima quod Creditores prætendebant deleri a credito Claudiæ summam scutorum 318. ab ipsa solutam famulis Hospitij sub signo vrsi ex quo non distinguebatur qualitas, nec tempus seruitii, minusue ad quam rationem salarium ipsis solueretur Placuit tamen
4 Dominis ponendam esse ad creditum Claudiæ quia realitas solutionis ex pluribus quietantijs originaliter exhibitis iustificatur, *Card. Seraph. decis. 1339. num. 2. Rota recent. decis. 425. num. 2. part. 2.* omissio autem prædictarum qualitatum non obstat, quia versamur in mulierẽ, que legere, & scribere ignorabat, atque à Testatore in amplissima forma fuerat liberata, & expensæ sunt verisimiles attenta qualitate Hospitij, cuius occasione annuatim pro mobilibus soluebãtur scuta 340.

In quatordecima dicitur delenda esse à debito hæreditatis scuta 75. pro expensis vindemiaurm, vineæ Iansani datæ ad pomedium, sed respondetur, quod in similibus casibus Dominus seu Locator semper facit aliquas expensas, & præcipuè eas, quæ concernunt recollectionem, & repositionem in Dolijs ratæ dominicalis vini; Vnde cum pro quatuor annis hæreditas non fuerit grauata nisi de scutis 75. satis verisimilis vi-
5 detur huiusmodi expensarum quantitas, quæ propterea accepto ferenda est etiam sine alia iustificatione, cum sint expensæ, quæ necessario, fieri debent *Rota in l. cum seruus 104 sub num. 4. vers. Item dico cum aliquis ff. de verb. oblig. Mascard. de probat. conclus. 716. nu. 2.*

In decimasesta ponitur Claudiam teneri reddere rationem de creditis *H*ospitij sub signo
6 vrsi, ex quo in Inuentario generali fassa fuerit ibidem credita adesse: *H*oc tamen euitatur, cum similis assertio per mulierem non informatam emissa de Iure intelligatur quatenus credita extent *Bursatt. cons. 329. num. 3. lib. 3. Seraphin. de priuil. Iuram. priuil. 11. num. 26. Afflict. decis. 309. num. 14. Gratian. decis. March. 114. num. 6.* Præsertim dum ipsa non dixit deliberare credita extare, sed velle conficere Inuentarium de Bonis, & Creditis spectantibus ad *H*ospitium vrsi, quod intelligitur congrua congruis referendo de illis scilicet, quæ vere existebant; Vndè dum facto Inuentario particulari, credita
7 non fuerunt descripta, verisimile est, quod illa non adessent, & sic vt Claudia condemnari possit, concludens requiritur iustificatio existentiæ Creditorum, eorumque exactionis, vt in *Romana redditionis rationis 12. Ianuarij 1643. coram Reuerendissimo Archiepiscopo Tarraconen.*

Tollitur etiam 20. quia in tantum Claudia non posuit ad creditum hæreditatis pretium herbarum Tenutarum Violatellæ, & Pedicæ anni 1619. in quantum non posuit ad eius debitum affictus pro dicto tempore à Felice Locatoribus solutos.

In 24. Creditores impugnabant solutionem factam a Claudia Petro Iacobo Bonetto Creditori hæreditario scutorum 200. sed iustificata fuit mediante publico Instrumento quietantiæ concernentis etiam alia scuta 16. pro fructibus, idque præuio ordine directo mensæ nummulariæ S. Spiritus subscripto à Deputatis Creditorum, & signanter a Lambardo *Summo hæredis Claudiæ littera A.* quæ quidem solutio concordat cum partitis Bilancij relatis in *eod. Sum. dicto num. 4. littera B.*

Impugnabant pari modo 25. solutionis scutorum

torum 1085. factæ anno 1621. DD. de Aldo-
brandinis pro affictu Casalis Turris Nouæ ex
rubris 217. frumenti ad rationem scutorũ quin-
8 que pro rubro, Difficultas tamen non versaba-
tur circa realitatem solutionis quæ Iure optimo
præsumitur, dum spatio fere 40. annorum peti-
ta non fuit, sed cadebat in eo añ censeretur fa-
cta à Bizzarro principali conductore, & Debi-
tore, vel potius à Felice filio, & Adminis-
tratore Bonorum Francisci Barattelli Bizzarri
fideiussoris, & Domini fuisse factam à Felice
existimarunt, tum attenta mala qualitate facul-
tarum Bizzarri optime comprobata ex datis in
Summ. alias concordato num 9. 17. & 19. atque
ex *5. decis. huius causæ coram b. m. Peutingeris 23.*
9 *Ianuarij* 1654. §. *Hoc siquidem*. Tum quia felix a-
liam ingentem quantitatem scutorum vndici-
milliam, & vltra ijsdem Locatoribus in eadem
causa soluerat ad *trad. per Gratian. discept. 570.
num. 43.* Tum demum quia dicta rubra 217. fru-
menti recollecta fuerunt per Feliecm, & Clau-
diam ex Casali Vaccareccia ad ipsos, non autẽ
ad Bizzartum spectante, de quibus fuit reddita
integra ratio ex paritis Bilancij relatis in *summ.
num. 5. littera A.*

Vigesimasesta continet solutionem scutorum 363. factam anno 1618. Petro Paulo Belletto pro fructibus Census, quæ impugnabatur respectu ratæ partis scutorum 200. cum pro hac quantitate non fuerit exhibita receputa Belletti, sed Arigoni pro totidem, vt in ea dicitur, in hanc causam solutis eidem Belletto, sed sufficiẽter iustificatur, cum ad formam dictæ rece, utæ concurrant etiam partitæ librorum eiusdem Arigoni publici mercatoris, de quibus in ipsa relatione Periti, atque vlterius acquiescentia Creditoris, & lapsus temporis 40. annorum, & vltra, quibus Bellettus siue eius hæredes nihil vnquam petierunt.

Dicebatur in 27. Claudiam omisisse describere ad creditum hæreditatis scuta 116. soluta DD. de Aldobrandinis ex pecunijs habitis a Riccijs pro pretio rubrorum 60. hordei hæreditarij; Verum corruit etiam hæc prætensio, dum de toto, & integro hordeo tunc temporis recollecto constituit creditricem hæreditatem Barattelli in alia partita, & ideò integram rationem reddidit, & vt in *decisione adita coram bo. me Peutingerio 14. Iunii 1649. sub. §. Pariter Domini*.

Denique 30., & vltima continet, quod cum spatio decem mensium post obitum Barattelli soluta fuiat scuta decẽ millia circiter posita ad Creditum Claudiæ præsumantur soluta ex effectibus hæreditarijs ad sui debitum non descriptis; Verum præter quod solutiones non excedunt scuta 6833. ex bilancio apparet contemporaneæ in eo esse descriptam ad debitum Claudiæ coæqualem quantitatem exactam ex effectibus hæreditarijs.

Non obstat præcipuum fundamentum Creditorum, quod Franciscus Barattellus duos reliquerit distinctos, & separatos Administratores, nempè Claudiam eius vxorem quoad bona Vrbis, & Felicem communem filium quoad Campestria, & ideo cum agatur duntaxat contra Claudiam, seu eius hæredem non sit agendum de partitis, quæ spectant ad administrationem Felicis, & sic magis congruum sit disputare quid, & quantum peruenerit ad manus Claudiæ, presertim cum ipsa alias iudicialiter declarauerit nolle reddere rationem nisi de administratis ab ipsa, seu de peruentis ad eius manus.

Quoniam vsque ab initio huius causæ experientia innotuit, quod huiusmodi administrationes non poterunt retineri separatæ, qua propter Signatura cognitionem vtriusque administrationis cumulauit *dicto summ. alias concordato num. 54* et sic Rota partibus demandauit disputari partitas a Perito eius Iudicio reseruatas cõcernentes tam Claudiæ, quam Felicis administrationem quæ iam pro maiori parte præuijs pluribus dubiorum propositionibus per annos quindecim circiter omnibus acerrime Informantibus discussæ fuerunt, & resolutæ ad fauorem Claudiæ ex sex decisionibus nunc supponendis.

Et licet Claudia anno 1637. superdictã declarationem fecerit, nihilominus non est attendenda, quia ab ea recesserunt Claudia, Creditores, & Iudices, Claudia scilicet dum deinde anno 1639. confecit, & produxit nouum bilancium continens vtramque administrationẽ, & de vtraque rationem reddidit. Creditores dum litem vsque nunc mordicus substinuerunt super huiusmodi redditione rationis, & Iudices nempe sacra Rota dum de vtraque administratione cognouit, siue etiam quia interim decessit Felix sine filijs, & sic Claudia mater remansit eius hæres, quæ propterea ex Iuris dispositiue adstringitur ad reddendam rationẽ, etiam de gestis ab ipso *l. 1. §. hanc actionem ff. de Tutor. & ration. distrahen. l. Pater vester. 2. cum duob. seqq. C. de Tutor. l. Omnes Tutores 5., & l. Tutelæ actio 12. C. de arbitr. tutel Rota decis. 211 num. 1. part. 4. tom. 2. recent. & in Romana redditionis rationis 27. Iunij 1650. coram R. P. D. meo Albergato §. 1.*

Et ita vtraque &c.

VITERBIEN. SALVIANI.

Veneris 20. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Immissio in vim Saluiani conceditur Creditori habenti hyppothecam, etiam contra tertium possessorem, constito de credito, de hyppotheca, de antiqua possessione debitoris, & moderna Tertij collitigantis.

SVMMARIVM.

1 *Testis licet sit Cognatus inducentis, & fuerit sollicitator in causa, & alios testes examinari curauerit deseruit tamen pro adminiculo.*

2 *Duo testes in omni materia sufficientem faciunt probationem.*

3 *Testis etiam vnicus sufficit contra inducentem.*

4 *Societas omnium bonorum excluditur, vbi constat aliquem ex fratribus ex eius Ecclesiast cis aliquas pecunias communicasse, ac reliquas impendisse ad eius libitum.*

6 *Societas omnium bonorum, vt inducatur inter fratres, est necessaria integra communicatio, & positio in communi Arca omnium lucrorum, & redditum etiam Ecclesiasticorum.*

7 *Societas omnium bonorum excluditur si alter ex fratribus separatim ponat lucra bonorum Ecclesiasticorum.*

8 *Monialis non potest iura cedere in præiudicium Monasterij, cui legatum ipsi relictum, fuerat delatum.*

9 *Monialis est capax retentionis annuæ prestationis pro suis necessitatibus absque participatione Monasterij.*

10 *Declara hoc tantum procedere, quando constat de volun-*

voluntate concedentis illam in Monasterium nõ transferri, & quando eadem monialis accipientis fuit intentio.

11 *Secus vero quando de tali voluntate non constat hoc enim casu acquiritur Monasterio.*

DECISO DCX.

IMposuit eques Papirius de Bullis 27. *Settembris* 1609. super Domo sita in Ciuitate Viterbii sub Parochia Sancti Stephani annuum perpetuum Censum scutorum 44. quem præuia accessione, & obligatione insolidum Lelij, & Lutij eius fratrum vendidit pretio scutorum 550. Felici Sprechæ quondam Iulij Aringhi, ac Tutrici, & Caratrici communium ipsorum filiorum *summ. Patris Pauli num.* 1. Cumque huiusmodi Census obtigerit in portione Patri Paulo Aringo filio, & hæredi dicti Iulij *Summ. num.* 2. ipse ad effectum consequendi fructus illius decursos, & non solutos, egit Iudicio Saluiani contra Liuiam de Angelis tertiam possedritricem, & in partibus, ac ab A. C. sententiam obtinuit Immissionis in possessione pro duabus ex tribus partibus certorum bonorum in primam sententiam expressorum *summ. num.* 3. sed deuoluta in 3. Instantia causa ad Rotam, & proposito dubio Domini reponderunt eidem dandam esse Immissionem pro duabus ex tribus partibus super Domo magna, & Domuncula in Ciuitate Viterbij in Parochia Sancti Stephani, & super vinea posita in Contrata *Prato de Giardino* facta solutione vt infra.

Creditum enim cum hypotheca, & recens possessio Liuiæ seu Iuliæ eius filiæ, & hæredis non reuocabatur in dubium, sed controuertebatur antiqua possessio Papirij, eiusque Fratrum debitorum, ac prætendebatur retentio pro certis assertis creditis anterioribus.

Verum possessio Papirj, & Fratrum respectu Domus magnæ, Domunculæ, & vineę de tempore obligationis seu postea Dominis visa fuit sufficienter iustificata ex tribus Testibus relatis in *summ. respons. Petri Pauli num.* 1. quorum duo ad eius instantiam, & alius pro altera parte examinati fuerunt; Nil refragante, quod alter ex
1 duobus pro ipso examinatus sit eius Cognatus, atque fuerit in hac causa sollicitator, aliosque Testes induxerit, et examinari curauerit, quia
2 saltem deseruit pro adminiculo, & in omnem casum remanent alij duo, qui in omni materia sufficientem faciunt probationem *cap. in omni negotio & cap. licet de Testib. l. vbi numerus ff. eod. Surd. cons.* 52. *num.* 33. *Rota decis.* 258. *num.* 5.
3 *par.* 7. *recent.* Presertim dum alter eorum pro collitigante inductus, & examinatus fuit qui etiam solus sufficit contra Inducentem, *Roman. cons.* 104. *num.* 6. *Aym. cons.* 201. *num.* 7. *Menoch. cons.* 31. *num.* 23. *Gratian. discept.* 352. *nu.* 9.

Retentio autem non competit; Respectu enim crediti dotalis Liuiæ, licet illud sit anterius, fruitur tamen beneficio retentionis duntaxat respectu portionis Lelij viri, non autem respectu portionum aliorum fratrum, qui longè post impositionem Census, de quo agitur pro restitutione dictæ Dotis se obligarunt nempe anno 1623. vnde pro duabus duntaxat partibus, Papirij scilicet, & Lutij, non autem pro portione Lelij in præfatis sententijs decreta fuit, & hodie decernitur immissio: Nec subsistit replicatio, quod inter præfatos fratres adesset societas, & communio omnium bonorum, quæ non probatur ex duobus Testibus pro altera parte examinatis, & relatis *in eius summ. num.* 5. Deponunt enim sim-
4 pliciter de illorum communi habitatione, & possessione pro indiuiso bonorum paternorum quod non sufficit ad inducendam societatem omnium bonorum *Bart. in C. Titium* §. *Altero num.* 5. *vers.* 1. *casu ff. de admin. Tutor. & in l. Patruus num.* 9. *vers. Ego clarius C. comm. vtriusque Indic. Card. Mantic. de tacit. lib.* 6. *tit.* 10. *num.* 9. *cum alijs per Menoch. lib.* 3. *præsumpt.* 56. *num.* 20. *Rota decis.* 169. *num.* 3. *part.* 2. *diuers.* Immo videtur exclu-
5 di dum ijdem iuxta 19. Interrogatorium deponunt Lutiũ ex eius introitibus Ecclesiasticis subministrasse pecunias pro seruitio Domus, & reliquas pro vsu proprio impedisse, ac de eis iuxta liberam eius voluntatem disposuisse, vt optime ad propositum ponderauit *Rota in dicta decis.* 169. *num.* 6. *vers. Præterea part.* 2. *diuers.* quod autem
6 ad inducendum huiusmodi societatem sit necessaria integra communicatio, & positio in communi arca omnium lucrorum, & redditųum etiam Ecclesiasticorum probat pluribus relatis *Menoc. d. presumpt.* 56. *num.* 24. *lib.* 3. quod que
7 si alter lucra huiusmodi separatim ponat excludatur huiusmodi societatis prætensio *Card. Mantic. de tacit. d. tit.* 10. *num.* 15.

Respectu vero scutorum 702. vt asseritur solutorũ à Liuia sorori Iuliæ moniali ex causa legati annuorum scutorum 40. ipsi à Catalano relicti, & debiti à fratribus de Bussis, remouetur ex quo Liuia illa persoluit, & cessionem repor-
8 tauit a sola moniali, quæ non poterat iura cedere in præiudicium Monasterij, cui legatum ipsi relictum fuerat delatum, vt ex dispositione *Text. in C. de Monach.* 16. *quest.* 1. *in C. de lapsis* 16. *quest.* 6. *in C. In præsentia de probat. & in cap. cum ad Monasterium de stat. Monach., alijsque pluribus relatis respondit Rota in Romana Censuum* 27. *Maij* 1652.
9 *coram bo. me. Bichio* §. 1. *cum seq.* Et licet Monialis sit capax retentionis annuæ præstationis pro suis necessitatibus absque participatione Monasterii, hoc tamen procedit quando ita concessa,
10 seu relicta fuit, vt concedens, vel relinquens noluerit illam in monasterium transferri, sed omnino cedere in monialis vsum, & eiusdem monia-
11 lis accipientis fuerit intentio, secus vero quando de tali voluntate non constat, hoc enim casu acquiritur monasterio, vt bene probat *Sanch. in præcept. Decalog. lib.* 7. *cap.* 22. *num.* 16. quem refert, & sequitur *Barbos. de offic., & potest. episc. alleg.* 103. *num.* 10. *& in collect. Sac. conc. sess.* 25. *cap.* 2. *de Regular. num.* 14

Respectu diniquc Census scutorum 100. impositi *anno* 1634. per Lelium, & Lutium de Bussis ad effectum soluendi fructus decursos alterius census anterioris impositi anno 1576. per Bussottum Bussum, Pater Paulus offert Soluere scuta 50. pro medietate dd. scutorum 100. spectante ad Lutium, pro alia enim medietate, quæ pertinet ad Lelium, sibi non conceditur Immissio, sed possessio eius bonorum penes Flauiam remanet: Non subsistente quod teneatur etiam soluere illorum fructus, quia isti non potiuntur eadem anterioritate, qua fruitur sors principalis, cum ipsa solum cesserit in satisfactionem crediti anterioris prorsus infructiferi,

Atque ita decreuerunt illi dandam esse immissionem pro duabus ex tribus partibus Domus magnæ, & Domunculæ in Parochia Sancti Ste-

 phani,

nis a Reo obtenta in 2 Instantia non alterat qualitatem Iudicij introducti ab Actore in Instantia præcedenti, vt benè per *Rotam in Legionen. Præstimoniorum 16. Ianuarij 1597. coram Pamphilio Sen. apud Garz. de benefic. par. 12. cap. 2. num. 31. & coram Greg. d. decis. 335. num. 11. cum duob. seqq.*
8 *Add. ad eundem decis. 174. num. 7. vers. In hac* Tum etiam quia non constat de vsu dictæ commissionis mediante Decreto citationis, eiusque executione, & reproductione coram Iudice competenti peracta, vt opus est ad effectum introducendi litem, aliàs autem sola impetratio commissionis non sufficit, vt respondit *Rota coram Buratt. decis. 138. num. 2., & 3. cum seqq. cum alijs in terminis allegatis in dicta Segobricen. Canonicatus §. Nec prædictæ litis*, & prius im proximis terminis in *Romana legati 4. Iulij 1642. §. 1. & per tot & in Comen. Canonicatus 16. Martij 1654. §. licet enim coram me.*

Difficultas tamen quoad articulum Iurisdictionis non modica adfuisset si constaret Petrum fuisse subdelegatum ab aliquo exequutoribus specialiter deputatis in dicta Prouisione Apostolica, & coram eo lis fuisset introducta su-
9 per titulo Beneficij, quia delegatus a Principe
10 supremo potest alium subdelegare non solum circa articulum nudi ministerij, sed etiam circa articulum Iurisdictionem continentem, vt probat *Text. tàm* Pontificius in *cap. fin. de Offic. delegat., & in cap. cum causam de appell.* quam Cæsareus in *l. à Iudice C. de Iudic. Bart. in l. more maiorum num. 10, vers. Item quilibet delegatus a Principe ff. de Iurisd, omn. Iud. Sanch. de matrim. tom. 1. lib. 3. disput. 31. num. 1. vers. 3. autem pars*, & in spe-
11 cie, quod delegatus à Papa possit alterum subdelegare in tota causa sibi commissa *Abb. in cap. super quæstionum §. Porrò num. 1. vers. nota 1. quod Delegatus de offic. Iudic. de leg. et in cap. cum Bertoldus num. 19. in fin. versi. loquitur enim ibique Add. littera B. de sent. & re. Iud. Ias. in l. à Iudice sub num. 10. vers. nam delegatus Papa C. de Iudic. scacc. boc tract. lib. 2. cap. 9. num. 710. vers. limita 1. & num. 716. Rota coram Card. Seraph. decis. 857. num. 18. coram Pen. decis. 77. num. 7. & decis. 99. num. 8 Secundum impress. Lugdunen. & coram bo. me. Merlin. decis. 693. num. 7.*

Id que etiamsi videatur electa industria personæ exequutorum per clausulas apponi solitas, quæ faciunt exequutorem mixtum excitari a possessore; Quià & si aliqui voluerint, quod etiam delegatus à Papa non possit quoad iurisdictionem, & causæ cognitionem alterum subdelegare si electa sit industria eius personæ, vt ponderatis verbis *mandamus, vel præcipimus Tibi, seu causam eandem ipse Delegatus cognoscere debeat*, vel *conscientiam tuam oneramus*, aut *per se ipsum cognoscat* super quo emanauit etiam regula 58. Cancellariæ, plures auctoritates allegat *Vant. de nullit. ex defect. Iurisd. de leg. sub num 21.* Nihilominus verior, & receptior videtur opinio, quod
12 ijs non obstantibus subdelegare possit, vt in terminis exequutoris deputati in gratia in forma dignum cum clausula *conscientiam* tuam oneramus, *Rota decis. 18. per tot de concess. præbend. in*
13 *nouis* vbi in fine dicitur, quod maior pars DD. ità tenuit, *& decis. 63. per tot. eod. tit. in antiq. decis. 130. num. 4. part. 2. diuers. coram Pen. d. decis. 97. d. num. 8. Grat. decis. Marcb. 157. num. 6. 7. & 8. ibique Add. num. 3. cum duob. seqq. cum alijs relatis* latissimè per tractata materia per *Garz. de Benef. part. 6. cap. 2. §. 1. num. 102. cum seqq. vbi num. 105.* refert ità resolutum per Sacram Congregationem Eminentissimorum DD. Cardinalium Sac. Concilij Tridentini Interpretum, & reddit ra-
14 tionem à Rota approbatam, ex quo dicta verba, *super quo conscientiam tuam oneramus* sonant potius in monitionem, & excitationem, quam in electionem industriæ personæ.

Et quamuis non vnus, sed plures fuissent deputati exequutores in solidum Attamen etiamsi *Rota coram Card. Seraph. decis. 506. sub num. 1.*
15 dixerit regulam, quod delegatus à Principe subdeleget non procedere vbi causa duobus insimul committitur per *Text in cap. cum plures de Offic. delegat. in 6.* Hoc tamen intelligitur quan-
16 do alter ex dictis Exequutoribus præueniret in cognoscedo causam sibi insolidum delegatam, vt optimè declaratur in eadem *decis. 506. sub d. num. 1. vers. hoc tamen casu* secus autem si præuen-
17 tum fuisset ab altero in subdelegatione, quià hoc casu subdelegatio sublitinetur, vt explicitè firmat *gloss. in d. cap. cum plures verb. recusaret vers.*
18 *Et quod dixi* & subdelegatus ex præuentiua occupatione subdelegantis præferendus est alijs insolidum delegatis, vt probant *Io. Andr. ibidem sub num. 3. vers. in gloss. penult. & Franch. num. 5. vers. in eadem gloss. & vers. sed si pariter.*

Verum DD. dixerunt opus non esse super hoc elaborare, Tum quia nullo prorsus modo constat de prefata subdelegatione, quæ tempore le-
19 gitime fieri debet nempe post presentatam sibi Apostolicam prouisionem, aliàs est nulla idem *Franch. in cap. super eo il 2. num. 9. vers. vlt. tene menti, ibique Dec. num. 24. vers. vlt. notandum de appell. Felyn. in cap. cæterum num. 11. vers. Add. pro regula de rescript. Rota coram Pen. decis. 1235. num. 2. vers. 1. ex defectu.* Tum etiam quia non apparet, quod coram subdelegato introducta fuisset lis super titulo Beneficij, prout necessarium est vt superius fuit probatum.

Præterea addebant informantes non esse lo-
20 cum gratiosæ subrogationi ad fauorem Bottadi siuè quia impetrauit Beneficium viuentis, siuè etiam quia ex erectione dignitatum Ecclesiæ Elboren. Canonicatus sunt compatibiles cum Thesauraria, & de consequenti fuerat calumniosa vt in dicta Segobricen. Canonicatus coram bo. me: Dunozetto §. 3. denique.

Et ità Informante tantum Roderico de Moura, Telles &c.

SALAMANTINA CVCVLLÆ.

Lunæ 23. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Monaci dumtaxat Benedictini non autem Monaci ordinis S. Basilij continentur sub dispositione *Clem. Ne in agro de stat. monac.*

SVMMARIVM.

1 *Cuculla ampla, talaris, longas habens manicas, quæ proprie floccus appellatur, ad solos monacos nigros pertinet.*

2 *Monaci nigri, de quibus loquitur.* Clem. Ne in agro de stat. Monac. *sunt soli Benedictini.*

3 *Monaci Benedictini, non autem ordinis S. Basilij continentur sub dispositione* Clem. ne in agro de stat. Monac.

4 *Monacis benedictinis dumtaxat, non autem Basiliensibus licet deferre Cucullam, amplam, Talarem, & manicatam.*

5 *Monacis Basiliensibus non licet deferre Cucullam amplam,*

ampliam, Talarem, & manicatam, prout faciunt Benedictini, ne fiat confusio ordinum in Populo.

6 *Ratio generalis facit totam legem generalem.*

7 *Constitutio edita motu proprio, & ex certa scientia à sola voluntate, & verbo Pontificis conditoris inita dicitur.*

8 *Clausula sublata, & decretum irritans, irritant, & inficiunt quaecunque incontrarium.*

9 *Exceptio de iure Tertij venit reycienda.*

DECISIO DCXII.

CVcullam amplam talarem, & longas habentem manicas, quæ proprius floccus appella-
1 tur ad solos monacos Nigros non autem ad alios pertinere sancitur in *Clem. Ne in agro de stat. Monach.* vt notat etiam *gloss. ibidem verb. Nigrorum*, & communiter omnes scribentes Nigros autem
2 monacos de quibus loquitur dicta Clementina Benedictinos esse, & non alios vltra *Tambur. relatum in praeterita decisione §. Cuculla enim in fine*, clarè probant in terminis huius Clementinæ *Bellamer. conf. 32. num. 23. vers. non valet consequentia*,
3 vbi in specie dicit, quod Benedictini, non autem monaci S. Basilij continentur, sub eius dispositione *Alter. de censur. tom. 2. disput. 17. cap. 1. col. 3. sub §. 2. suspensio vers. ex quibus colligimus, & sub §. in eadem Clementina* ibi *Idest si Abbates, vel Priores, qui non habent supra se Abbatem ex eodem ordine Benedictinorum suspenduntur &c. Suarez. pariter de Censur. disput. 31. Sect. 6. num. 10.* ibi *Circa quam primum aduerto non de omnibus Religiosis, aut Monacis nigris, vt ibi dicitur idest Ordinis Sancti Benedicti Card. Tusc. verbo Religio conclus. 138. nu. 1. Cherubin. in compend. Bullar. Apostolicarum in constitutione 1. Benedicti 12. Schol. 1.* Id que clarissimè habetur ex constitutione 5. eiusdem Benedicti 12. *Bullar. tom. 1. fol. 185.* tam ex eius titulo ibi *ordinationes, & reformationes pro bono regimine monachorum nigrorum ordinis S. Benedicti*, quam ex *cap. 23* vbi statuendo formam, & honestatem vestimentorum expressè disponitur seruari dispositiones Clementinæ ne in agro editæ per Clementem V. in Concilio vienensi.

4 Ideo Domini steterunt in decisis coram me *9. Decembris praeteriti* nempè licere Benedictinis duntaxat, non autem Basiliensibus Hispaniarum Cucullam deferre amplam talarem, & manicatam, *et* præcedenter in partibus per tres sententias conformes pronunciatum fuit, quia dum ipsis tantummodo; & non alijs concessa fuit in *d. Clemen. ne in agro* comprobata ex constitutionibus Apostolicis, & Benedictinæ Religionis His-
5 torijs, & Testibus in decisione plenè recensitis de consequenti intrat prohibitio eius delationis aduersus alios monachos, & Religiosos, & signanter aduersus Basilienses qui sunt monaci alterius ordinis, & Regulæ idque ad effectum euitandi confusionem ordinum in Populo, vt tradit *Roderic. quaest. Regul. tom. 2. quest. 26. art. 4. cum alijs ibi relatis.*

Certius attentis Decretis reformationis pro ordine Sancti Basilij Hispaniarum æditis *à S. M. Clemente VIII. anno 1602. sub tit. de vestim. Calceam. & zon.* in, quibus constituitur Cuculla Basiliensibus cum maxima diuersitate ab illa Benedictinorum respectu formæ, materiæ, & temporis, forma enim describitur ibi *Erit tamen stricta nullas, vel paruas habens rugas, sine sinus, nec adeò amplas manicas, vt à Benedictinorum Cuculle, & habitu in aliquo distinguatur* materia statuitur ibi *materia vero erit ex panno laneo, qui in Hispania dicitur estaminea, & in Italia Saiett, dummodo sit ex eo, qui crassior sit, & viliori pretio habitus:* Benedictini autem post vigesimum annum à die professionis Cucullam deferunt de *saiascotta*, Hispaniæ anascotta, cæteri verò de staminea, vt ex constitutionibus Hispaniarum æditis *anno 1612.* & confirmatis *à S. M. Paulo V. Summ. Benedictinorum num. 2.* Respectu vero temporis Basilienses ex forma dictorum decretorum ad opera tantum Diuina habent vsum suprascriptæ Cucullæ, sed ad opera manualia tam in monasterio, quam extra vti debent Tunica clausa expanno nigri coloris cum caputio, quod caput tegat, & ad collum cum patientia siuè scapulari adunetur, quod a fronte ad pectus non pendeat, et a tergo insolitam punctam eat, Benedictini autem Cucullа, siuè floccum nedum in Diuinis, & in monasterio, sed etiam extra deferre possunt, vt Sancitur in *dicta Clementina ne in agro §. statuimus.*

Quæ comprobantur ex constitutione 103. eiusdem Pontificis ædita *anno sequenti 1603.* vbi explicitè prohibetur Basiliensibus Cuculla Benedictinorum ea expressa ratione, quia manifestè contrarietur regulæ Sancti Basilij, quamuis enim huiusmodi constitutio non emanauerit pro toto illius ordine, sed solum pro reformatione duorum eius monasteriorum, ratio tamen illa, ex
6 qua Cuculla Benedictinorum contrariatur regulæ Sancti Basilij adeò generalis est; vt faciat totam legem, & constitutionem generalem comprehendentem propterea totum ordinem, vt ex *Textu relato in 1. decisione in l. regula §. cum quis ff. de Iur. & fact. ignor. respondit* Rota coram *Buratt. decis. 22. num. 22.* non obstante quod dicta verba non sint verba Papæ, sed constitutionum compositarum ab ipsis reformatis, quia verius est ea esse propria, & præcisa verba ipsius Pontificis, qui præfatam constitutionem edidit mo-
7 tu proprio, & ex certa scientia, quæ propterea sola voluntate, & verbo Pontificis conditoris inita dicitur *Achill. decis. 10. de probat. Put. decis. 101. lib. 3. Rota decis. 59. num. 1. 2. & 3. part. 4. tom. 2. & decis. 225. num. 3. & 4. par. 5. recent. & coram Duran. decis. 154. num. 3. & 4.*

Non obstat quod ex alijs constitutionibus Congregationis Benedictinorum Hispaniarum, vt prætenditur editis *anno 1575. cap. 3.* disponatur ibi *Cheli superiori e sudditi non portino Cuculle con pieghe, ne consentano, che la portino li monaci, ma piana senza piega alcuna, e le maniche delle saie non siano alla vedouile, ma piane della longhezza, ch'è necessaria per potersi ben seruire di esse.*

Quia huiusmodi constitutiones qnatenus veræ sint, quod valdè controuertitur, nunquam fuerunt vsu receptæ, sed semper inuiolabiliter obseruata fuit dispositio *Clem. ne in agro* vt clarè probatur ex Testibus relatis in *1. Summario Benedictinorum num. 8.* atque apertè comprobatur ex posterioribus constitutionibus, nempè congregationis Cassinensis æditis anno 1580. congregationis Hispaniarum de *anno 1612.* & congregationis Austriæ *anni 1626.* in quibus præcipitur, atque statuitur Cuculla ampla talaris, & manicata iuxtà formam præscriptam in *d. Clem. ne in agro* vt ponderatur in præcedenti *decis. §: quod in super*, Indeque Dominis visum fuit non esse annuendum petitæ compulsorialı ad effectum extrahendi in forma probanti præfatas cōstitutiones *anni 1575.* Tum quia Procurator Genera-

neralis Benedictinorum, qui iuxta suas facultates ex plere potest omnia, quæ possunt peragi à capitulo generali, declarationem fecit in actis habendi dictas constitutiones, quatenus veræ sint pro legitimè compulsatis, Tum etiam quia sunt inefficaces, & irreleuantes, dum non fuerunt vsu receptæ, & adest conciliaris dispositio *d. Clem. ne in agro*, continua, & in concussa obseruantia, multisque constitutionibus Apostolicis, & Religionis Benedictinæ comprobata sub comminatione pænæ, & decreto irritanti, & clau-
8 sula sublata, quæ irritant, & inficiunt quecunque in contrarium.

Quod Partes Benedictini Hispaniarum Cucullam magis amplam deferant contra formam, in dicta Clementina præscriptam, de hoc iniustè conquerunt Basilienses cum hic non probetur. & hæc cura non spectet ad ipsos, sed ad superiores, qui tenentur curare obseruantiam formæ in Clementina præscriptæ, præsertim cum sint alterius ordinis, & regulæ, vt dictum est, & sic vti
9 exceptio de Iure Tertii reijcienda videtur, vt notant Doctores in *l. 2. C. de except. rei iudic.*

Et ita &c.

BONONIEN. BONORVM DE GRAFFIIS.

Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Veniens contra factum proprium est repellendus, & quommodo quis dicatur venire contra factum proprium?

SVMMARIVM.

1 *Veniens contra factum proprium est repellendus.*
2 *Remedium* l. fin. *solet intentari summarie & exequutiuè, quando deficit legitimus contradictor, ordinariè vero quando adest.*
3 *Immissio in vim* l. fin *semper conceditur siue summarie procedatur, siue ordinarie, quando iura actoris sunt potiora.*
4 *Sententia iniusta est reuocanda cum omnibus inde sequutis.*
5 *Patientia habetur pro traditione.*
6 *Approbatio, & positiua confirmatio possessionis, æquipollet veræ translationi.*

DECISIO DCXIII.

Steterunt Domini in 2. loco decisis pro reuocatione Immissionis, quia cum Cæsar certioratus de prætensionibus Scipionis, & de possessione bonorum, de quibus agitur, per eum adepta de mandato Iudicis de partibus vigore fideicõmissorum Petri Antonij, & Archangeli non solum eam non impugnauerit, sed tanquam hæres Lactantii hæredis grauati transigendo 23. *Maij* 1651. eidem assignauit quoddam Prædium librarum 5630. pro pretio bonorum dictis fideicommissis subiectorum, quæ Lactantius viuens alienauerat, siuè francauerat, non potuit deinde agere ad eadem bona vigore Testamenti Lactantii, & tanquam eius hæres, vt hactenus
1 fecit, cum veniat contra proprium factum nedum verbalis, sed realis restitutionis fideicommissi, & sic est repellendus ad *Textum l. sicut C. de auct., & obligat.* quem in his terminis expendunt *Menoch. de adipisc. remed. 4. num. 584 Argel. de legit. contradict. quæst. 10. art. 5. num. 62. 63. 71. & seq.*

Non obstat præseruatio omnium, & quorumcumque Iurium sibi, & eius filijs, ac Descendentibus competentium; Quia restricta fuit ibi in *supradictis fideicommissis, & illorum bonis &c.* Repræsentabat enim Cæsar duplicem personam, nempe hæredis Lactantii, & prætensi fideicommissi Petri Antonii, & Archangeli, respectu huius 2. personæ noluit sibi, nec suis filiis, & descendentibus præiudicari, sed respectu primæ non solum nullam apposuit Iurium præseruatiuam, sed positiuè agnouit bona controuersa nullo modo ad ipsum spectare posse tanquam hæredem Lactantii, sed esse fideicommissaria Prædecessorum, & tanquam hæres ipsius illa dimisit approbando eius possessionem nomine fideicommissario captam à Scipione, eique soluendo alienationes; Vndè præseruatio poterit quidem ei suffragari, vt alio particulari Iudicio agere valeat ad fideicommissa non autem vt eadem bona Iure hæreditario Lactantii petere possit vt semper fecit, & facit ex *allegatis in decisione §. fin.*

2 Nec refert, quod remedium *l. fin.* duplici via intentari soleat, nempè summarie, & exequutiuè quando deficit legitimus Contradictor, ordinarie vero quando adest, sed vtroque casu pro-
3 cedatur ad Immissionem si Iura Actoris sint potiora ex *Menoch. d. remed. 4. num. 565. cum seq.*

Quia fundamentum resolutionis non est in eo, quod vnus sit alteri in fideicommisso legitimus contradictor, de quo hodie non quæritur, sed quod Cæsar Iure hæreditario Lactantii non possit auocare illa bona, quæ agnouit non esse Lactantii, sed Petri Antonii, & Archangeli, ac Scipioni dimisit præuia approbatione eius possessionis, & solutione alienationum, Ideoque
4 immissio hoc Iure, & nomine sibi concessa tanquam iniusta, est reuocanda cum omnibus inde sequutis *cap. fin. de sent. & re iud. Card. Seraph. decis. 987. num. 2. & 6.*

Nec releuat, quod Cæsar tempore transactionis non possideret, & hic non potuerit transferre in Scipionem possessionem, quam non habebat: quia satis eam transtulit, & restitutionem fideicommissi fecit, dum re ipsa passus fuit illius
5 bona à Scipione possideri; nam patientia habetur pro traditione *l. restituta ff. ad Trebell. §. interd. instit. de rer. diuis. Surd. cons. 92. num. 23. cum seqq. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 1. numer. 20. cum alijs allegatis in decis. §. Hinc enim.* Præsertim dùm actualiter soluit alienata; ex actu enim huiusmodi solutionis clarior redditur approbatio,
6 & positiua confirmatio possessionis, quæ æquipollet veræ translationi, vt probat *Surd. cum alijs in decisione allegatis.*

Deducta autem circa fideicommissa non sunt præsentis indaginis, quia in hoc Iudicio Cæsar non agit illorum vigore, sed ex Testamento Lactantij, & ideo dum huiusmodi actio sibi non competit sententiæ in hoc incompetenti Iudicio per ipsum impetratæ in primis & ante omnia cum omnibus inde sequutis sint reuocandæ vt dictum est.

Et ità vtraque.

FAVENTINA BONORVM.

Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM:

Immissio in vim *leg fin.* conceditur petenti vbi constat de fideicommisso, eiusque purificatione, & bonorum identitate ius accrescendi quando habeat locum inter institutos, vel substitutos? Transmissio, & ius rapræsentationis an intret in fideicommissis fauore filiorum, & quando?

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Immissio in vim l. fin. debetur vbi constat de fideicommisso, eiusque purificatione, & bonorum identitate.*

2 *Casus à Testatore ommissus remanet sub dispositione iuris Communis.*

3 *Testator si substituit sorores in concursu filiarum multo magis eas substituisset filiabus non natis.*

4 *Testator quoties voluit substitutum admitti, primo vocato superueniente, & succedente, eo magis videtur voluisse eum admitti, si primus vocatus morte præuentus non potuisset ipsi succedere.*

5 *Substitutio pure, & simpliciter facta de natis, & nascituris, non expirat, si isti non nascantur, sed portio non natorum accrescit alijs iam natis, & coniunctim pure institutis, vel substitutis.*

6 *Transmissio non intrat in fideicommisso conditionali.*

7 *Fideicommissum conditionale, regulariter nec ad filios transmittitur, quando pater pendente conditione decessit.*

8 *Transmissio habet locum etiam in fideicommisso conditionali extantibus coniecturis.*

9 *Transmissio non habet locum in fideicommisso conditionali ex alijs coniecturis, nisi ex contemplatione agnationis, & digressu ad plures gradus substitutionum.*

10 *Transmissio fideicommissi conditionalis facilius excluditur, si testator hæredes proprijs nominibus vocauit, ex quo solas personas nominatas considerasse videtur.*

11 *Repræsentatio excluditur, quando testator patrem vocauit cum expressione proprij nominis.*

12 *Filius non ingreditur locum patris in fideicommisso vocati, dum nullo modo, siue tacitè, siuè expresse ad ipsius portionem fuit vocatus.*

13 *Fideicommissarius potest totum fideicommissum petere, licet alter fideicommissarius non agat, dum offert cautionem de restituendo alteri partem suam.*

14 *Identitas bonorum probatur ex Instrumento diuisionis inter Testatorem, & eius fratres celebratæ.*

15 *Identitas bonorum probatur ex Testamento ipsius fideicommittentis, in quo eadem bona, tanquam propria nominauit, & de eis disposuit.*

16 *Bona per hæredem possessa post obitum fideicommittentis in eodem loco, quo ipse Testator possidebat, præsumuntur fideicommissaria non docto de nouis acquisitionibus grauati.*

17 *Legitima non detrahitur ex fideicommisso transuersali.*

18 *Trebellianica censetur prohibita per prohibitionem cuiuscumque alienationis, ad hoc vt bona omnia deueniant in vocatos.*

19 *Trebellianica censetur integraliter consumpta ex fructibus a grauato per antea perceptis.*

20 *Fideicommissarius non impeditur, quin possit bona tanquam fideicommissaria legitimè vindicare licet illa acceptauerit titulo hæreditario hæredis grauati de tempore quo notitiam fideicommissi non habebat.*

DECISO DCXIV.

ALbertus Seuerolus in suo vltimo testamento vniuersalem hæredem sibi instituit Bartholomeum ex Africano Patre Nepotem, cui per fideicommissum substituit eius filios masculos legitimos, & naturales, ijs verò non extantibus idem vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum hæredes vniuersales substituit omnes, & quascumque eius filias fœminas legitimas, & naturales, nec non DD. Constantiam, Iuniperam, Cæciliam, & Pantasileam illius Sorores æqualiter, & æquis portionibus omni meliori modo *Summ. vtriusque partis num. 1.*

Defuncto Testatore decessit primo Cæcilia relicto D. Marchione Horatio Spada filio obijtq; secundo Iunipera, superstite Iulio Torello pariter eius filio, & demum 3. loco Bartholomeus hæres granatus nulla suscepta prole masculina, nec fæminina, sed superstitibus Constantia, & Pantasilea Sororibus, ac D. Marchione Spada, & Iulio Torello Nepotibus ex alijs Sororibus prædefunctis; Inde commissa mihi ad instantiam Constantiæ Viduæ immissionis causa in possessione bonorum fideicommissariorum Alberti, dubitaui An, & super quibus bonis eis sit concedenda immissio? & Domini concedendam esse dixerunt super infra exprimendis quia constat
1 de fideicommisso, eiusque purificatione, & bonorum identitate, quibus concurrentibus debetur immissio ex remedio *l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollen.* vel vtilis Saluiani interdicti.

Fideicommissum siquidem est litterale, & eius purificationi non obstat, quod Sorores Bartholomei substitutæ fuerint vna simul & æqualiter cum eius filiabus fœminis, itaut cum istæ non adsint, ex quo nunquam natæ fuerunt, non intret fideicommissum, sed successio ab intestato,
2 cum iste casus tanquam à Testatore omissus remaneat sub dispositione Iuris communis, vt tradunt *Dec. cons. 89. num. 2. vers. 2. considero, & seqq. Aldobrand. cons. 30. num. 16. & per tot. lib. 1. Gratian. discept. 741. num. 1.*

Quia vltra quod *Decius*, & *alij* loquuntur in in casu, quo dispositio erat conditionalis, admittens contrarium in casu puræ dispositionis, vt hic, & in eo &c. casu verior est opinio, quod non deficiat vocatio Sororum propter non natiuitatem filiarum ex verisimili Testatoris mente,
3 nam si substituit Sorores in concursu filiarum, multo magis eas substituisset filiabus non natis, vt reprehendendo *Decium d. cons. 89.* firmat *Alciat. de verb. signific. lib. 3. fol. mihi 72. sub nu. 27. vers. 4. hesitatum est Gratian. cons. 103. num. 4. cum seqq. lib. 2. Add. ad eundem Dec. in d. cons. 89. litt. A, B. & C.* vt etiam in simili quoties Testator
4 voluit substitutum admitti primo vocato superueniente, & succedente ipsi Testatori eo magis videtur voluisse eum admitti si primus vocatus morte præuentus non potuisset ipsi succedere, vt tradunt idem *Dec. cons. 227. sub num. 13. vers. & in casu Soccin. Iun. cons. 106. sub nu. 20. vers. quæ conclusio 12. & vltimo lib. 1. Surd. decis. 37. nu. 29. cum alijs relatis in Sabinen. seu fideicommissi 14. Maij 1640. vers. & præsumendum, & in Bononien. Legati, seu vsusfructus 5. Decembris 1650. §. verum hoc motiuum, Surd. latissimè coram bo. mem. Bichio.* Cessat in casu nostro huiusmodi difficultas, quia
5 sumus in substitutione purè, & simpliciter facta de natis, & nascituris, quæ non expirat si isti non nascantur, sed portio ipsorum, qui sperabantur, & nati non sunt accrescit alijs iam natis, & coniunctim pure institutis, vel substitutis, vt litteraliter probat *Text. in l. qui quartam 15. §. fin. & in l. si duobus 16. §. vlt. ff. de legat. 1. leg. hæredi 31. ff. de acquir. hæred. & l. vtrum 8. ff. de reb. dub. cum alijs relatis per Bellon. de Iur. accresc. cap. 7. qu. 24. num. 4. 8. 9. 14. & per tot.* Idemque admittit *Gratian. discept. 741. num. 15.* Licet in casu suo ob expres-

expressam substitutionem dicatur cessare Ius accrescendi.

Non obstat existentia D. Marchionis, & Iulij Torelli, quia ipsi ex propria persona non sunt vocati. Prætensio autem succedendi ex persona Matris Iure transmissionis, vel repræsentationis
6 non subsistit, quia transmissio non intrat, dùm agitur de fideicommisso conditionali, quod re-
7 gulariter, nec ad filios transmittitur quando Pater, provt hic, pendente conditione decessit, vt tradit *gloss. communiter approbata in l. prima verb. de relictis C. de his qui ant. apert. tabul. Bart. in l. hæredes mei §. cùm ita num. 2. ff. ad Trebell. Bursatt. cons. primo num. 3. lib. primo Rota coram Card. Seraph. decis. 1479. num. 5. in recent. decis. 100. num. 2. par. prima & alijs allegatis in Romana de Millinis 15 Ianuarij 1644. coram me §. hinc est, & in Romana Fideicommissi de Marianis prima Martij 1649. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. §. nec dici potest.*
8 Et licet extantibus coniecturis sit locus transmissioni, vt responsum fuit in *Cesenaten. Fideicommissi 4. Aprilis 1650. & 30. Ianuarij 1654. coram R. P. D. meo Celso.* In proposito tamen, vel
9 non adsunt coniecturæ sufficientes, quia non fuit contemplata agnatio. Immò expresse exclusa propter explicitam vocationem fæminarum, nec testator digressus fuit ad plures gradus substitutionum, quibus deficientibus cæteræ coniecturæ sunt insufficientes, vt dixit *Rota in dicta Romana Fideicommissi de Marianis coram Reuerendissimo Tarraconen. dicto §. nec dici potest vers. coniectura vero*, vel vrgentior coniectura concurrit
10 pro exclusione transmissionis, ex quo testator sorores Bartholomei vocauit proprijs nominibus ex quo facilius excluditur transmissio, cũ testator solas personas nominatas considerasse videatur, vt respondit Rota *dec. 782. n. 10. par. 1. diuers. coram Card. Seraph. d. dec. 1479. nu. 9. & coram Card. Caual. dec. 434. n. 4.*
11 Ex qua quidem ratione expressionis proprij nominis dd. Sororum excluditur etiam repræsentatio, vt notant *DD. in l. cum ita §. In Fideicommisso de legat. 2. & in l. hæredes mei §. vltimo ff. ad Trebell. Hond. cons. 63. num. 17. lib. 2. Peregrin. de fideicomm. art. 22. num. 24. Fusar. de substit. quæst. 185 num. 70. Gratian. discept. 629. num. 16. vsque ad 22 Rota decis. 482. num. 30. par. 4. diuers. cum concordan. allegatis in dicta Romana de Mellinis coram me §. Prout minus, vers. eoque magis, & in Bononien. Nullitatis Concordiæ prima Iulij 1652. coram R. P. D. meo Meltio §. minus potest*; Certius cum ipsi filij
12 nullo modo sint vocati tacitè, vel expressè ad portionem propriæ matris, vt tradunt *Ruin. consil. 181. num. 5. lib. 2. Gabr. cons. 2. num. 16. lib. 2 Peregrin. de fideicomm. dicto artic. 21. numer. 24. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 8. tit. 9. num. 2. Card. Seraphin. decis. 1474 num. 3. Rota in recent. d. decis. 100. num. 8. par. prima.*

Non obstat, quod simul cum Constantia sit etiam substituta Panthasilea, quæ adhuc viuit;
13 Quia licet ipsa non agat, potest interim Constantia petere totum, dum offert cautionem de restituendo sorori partem suam iuxta praxim relatã. *Surdo cons. 359. n. 15. vers. & gloss. ibi & n. 16.* quam sequuta fuit *Rota coram Duran. dec. 448. sub n. 10. in Perusina Reintegrationis 10. Iunij 1648. coram Reuerendissimo Tarraconen. §. sed huic prætensioni, in Romana Pecuniaria 27. Maij 1650. coram R. P. D. meo Celso §. quod eo facilius, & gtius in*

Interamnen. Bonorum prima Februarij 1641. coram me §. nec obstat in fine.

Bona autem super quibus modo petitur Immissio consistunt in Domo magna existeñ Fauentiæ in Parochia Sanctæ Mariæ Vgonum, & Possessione tornat. 180. in Territorio Bononien. in Communi Caldirariæ, & in alia Possessione in Territorio Fauentiæ in Schola Marzini in fundo *Tagliauera*, quæ fuisse possessa per Testatorem tempore sui obitus probatur Tùm ex Instrumen-
14 to diuisionis inter ipsum Testatorem, & suos fratres celebratæ *Summario Constantiæ num. 4. Rota coram Card. Caual. decis. 579. num. 2. coram bon. mem. Coccino decis. 120. par. .... num. 2. & coram Buratt. decis. 22. num. primo* Tùm etiam ex ipso Testamen-
15 to Alberti fideicommittentis, in quo eadem bona tanquam propria enunciauit, & de eis disposuit *dicto Summ. num. 5. & 6. Decian. cons. 76. numer. 16. vers. secundo plura lib. 3. Cephal. cons. 385. num. 29. cum concordantibus allegatis in Bonon. Fideicommissi de Amorinis 15. Maii 1648. coram R. P. D. meo Meltio, & in Bonon. Fideicommissi de Bologninis 4. Iulii 1653. coram R. P. D. meo Celso.*

Non obstante, quod in diuisione, nec in testamento adsint descripti confines, quia cum
16 Bartholomeus hæres grauatus dicta bona post obitum Alberti possederit in eodem loco; quo ipse possidebat, inde ea omnia præsumuntur fideicommissaria ipsius testatoris non docto de nouis exquisitionibus grauati iuxta *vulgat. cons. Fulgos. 145. sub n. 2.* sępius a Rota comprobatum & signanter *in Bonon. Fideicommissi de Pancaldis 23. Ianuarii 1643. & in Perusina Bonorum 14. Iunii 1647. coram me.*
17 Non obstant detractiones, quoniam de legitima agendum non est quia sumus in fideicom-
18 misso transuersali. Trebellianica verò vel censetur prohibita per prohibitionem cuiuscunque alienationis ad hoc, vt bona omnino deueniant in vocatos *Cardin. Caual. decis. 540. num. 6. Rota in recent. decis. 651. num. 3. par. 4. tomer. 3. & decis. 226.*
19 *num. 14. par. 5.* vel saltem ex fructibus à Bartholomeo grauato perceptis per annos integraliter censetur consumpta *l. In fideicommissaria 155. ad Trebell. Honded. cons. 63. num. 112. lib. 7. cum concordantibus relatis in Romana Hæreditatis 14. Decembris 1646. & prima Aprilis 1647. coram bon. mem. Arguelles.*

Cæterum non turbat, quod Constantia, Pantasilea, & Collitigantes pro virili, & æquis portionibus adepti fuerint possessionem bonorum, de quibus agitur vti hæredes ab intestato Bartholomei, & tanquam illius hæreditaria descripserint vna cum alijs suis bonis in eius inuenta-
20 rio; quia cum id actum fuerit nomine, & titulo hæreditario Bartholomæi tempore quo notitiam non habebant fideicommissi Alberti; vtique eo postmodum detecto, & iustificatis purificatione, ac bonorum identitate, impediri non potest Constantiæ, quin hodie huiusmodi bona legitime vindicare possit iuxta dispositionem *Text. in l. cumputare in fine ff. famil. Ercisc. Peregr. cons. 130. per tot. lib. 5. cum alijs allegatis per Io: Bapt. Spad. cons. 50. num. 16.*

Et ita vtraque Parte Informante, &c.

RAGVSINA PECVNIARIA.

Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Mandatarius postquam mandatum susceperit, tene-

tur illud consumare, & non docto de implemento tenetur ad restitutionem acceptorum, & ad damna, & interesse, & an Procurator ad negotia possit alium substituere, & facta substitutione ad quid teneatur?

SVMMARIVM.

1 *Mandatarius non docto de implemento promissorum tenetur actione mandati, tam directi, quam contrarij.*

2 *Mandatum quodlibet, licet regulariter contineat officium gratuito exhibendum, nihilominus quando Mandatarius illud suscepit, tenetur perficere, & consumare.*

3 *Procurator ad negotia potest alium substituere.*

4 *Procurator ad negotia, licet possit alium substituere periculo suo substitutionem facit, & pro substituto tenetur erga mandantem, si ille negligit, aut dolosè versatur.*

5 *Mandatarius, si omnibus impletis ex parte sua substitutionem de altero factam notificauit mandanti & ipse eam acceptauit non tenetur pro substituto, si ille negligit, vel dolosè versatur.*

DECISIO DCXV.

PLacuerunt Dominis fundamenta decisionis coram me emanatæ 20. Nouembris anni præteriti, quia cùm Michael Natalis pro verissimo admisisset exegisse in Ciuitate Neapolis ducatos 600. monetæ Venetæ de pecunijs Sigismundi de Gradis sub onere illos erogandi in emptionem Ormesinorum Ragusium transmittendorum, & habuisset à Iunio Cognato Sigismundi certas gemmas, vt pariter quanti plurimi illas venderet,
1 non docto de implemento, indubitanter tenetur ad restitutionem omnium pecuniarum ab ipso receptarum actione mandati tàm contrarij, quam directi, vt fuit comprobatum *in dicta decisione*, & prius in alia *16. Ianuarij 1658. coram R. P.D. meo Zarate Præside Vallisoletano.*

Nec excusatur quoad Sigismundum sub prætextu, quod mandatum gratuito susceptum sufficienter impleuisse videatur, dum texturam ormesinorum commisit publico textori, & complementum mandati mercatori fide, & facultatibus idoneo demandauit depositis penes ipsum ducatis 560. pro residuo pretij, & pro expensis transmissionis ormesinorum, qui in tantum non fuerunt perfecti, nec Ragusium transmissi, in quantum superuenta peste decesserunt tam textor quam mercator substitutus.

2 Quoniam solidæ visæ fuerunt responsiones, quod licet regulariter omne mandatum contineat officium gratuito exhibendum, nihilominus postquam Mandatarius illud suscepit cogitur omnino assumptum munus diligenter executioni demandare, consumare, & perficere; Nil refragante quod Procurator ad negotia potest alium substituere, quia præter quod in proposito de tali substitutione non constat per exhibitionem Apocæ originalis formiter recognitæ,
4 periculo suo substitutionem facit, & pro substituto tenetur ad interesse erga mandantem si ille negligit, aut dolosè versatur, licèt secus sit
5 quando Mandatarius omnibus impletis ex parte sua substitutionem notificauit mandanti, & ipse eam acceptauit, quæ in casu nostro non solùm non concurrunt, sed ex proprijs Epistolis à Natale conscriptis Sigismundo, conuincitur eum semper tacuisse dicendo opus non fuisse perfectum propter eius discessum, à Ciuitate Neapolis, qui successit non ex Peste longè postmodum superuenta, sed ex eius particulari causa, in quibus insuper eidem semper obtulit pecuniarum restitutionem cum interesse, vt probatur *in dicta decisione coram me §. Verùm cum seq. & signanter sub §. In proposito autem.*

Nec obstat respectu gemmarum obiecta in prioribus scriptis compensatio cum alimentis ab eo præstitis Iunio Grado, quia ex solidatione computorum ante traditionem gemmarum peracta apparet, quod omnibus calculatis remanebat Natalis debitor ducatorum 53. qua de causa in vlteriori propositione de dicta compensatione amplius non opposuit, sed obtulit ducatos 50. pro medietate pretij dictarum gemmarum, asserendo reliquos 50. de mandato creditoris persoluisse Antonio Marnanæ, quod tamen DD. noluerunt admittere, dum Antonius negat huiusmodi solutionem; quæ per Natalem, vt opus est concludenter non iustificatur.

Et ita altera tantum &c.

ROMANA HÆREDITATIS.

Veneris 27. Iunij 1659.

ARGVMENTVM.

Renunciatio facta simpliciter de hæreditate fraterna absque alia expressione, licet regulariter cõpræhendat solum fratres vtrinque coniunctos, non autem Consobrinos, hoc non procedit, vbi appellatione fratrum fuit adiecta dictio *quorumcunque*, vel vbi renunciatio est generalissima, & quando renunciatio sit restringenda, amplianda & quando?

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio impedit immissionem à renunciante, vel ab alio ex eius persona ad bona renunciata petitam.*

2 *Fratris appellatione simpliciter absque alia expressione venit tantum vtrinque coniunctus, non autem consobrinus.*

3 *Dictio quorumcunque refertur ad omnes personas antea immediatè nominatas, quando sub vnica periodo fuerunt nominatæ, licet sit posita in numero correspondente solum certis personis.*

4 *Dictio quorumcunque adeo effrenata est, vt comprahendere videatur etiam personas, quæ impropriè essent tales.*

5 *Dictio alijs importat diuersa ab expressis, cum sit nota similitudinis.*

6 *Simile non est idem, sed diuersum ab eo, cui assimilatur.*

7 *Verba generalissima restringi non possunt ad supra expressa, sed etiam diuersa, & omnia alia comprahendunt, quamuis essent maiora expressis.*

8 *Dictiones* tam, & quam *regulariter stant ampliatiuè, & augumentatiuè.*

9 *Verba renunciationis, quando sunt directa in ipsas hæreditates, censetur renuncians omnibus modis renunciasse, quibus in eis succedere potuisset, etiam si mille fuissent.*

10 *Renunciatio debet comprahendere vltra expressa, quando alias essent verba superflua.*

11 *Renunciatio regulariter non est extendenda, sed strictè interpretanda.*

12 *Declara hoc non procedere, quando verba renunciationis sunt amplissima.*

13 *Renunciatio quæ fit propter ingressum religionis, largius debet interpretari, quam illa, quæ fit à nubente in sæculo.*

14 *Immissio, vt Actori impediri non possit, sufficit exceptionem rei esse turbidam.*

15 *Exceptio, quæ probatur ex publico Instrumento* non

non dicitur requirere altiorem indaginem, si eius discussio consistat in mero, & puro articulo Iuris.

15 *Exceptio licet requirat altiorem indaginem, attamen possessor repellit actorem immitti petentem, si altior indago proueniat ex replicatione ipsius Actoris.*

DECISIO DCXVI.

PEtebat Monasterium S. Margharitæ de Vrbe ex persona Sororum Hiacynthæ, & Theodoræ de Cincijs Immissionem ex Interdicto quorum bonorum in possessionem duarum ex quinque partibus hæreditatis Equitis Adriani Vellij eorum Fratris Consobrini ab intestato defuncti, sed in secunda dubij propositione Domini negatiue responderunt, quia obstat amplissima renunciatio infra duos menses ante emissam professionem à dictis Monialibus facta ad fauorem D. Christophori Cincij, aliorumque ipsarum fratrum de omnibus, & quibuscunque bonis præsentibus, & futuris, quæ propterea Immissionem impedit
1 à Renunciante, vel ab alio ex eius persona ad bona renunciata petitam, vt in his terminis respondit *Rota in recent. decis. 109. num. primo & decis. 141. num. 12. par. 5. in Arimmen. Successionis 26. Ianuarij 1654. coram bon. mem. Bichio §. primo, & in Firmana Bonorum 30. Maij 1657. coram me in principio.*

Non obstat, quod renunciatio loquatur in hæreditate paterna, materna, fraterna, Patruorum, & Auorum, ideoque sub simplici appel-
2 latione fratris, sine alia expressione veniat tantum vtrinque coniunctus non autem consobrinus ex *Bart. in l. Lucius Titius 91. §. quæsitum n. 1. de legat.* 3. quem sequuntur DD. alleg. ab informantibus pro monasterio.

3 Quia præterquod adiecta fuit vniuersalis dictio, *quorumcunque*, quæ iuxta verisimilem mentem proferentium refertur ad omnes personas antea immediatè nominatas singula singulis congruè referendo, licèt sit posita in numero correspondente solum Patruis, & Auis, quia omnes sub vnica periodo nominati fuerunt, vt in specie notat *Alex. cons. 106. in verb. genere lib. 5*
4 Et adeò effrenata est, vt comprehendere videatur etiam fratres, qui impropriè essent tales *l. qui autem §. fin. ff. de constit. pecun. benè Peregrin. de fideicomm. art. 20. num. 21. Gregor. decis. 516. num. 3. & seqq. Rota in recent. decis. 36. num. 4. par. 5.*

Renunciatio non est restricta ad hæreditates personarum nominatim expressarum, sed est generalissima comprehendens etiam omnia alia bona quorumcunque aliorum quibus moniales renunciantes succedere potuissent.

Etenim in prohemio dixerũt velle renunciare, ibi: *Mundo, pompisque suis, nec non alijs, & quibuscunque bonis mobilibus, & immobilibus, præsentibus, & futuris vbique existentibus, & ad ipsas, earumque quamlibet, tàm ex hæreditate paterna, materna, fraterna, Patruorum, & Auorum quorumcunque, quàm alias quomodocumque, & qualitercunque spectan. & prouenien. &c. Illustr. DD. Francisco, &c. earum germanis fratribus renunciare, & eis Iura quæcunque super dictis & infrascriptis bonis competentia, &c. cedere, &c.* In dispositiua verò, ibi: *cesserunt, & refutarunt, & expressè renunciarunt, tàm omnibus, & singulis prædictis bonis, quàm omnibus, & quibuscunque alijs præsentibus, & futuris etiam Iurisditionalibus, &c. & ad ipsas, & earum quamlibet quomodolibet competen. seù competituris ex prædictis hæreditatibus, & bonis, &c.*

Hinc enim verba non possunt esse magis ampla, & vniuersalia, comprehendentia propterea etiam bona personarum ibi in verbis non expressarum, vt concludenter demonstrant tum verba illa repetita, ibi: *nec non alijs, & quibuscunque*, & ibi: *quibuscunque alijs præsentibus, & futuris, &c.* nam de iure dictio *alijs*, importat diuersa
5 ab expressis cum sit nota similitudinis; simile enim non est idem, sed diuersum ab eo, cui as-
6 similatur, vt bene ratiocinatur *Soccin. Sen. cons. 300 sub n. 2. vers. li altri beni, &c. lib. 2. Natt. cons. 546. n. 2. cum seqq. Menoch. cons. 335. num. 18. & seq. cum alijs per Barbos. dict. 26. n. 16. vers. immò aliquando, & in his terminis Rota in rec. dec. 714. sub n. 5. vers. ponderando præsertim par. 2. & in Perusina Hæreditatis 26. Iunii 1628. coram Card. Virili apud Gilian. ad Statut. Perus. dec. 96. sub n. 3.* tum etiam sequentia verba, ibi: *Quam alias quomodocunque, & qualitercunque spectan. & prouenien. &c.* & ibi: *quomodolibet competentibus, seù competituris, &c.*
7 quæ tanquam generalissima sine euidenti repugnantia restringi non possunt ad expressa, sed etiam diuersa, & omnia alia comprehendunt, quamuis essent maiora expressis *Aym. cons. 294. n. 1. & seq. Rolan. cons. 27. n. 15. & 18. lib. 4. Honded. cons. 49. n 14. lib. 1. Menoch. d. cons. 335. nu. 22. Rota dec. 149. n. 3. par. 1. diuers. d. dec. 714. n. 5. par. 2. recen. & in eadem Perusina Hæreditatis 7. Februarii, & 26. Iunii 1628. coram Card. Virili apud Gilian. vbi supra dec. 95. n. 3. & 6. & dec. 96. n. 4.* quarum prima est repetita *in recent. dec. 141. par. 5.* & in vtraque receditur ab alia antecedenti *sub die 7. Iunii 1627. in recent. dec. 480. ead. par. 5.* quæ est eadem apud *Gilian. dec. 94.* tum demum repetita verba, *tam & quam*, ibi: *tam ex hæreditate, &c. quam alias*
8 *quomodocunque*, & ibi; *tam omnibus, & singulis prædictis bonis, quam omnibus, & quibuscunque aliis præsentibus, & futuris, &c.* quæ regulariter stant ampliatiue, & augumentatiue, *Butr. cons. 19. n. 4 Aym. cons. 227. n. 10. Menoch. cons. 195. n. 7. Rota decis. 120. n. 1. par. 6. recent.*

Certius dùm circa finem prædictæ dispositiuæ renunciantes non dixerunt simpliciter ex prædictis hæreditatibus, sed ex prædictis hæreditatibus, & bonis, ex quibus verbis primum refertur ad personas specificatas, & secundum ad quascunque alias vltra specificatas singula singulis congruè referendo, vt fieri debet.

Nec subsistit prædicta verba ampliare dumtaxat renunciationem circa modum succedendi personis in renunciatione contemplatis, sed non augere numerum personarum.

9 Quia cùm verba, quibus Moniales renunciarunt, directa sint in ipsas hæreditates omnibus modis censentur renunciasse, quibus in eis succedere potuissent etiamsi mille fuissent, vt benè tradit *Paris. cons. 26. num. 44 lib. 3.* ac propterea subsequentia verba superius ponderata non possunt augere modos succedendi, quibus iam fuit
10 renunciatum, sed necesse est ad euitandam superfluitatem, & secundum verisimilem mentem renunciantium, quod importent renunciationem succedendi alijs personis vltra specificatas, vt optimè respondit *Rota dicta decis. 714. num. 6. par. 2.*

11 Nec obstat, quod regulariter in materia renunciationis non sit facienda extensio, sed stricta interpretatio tum quia hoc non procedit,
12 quando verba sunt amplissima *Rota apud Gilian d. dec.*

d.dec.96.nu.14. tum etiam quia admittitur in re-
13 nunciatione facta a nubente in sæculo secus, quando alia fit propter ingressum religionis, quę largius debet interpraetari *Rota in eadem decis.96. n.15.coram Eminentissimo D.Card.Ottobono dec.10 n.27. & 28. in Romana Fideicommissi de Costiaris 16. Martii 1648. §. Praacta verò cum seqq. coram Eminentissimo D. Card. Corrado*, vbi ita concordantur decisiones, quæ videntur inter se contrariæ, *& in Ariminen. Successionis 26. Maii 1655.coram bon.mem. Bichio §.final.*

14 Minusuè releuat, quod ad effectum, vt non impediatur Immissio sufficiat exceptionem renunciationis esse turbidam, vt dictum fuit in *dicta decis.480.num.9.par.5.recent.* Quia cum pro-
15 betur ex publico Instrumento, eius discussio tanquam consistens in mero, & puro articulo Iuris, non dicitur requirere altiorem indaginem ad istum effectum impediendi Immissionem, vt recedendo à *dicta decis. 480.* responsum fuit in præfata *decis.141.num.11. eadem par.5. recent.* repetita apud *Gilran. d. decis.95. in fine* præsertim
16 fauore Possessoris, qui secus repellit Actorem quoties, vt hic, altior indago prouenit ex replicatione ipsius Actoris prætendentis euitare claram renunciationis dispositionem, ex quo contra amplitudinem eius verborum restringenda sit ad bona tantum fratris vtriusque coniuncti, vt benè in similibus terminis *Rota decis.57. nu.5. & 6.par.2. diuers. decis.526. num.12. par. prima & decis.573. num.3. & 4. par.2. rec. & in Romana Fideicommissi de Nicolinis 28. Aprilis 1651. coram me in fin.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA SOCIETATIS.

Lunæ 24. Nouembris 1659.

ARGVMENTVM.

Ratio semel reddita, licet denuò reuideri non possit, neque ex capite erroris, quando transactio interuenit, hoc tamen intelligitur si in Transactione errores fuerunt deducti, & transactio sit valida, & ex quibus transactio possit infringi?

SVMMARIVM.

1 *Error Calculi non affert præiudicium, quin rationes semel computatæ denuo retractari possint, si transactio non interuenit.*

2 *Transactio est nulla, quæ fuit facta nomine pupilli per tutorem, qui adhuc Inuentarium tutelare non confecerat neque alia solemnia adimpleuerat*

3 *Actus gestus ab eo, qui se palam pro Tutore gerebat, tenet dumtaxat in commodum, & vtilitatem pupilli, non autem in eius damnum, & præiudicium.*

4 *Pupillus tanquam non habens consensum, & tanquam facti, & iuris ignarus, non potest actum nullum ratum habere.*

5 *Rationes semel dispunctæ ad hoc, vt denuò non possint, neque ex capite erroris reuideri stante transactione, necesse est quod in ea supponantur errores.*

6 *Transactio extorta ex falsa causa, est ipso iure nulla.*

7 *Læsio enormissima vbi concurrit intrat rescissio vigore* l. 2. C. de rescind. Vend.

8 *Transactio rescinditur vigore* l. 2. C. de rescind. Vend *concurrente enormissima læsione.*

9 *Dolus vbi clare constat, non habet locum dispositio* l. vnic. Cod. de error. Calcul.

10 *Dolus resultat ex enormissima læsione.*

11 *Declaratio, quæ detegit propriam declarantis turpitudinem regulariter non attenditur.*

12 *Limita si declarans eam fecerit animo Corrigendi errorem ab eo Commissum potius ex ignorantia, quam ex malitia.*

13 *Peritorum relationes extraiudicialiter factæ, etiam ex interuallo possunt declarari.*

14 *Error dum consurgit ex ipsomet calculo, in quo partitæ fuerunt dupplicatæ, non est necessaria ipsorum inspectio.*

DECISIO DCXVII.

CVm ratio alias reddita anno 1628. à Sterpino, & Leonello detecta fuerit erronea, & non sine dolo cum damno Catharinæ scut.10.mil. & vltra seù, &c. *Rota censuit coram me 15. Martij* 1658. locum esse nouæ redditioni rationis, quam resolutionem hodie Domini approbarunt; Licet
1 enim explorati Iuris sit errorem Calculi non afferre præiudicium, quin rationes etiam semel computatæ denuò retractari possint si transactio non interuenerit, vt disponit *Text. in l. vnic. C. de error Calcul.* illius tamen dispositionem non intrare ex pluribus responsum fuit.

2 Primo quia transactio fuit nulla tanquam facta nomine Catherinæ per Leandram matrem tutricem, quæ adhuc inuentarium tutelare non confecerat, nec alia solemnia adimpleuerat, & li-
3 cet palam pro tutrice se gesserit, hoc tamen habet locum quando actus tendit in commodum, & vtilitatem Pupilli, secus quando illi affert dãnum, & præiudicium ex auctoritatibus allegatis *in decisione §. quia præter quod*; neque huiusmodi responsio titubat ex quo Catherina scuta biscentum receperit pro residuo quantitatis promissæ in transactione, & quietantiam fecerit, quia
4 cum tunc temporis adhuc esset Pupilla annorum nouem circiter, vt patet ex iuribus relatis in eius *hodierno Summ.n.3.& 4.* tanquam non habens consensum, & ignara facti, & iuris, non potuit exinde actum nullum ratum habere ad *Text. in §. pupillus instit. de inutil.stipulat. Buratt.dec.82.n.2.*

5 Secundo quia in transactione non supponitur ad fuisse errores in Calculo, sed quod omnia ritè, & rectè gesta fuerunt *dicto Summ. num.* vndè tantum abest, quod Tutrix sciens errores voluerit per transactionem illos remittere, in quibus terminis loquitur *Textus in d.l.vnic.* vt potius eliciatur, quod inducta fuerit ad credendum pro veritate falsum, & sic transactio extorta dicitur
6 ex falsa causa, quæ proinde etiam ex hoc capite remanet ipso Iure nulla *l. & eleganter ff. de dol. mal.l. in summa 65. §. sin autem ff. de condit. indeb. Bart. in l. si ex falsis num. 2. ibique Angel. num. primo C. de transact. Rota decis. 242. num. primo & decis.271. num.4. par.6. recent. & in Bonon. Nullitatis Concordiæ 12. Iunij 1645. coram me §. primo cum seqq.*

7 Tertio demum, quia concurrit ænormissima læsio Catharinæ Pupillæ, quæ pro pretio scutorum 1500. remisisset, tam ingens creditum, ea enim concurrente nedum intrat rescissio vigore
8 *l.2.C. de rescind. vend.* quam habere locum etiam in transactione probatur *in decisione §. cum ex prædictis*, sed etiam euitatur dispositio *d.l.vnic.C de error Calc.* qui locum non habet, quando clare constat de dolo, qui in proposito ex dicta ænor-
10 missima læsione resultat, vt dixit *Rota coram Card.Seraph.dec.230.n.2.vers. limitabant etiam repetita in prima par.diuers.dec.157. & in recen.dec.184 n.4.par.2. & post secundum vol.cons.Farin.dec.101. n.3.*

Proba-

Probatur siquidem læsio ex declaratione facta per Alexandrum Ruggiam Peritum Calculatorem extraiudicialiter electum ab Administratoribus Anno 1628. & extraiudicialibus relationibus æditis coram AC. ab alijs duobus Peritis ab ipso electis ser:ser: concludentibus alterationem, & duplicationem partitarum pro quantitate in principio memorata.

11 Nec minuitur fides declarationis ex quo videatur detegere propriam declarantis turpitudi-
12 nem, quia cum ea fecerit animo corrigendi errorem ab eo commissum potius ex ignorantia, quam ex malitia videtur vtique attendenda *Bart. in L. eos qui n.4. ff. ad l. Cornel. de falf. Abb. in cap. cum in tua n. 7. extr. de Testib. Gabr. de malef. conclus. 27.n.1. Menoch. de arb tr. cas. 108. nu. 4.* qui etsi voluerint id habere locum, quando correctio fit incontinenti, hoc tamen procedit in testibus ex-
13 traiudicialiter factæ etiam ex interuallo possunt declarari *Innoc. in cap. in litteris n.2. de offic. iudic. delegat. Alciat. conf. 124. nu.1. cum seqq lib.5. Bero. conf. 144. n. 53. vol.3. Rota in Sabinen. Status Montis Libretti 26. Iunij 1652. coram bo. me. Dunozetto §. minus obstat in fine*, Præsertim in proposito, quo veritas declarationis roboratur ex subsequentibus relationibus iudicialiter peractis, & ex quo ipse met Ruggia vna cum alio perito in fine primi calculi expresse protestatus fuit, ibi: *Dichiarando, che se nel presente Calcolo non fossero state messe à fauore dell'vna, e l'altra Parte, ouero in danno alcuna partita, che da noi non ne fosse hauuta luce, in tal caso si dourà mettere, ò leuare secondo douerà andare, &c.*

Nec subsistit, quod postremæ relationes sint fundatæ duntaxat in declaratione facta per Reggiam, quia præter quod supponitur primam illam factam fuisse tempore, quo præfata declaratio nec reperta, nec producta erat; Ex eis conuincitur omnino fundatas fuisse super præcedenti Calculo deducendo, & demonstrando duplicationem, & alterationem partitarum in damnum Pupillæ pro summa prædicta; Computatis etiam omnibus pecunijs à Petro Paulo Vicario
14 perceptis. Nec reputatur necessaria Librorum inspectio, dùm error consurgit ex ipso met Calculo, in quo partitæ fuerunt duplicatæ, vt firmatur *in decisione 5. Quia vltra quod*, vbi vlterius probatur illorum existentia apud ipsosmet Administratores.

Et ita vtraque, &c.

HOSTIEN. FIDEICOMMISSI.

Luna prima Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Substitutio reciproca facta inter solos primos institutos non extenditur ad illorum filios in Conditione positos, & licet filij in conditione positi censeantur dispositiuè vocati, ex Statuto Vrbis *lib. primo cap.* 142. intelliguntur tamen vocati ad solam portionem Patris, non patruorum nisi côcurrant coniecturæ, & quæ ad hunc effectum dicantur sufficientes?

SVMMARIVM.

1 *Iniustitia sententiæ excludit rem iudicatam, & est potissimum fundamentum restitutionis in integrum, quamuis non si notoria.*

2 *Substitutio reciproca facta inter solos primos institutos non extenditur ad illorum filios in conditione positos.*

3 *Filij in conditione positi censentur dispositiuè vocati ex Statuto Vrbis lib. primo cap. 142.*

4 *Filij in conditione positi, licet ex statuto Vrbis Censeantur vocati, illorum vocatio restringitur ad portionem patris, cui sunt in conditione positi, sed non extenditur ad portionem patruorum post mortem patris defunctorum.*

5 *Filij in conditione positi, quando sunt vocati, succedunt etiam in portionibus patruorum si Patrui prædecesserunt Patri.*

6 *Filij in conditione positi, quando sunt vocati, succedunt etiam in portionibus patruorum, quando concurrit intentio testatoris conseruandi bona in agnatione.*

7 *Filij in conditione positi portiones patruorum prætendere non possunt, si pater prædecedit patruis, seù deficiant coniectura, & præsertim votum conseruandi Agnationem, seù digressus ad plures gradus substitutionum.*

8 *Filij ex vulgari Anomala contenta in compendiosa, capiunt etiam illam portionem, quam habuisset illorum pater, si viueret.*

9 *Declara hoc tantum procedere, quando tam Pater, quam filius sunt vocati in tota hæreditate.*

10 *Filij in conditione positi, quando sunt vocati limitatè ad portionem patris non possunt per vulgarem anomalam contentam in compendiosa subintrare illius locum ad capiendam proprio nomine portionem, quam pater habuisset, si fuisset superstes.*

11 *Repræsentatio non datur, quando filij primi gradus hæredes instituti proprijs expressis nominibus fuerunt reciprocè substituti.*

12 *Transmissio non habet locum, vbi agitur de fideicommisso conditionali, quod regulariter cessantibus coniecturis, neque ad filios transmittitur, quando pater pendente conditione decessit.*

13 *Transmissio non habet locum in fideicommisso conditionali, si non fuit contemplata Agnatio, nec ad sit digressus ad plures gradus substitutionum, licèt concurrant alia coniecturæ.*

14 *Transmissio facilius excluditur in fideicommisso conditionali si testator proprijs nominibus vocauit, & reciprocè substituit filios institutos.*

15 *Fideicommissum non est extendendum vltra personas expressè nominatas.*

DECISIO DCXVIII.

Anno 1602. quondam Marcus Tullius Fasanellus hæredes sibi instituit vniuersales Faustinum, Vincentium, & Angelum eius filios masculos cum reciproca substitutione his verbis, ibi: *quod vnus moriatur alteri, & alter Vni quandocunque sine filijs legitimis, & naturalibus decesserit Summario Sororum de Fasanellis num. primo.*

Defuncto testatore, & adita per filios hæreditate primo loco decessit Angelus relictis Gregorio, & Clarice filijs, ac deinde obijt Faustinus sine prole instituto hærede dicto Gregorio filio Angeli, sed Vincentius frater superstes vigore antedictæ reciprocæ substitutionis iudicium contra eum introduxit coram AC. super immissione in possessionem portionis obuentæ Faustino ex bonis Marci Tullij communis patris; verum emanauit sententia, in qua petita immissio eidem concessa fuit super sola medietate dictæ portionis, & vlterius decretæ fuerunt Gregorio quamplures detractiones, *eius Summ. n. 1.* cumque post interpositam appellationem Rotæ commissam prætenderet Gregorius ob lapsum fatalium huiusmodi sententiam transijsse in iudicatum, impetrata commissione exequutoriali, dubitaui an constet de re indicata, vel potius de causis resti-

stitutionis in integrum, & negatiuè quoad primam partem, affirmatiuè verò quoad secundam prodijt resolutio propter iniustitiam sententiæ,
1 quæ excludit rem iudicatam, & est potissimum fundamentum restitutionis in integrum quamuis non sit notoria *Cres. de Graff. decis. 10. num. 12. de re iudic. Card. Seraph. decis. 291. num. 2.*

Concurrit siquidem iniustitia præcipuè in ea parte, in qua conceditur Immissio Vincentio solum pro medietate, relicta Gregorio altera medietate, quia cum Angelus Pater Gregorij prædecesserit Faustino, solus Vincentius Frater superstes eidem Faustino successit in totum vigore
2 reciprocæ, quę tanquam facta inter solos primos institutos non extenditur ad illorum filios in conditione positos *Abb. cons. 29. dub. 2. num. 12 Peregrin. de fideicom. art. 12. num. 88. Rota decis. 100. num. 1. vers. nec reciproca par. 1. & decis. 287. nu. 20. par. 4. tom. 2. recent. & in Romana fideicom. de Ferratinis 15. Iunij 1648. coram Reuerendissimo D. meo Papien. §. neque dicatur vers. & in proximis terminis.*

Non obstat, quod ex statuto Vrbis *lib. 1. cap.* 142. filij positi in conditione censeantur disposi-
3 tiuè vocati: quia huiusmodi vocatio restringitur ad portionem Patris, cui sunt in conditione po-
4 siti, sed non extenditur ad portiones Patruorum post mortem Patris defunctorum *Card. Seraph. decis. 1479. num. 1. Rota d. decis. 100. num. 3. par. 1 recent. cum alijs in puncto allegatis in d. Romana fideicommissi de Ferratinis 19. Nouembris 1646. & 29. Martij 1647. coram bon. mem. Peuting. & 15. Iunij 1648. coram d. Reuerendissimo D. meo Papien. & prius in Romana de Mellinis 15. Ianuarij 1644. coram me §. Neque obstat.*

Nec aduersatur *decis. 337. san. me. Gregorij* quia
5 ex eo firmat filios positos in conditione succedere etiam in portionibus Patruorum, ex quo Patrui prædecesserant Patri, & sic ex reciproca inter ipsos adiecta eorum portio erat effecta vnica portio paterna, vt in *num. 3. cum duob. seqq.* quod etiam comprobauit *Rota in Vrbinaten. Prædij 3. Iunij 1650. coram bo. me. Bichio §. neque hic cadit,* & nuper *in Romana fideicom. de Bandinis 30. Maij præteriti coram R.P.D. meo Tata §. ex his non repugnare cum seq.* Et demum ex quo plures concurre-
6 bant coniecturæ, & signanter intentio Testatoris clara, & aperta conseruandi agnationem, & bo-
7 na in ea, vt *num. 6 & 7.* Alias autem si Pater, prout hic, prædecedit Patruis, & coniecturæ deficiant præsertim votum conseruandi agnationem, seu digressus ad plures gradus substitutionum quæ hic deficiunt, filij positi in conditione portiones Patruorum prætendere non possunt, vt latè firmatur in supradictis decisionibus, & signanter *in d. Romana fideicom. de Ferratinis & in d. Romana de Mellinis.*

Nec obstat, quod ex vulgari anomala conten-
8 ta in compendiosa filij capiant etiam illam portionem, quam habuisset illorum Pater si viueret,
9 quia procedit quando tam Pater, quam filij sunt vocati in tota hæreditate. Tunc enim verum est, quod mortuo Patre ipsi admittuntur ad totum, cum onus quod habebat grauatus restituendi totum Patri caducato eius gradu remaneat apud ipsum ad fauorem filiorum in sequenti gradu substitutorum, in quibus terminis loquuntur *decis. 312. num. 6. vsque ad fin. & decis. 403 nu. 11. cum seqq. par. 2. recent.* At secus est quando,
10 prout hic, filij in conditione positi reperiuntur vocati limitatè ad solam portionem Patris, tunc enim caducato gradu substitutionis factę Patruo ob prædecessum Patris, filij, qui non sunt vocati ad portionem dicti Patrui non possunt per vulgarem contentam in compendiosa subintrare gradum Patris ad capiendam proprio nomine portionem, quam Pater habuisset, si fuisset superstes, vt distinguendo tradit *Gabr. cons. 2. num. 16. lib. 2. Card. Seraph. d. decis. 1479. num. 3. Rota in d. Romana fideicom. de Ferratinis 29. Martij 1647. coram bo. me. Peutingerio §. 1. vers. nam in decisione & 15. Iunij 1648 coram Reuerendissimo D. meo Papien. §. neque releuat obiectum cum seqq.* vbi respondetur contrarijs: Idque comprobatur alia ratione; nam filij ex huiusmodi vulgari non possunt plus capere, quam caperent ex fideicommissaria cui vulgaris famulatur, sed ex fideicommissaria non possunt succedere nisi in portione Patris, cuius respectu duntaxat fuerunt positi in conditione, ergo pari modo ex vulgari succedere nequeunt nisi in propria portione paterna, vt benè ponderatur *in d. Romana fideicom. de Ferratinis coram bon. mem. Peutingerio d. §. 1. vers. & altera ratio.*

Non obstat repræsentatio, quia non datur quā-
11 do filij primi gradus hæredes instituti proprijs expressis nominibus, vt hic reciprocè substituti fuerunt vt notant communiter *DD. in l. hæredes mei §. vlt. ff. ad Trebell. Rota decis. 482. num. 3. par. 4. diuers. cum concordantibus relatis in d. Romana de Mellinis § Prout minus vers. eoque magis, & in Fauentina Bonorum 27. Iunij 1659. §. ex qua quidem coram me.*

Nec etiam transmissio, cum agatur de fideicommisso conditionali quod regulariter cessan-
12 tibus coniecturis neque ad filios transmittitur quando Pater pendente conditione decessit iuxta sententiam *gloss.* communiter receptam *in l. 1. verb. derelictis C. de his, quæ ant. apert. Tabul. Bart. in l. hæredes mei §. cum ita nu. 2. ff. ad Trebell. Card. Seraph. d. decis. 1479. num. 5. in recent. d. decis. 100. num. 2. par. 1. in Romana fideicommissi de Marianis 1. Martij 1649. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. §. nec dici potest, & in d. Romana de Mellinis, & Fauentina Bonorum coram me.*

Coniecturæ deficiunt, cum non fuerit contem-
13 plata agnatio, nec adsit digressus ad plures gradus substitutionum; his enim deficientibus cæteræ, quæ considerari possunt remanent inefficaces, vt respondetur *in d. Romana fideicommissi de Marianis §. Neque dici potest vers. coniectura verò & in d. Fauentina Bonorum §. & licet* vbi circa finem
14 subditur, quod si testator, vt hic proprijs nominibus vocauit, & reciprocè substituit filios institutos vrgentior coniectura resultat pro exclusio-
15 ne transmissionis, cum non censeatur considerasse nisi personas expressè nominatas vltra quas fideicommissum non est extendendum *Rota decis. 782. num. 11. par. 1. diuers. Card. Caual. decis. 43. num. 4.*

Deducebatur etiam Iniustitia respectu alterius partis, in qua plures detractiones Gregorio conceduntur, sed Dominis visum fuit non esse opus super eis pro nunc elaborare, cùm sufficiat pro restitutione in integrum læsio resultans ex iniustitia denegatæ immissionis in integra portione Faustini bonorum ex fideicommisso M. Tullij prouenientium.

Et ita vtraque, &c.

MELL-

MELEVITANA CANONICATVS.

Luna 5. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Beneficia omnia, quæ vacant per assequutionem incompatibilium Sedi Apostolicæ reseruantur, quando tamen obtinentur ex prouisione Apostolica, secus si ex collatione facta ab Ordinario, & an ex simplici concessione optionis facta à Pontifice Canonicis, censeatur ablata Episcopo in totum facultas conferendi Canonicatum vacantem per optionem, vt neque ei suffragetur alternatiua, & quando?

SVMMARIVM.

1 *Mensis Augusti est Apostolicus ex regula nona Cancellariæ.*

2 *Beneficia vacantia per assequutionem incompatibilium Sedi Apostolicæ reseruantur, quando obtinentur ex prouisione Apostolica.*

3 *Mensis Augusti non est amplius Apostolicus, sed Ordinarius, quando Episcopus gaudet alternatiua.*

4 *Reseruatio cessat ratione mensis Episcopo gaudente alternatiua.*

5 Reseruatio *inducta per* Extrauag. ad regim. de præbend. *non habet locum, vbi secundum beneficium incompatibile non fuit assequutum Authoritate Apostolica, sed ordinaria.*

6 *Collatio Beneficij potest fieri etiam tacite, & inconsequentiam alterius actus.*

7 *Reseruatio Beneficij Sedi Apostolicæ nunquam inducitur, nec Ordinario præiudicium infertur ex defectu voluntatis Papæ.*

8 *Decretum quod per solam signaturam supplicationis vacet primum beneficium, comprehendit solam vacationem ex collatione Papæ, non autem quando vacatio alio modo antecedenter successit.*

9 *Alternatiua Episcopis conceditur respectu illorum dumtaxat beneficiorum, quæ spectant ad illorum liberam collationem.*

10 *Optandi simplex facultas concessa Canonicis, est penitus contra distincta à collatione, quæ omnino est libera Episcopi.*

11 *Alternatiua cessat dumtaxat respectu illius beneficij in quo conferendo concurrit dispositio, præsentatio, electio, consilium, consensus, vel interuentus alterius personæ.*

12 *Collatio Episcopi dicitur libera ad effectum alternatiuæ, quando factum positiuum, aut Consilium, vel consensus alterius personæ non debet interuenire in ipsa collatione.*

13 *Amplia etiam si Episcopus adstringatur beneficium conferre optanti, aut digniori, aut habenti certam qualitatem.*

14 *Collatio Beneficij dum ex parte Episcopi est libera, cum solus conferat, nullum adest impedimentum respectu alternatiuæ, licet in cui dando non sit libera potestas.*

15 *Episcopus licet non possit beneficium cuicumque conferre, sed teneatur certæ personæ collationem facere, non inde tamen libertas collationis excluditur ad impiendam alternatiuam.*

16 *Beneficia Parochialia, licet debeantur digniori approbato in concursu, adhuc tamen dicuntur liberæ collationis ad effectum alternatiuæ.*

17 *Indultum Apostolicum concedens simplicem facultatem optandi beneficium, de collatione autem nihil dicens, eam non comprehendit.*

18 *Optio, & collatio sunt inter se diuersa.*

19 *Papa dum verbis expressis non loquitur de collatione beneficij non censetur eam auferre ab Ordinario, nec eidem velle præiudicium inferre in suo iure conferendi.*

20 *Verbum* liberè *appositum in indulto Papæ, in quo fit mentio solum de optione non trahitur ad collationem in eo non expressam.*

21 *Verba* Auctoritate Apostolica *dum sunt relata ad concessionem non alterant potestatem.*

22 *Verba* Auctoritate Apostolica *quando referuntur ad verba* concedimus potestatem *non faciunt delegatum prout faciunt, quando referuntur ad Actum.*

23 *Optans quando non mutat titulum spiritualem, sed optat, & mutat solam præbendam temporalem, tunc in optione non requiritur collatio.*

24 *Optans quando mutat, & optat titulum spiritualem semper est necessaria collatio expressa, vel tacita superioris habentis ius conferentis.*

25 *Collatio requiritur in optione, quando indultum Pontificis dat facultatem optandi non solas præbendas temporales, sed Canonicatus, & dignitates, & sic titulum spiritualem.*

26 *Optio non datur in beneficijs quacunque reseruatione affectis, siue generali, siue particulari.*

27 *Amplia hoc procedere, non solum quoad dignitates; quæ primo loco optantur, sed etiam quoad aliam quæ dimittitur, & successiue optatur.*

28 *Optionis natura est, quod successiuè vnus Canonicus post alium, prout quisque antiquior est optet.*

29 *Optionis consuetudo est, quod antiquiores Canonici gradatim meliores si voluerint; possint, vel per se, vel per alios optare præbendas.*

DECISIO DCXIX.

Vacauit per obitum Caroli Tebani Thesauraria quarta dignitas Ecclesiæ Cathedralis Meleuitanæ quam vigore indulti fel. rec. Vrbani VIII. optauit Fabritius Pontremolus Canonicus antiquior subsequuta possessione, sed postmodum supponens quod mensis Augusti, quo successit vacatio, esset Apostolicus obtinuit de ea vti reseruata sibi prouideri cum decreto, quod per solam Signaturam supplicationis vacaret eius Canonicatus modo controuersus, quem statim facta optione contulerat Reuerendissimus Episcopus Meleuitanus Carolo Belaguer; Cumque Andreas Basilius prætenderet Canonicatum esse reseruatum supplicauit Sanctissimo D. Nostro Alexandro Septimo pro illius prouisione; Ideò consulta Rota de ordine Sanctissimi ab Eminentissimo D. Cardinali Corrado Prodatario an Canonicatus, de quo agitur sit reseruatus, post secundam propositionem negatiue fuit resolutum.

Deducebatur enim reseruatio ob vacationem Thæsaurariæ mense Augusti, qui est Apostolicus ex regula octaua hodie nona Cancellariæ, & ex quo facultas optandi concessa est auctoritate Apostolica, itaut locum habeat dispositio *Extrauag. ad Regimen. vers. nec non etiam de præbend. innouatæ per regulam* 1. *Cancellariæ*, vbi reseruantur Sedi Apostolicæ omnia Beneficia vacantia per as-
2 secutionem incompatibilium quando obtinentur ex prouisione Apostolica, verum cum D. Epi-
3 scopus Meleuitanus gauderet alternatiua, mensis Augusti, quo vacauit Thesauraria, non erat amplius Apostolicus, sed Ordinarius *Gonzal. super d. reg. gloss.* 43. *num.* 106. *Rota decis.* 379. *num.* 9. *par.* 3. *recent.* Ideoque cessat non solum reseruatio
4 ratione mensis *Cassador. decis.* 8. *num.* 5. *vers. & idem de præbend. Mohedan. dec.* 1. *sub num.* 1. *vers.*

Item

Item quia de concess. præbend. Crescent. decis. 11. de priuil. Put. decis. 209. num. 3. lib. 1. & decis. 447. num. 1. & 4. lib. 2. in correct. Rota in recent. decis. 600. num. 2. par. 2. coram Comitul. decis. 19. num. 6. vers. intellexerunt Domini cum concordantibus allegatis per Gonzal. gloss. 53. numer. 28. & 29. & gloss. 58. num. 28. Monet. de option. cap. 3. quæst. 3. num. 48. vers. Tum quia; sed etiam & principaliter prætensa reseruatio inducta per *Extrauagan. ad regimen.* quia cum vigore alternatiuæ collatio Thesaurariæ spectaret ad Episcopum, non autem ad Papam, ab illo dicitur facta prouisio, & sic
5 cum Pontremolus non fuerit assequutus secundum Beneficium incompatibile auctoritate Apostolica, sed ordinaria, huiusmodi reseruatio locum non habet, *Nauar. cons. 18. num. 13. de præbend. Gonzal. gloss. 15. §. 2. num. 14. Garz. de benef. par. 11. cap. 5. num. 45. Barbos. de Iur. Ecclef. vniuers. lib. 3. cap. 13. num. 52. vers. secus autem Buratt. decis. 242. num. 2. & 3. coram Eminentissimo D. Card. Ottbob. decis. 197. num. 1. & 2. ac per tot.*

Non obstat, quod Episcopus non contulerit Thesaurariam Pontremolo, quinimmò optioni consentire renuerit nam licet requisitus denegauerit præstare positiuum consensum, nihilominus huiusmodi denegatio non continet absolutum dissensum, sed potius præsefert aliqualem tolerantiam, quæ videtur sufficere, præsertim dum ipse statim contulit Canonicatum vti vacantem per optionem Thesaurariæ factam à Pontremolo, Hinc enim resultat approbatio optionis.

Et collatio, quæ fieri potest etiam tacitè, &
6 in consequentiam alterius actus, *Lambertin. de Iurepatr. par. 3. lib. 2. quæst. 11. art. 1. nu. 2. Gonzal. d. gloss. 34. num. 69. & 70. & sub num. 71. vers. quo fit vt etiam Rota decis. 987. num. 1. vers. quod ante lib. 3. par. 3.*

Nec refert quod Pontremulus supponens vacationem Thesaurariæ successisse mense Apostolico illam deinde vti reseruatam impetrauerit à Sanctissimo D. N. cum Decreto, quod per solam Signaturam supplicationis vacaret eius Canonicatus.

Cum enim huiusmodi suppositum non subsistat ex quo verè Thesauraria non erat reseruata dum non potuit ex dicta Prouisione aliqua indu-
7 ci reseruatio, quæ de Iure non aderat, nec Ordinario præiudicium inferri ex defectu voluntatis, *Prob. ad Monach. in cap. Tibi qui num. 12. de rescript. Roman. cons. 335. num. 11. Rota decis. 12. num. 1. de concess. prabend. in antiq. in recent. decis. 344. num. 11. par. 5. & decis. 237. num. 2. 3. & 4. par. 7. coram Buratt. decis. 78. num. 1. & 2. & coram Eminentissimo D. Card. Otthobon. decis. 197. nu. 19.* Decretum autem prædictum operatur solum quando vacatio contingit per collationem factam a Papa, secus autem quando Beneficium prius vacabat, prout hic, ex collatione facta ab Ordinario, tunc enim cessat virtus decreti com-
8 præhendentis solam vacationem ex collatione Papæ, non autem quando vacatio alio modo antecedenter successit, vt tradit *Garz. d. par. 11. cap. 5. num. 63.*

Non obstat, quod alternatiua concedatur res-
9 pectu illorum duntaxat Beneficiorum, quæ spectant ad liberam collationem Episcopi non autem ad aliorum cum eo dispositionem, seu præsentationem, vel electionem, nec non cum consilio, vel consensu, seu interuentu Capitulorum, vel aliorum, vt ex verbis ipsius regulæ in terminis Beneficij debiti optanti respondit *Rota in Vrgellen. Sacristiæ 3. Iunij 1624. coram Patriarca Manzanedo per tot. & signanter §. quæ confirmantur & in Messanen. Decanatus 1. Februarij 1641. coram bon. me. Dunozetto §. minus obstat si dicatur.*

Quoniam ex simplici facultate optandi con-
10 cessa Canonicis contradistincta penitus à collatione prætendi non potest, quod in ipsa collatione, (quæ alias libera omninò est D. Episcopi) concurrat dispositio, præsentatio, electio,
11 consilium, consensus, vel interuentus alterius personæ, quo casu solum ad formam dictæ regulæ, cessat alternatiua, nam quando factum po-
12 sitiuum, vel consilium, aut consensus alterius personæ non debet interuenire in ipsa collatione,
13 sed simpliciter Ordinarius adstringitur Beneficium conferre optanti, vel digniori, aut habenti certam qualitatem, tunc ad effectum alternatiuæ collatio Episcopi adhuc dicitur libera, cum limitatum tantum & restrictum sit Ius conferendi passiuum, non autem actiuum, quod penes ipsum semper remanet absolutum, & liberum, dum solus confert priuatiuè quoad omnes, vt in his terminis declarando, & limitando excepitonem d. regulæ optimè tradit *Gonzal. gloss. 45. nu. 19. cum quatuor seqq.* vbi sub *num. 23.* specialiter loquitur de optione, quem refert, & sequitur *Garz. d. par. 5. cap. 1. num. 476.* firmantes quod
14 dum ex parte Episcopi est libera collatio, cum solus conferat, nullum adest impedimentum respectu alternatiuæ licet in cuidando non sit absoluta protestas, cum teneatur dare digniori filio patrimoniali, aut personæ de certo genere, cum hoc non sit considerabile ad effectum huius regulæ nihil de hoc dicentis, & supponitur in *Vrgellen. Canonicatus 7. Maij 1593. coram Blanchetto relata per eundem Garz. d. par. 5. cap. 1. num. 346. vers. quia satis dicitur pertinere*, & melius firmatur *in Placentina Archidiaconatus 28. Nouembris 1614. coram bo. me. Card. Fabritio Verospio in recent. d. decis. 600. num. 5. par. 2.* vbi quod licet Episcopus
15 non possit Beneficium cuicunque conferre, sed teneatur certæ personæ collationem facere, non inde tamen libertas collationis excluditur ad impediendam alternatiuam, nec idest considerabile respectu regulæ nil tale disponentis, & *in Oscen. Archidiaconatus 1. Iulij 1647. coram bo. mem. Pentingerio §. quia cum data vers. & statutum solum & 17. Martij 1649. coram R. P. D. meo Verospio §. quia præterquam.*

Præsertim dum facultas optandi non est libera omnium Canonicorum, sed illorum duntaxat antiquiorum qui Terras suorum Canonicatuum meliorassent, & ædificia restaurassent; hinc enim negari non potest quin versetur Iudicium Episcopi in cognoscendo quis vere conditiones ex indulto requisitas adimpleuerit, quod demonstrat collationem actiuam esse liberam exemplo
16 Parochialium quæ debentur digniori approbato in concursu, & tamen adhuc dicuntur liberæ collationis ad hunc effectum, vt exemplificant *Gonzal. & Garz. mox allegati.* Nec vrget replicatio, quod hoc pertineat ad Inquisitorem Melitæ, cui directa fuit executio Indulti, quia munus Inquisitori demandatum respicit solum executionem simplicis optionis quatenus impediretur ab Episcopo, sed non compræhendit collationem, de qua ibi non disponitur.

In casu autem *decisionis Vrgellen. Sacristiæ coram*

Patri-

Patriarche Manzanedo in obiecto allegatæ aderat
Statutum auctoritate Apostolica confirmatum,
vbi non solum contendebatur facultas optandi,
sed explicitè disponebatur optionem habere
vim validæ collationis, & prouisionis, & op-
tantes alia prouisione non indigere, ex quibus
satis desumebatur esse exclusos à collatione, &
prouisione etiam actiua, & sic cessabat alterna-
tiua, vt clarè in ea deducitur *sub dicto §. Quæ
confirmantur; In casu decisionis Messanen. Decana-
tus coram bon.mem. Dunozetto*, cum Canonicatus
esset simultaneæ collationis Episcopi, & Capituli
17 Indultum vero fa.me. Vrbani Octaui de quo
agitur concedit simpliciter facultatem optandi,
de collatione autem nihil dicit, ideo eam non
18 comprehendit, quia optio non est collatio *Ar-
chid. in cap.fin. de consuetud. in 6. Aeneas de Falcon.
de reseruat. Benefic. effect. 5. n. 3. inter tract. magn. to. 15
par. 1. fol. 254. à tergo Monet. de option. cap. 4. qu. 2.
n. 24.* & dum Papa verbis expressis non loquitur
19 de collatione non censetur eam auferre ab ordi-
nario, nec eidem velle præiudicium inferre in
suo iure conferendi, ad *Text. in cap. 2. de Relig.
Domib. vbi gloss. in figuratione casus vers. nota quod
per hanc, & in verb. cuius est Diocæsis ibique Ho-
stien. n. 2. in fin. vers. & ex his patet Gonzal. super
d. reg. 8. §. 4. prohem. n. 6. Rota dec. 30. nu. 2. vers. nec
est verisimile, quod Papa de Præbend. in antiq. &
in fortioribus dec. 531. nu. 20. 21. & 28. par. 4. tom. 3.
recent.*

Decisiones autem *bon.mem. Merlini 830. & 838*
super eodem Indulto emanatæ dicunt fieri præ-
iudicium Episcopo in Iure conferendi pinguio-
res præbendas, vt scilicet illud sibi limitetur, &
restringatur ad certas personas optantes, non
autem quod totaliter sibi auferatur, de qua to-
tali ablatione est quæstio nostra, nam limitatio,
& restrictio operatur circa Ius conferendi pas-
siuum, non autem circa actiuum, quod remanet
liberum, vt erat ante, & hoc sufficit ad effectum
alternatiuæ, licet passiuum sit restrictum, & li-
mitatum ex auctoritatibus in his terminis supra
allegatis.

Non obstante, quod ibi dicatur, *easque simi-
liter optare libere, & licite possint, & valeant au-
ctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus, &
20 indulgemus*; quia cum in eo fiat mentio solum
de optione, dictum verbum libere non trahitur
ad collationem in indulto non expressam, &
quæ diuersa est ab optione, vt in simili *Rota de-
cis. 444. n. 62. & 63. par. 5. recent.*
21 Verba autem illa: *Authoritate Apostolica, &c.*
cum sint relata ad concessionem, non alterant
potestatem, quia vt bene aduertit *Io. Andr. in
cap. cum aliquibus post med. verb. authoritate de re-
22 script. in 6.* differentia est maxima an hæc verba
referantur ad actum an vero ab verba cõcedimus
potestatem, quia in isto secundo casu non faciũt
delegatum, prout in primo, vt explicat etiam
*Pauin. de potest. Capit. Sed. vacan. par. prima qu. 10.
nu. 3. vers. sed ad Successorem inter tract. magn. to. 13.
par. 2. fol. 419. Garz. par. 5. cap. 7. num. 50.*
23 Nec pariter momenti est, quod in optione
non requiratur collatio, quia hoc est verum,
quando optans non mutat titulum spiritualem,
sed optat, & mutat solum præbendam tempora-
lem *Gemin. in cap. fin. §. in præbendis sub nu. 4. vers.
solum dicit, quod non est necessaria de consuetud. in 6.
Bald. cons. 177. n. 1. & 2. lib. 1. Lotter. de re benefic.
lib. 2. qu. 38. nu. 16. & 17.* sed quando mutatur, &
24 optatur titulus spiritualis, vt fecit Pontremo-
lus, ex quo dimisso Canonicatu, quem prius
obtinebat, optauit dignitatem semper necessa-
ria est collatio superioris habentis ius conferen-
di expressa, vel tacita, vt bene declarat *Io. Andr.
in d. cap. fin. sub n. 4. vers. respondet, quod Domus,
Card. Zabarell. cons. 126. sub num. 4 vers. non enim
posset acquirere nouum titulum Præbenda sine institu-
tione Cassad. dec. 17. sub n. 2. consimili vers. non enim
posset acquirere de præbend. Gonzal. d. gloss. 34. nu. 66.
vbi sub nu. 74.* refert ita resolutum per Sac. Con-
gregationem Eminentissimorum DD. Cardina-
lium Sac. Concilij Tridentini interpretum idem
*Garz. par. 7. cap. 13. n. 10. Barbos. de Canonic. & Di-
gnit. cap. 30. n. 18. Card. Seraphin. dec. 1323. n. 1. ver-
sic. quia aliter*, eoque magis dum idem indultum
25 dat facultatem optandi non solas præbendas
temporales, sed Canonicatus, & Dignitates,
& sic titulum spiritualem, vt aduertit *Garz. par. 1
cap. 1. num. 459. in addit. §. quando vero & §. & ita
consultus.*

Præterea non subsistit argumentum, quod
non intret alternatiua, sed beneficium sit reser-
uatum, ex quo subiacet optioni, quia de Iure
si adest reseruatio excluditur optio, & si habet
locum optio, cessat reseruatio; nam optio non
26 datur in Beneficijs quacunque reseruatione affe-
ctis siuè generali, siuè particulari *d. cap. fin d. §. In
Præbendis de consuetud. in 6. Gemin. cons. 30. num. 8.
& seq. Calderin. cons. 3. de consuetud. Cassador. dec. 4.
num. 2. de concess. præbend. Garz. de Benefic. par. 5.
cap. primo num. 470. Rota decis. prima num. 7. de
rer. permut. in nou. decis. 642. num. primo par. 4. diuers.
in Lucana Optionis Domus 14. Ianuarij 1607. coram
Patriarcha Manzanedo apud Marches. de commiss.
par. prima fol. 385. num. 2. & alijs allegatis in dicta
Messanen. Decanatus 27. Maij 1641. coram bon. me.
Dunozetto §. In Beneficijs autem*, & in specie de
reseruatis ex regula octaua hodie nona Can-
cellariæ *Rota decis. 643. num. primo par. 4. diuers. de-
cis. 142. num. 3. & 4. par. 2. recent. & coram Gregor.
decis. 478. num. 2. ibique Add. num. 59.* Idque proce-
27 dit non solum quoad Dignitates, vel Canoni-
catus, qui primo loco optantur, sed etiam quo-
ad alium, qui dimittitur, & successiuè respectu
omnium aliorum quatenus, vt fieri solet, etiam
ab alijs sequentibus Canonicis fieret optio; Cùm
enim de natura optionis sit, quod successiuè
vnus post alium, prout quisque antiquior est,
28 optet vt litteraliter probat *Text. in d. cap. fin. ibi:*
In qua consuetudo habetur, quod antiquiores
29 Canonici gradatim meliores si voluerint pos-
sint, cum vacant per se, vel per alios optare
præbendas ibique *gloss. d. verb. gradatim Monet. vbi
supra cap. 5. quæst. prima num. 2.* & melius *num. 15.*
idem *Barbos. de Canonic. & Dignit. cap. 30. num. 12
vers. vbi num. 5. addit. & num. 13. Rota decis. 411.
num. primo par. prima diuers.* Inde sequuta optio-
ne primi, excluditur reseruatio dimissi subia-
centis optioni peragendæ à subsequenti Cano-
nico, Idque clarè etiam educitur ex eodem In-
dulto, dùm genericè optionem successiuè con-
cedit quoad omnes Dignitates, & Canonicatus
signum euidens, quod Canonicatus dimissus per
primam optionem non est reseruatus; Nam alias
successiuè impediretur optio, nec haberet locum
Indultum, & hoc optimè agnouit *Rota in dictis
decisionibus bon.mem. Merlini 830. & 838.* dùm in
eis decidit optiones Pontremoli, & Cagliares
fuisse validas, & tamen Cagliares optauit Ca-

nonicatum dimissum à Pontremolo primo optante; vnde approbando eius optionem implicitè canonizauit Canonicatum dimissum à primo optante non esse reseruatum. Nimis enim durum videretur, quod Papa concedendo indultum optandi voluisset reseruare Beneficia dimissa propter optionem contra propriam ipsius naturam, & in maximum præiudicium Ordinariorum collatorum.

Et ita vtraque, &c.

VRBINATEN. PRÆDII.

Mercurij 10. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Apostilla marginalis, licet diuerso attramento conscripta, non reddit suspectum testamentum si illa sit adiecta manu eiusdem Notarij, & redd. datur verisimilis, & iuxta mentem Testatoris, & an debeat recognosci ab ipso Notario? hæredum appellatione an, & quando omnes descendentes in infinitum censeantur vocati? Fideicommissarius hæredis grauati absque ben. leg. & inuent. an & quando possit bona ab ipso grauato alienata proprio nomine vindicare?

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum non redditur suspectum ex Apostilla in margine, licet diuerso attramento conscripta, dum apparet adiecta manu eiusdem Notarij.*

2 *Apostilla in margine Instrumenti adiecta non debet de necesse recognosci, quando apparet quod fuit facta ab ipsomet Notario rogato.*

3 *Scripturam simpliciter producens non potest illam postea in nulla parte impugnare.*

4 *Hæredum appellatione, licet adsint dictiones relatiuæ veniunt omnes descendentes in infinitum, quando ratio est generalior dicto.*

5 *Hæreditatis aditio non iustificatur ex comparitione facta à Procuratore sine speciali mandato.*

6 *Fideicommissarius hæres grauati alienantis potest venditionem expresse prohibitam à fideicommittente tanquam ipso iure nullam reuocare, etiam circumscripto beneficio Inuentarij.*

7 *Constitutiones, edicta, & decreta ducalia seruanantur in statu Vrbini, ex particulari adicto Gubernatoris a san. me. Vrbano VIII. confirmato.*

8 *Bulla Baronum nunquam fuit in statu Vrbini prædicata, neque obseruata.*

DECISIO DCXX.

Pro confirmatione sententiæ rotalis in hac tertia instantia hodie responsum fuit concedendo iterum immissionem Com. Iulio Cæsari in possessionem Prædij della foglia vigore vniuersalis fideicommissi in testamento, & particularis super d. Prædio in Codicillis per q. Cæsarem Odasium constituti ex rationibus latissimè deductis in quatuor decisionibus emanatis 3. *Iunij* 1650. 21. *Martij* 1653. *&* 12. *Iunij* 1654. *coram bo. me. Bichio*, *ac* 13. *Maij* 1658. *coram* R. P. *D. meo Beuilaqua*.

Non obstat, quod in instrumento alligato in Prothocollo, & ad Vrbem de ordine Rotæ nuper transmisso nulla legatur substitutio, seù positio in conditione filiorum Petri Antonij, & Fratrum institutorum, præterquam in eius margine per Apostillam diuerso attramento conscriptam, & in fine instrumenti dumtaxat approbatam.

Quia cum scripta sit manu Notarij, vt patet ex oculari inspectione, & valde verisimilis red-
1 datur ob præsumptam Testatoris voluntatem vocandi eius Nepotes, ac Notarius rogatus copiam nitidam, & autenticam partibus tradiderit relata in corpore instrumenti apostilla, marginali, cessat vtique falsitatis suspicio, & censetur de Testatoris voluntate, ac mandato incontinenti apposita, vt late probatur in duabus postremis decisionibus; & quamuis à Notario non fuerit
2 approbata in eadem margine, sed solum in fine instrumenti: huiusmodi tamen approbatio tunc solum est necessaria quando ignoratur à quo apostilla facta fuerit, sed cōstito ex prędictis, quod facta fuit ab ipsomet Notario rogato non requiritur vlterior ipsius approbatio, vt optimè respondit *Rota coram bo. me. Coccino decis.* 467. *num.* 2. *cum seqq. vsque ad fin.* vbi respondetur contrarijs, & signanter dicitur *num.* 7. non obstare diuersitatem atramenti, cum saltem hoc negotium relinquatur Religioni Iudicantis.

His accedit primo, quod tam in mandato
3 procuræ Com Ludouici ad vendendum Prædium controuersum, quam in ipso Instrumento venditionis factæ Com. Brancaleoni, quo ipse vtitur, insertus fuit totus tenor de verbo ad verbum dicti fideicommissi, seu positionis filiorum in conditione *Summ. responsionis Iulij Cæsaris num.* 1. *&* 2. vnde conuincitur, quod tàm venditores, qui exinde reddebantur grauati onere fideicommissi quam ipsemet emptor, apostillam habuerunt pro vera, & reali, vt propterea non possit amplius illam impugnare ad tradit *per Rot. in recent. decis.* 226. *num.* 18. *par.* 7.

Secundo quod fideicommissum particulare super hoc Prædio constitutum fuit in Codicillis, in quibus Testator voluit ibi: *Comanda, che sempre & in perpetuo d. suoi heredi nominati in d. Testamento siano obligati à tenere il podere della foglia al seruitio di S. Altezza Serenissima e delli suoi Successori della casa della Rouera &c.* Nec ex verbis *d. suoi*
4 *heredi*, inferri potest Testatorem intellexisse de primis tantum hæredibus, quia cum enixè voluerit nedum perpetuam permanentiam Prædij apud suos hæredes, sed æque principaliter, quod illud perpetuo inseruiret commoditati Ducis Vrbini eiusque successorum, hoc vtique non sequeretur nisi sub appellatione hæredum omnes descendentes in perpetuum essent vocati, & insimul particulari fideicommisso obstricti exclusis extraneis, vt præter auctoritates allegatas in vltima *decis. bo. me. Bichij sub §. non obstat, quod propter*, tradunt *Ias. in l. filius familias §. Diui in* 2. *lectura num.* 18. *ff de legat.* 1. *Cephal. cons.* 258. *num.* 44. *Peregrin. de fideicomm. art.* 37. *num.* 70. *Fusar. de substit. quæst.* 343. *num.* 51.

Nec subsistit quod Com. Iulius Cæsar sit hæres Petri Antonij alterius ex alienantibus sine beneficio legis, & inuentarij.

Quia id expresse, & constanter negatur, nec
5 iustificatur ex comparitione relata *in Summ. alterius partis num.* 3. cum facta fuerit à Procuratore sine speciali mandato, *Card. Caual. dec.* 272. *num.* 4. vltra quod dum ex dicto particulari fideicom-
6 misso expressa eruitur voluntas Testatoris prohibendi omnem, & quamcunque alienationem, venditio redditur ipso Iure nulla, & inualida, quæ proinde retractari potest ab hærede alienantis vocato ad fideicommissum etiam circumscripto beneficio inuentarij, ex late deductis *in Romana fideicommissi de Zuccaris* 4. *Februarij* 1650. *§. Præterea vers. quod magis*, *&* 24. *Aprilis* 1651. *§. nec obstat, quod fratres, vers. tum quia coram bo. me.*

Duno-

Duaozetto, *& in Romana fideicommissi de Nicolinis 23. Aprilis 1651. §. Parum obstante*, *& 23. Maij 1653. §. quia vt respondetur coram me*.

Demum respectu Bullæ Baronum an sit seruanda nec ne in statu Vrbini, adducta fuit distinctio *Bart. in l. si conuenerit la seconda §. si nuda num. 3. ff. de pignor. act.* Sed quidquid sit de eius applicatione, visum fuit in proposito casu non esse opus super ea elaborare, dum abinde euitatur præfatæ Constitutionis dispositio, nam eadem die 28. Aprilis 1631. qua bo. me. Campeggius
7 primus d. status pro Sancta Sede Apostolica Gubernator eius possessionem accepit particulari edicto decreuit seruandas esse Constitutiones, edicta, & decreta Ducalia, quod deinde à S. M. Vrbano Octauo approbatum fuit, vt dixit *Rota in Vrbinaten. Pecuniaria 11. Februarij 1658. coram R. P. D. meo Verospio §. neque ex defectu*, & ex
8 successiua obseruantia comprobatum signanter respectu Bullæ Baronum, quæ nunquam in statu ostenditur practicata.

Et ità vtraque, &c.

ROMANA IVRISPATRONATVS.

Ven. 12. Decembris 1659.

ARGVMENTVM.

Iuspatronatus relictum à fundatore eius hæredi, illiusque hæredibus, & successoribus quibuscunque transit etiam in hæredem fideicommissarium. Hæres qui negligit implementum præcepti testatoris, quando repellatur tanquam indignus ab acquisitione iurispatronatus, & quando alter sponte adimplens possit illud sibi acquirere? Hæres acquirendo, & stipulando pro se, & suis hæredibus etiam mediantibus pecunijs, & bonis hæreditarijs, quando sibi acquirat sub sola obligatione restituendi prætium hæreditati?

SVMMARIVM.

1 *Testatoris dispositio circa iuspatronatus ab eo ordinatum debet pro lege seruari, ne Laici retrahantur ab erectione Ecclesiarum, & Beneficiorum.*

2 *Iuspatronatus, & præsentandi pertinet ad eum, in quo concurrit qualitas à Testatore desiderata.*

3 *Beneficium erigens, si id facit ex ordine Testatoris & ex illius bonis, non dicitur ipse fundator, nec dotator, sed nudus, & simplex executor.*

4 *Executor Testatoris ius patronatus neque cum consensu ordinarij potest immutare illius dispositionem, & præiudicium inferre vocatis.*

5 *Hæres acquirendo etiam mediantibus pecunijs, vel bonis hæreditarijs, sibi, & suis hæredibus acquirit sub sola obligatione restituendi, prætium hæreditati.*

6 *Declara hoc tantum procedere in simplici hærede absque vllo præcepto Testatoris de acquirendo vel inuestiendo.*

7 *Secus autem vbi adest præcisum Testatoris præceptum.*

8 *Hæres acquirens mediantibus bonis hæreditarijs ex precepto testatoris, licet stipulauerit pro se, suisque heredibus, & successoribus, semper acquisitio cadit ad commodum hæreditatis, & fideicommissariorum.*

9 *Hæres sponte adimplens preceptum testatoris potest sibi ius patronatus acquirere, quando super illius reseruatione nulla adest prouisio fundatoris.*

10 *Secus autem quando fundator reseruauit ius patronatus pro genere personæ.*

11 *Hæres grauatus à testatore fundare Ecclesiam, si sponte illam non fundat, & interueniat coactio Iudicis non acquirit ius patronatus.*

12 *Successoris appellatione venit etiam fideicommissarius in materia iurispatronatus.*

13 *Amplia hoc maxime procedere si addita fuerit dictio, Quorumcumque.*

14 *Declara hoc intelligi de successoribus vniuersalibus, non autem particularibus.*

15 *Hæreditas tamquam nomen vniuersale capit etiam iura, & actiones, & comprehendit quoque ius patronatus.*

16 *Insignia, & Arma familiæ apposita in capella, denotant pertinentiam iurispatronatus.*

17 *Testator dum voluit hæredem assumere, Arma, & insignia eius familiæ, censetur in eum quoque iura honorifica transire voluisse, & sic iuspatronatus.*

DECISIO DCXXI.

Marius Spinosius instituto sibi hærede vniuersali Laurentio Manosio eius ex Sorore Nepote mandauit construi Cappellam in Ecclesia B. Mariæ Transtyberim ad hoc vt ibi institueretur simplex Beneficium sub inuocatione S. Marij, *quod esset de Iurepatronatus dicti hæredis, ac illius hæredum, & successorum quorumcumque*, & prælegatis quibusdam Domunculis ad vitam Laurentij hæredis, & Felicis Sororis, eis decedentibus voluit erigi aliud Beneficium sub inuocatione Sancti Calixti reseruato Iurepatronatus *d. hæredi, ac illius hæredibus, & successoribus Summario Sarauezzij num. 1.*

Manosius curauit construi Cappellam in qua apposuit insignia eius familiæ, & postmodum decedens Beneficijs non dum erectis, hæredem sibi instituit R. P. D. Angelum Andosillam, post cuius obitum voluit *in eius hæreditate succedere Iure substitutionis Iosephum Sarauezzium cum conditione tamen vt teneatur assumere cognomen, & Arma gentilitia ipsius Testatoris, & non alius*, prælegatis eidem Sarauezzio omnibus eius libris vna cum scripturis, & mobilibus *d. Summ. nu. 2.*

Defuncto Manosio Andosilla vtrunque erexit beneficium assignata eis Dote ex Bonis Spinosii Fundatoris ad hunc effectum ab ipso relictis, & à D. Vicegerente obtinuit Iuspatronatus reseruari pro se, eiusque hæredibus, & successoribus *Summ. Angel. Iun. num. 1.*, atque ad alterum sub Inuocatione S. Marii, de quo modo non agitur præsentauit Io: Baptistam Gutium subinde institutum de alio verò subtitulo S. Calixti nunc controuerso impetrauit à Sede Apostolica sibi met prouideri, quo per eius obitum vacante cum contigerit disceptari coram Eminentissimo D. Card. Prodatario super illius pertinentia Patronali inter Angelum Iun: hæredem bo. mem. Andosillæ, & Iusephum Sarauezzium de Manosijs substitutum in hæreditate Laurentij Manosij hæredis Spinosii fundatoris Placuit Eminentiæ suæ consulere Rotam ad quem pertineat Iuspattronatus, siue præsentandi, & hodie resolutum fuit spectare ad Sarauezzium.

Cum enim Spinosius disposuerit, quod beneficia erigenda debeant esse de Iurepatronatus Laurentij Manosii sui hæredis, ac illius hæredum, & successorum quorumcumque in perpe-
1 tuum, stante huiusmodi dispositione, quæ pro lege seruari debet ne Layci retrahantur ab erectione Ecclesiarum, & beneficiorum, vt respondit *Rota in Romana Iurispatronatus 31. Maij 1613. coram Card. Sacrato apud viuian. de Iurepatr. lib. 4. cap.*

cap.9. sub nu.56.vers.ex ordine Santissimi Dum Ma-
nosius post obitum Andosillæ sui hæredis imme-
diati sibi prouidit de alio successore substituen-
do in eius hæreditate Sarauezzium ad ipsum vti-
2 que in quo concurrit qualitas desiderata per fun-
datorem, non autem ad Angelum hæredem An-
dosillæ, qui non est successor Manosii controuer-
sum iuspatronatus, & præsentandi pertinere de-
bet ad *Text. in l.si hæredi plures ff. de condit. instit.
quem in terminis pluribus adductis expendit Paris
cons.* 48. *num.9. part.4.*

Non obstat, quod Andosilla erexerit benefi-
cia, & cum consensu D. Vicegerentis illo-
rum iuspatronatus reseruauerit pro se, suisque
hæredibus, & successoribus.

Quia cum id fecerit, ex ordine, & bonis spi-
3 nosij non dicitur fundator, nen dotator, sed nu-
dus, & simplex executor ideoque nec minus cum
4 consensu ordinarij potuit immutare dispositio-
nem illius, nec præiudicium inferre successori-
bus Manosij per ipsum præcise vocatis *ferrett.
cons.* 134. *sub num.* 2. *vers. quibus non obstantibus
cum seqq.& per tot. Guttier. cons.* 1. *num.* 19. *Lam-
bertin. de iurepatr. lib.* 3. *art.* 3. *part.* 5. *sub num.* 4.
vers. non obstant modo adducta & num. 5. *Molin. de
Primog. Hispan. lib.* 1. *cap.* 24. *num.* 31. *Viuian. de
iurepatr. lib.* 14. *cap.* 3. *num.*6., *&* 7. *Rota in re-
cent. decis.* 216. *num.*4. *vers. tum quia non erat par.*
2. *& coram bo.me. Merlin.decis.* 346.*num.*6.

5 Nec refert, quod hæres acquirendo etiam me-
diantibus pecunijs, vel bonis hæreditarijs sibi,
& suis hæredibus acquirat sub sola obligatione
restituendi prætium hæreditati, vt voluit *Bart. in
l. Imperator §. cum autem num.*1. *ff. de legat.* 2.

6 Procedit enim in simplici hærede absque vllo
7 præcepto Testatoris de acquirendo, seu inues-
8 tiendo, sed vbi, prout hic, præcisum adest Tes-
tatoris præceptum, acquisitio semper cadit ad
commodum hæreditatis, & fideicommissorum
non obstante stipulatione facta per hæredem pro
se, suisque hæredibus, & successoribus ad *Text.
in l. qui negociationem vbi Bart ff. de administr. Tu-
tor. Molin.de Primog. Hispan. lib.*4. *cap.* 4. *num.* 34.
*vers in casu autem, de quo agitur Peregrin. decis.
Patau* 2. *sub num.* 9. *vers. sed tamen vt supra dic e-
bam Surd decis.*15 *num.*18. *&* 10. *Rota decis.* 653.
*num.*2. *par.*2. *recent. cum alijs relatis in Bonon. Bono-
rum* 17 *Iunij* 1641. *§ Ioannes enim vers. et in exe-
cutionem, &* 21. *Februarii* 1642. *§ minus referre
cum seq. coram me* & ita distinguendo firmatum
fuit in *Caibacen hæreditatis* 28. *Aprilij* 1653. *§.
quia cum iste vers. vbi autem pariter coram me & in
Arnerina successionis* 15. *Maij* 1656. *§ neque respectu
vers. nam omisso coram R. P. D. meo Beulaqua. ab
altera parte allegatis.*

Minus officit, quod hæres sponte adimplens
præceptum Testatoris, vt fecit Andosilla, po-
tuerit sibi acquirere, iuspatronatus, alius verò, qui
negligit eius implementum, vt fecit Manosius,
tanquam indignus ab acquisitione iurispatrona-
tus sit repellendus.

Quia vltra quod Manosius viuens cappellam
construxit, & beneficium S. Calixti, de quo nunc
agitur, prius erigendum non erat, quam post
obitum ipsius, & eius Matris, dum pro Dote
illius fundator destinauit quasdam Domuncu-
las eis antea prælegatas ipsorum vita durante, vt
ex Testamento *Summ. Sarauezzij num.* 1. Prima
9 pars obiecti procedere posset in casu, quo super
reseruatione iurispatronatus nulla adesset proui-
sio fundatoris, & in his terminis loquitur *Rota
decis* 167. *num.*1. *cum seqq. par.* 2. *diuers.* sed quan-
10 do fundator reseruauit iuspatronatus pro gene-
re personæ exequenda est eius voluntas, nec vo-
catis potest præiudicium inferri, vt superius pro-
batum fuit, & benè in terminis tradit *Lambertin.
de iurepatr. par.*1. *lib.*1 *quæst.* 4 *art.*7. *num.* 3.

11 Secunda verò tunc admittitur quando inter-
uenit præcisa coactio iudicis, secus vbi, prout
hic, de tali iudicis coactione non constat, vt
post *Lambertini d art.* 7. *num.*1. *&* 2. tradit *Viuian.
lib.* 2. *cap.* 3. *num.*12. *cum seqq. & optime distinguen-
do firmauit, Rota d. decis.* 167. *num.* 5. *&* 6. *par.* 2.
diuers. & in fortioribus terminis in *Auximana iu-
rispatronatus* 26. *Aprilij* 1613. *coram Card. Sacrato
circa fin. vers non etiam fuit quod hæres* relata per
eundem *Viuian. d. lib.* 2. *cap.* 1. *sub num.* 13.

Nec obstat, quod cum Sarauezzius non sit
directus Manosij, sed eius fideicommissarius in
ipsum non transeat iuspatronatus, quod regula-
riter remanet penes hæredem directum Grauati.

Primo quia iuspatronatus, dequo agitur re-
12 seruatum fuit non solum pro hæredibus, sed
etiam pro successoribus, quorum appellatione
venit etiam fideicommissarius, & vt in puncto
Phanucc. de inuent. quæst. 263. *num.* 65. *vers. ea
enim verba*, vbi dicit potissime hoc procedere si
13 fuerit addita; prout hic, dictio *quorumcumque*
Rota *apud Viuian. decis.* 24. *num.* 2. *&* 3. *cum seqq.
& in Bonon. iurispatronatus* 23. *Ianuarij &* 4. *Iulij*
1640. *coram bo. m. Bichio apud eundem decis.* 121.
num 6. *& decis.* 122. *num.* 20., quibus non repu-
gnant, sed conueniunt *decis.* 72. *num.* 2. *par.*7.
recent. & in Leodien. Beneficij 31. *Ianuarij* 1648.
14 *coram bo. mem. Penningerio*, quia firmant sub di-
cta appellatione venire tantum successores vni-
uersales, vt hic, non autem successores particu-
lares, prout in casibus ipsorum, & hanc distin-
ctionem fecit etiam *Rota d. decis.*24. *num.* 2 *apud
Viuian.*

Secundo quia Sarauezzius substitutus fuit in
hæreditate ibi *& post obitum d. R. P. D. Andosil-
læ voluit in eius hæreditate succedere Iure substitutio-
nis D. D. Iosephum Sarauezzium* verbum enim *hæ-
15 reditas*, tanquam vniuersale capit etiam Iura,
& actiones, & sic comprehendit quoque iuspa-
tronatus *Bald. in l fin. num.*60. *C. de edict. Diu.
Adr. toll. Phanucc. vbi supra d. quæst.* 263. *num.*61.
Lotter. de re benef. lib. 2. *quæst.* 11. *num.* 37. *&* 38.
Rota apud viuian. d. decis. 121. *num.* 8.] *&* aliis re-
latis in *Capuana Abbatiæ* 5. *Maij præteriti coram* R.
*P. D. meo Priolo §. nec ex eo, vers. apparent ex-
pressè.*

Tertio demum quia in erectione Cappellæ ap-
posuit Arma, & insignia propriæ Domus, quæ
postmodum simul ac cognomen assumi voluit à
16 Sarauezzio; In signia enim Cappellæ denotant
pertinentiam iurispatronatus *Rota decis.*548. *nu-
mer.*7. *par.* 2. *& decis.* 170. *num.* 2. *vers. nec defi-
ciunt par.* 3. *diuers. cum pluribus alijs latè congestis in
Mediolanen. Prioratus* 14. *Martij* 1646. *coram Emi-
nentissimo, D. Card. Prodatario §. festo insignia,* &
17 sic stante præcepto, quod fideicommissarius il-
la assumat, censetur in eundem etiam Iura ho-
norifica transire voluisse præsertim concurrenti-
bus alijs deductis superius ab informantibus pro
Sarauezzio, quæ DD. placuerunt, vt bene pon-
derauit *Rota in eadem decis.* 121. *post Viuian. sub
num.*14 *in fine, & num.*15.

Et ità vtraque, &c.

NEA-

NEAPOLITANA HÆREDITATIS.
Vener. 30 Ianuarij 1660.

ARGVMENTVM.

Pœna priuationis iniuncta hæredi per testatorem in casu alienationis, seu non implementi, & contrauentionis, non dicitur incursa, si hæres ex iusta causa transactiones fecerit, aliqua bona dimittendo, & vbi in non implendo deficit dolus, & malitia, vel adsunt causæ legitimæ, quibus mediantibus implere non potuerit?

SVMMARIVM.

1 *Pœna priuationis iniuncta per testatorem hæredi nunquam dicitur incursa, nisi concurrat dolus, & malitia in hærede.*

2 *Pœna priuationis vt euitetur ab hærede, sufficit qualibet causa, etiam iniusta.*

3 *Actor prætendens heredem non impleuisse testatoris præceptum, & pœnam priuationis incurrisse ad eius fauorem, tenetur iustificare non implementum, quamuis in negatiua consistat per probationes plenas, & necessario concludentes.*

4 *Pœna priuationis hæredi iniuncta per testatorem in casu non implementi non dicitur ab eo incursa si omnes possibiles diligentias in adimplendo adhibuerit, vel si probabiles, & iustæ excusationis rationes afferantur.*

5 *Hæres transigere non potest super bonis alienari prohibitis, ea dimittendo.*

6 *Declara hoc tantum procedere, quando hæres prohibitus alienare, possidet omnia bona hæreditaria prohibitus.*

7 *Secus autem si omnia bona hæreditaria, seu illorum maiorem partem non possideat sed ab alijs occupentur, & prætensiones occupantis saltem reddant dubium, perplexum, & euentuale ius ipsum hæreditarium.*

8 *Hæres transigendo cum possessore bonorum hæreditariorum licet aliqua bona dimittat, si maiorem partem pro hæreditate recuperet, dicitur acquirere non autem alienare, nec distrahere, vtileque negotium pro hæreditate gerere.*

9 *Alienatio vtilis hæreditati, & necessaria nullatenus censetur prohibita à testatore, quamuis prohibitio sit ampla.*

10 *Pœna priuationis apposita in vna parte testamenti non trahitur ad aliam.*

11 *Substitutio facta in vno casu operatur vt in alijs casibus dicatur negata.*

DECISIO DCXXII.

Nobilis mulier Felix Maria Vrsina Ducissa Grauinæ hæredes vniuersales sibi scripsit Domum, & Patres S. Mariæ in Porticu Burgi Chiaiæ Ciuitatis Neapolis congregationis Matris Dei cum onere erigendi in dicto loco Chiaiæ statim sequuto eius obitu Domū Nouitiatus formati pro 20. Nouitijs iuxtà constitutiones Religionis addita amplissima prohibitione alienandi, & in casu non implementi, seu contrauentionis succedere voluit in sua hæreditate Domum, & Patres ministrantes infirmis pariter Ciuitatis Neapolis, vt latius in *Summ. impresso Patrum S. Mariæ in Porticu num. 1. & 2.*

Verum quia Patres ministrantes infirmis supponentes factum esse locum ipsorum vocationi ob multas contrauentiones longa serie in facto deductas, quæ tamen reducuntur ad tres magis considerabiles, & cæterarum fere complexiuos, nempè quod Patres B. Mariæ erigi non curauerint Nouitiatum iuxta præceptum, & contra voluntatem Testatricis, & duas alienationes fecerint transigendo cum Duce Ferdinando Vrsino de Bisignano, & cum Octauio Blanco petebat immissionem, quam Rota censuit non esse concedendam, quia non probatur defectus implementi nec contrauentio, & quod magis est
1 non iustificatur dolus, nec malitia sine quibus nunquam incurritur pœna priuationis *Dec. cons. 214. num. 42. & cons. 728. num. 15. Rota decis. 429. num. 3. par. 4. diuers. coram Merlin. decis. 491. num. 1. & coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis. 110. num. 13.*

Et qualibet causa etiam iniusta sufficit vt
2 huiusmodi pœna euitetur *Eugen. cons. 53. num. 16. lib. 2. Gabr. cons. 90. num. 26. & seq. lib. 2. Honded. d. cons. 58. num. 37 cum seq. lib. 1. Marcabr. cons. 36. num. 45. Menoch. cons. 903. num. 11. S. M. Gregor. decis. 358. num. 4 Baratt. decis. 182. num. 25. cum alijs allegatis in Bonon. fideicommissi de Rubeis 23. Maij 1643 coram Eminentissimo D. Card Corrado §. 1. quia plures.*

Non probatur inquam defectus implementi circa erectionem Nouitiatus, quia asserta confessio Patrum B. Mariæ, & relatio Architecti ad hunc effectum relatæ in *Summ. Actorum num. 13.* & 14. non iustificant plenè, & concludenter, vt opus est in hac facti specie, negatiuam erectionis, quinimmò ex dicta confessione contrarium potius educitur, dum dicitur ibi *S'è ancora incaricato all'Esponente che esso debba fare la spesa della sudetta fabrica, la quale già incominciata non s'è potuta finire per non esserci stato sufficiente denaro à sodisfare li pesi hereditarij in conformità del disposto nel Testamento &c. dicto Summ. impresso num. 17.* Hinc enim vel huiusmodi confessio retorquetur vel saltem nulla ex ea elici potest iustificatio, quæ
3 prosit Actoribus qui de iure tenentur iustificare non implementum, & contrauentionem, quamuis in negatiua consistat per probationes plenas, & necessario concludentes, alias audiri non debent *Bart cons. 137. num. 3. in fine, vers. super 4. lib. 1. Cyriac contr. 239. num. 16. & seq. Card. Seraph. decis. 889. num. 1. & 2 et per tot. Rota in Calaguritana Cappellæ de Albente 14. Decembris 1592. coram Gipsio apud Marches. de commiss. par. 1. fol. 121 num. 1.* & *sub num. 4. vers. quoniam aduertendum est.*

Concurrentibus præsertim causis excusationis, quæ optimè resultant tum ob lites statim subortas in adipiscenda possessione *dicto Summ: impresso num. 4. & 5.* Tum ex satis noto populari tumultu Ciuitatis Neapolis de anno 1658. Tum etiam ob subsequutam constitutionem Innocentij X. prohibentem Nouitiorum receptionem, ob cuius resistentiam pluries fuit institum pro licentia apud dictum Pontificem, seu penes Sac. Congregationem ab eodem desuper deputatam quæ illam concessit anno 1651. pro ad mittendis ad professionem sex Nouitijs ante constitutionem receptis, & pro recipiendis ad habitum alijs tribus duntaxat prout recepti fuerunt renouatisque precibus apud Sanctissimum D.N. Alexandrum VII. etiam in plena Signatura Gratiæ placuit sanctitati suæ prius concedere Patribus dilationem pluries deinde prorogatam ad adimplendam testatoris voluntatem, & vltimo loco anno 1658. licentiam impartiri recipiendi decem nouitios qui illico fuerunt recepti *dicto Summ. impresso num. 19. & 20.* inde enim dum Patres
4 B. Mariæ omnes possibiles diligentias ad hibuerint

runt prætendi nequit quod dolose, & malitiose non impleuerint, prout necessarium est ad incurrendam pænam priuationis, atque ab ea excusantur, dum non solum non concurrit causæ iniustitia, quæ sufficit, sed probabiles, & iustæ excusationis rationes afferuntur ex iuribus supra allegatis; Accedente etiam Sententia absolutoria lata anno 1652. ad ipsorum fauorem in Tribunali Reu. Fabricæ S. Petri Neapolis aduersus pretensam inobedientiam, seu inobseruantiam post præceptum soluendi eidem Fabricæ scuta 5070. *dicto Summ. impresso num.* 9. quæ propterea certe excludit dolosum, & malitiosum non implementum. Etquamuis in ea moneantur Patres vt in futurum adimpleant, huiusmodi tamen monitio non supponit de præterito incursam fuisse culpam, de qua hodie principaliter agitur, sed duntaxat respicit tempus futurum in verbis expressum, quo inspecto Patres omnia exparte sua impleuerunt.

Minusuè iustificatur contrauentio, ex quo Patres S. Mariæ anno 165.. præuia transactione relaxauerint, Duci Ferdinando Vrsino Creditum hæreditarium scutorum dicidottomillium;
5 quamuis enim super bonis alienari prohibitis non lice transigere ea dimittendo, ad *Text. in*
6 *l. non solum C. de Præd. & alijs reb. Minor.* Hoc tamen procedit quando prohibitus alienare possidet omnia bona hæreditaria prohibentis, Tunc enim si per transactionem aliqua dimittit vere alienat, & prohitioni, ac præcepto testatoris contrauenire videtur; At secus est quoties om-
7 nia bona hæreditaria, seu illorum maiorem partem non possideat, sed ab alijs occupantur, & prætentiones per occupantem deductæ saltem reddunt dubium perplexum, & euentuale Ius ip-
8 sum hæreditarium, hoc enim casu si transigendo aliqua dimittit, & maiorem partem pro hæreditate recuperat, dicitur acquirere, non autem alienare, nec distrahere, vtileque negocium pro hæreditate gerere *Cephal. cons.* 375. *num.* 30. *cum seq. Surd. conf.* 451. *num.* 25. *Fusar. de substit. quæst.* 708. *num.* 10. *&* 12. *Rota coram Merlin decis.* 767 *num.* 11. *&* 12.

Hic autem est casus noster, quia maior pars substantiæ hæreditatis impediebatur, a Duce Ferdinando mediante sequestro apposito 1. Februarij 1647. *dicto Summ. impresso d. num.* 4. *& seq.* cuius possessio à Patribus non potuit vnquam obtineri nisi post transactionem. Ille verò vnacum consanguineis prætendebat subiecta esse fideicommisso, & consuetudini Neapolitanæ tam bona hæreditaria quam donata, & hoc Iure ea vindicare intendebat vnde nisi ad transactionem Patres deuenissent, sed per instantiam Iudicis finem litis exspectassent, siuè contraria siue fauorabilis foret. Vndique aufuissent angustiæ; nam primo casu sequuta declaratione pro fideicommisso, & præfata consuetudine bona spectabant ad dictu Ducem, & consanguineos, nihil verò, vel quid minimum consequi poterant Patres vti hæreditarium Ducissæ, & bona donata, pro quorum manutentione, ipsa obligauerat hæreditaria dimittere coacti fuissent. Secundo vero casu quatenus fuisset declaratum non extare fideicommissum, sed bona, & libera, excludebantur quidem Dux, & consanguinei, sed aperiebatur via creditoribus Ducis Michaelis Antonij Vrsini, in cuius hæreditate controuersa bona fuerant, & post cuius mortem ad Ducissam peruenerant qui prætendendo Credita ascendentia ad ducatos quindicimillium, & vltra, etiam bona donata, & hæreditaria vel saltem maiorem illorum partem occupassent; Vndè vtilius, & prudentius fieri non potuit, quam non expectato litis fine ad transactionem deuenire ex qua dimisso tantum Credito, seù censu scutorum dicidotomillium, idque sub pluribus obligationibus, conditionibus, & pactis etiam resolutiuis fauore Patrum, & hæreditatis ipsi consequuti fuerunt hæreditatem, & bona etiam omnia cum Iuribus fideicommissi à Duce Ferdinando cessis tam proprio, quam consanguineorum nomine *dicto Summ. impresso num.* 6. quibus mediantibus aduersus præfatos creditores Michaelis Antonij validè hęreditatem tueri possunt. Ideoque quatenus etiam præfata dimissio aliquem præ se terret alienationem,
9 attamen tanquam alienatio, nedum vtilis hæreditati, sed etiam necessaria nullatenus censetur prohibita, quamuis prohibitio sit ampla *Soccin. Iun. cons.* 28. *num.* 5. *seq. lib.* 2. *Abb. cons.* 97. *num.* 13. *cum seq. Honded. d. cons.* 58. *num.* 33. *lib.* 1. *Prot. cons.* 65. *num.* 15. *& seq. lib.* 1. *Molin. de Primog. Hispan. lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 25. *vers. quod si ea transactio Fusar. de substit. quæst.* 718. *num.* 59. *&* 71.

Minus etiam obstat alia transactio facta cum Octauio Blanco sub censu ducatorum 1600. per ipsum proprio nomine empto, quia in ea nil prorsus Patres alienarunt, sed acquisiueru vt ratam sortis principalis dicti census scutorum 1600., & alios ducatos 1030. pro fructibus decursis; nullo enim modo iudicialiter huiusmodi quantitatem Patres consequi potuissent, cum obstaret prohibitio Testatricis, & non haberent iustificationes, quod census fuerit emptus pecunijs ad Ducissam spectantibus.

Nec momenti est Sententia A. C. reseruans Iura Patribus agendi contra Octauium pro recuperatione prætij dicti census, quia intelligitur prout de Iure, quamuis scilicet id iustificare possent, & respectiue agere, & non alias. Et sic non refert promissio facta in transactione de non molestando Octauium pro vlteriore illius restitutione, nam remanet inutilis, dum re vera eum legitimè molestare nequeunt.

Prætensio autem quod ex forma Testamenti Ducissæ non potuerunt Patres cum eo litigare nō facit ad rem pro obtinenda immissione, quia in casu contrario nulla fuit adiecta pæna priua-
10 tionis, quæ apposita in vna parte Testamenti non trahitur ad aliam, *Dec. d. cons.* 273. *num.* 3. *Marcabrun. d. cons.* 36. *num.* 75. *ad fin. cum seq. Eugen. dicto cons.* 52. *num.* 12. *cum seq. lib.* 2. *Surd.*
11 *cons.* 559. *num.* 6., & Actores non sunt substituti in hoc casu, sed in alijs ibi *de alienatione vendita distractione, obligatione, & applicatione cum clausula, e non altrimente, nè in altro modo &c.* quæ operatur, vt substitutio in alijs casibus dicatur negata, vt in simili *Card. Seraph. decis.* 838. *numer.* 6. *&* 8.

Et ità vtraque, &c.

BARCHINONEN. PRÆPOSITVRARVM.

Veneris 20. *Februarij* 1660.

ARGVMENTVM.

Præpositure quando censeantur concessæ ob simplicem, & temporalem administrationem, & quando ad titulum beneficij Ecclesiastici?

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Dos est vnum ex præcipuis requisitis Beneficij ecclesiastici.*

2 *Præposituram esse officiũ merè temporale colligitur, ex demandato exercitio puræ, & simplicis administrationis absque vlla spiritualitate annexa.*

3 *Præpositura officium temporale reputatur, & Præpositi simplices administratores, quando Capitulum semper ad libitum disposuit de bonis Præposituræ assignatis.*

4 *Præpositura non censentur Beneficia Ecclesiastica si Præpositi illa dimittant in manibus dominorum, illasque reassumant absque noua collatione.*

5 *Beneficium Ecclesiasticum semel dimissum absque noua collatione acquiri nequit.*

6 *Beneficium Ecclesiasticum saltem respectu accipientis debet esse perpetuum.*

7 *Præpositurę non censentur tituli Beneficiales, dum est in facultate concedentis minuere, & dismembrare bona, & redditus Præpositurarum, & applicando redditus pinguioris præpositura alteri tenui.*

8 *Bona Beneficio Ecclesiastico semel concessa, amplius nequeunt auferri, sed penes Beneficiatum, vel Ecclesiam perpetuo manere debent.*

9 *Præpositura non censentur tituli Beneficiales, si Præpositi ante adeptionem possessionis Fideiussores præstent concedenti, eosque renouare promittunt post certum tempus.*

10 *Collatio Beneficiorum debet esse pura, libera, & absque vllo onere, seu conditione.*

11 *Dispensatio Apostolica est omninò necessaria in Beneficijs sub eodem tecto.*

12 *Confessio continens facta diuersi temporis, potest diuidi, & pro parte acceptari, & pro parte non.*

13 *Scripturam producens ad eius fauorem censetur irreuocabiliter approbare omnia in ea contenta.*

14 *Status vltimus in Beneficialibus nunquam attenditur, constito per euidentes probationes de anteriori contrario.*

15 *Status vltimus Beneficij debet iustificari legitimè præscriptus per spatium 40. annorum, quando agitur de mutando antiquum, & nouum imprimendo.*

16 *Prouisiones, & collationes Apostolicæ nunquam immutant statum Beneficij, nisi voluntas Papæ concurrat, ac scientia, & patientia eius de cuius præiudicio agitur.*

17 *Præscriptio debet esse completa ante motam litem super statu Beneficij, ad hoc vt nouus possit in eo imprimi.*

18 *Ex actis, & ex prosecutis in causa, benè dignoscitur quid fuerit in iudicio deductum.*

19 *Beneficij nomen generaliter sumptum, aptum est comprehendere etiam Personatus, Administrationes, & officia.*

20 *Beneficia plura non licet obtinere in eadem Ecclesia absque dispensatione Apostolica.*

21 *Verbum* Vacare *est aptum comprehendere quamcunque vacationem tam Beneficij, quam officij secundum subiectam materiam, à qua recipit interpretationem.*

22 *Administrationes, & officia finito tempore vacare dicuntur.*

23 *Testes non bene informati nullam fidem merentur.*

24 *Scripturis in concursu, magis standum, est quam Testibus.*

25 *Actus ab Administratore gestus potius pro eo, cuius bona administrat, quam pro se ipso gestus censetur.*

26 *Præpositura vnita beneficio Ecclesiastico, illorum naturam assumunt.*

27 *Beneficium vnitum transfunditur in propriam naturam illius cui vnitur, & incorporatur.*

DECISIO DCXXIII.

PRolato 21. *Februarij* 1656. voto rotali in quo præuijs duabus decisionibus emanatis *coram bo. mem. Coccina* 11. *Maij* 16 4. *in recent. decis.* 537. *par.* 5. *& coram bo. me. Dunozetto* 17. *Maij* 1643. 15. *Decembris* 1649. & 31. *Maij* 1655. pronunciatur Dominium bonorum ab initio assignatorum Præposituris, de quibus agitur, & aliorum particulariter donatorum a capitulo nec non bonorum spectantium ad Parochiales vnitas Præposituris Maij Septembris, Octobris spectare ad capitulum, Ideoque capitulum super dictis bonis Putuisse, & posse statuere Agentes pro capitulo, & Canonicis institerunt penes Eminentissimos DD. Cardinales Ginettum, & Odescalcum Iudices deputatos pro Sententia diffinitiua, sed Præpositi Maij Settembris, & Octobris se se opposuerunt allegantes sub vnica Sententia terminandam esse totam causam, ipsisque statuendum, congruam non vti Administratoribus, sed tanquam veris Beneficiatis, Ideò visum fuit Eminentissimis Patribus iterum consulere Rotam super eo Añ Præposituræ, de quibus agitur sint tituli beneficiales, & quanta congrua debeatur, quo discusso 14. *Decembris* 1657. quia Prępositi nitebantur *decisioni Barchinonen. Præpositura coram me emanata* 26. *Maij* 1655. inqua dictum fuerat Præposituram mensis Decembris esse beneficium Ecclesiasticum, placuit DD. differre resolutionem, & demandare quod dicta, decisio reuideretur, quare hodie post Secundam causæ propositionem ex nouiter deductis resolutum fuit recedendũ esse à decisis, & Pręposituras non esse titulos beneficiales.

Fundamentum enim dictæ decisionis consistens super vltimo statu collatiuo cessare penitus visum fuit exprimendo, & primodiali statu contrario expluribus comprobato, & primo ex Instrumento antiquissimo anni 1157. alias in Rota exhibito, & canonizato *Summ. impresso Capituli primæ positionis* 14. *Decembris* 1657. *num.* 1. ex quo licet in verbis explicita non habeatur erectio dd. Præpositurarum, euidenter tamen patet bona capituli pro eius vtilitate duodecim viris commendata fuisse in singulos Anni menses distributis Prępositis successiue nuncupatis, qui toto eorum vitæ tempore illa administrarent, & alimenta Canonicis, pręberent, nulla ijsdem constituta Dote, sed simpliciter eis demandato
1 exercitio administrationis. Dos enim est vnum ex præcipuis requisitis Ecclesiastici beneficij iuxta *Text. in cap. nemo de consecrat. distinct.* 1. *Rota decis.* 263. *num.* 2. *vers. nec quoad aliquam Dotem*
2 *par.* 4. *recent.* Et demandatum exercitium puræ, & simplicis Administrationis absque vlla spiritualitate annexa ad oculum demonstrat Præposituras esse officia merè temporalia, vt in specie responsum fuit *coram Durano decis.* 340. *num.* 4. *& decis.* 381. *num.* 2.

Secundo ex alijs publicis documentis pariter in Rota exhibitis ex quibus apparet capitulum,
3 de bonis, quæ assignata erant Pręposituris a d libitum semper disposuisse, illa alienando, donando, hypothecando, ac in emphyteusim concedendo cum enunciatiuis proprij Dominij, Hinc enim nedum conuincitur Dominium bonorum

norum penes capitulum, sed etiam comprobatur qualitas officij mere temporalis, & simplicis administrationis penes Præpositos, vt ponderarunt præallegatæ decisiones huius causæ, & signanter illa *bo. me. Dunozetti* 15. *Decembris* 1649. §. *originale siquidem*, & §. *Tum etiam*.

4 Tertio ex quo Præpositi ad libitum Præposituras in manibus capituli dimittunt, easque reassumunt sine alia noua collatione *hodierno Summ. capituli impresso num.* 5. quod omnino repugnat
5 Ecclesiastico beneficio, nam semel dimissum absque noua collatione acquiri nequit, vt tradit *Paris. de resignat. benef. lib.* 1. *quæst.* 14. *num.*
6 20. *cum seqq.*, & saltim respectu accipientis debet esse perpetuum *cap. sanctorum* 70. *dist. Cassad. decis.* 4. *num.* 2 *de præbend. Card. Caual. decis.* 635. *num.* 9.

Quarto ex Statuto à capitulo condito anno
7 1538. *eodem Summ. num.* 7. vbi capitulum sibi facultatem reseruat minuendi, & dismembrandi bona, & redditus Præposituraram, applicando redditus pinguioris Præposituræ alteri tenui, vt ad hunc effectum considerant decisiones huius causæ, quæ sane dismembratio repugnat titulo
8 beneficiali, cum bona semel Beneficio concessa amplius nequeant auferri, sed penes Beneficiatum, vel Ecclesiam perpetuo manere debent, vt in his terminis *Pen. decis.* 611. *num.* 8. *secundum impress. Venetiam*, & 814. *num.* 6. *circa med. secundum impress. Lugdun.*, & *in Camerinen. Dotis* 9. *Iunij* 1630. *coram bo. me. Card. Hieronimo Verospio* §. & *prior*.

Quinto accedit quod Præpositi ante adeptio-
9 nem possessionis ad fauorem capituli fideiussores præstant, eosque renouant de quinquennio in quinquennium *eodem. Summ. capituli num.* 7. *littera C. num.* 19. *littera B.*, & *num.* 20. *littera C.* huiusmodi enim pacta præstandi, & renouandi fideiussores statum beneficialem excludunt, quia
10 Beneficiorum collatio debet esse pura libera, & absque vllo onere seu conditione vt considerat *Abb. cons.* 47. *num.* 2. *vers.* 4. *consideratur lib.* 2. *cum alijs allegatis in d. decis.* 181. *num.* 6. *coram Duran.*

Sexto quia ex datis in *Summ. impresso Capituli primæ positionis num.* 3. constat Præposituras tam Episcopo, quam etiam Canonicis quandoque fuisse collatas absque dispensatione Apostoli-
11 ca, quæ omninò necessaria est in beneficiis sub eodem tecto, vt expresse statuitur *in cap. de multa de præbend.*, & *dignit.* & *latè tradit. Garz. de benef. par.* 11. *cap.* 5. §. 2 *num.* 182.

Septimo denique ex depositionibus plurium Testium capituli de anno 1583. examinatorum explicitè deponentium Præposituras, de quibus agitur non esse Ecclesiastica Beneficia *hodierno Summ. Capituli impresso num.* 41. iunctis iurata confessione Præpositorum in articulis de dicto anno medio Iuramento productis, ac subsequuta responsione vnius ex Præpositis ad positiones capituli *eodem Summ. vlt. positionis num.* 3. & 4. vbi specificè asseritur, & vltro admittitur Præposituras antiquitus non fuisse Beneficia, sed postmodum tractu temporis Beneficij naturam
12 assumpsisse; quæ confessio in articulis, & positionibus plene probat reiecta qualitate, quod fuerint effectæ collatiuæ *Card. Seraph. decis.* 1359. *num.* 10. & *in Narnien. pecuniaria coram Card. Pamphilio penes Marches*, *par.* 2. *fol.* 576.

Nec vrget, quod dicti articuli confecti, & producti fuerint à Procuratore sine speciali mandato ad sic, & sic articulandum.

Quia vltra quod adest expressa confessio vnius ex Præpositis ad positiones capituli ad instantiam eorundem Præpositorum, super dd. articulis plures fuerunt examinati Testes, ipsique Præpositi illorum depositiones tam in partibus, quam in Rota exhibuerunt, & ad eorum fauo-
13 rem deduxerunt, ideoque factum Procuratoris irreuocabiliter approbasse censentur ad *notat. per Innoc. in cap. cum olim num.* 6. *de Cens.* & *coram Merlin. decis.* 702. *num.* 25., & *Buratt. decis.* 576. *num.* 14. & *sub num.* 76. vbi firmat eo magis procedere conclusionem quando per tot annos, vt hic, non fuit reuocatum.

Probato itaque ex deductis primæuo, & originario statu Præposituraram corruit fundamentum decisionis coram me æditæ super vltimo sta-
14 tu collatiuo, quia in beneficialibus nunquam attenditur, constito, vt hic, per euidentes probationes de anteriori contrario *Rot. in recent. decis.* 229. *num.* 3 & 4. *part.* 1. *coram Eminentissimo D. Card. Ottbob. decis.* 240. *num.* 25. *ac in alijs relatis in Volaterana Cappellaniæ* 27. *Iunij* 1650. *coram bo. me. Dunozetto*, & *in specie Præposituraram Principatus Cathaloniæ respondit Rota coram Duran. dicta decis.* 340. *num.* 12. & *in d. decis.* 263. *num.* 1. *in*
15 *fine par.* 4. *recent.* præsertim quia vltimus status nullatenus iustificatur legitimè præscriptus per spatium 40. annorum, vt necessarium est quando agitur de mutando antiquum, & nouum imprimendo, vt testatur *Rota coram Comitul. dec.* 80. *num.* 21. *latè Add. ad Greg. decis.* 434. *num.* 20. *Duran. dicta decis.* 340. *numer.* 19. & *seqq.* & 381. *numer.* 2.

Nec vim faciunt prouisiones, & collationes
16 Apostolicæ, quia illæ nunquam immutant statum beneficij nisi voluntas Papæ concurrat, ac scientia, & patientia eius, de cuius præiudicio agitur *Calderin. cons.* 26. *in fin. de præbend. Card. Seraph. decis.* 1301. *num.* 2. *Rot. decis.* 359. *num.* 8. *par.* 1. *diuers.* & *in alijs relatis in Reatina Vicariæ* 28. *Iunij* 1647. *coram me*, & *in Lauden. Parochialis* 9. *Iunij* 1649. *coram Reuerendissimo Papien.* §. *non releuat*.

Vtrumque autem cessat in proposito voluntas scilicet Papæ dum ei non innotuit qualitas Præposituraram; Patientia verò capituli, dum pluries recusauit possessionem tradere eamque metu censurarum concessit *eodem Summ. capituli num.* 18. vel præmissis protestationibus litium præseruatiuis, vel saltem præstita cautione damni, & renouandi fideiussores *eodem Summ. à num.* 16. *ad* 40. Ac appellationem interposuit, & commissiones obtinuit contra prouisos Apostolicos in titulum *d. Summ. num.* 14.

Immò ponderarunt Domini nonnullas ex Apostolicis prouisionibus specificè loqui de simplici officio, & signanter infrascriptas, nempè Præposituram mensis Maij *hodierno Summ. num.* 22. Præposituram mensis Septembris *eodem Sum. num.* 24. & 25. & 26. Præposituram mensis Octobris *num.* 31. & 33. *littera A.* 34. & 35. Præposituram mensis Nouembris *num.* 36. & 37. Præposituram mensis Decembris *num.* 16. 18. & 19. Vltima verò Hieronymi Comelles concepta fuit alternatiuè sub nomine beneficij *eodem Sum. num.* 22. vnde huiusmodi prouisiones non sunt contrariæ, sed vniformes statui antiquo.

Et licet reliquæ non loquantur de officio obtentæ tamen fuerunt post motam litem anno

1582.

17 1582. & consequenter sunt in sufficientes ad præscriptionem inducendam pro imprimendo nouo statu in beneficio, quia ad istum effectum præscriptio debet esse completa ante motam litem, *Card. Seraph. decis.* 1227. *num.* 3. *& in recent. decis.* 308. *num.* 4. *part.* 1.

Non obstat, quod dicto anno 1583. non fuit mota lis super qualitate Præposituraruum, sed super validitate statuti conditi à capitulo super præstatione portionum Canonicalium inspeciebus, vel in pecunia, quia licet id verum sit, nihilominus in prosequutione causæ spatio tot annorum, fuit etiam in Iudicio deducta qualitas Præposituraruum, vt aperte desumitur ex articulis hinc indeproductis *dicto Summ. capituli numer.* 2. *&* 3. iuncta responsione vnius ex Præpositis ad positiones capituli *num.*4 nec non etiam ex dd. commissionibus ad instantiam capituli successiuè obtentis statim habita notitia impetrationum earundem Præposituraruum vt euenit in Præposituris Maij Settembris, Nouembris, & Decembris *dicto num.* 14. ex actis etiam, & pro-
18 secutis bene dignoscitur quid fuerit in iudicio, deductum vt fuit dictum in *Leodien. pecuniaria* 2. *Martij* 1648: *coram bo. mem. Bichio* §. *qua propter in fine*.

Neque statum beneficialem concludunt reliqua ab informantibus pro Præpositis adducta percutientia tempus ante motam litem, Breue siquidem Innocentij VIII. anni 1448. *eodem Sum. num.* 15. emanatum ad preces, & instantiam capituli, & trium Præpositorum simpliciter continet assignationem 30. librarum ad fauorem dd. Præpositorum, quinimmo dum vlterius disponit fructus erogandos in portiones integras Episcopi, Canonicorum, & Cæterorum participãtium, residuum verò in portiones absentium ac annis singulis reddendas esse rationes ex his conuincitur aperta exclusio tituli beneficialis.

Statutum anni 1470. solum disponit circa modum distribuendi fructus Præposituraruum vacantium vt scilicet ex illis soluantur primo loco portiones residentibus, reliquum verò inter absentes distribuatur, neque verba illa *ne loco beneficij eis maleficium succedat*, intelligenda sunt non de beneficio Ecclesiastico, sed de vtilitate seù commodo ad quod statutum prospexerat, vt ex illius lectura conuincitur *eodem Summ. num.* 8.

Alterum verò statutum anni 1537. *dicto Summ. num.* 45. emanauit in odium obtinentis Præposituras, vt scilicet intra certum tempus possessionem petere teneantur, ne capitulum interim debitis fraudetur portionibus, & nihil statuit circa naturam Præposituraruum, nec aliqua vis fieri potest in illis verbis statuti ibi *Dignitatis seù Beneficij*, quia ex hoc non potest inferri Præposituras fuisse habitas à statuentibus pro Beneficijs, sed verba illa tanquam generaliter prolata, improprie sunt intelligenda, cum nomen
19 *beneficium* generaliter sumptum aptum sit comprehendere etiam personatus, administrationes, & officia, vt notat *Staffil. de litt. grat. tit. de grat. expect.* §. 6. *igitur forma num.* 4. *circa med. & ad trad. per Garz. de benef. par.* 1. *cap.* 1. *num.* 8. *cum seqq.* Prout docuit obseruantia, dum capitulum verbo, & factis semper pro administratione pura, & simplici reputauit.

Nec releuat visitatio Cardinalis Legati de anno 1229. de qua in *Summ. Præpositorum secundæ positionis num.* 21. quia nihil statuit circa naturam Præposituraruum, sed solum disponit circa modũ eas distribuendi inter canonicos cum vacare contigerint, præferendo Pauperem diuiti, & magis dignum minus digno, vt apparet ex toto contextu eiusdem visitationis; ex hoc enim potius desumitur validum argumentum pro exclusione tituli beneficialis nam si vere Præposituræ essent beneficia Ecclesiastica, vtiquè non permisisset eas conferri canonicis, cum in ea-
20 dem Ecclesia vt dictum est, non liceat plura beneficia obtinere absque dispensatione Apostolica.

Ponderatio verò quod visitatio loquens de
21 Præposituris vtitur verbo *vacare*, nil concludit ad titulum beneficialem, quia huiusmodi verbum est aptum comprehendere quamcumque vacationem tam beneficij quam officij secundum subiectam materiam, à qua recipit inter-
22 pretationem Administrationes enim, & officia finito tempore vacare dicuntur optimè *Pen. d. decis.* 814. *num.* 5. & 6.

Nec refragantur vniones trium Parochialium de Bitulonia de Argentona, ac S. Ioannis del Pinu Præposituris maij Settembris, & Octobris; Nam præterquod cesserunt ad commodum, & vtilitatem capituli, vt firmauit *Rota coram bo. me. Dunozetto* 17. *Maij* 1647. §. *secundus verò articulus*, respectu Præposituræ mensis Septembris ostenditur contraria obseruantia cum collata fuerit de anno 1557. tanquam de simplici officio *eodem Summ. num.* 30.

Minusuè obstant Testes pro Præpositis adducti super quibus se fundat *decisio coram me*. Primus enim deponens de visu per 40. & 50. annos loquitur de Præpositura Monasterij S. Cucufati ideoque eius depositio extendi non valet ad cõtrouersas Præposituras omninò diuersas non concludit an fuerint collatæ à Papa, vel Ordinario tanquam de beneficio, vel officio, cæteri verò nec minùs probant, quo titulo fuerint factæ collationes, nec deponunt de prædictis requisitis ad mutationem status, & proinde tan-
23 quam non benè informati nullam merentur fidem præsertim dùm ex multiplicatis collationibus apertè desumitur eas fuisse factas tanquam
24 de officiis, in concursu enim potius scripturis, quàm testibus standum est *Coccin. decis.* 235. *nu.* 17

Parum quoque releuat præpositos in Ecclesia habitum deferre, ac stallum in choro obtinere, etenim delatio habitus non concludit pernecesse titulum beneficialem, cum in eadem Ecclesia etiam non beneficiati, & Præpositi nuncupati *di gratia* similem habitum deferant ex mera liberalitate, & concessione Capituli, vt legitur in Constitutione anni 1555. *eodem Summario Capituli n.* 42. & deponunt quoque testes *n.* 43.

Assignatio autem Stalli in Choro pariter processit ex gratia, & dispensatione Capituli cùm expressa declaratione, & protestatione in actu assignationis pro illa vice tantum, itaut non transeat in exemplum *dicto Summ. num.* 31. *littera B. num.* 23. *littera A. num.* 33. *littera B.* Vltra quod Capitulum possessionem Præposituraruum aliquando tradidit absque assignatione Stalli, vt patet ex duobus Instrumentis *eodem Summ. nu.* 16. *littera C. & num.* 44.

Denique non vrgent actus gesti in apprehensione possessionis alicuius Parochialis Præpositis vnitæ consistentes in clausura Ostij Ecclesiæ discooperitione Altaris, apertione missalis, & simi-

similium, possent quidem præfati actus deseruire pro coniectura Beneficij quoties constaret gestos fuisse à Præpositis in Ecclesia Barchinonen secus verò si facti fuerunt in Ecclesijs vnitis ad
25 vtilitatem Capituli, Tunc enim ab eis tanquam Administratoribus potius nomine Capituli, quā proprio gesti censentur, vt benè huic obiecto respondet *vltima decisio coram Dunozetto 31. Maij 1655. §. Primo quia.*

Nec applicatur *decisio in Gerunden. Canonicatus, & Præpositura 31. Maij 1647. coram bo. me. Dunozetto*; quia eo casu præpositura vnita fuerat beneficio Ecclesiastico; ideoque merito ibi
26 firmatur ipsam assumpsisse naturam Ecclesiastici Beneficij; quia per vnionem accessorie factam
27 beneficium vnitum transfunditur in propriam naturam illius, cui vnitur, & incorporatur ad tradita per *Gonzal. ad regul. 8. gloss. 5. §. 7. nu. 3. 27. & 33* at in casu nostro Parochiales fuerunt vnitæ præposituris pro augumento redditium, & pro supportandis oneribus eisdem incumbentibus; ideoque præpositura non possunt assumere naturam Parochialium vnitarum, sed remanent in suo esse, hoc est in mera temporalitate, vt erant ante vnionem.

Alia verò *decisio Dertusen. Augumenti 24. Martij eiusdem anni coram R. P. D. meo Verospio*, procedit in terminis præpositura, erectæ in titulum, & possidentis bona iure dominij, vt considerant postremæ decisiones causæ *coram Dunozetto.*

Ex quibus resolutum fuit Præposituras non esse titulos beneficiales, & recedendum esse *à decisione coram me edita 26. Maij 1655.* vtraque parte informante, &c.

AVENIONEN. FIDEICOMMISSI.

Veneris 27. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

Testamentum factum ad interrogationem, & suggestionem alterius est nullum, non probata præcedenti determinata voluntate testatoris ita testandi, prout neque sustinetur testamentum conditum in delirio, & Phrænesi; Et quando delirium ad hunc effectum satis dicatur probatum?

SVMMARIVM.

1 *Testamentum conditum ab infirmo, & morti proximo ad interrogationem, & suggestionem Notarij est nullum, non docto quod Testator ità determinatè voluerit.*

2 *Delirium, seù Phrenesis cum tangat memoriam, & intellectum, impedit etiam testamenti factionem.*

3 *Testamentum factum ad interrogationem ex suggestionem Notarij est nullum, non probata præcedenti voluntate testatoris ita testandi.*

4 *Furorem, seù dementiā allegans tenetur eam concludentissimis probationibus iustificare.*

5 *Ex præsumptione Iuris, & natura quilibet censetur sanæ mentis.*

Testamentum, vt irritetur ex capite furoris satis est dubiam reddere sanitatem mentis, quando testamentum fuit factum ad suggestionem alterius, non docto de praordinata voluntate Testatoris.

7 *Testamentum non dicitur continere laudabilem dispositionem, si testator in eo non meminit animæ suæ, matri nihil, aut patri reliquit, nec filia de dote, seù alimentis prouidit.*

8 *Testamentum dum est conditum ad interrogationē, & suggestionem alterius, ordinatio in eo contenta non debet adscribi Testatori, sed interroganti*

9 *Testes non dicuntur varij, ex quo aliqui deponant de octo, alij de septem, alij de quatuor diebus, cum in minori tempore dicantur contestes.*

10 *Paupertas non minuit fidem testibus, dum alioquin sunt bonæ conditionis, & famæ.*

DECISIO DCXXIV.

Placuerunt Dominis fundamenta decisionis coram me emanatæ 24. Ianuarij 1659. pro denegatione Immissionis à Margharita, & Magdalena de Viennot petitæ.

1 Agitur enim de Testamento per Ioannem condito dum erat infirmus, & morti proximus ad importunam Notarij suggestionem sæpius reiteratam non docto, quod determinate ita voluerit testari, quapropter simile testamentum sustineri non potest, vt limitando contrariam conclusionem firmatam à *gloss. & DD. in l. Iubemus C. de Testam.* tradunt *Roman. cons. 306. nu. 6. vers. ego vero pro veritate Soccin. cons. 229. n. 7. vers. Præterea subdit lib. 2. Socin. Iun. cons. 183. n. 31. & 32. lib. 2. Corn. cons. 103. circa finem vers. & licet quando libro 1. Clar. in §. testamentum q. 37. n. 7. cum alijs relatis in Senogallien. Bonorum 30. Maij 1644. §. eoque magis circa finem confirmata 15. Maij 1645. coram me.*

Et quod magis est ex pluribus iustificatur cōditum fuisse per diem antequam Ioannes obiret tempore, quo erat in delirio, & phrænesi cum assidua mentis alienatione, qua oppressus extitit vsque ad obitum, vt comprobatur in decisione ex propria confessione Simonis Patris dictarum mulierum *præterito Summario Annæ Chazellæ num. 6. & 15.* ex pluribus Testibus, quorum alij sunt testamentarij, alij inseruierunt, & continuo astiterunt Ægroto, alij viderunt impedimentum præstare ne Testator de fenestra se proijceret, & alij hæc omnia de publica voce, & fama deponunt *dicto Summ. num. 2. 8. 9. 12. & 16. cum tribus seqq.* & denique ex attestatione Medici, & Aromatharij, qui illum curarunt *eodem Summ. num. 20.*

Hinc enim ex huiusmodi iustificationibus concludenter probatur delirium, & phrænesis,
2 quæ cum tangat memoriam, & intellectum, impedit etiam Testamenti factionem, vt probat *Text. in cap. cum dilectus de successs. ab intestato relatus in decisione §. probatur enim*; Et quamuis probatio, vt acriter contendunt Informantes pro Mulieribus Collitigantibus] non videretur vndequaque perfecta cum dubium esset Testatorem fuisse sanæ mentis tempore Testamenti stante enim huiusmodi dubietate, etiam confirmatur conclusio, quod Testamentum sit nullum
3 factum ad interrogationem, & suggestionem Notarij non probata præcedenti determinata voluntate Ioannis ita testandi, vt admittit *Alex. cons. 12. sub num. 6. vol. primo* & latè probat *Corn. d. cons. 103. in fine vers. & maxime prædicta lib. primo Menoch. cons. 45. num. 17. Io. Bapt. Spad. cons. 93. num. 16. Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 2. tit. 5. nu. 8. in fine vers. Et ita bis duobus Card. Mantic. decis. 60. num. 6.*

4 Non obstat, quod qui allegat dementiam, & furorem teneatur eum concludentissimis rationibus probare, & grauetur onere exactissimæ
5 probationis ob indubitatam naturæ, & Iuris præsumptionem, quod quilibet censetur mentis compos ex adductis per *Rotam in recent. decis. 33. n. 18. cum seqq. par. 7. & in Meleuitana Hæreditatis 15. Aprilis 1644. coram me §. multoque minus.*

Quia (præterquod in casu nostro probationes sun

sunt plenæ, & concludentes, vt latè in alia decisione firmatur) id procedere potest in Testamento per Infirmum condito, atque in casu, quo de illius indubitata voluntate docetur, At in Testamento facto, provt hic, ad interrogationem in cuius stipulatione à Notario suggestiuè, ac reiteratè requisitus fuit Testator respectu institutionis heredis, *dite Francesco, dite Giorgio*, cui simpliciter respondit, *Francesco, e Giorgio* absque alia verborum expressione, & sine clariori suæ voluntatis declaratione de qua nulla prorsus datur iustificatio, quod constans, & vniformis fuerit ei, quæ continetur in testamento non exigitur talis exacta iustificatio dementiæ, sed sufficit dubiam reddere sanitatem mentis, vt testamentum irritetur ex *Corn. Menoch. & aliis supra allegatis*, quibus non aduersantur decisiones in obiecto relatæ, cum loquantur in primo, non autem in hoc secundo casu.

6

Nec refert, quod Testamentum contineat ordinatam, & laudabilem dispositionem.

7 Quia dum testator in eo non meminit de anima sua, pro qua nec obulum reliquit, matri verò vnicum tantum scutum legauit, & filiæ nec de dote prouidit, nec de alimentis excluditur hæc laudabilis dispositio, vt ad propositum ponderant *Bertrand. conf. 48. n. 27. & 28. lib. 1. Mandell. Alb. conf. 414 n. 15. Seff. dec. Aragon. 56. nu. 18.* & vlterius in casu nostro talis ordinatio non potest

8 adscribi testatori, sed interroganti, *Menoch. d. cons. 45. n. 40. Ioseph Ludouic. conclus. 59. ampliat. 7. vers. hæc tamen ampliatio.*

Nec obstat, quod Testes sint varij circa tempus, quo Ioannes incidit in phrænesi, quodque pro maiori parte sint personæ pauperes, & viles.

Quia dum omnes conueniunt extitisse phrene-

9 ticum die conditi testamenti, cum nonnulli deponant de septem, seù octo diebus, alij de sex, cæteri, verò de tribus, seù quatuor ante obitum in minori tempore sunt contestes, quod sufficit, cum Testator obierit die sequenti post conditum Testamentum *Card. Seraph. decis. 111. nu. 2. & Gregor. decis. 558. pariter num. 1. ibique Add. littera A.*

10 Paupertas verò eis non minuit fidem, dum alioquin sunt bonæ conditionis, & famæ *Cæsar de Graff. decis. 9. num. 5. de Testib. Buratt. decis. 555. nummer. 11. & decis. 725. num. 12.*

Cæterum ad depositionem Parochi, acceptationem testamenti factam ab Anna, & ad alia denuo repetita satis responsum fuit in altera decisione, cuius fundamenta Dominis placuerunt: Et ita resolutum fuit pro eius confirmatione vtraque Parte Informante.

ROMANA CASALIS SANCTÆ AGATHÆ.

Veneris 27. Februarij 1660.

ARGVMENTVM.

Instrumentum non esse legale proindeque non exequendum, colligitur ex vitijs intrinsecis, & ex contraria obseruantia, & quomodo?

SVMMARIVM.

1 *Instrumenti legalitas tollitur ex eius vitijs intrinsecis, puta ob varietatem caractheris, & diuersitatem Papyri, & manus, ac attramenti, & similium.*

2 *Instrumento fides adimitur in ciuilibus ex sola suspicione falsitatis.*

3 *Pacta in instrumento à Contrahentibus apposita, non possunt ex post facto ab altera ex partibus alterari, aut aliter moderari.*

4 *Obseruantia contraria regulariter detrahit fidem nedum scripturæ informi, sed etiam publicæ, & solemni.*

DECISIO DCXXV.

AD formam decisionis æditæ coram R. P. D. meo Priolo 15. Ianuarij 1659. emanauit sententia rotalis declarans Instrumentum nominationis ad emptionem Casalis S. Agathæ non esse legale, nec exequendum, quam hodie coram me in gradu appellationis confirmandam esse responsum fuit ex fundamentis in decisione deductis.

1 Tollitur enim legalitas instrumenti tam ex eius vitijs intrinsecis ob varietatem caracteris, & diuersitatem papyri, & manus, ac atramenti in figuris abacalibus, & vlterius ex quo subscriptiones quatuor testium ibidem adiectæ vna eademque manu videntur conscriptæ, quam etiam ex præsumptionibus, & coniecturis extrinsecus elicitis, & signanter ex reiterata confessione alterius partis peracta de consilio peritorum, quod nolebat vti dicto Instrumento, & ex quo in tot alijs instrumentis deinde celebratis tam super diuisione casalis inter nominatos, quam super redemptione ab eis, in quos reperiebatur distractum vnquam fuit facta mentio, quod pretium esset reinuestiendum pro fideicommisso iuncta sententia in iudicio criminali super eius falsitate emanata, ex quibus ademptam remanere fi-

2 dem instrumento præsertim in ciuilibus, vbi sola suspicio sufficit *plene in dicta decisione firmatur.*

Quibus additur, quod dum Episcopus Triuentinus in Instrumento emptionis Casalis consenserat pacto liberè redimendi per Venditorem nulla adiecta obligatione inuestiendi pretium pro fideicommisso inuerisimile est, quod voluerit post perfectum contractum inscio, & absente Venditore apponere in Instrumento nominationis nouum onus inuestiendi pretium, & redimentem cogere ad inuestiendum contra formam fa-

3 cultatis libere reseruatæ, quæ ex post facto coarctari, & alterari, aut aliter moderari non potest, *ad Text. in l. debitorum pactionibus C de pact. Giurb. dec. 79. n. 17. cum seqq. Fontanell. dec. 540. n. 3. & 4.*

Certius dum inde redemptio facta fuit ad formam Instrumenti Venditionis, non autem Instrumenti nominationis, ac pretium fuit liberè solutum, & respectiuè receptum absque vlla Partium reclamatione; Inde enim resultat inob-

4 seruantia oneris, vt asseritur appositi in dicto nominationis Instrumento, quæ regulariter detrahit fidem nedum scripturæ informi, sed etiam publicæ, & solemni *Card. Caual. decis. 625. num. 6. Rota recent. decis. 103. num. 8. par. 2. & Eminentissimus D. Card. Ottbobon. decis. 40. num. 22. & 23.*

Et ita vtraque, &c.

ROMANA, seù IANVEN. HÆREDITATIS.

Veneris 5. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Exequutio ex quibus dicatur attentata, & quinam actus non sint attentati, licet gesti post interpositam appellationem, & præsentatam Inhibitionem?

SVMMARIVM.

1 *Exequutio decreti conditionalis consumata ante implementum conditionis est attentata.*

2 *Sententia in qua fuit adiecta aliqua clausula per ablatiuum absolutum redditur conditionalis, nec est exequenda ante purificationem conditionis.*

3 *Compensatio debiti non potest dici facta cum credito mobilium, nisi saltem praecesserit liquidatio illorum valoris praeuia auctoritate Iudicis, & partis declaratione.*

4 *Clausula*, sine praeiudicio legitimae exequutionis *apposita in commissione operatur dumtaxat, quod Iudex à quo possit exequi contenta in suo decreto, non autem quod possit noua decreta facere.*

5 *Clausula*, sine praeiudicio legitimae exequutionis *ad ea tantum restringitur, quae in praecedenti decreto, seù sententia continentur.*

6 *Actus consequutiuus, & de appendicibus exequutionis potest consumari per iudicem à quo stante clausula*, sinè praeiudicio legitimae exequutionis *apposita in commissione.*

7 *Declara hoc tantum procedere in actibus consequutiuis necessarijs, prout est possidere, percipere fructus, & similia.*

8 *Secus autem in actibus separatis, & in ijs quorum praeiudicium non potest reparari in petitorio.*

9 *Actus licet consequutiui, & de appendicibus exequutionis gesti post appellation[em], & Inhibitionem sunt attentati, dum non su[nt ne]cessarij, sed separati, & quorum praeiudiciu[m non] potest reparari in petitorio.*

10 *Lite pendente in Rota, omnia acta coram quocunque alio iudice facta sunt attentata.*

11 *Recursus ad iudices Laicos praesumitur habitus ab habente Interesse in causa, nisi habita scientia decreti ab ipsis facti, eis expressè non renunciauerit.*

DECISIO DCXXVI.

OBijt ab intestato Dominicus Riuarola superstitibus Paulo Baptista fratre germano, & Thomasina Nepte ex Bernardino altero fratre, quae expedito in Curia Burgi mandato de immittendo cum solita clausula, *dummodo possessio sit vacans, & sine praeiudicio habentium meliora, & potiora Iura* curauit ibidem fieri Inuentarium bonorum haereditariorum Dominici, quę remanserunt penès Paulum Baptistam sub obligatione Camerali de illa consignando ad omne mandatum Domini *Summario Bonini, & Consortum n. 1.*

Egit deinde Thomasina contra Paulum Baptistam Patruum coram AC. & fer: fer: obtinuit mandatum de consignando medietatem bonorum contentorum in dicto inuentario compensatis scutis 1100. monetae Ianuae sibi per solutis *d. Summ. nu. 7.* a quo interposita appellatione Signatura causam mihi commisit 15. Martij 1658. cum clausula, *sine praeiudicio legitimae exequutionis.*

Verùm oppositis attentatis ab vtraque Parte, proposui Dubium An constet de attentatis hinc inde, & Domini affirmatiuè responderunt, vt infra.

1 Existimarunt enim Thomasinam attentasse. Primo quia curauit procedi ad exequutionem mandati de consignando non facta compensatione dd. scut 1100. quae in primis, & ante omnia fieri debebat, ex quo vti adiecta per ablatiuum

2 absolutum, reddebat conditionale mandatum non exequendum nisi huiusmodi conditione purificata, *Rota coram Buratt. decis 812. num. 6. apud Posth. de manut dec. 92. n. 3. & in Camerinen. Haereditatis 17. Maij 1621. coram bo. me. Pirouano §. non obstat cum seq.*

Nec refert, quod non obtinuerit consignationem medietatis mobilium, argentorum, & pecuniarum in Inuentario descriptarum, sed duntaxat nonnullorum locorum Montium, quia

3 cum illiquida sit quantitas valoris mobilium aliarumque rerum non consignatarum, praetendi non potest cum eis factam fuisse compensationem, cum saltem debuisset praecedere illorum liquidatio etiam Iudicis auctoritate peragenda praeuia Partis declaratione, vt fuit responsum *in dicta decis 92. num 4. & 5. apud Posth. de manut.*

Secundo quia post commissam causam in Rota, & in spretum eius inhibitionis adiuit eundem AC. & introducto nouo iudicio, ab eo reportauit decretum vendendi libere duo loca

4 montis salis 3. E. parum releuante clausula, *sine praeiudicio*, quia eius vigore iudex a quo non potest se ingerere nisi in exequendo contenta in suo decreto, non autem noua decreta facere; nam

5 dicta clausula ad ea tantum restringitur, quae in praecedenti decreto, seù sententia continentur *Marth. de clausp. ar. 1. claus. 14. n. 3. Marescott. var. resol. lib. 1. cap. 12. n. 33. Rota dec. 310. n. 1. vers. vnde cum signatura par. 1. diuers. & in dicta Camerine n. Haereditatis coram bo. me. Pirouano §. quia si vnius vers. si vero.*

6 Non obstat, quod iste actus vti consequutiuus, & de appendicibus exequutionis potuerit consumari absque labe attentatorum, quia hoc pos-

7 set habere locum de actibus consequutiuis necessarijs, provt est possidere, percipere fructus, &

8 similia, non autem ab actibus separatis, & multò minùs in ijs, quorum praeiudicium non potest reparari in petitorio, provt est venditio locorum montium, quae postquam sunt resignata, transeunt liberè in Emptorem; Hoc enim casu idem

9 iudicatur de actibus consequutiuis, quod de negotio principali, & gesti post appellationem, & Inhibitionem, sunt attentati, vt distinguendo dixit *Rota decis. 268. à num. 12. vsque ad finem nonis. par. 8. recent.*

Praetensio autem, quod dicta exequutio ex alio etiam sit attentata, ex quo scilicet facta fuit super 12. locis montium Vrsini spectantibus ad Paulum Baptistam non placuit Dominis, quia ipsemet Paulus Baptista in dicto inuentario relato *in Summ. responsionis Thomasinae num. 2.* fassus fuit loca 12. montis Vrsini esse haereditaria Dominici.

10 Boninum verò, & Consortes attentasse dictum fuit, dùm pendente lite in Rota, comparuerunt coram Iudicibus Laycis, & ab ipsis reportarunt praeceptum contra Thomam, & eius Virum sub paena rebellionis, & confiscationis bonorum ne audeant prosequi lites in Curia introductas *eius primo Summario num. 4.* quod absque vitio attentatorum fieri non potuit *Franch. in cap. primo numer. 5. vt lit. pend. in 6. Lancellott. de attent. par. 2. cap. 4. ampliat 6. Rota coram Eminentissimo Card Gtbono decis. 33. num. 3.*

Et licet in huiusmodi comparitione legantur solum scripti haeredes Pauli Baptistae non autem nominati Boninus, & Consortes, attamen praeterquod ipsi sunt haeredes mediati dicti Pauli Baptistae, dum habita scientia dicti praecepti sta-

11 tim non procurarunt eius reuocationem, vel saltem illi non renunciarunt declarantes eo vti nolle illud approbasse censentur, vt dixit *Rota cor. Penia dec. 1093. sub nu. 10. vers. & cum Petrus, & coram Buratt. dec. 446. n. 8.*

Praetereà, vel ipsi procurarunt praeceptum, & meritò debent condemnari ad reuocationem attentatorum, vel praeceptum non emanauit ad

ad-

ad eorum instantiam, & hoc casu poterunt præstare consensum pro illius reuocatione, quo mediante omnibus satis fit absque vllo ipsorum grauamine.

Et ita vtraque, &c.

ARIMINEN. FRVCTVVM.

Luna 8. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Maritus ex statuto Ariminensi lucratur omnes fructus bonorum dotalium, & extradotalium vxoris, donec simul cohabitant, & licet ex dispositione eiusdem statuti, teneatur ex eisdem fructibus satisfacere creditoribus vxoris, hoc intelligitur si eius bona fuerint eis obligata, secus autem si sint obligata dumtaxat bona hæreditaria Patris, cuius vxor sit hæres cum beneficio Inuentarij?

SVMMARIVM.

1 *Statutum Arimini mandat fructus omnium bonorum dotalium, & extradotalium spectare ad maritos, donec cum vxoribus cohabitant.*

2 *Statutum Arimini mandat, quod omnia bona mulierum extra dotem sint obligata earum creditoribus.*

3 *Creditores censuum quoad sortes principales non dicuntur creditores.*

4 *Beneficium legis, & Inuentarij præseruat bona propria hæredis, ne confundantur cum bonis Defuncti.*

5 *Beneficium legis, & Inuentarij ad hoc vt fauorem hæredis, & non odium continere dicatur, satis est quod ab initio sit præordinatum ad commodũ hæredis, licet ex post aliquod præiudicium ipse hæres à tali aditione recipiat.*

6 *Hæres Beneficiatus potest petere separationem eius crediti à bonis, & hæreditate defuncti.*

7 *Bona separata ab hæreditate Defuncti, & assignata hæredi Beneficiato pro suo credito, efficiuntur eius propria.*

8 *Creditores censuum licet inuito debitore non dicantur creditores sortis principalis, eo tamen volente, veri creditores existimantur, & sortes principales possunt repetere.*

9 *Creditores censuum, quando non fuerunt vocati ad concursum ad effectum illis restituendi sortes, & ipsi non petierunt assignari sibi locum, tam pro fructibus, quam pro sorte, isto casu census non remanent extincti, nec est factus locus repetitioni sortis.*

10 *Cessio translatiua Census à Cessionario obtenta nomine proprio non operatur, quamuis fuerit reportata cum alienis pecunijs, &c.*

DECISIO DCXXVII.

Confirmarunt Domini decisionem coram me emanatam 16 Ianuarij 16 8. ex fundamento
1 Statuti Arimini mandantis fructus omnium Bonorum dotalium, & extradotalium spectare ad Maritos donec cum Vxoribus cohabitant, & Vxores contra Maritos, & eius hæredes super il lis nullam petitionem, vel retentionem posse obtinere, vt ex particula *hodierno Summario Ludouici, & fratrum de Gridulphis num.* 3. Cui non obstat dispositio alterius Statuti, quod omnia bo-
2 na mulierum extra dotem posita sint obligata Creditoribus earum *dicto Summ. num.* 4 quia non inde Capitaneus Laurentius Maritus Portiæ tenebatur ex fructibus bonorum de quibus agitur, extinguere Census controuersos; Tùm quia pro eis non erant obligata bona Portiæ, vt requirit Statutum, sed tantùm bona hæreditaria Ludouici eius Patris, Tum etiam quia Domini Cen-
3 suum quoad sortes principales, non dicuntur Creditores, vt latius in decisione probatur.

Non obstat, quod Portia fuerit hæres sui patris, quia cum eius hæreditatem adiuerit cum beneficio legis, & inuentarij, vt ab ea non con-
4 trouertitur, huiusmodi beneficium præseruat bona propria hæredis ne confundantur cum bonis defuncti, vt præter auctoritates allegatas *in decisione* §. *loquitur enim*, in his terminis dixit *Rota in recent. dec.* 311. *n.* 1. *par* 5. *& dec.* 2. *nu.* 3. *par.* 6. *ac in Romana Locorum Montium* 14. *Decembris coram Reuerendissimo meo Episcopo Papien.* § *Etenim.*

Nec refert, quod id tanquam introductum fauore hæredis non debeat retorqueri in eius
5 odium, quia sufficit quod ab initio iuxta dispositionem Iuris actus aditionis cum beneficio legis, & Inuentarij præordinatus esset ad commodum hæredis ita adeuntis, vt propterea eius fauorem, & non odium continere dicatur, quamuis ex prætensione, quod Maritus non fecerit fructus suos, sed teneretur ex eis debita paterna persoluere Portia prætendat, quod ex post damnum sibi inferatur, per ea quæ in proximis terminis adducit *Merlin. de pignor. lib.* 2. *tit. primo quæst.* 14. *sub num.* 61. *cum seq.*

Nec obstat, quod bona controuersa remanserint in hæreditate patris, quia statim sequuto eius obitu Portia ad formam instrumenti dotalis obtinuit pro scutis 11000. occasione bonorum maternorum ibidem sibi promissis bona, de quibus agitur a cæteris hæreditarijs sui Patris separari, & sibi assignari, ac respectu reliquorum declarari se priorem, & potiorem creditricem;
6 id enim hæredi beneficiato competere tradit *Bald. in l. debitori n.* 1. *cum seqq C. de pact.* quem refert, & sequitur *Rota coram Card. Mantic. dec.* 326
7 *n.* 6. & sic vigore huius separationis, & assignationis eadem bona effecta fuerunt propria Portiæ *Buratt. dec.* 574. *n.* 4.

8 Denique non releuat, quod inuito Debitore Domini Censuum non dicantur Creditores sortis principalis, sed Debitore volente, veri Creditores existimentur, & sortes principales repetere possint, vt fuit dictum *in Romana Census* 13 *Maij* 1630. *coram bon. mem. Merlino inter eius impress decis.* 463. *num.* 32. *repetita in recent. decis.* 374. *& dicto num. par.* 5. quia in casu nostro de hac voluntate non constat nam Portia hæres Debitoris
9 non vocauit ad concursum Dominos Censuum ad effectum illis restituendi sortes, sed solum prohabenda supradicta separatione, & assignatione, nec ipsi creditores voluntariè ad concursum venerunt, minusuè institerunt assignari sibi locum tàm pro fructibus, quàm pro sorte, sed citati comparuerunt, impugnando Iudicium & solos fructus petendo, quo casu Census non remansisse extinctos, nec esse factum locum repetitioni sortis probant auctoritates allegatæ *in decisione* §. *quia de huiusmodi & seq.* cum quibus Domini transierunt, approbantes etiam responsionem ibi datam quoad Censum Gambalonghi,
10 siuè maritus de proprijs, siuè de pecunijs Vxoris eius translatiuam cessionem reportauerit, dùm nomine proprio eam obtinuit, & fuit responsum in alia *decisione huius causæ emanata coram bon. mem. Bichio* 7. *Iunij* 1655. §. *sed negant.*

Nec obstat, quod Laurentius exegerit libras 7164. quia illas in eius vtilitatem non conuertit,

sed

sed ex eis soluit scuta 1565. creditoribus Ludouici ad formam sententiæ rælatæ in *Sum. nu.2.*

Et ita vtraque &c.

MEDIOLANEN. PENSIONIS.

Luna 8. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Translatio Pensionis ad hoc vt sit valida quæ requirantur? & an facultas transferendi pensiones concessa Dapiferis super fructibus beneficiorum extendatur etiam ad beneficia vnita? & quid si pensio prius reseruata fuerit super fructibus Beneficij, quod deinde fuit vnitum, & ammisit nomen, & titulum Beneficij?

SVMMARIVM.

1 *Pensio denegari non potest translatario constito de illius valida translatione.*

2 *Priuilegia transferendi Pensiones Dapiferis concessa, loquuntur de pensionibus reseruatis super fructibus Beneficiorum nulla facta mentione de vnitis.*

3 *Beneficium vnitum collegio efficitur eius prædium, & ammittit nomen, ac titulum Beneficij.*

4 *Declara hoc tantum procedere quoad illius proprietatem, sed respectu fructuum prius alteri reseruatorum mediante pensione adhuc retinet, ea durante, nomen & titulum Beneficij.*

5 *Pensio translata reuera est eadem pensio cum prima, & præsefert potius nudam mutationem personæ, quam vera, & propria extinctione antiquæ.*

Verbum cumulatiuè *non importat derogationem primæ facultatis iam concessæ, sed quod vtraque insimul vniatur, & duplicetur.*

7 *Cumulus non ad vnicam, sed ad plures summas refertur.*

8 *Cumulationis natura est, non derogare dispositioni, cui fit cumulatio, sed quod ambo stent de per se.*

9 *Pensio ad hoc vt valide transferatur sufficit originaliter exhibere facultatem transferendi habitâ relatione ad reseruationem ipsius.*

10 *Pensionis translatio est valida, si sit facta ad fauorem personæ capacis, & coram persona constituta in dignitate Ecclesiastica exhibita originaliter facultate transferendi.*

11 *Error circa expressionem diei obesse actui non potest, dum ex aliis demonstrationibus appareat de alio actu verificari non posse.*

12 *Pensionis translatio facta ab eo, qui habebat facultatem illam transferendi, vel coram exequutore, vel eum solo Notario, & Testibus, sufficit ad illius validitatem, quod vnicus modus impletus fuerit.*

13 *In actu voluntario, non censetur quis, electa vna via, alteri renunciasse, nisi expresse declarauerit quod ita intendebat facere, & non alias.*

14 *Testes pro validitate actus, sufficit quod solo nomine describantur, omisso etiam cognomine, & patria.*

DECISIO DCXXVIII.

GRegorius XIII vniuit anno 1581. Ven. Collegio Germanico Vrbis Monasterium Sanctæ Christinæ Mediolanen. & eadem die super fructibus d. Monasterij sic vniti reseruauit annuam pensionem scutorum mille auri ad fauorem Cardinalis Ludouici Mandrutij qui vigore Indulti Clementis VIII. anno 1600. eam transtulit pro rata scutorum 300. auri de Camera ad fauorem Card. Caroli Mandrutij Nepotis, & hic anno 1629. vigore alterius indulti Vrbani VIII. pro rata scutorum 30. auri in Hippolytum Colutium, qui iuxta facultates Dapiferis concessas per Gregorium XV. & Vrbanum Octauum anno 1650. eandem transtulit ad fauorem Claudij nepotis *eius Summ. d num. 1. vsque ad* 8. vnde cum hodie dubitaretur an pensio dd. scutorum 30. auri debeatur, affirmatiuè fuit resolutum, quia

1 constito ex prædictis de valida translatione pensio denegari non potest *Rota decis. 689. numer. 1. par. 4. diuers. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis. 22. num. 1. & 2. & in Melphien. Pensionis 28. Ianuarij 2647. coram Reuerendissimo Royas Archiepiscopo Tarraconen. in principio.*

Non obstat, quod facultas concessa Dapiferis

2 loquatur de pensionibus reseruatis super fructibus beneficiorum nulla facta mentione de vnitis. Ideoque non comprehendat controuersam reseruatam super fructibus Monasterij, quod per

3 vnionem accessoriè factam Collegio effectum fuit eius Prædium, ac amisit nomen, & titulum Beneficij.

Quia cum originalis reseruatio huius pensio-

4 nis facta fuerit super fructibus Monasterij vniti eademmet die sequutæ vnionis, effectus extinctiuus nominis, & tituli beneficij ex ea resultans restringitur ad solam illius proprietatem, sed respectu fructuum alteri reseruatorum mediante d. pensione Monasterium retinuit, & retinet ea durante nomen, & titulum Beneficij *Merlin. decis. 157. num. 7.* & admisit *Oldrad. cons. 257. num. 19. & 20.* & sic non refert, quod d. facultas non loquatur de fructibus Beneficij vniti, quia talis expressio de necessitate non exigitur, dum ex prædictis Monasterium respectu fructuum iudicatur tanquam beneficium, prout erat ante vnionem nihil obstante quod d. originalis pensio successiue in plures personas translata fuerit etiam per viam extinctionis antiquæ & reseruationis nouæ,

5 quia nihilominus reuera est eadem pensio cum prima; nam huiusmodi extinctio est adeo momentanea, vt potius præseferat nudam mutationem personæ, seu subdelegationem solutionis alteri faciendæ, & subrogationem vnius in locum alterius, quam veram, & propriam extinctionem antiquæ vt latè probatum fuit *in Ferrarien. Pensionis 2. Maij 1646. coram bo. me. Dunozetto §. ex quibus omnibus impress. apud Dian. resol. moral. tom. 8. fol. 458. secundum vltimam impress.*

Nec subsistit, quod Hippolytus alias pensiones transtulerit annua scuta centum longè excedentes.

Quia die 23. Maij 1650. quatuor transtulit pensiones, duas coram Abbate Thoma Ghislerio circa horam vigesimam, & alias duas coram D. Iacobo de Angelis circa horam primam cum dimidia noctis sequentis, vt patet ex attestationibus testium instrumentariorum relatis *in d Sum. num. 8.* Pensiones autem primo loco translatæ coram Abbate Ghislerio fuerunt altera scutor. 30. auri de Camera super fructibus Monasterij S. Christinæ modo controuersa *eodem Summ. num. 7.* vnde ex facto conuincitur, quod facultas nullatenus fuerat consumpta tempore huius translationis dum præcedenter translata fuerat sola pensio scutorum 30. monetæ vltra quod Hippolytus bis fuit Dapifer, nempe in Conclaue Gregorij XV. & Vrbani Octaui, & ab vtroque consimilem facultatem obtinuit transferendi pensiones pro summa annuorum ducatorum 100. *d. Summ. num. 6.* & consequenter habebat facultatem transferendi vsque ad summam ducatorum biscentum, quod satis clarè expres-

fisse

fisse videtur Vrbanus Octauus in sua facultate, quæ est vltima, dum dixit ibi: *Et si similem gratiam a Prædecessoribus nostris alias forsan obtinuerint, seu quilibet eorum oobtinuerit, illius effectu cumulatiuè eos gaudere & potiri volumus*; verbum enim
6 *cumulatiuè* non importat extinctionem, & derogationem primæ facultatis, nec quod vtraque pro vnica tantum habeatur, sed quod insimul vniantur, & aggregentur, & sic quod pro vtraq; quantitate translatio fieri possit, quia cumulus
7 non ad vnicam, sed ad plures summas refertur *l. plures* 10. *ff. de pact.* ibi: *Cumulum debiti, & ad plures summas referemus*, optimè *Bald. in l. edita in* 2. *lectura num.* 74. *cum seqq.* ibique *Corn. num.* 38. *& seqq. C. de eden.* ac notat *Alberic. à Rosat. in suo dictionariolitt. L. verba Cumulus debiti*, atque
8 de natura cumulationis est non derogare dispositioni, cui fit cumulatio, sed quod ambo stent de per se *l.* 4. *§. si ex conuentione ff. de re indic.* ibi: *Quippe cum accesserit aliquid rei iudicatæ non est à re iudicata recessum*, bene *Cancer. var. resol. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 151. & idem tenera voluit *Gonzal. ad reg.* 8. *§.* 2. *prohem. dum num.* 26. *&* 32. firmat concessionem esse factam cumulatiue, non priuatiue, nam contradistinguendo comulationem à priuatione eas habet pro contrarijs, & approbando cumulatiuam demonstrat quod non vnus, sed plures in concessione concurrunt, quod fieri non posset si haberet locum priuatiuæ.

Nec obstat quod in actu translationis non fuerit exhibita coram Exequutore, sed solum indicata reseruatio, seu translatio pensionis ad fauorem Hippolyti, idque erronee, cum fuerit facta indicatio diei diuersæ ab ea, sub qua facta fuerat.

Quoniam quicquid dicat *Barbos. in prax. exigen. pens. quæst.* 2. *num.* 58. sufficit pro validitate translationis originaliter exhibere, prout hic,
9 facultatem transferendi habita relatione ad reseruationem pensionis, quia exequutor non recipit iurisdictionem ex reseruatione, sed ex facultate transferendi, vt bene respondit *Rota in recent. decis.* 153. *num.* 18. *vers. non obstat* 4. *par.* 5. vbi refert ita in puncto decisum *in Segobien. translationis pensionis* 11. *Decembris* 1587. *coram Card. Hieronimo Pamphilio*, quam etiam refert, & sequitur: *Gratian. discept.* 551. *num.* 23. *&* 24. ac implicitè idem firmatum fuit *in decis.* 562. *num.* 14. *par.* 4. *tom.* 3. *& decis.* 12. *num* 1. *eadem par.* 5. *recent.* dum
10 in eis diciturtranslationem esse validam vt pote factam coram persona constituta in dignitate Ecclesiastica exhibita originaliter facultate transferendi, & ad fauorem personæ capacis; Nec contradicit *decis.* 322. *bo. me. Coccin.* quia licet ibi opponeretur defectus exhibitionis literarum originalium reseruationis copulatiuè tamen obijciebatur etiam defectus exhibitionis priuilegij, & facultatis transferendi, quibus obiectis ex facto sublatis non firmat pro validitate translationis opus esse exhibere litteras reseruationis, vt patet ex ipsa *decis. num.* 1. *&* 2.

Error autem contra præfatam indicationem obiectus, quod in ipsa enuncietur translatio sub die 6. Februarij 1629. cum tamen facta fuerit
F die 31. Iannarij antecedentis, nullius momenti est, quia dum eadem relatio respectu Notarij rogati valoris pensionis, & cæterorum in omnibus veræ translationi correspondet erronea diei
11 expressio obesse non potest, cum de aliâ translatione nequeat verificari ad *Text. in l. si in nomine C. de testam. & in §. siquidem inst. de legat. Card. Mantic. de tacit. lib* 24. *tit.* 2. *num.* 17. *Rot. in Anconitana Census* 30. *Ianuarij* 1654. *coram R. P. D. meo Verospio §. Præterea*, & faciunt deducta per *Rot. decis.* 598. *num.* 3. *vers. vltra quod similes par.* 4. *recent.*

Denique quod huiusmodi translatio peracta à Card. Mandrusio Iun. ad fauorem Hippolyti videatur nulla ob defectum interuentus personæ constitutæ in Ecclesiastica dignitate, quæ in instrumento supponitur, sed non specificatur, nec etiam obest.

Quia cum ipse facultatem haberet transferen-
12 di vel coram Exequutore, vel cum solo Notario, & Testibus. satis est pro validitate translationis, quod vnicus modus impletus fuerit, non attento, quod videatur elegisse viam exequutoris,
13 quia cum ageretur de actu pendente ab eius voluntate, & ipse expressè non declarauerit, quod ità intendebat facere, & non alias quinimmo explicite dixerit ad translationem deuenire omni meliori modo, & forma, qua validius, & vtilius translatio suum sortiretur effectum, addito ibi: *Prout etiam ipse Illustrissimus, & Reuerendissimus D. Cardinalis omni meliori modo &c. iuxta d. facultatis formam tenorem, & continentiam d. pensionem transtulit, ac reseruau it &c. Summ. num.* 5. per d. electionem non videtur renunciasse facultati transferendi adhibitis solo Notario, & testibus, & per consequens hoc modo facta trãslatio substinetur. *Card. Put. decis.* 334. *num.* 4. 5. *&* 6. *lib.* 2. *in correct. bo me. Coccin d. decis.* 322. *num.* 5. *&* 6. *Rota in d. Melobien. pensionis in princ. allegata §. Hæc fortius in fine cum seq. & sequitur Lottber. de re benef. lib.* 1. *qu.* 40. *num* 53. *&* 54.

Commissio verò cognominis, & Patriæ vnius
14 ex Testibus non nocet, quia pro validitate actus sufficit, quod Testes solo nomine describantur, vt post *specul. tradit Bertazzol. claus.* 2. *gloss.* 2. *num.* 3.

Et ità vtraque &c.

CALARITANA PENSIONIS.

Luna 14. *Martij* 1660.

ARGVMENTVM.

Solutio pensionis facta à Titulari antecessore, suffragatur Pensionario ad obtinendã manutentionẽ in quasi possessione exigendi contra successorem, & an Pensionarius qui pro aliquo termino pensionis recepit solutionem in fructibus, possit deinde solutionem pecuniæ prætendere, & quando circa solutionem pensionis censeatur inducta nouatio?

SVMMARIVM.

1 *Mandatum de manutenendo in quasi possessione exigendi pensionem conceditur Pensionario constito de illius reseruatione, & possessione exigendi.*

2 *Quasi possessio exigendi pensionem probata à Pensionario contra Titulares antecessores, mediantibus solutionibus sibi factis, ei quoque suffragatur aduersus Successores.*

3 *Quasi possessio exigendi satis dicitur probata ad effectum manutentionis, ex depositionibus Testium licet fuerint ad perpetuam rei memoriam sine citatione partis examinati.*

4 *Quasi possessio probatur ex manutentione à Iudice obtenta, quæ non datur nisi possidenti.*

5 *Quasi possessio exigendi probatur ex sententia in qua quis condemnatur ad restitutionem exacti.*

6 *Restitutio præsupponit exactionem prius factam quæ sine possessione exigendi non subsistit.*

7 Con-

7 *Consensum praeiudicialem qui probare praetendit, debet ostendere verba quae nullũ alium sensum possint recipere.*

8 *Res vna non potest duobus assignari.*

9 *Pensionarius recipiens, & acceptans pro aliquo termino solutionem pensionis infructibus non praeiudicat suae quasi possessioni exigendi pecunias, nec cogitur continuare.*

10 *In materia quasi possessionis exigendi, magis attenditur causa actus, quam eius exercitium.*

11 *In annuis praestationibus quot sunt anni, tot sunt debita, & quae fiunt in vno anno non obligant in sequenti.*

12 *Nouatio nunquam censetur in annuis praestationibus ex solutione in vno anno facta in fructibus nisi cludenter probetur fructus fuisse assignatos, & respectiuè receptos, in solutum etiam pro fructibus annuis.*

DECISIO DCXXIX.

Resolutum fuit Ambrosio dandum esse mandatum de manutenendo in quasi possessione
1 exigendi pensionem, de qua agitur, cum de illius reseruatione constet ex litteris Apostolicis relatis *in 1. eius Summ. num. 1.* & de quasi posses-
2 sione ex duabus solutionibus sibi factis à Canonico Antecessore *eodem Summ. nu. 2.* quae ad istum effectum suffragantur etiam contra d. Giorgium illius successorem *Rota coram bo. me. Coccino decis. 31. num. 1. cum seqq.* & signanter *num. 5.* & alijs allegatis *in Melphien. pensionis 1. Martij 1649. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. §. quamuis autem.*

Non obstat, quod instrumenta dd. solutionum non sint formiter recognita iuxta oppositionem alterius partis factam in termino ad dicendum contra. Quia nihilominus Dominis visa fuit sufficienter iustificata huiusmodi quasi possessio in hoc Iudicio manutentionis dum dictae solu-
3 tiones adminiculantur ex depositionibus quatuor Testium relatis *in d. Summ. num 4.* etiamsi ad perpetuam rei memoriam sine citatione par-
4 tis fuerint examinati *bo. me. Coccino d. decis. 31. nu. 9.* ex manutentione concessa Ambrosio per Vicarium Calaritanum *Summ. num. 8.* quae non datur nisi possidenti *Card. Mantic. decis. 232. num. 2.* ex confessione alterius partis *eod. Summ. num 2.*
5 & demum ex sententia super nullitate huius pensionis emanata, in qua condemnatur Ambrosius ad restituẽdum terminos per eum exactos *d. Sum. num. 10.* quae etiam sola sufficeret, cum restitu-
6 tio praesupponat exactionem, quae sine possessione non subsistit, vt dixit *Rota coram Pen. decis. 1662. num. 2.*

Nec obstat, quod pro huiusmodi pensione à moderno Titulari relaxati, & assignati fuerint Ambrosio, ac per eum acceptati fructus Canonicatus, ideoque ipsi danda sit manutentio in huiusmodi statu percipiendi fructus duntaxat.

Quia talis acceptatio non iustificatur, deducitur enim ex quo ipse in quadam protestatione dixerit, vt asseritur nolle amplius continuare, educendo exinde, quod continuatio de iure praesupponit acceptationem praecedentis assignationis, verum originalia verba dictae protestationis Idiomate Catalano confectae sic se habent ibi: *por las qual non entennen passar per dit conart*, quae à Peritis huius idiomatis declarantur significare ibi: *per esse non intendono effettuare d. concerto*, vt ex fide pro Ambrosio originaliter data. Et licet ab altera parte data fuerit alia attestatio declarans praefata verba significare continuationem, placuit tamen Dominis quod stante huiusmodi conflictu attestationum saltem negari non potest verba protestationis esse aequiuoca, & sic Ambrosio non obstare, nam qui praetendit probare
7 consensum praeiudicialem debet ostendere verba, quae nullum alium sensum possint recipere ex *notat. Surd. cons. 431. num. 21.*

Nec subsistit, quod Ambrosius receperit fructus, illosque in proprio horreo recondiderit, quia id non solum negat, sed contrarium conuincitur ex praecedenti illorum assignatione per Georgium Titularem facta Augustino eius Patri, & ab ipso acceptata pro refectione expensarum quas de proprijs paternis pecunijs Georgius fecerat in expeditione Bullarum iuncta denunciatione subsequenter facta eidem Augustino per Collectores, quod frumentum corrodebatur, & deteriorabatur *nouo Summ. Ambrosij nu. 7.* Haec enim totaliter repugnant assignationi
8 factae Ambrosio, cum vna res non possit duobus assignari ad *Text. in l. 3. §. ex contrario ff. de acquir. possess. & in l. si vt certo §. si duobus vehiculum, vbi gloss. verb. dominium ff. commod.* & similes denunciationes non fiant nisi veris Dominis.

Praeterea recipiens, & acceptans pro aliquo
9 termino solutionem pensionis in fructibus non praeiudicat suę possessioni exigendi pecunias, nec cogitur continuare, vt in his terminis fuit responsum *in Mediolanen. pensionis 11. Decemb. 1600. coram Card. Hieronymo Pamphilio relata per bo. me. Coccin. d. decis. 31. num. 9. vers. tandem non releuabat.*
10 In hac enim materia quasi possessionis magis attenditur causa actus, quam eius exercitium *Bald. in l. 1. num. 24. vers. Tu dic quod magis C. de emancipat. liber. Rota decis. 139. num. 12. par. 2. diuers. & decis. 482. num 2. par. 1. & decis. 501. num. 3. par. 2.*
11 *recent.* Et in annuis praestationibus quot sunt anni tot sunt debita, & quae fiunt in vno anno non obligant in sequenti *Card. Zabarell. cons. 58. num. 1. vers. electis verò*, nec vnquam inducitur noua-
12 tio nisi concludenter iustificetur assignamentum fructuum fuisse datum, & respectiue receptum in solutum etiam pro futuris, vt in his terminis respondit *Rota in recent. decis. 199. num. 3. par. 6.*

Et ita vtraque &c.

HORTANA FIDEICOMMISSI.

Lunae 15. Martij 1660.

ARGVMENTVM.

Descendentes ex foeminis, an & quando veniant sub appellatione descendentium masculorum?

SVMMARIVM.

1 *Substitutus sub conditione, ea purificata admittitur ad fideicommissum.*

2 *Masculorum descendentium appellatione aliquando in materia indifferenti veniunt etiam masculi descendentes ex foeminis.*

3 *Limita hoc non procedere in casu in quo Testator intellexerit de masculis descendentibus per masculum.*

4 *Masculi ex masculis si fuerunt praecedenter vocati, ijdem pariter censentur in conditione positi ex vi dictionis repetitiuae dicti vel supradicti.*

5 *Masculi ex masculis veniunt duntaxat admittendi, vbi Testator habuit respectum ad conseruationem Agnationis.*

6 *Agnationis conseruatio praesumitur contemplata, dum Testator tam in institutionibus, quam in sub-*

substitutionibus repetijt qualitatem masculinitatis.

7 *Agnationis conseruatio præsumitur contemplata ex digressu ad plures gradus substitutionum.*

8 *Agnatio non potest conseruari à filijs sororum vt pote de aliena familia, & ex fœmina descendentibus.*

9 *Agnatio præsumitur à Testatore considerata, si onus iniunxerit hæredi assumendi arma, & cognomen familiæ.*

10 *Voluntas Testatoris vbi est clara, non est recedendum ab ea.*

11 *Masculi ex certa fœmina a Testatore vocatis cum onere assumendi nomen, & arma familiæ, alij masculi apti ad conseruandam agnationem artificialem non censentur vocati cum tali onere.*

12 *Testator illos dumtaxat voluisse vocare, & honorare præsumitur, quos grauauit.*

DECISIO DCXXX.

IN testamento, sub quo decessit Marcus Antonius Cataldus hærede sibi scripta Diambra eius matre, eique substitutis Leone, & Octauio germanis fratribus, istis quandocunque decedentibus substituit tam filios legitimos, & naturales Leonis, quam Horatium filium naturalem Octauij, eorumque filios, & descendentes masculos legitimos, & naturales ordine successiuo. Quoties autem veniret casus, quod nulli extarent masculi descendentes dd substitutorum, Testator in tota hæreditate vocauit vnum ex filijs masculis, qui tunc temporis extaret natu maior descendens ex Septimia, vel Virginia sororibus, seu earum filijs descendentibus masculis, tali pacto, vt assumeret cognomen eiusdem Testatoris, & suis insignijs vteretur, prout in testamento relato *in Summ. vtriusque partis.*

Quia verò omnes primo loco substituti defecerunt sine filijs, & solummodo ex Lepido filio Leonis remansit Faustina mater illorum de Messinis hæreditatis prædictę detentorum insurrexerunt Ludouicus, & fratres de Rallis tanquam filij q. Francisci descendentis ex Virginia sorore Testatoris, & ad eorum instantiam dubitaui an constet de fideicommisso Marci Antonij, quod sibi ipsis suffragetur, & affirmatiue responsum fuit.

Etenim litteralis est vocatio filiorum Virginię & Septimiæ deficiente linea masculina substitutorum ibi: *Etsi accideret casus, quem Deus pro sua benignitate auertat, quod aliquando non extarent filij liberi, & descendentes masculi dd. substitutorum tunc vltimo decedenti substituit similiter in tota hæreditate vnum ex filijs liberis, & descendentibus masculis legitimis, & naturalibus D. Septimia Catulla sua sororis, qui tunc superesset maior natu, necnon vnum alium ex filijs D. Virginiæ alterius sororis, seu liberis, & descendentibus masculis legitimis, & naturalibus;* vnde cum tam Lepidus filius Leonis, quam Horatius vltimi substituti decesserint absque filijs masculis, vtique conditio remansit purificata

1 ad fauorem filiorum Virginiæ super existentium, & ipsis debetur fideicommissum *per Text. in l. ille ff. de legat. 3.*

Neque existentia filiorum Faustinæ filiæ Lepidæ facit deficere prædictam conditionem, quia

2 licet aliquando nomine descendentium masculorum in materia indifferenti admittantur etiam masculi descendentes ex fœminis, cum perueniant ex propria eorum persona tanquam habentes qualitatem masculinitatis à Testatore requisitam prout dixit Rota *in Bonon. successionis 4. Maij 1648. & 17. Iunij 1647. coram bo. mem. Bichio §. fauet.*

Tamen admitti nequeunt in casu, de quo agi-

3 tur, vbi Testator intellexit de masculis descendentibus per masculum; nam ipse in sua dispositione totam descendentiam masculinam solummodo vocauit, & in eorum deficientiam alios admittere volens, posuit in conditione eosdem filios, quos antea dispositiue vocauerat ibi: *Etsi accideret casus, quod aliquando non extarent filij, & descendentes masculi dd. substitutorum, tunc vltimo*

4 *decedenti substituit &c.* Vnde cum ex dicta dictione repetitiua *dictorum substitutorum* voluerit Testator se referre ad superius nominatos, & filij præcedenter vocati essent masculi ex masculis, ijdem pariter censentur in conditione positi, vt aduertit *Add. ad Buratt. decis. 272. num. 20.* & dixit *Rota in Bonon. fideicommissi 5. Aprilis 1658. coram R.P.D. Beuilaqua vers. vrget præterea, & in Bonon. fideicom. de Amorinis 30. Maij 1659. §. & vlterius coram Reuerendiss. D. meo Papien.*

Fortius deducta procedunt in proposito, ex

5 quo patet Testatorem habuisse respectum ad conseruationem agnationis, & propterea illi tantum veniunt admittendi, qui a masculis per masculos descendunt *Molin. de Primog. lib. 3. cap. 5. num. 45. & alijs allegatis* dixit *Rota in Bonon. fideic. de Barberijs 5. Decemb. 1650. coram Eminentiss. D. Card Corrado §. quando autem, & 19. Februarij 1652. coram bo. me. Bichio & in Firmana primogenituræ 10. Ianuarij 1659. §. hinc non vrget coram R. p. d. meo Verospio.*

Fauor autem agnationis contemplatus præsu-

6 mitur non solum quia Testator tam in institutionibus, quam in substitutionibus sæpe sæpius repetijt qualitatem masculinitatis, & eam accurate in singulis casibus expressit. *Aym. cons. 113. num. 2. Rota coram fa. me. Gregor. decis. 464. num. 16 & in d. Bonon. fideicom. de Barberijs 5. Decemb. § 2. quia vers. 4. ex multiplici*; sed etiam hoc idem aperte declarauit quando à sua hæreditate excludendo Monasteria causam expressit conseruationis bonorum in familia, & vlterius quia pro-

7 gressus fuit ad plures gradus substitutionum *Gregor. d. decis. 464. num. 18.*

Neque excluditur intentio Testatoris conseruandi agnationem ex quo vocauit filios sororum

8 qui tanquam descendentes ex fœmina non possunt illam conseruare vt pote de aliena familia,

9 quia cum iniunxerit eisdem onus suscipiendi illius cognomen, & arma, comprobatur illius voluntas agnationis propagandæ, quæ adeo fixe à Testatore fuit considerata, vt quoties eam conseruare non posse phisice, & naturaliter, saltem illam conseruari voluit ficte, & eo modo, quo potuit iubendo, vt masculi earum sororum vterentur suo cognomine, & insignijs, vt notat. *Menoch cons. 117. sub num. 21. & seqq. Rota decis. 314. num. 3. par. 1. rec. alijsque relatis in d. Bonon. fideicom. de Barberijs §. quia non procedit.*

hinc non obstat, quod ex onere assumendi cognomen, & arma non excludantur masculi descendentes ex fœminis; immò cum agatur de conseruatione Agnationis fictæ possit æque bene per assumptionem huiusmodi oneris etiam per illos adimpleri.

Etenim placuit responsio, quod Testator non imposuit tale onus omnibus masculis indefinite, sed tantummodo masculis ex certa fœmina cum quali-

qualitate maioris natu; vnde cum habeamus cla-
10 ram Testatoris dispositionem, ab ea non est recedendum §. *disponat Auth. de nupt.* ac proinde
11 cum masculos tantummodo sororum elegerit pro conseruatione familiæ artificialis eius voluntas seruari debet, & non veniunt admittendi Messini filij Faustinæ, quos Testator non vocauit cum tali onere, vt bene ponderat *Soccin. Iun. conf. 69. num. 23. vers. nec obstat lib. 3. Rota in d. Bonon. fideicom. de Barberiis §. deinde non obstat.*

Et pari modo remouetur obiectum quod Testator voluerit vocare etiam filios ex fœminis substitutorum dum declarauit velle sua bona conseruari in familia, & cognatione. Expressit enim in quibus cognatis voluerit conseruare suam familiam, & ad solam cognationem masculorum ex sororibus se restrinxit, in qua non comprehenduntur descendentes ex sororibus, vt
12 supra dictum est; signum euidens, quod illos duntaxat grauando ipsos tantum voluerit honorare, & vocare per *Text. in l. ab eo C. de fideicomm. Bart. in l. Centurio ff. de vulg. Corn. conf. 321. num. 4. & 5. lib. 3. Thesaur. dec. 96. num. 10. Rota in Auenionen. fideicom. 11. Maij 1657. coram R. p. d. meo Beuilaqua vers. nam cum ipse.*

Et ita vtraque parte informante &c.

SENEN. FIDEICOMMISSI.
Lunæ 5. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Substitutio duobus hæredibus facta sub conditione *si sine filijs* an verificata conditione in vno, habeat locum quoad eius portionem, an potius requiratur copulatiua verificatio conditionis respectu vtriusque.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio proximorum dicitur purificata ad fauorem illius qui est proximior tam grauanti, quam grauato.*

2 *Substitutio duobus facta sub conditione* si sine filijs *requirit implementum obitus sine filijs in vtroque nominato.*

3 *Declara hoc tantum procedere, si inter nominatos, eorumque descendentes expresse, vel tacitè per testatorem ordinata fuisset substitutio reciproca.*

4 *Substitutio reciproca neque expressa, neque tacita potest subintelligi, dum non concurrunt vrgentes coniecturæ nec Testator dixit quod ab vltimo ex honoratis, tota hæreditas alteri restituatur.*

5 *Substitutio sub conditione* si sine filijs *dum deficit reciproca, & illa respicit diuersas personas, resoluitur in singularitates, perinde ac si cuilibet ex nominatis facta fuisset, & num. 6.*

7 *Ratio conseruandæ agnationis à Testatore expressa, non sufficit de per se sola ad inducendā reciprocā de linea ad lineam, sed intelligitur discretiue, vt scilicet portio cuiuslibet ex nominatis inter eius descendentes conseruetur.*

8 *Amplia hoc facilius procedere, quando non agitur de descendentibus, sed de transuersalibus Testatoris.*

9 *Filius non ingreditur locum patris quando non agitur de fideicommisso ascendentis, sed transuersalis, nec nepos concurrit cum patruo, sed habet locum regula prior in gradu prior in successione.*

10 *Transmissio non habet locum in fideicommisso conditionali, neque ad fauorem filiorum, quando Pater pendente conditione decessit.*

11 *Declara dummodo non concurrant coniecturæ contrariæ voluntatis in Testatore, quæ vrgentes esse debent.*

DECISIO DCXXXI.

HÆredem vniuersalem Porfirius nōi scripsit in testamento condito 1577. Virginiam vxorem, quam restituere grauauit omnia eius bona stabilia vni, vel pluribus masculis cui, vel quibus eidem Virginiæ videbitur, & placebit de familia testatoris, & in casu non factæ declarationis vulgariter pupillariter, & per fideicommissum substituit proximiores masculos de dicta familia venientes ab intestato *Summ. num. 1.*

Deinde anno 1580. condidit codicillos, in quibus declarando melius eius intentionem, quod sua bona stabilia semper, & in perpetuum conseruentur in eius familia his verbis disposuit ibi: *Idcirco si, & casu quo aliquis esset nominatus a præfata Virginia, vel ob non factam d. nominationem succederet ab intestato qui postmodum decederet, aut decederent absque filijs legitimis, & naturalibus masculis, tali casu illi, vel illis vt supra decedentibus intelligantur esse, & sint substituti vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum illi masculi de familia &c. qui erunt proximiores de tempore in tempus Sum. num. 2.*

Defuncto Testatore Virginia hæres grauata nominauit Fortunium filium Antonij Mariæ, & Christophorum filium Octauiani, quemlibet pro virili, prout Testatori successerunt, & ex eis post mortem Virginiæ primo decessit Fortunius superstite Valerio filio, qui pariter obijt cum filio nuncupato Fortunio Iun. pacifice possidente medietatem bonorum stabilium Testatoris, in qua eius Auus fuerat nominatus.

Cum verò nuper defecerit Christophorus, nullis relictis liberis Angelus filius Caroli fratris Fortunij sen. tanquam proximior Porfirij fideicommittentis, & Christophori vltimo defuncti adeptus fuit possessionem alterius medietatis bonorum Testatoris eidem Christophoro obuentæ, sed prætendente in ea succedere supradicto Fortunio Iun. hodie quæsitum fuit ad cuius fauorem constet de fideicommisso Porfirij, & pro Angelo fauorabilis prodijt resolutio.

Patet enim ex inspectione arboris familiæ Te-
1 statoris, quod ipse proximior est tam grauanti, quam grauato, ideo mortuo Christophoro sine filijs in portione ipsius ad sui fauorem purificata fuit substitutio proximiorum, & aperta successio *l. cum ità legatur 33. §. In fideicomm. & l. peto 71. §. Fratre ff. de legat. 2. Bursatt. conf. 170. num. 16 lib. 2. Peregrin. de fideic. art. 21. num. 2. vers. atque cum proximiores.*

Non obstat, quod non sit impleta conditio
2 obitus sine filijs in vtroque nominato, dum ex Fortunio sen. adest Fortunius Iunior eius Nepos ex Valerio filio.

Vrgeret enim obiectum si inter nominatos,
3 eorumque descendentes expresse, vel tacite per Testatorem ordinata fuisset substitutio reciproca, vt tradit *Rip. in l. hæredes mei §. cum ita num. 136. ff. ad Trebell.* At quia in casu nostro nec ex-
4 pressa legitur, nec tacita subintelligi potest, quæ veniat in necessariam consequentiam verborum expressorum, dum non concurrunt vrgentes coniecturæ, nec Testator dixit, quod ab vltimo ex honoratis tota hæreditas alteri restituatur, vt opus est per *Text. in l. Titia Seio §. Seia libertis ff. de legat. 2. Soccin. Iun. conf. 110. nu. 17. & 18. lib. 3.*

Peregrin.

Peregrin. in his terminis cons. 52. *num.* 1. *lib.* 6. *Rota in recent. decis.* 192. *num.* 3. *par.* 8. sed simpliciter vno, vel pluribus nominatis à Virginia illi, vel illis sine filijs legitimis, & naturalibus decedentibus proximiores de familia substituit *dicto Summ. num.* 2. Hoc vtique casu non exigitur copulatiua purificatio conditionis respectu vtriusque, sed ea purificata in vno quoad eius portionem habet locum substitutio, quia cum respi-
5 ciat diuersas personas, resoluitur in singularitates perinde ac si cuilibet ex nominatis facta fuisset iuxta responsum Papiani *in d. l. haredes mei* §. *cum ita ff. ad Trebell.* ibique *Rip. d. num.* 136. *vers. ex qua responsione*, admittens, quod cessante re-
6 ciproca, & si verba substitutionis directa sint ad grauatos, prouthic, pluralitas necessario resoluitur in singularitates, in puncto *Peregrin. d. cons.* 52. *num.* 4. *lib.* 6. *Card. Seraphin. decis.* 1190. *num.* 4. *&* 5.

Nec obstat ratio conseruandi agnationem resultans ex declaratione facta per Testatorem in Codicillis, quod eius bona stabilia semper, & in perpetuum conseruentur in sua familia; quia
7 de per se sola non sufficit ad inducendam reciprocam de linea ad lineam, sed intelligitur iuxta gradus expressos discretiue inter descendentes vniuscuiusque lineæ, vt scilicet portio cuiuslibet ex nominatis inter eius descendentes conseruetur, *Menoch. cons.* 370. *num.* 40. *vers. respondetur* 1. *Card. Seraph. decis.* 1023. *num.* 9. *Rota in Florentina, seu Bononien. de Barbadoris* 25. *Iunij* 1640. *coram bo. me. Coccino* §. *Hinc non obstat*, in
8 qua firmatur, quod hoc facilius admittitur quãdo, prout hic, non agitur de descendentibus, sed de transuersalibus Testatoris.

Nec dicatur, quod saltem Fortunius Iunior subintret in locum Valerij Patris, & sic considerari debeat tanquam existens in pari gradu, cum Angelo, quia cum non versemur in fideicommisso ascendentis, nec transuersalis primi gradus, sed transuersalis Patris, nec Nepos con-
9 currit cum Patruo, sed habet locum regula prior in gradu prior in successione. *Dec. cons.* 1. *n.* 3. *& cons.* 217. *num.* 2. *Curt. Iun. cons.* 128. *numer.* 11. *Cras. de success.* §. *fideicommissum quæst.* 11. *num.* 5. *Facchin. contr. Iur. lib.* 4. *cap.* 84. §. *fin. vers. sequitur Card. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 9. *num.* 3. *in fin. & seq. Peregrin. de fideicomm. art.* 21. *num.* 8. *Thesaur. decis.* 65. *num.* 1. *vers. contrarium tamen est verius.*

Minusue fortunius viuens iura transmissionis
10 prætendere potest, quia cum pariter versemur in fideicommisso conditionali ad filios non transmittitur, quando Pater, pro vt hic pen-
11 dente conditione decessit non concurrentibus coniecturis contrariæ voluntatis, quæ vrgentes esse debent. *Text. in l. vnica* §. *sin autem C. de caduc. toll. probat gloss. in l.* 1. *verb. de relictis C. de his, qui ante apert. Tabul. Bart. in l. hæredes mei* §. *cum ita num.* 2. *ff. ad Trebell. Parif. cons.* 56. *num.* 4. *lib.* 5. *& de fideicomm. art.* 31. *numer.* 6. *Card. Seraph. decis.* 1479. *num.* 5. *cum concordantibus allegatis in Romana de Mellinis* 15. *Ianuarij* 1644. §. *Et hinc est, & in Fauentina Bonorum* 27. *Iunij* 1659. §. *nec obstat existentia cum seqq. coram me.*

Et ita &c.

ROMANA, SEV FLORENTINA TRANSACTIONIS.

Mercurij 14. *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Transactio inita super validitate Professionis, & statu Religioso sine auctoritate Superioris, mediante promissione pecuniæ, an sit Simoniaca, & an obliget, & an sustineatur si nec pecunia, nec aliquid fuerit promissum, & quid operetur transactio in qua, nec fuit promissa obseruantia, nec appositum Iuramentum, aut obligatio Cameralis, nec adiecta pæna in casu contrauentionis, sed simpliciter appositum pactum resolutiuum?

SVMMARIVM.

1 *Transactio inita super validitate Professionis, & statu Religioso cum promissione pecuniæ, sine licentia superioris Simoniaca est, & non obligat.*

2 *Transactio inita super Monacatu, siuè vt quis Monachus remaneat, siuè vt secularis euadat, non sustinetur, siue propter hoc detur pecunia, siue non, & nu.* 3. *&* 4.

5 *Transactio sustineri non potest, nisi aliquo hinc inde dato, vel remisso.*

6 *Transactio in qua aliquid datur, vt quis ingrediatur Religionem, vel vt in ea Religiosus permaneat est Simoniaca, nec sustinetur cessante Superioris auctoritate.*

7 *Transactio in qua pecunia, vel quid aliud promittitur, quando lis principaliter fuit introducta super re temporali, distincta, & separata a re spirituali, sustinetur, & promissio pecuniæ censetur facta dumtaxat respectu rei temporalis.*

8 *Transactio quando res spiritualis fuit principaliter in lite deducta, fieri debet correspectiue ad ipsam rem spiritualem, & sic ad causam illicitam transigendi.*

9 *Transactio quando litigatur super rebus spiritualibus fieri potest per dationem rei temporalis.*

10 *Transactio in qua datum, vel promissum ratione connexitatis, & inseparabilitatis non potest plus referri ad temporalitatem, quam ad spiritualitatem, non excusatur a labe Simoniæ.*

11 *Transactio nec etiam super annexis consequenter spiritualibus fieri potest absque labe Simoniæ.*

12 *Transactionis indiuiduitas cognoscitur quoties ea super quibus fuit transactum, habent originem ab eadem causa.*

13 *Transactio super recessu à lite est licita super re spirituali, mediante pecunia, vel alia re temporali.*

14 *Declara hoc tantum procedere quando is qui dat pecuniam pro tali recessu iustè obtinet rem spiritualem prauio legitimo titulo, & vult simpliciter se liberare à vexationibus per collitigantem sibi allatis.*

15 *Secus autem quando pecunia datur ab eo qui iniustã habens prætensionem succubuit.*

16 *Transactio est exceptio litis finita, & impedit noua litis ingressum.*

17 *Transactio inita super recessu à lite, vel iam terminata, vel cuius finis erat certissimus, non sustinetur.*

18 *Transactio in qua non fuit promissa obseruantia, nec appositum iuramentum, vel obligatio Cameralis, nec in casu contrario adiecta pæna præter pactum resolutiuum, censetur resoluta per contrauentionem vnius partis, etiam altera parte obseruante &c.*

DECISIO DCXXXII.

Consulta Sacra Rota, & ab ipsa 28. Aprilis 1659. tradito voto super inualiditate Professionis D. Marchionis Petri Corsini ex rationibus maturè, & latè discussis in duabus decisionibus æditis 13. Ianuarij 1653. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. & 27. Ianuarij 1619. coram Reuerendissimo D. meo Episcopo Papien. per apocam priuatam inter ipsum, & D. Marchionem Andream eius fratrem inita fuit concordia, in quo inter cætera fuit conuentum, quod cum vltra annuam præstationem debitam D. Marchioni Petro superesset solutio scutorum 7000. pro residuo 10000. Marchio Andreas ei promisit soluere, prout soluit scuta 3500. & pro alijs 3500. annuam responsionem scutorum 245. eius vita durante, nec non assumpsit in se onus persoluendi quascumq; impositiones etiam extraordinarias, tam præteritas, quam futuras, & demum in vltimo capitulo ità conclusum fuit ibi: *Et essendo in oltre seguita trà detti Signori fratelli lunga, e trauagliosa lite sopra la validità della Professione del Signore Marchese Pietro nella Religione di Malta, sopra della quale essendo dalla Sacra Rota Romana vscite più decisioni, quindi è che in virtù della presente concordia scambieuolmente si promettono l'vn l'altro di non proseguir più auanti detta lite, nè di cercar respettiuamente sentenza, ò reuisione, nè far atto alcuno da hora inanzi diretto a questo fine, ma di ritirarsene ciascuna delle parti totalmente per viuere in pace, e quiete, volendo, che in caso di trasgressione s'intenda subito cessata la sudetta renuntia dell anno 1636. e questa presente concordia ancora &c. riducendo con detta cessatione le cose à i termini della ragione, e del douere &c. Summ. vtriusque partis num. 1.*

Verum cum Marchio Petrus peteret ab Eminentissimo D. Cardinali Ginetto Iudice deputato expeditionem sententiæ ad formam voti Rotalis, se opposuit Marchio Andreas exhibendo dictam concordiam; vnde placuit eidem Eminentissimo super hoc etiam consulere Rotam, an obstet concordia, itaut non sit procedendum ad vlteriora, & hodie negatiue responsum fuit, concordiam scilicet non obstare expeditioni sententiæ super nullitate professionis.

Cum enim ex ea appareat initam fuisse super
1 validitate professionis, & statu Religioso Marchionis Petri mediante promissione pecuniæ, & assumptione oneris impositionis, sine licentia superioris, Simoniaca est, & non obligat *cap. cum pridem de pact. cap. vlt. de rer. permut. cap. præterea primo & 2. de transact. cap. 2. de arbitr. Abb. in dicto cap. Præterea il primo in princ. vers. super Iure, & num. primo de transact. Mobed. decis. 5 de Simon. Put. decis. 42. lib. 2. in correct. Suar. de Relig. tom. primo lib. 4. tit. de Simon. cap. 51. nu. 6. Bonacc. oper. moral. tom. primo quæst. 4. §. 15. in prima propositione num. 3.*

Et in indiuiduo transactionis factæ super Mo-
2 nacatu, sine vt quis Monachus remaneat, siue vt Sæcularis euadat, tradunt communiter *DD. in l. fin. C. de transact. reprobata gloss. ibidem verb. simili vers. Item nota, & signanter Bart. numer. 2. vers. verum est, quod in causa Bald. num. 3. & sub num. 4. vers. quod etiam Paul. de Castr. num 3.* vbi quod oportet istam opinionem dirimi per sententiam diffinitiuam, quæ habebitur pro verita-
3 te subdens, quod si quis possit facere se Monachum propter hoc non vitiatur transactio, sed videtur vitiari si detur pecunia, cum contineat Simoniam; *Salycet. num. 3. vers. sed sic contra, & Ias. sub num. primo vers. ipsa glossa dicit*, firmans,
4 quod in hac materia transactio nullo modo sustineri potest, quia aut nihil datur, & corruit,
5 ex quo fieri non potest nisi aliquo hinc inde dato vel remisso, *l. transactio C. de transact.* aut datur aliquid, & causa Monachationis est Simonia.

Licet enim non sit illicitum aliquid tradere pro congrua Religiosi substentatione, cum non detur temporale pro spirituali, sed temporale
6 pro spirituali, vbicumque tamen datur aliquid vt quis ingrediatur Religionem, vel vt in ea permaneat Religiosus, tunc pro spirituali datur temporale, & consequenter non substinetur cessante superioris auctoritate. *Nauar. cons. 86. num. primo & 2. lib. 5. de Simon. Azor. instit. moral. part. 3. lib. 12. cap. 16. in princ. & vers. 5. queritur vbi in specie loquitur* de ordine militari *Summ. siluestr. verb. Simonia 15. quæst. post princip. vers. quia planè esset Simonia Sot. de Iust. & Iur. lib. 9. quæst. 6. art. 2. circa finem vers. ad quartum argumentum Less. eod. tract. lib. 2. cap. 35. dub. 12. Sanch. cons. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 23. in princ. Suarez. vbi supra dicto tom. primo lib. 4. tit. de Simonia cap. 17. num. 5. & 6. Bonacc. vbi supra d. disput. prima quæst. 4. §. 8. nu. 3.*

Non obstat quod promissio pecuniæ, & susceptio oneris facta censeatur intuitu bonorum renunciatorum, & sic pro temporali, vt voluit *Tondut. Sanleger. quæst. & resol. benefic. tom. 1. cap 96. sub num. 24.*

Quia quicquid de veritate eius opinionis, de qua etiam ipse dubitasse videtur *sub numer. 26.*
7 *vers. sed ego salua.* Id forsan posset admitti, si lis principaliter fuisset introducta super re temporali distincta, & separata à re spirituali, cum quo supposito ipse transit, vt declarat *sub num. 28. vers. & sic cum dictæ prætensiones*, inferens exinde, quod promissio, seu traditio annui redditus facta in transactione, correspectiue facta censeatur pro re duntaxat temporali distincta à spirituali, & sic in causam licitam; at in casu
8 nostro lis principaliter introducta fuit super re spirituali, nempe super nullitate professionis, vt conuincunt decisiones desuper emanatæ, & votum rotale, in quibus de alio non agitur, quam de dicta nullitate, & consequenter desuper celebrata transactio correspectiue referri debet ad ipsam rem spiritualem, quæ principaliter erat in lite, & sic in causam illicitam, vt probant omnes auctoritates supra allegatæ, & signanter. *Rota apud Mobed. dicta decis. 5. de Simonia, & apud Put. d. decis. 42. lib. 2. in correct.* & ita declarando admittit idem *Tondut. d. num. 28. vers. Præterea promissio*, & clarius *num. 31.* vbi ità respondet præfatis decisionibus, & ponit hæc præcisa verba ibi: *Item in casu illarum decisionum renunciabatur liti, quæ simpliciter erat super re spirituali, nempe super beneficio, hic autem agebatur de bonis, quæ Religiosus ob nullitatem professionis ad se pertinere contendebat, & num. 33. ibi: Et generale*
9 *est, vt quando litigatur super spiritualibus simul, & temporalibus transactio fieri possit per dationem rei temporalis.*

Et quamuis in consequentiam huius litis veniat res temporalis, nempè resolutio renunciationis, & recuperatio bonorum, attamen quia est annexa, indiuidua, & inseparabilis à re spirituali, nempè à nullitate professionis, ratione huius

10 huius connexionis, indiuiduitatis, & inseparabilitatis, quicquid fuit in transactione datum vel promissum non potest plus referri ad temporalitatem, quam ad spiritualitatem, ac per consequens labes simoniæ non euitatur, vt probat *Text. in cap. quæ situs 5. generaliter de rer. permut.* ibi *Præsertim pactione præmissa, quæ circa spiritualia vel connexa spiritualibus labem semper continet simoniæ, ibique gloss. verb. Simonia Mobed. d. decis. 5. in fine vers. Tamen fuit dictum* ibi *quod cum tota contentio sit indiuidua totum, & qualibet res, quæ datur ex vna parte intelligitur dari pro toto, quod ex altera parte datur, quia est correspectiuum, Put. d. decis. 42. pariter in fine vers. Tamen quia dabantur lib. 2. in correct.* benè *Bonac. oper. Moral. tom primo tit. de simonia disput. 1. quest. 4. §. 11. in 3. propo-*
11 *sit. num. 8. cum seqq.* Probans quod annexum consequenter spiritualibus materia est simoniæ, vt propterea absque eius labe illud vendi non possit, nec desuper fieri aliqua pactio.

Quodque in proposito resolutio renunciationis, & recuperatio bonorum annexa, & indiuidua sit, ac inseparabilis à materia professionis clare etiam conuincitur ex tenore ipsius met concordiæ, ex qua apertè educitur quod super vno siue altero nullatenus fuisset transactum, vt præcæteris ostendit pactum resolutiuum in fine adiectum ibi *volendo, che in caso di trasgressione s'intenda subito cessata la detta renuncia dell' anno*
12 *1636. e questa presente ancora &c.* cumque vtrumque processerit, & originem habuerit ab eadem causa professionis, hoc est signum euidens indiuiduitatis, & inseparabilitatis ex deductis per *Rota in recent. decis. 554. num. 3. 4. & 5. par. 4. tom. 3.*

Nec obstat quod licita sit transactio super re-
13 cessu à lite ex *Suarez. vbi supra d. cons. primo lib. 4. cap. 5. num. 15.*

Omisso enim, quod isti fratres non recesserunt duntaxat à lite, sed principaliter transegerunt super validitate Professionis, vt apparet non solum ab expressis in Apoca, sed etiam ex postea subsequutis, cum Marchio Andreas opposuerit concordiam, vt frater remaneat in Professione, & statu Religioso, Domini amplexi fuerunt communem opinionem canonistarum, vt tunc solum licitus sit recessus a lite super re spirituali mediante pecunia, vel alia re temporali
14 quandoquis dat pecuniam pro tali recessu iustè obtinet rem spiritualem præuio legitimo titulo, & vult simpliciter se liberare ab iniustis vexationibus per collitigantem sibi illatis, Tunc enim quia exinde solum redimuntur iniustæ vexationes, nec illas redimens aliquod nouum Ius acquirit super re spirituali, quæ permanet secundum Iustitiam, & iuxta legitimum titulum apud eum, & in eo statu, in quo de iure esse debet nulla desuper cadit simonia *Abb. in d. cap. cum pridem num. 9. de pact. Felyn. in cap. Dilectus il primo nu. 1. vers. nisi vexatio & num. 4. vers. 3. limita de Simon. Anchar. cons. 34. vers. quia ergo Nauar. cons. 38. num. 2. lib. 5. de Simon. Paris. cons. 135. num. 20. lib. 4. Menoch. cons. 67. num. 17. Pyrr. Corrad. in prax. benef. lib. 4. cap. 5. sub num. 59. vers. prima est* sub numero 60. dicit hoc etiam esse val. de periculosum sine auctoritate superioris; At
15 quando, prout hic, pecunia datur ab eo, qui iniustam habens prætensionem succubuit, & sic ea mediante parat sibi viam ad consequendam rem spiritualem, quam litigando de Iure, & secundum Iustitiam non potuit, nec potest obtinere, hoc vtique non est redimere vexationes, cum ab ipso præstitæ fuerint, sed est rem spiritualem procurare mediante re temporali, quam alias consequi non poterat, vt optimè distinguendo probant *Nauarr. cons. 41. num. 20. dicto lib. 5. de Simon. Sanch. cons. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 3. num. 3. & 4. Suarez. de Relig. d. tom. primo lib. 4. tit. de Simon. cap. 50. num. 2. & d. cap. 51. sub. dicto num. 15. Castropal. oper. moral. par. 3. tract. 17. tit. de Simon. disput. 3. punct. 20. num. 1. 2. & 3. Corrad. vbi supra d. lib. 4. d. cap. 5. sub dicto nu. 59. vers. & est trita conclusio.*

Nec refert, quod Marchio Andreas tanquam merus Tertius nullum Ius circa possessionem acquirere potuerit, nam satis acquisiuisse sperabat retinendo fratrem vinculis Religionis obstrictum, quod erat, & est principale suæ intentionis motiuum, vt docuit experientia, dum acerrimè litigauit, & acriter contendit illius professionem esse validam, & non posse expedire Sententiam super eius nullitate, etiam ipsa Religione pro nulla eum declarante. Hinc enim nequit negari quin aliquid acquirere intendebat reducendo, & retinendo fratrem in eo statu incerto suæ personæ, in quo erat ante motam litem sic eludendo resolutiones, & vota Sacræ Rotæ. Quod autem firma remanente concordia super recessu a lite, possit Petrus mediante nouo Iudicio, & noua commissione iterum petere declarationem nullitatis suæ professionis in Iure
16 non subsistit, quia Concordia quando valida est, non solum continet exceptionem litis finitæ, sed etiam impedit nouæ litis ingressum *cap. primo de lit. contest. in 6. l. causas, & l. fratris C. de Transact. Roland. cons. 28. num. 16. lib. 4. Rota coram S. M. Gregor. decis. 354. num. 1. coram Card. Caual. decis. 550. num. 2. in recent. decis. 218, num. 1. par. 7. & in Romana Donationis 9. Decembris 1650. coram Reuerendissimo Tarraconen. sub §. 1.*

Duo præterea Domini ponderarunt, Alterum quod concordia inita fuit super lite non vtique pendente, & cuius esset incertus exitus, sed su-
17 per lite vel iam terminata, vel saltem cuius finis erat certissimus, cum causa reperiretur commissa de voto Rotæ appellatione remota, & iam Rota, vt dictum est tradiderat votum, quo casu substineri non posse firmant *Roman. cons. 517. num. 18. Aym. cons. 152. num. 10. & 11. quos sequuta fuit Rota in Bononien. nullitatis concordiæ 12. Iunij 1645. coram me §. At hic neutrum.*

Alterum quod in eadem concordia non fuit
18 promissa eiusdem obseruantia, nec in casu contrario adiecta pena, nec est iuramento, minusque obligatione camerali vallata, sed solum appositum fuit supradictũ pactum resolutiuum ibi *volendo, che in caso di trasgressione s'intenda subito cessata la detta renuntia dell'anno 1636. e questa presente concordia ancora &c. riducendo con detta cessatione le cose à termini della ragione, e del douere &c.*

Hinc enim Domini censuerunt, quod attenta subiecta materia partes intellexerint admittere resolutionem transactionis, & omnia reducere ad terminos Iuris per solam contrauentionem alterius, & sic voluisse quod etiam altera obseruante pactum resolutiuum operetur effectum suum, vt scilicet transactio resoluta remaneat perinde ac si celebrata non fuisset *Bald. in l. ea lege num. 13. vers. ego dico C. de condit. ob. caus. Ias. in l. quamuis in fine num. 4. de Ttransact.*

Aym,

Aym. cons. 145. num. 19. Caputaque decis. 315. num. 2. par. 3. Penia decis. 274. num. 2. Eminentissimus Ottbob. decis. 159. num. 19.

Et ità vtraque, &c.

ROMANA DOMVS.

Luna 19. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Emphyteuta habens rem titulo oneroso, & ære proprio soluens pretium venditori, canones, & laudemia domino directo, potest de ea ad sui libitum, etiam in præiudicium vocatorum in inuestitura disponere: & an acquisitio emphyteusis facta à marito de proprijs pecunijs cedat ad commodum vxoris absentis cuius etiam nomine fuit stipulata, & à notario acceptata?

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta qui habet rem titulo oneroso potest de ea ad sui libitum disponere, etiam in præiudicium comprahensorum in inuestitura.*

2 *Contractus factus a marito etiam nomine vxoris præsumitur simulatus si maritus prætium soluerit ex pecunijs proprijs, & res illi tradita fuerit.*

3 *Donatio inter virum, & vxorem est à iure prohibita.*

4 *Amplia ex dispositione statuti vrbis, nedum donatio explicita, sed etiam sub confessionibus ac alijs prætextibus implicitè facta.*

5 *Amplia etiam si donatio sit iurata.*

6 *Stipulatio notarij facta nomine absentis in acquisitione emphyteusis non operatur translationem vtilis dominij, in ipsum absentem, nisi doceatur de eius ratificatione, & acceptatione.*

7 *Acceptatio in his quæ afferunt commodum etiam in absente, censetur inducta ex sola scientia.*

8 *Declara vt hæc scientia debeat esse certa, nec sufficiat præsumpta.*

9 *Præsumptio ex altera præsumptione deduci non debet, nisi quando vna venit in necessariam consequentiam alterius.*

10 *Acquisitio facta pro absente titulo mere lucratiuo, censetur ab eo acceptata ex sola scientia acquisitionis.*

11 *Limita hoc non procedere in acquisitione facta titulo oneroso, seu mixto, nam cum possibiliter potuerit talis acquisitio eidem esse damnosa non præsumitur acceptata nisi probetur.*

12 *Testator qui omnia eius bona nominauit, in testamento, & aliquid omisit censetur agnoscisse illud non esse proprium, ideoque noluisse comprahendere sub vniuersali institutione:*

DECISIO DCXXXIII.

Emptio Domus (super qua hodie tantum est quæstio) sub proprietate Ecclesiæ S. S. Vincentij, & Anastasij fuit stipulata vsque de anno 1586. ad fauorem Alexandri Fabrini duntaxat, præuia solutione pretij ab eodem facta in manibus Flauij Venturæ venditoris, Instrumenta vero translationis vitæ, seu Generationis ac perpetuationis dictæ Domus stipulata, & recepta leguntur ab Alexandro tam suo, quam Angelæ Vxoris absentis nomine.

Vnde cum primo loco de dicta Domo Alexander disposuerit in eius testamento ad fauorem Antonij filij pro medietate, & pro altera medietate ad fauorem Dominici, Ioannis Andreæ, & Petri Antonij Nepotum ex Francisco altero filio prædefuncto illam etiam subijciendo vinculo fideicommissi, & demum Angela in omnibus ipsius bonis scripserit hæredem vniuersalem tantummodo Antonium nulla facta mentione Nepotum.

Hinc orta controuersia inter Antonium Patruum, & Ioa: Andream Nepotem cuinam esset danda manutētio, & quatenus opus esset immissio in Domo, de qua agitur, & pro quibus partibus, quo dubio proposito Rota concessit manutentionem Antonio super duabus partibus inhærendo testamento paterno, sed denegauit eidem immissionem in portione prætensa ex dispositione matris.

Circa manutentionem pro medietate nulla cadit difficultas, & altera pars consensit; quoquerò ad immissionem non subsistere visa fuit prætensio Antonij deducentis, Ius suum ex Testamento Angelæ matris sub prætextu quod Domus cōtrouersa æque principaliter pro dicta Angela cum Alexandro in emphyteusim recepta fuerit.

Quia DD. animaduertebant Angelam non potuisse disponere de hac Domo ob præcedens Alexandri testamentum, qui eam fideicommisso supposuit, instituendo æqualiter filios, &

1 Nepotes ex filio præmortuo; Et quidem hoc facere valuit, dum pretium illius ære proprio venditori persoluit illam notabiliter meliorauit, canones auxit, & in vtraque inuestitura laudemia, & considerabilem pecuniarum summam Domino directo exbursauit ad sui libitum disponere etiam in præiudicium Angelæ, aliorum quorumcunque vocatorum iuxta doctrinam originalem *Bald. in l. 1. num. 32. C. per quas person. nob. acquir., & alijs cumulatis articulo benè discusso dictum fuit in Cæsanaten. Emphyteusis cor. bo. mem. Merlin. decis. 659. num. 4. cum pluribus seqq.* & latissime in alia *Cesenaten. Emphyteusis 23. Ianuarij, & 16. Iunij 1651. coram R. P. D. meo Albergato.*

Nec refert, quod suo, & Vxoris nomine emptio seu acquisitio facta fuerit, quia cum pretium exbursatum proprium esset mariti; & res

2 ipsi tradita fuerit, vtique sibi acquisiuisse censetur, & nomen Vxoris præsumitur simulate accommodatum *Bald. & Salijcet. in l. multum interest. in fine C. si quis alteri vel sibi & Soccin. sen. cons. 129. num. 12. lib. 4. Deciam. cons. 47. num. 17. & 18. lib. 5. Crauett. cons. 100. num. 6.* Alias

3 autem redderet donationem inter virum, & Vxorem omninò prohibitam tam à Iure communi *in l. 1: & 2. ac tot. tit. ff. & C. de donat. int.*

4 *Vir, & Vxor.* quam a statuto Vrbis *lib. 1. cap. 135.* cuius dispositio non solum donationes expresso titulo, sed etiam sub confessionibus ac alijs prætextibus implicitè factas æquæ comprehendit, & irritat quamuis iuratæ sint, vt la-

5 tè fuit probatum *in Romana Census 24. May proximè præteriti coram me 5. confessio.*

Idque certius admittendum est, cum instrumenta acquisitionum in Emphyteusim perpetuam stipulata fuerint tantummodo ab Alexandro Viro, nec Angela vnquam fuit præsens illo-

6 rum stipulationibus, cum enim non doceatur de ratificatione, seu acceptatione dictarum acquisitionum etiam eius nomine factarum, non censetur earum Dominium vtile acquisiuisse, licet eius nomine interfuerit acceptatio Notarij, *Surd. cons. 60. sub num. 16. Menoch. cons. 380. num. 27. Rota decis. 380. num. 27. Rota decis. 683. num. 4. par. 1. diuers. & in recent. decis. 12. sub num. 3. par. 1. & 369. num. 3. par. 2. Gregor. decis. 567. nu. 3.*

Neque

Neque dicatur, quod ex sola scientia in his
7 quæ afferunt commodum etiam in absente censeatur inducta acceptatio, vt responsum fuit in *Romana Saluiani de Casalibus 21. Iuny 1641. coram me post. Zacch. de oblig. Camer. decis. 189. nu. 15.* quia vltraquod in proposito huiusmodi sciē-
8 tia non iustificatur, quæ debet esse certa, nec sufficit præsumpta iuxta *gloss. in l. 1. C. de Dot.*
9 *promiss.* cum alias ex vna presumptione altera educeretur præsumptio, quod non videtur admittendum nisi quando vna venit in necessariam consequentiam alterius, vt declarando *Rota apud*
10 *Posth. de manut. decis. 554. num. 9. & 10.* Id forsan admitti posset in acquisitione facta pro absente titulo mere lucratiuo, in quibus terminis loquitur decisio *Romana Saluiani de Casalibus*; secus
11 autem quando, prout hic, acquisitio fit titulo oneroso, seu mixto, cum Alexander dictam Domum acquisiuerit præuijs pluribus solutionibus, & obligationibus inquibus Angela debuisset concurrere, vnde cum possibiliter potuerit talis acquisitio eidem esse damnosa, non præsumitur acceptata nisi probetur *gloss. in l. 1. in verb. liberalitatem ff. de donat. Rota decis. 274. nu. 4. & 5. par. 6. & decis. 27. num. 1. cum seq. part. 7. recent.*

Quinimmò excluditur acceptatio, dum Angela nec viuens nec in testamento de Domo, seu eius rata parte vnquam disposuit, sed relinquendo omnia eius bona Antonio expresse declarauit illa præcipue consistere in scutis sex singulis mensibus sibi debitis hæredibus Alexandri loco vsus-
12 fructus sibi relicti. Hinc enim dum Domum præfatam non expressit censetur agnouisse eam non esse propriam, sed in totum, & integre hæreditariam mariti, illamque propterea noluisse sua vniuersali institutione metiendo voluntatem à potestate ad fauorem Antonij facta comprehendere, vt ponderatum fuit in *Cametinen. Domus coram Gptio apud Giouagnon. respons. 44. num. 112. cum seq. lib. 2. & in d. Casanaten. Emphyteusis coram Merlin. num. 24. & in decis. 375. num. 2. cum seq. par. 1. recent.*

Et ità vtraque Parte Informante &c.

COLONIEN. CANONICATVS.

Lunæ 19. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Gratia expectatiuæ concessa, inquibus casibus per acceptationem censeatur consumpta?

SVMMARIVM.

1. *Gratia expectatiua concessa dicitur consumpta per solam acceptationem, etiam ante collationem, & etiamsi prouisio exequutionis non subsequatur.*
2. *Declara hoc tantum procedere ingratia expectatiua a Papa concessa in forma simplicis prouisionis cum clausula* Ex nunc, prout, ex tunc.
3. *Gratia expectatiuæ concessa in forma simplicis prouisionis non requirit factum exequutoris, sed illico vt expectans eius vigore acceptauit, eidem dicitur quæsitum Ius in re.*
4. *Gratia expectatiuæ concessa in forma simplicis prouisionis per solam acceptationem expectantis dicitur consumpta.*
5. *Gratia expectatiuæ concessa in forma mandati de prouidendo per solam acceptationem non dicitur consumpta, nisi postquam exequutor deuenerit ad actualem possessionem, & num. 7.*
6. *Acceptatio simplex vigore gratiæ expectatiuæ concessæ in forma mandati de prouidendo, nullum Ius vel debile, & parum considerabile tribuit acceptanti.*
8. *Præcisè quoties Papa non confert beneficium, sed mandat conferri, vltra nominationem Imperatoris opus est ordinarii institutione, seu collatione.*
9. *Gratia expectatiuæ concessa in forma mandati de prouidendo ex sola acceptatione non dicitur consumpta, vbi acceptans ob præexistentem possessionem intrusi, vel litem desuper introductam, collationem obtinere non potuit.*
10. *Gratia non dicitur consumpta per acceptationem, quando acceptans ob litem introductam, & possessionem intrusi, non potuit obtinere necessariam collationem, sed debet prosequi lis, & obtineri declaratio mali iuris intrusi.*
11. *Declara hoc tantum procedere, quoties ex acceptatione ius acquiritur.*
12. *Secus quando acceptatio nullum ius tribuit considerabile, sed est necessaria collatio.*
13. *Acceptatio facta, cum protestatione, quod gratia Cæsareæ nominationis non censeatur donec plenarios non sortiatur effectus extincta efficit vt nunquam inducatur consumptio ante actualem consequutionem beneficij acceptati, ideoque antequam illa sequatur aliud legitimè potest acceptari.*
14. *Gratia expectatiuæ concessa per acceptationem, non remanet consumpta, quando acceptans recipit cum protestatione.*
15. *Protestatio facta ab acceptante præseruat gratiam, ne dicatur consumpta per huiusmodi acceptationem.*
16. *Gratia expectatiuæ concessa non dicitur consumpta per acceptationem, vel quando acceptans non habuit pacificam possessionem, vel quando probabili errore ductus, credidit ius sibi competere.*
17. *Item vel quando non valuit primus actus, vel quando acceptans non potuit consequi id quod acceptauit.*
18. *Item quando acceptans protestatus fuit in sua acceptatione, quod non intendit acceptare, nisi quatenus de iure sibi debeatur, & inquantum possit pacifice adipisci possessionem.*
19. *Item quando Precista errore ductus elegit, seu acceptauit beneficium alteri collatum, vel debitum.*
20. *Indultu nisi sit concessum ad petitionem alicuius, & ad hoc vt possit de eo dari, debet iustificari adhuc vigere causas, ex quibus illud fuit concessum.*
21. *Indultum, nisi eius forma seruata fuerit, non suffragatur.*
22. *Prouisio dicitur nulla, quæ fuit obtenta longe post tempus præfixum in indulto Apostolico.*

DECISIO DCXXXIV.

Canonicatum, de quo agitur Ecclesiæ S. Gereonis adiudicandum esse Theodoro Hochstein, & litteras Apostolicas nouæ prouisionis per Laurentium Nicolartz obtentas non esse exequendas sententia rotali præuijs duabus decisionibus æditis 28. *Ianuarij 1656. coram bo. me. Dunozetto, & 27. Ianuarij 1659. coram R. P. D. meo Taia* pronunciatum fuit, quam hodie confirmandam esse Domini censuerunt.

Decretá enim fuit Theodoro Canonicatus adiudicatio ob eius nominationem (cæteris concurrentibus requisitis) a Cæsarea maiestate factam in primarijs precibus illi concessis vigore Indulti Apostolici, & per Decanum, & Capitulum

tulum acceptatis cum successiua collatione, cui
non obstat repetita exceptio, quod huius-
modi primariæ preces remanserint consumptæ
ex acceptatione antecedenter facta à Theodoro
de scholastria eiusdem Ecclesiæ.

Quia licet per solam acceptationem etiam
1 ante collationem, quinimmo etiamsi prouisio
exequutoris non subsequatur, gratia expectati-
uæ dicatur consumpta, *Gemin. conf. 103. num. 3.
vers. & ex hoc infertur num 5. vers. sed regula est &
num. 6. vers. ex quo Dominus Petrus Oldrad. cons. 229.
num. 1. in fine vers 3. respondetur, Roman. cons.
329. num. 4. & 5. Staffil. de litter. Grat. tit. quib.
mod. exped. litteræ ad benef. quest. 7. num. 1. Mo-
hed. decis. 14. in princ. de concess. prabend. Crescent.
decis. 19. num. 1. de prabend. Put. decis. 236. num.
3. lib. primo in correct. & decis. 21. de concess. pra-
bend.*

Id tamen procedit in gratia expectatiuæ con-
2 cessa in forma simplicis prouisionis quando sci-
licet Papa prouidet alicui de beneficio vacatu-
ro, quod duxerit acceptandum cum clausula
ex nunc, prout ex tunc ista enim dicitur perfecta
3 nec requiritur factum, seu collationem exequu-
toris, sed illico vt expectans eius vigore accep-
tauit eidem dicitur quæsitum Ius in re *Card. Se-*
4 *raph. decis. 761. num. 8. &* propterea per solam
acceptationem remanet consumpta, & in his
terminis loquitur *Gemin. cum alijs supra allegatis*.

Secus verò in gratia concessa in forma man-
5 dati de prouidendo, cum enim ista expectet fac-
tum, & prouisionem executoris non recipit per-
fectionem, nec remanet consumpta nisi post-
quam exequutor deuenit ad actualem possessio-
nem, & interim sola acceptatio nullum Ius tri-
buit acceptanti *cap. fin. §. sanè in ijs de concess.
prabend. in 6. Card. conf. 6. num. 4 Lotter. de
re benef. lib. 2. quest. 51. a num. 79. cum seqq. vs-
que ad fin* vbi ità distinguendo latè tractat mate-
6 riam, vel saltem est ius debile, & purum consi-
derabile, cum parum, vel nihil operetur *Mandos.
super regula 3. quest. 14. sub num. 5. vers. At illud*
7 *subtilius*, & consequenter nisi fuerit deuentum
ad actualem collationem nuda acceptatio non
importat gratiæ consumptionem optime *Ferrett.
cons. 16. sub num. 17. vers. Præterea*.

Sumus autem in hoc 2. membro distinctionis,
8 quia Precistæ Papa non confert, sed mandat con-
ferri, & sic vltra Cæsaris nominationem opus
est Ordinarij institutione seu collatione *Lotter. v-
bi supra lib. 1. quest. 6. num. 47. Cocchier. Schol. 1. in
primar. Prec. sect. 2. verb. quod. si per te quest 8.
fol. 27. & 28. & verb. postquam illis ipsis canonice*
9 *prouisum fol. 47.* vnde dum in casu nostro prop-
ter præexistentem possessionem intrusi, & litem
desuper introductam collatio Scholastriæ Theo-
doro minime facta fuit non potest de Iure præ-
tendi consumptio eius gratiæ. nec impediri ef-
fectus subsequentis acceptationis Canonicatus
cum actuali collatione sibi facta per Decanum,
& capitulum, vt probatur in 2. *decisione huius
causæ §. Etenim in his*.

Nec subsistit, quod teneretur prosequi litem,
10 & obtinere declarationem mali iuris intrusi,
11 quia hoc procedit quoties ex acceptatione ius
acquiritur, & in his terminis loquitur *Roman.*
12 *d. cos. 329. num. 9.* At quando, prout hic ac-
ceptatio nullum Ius tribuit considerabile, sed
necessaria est collatio tunc de ea non docto non
consumitur gratia, neque aduersus acceptantem
aliqua negligentia sibi præiudicialis obicij po-
test, cum ius suum sit saluum respectu nomina-
tionis donec sequatur actualis collatio ex iuri-
bus supra allegatis.

Et tanto certius præfatis locum esse dixerunt
Domini, cum Theodorus non acceptauerit sim-
pliciter dictam Scholastriam, nec cum sola clau-
sula, *si & in quantum illa sibi de iure deberetur*,
13 sed cum expressa protestatione, quod eius gra-
tia Cæsareæ nominationis nunquam extincta,
vel expirata dici, vel censeri posset donec suos
plenarios, & integros sortita fuerit effectus *eius
Summ. num. 4.* quando enim acceptans ità pro-
testatur non inducitur consumptio ante actua-
lem beneficij acceptati, & sic ante quam ipsa se-
quatur aliud legitimè potest acceptari, vt limi-
tando contrariam conclusionem tradit *gloss. in
cap. Andreas num. 4. in fine vers. Ego credo Mohed.
d. decis. in fine vers. maximè quia acceptatio de con-
cess. prabend. Caputaq; decis. 348. per tot. par. pri.
&* Signanter *num 4. Staffil. vbi supra quest. 4. num.
12.* firmans quod conclusio vt per acceptationem
14 gratia remaneat consumpta requiritur vt non
procedat altero ex tribus modis, vel quando re-
15 cipit cum protestatione, quia protestatio præser-
16 uat gratiam, vel quando non habuit pacificam
possessionem, aut demum quando probabili er-
rore ductus credidit ius sibi competere *Cocchier.
pariter vbi supra sect. 4. verb. infra mensem §. hinc
fit vers. quam tamen limito fol. 69.* vbi pariter dictā
conclusionem limitat tribus modis, nempe quan-
17 do non valuit primus actus quando acceptans
non potuit consequi id, quod acceptauit, & quā-
18 do protestatus fuit in sua acceptatione quod nō
intendit acceptare nisi quatenus de iure sibi de-
beatur, & in quantum possit pacifice adipisci
possessionem, & in *fin. d. §. Hinc fit vers. licet il-
lam paulo ante fol. 71.* quartam adducitur limita-
19 tionem, nisi Precista errore ductus elegerit, seu
acceptauerit beneficium alteri collatum, vel de-
bitum, cum quibus limitationibus (quarum
aliquæ casui nostro optimè applicantur ex præ-
dictis) intelligenda, & recipienda sunt ea, quæ
præcedenter dixerat *fol. 58.* præsertim quia nulla
fraus, nec collusio erga Theodorum iustificata
est, quæ sane prorsus excluditur dum secundo
loco acceptauit Canonicatum longe dignitate,
& reditu minorem Scholastria.

Præterea fuit ponderatum plura obesse litte-
ris nouæ prouisionis Laurentio concessis vigore
nominationis studij Colonien. ex priuilegio pro-
rogato ab *Innocentio X.* nempe quod non iustifi-
20 catur adhuc vigere causas ex quibus Indultum
concessum fuit, prout ex forma prorogationis
requiritur in *dicto Summario num. 8. littera B.* &
21 dixit *Rota decis. 45. num. 2. par. 2. diuers.* quod
non fuit seruata eius forma præuio concursu, &
præstito ab electoribus Iuramento, vt in *d num.
8 littera D.* quam seruandam esse in terminis si-
milis Indulti tradit *Garz. de benef par. 5. cap. 4.
num. 170., & seq. & num. 233. in nono dubio*.
Quod Laurentius non est de actu profitentibus
in vniuersitate, nec iuramentum præstitit dili-
genter continuandi in hoc munere, quod ex for-
ma indulti fauore dictorum Profitentiū dunta-
xat concessi vt in *dicto num. 8. in princ.*, omninò
necessarium est, alias non suffragatur ad tradita
per *Rotam coram Merlin. decis. 139. ante num. primo*
22 & demum quod non obtinuit nouam prouisio-
nem infra sex menses prout in eo statuit *d. nu. 81.*
littera

littera D. sed longe postea, & sic nulliter, *Rota decis. 4 .num.13. & num.21. cum seq.par.4 tom.2. recent.* vbi respondetur exceptioni deductæ ex asserto impedimento.

Et ita vtraque, &c.

MELEVITANA CONTRIBVTIONIS

Mercurij 20. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Taxa pro erectione Collegij, quod Papa loco Seminarij erigendi mandauit fieri iuxta decreta Sacri Concilij Tridentini in Diæcesi alicuius Episcopi, non est perpetua, sed iuxta ipsius Sacri Concilij Dispositionem censetur restricta ad tẽpus donec Collegium ad instar Seminarij crescentibus diuitijs reperiatur sufficienter dotatum.

SVMMARIVM.

1 *Taxa iuxta dispositionem Sacri Conc. Trid. facienda pro contributione Seminarijs erigendis, non est perpetua, sed temporalis.*

2 *Collegium erectum loco Seminarij erigendi plus Iuris habere non potest, quam habuisset Seminarium.*

3 *Taxa, quam Clerus soluere debebat Seminario, non efficitur diuersa per mutationem personarum ideoque intelligi cum ijsdem qualitatibus, & conditionibus quæ eidem inerant in sua primordiali natura.*

4 *Seminario non debentur prouentus, seu Contributiones perpetuæ, sed solum donec aliundè dotatum reperiatur.*

5 *Assignatio facta alicui Collegio pro eius subuentione, cessante causa subuentionis, ipsa pariter assignatio cessare debet.*

6 *Confirmatio robur addit dumtaxat confirmato, non autem illud extendit ad ea, quæ in ipso non reperiuntur.*

7 *Taxa imposita à Papa fauore Collegij de tempore, quo erat in paupertate, & indigebat subuentione, habet tacitam conditionem, donec superueniant diuitiæ.*

DECISIO DCXXXV.

Episcopus Meleuitanus in Synodo Diocæsana celebrata anno 1591. decreuerat erigi Seminarium in Insula Melitæ, & pro eius Dote nonnulla Beneficia vniuit, ac respectiuè ad formam Sac. Conc. Tridentini in quadam annua quantitate taxauit Ecclesiam Cathedralem cum Mensa Episcopali, Dignitates, Canonicatus, Parochiales, & reliqua totius Diocæsis Beneficia; Verum huiusmodi erectione non effectuata, anno sequenti 1592. san. mem. Clemens Octauus per Breue mandauit eidem Episcopo, vt ibidem erigeret Collegium Societatis IESV, pro cuius habitatione, & subuentione eum locum, eosque prouentus assignari voluit, quos pro institutione Seminarij adhuc non erecti iuxta Conc. Tridentini decreta idem Episcopus destinauerat: Cumque præsupponeretur Collegium quam plurima bona, ac redditus acquisiuisse, ex quibus commodè sustentari posset, cæpit prætendere se amplius ad dictam contributionem non tene-

ri, Quapropter Causa in Rota introducta, & proposito dubio An assignatio Taxæ expirauerit, vel potius duret, censuerunt Domini assignationem expirasse.

Clara enim est dispositio Sac. Conc. Tridentini *sess. 23. cap. 18. de reform. in §. succedente verò*
1 *casu*, dum mandat singula Beneficia taxari, & aliqua vniri pro contributione facienda Seminarijs erigendis temporaliter dumtaxat duratura, ibi: *succedente verò casu, quo per vniones effectum suum sortientes, vel aliter Seminarium ipsum in totum, vel in partem dotatum reperiatur, tunc portio ex singulis Beneficijs, vt supra detracta, & incorporata ab Episcopo, vt res ipsa exegerit, in totum, vel pro parte remittatur.*

Cum enim hæc taxa ab initio imposita fuerit pro seminario ibidem erigendo sicut quoad ipsum iuxta prædictam formam Sac. Concilij restricta erat ad tempus donec illud dotatum reperiatur, ita pariter limitata, & restricta censeri debet vsque ad sufficientium redditPuum excrescentiam pro substentatione collegij, cum istud plus
2 iuris habere non possit, quam habuisset seminarium *l. filiæ suæ 8.§. Attia vxor ff de condit. & demonst. at. Seraphin. dec. 78.n.27. in fine.*

Nec obstat considerata diuersitas inter Collegium, & Seminarium Puerorum, quia per mu-
3 tationem personarum non immutatur natura, & substantia Taxæ, quæ non est diuersa ab illa, quam Clerus debebat persoluere Seminario, & ideo debet intelligi cum suis qualitatibus, & conditionibus, quæ eidem inerant in sua primordiali natura *Bart. in l. certi conditio 9. num. 3 ff si cert pet. Bero.cons.110. num.14. Rota coram Merlin. decis.872.num.7.*

Idque clare suadetur ex toto contextu Breuis dum in eo iubetur erigi collegium, ibi: *In quo ad minus duodecim Religiosi commode substentari valeant, pro quorum habitatione, & subuentione eum locum, eosque prouentus abs te assignari volumus, quos pro institutione seminarij Puerorũ Ecclesiasticorum ibidem adhuc non erecti iuxta Concilij decreta facien. assignari teneris*; si enim Papa voluit dari eos prouentus destinatos pro seminario noluit per consequens dari perpetuos, quia seminarium non
4 erat habiturum prouentus perpetuos, sed solum donec aliunde dotatum reperiretur, Alias si pro collegio deberent esse perpetui, non essent ij prouentus, qui assignandi erant pro seminario, quod præcipuè conuincitur ponderando illa verba *iuxta Concilij Tridentini decreta*, quæ manifestè demonstrant talem assignationem collegio tantummodo pro subuentione, vt a Sacro Concilio præcipitur, de natura autem subuentionis est,
5 quod cessante eius causa debet etiam cessare ipsa assignatio ad *Text. in cap. suggestum 9. de decim. Crauett. cons. 388.n.18. Rota coram Pen. dec 1003 par.2.*

Nec obstat, quod facta fuerit Collegio pro Dote, quia adhuc censetur temporalis, non perpetua, dùm iuxta formam Sac. Concilij facta fuit; Ideoquè ex vnione subsequuta Beneficiorũ, & diuersis alijs acquisitionibus bonorum vt prætenditur ab eodem postmodum factis, cessat causa subuentionis, & consequenter cessare etiam debet huiusmodi assignamenti præstatio, dùm Collegium subuentione non eget ob pinguem Dotem in alijs perpetuis redditibus constitutam.

Non obstat, quod Pontifex, & Episcopus in

erectione eiusdem Collegij iuxta Concilium Tridentinum decreta ex supra deductis. [illegible]
6 enim est huiusmodi [illegible] addere confirmato, non autem [illegible] ad ea, quia in ipso non reperiuntur extendere *Dec. in l. [illegible] n.3. ff. de iurisd. omn. iudic. Bero. cons. 7. nu. 37. lib. 1. Menoch. cons. 3 n. 32. Rota dec. 5[illegible] nu. [illegible] par. 6 rec. & in alijs Romana Pecuniaria 22. Iunij coram me §. ratio enim.*

Demum non obstat, quod Clerus ad eundem Pontificem recursum habuerit ad effectum, vt erigeretur Seminarium ex taxa contributionum sibi ipsis facta, qui mediantibus litteris Cardinalis Matthei, seù Sac. Congregationis Concilij rescripsit vtrumque opus, [illegible] Collegium, & Seminarium fore peragendum, [illegible] decreuit, vt interim taxa contributionis exigi [illegible] beret a Collegio vsque aliter a Sede Apostolica fuerit prouisum. Quia huiusmodi [illegible] non important perpetuitatem etiam [illegible] mentiæ dictarum, nec immutant [illegible] maxui assignamenti; Sed pro illa [illegible] intelligi Congregationem sibi reseruasse Ius aliter iudicandi, & disponendi etiam super erectione Seminarij; Cumque insuper dictum præceptum
7 emanauerit anno 1601. quo tempore Collegium indigebat præfata subuentione, & erat in paupertate tacitam conditionem habere censetur donec superueniant [illegible] iuxta naturam taxæ, quæ tanquam temporalis ad formam Sac. Concilij per illarum superuenientiam expirat.

Et ita vtraque Parte informante, &c.

ROMANA PECVNIARIA.

Mercurij 21. Aprilis 16[illegible]0.

ARGVMENTVM.

Confessio de recepto facta a Marito constante matrimonio non potest [illegible] suspecta, [illegible] veram dotis assignationem, concurrentibus promissione eiusdem dotis [illegible] facta, aliisque coniecturis de quibus in Decisione.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio Cameralis habet paratam executionem.*
2 *Confessio de dote recepta, etiam ex interuallo temporis subsequuta probat verum solutionem precedente illius promissione, & concurrentibus lapsu temporis cum sustentatione onerum matrimonij, & expressa indicatione bonorum, quæ viro consignata fuerunt.*
3 *Amplia hoc maxime procedere, vbi non agitur contra tertium, sed contra maritum, contra quem facilius admittitur propria Confessio.*
4 *Creditor dotis ad quem spectat electio si restitutionem petat in pecunia, non tenetur recipere bona.*
5 *Cessionario competit via executiua, sicuti cedenti competebat.*
6 *Obligatio cameralis stipulata ad fauorem defuncti, exequitur etiam ad fauorem hæredum.*

DECISIO DCXXXVI.

Post contractum matrimonium inter Antonium D[illegible], & Brigittam Appetutiam Antonius confessus fuit habuisse, & recepisse, Dotem in Instrumento dotali constitutam in scutis 3000. monetæ in tot bonis [illegible], & stabilibus in [illegible] eos amicabiliter [illegible]. Defuncta Brigitta reliquit Portiam [illegible] ex primo matrimonio vnicam [illegible], quæ est [illegible] nupta, quæ etiam defuncta sine filijs Sigismundi [illegible] proximiores, & hæredes [illegible] intestatæ Portiæ (ad quorum instantiam mihi fuit commissa causa cum facultatibus AC.) petebant mandatum exequutiuum pro intrascriptis partitis; [illegible] contingit dubitare an, & pro quasummis sit relaxandum mandatum.

Et primo loco petebant scuta 2250. pro residuo dotis Brigittæ in scutis 3000. receptæ ab Antonio detractis scutis 750 ab eodem super lucratis pro quarto dotali ob prædecessum vxoris ad formam statuti vrbis, pro cuius restitutione
1 Antonius se obligauerat in forma Cameræ, quæ habet exequutionem paratam iuxta [illegible] *Angel. in l. 4. §. condemnatum n. 4. ff. [illegible]* [illegible] a Rota recepta.

Neque dicatur [illegible] obligatio Antonij sit [illegible] confessionem de recepto dotis facta
2 constante matrimonio; Quia cum præcesserit promissio Dotis, vt in Summ. num. primo ac concurrant aliæ solitæ coniecturæ [illegible] sustentatio onerum matrimonij, lapsus [illegible] temporis, & indicatio expressa Bonorum [illegible], quæ Viro consignata fuerunt, [illegible] confessio etiam ex interuallo temporis [illegible] præcedentem Dotis assignationem [illegible] probat, *l. In contractibus 14. §. Sed quoniam C. de non numer. pecun. Afflict. decis. 4[illegible] num. 12. Rot. in recent. decis. 16[illegible] num. prim. par. 7 & in Romana Dotis 22 Iunij 1654. coram Reuerendissimo D. meo Paulen.*
3 Eoque magis [illegible] non agatur contra tertium sed contra [illegible] Antonium Virum contra quem facilius admittitur propria confessio, vt [illegible] *in An[illegible] Dotis 17. Iunij 164[illegible]. [illegible], & 25. Nouembris eiusdem anni, §. & [illegible] coram bo. me. Arguelles.*

[illegible] tenetur Antonius ad restitutionem in pecunia, quamuis in Instrumento fuerit [illegible], vel in pecunia, vel in bonis; Quia huiusmodi alternatiua legitur concepta ad [illegible] Mulieris Creditricis, ibi: *In tot pecunijs aut bonis stabilibus, seù mobilibus ad electionem eiusdem D. Brigittæ & suorum, &c. Summ. num. 3.*
4 *litera* & Vnde cum ad Creditorem Dotis spectet electio quatenus restitutionem petit in pecunia, non tenetur recipere bona, ad *Text. in l. quod si fundus ff. de fund. dot. & l. prima C. eod.*

Petebant etiam scuta 1050. quæ idem Antonius vltra dotem recepit a Brigitta de acquisitis ab ipsa constante matrimonio occasione hæreditatis maternæ, nempe scuta 500. ex causa pretij vnius domus eidem Antonio [illegible]; alia scuta 250. occasione cuiusdam census a Brigitta impositi super eius proprijs bonis contemplatione dicti Antonij, & alia scuta 300. ex causa mutui ab eodem recepti mediante ordine directo Ministris Sancti Spiritus; pro quorum restitutione idem Antonius pariter se obligauit ad fauorem Brigittæ, & suorum in supradicto Instrumento obligatione Camerali vallato.

Petebant etiam Sigismundi relaxari mandatum contra Antonium vti Portiæ quoque Debitorem in scutis 200. pro sorte principali Cambij, & 20. pro fructibus ab eadem solutis Francisco Mazzanti, ad cuius fauorem Cambium factum fuerat,

fuerat, & à quo Portia habuerat Iurium cessio-
5 nem; Cùm eidem tanquam cessionariæ competebat via exequutiua sicuti cedenti competebat *Bart. in l. prima num. 2. C. de act. & obligat. Rota decis. 3. num. 4. par. 7. recent. & in Interamnen. vsusfructus 3. Iulij 1652. §. etiamsi coram me*.

Et demùm scuta 560. occasione mutui pro quibus Antonius se constituit Portiæ Debitorem per Instrumentum publicum pariter obligatione Camerali munitum; Quapropter in supradictis omnibus partitis summam scutorum 4080. constituentibus donec non audiantur exceptiones Collitigantium DD. decreuerunt esse relaxandum mandatum exequutiuum ad fauorem illorum de Sigismundis vti hæredum Portiæ. & Bri-
6 gittæ. Cum obligatio Cameralis stipulata fauore Defuncti exequatur etiam ad fauorem hæredum *Zacch. quæst. 4. num. 12.* & dixit Rota *in Romana Domorum 5. Maij 1653. §. non obstat coram me*.

Et ita vnica tantum parte, &c.

BONONIEN. BONORVM DE GRAFFIIS.

Lunæ 26. Aprilis 1660.

ARGVMENTVM.

Reseruatio iurium, licet verbis vniuersalibus, & geminatis concepta non potest referri ad Iura prorsus incompatibilia, sed restringitur ad speciem adiunctam, & ad rem, & causam à contrahentibus in instrumento appositam. Hæres facta restitutione Fideicommissi probato errore, qua actione agere debeat, & an Iuris error possit à Iuris perito allegari?

SVMMARIVM.

1 *Iuris reseruatio licet verbis vtilibus, & geminatis concepta, non potest referri ad Iura prorsus incompatibilia cum actu renunciationis.*

2 *Verba vtilia limitantur, & restringuntur ab alijs, quæ postea adijciuntur.*

3 *Verba vtilia restringuntur, tam ad speciem adiunctam, quam ad rem, seù causam à contrahentibus appositam.*

4 *Hæres post factam restitutionem Fideicommissi non potest ex capite erroris intentare iudicium Immissionis, sed eo concludenter probato, debet agere condictione indebiti, vel incerti.*

5 *Error, & ignorantia iuris non potest allegari à Iuris perito citra propriam turpitudinem, & n. 6.*

7 *Hæres qui errando consensit actu, potest deinde intentare immissionem ex testamento.*

8 *Declara hoc non procedere in errore Iuris, sed dumtaxat in errore facti, cum hæres nullam habens notitiam testamenti potuit credere eum, de cuius hæreditate agebatur ab intestato decessisse.*

9 *Clausula*, omni meliori modo *apposita in libello, & sententia solet comprehendere omnem modum meliorem, quo sententia sustineri possit.*

10 *Clausula*, omni meliori modo, *operatur quod sententia sustineatur omni meliori modo, virtute tamen actionis intentatæ.*

DECISIO DCXXXVII.

Pro tertia vice iterum responsum fuit reuocandam esse Immissionem à Cæsare Graffio extortam, super bonis, de quibus agitur vti hæredè quondam Lactantij hæredis grauati, quia in omnibus subsistunt deducta *in decisionibus æditis 17. Martij, & 27. Iunij anni præteriti*, quas confirmandas esse hodie Domini censuerunt.

Nec refragatur, quod reseruatio Iurium apposita in instrumento transactionis fauore Cæsaris, eiusque filiorum, & descendentium concepta fuerit verbis vniuersalibus, & geminatis, ibi: *quomodocumque qualitercunque, & ex quacunque ratione, vel causa*.

Quia vt alias dictum fuit Cæsar repræsentantando duplicem personam tanquam hæres Lactantij fecit restitutionem fideicommissi, & sic declarauit controuersa bona non spectare ad illius hæreditatem, & tanquam prætensus fideicommissarius reseruauit sibi, eiusque filijs, & descendentibus Iura fideicommissorum cum restrictiua, ibi: *In supradictis fideicommissis, & eorum bonis*. Indeque huiusmodi Iurium reserua-
1 tio non potest referri ad Ius hæreditarium grauati incompatibile prorsus cum actu positiuo dictę restitutionis, vt præter auctoritates allegatas in alijs decisionibus in terminis transactionis respondit Rota *in Romana Dotis 31. Ianuarij 1652.*
2 *coram bon. mem. Bichio §. Alterum*. Verba autem in obiecto relata non solùm limitantur, & restringuntur ab alijs, quæ adijciuntur, *Oldrad. cons. 8. num. primo Ruin. cons. 35. num. 19. vers. Nec obstat*, quod sit dictum *lib. primo* Rota *decis. 351. numer. 2. par. 3. & decis. 194. num 94. par. 5. recent.* sed
3 etiam expressam restrictionem recipiunt, tam ad speciem adiunctam *Surd. cons. 34. num. 39. Rota decis. 190. num. 8. par. 7. recent.* quam ad illam rem, seù causam, quæ à Contrahentibus apposita fuit, nempè fideicommissi *Bart. in l. generali §. Vxori in fine ff. de vsufruct. legat. Surd. cons. 135. num. 22.* Præsertim quia Ius hæreditarium Lactantij non conuenit eius filijs, & descendentibus, quibus æquè principaliter prodest reseruatio.

Nec momenti est, quod modo obijciebatur Cæsarem restituendo fideicommissa errasse, dum supposuit Scipionem in eis esse vocatum.

Quia præterquod huiusmodi vocatio cognoscenda, & discutienda est particulari Iudicio, & interim sustineri non potest Immissio Cæsari concessa nomine hæreditario Lactantij, quo nullatenus petere, & consequi poterat ex latè deductis in decisionibus id corruit omninò, tùm
4 quia hæres post factam restitutionem fideicommissi non potest ex capite erroris intentare Iudicium Immissionis, sed eo concludenter probato agere debet conditione indebiti, vel incerti *Bald. cons. 421. sub num. 2. vers. & si non retento lib. 5.* Rota *in Romana Fideicommissi de Goris 15. Octobris 1584. coram Bubalo apud Giouagn. cons. 73. num 82.*
5 *secus autem, & vers. Prætered lib. primo* Tum etiã quia Iuris Peritus, qualis enunciatur Cæsar in Instrumento Transactionis errorem, & ignoran-
6 tiam citra propriam turpitudinem allegare non potest *l. 2. §. Quintus Mutius ff. de reg. Iur. Buratt. decis. 292. num. 11.* Præsertim dùm versamur in errore restituitur idem *Buratt. decis 20. nu. 5. & 6.* & licèt *Argel. de legit. Contradict. quæst. 4. art. 2. numer. 54. & 55.* dicat, quod hæres, qui errando
7 consensit actui, potest deinde intentare Immissionem ex Testamento; Attamen loquitur de
8 errore facti, cùm hæres nullam habens notitiam Testamenti, crederet eum, de cuius hæreditate agebatur ab intestato decessisse. Hic autem agitur

tur de errore Iuris, quia Cæsar optimè sciebat se hæredem Lactantij ex Testamento, & plenam habebat notitiam antiquiorum fideicommissorum Vndè dicta doctrina non applicatur.

Demum non obstat, quod in libello, & sen-
9 tentijs adsit clausula, *& alias omni meliori modo*, quæ solet comprehendere omnem modum meliorem, quo sententia sustineri possit, vt fuit dictum *in Caietana Bonorum* 10. *Iunij* 1648. *coram me §. vltimo in fine*; quia cum in toto processu, tam Bononiæ, quam in Curia agitato. Cæsar semper egerit hæreditario nomine Lactantij, & ad hunc præcisum titulum se restrinxerit prædi-
10 cta clausula non potest operari nisi, quod immissio sustineatur virtute testamenti eo meliori modo, quo potest ex deductis per *Gratian. discep.* 764.*n.*18.*Surd.dec.*7.*n.*27.*comprobatis in Bonon. Dismembrationis* 20. *Februarij præteriti coram R. P. D. Beuilaqua §. nec releuat clausula vers. quia obstantibus*.

Et itá vtraque, &c.

ROMANA LEGITIMÆ.

Lunæ 26. *Aprilis* 1660.

Argumento non eget.

SVMMARIVM.

1 *Fructus dotis ex statuto vrbis debentur viduæ à die obitus viri, ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario, & Anno, si tamen legitima interpellatio præcesserit.*

2 *Legitima attento numero quinque filiorum est semis.*

3 *Legitimæ supplementum debetur filijs, etiam super bonis donatis, perindè ac si omnia in Patrimonio donantis, tempore mortis remansissent, quando donatio fuit voluntaria, non necessaria.*

4 *Legitima integrè debetur super alijs bonis, si sufficiunt, sin minus etiam super bonis donatis pro rata.*

5 *Domus de sui natura non est fructifera, nisi quatenus extet locata.*

DECISIO DCXXXVIII.

Catharinæ Puteobonellæ, cui à Liuia Matre scuta tantum biscentum Iure Institutionis pro omni eo, quod posset prætendere à sua hæreditate relicta fuerant, Rota censuit 24. Martij 1659. deberi supplementum legitimæ vna cum fructibus ab ipsa die, qua Mater decessit, reseruato vt particulariter videretur ad quam summam ascendat supplementum vna cum fructibus, super quibus hodie suscepta disputatione resolutum fuit supplementum ascendere ad scuta 2282 60. fructus verò ad alia scuta 1728. in totum cōstituentia summam scutorum 4010 b. 60.

Quo enim ad supplementum ex iuribus, & ex calculo relatis *in Summ.n.*1.2. *&* 3. apparet quod Liuia vltra mobilia habebat stabilia, & credita valoris sc. 22820. nempè stabilia ad computum restitutionis suæ dotis sibi assignata ab Alexandro filio pro scutis 18300. creditum residui dotis scut.550. & aliud scut.676. pro eius fructibus
1 à die obitus viri vsque ad eius mortem, & ad rationem septem cum dimidio pro quolibet centenario, & anno ad formam *Statuti Vrbis lib.* 1. *cap.* 137. (quatenus tamen legitima interpellatio præcesserit, in vidua ex statuto requiritur) Creditum scutorum mille aureorum in Banco S. Ambrosij Mediolani constituens scuta 1500. monetæ, & demum aliud creditum ducatorū 2000. scutorum argenteorum 1800. super vectigalibus Serici Neapolis.

Cumque de tempore sui obitus reliquerit quinque filios, nempè Hippolytam hæredem scriptam, Catharinam, Alexandrum masculum, & alias duas fœminas Moniales, legitima atten-
2 to hoc numero filiorum est semis, iuxtà *Text. in §. primo Auth. de trient. & semiss. Text. in Auth. nouissima C. de inoffic. Testam.* & sic ascendit ad scuta 11413. quorum quinta pars Catharinæ debita constituit scuta 2282.60.

Non obstat, quod Liuia ex bonis pro restitutione dotis sibi assignatis donauerit *Hippolytæ* Vineam in Territorio Ciuitatis Lauiniæ cum certis domunculis ibi positis. Quia cum huiusmo-
3 di donatio voluntaria fuerit, non autem necessaria, ex ea minui non potuit legitima aliorum filiorum, quibus supplementum debetur, habito etiam respectu ad bona donata perinde, ac si omnia in Patrimonio Donatricis tempore mortis remansissent *Soc. Iun. cons.* 148. *sub n.* 7. *in secunda subscriptione vers. quæ legitima lib.* 1. *Castr. consil.*854.*n.*1. *& per tot. par.* 2. *Aym. cons.* 141. *num.* 5. *Surd. cons.* 332.*n.*14. *&* 15. *Crass. de Success. §. legitima quæst.* 44 *num.* 2. *Rota coram Gregor. decis.* 539. *num. primo cum seqq. ibique Add. num.* 19. & in his terminis de donatione facta alteri ex filijs, vel descendentibus *in Ciuitatis Castelli Supplementi Legitimæ* 7. *Decembris* 1618. *coram Innocentio Decimo apud Merlin. de legit. decis.* 86. *per tot.* vbi firma-
4 matur legitimam integrè deberi super alijs bonis si sufficiunt, sin minùs etiam super bonis donatis pro rata.

Quo vero ad fructus dum capitale fructiferum dictæ hæreditatis ascendit ad scuta 2160. (computatis stabilibus, & creditis super banco S. Ambrosij Mediolani, & super vectigalibus Serici Neapolis) quorum medietas est scut. 10800. & illorum quarta pars constituit scuta 2160. inde fructus a die obitus Liuiæ matris sequuti 13. Martij 1644. vsque ad diem 13. Martij præsentis anni, & sic pro annis 16. ad rationem scut. quinque quolibet centenario, & anno, vt firmatur *in præcedenti decisione* ascendunt ad dicta scuta 1728. nihil obstante, quod inter stabilia adsit
5 domus in Regione Pontis, quæ de sui natura non est fructifera nisi quatenus extet locata, quia toto hoc tempore a die mortis Liuiæ vsque in præsens locatam extitisse, & existere probant iura relata *in d. Summ. n.* 5.

Et ita altera tantum, &c.

FOROLIVIEN. LVCRI DOTALIS.

Vener. 30 *Aprilis* 1660.

ARGVMENTVM.

Maritus etiam ex Fideicommisso detrahit quartum dotale, si vel ignorabat bona sibi in dotem tradita, & Fideicommisso subiecta, vel si sciebat, & sibi cauit expressè de huiusmodi lucro, vel si bona Fideicommissi possent dari in dotem, aut ex voluntate testatoris, aut ex quo intraret remedium Auth. Resquæ. Dos congrua quæ dicatur?

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Maritus, quando omnia bona sibi in dotem tradita asseruntur libera, & nescit pro parte esse subiecta Fideicommisso, tunc ex bonis omnibus detrahit quartum dotale.*

2 *Maritus detrahit quartum dotale, etiam ex fideicommisso; quando bona fideicommissaria possunt dari in dotem, siue ex voluntate Testatoris, siue ex quo intret remedium* Auth. Resquæ

3 *Quartum dotale etiam respectu bonorum fideicommissariorum debetur marito, non obstante expressione fideicommissi apposita in instrumento dotali, si sibi cauit de lucro mediante pacto expresso*

4 *Maritus recipiens scienter in dotem bona partim libera partim fideicommisso supposita, lucrum dotale neque ex eis potest prætendere, neque ex liberis pro rata fideicommissariorum.*

5 *Statutum Foroliuij disponit lucrum dotale detrahi à viro, dummodò verbis expressis eidem non fuerit renunciatum.*

6 *Bona fideicommissi in dotem tradita, transeunt in maritum cum sua causa.*

7 *Statutum disponens, quod vir possit detrahere lucrum dotale, etiam de fideicommisso intelligitur quoties, vel ex permissione Testatoris, vel ex quo intret remedium* Auth. Resque *dos constitui potest de bonis fideicommissi.*

8 *Lucrum dotale ex bonis fideicommissi detrahitur, quando ex eis constitutio dotis permittitur.*

9 *Lucrum dotale non potest detrahi super bonis fideicommissi, nec illorum ratione super liberis per maritum de fideicommisso optimè conscium, cessante pacto, & vbi dos ex eis non potest constitui.*

10 *Statutum recipit interpretationem secundum Ius commune, illudque eodem modo debemus interpretari, & intelligere.*

11 *Dos congrua de Iure præsertim existente fideicommisso dicitur, quæ commensuratur legitimæ.*

12 *Dos in maiori quantitate, quam sit legitima, non debet filiæ constitui ad euersionem fideicommissi Paterni, licèt maritus ampliorem dotem ob eius qualitates promereat, dum mulier alteri viro nubere potest æqualis sibi conditionis, & minus qualificato.*

DECISIO DCXXXIX.

EX Dote per Dotem constituta Petro Francisco Corbiceo Viro partim ex bonis liberis, & partim ex bonis fideicommissarijs Rota censuit 31. Ianuarij 1659. lucrum dotale deberi Corbiceo superstiti pro rata tantum bonorum liberorum, & hanc resolutionem hodie confirmandam esse Domini censuerunt; Item approbantes auctoritatem *Castr. Cephal. & aliorum*, qui referuntur *in decisione sub §. Etenim*, reiecta contraria sententia *Baldi & sequacium*, cum sit recipienda tantum in tribus casibus à nostro diuersis, nem-
1 pè quando maritus bona sibi in dotem tradita nescit pro parte subiecta esse fideicommisso, sed omnia libera asseruntur, quando bona fideicom-
2 missaria dari possunt in Dotem siue ex voluntate Testatoris, siuè ex quo intret remedium *Auth res quæ C. commun. de legat.* & demum quando non
3 obstante expressione fideicommissi maritus sibi cauit de lucro mediante pacto expresso, secus autem data in marito, provt hic, explicita scientia fideicommissi, & non concurrente facultate constituendi Dotem, ex quo non adest Testatoris permissio, nec intrat remedium d. Auth. ac cessante pacto expresso; Hoc enim casu bona,
4 quæ pro parte sunt fideicommissaria recepta censentur cum suo onere reuersionis ad vocatos, & sic nec ex eis, neque ex bonis liberis lucrum dotale prætendi potest pro rata fideicommissariorum, vt ponderatur, & respondetur *in decisione §. Ipsorum tamen cum seq.*
5 Non obstat, quod statutum Foroliuij *lib. 5. rubric. 42. sub §. 1.* disponat lucrum a viro detrahi posse dummodo verbis expressis eidem non fuerit renunciatum: quia intelligendum est respectu bonorum liberorum, de quibus ibi loquitur, non
6 autem respectu fideicommissariorum, quæ transeunt in maritum cum sua causa, vt in indiuiduo respondit *Rota coram Comitul. dec. 45. n. 23.*
7 Nec refert, quod *in §. fin.* eiusdem Rubricæ addatur, ibi: *Addentes, quod Vir possit dictum lucrum detrahere de omni re, de qua detrahitur Dos, veluti de fideicommisso, & de re* emphyteutica; Quia id intelligitur iuxtà dispositionem Iuris, quoties nempè, vel ex permissione Testatoris, vel ex remedio *Auth. Resque* Dos constitui potest ex bo-
8 nis fideicommissi. Tunc enim permissa ex eis Dotis constitutione permittitur etiam detractio lucri dotalis fauore Mariti, vt notat *Bald. in auth. sub num. 14. vers. Vel dic contra, Aym. cons. 186. numer. 4. Cephal cons. 365. num. 67. vers. Et idem quando bona Pancirol. cons. 17. num. 11. Rota coram Comitul. d. decis. 45. num. 25. & 26.* At vbi cessat Testa-
9 toris permissio, & non intrat remedium *d. Auth.* sicut ex fideicommissarijs non potest Dos constitui, Ita nec per maritum de fideicommisso optimè conscium super eis, nec ipsorum ratione lucrum dotale detrahi potest pacto cessante, vt probant omnes prædictæ auctoritates cum alijs in
10 decisione allegatis; Statutum enim recipit interpretationem secundum Ius commune illudque eodem modo debemus interpretari, & intelligere, *Paris cons. 127. num. 21. lib. primo Roland. de lucr. dot. quæst. 26. num. 9. Gregor. decis. 508. num. 13. Buratt. decis. 461. num. 3.*

Nec subsistit, quod versemur in terminis *d. Auth.* cum integra possessio bonorum paternorum ascendens ad scuta 5000. circiter necessaria fuerit pro congrua dote per Portiam assignanda attenta qualitate eius viri, & dotis ab eo propriæ sorori traditæ in scutis 4000. siue ab eius fratre receptæ scutorum 3000.

Quoniam de Iure præsertim existente fideicom
11 misso Dos congrua dicitur, quæ commensuratur legitimæ *Auth. si qua Mulier. C. de Sacros. Eccles. Rota coram Card. Mantic. decis. 329. num. 6. vers. Tamen magis communiter, & coram Buratt. dec. 844*
12 *num. 11.* Et licet maritus ob eius qualitates, & facultates, ac iuxta solitum dandi, & recipiendi Dotis ampliorem promeruerit quantitatem, quam sit legitima; Nihilominus permitti non debet constitutio integri Patrimonij paterni ad euersionem fideicommissi dum mulier alteri viro nubere potuit æqualis sibi conditionis minus qualificato, vt bene respondit *Rota in Romana Rescissionis Transactionis 24. Maij 1648. & 16. Iunij 1651. coram Eminentissimo D. Card. Corrado*; Nihil refragante, quod Antonia Soror Portiæ eodem modo, & vnico contextu se dotauerit de integra portione paterna, quia vtraque Dotis constitutio censetur facta cum onere fideicommissi, non autem libere (pro ea tamen rata, quæ legitimam excedit) iuxta Iuris dispositionem.

Et ita vtraque, &c.

RO-

ROMANA REDDITIONIS RATIONIS.

Mercurij 5. Maij 1660.

ARGVMENTO.

Non eget.

SVMMARIVM.

1 *Relationi petitorum in concursu magis est deferendum, quam extraiudiciali attestationi.*

2 *Tutor de Iure non tenetur rationem reddere, nisi de ijs, quæ ad eius manus vere, & realiter perueniße probantur.*

3 *Relationi à perito factæ, omnino standum videtur.*

DECISIO DCXL.

IN prima sententia ab A. C. lata de anno 1627. in iudicatum transacta Claudia de Fortis ratione administrationis hæreditatis q. Francisci Barattelli eius Viri declarata fuit Creditrix in scutis 3833. sed cum in vlteriori instantia per alium Iudicem fuerit reuocata, & insuper condemnata Claudia ad nouam redditionem rationis, ipsa nouum confecit bilancium, & pro illius reuisione Rota de Parrium consensu Peritum deputauit, qui Claudiam Creditricem declarauit in scutis 618. verum quia ab eodem Perito fuerunt reseruatæ sub Iudicio Rotæ triginta tres partitæ, istæ prius fuerunt pluries, ac pluries discussæ, & postquam pro illarum resolutione septem emanassent decisiones quinque coram bo. mem. Peutingerio, & duæ coram me. Tandem dubitaui an, & pro qua summa relaxandum sit mandatū ad fauorem hæreditatis Claudiæ contra bona hæreditaria Francisci Barattelli & Domini responderunt relaxandum esse pro summa inferius exprimenda.

In primis enim tribus decisionibus coram Peutingerio respectu quintæ partitæ continentis redditionem rationis quoad Equos, & Boues hæreditarios firmatum fuit addenda esse ad debitum Claudiæ scuta 495. pro pretio 33. Equarum deficientium, de quibus integram rationem non reddidit, vt *in prima* §. *pariter in secunda* §. *In eandem sententiam, & in tertia* §. *fin.*

In quarta decisione §. *vltimo, & in quinta* §. *partita* respectu decimæ quintæ partis continentis mobilia gemmas, & vestes dictum fuit Claudiam reddere sufficientem rationem exceptis gemmis, & vestibus valoris scutorum 154. 50.

Et demum in eadem *quinta decisione* §. *respectu primi temporis* quoad decimam octauam partitam continentem fructus vineæ Bizzarri sitæ in Agro Tusculano, Claudiam hac de causa remanere debitricem in scutis 138. 60.

Reliquæ autem partitæ reseruatæ (exceptis decimaseptima continente Hospitium sub signo Ensis, quæ ad instantiam creditorum coram A. C. discussa fuit, & per sententiam diffinitiuam ad fauorem Claudiæ terminata *Summ. num.* 5. & trigesima secunda concernens prætensionem fauorabilem Claudiæ, pro cuius resolutione eius hæres amplius non instat, vt causa citius terminetur, in omnibus, & per omnia in decisionibus pro eadem Claudia resolutæ fuerunt.

Atque ideo ab eius credito scutorum 6185. contento in relatione Periti (demptis prædictis primis tribus partitis ad eius debitum per Rotam adscriptis continentibus scuta 788. & b. 10.) hæres Claudiæ remanet Creditor hæreditatis in scutis 5396. 90.

Nec subsistit, quod pretium Equarum deficientium ascendat ad scuta 776. addendo ad summam scutorum 495. in decisionibus firmatam alia scuta 281. quia in prima decisione §. *pariter* dictum fuit, quod Claudia agnoscebat ad sui debitum esse apponenda scuta 281. pro tot Equis à se venditis; At quia deficiebant 33. capita Animalium, Rota eam condemnauit in scutis 495. illa calculando ad rationem scutorum 15. pro quolibet, & sic in hac summa scutorum 495. comprehenduntur dicta scuta 281. quæ propterea non est duplicanda.

Quod autem pretium gemmarum, & vestium debeantur in scutis 500. ex attestatione cuiusdam mulieris relata *in Summ. num.* 6. Dominis non placuit, quia debet attendi pretium iuxta æstimationem, & relationem Peritorum deductam hinc inde in Summario concordato non excedens scuta 154. 50. cum in concursu magis

1 deferendum sit Peritis, quam extraiudiciali attestationi Mulieris post tam longum tempus exhibitæ *Bald. in l. prima num.* 22. *C. de fruct. & lit. expens. Card. Seraph. decis.* 1132. *num.* 1. *Gregor. decis.* 351. *num.* 11.

Similiter inanis est prætensio, quod pro fructibus vineę Bizzarri Claudia sit debitrix scutor. 238. quia firmatur *in* 5. *decisione* §. *Respectu primi temporis in fine*, eius debitum occasione dd. fructuum verè non excedit scuta 138. & b. 60. Nam vt in ea dicitur fructus porcepti iuxta confessionem Felicis ascendebant ad scuta 311. Ideo dum Claudia pro eis posuit ad creditum hæreditatis scuta 172. 40. tenebatur restituere scuta 138. 60. deficientia pro complemento scutorum 311. non autem scuta 238. vt ab altera parte supponitur.

Cæterum non refert, quod in *prima decisione* §. *quamuis etiam* Rota firmauerit Claudiam teneri bonificare rubra 197. frumenti, seu bladæ ex rubris 800. recollectis anno 1620. ex Casali Vaccareccię, quoniam in repropositione causæ iustificauit integram de illis reddidisse rationem, & proinde *in secunda decisione* §. *pariter Domini, & in tertia*, quoad quartam responsum fuit non teneri respectu huius partitæ ad maiorem quantitatem rubrorum 539. $\frac{1}{4}$ quæ iam reperiuntur ad notata ad creditum hæreditatis.

Nec ad debitum Claudiæ sunt addendæ aliæ quatuor partitæ, prima scutorum 933. 38. secunda scutorum 627. descripta in fine librorum. Administrationis tertia scutorum 600. pro pensionibus Domus hæreditariæ inhabitatæ per Claudiam cum suis filijs, & quarta lucrorum ex Hospitijs hæreditarijs, Domo ad vsum Cameræ locandæ, & vectura Curruum, & Equorum.

Quia dum Peritus rotalis tota, & integra administratione exactissime discussa illarum cognitionem non reseruauit arbitrio Rotæ, vt fecit de alijs ambiguis, Claudiamque creditricem constituit in dictis scutis 6185. Hinc vel de eis agnouit integram rationem reddidisse, vel illas habuit pro insubsistentibus, & non iustificatis.

Et sane prima scutorum 933. 36. fuit per eundem Peritum à credito Claudiæ deleta, & sic boni-

bonificata, nam postquam constituerat illam Creditricem in scutis 7122. 64. detrahendo scuta 933. 36. eam fecit Creditricem in scutis 6185. 26. tantum.

Secunda scutorum 627. non iustificatur, nec reperitur descripta, siue in Bilancio super quo fuit reddita ratio, siue in relatione Periti; tertia scutorum 600. non potest à Creditoribus prętendi ex quo Claudia potuit dictam domum vna cum filijs inhabitare vsque ad restitutionem suæ Dotis, cum alendi essent ex bonis hæreditarijs mariti, & Claudiæ soluendi fructus Dotis.

Quarta demum insubsistens est, quia respectu Domus ad vrsum liquet ex *Summ. concordato num. 26.* Claudiam illam dimisisse penes Custodes B. Mariæ Laureti die 9. Iulij 1618. & mediante Instrumento publico tunc consignasse Vrsulæ Piccionæ currus, & omnia mobilia ibidem existentia, ideoque cum à die 4. Iulij 1618. quo Claudia susceperat tutelam *dicto Summ. num. 23.* vsque ad diem restitutionis non intercesserit nisi breuis dilatio dierum quinque non est habenda ratio; quo vero ad Cameram locandam, nec etiam potest considerari lucrum notabile cum illam retinuerit penes se per solos dies sex, quia *in dicto Summ. num. 24.* adest nota mobilium venditorum Hæbreo sub die 10. Iulij eiusdem anni, & ex bilancio fol. 5. adest locatio sub eadem die facta in personam dictæ Vrsulæ Picione; & denique respectu Hospitiorum sub signo Leonis aurei, & ensis constat ex *dicto Summ. num. 28.* quod fratres de Arigonibus illa conduxerunt sub die 14. Augusti eiusdem anni 1618. & insuper emerunt omnia supellectilia ibidem existentia, & licet a die susceptæ tutelæ, & curæ intercesserit spatium vnius mensis, & dierum quatuor non tamen probatur à Creditoribus, quod Claudia continuauerit in exercitio dd. Hospitiorum, quodque exinde aliquod lucrum, perceperit, cum Tutor de Iure non teneatur rationem reddere nisi
2 de ijs quæ ad eius manus vere & realiter peruenisse probaretur, vt respondit *Rota decis. 380. nu. 4. par. 4. tom. 2. recent. & in Ferrarien. Domus 17. Maij §. neque suffragatur coram Illustrissimo Papien.*

Denique quod Claudia non iustificauerit expensas ab eo factas pro cultura Casalium, ideoque demendæ sint ab eius Credito omninò corruit aduertendo, quod eas plenè verificauit coram Perito rotali, qui propterea de illis vti satis iustificatis Creditricem constituit, nec vlteriorem discussionem reseruauit, cui relationi omni-
3 no standum videtur *Card. Caual. decis. 114. num. 2. & decis. 220. num. 6. Gregor. decis. 161. numer. 7.*

Præterea scribentes pro hærede Claudiæ dicebant, quod licet ipsis iure deberentur prædicta scuta 5396. b. 90. Nihilominus ad tollendas omnes difficultates pro faciliori terminatione, tam diuturnæ litis petebant relaxari mandatum in summa scutorum 3833. iuxta formam sententiæ A.C. cui petitioni Domini annuerunt existimantes in hac summa mandatum esse relaxandum, reiectis alijs exceptionibus denuò repetitis pro parte creditorum plenissimè sublatis in præcedentibus decisionibus.

Et ita vtraque parte informante resolutum fuit &c.

ROMANA HÆREDITATIS.

Veneris 7. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Renunciatio loquens de hæreditate Paterna, Materna, Fraterna, & Auorum quorumcumque an comprehendat hæreditatem fratris consobrini?

SVMMARIVM.

1 *Dictio* quorumcumque *adiecta appellationi fratrum, est apta comprehendere etiam fratres, qui improprie essent tales.*

2 *Relatiuum in fine orationis positum, datis pluribus antecedentibus eadem oratione, & vnico contextu comprehensis, satis est quod conueniat cum vltimo, & ad omnia referatur, singula singulis referendo.*

3 *Verba generalissima non restringunt, sed ampliant dispositionem, nec possunt verificari nisi in iuribus, & bonis diuersis ab expressis.*

4 *Verba generalissima in renunciatione adiecta, non simpliciter modos succedendi, sed augent personas, quibus succedi debet.*

5 *Dictiones* tam, & quam *regulariter stant ampliatiue, & augmentatiue.*

6 *Fratrum appellationi, quando adijcitur aliqua dictio vniuersalis, tunc veniunt non solum vtrinque coniuncti, sed etiam Consobrini, & Patrueles.*

7 *Amplia, vt hoc non dicatur extensio ad personas non expressas, sed comprehensio, & declaratio intra verborum limites.*

8 *Dictio* & *quando est posita inter diuersa non stat copulatiuè, & restrictiuè, sed ampliatiuè, & augmentatiuè.*

9 *Genus quando præcedit, & subsequitur dinumeratio specierum mediante dictione* & *dicta dinumeratio censetur adiecta gratia maioris declarationis, non autem restrictiuè.*

10 *Verba generalia in renunciatione posita non restringuntur ab alijs verbis* Ex præfatis hæreditatibus *& bonis* cum verbum *hæreditatibus referatur ad ex presse nominatos, & verbum* bonis *ad alios comprehensos sub generalitate, & vniuersitate verborum.*

DECISIO DCXLI.

Responderunt Domini pro confirmatione decisionis æditę coram me 27. Iunij præteriti; nam tota huius causæ difficultas in eo consistit an renunciatio facta à Monialibus de Cincijs loquens de hæreditate Paterna, Materna, Fraterna Patruorum, & Auorum quorumcumque comprehendat hęreditatem Equitis Adriani Velli Fratris Consobrini, & pro comprehensione vtraque vice Rota respondit propter amplitudinem verborum, quibus d. renunciatio concepta fuit, quæ fideliter referuntur *in decisione §. Etenim.*

Adiectiuum enim illud *quorumcumque* aptum
1 est comprehendere etiam Fratres, qui improprie essent tales, ex adductis in *decis. §. quia propter*, quod, & licet positum sit in genitiuo, nihilominus non restringitur ad hæreditates Patruorum, & Auorum, sed etiam refertur ad præcedentia de hæreditate paterna, materna, & Fraterna in ablatiuo adiecta, quia omnia continentur sub vnica periodo, & oratione, datis enim pluribus

2 ribus antecedentibus eadem oratione, & vnico contextu compræhensis sat est, quod relatiuum in fine orationis positum conueniat, cum vltimo, & ad omnia referatur singula singulis congruè referendo, optimè *Corn. cons. 158. num. 23. in fine vers. & hoc tenendo lib. 2. Add. ad Alex. cons. 106. litt. M. verb. gen. lib. 5.*

Concurrunt etiam verba generalissima tàm prohemij, quam dispositiuæ ibi: *quam alias quomodolibet, & qualitercunque spectandum, & prouenientium*, & ibi: *quomodolibet competen.* & ibi *tàm omnibus, & singulis præfatis bonis, quam omnibus & quibuscumque alijs præsentibus, & futu-*
3 *ris*; huiusmodi enim verba non restringunt, sed ampliant dispositionem, imo non possunt verificari nisi in Iuribus, & bonis diuersis ab expressis, vt latè comprobatur *in decis. 9. hinc enim*, & signanter ex punctua i *decis.* 714. *num. 2. 3. & 5. par. 2. recent.* vbi *num.* 6. optime firmatur, quod
4 præfata verba non ampliant simpliciter modos succedendi, sed augent personas, quibus succedi debet, & *in Perusina hæreditatis 7. Februarij, & 16. Iunij 1628. coram Card. Virili apud Gilian. ad statut. Perus. decis. 95. num. 3. & 6. & decis. 96. num.* 4. quarum prima repetita est in *recent. decis.* 141. *num.* 3. 4. 6. *par.* 5. præsertim attentis dictionibus *tam, & quam* bis repetitis quæ regulariter stant ampliatiue, & augumentatiue *Rota decis.* 120. *num.* 1. *par.* 6. *recent.*

Non obstant *decis.* 480. & 543. *par.* 5. *recent.*
5 quia præter quod à prima recessum fuit in dictis *decisionibus* 95. & 96. *apud Gilian.* in proposito non prętenditur pronunciationem esse extendendam vltra limites verborum, & vltra bona, & personas in illa contentas de quo loquuntur prędictæ decisiones, sed dicitur, quod stante prægnantia vniuersitate, & generalitate verborum, quibus concepta est sub ea compræhenditur etiã
6 controuersa hæreditas Fratris Consobrini, quia quando denominationi Fratris adijcitur aliqua dictio vniuersalis tunc veniunt non solum vtrinque coniuncti, sed etiam Consobrini, & Patruales, vt admittit *Alex. cons. 97. num. 2. vers. ergo secundum lib. 2. & probant cons. 36. num.* 9. 10. & 11. *lib. Peregrin. de fideicom. art.* 20. *num.* 21. Ista enim non est extensio, sed comprehensio, & de-
7 claratio intra verborum limites, *Alex. d. cons. 36. numer.* 12. *lib. Castill. controu. lib.* 5. & *cap.* 182. *num.* 51.

Nec obstant verba ibi: *& quæ ab earum maioribus in agnatione paterna ad ipsius agnationis commodum & beneficium peruenerint*, quia non stant copulatiue, & restrictiue, sed ampliatiue, &
8 augumentatiue, tum quia id operatur dictio & quoties est posita inter diuersa, *Rota decis. 33. nu. 6. par. 1. recent. & apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 232. num. 27.* Tum etiam quia quando prę-
9 cedit genus, & subsequitur dinumeratio specierum mediante dictione & dicta dinumeratio censetur adiecta gratia maioris declarationis, non autem restrictiue *Gratian. discept. 922. numer. 6. & 7. cum alijs in Albanen. hæreditatis 23. Iunij 1642. coram me §. Idque facilius.*

Accedentibus præsertim alijs verbis ibi: *Iura quæcunque super dictis, & infrascriptis bonis competentia &c. catera &c.* & ibi: *tam omnibus, & singulis prædictis bonis, quam omnibus, & quibuscumq; alijs præsentibus, & futuris*, quæ sanè designant renunciantes intellexisse ampliare, & augere,
10 non autem restringere renunciationem, quibus non repugnant verba *ex præfatis hæreditatibus, & bonis*, cum intelligantur singula singulis congrue referendo, verbum scilicet *hæreditatibus* ad expresse nominatos, & verbum *bonis*, ad alios compræhensos sub generalitate & vniuersitate verborum, vt firmatur in *decis.* 9. *Hinc enim in fine.*

Et ita vtraque, &c.

SYPONTINA CATHEDRALITATIS

Veneris 21. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Patet ex Summario.

SVMMARIVM.

1 *Subiectio vnius Ecclesiæ ad aliam, non conuenit illarum vnitati, cuius vigore vnicum corpus, & capitulum, cum eadem praeminentia ab vtraque Ecclesia constitueretur.*

2 *Cathedralitas non potest dici conseruata ex allegatis Cathedralitatem præseferentibus, dum concludenter non constat de primordiali, & legitima ipsius erectione.*

DECISIO DCXLII.

Die 13. Ianuarij 1659. vtraque parte informante resolutum fuit non constare de Cathedralitate Ecclesiæ Sancti Michaelis Montis S. Angeli, seu Gargani, sed concessa Garganicis 9. Ianuarij proxime præteriti noua audientia, & dum illis post plures monitiones expectatis, causam informare recusauerint, causam hodie reproposui, informante solum Deputato pro Ecclesia Metropolitana Sypontina; & Domini in eadem difficultate confirmarunt resolutionem, cum fundamenta in omnibus, tam in facto, quam in Iure subsistant, tanquam fundata super pluribus Summorum Pontificum sententijs, litteris Apostolicis, & antiquis monumentis iustificatis, & coadiuuatis, vt latissime recensetur in decisione, quæ maiori non indiget comprobatione.

Nec momenti est Garganicorum prętensio repetita in memoriali pro noua audientia: quod licet ipsorum Ecclesia dici nequeat de per se Cathedralis distincta, & separata, tamen controuerti non possit, quod ex ea, & ex altera Sypontinorum vnica constituatur Cathedra.

Quoniam ei de directo repugnant sententiæ, & Apostolicæ Constitutiones latæ, & respectiue concessę per Summos Pontifices Alexandrum, Lucium, Cælestinum, & Innocentium Tertios, in quibus detecta alteratione per Garganicos commissa, abradendo in quadam parte priuilegium Eugenij Tertij antecessoris, & in ea inscribendo Ecclesiam Garganicam post denominationem Sypontinæ pronunciatum, & declaratum fuit Ecclesiam Sypontinam duntaxat esse Cathedralem, & Metropolitanam Garganicam vero eius subditam, & subiectam. Quod deinde fuit vsque in præsens pluries, atque pluries, etiam à subsequentibus Summis Pontificibus, & ex proprijs Garganicorum confessionibus comprobatum. Hinc enim æque principaliter excluditur Cathedralitas Ecclesiæ Garganicæ tam

initium-

distincta, & separata, quam vnitiua, & cumulatiua cum Sypontina; quia qualitas subiectio-
3 nis non conuenit vnitati, cuius vigore vnicum corpus, & Capitulum cum eadem prahemineutia, ab vtraque Ecclesia constitueretur, vt dixit. *Rota coram Pen. decis. 699. num. 7. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis. 4. num. 28. cum seqq. & in Aretina vnionis prima Aprilis 1647. coram* Reuerendissimo *Terracinen. §. Principale fundamentum, & 8. Martij 1652. coram R. P. D. meo Verospio in fine vers. pro vnica Cathedrali.*

Certius quia post detectam dictam alterationem priuilegij Eugenij Tertij ac emanatas præfatas declarationes Bonifacius Nonus anno 1401 durante schismate xxvj. primordialiter erexit, & non alias erectam fuisse declarauit, Terram Montis Sancti Angeli in Ciuitatem, & Ecclesiam S. Michaelis in Cathedralem. Habetur itaque exinde initium assertæ Cathedralitatis, atque ideo dum postmodum huiusmodi erectio per quatuor vices solemniter reuocata fuit (nempe ab eodem Bonifacio, à Ioanne XXII. & bis à Martino V. vt probatur *in decisione §. quia præter quod contra eos cum seqq.* extinguendo in perpetuum nomen ciuitatis in dicta Terra Montis S. S. Angeli reducendo ad pristinum statum subiectionis Ecclesiam B. Michaelis, & decernendo quod litteræ dictę erectionis habeantur pro infectis; ac statuendo, vt de cætero Sypontina Ecclesia, & non Garganica, ac modernus, & qui pro tempore erit Archiepiscopus Sypontinus & non Garganicus nuncupetur; Nec non Chrisma, & Oleum Sanctum conficeretur duntaxat in Ecclesia Sypontina) nefas vtique est vlterius allegare Cathedralitatis prætensionem, siue distinctam, siue vnitiuam, dum progenita ab origine infecta toties fuit eradicata.

Indeq; incongruum est recurrere ad actus Cathedralitatem præseferentes; quia dum conclu-
2 denter non constet de primordiali, & legitima ipsius impressione, quinimmò habetur contrarium non potest ex actibus inferri ad ipsius conseruationem, & continuationem, sed illi existimantur inualidi, turbatiui, & illegitimi.

Et ità &c. altera tantum &c. cum collitigantes, vt dixi, sæpius ac sæpissime moniti, & diu expectati informare noluerint.

COLONIEN. DECIMARVM.

Luna 24. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Decimæ tanquam res spirituales non possunt in Laicos transferri obstante dispositione Conc. Lateranen. quod habet locum nedum in emphiteusi, sed etiam in locatione perpetua, & ad hæredes transitoria, & an ex obseruantia longissimi temporis præsumatur beneplacitum Apostolicum fauore Laicorum, & an præsumptum sufficiat in hac materia, & quid requiratur?

SVMMARIVM.

1 *Conductor non potest refricare quæstionem dominij aduersus locatorem, nec minus illius possessionem impugnare.*

2 *Decimæ tanquam res spirituales, non possunt in Laycos transferri obstante dispositione Concil. Lateranen.*

3 *Concil. Lateranen. prohibens Decimas in Laycos transferri, habet locum etiam in locatione perpetua, vel transitoria ad hæredes.*

4 *Beneplacitum Apostolicum præsumptum, non admittitur in materia Decimarum ob Laycorum incapacitatem, sed requiritur, vel priuilegium expressum cum derogatione Concilij Lateranen. vel immemorabilis cum fama Priuilegij, seu cum recognitione feudali ante Concilium.*

5 *Testes nulliter examinati, nihil probant.*

DECISIO DCXLIII.

Resolutum fuit constare de bono Iure Abbatissæ B. Mariæ de Capitolio Colonien. etiam ad effectum manutentionis constat enim ex iuribus hinc inde reproductis, & relatis *in Summ. vtriusque partis* Ferdinandum Baronem de Bongaret, eiusq; Antecessores conduxisse decimas controuersas ab Ecclesia B. Mariæ, ideo non potest
1 controuertere, quod eædem Decimæ spectent ad dictam Ecclesiam, nec refricare quæstionem dominij aduersus locatricem *ad Text. in l. si quis conductionis C. locat. Soccin. Iun. cons. 56. num. 8. lib. 2. Menoch. cons. 111. num 31. Merlin. decis. 376. num. 1. Otthobon. decis. 105. num. 2. & decis. 121. num 10.* minusue illius possessionem impugnare, *Menoch. d. cons. 111. dicto num. 31. vers. de possessione idem pract. Papien. in forma libelli pro turbat. possess. verb. hodie sub num. 6. vers. aut sunt, Merlin. d. decis 376. sub d. num. 1. vers. ibi quod nec etiam.*

Non obstat, quod locatio non sit temporalis, sed perpetua, quia solutiones fuerint difformes &c.

Quia tam locationem, quam emphyteusim perpetuam excludit qualitas Decimarum, quæ
2 vti spiritualis in Laycos transferri non possunt obstante dispositione Concilij Lateranen., de
3 quo *in cap. prohibemus de decim.* quod habere locum etiam in locatione perpetua, vel transitoria ad hęredes, seu Successores tradit *gloss. in cap. quamuis verb. conuenerit ad med. vers. fructus verò de decim. Rebuff. hoc tract. quæst. 5. num. 34. Monet. eod. tract. quæst. 3. num. 66. vers. secus tamen cum sequen. Barbos. de Iur. Eccles. vniuers. lib. 3. cap 26. §. 2. num. 2. Rota decis. 215. sub num. 5. par. 2. diuers. & coram Pen. decis. 616. num. 6. & decis. 997. num. 3.*

Nec substineri poterit ex præsumpto beneplacito Apostolico propter obseruantiam longissimi temporis, quia in hac materia ob Laycorum
4 incapacitatem non admittitur beneplacitum præsumptum, sed requiritur, vel priuilegium Apostolicum expressum cum derogatione Concilij Lateranen. vel immemorabilis cum fama priuilegij, seu cum recognitione feudali ante Concilium, aut cum alio æquipollenti, quæ à Testi-
5 bus Baronis nulliter examinatis non probantur. *Io. Andr. in cap. cum Apostolica num. 9. aliique scribentes de his, quæ fiunt à Prælat. Felin. in cap. causam num. 3. de præscript. & in cap. cum contingat sub num. 4. vers. si tamen simul de for. compet. Rebuff. vbi supra quæst. 13. num. 69. Garz. de benef. par. prima cap. 2. num. 3. Monet. vbi supra d. cap. 5. quæst. 3. num. 59. vers. in concessione Decimarum & quæst. 5. num. 114. cum seqq. Pen. d. decis. 616. num. 3. & 4. Rota in recent. decis. 103. num. 10. cum seqq. & decis. 129. num. 12. part. 7. Rauennaten. seu Ferraren. Decimarum 25. Februarij, & 26. Iunij 1647. coram me &c.*

ROMANA CENSVS.

Lunæ 24. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Confessio de recepto facta à marito constante matrimonio fauore vxoris censetur facta in fraudem donationis prohibitæ tam à iure communi, quam à statuto vrbis, à quo nedum explicitæ donationes, verum etiam sub quouis prætextu implicitę irritantur licet sint iuratæ, & an huiusmodi donationes excedentes summam 500. solidorum, possint morte donantis confirmari, deficiente insinuatione, & an confirmatæ dicantur per silentium eius, qui donauit?

SVMMARIVM.

1 *Confessio de recepto facta à marito fauore vxoris constante matrimonio sustineri non potest tanquam in fraudem prohibita donationis.*

2 *Statutum Vrbis nedum irritat donationes explicitas inter coniuges, verum etiam sub quouis prætextu implicitas, quamuis sint iurata.*

3 *Donatio inter virum, & vxorem excedens summam 500. solidorum, eget insinuatione, sine qua morte confirmari non potest.*

4 *Donatio inter virum, & vxorem quando excedit summam legitimam, nec minus infra eam summam morte donantis confirmatur.*

5 *Confessio mulieris emissa in instrumento iurato præsumitur vera, concurrente iudicis decreto alijsque solemnitatibus in instrumento.*

6 *Confessio, quæ simulata deregitur, & non vera nec ipsi confitenti, nec hæredibus praiudicat.*

7 *Vxor non potest prætendere se esse creditricem hæreditatis mariti, donec integram rationem non reddiderit de eius bonis ab ea administratis, sed præsumitur integre satisfacta.*

8 *Declara, nisi simus in muliere dotem repetente.*

9 *Libros recusans exhibere eius administrationis omnem præsumptionem contra se habet, & qualibet iustificatio sufficit contra ipsum, ne ex illorum occultatione vtilitatem percipiat.*

DECISIO DCXLIV.

Doña Sulpitia Vitellesca vt extingueret nonnulla debita paterna *die 30. Martij 1654.* cum obligatione insolidum Hieronymi Matthæi eius primi viri, cum decreto iudicis, ac interuentu consanguineorum accepit ad Cambium a D. Andrea Muto seu a d. Mario Gabriello ab eodem nominato *scuta 4000. Summario DD. de Matthæi num. primo* die verò 25. *Octobris 1655.* volens d. Cambium extinguere cum ijsdem solemnitatibus annuum imposuit Censum *scutorum* 135. quem pretio *scutorum 3000.* vendidit Lauræ Bona dies eius Auiæ *Summario num.* 2. At quià die 3. Februarij 1656. Hieronymus Maritus asserens, quod ex *scutis* 4000. prouenientibus ex dicto Cambio solummodo scuta mille pro vsu proprio D. Sulpitiæ inseruierint, aliaque termille, ipse verè, & realiter receperit, & ad sui libitum de eis disposuerit, bonam fidē recognouerit respectu dicti Census, sub promissione tamen Dotis Vxoris, quod nec ab eis, nec à suis, minusuè à Laura Creditrice sua vita durante, molestabitur pro fructibus decursis, & in futurum decurrendis, nec pro præstatione fideiussoris in instrumento dicti Census promissa *eodem Summario num.* 3. Post obitum viri egit Sulpitia contra bona hæreditaria pro consequutione fructuum census ab ea solutorū, & ab A.C. obtinuit relaxationem mandati exequutiui, quod non esse exequendum hodie resolutum fuit.

Confessio enim in Instrumento recognitionis
1 bonæ fidei per Hieronymum facta fauore Vxoris constante matrimonio sustineri non potest vti in fraudem donationis prohibitæ tam à Iure communi in *l. prima & 2. ac tot. tit. ff. & C. de donat. inter Vir. & Vxor.* quam a statuto Vrbis *lib. primo*
2 *cap.* 135. cuius dispositio non solum Donationes expresso titulo, verum etiam sub huiusmodi confessionibus, ac alijs prætextibus implicite factas æque comprehendit, & irritat quamuis iuratæ sint, quia Iuramentum ab eo præsumitur dolo, & fraude extortum, vt tradunt *Gabr. cons.* 142. *num. 20. cum seqq. lib 2. Gratian. discept. 693. num. 7. & 8. Put. decis. 7. num primo & per tot. & decis. 55. num. 2. vsq. ad fin. lib. 3. in correct. Card. Mantic. decis. 49. num. 3. Rota in Romana Domorum de Regardis 15. Ianuarij 1649. coram bon. mem. Dunozetto §. Præterquam quod, & in Romana Dotis 21. Februarij ac 26. Nouembris 1650. coram Eminentissimo Card. Corrado.*

Non obstat, quod dum Hieronymus decessit ea non reuocata per eius obitum confirmata videatur.

Quia cum excederet summam 500. solidorum
3 egebat insinuatine sinequa morte confirmari
4 non potuit, nec minus infra 500. solidos, cum nulla sit tam ratione rei, quam personæ, vt probat *Text. in l. Donationes la prima* ibi *nam amplioris quantitatis donationem minime insinuatam, nec per silentium eius, qui donauit confirmari concedimus C. de donat. int. Vir. & Vxor.* ibique *Salycet. num. 3. vers. Item nota quod excedens Curt. iun. cons. 55. num. 6. Paris. cons. 62. num. 20. lib. primo Cardinal. Mantic. de tacit. lib. 11. tit. 20. num. 25. Menoch. lib. 3. præsumpt. 12. num. 39. & 40. Grattian. discept. 693. num. 6. Rota coram Buratt. decis. 108. num. 14. repetita in recent. decis 683. num. 10. par. 2. & prius decis. 703. num. 8. vers. illa, parte prima.*

Nec subsistit, quod dicta scuta termille versa fuerint in vtilitatem mariti.

Contrarium enim deprehenditur siue ex iurata confessione ipsius Sulpitiæ emissa tam in cambio, quam in censu post receptas, & expensas pecunias celebrato, in quibus declarauit, ac respectiue confirmauit dictas pecunias recipere pro extinguendis debitis paternis, quæ quidem
5 confessio vera præsumitur propter decretum Iudicis, aliasque solemnitates in instrumentis adhibitas, vt dixit *Rota apud Pacif. de Salutan. decis. 56. num. 21. coram Card. Caual. decis. 479. num. 2. vers. fuit etiam excitata, & in Romana prætensæ restitutionis Dotis 15. Ianuarij 1649. coram bo. mem. Pentingerio §. cuius quidem vers. non solum.*

Siue etiam ex partitis extractis ex libris montis Pietatis, ex quibus patet, quod exceptis *scutis* 194. Hieronymo de mandato Sulpitiæ persolutis 26 *Nouembris* 1654. Reliqua pecuniarum quantitas ab eadem Sulpitia recepta, vel de eius mandato alijs personis soluta fuit alijs causis expressis, quam viri vtilitati s *dicto Summario num.* 4. Hinc enim minus vera, & simulata deregitur Hie-

Hieronymi confessio quod scuta 3000. ab ipso vere, & realiter recepta fuerint, & ad sui libi-
6 tum erogata, quæ nec confitenti, minusue eius hæredibus præiudicat vt *in Auenionen. hæreditatis 10. Iunij 1648. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. §. Aliud creditum.*

Quia præterquod non iustificatur, quod in hanc causam cesserint dictæ pecuniæ, quodque eadem causa concerneret viri vtilitatem obiectum cessat dum ex Testibus formiter examinatis apparet Sulpitiam integros percepisse fructus bonorum totius Domus DD. fratrum de Mattheis per multum temporis spatium, librosque administrationis confecisse, quos semper recusauit exhibere non obstante reiterato rescripto signaturæ quod ab ipsa exhiberentur; Inde enim
7 donec integram rationem non reddit, non potest prætendere se esse creditricem hæreditatis mariti, cum præsumatur integrè satisfacta, dum
8 non versamur in muliere repetente Dotem, vt in specie de Vxore, quæ administrauit bona sui viri *Neuizan. conf. 57. num. 10. cum concordantibus relatis in Recanaten. manutentionis 27. Iunij*
9 *1642. coram me §. cessat quę*, & dum recusat exhibere libros omnis præsumptio vrget cõtra ipsam, vt *in Anconitana manuæ 5. Maij 1646. coram Eminentissimo D. Card. Corrado §. quia cum expradicta*, & ne vtilitatem ex hoc recipiat, qualibet contra ipsam sufficit iustificatio, ad *Text. in l. ne ex dolo ff. de dol. mal. & in l. prima §. primo ff. de except. dol. Rota in proximis terminis in Romana pensionis 19. Ianuarij & 30. Maij 1646. coram me sub §. 2. partita.*

Et ità vtraque &c

FERRARIEN. PENSIONIS.

Mercurij 26. Maij 1660.

ARGVMENTVM.

Iuris patronatus existentia satis probari videtur ex litteris Apostolicis, dum ordinarius loci non est in causa pro libertate beneficij; & eo maximè si collitigans veniat ex eodem Iure patronatus, & quando de illius pertinentia constare dicatur?

SVMMARIVM.

1 *Iuris patronatus existentia satis constare videtur ex litteris Apostolicis super illius approbatione, & reseruatione, quando ordinarius non est in causa, nec contradicit pro libertate Beneficij.*

2 *Iuris patronatus existentia absque alia iustificatione probatur ex litteris Apostolicis super illius approbatione, & reseruatione, quando vterque ex litigantibus venit ex eodem Iure patronatus.*

3 *Patronus, qui probauit descendentiam, & successionem ab existentibus in quasi possessione præsentandi, præsumitur à primo fundatore descendere, & ad eum Ius patronatus pertinere, dum ordinarius pro libertate Beneficij non facit partem in iudicio.*

4 *Patronus admittens alium adpræsentandum, nullum infert præiudicium alijs successoribus in iure patronatus.*

5 *Ius patronatus, quando est hæreditarium, successio in eo fit in stirpes, & non in capita, exceptis primis hæredibus, seu primo vocati.*

6 *Patronus habens plures voces, & stipites subalternos, dicitur habere totum stipitem in iure patronatus hæreditario respectu alterius habentis vnam vocem tantum.*

7 *Ordinarius in paritate vocum, & suffragiorum, potest gratificare quemlibet ex præsentatis ad Ius patronatus.*

8 *Tempus Quadrimestre præfixum à Iure patronis laycis ad præsentandum, ipsis non incipit currere, nisi a die habitæ notitiæ vacationis.*

8 *Ecclesia, seu Monasterium habet semestre ad præsentandum in Iure patronatus sibi competente.*

10 *Tempus semestre competens Monasterio ad præsentandum in Iure patronatus, competit etiam compatronis laycis ratione consortii.*

DECISIO DCXLV.

Beneficium simplex Prioratus Sancti Iuliani nuncupatis de Iurepatronatus Laycorum Peregrino Iusto adiudicandum esse Domini responderunt: Sequuto enim obitu Marci de Blanchis illius vltimi Rectoris, & possessoris, Camilla, & Anna Sorores de Auogarijs, nec non Priorissa, & Moniales S. Gabrielis ex persona Sororis Lauræ Cælestis de Auogarijs tanquam Patronæ ipsum legittime præsentauit, ac successiuè Sententiam super sua institutione obtinuit.

De existentia Iurispatronatus sufficienter cõ-
1 stare visum fuit ex litteris Apostolicis *felic. record: Nicolai V.* super illius approbatione, & respectiue reseruatione pro Galeotto Seniore de Auogarijs primo fundatore, suisque hæredibus, & successoribus in perpetuum, nec aliæ exiguntur probationes, cum Ordinarius non sit in causa, nec contradicat pro libertate beneficij, vt dictum fuit in *Ferrarien. Archidiaconatus 20 Aprilis 1646. coram me* ac vterque ex litigantibus veniat ex eo-
2 dem Iurepatronatus, vt in *Gnesuen. Iurispatronatus 27. Ianuarij 1643. coram* Reuerendissimo *Terracinen.*

Pertinentia quoque ad effectum, de quo agitur non potest in dubium reuocari, dum prædictæ Sorores satis clare iustificarunt Ioa: Baptistam de Auogarijs ipsarum germanum Fratrem ab intestato, & absque vllis descendentibus defunctum (cuius hæreditates tanquam hæredes adiuerunt) vltimo loco vti Patronum præsentasse Blancum, ex cuius obitu præsens vacatio contigit, ac insuper Balthassarem de Auogarijs ipsorum Patrem fecisse alias præsentationes effec-
3 tum sortitas, vt propterea ipsis sufficiat probasse descendentiam, & successionem ab existentibus in quasipossessione præsentandi, vt ad eosdem pertinentia Iurispatronatus delata videatur, & à primo fundatore descendere præsumatur, dum Ordinarius pro libertate Beneficij non facit partem in Iudicio, *Rota decis. 221. num. 24. part. 8. recent., & in Gerunden. Beneficij 11. Martij 1648. §. de pertinentia verò coram Reuerendissimo Papien. plene in Tridentina Iurispatronatus 22 Iunij 1648. coram Eminentissimo D. Card. Otthobono inter illius impressas dec. 151. num. 2. cum seq.*

Nec obstat, quod Marchio Franciscus Tassonus pretendat se compatronum ex quo præsentauerit Stephanum de contractis appellando etiã à sententia super institutione a Iacobo obtenta: Cum enim nullam descendentiam à primo fundatore, seu aliquem alium titulum ab illius suc-

cessoribus habuisse appareat, remanet exclusus.

Nec ex eo, quod à Balthassare Ioannis Baptistæ fratre prædefuncto Marchio fuerit admissus ad præsentandum Blancum dicitur factus Compatronus. Omisso enim quod id factum absente, & ignorante Ioa. Baptista, & limitatè pro illa vice tantum admissus fuit, vt legitur in
4 *Summario num.* 11. Adhuc factum huiusmodi licet Forsan afficere potuisset ipsum Balthassarem admittentem, nullum tamen præiudicium inferre potuit Io: Baptistæ, alijsque successoribus in Iurepatronatus *Pen. decis.* 32. *num.* 8. *cum seqq.* & *in Capuana Abbatiæ* 5. *Maij* 1659. §. *siquidem coram R. P. D:meo Priolo.* Quatenus verò Marchio probasset etiam aliquo modo descendentiam seu titulum à primo fundatore, in hoc quoque casu fuit ponderatum, quod aut prætendit habere communem stipitem cum istis tribus Sororibus, & adhuc cedere debet. Cum enim istud
5 Ius patronatus sit hæreditarium, successio in eo fit in stirpes, & non in capita, exceptis primis hæredibus, seu primo vocatis, *Pen. decis.* 763. *num.* 1. & *latissimè in Firmana Iurispatronatus* 23. *Iunij* 1656. §. *Et quod coram bon. mem. Coccino*, &
6 consequenter istæ mulieres habentes plures voces, seu stipites sub alternos, dicuntur habere totum stipitem respectu Marchionis habentis vnam vocem tantum cum maior pars minorem absorbeat, vt egregie declarauit Rota *in dicta Firmana Iurispatronatus*.

Vel Marchio prætendit habere diuersum stipitem, & sic medietatem vocis, & in hoc quoque casu succumbere deberet, ac præferri Iustus pro medietate vocis præsentatus a sororibus de Auo-
7 garijs, ex quo ipse fuit institutus ab Ordinario, qui in paritate suffragiorum ipsum gratificare potuit, vt in *Baren. Iurispatronatus* 27. *Ianuarij* 164. §. *nec refert coram bon. mem. Peutingerio*, & *coram Eminentissimo D. Card. Otthobono decis.* 17. *num.* 6. & *in prædicta Firmana Iurispatronatus* §. *fin.*

Exceptio autem non factæ præsentationis a sororibus de Auogarijs infra quadrimestre Patronis laicis à Iure præfixum, nec releuat, eo
8 quia tempus ipsis non potuit currere nisi à die habitæ notitiæ vacationis, *gloss. in cap. licet, verb. notitia de Iurepatr. Rota decis.* 221. *num.* 9. *par.* 7. *recent.* & *in Mediolanen. Beneficij* 7. *Maij* 1646. *coram Reuerendissimo Terracinen.* Et inter Patronos
9 adest Monasterium, cui semestre ad præsentan-
10 dum competit, quod ad istum effectum prodest quoque Compatronis laycis ratione Consortij, vt latè dixit Rota *in Camerinen. Canonicatus* 4. *Iunij* 16 5 §. *cæterum*, & 8. *Iunij* 1657. *coram R. P. D. meo Beuilaqua*, & *prima Februarij* 1658. *coram R. P. D. meo Priolo*, & intra istud tempus dictæ sorores legitime Iustum præsentarunt.

Et ità Peregrino Iusto tantum informante decisum fuit &c.

ROMANA FIDEICOMMISSI DE DONATIS.

Lunæ 7. *Iunij* 1660.

ARGVMENTVM.

Coniunctus verbis, & non totaliter disiunctus re, vigore iuris accrescendi capit integram hæreditatem ob deficientiam cohæredum, vxor hæres instituta sub conditione, si vitam viduilem seruauerit, ad quid teneatur si ad secundas nuptias conuolauerit? & quid institutio concepta operetur verbis negatiuis, vel affirmatiuis seu per viam conditionis, vel modi in hæreditate, & quid in legatis?

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissario competit immissio ex remedio* l. fin. C. de: edict. dict. Adr. toll. *vel vtilis Saluiani*.

2 *Obitus sine filijs præsumitur, nisi contrariũ probetur.*

3 *Hæres non dicitur totaliter re disiunctus á cohæredibus, si eius portio intellectualiter tantum sit constituta ad oculum demonstrabilis.*

4 *Coniunctus verbis, & re totaliter non disiunctus, si solus superest de tempore conditionis purificatæ integrum capit fideicommissum vigore iuris accrescendi.*

5 *Identitas bonorum, & possessio defuncti de tempore obitus, probatur ex inuentarios hæreditatis, statim secuta eius morte legitimè confecto.*

6 *Institutio vxoris sub conditione* Si vitam viduilem seruauerit *ea ad secundas nuptias conuolante, vsque ab initio remanet resoluta, perinde ac si facta non fuisset.*

7 *Vxor hæres instituta sub conditione viduitatis, si contrauenerit, tenetur restituere integram hæreditatem mariti, vna cum omnibus fructibus perceptis a die obitus.*

8 *Legatum annuum sub conditione relictum cum in eo fiat annua distributio, pro primo anno dicitur purum pro sequentibus vero conditionale.*

9 *Institutio conditionaliter facta, licet verbis affirmatiuis concepta, & per viam modi semper resoluitur in negatiuam, ita vt hærede contrauenien te à die obitus testatoris resoluta dicatur.*

10 *Hæres grauatus ex alienationibus primo loco factis, & continentibus veram dominij translationem, censetur eius detractiones elegisse.*

11 *Retentio bonorum fideicommissi non datur pro solo supplemento legitimæ, nec impeditur immissio fideicommissario.*

12 *Constitutio Sixtina dotium moderatoria est in viridi obseruantia.*

13 *Constitutioni Pontificiæ inferior derogare nõ potest.*

14 *Derogatio quæ superuenit, non retrotrahitur, nec præiudicat alteri in iure medio tempore quæsito.*

15 *Bona subrogata in locum fundi dotalis assumunt naturam ipsius.*

16 *Vxor eius dotem consequi debet ex bonis sibi pro fundo dotali assignatis, non autem ex alijs.*

17 *Hæres grauatus non potest disponere quid quiam super bonis fideicommissi, in præiudicium fideicommissariorum.*

18 *Relatio periti electi ab ipsa parte plene probat contra eligentem.*

19 *Vxor soluens creditoribus mariti censetur soluisse ex effectibus hæreditarijs ipsius.*

20 *Cessio iurium facta a Creditoribus mariti vxori soluenti, non operatur nisi liberationem hæreditatis eiusdem viri debitoris.*

21 *Vxor soluens scienter ex bonis liberis creditoribus mariti sibi posterioribus, postquam habuit explicitam notitiam fideicommissi, sibi præiudicauit, vt non possit amplius pro consequutione suarum dotium redire ad bona fideicommissaria ex beneficio* Auth. Resquæ C. Comm. de legat.

22 *Soluens creditoribus hæreditarijs non sufficit quod illorum quietantias offendat sed concludenter probare debet illos, quibus factæ sunt solutiones fuisse veros, & legitimos creditores.*

23

23 *Melioramenta facta in bonis alienis compensanda sunt cum fructibus preceptis.*

DECISIO DCXLVI.

Hieronymus Donatus Scriptis hæredibus vniuersalibus cum reciproca substitutione Iulio, & Angelo filijs, omnibus masculis deficientibus substituit Agnetem, & Dianam filias fæminas pro medietate, pro altera vero medietate Franciscam Vxorem sua vita durante, cumque defuncto Testatore, tractu temporis decesserint tam Agnes, & Francisca, quam omnes filij masculi sine descendentibus, quorum vltimus fuit Iulius Ideo consulta Rota censuit Dianæ superstiti dandam esse Immissionem in possessionem
1 Domorum ad montem Citorium ex remedio *l. fin. C. de Edict. Diu. Adr. toll.* vel vtilis Saluiani interdicti.

Fideicommissum enim est litterale, quia defectis masculis substitutæ fuerunt fæminæ proprijs expressis nominibus, vnde dum omnes
2 masculi defecerunt, & quidem sine filijs, vt de iure præsumitur nisi contrarium probetur *Bart. in l. ex facto §. si qui autem ff. ad Trebell. Card. Mantic. decis. 32. num. primo*, Illud apertum, & purificatum fuit ad fauorem Dianæ in totum, quamuis substitutio fuerit insimul cum Agnete in medietate, & in altera medietate cum Fran-
3 cisca; Cum enim istæ prædecesserint masculis, & omnes in substitutione fuerint verbis coniunctæ, re autem totaliter non disiunctæ (dum illarum portiones intellectualiter tantum constitutæ fuerunt ad oculum non demonstrabiles)
4 intrat vtique inter eas ius accrescendi cuius vigore Diana, quæ sola superfuit tempore purificatæ conditionis integrum capit fideicommissum iuxta *theoric. Bart. in l. re coniuncti num. 23. vers. Aut in re non est omninò disiunctio ff. de legat. 3. ibique Cuman. num. 4. vers. Item quod dicit vasqu. de Successſ. tom. 2. lib. 3. tit. de tacit. substit. vel Iur. accresc. §. 23. num. 11. vers. aliquando, & 20. Peregr. de fideicom. art. 9. num. 8. Rota decis. 506. num. primo cum seqq. par. 4. diuers. & in Romana fideicommissi de Marianis 27. Iunij 1650. coram Reuerendissimo Archiepiscopo Tarraconen. §. vltimo.*

Quod autem Domus, de quibus agitur a
5 Hieronymo Testatore possiderentur tempore sui obitus probatur ex inuentario eius bonorum hæreditariorum statim sequuta eius morte legitimè confecto, in quo descriptæ leguntur *l. scimus §. licentia C. de Iur. deliber. DD. in l. Tutor. 8. ff. de admin. Tutor. Peregrin. art. 44. num. 2. & 3. Rota in recent. decis. 89. num. 7. & decis. 269. num. 14. par. 8. & coram Eminentissimo Ottbobono decis. 242. num. 4.*

Non obstat retentio per Flauiam petita siue illam petat vt hæres Iulij, siuè vt Creditrix pro Dote, & quarto.

Vt hæres enim Iulij granati non potest Domum retinere pro legitima Iulio debita, cum illius hæres non sit, ex quo Iulius instituit hæredem Flauiam Vxorem sub expressa conditione ibi *Dichiarando però, che sia mia herede vniuersale mentre vogli seruare, e veramente serui vita vedouile, e non altrimente &c. Et in caso, che si rimaritasse, non intendo, ne voglio, che sia mia herede, ma solo voglio che habbia la sua Dote, e quarto dotale*
6 *&c.* Cum autem ipsa conuolauerit ad secundas nuptias, resoluta remansit vsque ab initio eius institutio perinde, ac si non fuisset relicta hæres
7 & propterea non solum non potest excipere hoc Iure de asserris creditis mariti, sed tenetur restituere integram illius hæreditatem vnacum omnibus fructibus à die obitus testatoris *Auth. cui relictum, & l. fin. C. de indict. viduit. tollen. Peregrin. de fideic. art. 11. num. 122. Rota decis. 430. num. primo par. 4. diuers. Card. Seraph. decis. 1354. num. primo & 2. Greg. decis. 187. num. 40., & in Fanen. Dotis 4. Iulij 1646. coram me §. Idque eo facilius.*

Neque ad hunc effectum attenditur an institutio concepta sit verbis negatiuis, vel affirmatiuis, seu per viam conditionis, aut modi, recipitur enim huiusmodi distinctio in legatis, in
8 quibus cum fiat annua distributio non inducitur necessitas perpetuæ viduitatis; & legatum pro primo anno dicitur purum, pro sequentibus verò
9 conditionale: At in institutione, quæ vnica est, & perpetua, non autem annua, nec temporalis, requiritur de necessitate perseuerantia viduitatis, ne testator pro parte temporis testatus, & pro parte intestatus decedat; atque ideò verba, quibus concepta est, etiamsi sonent in affirmatiuam, & per viam modi, nihilominus resoluuntur in negatiuam, & faciunt conditionem, itaut muliere contraueniente eius institutio a die obitus, testatoris resoluta sit *Salycet. in d. l. fin. num. 4. C. de indict. viduit. tollen. Rota d. decis. 430. num. 2. par. 4. diuers. Card. Seraph. d. decis. 1354. num. 3. in recent. d. decis. 241. num. 47. par. 5. cum alijs per Add. ad Gregor. d. decis. 187. num. 13. & in d. Fanen. Dotis coram me §. quia placuit.*

De sua tamen legitima Iulius fuit abunde satisfactus ex alienatione tresdecim locorum montium fidei, quæ empta fuerant ex pretio census hæreditarij in summa scutorum 1425. & ob retrouenditionem alterius Census hæreditarij sortis principalis scutorum 200. ex quibus tanquam
10 primo loco alienatis, & continentibus veram, & actualem Dominij translationem censetur Iulius suam legitimam elegisse iuxtà *Text. in l. Marcellus §. res quæ ff. ad Trebell. & alijs alleg. in Romana fideicommissi de Capiteferreo 10. Martij 1645. §. quia cum ex publicis coram Eminentissimo D. Card. Corrado in Perusina Bonorum 30. Maij 1650. coram me §. quia ad effectum, & in Amerina Castri Guardia 16. Iunij 1651. coram Reuerendissimo D. Archiepiscopo Tarraconen. §. final.* vel saltem reman-
11 serat Creditor solius supplementi, pro quo non datur retentio, nec impeditur Immissio per fideicommissarium petita *Rota decis. 184. num. primo cum seqq. par. 4. diuers. apud Merlin. de legit. decis. 11. num. 7. repetita penes Pacific. de Saluian. decis. 60. num. 8. in recent. decis. 220. num. 5. par. 7. & coram bo. me. Merlin. decis. 771. num. 3.*

Sed nec vt Creditrix suæ Dotis, & quarti retinere potest Bona hæreditaria, Hieronymi, quia in primis Dos substineri non potest in quantitate scutorum 8000. ob resistentiam sixtinæ Constitutionis, quæ Dotes moderatur, & restringit ad sola scuta 5500. & constitutas vltra hanc summam in excessu annullat, & irritat, auferens quamcunque actionem pro illius exactione com-
12 petentem quam esse in viridi obseruantia dixit *Rota in Romana Dotis de Theodolis 23. Ianuarij 1619. coram bo. me. Pironano apud Fenzon. ad Statut. Vrb. decis. 75. §. non obstat, & §. verum hæc responsio, & in Romana quarti dotalis 7. Martij 1642. coram me §. verum cum Anticij* vbi firmatur lucrum dotale non excedere scuta 1375. quæ constituunt quartam partem scutorum 5500.

Non

Non obstat Decretum Populi Romani obtentum per Flauiam, quia continet duntaxat remissionem pænę eidem Populo Romano applicatam, quæ sola petita fuit, & sola poterat à populo Romano remitti; At nec petita fuit, nec concessa derogatio Sixtinæ, minusue concessa facultas exigendi integram dotem contra expressam prohibitionem Pontificiæ Constitutio-
13 nis, cui inferior derogare non potest iuxtà *doctr. Abb. in cap. dilecto num. 14. de præbend. Rota in recent. decis. 136. num. 5. & 6. par. 7.* sed opus erat dispensatione Pontificia, ac dictum decretum impetratum fuit anno 1649. longe post dissolutum matrimonium, & post motam litem ceptam eodem anno 1644. quo Iulius decessit, Ius enim Dianæ fideicommissariæ quæsitum, & in Iudicium deductum auferri non potuit ex licentia, & decreto longe post superuento, quod licet sit efficax pro remissione pænæ respectu Populi consentientis, attamen non retrotrahitur ad validandam dotis excessiuę constitutionem in præiudicium fideicommissi, & Iuris medio tempore quæsiti fideicommissarijs, vt in simili dixit *Rot. in rec. decis. 113. num. 22. par. 7.* vbi quod
14 derogatio non operatur, vt ex tunc, sed vt ex nunc, & sic non trahitur retro in præiudicium Iuris medio tempore quæsiti *Greg. decis. 233. nu. 2. & in Bonon. fideicom. de Rubeis 2. Martij 1643. coram bo. me. Peuting. §. fin.*

Pro summa per Sixtinam permissa nulla competit retentio, quia Dos pro rata scutor. 5500. constituta fuit in tot locis Montium sub expressa lege, quod stare deberent pro fundo dotali ad formam testamenti q. Ascanij eius Patris. Et licet 40. ex dictis locis per Iulium Virum distracta fuerint distractio successit præuio speciali mandato Flauiæ Vxoris, & pecuniæ inde retractæ reinuestitæ fuerunt in alijs locis Montium subrogatis in omnibus, & per omnia conditionibus, vinculis, oneribus, & obligationibus, quibus supposita erant loca distracta; inde enim
15 assumpserunt naturam fundi dotalis, *Bald. in l. per diuersas num. 21. C. mandat. Merlin. decis. 445. num. 1. cum seqq.* & per consequens Flauia ex ipsis penes se existentibus, & adhuc sub eius no-
16 mine cantantibus, non autem ex alijs bonis suam dotem consequi debet *l. fin. ff. de pact. dotal. Gratian. discept. 489. num. 1. & 7. Rota coram Card. Coual. decis. 574. num. 2. in rec. decis. 120. num. 17. par. 4. tom. 2. & in Romana pecuniaria 28. Iunij 1658. coram R. p. d. meo Beuilaqua §. Neque visum fuit.*

Neque vrget, quod Iulius facultatem in testamento attribuerit vxori dotem in alijs bonis assequendi quatenus nollet dicta loca montium subrogata recipere eo sub prætextu quod proprio marte ab ipso empta fuerint, & redacta sint in exigibilia; quia talis facultas locum obtinere potest in bonis liberis Iulij non autem in bonis fideicommissi eius Patris, quorum respectu illius
17 dispositio, & confessio fideicommissarijs præiudicium inferre non valet *l. cum quis decedens 35. §. Titia ff. de legat. 3. Peregrin. de fideicom. art. 53. num. 61.* maxime dum erronea conuincitur ex prædicto speciali mandato procuræ vxoris, & dum de tempore emptionis sequutæ anno 1627. loca subrogata exigibilia erant, & facilis exactionis, vt propterea nulla penitus culpa viro ementi adscribi possit si tractu temporis euaserint inexigibilia.

Præterea ex pecunijs, & pretio mobilium, aliorumque effectuum hæreditariorũ mariti peruenerunt ad manus Flauiæ scuta 12416. iuxta relationem Periti ab ipsa electi *Summ. num. 10.* quæ contra eam plene probat *Buratt. decis. 60. num. 8.*
18 Atque ex fructibus stabilium percepit scuta 7226. iuxta calculum ad partes datum, quæ integraliter restituere tenetur, dum viduitatem non seruauit, & secundas nuptias contraxit; vnde est debitrix hæreditatis mariti in longe maiori quantitate, quàm sit creditrix.

Non obstat, quod Peritus in eadem relatione asseruerit persoluisse creditoribus Mariti scuta 15260. à quibus cessiones reportauit.

Præmisso enim quod quicquid soluit dictis
19 creditoribus soluisse censetur ex effectibus hæreditarijs viri ob legalem præsumptionem *l. quintus Mutius ff. de donat. inter vir. & vxor.* Et sic ces-
20 siones Iurium non operantur nisi liberationem hæreditatis eiusdem viri debitoris *Peregrin. de fideicom. art. 52. num. 34. Franc. decis. 55. num. 7. Rota decis. 426. numer. 3. par. 2. rec. cum alijs per Add. ad Greg. decis. 75. num. 3. vers. & si fiat cessio.*

Peritus inter assertos creditores descripsit Flauiam in scutis 2400. pro fructibus integræ dotis scutorum 8000. qui pro hac rata non debentur ob resistentiam Sixtinæ Constitutionis; pro rata vero permissa retinet loca montium, & sic nec sortem, nec fructus petere potest.

Reliqua verò Iulij debita in dicta relatione descripta pro rata scutorum 6923. & b. 30. posteriora sunt doti Flauiæ, vt in *Summ. num. 11.* Ideo cum ipsa esset creditrix anterior debebat ex pecunijs prouenientibus ex bonis liberis sui viri prius sibi satisfacere, alias sponte eas dimittendo posterioribus postquam explicitam notitiam habuit fideicommissi Hieronymi ex lite per Dianam eodem anno 1644. quo obijt Iulius contra
21 eam introducta, sibi præiudicauit, vt non possit amplius redire ad fideicommissaria ex beneficio *Auth. res quæ C. comm. de legat. Bursat. cons. 180. num. 45. lib. 2. Paris. cons. 63. num. 46. lib. 2. Cephal. cons. 344. num. 35. Fusar. cons. 23. num. 11. & 15. Peregrin. de fideicom. art. 42. num. 16. & 17. Rot. in Romana Saluiani de Casalibus 21. Iunij 1641. coram me apud Zacch. de oblig. Camer. decis. 189. nu. 3. & in dicta Fanen. Dotis 4. Iulij 1646. pariter coram me §. vlt. & in Esina fideicom. 21. Iunij 1655. coram R. P. D. Zarate Præside Vallisoletano §. final.*

Pro residuo autem non iustificantur, & tamen
22 ad istum effectum non sufficit ostendere quietantias, sed etiam opus est concludenter probare, quod illi, quibus factæ sunt solutiones, essent veri, & legitimi Creditores Defuncti, *Fusar. de substit. quæst. 541. num. 2. Rota in recent. decis. 88. num. 20. & 21. par. 7. & in Romana Quarti Dotalis 19. Iunij 1645. coram me §. Non obstat, quod Anticij.*

Melioramenta licet forsan probata non suffragantur Flaminiæ, quæ hæres non est melioramen-
23 tis, & tamen compensanda essent cum fructibus perceptis spatio tanti temporis, *vt in Beneuen. fideicomm. de Rubeis 1. Iulij 1647. coram Eminentiss. Card. Corrado vers. Posteriores verò vbi latè.*

Et ita vtraque, &c.

RO-

ROMANA RESIDVI DOTIS.

Luna 7. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Maritus non potest petere residuum dotis sibi promissæ, in capitulis matrimonialibus, cui ipse, vel eius Auctor renunciauit, quodque promisit se non petiturum in altero instrumento, & quando huiusmodi promissio censeatur temporalis, & quando perpetua?

SVMMARIVM.

1 *Hæres tenetur obseruare promissionem à defuncto factam.*

2 *Dictio nunquam omne futurum tempus excludit.*

3 *Renunciatio de sui natura est perpetua, nec datur renuncianti regressus.*

4 *Obligatio qualibet intelligitur rebus in eodem statu manentibus.*

5 *Dotis portio non recepta, non venit de Iure restituenda ab hæredibus viri.*

6 *Dos non restituitur, sed retinetur quando soluitur matrimonium cum filijs.*

7 *Actio quæ contra defunctum non competeret, nec etiam contra illius hæredes potest exerceri &c.*

DECISIO DCXLVII.

Reproposita causa ad instantiam Mauritij de Aste petentis exequutionem mandati rotalis alias coram me sibi denegatam sub die 11. Decembris 1658. Domini steterunt in decisis: Non potest enim Mauritius prętendere scuta 2000. pro residuo dotis ab Octauio promissæ in Capitulis matrimonialibus Aureliæ, quia eidem obstat obligatio subsequuta Io: Baptistæ eius Aui, quod scilicet, nec Carolus eius filius, nec Aurelia eius Nurus vllo vnquam tempore ab Octauio, & eius
1 hæredibus dictum residuum petent, quam quidem promissionem tenetur obseruare Mauritius tanquam hæres d. Io. Baptistæ *l. cum à Matre C. de rei vindic. l. si ab eo C. de liberal. caus.*

Nec obligatio Io: Baptistæ fuit restricta solummodo ad tempus constantis matrimonij, non so-
2 lum quia fuit concepta verbis negatiuis, & sub dictione *nunquam*, quæ omne futurum tempus excludit *Soccin. Iun cons. 116. num. 51. & 52. lib. 1. Rota in Bonon. fideic. 5. Martij 1660. coram R.P.D. meo Verospio vers. siquidem.* Verum etiam quia ex verbis prædictę Apocæ huiusmodi residuo fuit expresse renunciatum ibi: *d. Sig. Gio: Battista s'obliga, che mai domandaranno à d. Sig. fideiussori, e loro heredi altro che scudi 14. mil. renuntiando à detti scudi* 2000. renunciatio enim de sui natura est
3 perpetua, nec datur renuncianti regressus *l. queritur 14. §. si venditor ff. de edil. edict. cum alijs in Romana fideicom. 3. Decembris 1655. in princ. coram eodem* R.P.D. *meo Verospio.*

Nec aduersantur deducta per Rotam in *Rauennaten. Saluiani coram bo. me. Bichio quæ est dec. 145. par. 8. recent.* Siquidem eo casu Io: Franciscus promiserat pro se, ac nomine Antoniæ suæ Vxoris non molestare fratres de Bargigis, nec suos hæredes pro consequutione legati, & sane nec ipse, nec Vxor legatum petierat matrimonio constante, nec alius eorum nomine, cum ex eo matrimonio filij suscepti non fuerint: verum quia Antonia ad secunda vota transierat, & in dotem promiserat secundo viro legatum huiusmodi scutorum bis mille egit Maritus pro illorum consequutione ex noua stipulatione conuenta, & promissa in limine secundi matrimonij; vnde merito Rota dixit obligationē viri non extendi ad hunc casum, tum quia primus Vir non censetur cogitasse de secundis nuptijs; tum quia omnis obligatio intelligitur, rebus in eodem
4 statu manentibus *l tale pactum §. fin. ff. de pact. & l. cum quis in princ. ff. de condit. ob caus.* Et demum quia secundus Vir non petijt legatum ex primo instrumento dotis conuentæ, in quo Io: Franciscus promisit suo, & Vxoris nomine non molestare, sed egit ex contractu diuerso, & separato instrumento scilicet confecto in secundis Nuptijs, ad quod non extenditur primęua obligatio. At hoc casu Aureliæ filius egit pro consequutione residui dotis ex instrumento stipulato in limine primi matrimonij & egit, ex iuribus Aureliæ matris, pro quo Io: Baptista expresse promiserat; ideo intrat illius ogligatio, quæ non extinguitur per dissolutionem matrimonij, dum ex eo filij supersunt, qui hæreditario nomine Matris petunt residuum, & eo ipso, quod processum fuit per viam renunciationis obligatio est perpetua, nec extinguitur per matrimonij dissolutionem ex supra deductis.

Non obstat, quod e conuerso Octauius promiserit, quod Aurelia in casu restitutionis dotis non petet istud residuum scut. bismille, & si fuerit petitum, vult ipse teneri de proprio ad fauorem Io: Baptistæ, & filiorum; nam Domini dixerunt tales obligationes cum respiciant casus diuersos, esse inter se cōpatibiles; obligatio enim Io: Baptistæ respicit petitionem, & solutionem dotis, & obligatio Octauij respicit restitutionem & assecurationem eiusdem; immò ambæ erant omninò necessarię ad hoc vt partes inter se agnoscerent bonam fidem; nam sicuti Io: Baptista promisit, quod nec filius, nec Nurus petent ab Octauio scuta 2000. promissa in primo instrumento, ita Octauius debebat promittere, quod in casu restitutionis dotis non venirent pariter restituen-
5 da, cum de iure portio non recepta restitui non debeat ab hæredibus viri *l. Mænia 50. ff. de solut. matrim. Rot dec. 306. nu. 40. par. 7. recent.*

Et cum hodie agatur tantummodo pro residuo dotis promissæ, & non solutæ, non autem pro re-
6 stitutione, ex quo dos non restituitur quando soluitur matrimonium cum filijs, sed retinetur per *text. in l. inter Socerum 26. §. cum inter ff. de pact. dot.*
7 vtriq; non venit casus promissionis, & obligationis Octauij, & ob id contra illius hæredes nulla competit actio, seu releuatio *Rot. dec. 50. nu. 4. par. 1. & dec. 120. nu. 2. & 3. par. 5. recent.*

Et ità vtraque &c.

ROMANA SOCIETATIS FVNDACI.

Luna 14. Iunij 1660.

ARGVMENTVM.

Socius ante finitā societatem non potest agere contra socium pro restitutione sui capitalis, nec quidquam ab eo prætendere ante sequutam inter ipsos computorum solidationem, & qualiter societas dicatur inducta, & quomodo terminata?

SVM-

SUMMARIUM.

1 *Societas inducitur ex actibus, qui fieri nequeunt nisi sociali nomine.*

2 *Societas probatur ex confessione partis asserentis se fuisse à collitigante tanquam à socio fraudatam.*

3 *Societas ad hoc vt finita, vel dissoluta dicatur mutuus sociorum consensus requiritur.*

4 *Socius non potest repetere capitale appositum in societate, nisi ea mutuo partium consensu finita, & dissoluta.*

5 *Socius non potest quidquam a socio repetere, nisi sequuta inter ipsos computorum solidatione.*

6 *Socius non habet actionem ad pecuniam pro restitutione eius capitalis dum constat ipsum præstitisse tot merces.*

7 *Socius licet dederit pecuniam pro ineunda societate, si illa est consumpta in emptione mercium, non potest nisi ex illis detrahere capitale.*

8 *Socius non potest aliquid a socio prætendere, nisi facta prius discussione, & solidatione computorum ad effectum dignoscendi quisnam eorum sit debitor, vel creditor.*

9 *Ratio, & computa societatis, & administrationis etiamsi nulli adessent libri potest aliunde reddi.*

10 *Socius, licet librum magistrum non confecerit, non est de fraude, vel dolo suspectus dum aliunde ratio administrata societatis potest haberi.*

DECISIO DCXLVIII.

IN Capitulis societatis contrahendæ ad quinquennium inter Vincentium, & Bernardum de Mainerijs fuit inter cætera conuentum, quod negocium fundaci deberet cantare in personam Bernardi, & quod vnusquisque eorum apponeret pro Capitali scuta 5000. quę per Bernardum apposita fuerunt erogata in emptionem filiorum, & mercium, vt *ex relatione tertij Periti in Summ. vtriusq; partis*; ex parte verò Vincentij fuerunt appositæ plures merces in d. negotio ad computum sui Capitalis.

Verum quia Bernardus non confecerat librum magistrum ad formam Capitulorum; ideò post lapsum vnius anni egit Vincentius contra sociũ coram A. C pro restitutione Capitalis, & mandatum executiuum obtinuit, quod hodie Rota respondit non esse exequendum.

Societas enim inter ipsos vere fuit effectuata non solum quia vnusquisq; eorum apposuit Capitale gratia negociandi, & Vincentius inhærendo conuentionibus Capitulorum d. societatis recepit a Bernardo scuta centum pro sericis in eius domo compositis, qui actus cum fieri nequiuerint non nisi nomine sociali, inter eos societatem
1 inducunt *l. comm. re 7. ff. pro soc. Gratian. discept. for.* *320. n. 18. Rot. cor. Merlin. d. 251. n. 10.* verum etiam
2 quia ipsemet Vincentius in enunciatiua querelæ porrectæ contra Bernardum, hoc idem fatetur ex ponendo se esse ab eodem tanquam socio fraudatum *Felic. de societ. cap. 11. nu. 15. Duran. dec. 95. num. 5.*

Vnde cum constet de societate, nec appareat
3 illam fuisse finitam, vel dissolutam mutuo eorum consensu, prout requiritur. *Rota apud Merlin dec. 69. nu. 6. & seqq.* nullo modo competit executi-
4 ua repetitio pro Capitali contra socium, maxime eum inter ipsos nulla præcesserit computorum
5 solidatio, qua non sequuta socius non potest quicquam à socio repetere, *Cephal. cons. 768. num. 37. & cons. 769 num. 11. Cancell. de Iudic. tom. 2. disput. 7. num. 6. Gurb. dec. 15. num. 4. & 6: Rot. dec. 612. num. 3. par. 1. recent. & dec. 148. num. 9. post Merlin. de pignor.*

Et multo minus pro restitutione Capitalis cõ-
6 peteret Vincentio actio in pecunia, dum constat ipsum præstitisse tot merces, immò quando etiã
7 fuisset data pecunia, & illa esset consumpta in emptione mercium non potest nisi ex illis detrahi capitale *Felic. de societ. cap. 19. num. 4. Rota in Perusina societatis coram Vbaldo apud Postb. de subhast. dec. 62. num. 9.*

Multoq; minus eidem suffragantur interpellationes quatenus adessent contra Bernardum ad restituendũ merces, quia ex supradeductis neq; pro
8 illis poterat Vincentius agere præsertim non facta prius discussione, & solidatione computorum ad effectum dignoscendi quisnam eorum remaneret creditor, vel debitor. *Rota dec. 31. nu. 2. & 3. par. 6. recent. & in Romana computorum 20. Aprilis 1640. §. præsertim coram me.*

Non obstat, quod Bernardus omiserit conficere librum magistrum totius negocij, prout tenebatur ex conuentione facta in Capitulis, & hinc potuerit agere pro Capitali etiam ante redditionem rationis.

Nam præter quod Vincentius fuit in culpa non ponendo integrum Capitale, attento quod non fuit concordatum de pretio, cum ipse nimis rigorose vellet merces ab eo appositas taxare, hic defectus potest suppleri per alios libros per Ber-
9 nardum retentos; quinimmo etiamsi nulli adessent libri posset aliunde reddi ratio iuxtà opinionem, quam *Rota seruat, vt coram Gregor. dec. 199. num. 5. vbi Add. num. 8.*

Vnde cum ex libris giornalibus possit haberi
10 ratio sufficiens de administratis, prout fecit peritus in eius relatione cessat in Bernardo omnis suscipio fraudis, vel doli *per text. in l. cum filiu 78. § heres meus & ibi DD. ff. de legat. 2.*

Et ita vtraque parte informante &c.

FINIS.